

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHĂ

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508-1830

Intr-atâta lungă vreme scriindu
și tălmăcindu câte am pututū birul în
acești viaci grei a țării.

Mitrop. Dosoftei, prefață la *Viața Sfinților*.

DE

IOAN BIANU

BIBLIOTECARUL ACADEMIEI ROMÂNE
PROFESOR UNIVERSITAR

ȘI

NERVA HODOȘ

BIBLIOTECAR-AJUTOR AL ACADEMIEI
ROMÂNE

TOMUL II

1716-1808

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREȘTI

ATELIERELE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ

1910.

283. Frontispiciu din *Antologhion*, Iași 1726.

1717.

177. Formular pentru scutirea de dăjzii a slujitorilor, sub Ioan Alexandru Mavrocordat, 1 Mai 7225 (1717).

Foie volantă de 17, < 24 cm.

București: Biblioteca Academiei Române.
- MUNICIPALULUI -
BUCUREȘTI 1719

178. N. Mavrocordat, *Despre datorii*, București 1719. — Grecește.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ | ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ | ΒΙΒΛΙΟΣ, | Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Εὐσεβεστάτου, Ὑψη- | λοτάτου καὶ Σοφωτάτου Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνου | Πάσης Οὐγγροβλαχίας | ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ | ἸΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ | ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ | ΒΟΕΒΟΔΑ | Νῦν πρῶτον Τύποις ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς Ἡγε- | μονείας τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος, | Ἀρχιερα- τεύοντος τοῦ Πανισρωτάτου καὶ Θεοπρο- | βλήτου Μητροπολίτου | ΚΥΡΙΟΥ ΔΑΝΙΗΛ, Ἐπιμελείει καὶ διορθώσει τοῦ λογιωτάτου κῦρ | Γεωργίου Τραπεζουντίου, διδασκάλου τῆς ἐν | Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς, | Ἐν τῇ σεβασμίᾳ Μονῇ τῶν Ἁγίων Πάντων τῇ ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἔτει ἀπὸ Θεογονίας αψιθ'. | Κατὰ Μῆνα Δεκέμβριον.

(Despre Datorii, carte compusă de prea evlaviosul, prea înaltul și prea înțeleptul stăpân și domn a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Nicolae Alexandru Mavrocordat Voevod. Acum întâi tipărită pe timpul domniei înălțimei sale, păstorind prea sfântul și de Dumnezeu păzitul Mitropolit Domnul Daniil, cu îngrijirea și îndreptarea prea învățatului domn Gheorghe din Trapezunt, profesor la școala domnească din București. In cinstita Mănăstire a tuturor sfinților din București, în anul dela nașterea Domnului 1719, luna Dechemvrie).

In-4° mic de 8 foi fără numerotație și 176 pagine.

Titlul e încadrat în flori de compoziție tipografică. Pe verso, stema Moldovei și a Țării-Românești întrunite și înconjurate de inițialele domnești ale lui Nicolae Alexandru Mavrocordat (facs. n° 284). Sub aceasta stema, și continuând pe cele două pagine următoare, se

afla versuri de lauda catre acelaș domnitor, semnate de Gheorghe din Trapezunt, dascalul școalei domnești din București. Urmeaza apoi o scrisoare a lui Ieroteu Comnenul, Mitropolit al Silistrei, fostul Doctor Ioan Comnen, precum și câteva versuri semnate de Dimitrie Gheorgulis Notara și de dascalul Gheorghe. Pe ultima foaie liminara se află aratarea cuprinsului.

284. — Stema Moldovei și a Țării-Românești din *Cartea despre datori* a lui N. Mavrocordat (București 1719).

La sfârșit se citește :

‘Ο ἐπιστάτης τῆς κατὰ τέχνην ἐντοπίσεως τῆς παρούσης βιβλίου, Στωϊκᾶς ἱερεὺς ὁ Ἰακωβίτζης. (Ingrijitorul pentru mosteșugul lipăririi acestei cărți, preotu Stoica Iacovici).

Pentru edițiile următoare v. indicele.

București: Biblioteca Academiei Române.

1720.

179. Octoih, București 1720.

ОКТОΪХЪ. ИКСМЪ АДДА ѿларѣ тѣлмѣчѣтѣ пре лнмѣ рѣ мжнѣкѣкѣ, спре ѿцелѣверѣкѣ де ѿкѣце: шѣ Тѣпѣрѣтѣ На .рѣтѣлѣкѣ ѿнѣ ѿ .рѣтѣлѣкѣтѣй дом- нѣй, ѿпрѣ Аѣмнѣтѣлѣнѣ ѿкѣлѣдѣнѣтѣрѣѣ ѿтѣатѣ Цѣра Рѣсмжнѣкѣкѣ, Іѣвѣнѣ Нѣколѣе ѿлѣѣѣнѣдр. Бѣокод : Кѣ Кларѣкенѣлѣ прѣкѣ сѣнѣцѣтѣлѣнѣ Мѣнѣтро полѣтѣ ѿлѣ ѿтѣроклѣѣтѣй Кѣѣ Дѣнѣѣлѣкѣ. | Лѣ сѣнѣтѣ Мѣжнѣкѣтѣрѣе, ѿтѣтѣрѣѣрѣкѣ сѣнѣцѣлѣѣѣрѣкѣ. .рѣ Нѣскѣрѣѣрѣ. На ѿнѣлѣкѣ Дѣлѣ Хѣ, ѣѣѣѣ. Де Сѣлѣ Іѣролѣмнѣлѣѣлѣкѣ ѣтѣсѣмѣнѣлѣкѣ.

Titlu comunicat de parintele Protopop Andrei Ghidiu, din Caransebeș.

Exemplarul din Biblioteca Academiei este necomplet.

In-4° mic, de 4 foi și 464 + 159 pag. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 de rânduri pe pagină. Textul Octoihului, care este în întregime românesc, se termină la pag. 464. Pe paginile următoare se găsesc «slujbele de obște a tuturor sfinților».

În foile liminare se află prefața, pe trei pagini, arătarea cuprinsului (pinax), o pagină fără text și o gravură reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin.

Prefața:

Pré luminatului, înălțatului, și pre înțeleptului Domnă, Mării sale Ioan Nicolae Alexandru voevodă, pré creștinului oblăduitor a toată Țara rumânească, plecata închinăciune.

Precumă mathimaticii zică că înpuntura ăaste începere și sfârșit a totă felulă de dungă și nici odinioară n-are zmintelă aciastă îndreptare: așa să cuvine și politiciloră a zice, că oblăduitorulă ăaste începere și sfârșit tuturor lucrurilor care să facă suptă oblaștiia lui pentru folosul de obște, pentru că elă ăaste înpuntura dintru caré totă omulă își iă înlesniré ca de la un țetă a curge pré lesne spre isprăviré lucrului celui folositoră, și iară la elă să săvârșaste lauda care vine dentr-acele bine. Decă, de vréme ce cârmuiré creștinesculă scaună ală țării rumânești ăaste încredințată de la Dumnezeu înțelepciunii înălțime tale, dovedită lucru ăaste că prină oprăviré cărmei cé bună și înțeleptă a mare cuviinței Mării tale fiește care să îndăstuléză de linișté limanului înălțime tale spre a săvârși lucrare slujbei sale pre de plină. Pentru acéia și harurile și laudele și mulțumita să cade să să aducă iară Mariei tale, ca cumă ești începere și sfârșitul a totă lucrului bună și de folos. Dreptă acéia și cu smeritulă uitându-mă la facerile de bine și la pârlejulă ce de a pururé cunoscă de la mare însuflețiré înălțime tale, și puindă în typar acumă a doa oară Octoihulă pre limba rumânească, amă socotită că înălțime tale, ca unei începere bună și sfârșit alesă a totă binelui pravoslavnică Țării rumânești să cuvine a-lă închina. Ca cumă ești chip însuflețit a tuturor bunătăților și încoronată nu numai de la Dumnezeu cu podoaba Domniei, ci și dină firé Măriei tale cé blagorodnică cu bunătate înțelepciunii, încâtă nu numai pre toți ai véculă cestui de acumă îi întrecă cu știința și cu învățătura, ci și di(nă) cei vechi pre mulți i-ai lăsată în urmă. Caré aciasta ăaste mare laudă și podoabă Țării noastre, de vréme ce s-au învrednicită ună Iroosă ca Măria ta. Însă la aciastă typarire a Octoihulă s-au măi adaosă și Slujbele de obște ale tuturor Sfinților, care la céle dintăi nu era. Primăște dară, luminate și pré înălțate Doamne, aciastă mică și smerită ostenclă a mé, ca o mirézmă de mirosă bun, de nu pentru nevrednicia mé, încaă pentru măriré celoră ce să cuprindă întru ăa. Ca Domnulă Dumnezeu, carele să slăvéște și să propoveduăște prină mijlociré ei de apururé în vilégă, să păzescă pre Măria ta suptă acoperemântulă milei sale cei bogate, cu viață lină și pacinică, întru luminat scaunulă Mariei tale. Amină.

Pe ultima pagina a textului se află următoarea notiță:

Typăritu-s-au la anul de la zidiré lumii 7228, începându-se de răposatul Dionisie Ieromonahul typ: S-au sfârșită prin osârduia și ostenclă Savvei Ieromonahul, igumen beséric. tut. sfinților, typ.

Urmează apoi, pe pagina următoare, scara slujbelor de obște, iar pe cea din urma cererea de iertare pentru greșelile de tipar.

Rugăciune către pravoslavnicii cititorii.

Rogu-mă dragostii dumnelorū-voastre, întru Hs. frați, iubitori de citire și cântăreți ai celui în troiță Dumnezeu adevărat, ca de veți găsi niscare alunecături și greșale, să nu ne puneți în ponos, iubiților, ci cu duhul blândeiților să îndreptați. Pentru că fiind și noi oameni pătimitori multe vom fi greșit, care unele nici cum nu le-am putut vedea, altele le-am prins veste după ce s-au tipărit, ci ne-având ce să facem a trecut. Că veți ști, fraților, și aiciasta, că oamenii cei învățați au căzut, și rămânând numai eu însumi, Dumnezeu știe cu câtă nevoie am tipărit rămășița ce-au rămas, cu oameni proști și neînvețați, ca și Domnul Dumnezeu să vă ierte tuturor greșalele voastre. Amin.

București: Biblioteca Academiei Române. — Bisericile comunelor Iaz, Poiana și Ruginos, din Banat.

1722.

180. D. Cantemir, *Sistema religiei mahometane*, Petersburg 1722. — Ru-sește.

КНИГА | СУСТІМА | или | СОСТОЯНИЕ | МУХАММЕДАНСКІЯ РЕЛІГІИ. Напечатана повелѣніемъ его величества | ПЕТРА ВЕЛІКАГО | Императора и Самодержца все Россійскаго | Въ типографіи царствующаго | Санктпетербурха. | Лѣта 1722. Декабря въ 22 День.

(Cartea Sistemii sau despre Starca Religiei Mahometane. S'a tipărit din porunca Maiestății Sale Petru cel Mare, Împăratul și Autocratul tuturilor Rusiilor. În tipografia Sanctpetersburgului stăpânitor. În anul 1722, în 22 zile ale luni Dechemvrie).

In-4°; are 1 foaie pentru titlu, 5 pagini pentru dedicația lui Cantemir către Petru cel Mare, 12 pag. cu oda Arhimandritului Teoflact și dedicația lui Wiszniowski către Cantemir, 8 pag. pentru prefața lui Dimitrie Cantemir, și, în fine, 379 pagini pentru text.

În fața titlului se află o gravură cu însemnarea: Трыд. А. Зубон, care pare a fi figura visul Sultanului Osman I în casa lui Edebalj (v. Hammer, *Geschichte*, I, 49), adică un om culcat la pământ, din pânțelele caruia crește un pom, iar sub acesta se văd trei femei încoronate, reprezentând continentele Asia, Africa și Europa.

Foile liminare cuprind următoarele:

ПЕТРУ ВЕЛІКОМУ.

Священнаго россійскаго государства, освященнѣшему автократуру, вѣры православыя всебод ственнѣшему заштителю, императору благочестивнѣшему, преблагому отцу огечества. злодѣянии прогонителю, добродѣтели же п свободныхъ наукъ, п художествъ насадителю. славенскихъ народовъ вѣчныя славы началнѣшему автору, великому князю, побѣдителю, падшихъ возставителю, царства прпбавителю и распространителю. ордина святаго апостола андреа основателю смотрелнѣшему. п [и]ныхъ ординовъ кавалеру предостоннѣи[ше]м[у] преображенскаго полка верховному хиларху, обоего вонска марсу, п архистратигу генералинѣшему, нашего вѣка державнѣшему пентуну, на четьрехъ моряхъ россійскаго флота вицеадмиралу: аглинскаго же, галанскаго, п дацкаго

адміралу избранному. и протч : и протч : и протч : государю и повелителю своему всемілостівишнему и прекротчашему,

С л о в о п р и н о ш е н и е .

Девятый уже переходит годъ, императоровъ благочестівишій, отъ нелиже преізобилнѣишій милости своея, особлівою на мя паліваемою благостію, подъ сѣнь, и щіть Російскаго Орла пріяти мене, и покровітелствовати, благоволило величество ваше. Десятое лѣто уже начинается, отъ нелиже въ сеп Православиоросійскои Монархіи благодішную жизнь препровождаю. А еще безъ всякія, почесомулѣбо хвалімыя, показанныя отъ мене службы. Ваше величество своїмъ едінымъ, еже сродно себѣ имѣеть, человекѣлюбіемъ, подвѣжено, таковая, и толїкая (во істинну Императорская) на мя палїяло благодѣшїя, яко за сїя, ни равенство службы, ни повіновенїя соравненїе, или благодарствованїя прїличное удобство, и должное воздаянїе во мнѣ, не токмо обрѣстїся, но нїже словомъ изречено, паче же нїже мыслію, объято быти можетъ! Сїе же паче всѣхъ благополучїишее быти разсуждаю, яко самою вашего величества прїсутственною Конверсаціею, и (аще и сїе лѣто есть рещи) паче неже отческімъ люблепїемъ, еліко убо съ стороны величества вашего, свободно и препобїлно; Еліко же съ моеи, служебніческї, якоже подобаетъ, и благоговѣнно въ сладость насыщаюся, и во всякои тишїи онымъ увеселяюся. (своіственнѣ бо есть вашему величеству не кіченїя, но добродѣтели Императорамъ прїличныхъ пскати, и на самыхъ клятвѣи совѣщавшїхся крамоліииковъ, и явныхъ супостатовъ, ради исправленїя, а не ради разоренїя наступати) сїя безъ всякаго сумнѣнїя (въ государѣхъ мїлосердїишїи) человекѣу своїмъ щастїя жребїемъ доволствующемуся, и право о своемъ званїи разсуждающему не мала, но зѣло велика : не скудна, но премнога : нїже средняя или нїжня, но превысокая и превосходная имѣются, и суть. Но азъ своего благополучїя не смотрѣлївыи (яко мяю) мѣрїтель, и толь превосходныхъ Государскїхъ щедротъ, можетъ быти, перазумѣющїи, (да не реку неблагодарныи) и слабаго разсужденїя человекѣкъ, чрезъ все времеи сего теченїе, нїже безсловесныхъ овецъ подражати научїхся, которые предъ пастырями своїми, и отъ хїщныхъ волковъ защищающїи господїями, не о поляхъ зеленѣющїхся : не о тучныхъ и здравыхъ горъ версѣхъ ; не о злчныхъ лугахъ и травахъ, яке ядыху ; нїже о істочнїкахъ, яке пїяху хвалїтїся, и оная пмѣ показовати (якоже мене сотворша, самъ доброхотїи обвїняю) обычаи имѣютъ : но тїи внутрь упасхся, пздаютъ волну, млеко, и протчая изъ огустѣнїя его бывающая. Къ тому аще пужда востребуетъ, и плоти своя, и кровь (въ пейже душѣ жївотныхъ состоятїся сказуетъ священныи естествословецъ) безъ всякаго роптанїя, и прекословія предаютъ въ волю и употребленїе господїна своего. Сїя егда въ скотахъ малочувственныхъ, пачалнїкъ моралнїя фїлософїи Епїктетъ нашъ похваляетъ ; во мнѣ воістинну зѣло жестоко облічаетъ и порїцаетъ. Нїчїиже кротчайшая сїхъ громогласїть и Персїдїиїи пїкто моралїстъ пзрядныи глаголя ; яко не ученыи поселїиїи земледѣлствующїи, многополезїишїи есть републїкѣ, неже князь лѣностную жизнь провождающїи, и безъ обшїя ползы времеи пзуряющїи. Которая, во правду золата, изреченїя, о мнѣ яко лѣнївомъ и невѣждѣ сущомъ своіственнѣ, по прїличности и по достоїнству глаголатїся моглїбы ; обаче аще вашему величеству любїтелнѣишему правоты судїи, моего чрезъ толь долгое времеи глубочайшаго молчанїя вїну выслушати угодно будетъ готовїишую и ясную, яко же мяю предложу прїчїну. Суть бо мнѣ акї едіноутробные и купнородные три недостаткї, отъ нїхже убо первыи сухость пасохшаго древесї являетъ ; Вторыи твердїшаго желѣза тягость носїтъ ; Третїи же пера легкость и удобообращенїе имѣеть. Сїя глаголю три недостаткї въ прїродѣ моеи таковыи качест-

венныя изобразаеть виды, каковыя именовъ, вещью, и яко же глаголатися обыче, цѣлымъ небомъ между собою разиствующіе, противныя, и взаимно отъ себе далече бѣгающіе, въ сокровеннѣйшемъ молчаніи углу истаеваютъ, и тако егда чрезъ себе нѣкоего же движенія и послѣдовательно нѣкоего же дѣла произвести могутъ, аки химическіи лѣкни відъ (его же они химки мертвою главою назваша) на дно безъ плодныя жизни по своему си естеству изъпускаются. Но аще бы благоволило величества вашего, не утрудимое, въ пзясненіи скрытостей, каковыя либо вещи, удобоискуство и созволило бы нѣколіко высочайшій вещь изслѣдовати разсужденіемъ, обрѣло бы (аще непрельщаюся) яко аще три оныя вещества, то есть древо, железо, и перо, хитростиѣ и благостроящею, добраго художника рукою во единое, и пожде совокупнѣ употребленны будутъ дѣло, и аще изъ сложения трехъ тѣхъ между собою противныхъ плотей, единая содѣлана будетъ стрѣла, еще иное нѣкое въ оной отъ пріродныхъ ея свойствъ далече отмѣнное и удивленія, не недостойное дѣло, произыдетъ. Тоібо своиси не движимость, тягость, и легость, аки за бывшен, усмотряемъ, яко древо зѣло скоро движется; желѣзо въ высоту возлетаетъ; и перо много тяжчайшая себе на воздухъ и облаки вознесѣтъ тѣлеса. (О художества и трудовъ! О времени и обычаевъ!) Сего пріклада пріравшеніемъ, аще миѣ (якоже лѣпотствуетъ) во первыхъ не настоялабы нужда избѣженія охвалства, и обереженіе себе отъ скаредства славолубія (хотя дерзновеннѣе и не толь умѣренно) дерзнулбыхъ велегласно возопити.

Древо, желѣзо, перо, три недешевленны монаршу величїю суть повиненны. По понеже явственнѣе есть, яко въ труднѣйшемъ кождо художествѣ и наукъ, нѣкое же тайся чудо. Ниже показаніе къ тому потребно (ибо оныя состоятъ чѣломъ своимъ, мѣрою и вагою) токмо бы прісуществовала продвизательная и управительная рука и воля; якоже со мною сотворшю видѣхъ, творящую дознаю и уповаю яко и въ предъ творити имать величество ваше). Послѣдовательно есть (да безъ прістрастія реку) яко Ваше дѣйствительнѣйшее повелѣніе, сія во миѣ ослабѣдыя и усиленныя колїчества, толїко возбудило, толїко исправило и управило; и толь поспѣшны и охотны согворило, яко въ предъ о произведеніи ихъ въ дѣло, много иначе возмѣвѣтъ; реченію и мудрованію Не слдскаго нѣкоего Пинты безъ принужденія послѣдовати буду, которыи издаданую отъ себе книжцу Царю Персїдскому пріписанную, егда прінесе ему, и Царь благодарно оную воспрїявъ Царскїи обѣщатъ его имѣти въ своемъ покровителствѣ, сіцеговое воспѣлъ двостїше¹⁾ :

То есть : отъ котораго времени твое прїзрѣніе есть на мя убогаго, изданія моя яснѣйша пребываютъ слѣдовъ Солнечныхъ. Но понеже мы нынѣ разсуждаемъ, яко зѣло высоко Пинта оныи о своемъ трудѣ мудрствоваше, того ради и о миѣ чаю рекутъ жесточайшїи книжныхъ изданїи Судїи, яко преизлише самолюбное о моемъ трудѣ возмечталъ миѣише; обаче сімъ ничто же противомощїимъ, не подвижныи якоже уповаю, стоїтъ праваго разсужденія (о немже нѣктоже посрамїлся когда) Обелїскъ, на которомъ таковое начертати надїсаше, мяю яко не стыдно будетъ¹⁾ :

¹⁾ Versurile originale cari trebuiau sa urmeze aci in limba persana au fost lasate afara in toate exemplarele vazute de noi, fie ca tipografia nu avea caracterele necesare, fie ca n'au fost tiparite cu un clișeu sau scrise cu mâna, în aceste exemplare.

то есть : аще и вся злонаравія въ семь служителейъ совокупѣшася, обаче всякое, хотя и худое дѣло, не императору благопріятное, добродѣтель есть.

Тако убо Монарховъ діакріікотате, издание сіе (которое Сістѣма [состояніе] Мухамеданскія релігїи парещи пзволися) по вашему повелѣнію, сочиненное, яко твоя отъ твоихъ тебѣ прїпосащл, хотя продержѣе, оно о мнѣ рещи являюся, неже праваго разсужденія требовало бы равномѣріе; обаче не хотѣлъ быхъ толь бездїскретнымъ быти, дабыхъ пенщевалъ яко пзъ злыхъ винъ, добрая могутъ проїзвестїся дѣла (добро бо небываетъ, развѣ изъ добра, п добрѣ сотворенно будетъ) но сію пмѣю и блюду въ сердцѣ моемъ падежду, яко аще велѣчество ваше, подъ свое державнѣйшее защїщеніе прїявъ трудъ мой веселымъ п милостивымъ па оныи благоволїтъ воззрѣти окомъ, тогда азъ чувственно уразумѣти, таже п исповѣдати пмамъ, яко Декада [десятица] трудовъ моихъ взїрая къ Мурїадамъ [тнамъ] щедротъ твоихъ андалагматосъ, подобїе нѣкое, и должнаго услугованїя Іхпографїю, въ себѣ являетъ п прїносїтъ.

Наконецъ же ¹⁾.

То есть : прощїя моленіе несовершенныя прїношу службы. На услугу бо мою уповаги немогу. Едїною павсегда пребывая

Вашего императорскаго велѣчества, государя нашего всемілостивѣйшаго.

Всепїжалїшїи рабъ

ДІМІТРІИ КАНТЕМІРЪ.

LUI PETRU CEL MARE,

Autocratului prea sfințit al sfintei împărății rusești, apărătorului prea viteaz al legii ortodoxe, împăratului prea cuvios, prea bunului, părintelui patriei, prigonitorului faptelor rele, săditorului virtuții, al științelor slobode și al artelor, autorului celui dintâiu al gloriei veșnice a popoarelor slave, marelui duce, învingătorului, restauratorului celor căzuți, măritorului împărăției, întemcetorului prevăzător al ordinului Sfântului Apostol Andrei și cavalerului prea vrednic al altor ordine, hiliarhului suprem al regimentului Precobrajenschi, Martele ambelor arme și archistrategului general, Neptunul cel mai puternic al veacului nostru, viceadmiralul flotei ruse din cele patru mări, și admiral ales al flotelor engleză, olandeză și daneză, etc., etc., stăpânitorului și poruncitorului său prea milostiv și prea blând,

D e d i c a ț i e :

Al nouălea an se sfârșește, o cel mai cvlavios dintre împărați, de când Maiestatea Voastră a binevoit a mă ocroti, luându-mă sub umbra și scutul vulturului rus și revărsând asupra mea bunătatea și mila Voastră prea mare. Și începe al zecelea an de când duc o viață bună și liniștită în această monarhie ortodoxă ruscască, și încă fără vre-o slujbă făcută de mine, laudabilă dintr'un motiv sau altul, Maiestatea Voastră, împinsă numai de iubirea firească de oameni, a revărsat asupra mea atâtea și așa fel de binefaceri (în adevăr împărătești), încât ele nu numai că n'au găsit în mine răsplata cuvenită fie în slujbe corespunzătoare, fie în stă-

¹⁾ V. nota precedentă.

ruința în supunere, fie în modul cuvenit de mulțumire, ci ele nici nu pot fi exprimate prin cuvinte, cu atât mai puțin îmbrățisate cu mintea! Și mă cred prea fericit, că mă bucur în toată liniștea de convorbirea personală cu Maiestatea Voastră și (dacă și aceasta trebură să fie spus) de iubirea mai mult decât părintească, care din partea Maiestăței Voastre îmi vine în mod firesc, liberă și prea îndestulătoare; iar eu din partea mea, ca slujbaş o primesc, cum se cuvine și cu respect mă îndestulez de bunătate și în tihnă mă veselesc. (În caracterul Maiestății Voastre este de a arăta nu mândria, ci virtuțile potrivite împăraților, și de a pedepsi pe cei ce țin sfaturi în taină și jură a face răscoale și pe cei ce sunt vrăjmași pe față, nu pentru a-i nimici, ci pentru a-i îndrepta). Fără nici o îndoială, prea bunule între monarhi, acestea pentru omul care e mulțumit cu soarta sa fericită, are dreptul de a vorbi de chemarea sa, nu sunt mici, ci foarte mari, nu puține, ci foarte multe, nici mijlocii sau de jos, ci prea înalte și prea distinse. Ci eu, pe cât mi se pare, măsurător neprevăzător al fericirii mele și poate neînțelegător (nu zic nemulțumitor) de atâta covârșitoare generozitate împăratească, ca om de slabă judecată în tot cursul timpului acesta, nu m'am învățat încă a urma exemplul oilor necuvântătoare, cari înaintea păstorilor și a stăpânilor ce le apără de lupii răpitori, n'au obiceiul a se lăuda și a le arăta lor (cum am făcut eu, singur de bună voe mă acuz) câmpiile înverzite, sau vârfurile marilor și rodnicilor munți, sau luncile grase și erburile, ce le pasc, sau izvoarele la cari se adapă, ci de dânșii înăuntrul lor păzite dau lână, lapte și altele, ce din îngrășarea lor se fac. Pe lângă aceasta, când trebuința cere, fără nici un murmur, fără nici o împotrivire își dau în voia și întrebuințarea stăpânului și trupul și sângele lor (în care, după spusa sfântului povestitor al naturei, există sufletul animalelor). Dacă Epictet al nostru, capul filozofiei morale, laudă aceasta la dobitoace puțin simțitoare, atunci în adevăr pe mine foarte aspru mă învinovățește și mă mustrează. Cu nimic mai blând vorbește și un Persian, unul din moraliștii distinși, când zice că săteanul neinvățat ce lucrează pământul este mult mai folositor statului decât principele, ce duce o viață trândavă și-și pierde timpul fără a contribui la binele obștesc. Aceste spuse, în adevăr de aur, ar putea fi aplicate mie, după cuviință și merit, ca unuia ce din fire sunt leneș și ignorant. Dacă însă Maiestatea Voastră, judecătorul cel mai iubitor de dreptate, ar binevoi să aflu vina tăcerii mele celei mai profunde într'un timp așa de lung, atunci așa arată pricina, după părerea mea, cea mai adevărată și clară. Am trei neajunsuri deodată și din aceeași mamă născute, dintre care cel dintâiu arată uscăciunea lemnului uscat, al doilea poartă greutatea ferului celui mai greu, iar al treilea are ușurința și mobilitatea penci. Aceste trei neajunsuri din fire, zic, au la mine astfel de înfățișeri, că prin numirea și natura lor se deosebesc foarte mult și sunt opuse așa zicând ca cerul de pământ și fugind departe una de alta, se pierd în colțul cel mai ascuns al tăcerii, și astfel când ele prin sine însuși nu sunt în stare a produce nici o mișcare și în consecință nici o lucrare, se lasă la fund nedătătoare de viață după natura aceasta a lor ca un element oarecare chimic (pe care chimiștii l'au numit cap mort). Dacă însă iscusința ne-

obosită a Maiestăței Voastre în lămurirea tainelor oricărui lucru ar binevoi a se pune la lucru și întru câtva ar cercetă lucrul prin înalta judecată, ar găsi (dacă nu mă înșel) că, dacă aceste trei substanțe, adică lemnul, ferul și pana, vor fi împreună întrebuințate pentru un singur lucru cu pricepere de o mână iscusită a unui artist priceput, și dacă din împreunarea acestor trei elemente vrăjmașe între sine se va produce o săgeată, va eși și un alt lucru cu însușiri foarte deosebite și demn de mirare. Căci dacă ne uităm la imobilitatea, greutatea și ușurința ei, ea ca lemn se mișcă foarte repede, ca fer sboară în înălțime, iar ca pană ridică în aer și până la nouri corpuri cu mult mai grele decât dânsa (o, artă și muncă! o timpuri și obiceiuri!) Prin comparațiuni de această natură, dacă n'ar trebui să evit (precum se cuvine) de a mă lăuda prin vorbe și de a mă feri de păcatul urît al iubirii de glorie (deși mai îndrăzneț și nu atât de cumpătat) aș îndrăzni a spune cu glas tare [:]

Lemnul, ferul, pana, trei lucruri neînsușite, sunt supuse poruncii monarhului. Dar fiindcă este vederat că în orice artă și în orice știință grea este ascunsă un fel de minune, nu mai e nevoie de a demonstra acest lucru (căci ele au numărul, măsura și greutatea lor), numai să existe mâna ce pune în mișcare și conduce, și voința (precum am văzut că a făcut cu mine, precum știu că face și va face și pe viitor Maiestatea Voastră) — de unde urmează (o spun fără părtinire) că porunca ascultată a Maiestăței Voastre aceste puteri, slăbite și adormite în mine, întru atât le-a pus în mișcare, le-a îndreptat și le-a dat o direcțiune și într'atât de iuți și voioase la lucru, încât mi-am format o părere cu mult deosebită despre punerea lor în lucrare pe viitor și voiu urmă, fără greutate spusei și înțelepciunii unui poet persian, care, când a adus regelui Persiei o carte publicată și dedicată lui și împăratul, primind-o, i-a promis a-l avea sub protecțiunea sa împărătească, a făcut următoarele două versuri ¹⁾:

Adică: de când protecțiunea ta este îndreptată asupra mea, nevoiașul, tipăriturile mele sunt mai strălucite decât urmele de soare. Dar fiindcă noi spunem acum, că poetul acela își aprecia foarte mult opera sa, de aceea și despre mine vor spune poate cei mai severi judecători ai cărților, că și despre opera mea mi-am format o părere prea măgulitoare; totuși în fața acestora, ce nu pot să facă nimic în contra, stă, precum sper neclintit obeliscul judecăței drepte (de care nimeni nu s'a rușinat niciodată) pe care cred că nu va fi o rușine a pune următoarea inscripțiune ¹⁾:

Adică: de s'ar fi unit în acest servitor chiar toate răutățile, totuși orice faptă, fie și rea, dar plăcută Impăratului, constituie o virtute.

Așa dar, prea înțeleptule între suverani, aducându-ți ca a ta dintre ale tale această carte (care se numește «Sistema religiei mahometane»), scrisă din ordinul Vostru, deși par că vorbesc despre mine mai îndrăzneț decât ar fi cerut dreapta și măsurata judecată, totuși n'am voit să fiu atât de naiv, încât să cred că din pricini rele pot să iasă lucruri bune (căci binele nu se naște decât din bine, și va fi bine făcut). Am însă și păstrez în inima mea speranța că, dacă Maiestatea Voastră, luând sub pro-

¹⁾ V. nota dela pag. 6.

teceiunca Sa Suverană opera mea, o va privi cu ochi plini de bucurie și bunătate, atunci voi înțelege în mod simțitor și voi mărturisi că decada operilor mele, în raport cu myriadele binefacerilor tale, prezintă un fel de andalagmatos, și o «ihnografie» a slujbelor datorite.

In sfârșit...¹⁾ — adevărat: rog a mă ertă de imperfecțiile slujbei. Pe meritul meu însă nu pot pune speranțe. Și rămân odată pentru totdeauna

Al Maiestății Voastre Imperiale, stăpânitorul nostru prea milostiv,

Cel mai plecat rob,
DIMITRIE CANTEMIR.

După scrisoarea de închinare urmează:

ODE IN LAUDEM OPERIS SERENISSIMI PRINCIPIS
DEMETRIJ KANTEMIRI SYSTEMA, DICTI DE RELIGIONE ET STATU
IMPERIJ TURCICI.

Si qvem cupido noscere Turcica
Urit: scelesti Muhamedi genus
Illiqve cognatam Gelonum
progeniem vitiosiore.

Regni nefandi qvanta potentia,
diri potentis faedera, bellaqve,
artes, doli, status, fidesque
relligio male sana Turcae.

Jlli, relicto pulvere patriae
non est rotundis Iapeti rotis
aut Thessalum impigro caballo
Odrysiis properandum ad oras.

Non est necessum carbasa navium
depicta pandi remige plurimo
aut alitis vastas per avras
Fulmineae volitare pennâ

Intra penatum dulcia Limina
inclusus, haerens absqve periculis
hoc non fatigatus volumen
mente terat manibusqve verset.

Jstic videbit cuncta othomanica
quidquid profanum, quidve sacrum impijs
totum velut magno in theatro
vel speculo nitidoqve vitro.

Authoris ingens gloria Principis
lectoris ingens utilitas pij
illi laboris stat corona
huic opus emolumenta donat.

¹⁾ V. notele precedente.

S E R E N I S S I M O
&
C E L S I S S I M O
D E M E T R I O C A N T E M I R .
S : R O S S I A C I I M P E R I J P R I N C I P I
T E R R A R U M M O L D A V I Æ H E R E D I T A R I O
D O M I N O
tam praeclaris animi dotibus
quam antiquis principum Moldaviae imaginibus
I L L U S T R I
Felici politioris litteraturae cultori
Cultorumque Patrono gratiosissimo
Opus suum de systemate religionis Muhamedanae &c :
in lucem edenti
votum hoc
vovet, dicat, dedicat.
Intuere lux publica
illustrem Fetum mentis Serenissimae
Et ex lineis Apellem, ex literarum umbris solem
ex sua Minerva metire Jovem
lucem tuam non ambit,
Divinioris hic Minervae partus
Qvi Serenissimis totiqve Orbi claris fulget natalibus
Eam tamen videre meruit, ut plures illustraret
Lege grata, evolve venerabunda
Magnum opus
Magnis partum conatibus, grandi refertum eruditione,
Ingenti destinatum commodo
Novum in eloquentia Tullium,
Redivivum in politicis Lypsium,
Rossiacum in sensu Catonem
in omnibus
Principem ingeniorum & ingenium Principum
miratura.
D E M E T R I U M C A N T E M I R I U M .
quem
Augusto magnorum MOLDAVLE Principum ortum sanguine,
Substrata purpura vix lucina excepit,
Ornamento polorum, commodis populorum
Educandum Palladi commendavit.
Felix incrementum
Qvem avito solio extulit natura super capita
Politior litteratura altius evexit super ingenia
Una dedit Principem vittam,
Altera Principem vitam

Ut utriusque suffragio tot dotibus coronata mens,
 Ubique teneat Principatum.
 Primo tamen regend[a]e Moldavorum fortunae celitus destinari debuerat;
 In avito horum Capite monstraturus orbi,
 Quantum valeat in singula eius membra
 Decernat Divinus Plato:

Utrum regna felicius adorent regnantem philosophum,
 An fortunatius parcant regi philosopho?

Utroque grata audijt Moldavia citra controversiam.

In PRINCIPE CANTEMIRIO

in quo

Cum regali serto coniunctam sapientiae lavream adorabat
 Nec a Prudentia gubernandi seiunctam gloriam philosophi mirabatur
 Verum ambiendae tanti Principis amplitudini
 Ingenti MOLDAVIA non suffecit vastitate,
 Rossiam inde provectus & transvectus;
 Non ignarus, coronatis Rossorum Aqvilis amicum esse lumen,
 Qvod non minus à splendore natalium, quam a Cleantis lucerna trahitur.

Uindex nimirum avitae fidei & libertatis
 Desertis rebellium Deo castris, sponte Aqvilas secutus Rossiacas.

Solum pro opimis spolijs Christum induendo;

Maluitque libere alterius subjici imperio,

CIIRISTO & PETRO POTENTISSIMIS.

Captivando semetipsum in obsequium fidei perpetuae

Qvam sub iugo Barbarorum alijs imperare.

BONIS AVIBUS

Progredere ab Oriente Sol principum

Altiolem avspicare gradum in Rossiaco climate

ubique

Ceu Astrorum ita terrarum Princeps audis

hic etiam

SERENISSIMUS

At

Non defecit ascensu nobilis virtutis impetus:

in alto Fortunae positus

Uirtutibus passus altius promovit,

Si sequi alios debuisset,

non praeire non poterat;

praeire iussus

Continuis meritis gloriam magnorum superavit.

Humili nimirum collis pro Alpius est,

Cui vero Augusta virtutum placuere insignia

Ipsâ luctâ animatur.

Augusti id genus ingenij & Tui PRINCEPS SERENISSIME.

Invenisse tibi domi tanta Decora parum est,

Qvin virtutibus promoveas;

Sublimi majorum gloriae fastigio quod addas,
 quaeris, Addis.
 Virtus verus animi honor, gloriosum CANTEMIRIANUMque satellitium
 Ita nomine & re Princeps
 Unius Rossiae meruit, totius orbis dici potuit.
 Uno purpureo illustris sanguinis, altero candido virtutis suffragio
 Augusta conscendit culmina.
 Ni tamen ad trabeata fastigia scabellum posuisset natura,
 Cortinae, Rostra, cathedrae Doctorales ascensus fecissent purpureos.
 Erubescunt alij in Purpura Doctorum volumina
 Quasi augustus murex pallorem paginae aversetur,
 Avrumque coronarium non ferat lituras literarum;
 cum tamen
 Infauste Regnis exoriantur coronati Soles,
 Quibus praeambula sapientiae non praelucet avrora.
 ut enim
 Vix fortunatius literariae comitantur umbrae,
 Quam nomina avita serenitate illustria
 Ita vix auspicius Augusti Soles illucescunt orbi post noctes
 quam Atticas.
 Quam raro igitur
 Ut bonae Fortunae, ita magnae cum sapientia convenis
 Tam magnifice
 Utranque iunctam Palladi glorioso sinu amplexus es.
 CANTEMIRE SERENISSIME,
 Nec fortunatus sibi visus,
 Nisi opibus cumulareris sapientiae,
 Nec magnus,
 Nisi doctiori penna, coronata praetervolares fastigia.
 Probasti exemplo, firmasti omnium iudicio
 Sufficere virum Augustis Ostris & Rostris literarijs,
 tam rarum
 quam TU
 Eadem confinia sapientiae & virtuti,
 Eadem, sapientiae & Tibi.
 Ut tamen magis proximam faceres
 Utramque lateri admovisti,
 Ut qui illam atque hanc intersissimae mentis Tuae speculo intuentur,
 Utramque laudent, ament, mirentur,
 Utramque merito,
 Neutram satis.
 Annexuisti principi Tiarae, doctas Taenias
 Et frontis & vitae ornando tempora;
 Nunquam Serenissimus sibi visus, nisi literis quoque claresceres,
 Nunquam Princeps, nisi mentium quoque teneres principatum,
 Nunquam aultis ceris clarus, nisi eas literis obsignares.

Hinc ob rara Togae sagiqve decora,
 Illustris societatis scientiarum Brandeburgensis coronae Doctorum inscriptus,
 Nobilis corporis membrum principale,
 Hoc est caput, dici meruisti.
 Auitum diademma, gentilitium caput coronavit,
 Doctorale, educatam sub illo coronare debuit sapientiam
 qvam pulchre convenit Annulo DOCTORALI
 Principum gemma, musarum pretium CANTEMIRIUS :
 qvem dum ornat
 Ab eodem pariter sui pretium capit
 SALVE PRINCEPS & DOCTOR,
 Ac ne nomina mutem, quae Tua virtus dignitasqve in unum coniunxere,
 SALVE BIS PRINCEPS,
 Sacpius magne, saepius digne,
 Caclitum atqvæ hominum suffragijs,
 documento orbi:
 Qvod tibi nec docti desunt, nec principis artes,
 Mixta sed animo cum jove musa Tuo.
 O dignum caelo terrisqve spectaculum!
 PRINCEPS in purpura, PRIMAS in Toga,
 in Throno caput,
 In musaeo totus avreus CANTEMIRIUS.
 Illic natura in solium extulit,
 Hic sapientia in culmen sublimavit,
 Utrique fastigio supparem indolem,
 Magistra & Architecta,
 VIRTUS.
 O iucunda Terrarum monumenta!
 Domus Academia, palatium palaestra, praecepta exempla,
 Integra avla, nobile virtutis sacrarium,
 Amplissimum sapientiae Theatrum.
 Qvod Domestici,
 Tot artium iuxta ac Probitatis discipuli,
 Qvot famuli, tot studiosi,
 Qvot Advenae
 Tot stupendae eruditionis auditores,
 Omnes Admiratores.
 Non potuit non plurimum sapere sapientia,
 tanto virtutis ac sapientiae
 publico professore;
 In qvo
 Magisne laudandus sit erga peritos omnes Amor,
 Tantus enim est literarum aestimator, ut in alijs qvoqve eas aestimet,
 An Admiranda Peritia?
 Qvae tanta est,
 Ut non plus ardentem affectet, qvam probe calleat scientias.

In lingvis omnibus eruditae accuratam doctrinam,
 In rebus civilibus summam Prudentiae atque integritatis gloriam
 Constantem fidem in Theologicis
 Subtilem rationem in logicis,
 Solidam in Physicis experientiam,
 Sinceram in Ethicis probitatem
 Aliasque nobilis animi dotes,

Quas in singulis vel anteacta vidit aetas, vel secutura expectat,
 in uno spectamus, laudamus, miramur

CANTEMIRIO

Priorum imagine, secutorum ideam
 omnium compendio.

Quas huic memor posteritas laudes non deseret
 In quot tot decora concentrata suspiciet?

Ferum, clavam, calamum,
 Forti pectore, candido corde, acri ingenio,
 Vibrat, regit, versat,

Ut mortem Hostibus, amorem civibus, pretium literi
 Omnibus aestimationem sui ingerat.

A pondere tamen ingenij ac rationum,
 Praecipuum ubique sibi vendicat pretium:

Quid quid aggreditur, comite Laude auspicatur,
 Quid quid auspicatur, omnium commendatione perficit
 Quid quid perficit, omnium Admiratio coronat;
 ita ut

Singulis eius scriptis

Laus, honor, et admiratio subscribant.

In maximis maximae Domus negotijs,

Potiores temporis partes impendit Eruditioni

Potiores eruditionem depingend[ae] Aul[ae] Othomanicae;
 quam

Uivis coloribus ea felicitate ingenij expressit,
 Qua nulli alteri licuit.

Ingens illa Barbaricae molis magnitudo

Tanta hic spectatur in pagina,

Quanta in se est;

Tanta illa in se est,

Quantam haec exhibet.

Par magnitudini rerum delineatio

Par delineationi industria,

Quam breviter in paginam contraxit calamo,

Brevius in punctum contrahendam gladio ominatur,
 uivis virtutibus Christianorum,

Scriptis vitia Barbarorum.

Ex illis ut Christum legeret

Ex his ut Mahumetum prosciberet,

Uitijs aliorum suam probavit virtutem
     ceu
 De toxico salutare instaurando antidotum
     nimirum
 Qua voce scelus reprehenditur, laudatur virtus,
 Crimen improborum, panegyris virtuosorum?
 Avdatia Tirannorum, gloria Imperatorum;
 Non illis quisquam potest sentire sceleratius, non hoc sanctius;
     Jlli Numinis contemptores nefarij,
     Hic cultor religiosissimus;
 Qvantum scelus hostis, tanta Huius laus est,
     Capita libri
     Capita sunt aulae Turcicae;
     Hypocrisis & Tyrannis.
 Altero dum irreligiosam religionem recenset
     Ad sincerum Dei cultum convocat,
 Altero dum palliatae poltie tyrannidi larvam detrahit
     gementes sub iugo populos in libertatem evocat.
     utrobique
     Eam eruditionem claudit,
     Qvam Doctissimi viri suam optent
 PRINCIPIS optimi admirabundi profiteantur.
     Qvoties calamum arripuit
     Toties omnes praetervolasse visus.
     Qvot duxit lineas
 Tot consummatae cruditionis impressit characteres;
     Qvot verba fudit, tot oracula,
     Qvot literas posuit
 Tot suffragia composuit ad syllabum aeternitatis.
     Qvot paginas implevit, tot tabulas
 Qvibus nobile encomium perenni stylo inarabit immortalitas.
     Qvot apices pinxit
     Tot sibi obeliscos, tyrannidi metas fixit.
 Et ferrea armatus casside, & solida galeatus ratione
     Barbaricum prosternit ictum.
     nec mirum
 Assueta trophaeis manus etiam calamo triumphare novit.
 Si in laudes excurrit virtutum, caelas videntur ascendere
 In vitia si invehitur, exanimata sponte ruunt infra Orcum.
     Periclem credidisses
 E sublimi dignitates suggestu fulminatricem evibrantem facundiam,
     ni Jovem potius dixeris è Rossiaco detonantem caelo,
     ne tam probrosi crescant Gigantes.
     Haec est pacificarum mentium pugna:
 Decertare contra vitia, confodere stylo tyrannidem,
     Prosternere indomitos Barbarorum spiritus,

Ducere in triumpho plausus saeculorum.
 Cuius fastum glorioso olim calcavit pede,
 Calcandum orbi exhibet universo.
 Stingit simul gladium & calamum:
 ne plures hostes ducat in compede,
 Qvam cives in sui amorem avreo mancipet eloquio
 Doctior Hercules
 Evanescet infensum regnis astrum ad praesentiam Solis literarum
 Subibit eclypsim (: O utinam :) perpetuam:
 e diametro opponitur,
 Apollo Serenissimus.
 Non amplius cruenta Luna fucato terris illudet lumine,
 Latentia in sinu suo monstra universo manifestabit orbi
 Divinus Plato
 ita est
 Dum alij ad hostes apertos talpae
 CANTEMIRIJ SERENISSIMI
 Eliam ad occultos Lincea sagacitas.
 Frustra
 Tot arcanis muniris seris Porta Othomanica,
 Nemini non pervia proslas
 Exemplo CANTEMIRIJ
 ne sentiat, plurimum interest nosse malum.
 Ignota causa morbum reddit incurabilem,
 Toxicum, quo magis latet, maxime necat.
 Nisi Troiano quoque inclusae insidiae laterent Trojanos,
 Staret Troja
 Altum infligit vulnus celatus dolus.
 Praevisa jacula minus feriunt.
 O quot suffocavit regna toti Asiae extensus laqueus!
 Qvot absorpsit provincias lac imis populorum innatans malefida Charybdis
 Scopulus erat toti Christianitati formidandus.
 Causa in promptu:
 Quia plurimis ignotus.
 At
 Dum omnibus innotescet
 Amittet sui pretium ars dolosa
 Succisa radice, sponte vites corruunt.
 Ocluso ostio, etiam rapidissima siccantur flumina
 sint Othomani Gigantes,
 CANTEMIRIUS JOZUES
 Qvot iactant robur, erit rubori.
 Hydra capere sueta, mox capta erit.
 Contra tam atrox monstrum, talem Christianus Orbis Herculem suspirabat.
 Erige triumphalia signa sacra militia.
 Jurati tui hostis exarmata iacent castra,

Eversa maenia, reculsa propugnacula, patente janua stat PORTA
 Ad Labyrinthum tot maeandris involutum,
 Victricem filum CANTEMIRIANA porrigit Ariadnae,
 Minotaurus qvi praedari cupit
 mox praeda erit.
 Palmaris Tullij fuerit gloria
 Sanguinarium civem ab una urbe exegisse facundiâ;
 plus CANTEMIRIO deferat posteritas
 qvi tyrannum ab Orbe proscreibt universo.
 Huc Plinij non Lisippi,
 Ingenia non marmora,
 Stylum non scalpra,
 acuite
 Uocales Aencomiastas non elingves obeliscos meretur,
 dignus elogio non ostentatione
 CANTEMIRIUS.
 Assurge altius Principum gloria;
 Unico orbi oblato libro
 Barbarorum metum, Christianorum gratitudinem, Eruditorum panegyres
 Omnium laudem nancisceris.
 Qvamvis
 Responsura tuo nunquam est par Fama labori. Hor: li: 2: sat: 8.

Vestrae Serenitati
 devinctissimus
 HIERN GEDEON WISZNIOWSKI
 Ph: D: H: Th: P.

Dabam ex Collegio S. C. M.
 Mosqvensi 22 Novembr:
 1719.

București: Biblioteca Academiei Române.
 Ov. Densușianu, *Notițe asupra lui Dim, Cantemir, în Revista critică-literară*, II
 (1894), 62.

181. N. A. Mavrocordat, *Despre datorii*, Lipsca 1722. –Grecește și latinește.

ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ | ΒΙΒΛΟΣ | Συγγραφή παρὰ τοῦ ἐκσεβαστάτου
 ὑφίλοχότου, | καὶ σωφωτάτου ἀθέντου καὶ ἡμερόνος πάσις | Οὐγγροβλαχίας | ΚΥΡΙΟΥ,
 ΚΥΡΙΟΥ | ἸΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ | ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ |
 ΒΟΕΒΟΔΑ. || LIBER | DE OFFICIIS | Conscriptus a piissimo, celsissimo
 atque sapien | tissimo Principe ac duce totius Ungro-Valachiae | Domino,
 Domino | JOANNE NICOLA O | ALEXANDRI MAUROCORDATO |
 VOIVODA. | *Editione hac secunda latine conversus.* | * | Lipsiae | Ex officina
 Thomae Fritschii, 1722.

In-4° mic de 2 foi, 212 pagine și 1 foae pentru errata.
 Traducerea latină a textului e tipărită în josul paginilor, pe doua coloane.

In fața titlului se află portretul autorului cu inscripțiunea: CELSISS: ATQ: SAPIENTISS: TOTIUS VALLACHIAE PRINCEPS, DD: IOANNES NICOLAUS ALEXANDRI MAVROCORDATO DE SCARLATI, și cu numele gravorului: *J. G. Wolfgang, Sc. Reg. sc. Berlin 1721.*

Verso titlului e alb. Pe foaia următoare se afla niște versuri grecești ale lui Ιωάννης δ' Ἀλβέρτος Φαβρίκιος și patru versuri latinești de Stephanus Bergler, precum și înștiințarea care se reproduce mai jos.

In fruntea textului se afla o gravura reprezentând pe Orfeu înconjurat de animale, cântând sub un arbore.

LECTORI BENEVOLO
THOMAS FRITSCH S.

Cum ad me ante annum liber hic CELSISSIMI VALLACHIAE PRINCIPIS de Officiis esset perlatus, mirum ille protinus eruditorum studium excitavit, qui ejus copiam sibi fieri avide propemodum postulabant.

Repetebant alii ex Historia novissimorum temporum ALEXANDRI MAUROCORDATI memoriam, quem inter Byzantinos Proceres Interpretis praecipui munere, et legationibus Viennae et Carlovicii in arduo pacis negotio, et eruditione quoque conspicuum meminerant. Alii filium narrabant propria virtute ad principale fastigium evectum, paucis abhinc annis, belli tempore a Caesaris militibus in Transsylvaniam abreptum, post pacem restitutum, in omni fortuna tam excelsum habere animum, ut hunc ipsum commentarium in captivitate, quasi per otium composuerit. Cuncti tamen non propter haec externa potissimum, quod esset curiositatis; sed propter ipsam operis structuram librum hunc esse quaerendum, memini, quod affirmarint. Scilicet in argumento gravissimo summam tractandi solertiam, rerum haud vulgare pondus, luculentam ordinis concinnitatem, elegantissimum sermonis ornatum praedicabant. Imo cuncti uno fatebantur ore, non decessisse Musas ex oriente, nec situm ibi literas duxisse, verum hinc potius, quam splendide habitent, apparere.

His motus autoritatibus, cogitavi statim, quomodo minus impeditum operis hujus usum redderem. Adeoque, ne Bukuresto per longinquum iter et nostris commerciis insolentius ejus exempla accersere cogeremur, hic illud recudi curavi et nunc cum Cl. Stephani Bergleri Interpretatione latina propono.

Ad ornatum autem libri plurimum esse accessurum merito credidi si, quam nactus eram forte, PRINCIPIS autoris imaginem adjicerem, ut vultus etiam EJUS cum gravitate serenus nosceretur, qui mentem in his Commentariis tam pulchre expresserat.

Denique sponsor sum eruditis, qui me ab hanc curam suscipiendam accenderunt, fore, ut, siquid postea hujusmodi cimeliorum ad me perveniat, cum ipsis illud pariter communicetur.

Lipsiae. Cal. Febr. 1722.

La sfârșit:

Excudit Joh. Georg. Schniebes.

V. mai sus n° 178.

București: Biblioteca Academiei Române.

1723.

182. Evanghelie, București 1723.

ЄФНТЯ ШИ ДМНЄЗЄМЄКЯ | ЄГЯНГЄЛІЄ | КС КОА ПРК ЛСМННД-
ТСАШ, ШН ЛНЪА | ЦАТСАШ ДМНЪ, ШН УБЛАДСНТОРЮ | ЛТОАТЪ ЦАРА РСАМЖНКЄКЪ ІЎ
НИКОЛАЄ | 'АЛЕХАНДРС БОЕКОВА. | МАВРОКОРДАТЪ | КС БАГЄВІНІА ШН
ТОАТЪ КІЕАТІАЛА ПСР | ТЪТОРЮЛШ ПРАКОСАКІЕЙ ПРК ЄФНЦІТСА | КУР: ДЯНІЙАЛЪ |
МІТРОПОЛІТСА Л ТОАТЪ ЦАРА РСАМЖ | НКЄКЪ ШН ЄХАРХС ПАЮРИАУРЪ. | ЯКСМЪ АТРА-
ЧІСТА КІНЪ ТЪПЪРІТЪ ШН | ДІУРОСОСІТЪ, А СКАШСА | ДМНІЕЙ А БСКСРІЦІЙ. | ДА АНСА
ДЕЛА СІСЕНІА ЛСАМІЙ, АУПІКГ. | ДЄ КСЧКРНИКСА АТРС ПРІУЦИ, | ПОПА ЄТОЙКА, ІАКВЕІЧ.

In-folio de 4 foi fără numerotație și 180 numerotate. Tipărit cu roșu și negru, pe două coloane, incadrate în chenare de linii, și cu 35 de rânduri în coloană.

Volumul are câteva ornamente și gravuri. Acestea din urmă reprezintă pe cei patru evangheliști. Printre ele se află și gravura lui Ursul zugrav, reprezentând pe Luca Evanghelistul, reprodușă mai sus (facs. n° 251, vol. I, p. 458) după Apostolul din 1704.

Pe verso titlului se află stema lui Mavrocordat din cartea *Despre datorii și urmaloarele*:

Verșuri politice 10 asupra Stemei pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Io. Nicolae Alexandru Voevodă.

Doao inchipuirî ce-n pecete s-au însemnată
Domnului Nicolae de la Hs. i-s-au dată.
Bourul stăpân Moldovei îl adevereză,
Corbul ală Vlachiei Domnă îl încredințeză.
Amândoao Steme de Domnie încorunată,
Pre acestă de bună nēmă Mavrocordată.
Pre Domnul Nicolae celă de bună viță,
Păzescă-l Dumnezău cu multă biruință,
Ce acumîi domnește Țara Rumânescă,
Domnu-lă păzescă ca s-o stăpânescă.

La sfârșit se citesc următoarele:

Slavă, cinste, și închinăciune celui în Troiță unuia Dumnezău, care ne-au ajutată după începută de amă ajunsă și sfârșitulă. Iară cei ce vă veți întâmplă a citi bucurați-vă în Domnulă, și vă rugați pentru mine, și ce greșală veți află îndreptați cu Dululă blândeteloră nepuindu-ne în ponosă. Că nu ȳaste lucrare de Ingeră, cî ȳaste lucrată de mână de țărână. Că pre cum ȳaste cu neputință a nu gustă cinevă dină moarte, într-acestași chipă și Typografulă a scăpă fără de greșală.

Typăritu-s-au în anulă de la spăsenița lumiî 1723. De cucérniculă întru Preoți,

Popa Stoica Iacovică.

A tratajiloră rânduită urmare:

ІБВГДЕЖЗЗИІКЛМНОПРСТѢФХЦШЩЪЫЬКЮѠѡѢѤѥ. ІБВГДЕЖ.
Acesté toate îndoite.

Precumă celă de călătorie supărată, și de zăduhu îngreuită,
Dorindă a ajunge la loc unibros desfătat, cu apă îndestulată,

preoției noastre, ce iaste întru voi, carele s-au dat voao prin puneré mâniî Arhierieilor voștri, precum scrie Pavel către Timoteiu, cap. 4, stih 14.

Că apoi nu numai veji avé pedépsă de la Dumnezeu pentru nepurtaré de grijă a voastră, ci și de la noi, de vréme ce, de nu vă vom certă noi pre voi, apoi Dumnezeu ne va certă pre noi, precum poruncéște Pavel, la faptele Apostolilor, cap. 20, zicând: Paziți-vă pre voi și toată turma, la caré Duhul Sfânt v-au pus pre voi episcopi, ca să pașteji besérica lui Dumnezeu, caré o au căștigat cu sângele său.

Insă taïnele sfinteî besérici sânt acesté: sfântul botez, sfântul mir, rânduiala preoției, sfânta ispovedanie sau pocăința, sfânta cuminecătură, caré să săvârșaste la sfânta liturghie, nunta sau căsătoria caré să face pre lége, sfântul maslu. De caré taïne acésta trebuiaște să știți, că unele sânt date ca să le isprăviți și voi, adeca: Sfântul botez și ungeré cu sfântul mir, cariî datorî sântei să luați de la Arhieriei voștri, să ungeți pre cei botezați; sfânta ispovedanie sau pocăința; sfânta cuminecătură, care să săvârșaste la sfânta liturghie; nunta sau căsătoria caré să face pre lége; sfântul maslu; — iar sfințiré sfântului mir și rânduiala preoției nu sânt date voao să le isprăviți, că numai Arhieriei sfințesc sfântul mir și rânduiesc au la diaconie au la preoție. Pentru caré iarăși vă zicem, să nu fiți nebăgătorî de sémă, ca să puteți dobândi și dar și răsplătire de la Dumnezeu pentru pliniré poruncilor lui, al căruia darul și mila rugăm ca să fie cu molitvele voastre și să vă spășiți întru Domnul.

1725.

186. Psaltire, Râmnic 1725.

N'am vazut exemplare.
Popp, *Disertație*, 73.

187. Taina sfântului Botez, Târgoviște 1725.

N'am văzut exemplare.
Carlea ar avea o prefața a Mitropolitului Daniil.
I. D. Petrescu, *Mitropoliile țării*, București 1870, p. 113.

188. N. Mavrocordat, *Despre datorii*, Londra. — Grecește și latinește.

In-12. Cu portretul autorului.
Este a treia relipărire a cărții lui Mavrocordat, (V. n° 178 și 181).
Papadopoulos-Vretos, *Νεοελληνική φιλολογία*, II, p. 46. — A. G. Mavrocordat, *Cu ocaziunea scrisorii lui Le Quien*, în *Arhiva* (Iași), X (1899), p. 189.

1726.

189. Antologhion, Iași 1726.

И Н Θ Ο Λ Ο Γ Ι Ο Н | Й Д Е К Ъ Ф Л О Й Р Ъ К У Б Н Н Т Е Л Ц Р Ъ.
Каре кспринде .р сине тоатъ сажка че и съ квинне лш | а сфинтей Весѣрич, песте
тотъ индль. | йксамъ .ртъю .ртрачѣста кѣпк тѣпкрѣть шѣ дшесать | дшпъ чѣль
Гречѣскъ. | Ἰησοῦς εὐλελε Εὐαγγελίστασῃ шѣ де Хѣ ювнторюлш | Дѣншлш пострѣ,

СЯНЬ МИХАИ РЪКОВИЦЪ ВОЂВОДЪ. | Къ љ Мърѣи сѧле Милъ шѣи
 љцютѣрю шѣи къ Бѧгослокѣиѧ шѣи | ѡстинѣла Прѣвѣщѣицѣтсѧѡ Митрополитъ љ Моль-
 докѣи | Къ р Геворгие. | Спре ѡкъ де ѡбще љ Бесѣричнѧврь лѡи Хѣ тревѣиницѣ шѣи |
 љкъ Пракослѧкничнѧврь фолоскѣ : | Шѣи сѧѡ типъригѣ ѣ Сѣиѣта Митрополиѣ ѣ АШѣ
 Оунде ѣсте храмѣвѣ стретѣниѣ Дѧнѣсѧѣи нѣстрѣс Іѣ. | Хѣ. | Ла ѣнѣсѣвѣ дела Зидирѣ
 Лѣмѣи, *зѣд. | Де ѣремиѧ Гвмѣвнѣ Твпографѣвѣ.

In-folio de 3 foi fără număr și 410 foi numerotate, cu greșeli. Primele 27 foi sunt numerotate pe verso. Tiparul e roșu și negru, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană. Titlul este încadrat și are un frontispiciu (facs. n° 283), care se reproduce și în fruntea textului. Pe verso titlului se afla stema Moldovei din *Liturgia* dela 1715 (vol. I, p. 498) între inițialele domnești ale lui Michail Racovița. Sub aceasta stema se afla versurile de mai jos. Inițialele lor formează numele Domnitorului.

La sfârșitul scrisorii de dedicație a Mitropolitului Gheorghe se afla o gravura semnata *Ieremia Mr.* care amintește pe cea din *Chēia înțelesului* (București, 1678) reproduca mai sus (vol. I, 221).

Stihuri politice 14 asupra numelui Prē Luminatului Slăvitului Domnu Io Mihaï R. Voevoda.

Marē încuviințata vâlfă și lauda creștiniascâ
 Ivitu-s-au oare-cându credinciosului Stăpanitor arina ceriascâ.
 Harulu cel de susū a prē înfințatei Dumnădăiri cerești
 .A căruia vrednici s-au aflatū véchii Răcoviăști.
 Inemă curată cătră pământu-ș arătară
 Luminatū nume fiilorū saï în véci căștigară.
 Răvnă mare spre întăriria herbului acestuia și Mărie-sa au arătatū
 A căruia vrednicū stăpănilorū drăapta celui de sus l-au încoronatū.
 Cu biruință și certare pre ai săi nepriiatini de tot să-ī smeriascâ,
 O Dumnădău sfinte, pururē întărește-l ca să oblăduiascâ.
 Voevođii cei cerești, asămănat fiindu numitu,
 Țărăi-și patron să fie tot-deuna neclătitū.
 În mulți ani cu pace dăi să domnescâ
 Prē bunulū lui nume sī sa proslăvascâ.

Prefața :

Prē blagocestivului, Prē luminatului, Prē înnălțatului Domnu și oblăduitorū a toată Moldaviia, Domnului Domnului nostru Ion Mihaïu Răcoviăș Voevoda, sănătate pacinică viiață Bucurii de biruință și spăsenie ca să să dăruiascâ Mării tale rugămu.

Intre toate cele din sporu-ī și purtarē de grije celui de sus, avem ciale bune ale nostre între toate celelalte daruri a lui, care ca cu dégitulū arată pre om a fi chipulū și asămănarē lui Dumneđău, cēia ce iaste cale și mijlocire agiungerei bunătăților vécinice. Care și aici toată nărocirē noastră o chivernisēște una iaste, și unile ca aciālē putincioasă a le lucra pre lăudata bunătate, milostive, prē luminate și pre înnălțate Doamne. Că aciasta pururē pentru a noastră cīa mai de margine întru Dumnădău fericire, a ne îndeletnici ne îndiamnă ca aceluia a să-ī urmăm întru carele viețuim și mișcăm și sintem, de vrēme ce bunătate nu este vrēmi, nice întamplări slujitorū, ce împărat tuturoră. Că pre vrăjmași ī smerēște, și pre

neprietinî îi înfricoșadă. Și precum fără de bunătate nice o nărocire nu-î stătătoare, nice o mărire, nice o laudă adevărată. Că fără de bunătate nice o frumusețare sau podoabă și nice o tărie nu-î, ce toate-s răzvrătite și peritoare, într-acesta chipă cu povățuire acēștii împăratésé, (a bunătății, țic) toate-s frumoase și cu rânduială întărite și bine întemeiate sântu. Și de vrēme ce bunătate ăste capū tuturorū bunătățilorū, și ăste cu adevărat jărtvă mai cu bunū mirosū de cātū toate jărtvele, bunatātē cu mulțāmitā. Că denū tr-ānsa esū toate bunătățile, ca dentr-o firéscă rădăcinā și într-ānsa ca o mirézmă intru céle cu bun miros arome să cuprindē. Căci că mulțāmita aratā bunatātē și mărturisēște mila și purtarē de grijă și toatā facerē de bine a făcătorīului cătrā făpturā, precumū țice fericitulū Zlataustū. Și cu jărtvā ca aciasta să lipēște de Dumnăđău, stăpānulu și izvorulū bunătățilorū, și-l întoarce spre sine cu milā mulțēmītorīulū, carele nu-l laudā numai den gurā ce din singurū adevărulū inimīi: ărā de ceī nemulțāmītorīu, avemū pildā mai luminatā, afarā de alūții pre stramoșulū nostru Adamū, căruē ca cela ce erā întâia zidit, i să cādē să cunoascā bunatātē făcătorīului și să-ī mulțāmascā căci l-au adusū dentru nefință intru fință și cu chipulū său l-au cīnstitū, și l-au pusū împāratu preste alte făpturī, că și porunca pentru acēia îi pusā luī ca o lucrare firāscā, ca să-l diștepte spre mulțāmītā. Darā elū innālūțīndu-sā cu minte și călcāndū porunca și atingāndu-sā și de-a cīnstē făcătorīului dupā sfatulū șerpelū și cuvāntulū Evīi că vor fi ca niște Dumnăđăi, s-au făcutū întâi elū pildā de pediapsa nemulțāmītorīlorū. Că ș-au întorsu mila sa de cătrā dānsulū Dumnăđău, și l-au lepādatu afarā din dulciāța Raiulū. Cu acēste și eu, nevrēdniculū fapta a mānīlorū luī Dumnăđău, stăpānuluī celū proslāvītū în troiță, deșteptāndu-mā spre cunoștința bunătății sfinții sale ceī mulūte, ce au făculu și face cu mine, știīndu că nemicā dintru a mīa vredniciā nu facū, ce ori ce începū spre lauda luī, a luī ăste voința, și ce sfārūșescu a luī este lucrare. Pentru acēia plecū și trupulū mīeu și sufletulū īnpreună cu tcate simūțirile și mă īnchinū luī și proslāvāscū sfāntū numele luī și-ī mulțāmāscū de toatā facere luī de bine. Că ce bine au voitū de m-au făcutū luișū slujītorū și lucrātorīu intru a luī duhovniciāscā vie și m-au īndemūnatū de amū īnceputū, și mi-au agīutatū de amū tipāritū aciastā sfāntā carte, ce să chīernā Anthologhionū, adecā floare cuvīntelorū, slavoslovīe tuturorū sfințīlorū și dintru a Mārii tale milā și agīutorū, aceste căđlute și datornice fiīndū ca se le dāmū întâi stăpānuluī stăpānīlorū Dumnăđău, pentru bunătățile luī. Știmū că și porunca luī Hs. māntuitorīului avemū să dām dupā făcătorīulū și stăpānīlor pemīntești céle ce să cuvīne, că țice: Dați ce este a luī Dumnăđău, luī Dumnăđău, și ce ăste alu chesariulū, chesariulū, adecā să dām noi cești mai micī celorū de Dumnăđău īncununați cu stăpāniā, datornicā cīnste și mulțāmītā, ca unorū purtātorī de grije de binele de obște, precumū și Dumnăđăesculū Pavelu apostolū țice cătrā Timothei: căți sīntu suptu gūgū slugi, pre stăpāniī săi a toatā cīnste vrednici a fi să-ī socotiāscā. Aciastā poruncā a stăpānuluī Hs. cu totū sulletulū cuprīndāndu-o și cu cīa de Dumnăđău īnsufflatā īnvāțăturā a fericitulū Pavelu, lumināndu-mī oclīi proastei mīale mīnți, eu,

smeritulă rugătoră de sănătate Mării tale, caută la aciale mari și din că firăscă bunătată Mării tale făcute isprăvi spre mine mulțu plecatulă. Căce cu vrere stăpănelui Hs. m-ai luat și la păstoria aciaa a turmei ceă cuvântătoare a lui m-ai rădicat, nu după vre-o vrednicia (căci întru mine nice o facere de bine nu știu) ce după mare mila Mării tale făcându. Ce voă răsplăti dară Domnelui și stăpănelui meu, Mării tale, pră înălțate Doamne, pentru toate căle ce ai făcut și faci cu a me nevrednicul? Știu că slobođeniă mă este cumpărată cu multă prețulă bunății Mării tale, că lui Dumnăđlău și părinților și făcătorilor de bine nice odată a face den destulă sau a răsplăti cumă să cade nimene nu poate. Și ce vrednică răsplătire pocă eu smeritulă să aduc Mării tale? fără numai mulțămită și osărdiă inimă meă întru cinste de Dumnăđlău încununatei stăpăniei Mării tale: Iară în loc de stăpănelă aducă și închină Mării tale aciaa mică ostenială a noastră, adevă aciaa Sfântă Carte cu a Mării tale milă și agătoră, măcară că la acoste vremi grele și cumplite și năvarunice și nelesne suferitoare, dară însă cu cale au fost și cu multă cuviniță în Dumnăđlăiasca pronie și acistu lucru, adevă ca la nimenă alții denă ceă mai denainte Stăpănelor a să da în tipari aciaa cuvioasă carte Anthologhionă în cară s-au pusă la un locă și Ohtafulă, organul bogoslovă cel măngăiosă a fericitelui Ioană Damaschin în cară este înțău slavoslovie de viață începătoare Troițe, palimile și învieră Domnelui Dumnăđlăului și măn(tui)torăului nostru Is. Hs., și laudele Presfintei de Dumnăđlău născătoare și purură fecioară Marii. Iară în Anthologhionă ce să tălcuiască floară cuvinteloră adevărat a nevesteliteloră floriloră vicăitoriloră raifulă sfințiloră, a căroră viață, stradanie și mucenie să proslăvește într-ănsă, a prorociloră, a apostoliloră, a muceniciloră, și a tutoloră pră cuviosiloră și dreptiloră, a căroră în totă pământulă s-au vărsată darulă loră și până la marginele lumă au stralucită minunele loră, prină a căroră rugi purură să fiă acoperită și păzită Marie ta. Pentru că, de vreme ce Mariă ta ai stătuț țără aceștiă singură după Dumnăđlău prin alăgeră alesă Stăpăneloră și mântuitoră și păzitoră și înaintă luptătoră și o ai pazită cu că desăvărșită înțelepciună Mării tale, și den naltă știință și chivernisire de răutățile celoră ce amăgescu numele creștinățăi cu neadormită priveghiare o ai pazit. Decă și acestă organă sufletescu fiindu scutită suptă mare încuviințată numele Mării tale, va rămăne slobodă și în pace de hulire zavistniciloră, că lucrurile cele tinere și de nou ivite în lume tare scutiăla și acoperemăntă le trebuie, suptă care să voră cunoaște ceă după dară fiă credincioși, și voră afla pră lesne povaquire spre toate bunățățele și (ca să dăc în scurtă și să nu lungescu voroava) vedă-te-voră și nămurile căle viitoare cu cătă osardie ai fost nevoitoră spre înmulțire avuției, nu de aură și de argintă a înmulți zădiri, ci obarsire bunățățiloră și înfrumșetare obiceliloră celoră bune, că acăia iaste avăre că adevărată, acăia iaste că driaptă moșică țarie, acăia iaste dobandă că nepieitoare și vécinică, cară cu osardie rugămă să o înmulțască Dumnăđlău în dăilele Mării tale. Că acestă sântă lucrurile Marii tale, pră mare încuviințate și de Dumnăđlău iubitoare, și vrednice bunățății și Blagorodiei Mării tale și a celoră deapurură pomeniți strămoșiloră Marii tale Racovișțiloră, care sântă

de folos și spre sufletiască spăsenic, și spre a beserică lui Hs. podoabă. Și avem nedejde că și cele-lalte câte or fi tribuitorc sfintei Besereci le vi purtă de grije Măria ta într-acesta chipu pre cumu alu domniei neîndemnat de nimene și până a nu fi rugat de nimene cu driapla cumpănă a dreptăți, cu priveghiară și cu osărduia de la Mărie ta le clivernisaști, așa și ciale besericești lucruri cu ochiū sarguitor luând aminte la cèle ce lipsești dentru dânscele le plinești însuși lucrându fără de cêreriă de la alții. Măcarū că osteniāla noastră la aciasta slabă și mică au fostu, căci nimic dentru ale noastre n-am adus, ce povață avându pre cei mai desăvârșit luminați în minte, ce mai nainte au așezat și au rânduit, numai am mai lămurit înfălēgerē vorbeī după obiceiūlū pământulū schimbându câte-va slove, precum să vede, păzindu cu amăruntulū unire cuvintelorū. La cèle (darū) marc laude și vrednice, și la fo(lo)sulū cărūjii aceștiā mai multu uitându-te Măria ta cu ochiū blândēțlorū, deșchide brațulū milostivii Mării tale și o cuprinde înpriună cu osărdie inima și innălțare mănulorū noastre, care facemū cu glas de rugăciune la Dumnăđău, rădicându cu toți cei dinpreună cu mine frați și împreună slujitori episcopi și cu totū preuțesculū și călugăresculū cinū, ce să află întru Țara Mării tale. Rogū pre a-totū-putiarniculū și pre bunulu Dumnăđău ca să dăruiască Mării tale într-aciastă lumia viiață îndēlungatā, linā, pacinicā, nesupăratā, cu sănătate, cu norocire și cu toată bucuriā, păzindu-te pre Măria ta, întru celū pre innaltū scaunū a cei de Dumnăđău slăvite Domniū Mării tale, iarā în vēculū cel viitorū să te invredniciască a celoru negrāite cêrești bunātāși a inpărațiū sale, să te bucuri cu pre cuvioși, să te veselești cu drepti, să petreci împreună cu blagocestivii și milostivii Inpărați și Domni. Aminū.

A Mărici tale fierbinte spre Dumnăđău rugătorū,

Smeritulū Gheorghie, Mitropolitū Moldavi.

Citirile și tipicul sunt în românește, iar cântările în slavonește.

La sfârșit, după obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar, se citește:

Турăritу-s-au în anulū de la spăseniā lumii 1726. De Ieremiā Ty-pografulū.

Octoilul anunțat în prefață, ca formând un adaos la acest Antologhion, s'a tiparit cu un titlu și cu paginație deosebite. V. mai jos, n° 191.

București: Biblioteca Academiei Române.

190. Catechism, Sâmbăta-Marc 17:6.

Катехисмоуиць сѧ ѡвѣцѣтѣрѣ крещеницекѣ. ꙗ фолосѧ Немислѧй рсечекс (? днн Царѧ оуиѣрѧекѣ, датѣ афѣрѣ пинѣ весѣрднѧ, шн вестенелѧ Мѣрѧй салѣ Двѧмислѧй Д. Іѡан Іѡсифѣ Декланнѧст. Інсконѧ Сѣбѧстѧсѧй, шн а Мѣнѧкачѧсѧй. и проч. Чинѧсѧй преѡцѣск оуниѣ днн лѣца грѣчѧскѣ Епѧкарниѣ Апѡстѡличѣскѣ ꙗ Царѧ оуиѣрѧекѣ, сѣинѣтѧй шн ѡнѣцѧтѧй ѡнѣрѣцѧй Рѣмѧсѧй сѣрѣтинѣкѣ. ꙗ лимѣа рѣмѧнѣскѣ ꙗтѡарѣкѣ шн тинѣрѣнтѣ. ꙗ Сѣмѣѣтѧ марѣ. ꙗн Типѡграфѧ ꙗкѧдемѧичѣскѣ. ꙗнѧ делѧ Хѣ ꙗѣѣс.

Nu cunoaștem exemplare. Titlul îl luam după Popp, *Disertație*, 92.

191. Octoiih, Iași 1726.

ОУКТОИХОГ ЯДЕКЪ ОГОМОГЛЯНИКЪ: Къре ѿре ꙗ сине
тѡбатъ сажба че съ кскѣне ѿ Бѣскѣнларь. Лурешнъ шн ѡ Сѣптѣмѣжнъ кс тѡате
лѣ ѿ ржндѣлѣ. Ыкѣмъ ꙗтѣю ꙗтрачѣста кѣнь ѿшеѣать шн тупѣрѣтъ ꙗ силѣлѣ
Прѣсламинѣтѣлѣ шн ꙗнтѣлѣтѣлѣ Дѡмнъ, шн ѡблѣдѣнѣтѡрю ѿтѡатъ Цѣра Мол-
дѣкѣй ІѢѢНЪ МѢХѢЙ РѢКОВИЦЪ РОЕВОДѢ. Кс ѿ Мѣрѣй сѣлѣ
Мѣлѣ шн ѿютѣрю шн кс Бѣгослѡкѣнѣ шн ѡстенѣла Прѣвѣѣицѣтѣлѣ Митропо-
литъ, ѿ Молдѣкѣй. Кѣр Гѣѡргѣе. Сире чѣк де ѡкѣре ѿ Бечѣр(ѣ)ларь ѡш Хѣ тре-
вѣннѣцъ, шн ѿлѣ Пракослѣкѣннѣларь фѡлѡс. Шн сѣс тупѣрѣтъ ꙗ Сѣѣита Митро-
полѣ ꙗ АШЪ. ОѢнде ѣте Хрѣмѣлѣ стрѣтѣнѣй Дѣнѣлѣ шн ѡстрѣс ІѢ, Хѣ. ѿ Ѣнѣлѣ
дѣла зндѣрѣ ѡлѣй, ѣзѣлѣ. Де Іеремѣѡ Гѣмѣѡнѣ Тѣпогрѣфѣлѣ.

In folio, de 2 foi fără numerotație și 84 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloana. Titlul tipărit de asemenea cu negru și roșu, este încadrat și înfrumusețat cu un frontispiciu (facs. n° 283, p. 1).

Pe verso titlului se află stema Moldovei din *Liturghia* din 1715, între inițialele domnești ale lui Io Mihail Racovița Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn Țarei Moldovii (I-М, Р-В, А-М, А-Д, А-Ц, М-О) și urmatoarele:

Stihuri 12 asupra stemei, a pré luminatului și înălțatului Domnu Ioan Mihaï Răcoviță Voevoda.

Slăvita Corona a țării Moldovii,
Ce să încununiață Luminății Domni,
Blagocestivului Domnu s-au dăruită,
Luî Mihaï Răcoviță, de bună nēmă odrăslitū.
De tată din vestiții Răcovițești,
De pre mumă den Catacozonești
Slăvi-vor cei de pre urmă pré sfânta Troiță,
Ne-uītându-ī numele celū de bună viță,
Cu a luî bune fapte toate le plinēște,
De toți vrasmași Țara-și păzește.
Doamne întărește-l cu a ta puteré,
Să nu pătimască nice o scăderé.

Pe verso foaei a 2-a liminare, se afla o gravură reprezentând pe St. Ioan Damaschin și versurile în onoarea sa, reproduse după Octoiihul dela Râmnic din 1706 (V. mai sus, vol. I, 468).

Pe verso filei 71 se afla reprezentata *răstignirea Domnului*, cu urmatoarele versuri:

Dumnețăeștile palme, Is. pe Cruce-au întinsū
Și ȗidirea mâinilorū luî cătră sine au cuprinsu,
Pătımire luândū numaī cu firea omenească,
Iar nici o durere simțind firé Dumnăȗăiască,
Răscumpărându-ne pre noi cu alū său sfântū scumpū sânge,
Norodū alesu Părintelū Cerescū iarăș ne strânge.
Pentr-acēia cu credință Patemilorū ne închinăm,
Slăvindu-le, mărindu-le cu cinste le sărutăm.

Altele :

Dinŭ lemnulŭ vieții Adamŭ au mâncatŭ cu dulcițașă
Și noao cestorŭ pământești blestemulŭ ne-au fost grêță.
Iară pre Lemnulŭ Crucii Hristos amară moarte au gustatŭ.
Și pre noi denŭ-tracelŭ blăstămŭ și grêță ne-au ridicatŭ.
Ce ca tâlharilŭ să-î strigămŭ cu glasŭ de cuviință :
Pomenêște pre noi Doamne într-a ta moștenință.

Gravura este semnată : Ieremiŭa Mrcv.

Textul cântărilor este slavonesc, iar indicațiunile tipicului și bucățile de citit sunt în românește.

Această carte s'a tipărit ca un fel de suplement la Antologhionul din acelaș an, și nu cuprinde întregul Octoih, ci numai cântările în onoarea s-tei Treimi, patimile și învie-rea Mântuitorului și laudele s-tei Fecioare.

București : Biblioteca Academiei Române.
S. Fl. Marian, *Inscripțiuni*, I, 98.

192. Octoih, București 1726.

In-folio.

N'am văzut exemplare.

Undoliski, Очеркъ славяно-русской библиографии, Moscova 1871,—col. 176, n° 1731.

193. Întâia învățătură pentru tineri, Râmnic 1726.—Slavonește și românește.

ПЕРВОЕ УЧЕНИЕ ОТРОКѢМЪ к немже БѢКВЫ, и слоги. Таже Краткое Толкованіе законнаго Десятословіа, Млѣткы ГѢна, сѣмвола Бѣры, и девѣти Блжѣнствъ. Напе- чатаса же повелѣніемъ и блгосло- | вѣніемъ, и вслжимъ ижди- | кеніемъ Пре | чтнѣйшаго, и Прасвѣщеннѣйшаго | Гѣна Мѡѡсѣа Петръкича Пракос- | лѣк- | наго Архіепскапа и Митрополита Белградѣа, и пинныхъ странъ, Къ Епископін Рымнической. А ктѡ Гѣде : * ѡтс. Иліа ѡ Чернакоды : Тѣпографъ.

Întâia învățătură pentru tineri, cu litere și silabe într'insa. Scurtă tilcuire a legii celor zece Cuvinte, Rugăciuneî Domnului, Simbolului cre- dinței și a celor nouă Fericiri. S'a tipărit din porunca, cu blagoslovenia și toată cheltuiala Preacinstului și Preasfințitului Domn Moise Petrovici, Pra- voslavnic Arhiepiscop și Mitropolit al Belgradului și al altor țări, în epis- copia Râmnicului. Anul de la Christos 1726. Ilie de la Cernavoda : tipograf.

In-8° mic de 6 foi fără număr și 129 numerotate, cu 19 rânduri pe pagină. Textul slavonesc e tipărit pe pagina din stânga, iar cel românesc pe cea din dreapta.

În foile liminare se afla : titlul, niște stihuri în onoarea Mitropolitului Moise. numele corectorului, o prefață și clementele scrierii slavonești.

СТИХИ СЯЖЕННИ

Гѣдѣ Бѣтъ с Мѡѡсѣемъ на горѣ глѣше,
Сохранити законъ людемъ повелѣваше :
Онъ же Исрѣлю то слово изъвѣилъ їсть,
Гѣдѣ на скрижалн завѣтъ сѣй предложилъ їсть,
На нѣхже ѡкѣ десять заповѣдѣй блхъ,
Иже вселябѣзну вси люде прѣлхъ.

Сѣмъ ѿ намъ Мѡѵсѣй Берхѡкнѡй Митрополитъ
 С ѿснѡмъ своѡмъ тоѡкомъ насчитѡса колѡитъ :
 Прїѡмѡмъ же оѷсерднѡ наше наказанїе,
 Да ползчѡмъ ѡмѡтъ к ѡѷ прѡвѡванїе.
 Ёже ѡстиннѡ Намъ прѡкослѡвнѡмъ дарѡетъ,
 Бѣтъ Прѡблгїи, ѡже къ кѡкъ кѡка црѡствѡетъ.

Славѡнскѡгѡ Дїалекта, ѡ Власкѡхъ слѡкѡсѡ оѷсерднѡй попракїтель, недѡстѡй-
 нѡй Бѣомѡлецъ Стефанъ Іеромѡнахъ, Ыгѡменъ Мѡтра Гѡворскѡгѡ.

Sânguitor corector al dialectului slavon și al cuvintelor românești
 nedestoinicul rugător de Dumnezeu Ștefan ieromonahul igumenul mănă-
 stirei Govora.

П Р Е Д О Г Л О В І Е

Ѓѡкѡе ко кѡмъ прѡкослѡвнѡмъ

Мѡѵсѣй Петрѡкнѡ Бжїею Млѡстїю Прѡкослѡвнѡй Архїепѡскѡпъ Белѡградскїй, ѡ
 Митрополитъ ксїевѡ Хрїтїанскѡгѡ нарѡда подъ клѡстїю Прѡстлгѡ Рѡмскѡгѡ Цѡсара,
 во Сѣрбїи, Славѡни, ХСнгарїи, Хорватскѡй, Оѷтгроклѡхїи Цѡсарскѡй, ѡ Банѡтѡ Темнї-
 карекѡмъ : ѡ ѡгѡ прѡстлгѡ цѡсарскѡгѡ Белѡчѡства сѡвѡтнїкѡ мїрнѡгѡ здарѡкѡ, ѡ
 дїѡекнѡгѡ сїсїнѡ ѡ Гдѡ Бѣа желѡемъ, ѡ просїѡмъ кѡшеѡс хрїтолѡкїю, ѡ нїѡе
 Ырхїерѡскѡе блѡгѡслѡкїѡе послѡлѡемъ ѡвѡе кѡмъ, ѡкѡ мѡнѡмъ возлюблѡннѡмъ
 чѡдѡмъ.

Не ѡ хлѡкѡ ѡдїнѡмъ жїѡкъ вѡдетъ члѡкъ, ѡ нїѡа возлюблѡннѡа чѡда Прако-
 слѡвнѡ хрїтїѡне : но ѡкѡмъ глѡкъ ѡсѡдащѡмъ ѡз оѷетъ Бжїѡхъ, Млѡ : глѡк : ѡ.
 Ёже ѡ Пѡвелъ прѡповѡднїкѡ вѡрѡ оѷчитъ глѡ : ѡ : Тїѡ : ѡ. Бѡдѡкѡе писѡнїе Бїѡдох-
 повѡннѡ ѡ полѡзно ѡетъ ко оѷчѡнїю, ко ѡвлѡчѡнїю, ко ѡсправлѡнїю, ко наказѡнїю ёже
 къ прѡкѡс, да совѡршѡнъ вѡдетъ Бжїѡ члѡкѡкъ, на кѡдѡ дѡло бѡго оѷготѡкѡнѡ.
 Тѡмѡже ѡ мѡ кѡдѡще толѡкѡ дїѡеполѡзноѡ сѡще Бжїе слѡко, тѡкѡ прѡповѡдѡннѡе,
 ѡвѡ ѡ писѡннѡе, по нїѡей дѡлжнѡсти не ѡстаѡлѡемъ кѡсѡ лнїѡннѡхъ слѡва Бжїѡ,
 ѡ сѡхъ ѡгѡ запѡвѡдїѡ. Но оѷмыслѡхѡмъ прѡдѡстѡрїѡти кѡмъ сїю дѡхѡкнѡю Трапѡзѡ,
 ѡкѡдѡ дѡхѡкнѡй ѡ пїѡцѡ слѡва Бжїѡ оѷготѡкѡннѡй, сїю глѡемъ Кнїжнїцѡ содерѡжѡнїю
 к сѡвѡ оѷтрокѡвчїѡтѡннѡмъ вѡкѡмъ ѡ толковѡнїе десѡти запѡвѡдїѡ Бѡжнїхъ, ѡ толко-
 кѡнїе сѡмѡла кѡрѡ ѡ мѡтѡмъ Гдѡмъ, ѡ десѡти Блаженствѡкѡ, ѡже Тїѡмъ ѡздѡти из-
 колѡхѡ кѡ славѡнскѡмъ клѡскѡмъ Дїалектѡ, оѷдѡбнѡгѡ рѡднѡ разѡмѡнїѡ сїѡхъ
 дѡкѡхъ ѡзѡкѡвѡкѡ. Прїѡмїѡте оѷѡ сїю Кнїжнїцѡ, ѡ четѡюѡе ѡже к ѡей, разѡмѡнїѡте ѡ
 слѡва сїѡс, да бѡѡте мѡган ѡсправкїѡти сѡѡе жїтїе, ѡ по запѡвѡдемъ Бжїѡмъ ходїѡти,
 (Ёже ѡлѡжитъ кѡжѡмъ Прѡкослѡвнѡмъ хрїстїѡннѡмъ) ѡ кїѡа чѡда, ѡ ѡннѡмъ дѡмѡннѡмъ
 кїѡа ѡз кѡнїѡй дѡлжнѡсти тѡкожде ѡсправлѡнїѡте ѡ безчнїѡннѡ нѡ, ѡ зѡкѡсѡ Бжїею нас-
 чѡнїѡте ѡ.

Наѡпѡчеже кѡ Бѡгѡгѡкнїннѡ Прѡтопѡднї ѡ прѡчїн Пѡпѡкѡ, ѡ сїѡннїѡннѡ, насчїѡте
 кѡнѡ Парѡхїѡлнѡ зѡкѡнѡ Бжїѡ кѡдѡннѡмъ оѷсердїемъ, ѡкѡ ѡмѡщїи кѡздѡти слѡко
 зѡ нѡхъ : не лѡкнїѡтѡса оѷѡ, но трѡзкїѡтѡса ѡ ѡбращѡнїѡте ѡ ѡ кѡхъ ѡсправкѡ ѡхъ,
 оѷчѡнїѡ Пѡвелъ ѡлетъ : ѡ, тїѡ, ѡ. ѡвѡразъ вѡднѡ кѡрнѡмъ слѡкомъ, жїтїемъ, лѡкѡ-
 кїю, дѡхѡмъ, кѡрою, чнѡтѡтѡю, ѡ хрѡнїѡ сѡе ѡ оѷчѡнїѡ, ѡ прѡвѡкѡнїѡ к ѡемъ : сїѡ ко
 тѡрѡѡ ѡ текѡ самѡго сїсїннѡ, ѡ послѡшѡннѡмъ тѡ : Ыкѡ дѡ сѡдѡкнїѡтѡса тогѡ

Бажіннаго гласа : бл҃гій ѿ вѣрнѣи рабе над малыми быль еси вѣренъ, надъ многими поставлю тея, вниди въ радость Гда твою, еже вѣди, вѣди.

Благъ Хрѣтолюбѣа къхъ бл҃гѣхъ, ѿ дѣлѣнаго сѣсѣна желателъ вѣнне ѿменнѣи.

Preocupantare în deobște către toți pravoslavnicii. Moise Petrovici, din mila lui Dumnezeu pravoslavnic Arhiepiscop al Belgradului și Mitropolit al tot poporului creștin de sub puterea Prealuminatului împărat Roman, în Serbia, Slavonia, Ungaria, Croația, Ugrovlahia împărătească și în Banatul Temișoarei, și sfetnic al Prealuminatului Sale Măririi împărătești, dorim și cerem de la Domnul Dumnezeu sănătate liniștită și mântuire sufletească, pentru voi iubitori de Christos, în deobște tuturor trimitem blagoslovenia noastră arhierască ca unor fii ai mei iubiți.

Omul va viețui nu numai cu pâinea, o iubii noștri fii creștini pravoslavnici, ci și cu fie-ce cuvânt eșit din gura lui Dumnezeu, Matei capitolul 4. Și Pavel propovăduitorul credinței învață zicând: Ori-ce scriere este inspirată de Dumnezeu și folositoare pentru învățură, pentru arătarea greșelilor, pentru îndreptare, pentru învățarea adevărului, ca omul lui Dumnezeu să fie perfect și gata la ori-ce faptă bună. Deaceia și noi, văzând atâta folos sufletească în cuvântul lui Dumnezeu atât cel propovăduit cât și cel scris, în puterea datoriei noastre nu vă lăsăm lipsiți de cuvântul lui Dumnezeu și de sfintele lui porunci, ci ne-am gândit a vă oferi această trapeză sufletească, hrană sufletească pregătită din cuvântul lui Dumnezeu, această cârtică ce cuprinde în sine litercele pentru învățura copiilor, și tâlcuiala celor zece Porunci ale lui Dumnezeu, și tâlcuiala Simbolului Credinței, și a rugăciunii Domnului și a celor nouă fericiri, pe care am bine-voit a o tipări în dialectul slavonesc și românesc pentru înțelegerea mai ușoară a acestor două limbi. Primiți așa dar această cârtică, și citind-o, înțelegeți și puterea cuvântului, pentru ca să fiți în stare a vă îndrepta viața voastră și a vă purta după poruncile lui Dumnezeu, precum se cuvine ori-cărui creștin pravoslavnic, și pe copii voștri, și pe alții din casa voastră asemenea îi îndreptați în greșelile lor și îi învățați legea lui Dumnezeu, după datoria voastră.

Cu deosebire voi, prea cuvioși Protopopi și ceilalți Popi și ierei, învățați pe parohienii voștri legea lui Dumnezeu cu toată osârdia, ca unii ce aveți a răspunde pentru dânșii; așa dar nu vă leneviți, ci lucrați și îi scăpați de toate nedreptățile lor, precum zice Pavel învățând: Fii pildă cu cuvântul credinței, cu viața, cu iubirea, cu sufletul, cu credința, cu curățenia, și păstrează-te pe tine și învățura, trăind după dânsa, căci făcând aceasta, te vei mântui și pe tine însuși și pe ascultătorii tăi. Ca să vă asemănați acelui glas fericit: bunule și credinciosule rob, ai fost credincios peste cei puțini, te voi pune peste cei mulți; împărtășește bucuria Domnului tău, care va fi, va fi.

Vouă, iubitorilor de Christos, vă dorește fericirile și mântuire sufletească mai sus numitul.

Cartea cuprinde: 1) cele zece porunci, cu tâlcuirile lor, în întrebări și răspunsuri. 2) «Inștiințările de obște care sântu trebuincioase spre lăge lui Dumnezeu». 3) «Tâlcuiala

rugăciunii Domnului: Tatalu nostru». 4) Rugăciunea arhanghelului către S-ta Fecioară. 5) «Simbolul Sfintei pravoslavnicii credințe, prinu tălcuială luminată». 6) «Tălcuială pe scurtu pentru fericirile Evangheliei». 7) «Intrebare de obște pentru fericiri».

București: Biblioteca Academiei Române.

194. Slujba S-lui Andreiu, (București) 1726.

С Л У Ж Б Я | МІРЄАШН КАНѠНЬ. | ЙЧЕЛШ ДНІТРС СФІЦН ПЪРІНТЕЛШ
НОСТРС ЙНДРІЙ ЙРХІЕПЄКОПСА ДЕЛА КРІТЪ | ЙКШМЪ .ІТЖЙ ТЪКЛМЪЧІТЬ ПРЕ ЛІМБА
РШМЖНІКСКЪ : | КС БАГЄКІНІА ПРК СФІЦІТСАШ МН- | ТРОПОЛІТЬ ЛЪ ШГГРОВАЛІХІЙ
Квр ДІНІЙЛБ. | ПРІНЬ ШЄЖРДІА ШІ КЕЛТСАЛА ПОНЕЙ | НІКОЛЕЙ Ш БСКРІЦН : СІНЬ
ДАМАСКІНЬ | СХІМОНАХЪ : ДЖНДСЕ .І ДАРЪ НЕ ЛА | СФІТЕЛЕ БИСКРІЦН. ЧН ЛА КАРЕ БИСК-
РІКЪ | САРЪ РЖНДШ САС ЧІНЕ Ш АРЪ ДОБЖНДІ | СЪ ЗІКЪ ДМІНЕСЕ СЪЛЪ ІАРЕ. | Л
ІНША ДЕЛА ФАЧЕРК ЛШМІЙ. ІДСІД. | ДЕ КВЧКРІНІКСА .ІТРС ПРІВЦН | ПОПА СТОЙКА
ІІКВКІЧ ТУПОГРАФ.

In-4° de 2 foi fară număr și 40 de foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 de rânduri pe pagina. Titlul, de asemenea cu negru și roșu, este încadrat. Prefața, care începe îndata pe verso titlului, sună astfel:

Cătră Cititori de bine voitoriu.

Invățăloriulă Bisericiloru, Dumnezeesculă Pavelu, învățându biserică Corintheniloru, prinu Poslaniia cé dinuțaiu, pentru înțelesulu Rugăciunii ce să roagă biserică de obște, aduce la mijlocu pildă ca aciasta, zicându: de va da trâmbița glasū ne însemnătoriu, cine se va găti de războiu? Glasu neînsemnătoriu, (iubiței mieī cititoriu), și fântānă pecetluită, de pe zisa înțeleptuluī, sântū cu adevăratū la sfānta rugă cuvintele céle de umilință care sântū pre limbă streinā, de nu cadū la înțelēgerē tuturoru. Dreptū acēia celū ce iaste cu oare carele darū Dumnezeescū, putinciosū spre a descoperi dintr-altă limbă pre limba nēmuluī sāu scripturi bisericești, acela iaste datoriu să dé și însemnare graiurilorū spre înțelēgere, și pre câtū i să poate să desperetluīască fāntāna Duhovniceștiloru tălcuiri, ca să se adape cu înțelēgerē ceī ce ascultă și să se zidescă spre umilință: pentru că fiindu acestu canonu plinū de umilință, și vrēdnicu de aplecarē totu fēliulū de inimă creștinescă spre cucerie, și fiindu până acumu pecetluită suptu pecētē neînțelēgeriī, să cântā la bisericī pe limbă străinā; iara acumū dinu Dumnezeīască îndemnare s-au talmăcitu pre limba rumānescă, cu porunca și blagosloveniia prē sfințitulū Mitropolitu alu Ungrovlahiei Chyrū Daniilu, și s-au datū în tipariū cu osārđia și cheltuiala cucērniculū intru Preoți Popeī Nicolī ce au fostu Protopopū Bucureștilorū; dāndu-le în darī sfințeloru bisericī. Dreptu acēia și voi, o iubițiloru cititori, să-lu priimiți cu dragoste cinstindu-lū și citindu-lū cu inimă curată și plecată, luāndū aminte cu bună socotēlă, ca să vă indulciți de toate céle ce (se) cuprindu intru elu. Și la sfințele voastre rugăciuni să vă aduceți aminte și pentru ceī ce s-au ostenitū, ertāndu-ī pentru céle ce nu-ī va fi ajunsu înțelēgerē, și fār de bănuială îndreptați greșalele, ca cu toțiī dinu preună să ne învrednicimu a ne indulci și de glasurile cântāriloru ingerești în viiața véculū celuīa ce va să fie. Aminū.

Rugătoriu către Dumnezeu pentru Pravoslavnicii Creștini, Popa Nicola ot Prundŭ.

București : Biblioteca Academiei Române.

195. Triodul săptămânei mari, (București) 1726.

Т Р И ѿ Д Ъ О Н Ъ | (ИДЕКЪ) | Т Р Ё И К Ъ Н Т Ъ Р И. | Чѣ кспринде ꙗтрос
сине сажба чѣй съ кс- | кине, ѧ Гьптѣмѣпий Ѧфителѡр Пѧтимѧ, | дннѣ сжмекѣта
Дрѣптѣсѧй Пѧзарѣ, пжнѣ ꙗ сѣра сфитей шй лѣминнѧтей зй ѧ ꙗкѣ- | рий Дѧнѣсѧй
нѡстрѡс Іс Хс. | ꙗкѣма ꙗтрос ꙗтѧю Тѣлмѣчйтѣ пре лн(м)ѡѡ | Рѣмжнѣскѣ, ꙗтрос
фолѡсѣлѣ тѣтѣрѡрѣ Прѣѡ- | цилѡрѣ, шй спре ꙗцелѣсѣлѣ Крепнннлѡрѣ. | ꙗ зйлѣлѣ прѣ
лѣминнѧтѣсѧй шй прѣ ꙗнѣлѣ- | цѧтѣсѧй Дѧнѣ | Іѡ Нѣколѧе ꙗлѣꙗндрѡс Рѡе-
вѡдѣ. | М ѡ В Р О К О Р Д ѡ Т ѡ. | Кс Блѣкѣннѧ прѣ сфѣцитѣсѧй Мнтропо- | лйтѣ
ѧлѣ Оѡгрѡклѧхѣй. | Квр Дѧннѧлѣ. | ꙗ ꙗнѣлѣ дѣлѣ фѧчѣрѣ Лѣмнѣ. ꙗсѧд. | Дѣ ксчѣр-
никѣлѣ ꙗтрос Прѣѡци пѡпа | Стѡйка ꙗкокичѣ Тѣпогрѧфѣ.

In-4° mic de 3 foi fără număr și 152 foi numerotate. Tiparul e roșu și negru, cu 26 de rânduri pe pagină. Titlul e încadrat, iar pe verso titlului se află stema lui Nicolae Mavrocordat din *Cartea despre datorii* (facs. 284) și următoarele versuri:

Bourulŭ pecetē Moldovei însemnéză,
Corbulŭ a Țărâi Rumânești adevéréză,
Bourulŭ și corbulŭ, ce în stemă însemnéză,
Domnulŭ Nicolae armă tare spre pază;
Prē cinstita cruce, ca să biruiescă
Pre ai săi vrăjmași și să-ı stăpânescă,
In mulți ani cu pace într-a sa domnie,
Hs. dăruiescă-ı multă stăpânie.

Prefața :

Prē sfințitulŭ și de Dumnezeu trimisulŭ Mitropolitŭ al Ungrovlahiei prē cinstitŭ și Exarhŭ plașurilorŭ, sfinții-sale Chyr Daniilŭ stăpâнулŭ meu și făcătorilŭ de bine, plecata închinăciune.

Dinŭ vrémē ce Domnulŭ nostru Is. Hs.. Arhierulŭ celŭ desăvârșitŭ, au înnălțatŭ pre sfințiia-ta la trēpta cé înnălță a arhieriei (prē sfințite Părinte) nu ai încetatŭ a purtă grija pentru oile lui Hs. céle cuvântătoare, iară mai alesŭ de cândŭ Dumnezeiasca pronie te-au mutatŭ la prē sfințitulŭ scaunŭ alŭ Ungrovlahiei, ai adaosŭ a mai înmulți purtarē de grijă ca unŭ păstoriu adevăratŭ, iară nu ca un năimitŭ și ca ceia ce aducŭ stricăciune și smintelă turmei lui Hs. Dară sfințiia ta cu păstorésca purtare de grijă le dăpărtezi câtŭ ıaste prinŭ putință, și céle de folosŭ și de mântuire sufletulŭ tolŭ dé-una le socotești și în tolŭ chipulŭ te nevoești a fi următoriu învățaturilorŭ lui Hs., ca unŭ purtătoriu de grijă alŭ tainilorŭ lui, încâtŭ cu adevăratŭ te-ai arătatŭ păstoriu, întrândŭ în staululŭ oilorŭ prinŭ ușă. Ce dară dintr-aciasță arhieraticiască bunătate fiindŭ îndemnatŭ tot dé-una, socotindŭ : cu ce mijlocire s-arŭ putē să adaogi sfințiia-ta folosința creștinilor nēmumulŭ nostru, pentru ca să-ı îndemnezi la cucerie mai multŭ și la umilință ca unŭ părinte și adevăratŭ purtătoriu de grijă ? Dreptŭ acēia cunoscândŭ sfințiia-ta, că din câte cărți ale sfintei bisericii noastre ce s-au alcătuitŭ și

au cântat cântăreții cei bisericești pre limba noastră ce rumânescă, dină toate mai de umilință și mai agonisitoare de zdrobire inimii și de pocăință ăste folositorului de suflet Triodul. Și iarăși, dină câte slujbe să cuprind într-ânsul, între toate acélé întrecu slujbele săptămânii cei mari a sfințelor patimi ale Domnului nostru Is. Hs., care săptămână ăste cu atâté minuni și plină de umilință.

Dreptu acéia pré de folosu, și după plăcéré lui Dumnezeu, ai datu sfinția-ta blagoslovenie să să typărescă acéle slujbe ale Triodului, adecă din Sâmbăta dreptului Lazaru până în sfânta și luminata Duminecă a Paștilor la lyturghie, pre limba rumânescă, pentru ca pricepându toată prostimé să să umilésca la rugăciunile loru. Ci daru și eu, plecată sluga sfinții tale, amu socotitu a fi datorie netăgăduită, ca cu plecăciune să închinu la sfinția-ta acăstă mică ostenelă, ca unu lucru bisericescu la grijniculu folositoriu alu biserecii. De care mă rog sfinții tale cu plecăciune să o priimești ca pre o pârgă a floriloru celoru cu dulce mirosu, eșită dinu mijloculu Edemulu, adecă ce ăste între Triodu și între Penticostariu, căriia să cuvine a fi închinată sfinții tale, ca la unu părinte iubitoriu de fi și stăpănu sufletescu, nu numaî mie, ci și tuturoru creștiniloru Țărâi-Rumânești, ca prinu sfințele și la Dumnezeu ascultatele rugăciuni ale sfinții tale, să agonésca rodū acăstă carte și să aducă umilință și mântuire sufletescu la creștinii cei ce o voru citi și ca să se întărescă, să poată să biruască și să se lătescă pravoslavnica și pré curată credința creștiniloru a biserecii răsăritulu și prinu ăa, fiindu ajutoare rugăciune și blagoslovenia sfinții tale, să moștenésca toți împărășia cerulu. Aminu.

Alu sfinții tale plecatu și smeritu între poslușnici,

Popa Stoica, Typograf.

Pe ultima pagină liminară se afla o gravură reprezentând învierea lui Lazăr. Clistul este cel din Triodul de la Buzău din 1700 (reprodus mai sus, vol. I, p. 402). Sub aceasta gravura, se citesc versurile urmatoare:

Plângi pre Lazaru, Iisuse, după omenire,
 Și-lu scoli întru putere prinu Dumnezeire.
 Atuncé ăadulu s-au cutremuratū
 De glasulu tău celū înfricoșatū,
 Că tuturoru li s-au vestitu slobozire,
 Celorū ce șăde în tunecū cu mare oprire.

La sfârșit:

Iară cei ce vă veți întâmpla a ceti, iubitoriloru de Dumnezeu creștini, bucurați-vă în Domnulū, și ori-ce veți afla greșitu, îndreptați cu duhulu blândetelor, nepuindu-ne în ponosu, veri în cuvinte, veri în slove, veri în scurtare typicelorū și a parimiiloru dinu Sâmbăta ce mare, că amu scurtatū pentru neputința norodulu celui de obște, ca să le fie mai pe ușorū nesupărându-să, și să le fie ascultare ce cu dragoste priimită la Dumnezeu, a căruia milă să fie cu voi cu toți.

București: Biblioteca Academiei Române.

1728.

196. Liturghie, București 1728.

Дмнѣзѣице шѣ сѣице | ДѢТЪРГІЙ. | Я чѣловѣк динтрѣ сѣици Пѣрѣнци-
лорѣ | нѣцирѣ ѡ лѣи Іωάννη Златѣстѣ, ѡ лѣи Ва- | силѣ чѣлѣ Мѣре, шѣ ѡ Преж-
десѣици. | Якѣмѣ, ѡтрѣчѣсташѣ кѣпѣ Тѣпѣрѣтѣ. | Я зѣице прѣ Дѣминѣтѣсѣи
Дѣмнѣ, шѣ | ѡбѣлѣдѣиѣтѣрѣ ѡ тѣтѣ Цѣра Рѣмѣнѣскѣ, | Іωάννη Никѣлаѣ
Ялѣѣ Андрѣ Бѣекѣдѣ | Кѣ тѣатѣ кѣлѣтѣсѣла прѣ сѣициѣтѣсѣи | Митрополѣи
ѡлѣ ѡѣтѣрѣкѣлѣи, | Кѣр Дѣниѣлѣ. | Я сѣиѣта Митрополѣи ѡ Бѣкѣрѣицѣлорѣ. | Дѣ
ѡнѣсѣлѣ дѣ лѣ Хѣ, ѣѡѣкѣи. | Дѣ кѣчѣрѣникѣлѣ ѡтрѣ Прѣиѣ Пѣпа Ѣтѣѣка Якѣвѣиѣ.

In-8° mic de 2 foi fără număr și peste 244 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 rânduri pe pagină, și cu câteva ornamente și gravuri; între altele, la pag. 12, frontispiciul din *Noul Testament* (București, 1703) reprodus mai sus (vol. I, p. 478.)

Pe verso titlului stema lui Nicolae Mavrocordat (facs. n° 284) și următoarele versuri :

Asupra peceții Stihuri politice
A țării Rumânești cu bună ferice.

Acēste doao inchipuirī ce-n pecetē sântū ivite,
Domnulū Nicolae de la Hs. îi sântū dăruite,
Să-ī fie spre pază cu bună voire,
Și să-lū îndelunge întru stăpânire.

București : Biblioteca Academiei Române.

197. Hristofor Emborocomitu, *Manual despre purcederea Sfântului Duh*, București 1728. — Grecește.

Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἤτοι Ἀπολογία πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον Κυρίον Νικόλαον Κομνηνὸν Παπαδόπουλον, συντεθεισα παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἱεροδιδασκάλου Χριστοφόρου Ἐμποροκομήτου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
Ἐτυπώτη ἐν Βουκουρεστίῳ ἐν ἔτει 1728, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον.

Manual despre purcederea Sfântului Duh sau Apologie către prea respectatul Domn Nicolae Comnen Papadopol, compusă de prea respectatul între ieromonahi și sfinții învățători Hristofor Emborocomitu din Ioanina.

S'a tipărit în București, în anul 1728, în luna Fevruarie.

In-4°.

C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 92.

198. *Manual despre superioritatea Ierusalimului și a Sfântului Mormânt*, București 1728. — Grecește.

Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς κατ'ἐξοχὴν ὑπεροχῆς τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ἁγίου ζωοδόχου Τάφου. Ἐν Βουκουρεστίῳ, 1728.

Manual despre superioritatea prin eselență a Sfintei cetăți Ierusalimului și a dățătorului de viață Sfânt Mormânt. În București 1728.

C. N. Sathas, *Νεοελληνική φιλολογία*, 434. — C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 92.

1729.

199. Molitvenic, București 1729.

ЕГХОЛОГИОН ІДѢКЪ | МІТЕНІКЪ. | Ікѣмъ .ртрачісташъ кнѣ Тѹпъ-
рїтъ, дѣпъ | ржндѣла чѣлш Гречіскъ. | Жъ зїлелє, дє Дїнезїс .їнѣлацїей Дом- | нїй
ї прѣ Псамнїтсашї ѡблѣднїтѣрю | ї тѣатъ Цїра Рсамжнѣскъ, | І ѡ а н ѣ Н і к о л а є П л е-
ѡ а н д р ѡ : Б о е к о д . | Кс Блгѣкїнїл шїкѣ тѣатъ кїлатѣла прѣ | сфїційтсашї Мїтро-
полнтъ ал Оугрѣвлїхїей | К в р Д а н у ѣ л ѣ . | Жъ сфїта Мїтрополїє ї Бвксрїцїнлвръ. |
Ла ѡнсалъ дїла Хѣ, ѡѡѡ. | Дє Ксчѣрнїксалъ .їтрѣ Прїѡцї, | Пѣпа Стѡка Іїквкїч.

In-4° mic de 2 foi fară numar, 564 pagine și încă câteva foi nenumerate, pentru tabla de materii.

Pe verso titlului se află stoma lui Nicolae Mavrocordat (facs n° 284) și următoarele versuri:

Buurul, corbul și crucé, trei sémne minunate
Darurile tale vestescú, Doamne pré innălțate.

Buurul, Domnu Moldovei că ai fost te însemnéză,
Corbul al țării Rumăneștii stăpân te adevereză;
Iar crucé, pravoslavicii bun paznic te arată,
Nicolae pré înțeleptule, cu inimă curată,
Acїasta în véci te va păzї cu cinste și cu pace
Și pre vrăjmașii îi va surpă, ca praful îi va face.

Pe fața următoare se da extrasul din scrisoarea apostolului Pavel, privitoare la limba slujbei bisericești.

La pag. 555, se află următoarea notița:

Insă să știi și acїasta, că de vei cercetă pre amăruntulú rânduїalele și tãlmăciré acestuї Molitvenicú și de l veї potrivї cu niscare izvoade slovenești, veri de unde ar fi typărite, și nu să va potrivї, să nu te pripești în-dată a defăimă, căci noi amú urmatú Molitveniculuї grecescú, carele l-au tipăritú Nicolae Glichì, la anulú de la Hs. 1691, și după câtú ne-au fostú pulința, și întru înțelesú și întru rânduїale amú așăzatú. Pre alocuré amú și adaosú în tãlmăciré pentru scurtaré limbii rumănești, așїderé și la în-vățături și la rânduїale pentru prostimé preoșilorú și pentru mai losnele lorú. Iară céle ce nu s-au pusú nici de cumú, s-au lăsatú, unile pentru că sântú arhιεreșli, iară altele pentru că nu le slujescú pre acéste locuri.

Urmeaza apoi câteva rugaciuni și o «invațatură pentru isповedanie».

București: Biblioteca Academici Române.

1730.

200. Molitvenic, Râmnic 1730.

МІТЕНІКЪ | Ікѣмъ .ртр-ачїстъ кнѣ Тѹпърїтъ: | Жъ сфїта Ёпїскопїє л Рїмнїксалї, | Кс некойнца шїкѣ тѣатъ кїлатѣла ї Прѣсфїційтсашї шї | дє
Дїнезїс їбнїтѣрюлшї, | К в р : І Н О К Ё Н Т І Ё, | Ёпїкопсалъ Рїмнїксалї. | Жъ
їнсалъ дїла Нїцѣрѣ лшї Хѣ | ѡѡѡ. фєк, ѡ. | Дє Іеремїл Іданїсїєкнч.

In-4° mic de 10 foi fară numar, 510 pag. și o foaie la sfârșit. Tiparul roșu și negru cu 26 de rânduri pe pagina.

În foile liminare se află următoarele: 1) Titlul. 2) Pe verso, o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae (facs. n° 285). 3) Pe foaia următoare, stihuri politice închinat lui Sf. Nicolae. Pagina următoare e albă. 4) Pe foaia a treia, pe verso, se afla stihuri închinat Mitropolitului Belgradului. 5) Pe verso aceleiași foi, versuri închinat Episcopului de Râmnic. 6) Prefața episcopului Inochentie, pe patru foi, ultima pagina fiind albă. 7) Extracte din sf. Scriptură și 8) Tabla cuprinsului pe 5 pagini.

Volumul cuprinde și câteva ornamente și gravuri. Printre acestea se afla reprezentate scena botezului (p. 32), a cununiei (p. 59) și a ungerii cu sf. maslu (p. 88).

Stihuri politice 14 închinat sfântului și făcătorului de minuni Nicolae.

Sfinte Nicolae, celū ce în lume ai strălucitū,
 Cu mari minuni ești vestitū,
 Că în toată lumē minuni ai arătatū
 Și de toți ești pre laudatū;
 Pre toți cei ce te chīamă îi izbăvești,
 Și dinū toate primejdiile îi mântuești,
 Priimēște și dela noi aciastă închinăcūne,
 Ci nu ne uită dintr-a ta rugăcūne.
 Ca celū ce ai la Dumnezeu multă îndrăznire
 Și poți să-lū faci spre noi cu milostivire.
 Ție dinūtr-ale tale, Ierarșe sfinte,
 Acestū odorū aducemū cu sufletū fierbinte;
 Tinde-ți darū sfânta mână și-lū priimēște
 Și cu rugăcūne ta pre noi ne păzēște.

Stihuri închinat pre sfințitulū Arhiepiscopū și Mitropolitū alū Belgradului.

Nemulū sârbescū celū slăvitū,
 Pre tine te-au agonisitū
 Ca pre celū ce ai strălucitū
 A fi Arhipăstorū cinstitū.
 Că acelū nemū îl slăvești
 Și cu bunătăți îl mărești,
 Că într-ânsul ești minunatū
 Și în fapte bune arătatū,
 Pre pravoslavnicū fiindū
 Și pre norodū povățuindū
 La calē pocăinții,
 Cé vrédnică mântuinții,
 Dreptū fiindū întru toate
 Pentru că ți să și poate,
 De Chesariulū înălțatū
 A fi svētnicū pre minunatū.
 Dumnezeu să-ți sporēscă,
 În raū să te odihnescă,
 Cu sfinții întru una
 Ca să îți cé de véci cununa,

Caré ți s-au și gătitū,
 Pentru caré te-ai nevoitū,
 In véci a te odihnī,
 Cu dreptīi a te veselī.

Stihuri politice ȳbitorȳului de Dumnezeu Episcopū al Rimnicului, alū Chesariceștii Valahīi.

Bucurā-sā Vlahīia
 Vāzāndu-și blagorodiia,
 Caré prin păstorīulū său
 O întārește Dumnezeu.
 Arhiereu credinciosū,
 Induratū și nelenevosū
 Și turma a-și cercetā,
 Bine a o înfrumsețā,
 Și foarte multū să silēște,
 Besérecile înpodobēște
 Cu cārți ca și cu alte.
 Dumnezeu să-ī facā parte,
 In vécīnice lācașuri
 Sā ia pré vrédnice daruri,
 Pentru toți să grijascā
 Ca parte să dobāndēscā.
 La împārāție lācașū,
 Cāriia să-ī fie părtași
 Cu toți plecații fiī lui
 Cariī facū poruncile lui,
 Și pentru toți elū mijlocindū
 In raī împreună sălășluindū,
 Unde Dumnezeu lācuiaște
 Și in véci împārātește.

Urmează apoi prefața episcopului de Râmnic, Inochentie :

Prédoslovie, adecā cuvântū înnaite.

Pré sfințitulū și pré pravoslavniculū Arhiepiscopulū alū Belgradulū și Mitropolitulū a totū creștinesculū norodū de suptū stāpāniré pré sfințitulū împāratū alū Romīi, in Serviia, in Slavoniia, in Hungariia, in Iiorvațiia, in Sirmiia, in Ungrovlahiia chesariciāscā, in Banatulū Timișvarulū, și alū pré innālțatei chesariceștii Māriri sfétnicū, Chyriu Chyrū Moyși Petrovicī, cu smeritā plecāciune o închinū.

De multe ori multe lucruri pré minunate vedemū, pré sfințite Arhierarhule dintru care puținū putemū a înțelēge sau a spune: Vedemū cerīlū întinsū ca o boltā dēsupra noastră; vedemū soarele, celū rānduitū cu mare înfierbințelā încālzāndū spre stāpāniré ziliī (Fac. 1. stili. 20); vedemū lumina luniī lumināndū spre stāpāniré nopții; vedemū și stēlele și alte podoabe ale cerīlū; iarā pentru toate pre amāruntulū nu putemū a grāi sau a pricepc.

Dară mai multă cândă gândimă pentru făcătorilul loră, covârșăște toată minte, nu numai pământescă, ci tocma și cę ingerescă, cumă din nimica au făcută toate cęle văzute și cęle nevăzute, și cumă pre omă au făcută dină pământă și cu al săă chipă l-au cinstită, cu care nici pre ingeri au cinstită. Incă și pentru alte minunate taini ale lui Dumnezeu : și iară fire omenescă au unită cu cę Dumnezeiască. Pentru care și Proroculă Davidă, mirându-să zicę: Doamne, ce ăaste omulă că te-ai făcută cunoscută lui? (Psalm 145 stih. 4), adecă te-ai unită cu elă. Cu ce dară trebue a răsplăti noi lui Dumnezeu? Fără numai cu lauda ce i să cuvine pentru toate, dela flește carele după puțină-ă: cęi cu multulă, multă; cęi cu puținulă, puțină: flește carele după cumă i s-au măsurată. Acumă dară ca altă ceră sfânta Biserică o vedemă, în cară légę darului ca soarele luminéză, légę vechie ca luna, Sfințiă ca stęlele, ună mai multă, alțiă mai puțină. (1. Corin. 15 stih. 41).

Intru carę și noi datoră sântemă a da lui Dumnezeu laudă de mulțamită, cęi cu mai mulți talanți, mai multă a neguțatori (Mathei 25, stih. 4). Precumă cęi mai dinutăi cęata Arhierescă sântă, dupre cum zice sfântulă Ieronimă, dintre carii celă dintăi pré înmulțitoră de talanți cęi încredințai, te vedemă pe pré Sfințiă-lă, o pré luminate Păstoră și vřednicule de laudă Arhierarhule, că nenumărate sântă ale pré sfințirii tale faceri de bine spre toți cęi umbriți suptă aripa părințestii milii tale. Că buna chivernisclă pentru toți, ală doilă Moyisi te arată. Dară cu zic și mai pre susă de Moyisi pentru vřednicia Arhipăstoriei tale, că precumă Moyisi prină mare, prină pustie, prinătre protivnici în totă chipulă s-au meșșugită, ca să așaze pre celă de dănsulă povățuită norodă în țara cę făgăduită a Palestiniă, așă și pré sfințiră tă, Arhipăstorile, turma cęia ce dela Dumnezeu și s-au încredințată, ca prină mare, prină pustie, prină turburate vremi și răzmirite o ai povățuită, până cândă ca în țara cę făgăduită, flește căruia în țara și în patriia sa i-ai făcută odihnă. Iară incă și mai vartosă le povățuști sufletele tuturor în lume ca în mare, și-ă scoți dină pustiere păcateloră și dintre vrăjmașii sufleteloră, rădicându-ă la țara cę făgăduită, la Ierusalimulă celă cerescă. Cu cine dară te voă asemănă, o slăvitule, fără de numai cu acelă Zorovavelă? (Esdră, 4, stih. 45). Că pre cumă acela prină vřednicia înțelepciunii cuvântului său celă cătră Darie Inpărată Persulă, nu numai că lui ș-au căștigată a să înbracă în porfiră și lanțu de aură a purtă înprejurulă grumazului său și coronă de vissonă în capulă său, și alte podoabe, și ală doilă a ședă după Inpăratulă (care eră numai slava sa), ci incă mai multă au grijită pentru folosulă celă de obște a bucură nēmulă său, cu înnoiră Ierusalimulă și a Beserecii, de a căruia înțelepciune mirându-să Inpăratulă cu ai săi, toată cęreră i-au plinită, incă și mai multe i-au dată. Așă și pré sfințiră-tă, arătându-te ca ună nouă Zorovavelă, pré înțelepte, înaintă pré stăpănitorilulă ală Romei Inpărată, carele și văzându-ă întręga minte și luminată-ă față și vorba cę blândă, împreună cu toți Ministrii (mirându-să) te-au învrednicit a te înbracă luminată, și pré luminată și pravoslavnicăscă cruce și lanț de aur a purtă, și cu arhipăstorescă coronă a te înpodobi, și sfētnică de aproape Inpărăției, Chesaricestii māriri a fi te-au rânduită, întru care vřednicie văzându-te, nu te-ai bucurată mai multă de

aciasta de câtă a grijă pentru celă de obște folosă, și odihna tuturoră și a rămână flește care întru ale sale rândăiale și obiciauri pravoslavnicești. Cu adevărată odraslă alésă și sfântă ești pră sfinția-ta, întru același vrédnică de laudă scaună ală Arhierciă te-ai înălțat, ca o făclie în sféșnică suindu-te, ne luminezi noao filoră tăă pentru care putemă zice și noi ca fericitulă Pavelă: Arhiercu ca acesta să cuveniă noao să avemă, dreptă, blândă, fără răutate, ferindu-să de toate lucrurile réle. (Evrei 7, stih. 27). Că acésté toate să plinescă întru pră sfintiré tă, vrédnicule de laudă. Că măcară că și alții mai nainte de a ta arhipăstorie s-au aflată vrednici de laudă și de chivernisiré aceluă de Dumnezeu păzită scaună, iară pră slăvita a ta chivernisire pră toți covârșaste, că mai presusă de toți scaunulă te-ai înpodbită cu vrednicia arhierarhieă și a nălțimeă konzilierieă a pră sfințiteă chesariceștiă Măriri, că pentru toate putemă zice că alegându-te Dumnezeu te-au unsă cu untulă de lemnă ală bucurieă mai multă de câtă pră toți părtașii tăă pentru blândeté și adevărulă și dreptaté (Psalm: 44. stih. 9), și te-au încoronat. Pentru care toți cei ce s-au îndulcită de harurile tale, mărturisescu bunătate ta, precumă și eu cestă mai smerită ucenică ală arhipăstorieă tale, carele de pră sfintele mâini ale vrednicieă tale fiindă rânduită la aciastă stepenă a arhierieă, la aciastă de Dumnezeu păzită eparhie a Episcopieă Râmniculă în Chesariciasca Valahie, a fi păstoră și cercetătoră, amă socolită dară și cu: cu ce mijlocire așă puté înmulți talantulă stăpânulă meu, celă dată mie? Și întâi amă pusă în cugetă grija sfinteloră Besérici din eparhia smerenieă méle, și văzându-le pră lipsite de trebuincioasele cărți în limba noastra cé de moșie, măcară că acumă de o vréme încoace cevașă s-au mai luminată cu talmăcitură în limba noastră rumânescă cé de moșie în patriă noastră, că mai nainte cu limba elinésă și cu slovenésă să îndestulă. Amă socolită a înbogăți sfintele Besérici cu înmulțiré sfinteloră cărți în limba patrieă noastre rumânești, și socotindă, ce ar fi mai de folosă și mai de trebuință, mai întâi amă aflată mai multă lipsă de Evhologhionă, adecă de Molitvenică, și nu numai în eparhia noastră, ci și într-alte osibite locuri, ce s-au obicinuit cu aciastășă limbă a să îndestuli, măcară că s-au și mai tipărită de acestă félă de cărți, dară sânt puține și nu-să de ajunsă, acésté întâi mai diorthosindu-să și acumă mai bine întocmindu-să. cevașă s-au și mai adaos ce au fostă lipsă, socotindă că cu aciastă pră trebuincioasă carte să povățuăște omulă la calé mântuințé, că în sine mai întâi cuprinde săvârșiré a șapte taini, că acésté sântă céle șapte făclii între care să află Dumnezeu celă ce lumineză toate (Apocal: 1, stih. 13). Sântă și acei șapte stâlpi pentru care zice: Înțelepciună s-au zidit ei-și casă, și au întărită șapte stâlpi. (Pilde 9, stih. 1). Înțelepciună, cuvântulă lui Dumnezeu; casa, sfântă, Besérică; șapte stâlpi, șapte taini, care sântă într-aciastă carte și alte multe trebuințe care să vādă, pentru care nu pocă pră amăruntulă a le arătă aici. Dară aciastă carte acumă prină blagosloveniă Arhipăstorieă tale o amă dată în typară. Pre care iarăș ca ună dară mică, după datoră mé, cătră pră sfinția ta amă adusă, care în părințestile tale brațe priméște-o și în vistierile haruriloră tale o așază, și pentru noi fiă tăă cătră Dumnezeu te fă mijlocitoră prină

sfintele-ți rugăciuni. Și Dumnezeu în toate să-ți ajute întru îndelungați ani.

Ală pré sfinției tale smeritū ucenicū,

Inochentie, Episcopulū Râmniculūi.

La pag. 510 se află înștiințarea despre greșelile de tipar, înlocmai ca cea din Molitvenicul din București de la 1729. De asemenea se reproduce și însemnarea dela sfârșitul acestui Molitvenic, cu deosebirea frazei finale care aici sună astfel: «Și încă am mai adaosū de am pusū și alte Molitve trebuincioase, carele n-au fost într'acelū Molitvenicū, precumu la scară le veī aflā.»

București: Biblioteca Academiei Române.

1731.

201. Ceaslov, (București) 1731.

Textul ceaslovului este slavonesc, iar tipicul românesc.

M. Gaster, *Geschichte der rumänischen Litteratur*, in Gröber, *Grundriss der romanischen Philologie* (Strassburg, Trübner, 1901), II, 3, p. 306.

202. Octoiih, București 1731.

О К Т Ѡ Й Х Ъ, | Якъмь ꙗтрачѣсташъ кнѣ тѣмъчнѣ пре | анмеа Рѡмѣнѣскъ, спре ꙗцѣлѣверѣ де | ѡще, шѣ Тѣпѣрѣнѣ. | Фѣиндѣ ꙗчѣпѣсть ѡсѣ Тѣпѣрѣнѣ ꙗ зѣлеае Рѣпо- | сѣтѣсашъ Іѡ Нѣколѣе Ялѣксѣндрѣ Воеводѣ. | Іѡрѣ сѣжрѣнѣтѣсѣ ѡсѣ ѡсѣтѣ ла пѣнерѣ | прѣ ꙗнѣлѣцѣтѣй Дѣнѣнѣ, ѡ фѣюлѣ мѣрѣнѣ сѣле | ѡ прѣ ѡсѣмнѣтѣсѣ ѡсѣ нѣстрѣ Дѣнѣнѣ, шѣ | ѡбѣлѣдѣнѣтѣрѣю ѡ тѣатѣ Цѣра Рѡмѣнѣскѣ. | Іѡ Кѡнѣстѣнтѣнѣнѣ Нѣколѣе Воеводѣ. | Кѣсѣ Бѣлѣвѣнѣа, шѣ кѣсѣ кѣлѣтѣлѣ прѣ | сѣнѣцѣнѣтѣсѣ Мѣнѣтрополѣнѣтѣ ѡсѣ Сѣлѣвѣлѣхѣнѣ | Кѣсѣ Дѣнѣнѣлѣ. | ꙗ сѣнѣта Мѣнѣтрополѣе ꙗ Бѣсѣсѣрѣцѣнѣ. | Ла ѡнѣсѣлѣ дѣла Хѣ ꙗцѣлѣ (sic). Іѡрѣ дѣла фѣлѣчѣрѣ Лѣлѣнѣнѣ ꙗсѣлѣ. | Дѣ Кѣсѣчѣрѣнѣнѣсѣлѣ ꙗтрѣ Прѣвѣцѣнѣ, Пѣпа | Сѣтѣка Якъвѣнѣчѣ Тѣпогрѣлѣсѣлѣ.

In 4° mic 2 foi fără număr 464 + 167 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 rânduri pe pagină.

Amândouă datele din titlu sunt greșite. Anul cel adevărat se vede în notița de la sfârșitul cărții.

Pe verso titlului se afla stema Țării Românești din Testamentul nou de la 1703 (v. vol. I, p. 440.)

Pe ultima foaie liminară se afla reprezentat Sf. Ioan Damaschin.

Octoiihul propriu zis este reprodus înlocmai, linie cu linie și cuvânt cu cuvânt, după Octoiihul dela 1720. La «slujbele de obște» se găsesc oarecari deosebiri.

Sub stemă se vad versurile următoare:

Stihuri asupra pecetii Țării Rumânești, ce i s-au dat

Domnului Costandinū Nicolae Voevodū Mavrocordatū:

Corbulū, crucē, pecētē Țării Rumânești însemnēzā

Pre Constandinū Nicolae Voevodū, Domnū lānărū adeverczā,

Dumnezeu sǎ-lū întārcsǎ, Țara Rumānescǎ sǎ o stāpānescǎ

In domnie îndelungatǎ, de toți vrājmași Dumnezeu sǎ-l pǎzescǎ.

La pag. 167, a părții a doua, sub scara slujbelor de obște, dar numai în unele exemplare, se citește:

Alū sfințiilorrū voastre micū și plecatū, Radulū Logofătulū Iacovicī typografulū.

285. — Sf. Nicolae, după Molltvenicul dela Râmnic, 1730.

Cândă veî cetî întru acîastă carte ce să chiîamă Triodü deplinu, care cu osârdioasă dragoste, cu ostenelă și cu multă chieltuială, acumü de nou, adecă dintâiu l-amü typăritü pe limba rumânescă, — cetindü cu cuviință și cu umilință, veî află toată orânduiala beséricii și folosul postului și alü mântuirii sufletului, și veî fi de acumü, înnoindu-se tynerețele tale, ca ale vulturului. Atuncé gura ta întru acîastă carte va grăi înțelepciune, că prinü înțelepciune luî Dumnezeu și putéré, veî zice cu psalomniculü: Toate cu înțelepciune le-ai făcutu. (Psalmü 190, stih. 25).

Acîastă carte, ce să chiîamă Triodü, luminează pre totu omulü, ce vine în lume. Că ıaste candela cé îndestulată cu untulü de lemnü, de va fi strigare în miezul nopții: Iată mirele vine în miezul nopții. Ca nu se împușineza

dintrânsa untulü de lemnü alü rugăcîunii și alü postului. Cu fecioarele ccle înfelcpte veî eși întru întympinare. Că luminându-te cu luminare acestorü talmăcirî ale Triodului, veî puté în toată vrémé și totü cîasulü, ca cu o trâmbișă cu trei răsunări, adecă cu trei cântări, a glăsuî. Împăratulü Davidü numai în zilele praznicilorü poruncă să dé glasü în trâmbișe. Trâmbișăți, zice, la lună noao cu trâmbișe, întru vestitele zile ale praznicilorü Domnului. (Psalmü 59). Pentru acăia și cântare acăsta alesu-s-au a să cântă numai în oscbitele zile ccle de jale ale sfântului postü alü părăsemilorü spre mântuire sufletului. Cu acăstă trâmbișă a Triodului în toată vrémia veî puté trâmbișă împreună cu celü de Dumnezeu încoronatü, pro-roculü Davidü, într-acestași chipü: Săra și diminăța și amiază zi, spune-voî și voiü vesti, și veî auzi glasulü meu. (Psalmü 59, stihü 19) . . .

Deci și eü smeritulü văzându acăstă eparhie a patrii noastre lipsită de o comoară ca acăsta, care ăste foarte trebuincioasă sfintei besereci a răsăritului, amü socotitü dară și eu, cu ce mijlocire ași puté înmulți talantulü stăpânului meu celü datü mic. Și întâiü amü pusü în cugetü grija sfintelorü besereci, dinü eparhiia smereniei noastre dintr-acăstă chesari-ciască Valahie. Văzându sfintele besereci pré lipsite de trebuincioasele cărți în limba noastră cē de moșie ce să chăimă rumânescă; dară mai multü de acăstă pré trebuincioasă și folositoare carte, ce să chăimă Triodion, care ăste plină de umilință și îndemnătoare spre pocăință sufletului creștinescu, fiindü-că de alte cărți în limba noastră s-au mai typăritü, iară acăstă carte până acumü mai nainte dinü typografie nu s-aü dalü în lumina limbei noastre cēi rumânești să se fie typăritü, precumü nici într-alte părți, unde să află patriia rumânescă nu s-au mai typăritü; ci până acum cu limba ellinască și slovenască se îndestula și acăstă limba rumânescă. Care carte și acăsta acumü prin blagoslovenia arhipăstoriei tale typărinde-se, iarăși ca unü darü micü după datoria mé cătră pré sfinția ta a(cu)mü o aducü, care în părinteștile tale brațe priimăște-o și în vistieriile harurilor tale o așază; și pentru noi, fii tăi, cătră Dumnezeu te fă mijlocitorü prin sfintele tale rugăcîuni, și Dumnezeu întru toate să-ți ajute, întru îndelungați ani. Aminü.

Alü pré sfințici tale plecatü,

Inochentie, Episcopulü Rimnicului.

La sfârșit:

Să să știe că acestü Triodü ce l-amü typăritu acumü întâi pre limba rumânescă aici în sfânta Episcopie a Râmnicului, l-amu așezatü în stihuri și în cuvinte, după cumu au talmăcitü întru Dumnezeu răposatulü Chyrü Damaschinü Episcopulü Râmnicului, nimica schimbându cuvintele. Iară tipiculü cu toată învățatura lui, l-amu așezatü și amü urmatu Triodului celui moschicescu, pre cumu amü găsitu acolo, care ăste typăritü în zilele Împăratului Ioannu Alexievici la lét 7191.

Pe verso aceleiași foi:

Iară cēi ce vă veți întâmplă a ceti bucurați-vă în Domnulü și vă rugați pentru noi și ce greșala veți află, verî în cuvinte, verî în slove, îndreptați cu duhulu blândefelorü, ne puindu-ne în ponosü. Că pre cumü ăste

cu neputință ceriulul a să vedé fără de nori, așa și typariulul fără de greșală.

De Ieremiia Athanasievici.

București: Biblioteca Academiei Române.
Biserica ortodoxă, XV, 127.

1732.

205. Chiriacodromion, București 1732.

К У Р І А К О Д Р О М І О Н | с а њ | Є В Г І І Є Ж Ё Ц Ъ Т Ѡ Я Р Ё | К а р е
а р е . ж т р с њ К а з а н и й л а т о а т е Д с м и н е ч и л е | п р е с т е а н њ , ш и л а П р а з н и ч е л е Д о м н е ц и н ,
ш и | л а с ф и ц и й ч е й н с м и ц и . | Я к с м њ . р т р а ч е с т а к и п њ Т ѣ п ѣ р и т њ , ш и д ѣ в о р д о - | с и т њ
м а й л с м и н а т њ . ж л и м б а | Р с м ж и њ с к њ | Ж т р с . ж т ж ю л њ а н њ а л њ ч е й д е Д с м н е з і с
ж н њ а ц а т е й | Д о м н и й а п р њ Д с м и н а т с л а ш и ш њ ж н њ а ц а т с - | л ш њ Д о м н с л а ш и н о с т р с |
І Ѡ К Ѡ Н Ѡ Т Я Н Т Ы Н Ъ | Н і к о л а е В о е в о д њ | К s Б л г с л о в е н і а , ш и к s т o a т њ
к і е л т s а л a a п р њ | с ф и ц и т s л а ш и М и т р о п о л и т њ а л њ О у г г р о в л а х і е й | К у р њ Є т і ф а н њ . |
Ж с ф и т а М и т р о п о л и е ж Б с к s р і ц и . | Л а a n s њ д е л а з н и д и р њ Д s м и й л с т , з s c л . | Я р њ
д е л а . р т р s п а р њ Д м н s л a ш и ж a ш њ л њ . | Д е К s ч њ р н и к s њ ж т р e П р і е в и ц и П о п а Є т o й к а |
Я к в и ч њ Т ѣ п o г р а ф s њ .

In-folio de 4 foi fără număr și 414 foi numerotate. Tiparul numai cu negru, afară de titlu, unde este și roșu; cu 32 de rânduri în pagina încadrată. Litera pare a fi nouă, iar ornamentele-frontispicii s'au luat din alte cărți, ca Liturghia, Buzău 1702, (facs. 263), Noul Testament, 1703, (facs. 261), etc.

Pe verso titlului, care este încadrat în flori de compoziție tipografică, se află stema țării (facs. 249, vol. I, p. 449) cu inițialele domnești ale lui Constantin Mavrocordat; iar sub stemă urmatoarele versuri:

Sihuri politice 10 asupra stemei prè lumina-
tului, slăvitului, și blagocestivului Domnū
Io Constantinū Nicolae Voevodū.

Strașnicū și înfricoșatū semnū ce s-au arătatū
Mareluī Constantinū, creștinuluī împăratū,
O cruce de stēle pre cerū închipuită,
Asupra vrăjmașilorū armă nebiruită,
Cu slove-nprejurū scrise-n limbă râmlenescă,
Pre toți protivnicii săi ca să-ī biruiască.
Acumū și corbulū în pecēte o arată
Domnuluī Constantinū încă-ntr-acīastă dată,
Dāndu-ī luī și putere cu nādējde bună
Țara să stăpānescă, că-ī de viiă bună.

Prefața:

Prè blagocestivuluī, luminatuluī și prè innālțatuluī, și oblādutorīuluī a
toată Ungrovlahiia Domnuluī nostru Io Constantinū Nicolae Voc-
vodū, sănătate, viiățā îndelungată, pace, și spāsēnie de la Dumnezeu
rugāmū, iarā de la smereniia noastră, molitvā și blagoslovenie.

Cuvāntulū celū adevāratū și mărturisitū de toți iaste, pre cumū și
Sinesic filosofulū grāiāște, prè innālțate și luminate Doamne, cāndū unū
omū, și mai vārtosū putērniciū fiindū, bine și înțelepțēște s-arū chibzui și
s-arū socoti, îndulci-sā-vorū de mintē și de cunoșliința aceluia și de bunā-

tățile lui, nu numai orașe, ce și cetăți, și țări, și domnii, și limbi multe, și cele de aproape și cele de departe, și de multe ori și toată lumé. Pre cumă ară vedé neștine o grădină, și ară vré cu minté să o cunoască de ăaste frumoasă și roditoare, și dintr-alte sémne poate să o cunoască desăvârșitū; iară de va vedé mai chiarū că în grădina acéia ăaste mulțime de ape curătoare dinū izvoară și dinū râuri, care ape să adape pre acé fericită grădină, și de acoliă să să facă roada și frumusețé în pomi și în copacii aceii frumoase și roditoare grădină, văzându acésté ochiulū omulū, îndată cunoaște minté lui că ăaste frumoasă și vrédnică de multe laude grădina acéia. Acăsta afară dinū ce o adevereză socotéla firéscă, iară și Dumnezeiasca scriptură (o adevereză) zicându: Că Dumnezeu cândū au făcutū raifulū, într-acé grădină a fericirii au pusū înlăuntru și o fântână, împărțindu-să în patru încéperi, adecă în patru râuri, ca să adape raifulū. Deci să cunoaște că fântâna acéia și cele dintru dânsa râuri făcé mai frumosū și mai roditorū pre raū. Grădină ca acéia ăaste Besérica lui Hs., pentru caré Ezechiilū Proroculū zice, Cap: 36 stih: 17: Pământulū acela stricatulū, s-au făcutū ca o grădină de hrană. Stricatū pământū ca acesta era Besérecă cé pustiitā, caré nice odatā n-au datū roadū, precumū scrie la întâia împărăție cap. 2, de zice: Că mai mulți sântū fiī ceī lăsate de câtū acéia ce are bărbatū. Iară cândū au bine vrutū lucrătorilū spre ăa, pământulū acela s-au făcutū grădină de hrană. Grădină ca acéia și sadū ca acela ăaste Bisérecă, întru care s-au săditū grăunțulū celū de muștarū, pre carele luându-lū omulū l-au sămănatū în grădina lui, și au crescutū și s-au făcutū copacū mare. Blagoslovitā e grădina, care are grădinarū ca acesta, carele samănā mici și să facū mari. Grăunțulū de mustarū ăaste credința cé întru Hs. care s-au sămănatū în Bisérecă și s-au făcutū copacū mare, ca și cela ce vedé proroculū Daniilū, capū: 4 stih. 8: care ajungă până în cerū și turpina lui până la marginile pământulū, și fierile și pasările să sălaşluă într-ânsulū și să hrăniā dinū cerū, adecă limbile cele ce n-avé lége și nu cunoșté pre Dumnezeu; iară după ce au cunoscutū, s-au făcutū copacū mare, împărăție sfînțitoare și limbă sfântă. Grădină dară numéște Duhulū sfântū pre Bisérică, ai căriā frumusețe și podoabă o cunoaștemū dinū mulțime apelorū acelorū 4 râuri, cariī izvorāscū întru dânsa, cariī sântū 4 evanghelii a celorū 4 evangheliști, care facū pre lume mai frumoasă și o fericescū, adăpându-o neîncetatu cu Dumnezeiasca învățatură ce să aflā întru ăale, și fiindū ape, adapă sufletele cele însetate, și le răcorōște, și le lumineză mai vartosū de câtū toată lumina luméscă, pre totū omulū ce vine în lume. Cu adevăratū sfânta evanghelie covârșaste toată sfânta scriptură, și de vréme ce evangheliā ăaste prorocie acoperitā și ne preceputā la ceī mai mulți, iarū acăsta, ce să đice Chyriacodromionū, ăaste prorocie descoperitā, cuvântulū sfinteī evangheliī tălcuitū spre înțelesulū limbii rumânești, ce cuprinde întru sine evangheliile Duminecilorū anulū cu Cazaniile și cu tălcuāla lorū, dintru acéle 4 râuri ale Biséricii acelorū 4 evangheliști, și Cazaniile Synaxariulū a Praznicilorū celorū împărătești ale Précistiī și ale sfințilorū celorū mari. Dreptū acéia și eu smeritulū rugătorū de sănătate Măriei tale, fiindū dator. u după toate a mulțamī Dumnezeulū meu zioa și noapté, și Măriei tale, însă lui Dumnezeu

pentru căci bine au vrut spre mine nevrédnicul robul său a mă sui la pré înalta tréptă a Arhieriei, și a fi mijlocitoriu de grijă pentru oile cele cuvântătoare, de care avem a daré răspuns la înfricoșatul județ. Și văzându că aciastă sfântă carte, ce s-au numit mai sus, ăste foarte folosite și mântuitoare de suflete, și vrédnică de minune, atâta călă ăste îndestulată a aduce la umilință și singurú sufletul celú mai înpietritú, și de vréme ce zice scriptura că moarté cuvântătorilui sufletú ăste nedumnezeire și necunoștința științii și a înțelegerii cuvintelorú celorú Dumnezești, amú pusú în typariu aciastă de suflete folositoare carte. Măcarú că mulți dinú Domniú și dinú Arhieriei țării noastre spre multe alte sfinte cărți a typari s-au îndemnatú, iarú aciastă sfântă carte, nici au cercatú alții, nici au typaritú, așa pre cumú s-au typaritú acumú pe scurtú, și întru înțelesulú tuturorú; ci dintru toți s-au păzitú de Dumnezeu a să typari aciastă întru-ntâiulú anú alú înălțatii Domniei Mării tale. De care și eu mai nainte de toți, precumú de Dumnezeu sântú pusú dintru mare mila sa Arhieriu aceștii întărite de Dumnezeu eparhiú, cunoscându faceré mé de bine caré dintru-ntâi o au începutú Măriia sa fericitulú și pururé pomenitulú părintele Mării tale Iò Nicolae Alexandru Voevodú, de m-au făcutú Episcopú Buzăului. Și iarú proniia lui Dumnezeu înălțându pe Măriia ta la scaunulú celú părintescú cu stăpâniré Domniei țării noastre, mai desăvârșitú o ai împlinitú, rădicându-mă la mai înaltulú scaunú alú Vlădiciei.

Pentru care, văzându maré cuviință închipuită la creștinésca înălțime Mării tale, strălucindú într-ânsa Dumnezeiasca maré podoabă, bunătate faptelorú, înțelepciuné cé politiciască, direptaté cé cu socotință, caré o ai împreună cu blândéțe și cu îndelungă răbdare. Pentru acéia ca Davidú voú zice: Cu direptate te-au unsú pre tine Domnulú Dumnezeulú tău cu untú de bucurie, mai vârtosú de câtú pre părtașii tăi; cu direptate te-au întâmpinatú cu blagosloveniile bunătății, și ca pre unú alesú dinú casa părintelui tău, cu dreptate te-au înălțatú în scaunulú Domniei acestui de Dumnezeu păzitú pământú. Decí darú, pentru acéste înpodobite bunătăți, pré înălțate Doamne, și pentru cé fără de asămănare dragoste ce ai la céle Dumnezești, smereniia noastră cu mare dragoste aduce darú aciastă sfântă carte și o închinú cei de Dumnezeu cinstitei înălțimeii tale, nădăjduescú făr de nici o îndoială că va aflá vrédnică și foarte veselă priimélă. Pentru care cu céle dinú sufletú, și din inimă, și din rostú rugăciuni, rogú pre a-totú-putérniculú Dumnezeu să dăruiască Mării tale într-aciastă lume viiață îndelungată, pace lină, cu norocire și cu toată bucuriia, păzindú pre Măriia ta suptú acoperemântulú Dumnezeestilorú sale aripi, întru celú pré înălțatú scaunú alú cei de Dumnezeu slăvite Domniei Mării tale, și mai pe désupra de toată înpotriviré văzușilorú și nevăzușilorú vrăjmași, împreună cu toți cinstiții boiari ai țării, și cu creștinesculú norodú, ce suptú dirépta oblăduire a Mării tale să aflá întru îndelungați ani neclintitú. Alú caruia darú și milă rugămú să fie cu Măriia ta pururé.

Ceii de Dumnezeu slăvitei Domniei Mării tale în toată vrémé cătrá Dumnezeu rugătoriu,

Smeritulú Mitropolitú alu Ungrovlahici,
Stefanú.

București: Biblioteca Academiei Române.

206. Invățături preoțești despre Taine, Iași 1732.

N'am văzut exemplare. V. Popp, *Disertație*, 79

1733.

207. Calendar, Brașov 1733.

К И Л Е Н Д А Р И Н. | ЯКЪМЪ ѿТЪЖЪ РЪМЪЖНІЕСКЪ | ЯКЪТЪШІТЬ ДЕНЕ ЧЕЛЪ СЪРБЕСКЪ | ЯНЕСЪТЪС-САШ ПЕ ЛІМБА РЪМЪКЪ | НЪСЪСЪ. Ка ѿТЪСЪ ѿ ДЕ АНИ | СЪ САСЪЖАСЪСЪ. КЪ ШІИ ЧЕЛЪ | СЛОВЕНІЕСКЪ ѿТЪР-ЛЧІЕСЪТЪ КІПЪ | АШ ФЪСЪТЪ. ФІІНДА ДЕ ОУН | МЪРЕ АСТРОЛОГЪ ЛА КІЕКЪ СКОСЪ | ДЕ ШИ МЪРЕ ДОХЪТОРЪ МЪСЪКАЛЪ | С-АШ ТЪЛАМЪЧІТЪ. ѿТЪР-ЛЧІЕСЪТЪ | КІПЪ ПРЕКСЪЛЪ АКСЪМЪ САСЪ НЪЗКО | ДІТЪКЪ. ШІИ ПРЕКСЪЛЪ ѿ НЪЗКОДА АМЪ | АФЛАТЪ. ЯКЪМЪ ѿ СТАМЪВЪ НЪА | САСЪ ДАТЪ. ѿ БРАШОВЪ. АПШЪГЪ | ФЪЕ КЪ

In-4° mic de 40 de foi fără număr; ultimele 3 pagini sunt albe. 18 rânduri pe pagină. Titlul este încadrat în flori de compoziție tipografică.

Există exemplare fără indicațiunea locului tipăririi.

Pe foaia 3 a caietului A se afla următoarea notița:

Sfârșitu Călindariului. Prină ostenela Dascalului Petcu Șoanulă dela Brașovă. Și luî Dumnezău Laudă.

Urmează apoi arătarea sărbătorilor nemișcatoare începând cu luna Septemvrie.

București: Biblioteca Academiei Române.

208. Liturghie, Râmnic 1733.

СѢНТЕЛЕ ШІИ ДЪМНЕЗІЕШІИ | ЛІТЪРГІИ. | Я ЧЕЛЪРЪ ДІНТЪСЪ СѢИЦІИ ПЪРІНЦІАЛЪРЪ НЪ | ШІИ АЛЪШІИ ІВАНЪ ЗЛАТОШЪСЪТЪ, АЛЪШІИ КАСІАТЕ | ЧЕЛЪ МЪРЕ, ШІИ А ПРЕЖДЕСЦЕНІИ. | ЯКЪМЪ ѿТЪСЪ АЧІЕСЪТЪШІИ КІПЪ ТЪПЪРІТЕ | РЪМЪЖНІЕСЪ. | ѿ СѢИТА ШІИ ПЪСЪКОПІЕ А РІМНИКЪСАШІИ. | КЪ НЕКОИЦА, ШІИ КЪ ТЪАТЪ КІЕЛЪСАЛА, | А ПРЪКЪ СѢИЦІИТЪСАШІИ ШІИ ДЕ ДЪМНЕЗІИ | ЮБИТОРЪСАШІИ, | КЪРЪ ІННОКЕНТІИ. | ШІИ ПЪСЪКОПІЕСЪ РІМНИКЪСАШІИ. | АЛЪШІИ АЛЪШІИ ДЕКЕМВРІЕ, А. | Ла АНЪСА ДЕЛА ХЪ, АПШЪГЪ.

In-4° de 2 foi nenumerate (cuprinzând titlul încadrat, chipul Sf-tului Nicolae din Molitvenicul (1730) și din Triodul (1731) dela Râmnic, și tabla de materii) — și 270 pag. numerotate. Tipărit cu negru și roșu cu 24 rânduri pe pagină. Mai cuprinde o gravura reprezentând pe Sf. Vasilie; o alta, cu chipul S-lui Ioan Gură-de-Aur, semnata АИХИИ; și, în fine, chipul S-lui Grigore, semnată astfel: *Mihail Рим. — 1733.*

La sfârșit:

Typăritu-s-au acıastă sfântă și Dumnezeıască Lyturghie: Prină ostenela Diorthosiriı a popeı Ivană Făgărășanulu.

De Vladulu Gherghievici, Typografulu.

București: Biblioteca Academiei Române. — Galați: Biblioteca Ureclia.

1734.

209. Cantemir, *Istoria Imperiului Otoman*, trad. de N. Tindal, Londra 1734 - 35.

Cantemir (Demetrius) Prince of Moldavia.

The History of the growth and decay of the Othman Empire... Written Originally in Latin by Demetrius Cantemir... Translated into English... by N. Tindal, etc.

London; Printed for James, John and Paul Knapton, at the *Crown* in *Ludgate Street*. MDCCXXXIV.

In-folio de 4+XV+460 pag.

Ediția din 1756 — a cărei descriere se va vedea mai departe — este retipărirea acesteia, cu o mică deosebire în titlu. Prefața, scrisoarea traducătorului, stampele și gravurile sunt aceleași. Partea II a primei ediții începe la p. 275 și are o pagină de titlu deosebită și acciași tipografi; data însă este MDCCXXXV.

Notiță comunicată de R. Nisbet Bain, dela British Museum.

Londra: British Museum.

210. Catavasier, Râmnic 1734.

КѢТІЯ КѢІА РІО | РСАМЖНЕСКЪ: ЯКЪСМЪ .ІТРЪ | ЛЧЕСТЪ КЪПЪ ТЪПЗРІТЬ
 .І сѢІТА СѢКЪПІЕ А | РИМНИКЪСАШЪ: КЪ ѠСЖР- | ДІА, ПРЪ СѢІЦІТЪ- | ЛШІ ШІ Д
 ДАІНЕЗІС | ЮБНТЪРІАШЪ, КЪРЪ | ІНѠКЪНТІЕ | СѢКЪПСА РИМНИКЪСАШЪ.
 АКТ, АЦГДА.

In-32 (8×6,5) de peste 320 foi nenumerotate. Tipărit numai cu negru, cu 10 rânduri pe pagina.

Pe verso titlului se afla o gravură pe lemn reprezentând «Nașteră lui Hs.» semnată МН^К, cu următoarea legendă:

Hs. să naște din fecioară,
 Pre diavolul jos oboară.

Nu cunoaștem exemplare complete.

Pomenirea Domnitorului țării și a Episcopului de Râmnic glăsuște astfel:

Intru îndelungată viață, pace, sănătate, spăseniă, anî mulți și asupra vrășmașilor biruință, Blagocestivului, pre luminatului și pre înălțatului Domnului nostru (N), Domnul să-l păzescă pre el întru mulți anî.

Răspunsu. Mulți anî facă Domnul Dumnezeu Blagocestivului, pre luminatului, pre înălțatului Domnului nostru (N). Domnul să-l păzescă pre el întru mulți anî.

Iară pentru Episcopul Rîmnicului, zicem: Intru sănătate, pace, spăseniă, anî mulți și buni, și biruință asupra tuturor văzuților și nevăzuților vrăjmași: Pre sfințitului, pre înțeleptului și de Dumnezeu iubitului Episcopul Rîmnicului și Exarhul Severinului și a toată Mehediia și altor părți poruncitoriu, Chyriu Chyrū (N), Domnul să-l păzescă întru mulți anî.

Răspunsu. Mulți anî facă Domnului, etc.

București: Biblioteca Academiei Române.

1735.

211. Psaltire, București 1735.

Psaltirea prorocului și împăratului David, acum într'acest chip tipărită în zilele Preainălțatului Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, cu chel-tiuala și blagoslovenia Preasfințitului Mitropolit al Ungro-Vlahiei Kir Stefan,

în sfânta Mitropolie în București, la anul de la facerea lumii 7243, de cucernicul între preoți popa Stoica Iacovi(c)i tipograf.

Textul psaltirii e slavonesc, iar «Polieleul» pe românește.

Dr. Il. Pușcariu. *Documente pentru limbă și istorie*, Sibiu. 1889–97. II. 372.

1736.

212. *Antologhion*, București 1736.

ѸНΘΟΛΟΓΙΟΝ | ѸДСКЪ ФЛОПРЪ КЪВННТѸЛСОРЪ | Каре кспринде
 ѿ сине тоатъ салѣжа че ѿ сѣ крине лшѣ | а сѣиѣтей Бесѣричѣ, престе тоатъ ашсак.
 Яксакъ а дѣаваръ тупкрѣтъ дшѣ ѿзкѣдсакъ чеасѣ | дшѣ тѣѣ. | Ѹ зилеле Прѣ-
 лсамнѣтсашѣ, шѣ ѿпѣкаѣтсашѣ Дѣомнѣ, шѣ | Ѹблѣдшѣторѣ а тоатъ Цара Рсамъ-
 нѣскѣ | ІѸвѣннѣ КѸнстандѣнѣ НѸколаѣ Коєкодѣ | КС блѣгословѣнѣ шѣ
 кс тоатъ кѣлтсала Прѣ сѣиѣтс- | лшѣ Митрополѣтъ аѣ ОѸтѣроклѣхѣей. | КѸр.
 Стѣфанѣ. | Ѹ сѣнта Митрополѣ ѿ Бѣскрѣши. | Да ашсакъ дѣла зндѣркъ Лсамѣ
 ѣзѣмѣ. | Де ксѣкрѣнѣсакъ ѿтре Прѣвѣнѣ ПѸпа СтѸѣѣка | Ѹкѣкѣчѣ ТѸпографсакъ.

In-folio (32 22) de 1 foaie fara număr și 410 foi numerotate. Tiparul negru și roșu, pe doua coloane, cu 40 de rânduri în coloană.

Pe verso titlului stema dublă, a Moldovei și Țării-Românești din Istoria sfânta a lui Alexandru Mavrocordat (v. vol. I. p. 509), cu inițialele domnești ale lui Constantin Mavrocordat. Sub stema se afla versurile urmatoare:

Stihuri politice asupra stemei pré luminatului și înnălțatului, blagocestivului Domnū: Io Constandinū Nicolae Voevodu.

Doao chipuri cu steme ce-n pecete s-au însemnatu,
 Domnului Constandinū Nicolae s-au încredințatu.
 Buurulu Domnu alu Moldovei că au fostu ilu arată,
 Corbulu iar alu țării Rumânești într-acăastă data.
 Adevereză și crucē ce are de-lu pazēște,
 Pre Constantinu Nicolae care acumu domnēște,
 Pre carē în cerū s-au arătatū cu slove rāmlenești,
 Cu acēia acum protivnicii toji să-ī biruești.
 Acăasta te va păzi cu pace-ntr-a sa domnie
 Și va da ndelungată viiățā cu stāpānie.

Pe f. 406 se afla obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar și notița urmatoare:

ТѸпăрѣтѸ-s-au în anulū dela spăseniѣа Lumii 1736.

Prinū ostenēla cucerniculuī între Preoți Popa Stoica Iacovicī ТѸ-
 пографулу.

Și a celui micū și plecatu Radulū logofăt Iacovicī, тѸпографу.

Pe foile urmatoare, până la sfârșit și ca un fel de adaos, se afla: «Evangheliile
 utrenilorū celorū 11 vasc e sne.»

Cāntarile sunt în slavonește, iar citirile și tipicul în românește.

De obiceiū, la un loc cu acest Antologhion, se afla legat Octoihul tiparit în acelaș
 an și loc.

București: Biblioteca Academiei Române.

213. Octoiih, București 1736.

ὌΚΤΩΪΗΧΟΓ | ἸΔΕΚῆ ΟΓΜΟΓΛΙΘΗΪΚῆ. | Κάρε ἄρε ἴ σῖνε τῶατῆ
 σαῖζεβα че ἵ сῆ κῆκῖне ἄ Бѣскрѣпелурк. | Ἀπρεῖνῆ πῖ ὠ сѣптῆмѣнῆ κῆ τῶατε ἄλε
 ἱῖ ρжндѣале. | Ἰκῆмк ἄδῶаварῆ τυпῆрῖтῆ дспῆ ἱзкῶдѣлк чѣлῖй | дῖнῆ тѣй. | Ἀ
 зῖале Прѣкῆамῖнῖатῆсῆй Дῶмῖк, πῖ | ὠεаῆдῆнῆгῶрю ἄ τῶατῆ Цῆра Рῆмῆжῖнῆскῆ.
 Ἰωἄнῖнῆ Кῶнῆстандῖнῆ Нῖколῆе Вῶевῶдῆк. | Κῆ εἰγῶсλοκῆνῖα πῖ κῆ τῶατῆ
 κῖεаῆсῆла Прѣсῆфῖицῖтῆс- | λῖй Μῖтῆροпῆοῖтῆ ἄлк Ὀγῆгῆροκῆλῆχῖей | Кῆρ Ἐτῆφῆнῆ.
 Ἀ сῆῖῖта Μῖтῆροпῆοῖе ἴ Бῆскῆрῆи. | Ἀ ἄпῆлк дῆла зῖндῖрῆк λῆмῖй, зῆсῆмд. | Дῆ Рῆдῆсῆлк
 Лῶгῶфῆтῆ Ἰῖкῆкῖч | Тῆпогῆрῆфῆ.

In-folio (32×22), de 2 foi fără număr și peste 80 de foi numerotate. Tiparul negru și roșu, pe două coloane, cu 40 rânduri în coloană.

În foile liminare se află stema dubla, cu inițialele lui Constantin Mavrocordat și cu versurile din Antologhionul descris la numărul precedent, o pagină ocupată cu flori de compoziție tipografică, o gravura reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin, sub cari se citesc versurile reproduse mai sus (vol. I, p. 468) din Octoilul dela 1706.

Sunt exemplare cari au în titlu, în locul lui Radul Logofat Iacovicî, numele lui Popa Stoica Iacovicî, tipograful.

Pe o foaie dela sfârșit se află reprodusă gravura lui Ivan Bacov din 1678 (v. vol. I p. 221) din *Cheia înțeleșului*.

Acest Octoiih este, de obicei, legat la un loc cu Antologhionul tiparit în acelaș an.

București: Biblioteca Academiei Române.

214. Acolutii (sf. Haralambie, Matrona din Hio și Spiridon), București 1736.— Grecește.

ΒΙΒΛΙΟΝ | ΠΕΡΙΕΧΟΝ Τ'ΑΣ | ΪΕΡΑΨ 'ΑΚΟΛΟΥΘΙ'ΑΣ | Τοῦ
 Ἁγῖου ἱερομῆρτυρος Χαράλαμπος, τοῦ θαυ- | ματουργοῦ. | Τῆς Ὀσίας Μαρτῶνης τῆς
 Χιολοπιτιδος. | Τοῦ ἐν Ἁγῖοις Πατρῶς ἡμῶν Σπυριδῶνος Ἐπισκό- | που Τριμυθοῦντος
 τοῦ θαυματουργοῦ. | Νεωστῖ χάριν εὐλαβείας Τυπωθέν. | Ἐπῖ τοῦ Εὐσεβεστῆτου, καὶ
 ὕψηλοτάτου Αἰθθέντου καὶ | Ἰγερμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου | Ἰωάννου
 Κωνσταντῖνου Νικολᾶου Βοεβῶδα. | Ἀρχιερατεῦοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου
 Κυρίου Στεφᾶνου. | Αναλώμασι, καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου, καὶ λογιωτά- | του δευτέρου
 Λογοθέτου τῆ ἐκλαμπροτάτης Αἰθθεν- | τίας Κυρίου Κωνσταντῖνου Γεωργίου Ε: τοῦ ἀπὸ
 Σω- | τῆρος τοῦ Ζαγορᾶ, ἵνα δίδωται δωρεάν. | Ἐπιμελεία, καὶ διορθῶσια Κωνσταντῖνου
 Δαπόντε Ἁνα- | γνώστου τοῦ ἐκ Νήσου Σκοπέλου. | Ἐν τῆ κατὰ τὸ Βουκουρέστιον Ἁγιω-
 τᾶτῃ Μητροπόλει. | Ἐν ἔτει τῆ σωτηριῶ αῆφλς. | Παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερεῦσι Στῶικα
 Ἰακω- | βῖτζῆ τοῦ Τοπογῆρου.

Carte cuprinzând sfințitele slujbe ale sfântului sfințit martir Haralambie făcătorul de minuni și a euvioasei Matrona din orașul Hio, a celui întru sfinți părintelui nostru Spiridon Episcopul Timitundiei, făcătorul de minuni, — tipărită din nou pentru evlavie, pe timpul prea piosului și prea înălțatului Domn și stăpânitor a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Nicolae Voevod, pe când eră arhiereu preasfințitul Mitropolit Domnul Ștefan, cu cheltuiala și ajutorul prea cinstului și prea învățatului al doilea logofăt al strălucitei domnii, Domnul Constantin al lui Gheorghe X. din Sotiro-Zagora, ca să se împartă în dar. Prin îngrijirea și corectarea lui Constantin Daponte anagnost, din insula Scopelos, în prea sfânta Mitro-

Hs. stă în mijloc de jidovi cariî Dascăli să numiia
 Și ochii tuturorū la dânsulū priviia și să întreba.
 Iar ei pre sine să făciia ucinicī lui Moysi Prorocū
 Și de învățaturile lui Hs. își bătē jocū.
 Deci Hs. dintru a lorū scripturā dela Proroculū Isaiia
 Incă le dovediia pre sine a fi elū Mesiia,
 Și spuindu-le că să va lăsa casa lor pustie:
 «Caci (zice) nu ați crezutū Prorocilorū și mie.»

Pe pag. 573. verso, se află următoarea notiță :

La aciastă sfântă carte, — ce s'au tipăritū acumū de iznoavă pre limba noastră rumânescă, ce cuprinde întru sine totū anulū, după izvodulū *Mine-ului celui rumânescū*, cu porunca și cu toată chieltuiala pre sfințitulū Chyriu Chyrū Climentū de Dumnezeu iubitōriū Episcopū alū Râmniculū, — fost-amū diorthositorū, eu, Lavrentie Ieromonahulū de la sfânta Mânăstire Hurezii. Nu doară cu vre-o procopselā de învățatură, care nu o amū, numai atingându-mă și eu de unū degetū dinū cele micī alū picioarelorū măritulū Episcopulū Damaschinū amū fostū diorthositorū. Și multe alunecături și greșale voiū fi făcutū, nu dinū neinvățatură, ci dinū alunecare: unele pentru asemănare slovelorū, care nu pre facū osebite unele de cătră altele, cumū e а de cătră л, cumū e в de cătră к, cumū e и de cătră н, є de cătră с, ъ de cătră ѵ, și altele; care unele pentru graba cetirii la probe (căci că acestū lucru s'au lucratū cu mare sârguială și cu grabă pentru turburăcioasele vremi de oști); altele pentru supărare nopții, că și noapte în une vremi o amū făcutū în locū de zi; altele pentru multa ostendă nu le voiū fi prinsū de veste, ci le voiū fi trecutū.

Deci cu totū sufletulū mă rogū tuturorū, pravoslavnicī cetitorī, să nu defăimați, ci să îndreptați cu duhulū blândēțelorū, nepuindu-ne în ponosū. Iară de voiū fi greșitū, și eu omū pătimașū sântū, și câtū despre partē puținii mele, asemenea viarmelū ce să tăvălește pre pământū. Și mai multū de câtū alții cuprinsū de slabiciune firii, care nu lasă pre nicī unū omū fără de greșală. Că câtū am pututū m-amū nevoitū de amū îndreptatū dinū cuvântū în cuvântū, nimicū schimbândū, ci dreptū după cumū amū găsitū într-acele izvodū. Și iarăși cu plecăciune mă rogū să mă ertați, aducându-vă aminte de cuvântulū lui Hs, care grăiaște: De veți erta, erta-să-va voao. Căriia ertări să vă învredniciască Dumnezeu prinū rugăciunile tuturorū sfinților căți să proslăvescū în cartea aciasta.

Că precumū lumē nu poate fi fără de focū și fără de apă, așa și typariulū a fi fără de greșală.

Și precumū dorescū cei învăluiti și bātuți de furtunele mării a ajunge la limanū, așa și noi a ajunge la sfârșitulū cărții.

Inceputu-s-au acestū Dumnezeescū lucru în luna lui Iulie în 19 zile, la anulū de la nașterē lui Hs. 1733 și s-au sfârșitū la Agustū 30, la anulū de la nașterē lui Hs. 1737.

Urmează apoi dela f. 574, slujbele de obște.

București: Biblioteca Academiei Române. — Mânăstirea Neamțului.

spurcată, ca să povestesc lauda și mare cuviința ta ce înfricoșată și slăvită. Luminază minte mă ce întunecoasă prin sfântul și făcătorul de lumină Duhul tău, ca să grăesc drept pentru Dumnezeire ta ce în trei staturi, pentru că ești foc arzând păcatele și luminând inimile celor ce cu drept socotesc și înțeleg, și cred, și să închină unii Dumnezeirii tale, care să cunoaște în trei obaze, Tatăl cel fără de început și fără de sfârșit, și Fiul cel din preună fără de început și de o ființă și potrivă de un scaun și de o mărire. Și întru pre sfințitul și mângăitorul Duh, care iaste vecinic și pre bun și întocma de cinste și de o ființă cu Tatăl și cu Duhul, căruia i să cade cinsté, și mărire și stăpânire vecinică, acum, și purure și în vécuri nesfârșite. Amin.

București: Biblioteca Academiei Române (dăruită de Eliseu M. Câmpeanu).

220. Liturghie, București 1741.

ДМНЄЗЄЅЦНЛЄ ПН СФНТЄЛЄ | ЛУТЪ РГІЙ. | И чєлврк днтрєс сфїцн Пърїнцилврк | нѡцїри ѧ лѡї Івѡннъ Златѡсєтъ, ѧ лѡї Ва- | сїлїє чєлв Мѡре, пн ѧ Прєждєсїїїїї. | Якѡмъ ѡтрѡчєстѡнъ кнпъ Тѣпърїтє. | Л зїлєлє прк лсминѡтсѡш Дѡмнъ, шї | ѡблѡдшїтѡрю ѧ тѡатъ Цѡра Рсѡмкнѡкєкъ, | Івѡннъ Кѡнстѡнтїнъ | Нїколѡє Бѡєкѡдъ, | КС кєлтсѡл прк сфїцїтсѡш Мнтрѡ- | полїтъ, ѡлв Кєсѡрїєї Пѡлєстїнїєї. | Кѡр Янѡнїѡ. | Шї с-ѡс Тѣпърїтє ѡ Мкнѡстїрк сфїтсѡш | Сѡкрєї ѡ БСКРєїцн, Чє їстє ѡкнїѡтъ, | Ієрсѡлїмсѡш | Л тѣпѡгрѡфїѡ Шкѡлїї | Бѡкѡрїїлврк | ѡ Янсѡл Дєлѡ Хс ѡлѡїѡ | Дє ксчѡрнїкєлѡ ѡтрє Прєѡцїї Пѡпѡ | Стѡїкѡ Пѡкѡнчъ.

In-4° de 2 foi fără număr și peste 234 de pagine. Tipar negru și roșu, cu 26 de rânduri pe pagina. Printre frontispiciii, se găsesc și cel reprodus mai sus, (facs. n° 261 p 478); iar printre gravuri, chipul S-lui Vasilie, reprodus la n° 247, p 438.

Pe verso titlului, stema indoita (facs. 284), cu inițialele domnești ale lui Constantin Mavrocordat și următoarele versuri:

Asupra peceții stihuri poetice,
A Țării Rumânești cu bună ferice.
Acéste doao peceți Hs. le gătește
Și Domnul Constantin i le dăruiaște,
Ca să poată stăpâni cu bună voire,
Indălungându-lă pre elă întru norocire.

Pe foaia următoare se afla arătarea cuprinsului.

București: Biblioteca Academiei Române.

221. Molitvenic, București 1741.

ЕУХОЛОГИОН | ИДЄКЪ | МАТРЕЅНІКЪ. | Якѡмъ ѡтрѡчєстѡнъ кнпъ Тѣпърїтє, дшїк | ржндѡлѡ чєлшї Грєчєскъ. | Л зїлєлє, дє Дмнєзєс ѡнѡлѡтєї Дїїїї | ѧ прк лсминѡтсѡш ѡблѡдшїтѡрю ѧ тѡатъ | Цѡра Рсѡмкнѡкєкъ, | Івѡнъ Мнхѡї Рѡкѡнїцъ Бѡєкѡдъ. | КС Бѡгєслѡкєїїѡ прк сфїцїтсѡш Мнтрѡ- | полїтъ ѡлв Ѳгггєрѡвлѡхїїї. | Кѡр Нєѡфїтъ. | КС кєлтсѡл сфїцїї сѡлє Пърїнїєлє

Cătră pravoslavniculū norodū alū țărâi Rumănești.

O pravoslavnice norodū, limbă rum(â)nească,
 păzită de Dumnezeu țară creștină,
 In Domnulū să vă bucurați prin sfânta cântare
 cu credință, cu nădăjde, cu dragoste mare,
 Că ială s-au talmăcitū spre alū vostru folosū,
 carē cu nevoință dinū grece s-au scosū.
 Cântați, slăviți, lăudați pre Dumnezeu celū mare
 cu dragoste, cu frică, că e împăralū tare.
 Și pre sfânta stăpână să o lăudați,
 cu toți sfinții împreună slavă mare să-ī dați.
 A sfintelor praznice taină să cinstiți,
 cântândū cu înțelēgere și să o proslăviți.
 Și cu toți dinpreună rugăciune făcândū,
 din totū sufletulū nostru să grăimū zicândū :
 Pré putérnice împărate, Dumnezeu celū mare,
 a-tot-țiitorīule, Doamne celū pré tare,
 Dă pace și sănătate, bună norocire,
 ani mulți și zile bune, și cu fericire
 Domnului Mihai Vod(ă) ca să stăpânească
 țara Ugrovlahiei. și să odihnească
 Intru pré înălțatulū scaunū precumū să cuvine,
 păzindū țara, miluindū cum iaste mai bine,
 Cu multă veselie, cu multe bunēțe,
 cu viața îndelungată într-adânci bătrănēțe,
 Cu Doamna, cu coconii intru toată nălțimē,
 cu rudele, cu boīari, cu toată mulțimē,
 Biruindū vrăjmașii săi cu putere de susū,
 cu paloșū, cu buzduganū, prin stema ce ī-ai pusū.
 Că a ta iaste mărirē, slava și putere
 stăpănirē și cinstē și toată ținerē,
 Celū ce ești mai nainte de véci fără-inceputū
 acumū și pururē și în véci de véci fără sfârșitū. Aminū.

Pe foaia următoare :

De Dimitrie Pandovici, Typografulū.

La sfârșit :

Ostenitorū și diorthositorū : Mușatū Logofătulū.

București : Biblioteca Academiei Române

223. Cazaniile lui Ilie Miniati, București 1742.

К И З Ы Н Ы | ДѢ ПРЪЗНЪИРѢ | Да тбате Празничне чкле Дѣнеци,
 але ашѣ Пѣтѣ Миніатк. Кѣре асмак де ѣзидакк сѣс тжамхчѣтъ дшре лѣмка
 гречѣскк, пре лѣмка Рсмажнѣскк. | Ж зѣлеа прѣ асминѣтсашѣ шѣ прѣ рѣжа-
 цѣтсашѣ дѣнсашѣ нѣстрѣ | ІѢ МИХАІЮ РЯКОВИЦѢ БОГЕОДѢ : | Жтрс дѣбав

ДОМНІЕ А МХРІЙ СЛЛЕ АНЧИ .А ЦАРА РСМ: | КС БАРСОКІНІА ШІ КС ТОВАТХ КЕЛТСАЛА
 ПРК | СФІЦІТСАШ МІТРОПОЛІТЬ | КУРЬ-НЕСФІТЬ. | ДЕЛА КРІТЬ. | А ТОВАТХ
 ЦАРА РСМ, ШІ ЕЖАРХЬ ПЛАЮР: | ШІ С-АД ДАТЬ .А ТУПІАЮ .А ТУП: ЧК НОВА А СФІ-
 ТІЙ МІТРОПІАІЙ. ПА ЯНСАК ДЕЛА ЗНА ЛСМ: ЗСН.

In-folio (29×20) de 4 foi. fără număr, și 267 numerotate. 35 de rânduri pe pagina. Frontispicii și ornamente noua.

Pe verso lîlului se afla stema îndoită din Molitvenicul din 1741 (facs. 288), cu inițialele lui Mihai Racoviță și următoarele versuri:

Doao chipuri cu steme ce în pecete s-au însemnat
 Domnulî Mihaîu Racoviță Vodă s-au încredințatî.

Bourulî Domnî Moldoveî că au fostî îl arată,
 Corbulî iarî alî Țărăî Rumânești într-acîastă datî.

Amândoao steme de Dumnezeu încorunatî
 Până la adânci bătrânețe i s-au datî.

Pre Domnulî Mihailî ce-î zicî Racoviță,
 Păzescă-lî Dumnezeu cu multă biruință,

Ce acuma domnește Țara Rumânească,
 Domnulî păzescă-lî ca să o stăpânească.

Urmează apoi această prefață:

Neofitî, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscopî și Mitropolitî
 a toată Ungrovlahiîa. Prè cînstitî, și
 Exarhî Plaîurilorî.

Pravoslavnicului și iubitorîului de Dumnezeu cititorîu, milă, pace, spăsenie de la Dumnezeu celî cu totulî bunî, pohtimu.

Iată spre îndreptare și spre povățuire către câștigare moștenirii noastre cei cerești amî săditî și în Dumnezeiasca grădina acîasta (adecă întrî acîastă sfîntă și Dumnezeiască Biserică a Ungrovlahiîei, cariîa sântemî păstori și purtători de grijă) acîastă minunată floare sufletescă, ca dinî grădina cé plină de flori mirositoare ale raîului. Care atâta îaste de luminată, câtî cu mirosulî celî prè scumpî și cu gustulî rodurilorî ei însănătoșază și veselêște sufletele noastre, care până acumî nici s-au mai săditî, nici au mai crescutî în grădina acîastă. Căci ca o floare scumpă ce îaste toată de trebuință, și rădăcina și tulpina și frunzile și înfloritura, așa și acîastă duhovnicîască floare cu totulî de folosî, cu totulî de trebuință, adecă toate învățăturile cuprinde întrî sine, de mare folosî sufletelorî noastre. Și precumî toată floarè ce răsare dinî rădăcina ei, crêște cu tulpina și să înnalță de la pămîntî în susu, așa și acîastă minunată și Dumnezeiască floare foarte are crêșterè ei cu înnălțime, pre care mirosindî, adecă citîndu-o cu înțelégere, ne umplemî de prè scumpulî ei mirosî, ca de o Dumnezeiască mirezmă, și înnalță sufletele noastre întrî înnălțime suișului cerescî la moștenire noastră. Căci rădicîndî ochiî noștri dinî râvnă Dumnezeiască și privîndu la florile grădinîi aceștiîa, ca să vedemu: oare

sântu crescute într-ânsa cele ce sânt de trebuința doftoriei sufletesti? și văzându cumu că între altele lipsesște și aciastă minunată floare ce ȳaste de suflete folositoare, adecă Cazaniile sau didahiile lui ILE Minișatū, ce s-au făcutū acumū în zilele noastre în sfânta biserică luī Hs. cé mare a Țarigraduluī, care sântū înpodobite de cuvinte Dumnezeesti, și cu meșesugū ritoricescū, și cu pildc filosofesti, și cu bogoslovie adăpate, și cu mărturiī dinū sfânta scripturā, care vinū la adevărū. Cu multā dorire dinū căldurosū sufletū, amū pusū de s-au talmăcitū duple limba greciască pre limba rumânescă și cu cheltuīala noastrā s-au datū în typariū în typografiā cé noao a sfinteī Mitropoliī, pentru folosulū tuturor de obște, spre adăparē și lecurē sufletelorū acelorū ce o vorū citi cu bunā înțelegere, și ale celorū ce crescū întru buna credință a Pravoslaviei patriei aceștia, și alīī duple înprejurū pravoslavnicī, cariī grăescū totū cu aciastă limbā Rumânescă. Că nici unū lucru nu ȳaste mai bunū și mai Dumnezeescū suptū soare de câtū binele și folosulū de obște alū tuturorū, și nici unū lucru nu ȳaste mai slăvitū și mai lăudatū în lume de câtū dinū neștiutū a face știutū, și a căștigā pre cei ce n-au, cu cēia ce le lipsesște. Și nici ȳaste mai sfântū și mai plăcutū luī Dumnezeu de câtū a povățui neștine la luminā pre cei ce trăescū întru întunereculū necunoștințī și alū neștiințī. Priimēsște darū, ȳubite cititorū, aciastă minunată și Dumnezeiască floare, dintru care curgū picăturī Dumnezeesti de vrăcuiiri, însă cu fierbinte sufletū și cu curată inimā, mirosindū cu dulcīață, adecă citindu-le, puneți mintē ca să înțelegi cēle ce citești, că de veī citi cu înțelegere, și cu dreptū și fierbinte sufletū de veī priimi, crēde cumū că nu numai sufletesște, ci și trupesște veī pricēpe cumū că multā cunoștință și mare folosū veī dobândi, și multā depărtare de cēle pāmāntesști și aproape de cēle cerești, unde ȳaste doritā moștenirē noastrā. Dreptū acēia rugāmū și pre toți cei ce să vorū întāmplā a citi aciastă Dumnezeiască carte, care dinū nevoința noastrā s-au talmăcitū duple limba greciască pre limba rumânescă, să o citiți cu credință drēptā ca să dobândiți acē fericire vēcnicā a luī Dumnezeu, ca cu toțiī înpreună să ne învrednicimū înpărăției luī, că a luī ȳaste slava și puterē în vēcī vēcilorū. Aminū.

Pe ultima foaie liminarā se aflā o gravura mare reprezentānd pe S-ȳii Constantin și Elena, și aceste versuri:

Semnū mare să aratā, armā nebiruitā,
Tuturorū credincșilorū crucē cé pre cinstitā,
De Constandinū cu maică-sa, mariī între înpărași
Și întocma cu Apostoliī așa sântū lăudași.
Aceștora dāruīasște sfânta aciasta carte,
Cazaniile Minișatuluī tāluite bine foarte,
Spre a noastrā înțelegere cu multā ostenelā
Cu nevoința inimii și încă cu chieltuīalā,
Luī Neofitū Critēnulū, smeritulū alū Ungrovlahiei
Mitropolitulū țării a toatei eparhieī.

La sfârșit, adica pe foaia 267 v°, se cilesc urmaloarele:

Dumnévoastră, pravoslavnicii cititori, vă rugăm, unde veți afla în cartă aciasta niscare alunecături și greșăli, au dinu cuvinte, au dinu slove, au dinu greșala tipografului, au dinu talmăcitul elinie pre limbă rumânescă, nu huliți, nici nu ne puneți în ponos, nici nu blestemați, că unul Dumnezeu iaste fără de greșală, căci acum s-au talmăcit aciastă carte și acum întâiu s-au dat în typariu. Și ori ce lucru care să dă întâi în typariu totu va să fie câte o alunecare.

Ci ertați și îndreptați, ca și pe Dumnévoastră să vă ȳarte Dumnezeu și să vă îndrepteze cătră ceresca împărăție, căriia părtași și noi rugăm să fiți. Amin.

București : Biblioteca Academiei Române.

224. Evanghelie, București 1742.

СФІТІА ШІ ДМІЇЄЗЕМСКІА | Є V Я Н Г Ё Л І Ё | Каре с-ас Тѣпкрітъ .ѣ зніаеа прѣ | Ѧнѣацѣтсаш Дінь, ші ѡблѣдш | тѣрю ѡтѡатѣ Цара Рѣмѣнѣскѣ Іѡ | М І Х І І Ю | Р ѣ к ѡ в ѣ ц ѣ Б ѡ е к ѡ д ѡ в . | К С К а г ѣ к ѣ н і а ші к С т ѡ а т ѣ к а т с ѡ а л а п ш р т ѣ т ѡ р ю а ш і п р а к ѡ с л ѡ в і е й п р ѣ С ф і ц і т с а к К ү р : П Ё Ѧ Ф І Т Ь | Д е л а К р і т ѣ , М и т р ѡ п ѡ л і т с а к ѡ т ѡ а т ѣ Ц а р а Р ѣ м ѡ | н ѣ к ѣ ші ѣ ѡ а р ѡ с п ѡ і ю р и а в р ѣ . | Ы к с м ѡ . ѣ т р - а ч і с т а ш ѣ к і п ѣ Т ѣ п к р і т ѣ ші д і в р | д ѡ с і т ѣ , ѣ с к ѡ ш с а к Д ѡ м н і е й . ѣ Б С К С | р е ц и . ѣ Т ѣ п ѡ г р ѡ ф і а М и т р ѡ п ѡ л і е й . | Л а ѡ ш а к Д е л а с ѣ с е н і а А ѣ м і й , а ѡ ф і а к . | Д е к с ѣ к р и ш с а к . ѣ т р е П р і в і ц и , | П ѡ а С т ѡ н к а , Ы к ѡ в і ч и .

In-folio de 4 foi nenumerotate și 180 numerotate. Caietele de câte 4 foi. Cu negru și roșu, pe două coloane incadrate, cu 31 rânduri în coloana. Titlul incadrat și cu frontispiciu. Câteva ornamente și gravuri reprezentând pe cei patru evangeliști.

Pe verso titlului se afla stemele ambelor țări incadrate (facs. 288) și urmatoarele:

Versuri politice 10 asupra Stemei pre luminatului, slăvitului, și blagocestivului Io Mihai Răcoviță Voevodă.

Doao închipuiră ce-n pecete s-au însemnată
Domnul Mihai dela Hs. i s-au dată.
Buurul stăpân Moldovei ilu adevereză,
Corbul al Vlahiei Domnă il încredințeză.
Amândoao Steme de Domnie încornată.
Până la adânci bătrânețe i le-au datu.
Pre Domnul Mihailu ce-ı zicu Răcoviță,
Păzescă-lu Dumnezeu cu multă biruință,
Ce acum domneste Țara Rumânescă,
Domnu-lu păzescă ca s-o stăpânescă.

In foile liminare se mai află doua vieți ale s-tului Ioan, niște indicațium pentru cetirea evangheliilor, și gravura reprezentând pe St. Ioan.

Pe ultima pagina (f. 180 v.), dupa formula obișnuită pentru greșelile de tipar, se zice :

Typăritu-s-au în anulu dela spăseniia Lumii 1742.

De cucérnicul între Preoți Popa Stoica, Iacovicı,
cu celü dinu preună ostenitorü și frate Radulü, Log. Iacovicı.

227. Octoiih, Râmnic 1742.

Ѡ К Т Ѡ Й Х Ъ | Чѣ кспрѣнде ѿ сѣне, сажба Вѣскрѣѣнеаврѣ | Я шитѣ Гла-
сврѣй, шѣ чѣла, ѿ . Ѡѣрѣйѣ, | шѣ Ѡѣшѣ, кѣ Трѣпарѣе, шѣ Кондѣ- | чѣле, шѣ Бѣо-
родѣчнѣе, ла тоѣй сѣйѣи де бѣце. Шѣ Сѣнаѣарѣюк : Кѣ | Врѣѣѣ Лѣто, пѣте тѣтѣ
Йндѣв. | Йкѣма ѿтр-дѣѣста кнѣ Тѣпѣрѣнтѣ Рѣмѣжѣѣѣ | Лѣтрѣ ѿдѣав Дѣнѣе, ѿ Прѣ
Лѣмнѣнѣ- | тѣвѣй, нѣстрѣ Дѣмнѣ : | І ѿ МІХАЙ РЯКѠВІЦЪ БОѠКОДЪ
Кѣ Бѣгѣслогѣнѣл Йпрѣ сѣйѣѣтѣвѣй | Мнѣтрѣполѣйтѣ ѿлѣ Оѣгѣроклѣѣѣѣѣ, | Кѣ р
НѣѠФІТЪ. | Шѣ кѣ тѣатѣ кѣлѣтѣѣѣ сѣйѣѣѣ сѣле | де Дѣнѣезѣс Юкнѣтѣрѣюкѣѣ
Кѣ р. КЛІМѠНТЪ, Ѡпѣкѣѣѣ Рѣм : | Лѣ сѣйѣѣѣ Ѡпѣкѣѣѣ Й Рѣмнѣкѣѣѣѣ.
Лѣ : ѣвѣна. 1742. | де кѣчѣрнѣкѣѣѣ ѿтрѣ Прѣѣѣѣѣ Пѣѣѣ | Мѣхѣѣѣ Йдѣнѣѣѣѣѣѣѣѣ,
Тѣпѣгрѣѣѣѣѣѣѣ :

In-4° (22×16) de 4 foi fara număr și 253 + 124 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu cu 23 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului stema indoită (fasc. 286) cu inițialele domnești ale lui Mihail Racoviță și următoarele:

Stihuri Politice asupra Luminatului Domn.

287. — Stema din Octoiih, Râmnic 1742.

De Dumnezeu fiindu mánatu
Și în Ungrovlahiia încoronatŭ,
Cela ce ești Domnu de vișă,
Mihaï Voevodŭ Racoviță,

Dându-ți elū putere cu armă pré tare,
Spata, buzduganulū, biruință mare.

Urmează apoi o predoslovie a lui «Lavrentie Iermonahū diorthositorulū» despre însemnătatea Octoihului, care se termină astfel:

Lăuda-voiū darū multa răbdare a sudalmelorū și suferirē jafurilorū și a primejdiilorū, și răpirē oștēnilorū Agarēni și Tranzilvāneni ce au pătimitū în vrēmē răzmiriții în 3 ani pré cinstitul Părinte și iūbitorulū de Dumnezeu Episcopū alū Râmniculū Kyr Climentū. Așijderē și multa răvnă și purtare de grijă ce are și până acuma, pentru toată eparhiia sfinției sale, și mai multū și mai alesū pentru cinstita ciată a cucernicieī voastre Preoțilorū. Că văzândū multă lipsă de cărți prinū toată eparhiia sfinției sale, au datū în typari cu a sa chieltuială aciastă carte a Octoihului, întru carē să află taīnele céle mai înnalte a legiī noastre, pentru ca să poată și cīata Preoțilorū și copiii creștinilorū carii să nevoescū la învățatura cărții, să o căștigelē pre lesne și să o cetescă, nu numai în școale, ci mai alesū în sfințele besericī, spre lauda lui Dumnezeu. Priīmiți-o darū cu dragoste și o cetiți cu mulțāmită, rugândū neīncetatū pre Dumnezeu, alāta pentru buna norocire și pacīnica stare și îndelungata viiață a pré luminatului nostru Domnū Io Mihaī Racoviță Voevodū, întru ale căruia norocite zile sānteți în pace toți creștinii, câtū și pentru sānătate și sporirē turmei ceī cuvāntātoare și bună chivernisirē a pré sfințitului Mitropolitū Kyr Neofitū, carele cu pravoslavie ocārmuiāște toată Ugrovlahiia. Așijderē și pentru cinstē și întrēga sānătate și spāseniia sufletescă a celui mai susū numitū părinte Episcopū, carele cu mângāioasele lui vorbe și înbunătățitele ostencle și cu a sa vrednică de laudă viiață, vă îndēmnă totū-dēuna să fiți iscusii la toată grija și paza sfinței besericī. Și vă bucurați în Domnulū, căruia îi iaste slava în vēcī. Aminū.

Pe ultima fața a foilor liminare se află reprezentat Sf. Ioan Damaschin, cu următorul distih drept legendă:

Ioannū Damaschinū, tocmindū canoane și tropare,
Bine mărturisindū nașterē pré sfinței Fecioare.

Chipul acesta, precum și versurile, se mai află reproduse la f. 19 v. a părții a doua a cărții.

Pe primele 253 de foi se află Octoihul propriu zis, iar pe cele următoare: Sinaxarul lunilor, slujbele de obște și Bogorodicīnele troparelor sfinților.

La sfârșit, adică la f. 124 v. a părții a doua, se află următoarea notiță:

Typăritu-s-au acestū Octoihū și cu céle ce să mai cuprindū într-ānsulū prinū ostencla diorthosirii lui Lavrentie Iermonahulū dela sfānta Mānāstire Hureziī.

Iară celorū ce vă veți întâmplā a ceti, cu plecāciune mă rogū, ca ori-ce greșalā veți găsi, îndreptați și ertați, ca și voao să vă iarte Dumnezeu greșalele.

Slavā, cinste și închināciune și mulțāmită lui Dumnezeu celui slăvitū în sfānta Troiță, carele ne-au îndemnatū de amū începutū și ne-au ajutatū de amū ajunsū și sfârșitulū.

Și s-au începutū acestū sfāntū și Dumnezeescū lucru la luna lui Mai,

25 de zile, și au luatū sfârșitū la luna lui Septemvrie 11 zile. La anulū dela Hs. 1742.

București: Biblioteca Academiei Române.—Galați: Biblioteca Urechia.

1743.

228. Acatistul Născătoarei de Dumnezeu, (București) 1743.

In-8° mic (16×10) de ? ±153 foi nenumerotate. Tiparit cu negru și roșu, cu 17 rânduri în pagina incadrată cu flori de compoziție tipografică. O gravura reprezentând Buna vestire, se afla la f. 4 v. și repetată la f. 21 v.

În exemplarul nostru lipsesc primele foi, cu titlu și cele ce vor mai fi fost.

La sfârșit, după obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar, se spune:

Typăritu-s'au în anulū de la spăseniia lumii 1743.

De Ioanū Stoicovici, Typografulū.

București: Biblioteca Academiei Române.

229. Apostol, București 1743.

Ѧ ПѢТ О Л Ъ | КЪ МІЛІА ЛЪИ ДМНЄЗЄЪ | ЄФІІТСАЪ | КѢРЕА АКСМА А ТРЕА
 ѠАРЪ ПРЕСМА МАИ НАИТЕ АС | ФЄСТЪ АНЪКАТЪ ДШРЕ ЧЕАЪ ГРЕЧЕСКА, САС ТУПЪРИТЬ.
 Ѧ ЗІАЕА ПРЪ АСМНАТСАИ ШІ ПРЪ АНЪКА- | ЦАТСАИ ДАИСАИ ПЄТРС | І Ѡ МН-
 ХІЮ РІКОВИЦЪ БОЄРОДЪ : | АТРС АДАА ДОМНЕ А АУКРИИ САЕ АНЧИ А
 ЦАРА РСМ : | КС ВГЄКІНА ШІ КС ТДАТЪ КЕАТСАА ПРЪ ЄФІІ- | ЦІТСАИ МІТРОПОЛІТЪ
 КУР НЄЄФІИТЬ | ДЕА КРИТЬ. А ТДАТЪ ЦАРА РСМ. ШІ ІЖАРХ | ІААЮР : ШІ САС ДАТЪ
 А ТУП : ЧК НДАА | А ЄФІИТЕИ МІТРОПОЛІИ АА АНСА ДЕА ЗІД. АСМ : ЗІНА. | ДЕ ДІМІ-
 ТРІЕ ПАНДѠНИЧЪ ТУПОГРАФСЪ.

In-folio (28×19), de 2 foi, fara numar, și 178 numerotate. Tipar negru și roșu, cu 34 de rânduri pe pagina.

Pe verso titlului se află stema și stilurile din Cazania de la București din 1742.

La f. 26 mai multe gravuri și ornamente, iar la f. 130, «Duminica tuturor Sfinților» cu inscripțiune slavonă.

Prefața:

Neofitū, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscopū și Mitropolitū a toata Ungrovlah. prē cinstiu, și exarhū plaūrilorū.

Predoslovie cătră pravoslavniculu norodu.

Toată lucrare bună și de folosu ce să face de oameni ăaste bine placută lui Dumnezeu, iară mai vârtos ăaste cōia ce sa face spre cinstē și lauda și spre adaogerē propoveduirii cuvântului celui adevăratu și spre lauda sfintei besēreci (precumū dumnezeestii și sfinții Apostoli prin propoveduire loru au înmulțitu și au semănatu în toată lumē sāmânța bunei propoveduiri a cuvântului celui adevăratu). Dreptu acōia și smereniia noastră, de vrēme ce din proniia cē Dumnezeiască anū priimitu arhiepăstorēasca turma a aceștii de Dumnezeu pazite țări a Ungrovlahiei a-ī purtā grija și a ocărmui și a o aduce către pășune și hrană vic, văzāndu cumu că sfintele besēreci sântu lipsite de sfintele cărți, între care cărți unele dintr-ānsele s-au și mai typăritū de s-au mai adaosū pre la sfintele Besēreci pre unde crā lipsă, iarū

aciastă dumnezeiască propoveduire, ce să numește Apostolū, fiindū că dinū zilele răposatului Consta[n]tinū Vodă Basarabū nu s-au mai datū în typariū, și lipsindū mai pre la toate sfintele besereci aciastă trebuincioasă carte, dinū râvnă Dumnezeiască ne-amū îndemnatū smereniia noastră, și cu toată cheltuiala noastră amū pusū de s-au datū în typariū a treia oară, în typographya cé noao a sfinteī Mitropoliī. Deci vă pohtimū ca să o priimiți cu mare bucurie ca pre unū odorū Dumnezeescū, dândū slavă și mulțamită lui Dumnezeu celui în Troiță proslăvitū. Căruia să cuvine cinstē și închinăciunē în véci. Aminū.

La sfârșit, adică pe f. 178 v. se află scuzele tipografului pentru greșelile de tipar.

București: Biblioteca Academiei Române.

230. Apostol, Buzău 1743.

И П Ъ Т Ъ Л Ъ | КЪ МѢЛІА ЛЪИ Д МНѢЗЪИ | Г Ф Н Т В Л Ъ . | Кáреге áкѡмь áтрéжварь, прѣкѡмь май найнте | áс фѡстѣ áшъзатѣ дѡпѣ чéлѣ Гречéскѣ, | сáс Тѣпъритѣ . | ꙗ зилеле прѣ ꙗнѣлцáтѡлшй Дѡмнь, шй ѡблѣ- | днитѡрю áтѡатѣ Цáра Рѡмáнѣскѣ, | Їѡ Мнѣлй Рѣковѣцѣ Коекѡдѣ . | Митрополитѣ фѣиндѣ áтѡатѣ Цáра, | Кѡрь Нѣѡфитѣ | Кѡ келтѡлала Ївнитѡрюлшй де Дáмнезѣс, | Ъпѣкопѡлѣ Бѡзѡлшй, | Кѡрь Мѣѡдѣе | Шй сáс Тѣпъритѣ ꙗ сфѣнта ѣпѣкопѣ дин Бѡзѡс | ꙗ ѡнѡлѣ дѣла зидѣнѣ лшмѣй . эсѣл . | Їѡрь дѣла Нáщерѣ лшй Хѣ, ꙗѡѡмѣ . | Де Ївáннѣ Гѡтѡковичй Тѣпогрáфшлѣ .

In-folio (26×18) de 2 foi, fără număr, și peste 176 numerotate. Tipar negru și roșu, cu 34 de rânduri pe pagină.

În fruntea textului se află o gravură reprezentând Înălțarea, tipărită cu clișeu din Apostolul, tot dela Buzău, din 1704, din care s'a șters numele gravorului și data. În față, se află o altă gravură de o pagină întreagă reprezentând pe sf. Luca; la f. 26: Soborul Maicii Domnului; la f. 122, frontispiciul din Evanghelia dela Snagov din 1697 (v. vol. I, p. 355); la f. 130, o gravură, «Duminica tuturor Sfinților», tipărită cu clișeu din Cheia Înțeleșului (București 1678), fără inscripția slavonească, dar cu numele gravorului și cu data: Иван Бакков — 1678.

Pe verso titlului se află stema dublă din Istoria Sfântă a lui Alex. Mavrocordat (facs. n° 270), cu inițialele domnești ale lui Mihail Racoviță și cu versurile următoare:

Stihuri politice 10 asupra pré innălțatului, slăvitului și blagocestivului Domnū Io Mihaī Răcoviță Voevoda.

Acéste doao peceti Hs. le gátēște
 Și Domnului Mihailū i-le dăruiaște,
 Ca să poată stăpāni cu bună voire,
 Indelungāndu-lū pre elū întru norocire.
 Buurulū, stăpānū Moldovei că aí fostū te însemnézā,
 Corbulū alū țării Rumānești Domnū te adeverezā.
 Iar crucé pravoslaviei bunū paznicū te aratā,
 Mihaile, cu blāndēte, cu inimā curatā,
 Acīasta în véci te va păzi cu cinste și cu pace
 Și pre vrājmași îi va surpā, ca prafulū îi va face.

N'am avut la îndemână exemplare complete.

București: Biblioteca Academiei Române.

231. *Cantemir, Istoria Imperiului otoman*, traducere franceză de Joncquières, Paris 1743.

H I S T O I R E
DE
L'EMPIRE OTHOMAN,
OÙ SE VOYENT LES CAUSES
DE SON AGGRANDISSEMENT
ET
DE SA DECADENCE

Avec des Notes très-instructives
Par. S. A. S. DEMETRIUS CANTIMIR, *Prince
de Moldavie.*

Traduite en François par M. DE JONCQUIERES, Commandeur,
Chanoine Régulier de l'Ordre Hospitalier du Saint Esprit de
Montpellier.

T O M E I.

*

A P A R I S,
Chez LOUIS-ETIENNE GANEAU, ruë Saint Jacques, vis-à-vis
Saint Yves, à Saint Louis.
M. DCC. XLIII.

Avec Approbation & Privilege du Roy

2 vol. în-4°. Volumul al doilea are acelaș titlu, afară de numărul de ordine. Volumul I cuprinde: Titlul fals. — Titlul. — Pag. I—IX: Prefața traducătorului. X—XXXI: Prefața autorului. XXXII—XXXIII: Adaos la prefață, cuprinzând o metoda pentru transformarea anilor Egirei în ani dela nașterea lui Hristos. XXXIV—XXXV: Inștiințare către cititor, pentru transcrierea numelor proprii turcești. XXXVI—XLVII: Explicarea cuvintelor turcești. XLVIII: Impărații turci.

Pag. 1—240: Textul împărțit în capitole, după Sultanii cari au domnit. Fiecare capitol este urmat de note, între cari s'au intercalat și unele de ale traducătorului. 241—300: Tabla de materii, sau, mai exact, indicele alfabetic al materiilor coprinse în vol. I.

Vol. II: Titlu pentru vol. II. Titlul fals. F. 3 și 4 liminare: Scrisoarea de dedicație a lui Desmoletz către Comitele de Noailles. Alt titlu. Pag. 3—317: Text, urmat de note, ca în vol. I. 318—324: Viața lui Dim. Cantemir. 325—389: Tabla de materii.

Din dedicația lui Desmoletz estragem următoarele:

A Son Excellence Monseigneur le Comte de Noailles, etc.

Monseigneur,

L'histoire du progrès et de la décadence de l'Empire Othoman, que j'ai l'honneur de présenter à Votre Excellence, est l'ouvrage d'un Prince plus illustre par ses vertus et par l'étendue de ses connaissances, que par la noblesse de son Sang et l'ancienneté de son Origine.

Issu du grand Tamerlan, ce conquérant fameux de la plus belle partie de l'Asie, il sçut se vanger des caprices de la fortune par l'élévation de son génie supérieur aux Thrônes et aux Couronnes. Le Prince, son fils,

héritier de ses excellentes qualités, après avoir mérité la considération de la Cour d'Angleterre dans son Ambassade, reçoit aujourd'hui dans celle de France nos tributs légitimes d'amour et de vénération.

C'est à la haute estime que ce Prince a pour vous, Monseigneur, que le Public est redevable de voir Votre Nom à la tête de cette Histoire, après celui du Prince de Moldavie, son illustre Auteur. L'amour exact de la vérité qui fait son caractère, semble en assurer le succès à la postérité. La vérité est l'ame de l'Histoire, si les faits en sont le corps: sans elle l'Historien le plus ingénieux devient le méprisable auteur d'un Roman. C'est par ce grand principe que le Prince Cantimir a sacrifié tous les faits singuliers et intéressants, qui auroient jetté beaucoup d'agrément et de variété dans son Ouvrage, dès qu'ils lui ont paru suspects.

Mais ce n'est point assez pour un Historien d'être vrai, il doit encore être utile. Dans cette vue l'Auteur a tâché de rendre aimable et de faire remarquer les faits dignes d'être imités et capables d'encourager à la vertu par la force de l'exemple; dans le même tems qu'il a flétri d'opprobre et d'ignominie les vices, dont le spectacle seul est si contagieux.

Je suis avec un très profond respect, Monseigneur, de votre Excellence, le très-humble, très-obéissant, et très dévoué serviteur, DESMOLETS
Prêtre de l'Oratoire.

A Paris le 22 Decembre 1742.

Din prefața traducătorului:

Disons un mot de l'Histoire dont on donne ici la traduction. Le Prince Cantemir qui en est l'auteur, et l'a écrite en latin, a été longtems attaché aux intérêts de la Porte Othomane en qualité de Prince de Moldavie, dignité qui lui avoit été conférée par les Turcs aussi-bien qu'à son père. Il a dû connoître le fort et le foible d'une nation, parmi laquelle il a été élevé; et il a eu tous les moyens possibles de s'instruire à fond de tout ce qui la concerne. Il nous représente les Turcs marchant pas à pas vers la plus haute fortune, sans se démentir en rien: toujours même esprit, système suivi et soutenu; conduite et courage invariable, jusqu'à ce qu'aveuglés par leur propre bonheur, ils viennent à déchoir, et se montrent entièrement contraires à eux-mêmes.

Les sources où l'Auteur puise, sont domestiques, c'est-à-dire, qu'il parle d'après les écrivains mahométans, et souvent il employe leurs expressions. On auroit tort de le blâmer de la préférence qu'il leur donne, puisqu'en censurant comme il fait la plupart des auteurs étrangers, et sur tout les chrétiens, il fait remarquer fort judicieusement, que l'ignorance ou les préjugés dans ceux-ci ont été les causes de leurs méprises; et ont plutôt servi à jeter de l'obscurité sur leur sujet, qu'à l'éclaircir.

L'objection qui vient naturellement à l'esprit, est de sçavoir si les historiens turcs méritent d'être crus sur leur parole, préférablement aux chrétiens. Ceux-ci peuvent manquer de lumières; ceux-là ne sont pas à couvert du soupçon de partialité: cependant on ne sçauroit se refuser à

ceux qui écrivent leurs propres affaires. Nous ne pourrions nous flatter d'avoir aucune connoissance de ce qui s'est passé dans les siècles les plus reculés, si nous donnons carrière au pirrhonisme. La justesse d'esprit ne consiste pas à rejeter les écrits dont on doute, mais à voir s'ils ne choquent pas le bon sens. Au reste, si un auteur, tel que le Prince Cantemir, fait gloire de souscrire au témoignage des Turcs; le lecteur ne risque rien, et ne peut que se méprendre avec un guide, sous les yeux duquel il seroit quasi pardonnable de tomber dans l'erreur. Après tout, ce ne sont que des faits simples qu'on présente: il y auroit une fausse gloire à en imposer au monde, et tirer vanité de dire des choses nouvelles. Du moins le lecteur goûtera cette Histoire par un endroit particulier; c'est qu'elle le mettra en état de faire usage de son jugement à l'avantage de la vérité; en faisant le parallèle des auteurs qui ont écrit sur le même sujet, et qu'il verra démentis en plusieurs endroits.

Pour ce qui est du stile, j'avouë que les descriptions y sont succinctes, souvent même elles ont l'air d'un Journal: mais cependant on voit par tout un Prince qui parle avec dignité, et se soutient dans un juste milieu; louant ou blâmant sans affectation ce qui paroît digne de remarque. Il se contente de nommer une fois les principaux auteurs qu'il a pris pour ses garands; après quoi il ne cite plus. C'est une gêne à laquelle il est rare qu'un génie supérieur s'assujettisse. Enfin, lorsque le Prince Cantemir raconte comment il quitta le service des Turcs; il ne se répand point contr'eux en paroles outrageantes; il prend le parti qui lui plait: c'est le propre d'un Prince de placer librement ses affections.

Pe ultima pagină se citesc următoarele:

Approbation.

J'ai lû par l'ordre de Monseigneur le Chancelier le Manuscrit qui a pour titre, *Histoire de l'Aggrandissement et de la Décadence de l'Empire Othoman*, écrite en Latin par Demetrius Cantimir, dernier Prince de *Moldavie*, et nouvellement traduite en François. Cette Histoire m'a paru très digne de l'Auteur, et j'ai trouvé fort curieuses et fort instructives les Notes dont il a crû devoir l'enrichir. A Paris ce 1 Mai, 1742.

Souchay.

Urmează apoi privilegiul regelui Ludovic, contrasemnăt de Sainson:

Privilege du Roy.

Louis par la grace de Dieu, Roi de France et de Navarre: A nos amez et féaux Conseillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maîtres des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand Conseil, Prevôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leur Lieutenans Civils, et autres nos Justiciers qu'il appartiendra, *Salut*. Notre bien amé Louis-Etienne Ganeau Libraire à Paris, Nous a fait exposer qu'il désireroit faire imprimer et donner au Public un Ouvrage intitulé, *Histoire de l'Aggrandissement et de la Décadence de l'Empire Othoman*, s'il Nous plaisoit lui accorder nos Lettres de Privilege pour ce nécessaires. A ces causes, voulant favorablement traiter l'Exposant, Nous

lui avons permis et permettons par ces Présentes de faire imprimer ledit Ouvrage, en un ou plusieurs volumes, et autant de fois que bon lui semblera; et de le vendre, faire vendre et débiter par tout notre Royaume, pendant le tems de douze années consécutives, à compter du jour de la datte desdites Présentes. Faisons défenses à toutes sortes de personnes de quelque qualité et condition qu'elles soient, d'en introduire d'impression étrangere dans aucun lieu de notre obéissance, comme aussi à tous Libraires, Imprimeurs et autres d'imprimer, faire imprimer, vendre ni contrefaire ledit Ouvrage, ni d'en faire aucun extrait sous quelque prétexte que ce soit d'augmentation, corrections, changemens, ou autres sans la permission expresse et par écrit dudit Expositant ou de ceux qui auront droit de lui, à peine de confiscation des Exemplaires contrefaits et de trois mille livres d'amende contre chacun des Contrevenens, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel Dieu de Paris, et l'autre tiers audit Expositant, et de tous dépens dommages et interêts: A la charge que ces Présentes seront enregistrées tout au long sur le Registre de la Communauté des Libraires et Imprimeurs de Paris, dans trois mois de la datte d'icelles; que l'impression dudit Ouvrage sera faite dans notre Royaume et non ailleurs, en bon papier et beaux caractères, conformément à la feuille imprimée, attachée pour modèle sous le contrescel desdites Présentes: Que l'Impétrant se conformera en tout aux Reglemens de la Librairie, et notamment à celui du dix Avril mil sept cent vingt-cinq; qu'avant que de les exposer en vente, le Manuscrit ou Imprimé qui aura servi de copie à l'impression dudit Ouvrage, sera remis dans le même état où l'Approbation y aura été donnée, ès mains de notre très-cher et féal Chevalier le Sieur Daguesseau, Chancelier de France, Commandeur de nos Ordres; et qu'il en sera ensuite remis deux Exemplaires dans notre Bibliothèque publique, un dans celle de nôtre Château du Louvre, et un dans celle de notredit très-cher et féal Chevalier le Sieur Daguesseau, Chancelier de France; le tout à peine de nullité des Présentes: du contenu desquelles nous mandons et enjoignons de faire jouïr ledit Expositant ou ses ayans cause, pleinement et paisiblement, sans souffrir qu'il leur soit fait aucun trouble ou empêchement. Voulons que la copie desdites Présentes qui sera imprimée tout au long au commencement ou à la fin dudit Ouvrage, soit tenuë pour dûement signifiée, et qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez et feaux Conseillers-Sécrétaires, foi soit ajoutée comme à l'original; commandons au premier notre Huissier ou Sergent de faire pour l'exécution d'icelles tous actes requis et nécessaires, sans demander autre permission, et nonobstant clameur de Haro, Charte Normande et Lettres à ce contraires: Car tel est notre plaisir. Donné à Paris le huitième jour du mois de Juin, l'an de grace mil sept cens quarante-deux, et de notre Regne le vingt-septième.

Par le Roi en son Conseil.

Sainson.

Urmează apoi înregistrarea Camerei regale a librarilor și tipografilor din Paris, din 11 Iunie 1742, semnată de sindicul Saugrain, și următoarea declarație a librarului Ganeau:

«J'ai cédé à Messieurs Nyon pere, Huart, le Clerc aîné, Barois fils, Nyon fils, Des-

pilly, le Clerc jeune. et Savoye, le présent Privilege, pour en jouir conjointement avec moi, chacun par part égale, suivant nos conventions. A Paris ce 2 Juillet 1742.»

Librarii cari s'au folosit de privilegiul de a edita opera lui Cantemir, în urma cesiunii lui Ganeau, sunt, dupa câte știm până astăzi, următorii: «Huart, Libraire et Imprimeur de Monseigneur le Dauphin, proche la Fontaine S. Severin, à la Justice»; «Le Clerc, pere et fils, Quay des Augustins, à la Toison d'or»; Jacques-Nicolas le Clerc, au deuxième Pilier de la Grand' Salle du Palais, du côté de la Chapelle, à la Prudence» și «Savoye, Libraire, rue S. Jacques, proche la Fontaine S. Severin, à l'Esperance».

Textul a fost compus o singura dată, afară de titluri, câteva pagini și poate indicele alfabetic, și s'a tipărit în două feluri: într'o ediție în două volume in-4° pe două coloane pentru Ganeau, Le Clerc pere et fils și Savoye; iar pentru Huart și J.-N. le Clerc s'a tras o ediție mică în 4 volume in-12.

Numele tipografului se gasește numai în ediția cea mică:

«De l'Imprimerie de Ballard, fils, au bas de la rue S. Jean de Beauvais, à sainte Cécile, 1743».

Edițiunea in-12 se compune din 4 volume cu acelaș titlu ca și cea mare, afară de numerele de ordine ale volumelor; iar tabla de materii este împărțita pe volume.

Colaționarea vol. I:

F. 1: Titlu.

2—5 (fără număr): Dedicția lui Desmoletz catre Comitele de Noailles, din care s'a dat mai sus un extras.

Pag. I—XXVIII: Prefața traducătorului.

» XXIX—XCVI: Prefața autorului.

» XCVII—C: Adaos la prefață.

» CI—CIV: Inștiințare catre cititor.

» CV—CXLII: Explicarea numirilor turcești.

» CXLIII—CXLIV: Lista împăraților turci.

P. 1—297: Text.

P. 298—366: Tabla de materii, — adică, indicele alfabetic.

Vol. II e de 502 p., dintre cari 430 pentru text și celelalte pentru indice.

Vol. III, de 576, dintre cari 503 pentru text.

Vol. IV: P. 1—466, textul. P. 467—488: Viața lui Dim. Cantemir. P. 489—568: Indicele.

București: Biblioteca Academiei Române.

232. Penticostar, București 1743.

ПЕНТИКОСТЯРІОН | Че ѿре ѿтрѣ сине Спасеба че ѿсз ксвине. | Каре ѿксма ѿтѣи сѣс тжамзчитъ не Лимба Рѣ- | мзхѣскз, Шѣ сѣс Тѣпхрѣтъ. | Мъ зѣлеє прѣ Мъхлѣтѣсѣсѣ Дѣнь Іѡ | МИХИЙ РЪКОВИЦЪ БОСВОДЪ | Кѣ Бѣрословѣнѣ, шѣ кѣ келѣлѣ прѣ | сѣнѣтѣсѣсѣ Митрополитъ ѿ тѣатѣ | Оѣггрокѣлѣ, Квр: | НѣѢФИТЪ ДѣЛЯ КРИТЪ | Мъ Ѣрашъ ѿ Бѣкѣрѣци, Ла Лѣтъ ѣсѣна. | Дѣ кѣчѣрникѣсѣ ѿтрѣ Прѣвци, Пѡпа | Стѡйка, Мѣкѣвѣчъ Тѣп:

In-folio (30×21) de 2 foi, fără număr, și 224 numerotate. Tipar negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană. Titlul încadrat într'un cadru cu compartimente, în cari se află reprezentări diferiți sfinți. Gravuri și ornamente: La f. 1: Invierea, imitată după Apostolul din Buzău de la 1704, (v. vol. I, p. 455); f. 28 și 118 v.: frontispiciu (clișeu din Evanghelia de la Snagov 1697, v. vol. I, p. 328); f. 46 și 143: frontispiciu din aceeaș Evanghelie (vol. I, p. 355); f. 47 v.: Mironosițele; f. 70, 156, 181 v.: Frontispiciu nou; f. 71: Vindecarea bolnavilor; f. 95 v.: Frontispiciu nou; f. 97: Isus cu Samarineana la puț; f. 120: Vindecarea orbului; f. 144 v.: Înălțarea; f. 185 v.: Soborul Maicii Domnului, a doua oară; f. 183 v. (eroare de paginație): Duminica tuturor sfinților (comp. vol. I, p. 221).

Pe verso titlului se află stema dublă (facs. 289) cu inițialele domnești ale lui Mihail Racoviță și următoarele stihuri:

Stihuri politice 12 asupra peceții pré înălțatului, slăvitului și blagocestivului Domnă Io Mihaï Răcoviță Voevoda.

Buurulă, corbulă, doao sémne minunate,
 Darurile-ți arată, Doamne prénălțate.
 Acéste închipuire arată înălțări
 Ale acestoră doao mai josă numite Țări:
 Buurulă a Moldovei stemă de Domnie,
 Corbulă a Ungrovlahiei de stăpânie
 A Domnului Mihaï Voevodă ce-î zică Răcoviță,
 Carele le-au stăpânitū cu multă credință,
 Pre care acumă Dumnezeu îlū păzescă,
 Țara Rumănescă să-o stăpănescă,
 Pre toți vrăjmașiī săi supuinđu-ī supțū sine,
 Ocărmuinđu țara cumă iaste mai bine.

Pe a doua foaie liminară se citește următoarea prefață:

Neofitū, dinū mila lui Dumnezeu Arhiepiscopū și Mitropolitū alū Ungrovlahiei, tuturorū cititorilorū harū, milă și pace de la Dumnezeu a-totū-țiitorilū.

Nu numai Dumnezeiasca Bogoslovie, ce și filosofia cé iscoditoare celorū firești, socotéște și adevereză pre Dumnezeu celū de săvârșitū, a fi cumpănă adevărată și îndreptare săvârșirii tuturorū lucrurilorū, iubițilorū Dumnevoastră cititori. Pentru că nu iaste nici o săvârșire a zidirilorū celorū ce sântū de față și celorū ce vorū să fie, și celorū ce iaste prinū putință a fi, care să nu să afle la acelū necuprinsū crugū alū săvârșirii. Cumpănă cu adevăratū și îndreptare au pusū Dumnezeiasca pronie la pravoslavnică Biserică trépta cé mai de vârfū a Preoției. De care tréptă toate câte sântū ale pravoslaviei să poartă și să cărmuescū, cercându-să și lămurindu-să ca aurulū celū lămuritū în foculū socotinții și alū îndreptării. Și de iaste fânū, sau lémne, sau trestie, le arde și le topéște cu lucrare cé arzătoare a izgonirii, iară de iaste aurū sau argintū sau altū cevașū dinū făuriile céle de mare prețū, le arată mai luminoase și mai curate cu lucrare darulū cé strălucitoare. La acé tréptă de vârfū a Arhieriei învrednicinđu pronia cé Dumnezeiască pre smereniia noastră, și încredințându-ni-să cărmeele pravoslavniculū scaunū alū Mitropoliei Ungrovlahiei, nu puțină grijă avemū (de pre datoriia cé ne-tăgăduită) a lămuri și a îndreptă câtū arū fi prinū putință céle ce să cuvine Bisericii, cu pravoslavie lepădându și izgoninđu céle netrébnice, și alegându cu priință bună céle folositoare și trebuincioase de pre darulū Duhului sfântū care ni s-au datū de la Tatălū luminilorū. Și mai alesū cugetându totū-dé-una a lumină și a înpodobi turma cé cuvântătoare, care ni s-au încredințatū, cu cărțile céle trebuincioase sfintelorū și Dumnezeestilorū Bisericici spre înțelgeré tuturorū de obște, urmându Apostoleștilorū cuvinte, ca să iă Biserică întărire. Ci darū, de vréme ce între alte cărți cu care să slujaste pré sfânta Biserică ră-ăritulū iaste și Penticostarilū, care cuprinde slujbele bisericesti dinū

233. Penticostar, Râmnic 1743.

ПЕНТИКОСТІРІОН | Че кспринде ѿтрѣ сине слѣжба че ѿ сѣ квинне: |
 Кареле май наинте с-ас Тѣлмзчйтъ де Ёпѣкѡ- | пѣль Дамаскинъ де пѣинъ не Лѣмба
 рѣмж- | нѣскж: Їрж акѣмъ с-ас Тѣпзрйтъ | Л зѣле Прѣ Лѣминатѣлѣ Дѡмнъ
 Іѡ: | МІХІЙ РЯКѢВІЦЪ БѢБѢДЪ. | Фѣиндѣ Митрополйтъ Цѣрїй
 Квр | НѢОФІТЪ. | Кс некоинца шї кс тѡатъ келѣѣла, Юби- | тѡрюлѣ де
 Дѣнезїс Квр КЛІМѢНТЬ | Ёпѣкѡпѣль Рѣмникѣлѣ. | Л Гѣфїта Ёпѣкѡпїе ѡ
 Рѣмникѣлѣ | Ла Лѣтъ: «зна. Їрж дела Хѣ: 1743. | Де Кѣчѣрникѣлѣ ѿтре Прѣвѣцї
 Пѡпа | МІХІЙ Їданасїе Бїчї: Тѣпогрѣѣлѣ.

In folio (30×21) de 3 foi, fără număr, și 257 numerotate. Tipar negru și roșu, pe două coloane și cu 38 de rânduri în coloană. Titlul, de asemenea cu roșu și negru, are un frontispiciu cu compartimente: la mijloc Sf. Nicolae pe un tron, la stânga Domnul Hristos și la dreapta Maica Domnului.

Gravuri mai sunt la f. 1: Invierea; f. 29: Toma Necredinciosul, semnată: П: Мх: Туп. 1742, și cu inscripția: «Credința Thomei»; f. 52: Mironosițele, semnată П: Мухан Типографъ. Рѣмничай; f. 76: Vindecarea bolnavilor; f. 105: Christos cu Samarineana la puț; f. 125 v.: Vindecarea orbului; f. 144: Înălțarea Domnului; f. 162 v.: «Când s'au aratat Hs. Patriarhului Petru dela Alexandria»; f. 186: Soborul Maicii Domnului; f. 211: Duminica tuturor sfinților; f. 225: Fontispiciul din titlu.

Pe verso titlului se află stema dublă (facs. 287) cu inițialele domnești ale lui Mihail Racoviță și cu versurile acestea:

Stihuri politicești 12 asupra peceții pré înălțatului, slavitului și blagocestivului Domnū Io Mihaї Racoviță Voevodū.

Acestū semnū alū Crucїї, ce corbulū ivēște,
 Pre Mihaї Voevodū Hs cu elū ilū păzēște.
 Așїderē și Bourulū e fiarā buїcā
 Și cātrā Māriїa sa coarnele ișї plēcā.
 Spata, buzduganulū, ilū aratā
 Stāpānū aicē ĩntru acestā datā.
 Dinū cerīu avāndū nume nemuritorīu
 Pre ĩngerulū Mihailū aicē păzitorīu.
 Mihailū păzitorīu sā ĩnchipuїaște;
 Decī numele și fapta bine-lū dovedēște
 Și ĩntru alū sāu Dumnezcescū lācașū și fericire,
 Sā-ї dē ceresculū ĩnpāratū parte de moștenire

Urmēzā apoi urmātoarea «Prēdoslovie»:

Prē blagocestivulū, luminatului, pré ĩnălțatului Domnū și oblādutorīu a toatā Țara Rumānescā Io Mihaї Racoviță Voevodū. ĩnrēgā sānātate, viїațā ĩndelungatā, pace și spāsenie de la Dumnezeu ca sā dārũfascā Māriei tale, rugāmū.

Pare-mi-se, milostive și pré luminate Doamne, cā mai slāvītū lucrū de cāte sātū ĩn lume, altulū sā nu fie, de cātū omulū acela, carele sā va ĩnvrednicī dela ĩnpāratulū, ĩntru slāvītā și ĩnnaltā orānduїalā de stāpānire, precumū s-au arātātū la Mardoheu jidovulū, ce s-au cinstīū de Arthaxersū ĩnpāratū, rānduĩndulū a fi poruncitorīu la 127 de crāiї și ĩnpodobĩndulū cu vāșmāntū ĩnpārātescū și cu cununā de aurū și cu diadimā, și puĩndulū

pe calū împărătescū, și strigându pristavii: «Așa va fi la totū omulū, pre carele va vrē împăratulū să-lū cinstescă». Isthirū, cap. 6. Sau precumū au fostū la fericitulū Iosifū, carele s-au slăvitū întru cinste împărătescă de Faraonū, Împăratulū Eghypetului, a fi poruncitorū la toată casa Împăratului, și oblăduirē lui și a să purtā în carātā de aurū. Facere, capū 41. Cărorā următorū văz pe Măriia ta, învrednicindu-te dela pré putérnica Împărăție întru naltā orânduialā de oblăduire a țărāi aceștiia, ca unū soare strălucindū în politiia pravoslaviei. Decī avându noi cești duhovnicești porunca stăpânului Hs., ca ce iaste alū lui Dumnezeu, să dămū lui Dumnezeu, și ce iaste alū Împăratului, să dămū Împăratului; că așa și Dumnezeesculū Pavelū poruncēște, ca să dămū noi cești supuși celorū încununați de Dumnezeu cu stăpâniia, datornicā slujbā și cinste ce li se cuvine, ca unorū capete polyticești, ce au mai mare lucrare preste norodulū ce-lū stăpânescū eī. Acīastă datorie rânduitā a fi a să da stăpânilorū dela supuși, știindu-o eu, smeritulū rugătorilū Măriei tale, nu putui lāsā a mă arātā de totū netrēbnicū a nu aduce sufletescā slujbā Măriei tale, ca stăpânului nostru și de Dumnezeu încununatului Domnū, m-amū îndemnatū de amū datū în typariū acīastă sfântā carte, ce să chīamā Penticostarū, care să încēpe dinū luminata zi a sfintelorū Paști, și să sue până la Dumineca tuturorū sfințilorū, fiindū tălmăcitā de pre limba elinescā, slovenescā și latinescā deplinū pre limba noastră rumānescā, prinū ostenēla, și toată osârdiia și nevoiea celui întru Dumnezeu răposatū părinte Episcopū, și Dascalū și alū nostru întru Duhulū sfântū frate chyr Damaschinū, carele au urmatū cuvântului ingerului, ce au zisū cătrā Ezdra: «Deșchide-mi cele închise și-m scoate de acolō vânturile», pentru-că sfânta scriptură, tălmăcindu-se și descoperindu-se de Dumnezeesti dascalī, deșchide și luminează pre prunci. Iară ce iaste lauda cărții aceștiia, nu iaste prinū putința mé a spune, sfiindu-mă multū, ca să nu pătimescū întunecare minții, precumū pătimescū întunecare ochilorū cei ce îndrăznescū să vazā fulgerulū sau măcarū și singurā raza soarelui. Slobozindū darū cuvântulū mieu, ca unū vântisorū micū ce arū trēce prinū mijloculū unorū crini, va da bunū mirosū în sufletulū Măriei tale și a toată pravoslaviia. Că precumū au obiceiū, pré innălțate Doamne, cei ce mergū pre căi îndelungate, cândū li să întâmplā a trēce pre lângā vre-o grădinā, întrā în lăuntru și nu să saturā numai cu vedéré, ci încă culegu și dinū florile care mirosescū mai bine, și dintru acélé unele punū la capū pentru frumusețē, altele punū la pieptū pentru veseliiā, altele ținū în mâini pentru mirosulū, și așa își facū și cēlalaltā călătorie cu mângăiare. Călătorilū acela văzū a fi și Măriia ta, carele dirtru acēste trecătoare și putrede ale aceștii lumī, călătorești cu bunā cuviință la neveștejitele florī ale raifului, avându sfințele rugăcuni, ce să cuprindū în cartē acīasta, ce dau mirosū cu bunā mirczmā de mângăiare. Că precumū raifulū iaste grădinā de multe felūri de florī, așa și cartē acīasta iaste grădinā de multe cuvinte, care ne povățuescū la raū. Și precumū pasării i s-au datū aripi să scape dinū mâna omului, așa și noao ni s-au datū sfințele cărți, ca cu dānsele să scăpāmū dinū mâinile diavolului, precumū scrie la Cântare cântărilorū, cap. 6: «Frățiorulū mieu pogoare-se la grădinī», adecă sufletulū la raū;

și iară: «Scoală, vino, iubita mé, că florile să iviră pre pământu, și viia noastră au înflorit, vrémé veseliei au sosită», care însemnéză prină iviré florilor pre pământu pré creștinulă împărată Costantină și toți împărații și domnii cei creștini și sfințele soboară, precumă zice Solomonă cap. 9: «Înțelepciune ș-au ziditū ei-și casă și au întăritū 7 stâlpi»; și proroculă Davidă grăiaște, psalmă 11: «Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argintă lămuritū, curățitū de 7 oră», care să înțelegū 7 sfințele soboară, ce au lămuritū légé de șapte oră, precumă zice sfântulă Athanasie, Augustină, Amvrosie, Vasilie, Ieronimă. Îarăși scrie la Cânt(aré) cântăriloră cap. 4: «Iarna au trecutū, scoală-te crivețe și vino austrule», care prină iarnă și prină crivețū să înțelegū toți împărații cei închinători la idoli, cari, ca unū crivețū ce suflă tare dinū locurile cele reci ale Tartarului, suflă cu îngrozire asupra creștiniloră; iară vântulă austru, Hristos, viindū și suflândū în potrive aceloră organe, acei nori întunecați și neguri toate le-au răsipitū, și lumé au luminatū și pre diavolulă au surpatū. Zice proroculă Davidă, psalmă 9: «Vrăjmașului i-au lipsitū armele până în sfârșitū și cetățile i-au sfărămatū», adecă iadulă și toate capiștile. Și proroculă Zahariia, capū 11, zice: «Și va fi întru una de zilele acélé, și zioa acéia va fi lumină», și iară psalmă 117: «Acăasta iaste zioa, care o au făcutū Domnulă să ne bucurămū și să ne veselim într-ânsa». Celū mare între proroci și Dumnezeesculă Moysi scrie la Carté facerii cap. 5, lăudândū și zicândū: «Acăasta iaste Carté facerii lui Adamă»: iară eu, lăudând carté acăasta, voi zice: «Acăasta iasté Carté izbăvirii lui Adamă». Cu adevăratū mare iaste Carté facerii, care iaste întréga biblie; darū mare și luminată iaste și carté acăasta, că acolo scrie pentru faceré lui Adamă, iară aicé pentru izbăviré la totū némulū lui Adamă; acolo închideré raifulă, iară aicé deșchideré ușiloră raifulă, precumă Damaschină cântă: «Hs., celū ce au înviatū dinū groapă și ne-au deșchisū noao ușile raifulă». Acolo poruncéște Dumnezeu Jidoviloră să facă Paștile, rāzmāndu-se în toiage, ca cumă ar fi odihnindu-se, iară aicé poruncéște acelașū Dumnezeu să facemū Paștile rāzmāndu-ne în darū; în care darū și credință și Măria-ta strălucești și légé creștinéscă bine o păzești. Priiméște darū, luminate Doamne, cu carté acăasta și inima mé, care pururé doréște să te încununéze Dumnezeu cu darulă sănătății și alū păcii, ca să-și poată luă adunare creștinéscă înmulțiré sa, întăriré și sporilū, spre lauda lui Dumnezeu întru norocite zilele și îndelungata viață Măriei-tale, iară în véculū viitorū să te învrednicéscă ca să te în lulcești de dulci cântări întru împărăția cerilulă, iară aicé cu toată polytiia și obște cu bucurie săltândū și cântândū zioa învierii noroadeloră, să ne luminămū, Paștile Domnului, Paștile, că dinū moarte la viață și de pre pământū la cerū Hs. Dumnezeu ne-au trecutū pre noi, căruia să cuvine toată slava, cinste și închinăciune cu părintele celū făr-de începutū și cu pré stântulū și bunulă și de viață făcătorilulă Duhū, acumă și pururé și în véci. Amină.

Alū Măriei-tale, cătră Dumnezeu fierbinte rugătorū Climentū, Episcopulă Râmniculă.

La sfârșit, adică pe f. 257 v. se află urmaloarea notiță:

Typăritu-s-au acestū Penticostarū prină ostenéla diorthosirii lui Lavrentie

să cade a începe a celi Psaltiré.» Pe ulla față a foilor liminare se află reprezentat Impăratul David.

Stihuri asupra stemei :

Pré luminata stemă a țărâi moldovinești,
 Cu care s-au încoronat vechii Mavrocordățești,
 Blagocestivului Domnu Ioan s-au dăruit,
 Că din fericită a lor sămânță s-au odrăslit,
 Și bunele lor fapte câtă poate le plineste,
 Și țara despre toți vrăjmași o păzește.
 De-î Dumneșău ani mulți cu pace să stăpânească,
 Fericitul lui nume ca lui David să trăiască.
 A Măriei-tale plecată rob,
 Duca Sotirioviță, Typograf.

Prédoslovic.

Blagocestivului, pré credinciosului, pré luminatului, pré linului, și de Dumneșău încoronat Domnu și oblăduitoriu a toată țara Moldovii, Domnului, Domnului Io Ioan Neculae Mavrocordat Voevodă,

Spăsenie, bună viață, bună moștenire de la Dumneșău, și desăvârșit bună petrecere.

Incepută, mijlocă și sfârșită, stăpână și domnu celor fiitoare tuturor simțitorilor și gânditorilor, pré înălțate Doamne, este plăzmuitorul și ziditorul a tuturor, Dumneșău. Stăpână dar și sfârșită tuturor celor ce sântă suptă lună este omul. A omului sfârșit, pentru care s-au zidit dela Dumneșău este câștigare și fericire acestui Dumneșău. Și de vreme că pentru omă aciastă toată lume s-au făcut și omul (dica) s-au făcut dela Dumneșău, ca să câștige pre Dumneșău; deci câștigă oamenii pre Dumneșău, adică aceia cari credă dreptă întru dânsul și păzescă poruncile lui cu amăruntul. Dar sfințele lui porunci să cuprindă într'aceste doao singure părți, adică dicită cătră Dumneșău și cătră aproapele tău dragoste. Atunci să sfârșește și să cunoaște dragoste cătră Dumneșău, cândă vomă păzi, cumă am dicită, cu amăruntul sfințele poruncile lui, precumă hotărăște și Domnulă la evanghelie, dicită, dacă mă iubiți pre mine, păziți poruncile mele. Cătră aproapele tău dragoste atunci să săvârșește și să face, cândă iubimă cu fapte și cu totă sufletul unu pre altulă ca însușă pre noi, după porunca lui Dumneșău: Să iubești dicită, pre Domnulă Dumneșăulă tău den toată inema ta și den totă sufletulă tău, și den toată puteră ta și den totă cugetulă tău, și pre aproapele tău ca și pre tine, și iarășă: Ταῦτα ἐντέλλομαι ἑμῖν ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, acéste vă poruncescă voao ca să vă iubiți unu pre altulă. Deci atunci vomă săvârși aciastă dragoste, cândă sărguimă și agiutămă unu pre altulă la cele bune și plăcute, la cele trupesti, mai vărtosă și la cele sufletesti și mântuitoare, fiești care după puteră sa, și după iscusiră sa. Deci, de vreme că eu altă puteră n-amă spre agiutorința aproapelui meu fără numai meștersugulă typografie, nu voi lipsi a folosî de acmă înaintă după putință-mi pe ai miei den Hristos frați, typărindă cărți folositoare și de suflete mântuitoare. Pentru

aciasta darü, pré innälțate Doamne, m-amü apucatü de amü typăritü cu agütorülü lüi Dumnăđläu aciastă de Duhulü sfântü pren rostulü fericitulü Davidü suflată cäntare, care sä numește de obște Psaltire (ΨΑΛΤΗΡΙΕ) pre care vrändü cine-va sä-o laude, sä ia pildă de pre alte preste fire lucruri ale sfântului Duhü, și sä ia sama voroavelorü ce au toți psalmii eï, și așa poate cunoaște ce felü de laudă i sä cuvine. Deci auđindü, pré innälțate Doamne, de oare carii învățați, pre cumü sä fi fostü obiceiü vechü, că flește carii meșterü și învățatü sä aducă céle mai dentăi ale meștersugulü sau ale învățaturii lüi de toate întâi împăratului säu Domnului locului. Și aciasta, đicü că o făcé pentru doao pricini: una pentru că sä cade și este cu dreptate, și alta pentru ca sä fie lucrurile lorü mai meștersuguite, mai vărtoșü și certate puindu-le innainté ochiului împăratului. Dreptü aciasta amü vrutü și eu mai miculü robulü Măriei-tale, măcarü că nevrédnicü săntü, sä urmeđu acestui lucru, care nu numai căci este noao, ce căci este și începătură a typografieï care amü învățatü făcändü dentr-aciasta începătură întâi typografieï. Cu plecăciune darü și cu genunche plecate aducü și puü innainte cătră milosărdulü și pré linulü ochiulü Mariei tale, aciastă Psaltire, care Mariia-tă, după urmaré împăraților și domnilorü celor de demultü, ca unü strenepotü alü domnilorü, și mai innaltü și mai alesü de cătü domniï ceï de începutü, mă rogü sä o priimești cu blăndețe și cu iubire de omü, pre cumü marele împăratü alü Persilorü, Kyrü, acé pușinté apăa ăracului, sau ca ceï doi bani mici ai văduvii; și Dumnăđälü tuturorü, dătătorülü și săvărșitorülü a toată învățatura și meștersugulü, sä păzască pre Măriia-tă mai presusü de toată răutate celorü inpotrivnici, întărindu-te întru pre innälțatulü și de Dumnăđäü păzitulü scaunulü alü domniei, în mulți ani, și pre norociți, cu pace și fără tulburare, dăruindu-ți viiață îndelungată întru veselie, împreună cu pre luminașii cuconii a Măriei-tale și cu toată curté. Aminü.

A slăvitei de Dumnăđläu innälțimeï tale, mai micü și plecatü robü,
Duca Sotiriovicü, typografulü, de la Thassosü.

Prédoslovie cătră cititori.

Tutororü de Dumnăđläü credincioșilorü cetitori Duca Sotiriovicü, typografulü, rogü sănătate și norocire.

Are datorie flește carele veri cu ce mijlocü ar puté sä facă folosü patriei lüi, pentru căci ia ilü prieste și-lü hrănește, ia ilü cinstéște și-lü păzește. Dreptü aceia darü și eu mai miculü tutororü, măcarü că nu-mü este patriia țara Moldovii, iarü pentru că amü căștigatü întru acestü pământü (streinü fiindü) și cinste și priință, cunoscü că amü aceiași datorie ce au și lăcuiitorii ceï adevărași. Deci, pentru ca sä daü cătră dânsa unü sămnü de mulțamită, și ne-avändü cu altü ce, amü pusü nevoință de amü typăritü aciastă Psaltire spre folosulü aceștii patrii. Că văđändü folosulü sufletescü ce este ascunsu într-ănsa, și măcarü că au fostü și de alți mai de nainte în multe felüri typărită, iarü acmü mai cu multă osărdie o amü scosü la lumină și o amü in-podobitü mai vărtoșü de cătü alții, adecă tălmăcită chiar în limba moldovinească și la flește care psalmü amü pusü și tălcurile lüi, care tălcuri s-au

1745.

237. Antologhion, Râmnic 1745.

Ї Н Θ Ο Λ Ω Γ Ι Ο Н | че сз зйче | ѦФЛОРИРЪ КЪВЪИТЕЛѦРЪ | Карѣ
кспринде Ѧтрѣ сине Ржндѣла Дмнзеѣ- | шилоръ празниче: ѡле сфнцилоръ нѣмциѣ,
ши | ѡле сфнцилоръ де ѡбще: че сз прѣзидѣекъ | Ѧ ЕУ: Лѣни ѡле ѡнѣлѣи. | Ѧкѣмъ ѡ дѡ
ѡрѣ тѣпритъ Рѣмнѣще, Ѧ зй- | леле Лѣминѡтѣлѣи Дмнъ: | І Ѧ К О Н Ѧ Т Ъ Н -
Д Ъ Н Ъ Н І К О Л Ѧ Ѧ Р О Ѧ Р О Д Ъ | Кѣ Блѣгословѣнѣа прѣ сфнциѣлѣи митро- | по-
литъ ѡле Оѣгроклѣхѣи: | К в р Н Ѧ Ѧ Ф Ѧ Т Ъ | Кѣ тѡатъ ѡсждѣа ши кѣтѣла сфн-
циѣи- | сале Ювѣтѡрюлѣи де Дмнзеѣс | К в р: К Ѧ Ѧ М Ѧ Н Т Ъ: Ѧ п (ѣ) к о п ѣ л ѣ
Р ѡ м: | Ѧ сфнѣа ѣпископѣ ѡ Рѣмнѣкѣлѣи. | Лѡ ѡнѣлѣ де ла нѡшерѣ лѣи Хѣ: ѡѡѡѣ |
де Кѣчѣрникѣлѣ Ѧтрѣ Прѣвиѣи, Пѡпа Мѣхѡи Ѧданѣсѣкѣиѣи | Тѣпографѣлѣ: Рѣмни-
чѣнѣлѣ.

In folio de 4 foi fără număr și peste 554 foi numerotate. Tiparul roșu și negru, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană. Frumoase inițiale ornate. Titlul este încadrat. Pe verso lui se află stema dubla (v. facs n° 287) cu versurile de mai jos. In celelalte foi liminare se află două prefețe, una a lui Clement, Episcopul Râmnicului și alta a Ieromonahului Lavrentie, cari se reproduc de asemenea mai jos, și cunoscuta gravură simbolizând Dumineca tuturilor Sfinților, cu o invocațiune în proză, drept legendă.

Coroana pré luminatului Domnă Io Constandină
Nicolae Alixandru Voevodă.

Cu nemernicie călătorindă în pustie
Celă de Dumnezeu trimisă proroculă Ilie,
Corbulă îi aduce lăi hrana cé trupéscă,
Iară acumă noao, hrană sufletéscă.
Că ține în gura sa pré cinstita cruce,
Prină caré țării noastre Hs. slavă aduce.
Că biserică crește în bună sporire,
Intr-a Măriei tale bună norocire.
Asemene bourulă fiindă fiară buiăcă
Pré cu multe blândéțe, Ție capulă plécă.
Deci și acumă domnéște Țara Rumănescă,
Domnulă celă putérnică bine să te întărescă.

Pré luminatului, înălțatului și bunului credinciosă Domnă și oblăduitoriă
a toată Țara Rumănescă,

Io Constandină Nicolae Voevodă.

Obicéiu au, milostive și pré luminate Doamne, oare care noroade, cândă să întâmplă de vădă vre-ună Înparată, multă să miră, și îndată spună haînele lui și ce ține în mâinele lui pentru cinsté Înparăției, și atâta să minunéză câtă să rătăcescă, și de câte oră voră să mai spue totă acéia spună, și le pare că n-au spusă mai nainte. Dară eu cumă voi lăudă multa-țî purtaré de grijă ce ai pentru toate? Iar mai multă pentru întemeiaré Dumnezeestiloră lăcașură, și odihna cétei preoților și învățatura și folosulă celoră tineră; că cu ne-adormită purtare de grijă te nevoești în totă chipulă spre folosulă a toată obște, ca cela ce ești ochiulă creștinătății, că precumă

ochiul să află în trupul omului luminându și strălucind toate părțile trupului, și precum soarele cu razele lui, după porunca lui Dumnezeu, toată lumé luminează și cele dintr-ânsa crește, așa și Împăratul și Domnul cel mare, fiind poruncitoriu de la Dumnezeu în lumé aciasta. Cade-să dară acestora, ca unor ale lor mădulări adevă pârți de trup, tuturor celor de suptă stăpânire lor să le poarte grijă. Înțelegeré aciasta nu numai la cele trupești să cade a fi, ci și la cele sufletești și încă mai multă la cele Dumnezești. Pentru că avându ajutoriu și milă și odihnă, cei ce stau în toate zilele înainté lui Dumnezeu, adevă zică ciata călugărescă și preoțescă, îndemnându și îndreptându cele sfinte prin care oamenii să povățuescă la vécinica viață, mâini curate cătră cel puternic rădicându și de acolo Împăraților și Domnilor crăstinilor milă aduc. Căroră în légé véche, nu numai cinste și odihnă le făcé, împărații, ci și zăciuală le dà de la totu omul cu porunca lui Dumnezeu. Același Dumnezeu acum vedem că au pus și în inima Măriei tale a fi în pace și odihnă totu clirul bisericesc. Și aicé să plineste cuvântul Prorocului Davidu, că: Dreptul ca finicul va înflori și ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, cari roada sa va dà la vrémé sa și frunza lui nu va cădé, și ori câte va face voru spor; care pom cu roada ospetéză pre cei călători și cu mirosul florilor veseléste, și cu verdeța bucură vedéré, și cu sunetul frunzelor îndulcéste auzul acelora, și suptă umbra ramurilor odihnéste pre mulți. Acestu féllu de pom bine înflorit și roditu, au săditu ceresculu săditoriu Dumnezeu pre Măria ta, pré luminate Doamne, întru aciastă de Dumnezeu sădită grădină a țărăi noastre rumânești, întru acoperemântul și odihna supușilor Măriei tale, pentru că nici odată fără de roadă nu te afli. Întru care pomu toți găsecu dulci și coapte poame și alése roduri, care sântu sfintele cărți, care în liniște zilelor Măriei tale s-au typăritu și să typărescu, și înflorești și rodești roduri ca acésté, pentru că ești săditu întru creștinătate, măcaru că te afli înfășurat cu multe grijă pentru înțelepta și drépta chiverniséla noastră. Dintru cari și eu smeritul rugătoriu de sănătate Măriei tale, aflându haru și odihnă în zilele Măriei tale și temându-mă să nu mă asemănă slugii ceii léneșe, ce au ascunsu talantul Domnului său, m-amu îndemnatu de amu datu în typari aciastă sfântă carte, ce să chémă pe limba elinésă A(n)thologhionu, adevă înflorirea cuvintelor, după tălmăciré răposatului Chyr Damaschinu, Episcopu. Și cu multă bucurie amu începutu acestu sfântu lucru și cu alu lui Dumnezeu ajutoriu la sfârșitu amu adusu. Și măcaru că prinu ostenéla și cheltuiala smereniei noastre s-au typăritu, iară dinu liniște și căldura Măriei tale îi iaste însuflețiré și creșteré, și cu smerenie o închinu Măriei tale.

Pentru acéia priiméste, pré luminate Doamne, aciastă mică ostenéla precum au priimitu Dumnezeu jârfa lui Avelu, spre lauda Dumnezești sale măriré. Și același Dumnezeu să dé Măriei tale viață îndelungată și pacinică, păzindu pe Măria ta suptă Dumnezeștile sale aripă întru mulți ani.

Alu Măriei tale cătră Dumnezeu fierbinte rugătoriu,
Climentu Episcopulu, Rîm.

Carté Levit.
Cap. 27.

Psal. 13.
Psal. 1.

Prédoslovie cătră cetitor.

Lucru plăcutū lui Dumnezeu, mai multū de câtū alte bunătăți, ne învățămū dinū Dumnezeiasca Scriptură, pravoslavnice Cetitoriu, că ȳaste lauda sfântului numelui lui și mulțămita ce să face în toate zilele dela cei mulțămitori. Intru acésté ca o mirézmă întru céle cu bunū mirosū florī să cuprindū și cuvintele ce scriu. Intăriți-mă întru mirosuri, clădiți-mă în meri, și ȳarășī înflorit-au mărulū celū bine mirositoriu și trandafirulū celū Dumnezeescu s-au arătatū și au umplutū de bunū mirosū toată lumé, și putoaré păcatului au gonitū: Prinū care mărū să înțelege lége creștinescă, ȳarā prinū florī, scriptură sfântă. Că ȳarășī grăiaște: în umbra mărului amū șăzutū și rodulū lui dulce e în gâtlejulū mieu. ȳarā prinū trandafirū, sfânta biserică, că ȳarășī scrie: Eu, floaré câmpului, crinulū văilorū, juru-vă pre voi, fetele Ierusalimului, să auziți glasulū ȳubitului mieu; că ȳatā vine sārindū ca unū cerbū preste munții Vithelū uitându-se la mine prinū ferestri, prinū zăbréle. Prinū carei muni să înțelegū, cerū(ri)le; ȳarā prin cerbū, Hristos; ȳarā căutaré prinū zăbréle, căutaré lui la noi prinū prooroci; că scrie: fetele lorū înpodobite pré înfrumusețate; ȳarā boii lorū, grași. Prinū fete să înțelegū bisericile jidovești, că erā înpodobite cu cărțile prorocilorū; ȳarā prinū boi să înțelegū boiarii jidovești, că nu vré să asculte scripturile cărțilorū, nici citiré levițilorū, adecă a preoțilorū, că precumū sfânta scriptură face boi pre oamenii cei neascu(tă)tori, așijderé laudā pre cei ascultători, că scrie: Cine e acesta ce să sue de la pustie iubi(tū) și înfloritū? Adecă, cine va scăpā de înșelăciunile aceștii lumī ce ȳaste pustie de bunătăți. ȳarā prinū înfloritū, Dumnezeiască scriptură, precumū și carté aciasta să numéște *Anthologhionū*, adecă înfloriré cuvintelorū, și grădina raifulū întru caré sântū sādite Dumnezeeshi florī, că cununa și lauda limbilorū streine ȳaste bogătiia lorū, ȳarā cununa și lauda creștinilorū ȳaste paza și înpodobiré bisericii, mirésa cerescului împăratū, pentru că multe cărți ce avemū noi creștini sântū bune și spre podoaba bisericii, darū aciasta încununéază preste toate, și pre toți cheniā zicândū: ȳatā masā duhovniciască tuturorū pusā înainté, ȳatā holdā sufletéscă tuturorū celorū ce vorū vré să sécere mântuire. ȳatā scarā alésă. caré sue la ceriuri; tréptele ei sântū înfrumusețate și tuturorū îndreptéază calé. Ușa raifulū tuturorū să dășchide. Veniți lucrătorii viei, adecă păzitorii sfintei bisericī, faceți roduri vrédnice de pocăință, că scurtā ȳaste vrémé a aceștii vieți. Ne-încetatū vă rugați și priveghiați, că aciasta pre mulți fără numărū ȳ-au făcutū soți lui Dumnezeu și moșteni împărăției ceriului. Că mai aproape ȳaste noao mântuiré acumū de câtū celorū de demultū; că zice Hristos, alții s-au ostenitū și au sāmănatū, ȳarā voi săcerați în ostenélele lorū. Adecă sfinți părinți ai celor 7 săboară au făcutū și au tocmitu sfintele cărți. Măcarū că și Noe au făcutū corabie, darū printr-acéia s-au mântuitū numai 8 suflete; ȳarā prinū carté aciasta să mântuiaște toată creștinătate. Ajungé lui Elisei să se pléce și să sufle numai odată preste prunculū văduvei și să-l înviiaze; darū, ca un prorocū știindū céle ce era să fie, s-au plecatū de 7 ori, apoi l-au inviiatū. Care sfinte săboară au făcutū noao carté aciasta, și au tocmitū să facemū laudā și mulțămită, întâi împăratului împărăților, lui Dumnezeu

Psal. 143.

Cân. cântă.
cap. 1.Cântari.
Cap. 2.Cânt. Cap. 2,
stih. 1.

Psal. 134.

Cân. cânt.
cap. 8.Luca, cap. 21,
stih. 26.Ioan. Cap. 4,
stih. 38.Facere. Cap.
8, stih. 18.Inpar. Cap. 4,
stih. 35.

7 săboara.

și omului Domnului nostru Iisus Hristos, pâine ce de viață și izvorul vieții și însuși viața de la carele trăim și viem și sântem. Așijderé și în-părătése care stă de dreapta lui, pre sfinte, pre blagoslovite stăpânie noastre de Dumnezeu născătoare și purure fecioarei Mariei, maica vieții noastre, împărătesa cerului și a pământului, și a noastră folositoare și acoperemânt. Așijderé și sfinților să cade de la noi laudă, carei să roagă lui Dumnezeu pentru noi; că precum pământul iaste înpodobit cu de tot felu de flori și cerul cu stéle, așa și sfânta beserică cu laudele sfinților. Că zice să cinstim sfinții ca pre niște folositori ai lumii și următori lui Dumnezeu, carei sânt în lăcașurile lui, că zice: cel ce șade în grădini luundă aminte glasul tău. Aicé vedem și cunoaștem că multe grădini, adecă lăcașuri ale desfătăciunii sfinților sânt. Că de sânt și morți în pământ, și răsipiți cu trupurile, și uitându-ne și văzându noi oase goale, să nu gândim acélé a fi nelucrătoare, ci să înțelegem oare-care putere și lucrare de suflet a darului Duhului sfânt. Că zice sfântul Ioan Damaschin: slavă Dumnezeului nostru că oase goale izvorăscă tămăduiri. Și iarăși zice: păzește Domnul toate oasele lor. Și iarăși: iară mie foarte im sânt cinstiți priiatenii tăi, Dumnezeule. Și iarăși: scumpă este înainté Domnului moartea cuviosilor lui. Și iarăși: Sufletele dreptilor sânt în mâna lui Dumnezeu, și ce iaste mai cinstit de cât a fi în mâinile lui Dumnezeu, că adevărat, Dumnezeu viață iaste și lumină. Măcar că în lége véche au fost poruncă ca, de să va atinge cine-va de mort să socotiia lui necinste. Inșă acește între cei morți, nici de cum nu să numără a fi, de când viața noastră și începătorul vieții între cei morți s-au socotit. Că scrie, că împărăția lui Dumnezeu asemene iaste grăunțului de muștar, pre carele luund-lu omul l-au pus în grădina sa. Prin care grăunț să înțelege însuși Domnul, carele prost și mic s-au arătat și fiu teslarului s-au numit. Iară căzându în inima pământului, când au murit și în grădină îngropându-se, ramuri frumoase pre Apostoli au făcut, întru carei să odihnesc toți, carei mai nainte ca pasările zburătoare să purtă de tot Duhul, pentru minte lor ce lesne întorcăcioasă și plină de multă ușurime. Pentru cari ce laudă mai trebuie acolo unde grăiaște singur Hristos: Veniți, blagosloviți Părintelui meu, de moșteniți împărăția cerului, care e gătită voao de la facere lumii.

Căriia împărății să vă învrednicăscă acela grai dumnezeesc pre toți pravoslavnicii creștini, împreună cu toți sfinții căți să proslăvesc în carté aciasta.

Alu pravoslaviei voastre cu totul plecat,

Lavrentie Ieremonahă,
de la mănăstire Hurezii.

Nu cunoaștem exemplare complete.

București: Biblioteca Academiei Române.

Psal. 44.

Amvros. cap.
14. Cânt. cânt.
8. stih, 13.

Psal. 33.

Psal. 38.

Psal. 115.

Solomon.
cap. 3.

Numere, cap.
19, stih. 11.

Luca, cap. 13,
stih. 19.

238. D. Cantemir, *Istoria Imperiului otoman*, trad. germană, Hamburg 1745.

Geschichte
des
osmanischen Reichs
nach seinem
Anwachsje und Abnehmen,
beschrieben von
Demetrie Kantemir,
ehemaligem Fürsten in Moldau.
Nebst den Bildern der türkischen Kaiser,
die ursprünglich
von den Gemälden in dem Seraj durch des Sultans Hofmaler
sind abgenommen worden.
Aus dem Englischen übersezet.

*
Hamburg, bey Christian Herold, 1745.

[La sfârșit:]

Hamburg, gedruckt mit Biscators Schriften.

In-4° (47×21) de 64+852 pag., o foaie pentru errata și un plan al Constantinopolei
In titlu, o vinieta desinată de C. A. Wagner și săpată de G. D. Heuman.

In primele 4 foi se află scrisoarea de dedicație a traducătorului, adresată Mariei Te-
resiei, având în frunte o gravură a acelorași artiști și reprezentând apoteozarea Împara-
tesei. Urmează apoi prefața traducătorului german, prefața autorului, comparația anilor
Hegirei cu ai erei creștine și o tabela pentru valoarea monedelor turcești față de cele saxone.

La începutul și la sfârșitul celor două părți ale cărții se află câte o vinieta semnata
de Mart. Tyroff. Mai sunt câteva frumoase inițiale gravate, precum și portretele sul-
tanilor, în dreptul fiecărui capitol care tratează despre ei.

La sfârșit se află: tabla de materii, o consemnare a cuvintelor straine, un indice
alfabetic al materiilor și viața lui Dim. Cantemir

Această ediție este înfrumusețată cu un portret al lui Cantemir, gravat de C. Fritsch
în 1745, cu suscripția următoare:

*Demetrie Kantemir, des h. russis. Reichs und in Moldau Fürst, bey dem russ. Kaiser
Peter dem Grossen des hohen Senats Mitglied und geheimer Rath.*

Dedesubl, între cuvintele suscripției, se află stema familiei Cantemir.

București: Biblioteca Academiei Române.

*Istori'a imperiului ottomanu, creșterea și scaderea lui, cu note forte instructive de De-
metriu Cantemiru, Principe de Moldavi'a*, traducere română de Dr. Ios. Hodosiu, București.
Edițiunea Societații Academice Române, MDCCCLXXVI, in-8° de 807+cxviii pagine.

239. *Carte de iertare a păcatelor*, dată de Silvestru, patriarh al Antiohiei,
(București) 1745.

Foaie volantă cu text românesc, tipărită, foarte probabil, în București.

București: Biblioteca Academiei Române.

240. *Ceaslov*, Râmnic 1745.

Semnalat de P. P. Aaron în *Păstoriceasca postanie*, Blaj 1760, p. 44 și de Popp în *Di-
sertație*, 73.

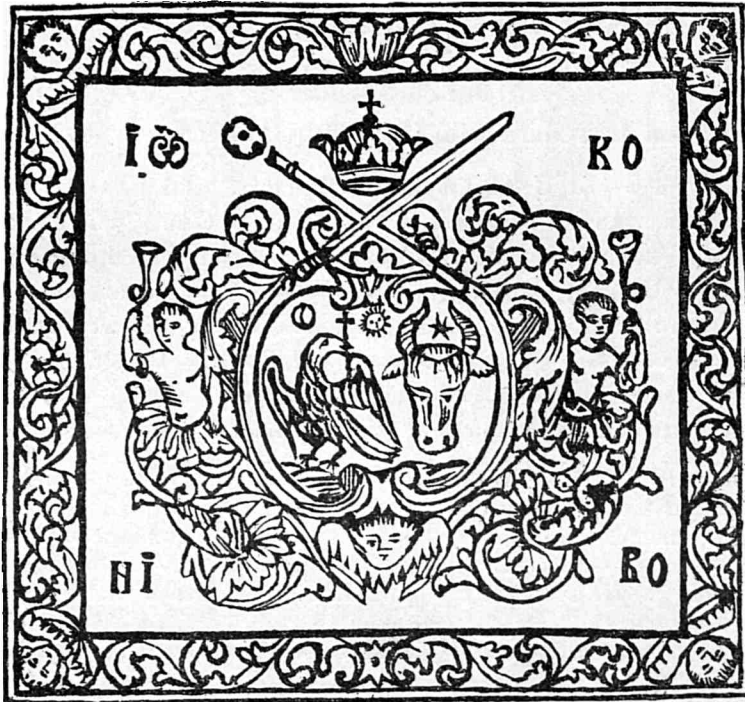

288. – Gravura di Ceaslouvi de la Raduți, 1745.

289. — Stema din *Pravoslavnica mărturisire* (1745), etc.

Cârmuindū norodulū, cu bună credință,
Cătră toți vrăjmașii puindū biruință.

București: Biblioteca Academiei Române.

245. Psaltire, București 1745. — Slavonește.

Ψ П Л Т Ы Р Ъ | Прѣкраснѣ шн ꙗвѣратсѣсѣ | ДАВІДЪ : | ꙗкъма ꙗтр-ачѣсташк
кипъ тѣ- | пѣрѣткъ ꙗ зѣлеє прѣ ꙗнѣль- | цѣтсѣсѣ Домнѣсѣ нѣстрѣ | І ѿ ѿ ѿ К ѿ ѿ
стандѣнѣ | НІколѣє Боевѣдѣ | К ѿ благословѣнѣ прѣ сѣнѣ- | цѣтсѣсѣ Ми-
трополитѣ ѿ Оугро- | влѣхѣнѣ К ѿ Н ѿ ѿ ф ѿ т ѿ . | ꙗ тѣпографѣа Домнѣсѣсѣ ꙗ
Бскрѣци. | Да ꙗнѣсѣ дела фѣчерѣ Лѣсѣнѣ | ѿзсѣнѣ . | Де к ѿ чѣрниксѣсѣ ꙗтрѣ прѣвѣцѣ
пѣна | Стѣнѣ ꙗкѣвѣчѣнѣ типогрѣфсѣсѣ.

In-8° mic de 1 foaie fără număr și 168 numerotate. 19 rânduri pe pagina.

Pe verso titlului se află chipul lui David șezând pe un tron.

Textul psaltirii e slavonesc.

București: Biblioteca Academiei Române.

1746.

246. Evanghelie, Râmnic 1746.

СФѢТІА ШН ДѢНЄЗѢДСКІА | Є V П Г Ё Л И Є | ꙗкъма ꙗтѣнѣ Тѣпѣрѣткъ,
ꙗтрѣ ѿ ѿ | Дѣйѣ ꙗнѣ, Днѣ ꙗнѣтра Дѣмнѣ а | Цѣрѣнѣ Рѣмѣнѣнѣнѣ, ꙗ прѣ лѣмнѣ-
нѣтсѣсѣ | шн Прѣ ꙗнѣлѣцѣтсѣсѣ Дѣмнѣ | І ѿ К ѿ Н ѿ Г Т Ы Н Т Ы Н Ѣ | НІколѣє
Боевѣдѣ . | К ѿ Бѣгословѣнѣ прѣ Сѣнѣцѣтсѣсѣ | Митрополитѣ ꙗнѣ Оѣгровлѣхѣнѣ :

КѢР Н Ѣ О Ф Ы Т Ъ | ШИ КС ТѢАТЪ ѡСЖРДѢА ШИ КЕЛТЪАЛА | ѢФНЦІЕЙ СДЛЕ ЮВИТОРЮ-
ЛШЙ ДЕ ДМНЕСІС : | КѢР К Л Й М Ѣ Н Т Ъ | Ѣ П Й С К ѡ П С Л Ъ Р Ы М Н И К С Л А Ш Й . | Л
сфнѣта Ѣпископіе ѧ Рымникскаш. | Ла йнѣи дела Фачерѣ Лѣмѣи ѡсѣиД. | Йѣрѣ дела
Хѣ ѡѡлѣс : Де КСЧѣрникскаш ѡтре Прѣвѣцѣ Попа Мѣхѣи Пданѣснѣ Бѣчѣи | Тѣпо-
графскаш Рымничѣнскаш.

In-folio de 4 foi fără număr și 164 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane încadrate în chenare de linii, și cu 40 de rânduri în coloană.

Titlul, tipărit de asemenea cu negru și roșu, este încadrat în flori de compoziție tipografică și are un frontispiciu reprezentând pe sf. Nicolae pe un tron, iar la dreapta și la stânga, pe Maica Domnului și pe Isus Hristos.

Pe verso titlului stema indoita cu inițialele domnești ale lui Constantin Mavrocordat (facs. 287) Sub această stemă se află stihurile poetice de mai jos. Aceste versuri nu sunt decât imitația celor din Evanghelia din 1723, în cari numele lui Constantin Mavrocordat înlocuiește pe acela al lui Nicolae Racoviță. Compară-le și cu cele din Evanghelia dela 1742.

Doao închipuirī ce în pecēte s-au însemnatū,
Domnulū Constandinū dela Hs. i s-au datū.
Bourulū stăpānū Moldovei ilū adevereză,
Corbulū alū Vlahiei Domnū ilū încredințeză.
Amāndoao steme de domnie încorunatū
Pre acestū de bunū nēmū Mavrocordatū,
Pre Domnulū Constandinū celū de bună vițā,
Păzescă-lū Dumnezeu cu multā biruințā,
Ce acumū domnește Țara Rumānescā,
Domnu-lū păzescă ca s-o stăpānescā.

Scrisoarea de dedicație a episcopului Clement :

Prē blagocestivului, prē lumnatului, prē innălțatului și oblăduitorului a toată țara Ungrovlahiia, Domnulū Domnului nostru Io Constandinū Nicolae Voevodū, sănătate, viiață îndelungată, pace și spāsenie dela Dumnezeu ca să dāruiască Māriei tale, rugāmū.

Totū lucrulū iaste mai bunū și mai lăudatū întru acīastă lume, lumnate și prē milostive Doamne, folosulū și facerē (de) bine de obște, și iarāși a-și căștigā cine-va nume nemuritorū. Și pentru ce sântū mai lăudate acēste doao? Pentru căci că folosulū și binele de obște iaste lucru dumnezeescū; iarā căștigare numelū nemuritorī, încă să vede a fi lucru de pururē lăudatū și câtū viețuiaște omulū întru acīastă lume și încă și după ce să mutā dintru acīastă viiață. Și de acīasta avemū bune dovediri dinū faptele oamenilorū celorū vechi, căci că ei s-au dusū dinū lumē acīasta, iarā numele lorū și istoriile lorū sântū până astăzi în miī de cărți. Pentru acēia zice Isus Sirahū: «Omule, câtū ești pre lume silēște-te pentru nume, că numai acesta rămāne după moarte, ca o mie de comori de aurū. Decī de acēste doao lucruri vedemū pe Māriia ta că pururē te nevoești a le căștigā. Intāi cu folosulū facerii de bine de obște și multa-ți sārguialā și nevoință ce arāți: ca să crescā și să să lățascā cuvāntulū sfintei scripturī nu numai în țara Māriei tale, ci în toate țările și ținuturile ce vorbescū în limba rumānescā, poruncindū a să scrie și a să typāri

multe feliuri de carji spre folosul a totu sufletul crestinesc. Aciasta iaste castigaré numelui, care ramâne nemuritoriu dupa moarte. Decj si eu smeritulú Episcopu alú Rim: Noulú Severin, cu bunú sfatulú si voia Máriei tale, amú datú în typari aciastá dumnezeiascá si podoabá mai alésá a sfintei Besericí Sfánta Evanghelie (zicú) pre limba rumánescá, spre folosul a totu sufletul crestinesc si întru nemuritoare pomeniré numelui Máriei tale. Iarâ ce iaste Evangheliá, caré cu plecáciune ca unú multú îndatoratú si smeritú rugătoriu, ce aducú Máriei tale darú? Sângurá vredniciá ei o laudá. Pentru cá Domnulú nostru Is. Hs. asá cu sfinjii Apostoli de faúá vorbindú si darulú Duhului sfántú învățatoriu le-au trimisú. Iarâ de vréme ce dupa acéia era sá rásae eresuri si obicéiurile noastre sá sá strice, bine au voitú a sá scrie Evangheliile, ca dintru acésté învățandu-ne adeváruľ sá nu ne amágimú de minciuna eresurilorú. În sá 4 Evanghelií ne-au datú noao, pentru cá patru stálpí sántú acésté lumii, si patru párti ale lumii fiindú: rásáritulú, apusulú, miazá-noapte si miazá-zi, cu cuviinúá iaste a fi si stálpí patru. Si evanghelie sá zice cáci ne vestéște noao lucruri bune, adecá ertaré pácatelorú, dreptaté, suiré la ceriuri, luaré de fií ai lui Dumnezeu si vestéște cumú cá lesne acésté le-amú luatú. Nu cá noi doarâ ne-amú ostenitú întru castigaré acestorú bunătăți, sau dintru ale noastre fapte bune acésté amú luatú, ci prinú darulú si iubiré de oameni a lui Dumnezeu a atáté bunătăți ne-amú învrednicitú. Patru evangheliști sántú, dinú carii doi, Matthei si Ioannú, sántú dinú cíata celorú doisprázece, iarâ doi, Marco si Lucá, dinú cei 70. Si Marco au fostú ucenicú lui Petru, iarâ Lucá lui Pavelú ucenicú. În sá Matthei mai întâi de cátu toji au scrisú evangheliá pre limba jidovescá, cátrá cei ce crezuse dinú Jidovi, dupá 8 aní ai înnáľării lui Hs. si o au tálmacitú Ioannú de pre limba jidovescá în cé ellinescá, precumú spunú; iarâ Marco dupá 10 aní dela înnáľtare au scrisú Evangheliá sa, de Petru fiindú învățatú; iarâ Lucá dupá 15; iarâ Ioannú celú mai bogoslovú dupá 32. Si sá asemáná acești patru evangheliști cu patru heruvimi, ce au văzutú Iezechiilú sezândú Dumnezeu pre ei. Si fiește care dinú heruvimi, unulú avé faúá asemene cu leulú, iarâ altulú cu omulú, iarâ altulú cu vulturulú si altulú cu vițelulú. Decj evangheliá cé de la Ioannú are faúá de leu, cá leulú împărátescá putére si stápanire are; asemene si Ioannú dela cé împărátescá si stápanescá vrednicie a Dumnezáirii cuvântului au începutú zicândú: «La începutú era cuvântulú, si Dumnezeu erá cuvântulú». Iarâ cé de la Matthei are obrazú de omú: cá de nașteré cé dupá trupú a lui Hs. au începutú. Iarâ cé de la Marco cu vulturulú sá asemáná, cá de la proroculú Ioannú au începutú si daru lui prorocescú mai nainte văzătoriu fiindú, si curândú céle de departe văzându-le, ca vulturulú iaste, cá zicú cá vulturulú pré limpede văzătoriu iaste, cá elú dinú alte pasári sá poate uitá dreptú la soare neclipindú. Iarâ cé de la Lucá cu vițelulú iaste asemene, cá elú de preoțiá Zahariei au începutú, cândú au támaraťatú elú pentru pácatele norodului, si vițelulú erá jártvindu-se atuncé. Pentru carii neajungându-ne cuvântulú a scrie de lauda sfinjilorú Evangheliști si Apostoli, pre carii îi laudá toatá lumé, vomú veni la cuvântulú celú dinú tái. Cá de vréme (ce) celú întocma cu Apostolií Constan-

finu Inparatū, căci au poruncitū de s-au scrisū sfânta scriptură la o sémă de cărți, ca să să citescă la beséricile cele dinu Țarigradū să laudă și să cinstéște până în zioa aciasta: cu câtū mai multū vrédnicū de miī de laude ești Măriia ta, că în zilele Măriei tale, cu luminata-ți poruncă scriindu-se și typărindu-se multe féliuri de cărți, cu care să lumineză nu numai o sémă de norodū, ci toată pravoslaviia, ca oare-ce făclie fiindū nu pusă suptū acoperemântū, ci în sféșnicū și luminândū nu numai celorū dinu casă, adecă dinu țara Măriei tale, ci tuturorū celorū ce vorbescū în limba rumânescă. Laudă-să sfântulū Ioannū Zlatoustū căci au botezatū și au luminatū pre Rumâni (*sic*) și i-au învățatū légé. Iară Măriia ta îndemnândū și învățândū, nu numai pre Rumâni, ci a toate noroade să cugete zioa și noapte în légé lui Dumnezeu. Marele împăratū Constantinū ospătândū pre oare care Episcopī, pre cumū Evsevie scrie, n-au vrutū să laude de coroană și de diadimă și de innălțime împărăției și de biruințele războaelorū, ci să lăudă cătră aceia și să bucură, căci să află împreună cu Apostoliū lucrătorū la Evangheliia lui Hs. Pentru acéia au zisū: Voi sântei Episcopī creștinilorū pre taină lucrândū, iară eu insumī sântū Episcopū lucrândū cele den-afară innoindū și ajutorindū Beséricilorū și odihnindū ciata preoșilorū, ca mai multū cuvântulū lui Dumnezeu să să laude și să să lățască și să să inmulțască spre noroade. Ca acésté sântū și ale Măriei tale laude și îndreptări, care înțelepciune lui Dumnezeu te-au născutū și te-au crescutū umplându-te de Duhulū sfântū, ca pre unū alū doile Veseleilū, și ochi te-au arătatū văzândū și luminândū pre cei de suptū ascultaré Măriei tale. Decī priiméște, pré innălțate Doamne, și aciastă ostenelă a smereniei méle, precumū și Stăpânulū Hs. au priimitū acelū puținū darū alū văduvei, așa și Măriia-ta încă și inima mé, caré pururé doréște să te întărescă pré putérniculū Dumnezeu ca pre marele Inparatū Constantinū asupra luptătorilorū inprotiva lui Dumnezeu și a sfintei lui Besérici, și să te încoruneze cu darul sănătății și alū păcii intru norocită și îndelungată viață în vrémé de acumū, iară în véculū viitorū să te invrednicești vieții vécinice împreună cu toți dreptii Inparați și sfinți.

Alū Măriei tale cătră Dumnezeu fierbinte rugătorū,
Climentū, Episcopulū Rîm.

Urmează cele două notițe obișnuite asupra vieții S-lui Ioan Evanghelistul și un chip al acestuia, într'o gravură de o pagină, și cu următoarea legendă:

Ioanne pré fericite,
Alū lui Hs. apostolū iubite,
Că Domnulū celū pré putérnicū,
Te-au alesū ca pre unū vrédnicū,
Ca pre Creștinī să-ī întărești
Și pre eretici să-ī smerești.

La f. 19 v. se află viața Evanghelistului Matei, iar pe verso aceleleași foi, chipul său și versurile acestea:

O Mathee Leviiane,
Pierzătorulū dogmelorū celorū vicléne,

titlului, care însă este reproducerea prefeței Episcopului Damaschin din *Invățătura* sa, tipărită la Râmnic în 1724. (V. mai sus, n° 185).

Galați : Biblioteca Urechiiă.

248. Mărgăritare, București 1746.

МЪРГЪРИТЯРЪ | ЙДЪКЪ | КЪВЪНТЕ ДЕМЪЛТЕ ФЪЛЮРЪ | ЙЧЕЛЪЙ
ДЪНТЪРЪ СЪФЪИЦЪ ПЪРЪНТЕЛЕ НЪСТЪРЪ, | ЇСЪЙНЪ ЙРХИЪПЪСКОПЪЛЪ | ЦЪРЪИГЪРЪДЪСАШИ
ЗЛАТОЪСТЪКЪ. | ШЪЙ ДЪЛЕ ДЪЛТЪРЪ СЪФЪИЦЪ ПЪРЪНЦИ, ДЕМЪСАЦИ ДЪ- | СКАЛИ ТЪЖАМЪЧЪИТЕ.
ДЪСПЪ ЛЪМБЪ СЪЛИНЪКЪСЪКЪ ПЕ | ЛЪМБЪ ГРЕЧЪКЪСЪКЪ. | ЙКЪСЪМЪ ДЪДОАВЪРА ТЪПЪРЪИТЕ ПЕ ЛЪМБЪ
РЪМЪЖЪНЪКЪСЪКЪ | КЪСЪ БЛАГОСЛОВЕНЪА ПРЪКЪ СЪФЪИЦЪИТЪСАШЪЙ МЪИТРОПО- | ЛЪИТЪ ДЪЛЪ ЦЪРЪИЙ, КЪРЪ |
НЕОФЪВЪТЪ ДЪЛА КРЪИТЪ. ШЪЙ СЪСА ТЪПЪРЪИТЪ .Ъ УРЪАШЪСЪ БЪСЪКЪСЪРЪИЦИЛАРЪ | ДЪА ДЪНЪСЪ ДЪЛА
ЗЪИДЪИРЪКЪ ЛЪСЪМЪИЙ .ЪСЪИДЪ. | ЙЪРЪ ДЪЛА НЪАЩЕРЪКЪ ЛЪИЙ ХЪСЪ, .ЪАЩЪЛЪСЪ | ДЪЕ КЪСЪЧЪКЪРИКЪСЪЛЪ .ЪТРЕ
ПРЪИВЪЦИ, | ПЪОПЪ СЪТЪИЙКА ЙЪКЪКЪИЧИ ТЪПЪ.

În 4° de 3 foi fără număr, și 257 numerotate, 35 de rânduri pe pagină.

În primele foi se află titlul, un chip al S-lui Ioan și scara cărții. În unele exemplare scara este legată la sfârșit.

În fruntea textului se află frontispiciul din Evanghelia dela Snagov din 1697, reprodus mai sus (vol I, p. 328).

București : Biblioteca Academiei Române.

249. Octoiih, București 1746.

ЃЪКЪТЪЃЪИХЪ. | 'ЙКЪСЪМЪ ТЪПЪРЪИТЪ, .ЪТРЕ ДЪЛЪ ДЪЙЛЪКЪ ДЪНЪ, | ДЪИНЪ ДЪ ПЪАТРО
ДОМЪИЕ ДЪ ЦЪРЪИЙ РЪМЪЖЪИЦЪИЙ, | ДЪ ПРЪКЪ ЛЪМИНАТЪСАШЪЙ ШЪЙ ПРЪКЪ .ЪНЪКЪЦЪАТЪСЪ- | ЛЪИЙ ДЪОМЪИЕ-
ЛЪИЙ НЪСТЪРЪ, | ЇВЪАИИЪ КЪВЪНСТАИДИИЪ | НЪКОЛАЕ БОЕВЪДЪВЪ. | КЪСЪ БЛАГОСЛО-
ВЕНЪА ПРЪКЪ СЪФЪИЦЪИТЪСАШЪЙ МЪИ- | ТРОПОЛЪИТЪ ДЪЛЪ ОУГЪГЪРЪОКЪЛАХЪИЙ, | КЪРЪ НЕОФЪВЪТЪ. | ШЪИ
СЪСА ТЪПЪРЪИТЪ .Ъ ТЪПЪОГЪРЪАФЪИА ДОМЪ- | НЪКЪСЪКЪ, .Ъ УРЪАШЪСЪ БЪСЪКЪСЪРЪИЦИЛАРЪ. | ДЪА ДЪНЪСЪ
ДЪЛА ЗЪИДЪИРЪКЪ ЛЪСЪМЪИЙ .ЪСЪИДЪ. | ЙЪРЪ ДЪЛА ХЪСЪ : .ЪАЩЪЛЪСЪ. | — ДЪЕ КЪСЪЧЪКЪРИКЪСЪЛЪ .ЪТРЕ ПРЪИВЪЦИЙ
ПЪОПЪ | СЪТЪИЙКА ЙЪКЪКЪИЧЪ ТЪПЪОГЪРЪАФЪИА.

În-4° de 464 + 200 pagine numerotate.

Tipărit cu negru și roșu.

Pe verso titlului stema combinată a Moldovei și a Țării Românești (facs. 289), între literele ІЃ-КЃ-НЃ-ЕО și sub dânsa versurile :

Crucé, corbulă, zâmbru, sémne minunate,
Milostive Doamne, de susă îți sântă date,
A acestorū țări stăpână te arată.
Păstorindu-ți turma de lupi apărată,
Și arăți spre toți o milostivire.
Domnulă să te ție întru stăpânire,
Cârmuindă norodulă cu bună credință,
Cătră toți vrăjmașii puindă biruință.

Urmează apoi o pagină cu cuprinsul cărții și o altă cu o gravură reprezentând pe St. Ioan Damaschin, cu obișnuitul distih ca legendă.

București : Biblioteca Academiei Române.

250. Psaltire, Râmnic 1746.

Ψ Ψ Λ Τ Η Ρ Ξ | Π ρ ρ ο κ λ α ῖ σ η ἢ ἄ π ρ α τ α ῖ α ῖ | Δ Α Β Η Δ Η | Ἰ κ ῶ μ α ἄ τ ρ α χ ῆ σ τ α
κ ἰ ν ῆ | Τ ῦ π ῆ ρ ἰ τ ῆ : ἄ ἑ λ ε λ ε | Ἀ σ μ ἰ ν ἄ τ α ῖ ἢ Δ ἰ ἰ ν ῆ | Ι ῶ Κ ω ν σ τ α ν δ ἰ ν ῆ Ν ἰ κ ο -
λ ἄ ε | Β ο ε β ὀ δ ῶ . | Κ σ π ο ρ ῶ ν κ α σ η ἢ τ ὄ α - | τ ῆ κ ε λ τ α ῖ α λ λ α σ φ ἰ ῖ τ ῆ ἢ | σ ἄ λ ε Π ῆ ρ ἰ ν τ ε λ α ῖ ἢ |
Κ υ ρ Κ λ ἰ μ ε ν τ ῆ , | Ἐ π ῆ κ ω π α ῖ Ρ ῶ μ ἰ ν ἰ κ α ῖ ἢ . | Λ α Ἰ ἰ ν α ῖ , ἑ σ ῆ ν δ .

In 16, de 1 foaie fără număr și 437 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 16 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află reprezentat prorocul David.

La sfârșit:

De cucernicul Popa Mihaï Athanasievici tipograful Râmnicianul.

Și s-au diorthosit de Lavrentie Ieromonah de la mănăstire Hurezii. Și tuturor cititorilor cu umilință mă rog, ca ori ce greșală veți afla îndreptați și pre noi să nu ne defăimați, ca să vă învrednicescă Dumnezeu a dobândi ertare. Că pre cumă nu iaste cu putință omului a nu păcătuï, așa și typografului a nu greși.

Galați: Biblioteca Urechii.

1747.

251. Apostol, Râmnic 1747.

Ἰ Π Ο Ο Τ Ο Λ Η | Ἰ κ ῶ μ α ῖ ἄ τ ρ α χ ῆ σ τ ῆ κ ἰ ν ῆ Τ ῦ π ῆ ρ ἰ τ ῆ . Ἄ τ ρ α | ἄ λ ε τ ρ ῆ ἄ ῖ ἢ ἄ ν ῆ
δ ἰ ν ῆ ἄ π ἄ τ ρ α Δ ο μ ἰ ν ῆ | ἄ Ἐ ρ ῶ ἢ Ρ ῶ μ ἰ ν ἰ κ ἰ ῖ ἢ . Ἰ π ρ ῶ ἄ Ἀ σ μ ἰ ν ἄ - | τ α ῖ ἢ σ η ἢ π ρ ῶ ἄ Ἀ ν ῆ -
α ῖ τ α ῖ ἢ Δ ὀ μ ἰ ν ῆ | Ι ω Κ Ο Η Ο Τ Ἰ Ἰ Ν Δ Ι Ν Η Ν Ἰ κ ὀ λ α ε Β ο ε β ὀ δ ῶ . | Β σ Β λ α γ ο σ λ ο -
κ ἰ ν ἰ ἄ Π ρ ῶ σ φ ἰ ῖ τ ῆ ἢ Μ ἰ τ ρ ο π ο λ ἰ τ ῆ | Κ υ ρ Η Ο Ο Φ Ι Τ Η . | Σ η ἢ κ σ τ ὄ α τ ῆ ὠ σ ῆ ρ δ ἰ ἄ
σ η Κ ε λ τ α ῖ α λ λ α | σ φ ἰ ῖ τ ῆ ἢ σ ἄ λ ε ἰ ο ν τ ὀ ρ ῶ ἢ ἢ δ ε Δ ἰ ἰ ν ῆ ῖ ἢ | Κ υ ρ Κ Λ Ἰ Μ Ἐ Ν Τ Η Ἐ π ἰ σ -
κ ω π ῆ Ρ ῶ μ ἰ ν ἰ κ α ῖ ἢ | Ἄ σ φ ἰ τ α ἑ π ῆ κ ω π ἰ ε ἄ Ρ ῶ μ ἰ ν ἰ κ α ῖ ἢ . | Λ α Ἰ ἰ ν α ῖ Δ ε λ α
Φ ἄ χ ε ρ ῶ ἄ ἄ ῖ ἢ : ἑ σ ῆ ε : | Ἰ ῶ ρ ῶ Δ ε λ α Χ ῆ : ἑ λ ῶ ἄ ῖ . | Ε α ῖ τ ῦ π ῆ ρ ἰ τ ῆ δ ε κ σ ῆ ῆ ρ ἰ ν ἰ κ α ῖ ἢ
ἄ τ ρ ε Π ρ ῶ ῖ τ ῆ | Π ὠ ν α Μ ἰ χ ἄ ἢ Ἰ δ α ν ἄ σ τ ε Β ἰ ἰ ῆ Τ ῦ π ο γ ρ ἄ φ α ῖ | Ρ ῶ μ ἰ ν ἰ κ ἄ ν α ῖ .

In 4° mic de 4 foi fără numerotație și 256 numerotate. Tiparul roșu și negru, cu 27 rânduri pe pagină.

Pe verso, stema Indoită, (facs. 287) cu inițialele domnești ale lui Constantin Mavrocordat și cu obișnuitele versuri:

Asupra peceții stihuri poetice

A Țării Rumânești cu bună ferice.

Acéste doao peceți Hs. le gătește,

Și Domnului Constandinū i le dăruiaște,

Ca să poată stăpâni cu bună voire,

Indelungându-lū pre elū întru norocire.

Pe cele cinci pagine următoare se află prefața de închinare a Episcopului Clement al Râmnicului:

Prédoslovie cătră Măriia sa Vodă.

Pré luminatului, innălțatului și bunului credinciosū Domnū și oblăduitorū a toată Țara Rumânească Io Constandinū Nicolae Voevodū:

Sănătate, bună viiață, întărire, bucurie și cé cătră vrăjmași biruință.

Aciaastă sfântă și dumnezeiască carte, pré innălțate Doamne, caré să numește Apostolū, adecă trimiteri, la altă față nu ciarcă să se închine fără

numai la înălțime ce de Dumnezeu încoronată a Măriei tale, care ești fiul cel adevărat și ales al Besereci, îndreptătorul cel laudat al Politiei, slava ce luminată a pravoslavnicilor și luminatul sprijinitor al creștinătății. Și adevărat cerere imi iese dreptă și închinăciune cuvioasă, pentru căci aciasta iese cartă verhovnicilor celor doi Apostoli mari, Petru și Pavel, pre cari îi numește sfântul Ioann bogoslovul, maslini și sfêșnice, zicându: «Acesté sântu cei doi maslini și doao svêșnice, ce stau înainté Dumnezeului pământului», și iară la Carté facerii zice: «Și făcú Dumnezeu cei doi luminători mari». Și iarăși la Carté facerii zice: «Patriarhul Iacovú cândú blagosloviia pre fiii săi: «Dinú tine, Iudo, va veni celú ce iese așteptare nemurilor, ochii lui mai vêseli decâtú vinulú și dinții lui mai albi decâtú laptele.» Care prinú ochi să înțelegú prorocii, căci, precumú ochii vąd departe înainte, așa și prorocii vedé și spuné de pogorâre lui Dumnezeu la noi și să veseliiă. Iară prinú dinții să înțelegú sfintii Apostoli, că cu învățăturile gurii lorú au albitú lumé. Și iarăși scrie la Carté Numerilorú, zicându: «Și zise Dumnezeu cătră Moyisi: fă ție doao trâmbițe de argintú, poleite cu aurú, și vor fi ție ca să cheme noroadele și să așaze tabăra». Și iarăși la Levyi zice: «Și se va auzi glasulú trâmbițelorú în totú pământulú». Și acésté închipuescú și eră pildă celorú viitoare. Și cu adevăratú carte ca aciasta n-au eșitú dinú typografiia aciasta. Așa și în scaunulú țării aceștiia n-au șezutú altú Domnú cu atâté daruri înfrumșețatú, câte strălucescú în creștinesculú sufletulú Măriei tale, măcarú că au fostú cei ce mai nainte ce au stăpânitú, unii luminați pentru numele celú mare alú nemului lorú și alții laudați pentru bunătate ce multă; alții vestiți pentru înțelepciune, și alții minunați pentru vitejiia lorú; iară Măriia ta, odrasla ce alésă a creștinătății ai întrecutú și ai cuvârșitú pre toți, de vréme ce toate ale celoralți Domni împărțite daruri le vedemú cu mare cuviiță închipuite, darú și creștinătate ta strălucéște într-ânsa Domnésca podoabă, înfrumusețată cu bunătate faptelorú, înțelepciunea ce politiciască, darú unitú cu răvna ce creștinéscă; sfatulú celú mare, darú însoțitú cu putéré credinții; dreptaté ce cu socotiță și înpreunăta cu blândéța și cu îndelungă răbdare. Inșă decâtú toate acésté ale Măriei tale vrédnice de laudă bunătăți, o, câtú să véde luminată multa-ți cucerie ce ai cătră céle Dumnezeesti! Cu aciasta și pre Dumnezeu cu faptele tale céle cuvioase necontenitú mărești și Besereca cu ascultaré cinstești, și ciata preoțască cu facerile de bine odihnești și Dumnezeestile lăcașuri cu luminate-ți daruri înpodobești. Așa bine crezându că Măriia ta, ca unú milostivú și dinú fire plecatú spre céle sufletești, veți priimí la înțeleptú și blândú sufletulú Măriei tale și aciastă de Duhulú sfântú însuflatá carte și între céle scumpe odoară ale Măriei tale ce ai dăruitú Dumnezeestilorú Besereci o veți numără și aciasta. Uitându-se Măriia ta, nu la vredniciia lucrului cí la măriri cărții și a apostoleștilorú isprăvi: că în totú pământulú, zice, au eșitú vestiri lorú și la marginile lumii graiurile lorú. Căci și aciasta spre lauda lui Dumnezeu unuia în Troiță și spre folosulú rugătorilorú Măriei tale preoțilorú și a totú pravoslavniculú norodú, și întru nemuritoare poménire numelú Măriei tale o aducemú, măcarú că ostenéla noastră la aciasta,

Apocalipsis
Cap. 11.Cap. 1, 3, 17.
Cap. 49, s. 12.

Cap. 10.

slabă și mică au fost, căci nimica dintru ale noastre n-amă adusă, ci povață avându pre cei mai desăvârșitū luminați în minte, ce mai nainte au tălmăcitū și au așezatū și au rânduītū. Dreptū acēia, cumū zice Davidū, cu dreptate te-au unsū pre tine Domnulū Dumnezeulū tău cu untū de bucurie mai multū de câtū pre părtașii tăi; cu dreptate te-au întimpinatū cu blagosloveniile bunătății, și ca pre unū alesū dinū norodulū luī cu dreptate te-au înălțatū în scaunulū Domniei acestuia de Dumnezeu păzitū pământū, ca văzândū cei supuși părintesca-ți dragoste, multa-ți bunătate, luminata-ți facere de bine și celălalte de Dumnezeu plăcute lucruri, ca lumina luminândū înaintē oamenilorū, să mărescă pre Părintele nostru celū dinū cerūri, carele ne-au cercetatū pre noi dintru înălțime și au rădicatū cornū de mântuire noao, dăruindu-ne Domnū ca acesta, blândū, milostivū, dreptū, iubitorū de străini, făr-dă răutate, făcătorū de bine, iubitorū bunătății și izgonitorū răutății. Decī dară pentru acēste înpodbite bunătăți, pré înălțate Doamne, și cé fără de asemănare cucerie spre céle Dumnezeesti, smereniia noastră cu mare dragoste aduce darū aciastă sfântă carte și o închină Măriei tale.

Și nădăjduescū făr-de nicī o îndoială că va află vrédnică și véselă priimelă, întru care să cuprindē laudele și vredniciile sfinților Apostolū, pre cariī creștinesca-ți cucerie îi cinstești, și te închinī lorū și-ī chiemī pururē întru ajutorū. Ale cărorā ne-încetate rugăciunī cătră Dumnezeu și Dumnezeesculū Darū, ce păzește pre credincioșii Domni, să păzescă pe Măriia ta întru pré luminatū scaunulū Domniei, cu pace întemeiată, cu slavă lăudată și cu norocire adevărată, pentru lauda poltiei, pentru folosulū norodulū și pentru buna chivernisclă a toată țara.

Alū Măriei tale fierbinte rugătorū,

Climentū, Episcopū Rîmniculū.

Pe ultima pagină a foilor liminare se află o gravura reprezentând soborul Maicii Domnului, care se mai reproduce odată la p. 37.

Minologhiul, adică sinaxarul lunilor, începe la p. 184.

Pe ultima pagină (f. 256 v.) se citesc urmatoarele :

Typăritu-s-au acestū sfântū Apostolū prinū diorthosirē luī Lavrentie Ieromonah de la sfânta mănăstire Hureziū. Și cu plecăciune vă rogū, etc.

Și s-au început acest sfântū și Dumnezeescū lucru de la luna luī Dechiemvrie în 13 zile și au luatū sfârșit la luna Martie în 7 zile.

București : Biblioteca Academiei Române.

252. Catavasier, Râmnic 1747.

К И Т Я Б Я Г І А Р Ю | Якъмь ꙗтрачѣсть Кипь Тѣпъритъ | ꙗ зѣлеє Прѣ
Лвминатвасѣй Дѣмнѣ, | Іу КѢНѢТЯНТИНЪ НІКОЛАЕ БОЕКѢДЪ | КѢ Бла-
гослокиніа прѣ сѣицитвасѣй | Митрополитъ Квр НѢ ѠФІТЬ | Шѣ КѢ КІЕАТВАЛА
ЮБИТОРЮАШ ДѢ ДѢНЕЗЕШ | Квр КЛИМЕНТЬ Ѣ ПѢКѢПЪ РЫМНИКВАШЪ. | ꙗ
сѣиѣта Ѣпискѡпѣ ѧ РЫМНИКВАШЪ. | Ла Янвасъ ѣзсѣе. | Сас Тѣпъритъ ДѢ КѢ-
чѢРНИКВАШЪ ꙗтре Превцѣй Попа МІХАЙ ЯДНАСІЕ | ПѢПОКІЧЪ ТѢПОГРАФЪШЪ РЫМНИЧАНЪШЪ.

Exemplar necomplet.

In-8° mic de 1 foaie fără număr, 56 + 160 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 23 de rânduri pe pagină, cu caractere mici.

Pe verso titlului se află chipul Maicii Domnului, având deasupra o invocație în grecește, lipărită cu caractere cirilice. Această gravură se mai reproduce la f. 28 v., 56 v. și la f. 94 din partea a doua.

În primele 28 file textul este grecesc, lipărit cu cirilice, și indicațiile sunt românești. În cele următoare, până la f. 56, textul este slavonesc.

Partea a doua a cărții, având numerotația foilor ca și signatura colilor iarăși de la început, este întreagă românească.

Pascaliala începe la f. 117 v.; iar la f. 157 v. se citesc următoarele:

Aicé, la sfârșitul cărții, pusem și stihurile ce le cântă copiii când umblă cu stéoa în séra Nașterii lui Hs. Și, cetitorile, ce vei ceti și cu poetica vei socoti, și de nu voru veni la număr, bine să ști, că noi, precum le-am găsit, așa le-am și tipărit, după cum s-au obicnuit a să cântă, iar n-am mai umblat a le numără:

Stéoa de sus răzare

Cu o taină mare.

Stéoa strălucéște,

Pre Hs. vestéște.

Stéoa își dá rază,

Pre maghi îi luminézá.

Și maghi grăescú

Graí filosofescú:

«Tu ești cé prorocită

De Valaamú vestită,

«Că de când pământul

N-au născutú cuvântul

«Și fără de acesta

N-au născutú Précista.

«Născú pre Hristosú

Lumií spre folosú.

«O, sté pré luminoasă,

Dinú toate alésă,

«Cu a ta ivire

Ne înveți întocmire.

«Și noao ne scrie

În astronomie

«Că s-au născutú josú

Împăratulú Hristosú,

«În cetaté lui Davidú,

Pildă arătândú».

Și déca au văzutú

Au călătoritú

Trei crai despre răsăritú,

În Vitlémú au venitú

Și îndată au aflatú

Pre celú ce au căutatú

Și i s-au închinatú

Ca unú împăratú,

Darurí în mâini țindú

Și lui Hristosú cântândú:

«Cocoane împărate,

Și pré luminate,

«Te știmú cine ești măritú

Și în troiță slăvitú;

«În ce chipú ai venitú

Și dinú fecioară te-ai născutú,

«Dinú fecioară curată,

Și pré nevinovată,

«Pentru acéia ne rugămú

ca și de la noi să primești

Darurí lumești».

O r a ț i e.

Dumné-voastră, cinstiți boiari, aciasta iaste stéoa, de caré au prorocitú mai înainte verhovniculú Valaamú, zicândú că va răsări o sté dinú Iacovú, și să va rădicá unú împăratú dinú Israilténí, și va sfărâmá pre toți domnií Moaviténilorú, care sté fost-au povățuiți acei trei crai și de lumină purtătorí filosofí, și după raza ei mergând până la Vitlémú, găsát-au pre Hs.

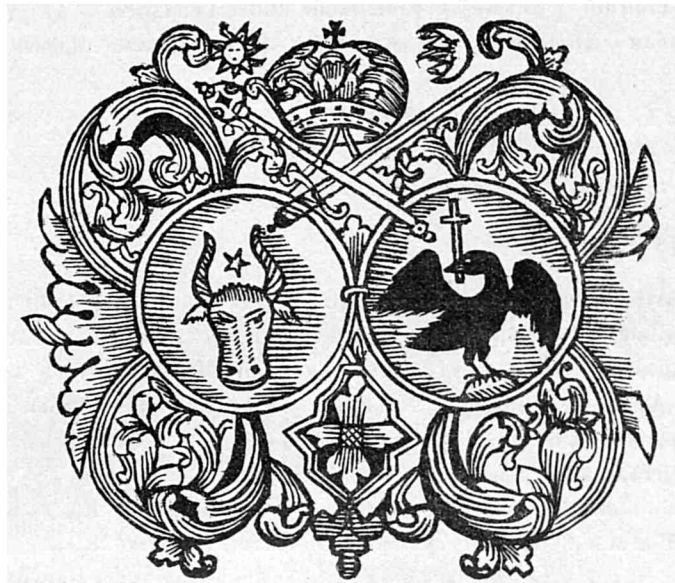
258. Molitvenic, Buzău 1747.

ЕУХОЛОГІОН | ЙДЕКЪ | МЛТЕНІКЪ | Йкѣмь ꙗтрачѣсташь книжъ
Тѣпкрѣтъ, дспѣ | ѡржндѣла чѣлш Гречѣскъ. | Лтрос ѡль трѣйлѣ ѡнь, днѣ ѡ
пѣтра | Дѣніе ѡ цѣрѣй рѣмжнѣщѣ ѡ прѣлѣмнѣтѣлѣ | шѣ ꙗнѣлѣтѣлѣ Дѣмнѣлѣ
нѣстрѣ | Іѡ Кѡстандѣнѣ Нѣколѣе Кѡевѡдѣ. | Мѣтрополѣтъ фѣндѣ ѡ тѣлѣтъ
цѣра | рѣмжнѣскѣ Кѡр Нѣѡфѣтѣ : | Кѡ тѣлѣтъ кѣлтѣла Юбѣторѣлѣ | дѣ
Дѣнѣзѣс Ѣпѣскопѣлѣ Бѣзѣлѣлѣ. | Кѡр Мѣѡѡдѣе. | Л сѣнѣта ѣпѣскопѣе ѡ Бѣзѣлѣлѣ, |
Ла ѡнѣлѣ ꙗ зѣне.

In-4° de 4 foi și 562 de pagine, tipărite cu negru și roșu, cu 26 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema indoită (facs. 291), cu inițialele Domnului și cu versurile
acestea :

Buurulū, corbulū și crucē, treī sēmne minunate
Darurile tale vestescū, Doamne pré innălțate.

291. — Stema din *Molitvenicul* dela Buzău, 1747.

Buurulū Domnu Moldovei că ăi fostū te însemnéză,
Corbulū alū Țării Rumânești stăpânū te adevereză,
Iară crucē, pravoslaviei bunū paznicū te arată,
Constandine, pré înțeleptule, cu inimă curată,
Acīasta în véci te va păzi cu cinste și cu pace
Și pre vrăjmași îi va surpă, ca praful îi va face.

Pe pagina următoare se află extractul din scrisoarea către Corințieni privind la
limba serviciului divin :

I. Corințeni: glav. 14, stih. 6.

Iară acumū, frațilorū, de voi veni cătră voi cu limbi grăindū, ce voi
folosi voao, de nu voiu grăi voao au întru descoperire, au întru înțelegere,
au întru prorocie, au întru învățătură. *Stih. 19.* [Intr]u besérecă voescū cinci
cuvinte a grăi cu înțelesū [ca] și pre alții să-i învățū, de câtū zéce miī de
[cuvin]te, în limbă streină.

Urmează apoi arătarea cuprinsului.

Pe una din paginile de la sfârșit se află numele tiparitorului: «Sandul Irimiia typografulu».

Urmează obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar, și următoarea înștiințare :

Insă să știi și aciasta, că de veї cerceta pre amăruntulū rānduialele și tālmăcirē acestuī Molitvenicū și de-l veї potrivī cu niscare izvoade slovenestī, veri de unde ar fi typărite, și nu să va potrivī, să nu te pripești îndată a defăimā, căci noi amū urmatū Molitveniculuī grecescū, carele l-au typăritū Nicolae Glichī, la anulū de la Hs. 1691, și după cātū ne-au fostū putința, și întru înțelesū și întru rānduiale amū așăzatū; pre alocurē amū și adaosū în tālmăcirē pentru scurtarē limbīi rumānești, așijderē și la învāțaturi și la rānduiale pentru prostimē preoțilorū și pentru mai lesnele lorū. Iară cēle ce nu s-au pusū nicī decumū, s-au lāsātū, unele pentru că sântū arhierestī, iarā altele pentru că nu le slujescū pre acēste locurī.

Ultima pagină e ocupată de o «rugăciune la semănătură.»

București : Biblioteca Adademiei Romāne.

259. Molitvenic, Râmnic 1747.

М Ѧ Т В Ё Н И К Ъ | Ѧкѡмъ ѡтр-ачѣсть кнѣ Тѣпъритѣ. Ѧтрѡс | ѡль трѣнак ѡнѣ, динѣ ѡ пѡтра Домнѣ | ѡ Църѣй Рѡмѣнѣщѣй. Ѧ прѣ ѡсминѡ- | тѡсѡщѣ шѣ прѣ Ѧнѡлѡцѡтѡсѡщѣ Дѡмнѣ | Іѡ КѡНѢТѦНДѦННѢ Нѣкѡлаѣ Кѡекѡдѣк | Кѡ Благо-слѡвѣнѡ Прѣ сѡнѣцѣтѡсѡщѣ Мѣтрополѣтѣ | Кѡ р Н Ѣ О Ф И Т Ѣ. | Шѣ кѡ тѡбатѣ ѡсѡрдѡл шѣ Кѣлтѡлѡл | сѡнѣцѣй сѡлѣ ѡбитѡрюлѡщѣ дѣ ѡлнѣзѣс | Кѡ р К ѡ ѡ м ѣ н т ѣ Ѣ п ѣ с к ѡ п ѣ Р ѡ м ѣ н ѣ к ѡ с ѡ щ ѣ. | Ѧ сѡнѣта Ѣпѣсѡпѣ ѡ Рѡмѣнѣсѡщѣ | ѡ Ѧнѡсѡл Дѣла Фѡлѡчерѣ ѡсѡмѣй : ѡзѣнѣ. | — Ѣ-ѡс Тѣпъритѣ Дѣ Кѡчѣрнѣкѡсѡщѣ Ѧтрѣ Прѡвѣцѣй | Пѣнѡ Мѣхѡѡ Ѧѡдѡнѣсѣ Кѣчѣ Тѣпографѡсѡщѣ | Рѡмѣнѣчѡнѡсѡщѣ.

In-4° mic de 4 foi fără număr și peste 252 numerotate, tipărit cu negru și roșu, cu 27 de rânduri pe pagină. Pe verso titlului se află aceleași versuri ca și în Liturgia din București din acelaș an. Stema însă este cea din Octoihul de la Râmnic, din 1742 (facs. 287). Celelalte foi liminare cuprind tabla de materii.

Pe una din foile dela urmă se află următoarea înștiințare:

Typăritu-s-au acestū Molitvenicū prin diorthosirē lui Lavrentie Ieromonahū de la sfânta Mănăstire Hureziī; și cu plecăciune mă rogū tuturorū celorū ce veї ceti, ori-ce greșalā veї aflā îndreptați, neponosluindū, că pre cumū iaste cu neputința omului a nu păcătui așā și typariulū fără greșalā. Insă să știți și aciasta, că de veї cercetā cu amăruntulū rānduialele typiculuī acestuī Molitvenic, nu să va potrivī pre multe locuri cu cel grecescū, căci că noi la typicuri, pentru prostimē preoților și mai lesnele lor, amū urmatū Ustavuluī celuī Moschicescū; iarū în tālmăcirē cuvintelorū și așezarē vorbeī rumānești, amū urmatū tālmăciturilorū părinteluī Damaschinū Episcopū și Dascālulū. Și iarāși mă rog a toată vârsta, celorū bătrānī ca unorū părinți și celorū tinerī ca unor frați, cetindū pre cartē aciasta, să nu mă defăimați pre mine ne știindū eu nimica, care nu pocī să adăpū rāsădirē părinteluī și dascāluluī celuī numitū mai susū, și ce voi adaoge cătrā mărgăritariulū luī, eu ticălosulū ? Numai trudā și neajungere. Iarū mai multū la urma învăjă-

258. Molitvenic, Buzău 1747.

ЕУХОЛОГИОН | ЙДЄКЪ | МЛѢВНІКЪ | ЙКЪМЪ ꙗтрачѣсташь кнпъ
Тѣпкрѣтъ, дѣпк | ѡржндѣла чѣлѣй Гречѣскъ. | ꙗтѡѡ ѣлъ трѣйлѣ ѣнь, днпъ ѡ
пѣтра | Дѣннѣ ѡ цѣрѣй рѣмжнѣщн ѡ прѣлѣмнѣтѣлѣ | шн ꙗнѣлѣцѣтѣлѣ Дѣннѣлѣй
нѡстрѡ | Іѡ Кѡстандннъ Нѣколѣе Кѡекѡдѣ. | Мнтрополѣтѣ фѣнндѣ ѡ тѡлтѣ
цѣра | рѣмжнѣскъ Кѡр Нѣѡфнтѣ : | Кѡ тѡлтѣ кѣлтѣла Ѣѡнтѡрѣлѣшн | дѣ
Дѣннѣлѣс Ѣннѣскѡлѣ Бѣлѣлѣлѣ. | Кѡр Мѣдѡдѣе. | ꙗ сѣнѣта ѣннѣскѡнѣ ѡ Бѣлѣлѣлѣ,
Ла ѣннѣлѣ ꙗ ѣснѣ.

In-4° de 4 foi și 562 de pagine, tipărite cu negru și roșu, cu 26 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema indoită (facs. 291), cu inițialele Domnului și cu versurile
acestea :

Buurulū, corbulū și crucē, treī sēmne minunate
Darurile tale vestescū, Doamne pré innălțate.

291. — Stema din *Molitvenicul* dela Buzău, 1747.

Buurulū Domnu Moldovei că ai fostū te însemnēzā,
Corbulū alū Țării Rumânești stăpānū te adeverezā,
Iară crucē, pravoslaviei bunū paznicū te aratā,
Constandine, pré înțeleptule, cu inimă curatā,
Acīasta în vēci te va păzi cu cinste și cu pace
Și pre vrājmași îi va surpā, ca prafulū îi va face.

Pe pagina următoare se află extractul din scrisoarea către Corintieni privitor la
limba serviciului divin :

I. Corintheni: glav. 14, stih. 6.

Iară acumū, frațilorū, de voi veni cătrā voi cu limbi grāindū, ce voi
folosi voao, de nu voiū grāi voao au întru descoperire, au întru înțelēgere,
au întru prorocie, au întru învățaturā. *Stih. 19.* [Intr]u beserecā voescū cinci
cuvinte a grāi cu înțelesū [ca] și pre alții să-i învățū, de câtū zēce miī de
[cuvin]te, în limbā streinā.

turii lui aciasta mi să pare, că va îndrepta pre voi a cunoaște pre lesne cele ce să vorbescă în limba Rumânescă.

București : Biblioteca Academiei Române.

260. Sinopsis, Iași 1747.

Semnalat de Popp în *Disertație*, 70, fara alta indicație. Petru Pavel Aaron în *Păstorieasca poslanie*, Blaj 1760, p. 59 îl citează ca fiind tipărit în 7254 (1746).

Vezi mai jos, sub anul 1751.

261. Triod, București 1747.

Semnalat de Popp în *Disertație*, 66, fără nici o alta indicație.

262. Triod, Iași 1747.

Т Р І Ъ Д І Ъ Н | каре ꙗ зиле прѣ ЛѢМИНАТЪСАШ ШИ ꙗ- | нѢЦАТЪСАШ ДѢМ-
НАСАШ НѢСТРА, | І Ъ Г Р И Г О Р І Ъ Г И К И | Б О Е В О Д Ъ | К С Благословеніа ѿ
прѣ сфинци- | тѢСАШ Митрополитъ | Квръ | Н І К И Ф Ѣ Р Ъ | Якъмъ ꙗтѣю ꙗтр-
ачѣсташъ | кипъ, с-ас Тупъритъ | Де Дѣка Свтириѡвничъ Тупографъ | дела Ѳасоск.
К С ѿ кѣрѣмъ келѣсѣлѣ | ꙗтѣрѣ ѿ сѣ Тупографѣ ꙗ лшй. | Ла ѿнѣлѣ дела зидирѣ
ЛѢМИИ : | ꙗ зѣне : | лѣрѣ дела ꙗтѣрѣнарѣ ДѢМНАСАШ | ꙗпѣлѣ.

In-folio de 2 foi fără numerotație și 297 numerotate, cu greșeli. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 48 rânduri în coloană.

Titlul este încadrat într-o «poartă» gravată pe lemn. Pe verso se află stema indoita (facs. n° 292) înconjurată de inscripția : *Io Grigorie Ghica Voevodă, cu mila lui Dumnezeu Domnă și Oblăduitoru a toatei țării Moldaviei*, iar dedesubt, versurile următoare :

Stihuri politice 6 asupra stemei pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Domnului Io Grigorie Ghica Voevodă.

Corbulă și cu Crucé aivă te adevereză,
Că ai stăpănită Vlahiei te însemneză;
Iară Buorulă, Domnă Moldaviei te încredințază
Și a ta dreptate pre toți îndestuleză.
Dă-î Doamne putere mare cu nădejde bună,
Țara să stăpânescă tare cu dreptate bună.

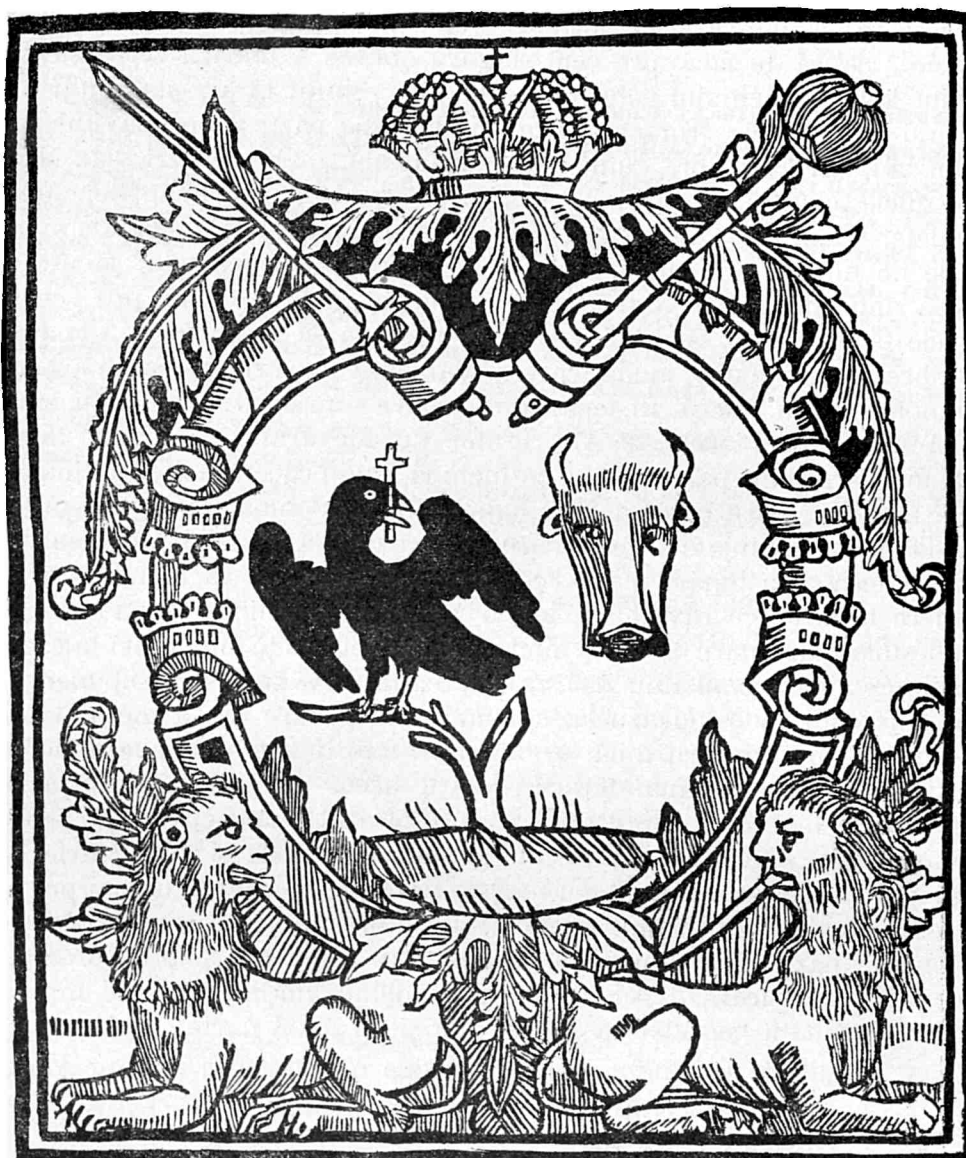
A Măriei tale plecată robă,
Duca Sotirioviță Typografulă dela Thasosă.

Pe foaia următoare se afla prefața aceluiaș Duca Sotirioviță, adresată Domnului Moldovei.

Blagocestivului, pré credinciosului, pré luminatului, pré linului, și de Dumnezeu încoronată Domnă și oblăduitoră a toată Țara Moldovii, Domnului Domnului Io Grigorie Ghica Voevodă, spășanie, bună viiață, bună moștenire de la Dumnezeu și de săvârșită bună petrecere.

Fiește ce légé dréptă mă siléște pre mine, pré innălțate și de Dumnezeu credincioase Doamne, ca să închină Măririi tale cu datorita cinste și evlavie pre acestă de sufletă folositoră Triodă, care acumă cu cheltuială nu puțină vruu ca să-lă typărescă pre limba moldovenescă, spre

292. — Stema din *Triodul* dela Iași, 1747.

de săvârșita înțelegere și urmata folosința lăcuitoriloru Țării aceștiia, intru care iarăși au așezat și au înălțat Dumnezeiasca Pronie pre a ta înălțime apărătoriu vrédnic și oblăduitoriu bun cuviințat. Eu nu luasem altă scoposă la aciasta, închinării, fără numai pre arătaré a unii câtă mai multă datorită, încă pré atâta cu evlavie supunerii nevredniciei mele, lângă a ta înălțime și unire închinării a unii cărți, care pentru alesul materii, ceru fără de îndoială și alesul chipului, adevă pre închinare la celă mai înalt și mare cuviințat obraz, pentru ca să ia cé de săvârșit și închipuitoare închipuire. Acum cum era cu puțină, fără de nici o vrédnică de hulă stricare a dreptății și aivé năpaste a cuviințării, să închină la

altu obrazu pre inchinare aciasta, fara la acela alu Mării tale, la care au alergatu sa sa unesca acelu intreitū chipu alu bunătăților, noroculu, fire și vrere, ca sa te faca pre celu singuru obrazu a mării ceī obștești, și osebita lauda a nemului celu pravoslavnicu. Santu la aciasta mulți marturi, nu numai cele frumoase ramuri de inbe parți a pre slăvitulu nemulu tău, cari toți, pre cumu zice Eclisiastulu, intru nemuri s-au slăvitū și în zilele lorū lauda (Sirahū, cap. 44), ce încă ce osebita înțelepciune și blândete, lângă cele lalte trupesti și sufletești inpodobiri, a Mării tale, cu carele nu numai ai robitu inimile supșilorū tăi, ce încă te-ai făcutu chipulu a uni adevăratei vestiri, care au vestitu în totu loculū pre vestitulū numele tău putându să de cine-va fără frică ca să greșască la a ta înălțime pre aceia chiaru lauda carele odănoară au strigatu Sirahū, pentru Solomonu, cumu, adecă, în depărtate ostroave s-au dusu numele tău, și te-ai iubitū intru păciuire ta. Cap. 47 : Sirahū. Cu adevăratu să va vedē îndrăzneța începere dinu partē celuia ce inchinā fiindū cā santu lipsitu dinu toate acele mijlociri, care putē să faca mai priimitā inchinării. Cu acēste toate aciastā bună cuviințată legare, care să face dinu amādoao părțile a vredniciei, adecă a inchinării cātrā cela care o inchinā, va fi îndestulā răspundere la flește ce răvnitoare inimā pentru nevrednicia celuia ce inchinā și îndestulā îndemnare la alēsa înțelepciune și blândete înălțimei tale, ca să o priimēscā, pre cumu amū zisū, ca unū semnū de evlavie și de supunere mai multū de cātū ca o îndrăznēlā, cātând-o de pururē pre a mē nevrednicie cu acē dinu lăuntru mila ta, cu care totū dēuna obicīnuești de priimești până și pre ceī mai săraci. Pentru aceia darā, inchinându aciastā sfântā carte împreună și pre mine insumi la acele mare cuviințate picioare a Mării tale, sărutându cu plecate genunche mânăle și poala Mării tale, rogū pre milostivulū Dumnezeu, ca să păzască pre Mării ta mai pre susū de toată răotatē celorū inprotivnicī, întărindu-te intru pre înălțatulū și de Dumnezeu păzitulū scaunulū alū Domniei, în mulți anī și pre norociți, cu pace și fără turburare, dāruindu-ți viiță îndelungatā intru veselie, împreună cu pre luminații beizadēle a Mării tale și cu toată curtē. Amin.

A slăvitei de Dumnezeu înălțimei tale mai micū și plecatū robū,
Duca Sotiriovicī Typografulū dela Thasosū.

București : Biblioteca Academiei Române.

1748.

263. Cazanii, Râmnic 1748.

К Я З Я Н Ї Н | Че Квпринде ꙗ сине Ёвѣгайлѣ тжаквѣте йлѣ | Двмнечиларь
де прѣсте йнѣ, шй кс Казѣ- | нѣлѣ Гѣнаѣарюлшй Прѣзничиларь Апѣкрѣтѣщй, | Шй
ѣлѣ Гѣнциларь чѣларь Мѣрй, ѣ Ег : | Лвнй де прѣсте йнѣ, Кѣре йкѣлѣ ꙗтжй с-ѣс |
Твпѣрѣтѣ ꙗ зйлѣлѣ прѣ Лвминѣтвѣлшй Домнѣ | ІѢ ГРѢГОРІѢ Гйка Ко-
кѣдѣ. | Апѣрѣ ѣлѣ дѣвалѣ Дѣнѣе. | Кс Бѣгословѣнѣл прѣ Гѣнцилѣлшй Митропо-
литѣ Кѣрѣ НѢОФИТѢ. Шй кс тѣатѣ Кѣлтѣлѣ Гѣнцией сѣлѣ | Ювнтѣрѣю-
лшй де Дѣнѣзѣс : Кѣр КЛѢМЕНТѢ | Епискѣпѣл Рѣмникѣлшй. | Ап сѣнтѣ Епискѣпѣ
ѣ Рѣмникѣлшй | Ла йнѣй дѣла Фѣчерѣ Лѣмнѣ : ꙗзѣс. | С-ѣс Твпѣрѣтѣ де Квчѣр-
никѣл ꙗтѣрѣ Прѣвѣщй Пѣпа Мѣхѣй | йданѣсѣ Пѣпо Ейчй Твпогрѣфѣл Рѣмничѣнѣл.

In-folio de 3 foi fără număr și 200+110 foi numerotate. 34 de rânduri în pagina încadrată în chenar de linii.

Titlul, de asemenea încadrat, are frontispiciul cu Sf. Nicolae de care s'a vorbit mai sus (p. 73). Pe verso titlului stema dublă (facs. 287), cu inițialele domnești ale lui Grigorie Ghica și cu aceste versuri :

Stihuri poetice 10 asupra stemei pré luminatului,
slăvitului și blagocestivului Io Grigorie Ghica Voevodă.

Doao închipuirī ce în pecete s-au însemnată
Domnului Grigorie de la Hs. i s-au dată.
Bourulă stăpână Moldovei ilă adevereză,
Corbulă ală Valahiei Domnă ilă încredințeză.
Amândoao stemele de Domnie încoronată
Pre acestă de bună nēmă și lăudată,
Pre Domnulă Grigorie celă de bună viță,
Păzescă-lă Dumnezeu cu multă biruință,
Ce acumă domnește Țara Rumânescă,
Domnu-lă păzescă ca s-o stăpânescă.

Pe cele trei fețe următoare se află prefața :

Prédoslovie
cătră totă cetitorilă și de Hs. iubitorilă.

Intru toate zilele învățându-ne și cu meșteșugulă Sfințeloră Scripturī deprinzându-ne, pravoslavniciloră Cititorī, putemă cunoaște că omulă și toate dihaniile cumă să deprindă și să învață din vârsta tinereteloră, acélășu deprinderi țină până întru adânci bătrănețe, și nu numai firé omenescă și a dihaniiloră, ci și pomiī orī ce felī de roadă voră avé de tineri, așa sântă și până la sfârșitū.

Așijderé și orī ce vasū în care să voră pune nescari unșorī miroșitoare, și după ce să sparge și hărburile lui toate miroșescū. Pre cumă vedemă și pre acestă minunatū omă, pré cinstitulă și de Dumnezeu iubitorilă Chyrū Climentū, Episcopulă Rîmnicului, că fiindă deprinsū dinū tănără vârsta sa cu céle Dumnezeestī și făcându-se vasū alesū, nu plinū de unșorī miroșitoare, ci de Dumnezeesculă darū, au datū și dă bunū miroș

duhovnicesc sfinței lui Dumnezeu Bisereci și a toată pravoslaviia, an 10 luni 3, typărind multe fêluri de cãrți în toți anii. Și aici să plini cuvântul înțeleptului ce scrie la Cântare cântărilor: «Lapte ăaste suptu limba ta, și mirosul hainelor tale, ca mirosul Lyvanului și ca o grădină plină de rodii și crini.» Capu 4, stih 11.

Pentru că bunătate nu să trage, nici vine după nemu, așijderé și răutate, pentru că orî-ce omu de ar fi să se tragă despre părinți și despre rudenie de oameni mari și vestiți și îmbunătățiți, ăaru lucrurile lui să fie proaste, și urâte și fără ispravă, unul ca acela ăaste batjocorit de toți. ăaru cându răsare o odraslă bună întru satu prostu și să face cu nevoință și cu multă socotință și înțelepciune minunată întru lucruri și pro-copsêste întru bunătăți, atunci să cade unul ca acela să fie laudat cumu să cade de toți, precumu se arătă chérú, și să véde la acestu de Dumnezeu alesu și cinstitú părinte, mirându-se de dânsul toți văzându-lu dintr-unu locu ca acela și satu de josu, dinu care s-au ivitú și au crescutu o odraslă ca aciasta, înpodobitú cu atâté bunătăți și daruri. După alte faceri de bine ce au făcutu în vrémé răzmiriței, fiindu mijlocitoru de pace și înblanzitoru de cumpliții oșteni, s-au cinstitú și s-au întăritú de doi Inpărați mari, adecă de Inpăratul Romanilor și alu Otomanilor, fiește carele după obiceiul lorú, dela unul trimițându-ı dicret de întărire și dela celalaltu trimițându-i-să fermanu și caftanu de stăpânire.

Așijderé și de luminații Domni ai țării aceștiia de toți s-au cinstitú și s-au iubitú și au avutú trecere de cuvântu, întru ale căroră norocite și luminate zile nu s-au odihnitú, ci multe cãrți au typăritú, împodobindú sfințele Bisericı precumu să véde. Acumu mai pre urmă dat-au în typari și aciastă Dumnezeiască carte ce să chiamă Chyriacodromionu, ce ăaste prorocie descoperită a sfinței Evangheliı, ce cuprinde întru sine evangheliile Dumineciloru anului cu Cazaniile și tălcuăla lorú, și Cazaniile Synaxarului a prazniciloru înpărătești, și ale sfinților celoru mari. Văzându că și aciastă sfântă carte ăaste foarte folositoare și de sufletu mântuitoare, atăta câtú ăaste îndestulată a aduce la umilință și singuru sufletul celú împietritú. Și s-au începutú acestu sfântu și dumnezeescu lucru în Domniia Măriei sale Io Costandinu Nicolae Voevodú, la anulú 7255 (= 1747) și au luatú săvârșitú în zilele Măriei sale luminatului Domnului nostru Io Grigorie Ghica Voevodú, la létu 7256 (=1748). Pentru că în zilele acestui blagocestivú Domnu, la létulú ce scrie mai susú, la luna lui Mai în 8, mergându acestu mai susú numitú Părinte Arhiereu innainté Măriei sale și a toată boerimé, de bună voia sfinției sale au făcutú par[etis]isú și au lăsatú scaunulú său iubitului său ucenicú Chyr Grigorie episcopú, urmându păstorulú celú marelu lui Is Hs, care au datú pe sémă oare cându turma oilorú sale iubitului său ucenicú lui Petru. Decı să venimú la scurtaré cuvântului: Lăuda-voı darú multa nevoință, multa răvnă și purtare de grijă, ce au avutú și are și până acuma pentru toată creștinătaté, ăaru mai multú pentru voı, cucerniciloru preoți. Carele călătoriia ș-au plinitú și credința dréptă au păzitú, și văzându că au îmbătrănitú și au slăbitú, de bună voia sa s-au prostilú și cu umilință la toată obște să roagă, să nu fie uıtatú, că le va

fi păcatu. Priimiți daru cu dragu și aciastă mai de pre urmă a lui Carte, ca și cêlălalte, ce mai nainte de câtu aciasta s-au făcutu, și o cetiți cu mulțamită, rugându pre Dumnezeu neîncetat pentru spăseniia sfinției sale, ca și acumu întru rămășița zileloru sfinției sale să dobândescă ertare, ca și lucrătorul celu ce au venit în ciasul celu alu unsprăzêcelé. Să să învredniciască să dobândescă ciata Arhierêilor, veselii dreptiloru, hrana raifulu, bucuriia cé nespasă și negrăită, care ochi nu o au văzut și la inimă de omu n-au intrat, precumu zice fericitul Apostolu Pavelu, și vă bucurați întru Domnul, a căruia iaste slava în véc. Aminu.

In josul acestei prefețe se află următoarea notiță :

S-au typăritu și de Costandinu Typografulu Bratū (= fratele) Popa Mihaï Typografulu.

La sfârșitul părții a II-a, f. 109 :

Typăritu-s-au aciastă sfântă carte prinu ostenela diorthosirii lui Lavrentie Ieromonahulu, Dimitrie Vicî.

Pe ultima pagină a foilor liminare se află reprezentat Săborul Maicii Domnului, iar la început un frontispiciu imitând pe cel dîn Evanghelia de la Snagov din 1697 (v. I, p. 327) și purtând anul 1745 cu țifre arabe.

București : Biblioteca Academiei Române.

264. Psaltire, București 1748.

Tipărită în 520 de exemplare, după cum rezultă din sămile Mitropoliei Ungrovlahiei, păstrate în Biblioteca Academiei Române.

Biserica ortodoxă, XXIII, 128.—Cf. Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII-lea*, I, 514.

1749.

265. Bucovna, Râmnic 1749.

Bucovna pentru învățatura prunciloru, întru care se cuprind buchele și slovele și cele zece porunci, ce au datu Dumnezeu lui Moisi ; și Simvolulu Credinței și cele zece fericiri, cu tâlcuiala lor pe scurtu. Acumu întâu tipărită cu blagoslovenia și porunca Sfinției Sale de Dumnezeu iubitorulu chir Grigorie, Episcopulu Râmniculu, în sfânta Episcopie a Râmniculu, la anul 7257 (= 1749). Prinu diorthosirea lui Lavrentie Ieromonahulu Dimitrievici. De Constantinu Athanasievici tipografulu.

N'am văzut exemplare. Titlul acesta, ca și prefața și celelalte știri, le luăm după un articol al lui C. Erbiceanu.

In-16° de 80 de foi, lipărit cu caracterele din cărțile lui Antim(?).

Prefața :

Predoslovie către toți Pravoslavnicii creștini.

Grigorie, cu mila lui Dumnezeu episcopu alu Râmniculu Noulu Severin, cucêrniciloru preoți, i diaconii și tuturor pravoslavnicii creștini, câți vă aflați în eparhia smereniei noastre, de la prea putêrniculu Dumnezeu vă rugăm milă, pace, sănătate și viață curată și spăsenie sufletească, iar

de la smereniia noastră molitvă și blagoslovenie trimitemă tuturoră de obște, ca unoră ai noștri iubiți fi.

Nu numai cu pâine va fi viu omulă, iubiții noștri fi pravoslavnică creștină, ci cu totă cuvântulă ce iase din gura lui Dumnezeu (Mathei, cap. 4). Pentru care și Apostolulă Pavelă, propoveditorulă credinței învață, grăindă, 2 Tim. 3: «Toată Scriptura cea de Dumnezeu însuflețită de folosă iaste cătră învățatură și dojană, că acēia îndreptăză cătră cunoștință și dreptate și face desăvârșitū pre omū a fi alū lui Dumnezeu, îndreptându-lū spre totă lucrulă bunū»; pentru acēia și noi știind cătră folosință sufletească are cuvântulă lui Dumnezeu, așa propovăduimă precumă și scrie, și după datoria noastră nu vom să vă lăsămă pre voi a fi lipsiți de Dumnezăeștile cuvinte și sfinte poruncile lui, ci vă punemă înaintea acēstă de gândū și duhovnicăscă masă, plină și gata de duhovnicească hrană, adecă de Dumnezăeștile cuvinte, cartă acēsta, zicū, ce cuprinde întru sine buchile de învățatura prunciloră și tâlcuiala celor zece porunci ale lui Dumnezeu, și tâlcuiala Simvolulă Credinței și cele zece fericiri.

Priimiți dar cartea acēsta, și cetați cele dintr-ânsa și înțelegeți puterea cuvinteloră, ca să puteți a îndreptă viața voastră și a umbla în poruncile lui Dumnezeu, care să cuvine tuturoră pravoslavniciloră creștină, și voao filoră, și celoră lalți casnici ai voștri, după a voastră datorie așijderea să-i îndreptați și de la fără rânduiialele loră și să-i învățați légé lui Dumnezeu; și mai vârtos să cuvine voao, cucérniciloră Protopopi, și celoră lalți preoți să învățați pe noriași voștri légé lui Dumnezeu cu toată osârdiia, că aveți a da cuvântū pentru dânși la înfricoșata judecată a lui Christos.

Nu lenindu-vă dar, ci trezindu-vă întru toate să-i întoarceți pre dânși de către toate nedreptățile loră, învățându-i precumă Pavelă grăește (I. Tom. 4). . .

Urmează apoi rânduiiala vecerniei, a liturghiei (raspunsurile sunt în românește și în grecește, tipărite cu litere cirilice), simbolul S-lui Atanasie, cele zece porunci explicate, explicarea crezului și a fericirilor, și, în fine, Bucuavna. Aceasta din urmă se încheie cu cuvintele următoare:

Aceste toate pentru légé lui Dumnezeu, pentru rugăcunile Domnului, pentru simvolulă pravoslavnică credințe și pentru noao fericire, s-au tipărită cu tâlcuială pe scurtū, pentru cea dintăi îndreptare a coconiloră; iar Cliriciă cariă învață pe coconi, datori suntă acēste tâlcuiale singuri de rostū a le învăța, ca să poată mai bine învăța pre coconi, și învățându-i, să-i întrebe răspunsurile, spre întărirea pravoslavnică credințe a unuia în Troiță slăvită Dumnezeu, a căruia iaste împărăția și stăpânia în nesfârșiți véci. Amină.

Pop, *Disertație*, 73. — C. Erbiceanu, *Material pentru Istoria învățământului cărței la Români, în Biserica ortodoxă*, XII (1888—89), 480. — Cf. *Cronicarii greci ai aceluiaș*, p. XXXIV.

266. Carte pentru iertarea păcatelor, dată de Partenie Patriarhul de Ierusalim, 1749.

Foaie. Textul este slavonesc.

București: Biblioteca Academiei Române.

267. Ceaslov, București 1749.—Slavonesc.

Dintr'o notiță aflată în condicile Mitropoliei din București rezultă că la 15 Dec. 7258 se isprăvise de tipărit un ceaslov slavonesc. Acest ceaslov s'a tipărit în 500 de exemplare și a costat 154 taleri. Mitropolitul hotărăște ca ele să se vândă cu câte un zlot exemplarul nelegat, din care Mitropolia va lua 25 parale, Ecclesiarhul 3 și diortositorul (corectorul) 6 bani.

C. Erbiceanu, *Documente privitoare la Istoria bisericească și politică a Românilor*, în *Biserica ortodoxă*, XXIII, 131.

268. Molitvenic, Iași 1749.

ЃѸХОЛОГИОН | ЃДѢКЪ | МЛѢВЕНІК | ЯКМѢ ѿтр-ачѣста кнпъ ТѢпъ-
рнѣтъ, дѣпъ | ржндѣіала чѣлѣн Гречѣскъ | Ла а долау де дѣмнезѣс ѿнѣлацѣтей Дом-
ннѣй а прѣ лѣминатѣсѣн ѿбелѣдѣнтѣорю | а толатъ Цѣра Молдѣвей, | ІѸанъ Грн-
горіе Гнѣка, Еоекѣдѣ | КѢ Блѣслоуеніа ннѣ кѢ толатъ кѣлтѣіала прѣ | сфнѣцн-
тѣсѣн Мнѣрополнѣ алъ Молдѣкнѣ | КѸр НѣкнѣфѸр ПѣлѸпѸнннсанѣслѣ дѣла
Нѣфпай. | А сфнѣта Мнѣрополнѣ вѣкѣе ѿ ѿшн | Ла ѿнѣслѣ дѣла ХѢ, *ѿѿѿѿ. | Де
Іереміа МѣркѸ ТѢпогрѣфѣслѣ.

In-4° de 4 foi și 564 de pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 de rânduri pe pagină. Pe verso titlului se afla stema îndoită și următoarele versuri :

Stihuri politice asupra stemei pré Luminatului și-nălțatului Domnū.

Spata, buzduganulū, armă înpărătѣсѣ,
Corona și buorulū, Domnū Moldovii că ești te aratā.
Soarele și luna cu lumina dau-ți raze,
Corbulū Țărāi-rumānești stăpānū c-ai fost te sāmnedā ;
Iarā sfānta cruce, armă sufletѣсѣ,
Pravoslaviei bunū paznicū te aratā.
Grigorie, pré înjāleptule cu inimā curatā,
Incinge-ți, Doamne, aciastā armā de biruințā,
Ia-ți pre Hristosū sāgīatā cu bunā credințā.
Incordēzā-lū spre pizmașū cu nādējde mare
Și Domnulū ți va agītā, celū în războiū tare.
Acīasta în vēci te va pāzī cu cinste și pace
Pre vrājmași vēi surpa, ca prafulū s-orū face.
Dupā acēstē toate, luminate Doamne,
Vēi dobāndi în ceriū cu sfinții împārați fāgāduita part(e).

Pe foaia următoare se află extractul din scrisoarea către Corintieni relativ la limba serviciului divin, ca și în Molitvenicul dela Buzău (1747). Urmează tabla de materii.

La pag. 554 se află scuzele pentru greșelile de tipar. Urmează apoi trei rugăciuni, numele tipăritorului : «Sandulū copilū zățariū» și o «Invățăturā pentru ispovedanie».

București : Biblioteca Academiei Romāne.

269. Octoih, Iași 1749.

ПІРІКЛІТІКІ | КѢ ДѢМНЕЗІС СФѢЖНѢСЛѢ | ЃДѢКЪ МЖНГѢЙТОАРѢ . че кѢ-
прнѣде ѿтрѣс снѣе | сѣсѣба а ѿптѣ Глѣсѣрнѣ. | ЃКѢМЪ ѿтѣнѣ тѣлмѣчнѣтъ дѣспре

ѣлнини. | Л лимба ромѣнѣскъ. | Шн с-ас Тупъритъ | де Дѣка Сотирѣвнич | Тупо-
графска. дела Олосок. | Лтрос а сѣ Тупографіе ѣ Иши. | Лктъ. ꙗзвнз ѡвгѣсть. гї.

Un vol. fol. de peste 909 pag. și o foaie cu titlu. Tipărit într'o singură culoare pe două
coloane, cu 38 rânduri în coloană. Titlul e încadrat în flori de compoziție tipografică.

Fără prefață. Necunoscând exemplare complete nu știm dacă a avut un epilog.

Mănăstirea Neamțului.

270. Preoția, Râmnic 1749.

С Ц Н С Т В Я | Ядекъ Превциѣ ѣ че кнпъ ѡре даторіе Прѣвтска шн | Діа-
конскъ съ съвжршаскъ Тѣинеле Бесеречѣшъ, | Шн кѣмъ тревсе съ съ гѣтѣскъ май
наинте спре ѡкрѣрк сѣнтелворъ : Шръ май ѡлесъ спре Дѣне- | земска Лѣтсрѣе, шн
кѣмъ съ фѣкъ ла ѣтжм- | пѣрнле чѣле грѣбнне : кѣре сжнтъ фолрте грѣле шн
не | причепѣте : Якѣмъ ѣтжн Тѣпъритъ, ѣ зиле- | ле Лѣмннѣтскаш Дѣмннъ. | І С
Г Р Ы Г О Р І Е Г Ы К Ы Б О Ё Б О Д Ъ | Кс Бѣсслевенѣ шн келтсѣла сѣнціей сѣле |
ѡбнтѡрюлѣ де Дѣнезѣс | Кв р Г Р Ы Г О Р І Е С П И С К О П Х Л Ъ Р Ы М Н И К Х Л Х Ы | Л
сѣнта Спнскопие ѡ Рымннскѣш. | Ла ѡнскъ дела нѣшерк ѡш Хс. ꙗцѣлд. | Принъ
Дѣврѡсѣрк ѡш Лѣурѣнтіе : Іермонѡхъ : | Дѣмѣтріе Бнчн | де Квнстандннъ Тупо-
графска ЯданѣсѣБнчн | Рымннчѣнскъ.

În 4°, de 2 foi fără număr și peste 31 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu
27 de rânduri pe pagină. Titlul încadrat cu flori de compoziție tipografică.

În unele exemplare cuvântul *foarte* lipsește, iar în locul cuvintelor : *cu blagoslovenita*
și *cheltuiata* se află : *cu toată osârdiia și cheltuiata*.

Prefața începe chiar pe verso titlului :

Grigorie, cu mila lui Dumnezeu Episcopu alu Rîmniculuî noulu Severinû.

Cucerniciloru Preoți, i diaconi dinu toată eparhiia smereniei noastre
tuturorû de obște, dela pré puterniculû Dumnezeu, vă rugămu milă, pace
sănătate, viață curată și spăsenie sufletescă, iarû dela smereniia noastră
molitvă și blagoslovenie și ertăciune.

Milostivulû Dumnezeu, carele ca unû părinte alû milostivirilorû, chiver-
niseste, mântuiaște și înnalță pre toți căi nădăjduescû spre mila lui, acelașû
părinte alû îndurărilorû au căutatû și spre smereniia noastră și m-au
înnălțatû pre tréptele scaunuluî acestuia, dându-mi pre sémă păstoriia
cuvântătoarelorû oî ale Eparhieî aceștiia și încredințându-mi talantulû său,
puindu-ne înainte Dumnezeiasca poruncă ca să câștigămu cu dânsulû nu
aurû curatû, sau pietri scumpe sau păuni pestriți, precumû au obicēju a
câștigă ceî ce trecû cu corăbiile la Tharsisû, ci sufletele creștinilorû, pentru
că aciasta iaste datoriia cé păstorescă și întru ceî ce nascû creștiniî, adecă
ciata preoțescă. Iarû mai multû Arhiereulû să cade a îndreptă pre toți ceî
de suptû stăpănire sa după lége, cu putéré cé singură desăvârșitû, după
porunca sfinteî pravile, caré hotărăște ca pentru toate lucrurile besericești
Episcopulû să poarte grijă și să îndrepteze, că măcarû că Dumnezeu
lucreză toate, iarû și noi de dânsulû fiindû rânduiți trebuie să lucrămu
înpreună cu lucrare mântuirii noastre și mântuire cuvântătoarelorû oî; că
precumû Dumnezeu în cerû are duhurî slujitoare trimițându-î spre slujbă
pentru îndreptare și paza pământênilorû așa și aici pre pământû au așezatû
duhovnicești slujitorî împărțitorî de cerești taine; că comoara ascunsă nu

dă nici unu folosu; așa și talanturile sufletești, cându nu să dau de la unii la alții, nu să chiamă talanturi, că zice Ecclisiastul: «Grădină închisă și fântână pecetluită, ce folosu e într-amândoa?» Pentru care trebuie să socotim și numărul talanților, că zice că au datu unuia 5, altuia 2, altuia unul. Deci să cade fiește care talantul său să-lu înmulțescă. Și aciasta pentru ce? Pentru că are stăpânul Hs. a ne luoà séma și pentru talanți și pentru dobânda lor. Și aciasta când? „Cându voi veni“, zice, adecă la a dooa venire, la care vedem că puțină iaste vrémé a neguțători talantul Dumnezeescului daru, carele ni s-au datu. Auzindū aciasta eu smeritulū, după darul ce mi s-au datu dinū mila lui Dumnezeu, să dămū și celorū ce sântū suptū stăpâniré noastră. Acumū de aciastă dată vă dămū întâia învățătură, precumū are datorie preotulū și diaconulū să săvârșască slujba sfintei besericī, și precumū să să gătescă mai nainte spre lucrare sfintelorū, iarū mai alesū spre Dumnezeiasca Liturghie. Și cumū să facă la întâmplările cele grabnice, care-sū foarte gréle și nepricepute spre îndreptare unora ca acestora amū datū în typarī aciastă cărticică ca o pârğă de învățătură a toată cīata preoțescă ca să poată și cei învățați și cei mai proști a luoà îndreptare. Deci cuprindeți aciasta cu sufletulū voiosū, spre alū vostru folosū. Și vă témeți de Dumnezeu, și poruncile lui păziți, așteptând cu bună nădejde zioa venirii lui la judecată, că va veni avândū plata sa cu sine, ca să dé fiește căruia după lucrulū lui; precumū însușū să făgăduiaște: Apocal. cap. 22: stihū, 7, 12, zicândū: «Dată viu curândū și plata mé cu mine iaste, ca să dau fiește căruia duple cumū îi va fi fapta lui». Și făcândū să credeți că cu adevăratū veți luoà plata ostenélei voastre, pentru care și smereniia noastră vă îndemnāmū totū déuna să fiți iscusiti și cu grijă la toată lucrare și paza sfintei besericī. Și vă bucurați în Domnulū, a căruia iaste slava în véci. Aminū.

Nu cunoaștem exemplare complete.

București: Biblioteca Academiei Române.

271. Prescurtare de rugăciuni din Psaltire, București 1749. — Grecește.

Σύνοψις εὐχῶν ἐκ τοῦ ψαλτηρίου, συλλεγῆσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γενναδίου Σχο-
λαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐτυπώθη ἐν τῇ τυπωγραφίᾳ τῇ ἀφιερωθείσῃ παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ Θεοσεβεστά-
του Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου
Γκίκα Βοεβόδα, τῇ ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει Οὐγγροβλαχίας, ἐν Βουκουρεστίῳ. 1749. Παρὰ
Στόικα πρεσβιτέρῳ τῷ Ἰακοβίτζῃ.

Prescurtare de rugăciuni din Psaltire, adunată de prea înțeleptul Ghenadie Scholarul. Patriarchul Constantinopolului.

S'a tipărit în tipografia aferosită de prea înălțatul și prea evseviosul Domn și Egemon a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, prea sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei. În București 1749. De Stoica preotul Iacovicī.

În 8°.

Pe verso titlului se află icoana hramului Mitropoliei, cu inscripția românească:

«Sfântul Constantin, Sfânta Elena». Urmează apoi o dedicație către Domn a Mitropolitului Neofit și o prefață, în care se arată că cartea se tipărește pentru uzul credincioșilor. După psalmi, în număr de 36, urmează câteva rătăciuni.

C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 97.

1750.

272. Canonul S-lui Spiridon, Iași 1750.

Canonul a celui dintru sfinți părintelui nostru Spiridon, Episcopul Trimithundiei făcătorul de minuni. Acum d'întâiu tălmăcit și tipărit, în zilele prea luminatului Domnului nostru și oblăduitorului a toatei țării Moldovii I. C. M. G. V. V., Mitropolit fiind Kyr Nichifor peloponisianul. Cu cheltuiala a prea cinstului și de bun neam Dumisale Constantin Razul vel vornic. De Duca Sotiriovicî tipograful dela Thasos, întru a căruia tipografia (*sic*), vlét 7258.

Nu cunoaștem exemplare. Titlul acesta este luat după un studiu al Episcopului Melchisedec, care n'a văzut decât un exemplar necomplet.

In-folio.

Cuprinde slujba sfântului și, la sfârșit biografia lui.

Putna : Biblioteca mănăstirii.

Episcopul Melchisedec, *O vizită la câteva mănăstiri și biserici antice din Bucovina în Analele Academiei Române*, VII, II, 243 și în *Revista-Tocilescu*, I, 273.

273. Catavasier, ed. II, Râmnic 1750.

К П Т Я В Я С І А Р Ю | Ыкъмь Ыдоав ѡарь Тѣпърить | Л зилел Прѣ Лв-
минѣтсавъ Дѡмнь, | Іѡ ГРІГОРІѢ Гика Бое[вод] | Кв Бѣгословенїа шї По-
рш[нка шї кв] кїел- | тсѡла Сѣнїцѣ сѡле де Дѡне[зес ѡвнторюль] | Кѡр ГРІ-
ГОРІѢ Ёпискѡпъ [Рымниксавъ] | Л сѣнта Ёпискѡпѣ ѡ Рь[їмниксавъ] | Ла
Ынсавъ зсїн. | — [С-ав Тѣпърить де Квчѣрниксавъ Лтре | [Превцїй] Пѡпа Мїхѡй
Ыданѡсѣ | [Пѡповнїч] Тѣпогрѡфсавъ Рымникѡнсавъ.

In-8° mic de peste 205 pagine. Tipărit cu negru și roșu.

Pe verso titlului începe îndată o prefață a lui Laurentie Ieromonah, adresată lui Grigorie, episcopul de Râmnic.

Cuprinde cântările în grecește (tipărite cu litere cirilice), în slavonește și românește.

Gherla : Biblioteca Penitenciarului. (Comunicat de Gavriil Hango).

274. Ceaslov, Iași 1750.

Ч Я С О С Л О В Ъ | Карє кспрінде ѣ сїне тѡатѣ сѡсѡба де | зї, шї де
нѡапте. | Ыкъмь ѣтр-ачѣсташъ кїпъ Тѣпърить, Л | зилел Прѣ крещїнсавъ шї
прѣ Ынзѡцѡ- | тсѡвъ Дѡмнь, шї Сѡблѡдшнторю ѡ тѡл- | тѣ Цѡра Молдѡвїей, | Іѡвѡннь
Квстандїнъ Нїколѡе, | Квекѡдъ, Мѡврокордѡтъ. | Кв клѡгословенїа прѣ сѣнїцїтсавъ
Кѡръ | Нїкїфѡръ Мїтрополїтъ ѡ тѡатѣ | Молдѡвїей, | де Дска, Сѡтїрїѡвнїчъ
Дѡла Сѡсѡв | Тѣпогрѡфсавъ. | Лтрс ѡкѣрѡв Тѣпогрѡфїе, ѣ Лшї | Блѣтъ, зсїн.

In-4° de 2 foi și 555 de pagine. 26 de rânduri pe pagină. Titlul e încadrat. Pe verso se vede stema din Triodul tipărit tot la Iași în 1747 și aceleași versuri puțin modificate :

Corbul și cu Crucea adevărată te încorunează,
Că ai oblăduiță Vlahie te înfățășază.

Bourulü darü Domnü Moldaviei te adeverezä
Cäci a ta dreptate pe toji indestulözä.

A Märii tale robü

Duca S(otiriovicü), T(ipografulü).

La sfärşit se aflä formula obişnuitä pentru greşelile de tipar.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

275. *Evangelie*, Bucureşti, 1750.

ЄФІТЯ ШІ ДІНЄЗЄІЄКІ | Є V Я Н Г Ё Л І Є | ЯКЪМЪ ѿТЖІ ТЪПЪРІТЬ,
ѿТРС ѧ ДѢАВ | ДѢМНІЄ ѧ ЦѢРІИ РЪМЖНІЄШІ, ѧ ПРЪК | ЛНЪЦАТЪСАШ ДѢМНЪ | ІЎ
ГРИГОРІЄ ГІКІА БѢЄВѢДЪ. | ІІРЪ КЪ БЛГОСЛОВЕНІА ШІ ТѢАТЪ КЕЛ-
ТЪСАА ѧ ПРЪК ЄФІЦІТЪСАШ | КУРЪ НЄ Ѣ ФІТЪ КРИТЪЕНЪСЪ, | МИТРОПОЛІТЪСЪ
ѧ ТѢАТЪ ЦѢРІИ | РЪМЖНІЄШІ, ШІ ІЗЪРЪХЪ ПЛІЮРИАВРЪ. | ШІ С-ѧС ТЪПЪРІТЬ КЪ СКЪРА ІИ
ДЪПЪ ѡ- | РЖНДЪСАА ЧЕИ ГРЕЧЕШІ. | Л СФІТЪА МИТРОПОЛІЄ ѿ БЪСКЪРІЄШІ : |
ЛА ІНІИ ДЕЛА ЗИДІРЪК ЛЪМІИ, ІЗЄІИ. | — ДЕ БАРЪСЪ БЪК : ѧ ГРИГОРІЄ ТЪПОГРАФИ.

In-folio mic, de 3 foi fără număr, 182 numerotate și alte 19 foi nenumerotate la sfârșit. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 35 de rânduri în coloană.

Titlul e încadrat și cu frontispiciu. Pe verso, stema îndoită (facs. 289) cu inițialele domnești și cu versurile din *Cazania* de la Râmnic din 1748, cu o ușoară schimbare în versul al 6-lea (*cu adevăratü*, în loc de : și *läudatü*).

Pe foaia următoare se află obișnuitele notițe biografice despre S. Ioan Evanghelistul, iar în fața textului, chipul acestuia gravat pe lemn.

Pe f. 21 viața S-lui Matei și chipul lui ; pe f. 55 v. viața S-lui Luca și pe f. 56 v. chipul lui ; pe f. 99 viața și chipul S-lui Marcu. La f. 134 începe Minologhionul ; la f. 172 v. *Evangeliiile de obște*.

La f. 180 v. se află formula pentru greșelile de tipar.

Urmează apoi instrucțiuni pentru citirea *Evangeliiilor*.

La sfârșit, cunoscutele versuri :

«Precumü ceî streini dorescü moşia să-şî vazä...»

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

276. *Floarea adevărului*, Blaj 1750.

N'am văzut exemplare.

Ediția a doua a acestei cărți, tipărită la Blaj în 1816, are următorul titlu : «Floare Adevărului pentru pace și dragosté de obște. Din grădinile Sfințelor scripturi prin marea stradanüa cucérnicilor între Ieromonaşi, în Manăstiré Sfintei Troiță dela Blaj la anul 1750 culeasă...» Iar în prefață se spune ca «această cărticică, Floare Adevărului numită, s-au fost tipărit întüia dată iar aici în Blaj, la anul 1750, Martie 30...»

V. mai jos sub anul 1816 și Popp, *Disertație*, 46.

277. *Octoiih*, Râmnic 1750.

О К Т Ѣ И Х Ъ | Ч Ё ЄЪ ЗІЧЄ ЄЛІНЪЩЄ | ПІРІКЛІТІКІИ | ЯКЪМЪ
ѿТЖІ ТЪПЪРІТЬ ДЕПІНЪ РЪ- | МЖНІЄШЕ, ѿТРС ѧ ДѢАВ ДѢМНІЄ ѧ ЦЪ- | РЖІ РЪМЖ-
НІЄШІ : ѧ ЛМІННАТЪСАШ | ДѢМНЪ ІЄ ГРІГОРІЄ ГІКА | БѢЄВѢДЪ. КЪ БЛГОС-
ЛОВЕНІА ПРЪК СФІИ- | ЦІТЪСАШ МІТРОПОЛІТЪ ѧЛЬ ОЎГРОКЛА- | ЧЕИ КУР НЄ Ѣ ФІТЪ.
ПРИНЪ | ѡЄЖРІА ШІ ТѢАТЪ КЕЛТЪСАА СФІИ- | ЦІЄИ СЪЛЕ ІЄНТЪРІУЛЪ ДЕ ДІНЄЗЄС
КУРЪ | ГРІГОРІЄ ЁПІСКѢПЪСЪ РЪМ. | Л СФІТЪА ЁПІСКѢПІЄ ѧ РЪМ : ЛА ІНІИ |

Дела Ядымы жэснн, пар дела Хс жцрн. | Де кычбрникыль жтрє Прєвнцї, Пєпа Млхдї | Яданасїє Попєкнїч: Тѣпографскї Рымннчкнскї.

In-folio de 4 foi fără numerotație și peste 371 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 41 de rânduri în coloană. Titlul este încadrat într-o gravură cu compartimente, gravată de «Diiac. Costandin Typ. Râm.»

Pe verso titlului se află stema dublă (facs. 287), cu inițialele lui Grigorie Ghica și cu următoarele versuri:

In Saretha și Carmilū, munte cu pustie,
 Cu trude nemernicindū Proroculū Ilie,
 Corbulū ȳ aducē luī hrana cē trupescă,
 Iarā acuma noao, hrana cē sufletescă:
 Că ține în gura sa pré cinstita cruce,
 Prinū carē Țārāi noastre Hs. slavă aduce;
 Că Beserica crește în bună sporire,
 Intr-a Măriei tale bună norocire.
 Asémene Bourulū, fiind flarā buīacă,
 Pré cu multă blândēțā ție capu-șī plēcă.
 Decī și acumū domnești Țara Rumānescă,
 Domnulū celū pré putérnicū să te întārēscă.

Urmează apoi cele două prefețe de mai jos:

Prédoslovie.

Pré blagocestivulū, pré luminatului, pré înnălțatului Domnū și oblăduitorulū a toată Țara Rumānescă, Io Grigorie Ghica Voevodū, întrégă sănătate, viiță îndelungată, pace și spāsēnie sufletescă de la Dumnezeu, ca să dāruiască Măriei tale, rugāmū.

Multe și nespuse daruri lucrătoare de bine Dumnezeu, a toate Înparatulū cerescū, cu milostivire au dāruițū némului omenescū, pré luminate și pré înnălțate Doamne, spre chivernisire aceștii vieți, prinū carē s-au rânduitū a căștigā totū pāmāntēnulū bunătățile cele vécinice și bucuriia cē netrecătoare, prinū carē cei ce să fericescū au căștigatū înpārățiia cē fără de sfârșitū și bucuriia cē dinū preună cu cētele ingerești. Ales-au înpārăți, domni și povățuitorī norodului său, ca să chivernisescă și să poarte nepuțințele și întru odihnă să le povățuiască. Precumū Arhiereilorū și Păstorilorū Dumnezeeshiī turme s-au încredințatū purtarē de grijă a sufletelorū, așa și înpārăților și domnilorū chivernisire noroadelorū. Precumū la sfānta scripturā să véde de judecātorii luī Israilū și de înpārăți: Iatā ostenelā avē pentru odihna norodului, pentru sporire casii luī Dumnezeu, precumū Pavelū Apostolulū grāiaște (Evrei, cap. 11 stih. 32): «Nu-mī ajunge a spune de Ghedeonū, de Eftahe, de Sampsonū și de Davidū, i procī». Că cu adevăratū scrie de Davidū că au zisū: «Rāvna casii tale m-au māncatū»; rāvningū odihna Besericiī, dorindu folosulū norodului, au grāitū pentru o chivernisire ca aciasta.

Intru care vremi astă datā asémēné domnū și povățuitorū acestui norodū alū Țării Rumānești te-au rânduitū, te-au alesū înparatulū celū cerescū pe Măriia ta,—întru a căruia mână ține toate înpārățiile și domniile aceștii

lumi,—te-au unsu întru bătrânețe, pré cuvioase, ca pre Avraamū, tată acestuī norodū, ca pre Moysi celū ce au povățuitū noroade. Și Măriia ta, acumū acestuī norodū ești Domnū și povățuitořiū, ca acela atunci acelora în robiia Eghyptului. Măriia tā acumū celorū de suptū jugulū streinilorū te-au alesū ca pre Davidū întru blândețe și adâncă răbdare, căruia i s-au făgăduitū (Psalmū 88): «Aflat-amū pre Davidū sluga mé, cu untū de lemnū sfântū alū mieu l-amū unsū pre dânsulū și mâna mé va apăra pre dânsulū, și brațulū mieu va întări pre dânsulū, și vrăjmașulū nu va puté asupra lui», i procī. Și iară psalmū 131 stihū 11: «Dinū rodulū pântecelū tău voi pune pre scaunulū tău». Și iară, zice, psalmū 127, stihū 4: «pentru că așa să blagoslovéște omulū celū ce să téme de Domnulū, pentru că acela înparte scripturile și coroanele împăraților și domnilorū, acela va și chiemă pre împărați cu norodulū său și va da ca unū chivernisitorī bunū plata cé bună.» Math. cap. xi (30 ?), zicândū: «peste puținū ai fostū, preste multū să fii»; precumū și la Apocalipsi cap. 19 stih. 10, zice: «și văzuī scaunū și 24 de bătrâni căde innainté celū ce ședé pre scaunū și puné coroanele lorū innainté lui, închinându-se și zicândū: vrédnicū ești, Doamne, să ȳai mărire, cinste și închinăciune, că tu ai ziditū toate și ne-ai făcutū pre noi împărați și domni.» Acesta Impăratū alū împăraților și Domnū alū domnilorū au pusū și pre pré cinstitū capulū Măriei tale scumpă coroană, asemănându-te cu acei 24 de bătrâni, precum zice psalmistulū: «dreptulū ca finiculū va înflori întru bătrânețe unse și ca chie-drulū celū dinū Livanū să va înmulți, și va fi ca unū maslinū roditorū în casa lui Dumnezeu.» Că precumū pomii acește înflorindū și rodindū, nu numai cu roadele ospetéză pre călători, ci și cu mirosulū florilorū îi veselescū, și cu podoaba cé vérede a frunzelorū bucură vedéré lorū și suptū umbra lorū priimescū întru răcorélă pre cei osteniți; de vréme ce și maslinulū cu alū său untū vindecă trupurile celorū neputincioși și fața netezéște,—dintr-acește și cununī să înpletiiā celorū de demultū biruitorī ai vre unū război, și ramurile finiculū întru semnū de biruință să socotiā,—întru aceșai chipū cu adevăratū și dreptulū fiindū săditū în casa lui Dumnezeu înfloréște pururé, și rodurī dulci la vréme aduce și să face lui-șū veselie și celoralaltī bucurie. Întru aceșai chipū, naltū chieđu și înfloritū finicū și maslinū roditorū te-au săditū ceresculū Impăratū pre innălțimé ta întru aciastă Dumnezeiāscă grădină a Țărāi Rumânești, înflorindū întru politie, acoperindū și apărândū patriia aciasta, odihnindū pre toți cu umbriré și bunătate innălțimeī tale, pentru că dépururé tuturorū florī de mângâiare și rodurī de bunătate te afli Măriia ta, dintru carii și eu smeritulū rādicāndu-mă la scaunulū Arhieriei prinū bunăvoiré și luminatū gândulū Măriei tale, și odihnindu-mă suptū umbra innălțimeī tale întru aciastă de Dumnezeu păzitā eparhie, amū socotitū, între altele folositoare florī sufletești și rodurī de hrana vécinicī vieți, a aduce unū talantū lucrătorī de dobānda sufletulū norodulū rumānescū, și luundū pildă dela Potolomeiū Impăratulū Eghyptului, care întrebāndū oare cândū pre filosofī lui: ce lucru arū face ca să fie lui stătătorū în lume și după a sa moarte? aceia l-au sfătuitū să talmăciāscă sfānta scripturā, ce să zicé Bibliia, de pre limba ovreiască pre limba elinésă, și aciasta făcāndū, stă pomeniré lui până acumū;—iatā advcū innāl-

țimei tale, ca unui Domn și stăpân, acăstă însuflețită grădină plină de flori dumnezești și rodiri, care îndulcesc auzul și sufletul, care să chieamă Παρακλιτικὴ și Ἐκτοίχως, de care carte până acum era Besérica norodului rumânesc lipsită în limba rumânescă, iară acum talmăcindu-să din izvodul slovenesc, întru norocită stăpânire Innălțime tale, s-au typărit pentru mai bună înțelegere acestui nēm rumânesc, de vreme ce după istoriile cele vechi nu să cade omului elin a nu ști limba elinescă, dară cu dreptate iaste și acestor pravoslavnic creștin ai limbii rumânești să știe legile lui Dumnezeu întru a lor limbă. Uitându-mă și la cuvântul apostol(ului) Filip, carele au grăit cătră hadâmbul împărăteșei Etheopie: «Oare înțelegi cele ce cetești?» Iară acela au zis: «Dar de nu-m va talmăci cine-va, cum voiu înțeleg?» Și iarăși marele Apostol Pavel, Corintheni, cap. 14, stih. 9. zice: «In beserică voesc cinci cuvinte a grăi cu înțeles, de cât zăce mii de cuvinte în limbă streină», zicând că Dumnezeu nu e numai al jidovilor ci și al limbilor. La care vedem că de mare folos iaste a ști fiește ce nēm în limba lui a lăuda pre Dumnezeu. Pentru că talmăciră Dumnezeștilor scripturi să chēmă chēe, care deșchide vistieriile Dumnezeștilor scripturi, prin care să descopere și să cunoaște cuvântul lui Dumnezeu, că nedescoperită fiind, zice înțeleptul Solomon, de o grădină închisă și fântână pecelluită, ce folos iaste într-amândoa? Pentru că și Domnul nostru Is. Hs. au zis sfinților săi ucenici și apostoli: «Mérgeți în toată lumē și vestiți evangheliia la toată zidire, ca să nu rămāe nici o limbă neluminată, ci toate limbile să știe taïnele lui Dumnezeu». Fapte cap. 2.

Să căde dar și norodul limbii rumânești a să lumina precum cu pravoslavnică credință așa și cu tâlcuire sfinței scripturi, precum au zis iarăși Isaiia, cap. 9, stih. 2: «Norodul cel ce șăde întru întunec, văz lumina mare». Că precum dar la facere turnului s-au amestecat toată înțelegere limbilor, Facere cap. 11, stih. 7., așa și în foisorul cel din Ierusalim, cu venire pre sfântului Duh, s-au luminat toate limbile, fiește care auzind și înțelegând: Facere, cap. 2, stih. 1. întru a sa limbă măririle lui Dumnezeu, cele ce-să grăite de Apostoli. Cuvine-să dar și acestui norod întocma a înțelegere întru a sa limbă măririle lui Dumnezeu, că fără de înțelegere cetirii sfinței scripturi nimine nu cunoaște pre sine și pre Dumnezeu. La acēstă gândind și uitându-mă, m-am nevoit de am dat în typari acăstă mai sus numită carte, care până acum de aicē sau din alte typografii n-au eșit, nici mai înpodobită, nici de tot talmăcită de plin pre limba rumânescă, împreună cu rânduiala typicului ei. Și măcar că cu ajutoriul lui Dumnezeu prin multa chieltuială și osteneală de noi s-au typărit, dar Măriia ta îi ești pricina și viața și însuflețire, de au venit lumina și la acăstă bună întocmire. Deci la altă față nu cārcă a să închină fără numai la innălțime ce de Dumnezeu cinstită a Măriei tale, carele ești fiul cel ales al Besericii, sprijinitorul creștinătății. Și adevărat aducere iaste dreptă și închinăciune cuvioase. Și nădăduesc cu fără de nici o îndoială că va afla vrédnică și véselă priimire. Deci priimește, luminate Doamne, ale tale dintru ale tale, precum au

priimită oare cândă Proroculă Moysi ostenela Mareluî meşteru Veseleilă a facerii cortuluî mărturieî, Eşire capu 31, stihă 2., care cortu şi Dumnezeu l-au iubită atuncé şi de slava sa l-au umplută pre elă; a căruia milă şi ajutoru şi Dumnezeesculă dară, ce păzeşte pre credincioşii domni, să păzescă pe Măriia ta întru pré luminatū scaunulă Domnieî, cu pace întemeiată, cu slavă laudată, cu norocire adevărată, împreună cu toji iubiţi şi luminaţi fiu Mărei tale suptă acoperemântulă Dumnezeestiloră luî aripi, întru mulţi anni.

Cei de Dumnezeu slăvitei domniei Măriei-tale în toată vrémé cătră Dumnezeu rugătoru,

Smeritulă Episcopu al Rîmniculuî, Grigorie.

Pré cinstitulă, pré sfinşitulă, de Dumnezeu trimisulă şi cuvântăreţulă Arhiepiscopu şi Mitropolită a toată Ţara Rumânescă, Chyriu Chyră Neofită, pré cinstită, şi exarhă plaşuriloră, ală meu părinte sufletescă şi de multă bine făcătoru, plecată închinăciune.

Precumă ochiulă să află în trupulă omulă, luminândă şi zărandă toate părşile trupulă, şi precumă soarele cu razele luî, după porunca luî Dumnezeu, ne-încetată totă pământulă luminéză şi încălzéşte şi céle de pre dânsulă creşte, aşă şi din oamenii cei ce să învrednicescă la stăpâniri înnalte, dându-li-să talantă şi dară de stăpânire în lumé aciasta, cade-să dară acestora, orî împăraşi, orî domni, orî arhierieî, cu ale loră împărşite daruri de la Dumnezeu, a folosi şi a împărşi şi celoră de suptă stăpânire loră. Înţelegeré aciasta nu numaî la céle trupeşti să cade a fi, ci şi la céle sufleteşti, precumă însuşi Domnulă Hs., vrândă să să ducă dină lumé aciasta, au lăsată în mâinile uceniciloră săi, fericitoră apostoli, acelaşi talantă zicândă: «neguţătorii până ce iarăşi voiu veni;» aşijderé dela sfinşii apostoli şi noao arhierieiloră l-au încredinşată, precumă Evanghelistulă Ioană zice, cap. I.: «Şi din plinere luî noi toji amă luată şi dară după dară.» Precumă şi Ilie luî Elisei i-au dată îndoită dară, precumă scrie la a 4 Împărşie, cap. 2. Care dară, precumă sfinşiloră apostoli de la Hs, şi luî Elisei de la Ilie, dându-mi-să şi mie smeritulă prină blagosloveniia pré sfinşiei tale şi zicându-mi: «iată acesta să făcă ca unulă dină noi;» pentru care nu mă pricepă ce mulşamită şi ce laudă vrédnică voiu aduce acolă unde mărturisescă lucrurile; numaî uitându-mă la înşeptulă Is. Sirahă, unde scrie: «Să laudămă dară pre bărbaşii cei slăvişi şi pre părinşii ce ne-au născută», cap. 21, stih 1, zicândă: «Simonă fiulă Oniei, preotă mare, carele în viaşsa sa zidi casa şi întări Beserică, ca un luciafără de diminéşa prină mijloculă norulă şi ca luna plină în zilele ei, şi ca soarele luminândă spre Beserică celă pré înnală.» Aşă şi pré sfinşia ta, ca un luciafără strălucindă, şi ca luna plină luminândă, şi ca soarele preste toji stăpânindă, câtă toată turma cé cuvântătoare, văzându-şi lumina învăşaturii şi grija ce ai pentru dânsa, să îndestuléză suptă aciastă lumină a Arhipăstoriei tale, ca suptă a soareluî oblăduire şi căldură. De Aaronă iară zice Sirahă, cap. 45: «Aaronă, carele s-au înbrăcată cu săvârşire laudei cu haină până în pământă, podoabă sfântă cu aură şi cu cunună de aură désupra mitrei, întru care asemănare

era de pecete, scriindă într-ânsa: acesta ăaste sfântulă Domnului, lauda cinstei lui. Așijderé și pré sfinția ta, înbrăcându-te întru podoabele sfințeniei după asemănaré podoabei veșminteloră lui Aaronă, și pogorândă cuvântulă dină capă pre barbă, precumă myrulă pre capulă și barba lui Aaronă, și aicé să plină cuvântulă Ieremieii prorocă, cap. 1., carele zice: «da-voiu voao păstoră după inima mé, cariă voră paște pre voi spre pricé-pere și cunoștință.» La care vedemă, pré sfințite părinte, că nică ună lucru nu ăaste mai bună sau mai lăudată în lumé aciăsta decâtă folosulă facerii binelă de obște, pentru căci că folosulă binelă de obște ăaste cu adevărată lucru Dumnezeescă, precumă scrie la Ezdra, cap. 6, 7: «Și veni Ezdră la Ierusalimă spre înnoiré și întăriré lui.» Și ăarăși la Macavei scrie, capă 10 stih. 67: «Și veni Dimitrie ală lui Dimitrie dela Crită la Ierusalimă, la pământulă celă bună și alesă dină carele curge miare și lapte.» Venit-ă și pré sfinția ta dela acelaș Crită întru acestă de Dumnezeu păzită pământă, nu cu arme, ca Dimitrie la pământulă acela, ci cu sfinte ape ale izvorului darului Duhului sfântă, dintru care adăpându-se rodéște și izvoraște nu miare și lapte de hrană trupescă ci sufletescă, adecă întăriré sfințeloră beserică și săvârșiră de arhieră și preoți, hrănină-ă cu învățatura și săvârșină-ă cu Duhulă sfântă, după cumă însușă Hs. grăăște, Mathei, capă 4 stih. 3: «că nu numai cu pâine va trăi omulă, ci și cu totă cuvântulă ce ăase dină gura lui Dumnezeu.» Dintru cariă dină cei hrăniți nu cu hrană trupescă și lapte necuvântătoră, ci cu hrană sufletescă și lapte înțelegătoră, care ăaste învățatura și săvârșiră Duhului sfântă prină puneră mâniloră pré sfinției tale, învrednicină-mă și eu smeritulă uceniculă pré sfinției tale, și temându-mă de pedépsa slugii cei léneșe, ce au îngropată talantulă domnului său, Math. cap. 25, stihă 15, și ca să nu mă arătă nemulțămitoră făcătorăului meu de bine, m-amă îndemnată de amă dată (în) typară aciăstă sfântă carte, ce să chiiamă pre limba elinésă ΠΑΡΗΚΛΗΤΙΚΗ, deplină tălmăcită pre limba rumănescă, fiindă lipsă sfințeloră beserică. Priméște dar, pré sfințite Părinte, împreună cu cartă aciăsta, și inima mé, cară doréște să te ție și să te întărescă pré putérniculă Dumnezeu întreg întrarmat cu toată arma cé sufletescă asupra văzușiloră și nevăzușiloră vrăjmași, spre paza creștinătății și întăriré și ajutorăului cétei beserecești și a politiei aicé, întru mulți ană, și acolo, în ană cei nehotărăți, împreună cu toți sfinții arhieră și cu toți dreptăii. Amină.

Ală pré sfinției tale plecat ucenică, Grigorie Episcop. Rîm.

In alte exemplare, începutul acestei scrisori de dedicație sună astfel :

Pré cinstitulă, pré sfințitulă, și de Dumnezeu alesulă și trimisulă, și cu darul Duhului sfântă înpodobită, chyriu chyru Neofită, Arhiepiscopă și Mitropolită a toată Țara Rumănescă, Exarhă plașuriloră, ală meu pré milostivă stăpână și duhovnicescă părinte și de multe binefăcătoră, plecată închinăcune aducă Sfinției tale.

La f. 367 se află obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar semnate de :

Ală pravoslaviei voastre cu totulă plecată.

Lavrentie Ieromonahă Dimitrie Vică.

Și s-au început acestu sfântu și Dumnezeescu lucru la luna lui Ghe-
nuarie în 2 și au luat sfârșitul la luna lui Iunie 15, létu 7258, iară de la
Hs. 1750.

Urmează apoi «arătare pentru slujba peste toată săptămâna».

București: Biblioteca Academiei Române.

1751.

278. Adunare de rugăciuni, Iași 1751.

И ДЪНІРЄ | Дѣ Рѣгъчюніи. | Якъмъ ꙗтѣю тупърїте | ꙗ зїлеле прѣ ꙗнѣл-
цѣтс- | лшї Дѣмнѣ Іваннѣ. Квн- | стандїнѣ. М. Р. Б. | Кѣ Благословенїѣ прѣ |
сфинцїтсѣшї Мнтропо- | лїтѣ Кврїс Кврѣ Іакѡвѣ. | Кѣ келтсїала Дѣмнїсїале | Шї-
фанѣ Бѣсїе Кѣмѣрѣшѣ | Дѣ ѡзрѣдѣ. | Дѣ Дѣка Ѣвтрїрївнїчѣ Тв- | погрѣфсѣлѣ Дѣ ла
Ѣасосѣ. | Елѣтѣ, зѣнд.

In-8° de 1 foaie și peste 164 de pagine numerotate greșit (1—109, 200—212, 214—219,
300—337). 16 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află chipul lui David.

Titlul dela începutul textului este acesta:

Synopsisu de Molitve dinu Psaltire, adunate de pré înțeleptul Ghe-
nadie Sholarie, Patriarhulū Țarigradulū.

București: Biblioteca Academiei Române.

279. Adunarea celor șapte Taine, Iași 1751.

Є Н Н О Ѡ І Є Ъ | Ядекъ ѡдѣнарѣ ѡ чѣлврѣ шѣпте Тѣїнїи. | шї ѡ чѣлврѣ
шѣпте Лѣсѣ Ії сфїнтїи Бн- | сѣрїчїи, Шї канѡне дїнѣ сфѣїнта Прѣкнѣлѣ, | че
сѣїнтѣ трѣїснїчѡсѣ ла Тѣїна Дѣсѡвнн- | чїїи. Че с-ѡс Тупърїтѣ ѡкъмъ ꙗтѣю Кѣ |
келтсїала ѡ Прѣ сфинцїтсѣшї Кврїс, Кврѣ | Іакѡвѣ, Мнтрополнѣ ѡ тѡбатѣ Молдѣ-
вїѣ. | ꙗ зїлеле прѣ Лѣмнїѣтсѣшї шї Прѣ ꙗнѣлцѣ- | тсѣшї Дѣмнѣ ІЄ Квнстантїнѣ
Мнѣїїѣлѣ | Раковнїцѣ Бѣсѣвѡда. | Дѣ Дѣка Ѣвтрїрївнїчѣ Твпогрѣфсѣлѣ Дѣ ла | Ѣ-
сосѣ | ꙗ ѣшї. зѣнд.

In-4° mic de 65 foi fără numerotație. 22 rânduri pe pagină.

Verso titlului e alb.

Prefața, în primele ei rânduri, este copiată după prefața de la *Invățătura bisericescă*
a lui Antim din 1710 și retipărită în 1741, și anume după ediția aceasta din urmă, înti-
tulându-se tot: «Cartea Păstorului cãtră preoți». (V. mai sus, vol. I, p. 549 și vol. II, p. 54).

La acїastă stepenă înnaltă a Arhierieї . . . . m-amu îndemnatu fiindu
cuprinsu de frica dumnezeїască a vă înștiința cu acїastă | carte carē
cuprinde în sine-șu cēle 7 taїne marї ale sfїnteї bisericї și alte învățăturї
trebuincїoase. Că socotimū cumū că cu acēste puține învățăturї veїї putē
să vă îndestulaїї de lumina cunoștinței și să ajutoraїї și pre creștinїї ceї
lipsiїї. Iară de veїї fi și cu acēste așă de nesimțitorї câtū să nu vă puteїї
dumiri, nicї să vă puteїї îndreptă, fiindu așa de puținele și foarte pre în-
țelesu și prostēște, atunci să va cunoaște, că nu veїї să vă nevoїїї pentru
dragostē lui Hs., pentru întemeїarē besericїї, pentru folosulū creștinilorū
și pentru cїnstē voastră, și mai vãrtosū pentru plata ce vă s-arū da
dela Dumnezeu pentru ostenēla ce aїї face. Și pentru acēїa voї veїї da

séma la înfricoșata și strașnica judecată a lui Hs., căci eu v-amü învățatü câte sântü trebuincioase și de folosü și mî-amü făcutü datorîia, după cumü zice Hs. la Ioanü în 15 capete: «de n-aș fi venitü și de n-aș fi grăitü lorü, păcatü n-arü avé; iară acumü pricină n-au pentru păcatulü lor.» Iară, de veți socoti în gândulü vostru cumü că nu le puteți face acésté, pentru nevoile și păsurile ce aveți, cu aciasta nimică nu vă veți folosi, nici veți puté să vă îndreptați innainté dreptulü judecătorü, că zice Domnulü Hs., la Mathei în 22 de capete: «Dați ale Chesariulü, Chesariulü, și ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu.» Că precumü cére împăratulü dăjdî de la supuși lui, așa cére și Dumnezeu de la creștini, și mai vârtosü de la preoți, creștină și fapte bune, de la unulü multü și de la altulü puținü. de la fiește carele după puțința sa și după vrednicîia ce i s-au datü. Dreptü acéia dară, să lăsați toate pricinile într-o parte, că sântü deșărtăciuni, și de vă veți da la lenevie, veți cădé în blestemü, după cumü zice Ieremiia prorocü, capü 48, ce siliți în totü chipulü pentru spăseniia norodulü creștinescü, ca să vă învredniciți fiește carele dinü voi să auziți glasulü celü fericitü: «întră slugă bună întru bucurîia Domnulü tău,» căriia bucurie să vă învrednicéscă darulü lui Dumnezeu și cu rugăciuné smereniei noastre.

București: Biblioteca Academiei Române.

280. Psaltire, Râmnic, 1751.

Ш П Л Т И Р Ъ | Ф Ё Р Ы Ч Ы Т Ъ Л Ъ Й П Р О Р О К Ъ | Ш И Л П Ъ Р А Т Ъ Д Ъ Д Ъ .
 К ѡ м ѡ т в е л е л а т ѡ б а т е К а д : ш и к ѡ к х и т ѡ р и л е | л ѡ й М ѡ ѡ с и : к ѡ ѡ л м и л а е ш и ш и к ѡ
 П р и - | п ѡ л а л е л ѡ р ь : К ѡ п ѡ ц и н ѡ й ѡ с т о р и е ѡ н ѡ м е л ѡ р ь | ж и д ѡ в е ш и й : к ѡ П а с х а л и е п ѡ н ѡ
 л а с ф ж р ш и н т ѡ л | к ѡ к ѡ л ѡ й : К ѡ п а р а к л и е с ѡ л ь П р ѡ ч и с т и й . ѡ к ѡ м ѡ | м ѡ к ѡ л р Т ѡ п : Л з ѡ
 л е л е Л ѡ м и н а т ѡ л ѡ й Д ѡ м ѡ , | I Ѣ Г Р И Г О Р И Ё Г и к а Б о е в ѡ д ѡ . | К ѡ Б ѡ г ѡ с л ѡ в е н и ѡ ,
 ш и к е л т ѡ л а ѡ б и т ѡ р ю - | л ѡ й д е Д ѡ м ѡ з ѡ с П ѡ р и н т е л ѡ й | К ѡ р Г Р Ы Г О Р И Ё Ё п и с -
 к ѡ п ь Р ы м н и к ѡ л ѡ й . | Л с ф и т а Ё п и с к ѡ п и е Й р ы м н и к ѡ л ѡ й . | Л а Й ѡ с ѡ л д е л а Ф ѡ ч е р к
 л ѡ м и й : ѡ з ѡ д . | Ё л ѡ т ѡ п ѡ р и т ь д е Г е ѡ р г и е Й ѡ д а н ѡ с и е Б ѡ ч ь | Т ѡ п ѡ г р ѡ ф ѡ л ь Р ы м н и ч ѡ н ѡ л ь .

In-4° de 7 foi fără numerolație și 226 numerotate. 24 de rânduri de pagina încadrată în chenar de linii. Titlul, de asemenea cu roșu și negru, e încadrat în flori de compoziție tipografică. Pe verso, stema dublă (facs. 285) și versurile din *Liturghia* de la București din 1741, în care numele Constantin este înlocuit cu Grigorie (v. mai sus, p. 55).

Urmează apoi predoslovie despre însemnătatea Psaltirei și instrucțiuni pentru citirea ei.

Pe ultima față a foilor liminare se afla chipul lui David, cu inscripțiune românească, cu numele gravurului, «Pop(a) Costandin Ty(pografu)» și cu data: 7259, în cifre arabe.

București: Biblioteca Academiei Române.

1752.

281. Antologhion, Râmnic 1752.

И Н Ѡ О Л Ѡ Г И О Н | Ч е с ѡ з и ч е | Л Ф Л О Р И Р Ъ К Х Ъ И Н Т Е Л Ѡ Р Ъ | К а р е л е
 к ѡ п р и н д е ѡ н т р ѡ с с и н е р ж н д ѡ л а | Д ѡ м ѡ з ѡ с ѡ ц и л ѡ р п р а с н и ч е , а л е с ф и н - | ц и л ѡ р н ѡ -
 м и ц и й , ш и а л е с ф и н ц и л ѡ р | д е ѡ б щ е , ч е с ѡ п р ѡ с ѡ с е с к ѡ н ѡ к и л ѡ н ѡ а л е а н ѡ л ѡ й .
 Й ѡ м а т р е ѡ в а р ь т ѡ п ѡ р и т ѡ л ѡ м ж и т ѡ ц е | Л з ѡ л е л е Л ѡ м и н а т ѡ л ѡ й Д ѡ м ѡ . | I ѡ М Ы Т Ё И

ГРІГОРІЄ ГІКЯ В. В. | КС Благословеніа шй ѡсждіа шй | тоатъ Келтсала,
Сфинцій сале | Юбиторюаы де Дінезеѣ | Квр. ГРІГОРІЄ Єпископса Рлі: | Л
сфанта Єпископїе а Ржмнїксай. | Ла ансал дела Хѣ ѡѡнк.

Titlu comunicat de Protopopul Andreiu Ghidiu din Caransebeș.

Biserițele comunelor : Iaz și Mărul (Banal).

282. Psaltire, Iași 1752.

Semnalată de Popp, *Disertație*, 79.

283. Târnosanie, Iași 1752.

ТЪРНОСАНІЄ | Чче (sic) с-аѣ скдсѣ де пре Єленіе, .л лімба ромѣнк-
скъ, кѣ тоатъ ѡсждіе, шй келтсала л прѣ | ѡсфинційтсай Күріс Күрь Інокк
Митропо- | лїть л тоатъ Молдакіа. | Л зилеле прѣ асминатсай шй прѣ .лнѣца |
тсай Дамнсай нострѣ ІЄ. Квнстандїнь | Мнхалъ Раковїць кое
Бода (sic). | Де Дѣка Євтрїѡвїчъ Түпографсай дела | Ђасосѣ. .лтрѣ л (с)а тү-
пографїе. | лѣтъ. зсѣ.

In-4° de 42 foi nenumerate, tipărite cu roșu și negru cu 22 rânduri pe pagină.

Fără prefață și epilog.

București : Biblioteca Academiei Române. — Iași : Biblioteca Centrală. — Cernăuți :
Biblioteca Facultăți de Teologie (com. Dr. K. Reifenkugel).

1753.

284. Adunare de multe învățături, Iași 1753.

Иднаре де млате .лѣцѣтсрї, каре аксам .лѣжї с-аѣ түпкрїт .лтр-ачеста кнї
.л зилеле лшї Іѡ. Єкарлат Гика Бк. 1753.

Popp, *Disertație*, 79.

285. Carte osebită a Sf. Grigorie Decapolitul, Râmnic 1753.

К П Р Т Є | Є Є Б І Т Ъ | Й сфнїтсай грїгѡрїе де канолїть | Ікѣма
.лѣжї Түпкрїтъ, .л зн- | леле асминатсай Дїнь : | ІЄ М І Т Є И грїгѡрїе
гїка | Боекбдъ : КС тоатъ єзна койнца | шй келтсала сфинцій сале їбн- | то-
рюаы де Дїнезеѣ : Кїрь : | Г Р І Г О Р І Є Єпископсай | Рымнїксай Л сфнта єпис-
копїе | л Рымнїксай Ла ансал дела нл- | цїрѣ лшї Хѣ ѡѡнк. | Прїнь днѡрдосїрѣ
лшї Лакрїн- | тїе Іермонхъ Дїмїтрїе кїчъ. | Є-аѣ Түпкрїтъ де попа Костан- | дїнь
їданасїе вїчъ Түпографсай | ржмнїчкнсай.

In-4° mic de 2 foi fără numar și 60 de foi numerotate. Tiparul roșu și negru, cu 24
de rânduri.

Prefața Episcopului Grigorie începe pe verso titlului și are următorul cuprins :

Prédoslovie către cetitoriu.

Lucru plăcută lui Dumnezeu, mai multă de câtă alte bunătați, ne în-
vățămă dină dumnezeiasca Scriptură, pravoslavnice cetitoriu, că ıaste
mulțamita și lauda sfântului numelui lui și a sfinților lui, precum grăıaște
Amvrosie, cap. 14 : «Să cinstimă, zice, sfinții, ca pre niște folositorı aı
lumii și următorı lui Dumnezeu, carıi sântă în lăcașurile lui»; precumă

scrie la Cântare cântărilor, cap. 8, stih. 13: «Celū ce șade în grădinī, luundū aminte glasulū tău». Aicē vedemū că multe grădinī, adecă lăcașurī, sântū la Dumnezeu întru care să odihnescū sfințīī, că de sântū și morțī în pământū și răsipițī cu trupurile, și uītându-ne și văzându oase goale și uscate, să nu gândimū acélé a fi nelucrătoare, ci să înțelegemū oare care putere și lucrare a darulū Duhulū sfântū, că zice sfântulū Ioanū Damaschinū: «Slavă, Dumnezeulū nostru, că oase goale izvorăscū tămăduirī», și Davidū, Psalmī, 38: «Iarū mie foarte imū sântū cinstițī priiateniī tăī Dumnezeule». Decī și eu smeritulū, găsindū aciastă cărticică a sfântulū Grigorie Decapolitulū la sfânta mănăstire Bistrița, — unde și cinstite și sfințele lui moaște să află, — slovenescă, amū poruncitū de s-au talmăcitū și cu multă bucurie o amū datū în typariū spre lauda lui Dumnezeu și povhala sfântulū, și o amū datū în darū, și cu inimă neîdoită mă nădăjduescū, că va fi de mare folosū celorū ce vorū ceti și vorū ascultā viița și minunile sfântulū, precumū le-am așăzatū aicē, ca să se îndemneze spre nevoie și să se îndrepteze spre lucruri bune cu darulū lui Dumnezeu și rugăciunile sfântulū. Decī cu părintescă dragoste vă rugămū ca cu dragoste și cu evlavie să o priimițī și să o cetițī aciastă osebită și așăzată și tocmită slujbă și în cēia vrēme, darū cu mai multă osărdie și Dumnezeiască dragoste în zioa, carē să prăznuiaște sfântulū, așijderē și viița și minunile sfinției sale, care au făcutū câtū au fostū în viița aciasta, și face și acuma la ceī ce mergū la dānsulū cu credință, carele s-au învrednicitū a să bucurā acuma în ciata sfințilorū și în dāsătăciunē raifulū și întru înpărāțīa cerulū. Căriiā înpărāțīi să vă învredniciască Dumnezeu, prinū ruga sfântulū Grigorie, și pre voi pre toți pravoslavnicī creștinī. Aminū.

Alū pravoslaviei voastre cătră Dumnezeu rugătorū, Grigorie, smeritulū Epis. alū Rîmniculū.

In fața textului se află chipul Sfântului Grigorie.

Pe f. 18 se citesc următoarele:

... Și sfințele lui moaște, ale acestui sfântū Grigorie să află pe deplinū aicī în țară la sfânta mănăstire, ce să chiamă Bistrița, carē iaste făcutā dinū temelie de răposatulū Banulū Barbulū Craiovesculū.

Decī acestū Banū Barbulū cu multă cheltuială au adusū acēste sfințe moaște la aciastă sfântă mănăstire, ce să află și până astă-zī făcătorī de minuni, precumū și sfânta aciastă mănăstire de multe primejdii iaste ferită, și pământulū acesta multă folosință și ajutorū are; și cine mērgē la sfântū cu smerire și cu credință, află folosință și tămăduire, atāta trupēște, câtū și sufletēște.

La sfârșitul exemplarului din Biblioteca Academiei Române, se află legate încă cinci foi, cu o numerotație nouă, cari cuprind rugăciuni și orânduiala slujbei «la vrēme de ciūmă pentru încelarea morții cei naprasnice».

București: Biblioteca Academiei Române.

286. Catavasier, Râmnic 1753.

К И Т А Е И Г И Л Р Ю | Аксма ѿ трем ѡартъ Типъритъ | Кс Бѣгословѣнїа, Шї Келтѡала | Сѡфїцїи сале Ювїтѡрїалї Дѣ Дѣнзїс | ГРІГОРІЄ Ёпїскѡпска Рымнї-

КСАШ | Ⲙ СФѢТА ѿнскѡпѣ РѢМНИКСАШ : | Ла ѿнскѡ дѣла Хѣ, ѿѿѿг : Принь дѡвр-
дѣсирѣ лѣи Лаврѣнтѣ ѿромонах : | Дѡмитрѣ, Кѣчѣй : | С-ас ТѢПЪРѢТЬ Дѣ ПОПА Кѡ-
ТАНДИНЪ : | АТАНДИЕ : Кѣчѣй : ТѢПОГРАФСЪ РѢМ- | НИЧѢНСЪ.

Titlu comunicat de Protopopul Andreiu Ghidiu din Caransebeș.

Exemplar necomplet în Biblioteca Academiei.

În-8° mic de 2 foi fără numerotație și peste 213 foi numerotate. Tiparul negru și roșu, cu 23 rânduri pe pagină. O gravură mică, reprezentând pe Maica Domnului, cu copilul Isus în brațe, la f. 95 și la f. 117 v.

Catavasiile la nașterea Domnului și cele următoare sunt tiparite în slavonește (f. 118–145) și în grecește (f. 146–172) cu caractere cirilice. Urmează apoi Pashaliile, iarăși în românește.

București : Biblioteca Academiei Române. — Biserica comunei Ruginos (Banat).

287. Catechism mare, Blaj 1753.

Amintit de Gaster, fără arătarea izvorului. Ar fi, după dânsul, ediția I a *Invățăturii creștinești*, tipărite tot la Blaj în 1756 (v. mai jos).

Gaster, *Gesch. der rum. Litt.*, p. 308.

288. Ceaslov, Râmnic 1753.

Ч И С О С Л О В Ъ | ДѡПЪ РЖНДѢЛА СФѢТЕЛѡРЪ МЖНѢСТѢРѢ | АЛЕ ѿерсали-
мскѡи, ѿкъмъ ѡ трѣмъ ѡарѣ | ТѢПЪРѢТЬ. Ⲙ зѣлеле ДѡМИНАТѢСАШ ДОМИНЪ | Іѡ К О Н-
СТАНТИНЪ РАКОВИЦЪ БОЕ БО ДЪ. | КѢ КЕЛѢСАЛА СФѢЦѢЙ СѢЛЕ Дѣ ДѢНЕЗѢС |
ЮБИТОРЮСАШ КѢРЪ ГРѢГОРИЕ ѿнскопскѡ : | РѢМНИКСАШ. | Ⲙ СФѢТА ѿнскопѣ ѡ
РѢМНИКСАШ : | Принь дѡврѡсирѣ лѣи Лаврѣнтѣ ѿро- | монахъ : Дѣла мжнѣстѢрѣ
Хрѣстѣй : | Ла ѿнѣй дѣла Хѣ ѿѿѿг. | ШѢ С-ас ТѢПЪРѢТЬ, Дѣ КѢЧѢРНИКСЪ | ѿтре
Прѣвѣцѣй, ПОПА КОНСТАНДИНЪ ѿда- | нѣсѣ Кѣчѣй ТѢПОГРАФСЪ РѢМНИКАНСЪ.

În-4° de 2 foi nepaginate, cuprinzând titlul, tabla cuprinsului și o gravură reprezentând pe Christos șezând pe tron, iar la spate Maica Domnului și Sf. Ioan, — și 288 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină.

Gravura este semnată П. К., iar o alta, reprezentând Bunavestirea, are numele gravorului întreg : *Pop(a) Costandin*.

București : Biblioteca Academiei Române.

289. Penticostar, Iași 1753.

ПЕНТИКОСТѢРИОН | Чѣ ѡре ѿтрѡ сѣне слѡжба чѣ ѿ сѣ КѢКѢНЕ. | Кѡре
ѡкъмъ ѿтѣю С-ас ТѢПЪРѢТЬ. | Ⲙ зѣлеле прѣ ѿнѣлѣЦѢСАШ ДѢМЪ : | Іѡ К О С Т А Н-
ТИНЪ МИХАЙ РАКОВИЦЪ БОЕ БО ДЪ. | КѢ Благословѣніѡ, шѢ КѢ КЕЛѢСАЛА
Прѣ СФѢЦѢТѢСАШ МИТРОПОЛИТЬ, ѡ тѡатѣ | Молдовѡлѡхѣм, КѢРЪ : ѿнскѡ : | Ⲙ ѡрѡ-
шскѡ ѿшилѡрѣ : | Ла ѿнскѡ ѡсѣѡ. | Дѣ КѢЧѢРНИКСЪ ѿтре ДѢКѢВНИ ІѡАНЪ СѢМЕѢНО-
КѢЧЪ, | ТѢПОГРАФЪ ѡрДЕЛѢНЪ.

În-folio de 2 foi fără num. și 224 numerotate. Tiparit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri.

Pe verso titlului se află stema Moldovei (facs. 294), cu inițialele Domnului și versurile acestea :

Stihuri politice 14 asupra peceții pré înălțatului, slăvitului și blagoslovitului Domnă Io Constantină Mihaï Cehană Racoviță Voevoda.

294.

Buorulū lumatū stema țării însemnéză
 și némulū vechilorū Racovițești Domnie le adeveréză,
 Intăiu Mării sale lui Mihaīu Racoviță Domnū vestitū,
 alū 2 lui Io Constantinū, fiulū Măriei sale celū iubitū,
 Luminătoriu născându-să némulū și moșiei,
 pré vrédnicū stăpânitoriu țării și poltiei.
 Cade-ni-să dară toți de obște pre Dumnezeu să rugămū
 ca pre Măriia sa Domnū nemișcatū să-lū avemū.
 Spre vrājmașii cei văzuți și nevăzuți cu mare biruință,
 precumū céremū de la Dumnezeu cu multă umilință,
 Să-lū întărăscă minunatū în Domnie slăvită,
 cu pace, cu liniște și viiață norocită,
 Și intru alū său Dumnezeescu lăcașū și fericire,
 să-ī dé ceresculū împăratū parte de moștenire.

Foaia următoare cuprinde prefața :

Iacovū dinū mila lui Dumnezeu
 Arhiepiscopū și Mitropolitū alū Moldaviei.

Tuturorū cititorilorū harū, milă și pace de la Dumnezeu a totū țiriorūlū.

Blagorodiia și vredniciia a toată fapta bună, după cumū zicū filosofii, urmăză după bunulū némū și vredniciia celū ce să ține de dânsa, mai multū de câtū aceluī ce ar fi născutū dinū tr-ânsa. Dumné-voastră, o iubiți cititori, căriia blagorodie de să va află neștine vrédnicū și iscusitū, însă și acéiașū faptă bună cu adevăratū mai blagorodnică și mai vrédnică întru sineșū o va arătă. Și cu câtū fapta cé bună ăaste mai împărtășită

vredniciei și iscusinței, cu atâta ăaste mai ăaudată și în toate părți vestită. Căci bunătățile cinstindu-să să măresc, precum și necinstindu-să să micșoreze. Dreptu aceia și smereniă noastră fiindu răvnițoriu dumnezeștilor porunci ale stăpănuului Hs, carele ca unu Părinte de obște cu duioasă inimă pohtimă mântuire tuturor filor noștri pravoslavnicilor creștini și folosul sufletelor lor, ca o prē mare dobândă a noastră fără îndoire o socotim. Care tolosu nu caută la niscare-va lucruri vremelnice pământesti și putrede, ci la cele vécinice și cerești și neputrede. Pentru că cele trupești sântu peritoare, și în țărna să savârșăscu și mai puțină grijă să cade să avem pentru dănsule. Că bogățiile și desfătare lumii nu ăaste altu cevașu, fără numai umbre, plăzmuiri, bunătăți mincinoase și răotăți adevărate, care nu aducă altă fără numai nenorociri și dureri, și cé mai mare vrednicie și norocire a lumii ăaste însoțită cu scârbe și cu suspinări; iară pentru cele netrupești, precum ăaste nemuritoriului sufletu, și pentru nevăzutele bunătăți ce sântu făgăduite noao să ca le toată grija a o pune pentru acésté; că Dumnezeu ne-au zidit pre noi ca să ne bucurăm de dănsul, iară carele nu va socoti cumă că ăaste făcutu pentru Dumnezeu își piarde fericire sa, și să păgubēște pre sine. Că celū ce-șu închide ochii săi ca să nu vază lumina, și să înpăădecă și-și piarde calé și-și căștigă lui-și periciune. Pentru că fiește care lucru ăaste făcutu dela Dumnezeu pentru oare care săvârșit, precum ăaste focul ca să încălzască, soarele ca să lumineze și altele așijderé. Că soarele de n-arū lumina, ce ar fi? Așijderé și omul, care s-au făcutu pentru Dumnezeu de nu să va osteni ca să căștige acelu mai adevăratu săvârșit pentru care s-au zidit, adecă pre Dumnezu, în deșărtu și fără nici unu folos să ostenește. Pentru aceia și noi cu multă căldură și cu dragoste dinu totu sufletul, de cându milostivul Dumnezeu dintru a sa mare nilă, necăutându la a noastră nevrednicie, ne-au rădicat la trépta Arhieriei, nu puțină grijă avem, nici amă contenit dintru a noastră neputință a nu ne sili cu bună lucrare acești de obște trupești și sufletești folosințe a tipografiei. Și mai alesu cugetându noi cu dorire totu-dé-una a lumina și a înpodobi turma cé cuvântătoare ce ni s-au încredințat noao și văzând șfintele și Dumnezeștile Biserică lipsite de multe féluri de cărți trebuincioase, iară mai alesu de aciastă sfântă carte Penticostarilū care cuprinde întru sine slujbele bisericesti, dinu luminata zioa învierii Domnului Iisus Hristos până la sfântă Dumineca a tuturor sfinților, uitându noi toate necazurile ce să întâmplă, și neputind la socotela chieluiala, — ne-am silit de am dat-o în tipariu, nu pentru vre-unu căștig atâta de multu câtu pentru folosul de obște. De care cu părintescă dragoste pohtim pre toți cei ce vă veți sluj cu aciastă sfântă carte, priimindu-o cu umilință, să rugați pre a totu puteranicul Dumnezeu și pentru spăseniă smereniei noastre ca și voi să căștigați bunătățile cerești. Căroră să ne învrednicim cu toții prinu darul și iubire de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

Diorthositoriu slovelorū fiindu alū tuturor greșitorū,
Greșitulū Cosmă Iermonahū Vlahulū.

La începutul textului se află o gravură reprezentând Învierea.

La sfârșit, pe f. 224 :

Typăritu-s-au în Iașu la anul de la zidire lumii 7262.

De cucernicul între diŃaconi IoanŃ SymeonovicŃ, tipografŃ, ardelenu.

București : Biblioteca Academiei Române.

290. Strastnic, Blaj 1753.

Popp, *Disertație*, 46.

1754.

291. Molitvenic, Iași 1754.

Evhologhion adică Molitvenic. Acum într-acestași chip tipărit, în zilele prę luminatului și înălțatului Domnului nostru Ioan Matei Ghica Voevod. Cu blagoslovenia și cu toată chieltuiala pręsfințitului Mitropolit al Moldovei Kyr Iacov. În sfânta Mitropolie în Iași, la anii dela Hs. 1754. De cucernicul între diaconi Ioan SimionovicŃ tipografu ardelen.

Aminit de Episcopul Melchisedec în studiul citat.

Pe verso titlului se află stema dublă și următoarele stihuri :

Două închipuirŃ, ce în pecete s-au însemnatŃ,
 Cu aceste amândouă steme s-au încoronatŃ
 Măria sa Ghica, cel de bună viță ;
 Păzască-l Domnul cu multă biruință,
 Țara bine în pace să o domnescă
 Și pe vrăjmașii săi purure să-Ń biruiască.

Mănăstirea Putna.

Episc. Melchisedec, *O vizită*, în *An. Ac. Rom.* VII (1884-5), 243 și *Revista Tocilescu*, I, 273.

292. Psaltire, București 1754. Slavonește.

C. Erbiceanu amintește o Psaltire tipărită în zilele lui Const. M. Racoviță în București de Barbu. În această Psaltire numai titlul și prefața sunt în românește, iar textul e slavonesc.

E., *Titlurile și Notele extrase din cărțile scolastice aflate în Mitropolia Moldovei și care au rămas de la școala greacă domnească, numită Academie*, în *Revista Teologică*, III (1885), 100.

1755.

293. Antologhion, Iași 1755.

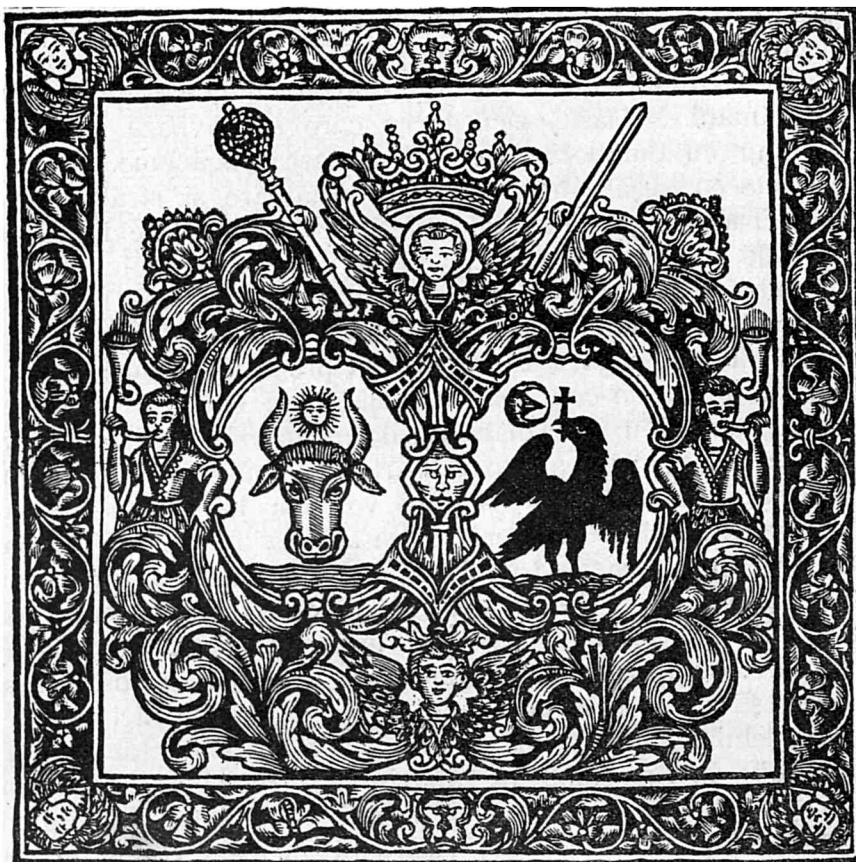
АНТООЛОГІОНЬ | Че съ зичѣ | Флорѣ Квкнителирь : Кѣре ко- | принде
 ѱтрѣ сине тоатѣ слѣжба | Празничиларѣ Дѣневѣци, Шн ѡ- | тѣтѣрѣрѣ сѣициларѣ
 прѣсте тоатѣ ! ѡнѣлѣ. ѡкѣлѣ Тѣпѣритѣ ѡ зн- | леле прѣ Дѣминѣтѣлѣ прѣ ѡнѣлѣ-
 цѣтѣлѣ Дѣнѣлѣ нѣстрѣ, Іѡ МѢТѢИ ГѢКѢ БО ѢБ Ѣ ДѢ. | Кѣ Благословѣнѣлѣ
 шн тоатѣ кѣлѣтѣ- | ѡла прѣ Ѣѣициѣлѣ Митрополитѣ | ѡ тоатѣ Молдовѣлѣ
 Кирѣ Кѣрѣ | Іѡ КѢ БѢ. ѱтрѣ ѡ сѣ дѣ нѣс | Тѣпографѣ, ѡ Ѣѣита Митропо- | лѣ
 ѡ ѡши, ѡ ѡнѣ дѣла ѡдѣлѣ | ѣсѣѣ. | Григорѣ ѡ Ѣнѣлѣ, Типографѣ.

In-folio de 3 foi fără numerotație, 499 numerotate, 9 fara numerotație și peste 45 de foi iarasi numerotate de la inceput. Tipărit pe două coloane, cu 39 de rânduri în coloana.

Titlul este încadrat într'o «poartă» gravată de *Grigorie T*(ipograf) și *Sandul T*(ipograf).
Pe verso stema dublă (facs. 295) și următoarele versuri:

Stihuri poeticești asupra peceții adevă coroanei pré lumnatului Domnū
Matei Ghyca Voevodū.

295.

Buorulū încă și corbulū dinū preună
Spata, buzduganulū, spre laudă să adună.
Acéste doao închipuiri ce s-au însemnatū
Domnului Matei Ghyca de la Hs. i s-au datū.
Corbulū Vlahiei stăpânū ilū adevereză,
Buorulū al Moldovii Domnū ilū încredințeză.
Pre acestū Domnū vrédnicū și de bună viță
Păzescă-lū Dumnezău întru mulți ani cu mare biruință
Să se întărescă minunatū în Domnie slavită,
Cu pace, cu liniște și viață norocită.
Patriia sa cu norocire să o stăpânescă
Și pre vrăjmași văzuți și nevăzuți pururē să-ī biruiască.

Pe cele două foi liminare următoare se află scrisoarea de închinare a Mitropolitului Moldovei Iacov către Domn :

Pré blagocestivului, pré luminatului, pré înălțatului Domnū și oblăduitoriului a toată Țara Moldovii, Domnului, Domnului nostru Io Matei Ghyca Voevodū, întrégă sănătate, viață îndelungată, pace și spăsenie sufletescă de la Dumnezău, ca să dăruiască Măriei tale rugămū.

Acé mai mare norocire și bogăția cé de prisositū și săvârșitulū celū de apoi alū bunătăților socotescū să nu fie altulū, pré luminate Doamne, de câtū acéia cândū arū viețui neștine pururé întru slujba și cugetulū celū Dumnezăescū și cândū s-arū rugă lui cu toată inima curată și sufletū de patimi nevătămatū. Nu ȳaste, zicū, lucru care să înviāze sufletulū și să unescă pe omū cu Dumnezău, ca Dumnezăiasca rugăciune. De vreme că precumū acéle cu rușața înfrumusețate arătătoare și strălucitoare zori, cândū slobodū înainté lorū razele soarelui céle luminoase înprăștiāză și rāsipescū toată fumegaré întunéreculū, și cu străluciré luminéză toată fața pământului și o crește și frumosū o înverzeste, așa și Dumnezăiasca rugăciune, aducândū lumina lui Iisus Hristos în sufletele noastre și rāsipindū dintru dānsulū negura ce-lū vatamă pre elū, îlū face mai apoi cu multū mai luminatū de câtū soarele, căci aiāvé știutū ȳaste că celū ce voroveste cu Dumnezău ȳaste mai susū de moarte și de stricăciune. Și precumū cela ce ȳa întru sine ale soarelui raze să mântuāște de întunéccū, așa și cela ce să câștigă pre sine cu voroava lui Dumnezău, nu mai poate fi de acolé înainté muritorū. Care aciāsta mai bine o cunoaștemū de la Daniilū Prorocū, carele ȳșū alése lui-șū mai bine să moară de câtū să să lipsescă în trei zile de rugăciune. Cu aciāstă rugăciune Inpăratulū și Proroculū Davidū îngrăde oasté sa. Acīāsta au izbăvitū pe cetatē Nivevy de perire. Cu aciāsta Inpăratulū Ezechie stātū inprotiva mulțimeī oștilorū persești și de moarte scāpă. Fără de aciāsta nici unū feliū de mântuire sufletului nu poate fi. Dreptū acéia și Dumnezăesculū Pavelū strigă zicândū: In rugăciune vă zăboviți și petrèceți, și întru dānsa cu mulțamitā priveghiați, neīncetatū vă rugați, întru toate mulțāmindū, că aciāsta ȳaste voia lui Dumnezeu; rugați-vă în toată vremé cu Duhulū. Dreptū acéia să cade întru aciāstă sfântă și Dumnezăiască rugăciune să ne petrécemū și întru dānsa pururé cu inimă curată și cu priveghiare să adăpāmū sufletele noastre. Acīāsta ȳaste caré s-au orānduitū de la întāiulū Ierarhū și marele Preotū Domnulū nostru Iisus Hristos, carele s-au jărtvitū pe sine-șū lui Dumnezău, carele ȳaste Mielulū lui celū junghiatū pentru păcatulū și mântuire a toată lumé. Că însuși zice: «Priveghiați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită.» Deci după urmaré aceiāșū dela Dumnezău rānduite rugăciuni luāndū și sfintele Beserici facū ne īncetate rugi, până întru céle de apoi rămāșițe ale oamenilorū, pre însuși Preotulū și sfințitulū jărtvitorū avāndulū organū alū ceī mai de aproape rugăciuni cătrā Dumnezău. Care Preotū, sau să zicū: dumnezăescū jărtvitorū ca din partē norodului lui, și ca un următorū alu lui Hristos și moștenitorū apostoleștiī vredniciī, pogoară din cerū, nu mannă putredă și vremēnică, ci pre însu-și Fiilulū lui Dumnezău pentru milostiviré intrupatū pre însu-și ziditorulū Domnulū și stāpānitorulū īngerilorū, pre Soarele dreptățiī Hristos, cu alū căruia darū izbăveste pre totū omulū de toū felulū de neputință

a păcatului celui sufletesc. Ale căruia rugăciuni chipurile în multe deosebiri și în multe feluri le-au rânduit săbornicîasca Biserică să fie, începîndu dinu cé véche și noao scriptură și ajungîndu până la înfloritele cuvinte ale făcătorilor de dulcile cântări, ale celor de pré sfîntul Duh purtătorilor Părinți. Caré sfînta Beserică, ca o albină neobositoare, adunîndu dinu cé véchie și dinu cé noao scriptură céle mai mirositoare flori ale Dumnezăștilor cuvinte, au alcătuit dulci cântări de séra și de dimineța, spre mărire și lauda celui în trei fete proslăvit Dumnezău și spre cinsté celor ce pre luni preste totu anul să prăznuesc, sfinților săi, cari dinu vécu bine au plăcutu lui. Care ca o înflorită adunare din livezile sfintelor scripturi și numele ș-au luat a să chiem Anthologhionu, care au rânduit-o Dumnezăștile săboară a fi una dinu cărțile sfintei Beserici céle rînduite spre slujba și lauda și bună rînduiala ei. Ci, de vréme că obicéu ăste la politiceștile stăpîniri a pedepsi și a învăța pe supușii lor spre totu felul de dregătorie și învățatură și a-i face a să crește bine înpodobiți cu chibzuitoare bune fapte, ca, cându voru veni la desăvârșita vîrstă, să să poată chivernisi nu numai pe sineșu ci și pe toată poliția, — mai cu asupră datoare ăste Ierarhiia Besericii lui Hristos, să învețe pre ai săi, adecă pe Preoți, cu creștinești fapte bune și învățaturi, pentru ca să poată chivernisi nu numai pe sineși ci și pe însăși Beserica lui în vrémé cându voru veni ei în stepena Preoției. Fiindu că apostolesculu Arhipăstoru ăste ca altu arhistratigü asupra oștii sale cei duhovnicești și are mulți vrăjmași văzuți și nevăzuți, foarte meșteșugosi și vicleni, întrarmați cu totu felul de arme, cari necontenit să silescu să supue pre ostașii ce dau războiu suptu stégulü lui dinu preună cu ostășul. Deci aceștu Arhistratigü să cade să aibă chibzuitoare dregătorie și desăvârșitü bună meșteșugire, ca după câtu ar fi puțința să sté în protiva acelora și să să izbăvescă însuși pe sineși și pre cei ce sântu suptu sine. Intru care arhipăstorescu scaunü și smereniia noastră aflându-ne dinu darulü și mila lui Dumnezău, și văzîndu pre ostașii noștri Preoții neîntrarmați cu trebuincioasele arme, — care arme sântu sau închipuescu cărțile cetani și ale rugăcunilor celor cătră Dumnezău, care cărți fiindu că foarte să imputinase și încă și câte eră într-altă limbă typărite, câtu în țara noastră citeșii nu înțelegé ce citescü, — pentru acéia și noi luîndu pre Dumnezău într-ajutorü, și măcarü că în lipsă, darü nebăgîndu samă de multa cheltuială, amü făcutü a noastră typografie și amü typăritü, pe lângă alte cărți, și acăstă carte Anthologhionu, ce să zice Floaré Cuvintelorü, cu care mi să pare bine să fiu întrarmatü pe ostașii cei de suptu noi și pre cei ce voru fi după noi apostolesculü darü, pre Preoți, zicü, cătră duhovnicîasca luptă. Caré carté acăsta Anthologhionu, ca céia ce ăste înflorire cuvintelorü sfintei de Dumnezău însufletei scripturi, adunată de duhovnicîasca albină a bărbați de Dumnezău purtători, năzuiaște a-șu așază duhovnicîasca ei miare în sînurile florii cei desăvârșitü a faptelorü celor bune, a pré înălțatei bunătății Mării tale, ca cela ce Măriia ta ești floaré dumnezăștilorü cuvinte și mirézma bune creștinătăți, și dela Dumnezău întăritü intru alü Mării tale pré

innaltă scaună, aduce primăvara a toată buna chivernisire cătră toți supușii Innălțimeii tale. Și pentru că nu-mi ajunge cuvântă a spune de acelă fericitū și de Dumnezău văzătoriu sufletū alū celui întru vecinica fericire răposatū Părintele Mării tale, de cătră săraci multa lui milostivire și cătră greșiți ertare și mângăiare, carele și multe sfinte Dumnezăești beserici de aicé și de pre ațurē au înzestratū cu multe feliuri de faceri de bine, ale căruia Dumnezăești fapte bune întru pre innaltă stăpâniia ta ca întru o adevărată icoană minunatū strălucescū, precumū iaste înțelepciună, buna podoabă a firii, înfrânare, nemândriia, smereniia, firé cé deșteptată, cugetulū celū cu totulū spre bunătate pornitū, pre drepta chivernisire asupra supușilorū Mării tale și céle lalte ale Innălțimeii tale pre innalte vrednicii, la care lucrătoriu iaste celū întru Măriiia ta Dumnezăescū darū și sălășluitoare iaste cé întru Innălțimé ta buna faptă și noroculū următoriu Innălțiméii tale, pre carele cu părintesca dragoste te chiemū rugându-te ca cu bună credință și cu obicinuitele blândéje să priimești Măriiia ta aciastă aducere a mé, caré iaste bună pildă acciū cătră Măriiia ta dinū curată inimă mulțămitei méle, pe care o ațerosescū suptū acopere-mântulū ceii de Dumnezău întărite și încununate Domniei tale, a căriia creștinescă mărire ta veī fi vâlfa, și lauda, și buna adevērire acciū ai (sic) méle sufletești trude spre buna laudă și innălțare némului creștinescū. Priiméște darū, priiméște, pre luminate, pre innălțate pravoslavnice, pre bună creștinule și alū mieu de multe bunătăți făcătoriuale Doamne, aciastă dinū toată bună cugetare inimiū dăruire a noastră, pentru céle multe și fără numărū bune faceri, ce pururē amū luatū și iau dela bună și pre fericitā innălțimé Domniei tale. Pentru care noi pururē rămânemū datorii a ruga neincetatū nemărginita lui Dumnezău bunătate și milostivire ca să fie sfânta sa Beserică întru multe vârtejiuri ale anilorū suptū puternică mâna Mării tale, feritū de toată încungitură și supărulū celū viclénū, și mărire stăpânirii Innălțimeii tale neclătită și pururē bine norocitā întru pre innaltū și de Dumnezău dăruitū scaunulū Mării tale până întru adânci și cărunte bătrânețe spre buna staré și întărire norodului Mării tale celū ce de la Dumnezeu și s-au încredințatū spre slava și lauda tuturorū pravoslavnicilorū. Aminū.

Alū Mării tale fierbinte de Dumnezău rugătoriu,

Smeritulū Iacovū, Mitropolitulū Moldovii.

Antologhionul ocupă primele 499 de pagini. In cele 9 foi nenumerotate cari urmeaza se afla: «Slujba sfântului marelui mucenicu Ioannu celū Nou dela Suciava» și o «Inștiințare pentru moaștele sfântului și marelui mucenicu Ioannu celū Nou de la Suciavă, cu ce pricină s-au luatū dela Moldova și la aciasta vrēme unde sa află».

In foile urmaloare, cu o numerolație noua, atāt ca paginație. căl și ca signatura a coalelor, se află «Slujbele de obște» și «Bogorodicinele voscrésneloru».

Sfârșitul cartii lipsește in exemplarul Academiei.

București: Biblioteca Academiei Române.

294. Bucvar, Iași 1755.

Б У К К Ы Р Ы | Գձ խկերե Ը ԻԿԻԿԻ- | ТѢРЬ ЧЕЛОВК ЧЕ КѠРЬ СЪ | .ІКЕЦЕ
 КАРТЕ КЪ СЛОКЕ | ԵԼՈՎՆԵՑԻՆ, ՉԵ Ե-ՁՏ | ТѢПРІТЪ ДІСМЪ .ІГЖЙ, | КЪ ПОРШКА ПРКѠСФНИ-

ЦИТЛАНІ Митрополитъ | Іль Младодѣи Кѣрь | ІІКОЕЪ. Л сѣита | Митрополіе Л
Лни. | Лѣтъ 1755г.

În-8° mic de peste 4 foi fără număr și peste 29 foi numerotate. Exemplarul Academiei nu este complet. 18 rânduri pe pagină. Titlul este încadrat în flori de compoziție tipografică și cu un ornament frontispiciu, iar pe verso se află chipul Maicii Domnului cu copilul Isus în brațe.

Prefața :

Predislovie

Cătră buni credincioșii Părinți, cătră hrănitori, cătră Ispravnici, cătră stăpâni și cătră toți ceia lalți ce au nume părintescă preste copiii ceî mici.

Toată obiceiuința vieții omenești stă spre hrană, o iubitoriloră de Hs. Creșteré prunciască atárnă cine ce felă de copilă ăaste, acéiașă și decă să face mare, de ăaste învățat, dină copilărie întru învățatură cinstită și întru frica lui Dumnezău (caré ăaste încéperé înțelepciunii) să cade a nădăjdui că acela va fi (cu) bună creștere și daca va fi mare; ăară de-î trece creșteré sa fără de frică și învățatură, puțină nădejde că va fi mai bună ceia laltă viiață a lui. Și aciastă ispitire adevărată întărește pre noi atâta câtă chipurile ei nu numai la fețe osibite ăaste văzută, ce și la totă norodulă. De trăiaște cineva întru norodă, bine cunoscută ăaste, că întru acela îndreptare bună ăaste copiiloră; ăară de trăiaște în norodă cu multe sfăzi, urăciuni, pizme, viclesuguri și tâlhării și alte obiceiuri rele, nu te îndoi că va fi întru acela îndreptare bună copiiloră. Dină creșteré copiiloră ca dintru o rădăcină și bună și ré întru toată viiața curge. ăară pricina aceștiia ăaste aciasta : că de vréme (ce) prină vătămăre păcatului strămoșăscă plecași sântemă dină începutulă vieții spre răutate, toată gândiré inimii omenești spre rău dină tinerétele lui, zice scriptura. Deci, de nu va dobândi omulă dină copilărie hrană bună, nu-î va fi lui răulă cu ostenelă, carele și s-au născută rău. Ci încă și mai vârtosă răutate ce dină fire cu deprindere în toate zilele crește și dină ciasă mai mare putere ăa. Dară ce să zicemă, cândă încă să va apropiă omulă de răutățile cele de obște și a sa răutate cu chipulă streină să va întări și fără-de-légile cele neștiute de dânsulă din vorbele cele rele ticălosulă copilă să va învăță ? Că tare ăaste cuvântulă apostolescă : «Strică pre obiceiurile bune vorbele cele rele». Și asemene Iis. Sirahă : «Celă ce să atinge de smolă să mânjaște, și celă ce să împărtășăște mândrulă asemene lui va fi». Cum dară veî nădăjdui de bine unde nu ăaste hrană bună copiiloră ? ăară de hrană ca aceia în Țara aciastă cine nu vede câtă lipsă ăaste ? Care văzândă noi lipsiți copiii de hrana ce li să căde, bolindă cu inima de nenorociré învățaturii loră, amă dată în tipariă aciastă cărțulie, începândă de la azbuchii, cu toată orânduială, pre cumă să vede ca să poată după buchii cetii și cu sloguri întru întăriré cetirii sale, și după acéste rugăciuni de seră și de dimință, și rânduială pentru masă și după masă; asijderé cele zece porunci și 7 taini creștinești, 7 daruri ale Duhului sfântă, și altele. Și învățatură pentru credința catholicăscă și ce ăaste credința catholicăscă. Care acéste toate în-

1. Cor.
Cap. 15

Iis. Sir.
Cap. 13

Psalm. 118 vățându-le copii de mici să poată cunoaște ce ăste frica lui Dumnezeu căci de aciastă hrană bună a copiiloră întrebă și răspunde Davidū: «Intru ce-ș va îndreptă celū tânărū calé sa, cândū va păzi cuvintele tale?» Cade-să darū voao, blagocestivilorū creștini, și ceī ce aveți nume părintescū preste copiiī ceī mici, să aveți purtare de grijă pentru învățatura copiilorū voștri, ca să nu se lipsescă de hrana cé sufletescă cu povățuire cé bună, cariī și sunteți datori să-ī învățați pre dânsī, grăindu-le. . . . . (Urmarea lipsește).

București: Biblioteca Academiei Române.

295. Gramatică slavonească, Râmnic 1755.

Во славу сѣмь Единосѣщныа, животворѣща, и нераздѣлимьа Троицы, Оца, и Сѣна, и Сѣтаго Дѣа: На стоѣнїемъ Приложанїемъ: и иждевенїемъ Преосѣщеннѣишаго и преосходителнѣишаго Архїепѣскаго Карловачкаго, и ксегѣ въ держакѣ ѿхъ Цесаро-Кралѣскаго Величества ѡбрѣтающагоса Главїнно, Сербскаго, и вѣлахїйскаго Нарѣда Митрополїта и ѡбонхъ ѿхъ Цесаро: Кралевскїхъ Величествъ Тайнаго Секретника, и прѡч.: Гѣдина Пѣлѣ Нѣнѣ Дорнѣи, Книга сїа Грамматїка въ ползѣ и ѡпотреблїнїе ѡтрокѡвъ Сербскїхъ Желѡющихъ ѡснокѣтелнаго Наѣченїа Главїнскаго Дїалекта. Напечатѣса въ Сѣскопїи Рымннческої. Лѣта Гѣдина 1755.

Spre slava sfintei într'o ființă Treimi, dătătoare de viață și nedespărțite, a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh, cu stăruința și cheltuiala prea sfințitului și prea distinsului Arhiepiscop de Karlovaț și Mitropolit al întregului popor slavo-sârb și valah din împărăția Majestății Sale Cesaro-Crăiești și a Domnului Pavel Nenadovici, Consilier intim, etc. al Majestății Sale Cesaro-Crăiești, — s'a tipărit această carte — Gramatica — la Episcopia de Râmnic, spre folosul și întrebuițarea tinerilor sârbi, doritori de studii temeinice în ale dialectului slavon, în anul Domnului 1755.

In 8° mic, de 288 foi numerotate.

Prefața, care se întinde pe primele 7 foi, nu e scrisă și nu prezintă nici un istoric sau literar pentru noi.

București: Biblioteca Academiei Române.

1756.

296. Apostol, Iași 1756.

АПОСТОЛЪ | Кареле акѣмъ ѡтѣи с-ас тѣпкрїть, ѡтрѣ ѡчїсташъ кнпѣ. А знїеле прѣ ѡтѣцѣтѣлнѣи Домнѣ, | І ѡ КОСТАНТИНЪ МИХИИ | ЧЕХИИ РѢКОВИЦѢ БОБЕ ѢДѢ, | ѡтрѣ ѡ дѣсѡ Домнїе ѡ Мѣрїи сїле. | Кѣ ѡсѣрдїа, шї кѣ тѣатѣ | кїелтѣла прѣ ѡсѣнїцїтѣлнѣи | Митрополїтѣ ѡлѣ Молдѡвїи. | КВРЪ ІЯКѢВЪ | ѡтрѣ ѡ сѣ тѣпографїе, ѡ Сѣнїта | Митрополїе, ѡ Мшн. | А шїи дїла ѡдѣмъ, ѡсѣд. | Шрѣ дїла Нащерѣ лѣи Хѣ, ѡцїїс.

In folio de 2 foi fara numerotație și peste 173 foi numerotate. Tiparit cu negru și roșu, cu 38 rânduri pe pagina încadrată. Titlul este încadrat de o gravura cu compartimente semnată *Gligorie T.* și *Sandulū T.*

Pe verso, stemele ambelor țări încadrate (facs. 295), având la dreapta și la stânga inițialele domnești ale lui Const. Racoviță Voevod și urmatoarele:

Stihuri 14 asupra peceții.

Buorulă cu Corbulă luminatū însemneză,
 Și pentru doao țări domnū adevereză,
 Pre Măriia sa Io Costantin Mihaï Racoviță,
 Carele le-au stăpănitū cu multă credință.
 Cade-ni-să dară de obște pre Dumnăzeu să rugămū,
 Ca pre Măriia sa Domnū nemișcatū să-lū avemū,
 Și să-lū întărescă minunatū în Domnie slăvită,
 Cu pace, cu liniște și în viață nărocită.
 Patriia sa cu bună nărocire să o stăpănescă
 Și pre vrăjmașii săi pururē să-ī biruiască
 Și întru alū său Dumnezăescū lăcașū și fericire
 Să-ī dé Ceresculū împăratū parte de moștenire,
 Slăvindū cei următori pre sfânta Troiță,
 Ca să nu se uite numele lui celū de bună viță.

Pe pagina următoare se află o gravură mare reprezentând pe Isus Christos, semnata iarasi de Grigorie și Sandul, și cu următoarea legendă :

O Doamne Iisuse, celū ce dela Eleonū la Cerū te-ai suitū,
 Și pre Apostoli de Duhulū sfântū ī-ai umplutū,
 Trimițindu-ī în toată lumē să te propoveduiască
 Și innaintē tyranilorū să te mărturisescă,
 Pentru rugăcūnile lorū te milostivește,
 Și pre noi de păcate ne izbăvește.

Iar mai jos :

Și s-au Typăritū de Grigorie Stanovicī Typografū.

In fine, pe ultima pagina liminară, o gravură ocupând toată pagina și reprezentând pe Apostolul Luca.

București: Biblioteca Academiei Române. — Mănăstirea Neamțului.

297. D. Cantemir, *Istoria Imperiului otoman*, traducere engleză de N. Tindal. (Ediția II), Londra 1756.

The | HISTORY | of the | GROWTH and DECAY | of the
 OTHMAN EMPIRE. | Part I. Containing the growth of the Othman
 Empire from the reign of Othman the Founder, to the reign of Mahomet
 IV. that is, from the year 1300, to the siege of Vienna, in 1683. | Part II.
 Containing the history of the decay of the Othman Empire, from the reign
 of Mahomet IV. to the reign of Ahmed III. being the history of the au-
 thor's own times. | Written originally in latin, | by DEMETRIUS CANTEMIR, late
 Prince of MOLDAVIA. | Translated into English, from the author's own ma-
 nuscript, | by N. TINDAL, M. A. Vicar of Great Waltham in Essex. | Adorned
 with | a plan of Constantinople; and twenty-two heads of the turkish em-
 perors, engraved from copies taken from originals in the Grand Seignor's
 palace, by the late Sultan's painter. | London, | printed for A. Millar in the
 Strand. | MDCCLVI.

In-folio de 1 foaie pentru titlu, 4+XV+460 de pagine.

In fața titlului se află un portret al autorului cu stema sa și cu inscripția: «Demetrius Cantemir. S. Rossiaci Imperii et Moldaviae Princeps. Petri M. Russoru(m) Imperatoris Senator et ab intimis consiliis».

Verso titlului e alb.

Urmează apoi: lista subscriitorilor pentru volum, în cap cu Regina Angliei și cu Principele de Wales, pe două foi; o înștiințare a traducătorului, prefața autorului și o tabela pentru transformarea anilor Hegirei.

La p. 454 un indice de cuvinte turcești și de Sultani, și errata. Pe celelalte foi, până la sfârșit se afla o notița biografică a autorului.

Volumul este infrumusețat, după cum se vede și din titlu, cu portretele sultanilor; iar la sfârșit se află un plan al Constantinopolei, având într-o parte vederea palatului lui Cantemir din acest oraș.

V. mai sus n° 209 p. 48

București: Biblioteca Academiei Române. — Londra: British Museum.

298. Hrisovul lui Constantin Raroviță, Domn al Moldovei, pentru vădrărit, (Iași) 1756.

In-8° de 5 foi, fără titlu.

După textul hrisovului, datat: 7264, August 20, urmează cartea de blestem, din 25 August, semnată de Iacob mitropolitul Moldovei, Ioanichie de Roman, Dositei de Radauți și Inochentie de Huși.

In exemplarul Academiei s'a adaugat la sfârșit de mână: «Noi Ioan Sandu Sturdza... Intocmai poruncim și Domnia mea să sa urmeze. 1827, Sept. 12»

Publicat de N. Iorga în: *Noua Revistă Română*, 1900, vol. II, p. 354

București: Biblioteca Academiei Române.

299. Invățătura creștinească, ed. II, Blaj 1756.

Дѣкъцѣтѣрѣ крещинѣскѣ прин дѣтревѣрѣи ши рѣкѣднѣсѣрѣи, центрѣ проконекѣла школаелѣвр. Якъм а долѣварѣ тѣпѣрѣитѣ къ Балгослокеніѣ Прѣкѣсѣфинѣитѣсѣсѣи Кѣрѣс Кѣрѣ П. Павел Ялѣрон Балѣдика Фѣгѣрѣашѣсѣсѣи. Дѣ Мѣкѣнѣстѣирѣкѣ сѣнѣтей Трѣонѣцѣ ла Блаж. Маѣ ѣ. аѣѣѣс. де Дѣсмитрѣ Рѣжмнѣчѣнѣла.

Titlu luat după Popp.

Popp, *Disertatie*, 46. — Gaster, *Geschichte der rum. Lit.*, 308.

300. Liturghii, Blaj 1756.

Дѣ Мѣнѣсѣсѣи Шѣлѣ | ЛѣИТѣРѣГѣИ | Я чѣлѣврѣ дѣнтрѣсѣ сѣнѣици Пѣкрѣици-
лѣврѣ нѣ- | шири Іѣвѣнѣ Златѣсѣтѣ, Балѣнѣлѣ чѣлѣ | Мѣлѣре, ши ѣ Прѣждѣ сѣнѣнѣи.
ѣКѣШѣ | Дѣтѣжю дѣтрѣ-ачѣста Кѣнѣ Тѣпѣрѣитѣ: | Стѣкѣнѣнѣндѣ Прѣкѣлѣцѣта: Кѣсѣро-
Крѣжѣса Ромѣнѣлѣврѣ, Принѣсѣа Ярдѣкѣсѣсѣи | Янѣрѣчѣи. МѣИРѣИѣ ОѣРѣСѣИѣ. Кѣ
БЛѣГОСЛОВѣНІѣ | Прѣкѣ Лѣсминѣитѣсѣсѣи, ши прѣкѣ сѣнѣицитѣсѣсѣи | Кѣрѣс Кѣрѣ: | ПѣТрѣ
ПѣВѣЛѣ ЯнѣРОНѣ | БалѣДѣКѣТѣИ ФѣГѣРѣЯШѣСѣСѣИ | Дѣ Мѣкѣнѣстѣирѣкѣ сѣнѣтей
Трѣонѣцѣ ла Балѣжѣ | Янѣсѣлѣ Дѣла Хѣс. аѣѣѣс. | — Де Мѣхѣилѣ Пѣчкерѣкѣи.

In-4° de 1 foaie fara numar și 230 pagine. Tiparit cu negru și roșu, cu câteva ornamente. Pagina are 23 rânduri. Pe verso titlului se află scara cartii.

București: Biblioteca Academiei Române. — Sibiu: Biblioteca arhiepiscopiasca (comunicat de Dr. Ilarion Pușcariu).

301. Psaltire, București 1756.

ЦѢЛТИРЪ | ФѢРИЧѢТЪЛЪИ ПРОРОКЪ | ШИ ЛУКРАТЬ ДѢДЪ
 КС ЛАТКЕЛЕ ЛА ТѢАТЕ КАД : ШИ КС КЖИТЪРНАЕ | ЛШИ МЛѢСІИ : КС ПСАМЪИ ЛЛѢШИ, ШИ КС
 ПРИ- | ПКАЛЕ ЛѢРК : КС ПЩІНЪКЪ ИСТОРІЕ А НЪМЕЛѢРЪ | ЖИДОВЕЦІИ : КС ПАСХАЛЕ ПЪНЪ
 ЛА СФЖРШИТЪСА | ККСАШИ : КС ПАРАКАИЕСА ПРѢЧИСТІИ. ЛКСМЪ | ТЪПЪКРИТЬ ЛЪ ЗИ-
 ЛЕЛЕ АСМНАТЪСАШ ДЛІНЪ, | ІѢ КѢНСТАНАДІНЪ НІКОЛАЕ | БОЕКѢДЪ | КС
 БЛАГОСЛОКІНА ШИ КЕЛТЪЛА ПРК СФІИ- | ЦІТЪСАШ МУТРОПОЛІТЬ АЛЪ ОУТРОКЛАХІИ. |
 КѢР ФІАІРѢТЬ | Л СФІИТА МУТРОПАІЕ ІІ КСКРІЩІАВЪ. | ЛА ІІНІИ АПШІС | [ДЕ]
 БАРЪСА БСКРІЩІАВЪ ТЪПОГРАФСЪ.

In-4° de 8 foi fără numerotație și peste 222 foi numerotate. 24 rânduri pe pagină. Titlul e lipărit cu negru și roșu. Pe verso, stema dublă (facs. n° 289) cu inițialele lui Constantin Mavrocordat și versurile din *Liturghia* dela București, din 1747 (v. p. 99).

Pe celelalte foi liminare se află prefața reprodusă mai jos, obișnuitele instrucțiuni pentru citirea Psaltirei și chipul lui David.

Prédoslovie către cetitoriu.

Dumnezeul cel ȳecĳnicų și atoatų (sic) putĳrnicų, pravoslavnice cetitoriu, dinų noĳanulų mĳririi și alų bunĳtĳții sale, au vrutų lumĳ cu toate cĳte sĳntų ĳntr-ĳnșã și afarĳ dinų tr-ĳnșã vĳzute și nevĳzute, dinų nimica sĳ zidĳscĳ și la arĳtare sĳ le aducĳ, ĳnșã nu numai atĳta cu adĳnculų ĳnțelep- cĳunii sale au vrutų sĳ facĳ și sĳ tocmĳscĳ, ci ĳncĳ cu nehotĳrĳta socotĳnșã toate sĳ se ție una cu alta și sĳ se chivernisĳscĳ. Și așã darų cu cĳ mai nainte cunoștinșã sa și ĳnțelepĳunĳ și putĳrĳ luĳ așezĳndų și tocmĳndų fiinșele și fĳpturile și lucrurile, ca sĳ fie de toate fĳpturile lĳdatų, și mai multų de omų ca de o fĳpturĳ mai alĳsĳ și mai ĳscusĳtĳ decĳtų toate. Precumų vedemų cĳ acelașų fĳcĳtoriu a toate Dumnezeu, cu lucrĳrĳ Duhuluĳ sfĳntų au suflatų și ĳn alesulų sĳu organų proroculų Davidų, de au alcĳtuitų psaltirĳ, precumų scrie la osebitulų sĳu psalmų, zicĳndų : «Mĳinile mĳle au fĳcutų organulų și dĳgetele mĳle au alcĳtuitų psaltirĳ». Iarĳ ce ĳaste Psaltirĳ, singurĳ vrednicie ei o laudĳ, de vrĳme ce totų fiulų (?) de laudĳ Dumnezeĳscĳ și dohtorie sufletĳscĳ ĳn psalmi sĳ ĳncue, ca ĳntr-o vistierie prĳ bogatĳ, prinų carĳ mare cinște și laudĳ aduce psaltirĳ besĳricii luĳ Dumnezeu, precumų și stĳlpulų besĳricii legii noao marele Vasilie grĳiăște : «Mai bine soarele sĳ stĳ dinų cĳlĳtoriușã sa, decĳtų Psaltirĳ dinų besĳricĳ sĳ lipsĳscĳ». Și iarĳși au (?) ĳntr-altų locų zice : «Lauda psaltirii sufletulų și gĳndulų luminĳzĳ. turburĳrĳ, lĳnĳ și grija gonĳște și sĳ mĳngĳe cu dĳnșã lĳcuitarii ĳn pustie.» Cu unų cuvĳntų zicĳndų, Psaltirĳ ĳaste oglĳndĳ a drĳpteĳ credĳnșã și a privirii la Dumnezeu, carĳ pentru pĳcate cĳartĳ, la calĳ dreptĳții aduce, spre lauda luĳ Dumnezeu deștĳptĳ ; credĳnșã, nĳdĳjde și dragoste a avĳ ĳntru Dumnezeu ĳnvașã, frĳșiușã a ĳubi ĳndemnĳzĳ ; și ce nu spune de ĳngrozirĳ judecĳșii ce va sĳ fie, de amĳrĳcĳunĳ morșii, de peirĳ necredĳncioșilorų, de neĳncetarĳ muncilorų ? Binele vĳcĳnicų și plata dreptilorų prĳ de plĳnų aratĳ. Darų adĳncurile Dumnezeirii ĳn troișã și taĳnile ĳntrupĳrii cuvĳntuluĳ luĳ Dumnezeu cine le poate grĳi, care psaltirĳ le cuprinde ? ĳncĳ și de patimile Mĳntuitoriușã, de punĳrĳ ĳn mormĳntų, și de ĳnviĳrĳ și de ĳnnĳlșarĳ la cerų spune și cu a doao venire ĳngrozĳște. Pentru care taĳne, ce sĳ cuprĳndų

intr-ânsa, să îngrozescă dracii și fugă. Ca soarele luminează, ca apa curățește, ca focul arde păcatele, ca untul de lemn unge, pohtele trupești potolăște, mânița înblânzește și întunecul păcatelor răsipăște și lumina adevărului arată. În Psalmi să află stăpâniia împăraților, buna cuviință a Arhierilor, îndreptare preoților, întărire ostașilor și biruința; vântul bătrânilor, înfrumusețare tinerilor, înțelegere păzitorilor de feciorie și călugărilor veselie de săvârșit și tuturoră bună nădejde de a câștigare bunătățile cele cerești. Și mai mare și mai cuprinzătoare, și mai pre susă de cătă toate cărțile ăste cartă aciăsta, după cuvântul marelui Vasile, și ală lui Augustin, și ală lui Ioan Zlatoust. Și măcară că ăste veche, dară mai multă să vede a fi noao, pentru că intr-ânsa tainile Dumnezești evangeli, a darului legii noao sânt. Și măcară că la vedere ei ăste mică, iară la cuprindere ei ăste mai mare și mai bună și de folosă decâtă alte toate, și aice să plinește cuvântul lui Solomon, ce grăiaște: «Mică ăste albina întru cele zburătoare, iară rodul ei mai dulce ăste de cătă ală tuturoră celor ce zboară suptă ceru». Deci nu sântă cu celă ce grăescă pentru lauda ei, ci cei mai susă numiți sfinți. Pentru aciăsta tuturoră cu umilință mă rogă: priimiți cu dragoste și o cetiți cu înțelegere, că pentru aciăsta ne-amă nevoită de o amă typărită mai chiăar pre limba noastră rumânescă și totă în stihuri pentru mai lesne cititorului și înțelegere deplină. Că celă ce cetăște și nu înțelegă, ăste ca celă ce călătorește pe întunecă și cală nu o vede; precumă însuși Hristos grăiaște: Vă înșălați ne înțelegândă scripturile, nici putereă lui Dumnezeu, ci cândă citiți să înțelegăți cele ce cetiți, ca să nu fiți asemeni clopotului ce sună și chymvalului ce răsună cu glasuri neînsuflețite și fără de înțelegere.» Pentru-ca omulă fiindă zidită după chipulă și asemănareă lui Dumnezeu, știindă binele și răulă, cuvine-să dară pre făcătorulă său Dumnezeu să-lu slăvescă cu înțelegere, precumă proroculă grăiaște: «Cântați Dumnezeului nostru cântați, cântați împăratului nostru cântați, cântați cu înțelegere.» Aciăsta a cântă sau a ceti o înțelegere au. La acăste dară bunătăți și folosințe sufletești și trebuințe dină toate zilele și în Beserică și în toate locurile și vremile ce cuprinde Psaltireă uitându-te mai multă, pravoslavnicetă, cu plecăciune mă rogă priimăște-o, cu blândete și o cetăște cu înțelegere, că aciăsta pre sfântă cartă ăste capulă și mijloculă și săvârșitulă tuturoră pravoslavniciloră cărți ale Besericii ră-ăritului, pre cumă mai susă prină drepte mărturii amă arătată, ale căroră rugăciuni și Dumnezeesculă dară și milă să fie cu voi cu toți. Amină.

Corinth 13.

Psalm. 46.
Sh. 7.

Prină îndemnară și nevoința Cozmei ermonahului, eclisiarhulă Sfintei Mytropolii.

La f. 191 se afla «Invățătura pentru clucălu Pashaliei»; iar la stărsitul pascaliei, înștiințarea despre ea a lui «Barbulă Buc. Typ».

Urmează apoi «Cinstitulă paraclisu ală pre sfintei Nascatoarei de Dumnezeu, facereă lui Theostirictă Monahului», și «Istorie de numeă jidovești carele pomenăște Davidulă la psalmii lui . . .»

Nu cunoaștem exemplare complete.

București: Biblioteca Academiei Române.

302. N. Mauroeides, *Mreaja apostolică*, Iași 1756.—Grecește.

ΤΟ ἘΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ | ΔΥΚΤΙΟΝ | Ἦτοι | Λόγοι ψυχοφελείς εἰς τὴν ἀγίαν, | καὶ
μεγάλην τεσσαρακοστήν. Καὶ εἰς | τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν | τῶν Χριστοῦ γεννῶν.
Συντεθέντες καὶ ἐκφωνηθέντες παρὰ τοῦ ταπεινοῦ Ἱεροκλήρουκ | ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ
Τοῦ ΚΕΦΑΛΗΝΙΕΩΣ | Ἰδίᾳ δαπάνῃ τῆς τὸ πῦρ ἐκδοθέντες πρὸς ὠφελίαν τῶν χριστιανῶν.
Καὶ ἀφιερωθέντες τῷ Ὑψηλοτάτῳ, Γαληνοτάτῳ καὶ Θεοσεβεστάτῳ Ἀδθέντῃ | ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΚΟΒΙΤΖΑ | Βοεβόδα καὶ Ἡγεμόνι Μεγαλοπρεπεστάτῳ
πάσης Μολδοβλαχίας. | Ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας. | Ἐν Ἐτει Σωτηρίῳ αψνς'.

Mreajă apostolică. adică cuvinte de suflet folositoare la sfintele și marile Păresimi și la postul de patruzeci de zile ale nașterii lui Christos, compuse și rostite de smeritul predicator Nicolae Mauroeides Chefalonitul. Cu propria sa cheltuială date în tipar pentru folosul Creștinilor, și aferosite prea înălțatului, prea luminatului și de Dumnezeu cinstitorului Domnitor, Domnul Domn Constantin Mihail Racoviță Voevod și stăpânitor prea măreț a toată Moldovlahia. In Iașii Moldovei, în anul mântuirii 1756.

In-4° de 9 foi nenumerotate și 402 pagine Tipărit pe două coloane, cu 30 rânduri în coloană.

In foile liminare se afla o dedicație către Domn, fără interes, o prefață către cititor, aratarea cuprinsului și un portret al autorului gravat de: «Ierei Mihailu Strilbit», (Strilbițki), cu inscripția urmatoare: † Νικόλαος Μαυροειδής Ἱεροκλήρου ὁ ἐκ Κεφαληνίας, ἀπό χώρου Ἀρχιεπισκόπου, ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ δυτῶ. αψνς. 1756.

In prefață, autorul spune ca a predicat mai mult timp în Constantinopol, în Ungrovlahia și în Moldova

București: Biblioteca Academiei Române.

C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 98.

1757.

303. *Doctrina christiana*, Blaj 1757.

DOCTRINA
CHRISTIANA
Ex probatis authoribus collecta,
ad
Usum hujus Scholasticæ Juventulis
cooptata,
cum adjuncto
DE SACRA UNIONE
COLLOQUIO,
JUSSU
Illustrissimi, ac Reverendissimi
D. D.
PETRI PAULI
AARON
DE BISZTRA
Episcopi FOGARASIENSIS &c.
In Monasterio Sanctissimæ Triadis
typis edita Balasfalvæ.
Per Michaëlẽ Betskereki. Año 1757.

In-12 de 5 foi și 198 pagine. 20 rânduri pe pagina. Pe verso titlului se află chipul Maicii Domnului cu copilul Isus în brațe, gravat de РАДНКС în anul 1757 și cu legenda: «Icon Beatae Mariae Virginis ad Claudiopolim lacrymantis».

În foile liminare se citesc următoarele:

Excellentissimo et illustrissimo Domino Domino Ignatio Josepho Bornemisza L. B. De Kaszon. Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Status & Excelsi Regii in Transylvania Gubernii Consiliario actuali intimo, ac per eundem Principatum partesque reapplicatas thesaurario regio, rerumque camerarum supremo Directori, et sacrae unitae Religionis Protectori, &c. &c.

Illustrissimo item Domino Friderico Vilhelmo L. B. de Dietrich. S. R. I. Equiti, sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerac Aulicae, et inclyti Regii in Transylvania Thesaurariatūs Consiliario actuali intimo &c. &c. Dominis suis colendissimis.

Humiles Hieromonachi Canonici Balasfalvenses O. S. Basilii M. Professi, perennem felicitatem.

Excellentissime ac illustrissimi Domini Domini.

Diu nobis dubitandum non fuit, Excellentissime et Illustrissimi Domini, cujus potissimum nomini exiguum hocce quod orthodoxae doctrinae elementa, et Sacrae Unionis refert rudimenta, jam typis demandatum dicere deberemus opusculum. Quidquid enim laudis, probi pique Lectores operis auctori rependere poterunt, ad Vos ipsos merito redundare optime intellegebamus; quin et opusculum ipsum peculiari quodam jure ad Vos (per quos etiam publicam meruit aspicere lucem) pertinere minime nos fugiebat; quandoquidem Vos pro eximio illo, quo Sacrae Unionis incrementum, hujusque studiosae juventutis emolumentum ab ipso plane hujus Augustae Foundationis exordio prosequimini studio et affectu, ejusdem opusculi editionem non tam sollicitastis vehementissime, quam procurastis liberalissime, dum pro ipso etiam, qui adhuc desiderabatur, hujusmodi typo recens cudendo munificentiam exhibuistis; compertum insuper, exploratumque nobis erat, quantum utilitatis et ornamenti ex gemina Vestra unita benevolentia, validoque praesidio Sacrae Unitae Religionis, et studiosae huic posset obvenire Juventuti. Quocirca ut jure culpanda fuisset rei maxime necessariae incuria, ita plane decebat, ut avidius arripere non praetermitteremus, quidquid Vos inclinare posset ad eam nobis non immerito concedendam. His itaque justis de causis Vobis demisse oblatum, mole quidem exiguum, magnitudine tamen Vestra haud indignum utpote Sacra doctrina congestum, consveta benevolentia excipite munus, nosque nostramque isthanc Juventutem. Vobis magnopere addictam deditam et studiosissimam, nec unquam defuturae erga Vos reverentiae plenam Vestram in fidem et clientelam recipere, perpetuoque patrocinio fovere, tuerique non dedignemini.

Idem suis salutem discipulis.

Ece filioli, libellum, *Doctrinam* inquam *Christianam*, Elementa videlicet exordii sermonum Dei, velut fundamenta solidioris doctrinae, ex probatis auctoribus fideliter collectum, ad captum vestrum, quibus lacte adhuc dum opus est, et non solido cibo, cooptatum, materno idiomate nuper expressum, interque biennium bis praelo commissum vobis nuper legendum, et

revolvendum propositum, quem subinde et virtute, et nobilitate Viri Clarissimi in Latinum idioma translatum concupiverunt, horum rogatu, vestri amore, Illustrissimique ac Reverendissimi Praesulis Nostri jussu latius sermone redditum, typisque editum vobis referimus. Vos igitur, charissimi, illum benevole accipite, legite, masticate, imò verò devorate illum, et faciet amaricari ventrem vestrum, sed in ore vestro erit dulce tanquam mel. Satagite itaque, ut ex eo profectus vester manifestus sit omnibus, utque cum Apostolo nos quoque laetari de vobis possimus, et dicere: quoniam vos estis gloria nostra, et gaudium. Valet.

După textul catechismului, urmează la pag. 124, «Appendix», coprinzând: 1. «Tabula brevis sacramentorum»; 2. «Colloquium discipuli cum magistro de sacra Unione» și 3. «Epistola Clementis XI. Pont. Max. ad cardinalem Kolonitz, primatem Hungariae».

Pe pag. 106 și cele următoare se afla arătarea cuprinsului.

București: Biblioteca Academiei Române.

304. Hrisovul lui Constantin M. Cehan Racoviță, Domnul Moldovei, pentru desființarea văcăritului și a cuniței pe vite, (Iași) 1757.

In-4° de 4 foi.

La sfârșitul hrisovului s'a tipărit data: 7265 Februarie 20, care a fost îndreptată în: Martie 1, și întărită cu pecetea mica și iscălitura Domnului.

Urmează apoi cartea de blestem a Mitropolitului Iacov al Moldovei, cu pecetea și semnatura sa.

București: Biblioteca Academiei Române.

305. Iacov, Mitropolitul Moldovei, Adunare de multe învățături, Iași 1757.

[Г В Н О Ф Н Г Ъ | ѦДЕКЪ ѦДСНАРЕ ДЕ МСАТЕ ѦКЪЦЪТСРЪ | кѦРЕ ѦКСМЪ] ѦТЖЪ
с-ѦС ТЪНЪРЪТЪ [ѦНТРС ѦЧЕСТАШЪ КИИЪ] | Ѧ СІЛЕЕ ПРЪ ѦНКАЦЪТСАШ ДѦМНСАШ |
нѦСТРС, І Ѧ ѦКІР ѦІТЪ ГѦКА БѦВЕВЪДЪ. | КС ѦСТЕНКА, ШІ ТѦТЪ КІЕЛТСАЛА
Ѧ ПРЪ Ѧ | ѦФИНЦІТСАШ МІТРОПОЛІТЪ ѦЛЬ МОЛДАКІЕЙ, | КѦРЪ І ѦК ѦБЪ.
ѦТРС Ѧ СѦ ТѦПОГРАФІЕ, Ѧ | ѦФІТА МІТРОПОЛІЕ. Ѧ ѦШЪ | Ѧ ѦНІЙ ДЕЛА ЗІДІРЪ
ѦШІЙ ѦСЪЕ. | ѦРЪ ДЕЛА ПѦЦЕРЪ ѦШЪ ХРІСТОСЪ. ѦѦѦНЪ. | Ѧ-ѦС ТИИЪРІТЪ ДЕ ГРИГОРІЕ
ѦТАНОКІЧЪ ТѦПОГРАФЪ. | ШІ С-ѦС ДІВРДОСІТЪ ДЕ ѦУЛОГІЕ МОНАХЪ.

In-4° de 2 foi fără numerotație și 64 numerotate. Tipărit cu caractere de două marimi, cu 25 rânduri pe pagina.

Scrisoarea Mitropolitului către cititori:

Iacovă, cu mila lui Dumnezeu, Arhiepiscopă și Mitropolită a toată Moldavia.

Cucerniciloră întru cuviință preoți, și diaconă și aloră pravoslavnică și iubitoră de Dumnezeu cetitoră. milă, pace, mântuire de la Dumnezeu celă cu totul bună vă poftimă, iară dela smereniă noastră arhierescă rugă și blagoslovenie vă trimitemă.

Cătră celelalte măi denainte, ce amă făcută spre îndreptare și povățuire, cătră căștigare moșteniriă noastre cei de susă, iată și aciastă Cerescă Floare, aderă cărțilie, am sădită întru Dumnezăiasra grădina aciasta (adecă întru sfânta Biserică aciasta a Moldaviei căriă, dină Dumnezăiasca milă, noi sântemă păstoră și purtătoră de grije). Care floare cu mirosulă

eî celû pre scumpû, veselindû sufletulû nostru, nădăjduimû întru Dumnezeu, că cu celû pre bunû rolulû eî de învățătură mai multû va îndulci știința și pricêperê voastră, care până acumû nicî s-au mai săditû nicî au mai crescutû în grădina aciasta, căci aciasta acumû întâiu (prinû multă osteneła *tălmăririi de pre altă limbă*) amû scos-o¹⁾. Ai căriia florî, și rădăcina, și turpina, și frunzile, și florile eî, totû lécuri de vindecări sufletești sântû. În rădăcină, adecă: arătare pentru fiește-ce pricină de primejdie ce s-arû întâmplâ a să face întru pre sfintele și de viață făcătoarele Taine, la vrêmê sfintei liturghii și cu ce să se îndreplêze. În turpină, adecă: învățătură pentru însuși molitvelle voastre preoți și diaconî, cumû vi să cade a vă găti înpodobindu-vă sufletêste, mai nainte de a sluji sfânta liturghie și în vrêmê liturghie cu ce evlavie, și după liturghie cu ce pază. În frunză și în floare, după cumû cu numărulû ȳaste de multe, așa și lecurile sântû pentru multe, adecă: îndreptare a multorû rêle și de sufletû vătămătoare vechi obiceiuri și închipuiri ale închinătorilor de idoli, ce să face până astăzi de cătră celû de obște norodû, descoperindu-le și lorû arătatû, ce ȳaste acêia ce o facû, și de cândû au luatû a să face și pentru ce să face. Care noi pentru o foarte folositoare săditură sau carte ca aciasta, multû ne-amû ostenitû răsădindu-o întru acestû pământû alû nostru. Deci dară, întâi voi, preoțilorû, să căutați și să citiți de apurare învățăturile ce scriu pentru întâmplările înprotivă ce să vorû face la sfintele și pre curatele taine și pentru altele ce mai arătămû, ca nu cum-va la o tâmplare ca acêia, ne știindû ce veți face, să se facă mai multă greșală și zăticnire sfintei liturghii. Iară cêlalte învățaturi, ce sântû de obște, să se citescă depurare prinû sfintele beserici întru auzulû tuturorû. Și fiindû că sântû multe nu să vorû putê toate de odată a să ceti, ci rânduri să se citescă, și de unde veți lăsa odată, să încêpeți altă dată; și sfârșindu-le, ȳarăși să le încêpeți dinû tâiu, ca doară s-arû putê dezvăța și de totû a să părăsi de acêle obiceiuri rêle și vechi închipuiri ai celorû dedemultû închinători de idoli. Încă și pentru ca și molitvelorû voastre să vă dê cuviincioasa cinste, după cumû arătămû acolo pre largû.

Ci întâi și molitvelorû voastre înși-vă să vă cinstiți cu fapte vrêdnice numelû preoțescû, de la cariî să poată luâ și acei proști bună pildă de învățătură. Și așa aicê viață cinstită și plăcută luî Dumnezeu petrecândû, acolo cerêsca înpărâție veți moșteni întru netrecuți veci. Aminû.

Titlul pentru intrarea în materie este acesta:

«Înșliințare de învățatura cumu sa cade și este datoriu Preotulu și Diaconulu a savârși slujba în sfânta Biserică și a sa galî calră lucrare de cêle ale Preoției. Iara mai alesû la slujba Dumnezeștii Liturghii: și cându s-arû tâmpla vre-unu felu de primejdiure și nu s-arû pricêpe preotulu cumu s-arû îndrepta mai în grabă pentru acê tâmplare: pentru loale s-au însemnalû în scurtu.»

La f 41 începe «Tălcuiala celorû zêce porunci dumnezeștii».

Cu f 51 încep «Învațaturi pre scurtu, înprotiva a multorû rêle închipuiri, cari neștiindu facu unii din creștini, și dovediri de unde să tragu acêle fapte rêle și ce închi-

¹⁾ Cuvintele acestea au fost acoperite cu o fașie de hartie, pe care s'au lipărit cu aceleași caractere cuvintele: «*Alcătuită dinû multe scripturi*».

puescū». Dintre acestea mai interesant este capitolul de la p. 60 intitulat: «Învățătură pentru ca să-și de fiește care omu feciorii lui la carte».

La sfârșit este următorul:

Cuvântu la sfârșitul tuturor învățăturilor.

Precumă matca din multe flori în vreme de vară tocmeste și gătește ceea ce ar fi de trebuința albinelor în vreme de iarnă, și, de o păzescū acēia cu bună păstrare, le scoate pre dānsele și la altū timpū cu viață, așa și noi acumū dinū multe scripturi, amū tocmitū și amū gălitū aciastă (mai dulce de câtū fagurulū) sufletescă hrană, zicū, aciastă cărțulie ai căriia bune învățăturī, făcāndu-le și păstrāndu-le toate în inimile voastre, să fiți incredințați, că și pre voi vă va scoate la altū timpū ai vieții vécinice, însă cu darulū Domnului nostru Iis. Hs., căruia să cuvine toată mărire, cinstē și inchinăciunē, acumū și în vécii vécilorū. Aminū.

București: Biblioteca C. Erbiceanu.

306. Molitvenic, Blaj 1757.

ЕУХОЛОГИОН | ЙДЕКЪ
 МѠАЙТВНИКЪ | ЙКСМЪ .АТЖЮ
 .АТР-ачеста кинк тѳпкрѳитъ | КС Благо-
 словѳнѳа | ПРѢСФѢИЦѢТЪЛЪЙ
 Кѳрѳс Кѳръ. | ПѢТРЪ ПЪВЕЛЪ
 ЙЙРОНЪ | Дела Бистра | ВЛТ-
 ДЪКЪЙ ФЪГЪРЪШЪЛЪЙ | А
 Мънъстѳрк Сфѳитѳи Трѳице | ла Блажъ
 Йни дела ХѢ аѳѳѳ. | — | де Йванъ
 рымничансак :

În 4° de 3 foi, cu titlul și tabla de materie, 436 + 24 foi cuprinzând textul. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagina.

Pe verso titlului se afla o gravura reprezentând «Sfânta Mănăstire dela Blaj», și semnata *Vlairul*, (facs. 296).

Galați: Biblioteca Urechia.

296

307. Psaltire, Iași 1757.

ЧЛАТІРЪ | ФѢРІЧІТЪЛЪЙ ПРОРОКЪ | ШИ АЛКРАТЪ ДѢДЪ.
 КС МЛТКЕ ла тѳате Карѳемеле: ШИ КС КЖИТЪРИАЕ АШ | Моѳей: КС ФАЛМИ АЛЕИНИ,
 ШИ КС ПРИПКАЛЕАЕ ЛѳРЪ. | КС ПАСХАЛЕ: ШИ КС АЛЪ ДѢНАКЪ ПАРАКЛАИСКЪ АЛЪ ПРѢЧИСТІЙ.
 КАРЕЛЕ АКСМЪ е-ас Тѳпкрѳитъ .АТРС ачѳесташъ | кинъ. А ЗІЛЕЛЕ АСМНАТЪСАШ ШИ
 ПРѢ | АНЪЛАТЪСАШ ДОМНАСАШ НѢСТРС. Іѳ | КѢНСТАІНТІНЪ МИХАЙ ЧѢ-
 ХІНЪ | РАКѳИЦЪ ЕѳЕѳѳДЪ: АТРС а дѳаѳа | Домніе а Мърѳи сале. | КС
 Благословѳнѳа ПРѢ ѳ Сфѳицѳтсаш Митрополѳтъ | аль Молдакѳей, КѳРІЪ КѳРЪ
 ІАКѢВЪ. | АТРС а сфѳицин сале Тѳпогрѳѳіе, а сфѳита | Митрополѳе, а мшъ. | А

И́нїй Дѣла И́дѣмъ, ꙗзѣе. | И́оръ Дѣла Нѣщѣрк лшѣ Хѣ, ꙗѡѡѡ. | С-ас Тѣпѣрїтъ де
Григорїе Становїкъ Тѣпографъ.

In-4° de 4 foi fară număr și 150 numerotate, 27 rânduri pe pagină. Pe verso titlului se află un clișeu mic reprezentând pe Sf. Gheorghe călare, omorând balaurul. In celelalte foi liminare se află învățături pentru citirea Psaltirei, și, în fața textului, chipul lui David gravat de Grigorie Tîpo(gra)fulu), în anul 1757.

București: Biblioteca Academiei Române.

1758.

308. Molitvenic, Râmnic 1758.

МѢТѢ ѢНІКЪ | ꙗкъмъ ѡтр-а чїстѣ Кнпѣ Тѣпѣрїтъ ѡтрѣ | ѡ чїнчелѣ
Домнїе ѡ Цѣрїи Рѣмнїщїи, | ѡ прѣ Лѣмнїатѣсѣи, шї ѡнѣцѣтѣсѣи | Дѣмнѣ. | Іѡ
КѢНѢТѢНДІНЪ НІКОЛАЕ КОЕКОДЪ. | ꙗ сѣнѣта Ѣпїскопїе ѡ Рѣмнїкѣсѣи,
кѣ | Бѣгословенїѣ, шї тѣатѣ ѡсѣрдїѣ шї | Келѣсѣла ѡ Прѣ сѣнѣцїтѣсѣи шї де
Дѣмнїеѣс Ювнѣторѣсѣи. | Кѣр ГРІГОРІЕ Ѣпїскопѣ Рѣмнїкѣсѣи | ꙗ сѣнѣта Ѣпїскопїе
ѡ Рѣмнїкѣсѣи | Лѣ ѡнѣсѣ Дѣла Фѣчерѣ Лѣмнї ꙗзѣѣс. | Шї с-ас Тѣпѣрїтъ де Кѣчѣр-
нїкѣсѣ ѡтрѣ Прѣвѣцїи | Пѣпа Кѣстанднїѣ Яданѣсїе Бѣчѣ Тѣпографѣсѣ | Рѣмнїчѣнѣсѣ.

In-4°, de 4 foi fără numerotație și 284 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagina.

Pe verso, stema Țării Românești (facs. 297), cu inițialele domnești și următoarele versuri:

Asupra peceții stihuri poetice,
A Țării Rumânești cu bună ferice.

297.

Acestlă semnă ce Corbulă îlă arată,
 Domnului Costandină într-acăastă dată,
 Dându-î putere cu nădejde bună,
 Ca să slăpănescă, că-î de viță bună.

Pe pagina următoare se află extrasele din scriptură și răspunsul Patriarhului Antiohiei Teodor Balsamon, în privința limbii serviciului divin :

I, Corintheni, glava 14, stihă 6.

Iară acumă fraților, de voi veni cătră voi cu limbă grăindă, ce voi folosi voao, de nu voi grăi voao au întru descoperire, au întru înțelegere, au întru prorocie, au întru învățătură.

Stih 19.

În Beserică voescă cincă cuvinte a grăi cu înțelesă, ca și pre alții să-î învăț, de câtă zece miă de cuvinte, în limbă streină.

Mărturie cumă că nu ăste opriti a slujă lyturghie fiește ce pravoslavnică în limba sa.

Intrebăciune canonicăscă a sfântului Patriarhulă Kyră Marco ală Alexandriei, și răspunsă spre acéstă ală sfântului Patriarhă ală Antiohiei Kyr Theodoră Valsamonă.

Intrebăciune 5.

Iaste cu putință a slujă sfânta lyturghie Harapii și Armenii și alte limbă pravoslavnice pre limba loră, au să se nevoiască să slujască (totă) pre limba clinescă ?

Răspunsă.

Marele Apostolă Pavel scriindă cătră Romană la cap. 3, stihă 29, zice : Au numă ală Jidoviloră ăste Dumnezeu și nu și ală limbiloră ? ba și ală limbiloră. Decă cariă sântă pravoslavnică în toate, de nu voră ști limba clinescă, să slujască în limba loră, având tălmăcite sfintele rugăciuni asemene celoră elinești

Urmeaza apoi aratarea cuprinsului.

În notița finală de la f. 284 se citesc următoarele :

Τυπάριτο-σ-αυ acestă Molitvenică prin diorthosiré, și pre alocuré și tălmăciré luă Lavrentie Ieromonahulă Dimitrie-Vici. . .

București : Biblioteca Academiei Române.

309. Psaltire, București 1758.

Dintr'ă notița aflata în condicele Mitropoliei din București, acum în Biblioteca Academiei Române, rezultă că la 13 Aprilie 1758 se terminase de tipărit o Psaltire în 510 exemplare. Cheltuelile au fost de 165 lei, iar exemplarele nelegate se vindeau cu 33 parale, din cari 5 parale se cuveneau Ecclesiarhului, 3 parale diaconului Neofil, iar 25 parale ramăneau Mitropoliei.

Biserica ortodoxă, XXIII, 128.

310. Teatru politic, tradus de N. Mavrocordat, Lipsca 1758.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ | Μεταγλωττισθέν | εκ της Λατινικής εις την ήμετέραν άπλήν Διάλεκτον | παρά του Ύψηλοτάτου και Σοφωτάτου, Αδθεντου | της Ούγγρο-

βλαχίας | ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ. | Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέν, καὶ ἀπερωθὲν | τῷ Ὑψηλοτάτῳ, Γαληνοτάτῳ, Θεοσεβεστάτῳ τε, καὶ Σοφωτάτῳ Ὑψι ἀποῦ τῷ Ἡγεμόνι καὶ Ἀδθέντῃ τῆς Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ | ΚΥΡΙΩ | ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΝΙΚΟΛΑΩ | ΤΩ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩ | Δαπάνη μὲν τῆς σεβασμίας, καὶ βασιλικῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς κατὰ τὴν νῆσον Κύπρον, ἐπιφημιζομένης | ΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ | — | Σπουδῇ δὲ, ἐπιμελεία τε, καὶ ἐπιστασία τοῦ Πανοσιολογιωτάτου | ΚΥΡΙΟΥ, | ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΠΙΣΣΙΔΕΙΟΥ | τοῦ καὶ τῆς ἀτῆς Ἰεραῆς Μονῆς Ἀρχιμανδρίτου. | Παρά Ἰωάννη Γόττλοπ Ἐμμανουὲλ Πρέιτκοπφ Ἐν Λιψία τῆς Σαξονίας, 1758.

Teatru politic, tradus din limba latină în limba noastră simplă de către prea înaltul și prea înțeleptul Domn al Ungrovlahiei Nicolae Mavrocordat. Acum întâi tipărit și închinat prea înaltului, prea blândului, de Dumnezeu cinstitorului și prea înțeleptului fiu al său, Domn și stăpân al Ungrovlahiei, Domnului Domn Ioan Constantin Nicolae Mavrocordat, cu cheltuiala prea cinstitei și împărăteștei Mănăstiri a Prea sfintei Născătoare de Dumnezeu din insula Cipru, supranumită a lui Kykkos. Cu îngrijirea, cu osteneala și supravegherea prea sfințitului domn Serafim Pissidcios, arhimandritul acestei sfinte mănăstiri La Ioan Gottlob Emanuil Breitkopf, în Lipsca Saxoniei, 1758.

In-8° de 8 foi fără numerolație și 504 pagine. Titlul, tipărit în negru și roșu, are la mijloc pecetia mănăstirii.

Prefața, pe 6 pagine, este o scrisoare de închinare a lui Serafim Pissideios către Const. Mavrocordat, caruia i se dedică cartea, întâi ca fiu al traducătorului, și apoi ca unui principe care intrunește toate calitățile despre care tratează cartea însăși. Urmează apoi o înștiințare a editorului către cititor pe 4 pagine, și tabla de materii, pe alte 4 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

1759.

311. Ceaslov mic, București 1759.

În condicile Mitropoliei din București, se găsește următoarea însemnare în grecește, din Februarie 1759:

«Orologii mici, am tipărit noi coale 25.

«Lei 12775 s'a făcut cheltuiala cu hârtia și cu plata și cu carnea și altele; lei 10 o chilă de pâine ce au mâncat; lei 11.30 pentru 30 μέτρα (vedre?) vin; un leu 15 pentru ceapă. Total 150. Am socotit că lei 66 se vor fi cheltuit la 11 coale care erau tipărite mai înainte. Total 211 toată cheltuiala. Orologiile sunt 750, venind fiecare cu 12 parale.

«Acestea să se vândă deslegate cu un leu, și să ia Mitropolia parale 32, și să ramâna la ecleziarhie 8 parale, din care 4 preasf. Mireon și (4) parale lui Neofit.»

Biserica Ortodoxă, XXIII, 128.

312. Iacov, Mitropolitul Moldovei, *Despre lemnul sfintei cruci*, (Iași 1759).

In-folio de 7 foi fără număr.

Cuprinde: 1) Scrisoarea pastorală a Mitropolitului Iacov din 15 Septembrie 1768. 2) «Hatișerif al Inparatului Sultan Silimu, ce s-au dată calugarilor de la Manastirea Svîtagorii ce să numește Xeropotami», din 9 Martie 1517, și 3) Hrisovul lui «Romanosu întru Hs., Dumnezeau credinciosu împărat și singur stăpânitoriu alu Grecilor» din 6432 (924).

Fiecare din aceste documente este de sine statător și se compun: primul din 1 f., al 2-lea și al 3-lea din câte 3 foi.

La sfârșitul celui dintâi se găsește o finală (ornament xilografic) cu data 1758; la sfârșitul celui de-al doilea se afla: «Tropare de laudă către cinstitul lemnu»; iar în josul pag. 5 a celui de al treilea, următoarea însemnare:

S-au tălmăcit de pe limba ellinésă pe limba rumânesă acestu hrisov, de Theoflact, bivă logofătu za Vistierie.

București: Biblioteca Academiei Române

V. A. Urechia, *Inscripțiuni după manuscrise*, în *Analele Academiei Române*, IX, Mem. istorice, 54.

313. Liturghie, Iași 1759.

ΛΙΤΥΡΓΙΕ | КѢРК ѦКСМЪ ѦТЖИ С-АШ ТѢПЪРИТЬ | ѦТРОШ ѦЧЕСТАШЪ КИПЪ
 Ѧ СІЛЛЕА ПРК ѦНКАЦАТСАШ | ДѢМНЪ. ІΩ | ΙΩ ΙΗΝΗ Θ Ε Ο Δ Θ Ρ Η Κ Ο Ε Β Θ Δ Η
 ΚΣ ΘΣЖРАДА, ШИ КС ТОВАТЪ | КІЕАТСАЛА ПРК ΘСФИНЦІТСАШ | Митрополітъ Ѧлк
 Младодіи, | КVРЪ ІЯКΘЕЪ, | ѦТРОШ Ѧ СЪ ТУПОГРАФІЕ, Ѧ СФІТА | Митрополіе, Ѧ
 АШН. | Да Ѧніи дела Ядамъ звѣзъ | С-АШ ТУПОРІТЬ ДЕ ГРИГОРІЕ ТУПОГРАФЪ.

In-folio de 2 foi fără numerotație și 170 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu caractere de doua mărimi, cu 25 de rânduri pe pagina cu caracterele mari și 34 cu cele mici. Pagina e încadrată într'un chenar de flori tipografice. Titlul este încadrat într'o poartă cu gravuri, săpată de Grigorie T. În câteva exemplare, ultimul rând sună astfel: *Grigorie Stanovici Tipograf.*

Pe verso se afla stema Moldovei și următoarele:

Stiluri asupra pecetii prô înălțatului Domnului nostru.

218.

Buorulu, carele stema Moldovii însemneză

Pre Mărie-să Ioannu Theodoru Voevodu, Domnu ilu adevereză,
 Carele pentru a sa bunatate și multa vrednicie
 Fu alesu de Inparație și pusu la aciașta Domnie.

Tu dară, Doamne Iisuse Hse, marele Împărat, Carele pre acestă Domnă luminatū însuși l-ai încoronatū, Păzește-l în pace cu sănătate, cu viață fericită, Întru alū Moldaviei pré innălțatū scaunū cu domnie slăvită; Iară după toate acēste vremelnice și trecătoare, Rugămu-ne ca să dăruēști Mării sale și vécinica desfătare.

Pe f. următoare se află arătarea cuprinsului și chipul lui Isus Hristos într'o gravură datată cu cifre arabe 1758 și între versurile următoare :

Acīasta este pâine caré dinū cerū pogoară,
Ca ori-cine va mânca dintr-ânsa să nu moară.
Trupulū meu este adevărată mâncare
Și sângele meu este adevărată băutură.

La sfârșit se citesc următoarele :

Cade-să a ști și acīasta :

Molitvele voastre, Preoți și Diaconi, ce veți sluji pre acēste sfinte liturghii, înștiințamu-vă pre voi și pentru acīasta, că une cuvinte, ce să află într-ânsele schimbate și mai alesū puse și locma pre limba slavenescă, nu este altă pricină de mândrie, adecă câtū să facemū și dela noi adaogire de schimbare; ci vrândū noi a tocmi într-ânsele cuvintele tocma deplinū după izvodulū ellinescū, (cumū și celū slavenescū urmcză), nu s-au pututū acēle cuvinte nici într-unū chipū a să talmăci tocma dreptū după putere lorū pre limba noastră, căci este puțină. La acīasta și noi încă dară n-amū vrutū a micșorā sfintele cuvinte ale dumnezeēștii liturghii, după neputința limbii noastre, căci nu este cazanie sau istorie sfânta liturghie, ci tocma însuși dumnezeēști și de Duhulū sfântū suflate cuvinte. Pentru acēia și noi le-amū pusū slavenēște. Și așa fără de îndoire să și urmați a le zice, ca să fie în vécii de totū și întru toate deplinū dumnezăiasca liturghie.

Evloghie monah, diorthositorū.

Pe aceeaș pagină, jos, numele tipograflor : «Sandulū și Gheorghie, Zațariū».

București : Biblioteca Academiei Române.

314. Liturghie, Râmnic 1759.

Є Ф Н Т Є Л Є Ш Ы Д М Н Є З Є Ё Ш И Л Є | Л И Т У Р Г И Ы | Я чєлврѣ
динтрѣ Єфнїцї Пѣрїнцилврѣ | нѣщри ѿ лшї Іваннѣ Златоѣстѣ, ѿ лшї | Василїе чєлѣ
Мѿре, Шї ѿ Прѣждєсїенїи, | Якѣмѣ ѿтр-ачєсташѣ Кїпѣ Тѣпѣрїтє | ѿтрѣ ѿтѣжѣ
Домнїе, ѿ Цѣрїи Рѣмѣ- | нїшї, ѿ прѣ Лѣминѣтѣлѣшї шї прѣ ѿ- | нѣлѣтѣлѣшї Домнѣ,
І ѿ ЄКЯРЛІТ Григѣрїе Гїка Бѣѣвѣдѣ | Кѣ Блгѣкїнїѣ шї тѣѣтѣ ѿсѣрдїѣ
шї | Кєлѣлѣлѣ, ѿ Прѣ Єфнїцїтѣлѣшї шї дє Дїнєзїс Ювїтѣрїѣлѣшї. Кѣрѣ ГР И Г О Р І Є
Є пискѣпѣлѣ Рѣмнїкѣлѣшї | ѿ сѣфїтѣ Єпискѣпїе ѿ Рѣмнїкѣлѣшї. | Лѣ ѿнѣлѣ дєлѣ
Фѣчєрѣкѣ Лѣмїи ѣзѣѣз | Шї с-лѣ Тѣпѣрїтѣ дє Кѣчѣрнїкѣлѣшї ѿтрє Прѣвїцї | Пѣпѣ
Кѣстандїнѣ Іданѣсїєвѣчѣ Тѣпѣгрѣѣлѣшї | Рѣмнїчѣнѣлѣшї

In-4° de 2 foi nenumerate și 132 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu caractere de două marimi. Pagina plină are 30 de rânduri. Ornamente și gravuri.

Pe verso titlului se afla stema Indoita (facs. 287) cu inițialele domnești și versurile

din Apostolul de la Râmnic din 1747, în cari numele de Constantin este înlocuit cu acela de Scarlat.

Pe foaia următoare se află arătarea cuprinsului.

Pe cea dela sfârșit, care are signatura ΛΔ& și numărul λα, pe verso, se citește :

Typăritu-s-au aciastă sfântă și Dumnezeiască Lyturghie prinū oste-nela diorthosirii lui Lavrentie Iermonahū, dela sfânta Mănăstire Hurezii.

București : Biblioteca Academiei Române. — Sibiu : Biblioteca Arhiepiscopescă (com. Dr. Ilarion Pușcariu).

315. Păstoriceasca datorie, Blaj 1759.

Π Ξ Ο Τ Ο Ρ Η Ψ Ι Ξ Κ Η | Δατοριε. | Δάνηεεμίη Τέρμε | Βεστύτκ. | ші
āk&mk κ& Βλγρολογένια. | Прѣ ѡсφнїцтваснї, | Шї прѣ л&минатваснї. | Κυρί& Κυρѣ. |
Π Ε Τ Ρ Ξ Π Η Β Ε Λ Η Ψ Η Ρ Ο Η Ξ | Βλγδнк&ль Флγγρ&иу&с&снї. | Лτ&κїу тγп&κρїтк
λ. Βλά&κ. | Λα Γφнта Τρόνιτк. | Ин&ль &ψнї&. Μ&η κн. | Δε Πетρ&ς Γνεβ&н&с&ль.

In-8° mic, de 1 foaie și 159 pagine.

Galați : Biblioteca Urechia.

316. Slujba S-tului Visarion, București 1759. — Grecește.

Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α | Τοῦ ἐν ἀγίοι&ς Πατρ&ς ἡμ&ων Βησσαρίωνος, Ἀρχιεπ:- | σκόπου
Λαρί&σης τοῦ θαυματουργοῦ, | Τοπωθει&σα μ&εν τὸ πρ&ωτον ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου ἀδ&θέντου
Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράβα βοεβ&δα, | Καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐξαναλωθει&σα. Τ& νῦν
δ& εἰ&ς τύπον | ἐξεδ&θη τὸ δεῦτερον ἐπὶ τοῦ εὐσεβε&στάτου καὶ ὑψηλοτάτου | Αδ&θέντου, καὶ
ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, | ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ | ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ ΓΚΙΚΑ
ΒΟΕΒΟΔΑ, | Δι ἀναλωμάτων καὶ δαπάνης τοῦ πανιερωτάτου καὶ θεο- | προβλήτου Μη-
τροπολίτου τῆ&ς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως | Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου Κυρίου | ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ
ΜΙΧΑΛΙΤΖΗ | Τοῦ ἐκ τῆ&ς περιφήμου Νήσου Ζακύνθου. | Ἐπιμελείας, προτροπῆ&ς τε, καὶ
ἐπιστασίας τοῦ εὐγενε&στάτου | ἄρχοντος μεγάλου Σατράρη Κυρίου Ἰωάννου, ἀδ&ταδέλφου
τῆ&ς αὐτοῦ πανιερότης. | Κόπου δ&ε καὶ ἐπιδιορθώσεως Κωνσταντίνου Τριανταφυλλίδου,
τοῦ ἐκ Ζαγορ&ς τοῦ σωτήρος. | Ἐν τῆ& κατά τὸ Βουκουρέστιον ἀγιωτάτη Μητροπόλει,
Ἔτει Σωτηρίφ &ψν&θ. | Παρ& Γεωργίφ Στοϊανοβίτ&ζη τῶ Τοπογράφω.

Slujba celui întru Sfinți părintelui nostru Visarion, Arhiepiscopul Lari&sei, făcătorul de minuni, întâi tipărită în zilele pururea pomenitului Domn Ioan Constantin Basarab Voevod, și cu timpul trecută, acum se tipărește a doua oară în zilele prea credinciosului și prea Înălțatului Domn și Stăpânitor a toată Ungrovlahia *Ioan Scarlat Ghica Voevod*, cu cheltuiuala Prea Sfințitului și de Dumnezeu alesul Mitropolit al Prea Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei chir *Filaret Mihalitzes*, originar din renumita insula Zante, cu osârđia, indemnul și îngrijirea prea nobilului boier, marele Șătrar chir Ioan, fratele Prea Sfinției Sale, cu osteneala și îndreptarea lui Constantin Triandafilidi din Sotirul Zagorei. În Prea Sfânta Mitropolie din București. Anul mântuirii 1759. De tipograful Gheorghe Stoianovici.

In-4° mic, de 5 foi fără numerotație și 26 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu. În foile liminare se află stema lui Scarlat Ghica Voevod, cu două bucași de versuri în onoarea lui; stema Mitropoliei Ungrovlahiei, cu inițialele Mitropolitului Filaret și cu patru versuri închinare lui; apoi, o prefață a aceluiaș Mitropolit, din care se extrage partea reprodusă mai jos; și, în fine, o gravură reprezentând pe Sf. Visarion, semnată : *Iorda Tip*.

10) *Molitvenic slavonesc*, Buzău 7207 (1699). 11) *Molitvenic românesc*, Râmnic 1706. 12) *Penticostar*, Buzău (București?) 7251 (1743). 13) *Ceaslon*, Râmnic 7253 (1745). 14) *Cazania*, Govora. 15) *Cluciul*, București 1678. 16) *Păucenie* (Chiriacodromion, Iștvanovici) 1699. 17) *Invățătura preoților*, Buzău 7210 (1702). 18) *Idem*, Iași 7240 (1732). 19) *Sinopsis*, Iași 7254 (1746). 20) *Penticostar*, Râmnic 1743. 21) *Mărgărit*, București 7199 (1691). 22) *Octoih*, Râmnic 1742. 23) *Octoih*, București 1746. 24) *Octoih*, Râmnic 1750. 25) *Triod*, Buzău 7208 (1700).

O altă ediție a acestei cărți a apărut în Blaj la 1816.

București: Biblioteca Academiei Române.

318. Gherontie Cotore, *Carte pastorală*, Blaj 1760.

Геронтіе Которе дин чинса Марелшй Басиліе Геромонах, ал Мърин сале Д. Петрс Павел Яронъ, прин Цара Ярдѣлсашй ши Пърцилаур ей Арпешнате Блѣдниксашй Фкъ-гърашсашй .р чѣле сѣфлетещй генерал Енкаришш. Фръцилаур воастре чинстицилаур Протопопй дела Домнса Хѣ феричире, спъсеніе, ши маре мнлѣ. Л. Блаж. 1760.

Popp, *Disertație*, 46.

319. *Evanghelie*, București 1760.

ЕВАНГЕЛІИ ШИ ДМНЪЗЪІЇСКІЕ ЄВАНГЕЛІИ | Къре с-ас Търпъритъ
лкъмъ .р зилеле прѣ | Анѣдѣтсашй Дмнъ, ши ѡблѣдш- | тѡрю а тѡатъ Цара
Рѣмжнѣскъ Іѡ | ЄКѢРІАІТЪ | Грнгрѡрѣ Гѣка Кѡекѡдѣ. | Кѣ Бѣгосло-
кѣнлѣ ши кѣ тѡатъ кѣ(л)тсѣла пѣ(р)- | тѣтѡрюлшй пракослѣкѣй прѣ сѣнѣцѣтсѣ
Кур ГРѢГОРІЕ | Митрополѣтсѣл а тѡатъ Цара Рѣмж- | нѣскъ ши ѣгѣрхс
плѣюрнларъ. | Якъмъ .ртр-ачѣсташъ кѣпкъ тѣпъритъ ши дѣур- | досѣтъ, .р сѣднсал
Домнѣй .р Бѣкс- | рѣши .р Тѣпогрѣфѣл Митрополѣй. | Ла ѣнсал дела сѣсѣнлѣ Лѣмѣй
1760. | Де Іурдѣке Стнковѣчъ Тѣп.

In-folio de 4 foi fără numerotație și 180 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 35 de rânduri în coloana.

Pe verso titlului se afla stema îndoită (facs. n° 270), cu inițialele domnești și cu versurile din Cazania de la Râmnic din 1748, cu schimbarea numelui Domnului și cu versul al 6-lea schimbat: «Pâna la adânci bătrânețe i le-au datū».

Urmează apoi obișnuitele doua notițe asupra vieții sfântului Ioan Evanghelistul și o înștiințare pentru citirea evangheliilor.

Pe ultima față a foilor liminare se află chipul lui Ioan sapat de *Vasilie Dobromirski*.

La f. 21 v. chipul lui Matei, la f. 56 v. Luca, la 99 v. Marcu, toate fără nume de gravor.

Minologhionul începe la f. 134.

La sfârșit, după notița finală obișnuită, se citesc următoarele:

Typăritu-s-au în anulū de la nașterē lui Hs: 1760 de Iordache Stoicovici Typografulū.

A tratajilorū rânduītă urmare ĩaste dupā numărū, ĩncepāndu-se de la numărulū 1 (1) până la numărulū 11 (45) ĩnrāndū acēstē numere ĩndoite, adecā coalā ĩn coalā.

Apoi versurile cunoscute:

Pr cumū dorescū sǎ sosēscǎ la vadulū celū cu adǎpostire, etc.

București: Biblioteca Academiei Române.

320. Lafsaiçon, București 1760.

Л П Ф С Я І К О Н | Лтрос кáре съ кзирінде кїєци псстничіши, де вьр- | бáци, шй де мзáри. | Че с-аѡ скрїсь де Ираканд Єпископа Кападокіей, шй | с-аѡ ѡкниáть лшй Лáвсь препоснтса кáре аѡ чердт-в. | Тїпкрїтѡ-с-аѡ акѡмь ѡтжїй ѡ зїлелє прѡ лзмїнá- | твасїй шй прѡ ѡнълáтвасїй нóстрѡ Дóмнь | І Ѡ Є К І Р Л Я Т Ъ Г І К Я Б О Є Б Ѡ Д : | Кс Благословїнїа прѡ сѡїцїтвасїй Митрополїтъ | á тóатъ Оѡгроклáхїа | К В Р І Ѣ К В Р Ф И Л І Р Є Т Ъ : | Дїнь ѡдемнáрк Благорóдниквасїй Дзмнѡквасїй : | Пáнь Костандїнь Дсдєсквль Бєль Двóрникъ, | Тжамъчїндѡ-съ де Ѡвѡфїлактъ бїкъ Бєль Кáючѡркъ | зà áрїє, шй Тїпкрїндѡ-се кс кєлтсáла Дзмнѡквасїй кїрь Йліє дїнь єпáрхїа прѡ Ферїчїтвасїй Пá- | трїáрхъ ѡхрїдонъ. | Л тїпогрáфїа сѡїтей Митрополїй á Бвксрїцин- | лоръ. Дá áцїй дєлá Хє кáцѡ : | Де Івр-дáкє Єтóйковїчїй Тїпогрáфсль.

In-4° de 12 + 132 foi nepaginate. 25 de rânduri pe pagină.

Pe verso, stema dubla (facs. nº 299) și următoarele :

Stihuri asupra stemei pré luminatului și înnălțatului Domnă Io Scarlată Grigorie Ghica Voevodu.

299.

Bourulă, corbulu și crucé, trei sémne minunate,
 Darurile tale vestescă, Doamne pré înnălțate.
 Bourulă, Domnă Moldovei că ái fostă te însemnézá,
 Corbulu alú Țariї Rumâneștї stapánă te-adeveréză ;
 Iara crucé pravoslavicei bună paznică te aratá,
 Scarlate, pré creștinule, cu inimă curatá.
 Acїasta în véci te va pázi cu cinste și cu pace,
 Și pre vrájmași її va surpá, ca prafulu її va face.

Urmeaza apoi, pe doua foi, urmatoarea scrisoare de inchinare :

Împărate, întocma apostolilor Constantine,

La sfințitele tale picioare alérgă aciastă carte, o împărate, nu numai pentru că mai nainte vréme eră numai întru o limbă singură, și încă nici la aciasta toată cunoscută, și cu luminatele tale însemnări ale typografiei, și în limba noastră cé rumânescă (*sic*) ai vădit-o, ci și pentru că tu ai stătut întâi celú carele dinú preună cu porfira cé luminată te-ai înbrăcatú și cu văsmântulú celú mai luminatú alú sfântulú botez și din preună cu stema cé împărătéscă te-ai împodobitú și cu acéia a buneí credințe, și ai împodobitú lumé cu lácașuri sfințite și pustiiulú cu schituri minunate. Și adevăratú: la care altulú arú vré alergá cuviosii pustnici? fără numai la ajutoriulú lorú celú denútái, la celú dintru împărați Apostolú, carele nici dupe moarte nu încetézi a innálta viețile lorú cele îngerești, ca pre niște lácașuri ce sântú învechite și să primejduescú să se surpe de curgeré vrémii și să ajungá la uitaré cé de săvârșitú. Să să innalțe alte cărți în nume de împărați slăviți, să se razime în putéri de prințipi biruitori, să se laude învestiri de dregători vestiți, darú aciastă carte în numele tău celú sfințitú să laudá, adevăratú de împăratú, însă nu asemené cu ceia lalți împărați. De vréme ce acéia nu urmă altú cevașú, fără numai desfătări, nu vâná altú cevașú, fără numai slave; darú tu cu câtú ești mai innaltú de câtú ceia lalți după stăpânire, cu atátú ești mai adâncú întru Dumnezeiasca smerenie; cu câtú mai lătitú după împărăție, cu atátú mai strimtú dupe viețuiré cé pustnicéscă. Și de au supusú armele tale lumé toată, și au cuprinsú vestiré ta pământulú, tu cu toate acésté ți-ai supusú voința ta lui Dumnezeu, tu ți-ai trecutú viiața mai chinuitú de câtú părinții ceí pustnici.

Care altú împăratú s-au auzitú că petrecé toată noapte întru rugi și în lacrimi? care stăpânitoriu s-au auzitú că încungíurá temnițele necunoscutú spre cercetaré săracilorú celorú închiși? Ce e mai mare: (pentru ca să nu prelungescú) câte hirotonisésește și întocma apostolú, care? sau împăratú, saú cuviosú, sau au povățuitú mai mulți spre bună credință, sau au depărtatú întocma de la păgânătate? Deci foarte potrivitú alérgá la tine carté aciasta, de vréme ce aflá și potrivire pentru viiața ta, și întărire pentru puteré ta. Deci priimése-o cu față liniștitá, împărate întocma apostole, și pre pré sfințitulú stăpânú și păstoriu alú nostru Mitropolitú Fylaretú, pre următorilú celú de săvârșitú alú cuviosilorú ce să cuprindú într-aciastă carte, carele cu căldură fierbinte ajutorezá la acestú féliu de fapte plăcute lui Dumnezeu și folositoare de sufletú, pentru căci insetoșază mai multú de câtú fieșú-ce altú lucru de mântuiré oilorú celorú cuvântătoare ce sântú alése de Dumnezeu, carele să aflá suptú acoperemântulú lui celú sfântú, — dăruiaște-lú cu blagosloveniile tale céle dinú cerú pogorâte, întărește-lú întru innálțimé cé sfințită a dregătoriei sale ceí păstorești, apărá-lú de fieșú-ce primejdie înprotivnicá, caré arú vătámá sănátaté lui cé de toată lumé dorită. Iarú pentru robulú tău celú smeritú și îndemnătoriu acestuí lucru spásitoriu de sufletú, blagorodneculú și pré creștinulú Panú Costandinú Dudesculú, Velú Vornecú, așijderé și pentru celú ce s-au sârguitú cu strădanie și au rávnitú a cheltui spre a să typari, Ilie, oaia târlei ceí creștinești a Ohredei, fií solitoriu cătrá Dumnezeu neîncetatú. Și prinú solirile

tale mântuiaște pre toți de vecinica muncă, și pre mine robul tău, carele cu genuche plecate aducă carté aciasta către Dumnezeiasca ta cercetare.

A pre sfințitei tale mărimé, smeritū robū,
Theofylactū, Clucérū ză arie.

Pe pagina urmatoare se afla câteva versuri grecești semnate de Manasse Heliade și de Teofilact Cluceriul.

Urmează o lungă prefața la carte.

București: Biblioteca Academiei Române.

321. Nil, Archiepiscopul Solunului, *Carte sau Lumină*, Râmnic 1760.

К Ѳ Р Т Ё | ЄІЪ ЛЪМИНЪ КЪ ДРЪПТЄ ДОВЄДІРИ | ПЄНТРС БѦКІАІОНЪ СѦ
ЧЄЛЪ ТЪІНЪІТЪ КѦРЕЛЄ | ІАСТЕ ЛА РЪМЛЪКІНЪ : | ІІ ЛЧЄЛЪІ ДІНТРС ЄФІЦІ ПЪРІНТЕЛЄ
НОСТРС | НІАЛЪ ІРХІЕПІСКІПЪ СЛЪНЪСЪІ | ІІКЪМЪ ІТЖІ ТЪПЪРІТЪ, РЪМНІКЪШЕ : І
ЗІ- | ЛЕЛЄ ЛЪМІНЪТЪСЪІ ДЪМНЪ : | ІѠ ЄКІРЛІТЪ ГРІГѠРІЄ ГІКА БКД,
КЪ БЛГОСЛОКІНЪ ЮБІТѠРЮАІ ДЄ ДЛІНЕЗІС | КЪР ГРІГОРІЄ ЄПІСКІПЪ РЪМ-
НІКЪСЪІ | І СФІТА ЄПІСКОПІ А РЪМНІКЪСЪІ. | ЛА ІНЪСЪІ ДЕЛА НІЩЕРЪ ЛЪІ ХЄ :
ІАЩЪ. Є-АІ ТЪПЪРІТЪ ДЄ ПѠПА КЪСТАНДІНЪ АРІАІ- | СІЕКІЧЪ ТЪПОГРѦФЪСЪІ РЪМНІЧАНЪСЪІ.

In-4° mic de 1 foaie fără număr și 24 numerotate.

Pe verso titlului se află stemele Moldovei și a Țerei românești, încadrate, și obișnuitele patru versuri asupra stemei.

Prefața începe astfel :

Cuvînt înnainte la carté cé de răspunsū înpotiva Râmlênilorū, a celui dintru sfinți părintele nostru Nil, Arhiepiscopulū Solunului, că nu fiete cumū, nicī după întâmplare, ci după cé de demultū descoperire a lui Dumnezeu s-au făcutū depărtaré lorū, de la sfânta sobornicīască și apostolésca beserīcă a răsăritului, și de la drepta credință a creștinilorū.

Comunicat de Gavriil Hango dela Gherla.

322. Octoih, Blaj 1760.

О К Т О Й Х Ъ . | ШІ | СЛЪЖБЕ СФІЦІАЛЪРЪ ДЄ ѠЩЕ . | КЪ КЛГОСЛОКІНЪ ПРК
Ѡ СФІЦІТЪСЪІ, | ШІ ПРК ЛЪМІНЪТЪСЪІ | КЪРІС, КЪРЪ | ПЄТРС, ПІВЕЛЪ
ІІРОНЪ | ДЄ БІЄТРИ | ПРІНЪ ЦѦРА ІРДЪКЪСЪІ, ШІ ПЪРЦІАЛЪР | ІІ ІПРЕ-
НІТЕ | БЛЪДІКЪЛЪ ФЪГЪРІШЪЛЪІ. | ТЪПЪРІТЪ ЛА СФІТА ТРОІЦЪ
І БЛЪЖЪ. ІАЩЪ. | ДЄ ПЄТРС ЄПІАНЪСЪІ.

In-4° de 1 foaie, 498+219+peste 36 pag. Cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagina. Pe verso titlului o gravura reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin, cu semnătura cu litere latine «Ioanni» (Diaconul Ioanichie Endredi), și cu obișnuita legenda.

Galați: Biblioteca Urechia.

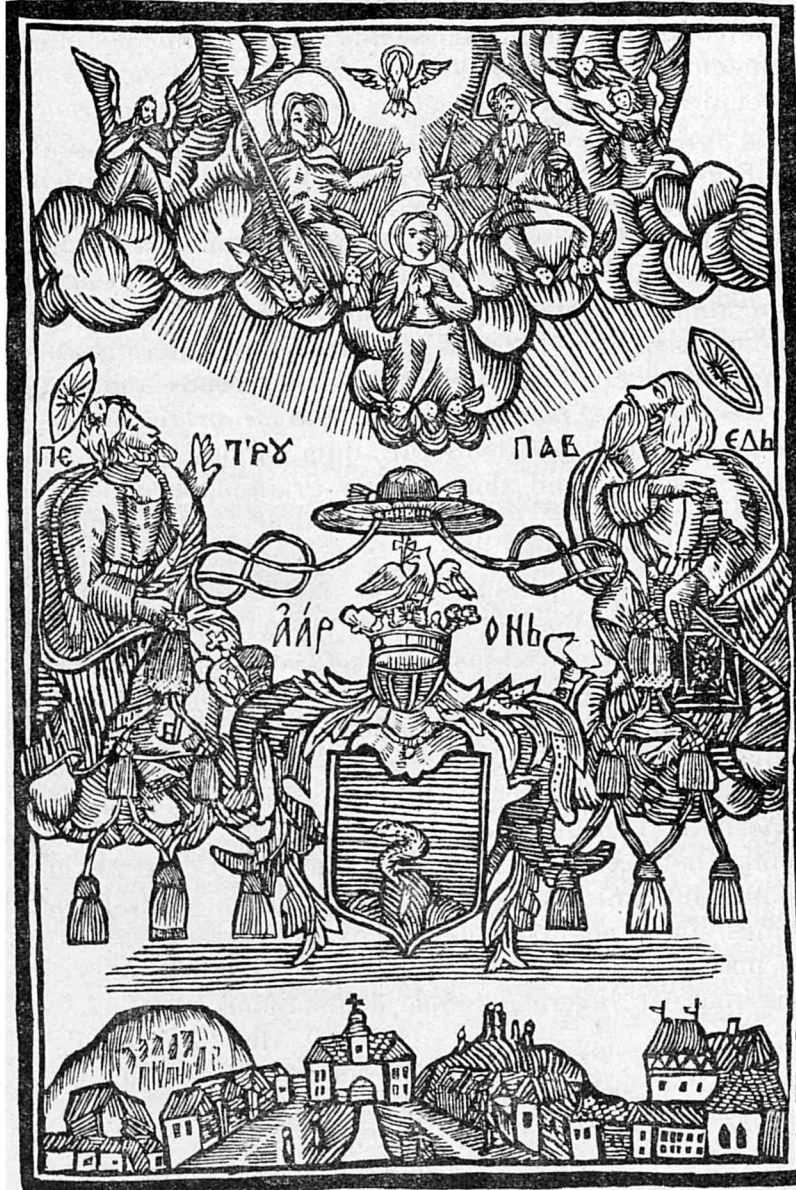
323. Votiva apprecatio, Blaj 1760.

Votiva apprecatio. Illustrissimo, ac, Reverendissimo, Domino, Domino | PETRO, PAULO | AARON de BISTRA, | Dei, et Apostolicae sedis gratia | In Transylvania, | et | Partibus eidem annexis, | Episcopo Fogorasiensi &c. &c. | Patrono Gratio-sissimo | a | Typographis Balasfal-

vensibus | In Gratitude & Devoti Animi Signum | In onomastico ejusdem
nominis die | facta et oblata.

In-4° de 2 foi.

Pe verso titlului se află o gravură cu stema mitropolitului P. P. Aaron (facș. n° 300.
Reproducem aci nlacheta întreagă :

300. — Din *Votiva appreciatio*, Blaj 1760.

Illustrissime ac reverendissime Domine Praesul, Domine Patrone nobis
gratiosissime,

Si animalia quoque irrationalia, natura impellente, uti quotidiana ha-
bemus experientia, gratitudinem erga suos benefactores ostendunt; quanto

magis nos, rationales cum simus, obligati erimus, hoc gratitudinis officio erga nostros Patronos, à quibus totum nostrum esse, praeter vitam accepimus, & accipimus, inter quos Te primum ac maximum, Illustrissime Domine Praesul, vel inviti cognoscere cogimur. Quis enim nostrum est qui Tuum in hodiernum non expertus est Patrocinium. Ut alios taceam, contestari possunt parvuli, & magni litterarum illi cultores, qui non de micis solum sed de communi etiam mensae tuae pane omni die participant, & duplici augmento Spirituali videlicet, & hoc temporali adulescunt in fede & pietate, veluti tenelli surculi in altum crescunt, & pro incremento hujus Ecclesiae per suos Moderatores cultivati, in dies magis magisque extenduntur, perficiuntur, elevantur Nos vero, qui in hac Typographiae officina strenuè desudamus gratia *Illustritatis Vestrae* sumus, quid sumus tamquam è nihilo erecti. Profecto Ciceronis hic eloquentia opus esset, ut pro dignitate multitudo beneficiorum tuorum, quam in plurimos confers perstringi valeat.

Proindè animali verbis etiam ipsius Senecae dicentis. Ingratus est qui beneficium dissimulat; ingratus qui non reddit; ingrattissimus omnium qui oblitus est. Absit nos hodie deteriores simus brutis animantibus, *Illustrissime ac reverendissime, Domine Praesul, Patrone gratiosissime*, praecipuè in hoc Onomastico TUI NOMINIS DIE, dum omnes non solum circumstantes, sed, & absentes nihil aliud praeter gratitudinis signa, caque laetitiae plena contestari erga *Illustritatem Vestram* observamus. Praeivère quidem nos alii sua contestaturi vota, a[t?] non animo; quarum votis nostra quoque conjugentes, non possumus non exclamare & Divinum Numen praecari, ut quem nobis lucusque Patrem communem, Patronum benignum, Ecclesiae populique Praesulem vigilantissimum benigne dedit, & conservavit, in futurum quoque per longissimos annorum cursus & recursus, ad singulorum vota pro solatio omnium nostrum, Ecclesiae vero hujus non nihil malitia Schismaticorum exagitatae gubernatione, foelicissimè cum integra valetudine conservare non dedignetur sub cujus foelici regimine Scholae ipsae Typographia, Ecclesia denique haec universa, incrementum sentiat non exiguum. Ita in hoc Onomastico Die 29 videlicet Junii Anni currentis Millesimi Septingentesimi Sexagesimi, Balasfalvae dum demisse vovemus, atque nos totos quantos expertis Gratiis, & favoribus commendamus, manemus Praesuleam Manum exosculantes.

Illustrissimae, ac reverendissimae dominationis vestrae,

Humilimi servi,

Petrus Tekeld cum reliquis Typographis.

Comunicat de canonicul I. M. Moldovan dela Blaj.

1761.

324. Petru Pavel Aaron, *Adevărata mângăere*, Blaj 1761.

Printre cărțile tipărite la Blaj, Popp citeaza și pe aceasta în modul urmator :

Павел П. А. Адевърата мângăере .р время де липсць. .П Блаж. 1761.

Aceasta lucrare a apărut în acelaș an și în latinește. V n^o urmator.

Popp, *Disertație*, 47.

325. P. P. Aaron, *Epistola consolatoria*, Blaj 1761.

Epistola consolatoria | ex | divinitus inspiratis scripturis | operâ Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini | PETRI PAULI AARON | de Bisztra, Episcopi Fagarasiensis | ad tempus tribulationum pro sui gre- | gis utilitate collecta, et adaptata, | cumque Ejusdem | benedictione | Valachico nuper vulgata, nunc rur- | sus Latino idiomate Typis edita. | Balásfalvae Aô MDCCLXI. | Per Joannicum Endrédi Diaconum.

In-16° de 3 foi nepag. și 61 pagine, 20 rânduri pe pagine.

Cele două foi nepaginate după titlu cuprind dedicația următoare:

Excellentissimo, et | illustrissimo | Domino, Domino | Adolpho | Nicolao L. B. de Buccow. Domino Bonorum Medzesvitz, Harbultovitz, Lontzka, superioris, et inferioris Bogorsch, suae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Equitatus *Generali*, Proprietario, et Tribuno unius Cataphractorum Legionis, Supremo per Principatum *Transylvaniae* Armorum Praefecto, nec non ordinatae in eodem Principatu Caesareo-Regiae Commissionis Aulicae *Praesidi*, &c. &c., D. D. D.

Excellentissime ac illustrissime, Domine, Domine!

Quae vidimus, et audivimus, *Patrone excellentissime!* perspicuum nobis planè perhibent testimonium, ne annii amplius perquiramus: *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* Vidimus quippe gloriosum potenti Regiâ fulcitum dexterâ in hujus Provinciae Metropolim *Tuum* Ingressum ipso scilicet Beatae Virginis ab Angelo nunciatae (stylo quidem veteri) die, quo nempe Archangelus Gabriel ad Virginem missus futuram Ecclesiae pacem annunciavit: Indè mox per publicas Tabellas *Te* omnibus pacem annunciantem audivimus. Vidimus insuper eodem die, quo isthaec Ecclesia Filio Tonitruum sacratum agit diem, sub Fulguris, Tonitruique figuris *Te* Salisburgij pacis auspiciari symbola mox *Te* Victore Ecclesiam pacis initia capere audivimus; ideoque etiam *Te Nicolaum* id est Victorem digne cognominari meritò arbitramur. Et haec quidem nobis firmo sunt argumento, quòd per *Te* pacis Ministrum, difficultates, ob quas Regiae, illae virtutes. Clementia nempe, et Justitia, suum hic in hac gente sortiri nequibant effectum, penitus auferentur, illudquè Regii Vatis verificabitur praedictum: *miseriordia, et veritas obviaverunt sibi, justitia, et pax osculatae sunt**). Et quoniam pace jam annunciata pacis, id est *Unionis* Ecclesiasticae alumni conscribuntur, scientes scriptum esse: *gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in Coelis**). ne tanti gaudii exortes inveniamur, nos quoque hic cum Sancta Romana Ecclesia *Unionem* profitentium albo inserta *Tibi Adolpho Nicolao* cognominato Victori, pacis Angelo nostra exhibemus nomina: opusquè, quod nuper noster Praesul pro interna animarum sibi creditarum pace vulgari sermone ediderat, nunc Latinitate donatum in contestationem

*) Lucae, 10, 20.

perpetuae nostrae cum Sancta *Romana* Ecclesia *Unionis*, nostraeque ad-
versum *Te* clientialis observantiae pignus, *Tibi* damus, dicamus, et offerimus.

Clientes infimi
Scholastici Balásfalvenses.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.

326. Triod, Râmnic 1761.

ТРИОДІОН | І́декъ : ТРЕЇ́ КЪНГЪРІ́ | Че́ аре́ .ѿтрѣ́ сине́ слѣжба́ Сѣи-
тсашн | ши́ Маре́ашъ Пѣсткъ . | Кáре́ акъмъ́ а́ до́варкъ́ .ѿтр-ачѣ́ста́ Кинкъ́ с-асъ́ Тѣпкриткъ́
.ѿтрѣ́ .ѿтжъ́ Домніе́ а́ прѣ́ | Авминатсашъ́ нѣстрѣ́ Дѣмнъ́ . І ѿ́ | С К Ы́ Р Л Ы́ Т Ъ́ Г Р Ы́-
Г О Р І́ Е́ Г В К Ы́ | Б О Ё́ В О Д Ъ́ К С Б А Ы́ Л О К Е́ Н І́ А́ ши́ К І Е́ Л Т С Ъ́ Л Л А́ Ю́ Б Е́ Н Т О́-
Р Ю́ А Ш Ы́ Д Е́
Д ѡ́ Н Е́ З І́ S, К Ѹ́ Р Г Р Ы́ Г О Р І́ Е́ | Ё́ П І́ С К О П І́ С К Ъ́ Р Ѹ́ М Н І́ К С Ъ́ Ш Ы́ .ѿ сѣ́и́та́ Ё́ П ѣ́ К О П І́ Е́ | а́ р Ѹ́ М Н І́-
К С Ъ́ Ш Ы́ , А́ а́ н і́й д е́ л а́ Я́ д ѡ́ м Ѹ́ | ѿ́ з ѣ́ щ ѡ́ : ѿ́ р Ѹ́ д é л а́ Х ѣ́ ѿ́ ѿ́ щ ѡ́ : | Д é к Ѹ́ ч Ѹ́ р н І́ К С Ъ́ .ѿ т р é
п р ѿ́ в ѡ́ щ ѡ́ п ѿ́ п ѡ́ К о с - | т а́ н д ѡ́ н Ѹ́ Я́ д а́ н а́ с ѣ́ в і́ ч Ѹ́ Т Ѹ́ ѿ́ р Ѹ́ м н І́ ч Ѹ́ К І́ S Ъ́ .

In-folio de 2 foi și 440 de pagine. Tipărit cu negru și roșu. Titlul e încadrat într-o gravură pe lemn cu compartimente. Textul e pe două coloane, cu 40 rânduri în coloana.

Pe verso titlului se află stemele Moldovei și a Țerii Românești sub aceeași coroană, încadrate (facs. 287) și înconjurată de inițialele domnești; iar dedesubt, versurile din Octoiul dela Râmnic din 1750.

Pe fața următoare se află extracte din Sf. Scriptura, printre cari se afla și partea din scrisoarea către Corintieni relativă la limba serviciului divin. Cartea cuprinde și câteva gravuri și ornamente.

La sfârșit se afla următoarea înștiințare:

Creștinului Cetitoriu.

Tuturorū celoru ce v-ați învrednicitū cu luminarē minții a privi în oglinda darului, cu plecaciune mă rogū eu celū întunecatū la minte: ori ce greșală veți afla, sau dinū alunecare minții, sau cu netocmirē cuvintelorū, sau cu nediorthosirē, sau ori în ce chipu, îndreptați cu duhlulū blândēțelorū, și pre mine celu ce m-amu ostenitu mă ertați, căci n-au cetitu ingerū, nici au diorthositu heruvimū, să nu fie greșitū; ci au cetitū ochi trupești și au scrisu mână de tină, și au diorthositū o minte întunecată, măcara că lunecare minții și neînțelēgerē deplinū sa laudă preste totū trupulu. Pentru aciasta iarași mă rogū tuturorū celora ce ați luatū dela Dumnezeu talantulū științei și alu iubirii de ostenelă, pentru cela ce au luminatū mintē sfinților săi Apostoli a înțelēge scripturi, și prinū-trânșii toată lumē au luminatu, priimiți cu sufletescă dragoste și aciastă ostenela a prostiei mele, precumū au priimitū Hs. cei doī fileri aī văduveī cei să-race, știindū că stapānulū viei priimēște pre celū de pre urma ca și pre celū dintāiū, și unuia adecă platēște, iarā pre altulū miluiaște, pre celū dinu tāiū mângāe, iara celū dupre urmă dāruiaște și nu părăsēște pre nici unulu a eși lipsitū. Carele și pre mine neputinciosulu și nevredneculu m-au întāritū și m-au învrednicitū la acestū lucru dupā începutū de amū și isprāvitū.

Alū tuturorū cu totulū plecatū, Iordache Stoicovici Typ.

București: Biblioteca Academiei Române. — Manastirea Neamțului.

327. *Pravilă de rugăciuni pentru sfinții sârbești, Râmnic 1761.* — Slavonește.

Во Слѣдс стѣмъ ѣдиносѣщныа, животворѣща, ѣ нераздѣлныа Трѣцы, Оца, ѣ Сна, ѣ Сѣтаго дѣа: Книга сѣа ПРАВИЛА МОЛѢБНАА СѣТѣхъ сѣрвскѣхъ Просвѣтителѣй въ сѣбѣ содерѣжаща: По Блѣгословенію Превосвѣщеннѣйшаго ѣ превосходителнѣйшаго Гѣдна ПѣВЛА, Православнаго Архїепѣска Карловачкаго, ѣ всегѣ въ державѣ ѣхъ цесарокраеѣ: величества ѣ вѣрѣтающаго сѣа славеносѣрвскаго ѣ валахїйскаго народа Митрополита, ѣ двоѣхъ цесарокраеѣскѣхъ величества тѣйнаго совѣтника. Трѣдомъ ѣ всѣкимъ прилѣжнѣмъ тѣанѣемъ собраннаа, ѣ по козмѣжности ко всемъ ѣсправаеннаа, немѣнше же ѣ настоанѣемъ ѣ ѣждикѣнѣемъ Превосвѣннаго Гѣдна СВНѢСІА, Православнаго Спѣска Ярадекаго, Іенопольскаго, великоварадскаго ѣ хаамадьскаго: ѣ цесарокраеѣскаго величества двѣрнаго совѣтника. Въ чѣсть сѣо-поманѣтѣхъ сѣителѣй, въ нѣлкѣс же ѣ ѣгомѣльско сѣТѣхъ ѣбителѣй ѣ цѣрквей сѣрвскѣхъ, ко воспоминанѣе же ѣ подражанѣе православааго сѣркеаго рѣда: напечатаса ко Спѣснѣ Рѣмнической: къ лѣтѣ ѣ сотворѣнїа мїра. 7270: ѣ рѣтѣа же по плѣти вѣа слѣва, аѣѣа. При Архїерѣи тоаже сѣТѣннѣ Спѣснѣи Кур ГРИГОРІИ.

Intru mărirea sfintei de-o ființă, dătătoare de viață și nedespărțită treime, a Tatălui, a Fiului și a sfântului Duh, — Cartea aceasta, cuprinzând în sine *Pravila de rugăciuni* a sfinților luminătorilor sârbești, cu blagoslovenia prea sfințitului și prea măritului Domn Pavel, Arhiepiscopul ortodox din Carlovitz și Mitropolitul întregului popor slaviano-sârb și valah, care se află în împărăția Măriilor lor cesaro-crăești, și consilier intim al amânduror Măriilor lor cesaro-crăești. Adunată cu munca și cu osteneala sârguitoare și după puțină în totul îndreptată, și nu mai puțin cu stăruința și cu cheltuiala preaosfințitului Domn Synesie, episcopului ortodox al Aradului și al Ienopolului și al Orăzii mari și al Hălmagiului și consilier de curte al Măriei sale cesaro-crăești. În cinstea sfinților pomeniți spre folosul și pentru slujba sfintelor mănăstiri și biserici sârbești, ca amintire și ca exemplu spre imitare pentru poporul sârbesc. S'a tipărit în Episcopia Râmnicului în anul dela facerea lumii 7270, iar dela întruparea Cuvântului-Dumnezeu 1761, în timpul Arhiereului aceleiaș prea sfinte episcopii, chir Grigorie.

In-4° de 2 foi fără numerotație și 261 numerotate. Tiparul e negru și roșu, cu 24 de rânduri pe pagina.

Volumul, foarte frumos tiparit, cuprinde chipurile câtorva sfinți din neamul sârbesc, tiparite pe foi deosebite și cu versuri în lauda lor. Acești sfinți sunt: 1) Simon, fostul rege Ștefan. 2) Sf. Ștefan Știinianovici. 3) Sf. Ștefan, despotul. 4) Sf. Arsenie. 5) Sf. Milutin, rege. 6) Sf. Ștefan, regele. 7) Sf. Uroș, țar. 8) Sf. Ioan, despot. 9) Sf. Sava, primul arhiepiscop. 10) Sf. Maxim arhiepiscopul, între Sf. Atanasie cel mare și Sf. Chiril al Alexandriei. 11) Simion Mirotovici, fost rege. 12) Sf. Cneaz Lazar. 13) Maica Anghelina.

București: Biblioteca Academiei Române.

1762.

328. P. P. Aaron, *Soborul dela Florența*, Blaj 1762.

Архїерскъ, Ишевскѣмънтѣа ши Искѣлантѣрнае сѣйтѣасѣ ши а толтѣ асѣмѣ Сѣквер дела Флоренцїа дин чѣле кекї гречесїи ши латинесїи спре арцїелѣверк ши фолосѣа

НѢМѢСЛѢЙ НОСТРѢ АКСѢМЪ ПРѢФѢКѢСТѢ, ШИ ПТР-АЧЕСТ КНИ ТУПѢРИТЕ КѢ БЛАГОСЛО-
 КЕНІА ПРѢКѢЩЕНІТѢСЛѢЙ ШИ ПРѢСВѢМНАТѢСЛѢЙ К҃РІС К҃Р ПЕТРѢ ПАВЕЛѢ ПАРЕНѢ БЛѢДНИКѢ
 ФѢГѢРАНИСЛѢЙ, ЛА СФѢИТ. ТРОИЦѢ П БЛАЖ. П АНѢА ДОМНИСЛѢЙ ПѢЩѢК. ППР. КС.

Cartea a apărut și în traducere latinească. V. n^o următor.

Popp, *Disertație*, 47.

329. P. P. Aaron, *Exordium Synodi florentinae*, Blaj 1762.

*Exordium, & Definitio | Sanctae OEcumenicae | Synodi | florentinae | ex
 antiqua Graeco-Latina editione | desumpta | et ab | Illustrissimo, ac Reveren-
 dissimo | Domino | Petro Paulo Aaron | de Bisztra | Episcopo Fagarasiensi | ad
 sui gregis utilitatem, majus nempe | UNIONIS argumentum adaptata, | cun-
 que Ejusdem Benedictione prius | Valachico, nunc rursus Latino idio- | mate typis
 edita. Balásfalvae apud | Sanctissimam Trinitatem. Anno 1762.*

In-16°, mai mult de 4 foi nepaginate la început, 48 pagini, 19 rânduri pe pagina.
 Pe cele trei foi după titlu se află dedicația :

Excellentissimo, et Illustrissimo Domino, Domino *Adolpho Nicolao* libero
 baroni de Buccovv, Dño Bonorù Medzesvitz, Harbultovitz, Lontzka, superioris,
 et inferioris Bogorsch. Sacrae Caesareae Regiaeque Apostolicae Majestatis
 Magnae Crucis Ordinis Militaris Theresiani Equiti, Status Intimi Consiliario
 Actuali Intimo, Generali Equitatus unius Legionis Cataphractorum Tribuno,
 per Inclitum Transylvaniae Principatum, Partesque eidem reincorporatas Su-
 premo armorum Praefecto, Regij in eodem Principatu Transylvaniae Gu-
 bernij, uti, et Excelsae Aulicae Commissionis in rebus Valachicae Nationis
 Praesidi, etc. etc. D. D. D.

Excellentissime, ac Illustrissime, Domine, Domine!

Quae audivimus, vidimus, et videmus, *Patrone* Excelentissime! perfec-
 tum jam equidem nobis praebent argumentum, quo Fidei veritate ad hanc
 terram redeunte, Gratiae que Caesareo-Regiae plenitudine adveniente (quod
 unicum adhuc restabat) sperare jam amplius desinamus, dicente gentium
 Apostolo: I, Corinth. 13, 10. *Cum autem venerit, quod perfectum est, evacua-
 bitur, quod ex parte est.* Audivimus quippe *Dei* Omnipotentis Misericordia,
 et Apostolicae Regiae Majestatis Gratia, et Clementia, dum nos in omnibus
 tribulationem pateremur, summisque in difficultatibus quasi morientes ver-
 saremur; *Te* Fidelem inventum, Imperialique Potestate instructum, ad
 veram, quae cuique convenire videretur, Pacem inter Ecclesiastico-Politicam
 hanc Graeci Ritùs nationem conciliandam, et dispensandam, ut realeni
 Exarchum fuisse huc missum, et delegatum. Vidimus post primum anno
 superiore *Tuum* in hanc Provinciam Ingressum, tribulatam hanc Eccle-
 siam, et cum ea totam pene Provinciam, optatae jam diu Pacis initia
 usque quaque fuisse expertam: mox *Te*, Victore, Pacis Exarcho, uberri-
 mos quoque ejusdem fructus eandem omnino tulisse cognovimus, unde
 meritò *Te* Pacis Insigne, Columbae scilicet Olivae ramum in ore ferentis,
 gestantem, *Nicolaum*, id est Victorem cognominatum, inter Patriae Fi-
 lios condignè relatum, et acceptum, jam patriae Patrem videmus, et sus-

picimus; easque difficultates, ob quas Regiae illae virtutes, Clementia nempe, et Justitia suum in hac gente sortiri nequibant effectum, penitus sublatas esse colligimus.

Audivimus *Te* deinceps pro perenni futurae etiam Tranquilitatis stabilimento pleno Procerum hujus Provinciae consensu, nationalem Militiam erigere volentem, Ad Apostolicum Regiae Majestatis Thronum (ubi plenitudo Clementiae interim remanserat, juxta illud Prophetae: Psalm. 35. *Domine in Coelo Misericordia tua*) tantisper fuisse regressum. Videmus nunc, post secundum tuum ab eodem Apostolico Throno descensum, ipsam Regiae Potestatis plenitudinem, et adversus hanc nationem Gratiae, et Clementiae Caeseo-Regiae complementum, *Tecum* planè descendisse: dum in erigendo praedicto nationali subsidio, novo prorsus, eoque salutari Concordiae modo hoc cum Imperio Sacerdotium conjunxisti, unde Ecclesiastico-Politica haec Graeci Ritùs Catholici natio, realiter jam pacem possidens, caeterisque eandem nunc, et in futurum, *Te* Gubernante, procurans, pleno animi sui gaudio Ecclesiasticum illum decantare valebit Hymnum: Lucae 2, 14. *Gloria in altissimis Deo, et in terra Pax hominibus bonae voluntatis*. Illudque Vatis Regii jure optimo ut impletum recitare poterit praedictum: Psalm. 84. *misericordia, et veritas obviaverunt sibi, justitia, et Pax esculatae sunt*.

Et cum jam firmato per Regium quoque assensum hoc tam salutari subsidio, Concordiae Pacis alumni, jam Uniti pedetentim legantur, et conscribantur milites, scientes scriptum esse...

(Sfârșitul lipsește).

V. n^o precedent.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.

330. Evanghelio, Iași 1762.

Е Ф Н Т Я Ш Ы Д М Н Е З Ё Й С К Я | Ё В Ѓ Л І Ё | Карк ѡсѡмъ .ѣтѣй
с-ас Тѣногрѣтъ .Атрѡс ѡчѣсташъ кѣпъ. | .А Зѣлеѣ прѣ .ѣнѣцѣтѣсѡсѡй Дѡмнѣ | Йѡ
Г Р И Г Ѡ Р І Ё І Ѡ ѡ Н Ъ К О Е В О Д Ъ | К С Ѡ с ѣ р д і а , Ш ѣ К С т ѡ а т ѣ | К ѣ л т с ѡ л л а
П р ѣ Ѡ с ѣ н ѣ ц ѣ т с ѡ с ѡ й | М и т р о п о л и т ѣ ѡ л ѣ М ѡ л ѡ д ѡ в ѣ й | К В Р Ъ Г Я Ъ Р І Й Л Ъ .
Атрѡс ѡ сѡ Тѣногрѣѣтѣ, .ѣ сѣѣѣта | Митрополиѣ, .ѣ ДШН. | .А Йнѡсѡл ѡѣла зѣдѣѣрѣ
ѡсѡмѣй, ѡсѣѡ | Дѣ Грѣгѡрѣ Тѣногрѣѣѣ.

In folio de 4 foi nenumerate și 194 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 35 de rânduri pe pagină. Titlul este încadrat în o poartă gravată de Gligorie lipograful.

Pe verso se află stema Moldovei (facs. n° 298) cu inițialele domnești și cu următoarele versuri:

Stihuri poetice 10 asupra peceții pré innălțatului Domnului nostru.

Buorulū, carele stema Țării însemnéză

Și Domniă Moldovii luminatū adevereză,

Mării-sale lui Grigorie Domnū slăvitū,

Carele din Ioannū Theodor Voevodū au odrăslitū,

Domnindū acumū cu putere și nădejde bună

Patriia sa în pace și dreptate plină,

Dă-î Domnulă asupra vrăjmaşiloră lăi biruinţă,
 Ca să nu să uite nămulă lăi celă de bună viţă,
 Şi la ceresculu Inpărată lăcaşă de moştenire,
 Cu Domniă şi Inpăraţiă în raău sălăşluire.

Urmeaza cele doua notițe biografice obișnuite și înștiințarea pentru citirea evangheliilor.

În fața textului, chipul lui Sf. Ioan într'o gravură semnata de: *Ierei Mihaiu și Monah Theofană* și cu data, în cifre arabe, 1761. Gravura care reprezintă pe Sf. Matei, în fața f. 23, are numele celui dintăiu, însă întregit: *Ierei Mihailă Ș(r)ebitki*. Chipurile Sf. Luca, în fața f. 60 și Sf. Marcu f. 106 v. sunt semnate ca cea dintăiu.

Sinaxarul incepe la f. 144.

La sfârșit se afla următoarea notiță:

Typăritu-s-au în anulă de la mântuire lumii 1762 de Grigorie Stanovică Typografă, cu celu împreună ostenitoră și îndreptătoră la totă lucrulă, Sandulă Bucureștenulă. Și diorthositoră Evloghie Monală.

București: Biblioteca Academiei Române.

1763.

331. Acatist, Blaj 1763.

V. Popp citeaza printre cărțile tiparite la Blaj un Acatist din 1763, fără a da alte amanunte.

Popp, *Disertație*, 47.

332. Ceaslov, Iași 1763.

Ceaslovă, ce cuprinde în sine toată slujba ce i se cuvine, carele acum s'a tipărit întru acestăși chipă în zilele prea înalțatulu Domnulu nostru Io Grigoric Teodor Voevod, întru întâia domnie a Mariei sale, cu blagoslovenia și toata cheltuiala sfinției sale Preaosfințitulu Mitropolit al Moldaviei, chiriu chir Gavril, întru a sa tipografie, în sfânta Mitropolie în Iași, în anii de la Adam 7271, iar de la Hristos 1763.

N'am vazut exemplare. Titlul de mai sus e luat din lista de cărți românești publicată de I. M. Codrescu în *Buciumul român*.

In-12, de 389 foi.

Biblio-hronologie română, în *Buciumul romanu* (Codrescu), I, 478.

333. Joannis Damasceni, *Opera philosophica et theologica*, Blaj 1763.

SANCTI PATRIS NOSTRI | JOANNIS DAMASCI | SCENI
 MONACHI ET PRESBYTERI | HYEROSOLIMITANI | OPERA PHILOSOPHICA
 ET THEOLOGICA | QUÆ EIUS NOMINE CIRCUMFERUNTUR | Ex editione
 Veneta et Parisiensi | Pars secunda complectens | Quatuor de Fide Orthodoxa Libros cum Illustrissimi, ac Reverendissimi | Domini | PETRI
 PAULI AARON de Bisztra EPISCOPI FOGARASIENSIS Benedictione, | nunc primum hoc ordine typis edita. | Balasfalvæ Anno Domini MDCCLXIII.

In-8° mic, de 6 foi și 445 pagine.

Pe verso titlului se afla un extract din Sf. Grigorie din Nazianz; iar ca introducere

se reproduce cartea V, cap. 10, din Istoria ecleziastică a lui Socrat. Tot în foile liminare se află arătarea cuprinsului.

Cartea cuprinde numai cele patru cărți din «Expositio accurata fidei orthodoxae».

București: Biblioteca Academiei Române.

334. Octoiih, Râmnic 1763.

Ѡ К Т Ѡ Й Х Ъ | Че съ Зиче Ёлинѣце | П Ѣ Р Ѣ К Л Й Т Ы К Й | Че кс-
принде Ѡ сине Елѣжба Лѣвѣрѣй | Ѡ Ѡптѣ Гласерѣ : шѣ чѣле, Ѡ : Ѡвѣлѣй, | шѣ
Ѡвѣнаѣрѣюль песте тотѣ Ѡвѣль, шѣ Ов-|штѣ кс Тропареле, шѣ Кондѣчеле : шѣ |
Ебородичнеле, ла тоѣй сѣнѣцѣй де Ѡвѣце. | Ыкѣль Ѡтр-ачеста кѣпѣ Ѡ доаврѣ Тѣпѣрѣтъ |
Лѣтрѣ Ѡ доав Домнѣ, Ѡ Прѣ Лѣми-|нѣтѣлѣй Нѣстрѣ Дѣмнѣ : | І Ѡ К Ѡ Н Ѡ Т І Н-
Т І Н Ъ М І Х І Й Р Ѣ-|К О В Ы Ц Ъ В О Ѡ В О Д Ъ. | Кс Ёлѣгослѣкѣнѣа Шѣ кс
тоатѣ Кѣлтѣс-|ѣла Ѡвѣнѣцѣи сѣле де Дѣмнѣзѣс Ювѣнѣорѣюль | Квѣрь ГРІГОРІѠ
Ѡпѣкѣпѣль Рѣм : | Л сѣнѣта епѣкѣпѣе Ѡ Рѣмнѣкѣлѣй. | Лѣтъ ѣзѣѠа : ѣрѣ дела Хѣ
ѣѣѣг. | Де Ксѣѣкрнѣкѣль Ѡтре Прѣвѣцѣй ПѣѠпа | Квѣнѣстандѣнѣ Ѡданѣѣе Ёнѣчѣ
Тѣнѣ : Рѣм :

In-4° de 3 foi nenumerotate și 255 + 127 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 24 rânduri pe pagină.

În foile liminare se află stema Îndoită (facs. n° 287), versurile asupra stemei, prefața și chipul S-lui Ioan Damaschin.

Stihuri politice asupra luminatului Domnă.

De Dumnezeu fiindă mânată,
Și în Ungrovlahiia încoronată,
Cela ce ești Domnă de viță,
Constantină Voevodă Racoviță,
Dându-ți elă putere cu armă pre tare :
Spata, buzduganulă, biruință mare.

În «Cuvântă Înnainte cătră pravoslavniculă cititoră» se reproduc, la început, cuvintele lui Laurentie monahul din predoslovă la Octoiihul din 1742, până la cuvintele : «Așa și eu nu pocă spune toate folosințele și laudele cărții aceștia». Apoi urmează astfel :

Că la acēste dară bunătăți și folosințe sufletestă și trebuințe dină toate zilele, uiltându-te mă multă, pravoslavnică cititoră, cu plecăciune vă rogă priimiți-o cu blândete și pre pre sfântă Fecioara Mariia cântăți-o cu bună înțelegere. Că aciastă pre sfântă carte iaste capulă și mijloculă și săvârșitulă tuturoră pravoslavniciloră cărți ale Besericăi răsăritulă, pre cumă dintru cuprinderă laudeloră ei care să află într-ânsă să cunoaște. Ală cariia Dumnezeescă dară și folosă sufletescă, prină rugăciunile pre curatei Maicăi Domnului nostru Is. Hs., să fie cu voi toți. Amină.

Ală pravoslaviei voastre cu totulă plecată, Rafailă Monahă de la sfântă mănăstire Hurezii.

Sinaxarul celor 12 luni, după care urmează «Slujbele de obște», începe cu paginație nouă
La sfârșit se citește :

Typăritu-s-au acestă Octoiihă, și cu cele ce să mă cuprindă întrânsulă, prină ostenela diorthosirii lui Rafailă monahulă, dela sfântă Mănăstire Hurezii.

București: Biblioteca Academiei Române.

1764.

335. **Apostol**, (București?) 1764.

Tipărit de Mitropolitul Grigorie.

Episcopul Melchisedek, *Schițe biografice din viața Mitropolitului Ungro-Vlachiei, Filaret II, 1792*, în *Biserica ortodoxă*, XI, 7.

336. **Grigorie Mitropolitul**, *Invățătură pentru ispovedanie*, (București?) 1764.

Episc. Melchisedek, *Schițe biografice*, în *Biserica ortodoxă* XI, 7.

337. **Molitvenic**, București 1764.

Aminlit de Gaster, care dă și câteva amănunte asupra cuprinsului. Molitvenicul s'a tipărit din porunca Mitropolitului Grigorie, luându-se ca bază Molitvenicul dela Buzău din 1701, și revăzându-se după edițiunea grecească a lui Glykes. Un extras din acest Molitvenic s'ar fi tipărit mai târziu, sub titlul de Aghiasmatar.

Gaster, *Gesch. der rum. Lit.*, 406.

338. **Molitvenic**, Iași 1764.

Є В Х О Л О Г І О Н Ъ | Я Д Ё К Ъ | М О Л І Т В Ё Н Н І К Ъ | Я К Ѧ М ѡ ѡ Т Р ѡ Ч Ё С Т А Ш И К И П ѡ Т В Ѣ Р І Т Ъ, | Л а ѡ Т ѡ М д е Д м н е з і с ѡ н ѡ Ц а т е й Д о м - н і и а п р ѡ К Л С M H H T S Л Ш ѡ Б Л ѡ Д Ш И Т ѡ Р ю | а т ѡ а т ѡ Ц а р а М о л д а в і и, | І С Г Р и г ѡ р ѡ е Я л и ѡ а н д (р) ѡ Г ѡ к а | Е о е в д ѡ ѡ. | К ѡ Б ѡ г о с л о в е н і а ш и К ѡ т ѡ а т ѡ К ѡ е л т ѡ а л а | п р ѡ К ѡ с ф і (н) ц і и т ѡ л ш ѡ М и т р о п о л і т ѡ ѡ ѡ | М о л д а в і и | К V P I ѡ К v р ѡ Г а в р у і н ѡ ѡ. | Л с ф і и т а М и т р о п о л і е, ѡ А ш и. | Л а ѡ н ѡ ѡ д е л а ѡ с, ѡ а ѡ ѡ ѡ. | Д е Г р и г ѡ р ѡ е Є т а н о в і и ѡ Т v п o г р а ф ѡ ѡ ѡ ѡ.

In-4° de 4 foi și 827 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 24 de rânduri.

Pe verso titlului, stema Moldovei (facs. n° 298) și versurile reproduse mai jos. In celelalte 3 foi liminare se află aratarea cuprinsului.

Stihuri politice asupra stemei luminatului și înălțatului I. G. A. G. V. D. T. M.

Buorulă, care stema Țării însemneză,
Și Domnița Moldavii luminată încredințază,
Mării sale lui Grigorie Alixandru Ghica Voevodă,
A căruia viță din strămoși stăpânescă acestă norodă.
Cuvine-să dară, de obște, pre Dumnezeu să rugămă,
Ca pre Mărița-să Domnă ne mișcată să-lă avemă,
Și să-lă întărescă luminată în Domnie slăvită,
Cu bine, în pace, în liniște și în viiață norocită,
Pătrița sa cu bună norocire să o stăpânescă
Și pre vrăjmașii săi purure să-i biruiscă.

Pe ultima pagină se citesc următoarele :

Și s-au diorthosită de Evloghie Monahă. Iară așăzătoriu sloveloră, Damaschină Diacon. Tudurache.

București: Biblioteca Academiei Române.

339. **Psaltire**, Blaj 1764.

Popp, *Disertație*, 47.

340. Psaltire, Râmnic 1764.

Ψ Я Л Т Ы Р Ъ | Ф е р ѣ ч ѣ т с л с ѣ | Пророкъ Шѣ Апкратъ Дѣдь, | Къ
Млѣтве дѣи тоате кадѣсмеле. | Къ Кжнтѣриле лѣи Моѣси. | Къ Флѣмѣ ѡлешѣ : Шѣ
къ Припѣлеле лѣръ. Къ пасхѣлѣе пѣжнѣ ла | сфжршѣтсѣль Лѣмѣи. Къ Параклѣтсѣль |
Прѣчистѣи. Къ пѣцѣнѣ Истѣриѣ ѡ Нѣ-|мелѣръ Жидѣвѣи. Тѣпѣрѣтѣ ѡкѣмѣ | ѣ Дѣлѣ
ѡарѣ, ѣтрѣ ѣтѣжѣ Домнѣ. | ѡ Прѣ лѣминѣтсѣль Дѣмнѣ. | I Ѣ Ц I Ѣ Ф I Н I
М и х а ѣ л ь К о е в о д . | Къ Блѣгѣсловѣнѣ шѣ тѣатѣ кѣлтсѣлѣ | Юѣнтѣрѣлѣ дѣ
Дѣмнѣсѣ. | Кѣръ Г Р I Ѣ Г О Р I Ѣ Ѣпискѣпсѣль Рѣмнѣкѣ. А сѣна Ѣпискѣпѣ ѡ Рѣмнѣ-
кѣлѣи. | Лѣна Лѣи Фѣкѣрѣлѣе : ѡѣѣдѣ. | Ѣлѣ Тѣп : дѣ Дѣлѣкѣнѣль Кѣстѣндѣнѣ | М и х а ѣ
Пѣпѣвѣчѣ Тѣи, Рѣм.

In-4° de 8 foi nenum. cuprinzând titlul, stema Țării cu 4 stihuri, «Prédoslovie către cititoriu», indicațiunile pentru cetirea psaltirei și o gravură cu inscripție, reprezentând pe David scriind, — și 225 foi numerotate, cuprinzând textul. Titlul, tipărit cu negru și roșu, este încadrat într-o gravură cu stâlpi semnată: *Diacon Costa(n)linu*).

Asupra Peceții Stihuri poetice
A Țării Rumânești cu bună ferice.

Acestu semnă ce corbulă ilă arată,
Domnulă Ștefană într-acģastă dată,
Ca să poată stăpâni cu bună voire,
Indelungându-lă pre elă întru norocire.

Din Predoslovie :

. . . Pentru acģasta tuturoră cu umilință mă rogă, primiți-o (Psaltirea) cu dragoste, și o cetiți cu înțelēgere: că pentru acģasta ne-amă nevoită de o amă typărită măi chiģară pre limba noastră rumânească și totă în stihuri, pentru măi lesne cititorăului și înțelēgerē de plină. . . .

La sfârșit, f. 225 :

Typăritu-s-au acģastă sfântă și Dumnezeģască Psaltire, ce se numēște Cartē Psalmilor, prină ostenēla diorthosiriă măi miculă între monași, Ra-failă Monahulă dela sfânta Mănăstire Hurezăi.

Rogu-mă dară voao, de obște cititori,
Ca să fiți greșalelor măle lesne ertătoră,
Nu numai unde va fi lipsa sloveloră,
Ci măi multă pentru așăzare slogurilor;
Că pre cumă orbulă umblândă nu e fără potignire,
Așa și celă ne învățat fără greșală la diorthosire.

Galați : Biblioteca Urechă.

1765.

341. Cazanie, (București) 1765.

Tipărită de Grigorie Mitropolitul Ungrovlăhiei.

Biserica ortodoxă, XI, 7.

342. *Evanghelie, Blaj 1765.*

ЄФНІТЯ ШІ ДМНЄЗЄАЄКЯ | ЯЛЪИ ІЄ · ХЄ · ЄВАНГЕЛІЄ |
 ЯКѢМЪ ЯТЖЮ ТУПЪРІТЪ, СѢПЪ СЪ-ПЪИИРЪ Прѣ Янѣцѣтѣй Япърѣтѣсѣй |
 Рымлѣкиларѣ Принцѣсѣй Ярдѣлѣлѣй, | Я прѣчѣй : | МЯРІЄЯ ОЄРЄЄЯ | Кѣ Блго-
 словѣнѣл Прѣ Лѣминѣлѣлѣй | шѣ прѣ ѡсѣйцѣлѣлѣй, Кѣрѣ Кѣрѣ | ЯОЯНІЄ РЪД-
 НІКЪ | БЛЪДЯКЪЯ Фѣгѣрѣлѣлѣй, Я прѣчѣй : | Я Єфѣта Мѣтрѣполѣ ѡ Блѣлѣлѣлѣй. |
 Янѣй Дѣла ХЄ : ЯПѣлѣ.

In-folio, de 4 foi și 363 pagine. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 30 rânduri.

Titlul este incadrat de o poartă mare, gravată de *Sandulă tipografă*. Pe ultima față a foilor liminare se află chipul lui Ioan și, la p. 48, al lui Matei, de acelaș gravor. Chipul lui Luca dela p. 117, al lui Marcu dela p. 211, nu au nici o semnătură, deși par a fi săpate de acelaș meșter.

La sfârșit, după obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar, se citesc următoarele :

Турăрѣтѣ-с-ау ѣн анулѣ де ла мѣнтѣирѣ лумѣ 1765, де нѣй сѣй мѣй јосѣ нумѣй типѣграфѣ :

Sandulă typografulă de la Iași, sină Ierimiă typografă, i Petru Rîmnicianulă Papa Vici, cu Ioannă Rîmnicianulă.

București : Biblioteca Academiei Române.

343. *Indreptarea păcătoșului, Timișoara 1765. — Tipărit în Iași.*

ЯДРЄПТЯРЪ ПЪКЪТОЄЛЪЯ | КЪ ДЪХЪЛЪ БЛЪНДЄЦЕЛОРЪ |
 прѣкѣмъ, | Дѣхторѣлѣрѣ чѣлѣрѣ | Дѣхѣкѣнѣчѣщѣй, | Яшѣ шѣ | чѣлѣрѣ чѣ
 сѣ дѣхторѣсѣкѣ | Дѣла дѣнѣшѣй пѣкѣ-тѣшѣлѣрѣ чѣлѣрѣ чѣ | сѣ
 покѣтѣсѣкѣ | Ятрѣ фѣлѣсѣ | Яшѣзѣтѣ. | Я Темѣшѣкарѣ Бѣнѣтѣсѣкѣ, | ла ѣнѣлѣ
 ЯПѣлѣ. Дѣла лѣй Янѣй, Я.

In fața titlului românesc, se află titlul slavonesc :

ЯЄПРЯБЛЄНІЄ ГРЪШНІКЯ | ДЪХОМЪ КРОТОГЯ | ѣко | Брѣ
 чѣлѣ дѣхѣкѣнѣмъ | тако | врѣчѣтѣмъ ѣнѣхъ | кѣѣщѣмъ сѣ грѣш-
 нѣкомъ | кѣ | ползѣ | ѣ ѣстрѣенѣѣ. | Бѣ Темѣшѣкарѣ Бѣнѣтѣсѣкѣ | вѣ Гѣда,
 ЯПѣлѣ, Мѣсѣца Янѣй, Я.

Pe cele două pagine cari precedează acest titlu se citesc următoarele, în slavonește și în românește :

Блгословѣнѣмъ Прѣ ѣщѣнѣнѣшѣлѣ ѣ прѣкосѣдѣтѣнѣкѣшѣлѣ Гѣдѣна, ПЯВЛ Я
 нѣнѣдѣвѣнѣчѣ, Прѣкослѣкѣнѣ Ярѣхѣепѣсѣкѣнѣ Кѣрѣлѣкѣчѣкѣлѣ, ѣ всѣгѣ кѣ дѣрѣжѣкѣ ѣхъ
 Цѣсарѣ-крѣлѣсѣкѣгѣ, Япѣстѣлѣнѣчѣсѣкѣгѣ вѣлѣнѣчѣтѣвѣ сѣлѣкѣнѣнѣ-сѣрѣбѣсѣкѣгѣ, ѣ вѣлѣхѣйѣсѣкѣгѣ
 нарѣда. Мѣтрѣполѣтѣ вѣ Темѣшѣкарѣ.

Cu blagoslovenia prѣ osfințitului și prѣ covârșitorului Domnului Pavelă Nenadovică, Pravoslavnicului Arhiepiscopă ală Carlovețului și Mitropolită la totă slaveno-serbescă și rumănescă norodă, care să află ѣн ținutulă аѣ sale chesaro-crăeștѣй și apostoliceștѣй Мѣрѣрѣ.

Pe pagina întâiu a cărții, care nu s'a păstrat în toate exemplarele, se află urma-toarea notiță :

Și s-au tipărit cu voia și cu blagosloveniia pré osfințitului Mitropolitul alu Moldaviî Chyriu Chyrû Gavriilû, în tipografia sfinteî Mitropolii, în Iași.

In-4° de 3 foi și 167 pagine. Tipărit cu caractere de două mărimi; caracterele mari se întrebuintează pentru textul slavonesc, iar cele mici pentru cel românesc. Cel dintâiu e tipărit pe fața din stânga cititorului, iar cel de al doila pe fața din dreapta.

Pe verso titlului românesc se află un extract din scrisoarea către Galateni, în slavonește; iar pe pagina 1 acelaș extract în românește.

Reproducem aci prefața românească:

Pricina și îndemnaré facerii cârticélii aceștiia.

Neobicînutu lucru ăaste și la oamenii cei înțelepți în locu de râs să socotéște acéste mici târtaze, după cumu ăaste aciastă cârticică, a le arătă cu lungă înainté cuvântare, și pre cititori spre citiré lorû a-î îndemná; pentru acéia și eu nu facû înainté cuvântare la aciastă cârticică, ci numai arătû pricina facerii ei.

Oare cându vrândû Proniia luî Dumnezeu a aseză pre mine la scaunul aceștiî sfinte Episcopii, și a da mie pașteré oilorû sale celorû duhovnicești, îndată vrândû a urmă datorii méle amû socotitû cu bucurie a cerceta încredințata mie turmă și cu cuvântulû propoveduirii a o mângâia, ca întru umblaré mé cé dinu tâi să pociu sămănă în inimile lorû oareșû care seminți ale credinții, dragostii și témerii de Dumnezeu și a-î deșteptă pre ei cătră datorii și credincioasa ascultare a totû pré înălțașilorû noștri poruncitori și împărași. Inșă întru acé cercetare a mé trecândû prinû orașe și sate, peste nadéjde mé amû aflatû multe nespuse spurcăciuni și îngreueri de suflete céle ce și a le pomeni cu frică ăaste, că s-au aflatû bătrâni de optû zeci de ani, carii, dela nașteré sa, de ispovedanie și de duhovnicu n-au știutû. Cu câtû mai vârtosû cu sfintele taîne nu s-au cuminecatû; bisericile, lăcașurile dumnezeesti ce-sû de rugăciune, nu le-au văzutû, fără de câtû cându s-au întâmplatû cuivă dintru aceștiia a să căsători și a să cunună.

Ce féliu dară de credință mântuitoare și viață creștinéscă și supunere stăpânirilorû de la unii ca aceștiia putemû așteptă, cându ei întru atâta necunoștință de Dumnezeu și de mântuitorilû Hs. și întru atâta nebăgare de samă a legii fără de frică trăindû, dobitoacelorû și fiarălorû celorû sălbatice s-au asămănatû mai multû de câtû oamenilorû. Dinu care ca dela o rădăcină putredă ce féliu de fărădelegi urâte de Dumnezeu, protivnice luî Dumnezeu și oamenilorû, au crescutû, și a crește ar fi pututû, totû omulû celû bine înțelepțitû lesne va cunoaște.

Acéste fărădelegi văzândû și auzindû, amû simțitû durére la inimă și mi-au părutû rău dinu sufletû. Pentru acéia fără de zăbavă spre îndreptaré și învățatura lorû amû rânduitû duhovnici, carii să poată a depărtă pre ei dela acestû féliu de rătăcire, și a-î îndreptă la cărările mântuirii. Dară să poată ei întru acestû pré greu lucru cu bună norocire și cu folosû a umblă și roadă a aduce, amû socotitû că va fi bine ca cu aciastă cârticică să le arătû calé lorû, cu care ca cu o mică cârmă a pornirii pre păcătoșii cei ce înnoată cu nevoe în valurile păcatului cătră limanulû buneî alinări și a odihnirii cugetulû și sufletulû să-î poată îndreptă. Lângă aciasta rogû pre Dumnezeu întru ajutoriu, ca singurû cu darulû său întru

cunoașteré lui, atâta inimile céle întunecate luminându-le cu lumina înțelegerii evanghelicești, să-î sfințescă pre ei întru adevărulú său, și părtași împărății cerești să-î facă.

Celélate care să cuvinú științii și mai buneî descoperiri a pricinii facerii cărticelii aceștiia, citindú cu luoare de samă și cu isteție va vedé.

Cu mila lui Dumnezeu pravoslavnicú Episcopú alú Timișvarului, și alú Lipovii, și alú alútorú districturi, care să cuvinú,

Vichentii Ioannovicú Vidacú.

La sfârșitul cărții, pe pag. 168, se zice :

Slavă și mulțimită Tatălui și Fiului și Duhului sfântú, carele ne-au ajutatú după începutú de amú și sfârșitú pre aciastă cărțulie în linba slovenescă și rumănescă, în care carte ăaste învățatură duhovniciască, însă așăzată de sfinția sa Vichentie, Episcopulú Timișvarului, dară typărită de Grigorie Stanovicú.

Rugămu-vă pre voi, Părinți cititori, aflândú greșală în slove sau în cuvinte, să fiți noao lesne ertători. Că precumú orbulú înblândú nu-î fără de poticnelă, așă și typografiá a nu fi fără de greșală . . .

Și s-au diorthositú de Evloghie Monahú ; ăară așăzătoriu slovelorú, Damaschinú Diaconú și Ilie zățariú.

București : Biblioteca Academiei Române.

344. Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, *Voroavă de întrebări și răspunsuri întru Hristos*, București 1765.

Г В М Е О Н Ъ : | Ы Р Х І Є П И Є К О П Ъ Л Ъ | Θ Ε Ε Α Λ Ο Ν Ι Κ Χ Λ Ξ Η |
 Кáре áкѣмь ѿтѣй ѿтр-ачѣста кнѣп с-ас Тѣпѣритѣ, шѣ с-ас | дѣврѣсѣтъ дѣпѣ
 ѣллинѣ пре лѣмѣ Рѣмѣжнѣскѣ. | Мѣтрѣ ѿтѣжюль ѣнь ѣль ѣчѣй дѣ дѣнѣзѣс ѿнѣлцáтѣй
 Домнѣй | ѣ прѣ дѣминáтѣсѣшѣ шѣ ѿнѣлцáтѣсѣшѣ Домнѣсѣшѣ нѣстрѣ | І Є Ц І Є Ф І Я Н Ъ
 М И Х А І Ю | Рáковнѣцѣ Боевѣдѣ. | Кѣс Благословѣнѣа, шѣ кѣс тѣатѣ кѣлтѣлáа ѣ
 прѣ сѣйцѣй-тѣсѣшѣ Мѣнтрополѣтѣ ѣль Оуѣггровѣлѣхѣй | Кѣръ ГРІГОРІЄ. | Мѣ
 сѣйцѣта Мѣнтрополѣ ѿ Бѣскѣрѣщн. | Лѣ ѣнѣсѣл дѣла зндѣрѣ дѣсѣмѣй лѣтѣ ѣсѣбр. | Дѣ
 Ыврѣдáкѣ Єтѣйковѣчѣ Тѣпогрáфѣсѣлѣ.

In folio de 4 foi, 562 de pagine și 1 foaie, la sfârșit; cu 39 de rânduri în pagina încadrată în chenare de linii.

Pe verso titlului se află stema Țării-Românești, imitată după cea din *Noul Testament* din 1703 (v. vol. I, p. 449) și următoarele versuri :

Stihuri politice zéce asupra stemei pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Domnului nostru Io Ștefanú Mihaíu Racoviță Voevodú.

Strașnicú și înfricoșatú semnú ce s-au arătatú
 Marelui Constandinú, creștinului împăratú,
 O cruce de stéle pre cerú închipuită,
 Asupra vrăjmașilorú armă nebiruită,
 Cu slove înprejurú, scrise în limbă râmălenescă,
 Pre toți protivnicii săi ca să-î biruăscă.
 Acumú și Corbulú în pecéte o arată,
 Domnului Ștefanú încă într-aciastă dată,

Dându-î lui și putere cu nădejde bună,
Țara să stăpânescă, că-î de viță bună.

Urmează apoi următoarele două prefete:

Pré blagocestivului, luminatului și pré înălțatului și oblăduitorului a toată Ungrovlahiia, Domnului nostru Io Ștefanu Mihaiu Racovița Voevodu, sănătate, viiață îndelungată, pace și spăsenie dela Dumnezeu rugămă; iarū dela smereniia noastră, molitvă și blagoslovenie.

Artaxerxū, împăratul Persilorū, pré luminate și înălțate Doamne, întorcându-să la scaunul său, — fiind că socoté flește care cumă că să cade a să arătă cu oareși ce mulțămire după datorie către unū împăratū cândū trece, — unū omū săracū, ce lucră cu mâinile sale, ne avându altū cevași, au luatū apă în pumni din izvorulū ce curgē pe acolō, și au dus-o la împăratulū. Iarū eu de multă vrēme gândindū cu ce mi-ași face datoriia ce amū către Innălțimē ta, în vrēme aciasta s-au arătatū sfântulū marele părinte Symeonū Arhiepiscopulū Thesaloniculū, și elū vine de împlinēște datoriia și oareși cumū îmū dă pricină de a putē să-mī arătū căzuta mulțămire, ce amū către Innălțimē ta. Căci talmăcindu-să elū din limba ellinēscă în limba noastră cé rumânēscă, până a nu să arătă la altū cinevași așa nou, la Innălțimē ta mai întâi vine arătându bunătățile lui. Căci pre Innălțimē ta te cunoaște mai întâi, iarū mai alesū să zicū, numai pre Innălțimē ta singurū te cunoaște cu totulū datū la Dumnezeu și la céle Dumnezeesti, încatū nimicū nu te oprēște hlamida de către grija ce se cade a avē către céle Dumnezeesti, căci, nu ca ceī mai mulți, îndată ce ai luatū stăpânirē, ai arătatū lenevire către céle Dumnezeesti, nici urcându-te întru înălțimē slavei ai lăsatū la nebăgare în sēmă ale bisericii. Ci de te împodobiași și mai întâi cu fire iubitore de pravoslavie, darū și acumū faci adăogire la podoaba cé dinūtăiu, nici cumū suferindū a nu crēște evlaviia împreună cu înălțimē. Că nici într-unū chipū n-au pututū mulțimē grijilorū Domnești să te dezlipēscă de grija ce ai avutū iubită în toată viața pentru lucrurile céle Dumnezeesti. Ci măcarū că te superi oareși cumū de miī de griji, darū lași și oareși ce puținică vrēme a ascultă și a vorovi de céle Dumnezeesti. Ce zicū puținică? căci că mai multă grijă ai pentru acēstē, iarū céle lalte le ai mai de josū, foarte cu înțelepție pricepându-le acēstē. Așā amū aflatū și laudele oamenilorū celorū dinūtăi: Împăratulū Constandinū, celū ce s-au numitū întocma cu Apostoliū, făcē săboară și dinū preună cu Arhieriei să socotē pentru céle ce erā de folosulū Besericilorū; iarū Iustinianū celū Mare atāta de multă grijă avē cu totulū spre céle Dumnezeesti, încatū zicū cumū că vrājmași, (căci făr' de Dumnezeu era acēstē și împrotivitori dogmei Mântuitorului) în locū de batjocură zicē către dānsulū, cumū că până la mai multă vrēme de noapte șade cu Arhieriei și să întrēbă cu dānșii pentru niște cuvinte ticăloase (pre cumū huliia aceia). Acestora și Innălțimē ta urmându, ai începutū pre cumū să cade dela pravoslavie și ai trecutū prinū toate părțile bunătății, la nici una suferindū a fi mai de josū, ci sârguindu-te, pe toți la toate ai covârșitū. Că cine ca Innălțimē ta au arătatū atātē pilde ale iubirii de oameni, ale dreptății și ale altorū bunătăți? Și mai întâi cine va putē lăudā dreptatē și

îubire de oameni ce ai arătată către pământeni? Căci care Eacosū, sau care Radamantosū atâta de dreptū spre sine și totū într-unū chipū judecătorū către toți s-au arătatū? Incâtū niminē nu ȳaste, care să să fi dusū negāsindū dreptatē sa, nici ȳaste cinevā, carele să defaime cēle ce să hotārāscū de către Innālțimē ta, nici de n-au căștigatū judecata cela ce au datū jalba, nici de s-au biruitū cela pentru carele s-au datū jalba, ci amāndoī fiindū odihniți să ploconescū și să ducū, și totū o hotārāre ȳau amāndoao părțile. Și de să va întāmplā a pātīmī cinevași vre-o dojanā, nici aciāsta nu o au spre rău căci s-au dojānitū și au luatū rāsplātire, ci căci nu i s-au datū dupā potriua greșaliī, aciāsta o socotescū că ȳaste a milostiviriī tale. Căci pedepsele, ce faci făcātorilorū de rău, nu să socotescū că le faci dinū vre o urāciune, ci să socotescū că le faci spre a să ȳnțelepți, de să va putē, mai alesū ȳnsuși aceiā ce să pedepsescū, ȳarū de nu, ceī ce-ȳ vorū auzi. Darū chipulū celū blāndū și vorba cē alēsā și sloboda ȳntrare la oricine va vrē, aciāsta nu ȳaste mai multū decātū toatā blāndețē și ȳubirē de oameni? Că nu socotești, Innālțimē ta, cumū că atuncē te veī lāudā de omū mare și minunatū, cāndū cu anevoe și rare ori te vorū ȳntālni oamēniī, ci mai vārtosū atuncē socotești că veī avē acestū nume, cāndū de obște la toți ceī ce au trebuință veī arātā dragoste și ȳubire de oameni. Incā te știmū că nici cumū nu te biruești de nici o pātīmā dinū cele ce biruescū pre oameni, că atāta te-ai feritū de acēstē, incātū dinū ceputū ai ȳubitū viața cē curatā, și, lucrurile cēle de defāimare urāndu-le, te-ai făcutū pre tine pildā tuturorū de ȳnțelepciune, incātū de să laudā ȳnfrānarē ȳntre oamēni, aciāsta crezutā ȳaste și pentru Innālțimē ta, cāndū să va zice: Darū celū ce au trecutū cu vedéré patimile trupești incātū de nici una să nu să biruiāscā, și atāta de multū au pāzitū curāțȳia incātū altora să să facā pildā, aceșta nu ȳaste adevāratū biruitorulū celū adevāratū? Căci cetāți care să părē multora a nu fi cu putință a le birui, și oamēniī proști de multe ori le-au stricatū, ȳarū de patimile cēle trupești mulți și dinū ceī foarte iscusiți de multe ori ȳ vedemū biruindu-sā de dānșele. ȳarū a să deprinde cinevā a trāi cu ce să poate și māncarē sā-ȳ fie oareși ce, cine e atāta de vitēzū, cātū să poatā cu lesnire a le trēce acēstē? Dar ce? Căci nu ȳaste mirare cumū că n-amū ce să zicū pentru Innālțimē ta, ci mă mirū cumū voī să tacū pentru Innālțimē ta. Așa ai umplutū sufletulū Māriī tale de miī și ȳn multe fēlȳuri de bunātāți, incātū cu anevoe ȳaste să poatā pricepe cinevași, de va zice unile bunātāți și altele le va lāsā, să nu i să parā lāsāndū cumū că lasā cēle mai mārī și mai de trebā. Aceste bunātāți știindu-le pentru Innālțimē ta, și aciāstā carte minunatā a sfāntulū Symeonū la Innālțimē ta vine și la Innālțimē ta să dā, și pre Innālțimē ta te va sā-ȳ fiī eī ajutorū, socotindū ȳa ca o laudā căci să ȳnpodobēște cu acestū fēlū de Domnū. Priimēște darū, cela ce ești lauda Domnilorū, și socotindu-o aciāsta micū semnū a mārīi mulțāmiri, ce sāntū datorū către Innālțimē ta, mă numārā ȳntre ceī mai mici, ȳnsā ȳntre ceī fierbinți rugātorū către Dumnezeu și suptū acoperemāntulū Innālțimeī tale. ȳarū drēpta cē a totū stāpānitoare, prinū rugāciunile sfāntulū Symeonū, aici să dāruīāscā ȳn mulți ani bunātāțile cēle ce ai, și neclātītā stāpānirē ȳn lūminatū scaunulū Innālțimeī tale; ȳarū acolō, căștigarē bunātāțilorū celorū viitoare, la care și Innālțimē ta avāndū

nădėje, cęste de aici ca unile ce-sū mai de josū de bunătate ta, le treci cu vedere.

Ceii de Dumnezeu slăvitei Domniī Marii tale în toată vrémę către Dumnezeu rugătoriu, smeritulū Mitropolitū alū Ungrovlahiei,

Grigorie.

Predoslovie către pravoslavnicii cetitori.

Precumū nu ȳaste nici unū lucru dinū cęle ce sântū, nici mai de cinste, nici mai trebuinciosū, nici mai de obște de câtū lumina soarelui, așa nici altă carte va fi mai trebuincioasă, sau mai cinstită, sau mai cu folosū obștii, decâtū aciastă carte, ce s-au făcutū de sfințitulū și înțeleptulū marele Symeonū Arhiepiscopulū Thesaloniculū, carele fiindū că ȳaste ca o lumină, luminează foarte curatū ochii ceī gânditori, cu talmăciré tainelorū celorū Dumnezești a sfintei Bisereci, și fiindū că arată pricina a fieși căriia dinū cęle ce să obicnuescū de să lucréză de sfânta biserecă a noastră și pentru căci că aciastă carte coprinde și alte multe întrebări și răspunsuri foarte trebuincioase la toți pravoslavnicii creștini, iarū mai vartosū la ciata preoților, cari sântū ca o lumină către norodū, căriia cęte preoțești să vede aciastă carte cumū că ȳaste unū lucru făr' de care ei nu potū să facă într-altū chipū. Darū aciastă carte până acuma eră numai trebuincioasă și de cinste. Și așa eră ca o grădină încuiată și ca unū izvorū pecetluitū, la ceī ce nu puté să o priciapă, adecă la ceī ce știiă numai limba rumânescă. Deci acumū talmăcindu-să pre limba rumânescă, s-au datū în stambă cu buna socotință și chieltuială a pré sfinții sale Părintelū Mitropolitū a toată Ungrovlahiia Chyriu Chyrū Grigorie carele face toată osârdiia pentru binele și folosul celū de obște. Deci sfinția-sa typărindu-o, au afierosit-o și au dăruit-o ca unū darū mare și foarte cuviinciosū la Maica cé de obște a tuturorū, sfânta Beserecă a lui Dumnezeu. Ci darū talmăcindu-să carté aciasta, de acumū va fi de obște la toți, pre cumū și lumina, încatū o va pricépe nu numai ceī ce știu limba ellinescă, ci și ceī ce nu o știu, și mai vartosū némulū rumânescū, fiindū pre limba lorū talmăcită. Inșă fiindū că carté aciasta ȳaste de obște la toți și o pricépe fieși care, nu trebuie pentru aciasta să fie nebăgată în sémă, ci mai vartosū să fie cinstită și de toți priimită și ȳubită, pre cumū și lumina. De vréme darū ce carté aciasta s-au arătatū cumū că ȳaste lumină, de veți vré ca să vă luminați cu lumina cunoștinții și a adevărului, mai multū de câtū alte cărți pre aciasta o cetiți, iarū mai bine să zicū după cuvântulū Domnului: Cercați pre aciasta și veți află într-ânsa viața cé vécinică. Și de s-au făcutū vre-o greșală undevași de mine, sau vā să va păré cumū că nu s-au talmăcitū bine, mă rogū să mă invredniciți ertăciunii. Căci numai unulū Dumnezeu poate a face toate fără greșală, iarū omulū fiindū supusū nașterii și stricăciunii, și supusū fiindū la atâte patimi, nu poate fi nedăfăimatū nici o dată, déca să va rădică aciastă ertăciune dela firé omenescă. Fiți sănătoși în Domnulū, ceī ce veți ceti, și vă aduceți aminte la rugăciunile cęle ce faceți cătră Dumnezeu, și de mine, celū ce amū talmăcitū aciastă carte, cu multă ostenelă și făr' de prégetū sârguială, dinū limba ellinescă pre limba rumânescă, după Dumnezeu făcândū mulța-

mire și celuia ce m-au îndemnată și mi-au poruncit mie a săvârși aciastă tâlmăcire, carele au și dată aciastă carte în typariu cu a sa cheltuială.

A pré cinstiții pravoslaviei Dumévoastră smeritū,

Chesariia.

Pe ultima față a foilor liminare se află reprezentat Simion Arhiepiscopul într'o gravura pe lemn, fără semnătură.

Pe pag. 562, obișnuitele scuze pentru greșelile de tipar sunt semnate de :

Micū și plecatū : Iordache Stoicovicī typ., cu toți ucenicii lui.

Pe foaia de la sfârșit se află greșelile cărții și această notiță :

Și la sfintele voastre rugăcuni să nu uitați și pre robul lui Dumnezeu, mai miculū vostru frate, Florū Iereī Hartofilaxū, celū ce au procititū cartē aciasta.

București : Biblioteca Academiei Române.

1766.

345. Antologhion, Râmnic 1766.

И Н Θ Ο Λ Θ Γ Ι Ο Н | че съ зиче | ⚡ флорирѣ ксвинтелворь |
 Кáре кспринде ⚡трѣ сине ржндѣла | Дмнезеецилворь празниче, але сфнцилворь |
 нсмици, шй але сфнцилворь де ѡбще : | че съ пръзнескъ ⚡ еи лѣни але йнѣлѣ. |
 йкъмъ ѡ патра ѡарь тѣпкрить ⚡трѣ ѡ доав | Домниѣ ѡ лѣминатѣлѣ Дѡмнѣ. |
 І Ѡ Ѡ К Я Р Л Я Т Ъ : Г р и г ѡ р ѣ Г ѣ к а В В Д : | Кс Блгословѣнѣл, шй ѡсждѣл, Шй |
 тѡатъ Кѣлѣлѣлѣ Ѡфнцїей сáлѣ Юбн-|тѡрѡлѣлѣ де Дмнезѣс | Квр П П Р Θ Ѡ Н І Ѡ
 Ѡ п и с к ѡ п ѣ л ѣ Р ѡ м . | ⚡ Ѡ ф н т а Ѡ п и с к ѡ н и е ѡ Р ѡ м н и к ѣ л ѣ | Л а й н ѣ л ѣ д е л а Х ѣ :
 ѡ ѡ ѡ ѡ . | Ѡ-лѣ тѣпкрить де пѡпа Квѣстандїнѣ Тѣп.

Exemplar necomplet.

In folio de 3 foi fără număr și peste 571 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 rânduri.

Titlul este incadrat într'o gravură cu compartimente, sapată de *Diac. Costandin typ. Râm.* Pe verso se află stema dublă (facs. n° 287) și stihurile poeticești din Octoihul dela Râmnic din 1750, reproduse și în Triodul dela Râmnic din 1761.

Urmează apoi o predoslovie pe care n'am vazut-o întreaga, și, pe ultima față a foilor liminare, cunoscuta gravură reprezentând Duminica tuturor Sfinților, cu o invocățiune către divinitate.

Službele de obște încep la f. 519.

București : Biblioteca Academiei Române.

346. Orologhion, Blaș 1766.

О Р О Л О Г І О Н Ъ | йдекъ : | Ч Я Ѡ Ѡ Л О В Ъ | Кáре кспринде ⚡ сине
 слѣж-|ба де зй шй де нѡапте, | йкъмъ ⚡тр-лчестъ кйпъ лше-|затъ шй тѣпкрить
 дѣпъ | ржндѣла Бѣскрнчїй Рѣскрн-|тѣлѣлѣ. | Кс Блгословѣнѣл чѣлворь май | мáрй. |
 Тѣпкрить ⚡ Блáжъ, ⚡ Тѣпо-|грáфїл Мѣнѣстїрїй Бѣнїй | Бѣстїрїй. ѡ ѡ ѡ ѡ . | —
 Пѣтрѣ Рѡмннчáнѣлѣ Тѣпогрáфѣлѣ.

In-8° de 4 foi fără număr, 799 pagine, și iar 6 foi fără număr, la sfârșit. Tipar negru și roșu, cu 20 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând *Bunavestire*, iar pe a treia foaie liminară, răstignirea lui Hristos. Aceasta din urmă este semnată: *Vluicul*.

Pe foile nenumerotate dela sfârșit se găsește Pascalia.

Galați: Biblioteca Urechii.

Popp, *Disertație*, 47.—Asociația română pentru înaintarea și răspândirea științelor. *Catalogul Expozițiunii*, București 1903, p. 146, n° 22.

347. Psaltire, Iași 1766.

Ѹ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ | ФѢРІЧІТЪЛЪИ ПРОРОКЪ | ШІ ѿ ПЪРАТЬ ДѢДЪ | КЪ
 МЛТКЕ ЛА ТѢАТЕ КАРІСМЕЛ: ШІ КЪ КЖНТЪРИЛЕ ЛЪИ | МѸУСІ, | КЪ ПАСХАЛЕ: ШІ КЪ
 ѿ ДОНАѢ ПАРАКАІСЪ ѿ ПРѢЧНЕТІИ | КАРЕ ѿ КЪМЪ С-ѿС ТѸПЪРІТЬ ѿ ТРОС ѿ ЧІСТАШ
 КІПЪ. | ѿ СІДЕЛЕ ПРѢ ЛЪМІНАТЪСАШІ ШІ ПРѢ ЛЪНЪЦАТЪСАШІ | ДЪМНЪСАШІ НѢСТРОС |
 ІГѢ ГРІГОРІЕ ѿ ЛЕЪІНДРЪ ГІКІ | ЕУЕЕУДЪ, | ѿ ТРОС ѿ ТЪМ ДУМНІЕ | ѿ МЪРІН
 САЛЕ, | КЪ БЛАГОСЛОВЕНІА ШІ КЪ ТѢАТЪ КЕЛТЪСАЛА ѿ (sic) ПРѢ ѿ | ѢФІЦІТЪСАШІ МИ-
 ТРОПОЛІТЬ ѿ МОЛДЪВЕІИ, | КЪРІЪ КЪРЪ ГІЕРІИЛЪ. | ѿ ТРОС ѿ СФІЦІН САЛЕ ТѸ-
 ПОГРѢФІЕ, ѿ СФІТА | МИТРОПОЛІЕ, ѿ ЛЪШЪ. | Ла ІІНІИ ДЕЛА ІІДАМЪ, ѿСѢД. | ІІРЪ ДЕЛА
 НАЦЕРК ЛЪИ ХЪ, ѿ ПЪС. | ШІ С-ѿС ТѸПЪРІТЬ ДЕ ГРІГОРІЕ ѢТАНОКІЧЪ ТѸПОГРѢФЪ.

In-4° de 4 foi fără numerotație, 513 pagini și iarăși trei foi nenumerotate, la sfârșit. Tipărit numai cu negru, cu caractere de două mărimi. 18 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema Moldovei (facs. 204, cu alt chenar), cu inițialele domnești și cu următoarele versuri:

Stihuri poetice 10 asupra peceții pré înălțatului Domnului nostru:

Buorulū, carele stema țării adevăratū însemnéză,
 Și Domniia Moldaviei lumatū o adevereză,
 Mării sale lui Grigorie Domnulū celū slăvitū,
 Carele dinū fericitulū Alexandru Ghica aū odrăslitū,
 Domnindū acumū cu putere și cu nădejde bună
 Strămoșasca sa patriia, în pace și dreptate plină,
 Și arată spre toji de obște mare milostivire,
 De care să-lū știe Domnulū cu întemeiată stăpănire.
 Dé-ī lui Domnulū asupra vrăjmașilorū biruință,
 Ca în véci să nu se uite némulū lui celū de bună viță.

Intr'unele exemplare lipsesc din titlu cuvintele: *Și cu toată cheltuiala*. In aceste exemplare, pe verso titlului se află, în locul stemei și a stihurilor, o gravură reprezentând pe Sf. Gheorghe călare, cu o invocațiune în proză.

Pe celelalte foi liminare se află obișnuitele instrucțiuni pentru citirea Psaltirei și chipul lui David gravat de *Grigorie Tipo(graful)*.

Psalmii se termină la pag. 460. Urmează apoi cântările lui Moise, până la pag. 495, de unde începe Paraclisul Precistii. In foile nenumerotate dela sfârșit se află: Pascalia, o listă a psalmilor «ce să citească la vreme de primejdie», și următoarea notiță:

Și s-aū diorthositū de Evloghic Monahū, și tâlcuitorū printre psalmi. Iarū așazătorū slovelorū, Damaschinū Diaconū și Ilie.

București: Biblioteca Academiei Române.

350. Liturghie, Râmnic 7276 (1767).

ЕФНТѢЛѢ ШИ ДМНѢЗѢѢ-ЩИЛѢ | ЛУТЪРГІИ | Я
 чѣлврѣ динтрѣ сѣици Пъринцилврѣ | нѣцтри, а лѣи Іваннѣ Златоѣстѣ, а лѣи |
 Басилѣ чѣлѣ мѣре, ши а Пржедѣсѣини. | Якъмѣ ѣтрѣ ачѣстѣ кнѣ с-ас тѣпъритѣ, |
 ѣтрѣ ѣтѣм Домніе, а прѣ лѣминатѣ-лѣи Домнѣ : | ІѢ ЯЛѢЗІЯНДРЪ
 Екарлѣ Гика Коєводѣ : | Кѣ блѣгословѣнѣ ши ѡсѣрдѣлѣ, ши кѣ | тѣатѣ кѣл-
 тѣлѣ, Ефнѣици сѣлѣ Юбитѣ-рюлѣи дѣ Дмнѣзѣс, | Кврѣ ПѢРѢНІѢ Ѣпис-
 копѣлѣ Рым : | Я сѣици Ѣпископѣ а Рымникѣлѣи : | Ла ѣнѣи дѣла Зидѣрѣ
 лѣмѣи ѣсѣѣ. | Е-ѣс Тѣпъритѣ дѣ Пѣпа Геѡргѣ | Яданѣсѣ Еиѣчѣ Тѣп. Рым.

In-4° de 2 foi fără numerotație și 20⁴ numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină. Titlul este încadrat într-o poartă gravată de «Diaconul Costa(n)tin».

Pe verso se află stema Țării-Românești (facs. 297) și patru versuri asupra ei.
 La sfârșit se citesc următoarele :

Typăritu-s-au aciastă sfântă și Dumnezeiască carte, ce să chiіamă Lyturghie prin ostenela diorthosirii smeritului între ieromonahі Grigorie Ieromonahulū. Rogu-mă dară, cinstiți cetitori, ori-ce greșală veți află, au în cuvinte sau în slove, îndreptați cu duhulū blândetelorū, ne puindu-ne în ponosū, că pre cătū amū pututū, cu nevointă amū diorthositū, în zi și în noapte , prinū lipsa învățaturii. Decі ertați, ca și voi să aflați ertare dela lesne ertătorilū Dumnezeū.

Și s-au începutū acestū sfântū și Dumnezeescū lucru la luna lui Octovrie în zile 15, și au luatū sfârșitū la luna lui Dichemvrie, în zile 18, 1767.

București: Blbloteca Academiei Române.

351. Penticostar, Râmnic 1767.

ПЕНТИКОСТАРІОН | Чѣ кѣприндѣ ѣтрѣ сѣне слѣжеѣ че ѣ сѣ
 кѣ-кнѣ : динѣ сѣици Дѣминѣта Дѣми-нѣкѣ а Пѣцилврѣ, пѣнѣ ла Дѣминѣка
 тѣ-тѣрѣврѣ сѣицилврѣ. | Якъмѣ адоѡѡ ѡарѣ тѣпъритѣ ѣтрѣ ѣтѣм Домніе а
 прѣ лѣминатѣлѣи Домнѣ | ІѢ ЯЛѢЗІЯНДРЪ Екарлѣтѣ Гика кѣд. |
 Кѣ блѣгословѣнѣ, ши ѡсѣрдѣлѣ, ши | кѣ тоатѣ кѣлѣтѣлѣ Ефнѣици сѣлѣ Юби-
 тѣрюлѣи дѣ Дмнѣзѣс. | Кврѣ ПѢРѢНІѢ Ѣпископѣлѣ Рым. | Я сѣици Ѣпис-
 копѣ а Рымникѣлѣи. | Ла ѣнѣи дѣла Зидѣрѣ лѣмѣи ѣсѣѣ. | Дѣ кѣчѣрникѣлѣи ѣтрѣ
 Прѣици, Пѣпа | Кѣстандинѣ Яданѣсѣкѣиѣи Тѣпогрѣлѣи.

In-folio de 1 foaie cu titlul și 253 foi numerotate, pentru text. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 38 rânduri în coloană și cu numeroase ornamente și gravuri. Titlul este încadrat într-o gravură mare cu compartimente, gravată de diaconul Constantin.

Pe verso titlului se află stema Țării-Românești (facs. 297) și versurile din Octoiulul dela Râmnic din 1750, afară de cele două versuri privitoare la domnia Moldovei.

Fără prefață.

La sfârșit se află această notiță :

Typăritu-s-au aciastă sfântă carte, ce să chiamă Penticostarion, prin ostenela diorthosirii multū păcătosulū și smeritului între Ieromonahі Grigorie Ieromonahulū dinū sfânta Episcopie a Râmniculū. Pentru aciasta știindū cu adevăratū că totū s-au făcutū căte o greșală, tuturorū pravoslavnicilorū

Urmează apoi o «Prédoslovie către cetitoriu» și diferite indicații și rânduești pentru cetirea psalmilor. Pe ultima față a foilor liminare se află o gravură reprezentând pe David scriind psaltirea, și cu inscripția cunoscută: *Mănile mele au făcut organe și degetele mele au încheiat Psaltire.*

Mănăstirea Neamțului.

353. Slujba sfântului Nicodim, Râmnic 1767.

Г Л Ъ Ж Б Ъ | Ѡ Г Ё Б Ы Т Ъ | Ы сфѣтсѣсѣ прѣ КСкѣвсѣсѣ Пъ-|рѣнтсѣ-
сѣ нѣстрѣ НѢКОДѢМЪ сфѣцѣ-|тсѣ, чѣль днѣ ЛѢвѣ сфѣтѣй Мѣнѣ-|
стѣрѣ ѡ Тнсмѣнѣй. | Ыкѣмъ ѡтѣжю тѣпѣрѣтѣ, ѡ зѣлѣе ЛѢ-|мнѣтсѣсѣ шѣ
прѣ ѡнѣцѣтсѣсѣ Домнѣ. | І Ѡ Ы Л Ѡ Ѣ Ы Н Д Р Ѣ Гкарлѣтѣ Гѣка Бѣд. | КС
блѣгословѣнѣ, шѣ ѡсѣрдѣлѣ, шѣ КС | тѣатѣ кѣлтсѣла сфѣцѣй сѣле Юбѣтѣрю-|сѣ
дѣ Амѣзѣсѣ : | Кѣрь ПѢР Ѡ Ѣ Н І Ѡ Ѣ Пѣскопсѣль Рѣм : | Ѡ Гѣѣта Ѣпѣс-
копѣ ѡ Рѣмнѣксѣсѣ. | Ла ѡнѣсѣ дѣла Хѣ. ѡѡѣѣз. | Г-ѡс тѣпѣрѣтѣ дѣ пѣпа Коѣтан-
дѣнѣ Тѣпор.

In-4° de 2 foi nenumerotate și 34 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu cu 25 rânduri pe pagină. In foile liminare se află titlul, prefața, care se reproduce mai jos, și chipul sfântului Nicodim gravat de *P(opa) C(ostandinu) T(yp)ografulu*.

Prédoslovie către cetitoriu.

Lucru plăcută lui Dumnezeu, mai multă decâtă alte bunătăți, ne în vățămă din Dumnezeiasca scriptură, Pravoslavnice cetitoriu, că ȧste mulțămă și lauda sfântului numelui lui, și cinste sfințiloră lui, precumă grăȧste sfântulă Amvrosie, cap. 14: să cinstimă, zice, sfinții, ca pre niște folositoră ai lumii și următoră lui Dumnezeu, cariă sântă în lăcașurile lui, pre cumă scrie la Cântare Cântăriloră, cap. 8 stih. 13: Cela ce șade în grădină luândă aminte glasulă tău. Aici vedemă că multe grădină, adecă lăcașuri, sântă la Dumnezeu, întru care să odihnescă sfinții; că de sântă și morți în pământă și răsăriți cu trupurile și uitându-ne și văzându oase goale și uscate, să nu gândimă acélă a fi nelucrătoare, ci să înțelgem oare care putere și lucrare a darului Duhului sfântă, că zice sfântulă Ioannă Damaschină: «Slavă Dumnezeului nostru, că oase goale izvorăscă tămaduiră», și Davidă, la psalmă 38: «ȧră mie foarte înă sântă cinstiți priătenii tăi, Dumnezeule». Decă și eu smeritulă, avândă multă dragoste și evlavie cătră sfântulă Nicodimă, și văzându cumă că slujba sa cé tocmită deosebi lipsése, ȧ-amă scosă acăstă slujbă de la slovenie la limba rumănescă din slujbele de obște ale sfințiloră, și o amă așăzată tocmindu-o precumă să véde cu toate pre de plină, și cu multă bucurie o amă dată în typariu spre lauda lui Dumnezeu și cinste și pohvala sfântului și spre bucuriă și folosulă lăcuitariloră. Decă cu părintescă dragoste vă rugămă pre toți, cei ȧubitoră de laudele sfințiloră, că cu dragoste și cu evlavie să o primiți și să o cetiți acăstă deosebă tocmită și așăzată slujbă, și în céialaltă vrême pentru dragoste sfântului, iară mai alesă și mai multă osărdie și Dumnezeiască dragoste ne lipsită în zioa caré să prăznuȧste sfântulă și multă folosă sufletescă și trupescă veți căștigă prină mijlociré sa cé cătră milostivulă Dumnezeu; ca de la cel ce să află lângă dănsul moștenitoră bunătățiloră celoră negrăite și împărăției

cerîului. Căriia împărății și bucurii netrecute să vă învredniciască Dumnezeu prin rugăciunile sfântului Nicodim și pre voi pre toți pravoslavnicii creștini. Amin.

Ală Pravoslaviei voastre cătră Dumnezeu rugătoriu,
Parthenie, smeritulă Episcopă ală Râmnicului.

La sfârșit:

Typăritu-s-au aciastă sfântă carte prin ostenela diorthosirii smeritulă întru Ieromonahî Grigorie Ieromonahă. Decî, știindă eu, iubite cetitoriu, că să voră fi făcută multe alunecături și greșeli dină supărare, mă rogă să citești nepuindu-ne în ponosă, ci cu duhulă blândeteloră îndreptândă și împlinindă lipsa unde veî găsi. Și Dumnezeulă păcii să fie cu dragostă ta, acoperindu-ți greșalele.

București: Biblioteca Academiei Române.

354. Mărturisirea ortodoxă, București 1767. — Grecește.

’Ο Ρ Θ Ο Δ Ο Ξ Ο Σ | ’Ο Μ Ο Λ Ο Γ Ι Α | Τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς | ἉΝΑΤΟΛΙΚῆΣ | Ἐκκλησιαστικῆς | Πάλαι μὲν προτυπωθεῖσα ἄλλοθι καὶ ἐν Περουπόλει, | νῦν δὲ μετατυπωθεῖσα ἐπιμελεῖα καὶ δαπάνῃ | Τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σοφωτάτου | ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ | ΚΥΡΙΟΥ | ΕΦΡΑΙΜ | Πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τῶν Ὁρθοδόξων. | Διορθωθεῖσα τε παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου | τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. | Ἐν τῇ Νεοσυσταθείσῃ Τοπογραφίᾳ τοῦ Ὁρθοδόξου | Γένους τῶν Ῥωμαίων, ἐν Βουκουρεστίῳ. | Ἔτει τῷ Σωτηρίῳ αψξζ’. | Παρέχεται δωρεὰν ἐκ μέρους τοῦ Παναγίου Τάφου.

Mărturisirea Ortodoxă a credinței Bisericii sobornicești și apostolești de Răsărit. Acum mai mulți ani tipărită atât în altă parte, cât și în Petersburg, iar acum retipărită prin îngrijirea și cheltuiala Prea fericitului și Prea înțeleptului Patriarh al Ierusalimului chir Efrem, pentru folosul obștesc al Ortodocșilor și îndreptată de Gheorghe Constantin, din Ianina.

În tipografia de curând înființată a neamului Ortodox al Romeilor. București anul mântuirii 1767, pentru a se da în dar din partea Sfântului Mormânt.

In-8° de 16 foi și 296 pagine.

În foile liminare se află titlul, o înștiințare a lui Gheorghe Constantin din Ianina și arătarea cuprinsului. În fața textului se vede o xilogravură reprezentând Sfânta Treime.

Vezi precuvîntarea tradusă românește în ediția Sf. Sinod, București 1899.

La pag. 3 începe scrisoarea Patriarhului Nectarie al Ierusalimului, din 20 Novembre 1662; iar la pag. 9, o scrisoare a lui Partenie, Patriarhul Constantinoplei, din 11 Martie 1643, contrasemnată de ceilalți trei Patriarhi și de Întregul Sinod. Vezi traducerea acestor scrisori în aceeași ediție tipărită de Sf. Sinod.

La pag. 257 începe indicele alfabetic.

București: Biblioteca Academiei Române.

1768.

355. Catavasier, Buzău 1768.

Κ Α Τ Α Β Α Σ Ι Ε Ρ Ι Ο | Κς τόσατε чкѣлє трєкєвнчѣсєє кжн-|тѣрїѣ Чє сѣ кжнтѣ прєстє тотѣ ѡнєсѣ | Κατακείνη ρεσμηνέμη ἡν Γρεκέμη. | Κάρε ἀκσμάє с-αє Тѣпѣрїт

Ⲁ ⲥⲫⲏⲧⲁ Ⲙⲏⲧⲣⲟⲡⲟⲗⲓⲉ ⲛ̀ ⲈⲨⲔⲢⲉⲓⲥⲏ. | Ⲙⲁ ⲎⲏⲨⲂ ⲉⲗⲗⲁ ⲱⲏⲉⲣⲧⲉ ⲘⲂⲘⲏⲓ ⲛ̀ⲪⲟⲥⲟⲨ. | Ⲏⲓⲣⲧⲉ
ⲉⲗⲗⲁ ⲛ̀ⲧⲣⲟⲨⲁⲣⲧⲉ ⲉⲗⲗⲁ ⲛ̀ⲧⲣⲟⲨⲁⲣⲧⲉ. | ⲘⲁⲨ ⲧⲣⲏⲧⲣⲏⲧⲉ ⲉⲗⲗⲁ ⲛ̀ⲧⲣⲟⲨⲁⲣⲧⲉ Ⲏⲁⲣⲟⲩⲏ
Ⲏⲟⲡⲁ ⲘⲟⲨⲧⲁⲏⲉⲏⲏⲧⲉ ⲧⲣⲏⲡⲟⲑⲣⲁⲫⲨⲂ ⲎⲱⲘⲏⲏⲧⲁⲨⲂ.

In-4° de 2 foi nenumerotate și 414 foi numerotate, 32 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema Țării-Românești imitată după cea din Noul Testa-
ment dela 1703 (facs. 249) și următoarele versuri asupra ei:

Stihuri politice 10 asupra stemei pre luminatului, slăvitului și blago-
cestivului Domnă Io Alexandru Scarlată Ghica Voevodă.

Strașnică și înfricoșată semnă, ce s-au arătată
Mareluî Constantină, creștinului împărată :
O cruce de stéle pre ceră închipuită,
Asupra vrăjmașiloră armă nebiruită,
Cu slove înprejură scrise limbă râmlescă,
Pre toți protivnicii săi ca să-î biruiescă.
Acumă și corbulă în pecéte o arată,
Domnuluî Alexandru încă într-acăstă dată,
Dându-î lui și putere cu nădejde bună,
Țara să stăpânescă, că-î de viță bună.

Urmează apoi prefața Mitropolitului Grigorie :

Prédoslovie către pravoslavnicii creștini.

Dumnezeiasca trâmăbiță, ritorulă Beséricii, sfântulă Apostolă Pavelă,
la una dină poslaniile lui zice că : «Nu amă venită la altă, ci numai ca să
propoveduescă». Din care cuvântă iaste a să miră cinevași că Pavelă Apos-
tolulă, petrecândă în lume au făcută minuni, au și botezată, iară nu numai
au propoveduită; însă cu toate acéste elă arată că au venită numai ca
să propoveduiescă. Și de va vré cinevașă să pricépă dezlegare între-
bării, trebue să socotescă, cumă că Apostolă Pavelă, vrândă ca să arate
prină-tră-acestă cuvântă, cumă că propovedaniia cuvântuluî lui Dumnezeu
iaste mai întâiu și mai multă trebuincioasă de câtă toate célelalte céle
ce cére Besérica, au zisă acăsta. Pentru acéia și Domnulu Hristos, trimi-
țândă pre Apostoli, le-au zisă : «Învățați toate limbile, botezându-î pre ei». Iată
că întâi au pomenită de învățătură, apoi de boteză. Și cu ade-
vărată mare daru are propovedaniia cuvântuluî lui Dumnezeu și pentru
celă ce-lă propoveduiescă și pentru celă ce-lă ascultă. Și câtă pentru celă
ce îlă propoveduiescă, chiară arată Dumnezeu cumă că-lă are în loculă sau,
zicândă așa : «Celă ce face vrédnică dină nevrédnică, ca gura mé va fi». Iară
celă ce ascultă cuvântulă lui Dumnezeu, căștigă daruri, care folosescă și sufle-
tulă și trupulă, că pe sufletă îlă păzește în darulă lui Dumnezeu, în petrecere
ună vieți duhovnicești și îlă păzește depărtată de înfierbântare patimiloră și
roureză iuțimé gânduluî cu învățătură, precumă curată o zice acăsta Pro-
roculă : «În légé lui să va învăță zioa și noapte și va fi ca ună pomă sădită
lângă izvoarele apeloră». Deci, dândă acestă felu de putere trupuluî, tréce și
dă putere și sufletuluî, că așa să véde dela Moysi, carele au petrecută ne-
mâncală 40 de zile în muntele Sinaii. Iată dară că a petrece 40 de zile ne-

și la altele. Acéia ce au făcutu la rânduiala firii, au făcutu după acéste (însă mai cu multă covârșire de dragoste) la rânduiala Darului. Nu s-au îndestulat, pentru că au făcutu a să naște omul a daoară (sic) în sfântul Botézú, ci văzându neputințile céle adése, în care elú vré cǎde păcǎtuindú, au rânduitú o doftorie, care ıaste desǎvârșitú tǎmǎduitoare tuturorú boalelorú, tǎmǎduindú toate ranele. Ca bae de mǎntuire a cinstitulú sǎnge a lui Hs., izvorú deșchisú casii lui Davidú spre spǎlaré păcǎtoșilorú (zice Proroculú Zaharie). Acıastǎ bae ıaste ispovédanie, una dinú céle șapte Taıne a Bisericıi, la care prinú ertaré Preotului să ıarte păcatele păcǎtosului ce au făcutú după botezú. Dreptú acéia să numește și botezú de sfinții Dascali. Cǎci Ispovédaniia asemene putere are cu Botezulú, și atǎta ıaste de trebuincioasǎ la acela ce au păcǎtuitú după Botézú, câtú ıaste și Botezulú la acela ce ıaste nebotezatú. Pentru acıasta vrǎjmașulú diǎvolú pururé face mai cumplitú rǎzboiú asupra aceștii taıne, îndemnǎndú pre mulți ca să nu să ispoveduıascǎ, ıarǎ de să vorú și ispovedui, să nu să ispoveduıascǎ bine, ci rǎu, ca să le fie ne folositoare ispovédaniia acéia. Cǎci cǎ nu are altǎ cursǎ mai tare de câtú acıasta, ca să prinzǎ multe suflete și să le arunce în prǎpastiia pierzării. Acıasta ıaste adevǎratǎ, de vréme ce mulți păcǎtoși, socotindú cumú cǎ s-au ispovéduitú de multe ori, nu socotescú cumú cǎ poate sǎ nu să fie ispovéduitú nici odinioarǎ bine, și cu acıastǎ socotelǎ se amǎgescú. Sǎ ıntǎmplǎ la toți acéște acéia ce ıaste scrisǎ pentru Fylú : acıastǎ ticǎloasǎ fiıarǎ să razimǎ la un copaciu ca să doarmǎ cu odihnǎ, darǎ nu socotește cǎ nu ıaste statornicú copaciulú; acestú copaciu la rǎdǎcina lui ıaste herestuitú de vǎnǎtori, și aratǎ cumú cǎ stǎ statornicú, darǎ nu stǎ cu adevǎratú. Dreptú acéia să ıntǎmplǎ, ca Fylulú fiindu rǎzǎmatú la acelú copaciu, cade ındatǎ, și ajungǎndú vǎnǎtorii ilú prindú. Și acıasta pǎtimeste nu pentru altǎ, ce pentru cǎ au greșitú socotindú statornicú unú razǎmú ce era mincinosu. Iatǎ rǎutáté cé pre viclenǎ a vrǎjmașului: Tae razǎmulú ispovédaniei, darǎ nu desǎvârșitú; ilú tae numai atǎta, câtú trebuiește a nu avé nici o putere. Nu-ți zice să nu te ispovéduești, darǎ lucrézǎ ca să nu te ispovéduești bine nici odinioarǎ, să pǎrǎsești cercetaré, să nu fiı cu luaré aminte la zdrobire, să nu gǎndești la voința cé hotǎrǎtoare a nu mai păcǎtui și să lași fiește care alta dintru acéle voințe, ce ești datoriu a le avé. Celú ce să razimǎ preste ispovédanie ca acıasta cade, și cǎdéré lui ıaste ne ındreptatǎ. Dreptú acéia amú socotilú, cǎ poate nu va fi farǎ de folosú, a adunǎ oare care ınvǎțaturi ispitite, care te voru ındemnǎ și ıți vorú ajutǎ, ca să te ispovéduești bine, și toate vorú fi pre cumú adevǎrate, așǎ și lesne. Și de vréme ce uniı ca acéșlé, ce nu să ispovéduescú după cumú să cade, nu sǎntú numai proști și țǎrani, pre cumu mulți socotescú, ce ıncǎ și unú numǎrú mare dinú cei de némú bunú și cinstiți; pentru acıasta vorú fi acéste ınvǎțaturi de obștie folositoare. Rǎmǎne, o cetitorıule, ca Dumnezǎu celú ce te-au luminatu a petréce acıastǎ cǎrticicǎ, ıntu caré altǎ nu să cıarcǎ, fǎrǎ numai slava lui, să te lumineze asemene și să-ți dé darú ca să te folosești, de vreme ce la cé de pre urmǎ să cade să știi, cǎ atǎta ıaste de trebuincioasǎ ispovédaniia cé dreptǎ, câtú ıaste și mǎntuiré.

Chiemaré celuia ce să pocăiaște, ca să se apropie
la ispovedanie.

Unū omū ticălosū, ce va fi închisū într-o temniță cu lanțurile în grumazi și va așteptă în totū cīasulū ca să-lū ducă la loculū osândiriī, nu vrē pofți mai mare norocire de câtū a scăpă viața lui. Iară de i-arū veni o veste ca aciasta, cumū că Inpăratulū nu numai că ilū iartă, ci încă ilū face și fiū după făgăduință și moștēnū Inpărăției, abiīa arū crēde aciasta, și crezāndu-o putē să i să întāple primejdie, ca bucuriīa cē preste măsurā să-ī rādice viīața. Deci de vomū vrē să asāmānāmū lucrurile cēle mici cu cēle mari, și cēle vremelnice cu cēle vēcīnice: aciasta iaste schimbarē ce să lucrēzā la unū păcātosū, prinū sfānta ispovedanie. Fiindū elū greșitū, supusū, robitū, osānditū a fi în vēcī batjocurā Sataniī, îndatā să innaltā la vredniciīa fleștei făgăduință a lui Dumnezeu. Poate până acumū să nu fi cunoscutū, o celitorīule, câtā răutate iaste a viețulū întru păcate de moarte. Dreptū acēia eu nu voū lipsi ca să te facū să o cunoști pré deplinū. Păcatulū celū de moarte iaste răotatē cē nemārginitā, ticāloșiīa cē nemārginitā și nenorocirē cē nemārginitā ci poate să se întāple la sufletulū nostru. Mai ticălosū iaste omulū cu unū păcatū de moarte la cugetulū său, de câtū vrē fi de ar fi avutū asuprā-ī pre toți draciī ceī dinū iadū ca să-lū munciāscā. și să fie îndrācitū în toatā viīața lui. Unū păcātosū iaste însuși ca unū diavolū. Dreptū acēia au zisū Domnulū la sfānta Evanghelie: «Unulū dinū voi iaste diīavolū». Cāci (pre cumū talmānescū Sfințiī Dascali) a fi diīavolū, va să zicā a fi zidire cuvāntātoare cu păcate de moarte. De să putē vre odatā, ca să se dē cātrā cinevā aciastā alēgere, ori să se surpe fără de păcatū gīosū la iadū, ori să se sue cu păcatulū susū în cerū, flește carele să cādē să alēgā (pre cumū au făcutū unū sfāntū sāhastru) și să zicā cu mārime de sufletū: mai curāndū la iadū cu nevinovāțiīa, de câtū în cerū cu răotatē; de vrēme ce însuși Dumnezeu au grāitū prinū Syrahū, zicāndū: «Mai de folosū le iaste lorū iadulū, pentru că munca iaste inprotiva voiī omulū, iarā păcatulū iaste inprotiva voiī lui Dumnezeu». Socotēște darā de iaste asāmānare dispre altā parte, cine poate vre-o-datā a măsurā innālțimē darulū, prinū care ne facemū fiī după făgăduința a lui Dumnezeu? Darulū celū Dumnezeescū iaste unū bine atāta de mare, câtū are mai multā putēre de câtū toate bunātāțile; și cē mai micā trēptā a lui iaste mai cinstitā de câtū toate nēmurile cēle bune, de câtū toatā înțālepciūnē, de câtū toatā frumsētē, de câtū toatā putēre, de câtū toatā sānātātē, de câtū toate bogāțiile și de câtū toate alte bunātāți, ce au cāștigatū vreodatā toți oamenii. Mai vārtoșū atāta iaste de mare și de trebuincīosū Dumnezeesculū darū, câtū trebuīaște neapāratū și la însuși firē ingerilorū. Dreptū acēia, de vrē fi trebuință pentru cāștigare uniī trēpte a acestui darū să se cufunde pāmāntulū, să se strice desāvārșitū Cerīulū, și într-unū cīasū să piīarā firē, aciastā pierzare vrē fi folositoare pentru atāta cāștigare; osebitū că îndreptarē acēia prinū care să răvarsā darulū în sufletele noastre, covārșește toate lucrurile firii, și mai multū face Dumnezeu cândū întoarce la pocāință pre vre-unū păcātosū, de câtū cândū au datū mișcarē stēlelorū, cândū au ziditū soarel , cândū au făcutū lumē și cândū vrē face o lume

noao în fiește caré vécú. Nu ăaste vrédnică cumpănă sufletului celui bunú, zice Dumnezeu, la înțelepciune; nu ăaste vre-o cinste, care să se asemene cu sufletulú celú dreptú. Ce ți să pare dară pentru buna nărocire aceluia ce va tréce dintru atăta ticăloșie la o stare ca aciasta? Acumú socotește păcatulú, cumpănește-lú cu luare aminte, asamănă-lú cu celú de înprotiva lui, adecă cu Darulú, și vezi dcosăbiré între păcatú și între dumnezeesculú Darú. Acéste gândindú, veí cunoaște îndată câtă folosință să pricinuiăște noao, dinú ispovédanie, prinú care să săvârșăște aciastă mare îndreptare și prinú care dumnezeesculú Darú pururé să înmulțéște, să întăréște și sporéște, te veí mirá, mai vârtosú te veí spăimântá, văzândú că cu toate acéste să aflá mulți păcătoși carii să ispovéduescú pré rarú, și unii nici odatá în viăța lorú, voinďú a să odihni în ticăloșiia lorú cé nemărginitá, ca niște dobitoace, care mai cu multá pohtá stau întru a sa întinăciune, de câtú vré sta pre paturi de aurú. La aciastă folositoare Taínă a ispovédaniei, eu te voiu povățui, și nu socoti cumú că chiemându-te ca să te ispovéduști, te chiemú la vre-o muncă groaznică. Mai vârtosú eu cautú să te aducú cu acestú chipú la visteriile céle mai bogate a Dumnezăeștií facerí de bine, ca să pré înbogătescú sufletulú tău. Nu te teme de sunetulú acăstorú nume ce-ți voiu zice, adecă cercelaré, pocăința, mai înainte hotărâtoare voință a nu mai păcatul, ispovédaniia. Cetéște, și te veí încredința. De veí vré să urmezi povățuitoríuluiú tău, veí cunoaște cumú că pământulú acesta alú făgăduinții nu numai că nu strică pre lăcuitorii lui, ce încă le dá viăță, mai vârtosú prinú-tr-ânșii face ca să izvórască miiare și pietrile lui, adecă dinú însuși ostenéla lui să naște o dulciățá, caré libonicii lumii n-au ispititú nici odinioară la Eghypetulú lorú.

La sfârșit se afla următoarea însemnare:

Și s-au diorthositú de Evloghie Monahú.

Iară așázători slovelorú, Popa Ioanú Marcú și Theodosie.

București: Biblioteca Academiei Române.

358. Molitvenic, Râmnic 1768.

М О Л И Т В Ъ Н И К Ъ. | Ыкъмь ѿтрѣ ачѣсть кнпъ с-аѣ Тѣпъ-рѣтъ, ѿтрѣ
 ѿтѣжъ Домнѣ, а прѣк | аѣминатѣлѣш Дѣмнь : | І Ѡ Й Л Ё Ж Й Н Д Р Ъ Ѡ карлатъ
 Г ѿ ка Б о е в о д. | Кѣ блѣгословенѣш шѣ ѡсѣрдѣл, шѣ | кѣ тѣатъ кѣлтѣѣла, Ѡфѣици
 сѣле | Юкитѣрюлѣш дѣ Дѣмнѣсѣс. | К у р к П я р Ѡ Ѡ н ѣ Ѡ Ѡ п ѣ с к Ѡ п ѣ л ь Р ѡ м. |
 Л ѣ с ф ѣ и т а Ѡ п ѣ с к Ѡ п ѣ л ь а Р ѡ м н и к ѣ л ѣ ш : | Л а ѣнѣй дѣла Зидѣрѣк ѣѣмѣй ѣсѣѣс. | Ѡ ѣѣ
 Тѣпърѣтъ дѣ Пѣпа Геѣргѣе | Ыданѣсѣе Кнѣй Тѣп. Рѡм.

[La sfârșitul arătării cuprinsului:] Ѡ-аѣ тѣпърѣтъ шѣ дѣ Кѣчѣрникѣлѣ
 ѿтрѣ Прѣвици Пѣпа Кѣстандѣнѣш Мнѣхѣлѣвкнѣй Тѣп. Рѡм.

In-4° de 4 foi nenumerate și 340 numerotate. Tiparit cu negru și roșu, cu 25 rânduri.
 Pe verso titlului, stema simplă (facs. 297), cu 4 versuri imitate după Psaltirea din
 1764. Pe celelalte foi liminare se afla arătarea cuprinsului.

La sfârșit se cilesc următoarele:

Și s-au typăritu prinú ostenéla diorthosirii celui multú păcătosú Ioanú Monahú dela sfânta Episcopie a Rîmnicului. Și s-au începutú acestú Dum-

nezoescă lucru la luna lui Ianuarie în 5 zile, și s-au săvârșit la luna lui Mai în 10 zile la anul de la Hs. 1768, iară de la începutul lumii 7276.

București: Biblioteca Academiei Române

359. Penticostar, București 1768.

ПЕНТИКОСТЯРІОН | Че кспрінде ꙗтрос сине слѣжба че ѿ съ кс-
кїне: | ꙗкѣмь ꙗтр-ачѣсташь кїпъ Тѣпърїть, | ꙗтрос ꙗтѣжъ Домніе, ꙗ мърїї салѣ
прѣ | Лѣмннѣтсѣшѣ, прѣ ꙗнѣцѣтсѣшѣ, Дѣм-нѣшѣ нѣстрѣ, шѣ ѡблѣдѣнѣтѣрѣю ꙗ
тѣатъ | Цѣра Рѣмѣнѣскѣ. | ІѢ ЯЛЕЪ ЯНДРЪ СКАРЛАТЬ ГІКЯ ВЕД. |
КѢ Бѣгословенїѣ шѣ тѣатъ кѣтсѣлѣ прѣ | сѣнѣцїтсѣшѣ Мїтросполїть ѣль Оуг-
гровклѣ-хїей: Кїрїс | Кѣръ ГРИГОРІЕ | ꙗ Тѣпографїѣ сѣнѣтей Мїтрос-
полїѣ ꙗ | Бѣкѣрѣшї. | Ла ѣнїѣ Дѣла Зїдїрѣк лѣмїѣ ѣсѣбѣ. | Дѣ Пѣпа Квѣстандїнѣ
Тѣпографѣсѣ Рѣм.

In-folio de 2 foi fără numerotație și 217 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 33 rânduri în coloană.

Pe verso se află stema Țării Românești, imitată după cea din Noul Testament dela 1703, și versurile asupra stemei.

Prefața sună astfel:

Grigorie, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit al toată Ungrovlahiia, tuturor celor ce sântu fi adevărați ai Besericiii.

Toate cele lalte lucruri să cinstescă după materie sau după formă. Și după materie să cinstescă, precum sântu mademurile cele ce scoate pământul, adecă fierul, argintul, aurul și pietrele cele scumpe. Și aceste feluri de mademuri le protimisimă noi unul de câtu altul după materia lor, că cu un prețu avemă aurul, cu alt prețu argintul; daru nu să prețuiaște totu felul de mademă totu cu un prețu, fiindu că să găsește după materie și mai bun argintu și mai prostu; așijderé și aurul și pietrele cele scumpe. Iar după formă, să cinstescă lucrurile cele ce săvârșaste meștersugul, că totu un felu de haînă lucrându-o mulți meșteri, cé lucrată mai cu meștesugă o zicemă că iaste mai bună, și o protimisimă. Iar cărțile una de câtu alta să protimiseste și să cade a să cinsti, nu după formă, nici după materie, ci după lucrurile cele ce să cuprindă înlăuntru. După care aceste zise, fără de nici o greșală putemă arăta, că Penticostarilă să va mai cinsti și să va socoti mai presus de câtu toate cele lalte cărți besericești (afară dinu sfânta Evanghelie), cu care alcătuimă sfintele slujbe cele orânduite ale Besericiii, căci in Penticostarilă să cuprindă și alte praznice dumnezeesti și minunate, daru întâiași dată să vede chiaru cé mai presus de fire și cu totul minunată minune a învierii Domnului nostru Is. Hs., in care cu acestu felu de curate vorbe și cu acestu felu de meștesugite glasuri ne arată aiavé toate întâmplările, ce s-au făcutu la acé Dumnezeiască înviare. Deci cu atâta și carté Penticostarilă iaste mai presus, cu câtu și înviaré Domnului ias'e mai înnaltă de câtu toate minunile, ce le-au făcutu, fiindu pre pământu. Că numai cu înviare aciasta s-au arătat pre sine cu totul Dumnezeu adevăratu. Că trebue să știmă, că celelalte minuni câte le au făcutu Dumnezeu, să arată că le-au făcutu și ceialalți ce au plăcutu lui Dumnezeu. Că de au umblat Dumnezeu pre apă, precumă

l-au văzut ucenicii, dar și Moysi, despărțind apă, au trecut. De au înviat morți, dar și Elisei prorocul au înviat pre fiul Sumanitencii. De au tămăduit orbi și slăbănogi, dar Apostoli numai cu umbră lor izbăviă acest fel de patimi. De au postit patru zeci de zile, ăste asemănare viața a multora schimnici, ce au arătat acest fel de post; de s-au născut fără de zămislire bărbătească, dar ar fi putut zice cinevași, că cu putere Dumnezeiască s-au făcut și aciăsta, precum și Adam ăarăși fără de zămislire de om, cu Dumnezeiasca poruncă, s-au făcut peste fire. (Pentru acăia nici filosofii n-au putut pricepe cu sémne firești zămislire omului celui din tăiu). Iară a muri cinevași și a înviă însuși, nu prin putere altuia ci prin a sa putere, nimeni, nici din cei vechi, nici din cei noi plăcuși ai lui Dumnezeu, nu s-au învrednicit, fără numai Fiul lui Dumnezeu, din care s-au dovedit Dumnezeire lui. De acăia și vrăjmași jidovi la toate cèlelalte minuni, ce au făcut, îl defăimă, cum că le face cu putere Veelveului. Iară după ce au înviat, neputându găsi nici o pricină a mai acoperi de la cei proști priceper Dumnezeirii lui, cuprinși fiind de frică, au dat mari dări strejarilor ca să nu zică că au înviat, ci cum că l-au furat ucenicii. Așa dară, precum să arată mărim sfinței Invieri, cu atăta să cuvine și cinst Penticostarului. Deci, noi cum nu vom purta grijă de o carte ca aciăsta, care, fiind așa cinstită, ăste și trebuincioasă? Că în ce chip vor cinsti înviare Domnului, ne avându Penticostar? Pentru aciăsta noi, după datoriă ce avem spre podoaba Besericii și a pravoslaviei, am pus de s-au tipărit aciastă carte, ca să se afle la oricine va cere. Ci vă rugăm, fiilor, priimiți-ne sârguială și să fiți încredințați, că nu numai cu acest ne grijim pentru pravoslaviă voastră, ci încă sântem și cătră Dumnezeu a purure rugători fierbinți.

București: Biblioteca Academiei Române.

360. Invățatură creștinească, București 1768. — Grecește și turcește.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ | ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ | ΤΗΣ ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ ἡμῶν ΠΙΣΤΕΩΣ. | Περιέχουσα τὰ ἀναγκαιότερα Ἄρθρα· Τὰ ὅποια κάθε | Χριστιανός ἔχει χρέος νά ἕξεύρη διά νά σωθῆ. | Καί μάλιστα οἱ Παιδαγωγοί ὀφείλουσι νά διδάσκουσι δι Ἐρω-ταποκρίσεως τὰ τῶν Χριστιανῶν παιδία. | Ἐπί τῆς Θεοστηρικτοῦ Ἡγεμονείας τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν | Αὐθέντου καί Ἡγεμόνος πάσης Ὀγγροβλαχίας | ΚΥΡΓΙΟΥ ΚΥΡΓΙΟΥ ἸΩΑΝΝΟΥ | ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ | ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ ΓΚΙΚΑ ΒΟΕΒΟΔΑ. | Ἀρχιερατεῦοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἀγίου | Ὀγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. | Νῦν Πρῶτον τυπωθεῖσα Δίλωτος, εἰς Ἀπλήν Ῥωμαϊκήν Γλώσσαν, καί Τουρκικήν. | Ἐν τῇ Νέῃ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους τῶν Ῥωμαίων, | Τῇ συσταθείσῃ ὑπό τῆν Ἐκλαμπρον Ἡγεμονικήν | Προστασίαν καί ὑπεράσπισιν τῆς ἀιῶν | Ὑψηλότητος | ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἔτει αψέτῃ.

Invățătura creștinească a credinței noastre ortodoxe, cuprinzând articolele cele mai trebuincioase pe cari ori-ce creștin trebuie să le știe ca să se mântuiască, și pe cari mai ales dascălii trebuie să le predea prin întrebări și răspunsuri. În zilele de Dumnezeu văzitei Domnii a prea Înăl-

țatului nostru Domn și stăpânitor a toată Ungro-Vlahia Ioan Alexandru Scarlat Ghica Voevod, Mitropolit fiind al Ungro-Vlahiei prea sfințitul Grigorie, acum întâia oară tipărită în limba greacă modernă și în limba turcească. În noua tipografie a neamului ortodox grecesc, înființată sub ocrotirea luminată a Înălțimii Sale. București, în anul 1768.

Τ Α Λ Η Μ Μ Ε Σ Ι Χ Η | Ο Ρ Θ Ο Δ Ο Ξ Ο Σ Μουουμήν Ι Μ Α Ν Η Μ Ι Ζ Η Ν | 'Ικτι-
αλή όλαν Κιταλερή Μπόρατα μεβτζοτε τουρ, όν- | λαρι κι μπιμεκ ικτηζάτιρ, χελασλιγή
ιτζήν χέρ Χρι- | σιάν. Βε χούσουσα Χότζα όλανλέρ, ταλήμ έγγεγελέρ | Σορμα τζεβά-
πιλεν Χριστιάν Τζοτζουκλαρινά. | Α' Λ Α Χ Τ Ο Υ Α' Λ Α Ε Ν Η Ν Ν Ι Μ Ε Τ Η Γ' Α Ε Ν |
Τοβλετλοῦ Έραετλοῦ βε σάν 'Αζιμετλοῦ | Γ Ω Α Ν Ν Ο Υ Α' Δ Ε Ε Α' Ν Δ Ρ Ο Υ |
Σ (Κ) Α Ρ Α Α Τ Ο Υ Γ Κ Ι Κ Α Β Ο Ε Β Ο Δ Α. | Τζοόμλε 'Ιββλάχ Γερινή Μπουγιουράν
Κερα- | μετλοῦ Μπέγ Έφεντημιζήν βακτινά. | Βε Κερεμλοῦ Σααπληγιντέν Κορουαν Όρ-
θόδοξος Μηλλετ τήν | Γενγή Πασμαχαγεσιντέ. | Βε 'Αζιζετλοῦ Ούγγροβλαχίας Μητροπο-
λουτοῦν, | Φαζιλετλοῦ Γ Ρ Η Γ Ο Ρ Ι Ο Σ σοῦν Ζεμανυντά. | Βε Κωνσταντίνος σοῦν Όγλοῦ
'Αλημετλοῦ Γεώργιος ταν | Μπουκρεστέ μπασιλτή. αφήη. | Σιμιτι 'Ιλκ έββελ Τεφσίρ όλου-
νούπ, Γιαβάν 'Ρωμτζά νηλιντέν Τοῦρκ | Λιζανηνά, βε ζιατε μπακηλιπ ντουζετιλτή, βε
ική Ντιλληλεν | κογιουλτοῦ Χριστιανλαριν Κιραετλιγή ιτζήν. | Σουμελά Παναγιάνην 'Αζήμ
Πατισσαχλήκ Μοναστηρινήν | Τζεμαετην τέν όλαν | Παρθένιος 'Ιερομόναχος Μεταξό-
πουλος ταν.

Învățătura Creștinească. Aici se găesc cărțile trebuincioase credincioșilor credinței noastre ortodoxe, acelea cari trebuiesc cunoscute mai cu seamă de dascăli, precum și de ori ce creștin pentru mântuirea sa. Dialoguri pentru copiii creștini. Prin mila lui Dumnezeu, în noua tipografie ortodoxă înființată în București prin dărnicia Măriei Sale Domnului nostru Ion Alexandru Scarlat Ghica, cel ce poruncește peste întregul pământ al Valahiei. S'a tipărit la 1768, în timpul acestui Domn și al I. P. S. Sale Mitropolitului Grigorie al Ungrovlahiei, de către învățatul Gheorghe, fiul lui Constantin. Acum pentru întâia oară s'a întors din limba cea proastă grecească în limba turcească. S'a îndreptat și s'a tipărit în aceste două limbi pentru folosul creștinilor de Ieromonahul Partenie Metaxopulo, care face parte din comunitatea mării mănăstiri împărătești S-ta Maria Șumela.

In-4° de 64 pagine. Tipărit pe două coloane: în stânga textul grecesc și în dreapta cel turcesc. La pag. 1, titlul fals; la p. 2 cel grecesc, și la p. 3 cel turcesc.

Pe verso acestuia se află stema Țerii Românești, imitată după cea din Noul Testament dela 1703, cu următoarele versuri:

'Εφέντημ 'Αλλάχ Σιμαβητέν ναζάρ έτ,
Μουμήν Χαλκινήγγ Νιαζηνή καπούλ έτ.
Κουτρέρετ Μπεϊλερέ Κερεμηγγτέν ιχσάν έτ,
Πακλή Μελγιουνε καρσή, βε γεγγιτζή έτ,
Σσάν Ταχτερινή σενελέρλεν χιπέ έτ,
Βε Ντιβανηγγτέ Σσαχλιγγιγγε ναίλ έτ.

Πρὸς τὸν Ὑψηλότατον Αὐθέντην.

Σεβὴν Τοβλετλοῦ Κερεμζατὲ Ἐφέντημ,
 ῥαππτεν Νιμετλοῦ βὲ Σσάν σοσχετλοῦ Μπέγημ,
 Ἄλλάχ Ἀζήμ σσάν Σιζλερὴ τάγημ ἐτέ,
 Καβή, βὲ Μουκκὲμ χόκμουλεν Ταχτινηζτέ,
 Χριστιανλαρὴν ὀβιουνμὲ Φεραχίτζην,
 Βὲ Ντήν Ἰσλαμὴν χέρταγημ Πολλουγίτζην.

Doamne Dumnezeule! Uită-Te din ceruri!
 Primește rugăciunea poporului celui credincios!
 Acordă generozitate Suveranilor cu putere,
 Și fă-i învingători în contra blestemașilor de avari;
 Tronul glorios dăruiește-li-l cu anii
 Și fă-i să ajungă la Înălțimea în Divanul Tău.

Către prea strălucitul Domnitor.

Bucură-te, Măria Ta, fiu de nobil,
 O Stăpânul meu! cel vestit, mai binefăcător decât D-zeu.
 Dumnezeu,—fie-I gloria mare,—prin porunca sa să vă fie totdeauna
 Tare și solid pe tronul Vostru,
 Pentru bucuria creștinilor
 Și pentru mărirea religiei lui Mahomed.

Urmează apoi această prefață:

ΤΖΟΥΜΛΕ ὍΡΘΟΔΟΞΟΣ
 ΧΡΙΣΤΙΑΝΛΑΡΑ
 Η'ΛΣΕΛΑΜ ΜΟΥΧΑΠΕΤ
 ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ἹΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΤΑΝ.

Ὅλ Ἀλαβλή Ντερουνητεν ὄλαν Μουχαπετιμή, Ἀνατὸλ ταραφιντὰ μολουνᾶν Χριστιᾶν Καρτασλαριμὰ σουνμαζιᾶ Τζοκτὰν μπερὶ ἰστεμέγηλεν. ῥουχανιετλήκ οὐζρέ, Νιετιμὲ ἐρέμετημ. Ἰλλακι σσίμιτι, Ἄλλάχ Ἀζήμ Ἰσανήν Νιμετίλεν, ῥεφαετλοῦ, βὲ σσάν Ἀζημετλοῦ, Ἰωάννης Ἀλέξανδρος Σκαρλάτου Γκίκα Βόεβοτα Τζεμηί Ἰρβλάχ Γερινή Χούκμ' ἐτέν, Κερεμλή Μπεϊν, Ἀζήμ Σααπλιγίτλαν, ἰτζάτ ὄλουκᾶν, χριστιᾶν Μελλετὴν Μπασμαχανεσινή, (ὁ νοῦκι φρεγκισταντεν Ἰωᾶν γιαλη Ἀλημετλοῦ Γεώργιος, Κωνσταντίνος σουν, ζιάτε ἐμέκ ζαχμέτιλεν, βὲ χάρτζ μασράφιλεν μπούραγια γκετηρητή, κί τουρλοῦ Κιταπλάρ μπασιπ, Ὅρθόδοξος Χριστιανλάρὰ κираετлик βερσὶν ντεγιού) Μπέντεγη μπούσεκιλ Ἰλλαχιγὲ Χισμετή γκιορμέγιλεν, γκερὶ κοτοῦμ χέρ τουρλοῦ Νεσεγη, βὲ Μπασμαχανεγὲ γκιρτήμ, ἐλημητέν γκετιγίκαταρ, Καρτασλαριμὰ Κираετ βερὲμ ντεγιού. βὲ Βουκούφ ὄλμάγιλεν, κί Σιζλερ τζοῦνκι ῥῶμτζα Ντιληντεν ἀγγναμαμάγιλεν Ἰμανὰ Κираετλοῦ λαζήμ ὄλαν Σσεγλερὴ ὄλκαταρ μπιλέσινηζ, ὄνοῦντζην, μπου Χριστιανική διδασκαλία, γίανε Γαλήμ. Μεσιχὴ ζικρ ὄλουᾶν Κιταπή, τερσίρ ἐτρέγιλεν Ἰκὴ Ἀησαντὲ μπασμαγιά κοτοῦμ. κί Ὅρθόδοξος Μουομην Ἰμανημίζην ἔν Ἀζήμ. Σινώρ Κανουλαρινὴ χέρ Χριστιᾶν ταλήμ ὄλοῦπ βουκούφ ὄλοσῶν ντεγιού, Χελασλιγὴ Ἰτζήν. γίανε. Ἰμᾶν, Οἰμοῦτ, Μουχαπέτ, βὲ Ἐγιού ἀμελλερὴ, βὲ Μουκαττές Κηλσαμιζήν Γετή Συρλαρινὴ, βὲ Μπεγιούκ Ἐορτουλαρινὴ, βὲ Ταχί σάιρη ἰκτιζὰ Ὅλανλαρή. Ἰμιτι μααλημινήζ ὄλοσῶν, κί ἄσλα φαρικ γκελμὲμ, Τζεσσὶτ Κιταπλέρ τερσίρ ἐτίπ μπασμαγιά κοματέν. ἔγερημ Ἀησαντεν γιανέτε ζαῖφ ὄλοῦπ, γιαγγιλμάμτε βάρισα, Τζοῦμλενιζτεν

Μαζήρ ντιλέρημ, ζήρα Γιαγγίλμαμακ Φάκατ Μπίρ 'Αλλαχτουάλλενηντηρ. βέ Κίνε Νιάζ έτέρημ, Μπενήμ Μπού Ντερούνη Μουχαπετημτέν σουνουλάν Σιζλερέ 'Ρουχανή Κιταπή Μικταριντέ κιοιτζόικαίσα, Κεγφιγετηντέ μπεγιοδκ γερινέ ταλάπιλεν καπούλ έτέσινης. βέ 'Αρανιζτά χέρταγην. όκουγιάσινης, βέ Τζοτζουκλαρινηζά ταλήμ. έτέσινης κι 'Αλλαχτουάλλεγε, βέ 'Ισανλαρά γιαράρ κίμσε όλσουνλάρ. Ταχι μπού Κιταπήν 'Αχηριντά Ισσαρέτ έγλετιγίμ Σουμελά παναγιάνην, Τραπουζαντά μπουλουνάν, Πατισσαχλήκ βέ Πατρικλήκ, Σουλτάν Βαλιτουλλαχίν 'Αζήμ Μοναστηρινήν Βασιέτ Ταρηχινή, 'Ονά βουκούφ όλουπ. βέ 'Αζημετλή Εβχησινή χέρβακιτ 'Ιχτικάτιλεν όκουγιοδπ, Κεντησινή Μετετζή βέ Γιαρτιμτζή, μπούρατε, βέ Χάκ Σσεραάτ Γκιουνουντέ, Χουτάι 'Ραππιτουάλλενην Κελαμή, βέ Γκεντή μουχαπετλή 'Αλλάχ 'Όγλουνοδν Σάγ ταραφηνά, 'Αζήμ 'Ρητζατίλεν Νάσσο έτιτζή Μπουλαλήμ. 'Αμήν.

Salutare cu dragoste din partea lui Părtenie Ieromonahul, către toți creștinii ortodocși.

De mult încă, dorind să arăt înflăcărata mea dragoste sufletească fraților mei creștini cari se găesc în partea asiatică (în Anatolia), nu atinsesem acest scop al meu pe calea duhovnicească, decât acum, prin mila lui Dumnezeu și prin dărnicia luminatului Voevod Ioan Alexandru Scarlat Ghica, cel ce poruncește peste întreaga Valahie, care a făcut o tipografie creștină. Această (mașină) a fost adusă aici din Franția de către învățatul Ion Fali Gheorghe Constantin, cu multă muncă și cu mari cheltuieli, în dorul de a se tipări felurite cărți, pentru îndestularea ortodocșilor creștini. Iar eu văzând acest serviciu sub formă dumnezească, am dat la o parte ori ce lucru și am intrat la tipografie, ca să viu, cu cât îmi stă în putință, în ajutorul fraților mei. Deoarece am știut că voi nu înțelegeți limba greacă, și deci, nu cunoașteți tocmai bine scrierile trebuincioase ale religiei, m'am hotărît să tălmăcesc cartea numită «Hristianiki Didascalia» adică *Invățătura Creștinească*, tiparindu-o în amândouă limbile, ast-fel ca ori ce creștin să învețe cele mai mari canoane ale Sinodului din religia noastră ortodoxă. Aceste canoane, ca credința, speranța, dragostea și faptele bune, precum și cele șapte taine ale sfintei noastre biserici, marile sărbători și celelalte trebuincioase, fiecare creștin să le cunoască pentru mântuirea sa.

Vă fac cunoscut că nu voiu lipsi de a mai traduce diferite cărți și a le pune sub tipar. Știindu-mă slab în cunoștința limbii, cer iertare dela toți, fiindcă a nu greși numai unui Dumnezeu e dat. Vă mai rog ca această carte duhovnicească, — mică prin întindere, dar mare prin cuprins, — care a eșit din a mea dragoste internă, să o cereți și să o primiți, și totdeauna să o citiți între voi și să o explicați copiilor voștri, ca ei să se facă oameni folositori și pentru Dumnezeu și pentru omenire.

La sfârșitul acestei cărți am menționat data la Mănăstirea S-ta Maria Șumela cca împărătească și patriarhicească.

Să aveți cunoștință de data preceptelor mănăstirești (!) ale «*Sultanului Validullah*» (= Împăratul Tată lui Dumnezeu) și să citiți în totdeauna cu credință marea sa «efchie». Să ajutați aicea, pentru ca în ziua Dreptăței sacre să ne găsim sfătuitori (?) ai cuvântului lui Dum

nezeu, prin rugăciunea iubitului Fiu al lui Dumnezeu, care șade la dreapta sa. Amin!

Cartea cuprinde: un catechism, pe primele 42 pagine; o «înștiințare pentru zilele anului întreg ce datorește creștinul să postească sau să mănânce de dulce», și, în fine, o «istorisire frumoasă», «despre respectata mănăstire împărătească și patriarhicească a Nascătoarei, din Sumela».

Traducerile din limba turca sunt facute de G. Iogu, interpret de limba turca la Ministerul Afacerilor straine, iar cele grecești de D. Roussos, interpret de limba grecească la același Minister.

București: Biblioteca Academiei Române.

361. Chrisant al Ierusalimului, Manual despre superioritatea Ierusalimului și a Sfântului Mormânt, ed. II. București 1768. — Grecește.

ἘΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ | ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ | ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ | ἹΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ | Περί τῆς κατ' εὐδοχίην ὑπεροχῆς τῆς Ἁγίας Πόλεως | Ἱεροσαλήμ, καὶ τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυ. | Τῆς τε πρὸς αὐτὸν κεχρεωστημένης ἐλεημοσύνης παρὰ πάντων τῶν | Χριστιανῶν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν Διαταγὴν, Καὶ τῆς ὠφέλειας τῶν εἰς προσκύνῃσιν αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκεῖσε | σεβασμίων τόπων παραγενομένων. | Τυπωθὲν ἤδη δεύτερον Ἐν τῇ Νεωσοσταθείῃ Τυπογραφίᾳ | Ἐπὶ τῆς Θεοστηρίκτου Ἰγερμονείας τοῦ Ἰψηλοτάτου ἡμῶν | Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας | Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ | Γκίκα Βοεβόδα | Ἐπιμελεία καὶ Δαπάνη τοῦ | ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ καὶ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ | ΚΥΡΙΟΥ | ΕΦΡΑΙΜ | ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ἹΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ | ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἔτει αψξή. Κατὰ Μῆνα Μάρτιον. | Παρέχεσθαι δωρεάν ἐκ μέρους τοῦ παναγίου Τάφου.

Chrisant, Patriarh al Ierusalimului, Manual despre superioritatea Sfântului oraș al Ierusalimului și a S-tului și primitivului de viață Mormânt, și despre milostenia datorită lui de toți Creștinii după porunca apostolicească, și folosul sufletesc persoanelor cari se duc pentru a se închină la Sf. Mormânt și la celelalte cinstite locuri de acolo. Acum pentru a doua oară tipărit în Tipografia înființată de curând, în timpul Domniei, de Dumnezeu păzită, a Prea Înălțatului Domn și Stăpânitor a toată Ungro-Vlahia Ioan Alexandru Scarlat Ghica Voievod. Prin îngrijirea și cu cheltuiala prea fericitului și prea luminatului Efrem, Patriarh al Ierusalimului.

București 1768 Luna Martie.

Pentru a se împărți în dar din partea Prea Sfântului Mormânt.

In-4° mic de 145 pagine.

Verso titlului e alb. Apoi urmează: O prefața a Patriarhului Efraim, tratând despre istoria și însemnătatea orașului Ierusalim, câteva marturii de-ale sfinților asupra aceluiaș oraș; tabla de materii; prefața lui Chrisant; textul, dela pag. 19 (20) la 81. Pagina 82 e albă. La pag. 83 se afla o epistola enciclica a lui Paisie, Patriarhul Constantinopolei, din August 1727, în grecește pentru ajutorarea Sf. Mormânt. La pag. 93 aceeași epistola în turcește, cu caractere grecești. La pag. 103 o scurta învățatura creștinească. La pag. 108, catalogul patriarhilor Constantinopolei. La pag. 117, traducerea slavona a epistolei de mai sus; iar la pag. 131, cea românească, sub titlul: «Carte saborniciasca la toți pravoslavnicii creștini, pentru ajutoriulu sfântului mormântu».

La sfârșitul catalogului patriarhilor, adica la pag. 115, se afla următoarea notița:

Διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἔγινε καὶ προσθήκη εἰς τὸν Πίνακα μὲ βραχὺ Ἐγκώμιον τοῦ νῦν Πατριαρχεύοντος Μακαριωτάτου. Σελίδι ιε'.

S'a îndreptat de către Gheorghe Constantin, care a făcut și un adaus la tablă, cu o scurtă laudă a prea fericitului Patriarh de acum. Pag. 15.

Pe pag. 49 sq. a cărții se citesc următoarele :

Ὁ ὑψηλότατος, Σοφώτατος καὶ Χριστιανικώτατος Ἡγεμὼν πάσης Οὐγγροβλαχίας, ὁ τῆς νίκης Φερώνυμος Κύριος, Κύριος ἸΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑΣ, ὁ τῆς Ἡμετέρας Μετριότητος ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος κατὰ Πνεῦμα Ὑδς, διασκηδίζων τὸν ζόρον τῶν περιστάσεων καὶ ἀνωμاليῶν ἀπ' ἡμῶν τῆ ἐπιμόνῃ κηδεμονίᾳ καὶ ὀξυτάτῃ βοθηείᾳ, τῆ τε διηγεκεί ὑπερασπίσει αὐτοῦ. ἄνωθεν γὰρ ἐκ τῶν περιφανεστάτων αὐτοῦ προγόνων, γεννητόρων καὶ συγγενῶν κληρον ὡσπερ λαβὼν τὸ εἶναι δεφένσορα τοῦ Παναγίου Τάφου τοῦ Κυρίου, ὡς πρὸς τῷ τέλει τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου Κεφαλαίου τῆς Ἡμετέρας Ἱστορίας καὶ Περιγραφῆς τῆς Ἁγίας Γῆς δηλοῦται . . . ὅθεν ὄλος τοῦ ἔργου γενόμενος, Νᾶδον περιβλεπτον ἀνεγείρει ἐκ βάρων ἐν τόπῳ Βακαρεστίῳ λεγομένῳ, ὡσεὶ τριῶν μιλιῶν τοῦ Βουκουρεστίου, ἐν ᾧ ὁ Ἡγεμονικὸς θρόνος, ἀπέχοντι . . . καὶ τείχεσι περιτειχίσας ἅμα τῷ ὑπερανεστηκότι τούτων Καμπαναρείῳ, ὡς εἶναι τὸν τῆς Καμπάνης ἔχον ἔνηχον πᾶσι, καὶ Ἱεροῖς ἀμφοῖς ἐξ ἀβγύρου καὶ σηρικῶν νημάτων πεποιημένοις καταστολίσας, κτήσεσι τε καὶ προσόδοις κινήταις καὶ ἀκινήτοις δαφιλεστάταις καταπλουτίσας, καὶ διατάγμασιν Ἱεροῖς ἀνδράσιν ἀνήκουσιν, ὡς ἐν τῷ Κτιτορικῷ αὐτοῦ Τυπικῷ διαλαμβάνει, τοὺς ἐκεῖ μέλλοντας βιοῦν κατασφραλισάμενος, καὶ Βίβλους ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἔξωτερικὰς διαφόρων Γλωσσῶν, Ἑλληνικῶν φημι, Λατινικῶν καὶ Γραικολατινικῶν, Ἀραβικῶν καὶ ἄλλων ἱκανὰς ἀρφερώσας. καὶ τοὺς τὰ Ἐγκύκλια καὶ Φιλοσοφικὰ τῶν Μαθημάτων διδύσκοντας δύο εἶναι ἐν αὐτῷ ἐντάξας, πρῶτον μὲν ἀφιερῶν ὡς εἰκὸς τῆ Ἁγίᾳ καὶ Ὁμοουσίῳ καὶ Ζωοποιῷ καὶ Ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, εἶτα ἐκφαίνων τὸν ἐγκάρδιον πόθον καὶ ἄκραν ἐδλάβειαν ἣν ἔχει πρὸς τὸν Θεοδέξμονα τοῦ Κυρίου Τάφου, ἀνατίθειν αὐτὸν αὐτῷ, δι' ὃν καὶ τὴν μυριάριθμον δαπάνην εἰς τὴν οἰκοδομίαν αὐτοῦ τοῦ τῶντι ἀξιαγᾶστου Ναοῦ ἐποιήσατο. Ὁ δὲ Παναγιώτατος καὶ Σεβασμιώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ Συλλειτουργὸς τῆ Ἡμῶν Μετριότητι Κύριος Κὸρ Παῖσιος οὐ μόνον κατὰ μίμησιν τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὴ καὶ ὡς ἐραστής καὶ Προσκυνητῆς τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου, Συνοδικῶν Γράμμα ἐξέδοτο, ἐν ᾧ τὰ τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν πλήθῃ προτρεπτικῶς παρακαλεῖ διδόναι τὴν κεχρεωστημένην ἐλεημοσύνην τῷ κοινῷ ἀπαξάπάντων τῶν Χριστιανῶν Εὐαγεστάτῳ Προσκυνήματι Ἁγίῳ τοῦ Κυρίου Τάφου. ὅπερ ἡμεῖς ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος Ἐγχειριδίου ἐτυπώσαμεν Συνοδικὴν μαρτυρίαν τῶν πολλῶν καὶ ἀμετρήτων χρεῶν τοῦ Ἁγίου Τάφου τοῦ Κυρίου, μεταγλωττήσαντες αὐτὸ καὶ εἰς Τουρκικὴν, καὶ Βλαχικὴν, καὶ Σλοβανικὴν διάλεκτον, ἵνα τὸ ἐν ταῦταῖς ταῖς διαλέκτοις τελοῦν χριστεπώνυμον πλήρωμα εἰδέναι ἔχη τὰ γεγραμμένα . . .

Prea înălțatul, prea înțeleptul și prea credinciosul Domn a toată Ungro-Vlahia, Nicolae Alexandru Voevod, al cărui nume e sinonim cu al victoriei ¹⁾, fiul duhovnicesc iubit și dorit al smereniei noastre, combătând starea rea și împrеjurările neprielnice în cari ne găsim, ne-a ajutat totdeauna pe noi, căci i s'a lăsat ca o moștenire de prea slăviții săi strămoși, părinți și rude, a fi «defensor» al Sfântului Mormânt, precum am spus în a noastră: Istoria și descrierea S-tei Teri, pe la sfârșitul capitolului 18.

Așa dar, clădește din temelie o biserică prea frumoasă în localitatea numită *Văcărești*, în depărtare de trei mile de București, unde e scaunul

¹⁾ Νικόλαος, compus din: νίκη și λαός, însemnează în limba greacă : învingător de popoare.

domnesc, înconjurând-o cu ziduri și ridicând o clopotniță naltă ca să se auză de toți; pe lângă aceasta a înzestrat-o cu odăjdii de mătasă lucrate cu argint, a îmbogățit-o cu venituri și proprietăți mișcătoare și nemiscătoare din belșug, a luat dispozițiuni pentru a asigura viața acelor cari vor trăi acolo, precum se vede în tipicul clitoricesc, și a dăruit cărți bisericești și profane în diferite limbi, anume grecești, latinești, greco-latine, arăbești, etc. Orânduind ca să fie doi profesori pentru filosofie și matematică acolo, întâi a închinat-o sfintei și de aceeaș ființă și dătătoarei de viață și nedespărțitei Treimi, apoi arătând dorința sa din inima și pietatea ce o are pentru Sf. Mormânt, care a primit pe Dumnezeu, o închină Sf. Mormânt, pentru care a făcut și cheltuială negrăit pe mare clădind această biserică minunată. Iar întru tot Prea Stintul și venerabilul Patriarh al Constantinopolei, chir Paisie iubitul nostru în Hristos frate și conlurgisitor al Smereniei noastre, imitând pe predecesorii săi, și având dragoste și râvnă pentru Sfântul Mormânt, de viață primitor, a dat o carte sobornicească prin care invită și îndeamnă poporul a da mila cuvenită Sf. Mormânt, la care se închină toți creștinii fără deosebire. Această carte am tipărit-o la sfârșitul manualului de față, ca o dovadă a nenumăratelor datorii ale Sf. Mormânt, talmăcind-o și în limbile turcă, română și slavonă, ca să știe conținutul ei și turma creștinească care cunoaște aceste limbi.

Ediția întâi a acestei cărți s'a tipărit în București în 1728. V. mai sus, n° 198, pag. 35.

București: Biblioteca Academiei Române.

362. Neofit Ierodiaconul, Comentar la gramatica lui Teodor, București 1768. — Grecește.

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ο Υ | Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Η Σ | Ε Ί Σ Α Γ Ω Γ Η Σ Τ Ω Ν Ε Ί Σ Τ Ε Σ -
Σ Α Ρ Α | Ε Ί Σ Τ Ο Τ Ε Τ Α Ρ Τ Ο Ν , | Ὑπόμνημα, ἐκ Πολλῶν συνεργησθέν | Ὑπὸ Νεοφύτου
Ἱεροδιακόνου πελοποννησίου, | Καὶ νῦν πρῶτον Τύποις παρ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς Θεοσο-
τηρίκτου Αὐθεν-τείας τοῦ Ὑψηλοτάτου τε καὶ Θεοσεβεστάτου Ἡγεμόνος | πάσης Οὐγκρο-
βλαχίας, | Κυρίου Κυρίου | Ἰ Ω Α Ἰ Ν Ν Ο Υ | Γ Ρ Η Γ Ο Ρ Ι Ο Υ | ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ |
Γκίκα Βοεβόδα | Ω, καὶ προσερονήθη, | Κατὰ προτροπὴν τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σοφω-
τάτου Ἱεροσολύμων | ΚΥΡΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ. | Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητρο-
πολίτου Οὐγκροβλαχίας, | ΚΥΡΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. | Ἐπιμελεῖα μὲν καὶ Διορθῶσει τοῦ
ἰδίου Ὑπομνηματιστοῦ, | Δαπάνη δὲ Αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Πανοσιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις
Κυρίου Ἰακώβου | Χίου τοῦ Μαυρογορδάτου | Ἐκσυδρομῆς τῶν Φιλοχρίστων καὶ Φιλο-
λόγων Ἀνδρῶν, τῶν τε ἐν Χίῳ | καὶ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ. | Ἐν τῇ Νεοεργηθείῳ Τυπο-
γραφίᾳ Ἐν Βουκουρεστίῳ. ἀψέη.

Comentar la a patra parte din introducerea în gramatică scrisă de Teodor și împărțită în patru părți, compilat din mai mulți autori de Neofit ierodiaconul din Pelopones, și acum pentru întâia oară dat la lumină de el, în timpul Domniei de Dumnezeu păzite a Prea Înălțatului și Prea Credinciosului Domn Ioan Grigorie Alexandru Ghica Voevod, cărui i s'a și dedicat. După îndemnul prea fericitului și prea înțeleptului Patriarh al Ierusalimului Chir Efrem; fiind Mitropolit al Ungro-Vlahiei Prea Sfinția Sa Chir Grigorie. A îngrijit tipărirea și a făcut îndreptăriile Comentatorul însuși. Cu cheltuiala

lui și a Prea Cuviosului Ieromonah chir Iacob Mavrocordat din Hios și cu ajutorul filologilor și iubitorilor de Christos, atât din Hios cât și din București. În tipografia cea nouă. București 1768.

În-folio mic de 6 foi pentru titlu și prefețe, 1298 coloane pentru text, și 15 foi pentru indice.

În foile liminare se afla: titlul; o dedicație a compilerului Neofit ierodiaconul Kavsoalybites către Domn; scrisoarea lui Teodor Gazes către frații lui din Constanținopol, Andronic și Dimitrie, datată din Roma, Novembre 1451; scrisoarea cardinalului Bessarion către Mihail Apostoli; o epigramă a lui Anghel Politianos către Teodor Gazes; patru versuri din partea cărții către cititor; un extras din observațiile critice ale lui Eugeniu Bulgarul, asupra compilației la cartea lui Teodor; o scrisoare a lui Neofit către Eugeniu Bulgarul, din 1758; și, în fine, prefața lui Neofit Kavsoalybites către cititor.

București: Biblioteca Academiei Române.

363. Scrisoarea Patriarhului Paisie, București 1768. — Slavonește.

Scrisoarea patriarhului Paisie pentru ajutorarea Sfântului Mormânt, despre care se vorbește mai sus (p. 188) a apărut și în ediție separată, de oarece un bibliograf rus dă următoarea notiță asupra unei ediții slavonești:

Еписколія патр. Паисія ко всѣмъ Христіанамъ помощи ради св. Гроба, напеч. въ Бухарестѣ, 1768 г.

Scrisoarea Patriarhului Paisie către toți creștinii pentru ajutorul Sf. Mormânt, tipărită în București, în anul 1768.

In-4°.

Undoliskij, Очеркъ, n° 252i.

1769.

364. Catavasier, Blaj 1769.

Popp, *Disertație*, 48.

365. Evanghelie, Colocsa 1769.

E V A N G E L I E
LA TOATE
D U M I N I C S I S Z E R B E T O R J
P E S Z T E T O T A N U L
K A R E L E

K u ë n d e m n ă r e ă p r e C s i n s z t i t e j ̄ i ̄ z l e v i t e j

Doâmnej Conjiliariczej
MARGARITEJ TOMEJÁN

Szpre limbe Remlenászke' au telmecsuit, ̄i dirépt veszelia
jéj ̄zuffléczászké ku Orthografie Ungurászke' latipár
au dat

P. David Biro dela Szfěnt Petru den Rëndul
Piarisztilor.

L A K O L Ó C Z A :

Ku tipárul Piarisztilor, la Anul MDCCLXIX.

In-4° de 79 pagine (ultimele 3, nepaginate).

Pe verso titlului se află rândurile de mai jos și «Oratio ante Concionem».

Prafatiuncula ad lectionem Evangelii.

Ën drăgoszteâ csa ëntu Hristosz adunăcz, si ku szöngsele luj csel pre szkump reszkumperăcz Kristiny, Evangëlia pe äsztezi renduite szkriszau szfënt Luka Evangelisztul la doazecs si unul de kap, la doaezecs si csincs de sztih; Kare szpre Limba Rëmenêaszke asa szau telmecsuit, aszcultacz ku frike Dumnezejâszke.

La sfârșit, se află câte-va întrebări și răspunsuri privitoare la botez, la căsătorie și jurământ, sub titlul:

Subnectuntur ea | Quae in Sacramento Baptismi et Matrimonii Linguâ Vernacula tractantur.

O ediție nouă a acestei cărți a apărut în 1799 la Buda.

București: Biblioteca Academiei Române.

366. Liturghie, Buzău 1769.

Д МНѢЗѢЩІЛѢ ШІ ФНТѢЛѢ | ЛУТЪРГІИ | Я чѣловрь динтрѣ сѣици Пѣринциловрь нѣ-щри, а лшй Іуаннь Златѣстѣ : а лшй Ба-силіе чѣль Маре : шй а Прѣдесѣиій. | Якъмь Тѣпѣритѣ ѿтрѣ ѿтѣм Домніе а | Прѣ Лзмнѣтсѣлшй Дѣмнѣлшй нѣстрѣ | ІѠ ПЛѢЪІНДРЪ | Екарлатѣ Гика Бо-вѣдѣ. | Кѣ Бѣгословеніѣм Прѣ сѣинцитсѣлшй Митро-политѣ ѡлѣ Оѣггроклѣхей : Кврѣ ГРІГОРІЕ | Принѣ ѡсѣрдіѣм шй тѣатѣ кѣлтсѣлѣ юен-тѣрѣлшй дѣ Дѣнзѣс : | Кврѣ КОЗМІЙ Епѣскопсѣл Бѣзѣлшй. | ѿ сѣиѣта Епископіе а Бѣзѣлшй. | Ла Іѣнѣлѣ дѣла Зидирѣ Лѣмій : ѣЗсѣз. | Дѣ Костандинѣ Оѣченіѣкѣлѣ Даскалѣ Іурдѣке Тѣпѣ :

In-4° mic de 2 foi, fără numerotație, și 272 pagine numerotate greșit (numarul 155 de două ori și ultimele 4 pag. fără numerotație). Tiparit cu negru și roșu, cu 24 rânduri pe pagină. Cu ornamentele și gravurile obișnuite, la p. 78, 132, 197, 233. Chipul Sf. Ioan Zlatoust e semnat de P. Ghyrie, iar acele a Sf. Vasile și a Sf. Grigorie poarta data, cu cifre cirilice, 7254 (1746).

Pe verso titlului, stema Țerii-Românești și versurile din Psaltirea dela Buzau din 1767. București: Biblioteca Academiei Române.

367. Triod, București 1769.

ТРИѠДІОН | Чѣ сѣ Зичѣ | ТРЕИ КЪНТЪРІИ | Чѣ ѡре ѿтрѣ сѣне слѣжба сѣиѣтѣ-лшй шй Мѣрѣлшй Пѣстѣ | Якъмь ѿтрѣ лчѣстѣ кипѣ Тѣпѣритѣ, ѿ-трѣ ѿтѣм Домніе дѣ Оѣггроклѣхѣм, а | прѣ Лзмнѣтсѣлшй шй прѣ Лѣнѣлѣтсѣлшй Дѣмнѣ, ІѠ ГРИГОРІЕ | ЯЛѢЪІНДРЪ ГVKІЙ ЕѠЕВѠДЪ : | Кѣ Бѣгословеніѣм шй тѣатѣ кѣлтсѣлѣ | прѣ сѣинцитсѣлшй Мѣтрополитѣ ѡлѣ Оѣггроклѣхей, Кѣр ГРИГОРІЕ | ѿ Тѣпографіѣм сѣиѣтей Митрополій ѿ | Бѣскѣрѣци. Ла Іѣнѣлѣ дѣла | Зидирѣ Лѣмій, ѣЗсѣз. | Еѣс Тѣпѣритѣ дѣ прѣ плѣкатсѣлѣ ѿтрѣ Іеромѣнѣхѣ, Григѣрѣе | Іеромѣнѣхѣ Тѣпѣ.

Exemplar necomplet:

In-folio de 1 foaie pentru titlu, și peste 462 foi numerotate. Tiparit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloana. Ornamentele sunt gravate din nou, după modele vechi, și unele din ele poarta însemnarea: 1768. De Grigorie ieromonah.

Pe verso titlului se află stemele ambelor țări, de un model nou, și versurile asupra stemei, reproduse după *Cazania* din Râmnic de la 1748 (v. mai sus, p. 105).

București: Biblioteca Academiei Române.

368. Neofit, *Alegere din toată Psaltirea*, București 1769. — Grecește.

ἘΚΛΟΓΗ | ΤΟΥ ΨΑΛΤΗΡΙΟΥ ΠΑΝΤΟΣ | Εἰς τε Δοξολογίαν καὶ Αἵτησιν | Συλλεγεῖσα μὲν παρὰ Νεοφύτου Ἱερο-|διακόνου τοῦ Πελοποννησίου | Νῦν δὲ Πρῶτον Τύποις ἐκδοθεῖσα, | ἀνετέθη τῇ Παναγράντῃ | τοῦ Θεοῦ Λόγου Μητρὶ, | Ἐπὶ τῆς Ἱεγεμονείας τοῦ Γαληνοτάτου | Αὐθέντου πάσης Οὐγκροβλαχίας | ΚΥΡΙΟΥ | Ἰωάννου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ἀλεξάνδρου | Γκίκα Βοεβόδα | Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου | Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας | Κυρίου Γρηγορίου | Παρὰ τοῦ ἐν Ἱερομονάχοις Ἐλαχιστοῦ | Παρθενίου Σουμेलιώτου Τραπεζουντίου | τοῦ Μεταξοπούλου. | ἐν τῇ κατὰ τὸ Βουκουρέστιον νέῃ Τυπογραφίᾳ. | Ἔτει τῷ Σωτηρίῳ αψξθ'.

Alegere din toată Psaltirea pentru slăvire și rugăciune, adunată de ierodiaconul Neofit din Peloponez, și tipărită acum pentru întâia oară. S'a închinat neprihănitei Mame a Cuvântului-Dumnezeu, în timpul domniei prea bunului Domn a toată Ungrovlahia, Domnul Ioan Grigorie Alexandru Ghica Voevod, păstorind prea sfântul Mitropolit al Ungrovlahiei Domnul Grigorie, de către prea smeritul ieromonah Partenie Metaxopulos Sumeliotul din Trapezunt. În noua tipografie din București, în anul mântuirii 1769.

In-8° mic de 48 pag.

Pe verso titlului începe o prefață-dedicație adresată Fecioarei Maria și semnată de Metaxopulos. Pe pag. 4—7, se află o introducere a lui Neofit Ierodiaconul din Peloponez, din neamul Evreilor; iar pe pag. 8, o gravură reprezentând pe David.

București: Biblioteca Academiei Române.

369. Meletie Pigas, *Invățătura ortodoxă*, ed. II. București, 1769.—Grecește.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ | Συγγραφεῖσα μὲν παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σοφωτάτου Πατριάρχου | τῆς μεγάλης Πόλεως Ἀλεξανδρείας, | Κυρίου ΜΕΛΕΤΙΟΥ τοῦ Πηγᾶ. | Πάνου ὠφέλιμος τοῖς ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς, καὶ ἐσκεμμένως | ταύτην ἀναγινώσκουσι. | Νῦν δὲ δεῦτερον τύποις ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς θεοφρουρήτου ἡγεμονίας | τοῦ ὑψηλοτάτου, καὶ Φιλοχρίστου Αὐθέντου, πάσης Οὐγκροβλαχίας, | Κυρίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ἀλεξάνδρου Γκίκα Βοεβόδα. | Ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ τοῦ Μακαριωτάτου, καὶ Σοφολογιωτάτου τῶν | Ἱεροσολύμων ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ, Κυρίου ἘΦΡΑΪΜ. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Πανιερωτάτου, καὶ Λογιωτάτου Μητροπολίτου Κυρίου | ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἤδη ἀρχιερατεύοντος. | Δι' ἐπιδιορθώσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου Πρωτοσυγκέλλου Καισαρίου. | αψξθ' | Παρὰ γρηγορίῳ Ἱερομονάχῳ Τυπ.

Invățătura ortodoxă, întocmită de prea fericitul și prea înțeleptul Patriarh al mării cetăți a Alexandriei, chir Meletie Pigă, foarte folositoare creștinilor ortodoksi, și celor cari o vor citi cu luare aminte. Acum a doua oară dată la lumină în zilele domniei, de Dumnezeu păzită, a prea înălțatului și de Cristos iubitorului Domn a toată Ungrovlahia Grigorie Alexandru Ghica Voevod. Prin îngrijirea și cheltuiala prea fericitului și prea învățatului Patriarh al Ierusalimului, chir Efrem. În tipografia prea Sfântului și prea învățatului Mitropolit chir Grigorie, care acum păstorește. Indreptarea s'a făcut de prea cuviosul și prea învățatul Protosinghel Chesarie. 1769. De către Grigorie ieromonahul tip.

In-4° mic de 8 foi nenumotate (ultima albă), 320 de pagine și 2 foi, pentru greșeli.

Pe verso titlului se află stema îndoită și 6 versuri de dedicație către Domn și 2 către

cititor. Urmează o precuvântare către cititor a lui Neofit Ierodiaconul, cuprinzând o scurtă biografie a lui Meletie Pigá ; apoi o prefață pentru carte, o dedicație a autorului, adresată Patriarhului de Alexandria ; în fine, 8 versuri ale aceluiaș pentru carte.

București : Biblioteca Academiei Române.

1770.

370. *Invățătură creștinească*, Iași 1770.

Al. Philippide amintește, printre cărțile «cu titlurile copiate exact», și următoarea : «Invățătură creștinească pentru cei cari voesc a lua vreun cin din cele sfințite și dumnezeiești slujbe . . . Iași, 1770».

Al. Philippide, *Introducere în Istoria limbei și literaturii române*, Iași 1888, p. 148.

371. *Octoih*, Blaj 1770.

Citat de Popp. Se mai găsesc exemplare prin bisericile din Ardeal.

Popp, *Disertație*. 48. — N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelenne și maramureșene*, II, (București 1906), 47, 104, 125, 133, 141, 145.

372. *Proclamația lui Rumianțov către Cnezia Valahiei*, Iași 1770.

O singură coală, tipărită pe primele două fețe, și începutul celei de-a treia. Proclamația este datată din Iași, 1770, Noemvrie 29.

București : Biblioteca Academiei Române.

373. *Kavalliotis, Intâia învățătură*, Veneția 1770.

Π Ρ Ω Τ Ο Π Ε Ι Ρ Ι Α
ΠΑΡΑ
ΤΟΥ ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ
Και Αἰδεσιμωτάτου Διδασκάλου
Ἱεροκλήρουκος,
Και Πρωτοπαπᾶ Κυρίου
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΒΑΛΛΙΩΤΟΥ
ΤΟΥ ΜΟΣΧΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΕΥΝΤΕΘΕΙΣΑ,
Και νῦν πρώτον τύποις ἐκδοθεῖσα
Δαπάνη τοῦ Ἐντιμοτάτου, και Χρησιμωτάτου
Κυρίου Γεωργίου Τρίκουπα, τοῦ και Κοσ-
μήτηκη ἐπιλεγομένου ἐκ πατρίδος
Μοσχοπόλεως.
Ε Ν Ε Τ Ι Η Ι Σ Ι Ν
αψο' 1770.

Παρά Ἀντωνίῳ τῷ Βέρτολι.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Intâia învățătură, întocmită de prea învățatul și prea cucernicul dascăl, predicator și protoiereu chir Teodor Anastasiu Cavalioti din Moscopole, și acum pentru întâia oară dată la lumină cu cheltuiala prea cinstitului și prea

darnicului chir Gheorghe Tricupa, supranumit și Cosmichi, din Moscopole. Veneția 1770. Tipografia Antonie Bortoli.

In-8° de 104 pag.

Pe pag. 3 se află o scurtă prefață fără interes. Pe pag. 4, o gravură de lemn reprezentând Sf. Treime. Pag. 5—12, un abecedar grecesc. Pag. 12 o gravură reprezentând pe Maica Domnului cu copilul Isus. Vocabularul se află pe pag. 13—59, pe trei coloane, în ordinea alfabetică a cuvintelor grecești (Ῥωμαϊκά). În coloana a doua sunt cuvintele macedo-române (Βλαχικά), iar în a treia cele albaneze (Ἀλβανικά).

La sfârșitul vocabularului, precum și pe pag. 60 și 80 se află alte gravuri.

Dela pag. 61 înainte se află: o rugăciune grecoască, învățături, adagii și rugăciuni, numerile grecești, cifrele arabe, tabla înmulțirii, și, în fine, un abecedar latinesc.

N'am văzut exemplare. Amanuntele de mai sus le extragem din următoarele publicații:

Joh. Thunmann, *Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker*, 1. Th. (Leipzig 1774), p. 177 etsq. — Dr. Fr. Miklosich, *Rumunische Untersuchungen*, I, 2 (Wien 1882) pag. 9 (Extras din vol, XXXII din «Denkschriften der philos.-hist. Classe der Kais. Akademie der Wissenschaften» din Viena). — Gustav Meyer, *Albanesishe Studien*, IV, în «Sitzungsberichte» ale aceleiaș Academii, tom. 132 (1895). — Cf. A. Papiu Ilarian, *Viața, operele și ideile lui G. Șincai*, 10.

1771.

374. Bucvar, Viena 1771.

Б Ѣ К Е Ђ Р Ъ | Ѓѡс Ѡчкпере де Ѡвзцктѡрз | чеѡврѡ че вврѡ сѡ Ѡвѡце Кѡрте |
кѡ слѡке Глѡкеницѡ: тѡпкрѡтѡс-с-ѡѡ | Ѡ Кѡсарѡ-Крѡѡска Четѡтѡк Бѡчѡ, | Ѡ привилегѡтѡ
Тѡпогрѡфѡе ѡ прѡк-нѡлѡцѡти Кѡсарѡ-Крѡѡѡнѡ Кѡрѡци | принѡ Кѡрѡ Ѡѡснѡѡ Лѡврѡнтѡе |
Кѡрѡвѡекѡ. Ѡнѡлѡ ѡѡѡѡ Ѡѡнѡ Ѡнѡѡетѡ, кѡ.

In-8° mic de peste 59 foi numerotate.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Maica Domnului cu copilul Isus în brațe.

Din prefață extragem următoarele:

Predislovie

Cătră buni credincioșii părinți, cătră hrănitori, cătră ispravnici, cătră stăpâni și cătră toți ceialalți ce au nume părintescă preste copii cei mici.

Toată obicinuița vieții omenеști stă spre hrană, o iubitoriloră de Hs. Creșterē prunciăscă atărnă, cine ce felu de copilă iaste, acēiași și dēca să face mare. De iaste învățatū dinū copilărie întru învățatură cinstită și întru frica lui Dumnezău (care iaste încēperē înțelepciunii) să cade a nădăjdui că acela va fi bună creștere și dēca va fi mare, iară de-ī trece creșterē sa fără de frică și învățatură, puțină nădējde că va fi mai bună cēialaltă viață a lui. Și aciastă ispitire adevărată întăreșle pre noi atăta câtū chipurile ei nu numaī la fēte osebite iaste văzută, ce și la totū norodulū. De trăiaște cineva întru norodū bine, cunoscutū iaste că întru acela îndreptare bună iaste copiilorū; iară de trăiaște în norodū cu multe sfăzi, urăciuni, pizme, viclesuguri și tâlhării și alte obicēurī rēle, nu te îndoi că va fi întru acela îndreptare bună copiilorū. . .

Cumū dară vei nădăjdui de bine unde nu iaste hrană bună copiilorū? Iară de hrană ca acēia, în țara aciasta, cine nu vede cătă lipsă iaste? Care văzândū noi lipsiți copii de hrana ce li să cădē, bolindū cu inima de neno-

rocire învățăturii lor, amă dată în typariū aciastă cărțulie, începându dela азскн, cu toată crânduiala precumă să vede, ca să poată după buchi ceti și cu sloguri întru întărire cetirii sale; și după acésté rugăciuni de séră și de diminéță; și rânduiala pentru masă și după masă, însă și cinstitulū paraclisū și sinaxariulū; așijderé céle zece porunci, și 7 taîni creștinești, 7 daruri ale sfântului Duhū, și altele. Și învățătură pentru credința catholiciască, și ce iaste credința catholiciască. Care acésté toate învețându-le copii de mici, să poată cunoaște, ce iaste frica lui Dumnezeu, căci de aciastă hrană bună a copiilorū întrebă și răspunde Davidū: «Întru ce-ș va îndreptă celū tânărū calé sa ? Cândū va păzi cuvintele tale».

Cade-să dară voao, blagocestivilorū creștini, și cei ce aveți nume părintescū preste copii cei micī, să aveți purtare de grijă pentru învățatura copiilorū voștri, ca să nu se lipsescă de hrana cé sufletescă, cu povățuiré cé bună cariī și sânteti datori să-ī învățați pre dânșii, grăindu-le în casă, șazăndū, și pre cale mergândū, și culcându-vă și sculându-vă, și mai ales totū déuna să-ī întrebați pre dânșii de știū derostū poruncile dintru aciastă cărțulie, și de citescū molitvele de séră spre [sogn ?] așijderé și de diminéță; și de veți vedé că nu păzescū céle orânduite lorū, îi mustrați pre dânșii părinteste, că de nu veți face așa după cumū vă învățămū noi, vă veți socoti ca niște ucigași feciorilorū voștri, iară urmândū poruncii și învățaturii noastre veți ave nădejde a vă bucura și a vă veseli de fii voștri, ca de niște înțelepiti de Dumnezeu, și ei vorū pomeni pre voi. Domnulū să vă blagoslovescă pre voi, și blagosloveniia sa să se adaogă spre voi și spre fecioriī voștri. Aminū.

Acest *Bucvar*, în afară de materia de abecedar, mai cuprinde câteva rugăciuni, cele 10 porunci, etc., simbolul Patriarhului Atanasie, paraclisul Maicii Domnului și sinaxarul celor 12 luni.

București : Biblioteca Academiei Române.

375. D. Cantemir, *Descrierea Moldovii*, trad. de J. L. Redslob, Frankfurt și Leipzig 1771. — Nemțește.

D e m e t r i i C a n t e m i r s
ehemaligen Fürsten in der Moldau,
historisch-geographisch-und politische
Beschreibung
der
M o l d a u,
nebst
dem Leben des Verfassers
und
einer Landkarte
—
Frankfurt und Leipzig
1771.

In-8° de 2 foi, 341 pagine și o hartă.

In fața titlului se află portretul lui Cantemir gravat de Rein, cu următoarea subscripție, de o parte și de alta a stemei lui Cantemir :

ciasta ochii și să gândească câtu s-au amăgitu până acumu, ne priimindu evangheliciasca învățatură a Mântuitorului. Inșă, ca să nu cadă prepusu de prefacere sau de schimbaré noimii, s-au făcutu tălmăciré curată, pre câtu au fostu cu puțință, și fără de schimbare, și la însuși cuvintele cele pre scurtu a scripturii. (Care și latinulu au fă-utū, tălmăcindu-să dinu carté cé araviciască). Dreptu acéia unde s-au aflatu cuvintele scripturii după tălmăciré celoru șaptezeci asemené cu cele aravicești, s-au pusu de o parte. Și acésté sântu destule cătră cetitorulu celu cu bună credință

Iară pre voi, o Jidoviloru, numai unu lucru vă sfătuescū: Să cetiți carté fără de patima acéia ce aveți asupra Creștiniloru, și fără de cugetele cele dinu începutu hulitoare și mincinoase, care dinu copilărie le-ați învățatu dela părinții voștri, râvnindū alcătuitorulu cărții acésté, carele Jidovu fiindū, mai vartosū și al vostru dascalū, însă fiindū că fără de patimă au cetitū sfintele scripturi, s-au luminatū, precumū să véde, și au cunoscutū adevărulū. Minté, iară nu patema să cade ca să fie judecătorū; sufletulū, iară nu cugetulū celū dinu începutu ¹⁾. Patima și cugetulū celū dinu începutu fără de sămșire îngroașă putéré sufletulu, céia ce osăbește binele și răulū, și fără de voe răpescū mai înainte judecata. De veți vré voi ca să dezrădăcinați patimile cele cu cugete greșite, și chemândū ajutorulū celū dinu înălțime, cetiți carté nu ca niște Jidovi pizmătareți ce ca niște judecători ai adevărulu ce osebescū răulū și binele, nu mă îndoescū, cumū că aciasta să va face voao povățuitoare de sufletū mântuitoare.

Nichiforū Iermonahū, Theotochi.

Urmează o pagina albă, apoi urmatoarele versuri ale lui Thoma, al doilea logofat, de care se vorbește în titlu:

Stihuri politicești cătră cei ce vorū ceti cărticica aciasta.

Învățătorulū Jidovilorū celū pré vestitū,
 însușū aciastă carte o au alcătuitū,
 Ravvi Samuilū cu numiré este numitū,
 graiurile scripturii pré bine le-au întocmitū.
 Cu veniré luī Mesie cé pré adevărată,
 rânduiala Domnuluī cé intrupată.
 Cumcă s-au născutū dinu Fecioara cé curată
 dinu zisele Prorocilorū vădește și arată.
 Patima, moarté și invieré istornicéște (?),
 innălțare cé cătră ceriū o proslăvêște.
 A crède și a dovedi sângurū să nevoește
 doao venirī a luī Hs: scriptura ilū silêște.
 Ucideré acestuīa nedréptă socotêște,
 robiīa lorū cé de mulți ani vécinică chibzuīaște

¹⁾ Prolipsisu sa zice grecește aciasta ce s-au tălmăcitu «cugetu dinu începutu», neputându-se talmaci întraltu chipu; iară înțelêgeré cuvântulu este aciasta, adeca cele ce omulu dinu copilăria lui aude dela parinții lui sau dintr-al[te]i, și le pune în minté lui și să obicinuește pururé a le gândi, care pré cu anevoe este a le dezradacină dinu cugetulu lui, și după talmăciré aciasta mai toți oamenii sântu prolipticoși, însa acest prolipsisū poate uneori sa fie adevăratu, iară de mai multe ori mincinoasă și greșita.

Pentru greșala cî-au făcutu fără de omenie.
 părinții lorū ceî ucigași vestiți întru cruzie.
 Și sângele aceluî dreptu, pré dreptu îi osândéște
 urmașu fiindu acelora, sînguru adevéréște,
 Némulu Israîltenescū defaîmă și jeléște,
 de rătăciré némuluî foarte să tâ(n)guiaște.
 Alégiré Biséricei laudă și slăvéște,
 credința pravoslavnica înnalță și măréște.
 Lepădaré soboruluî, zice Dumnezeiască
 orbiré, înpietriré lorū, jelnică nebunéscă.
 Jertva cé fără de sânge o pré înnalță,
 a fi nepriîmite alte jertve ne învață.
 Fii lui Dumnezeu pre Apostoli îi numéște
 în loculū prorocilorū, și nu să îndoește.
 Cătră Ravinuluî Isaacū au scrisū aravicéște,
 Vonomū Afonsuluî tălmăcindū aciasta latinește,
 Nichiforū dascalū pré numitū în limba elinéscă,
 dinū Theotochi némuluî lui, credința creștinéscă,
 Lauda răsărituluî, apărătoriu credinții,
 contenéscă zavistiia, nu mai ascută dinții
 Prinū îndemnaré unuia vestitū întru slăvire,
 răvnă asémené avândū obștéscă folosire,
 S-au nevoitū a tălmăci cărticica grecéște,
 caré acumū s-au prefăcutū, eu zicū, moldovenește,
 Indemnătoriu, sârguitoriu fără de îndoire,
 Ioanū Cantacozinū au fostū la tălmăcire
 Fiiulū lui Iordache, marelui logofătū,
 acesta este némuluî său, carele îlu arătū,
 Aflându-să la alū visternicii ceî mari statū,
 într-a păzitiî țării Moldovii sfatū,
 Căruia némuluî célu cinstitū pré deplinū să cunoaște
 dragosté cătră pàtrie și răvna să vestește.
 Faptele céle vrédnice, facerile de bine,
 înpodobescū sufletulū său precumū să și cuvine,
 A folosi patriia sa cu totulū să siléște,
 cinsté, nu miaré patriei fierbinte o dorește.
 Insușū acestū boiarū numitū au vrutū să o tipăréscă,
 ca toți acei ce vorū ceti pré să se folosască,
 Pentru veniré lui Hs: să nu să îndoiască
 Și zisele prorocilorū pré să le socotéscă,
 Lumina adevăruluî, credința să păzască,
 ca nu cum-và să îa și ei osânda jidovéscă.
 O Iisuse bunule, lauda îngeréscă,
 pré dulce milostivule și slava cé ceréscă,
 Acestui bine credinciosū viiață dăruiaște
 în pace și în linește statornicū îlu păzéște.

Curgerile céle de susū și eu bogată dare
 varsă-le miloserdnice în casa dumisale,
 Indelungimé anilorū cu bună norocire,
 și toate bunătățile cele de fericire.
 Pre fiulū său Matei cu creșteri îl mărește,
 după urmare tatălui a fi bine voiăște.
 Iară pre mine nevrédniculū talmăcitorilū cărții
 de muncă izbăvește-mă și de osânda morții,
 Ca pururé să pro[s]lăvăscū mila ta cé bogată,
 bunătate și dragosté cé ne asămănată.
 Aminū în véciī vécilorū fără de contenire,
 Thomà imi este numele, nu zicū altă numire.

La sfârșit, pag. 127—128, se citesc următoarele :

Insămnéză

Cumū că cărticica aciasta să vede, că au fostū ascunsă de jidovi preste doao sute și treizeci de ani. Care dinū tr-aciasta să chibzuește: De vréme ce dascalulū acesta Samuilū celū ce au scrisū cătră Ravy Isaacū, au zisū cumū că au trecutū numai o mie de ani dinū vrémé care s-au răsipitū Jidovii, pentru că au cuprinsū întru stăpânire Titū sfânta cetate. Deci să vede, că îndată după ceī o mie de ani a robii și a răsipirii jidovilorū s-au scrisū carté aciasta. Darū Jidovii văzândū pre sineșū biruiți dinū mărturiile pro-cilorū céle foarte vădite, au ascunsū într-atâta vréme carté aciasta, ca să nu să mustre de cătră credincioșii creștinii prin céle ce să cuprindū într-ânsa. Dreptū acéia s-au talmăcitū la aniī de la Hs. 1400.

Cartea întreagă, adică împreună cu prefețele și cu notița finală, a fost tradusă după o carte apărută la Lipsca în 1769, cu urmatorul titlu :

Πόνημα Χρυσούν Σαμουήλ Ραββί του Ίουδαίου, ἐξελέγγχον τὴν τῶν ἰουδαίων πλάνην. Πρῶτον μὲν, ἐκ τῆς ἀραβικῆς εἰς τὴν λατινίδα μεταφρασθὲν· νῦν δὲ ἐκ τῆς λατινίδος εἰς τὴν κοινὴν τῶν ἑλλήνων διάλεκτον. Ἐκδοθὲν ἀναλώμασι τοῦ τιμιωτάτου, καὶ χρησιμωτάτου κυρίου Νικολάου Σκούρτου. Ἐν Λειψία τῆς Σαξονίας Τυπογραφία τοῦ Βρεϊτκόφφ. Ἔτει 1769.

Prefețele sunt numai în grecește, iar textul în latinește și grecește.

București : Biblioteca Academiei Române.

379. *Slujba S-lui Alexandru, arhiepiscopul Constantinopolei, Veneția 1771.* — Grecește.

ΜΗΝΙ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ Δ'. | 'Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι ' Α | ΤΟΥ' ἘΝ ἉΓΙΟΙΣ
 ΠΑΤΡΟΣ' ἩΜΩ'Ν | 'Α Λ Ε Ξ Ἀ'Ν Δ Ρ Ο Υ | ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ-
 ΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. | ΣΥΝΤΕΔΕΙΞΑ ἘΝ ἘΤΕΙ ΑΨΞΖ. | Δι' ἀξιώσεως τοῦ Ἰψη-
 λοτάτου, καὶ Εὐσεβεστάτου αὐθέντου | πάσης Οὐγγροβλαχίας | ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ |
 ἸΟΑΝΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ | ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ | ΓΚΙΚΑ ΒΟΕΒΟΔΑ |
 Καὶ θεωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου, Σοφωτάτου | ἡμῶν Πατριάρχου τῆς Ἁγίας Πόλεως
 Ἱερουσαλὴμ, | Καὶ πάσις Παλαιστίνης, Κυρίου ἘΦΡΑΪΜ. Ἀρχιερα- τεύοντος τοῦ Πανιερω-
 τάτου, Λογιωτάτου καὶ Θεοπρο- βλήτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας, | ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. | Νῦν δὲ τυπωθεῖσα σπουδῆ, καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ τιμιωτάτου, καὶ Εὐγενε-
 στάτου ἄρχοντος ἐκ Βλαχίας Κυρίου Ἰωάννου Βακαρεσκόου | Μεγάλου Βεστιάρη, καὶ

Μεγάλου Δικαιοφύλακος τῆς | Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει | Ἀποστο-
λικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. | ἘΝ ΕΤΥΓΗΣΙΝ | 1771 αφ'οά | ΠΑΡΑ ΝΙΚΟΛΑΨ
ΓΑΥΚΕΙΨ ΓΨΨ ΨΕ ΨΙΩΑΝΝΙΨΝΩΝ. | CON LICENZA DEΨ SUPERIORI.

Luna August în 30. Slujba celui întru sfinți părintelui nostru Alexandru, Arhiepiscopul Constantinopolei, întocmită în anul 1767 după cererea Prea Înălțatului și Prea Credinciosului Domn a toată Ungrovlahia Ioan Alexandru Scarlat Ghica Voevod, și revăzută de prea fericitul și prea înțeleptul nostru Patriarh al Sf. Cetăți Ierusalim și a toată Palestina chir Efrem, Mitropolit fiind prea Sfințitul și de Dumnezeu alesul Domnul Domn Grigorie. Acum tipărită cu osârdia și îngrijirea prea cinstitului și prea nobilului boier din Valahia Domnul Ioan Văcărescu, mare Vistier și mare Dicheo. flax al Bisericei celei mari a tronului patriarhal apostolic din Constanti-nopol. Veneția 1771. In Tipografia lui Nicolae Glichî din Ianina. Con licenza de' superiori.

In-4° de 39 pagine.

La început se află o dedicație în versuri iambice adresată Domnitorului de Νικολαου ς Βελαρας.

Slujba cuprinde câteva poezii religioase, dintre cari unele sunt compuse de Ioan (Ienachița) Văcărescu, iar altele de Nicolae Velara și alții.

București : Biblioteca Academiei Române.

1773.

380. Învățătura Ecaterinii II, Iași 1773.

ДѢЦЪ ТЪРЪ | Я ДѢШНІ ЕТЪПЖНІТО ЯРѢЙ МЪРІРІ |
ЄКЯТЄРНІНІ: В. | Кятрх ѡржндшѡта єпитропіє прєстє | ѡлктвнѡрк ѡрктѡрїй ѡ
ѡнїй нѡлѡ | ДѢЦЪНІТО ЯРѢ КОНДІКЪ. | Тхлмхчїтх прє лїмбѡ молдокє-
нѣскѡ, | шї типхрїтх прїнх ѡдемнѡрк лѡмїнѡ-|твѡшї Генерѡлк Фєлдмаршѡлк шї
ѡ фѣлк | дє фѣлк дє ѡрдїнє Кавалѣрѡ шї поршн-|чїтѡрюлк Ярмїєй чѣй дїнх тѡї, |
ГРЯФЪ ПЄТРЪ Я ДѢЯНДРОВІЧЪ | РЪМѡНЦОВЪ | Кс тѡатх
ѡсѡрдїѡ шї кєлтвїѡлѡ Прѣкѡ | сфїнцїтвѡшї Мїтрѡполїтѡ Ятѡатх | Молдѡвїѡ |
КВРІЪ ГЯБРІНДЪ. | Кѡрк сѡс тхлмхчїтѡ дє Фѡмѡ В: | Лѡгѡфѣтѡ. | Дл ѡнїй дє
лѡ Хрїстѡскѡ: ѡψѡг: | ѡкѡстѡ: сл.

In-4° mic de 4 foi și 139 pagine.

Verso titlului și ultima pagină a foilor liminare sunt albe.

Prefața are următorul cuprins:

Slăvitului Gheneralū Feldmarșalū, Poroncitorīlū Armїєї cєї dinūtăї, a Malorosїєї Gheneralū Gubernatorū, Prezidentū Malorosїєnєștїї Coleghїї, Ordinilorū Ruseștї Impărăteștї a sfințilorū Apostolului Andreї, oștenescului mare mucenicū și purtătorū de biruință Gheorghїє de crucė cė mare, a lui Alexandru Nevskїї și holștenescului a sfinteї Annїї cavalērū, Grafū Petru Alexandrovicū Rumїanțovū.

Intru totū facătorīului mїeu de bine, smerită închinăciune.

Eu nu mă înfățșezū cătră Innalta Impărătєsca Mărїє a prė putėrnїcїї și prė milostiveї Doamneї și Imperatrїtїї noastre, (luminatule, prė înțăleptule și vitėzule Arhistratїgū), ca să incununezū cu laude sufletulū Eї celū plїnū de impărăteștї daruri, sau să їnnalțū cu sunetū biruințєle sale cєle prė slă-

vite, ce au sădită pretutindené ca alți finici împotriva obștescului vrăjmaș, făcându ca numai arătare armeloră Eii celoră purtătoare de cruce să cutremure inimile vrăjmașiloră întorcând taberile loră spre fugă; — sau să laudă cu mirare apărare némului creștinescú de cătră vrăjmășasca călcare și cumplire; sau să măresc linișté, odihna și pacinica petrecere a tuturoră de obșie în vréme de războiu și cėlălalte nenumărate faceri de bine, cu care s-au îndestulată de prisosită mai vârtosă patriia noastră, după înnalta a Eii măriri buna voință. Insăși acéste faceri de bine cu netăcute glasuri și cu ritoriciască limbuție, prefăcându-să într-alte limbi, vestescú darurile, ce încunjură scaonulă Măririi sale, încununeză cu cununi de laude aftocratricesculă a Eii măriri creștetă. Eu la cé de pe urmă nu îndrăznescú a pune suisuri în inima mé spre lauda legiuitoareloră învățaturi, ce să cuprindă la aciastă împăratéscă carte, ne avându puțină împreună alergătoare cu voința pentru a loră înnalță covârșire. În vrémé cândă mințile céle mai iuți a Filosofiloră celoră dină Academiile Evropii ce cîarcă în adâncă taînile firii și să poartă cu pohfală preste aflare finții celoră de suptă soare, călătorindă cu privire până la céle înnalte și covârșitoare zidiri și mai vârtosă covârșire minții a unui împărată între filosofi sau a unui filosofă între împărați, și după dânsulă a unui Elină și după némă și după glasă, au rămasă la uimire pentru privire aceștii pré slăvite vederi, la care nici odinioară lumé nu s-au învrednicită a privi, nici însuși Dumnezeesculă Platonă ce au legiuită cumă că atunci voră fi cetățile norocite, cândă sau filosofii voră împărăți, sau împărații voră avé înțelepciuné nedespărțită de schiptru și împreună șazătoare la scaonă. Indrăznescú numai a arată înplinire datoriei méle ceî ne apărare, și a îndemnării ceî cu multă răvnă a slăvirii tale pentru tipăritulă cărții în limba moldovenească, care prină multa silință de iznoavă talmăcindu-să de pre limba greciască, pre câtă au fostă cu puțină mai cu curată înțalgere, iată că s-au săvârșită. Patrioții miei voră număra aciasta între alte bune lucrări a slăvirii tale cé mai întâi și mai covârșitoare, fiindă bine încredințați că, de voră viețui suptă acéste folositoare pravile întru staré cé neclătită a pronomiiloră vechi, să voră face foarte norociți la politiciasca împărtaşire, ca oameni vaculă celui înaurit. Slăviré ta ai înplinit și cu aciasta buna voință a întru totă avgustii Doamni și stăpâni noastre, după cumă cu cėlălalte săvârșiri a slăviteloră biruințe și a apărării patriei noastre, unindă înțelepciuné cu vitejiia, smereniia cu răbdare, iuțimé isprăviloră cu întregimé minții, silința cu priveghere, arătându-te vitéză arhistratigă, înțeleptă poroncitoră, nebiruită oștenă, și la toate covârșitoră celoră vechi pré vestiți arhistratigi, purtându pre câtă să poate chipulă și asămănaré împărateștii măriri. Eu încă cu smerenie amă săvârșită lucrulă ce mi s-au încredințată de cătră slăviré ta cu talmăcitulă și tipăritulă cărții. După care îndrăznescú a zice: Fericite noroadele acélé preste care voră să împărățéscă acéste pravile, ce suflă cu totulă dreptaté politiceștii împărtaşiri, buna cuviință, cinste cătră Dumnezeu și dragosté cătră celă de aproape.

Ală slăvirii tale, cătră Dumnezeu fierbinte rugătoră,
Gavriilă Mitropolită Moldaviei.

București : Biblioteca Academiei Române.

tele cărți, între care cărți unele dintr-ânsele s-au și mai tipăritu de s-au mai adaosū pre la sfintele bisericī pre unde erā lipsă, iarā aciastā Dumnezeiascā propoveduire ce sā numește Apostolū, și intru trecutele vremi scoțāndu-se la luminā prinū typārire, s-au mai datū in typariū și de aciastā datā, ca sā se dé pre la sfintele besericī aciastā sfāntā și trebuincioasā carte, pre carē dinū rāvnā Dumnezeiascā ne-am îndemnatū și smereniā noastră și cu toatā cheltuiāla noastră, amū pusū de s-au *typāritū și a patra oarā* in Typografia sfintei Mitropolii in București: Decī vā poftimū ca sā o priimiți cu mare bucurie ca pre unū odorū Dumnezeescū, dāndū slavā și mulțāmitā lui Dumnezeu celui in Troiță proslāvitū, căruia sā cuvine cinste și inchināciunē in vēcī. Aminū.

La sfārșit, dupā obișnuitele cereri de iertare pentru greșelile de tipar, se spune :

La acestū sfāntū și dumnezeescū lucru fost-au îndemnātorū și ostenitorū și purtātorū de grijā, la toate cēle. trebuincioase, celū între ermonaliī mai micū, Ioachimū ermonahū.

București : Biblioteca Academiei Romāne.

385. *Catehism sārbesc, romānesc și nemțesc*, Viena f. a.

КЯТНХІЄІЄЪ | МІЛЫІЙ, | ІЛІЙ | Єокрацієнное правослāвноє | іспоквдāніє грієєскагw нєвнїтєскагw | закōна, ко оупотреблєніє | НЄЎНІТЄКІА | ЄЛЯЄНО ЄЄРЄЄКІА | ІОНОЄТИ, | Єочинєнь, | і wt Нєвнїтєскагw Єпє-копєскагw вx Кāрловцѣ | 1774. лѣта | Дєржаннагw Євнōда потвєрждєнx. | Єъ доз-болєніємx правнїтєлєствїющїхx. | Напєчātанx, і ѡбрѣтāтєсx вoд Іѡсєфa Кєрцїєк | Цєсарw-Крaлєк. Ілāвїчєс. і Єōстoчнaгw | Тѣпогрāфa. Кo Єїєннєк.

КЯТНХІЄІЄЪ | МІКЪ | сās | Єкєртātє правослāвнїкx | мєртєвнєсїєрє ā лєцїй грєчєщїй | Нєвнїтє, пєнтрє трѣбє | Прєвнчнлwрь чєлwрь НЄЎНІЦІЙ рємx-нєщн фxкєтx, | Шн дєлā Нєвнїтєсє Єпєкoпєєсєсє ā Кaрлo-вєцѣ лā Ілєсє 1774. | Цннє-тєсє Євнōдє āтxрїтє. | Кє довоїрє Єтxпєнїтōрнлwрь. | Єās тѣпєрїтx шн єз āфлā лā Іѡсєфѣ Кєрцїєкєсє, | Кєсāрo-Крєєєк. Ілāвїчєєкєсє, шн ā Рєхєрїтєсєлєн | Тѣпо-грāфѣ, ā вєчѣ.

Keiner | Katechismus | oder | kurze, und aechte Bekenntniß der griechischen | nicht unirten | Religion. | Zum Gebrauche der nicht unirten slawonisch-serbischen und wallachischen Jugend. | Verfasset, und von dem im Jahre 1774. in | Carlowitz abgehaltenen nicht unirten bischoeflichen | Synodus bestaettiget. | *Cum permissu Superiorum.* | Gedruet, und zu finden bey Joseph Kurzboeck. k. k. | illyrisch-und orientalischen Hofbuchdruckern und | Buchhaendlern in Wien.

In-8° mic de 331 pagine.

Cele trei titluri ocupā fiecare cāte o paginā. Textul este ast-fel dispus : Pe pagina din stānga cititorului se aflā textul sārbesc și romānesc, despārțit printr'o linie verticalā ; iar in dreapta, textul nemțesc.

Cartea n'are data tipāririi. Ea trebuie sā fi apārut insā dupā 1774, cānd a fost aprobatā de sinodul dela Carlovitz, și inainte de 1784, cānd apare o ediție, numai in romānește și nemțeste.

Ediția in trei limbi pare a fi fost tipāritā in trei rānduri judecānd dupā exemplarele ne-complete pe carile-am vāzut. Una din ele ar aveā data 1777 (v. *Tribuna*, Sibiu 1892, pag. 1012).

București : Biblioteca Academiei Romāne.

386. *Hatişerif*, (Bucureşti 1774).

ХЯТИШЄРЙФЪ ЯЛЪ ПРЪ ПУТЪРНИ-КЪЛЪИ ЯПЪРЯТЬ ЄУЛ-
ТЯНЪ ХЯМЯДЪ | Кáре сáс дáть принь РЪГЪЧЮНЪ ѠБЩЙЙ, | чé сáс тримьсь къ
ДЕПСТАЦЙ ДЪМНЪЛЪЙ | Пахáрникъсь Єтáнь ЖИáНЪСЪ, шй ДЪМНЪЛЪЙ | МЕДЕЛНИЧЪРЮ
ДЪМНЪРАКЕ, принь РЕКОМЕНДАЦІА | прѣ ЯНЪЦАТЪСЪСЪ ФЕЛДМАРШАЛЬ, ПѢТРЪ РО-|ман-
цѢКЪ: кЪТЪРЪ прѣ СЪКЪКЪТЪСЪ ПРАГЪ ЯЛЪ ЯНЪ- | РЪЦІЕЙ, ЯДАТЪ ДЪПЪ ЯКЕАРЪ ПЪЧІЙ
ЯТРЕ ЯНЪ-|РЪЦІА РЪСЪСЪСЪ, шй ЯТРЕ ПѢРТА ѠДОМЪ-|НЪСЪСЪ, Я Чѣ ДИНЪ ТЪЮ ДЪМ-
НІЕ Я МЪ-|РІЕЙ СÁЛЕ ЯЛЕЯ́НДРЪ БОЕВѢДЪ, | ВЪШЛА́НТЬ.

In-4° mic de 12 foi numerotate.

Exemplarul nostru nu are alt titlu decât cel reprodus mai sus. După caracterele tipografice, se vede că broşura aceasta a fost tipărită în tipografia Mitropoliei din Bucureşti.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

387. *Invăţătura besericiască*, (Bucureşti) 1774.

ЯБЪЦЪТЪРЪ | БЄЄРІЧЯЄКЪ | ФѢРТЕ ФЛОСНТОАРЕ ѠБ-|ЩЙЙ ПРЪ-
ЦЕЦЙЙ, шй Я ТОТЪ | Кришинѣскъсѣ Норода, | Кáре ЯКЪМЪ СÁС ТЪПЪРІТЪ: | Я ЯНЪЛЕ прѣ
ДЪМНЪТЪ-|ЛЪЙ ДОМНЪ: Я́ВАНЪ ЯЛЕ-|Я́НДРЪ ВЪШЛА́НТЬ ЯКЪ: КЪ | БЛАГОСЛОВІА прѣ
СФЯ-|ЦІТЪСЪСЪ МНТРОПОЛІТЪ | КЪРЪ ГРИГОРІЄ | ЛА ЯНЪСЪ ДЕЛА Хѣ ЯПЪОД. | Дѣ
ПОПА КОСТАНДИНЪ ТЪПО-|ГРАФСЪСЪ ЯМНИЧАНЪСЪ.

In-8° mic de 2 foi fără numerotație și 73 numerotate.

Pe verso titlului se află reprezentați S-ții Constantin și Elena. Pe ultima foaie limitară se află arătarea cuprinsului.

Textul este reprodus întocmai după *Invăţătura bisericiască* a lui Antim din 1710, tipărită din nou în 1741 (v. mai sus n° 158 și 218 vol. I, 481 și 548, și vol. II, 54).

La stârşit :

Slavă, cinste și închinăciune unuia Dumnezeu în troiță proslăvită, că după începută ne-au ajutată de amă ajunsă și sfârșitulă aceștiі cărtecele, ce s-au dată în tipariu prină îndemnară cuviosului între Iermonahi chyrū Grigorie, iconomulū sfinteі Mitropolii.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

388. *Octoih*, Bucureşti 1774.

О К Т Ѡ И Х Ъ | Чѣ сѣ знѣчѣ ЯНЪЩТЕ ШЙ | ПЯРЯКЛНТИКЪ ЯКЪМА ЯРЪШЙ
Я | ДОАВАРЪ ТЪПЪРІТЪ Я ЯНЪЛЕ ПРЪБЛАГОЧЕ-|СТІКЕЙ ЄННЪСРЕЙ СЪКЪКЪНТОАРЕЙ МАРЪЙ |
ДЪАМНЕЙ НѢАСТРЕ ЯМПЕРІТРІ-|ЦЕИ ЄКЪТЄРІНЄИ ЯЛЕК-|ЄІЄВНЄИ
Я ТОАТЪ РЪССІА, шй Я | МОЩЪНЪСЪСЪ ЄІЙ БЛАГОЧЕСТІКЪСЪСЪ ДЪМНЪ-|ЛЪЙ ЦЕСАРЕКНЧЙ
шй МАРЪСЪСЪ КНЄЯ́ЗЪ | ПЯВЕЛЬ ПЕТРОВИЧИ: КЪ бла-|гословіа шй
ТОАТЪ КЕЛТЪСІА ПРѣ СФЯЦІТЪ-|ЛЪЙ МНТРОПОЛІТЪ ЯЛЪ ЯГРОКЛАХІЕЙ КЪРЪ | ГРИГО-
РІЄ, принь ѠСЪРДІА шй СЪРЪСЪНЦА | ПРЪКЪСЪІШІЕЙ СÁЛЕ КЪРЪ ФІАЯРЪТЪ, ЯР-
ХІМАНДРІТЪСЪ СФЯТЕЙ, МНТРОПОЛІЙ Я БЪСЪ-|РІЦІЙ: ЛА ЯНІЙ Дѣ ЛА ЯДАМЪ ЯСЕК. | Дѣ
ПОП. КОНСТАНТИНЪ ТЪПОГРАФСЪСЪ ЯМНИЧАНЪСЪ.

In-folio de 437 foi numerotate. Tipărit cu roșu și negru, pe doua coloane, cu 41 de rânduri în coloană.

Pe verso titlului se află stema Cantacuzinilor din *Evanghelia* dela 1682 (facs. 200), dată aci ca stemă imparatească, și următoarele versuri :

Acrostihuri prinu verşuri asupra stemmei împărăteşti.

Eşindü dinü miezulü noptii o zgryptură ciudată,
 Imperatriţei de susü stemma o arată;
 Romfea arma cu groazneri biruinţe,
 Cu crucé spre mări în totü némulü şi seminţe,
 Soarele spre lună mare mână şi pulinţă
 Ecaterinei Avgusteï prinü darü prinü credinţă.
 Iisuse Doamne, carele stăpâneşti toate,
 Ramura ei, pre Pavelü, creşte-lü în sănătate,
 A împărăţi, a domni milosü spre noi şi spre toate.
 Cu elü pre avgusta, pre Doamna, totü pre Alexiada
 A-î fi Natalia şi luï şi noao înstemmată cu roada,
 Marindu-lü cu ia pre Petrülü cu Avgusta, zic, cu Iroida.

Urmează apoi următoarele două prefeţe :

Prédoslovie.

Pre sfinşituluï, de Dumnezeu pre slăvituluï şi noao de obşte arhipăstorü, arhiepiscopü şi Mitropolitü a toată Ţara Rumănescă, Chyriu Chyrü Grigorie, cé pre cuviincioasă, sufletescă, dinü inimă şi pre plecată fiiască închinăciune şi plecăciune.

Multe sântü, pre sfinşite stăpâne, darurile şi sémnele cu care şi prinü care firéşte şi după duhovniciasca cuviinţă să strălucéşte, să înpodobéşte şi să alcătuiască aciastă pre Dumnezeiască şi pre mare vrednicie şi tréptă a arhieriei, că întru aciasta sântü puse şi invisterite, ca întru o Dumnezeiască şi cerescă vistierie şi comoară, toate daru(ri)le céle mai alése şi mai ânalte ale Duhuluï sfântü; întru aciasta să află chieamaré şi putéré cé apostoliciască, a legă, adecă, şi a dezlegă; dintru aciasta, ca dintr-unü izvorü de aurü şi cerescü, curgü toate săvârşirile céle sfinşitoare şi tañnice ale sfintei Besericï; dintru aciasta e preoşia şi célelalte tañne; aciasta e înfrumuseţată ca cu o împărătescă hlamidă şi pre strălucită porfyră, cu smereniia, cu Dumnezeiasca podoabă şi haña întrupării cuvântuluï, cu caré viindü pre pământü şi trupéste cu lumé înpreunându-se Domnulü, înbrăcatü au fostü, chipü sfinşitü, noao de mântuire arătându-ne; aciasta, ca o încingere luminoasă în chipulü soarelui, poartă pre coapsele sale fecioria şi curăşia, prinü caré luminatü Dumnezeesculü acela Iosifü s-au proslăvitü Domnü prinü trânsa şi împăratü alü Eghypetuluï arătându-se. Aciasta ca cu unü brău e înprejuratü cu vitejiia şi bărbăşia luï Sampsonü, prinü caré gânditorü fiindü, zdrobiş şi bătuiş pierü cei de altü némü, patimile, adecă, şi păcatulü; aciasta ca unü schiptru şi toiag împărătescü ţine în mână cu Dumnezeiască asemănaré milostenia şi dragosté, prinü caré Dumnezeesculü Avraamü patriarhulü ospătătorü s-au arătatü alü troiţei, chipü pre luminatü şi icoană a iubirii de streinï prinü tr-ânsele alcătuiându-se. Aciasta ca cu o coroană încoronată e cu stemma frumseşii şi a blândéşilorü luï Davidü. Aciasta ferecată şi strălucită e cu arma cé tăioasă şi răvnoasă a luï Ilie: totü eresulü, totü păcatulü, toată fărădelegé, toată călcaré de poruncă ce s-ar întâmplă în staululü celü cuvântătorü dinü viia ciastă besericiască tăindu-o şi curăşindu-o. Şi cu toate célelalte

Dumnezeești lucrări și daruri înfrumusețată fiind, cu câte încuviințatū ȳaste sfințitului Ierarhū, cu arhierescă a să înpodobi sfințenie. Lasū lacrămile, postulū, rugăciunē, câtă e materialnică, câtă și nematerialnică gânditoare și lui Dumnezeu mai cuviincioasă; lasū stările cele de toată noaptē și unire cu Dumnezeu cé curatā; lasū uimirile și răpirile cele cu voe și fără de voe cătră véciniculū Dumnezeu și cătră véculū ce va să fie; lasū murire și răstignire despre toată lumē aciasta, și de câte alte daruri și bunătăți fința omenescă fuse priimitoare prinū pogorărē și sălășluire întru oamenī a Dumnezeului Cuvântului. Acéstē toate, de și sântū foarte mari și Dumnezeești daruri, cu care, precumū amū zisū, Dumnezeescului sfințitorū a să înfrumsețā cu cuviința ű ȳaste, ci însă nici unū darū dintru cele grăite nici unū semnū nu-lū haracterisēște, nu-lū înpodobēște atāta, precātū și precumū cuvântulū. Acesta pre Vasilie, acesta pre Grigorie, acesta pre Ioannū celū cu gura de aurū, ű-au arātātū mari arhiereī și luminătorī aī lumīi și pre toți ceīalalți căți, întru arhierēștile și sfințele prestoalele sale, cu pravoslovniculū și de Dumnezeu însuflatulū cuvântū au fostū înpodobiți.

Loghionulū adecă Encolpionulū acesta alū cuvântului, alū judecății și păstoreștii griji și spāsenei noroadelorū și arhiereului celū dinū lége véche i să punē la pieptū prinū inchipuire; acesta însemnézā și cele doao trāmbițe de aurū pre care au poruncitū Dumnezeu lui Moysi a le face, precumū arātā la scripturā. Ci și cartē cé noāā, carē i s-au datū Isaiei, și carbunele și hārtiia cé spre māncare pre acesta ilū însemnézā. Acestū cuvântū și aciastā Dumnezeiască lége să inchipuiāște și întru palliia cé arhieraticiască a legii ceīi dinū darulū evanghelicescū prinū rāurile veșmāntului și prinū léspezile cele inchipuite în hainā, darulū celū mare alū cuvântului însemnāndu-lū. Și apele, care au făgăduitū Māntuitorilū nostru și Dumnezeu cumcā vorū curge dinū pāntecelē credincioșilorū, cuvântulū însemnézā, prinū care adāpāndu-se sufletele oamenilorū crescū și înflorescū și rodescū roadā de māntuire, în treizeci, întru șasezeci și până la o sutā, dupre māsura talantului celū datū fiește căruia dinū noi. Prinū aciastā înțelepciune și prinū acestū cuvântū, vrāndū cunoscutā a fi și Dumnezeiasca arhipāstorīia ta, mai alesū și mai multū decâtū prinū toate célelalte Dumnezeești daruri, cu care drēpta celū dintru innālțime cu Dumnezeiasca cuviința l-au înpodobitū ca pre o sfāntā a sa casā și pre arhieresculū sufletulū pré osfinției tale, adāogāndū spre cele dintru începuturi Dumnezeești și arhierēști osārduiri și rāvniri deasēmenē, datu-s-au ȳarāși și a doāā-oarā întru bucuriia patriei și întru lumina limbiī rumānești, dupā acéstē multe ale vremilorū premeniri și clātiri ale începătoriilorū cestorū inpārātești și lumēști, acuma întru zilele și stāpāniia și oblāduirē pré blagocestivei și de Dumnezeu încoronatei Marei Doamnei noastre, Imperatriței Ecaterinei Alexievnei a toată Rossiia și a moștenitorilū eiī, bine credincioșului Domnului Ţesarevicī și marelui Cneazū Pavelū Petrovicī, aciastā māntuitoare și Dumnezeiască carte a Octoihului numitā ellinēște și Παρακλιτικī, carē fiindū alcātuitā și datā întru înfrumsețārē și podoaba Dumnezeeștii Besericī de sfāntulū și Dumnezeesculū Ioannū a luminătorilū celū dinū Damascū, și de alți sfinți și purtători de Dumnezeu părinți, împreunatā fiindū

și cu alte Dumnezești cuvinte și graiuri dină Evangheliă și dină Apostole (sic), și dină troparele, și Ustavulă adevăcă Typiculă sfinteî Besérici și cu Synaccariulă și cu slujba cê de obște a tuturoră sfinților celoră de obște, — nu puțină folosă, nu puțină lumină dă pravoslavniciloră și luminațiloră fiiloră Besérici. Că cu adevărată ăaste, după numiră ce are, izvoră de toată mângăiară celoră ce o voră cântă și o vor ceti cu înțelăgere. Intru cară și drăpta bogosloviăa Troiței să află, și întrupară cuvântulă dreptă să propoveduăște; taîna Fecioareî luminată să vestește, Născătoare de Dumnezeu și purură Fecioară arătându-o. Ci și căte spre îndreptară creștinăscă și spre mântuire sufletăscă privescă, toate Dumnezeiăște și pră bine le izbrănește, îndemnându-i pră toți spre pocăință, spre umilință; pomenindă de plata dreptiloră, de munca păcătoșiloră și de altele de toate căte spre îndreptară și luminară vieții noastre cești creștinești privescă. Prină versurile și laudele cêle de cântări, cêle așăzate prină suflară și luminară Duhulă sfântă de sfinții și dumnezești părinții noștri, de Ioannă Damaschină și de ceialalți, îndulcindă și mângăindă sufletele ascultătoriloră. De acéstă dară, de toate ca o pricinuitoare și mijlocitoare fiindă pravoslavniculă norodă Dumnezeiasca osărdiăa prăosfinției tale, ca intru o icoană vécinică spre dovediră râvnei ceiă păstorești și spre pomenire neuitată intru netăcută laudă a binelă, ca intru o stilografie, adăogăi și eu, măi miculă și pră plecatulă duhovnicesculă fiulă prăosfinției tale, dinu proaste cu totulă și neănvățate buze, ca o pră mică pâră și aducere puțină aciăsta înaintă cuvântare a o face, vestitoră neăncetată prină trănsa alcătuindă-mă a talantulă, pră carele cu véselă și luminoasă și cu îndestulată dragoste l-ăi dată arhierăște lumii și prină typăriră cê de iznoavă a Dumnezești cărții aceștiă, preste puțină fiindă cu puneră în lumă aciăsta, preste multe puindă-vă și luminăndă-vă intru lumă cê vécinică, intru lumina cê neapusă, intru vécinica și negrăita Inpărăția Tatălă și a Fiulă și a Duhulă sfântă, intru vécii ceiă netrecuțiă ai véciloră. Amină.

Aceiă de Dumnezeu proslăvitei Arhipăstoriei tale măi mică și intru totă pră plecată fiu sufletescă,

Filaretă Arhimandritulă.

Prădoslovie.

Pravoslavniciloră și de Dumnezeu iubitoriloră celitoră.

In lumă aciăsta nu e nimica măi putérnică, nimica măi tare, o celitoră pravoslavnică, decâtă cuvântulă lui Dumnezeu, că de-l vomă asemănă și foculă celui de toată materiăa mistuitoră, acesta cu adevărată măi putérnică e și decâtă acesta. Și spre adevérința cuvântulă pildă avemă mulțimile Muceniciloră, cariă numai prău dragostă lui Dumnezeu și prău a levără, nu numai decâtă sabiă și decâtă toate cêlelalte chipuri ale munciloră, ci și decâtă foculă măi ânălți s-au arătată și deși le-au mistuită numai trupurile, dară vitejiăa sufletulă nu o au biruită, ci au trecută biruitoră sufletăște prină focă și prină apă, dupre cumă grăiăște psalmistulă. Multe asemănări materialnice putemă să-i dămă cuvântulă, dară firăște de câtă toate măi ânăltă și măi putérnică să véde de-lă vomă asemănă magnitulă. Acestă, nu fierulă cătră sine-și, ce e materie neănsufletită și peritoarc,

ci sufletele cătră adevărū și cătră mântuire le trage. De-î vomū da asemănarē cu lumina și cu razele soarelui, flū biruiaște cu ființa și pre acesta, încălzândū, înflorindū și făcândū roditoare, nu céle ce sântū pre pământulū cestū materialnicū, ci sufletulū, carele înflorēște prinū cuvântulū lui Dumnezeu, și rodēște florī cerești și rodurī sufletești și vrédnice de jâtnițele céle Dumnezești ale împărăției ceriurilorū ; rodēște rodurī, înf(r)ânare, curățeniia, fecioriia, osârdiia și rāvna cătră céle Dumnezești ale blagocestiei, dragostē, milosteniia, blândējele, smereniia, iubirē de Dumnezeu, iubirē de streinī și de săracī, și cu unū cuvântū a zice, totū binele, ce iaste trebuitorū cătră spășenie, dintru cuvântulū celū Dumnezeescū să naște și izvorăște. Acesta iarășī cu arzătoare puterē și lucrare sa, arde lăcomiia, mistuiaște iubirē de argintū, piiarde curviia, mândriia, mâniia și toate célelalte păcate și patimī, câte dinū călcarē cé strămoșască înjugate sântū cu firē omenescă. Acestū cuvântū Dumnezeescū cu pré multă puterē și bogăție, învistieritū fiindū și intru sfânta și Dumnezeiasca cartē aciasta a Octoihului, vrândū ca unū evanghelicescū adevăratū și pravoslavnicū semănătorū alū cuvântulū celū Dumnezeescū, mai cu multă strălucire și indestulare și alū doilē rândū a-lū sāmănā intru toate părțile pravoslaviei limbii rumânești, typăritu-o iarășī pré sfințitulū Grigorie alū doilē, pré de Dumnezeu iubitorulū Arhiepiscopū și Mitropolitū a toată Țara Rumânescă, și o au dat-o încă pre ia hrană și lumină lumii, mai cu frumoase raze luminată și înpodobită, precumū să véde. Priimiți-o dară cartē, o cetitorī pravoslavnicī și adevărați fii ai Bisericii Răsăritului, cu creștinescă și Dumnezeiască și cu cuviincioasă dragoste, și o cetiți cu înțelēgere și cu duhovniciască luare aminte spre sufletesca și vécinica spășeniia voastră și spre toată blagosloveniia vieții, care iase dinū Dumnezeestile graiurile cărții aceștiia, cântândū și lăudândū prinū tr-ânsa neconținutū pre celū intru Dumnezeiasca Troiță proslăvitū Dumnezeu și făcândū neâncetată pomenire intru pravoslavnicelē și Dumnezeestile voastre slavoslovii, și pentru sănătate, sufletesca spășeniia și vécinica pomenirē pré sfinții sale. Iară mie smeritulū, celuia ce și eu despre o parte m-amū truditū intru sfânta cartē aciasta cu îndreptarē, destulū imī iaste dela a voastră iubitoare de Dumnezeu pravoslavie ertării ceii dorite a mă învrednicī, intru câte ca unū omū și eu voū fi greșitū, și a mi să grăi dela toți cu dragoste: Dumnezeu să-lū ierte.

Pravoslaviei voastre tuturorū de obște smeritū doritorū de spășenie,
Ieromonahū Macarie, Diorthositorul Typografieī.

La sfârșit se afla cererea de iertare pentru greșelile de tipar, reprodușă din Octoihul dela Râmnic din 1750 și semnată de acelaș ieromonah Macarie, «din s(fânta) m(anastire) Dragomirna».

București : Biblioteca Academiei Române.

1775.

389. Capete de poruncă, ed. II, București 1775.

КІПЄТЄ ДЄ ПОРЪНКЪ | Ла тоатъ чѣта Бисеричѣскѣ. | Пѣнтрѣ ка сѣ
пхзѣскѣ фїеце|кареле динь Прѣвѣцїй шї динь | Дїѣкони, деплїнь шї кѣ чїн-|стѣ

даторіа Хотарсаши сѣс. | Якъмъ адошаръ Тѣпхрїте, | Яъ зїлелє прѣ Анхлцатсаши
Домнїи шїи ѡблхдшїторю а- тѣатъ Цара Рсамжнѣскъ. | Іѡ Ялєѡандрс Ѳѡиланть Бое-
кодъ. Яъ сѣнта Митрополїе | Яъ Бсксрїцїи. | Ла Лѣтъ ѣѡѡе. | Де Димїтрїе Пе-
трѡвїчъ Бск.

In-8° mic de 20 foi nenumerotate.

In această carte se retipăresc *Capetele de poruncă* ale lui Antim din 1714, și se dau aci în numele Mitropolitului Grigorie.

In porunca a 11-a se trimete la cărțulia : *Invățătura besericiască* din 1775 (*recte* : 1774).

București : Biblioteca Academiei Române.

390. Evanghelie, București 1775.

ѦѢНТЯ ШИ ДМЊЄЗЄЊЄКЯ | ЄVЯНГЄЛІЄ | Каре сас Тѣпхрїтъ
якъмъ яъ зїлелє прѣ Анхл-цатсаши Дмнїи, шїи ѡблхдшїторю а- тѣатъ Ца-|ра Рс-
мжнѣскъ Іѡ | Ялєѡандрс Іѡѡнъ | Ѳѡиланть Боекодъ. | Кс Блгословїнїа
шїи кс тѣатъ келтсала Пср-тхторюлшї Православїи прѣ сѣнїцїтсав | Кѡрь ГРН-
ГОРІЄ | Митрополїтъ а-тѣатъ Цара Рсамжнѣскъ шїи | Єѡархс Палюрилврк. | Якъмъ
ѣтр-ачїсташъ кїпї Тѣпхрїтх шїи дїврѡ-сїтх яъ склѡнсав Домнїей яъ Бсксрїци яъ
Тѣ-пографїа Митрополїен | [Ла анс]ав дела сїсенїа Лѣмїн, ѣѡѡе. | Де Димїтрїе
Петрѡвїчъ Бсксрїцїи.

In-folio de 4 foi nenumerotate și 180 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 35 de rânduri în coloana. Pagina este încadrată în chenar de linii.

Pe verso titlului se afla stema Țării Românești, imitata după cea din *Noul Testament* din 1703, și versurile reproduse mai jos.

In celelalte foi liminare se află cele două vieți cunoscute ale Evanghelistului Ioan și o «Inștiințare pentru cetania Evangheliilor». Volumul mai cuprinde câteva gravuri și ornamente. Unele din acestea au data și numele gravorului (f. 100): «1768. De Grigorie Ieromonah».

Versuri politice 10 asupra stemei pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Io Alexandru Ioană Ypsilantă Voevodă.

Vulturulū ev(an)g(he)lii tuturorū ne arată
A bogosloviei nălțime minunată;
Vulturulū Ugrovlahiei, acestū ce poartă cruce,
Arată blagocestiia, prin semnulū ce aduce,
Și cu zburare cé pre susū, înțelepciuné mare
A Domnului stăpânului cé fără de asemănare
Lui Alexandru Ypsilantū celui de susū încoronatū
Pe care bine Țara să domnescă ca un stăpânū adevăratū,
Hse, Mântuitorīule, a totū stăpânitorīule,
Invrednicéște pururé cu pace și cu liniște.

La sfârșit, după obișnuitele rugari de iertare pentru greșelile de tipar, se spune :

La încéperé acestiī sfi(n)te și Dumnezeesti Evangheliī fost-amū mai multū îndemnătoriu și sârguitoriu celū mai micū între Ieromonahi Ioachimū Ieromonahulū, chivernisitorīulū Typografii sfinitei Mitropoliī Bucureștiī.

Urmează apoi cunoscutele versuri ale tipografilor pentru încheierea cărții.

București : Biblioteca Academiei Române.

391. Liturghie, Blaj 1775.

ДѢМНѢЗѢЩІАѢ | АВТѢРГІИ | И чѣловъ динтрѣ сѣици Пхрин-
циловъ нѣщри | Іоаннъ Златобѣтъ, Василіе чѣлъ Маре, шѣ | ѡ Прежде сѣинній.
И КѢМЪ | И Дѡав ѡаръ Тѣпхриге: Сѣптъ стѣпжнѣрѣ | Прѣ Анзлатей Анкх-
тѣсѣй Ржмѣкниловъ, | Принцѣсѣй Ирдѣласѣй. И прочѣй, | Дѣней Дѣней. | МѢРІѢИ
ѠѢРѢГІИ | КѢ Бѣгословѣнѣа Чѣловъ мѣй Мѣри. | Ан тѣпографѣа Мѣхѣстѣриѣ Бѣней
Кѣстѣриѣ: | Ан Бѣлѣжъ. | Иниѣ Дѣла Хѣ | АнѣѢ. | Дѣ Пѣтрѣ Папа Бѣни Рѣмничанѣла
Тѣпографѣла.

In-4) de 2 foi fără numerotație și 223 pagine (recte 224 : pagina 131 e de 2 ori). Tipar negru și roșu, 24 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând Buna Vestire, gravată de «Petru T.». Pe foia următoare se află «Aprobația» reproducă mai jos și scara cărții. Volumul mai cuprinde o gravură (pag. 130), reprezentând pe Vasile cel mare, sapata tot de Petru Papav(ici) (tipograful).

Aprobație.

Acăstă sfântă carte, numită Lyturghie, care cuprinde în sine rânduiala vecernii și a utrenii, Dumnezeștile Lyturghii a lui Ioannū Zlatoustū, a Marelui Vasilie și a Прежде сѣинній cu alte rugăciuni și cuvioase rânduiale, cetindu-o și ne aflându întrânsa nici unū lucru pentru care nu s-arū putē typări, decī judecū a fi vrēdnicā a să typări. Blajū, 17 Iulie 1775.

Ieronimū Calnocliū, canonicū și a cărților revizorū.

La sfârșit se citește următoarea înștiințare :

Cătră cetitorū.

Amū vrutū să știī și acăsta, iubitōriule de Hs. cetitorū, cumū că în typăritulū aceștiī Lyturghii, în tălmăcirē și așăzarea cuvintelorū, amū urmatū dreptū izvodulū celui mai vechiū, nimicū schimbândū, fără numai pentru mai marē îndreptare a preoțilorū, amū adaosū învățatura pentru uscarē și ținērē Agneșului peste totū anulū. Decī orī ce smintēlā în slove, sau doarā și în cuvinte s-arū întâmplā să affī în diorthosirē aceștiīa, nu mă judecā, nici mă vinovăți, ci îndreptēzā cu Duhulu blândēțelorū, că precumū dintr-alțiī amū înțalesū și amū și priceputū, așā acumū insumī văzū, fără de puțință a fi a nu trēce cu vedērē desimē și neosăbirē unelorū slove.

Și s-au diorthositu de mine celū mai smeritū între Ieromonași, Ghermanū.

București : Biblioteca Academiei Române.

392. Macarie Egipteanul, *Omilii*, București 1775:

ОМІАГІА | ИДЕКЪ КСѢИТЕЛЕ ЧѢЛШІ АТРѢ СѢИИЦИ ШІ | ДѢ ДСАМНЕЗІС ПѢРТХ-
ТѢРЮЛШІ ПХРИТЕЛШІ | НѢСТРѢ МЯКІРИѢ ЧѢЛШІ МАРѢ ѡ ІГ҃УИТѢ-НШІШІ, ѡКѢМА АТЖА
ѡАРХ ДИИТРѢ ЛІМБА | ІАЛИИКѢКЪ СКОДѢ ШІ ТИПХРИТЕ А ЗІЛЕЛЕ ПРѢ АСМІНАТѢЛШІ ДѢМ-
НШІШІ НѢСТРѢ Іѡ | ИДЕЗІАНДРѢ ВЪНИАИИТ БОГЕВОД : КѢ | Бѣгословѣнѣа Прѣсѣпи-
циѢлШІ ІРХІЕ-ПІСКОП ШІ Митрополит ѡтѡатѢ Ѡг҃гро-вѣлхѣа КѢр ГРИГОРИѢ.
Прин ѡсѣрдѣа | ШІ КѢЛТѢЛА ПРѢКѢВІѡШІЕІ СѢЛЕ КѢр | ФИЛІРѢТЪ ІРХІМАНДРИТѢЛ
сѣинтей | Митрополиі Ан Бѣкѣрѣиѣ. Ан ІНША | Дѣла Хѣ. АнѣѢ. | Дѣ Пѣпа Квѣстандин
Тѣпографѣла Ржм.

In folio de 1 foaie și 6+211 pagine.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești și versurile reproduse mai jos. Urmează apoi o înșirare a omiliilor în rezumat; iar la sfârșitul ei, sub o cruce întreită, de compoziție tipografică, se citesc următoarele:

La începeré typăritului acești sfinte și Dumnezești cărți, fost-am și eu îndemnătoriu cel mai mic și smerit între Ieromonași Ioachim Ieromonahul Chyvernisoriu tipografiei.

Pomenéște, Doamne, pe robii tăi cei ce s-au ostenit la aciastă sfântă carte.

Versurile asupra stemii:

Stihuri asupra peceții prénălțatului Domnului nostru.

Corbul, carele stemma Valahiei însemnéză,
 Pre măriia sa Ypsilant Alexandrul Domn îl adeveréză,
 Carele pentru a sa bunătate și multa vrednicie,
 Fu ales de sus și pus la aciastă Domnie.
 Tu dară, Doamne Iisuse, marele împărat,
 Carele pre acest Domn luminat l-ai âncoronat,
 Păzéște-l în pace cu sănătate, cu viață fericită,
 Intr-al Ungrovlahiei prénălțat scaun cu Domnie slăvită;
 Iar după toate acéste vremelnice și trecătoare,
 Rugămu-ne a-î da Măriei sale vécinica desfătare.

La sfârșitul cărții se află această înștiințare:

Cetitorilor celor pravoslavnicî.

Mărire, cinste și închinăciune celui unuia întru sfânta Troiță proslăvitului Dumnezeu, carele după început ne-au ân vrednicit de am ajuns și sfârșitul. Iară ceia ce vă veți ântâmplă a ceti bucurați-vă întru Domnul, și orice greșală și neajungere omenéscă veți afla, nu o punereți întru ponos, ci o îndreptați cu duhul blândéțelor, fiindcă mâna cé de țărână și minte cé pământéscă și omenéscă cu neputință e a fi fără de greșală și fără de smintelă.

Pravoslaviei ceii de obște cugetătoriu de tot binele,

Ieromonahă Macarie,

Smeritul tâlmăcitoriu sfinteii cărții aceștiia.

București: Biblioteca Academiei Române.

393. Psaltire, București 1775.

ΨΑΛΤΗΡΙΨ Φερνχίτσαши Прорóксаши | шй ѿпзрáтсаши Дáвїдъ. ѿксѣмь ѿрхши
 ѧ Дóлаваръ | тупхрїтѣ ѿ зїлеле Прѣ-лсамнáтсаши Дóмнїсаши | нóстрс ѿѿ ѿде-
 ѿѿндрѣ | Іванъ ѿѿнáнтъ Бокóдъ · | Къ Балгослóкїнїа шй кел-тсїáла Прѣсѿїцї-
 тсаши | Мнтрóполїтѣ ѧль оѿггроклáхїн | Къръ ГРІГОРІЄ: ѿ сѿїта | Мнтрóполїа Бѣ-
 кѣрїцїлоръ. | лá ѧнсалъ дѣла ѿдáмь зсѿнѣ. | Сáс Тупхрїтѣ дѣ Пóпа Квн-стандїнъ
 Тїпогрáфсалъ Рым.

În 4º de 8 foi fără număr și 224 foi numerotate 24 de rânduri în pagina incadrata cu chenar de linii. Pe verso titlului se află stema Țării Românești, imitata după cea din *Noul Testament* din 1703, însă fără chenar, și 4 versuri asupra stemei, semănând cu cele

din Apostolul dela 1747. Pe ultima pagină a foilor liminare se află cunoscuta gravura reprezentând pe David, reprodusă de atâtea ori (v. facs. 239, vol. I, 410).

«Prédoslovia cătră cetitoriu», nu prezintă nici un interes.

La urma predosloviei se zice :

La începeré typăritului acești sfințe și Dumnezeești Psaltiri fost-amū și eu îndemnătoriu celū mai micū și smeritū între Ieromonași Ioachimū Ieromonahulū Chivernisitorilū typografieî.

La sfârșit, ietările pentru greșelile de tipar sunt semnate de: «Ieromahū Macarie din s. m. Dragomirnei, Diorthositorilū Typografieî».

București: Biblioteca Academiei Române.

1776.

394. Evanghelie, Blaj 1776.

ЕФЪНТЪ ШЪ ДМНЪЗЕМЕКЪ | Я ЛУЪ ИЪ ХЪ. ЕВАНГЕЛІЕ Я-
КЪМЪ А ДѢАВЪ ВАРЪ ТЪПРИТЪ, СЪПЪ | СЪКЪНЪРЪКЪ ПРЪКЪ ЯНЦАТЪИ ЯПЪРЪКЪ ТЪКЪИ
РЪМЛЪКЪНЛЪРЪ ПРІНЦЪКЪИ | ЯРДЪКЪСЪИ, ЯПРЪЧЪ: ЯПРОЧЪ: МЯРІЕИ ОЪРЪЕИИ. | КЪ
ЕЛГОСЛОВЕНІА ЕЦЦЕЛЪКЪИ СДЛЕ ПРЪКЪ | АМНІАТЪСЪИ, ШЪ ПРЪКЪ ОУСФЪИЦІТЪСЪИ, | ДМНЪСЪИ
ДМНЪ | Г. ГРІГѢРИЕ МЯЪРЪ | ВЛЪДЪКЪИ ФЪГЪРЪШЪСЪИ, ШЪ АЛЪ ПРЪКЪ ЯНЦАТЪИ
КЕСАРЪ КРЪІРЪИ, ШЪ ЯПОСТОЛЪ ЧЕЦІИ МЪРІИ СЪКЪТЪНІКЪ ДНЪ ЛЪДЪНТЪСЪ. | ЯПРОЧЪ:
Я ТЪПОГРАФЪ М: БУНЕИ ВЕСТІРИ: | Я БЛАЖЪ | ЯНІИ ДЕЛА ХЪ. ЯПЪОСЪ. | ДЪ
ПЕТЪСЪ ПОПО БИЧЪ РЪМНІЧАНЪСЪ ТЪПОГРАФЪСЪ.

In-folio de 4 foi și 344 pagine. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 39 rânduri în coloana. Titlul este încadrat într-o gravură sapată de Sandul Tipograf, care este și autorul celor 4 gravuri mari cari reprezintă pe cei patru Evangheliști, în corpul cărții.

La sfârșit se află următoarea înștiințare :

Cătră cetitoriu.

Acumū adoao oară typărinđu-să aciastă sfântă Ev(an)g(he)lie, multe alunecături și greșale voiu fi făcutū, unele dinū alunecare și trecere cu vedere slovelorū, care nu multū între sine să osăbescū, precumū а de cătră л, к de cătră в, н de cătră н, є de cătră с, з de cătră ъ; și altele pentru graba cetirii probelorū; iară altele pentru slăbicūne firii, care nici pe unū omū nu lasă fără de greșală. Însă, câtū mi-au slujitū puțința, m-amū sârguitū a urmă întru toate izvodulū. Decī orī ce smintelă în slove, sau doară și în cuvinte s-arū întâmplă să afli, nu mă judecă nici mă vinovăți, ci îndreptându cu duhulū blândetelorū mă iartă, aducându-ți aminte de cuvântulū Domnului, care zice: de veți ertă, erta-să-va voao; și iarăși: și ne iartă noao greșalele noastre pre cumū și noi ertămū greșiilorū noștri; căria ertări poftescū să vă invredniciți prinū rugăciunile acestorū sfinți Evangheliști, care ne-au lăsatū aciastă Dumnezeiască Evanghelie, care dându mărire unūa Dumnezeu celū slăvitū în sfânta Troiță, că după începutū ne-au invrednicitū de amū ajunsū și sfârșitulū.

S-au diorthositū de mine celū mai smeritū între Ieromonași, Ghermanū de la Mănăstire Bunei Vestiri dinū Blajū.

București: Biblioteca Academiei Române.

395. Mineiul pe Octomvrie, Râmnic 1776.

МИНЮЛЪ | ЛЪНН ЛЪН ОКТОВРІЕ | Къре с-ас Тупхрѣть акѣмь ѿтѣю Рѣ-
мжнѣще ѿтрѣ ѿтѣм Домніе ѿ прѣ | ѿнхцаѣтѣсѣш Дѣмнь | ІѦ ПЛЕЪ ПНДРЪ
ІѦ ПНЬ | УЩНЛАНТЪ БОЕКОДЪ | КѢ Благословѣнѣа, шѣ тѣатѣ Кѣл-тѣааа
прѣ Ѧфѣцѣтѣсѣш Митропо-лѣтъ ааь Оѿггровлѣхѣй, Кѣрь | ГРИГОРІЕ. | Принь
ѡсѣрдѣа сѣнѣци сѣле ѡбитѣрюаѣш | де Дѣмнеѣѣѣ. Кѣрь КѢСІРІЕ Ѧни-скѣпѣаь
Рѣм: ѿ сѣнѣта ѣпископіе ѿ | Рѣм: Да ѡнѣаь деаа Хс:—ѡѣѣѣ: | Ѧ-ас Тупхрѣть де
смерѣтѣаь ѿтрѣ Іе-ѣромѣнѣхѣй Кѣлментѣ ѣромѣнѣхѣаь Туп. | Шѣ де Пѣпа Кѣстандѣнѣ
Тупогрѣѣѣаь Рѣм:

In-folio de 3 foi fără numerotație și 240 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 38 de rânduri în coloană.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești din *Molitvenicul* dela Râmnic din 1758 (facs. 297) și primele 8 versuri din *Octoiul* tipărit tot acolo, în 1750 (v. mai sus, pag. 114). Urmează apoi prefața, care se reproduce mai jos și, pe ultima foaie, o gravură pe lemn a lui P(opa) C(onstantin), reprezentând pe Isus Cristos pe cruce, și cu o invocație în proză.

Prefața :

Tuturorū celorū ce cu cinste duhovnicăscă și cu cinste politicăscă să despăr-
țescū, a ceї dintăiu și a ceї dupre urmă șădere, înbrățișare cu căzuta
cinste făcându-vă, ceiu dela acelū Cerescū dătătoriu, totū darulū celū bunū.

Cândū au începutū credința a să naște și a crește, ceї ce să hrăniă
cu învățăturile eї, întăiu să socotiă ca niște prunci. Pentru acēa și sfinții
Apostolī îi hrăniă cu lapte, adecă cu învățăturī lesne pricepătoare, cu rugă-
ciunī ușoare și neostenitoare. Că dinū faptele Apostolilorū vedemū, că alte
slujbe atuncē nu să făcē, fără numai rădicare pâniī, rugăciunī pre scurtū
alcătuite cu dovedirī dinū psalmī și învățăturī pentru credință, iarăși dinū
izvorulū psalmilorū și alū Prorocilorū. Iară după ce au crescutū întru cre-
dință noroadele, și au ajunsū în vârstă de bărbatū, atuncē Diadohiī Apos-
tolilorū, Păstorīī ceї duhovnicești, Arhierēīī ceї dinū toate locurile, au în-
ceputū a înnălță graiurile învățăturīī, a așăzā slujbe în Beserică la vrémē sa,
și a înmulți rugăciunile pentru podoaba Besericīī, și mântuire credincioși-
lorū. Acēste slujbe, acēste rugăciunī, alcătuite fiindū de luminătorīī ceї dinū-
tăiu aī Besericīī, în limba lorū cé grecēscă, mai pre urmă s-au tălmăcitū
și în limba cé slovenēscă, de ceї ce au fostū dupre vremī, și pre alocurī
luminătorīī în Slovaniā. Așjderē și luminătorīī ceї de al treilē aī Besericīī
Rumânești, fiindū cu totulū înstreinați de asemănarē limbīī ceї grecești,
și mai aproape de limba cé slovenēscă, întru acēa ișū făcē și slujbele lorū.
Care slujbe dupre vrémē rămāindū cu totulū neînțelēse la ascultătorī, dinū
păstorīī Besericīī Rumânești, ceї ce au fostū adăpați sau de limba slove-
nēscă, sau de cé grecēscă, s-au sârguitū în totū félulū de au datū în limba
rumânēscă, pre cumū să vādū câteva slujbe ale Besericīī. Intre céle-lalte
cărți de slujbă să vādū trebuincioase și slujbele sfinților céle ce sântū în
céle 12 Minēe, pre cariī sfinți totū de o protivă crezându-ī și cinstindu-ī
Grecīī, Slovaniī și Rumāniī, nu de opotrivă îi lăudā Rumāniī întru slujbele
lorū. ci cu o slujbă de obște a. unū Mucenicū lăuda o sută de Mucenicī,
cariī toți acēste avândū unū nume de mucenicū, au fapte deusebite ale mu-
cencieī, la care fapte au asēmene și laude potrivite, pre cumū să vādū întru

acéste 12 Minée. Acéste socotindü păstorülü alü Ungrovlahiei, carele véculü de acumü și-lü socotéște lui-și cinste, și Pătriia sa să făléște întru sine ca întru o podoabă, pré sfinția sa Părintele Mitropolitulü, Kyriu Kyrü Grigorie, carele némulü trăgându-și dinü țara Rumânescă, și fiindü întru sațiu adăpatü de limba cé greciască ce au izvorätü toate slujbele, încätü după învățatura limbii să se poată socoti asémene cu cei dintăiu păstorü ai Besericii Grecești, și văzândü pre patrioții săi lipsiți de slujbele sfinților celorü dinü toate zilele, n-au puțutü suferi aciastă lipsire de folosü, ci vrândü ca Beserica Rumânescă să o înpodobescă, și pre fiii săi cei Duhovnicești cu rugăciunile sfinților celorü dinü toate zilele mai tare să-i îngrădescă, n-au socotitü nici ostenelă la talmăcire, nici chieltuială la tipărire; ci la talmăcire cândü să puté ușură de grijile duhovnicești, însuși silindu-se, și prinü tr-ai săi ucenicü duple datorie ajutându-se; iară la chieltuială însuși singurü încercându-se. Fost-au rugatü de noi amândoi Episcopii cei supuși sfinții sale, ca să ne îngreoiaze și pre noi, ca în Typografiile Episcopiei noastre să mișcămü măcarü degetele la grotatē cu care să încercase céle îngreoiate de vârstă și de ostenelü duhovnicești umerile sfinții sale. Și cu rugăciunü plecândü cé fierbinte râvna sa, s-au datü la Episcopiia Râmniculü a să typări luna lui Octovrie și céle ce urméză după aciasta, alte doao luni. Decü eu cu toată silința înbrățișândü trēba, amü datü în typariu, întâiu luna lui Octovrie, amü făcutü ca să se înțelegă tuturorü slujbele sfinților ce să laudă întru aciastă lună. Amü protimisitü aciastă lună în typariu, fiindü că întru aciastă lună au luatü începere rânduialele țării, céle ce prinü pace s-au așazătü. A sfinților dintru aciastă lună rugăciunü, au mișcatü inima împărăției asupra cérierü țării ce întru aciastă lună au făcutü; rugăciunile acestorü sfinți au făcutü ochiulü bländü alü împărăției asupra ticăloasei Patrii, a căriia au binevoitü a-i întări céle vechi privileghii și obicēuri. Toți darü câți aveți evlavie cătră sfinții Legii noastre, toți câți aveți credință la rugăciunile lorü, toți câți aveți nădejde la mijlocirile lorü céle cătră Dumnezeu indeletniciți-vă a ceti slujbele sfinților, ce să cuprindü întru acestü Mineiu și în céle următoare, pre amăruntulü cetiți vieții lorü, și cetiți și laudele ce s-au alcătuitü întru acéle vieți; vedeți înțelepciunē a Dascalilorü, ce au alcătuitü acéste laude; băgați sēmă la noimele ce să cuprindü în slujbe; socotiți și vremile la carele sântü orânduite slujbele. Noimile toate să zidescü și să alcătuescü dinü materiia vieții, iară vecerniia și utreniia arată prinü aligorie că sfinții întru aciastă lume ca întru o séră sfârșindu-se, să vorü sculă la utreniia învierü ceii de obște. Decü după mărimē harulü, după măsura folosulü care căștigați dinü slujbele sfinților, asémene rădicați glasuri de mulțămire pentru osărđiia pré sfințitulü alü nostru păstorü, carele ne-au pusü innainte aciastă masă duhovniciască, și pre mine mă cunoașteți pururē: că mai multü cinstescü folosulü de obște de câtü răsuffarē ce-mi ține viiața, a căriia toate puterile duhovnicești și trupești sântü întinse în armonie ca niște coarde, ca ori cândü le va mișca degetele obștii, sântü gata a face glasulü ce iaste plăcutü la dragostē tuturorü.

Alü părții tuturorü, alü ceii Besericești și alü ceii politicești, fierbinte rugătorü cătră Dumnezeu,

Chesarie, Episcopulü Râmniculü.

Teatru politic, tradus din limba latină în limba noastră simplă de către prea înaltul și prea înțeleptul Domn al Ungrovlahiei Nicolae Mavrocordat. Acum a doua oară tipărit. În Lipsca Saxoniei, la Bernard Christophor Breitkopf și Fiul. 1776.

In-8° de 4 foi și 504 pagine.

Ediția întâi a apărut tot la Lipsca în 1758, (v. mai sus. p. 143) și a treia la Veneția, în 1802.

București : Biblioteca Academiei Române.

1777.

398. Antologhion, București 1777.

ѸНѸОЛ'ОГІОН | ЧѸ кѸпринде ѸтрѸ сине ржндѸла тѸтрѸрѸ ДѸ-|незе-
ѸциларѸ Празниче, Ѹле сѸнциларѸ челѸрѸ | нѸмицѸ шѸ Ѹле сѸнциларѸ де Ѹще
дѸпесте (sic) | тѸтъ ѸнѸль кѸ май бѸне ѸдрептѸрѸ дѸтрѸдо-|сѸтъ шѸ май ѸджѸитѸ, кѸре
ѸкѸмѸ де ѸзноавѸ с-ѸѸ | тѸпѸрѸ(тъ) ѸтрѸ Ѹль тѸейлѸ ѸнѸ Ѹль Домніей прѸ | Ѹсми-
нѸтѸлѸй ДомнѸлѸй нѸстрѸ | ІѸ ПЛЕѸѸИНАРѸ ѸѸИЛѸИТѸ РОЕВОДѸ. | ѸтрѸ
Ѹль шѸпте(с)прѸзечелѸ ѸнѸ Ѹль ѸрѸтепѸсторѸей | прѸ сѸнцитѸлѸй митрополѸтъ Ѹ тѸатѸ
ОѸгггггг-|вѸлѸѸлѸ КѸрѸс КѸръ ГРѸГОРІѸ. | КѸ тѸатѸ кѸлтѸла прѸ сѸнци сѸле Ѹ
сѸѸта | МитрополѸе Ѹ БѸскрѸци ла ѸнѸль | дела ХѸ ѸѸѸѸ. | де ДимитрѸе Петро-
вичѸ БѸскрѸциѸ. ТѸѸгрѸлѸлѸ.

In-folio de 1 foaie titlu și 572 foi text. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană. Titlul este încadrat. Pe verso titlului, stema din *Noul Testament* din 1703 și următoarele versuri :

Stihuri politice 6 asupra stemei pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Domnă Io Alexandru Ioannū Ypsilantū Voevodū.

Soarele, luna și corbulă împreună,

Încă și spata cu buzduganulă spre laudă să adună,

Și acéste, Doamne, îți înpletescă stemă înfrumusețată :

În locū de părinți, soarele și luna ți să arată ;

Iară corbulă, carele au hrănită pre celū flămândū Ilie,

Aduce-ți, Doamne, cu crucé putere și tărie,

Spre ceī văzuți și ne văzuți cu mare biruință,

Pre cumū rugămū pre Dumnezeu cu multă umilință,

Să te întărescă minunată în domnie slăvită,

Cu pace și cu liniște, cu viață norocită,

Și întrū alū său Dumnezeescū lăcașū și fericire

Să-ți dé ceresculū Împăratū parte de moștenire.

Exemplarul nostru se termină cu foaia 562 (recte : 572). La sfârșitul acesteia se citesc următoarele :

Typăritu-s-au aciastă sfântă carte ce să numéște Anthologhionū prin ostենѸла și sârguiala mai miculū între Ieromonahī Ioachimū Ieromonahulū.

București : Biblioteca Academiei Române.

399. Arhieraticon, Blaj 1777.

ИРХІЄРЯТІКОН | ТЖЛХІТЬ ДЕ ПРЕ ЛІМБА ЁЛНІКСКХ ПРЕ | ЛІМБА РСАМЖ-
НІКСКХ, КАРЕЛЕ КСРІНДЕ | І СІНЕ ТОВАТХ СЛДЖЕА ІРХІЕРІКСКХ, | ІКІМЪ ІТЖІО ТІПХРІТЬ. |
КЪ БІГОСЛОВЕНІА ЁЦЕЛЕНЦІЙ СІЛЕ ПРѢ | ЛСАМІНАТСАДІ ШІ ПРѢ ІСФІЦІТСАДІ | ДІМЬ
ДІМСАДІ МІТРОПОЛІТЬ, | Г. ГРІГОРІЄ МІЄРЬ | БЛДІКА ФХГХРАШСАДІ, ШІ І
ТО(А)ТХ | ЦІРА ІРДІКАСАДІ І ПРѢ ІНЗАЦІТЕЙ | КЕСАРУ КХЦІЦІЙ МХРІРІ ЄВѢТНІКЪ
ДІНЬ | ЛХВІТРС. | І ЄФІТА МІТРОПОЛІЄ І БІАЖЬ. | ІНІА ДІЛА МЖНІВІРѢ ЛІМІЙ |
ІАЦІОЗ.

In folio de 1 foaie și 44 pagine. Tipar negru și roșu. Titlul este incadrat.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Vasilie cel mare, într'o gravură mai mică decât pagina și semnată de Petru Papav(i)ci T(ipografu)l).

București : Biblioteca Academiei Române.

400. Aritmetică, Viena 1777.

«Arithmetică românească și nemțască. In Beci. 1777.»

Popp, *Disertație*, 98.

401. Висоучнѧ, Blaj 1777.

БЪКОБНЪ | ПЕНТРС ДІПРІНДІЕРѢ ПРІНЧИЛАРЬ | ЛА ЧІТАНІЄ, ШІ ЛА ТЕМІЮЛЬ
ІКХ-ЦХТІРІЙ КРЕЩІНІЦІЙ, ІПРОЧІЙ. | КЪ БІГОСЛОВЕНІА ЁЦЕЛЕНЦІЙ СІЛЕ ПРѢ ЛСАМІНА-
ТСАДІ, ШІ ПРѢ | ІСФІЦІТСАДІ ДІМСАДІ | ДІМЬ, | Г: ГРІГОРІЄ МІЄРЬ БЛДІКАІЙ
ФХ-ГХРАШСАДІ, ШІ ІА ПРѢ ІНЗА-ЦІТЕЙ КЕСАРУ КХЦІЦІЙ, ШІ ІПО-|СТОЛІЧІЦІЙ МХ-
РІРІ ЄВѢТНІКЪ | ДІНЬ ЛХВІТРС. ІПРОЧІЙ: ІПРОЧІЙ: | ТІПХРІТХ І БІАЖЬ, І ТІПОГР-
АФІА | М: Б: ВІСТІРІЙ, ФІКРАРІЄ. СІ. | ІНІА ДІЛА ХЄ ІАЦІОЗ. | ДІ ПІТРС ПОПОВІЧІЙ
РЫМНІЧІНІА ТІП:

In-8° de preste 19 foi nepaginate, 21 rânduri pe pagină.

In dosul titlului este: «Rugăciune Sfântului Maximă înainté Cetanii.»

Cartea cuprinde: «Slovele glavișnoare» (capitale), «Slovele mai mici», «Glasnice», «Dyftonghi», «Neglasnicile», «Cadesă a ști că а ă в џ ѣ pentru numele și cuvintele grecești léu prîimită Slovénii.» «Prosodiile orthografii.» Rugăciuni și câteva învățături trebuincioase creștinului.

Blaj : Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu.

402. Bucvar, Viena 1777.

«Bucvariu pentru prunciі ceі românești, care se află în crăiasca țară și hotarăle ei împreunată. Beciu 1777.»

N'am văzut exemplare. Vezi :

Iuliu Vuia, *Scoalele românești bănățene în secolul al XVIII.* Studiu istoric (Orăștie 1906), p. 104.

403. Cartea Mariei Terezei pentru incorporarea Bucovinei, (Viena) 1777.

2 foi.

București : Biblioteca Academiei Române.

404. *Catavasier*, Blaj 1777.

КѢТѢЙѢІА РЮ | Якъмь атраѣмъ ѡрѣ Тѣпхрѣтъ. | Кс Бѣгословѣніа Едце-
ленцѣй | сѣлѣ Прѣ асминѣтсѣлѣ шѣ | Прѣ ѡсфѣицѣтсѣлѣ Дѣмнѣ | Дѣмнѣсѣлѣ Мнтрѡ-
полѣтъ, | Г. ГРѢГОРІѢ МѢСРѢ | Блѣдѣка Фѣгѣраицѣсѣлѣ, шѣ | а тѣдатѣ Цѣра Яр-
дѣсѣлѣ | а Прѣ ѣнѣлѣцѣтѣй Кѣсѣарѡ | Крѣцѣй мѣхрѣй Екѣтнѣкѣ | Днѣ лѣдѣтрѣс.
Ѡ Ефѣнта Мнтрѡполѣ ѣ | Блѣжѣ. | Янѣсѣлѣ Дѣла мѣхнтѣсѣрѣ Лѣмѣй | ѣлѣѡѣз. | Дѣ Пѣтрѣс
Пѣпо Енѣчѣ Рѣм: Тѣпогрѣфѣсѣлѣ.

In-16, de 3 foi și 463 pagine. Tipar negru și roșu. 19 rânduri pe pagină.
Pe verso titlului se află reprezentat Domnul Cristos.

București: Biblioteca Academiei Române.

405. *Catechism mic*, Viena 1777.

Catechismul sârbesc, românesc și nemțesc despre care s'a vorbit mai sus, p. 205, No. 385 și care a fost tipărit în trei rânduri, se pare că a eșit într-o ediție în anul 1777. N'am văzut exemplare. Se află însă amintit în:

Tribuna, (Sibiu) 1892, No. 253, p. 1012. — I. Vuia, *Școalele românești bândătene în secolul al XVIII*, p. 102.

406. *Catahisis*, Iași 1777.

КѢТѢЙХѢІЕЪ | Едѣс ѣ скѣрѣтъ прѣко-слѣвнѣкѣ Мѣхртѣснѣсѣрѣ | а Лѣцѣй
крѣшнѣицѣй кѣрѣ, | ѣкъмь с-ѣс тѣпхрѣтъ кс | Бѣгословѣніа прѣ ѡ-сфѣицѣтсѣлѣ Мн-
трѡ-полѣтъ ѣлѣ Молдѡвѣй Кѣрѣ | ГѢБРѢЙѢ, ѣ сфѣнта | Мнтрѡполѣ ѣ Лѣшѣ. | Лѣтъѣ,
ѣлѣѡѣз.

In-16, de 3 foi fără numerotație și 66 numerotate.

Titlul este încadrat. Prefața începe pe verso titlului. Pe ultima foaie liminară se reprezintă Domnul Cristos blagoslovind. Gravura este semnată: «Protoierei Mihail Strilb(ițchi)».

Prefața:

Predislovie către cetitori.

Fiește care dreptă credinciosă creștină voiaște ca să-și lumineze cugetulă inimii lui și a filorū lui cu învățătura și cu știința. Mulți sântă de să silescă a ascultă și a să învăță dinū scripturile sfinților părinți; încă și pe fii lorū în totū chipulū îi nevoescă spre învățătura cē sufletescă. Darū maī mulți sântă ceī făr-de învățatură, și pricina iaste că sântă nebăgători de sēmă, nu vorū să știe învățătura bisericăscă, nici pe învățatorii bisericēști nu-ī ascultă ce încă îi defaīmă. Apoi cumū potū să știe dogmele legiī creștinești? Deci spre cē de obște după putință luminaře iatā s-au datū în tipariū aciastă cărțulie, ce să numēște Catahisisū, adecă în scurtū pravoslavnică mărturisire, în care să află tâlcuire la symvolulū credințiī, la cēle zēce porunci, la rugăciunē Domnēscă Tatălū nostru și la cēle noao fericiri evanghelicēști, adunare alēsă și de folosū fiește căruīa pravoslavnicū creștinū, ca să-și lumineze cugetulū inimii spre cunoștința adevărului. Priimiți darū cu dragoste toți ceī ce poftiți să vă luminați pre voi inși-vă și maī alesū pre fii voștri spre cunoștința credințiī ceī adevărate și urmarē faptelorū bune, ca

să vă rămâe vécnică pomeniré. Domnulă să vă blagoslovéscă pre voi și blagosloveniă sa să se adaogă spre voi și spre feciorii voștri.

Fiindă ostenitoriu și chyvernisoriu Proto-Iereï Mihailū Strilbițchiï, exarhū Mitropolii din Iași.

București : Biblioteca Academiei Române.
Biserica Ortodoxă, XVI, 914.

407. Ceasoslov, București 1777.

Ч Ы ГО Г Л О В Ъ | Кáре Къспринде ꙗ сине тоатъ сáжбе, | де зй шй де нóапте áкáмь á пáтра | ѡаръ Тѣпхрѣтъ, ꙗ зйледе прѣ лѡми-нáтсáшй шй прѣ ꙗнзлáтсáшй Дóмнь | á тоатъ цáра рѡмжнѣскъ | ІСѦ ІЛѢЃІНДРЪ ІСѦІНЬ ВѢИЛІИТЬ БОѢВО-ДЬ. | Къ блáгословѣніа, шй къ тоатъ кел-тсáллá á прѣ сфѣнциѣтсáшй Митро-полнѣтъ, Іль Оуггроклáхѣй Күрѣс | Күрѣ ГРІГОРІЄ. | ꙗтрѡ кáре с-áс áлкхтсáйтъ шй Пасхá-лїй де ѱ: де áнй ꙗнáйтѣ спре мáй | лѣсне причѣпере дѡпъ áчѣле гречѣщй. Шй | с-áс Тѣпхрѣтъ ꙗ сфѣнта Мѣтрополіе | á Бѡксрѣщнлврь лá áнзль мжнтсáрїй | ꙗѡѡз, ꙗ лѡна лѡй мáй ꙗ Ѣ: | Принѣ ꙗдемнáрк Ѣмерѣтсáшй Мѣтро-полнѣтъ áль Мирáлїкїей ФІЛІАРѢТЬ. | де Димїтрїе Петрóвнчъ Бѡксрѣщн Тѣн:

In-4° mic de 2 foi și 544 pagine. Tipar negru și roșu, 26 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești cu versurile de mai jos. Urmează apoi arătarea cuprinsului.

Stihuri asupra stemei prѣ lumnáтулїй și прѣ innáľáтулїй Domnū Alexandru Ypsilantū Voevodū.

Toate semne minunate, — cé în marcă sântū semnate:

Crucé tuturorū aratá — o pravoslavie lumnáť;

Corbulū lipsii ímplinire — în vreme de máhnicїune;

Iară soarele bunáťaté — și luna pováțuire;

Armele o stáпánire — cu máй buná ocrotire

A Domnuluї ce ne-au datū* — Dumnezeu celū прѣ înduratū Alexandru Ypsilantū, — celū cu íнțeleпїuné máй naltū,

Pá care Is. sá-lū íntárescá, — nesmintitū sá ni-lū ferescá,

Ca cu pace índelungáť — țara sá obláđuíascá.

București : Biblioteca Academiei Române.

408. Ceasoslov, Iași 1777.

Ч Ы ГО Г Л О В Ъ | Тѣпхрѣтъ ꙗ зйледе прѣ ꙗнзлáтсá-лшй дóмнзáшй нострѡ Грїгорїе | ІлѢЃІНДРЪ Гїка Боекодѣ | къ блáгословѣніа прѣквсфѣнциѣтсá-лшй мѣтрополнѣтъ áль молáѡкей | Күрѣс Күрѣ Гáкрїнль. | Ѣ-áс тѣпхрѣтъ ꙗ Митрополіе ꙗ | лшн къ тоатъ келтсáллá дѡм': | пах: Іáникзй Фїйка Рѡпосáтсá-лшй Рáдзль Рáкокицѣ Бнк: Бель | Лѡгофхтѣ, дхрѡнндѡ-ле пелá мз-нхстїрн шй пелá Бнскречн ка сз | помѣнѣскъ нс-меле дѡми-сáле. | ꙗ áнй дѣла Хѣ: ꙗѡѡз.

In-4° de ? + 348 foi numerotate. Tipărit cu roșu și negru, cu 22 rânduri pe pagină. Titlul e încadrat și între stâlpi, iar jos într'un cartuș se vede numele *Proto-Ierei Mihailū Strilbițchi, Ecsarhū Mitrop.* Pe verso titlului, o gravură pe lemn, reprezentând pe Maica Domnului cu Isus în brațe, semnată iarăș *Ierei Mihailū*.

La sfârșit, f. 421 :

Typăritu-s-au și s-au diorthositu acestu Triodionu prinu ostenela și însăși osârdua pré smeritului între Ierodiaconî Anatolie.

Iarū carii vă veți întâmplă a ceti pre aciastă carte, veseliți-vă întru Domnulū și pre mine (mă rogū) să mă ertați pentru greșelile, care știu că veți găsi atălū la cuvinte, câtū și în lipsa slovelorū, și cu duhulū blândé-țelorū ostenindu-vă, îndreptați, ne grăbindu-vă a mă defăimă, căci și noapte în toată curgeré acestui lucru o amū făcutū în locū de zi; pentru că știutū de toți ăaste lucrulū acesta, că precumū ăaste cu neputință omulū a nu greși, asémené și typariulū nu să poate a fi fără de greșală.

Alū ceii de Dumnezeu dréptei credinței voastre, pré smeritū și gata a slujī, Anatolie Ierodiaconū, dinū sfânta Episcopie a Rîmniculūi.

În ce chipū dorescū ceī ce înnoată pre apa mării, ca să ajungă la limanul cel cu adăpostire, carii sântū bătuți de valurile mării, asémené și ty-pografii voescū să ajungă la sfârșitulū cărții.

Inceputu-s-au acestu Dumnezeescū lucru în luna lui Octovrie 20 de zile, și au luatū săvârșire la luna lui Fevruarie 25, anulū 1777.

Să dămū darū, noi toți ostenitorii typografieī, laudă, cinste, slavă, închinăciune și mulțemită celui în Troiță unuia slăvitū Dumnezeu, carele ne-au ajutatū după începutū de amū ajunsū și sfârșitulū.

Sfârșitū și lui Dumnezeu slavă.

București : Biblioteca Academiei Române.

411. *Adunare de poezii encomiastice*, Lipsca 1777. — Grecește.

Σ Υ Λ Α Ο Γ Η | ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΩΝ | ΠΡΟΣ ΤΟΝ | ΨΗΛΟΤΑΤΟΝ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΝ ΑΥΘΕΝΤΗΝ | ΚΑΙ ΗΓΕΜΟΝΑ ΠΑΣΗΣ ΟΥΓΚΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΚΥΡΙΟΝ | ΚΥΡΙΟΝ | ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ | ΨΗΛΑΝΤΗΝ | Συλλεχθεῖσα μὲν | παρὰ | ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΛΛΑΡΑ | Ὁ δὲ τῆ δαπάνῃ τόποις ἐξεδόθη | Ἐπιμελεία δὲ καὶ διορθώσει τοῦ ἱατροφιλοσόφου | ΚΥΡΙΟΥ ΘΩΜΑ ΜΑΝΔΑΚΑΣ Η. | Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1777. ἐν Λειψία. παρὰ τῷ τυπογράφῳ Κυρίῳ Βρεϊτκοφ.

Adunare de diferite poezii de proslăvire, către prea înălțatul și prea credinciosul Domn și stăpânitor a toată țara Românească, Domnul Domn Ioan Alexandru Ipsilant, adunate de Nicolae Vellara, cu a cărui cheltuială s'au dat în tipar, prin îngrijirea și diortosirea doctorului în medicină și filosofie, domnul Toma Mandacaș. În anul mântuirii 1777, în Lipsca. La tipograful domnul Breitkopf.

In-4° de 36 pagine.

Colecțiunea cuprinde :

1. Compuneri de ale lui Nicolae Vellara : a) Introducere în proză. b) Versuri iambice, compuse cu ocaziunea rezidirii curții domnești de către Ipsilant : «Λαμβικολ εις την νεοπαγεισαν Κούρτην» ; c) Diferite poezii scurte elegiace ; d) Poezii compuse cu ocazia facerii unei cișmele de Ipsilant în București ; e) Versuri iambice și politice pentru chioșcul făcut de Ipsilant la Herastrău.

2 Cuvintele de laudă adresate la zile mari domnitorului și familiei sale, scrise în proză de Ambrosie Pamperis, urmate de alte câte-va poezii eroice de acelaș.

3. Epigrame elegiace scrise de dascalul Teodor dela școala domnească din București.

4. O elegie eroică scrisă de Constantin Haği Gheorghe Cehan catre Domn.

5. Stihuri pentru cișmeaua din Focșani de preasfințitul domn domn Filaret.

6. Versuri elegiace ale Paharnicului Dimitrachi Panaghiotachi pentru chioșcul dela Herăstrau: τὸ ἐν Ἑρεστρήφ κίοςκι.

7. Elegia lui Vellara catre Domn pentru cladirea Academiei din București.

București: Biblioteca Academiei Române.

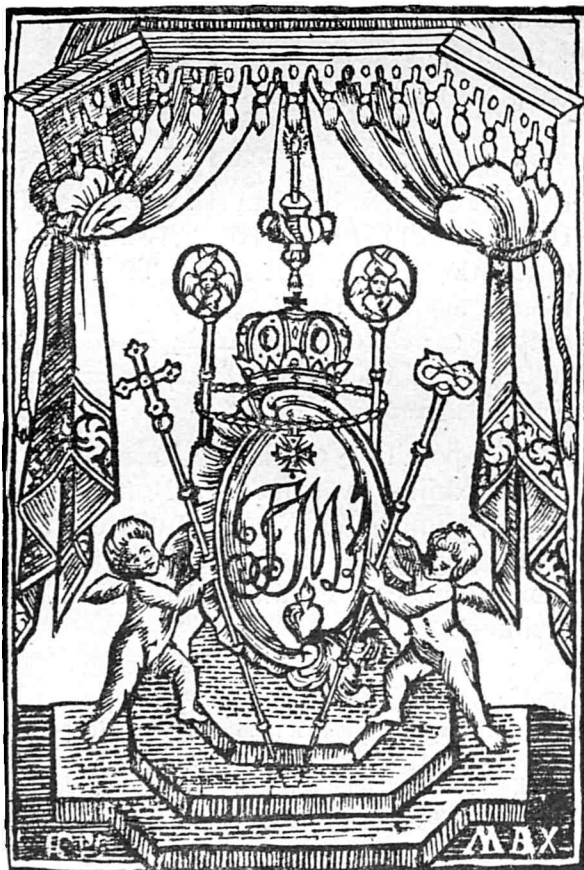
1778.

412. *Catavasior*, Iași 1778.

К Я Т Я В Я С І Ё Р Ю | Я К ъ м њ ѣ т ѡ ю т ѡ п з р ѣ т ь ѣ т р ѡ ѣ т ѡ ѡ д ѡ м н ѣ ѡ п р е
л ѡ - м н ѡ т ѡ с л ѡ ѡ д ѡ м н ѡ | К Ѡ С Т Ѣ Н Т І Н Д І М І Т Р І Ѧ | М ѡ Р ѡ З Ъ К Ѡ Б Ѡ В Ѡ Д Ѧ | К ѡ
Б ѡ Г С Л Ѡ К Ѡ Е Н І А Ш ѡ К І Е Л ь - т ѡ І ѡ л ѡ п р e ѡ с ѣ ѣ ц ѣ т ѡ с л ѡ ѡ | м и т р ѡ п ѡ л и т ь ѡ л ь м ѡ л д ѡ в е й | К І Р І Ѧ
К ѡ Р ь Г Я В Р І Я Л ь | ѣ т р ѡ ѡ с ѡ т и п ѡ г р ѡ ф і e ѣ с ѣ ѣ т ѡ м и т р ѡ п ѡ л и e ѣ і ѡ ш ь | ѣ ѡ н ѣ
Д е л ѡ Х ѡ : ѣ ѡ ѡ ѡ н .

In-16 de 4 foi fără numerotație și 279 numerotate. Tipar negru, și roșu, cu 17 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se afla monogramul Mitropolitului, cu diferite ornamente, gravat de Iere(i) Mih(a)il Strelbițchi) (facs. 301).

301. — Din *Catavasior*, Iași, 1778.

Prefața :

Cuvântu cătră Cuvântulū Domnulū Dumnezeulū nostru Iis. Hs.

Fără de începutū, pré vecīnice, întru totū puternice, făcătorīule și a totū stăpânitorīule, lumină dinū adevărată lumină, izvorulū înțelepciunii, prinū tine toate au fostū și iarăși sintū, și fără de tine nimicā n-au fostū ce au fostū, și nimené fără tine a face ceva nu poate, că însuși ai zisū, că: «Fără de mine nimicā nu puteți să faceți». Pentru aciasta și noi nevrédnicii robīi tăi, cei ce s-au ostenitū dinū preună cu mine în lucrulū typografiei și amū fi greșitū întru acestū lucru a catavasiilorū, după slăbăciuné minții și a firii noastre ceii proaste, tu însuți, Doamne Dumnezeule, îndreptătorīule, îndreptéză lucrulū mâinilorū nostre cu a ta bunăvoire și cu lucrare pré sfântulū tău Duhū. Cu frică și cu cutremurū înainté strașnicii slavei tale māriri cădemū, și mâinile noastre céle de pământū le rădicămū, și cu unū glasū strigāmū: Slavă, cinste și mulțămire ție începătorīulū, și săvârșitorīulū îți aducemū. Făcătorīule și mântuitorulū nostru, credemū și mărturisimū, că pre sfinții casii tale i-ai îndemnatū cu Duhulū tău celū sfântū și au alcătuitū spre folosulū celorū ce cântă și celorū ce ascultă. Și iarăși credū, că celū ce va cântă dinū inimă lină și umilită va fi priimită ca o jărtvă ție începătorīulū vieții, întru mirosū ca o bună mirézmă duhovniciască. Aceste dinū adânculū inimii cu osârdie îți aducemū, (că sângurū ai poroncitū zicând: «Dinū lucrulū mâinilorū voastre întâi Domnulū să-ți aduceți»), și iată că ale tale dintru ale tale sântū, că toate cele ce ne-ai datū noao ale tale sântū, cumū și noi ai tăi sâ(n)temū.

Păzăște cu Dumnezăiasca mila ta pre bine credinciosulū Domnulū nostru Costantinū Dimitriu Muruzū Voevodū, corona țării Moldovii și toată curté lui cu puteré ta ocrotéște. Și pre toți boerii cei bine voitori țării aceștie îi ocârmuește. Păzăște cu Dumnezăiasca mila ta pe pre osfințitulū Mitropolitū Gavriilū cu toată eparhie sa a țării Moldovii, cu Dumnezăiască puteré o îngrădește. Și pre sfinții arhieriei și totū cinulū preoțescū și călugărescū și pre toți pravoslavnicii creștini îi acopere cu mijlociré pre sfinței, pre curatei, pre blagoslovitei, slăvitei stăpânii noastre, născătoarei de Dumnezeu și pururé fecioarii Mariei, și cu rugăciunile tuturorū sfințilorū cei dinū vécu care bine au plăcutū ție. Aminū.

Celū mai micū între prezviteri amū fostū ostenitorū și chivirnisitorū la tipăritulū acestui Catavasierū, Proto-Ierei Mihailū Strilbéchiū și exarhū dinū Mitropolie Iașului. 1778, Avgustū 25.

Cartea începe cu tropariul Nașterii în grecește, ca un fel de explicație a gravurii care urmează și care se află în fața textului, și continuă apoi tot în grecește.

La pag. 46 acelaș text în românește. Tot restul este în românește.

București : Biblioteca Academiei Române.

413. Ceasoslov, ed. V., Blaj 1778.

Ч И С О С Л О В Ъ | Якъмъ а чинчк ѿарз Тѣпхрїть. | Къ Бл҃гословїиѡ Ѣдце-
ленцїи | сале Прѣ л҃минатсѡсїи шї | Прѣ ѡсѣїицїтсѡсїи Дѡмнь | Дѡмнѡсїи Мнтро-
полїть, | Г: ГРІГОРІЕ МІЕРЬ | Блздїка Фхгхршсѡсїи, шї | а тобатз Цара Пр-

ДѢЛСАШЪ, | ѧ Прѣ ꙗвляцѣтей Кессарѣ | Крѣщѣнїи мѣрїи Евѣтинкѣ | Днїи лѣднѣтрѣ. |
 ꙗ Сѣѣта Мнѣрополѣ ꙗ | Блѣжѣ. | Ёнѣль дела мѣнтѣѣрѣ | Лѣмїи ꙗѣѣн.

In-8° de 2 foi nenumerotate și peste 600 pagine. Cu negru, cu 19 rânduri pe pagină și câteva ilustrațiuni, semnate *Petru P. Typpgr.*

Galați : Biblioteca Urechiă.

414. Ceasoslov, București 1778.

ЧѢСОСЛОВЪ | Че ѡре ꙗ сїне слѣжба де зї | шї де нѡанте, дѣпѣ рѣн- |
 дѣла сѣѣтей Бесѣрїчї. | Ёкѣмѣ ꙗтр-ачестѣ кїпѣ Тѣпѣрїтѣ | ꙗтрѣ ꙗтѣмѣ Дѡмнїе ѧ
 прѣ | Лѣмнїатѣсѣшї Дѡмнї Іѡ | Ёлѣѡандрѣ Іѡанѣ Вѣнїантѣ Бѡвѣ. | Кѣ блѣсѡлѡвїнїѣ
 шї кѣтѣѣ-ла прѣ сѣѣїцїтѣсѣшї Мнѣро-полїтѣ ѡлѣ Оѣтѣрѡвѣлѣїтѣ Кѣрѣ | ГРїГѢ-
 РїЕ. ꙗ Тѣпогрѣ-фїѣ сѣѣїтѣ Мнѣрополїи | ꙗ Бѣкѣрїшї: ла ѡнѣ ꙗѣѣн. | Де Днїи-
 трїе Пѣтрѡкнѣ Бѣк: Тѣї.

In-8° mic de 7 foi fără număr și 310 foi numerotate, cu 17 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află o gravură, repetată și la f. 299 v. reprezentând pe Cristos stăpânitorul lumii și semnată : «De Dimitrie Popovici... typ. 1778». Sub cea dintâi se află versurile acestea :

Iisuse, lumina lumii,
 Indrepteză-mi lucrare mainii,
 Ca toți prinu ia să mărescă
 Mila ta s-o proslavescă.

N'am văzut exemplare complete.

Galați : Biblioteca Urechiă.

415. Mineiul pe Noemvrie, trad. de Episcopul Chesarie, Râmnic 1778.

МИНЄЮЛЪ | ЛѢНІА ЛѢИ НОЄМВРїЕ | Кѣре с-лѣ Тѣпѣрїтѣ ѡкѣмѣ ꙗтѣмѣ Рѣ-
 мѣ-нѣѣе, ꙗ зїлѣлѣ Прѣ Лѣмнїатѣсѣшї Дѡмнї Іѡ ЁЛ(Є)ѡАНДРѣ ВѣнїАНТ Бѡвѡвѣ
 Кѣ блѣсѡлѡвїнїѣ прѣ сѣѣїцїтѣсѣшї Мнѣ-трополїтѣ ѡлѣ Оѣтѣрѡвѣлѣїтѣ Кѣрѣ | ГРї-
 ГОРїЕ | Прнїи некѡїнїѣ шї Тѣлѣмѣѣрѣ, Ювнѣ-тѡрїѡлѣшї. Де Дѣнїезїс Кѣрѣ. | КЄ-
 Є ПРїЕ | Єпнѣкѡпѣлѣ Рѣмнїнѣсѣшї. ꙗ Сѣѣта | єпнѣкѡпїе ѧ Рѣмнїнѣсѣшї. | Ла Ёнѣль
 дела Хѣ : ꙗѣѣн : | Де Пѡпа Кѡстандїнѣ Тѣпогрѣфѣсѣлѣ Рѣм : | Шї де Днїи-трїе Мнѣ-
 рїи Пѡпѡкнѣ Тѣї.

In-folio de 3 foi fără numerotație și 207 numerotate. Tipărit în acelaș fel ca Mineiul pe Octomvrie (v. mai sus, n° 395).

Pe verso titlului se afla aceeaș stemă ; versurile însă sunt altele :

Stihuri politice 5, asupra Coroanei pre înălțatului, slăvitului și bine credinciosului Domnă Io Alexandră Ioannă Ypsilantă Voevodă.

Corbulă odinioară pre Ilie au hrănită
 și Dumnezeiasca poruncă au plinită,
 Carele în gura sa ține crucé cé cinstită,
 Céia ce iaste dinu darulă lui Iis. armă nebiruită.
 Acıasta s-au dată nădejde și tărie dela ce(lu) pre înaltă
 Innălțimeı tale, Doamne Alexandre Ypsilantă,
 Prină caré pre toți vrăjmașı să biruești,
 Ca luminata și slăvita Domnie să-ți întărești.
 Intărescă-te dară Dumnezeu întru Domnie cu mare biruință,
 Pre cumă și noi ne rugămă cu fierbinte umilință.

Prefața :

La toată persona ce să va indeletnici a cetii, dându cé intru Hs. înbrățișare, rogü pre același dătătorü de haruri a-î dărul toată fericiré.

Trei epohásü adecă vécuri însemnate au avutü Țara Rumánescă: Ünü vécü au fostü intru carele s-au luptatü cu războae; altulü intru carele s-au începutü zidiré mănăstirilorü celorü Domnești; altulü intru carele s-au începutü tâlmăciré cărțilorü dupre slovenie pre limba rumánescă. Țara Rumánescă, cândü avé războae, să numiia Dăchiia, și lăcutorii ei Dachï și Ghetï, cariï au avutü războae cu Înparații Râmléni; însă dela Avgustü Chesarü, prelungindu-se războaele până la Traianü și Sevirü, fiindü Dichevalü pre acéle vremi Voevodü Dachilorü, după cumü Dionü și Zonarä ceï ce istorescü de Traianü anume arată pre Dichevalü cumü că au avutü războiu cu Dometianü și cu Traianü Înparatulü. Iară zidiré Mănăstirilorü s-au începutü dela Radulü Voevodü ce-ï zicü Negrulü, întâiulü Domnü alü țării, carele au ziditü Mănăstiré dinü Câmpulü-lungü și Besérica dinü Târgulü Argeșului, unde să află sfintele moaste ale Muceniții Filothiia. Iară tâlmăciré s-au începutü în zilele lui Mattheï Voevodü Basarabü, și s-au adăogitü în zilele lui Șarbanü Voevodü Basarabü. Iară la cé de săvârșită podoabă au venitü în zilele lui Constandinü Voevodü Basarabü Brâncovenulü, prinü osârdiia lui Kyrü Damaschinü Episcopulü de Râmnicü. Dinü véculü războiului avemü înștiințări: Ne-au rămasü sémne pline de întristăciune, că Dichevalü s-au săvârșitü în robie în Beligradü; iară a lui Traianü și Sevirü pomeniré să săvârșaste cu picioarele podului de piatră și cu sfărâmaré turnului care până acumü stau în marginile Dunării lângă orașulü Cernetii. Iară din zidiré mănăstirilorü să slăvește Dumnezeu cu bună orânduială; să pomenéște numele și să laudă râvna ctitorilorü Domni; își găsescü răpaosü într-ânsele ceï ce fugü dinü politie, precumü și mulți dinü politie ajungü dinü ajutoriul lorü. Toate acéste folosuri să socotescü mici și vreménici, cândü să potrivescü cu folosulü tâlmăcirii cărțilorü. Slavosloviile céle cătră Dumnezeu nu să facü numai cu gura, ci aducü și rodü minții ceï pricepătoare, precumü Apostolulü zice: numele nu rămâne închisü numai în zidurile mănăstirilorü, ci fiindü scrise la începutulü cărțilorü, precumü alü lui Mattheï Voevodü în Pravilă și în alte cărți, alü lui Șarbanü Voevodü în Biblie, alü lui Costandinü Voevodü în alte multe cărți, ca cu niște aripi alérgă pre la marginile pământului; să cunoscü după moarte de ceï ce nu-ï știia în viață. Și aciastă slavă nu să supune vremii, pre cumü zidurile mănăstirești stricăciunii, ci aduce vréme și stă împreună cu curgeré soarelui înnoindu-se cu typariulü, carele stricăciosü fiindü dinü fire, și după alcătuire, dă nestricăciune la lucrurile lumii céle stricăcioase. Fără nici o sfiială pocü numi epohi alü patrolé, adecă vécü însemnatü, véculü de acumü alü Țării Rumânești, care l-au făcutü însemnatü și în vremile céle viitoare pomenitü Domniia pré luminatului nostru Domnü Alexandru Ypsilantü Voevodü, căci numai în zilele Măriei sale s-au învrednicitü țara a căștigă în scrisü dela pré putérnica împărăție așazământuri pentru a sa oblăduire. Pentru carele pre cumü a să așază s-au străduitü Măriia sa, asémené a să urmă cu folosü de obște pururé au pri-

vegheată înțelepciune sa. Acéiași înțelepciune aș întocmită orânduială mănăstirilor urmându canoanelor vieții călugărești. Au rădicat dăjdile preoților după porunca Domnului, ce ăste scrisă la carté Levyților. Și pentru ca să împlinască cuvântul Psalmistului: «pre săracă și pre văduvă va ajută», dându pildă cu a sa bogată dare, au pusă în mijlocă cutie, la caré, dină picăturile prisosului dându fiește carele, să adaoge cătă ună izvoră curgătoră de haruri și răcoritoră de ceș însetați dină lipsă. Iară cé mai vrédnică de pomenire faptă socotescă a fi aciăsta, că staré dăjdiloră, ce eră înființată întru nestatornicie, Măriă sa, după ce cu sfatū de obște au așăzată sumă, au potrivită vrémé, o iotă sau o cirtă n-au mai strămutatū, și aciăsta în vremi nestatornice. Inșă acésté de obște. Iară deusebitū véculū Domniei sale l-au însemnată Craiova, caré ca una ce e întâiu lăcuită decâtă toate părțile Țării Rumânești, măcară că unū véculū au petrecutū suptū putéré lui Dichevalū cé războinică, măcară că s-au odihnitū într-unū véculū de anī 60 suptū oblăduiré Basarabilor Banoveți, ce au fostū așăzați de Râmleni să oblăduiască cu titlu de Bănie, până cândū s-au supusū celui întâiu Domnū Radulū Voevodū, ce să zice Negru, măcară că s-au înmulțitū suptū cé după vremi stăpâniré vecinii Austriei, inșă nu pomenéște ca celū de acumū véculū, încungăuratū cu liniște și cu pace, mai multū de cătă în locurile céle ce să liniștescū prinū cetăți și cu războaie.

Lăcuiitorii Craioveii, ceș ce nu puté să-și stăpânescă viețile, acumū și la prisosulū lorū nu să supără de stăpânitorii. Boerimé, ce să uită pentru depărtare, să cercetéză nevăzându-se și să miluiaște nearătându-se. Decī eu întru acestū véculū cu liniște petrecându, fiindū îndemnatū de pré Sfințiă sa Părintele Mitropolitulū Țării, răvnitorulū patriei și eparhieii, maiciii sale ceii trupești, și fiici duhovnicești, adaogū tălmăciré și tipăriré a lunii lui Noemvrie. Toți sfinții, cariī vă prăznuiți pre fiește care zi, voi în viață prinū faptă, iară după moarte prinū laudele faptelorū îndemnați pre toți spre urmaré voastră, căutați la atăta norodū rumânescū, cariī vă știu numele, vă credū sfințeniă, darū dină neștiința limbii și din nepricépere nu să indulcescū de buna alcătuire a laudelorū voastre, după măsura darului ce ați aflatū innainté Domnului, rugați-vă pentru paza liniștii vécului de acumū, ca să poată fiește carele a slujī pentru slava voastră, descoperindū acope-mântulū neînțelegerii prinū tălmăciré și puindū lumina laudelorū voastre innainté oamenilorū ca pre unū sféșnicū prin typărire, ca să vază toți faptele voastre prinū laude și să slăvescă cu cântări pre Părintele Cerescū.

Alū tuturorū fierbinte rugătorū cătră Dumnezeu,

Chesarie, Episcopulū Râmnicului.

București: Biblioteca Academiei Române.

416. *Orânduiala lui Gavriil Grigorie Maer, Vlădica Făgărașului, pentru rugăciuni în vederea războiului*, Blaj 1778.

1 foae (placard), datată din Blaj, în ziua de Sf. Ilie 1778, cu semnătură autografa și cu pecetie.

Vlădica se intitulează astfel:

Noi, Gavriilū Grigorie Maerū, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolicescū prin țara Ardélului și părțile ei împreunate, Românilorū, Gre-

cilorū, Rușilorū, Sărbilorū și taturorū celorū de légé grecéscă, Vlădica Făgărașului, alū prē innălțatei chesaro-crăeștii și apostoliceștii mărimī sfēt-nicū din lăuntru.

București : Biblioteca Academiei Române.

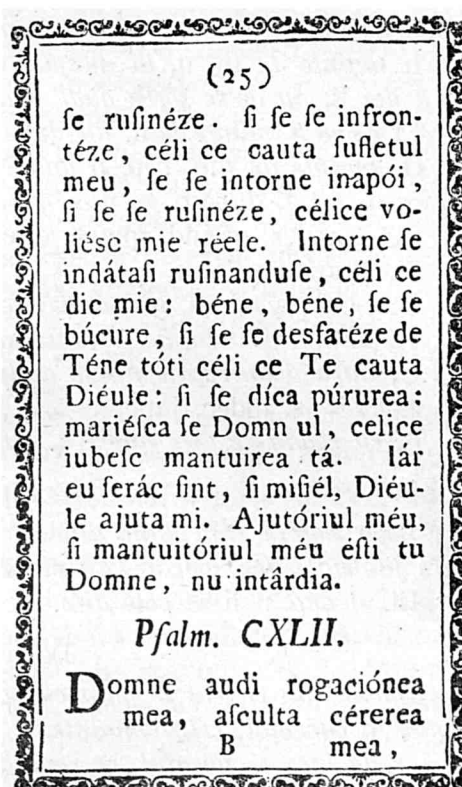
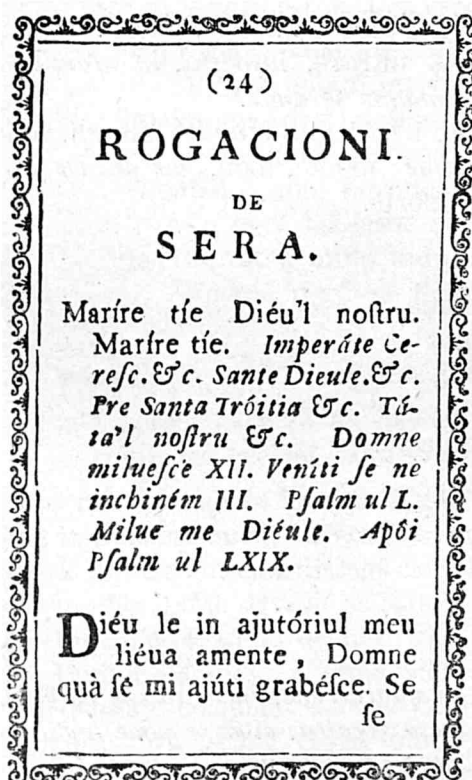
1779.

417. *Ceasoslov*, Râmnic 1779.

Часослов типарит аксам ѿнтрош ачесташ кип ѿ зилеле преа лѣминатсашѣ Домнѣ Іу Пелеандрѣ Vѣнѣлантѣ коеродъ кѣ келтсала юенторюлшѣ де Дсамнезѣс квр Кесарѣ Епис. Рым. ѿ сѣнта Епис. Рым. анша 1779. де Димитрѣе мнх. тврп. . . . протк-торю де грижѣ фіннд тупографіей, квр Іуакимѣ Іеромонахѣ дин сѣжнта митрополіе.

In 8° mic.

Episc. Melchisedec, *Biblioteca Domnului Dimitrie Sturdza de la Miclăușeni*, in *Rev. p. ist. arch. și fil.*, an III, vol. V, p. 142.

302. — Două pagine din *Cartea de rugăciuni* a lui Clain.

418. Clain, *Carte de rugăciuni*, Viena 1779.

CARTE | DE ROGACIONI | PENTRU | EVLAVIA HOMULUI
CHRESTIN. | IN VIENNA | typarita la Joseph Nob. de Kurzbek, Annu'l
Incarnatii | Domnului MDCCLXXIX.

In-12 de 1 foaie, 87 pagine și 3 foi, la sfârșit. Pagina e incadrată (v. facs. 302).
Fără prefața.

La sfârșit se află normele urmate pentru scrierea cu litere latine. Le reproducem aci :

Littere le Romanilor cele vechi.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U X Y Z J.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u z j v.

A. *inainte de n, mb, mp se dice qua si* ♂ *pane, camp, a far de lance, si tot quare cu doi n se scriu*: ann.

C. *Inainte de a, o, u quasi* κ. *car, corn, inainte de e, i qua* ч. *cine ce face.*

D. *Inainte de i quasi zi, se dice.*

E. *Inainte de n, mb, mp, qua i, au quasi* ♂ *adeque* *templa, temp, dente, afar de venin lenire. Si ceele ce se scriu cu doi n.*

G. *Inainte de a, o, u quasi* r. *inainte de e, i quasi* ʋ. *fuga, gura, fugit, genere.*

H. *Nu se aude, dar de va fi inainte de h. c. atunci de este dupe* ch, e, *au i, quasi* κ. *deshhide. De alta data qua* χ *grecesc*: *Christos, chora.*

I. *Inainte de m, n, la inceput quasi* ʦ *intrare, imperat, in sfarsit de n'or fi doi ii, au ei se sorbe quat' numai jumătate se aude.*

Li. *de va fi inainte de li, au dupe* li: a, e, i, o, u, l *nu se aude, cali, eli, volie.*

O. *Inainte de mb, mp, n quasi* u *adeque*: *monte, bon, iar de va fi silaba cu a, au e, dupe o, se dice quasi* oa, *morte.*

Qu, *quasi* κ, *quánd, quare, quum.*

Si, *quasi* шн, *siedi.*

Sce, *sci, quasi* ʋε, ʋн, *crescere, scientia.*

Ti, *de n'a fi inainte s quasi* ʋ, *tiene.*

U, *intra doav vocale nu se aude*: *boui, oui, joui.*

J. *quasi* ж *judec, june.*

Ç, *cu coada se dice quasi* ʋ. *fație, ghiație.*

Diphtongi.

Doav vocale una lang alta se dic qua si cum ar fi numai una, si fiesce quare jumătate den sonetul sau pierde, adeque: *pietri, mieu.*

· *Ei, si qua si ii se pote dice.*

De apostrophe.

Quand' un cuvent se gota cu vocale, si quare vene, anche incepe cu vocale atunci, in cuventul, cel dennainte se pote lassa vocalea, si a se pone apostroph (''); iar de incepe cuventul, ce vene cu in, atunci se lassa i si se pone (') adeque: *n'am, s'au dus la 'ntrare.*

Tot cuventul qu(a)re se gata in a, de nu va fi apostrophit, au duoi aa, au ea, ia au a nu va fi supra insemnat, se dice quasi x. *In vorbe in tempul presente de acum, unde de multi se dice, am se dice* xм. *laudam noi* лxсдxм; *dar de sint doi a, au aua, se dice laudauam, лxсдaм, si este in tempul ce treceua.*

Au se pote dice qua si o, *quum place omului.*

București: Biblioteca Academiei Române.

419. Mineiul pe Dechemvrie, trad. de Episcopul Chesarie, Râmnic 1779.

МИНЮЛЬ | ЛУНІА ЛУНІА ДЕКЕМВРІЄ | КАРК С-АВ ТУПХРІТЬ АКЕМЬ АТЖІВ
РЪМЖ-|НЪЦЕ, А ЗІЛЕА ПРК ЛУМИНАТВАШІ | ДОМНЬ : | ІСО ПЛЕХІАНДРЬ УПІЛІНТЬ
КОЕКОДЬ | КС БАГОСЛОВЕНІА ПРК СФІЦІТВАШІ МИ-|ТРОПОЛІТЬ АЛК ОУГГРОКЛАХІЙ КЪРК |
ГРИГОРІЄ. | ПРИНЬ НЕКОЙНЦА ШІ ТЖАМХІРК, ЮБИ-|ТОРЮАШІ ДЕ ДМНЕЗІС КЪРК
КЕСЯРІЄ | ЄПІСКОПВАШ РЖМНИКВАШІ. А ГФІТА | ЄПІСКОПІЄ А РЖМНИКВАШІ : | ЛА
ІНВА ДЕЛА ХС : АПЦОД : | ДЕ ПОПА КОСТАДІНЬ ТУПОГРАФВАШ РЖМ : | ШІ ДЕ ДИМІ-
ТРІЄ ШІХА ПОПОКІЧ, ТУПІ :

In-folio de 3 foi fără număr și 231 numerotate. Tipărit în acelaș mod ca și *Mineiul* pe Octomvrie și Noemvrie (v. mai sus, No. 395 și 415).

Pe verso se află aceeaș stemă ; versurile însă sunt altele :

Stihuri 5 îndoite asupra peceții pré innălțatului și bine credinciosului Io. Alexandru Ypsilantü Voevodü.

Arma lui Moysi, ce corbulü în gura lui poartă,
Lesne biruiaște a innălțimeî tale înprotivire toată.
Unü soare, celü dinü drépta, arătatü te închipuești,
Idéa dreptății, care tuturorü împărțești.
Alexandre pré innălțate Doamne Ypsilantü,
Neprețuită Coroana désupra peceții ți-o au datü
O sabie și unü buzduganü ți s-au datü întru putére,
Cu care tai lesne și vindecî toate céle réle,
Is. Hs. întru mulți ani cu Dumnezeești puterile sale
Eu mă rogü să te păzescă cu amândoa ramurile
[innălțimeî tale.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândü cé întru Hs. înbrățișare,
rogü pre același dătătoriu de haruri, a-î dăruî toată fericiré.

Priimiți dată în lumină tălmăcirii și a tipăririi și luna lui Dechemvrie,
caré va să zică a zécé. Numărulü alü zécelé iaste cinstitü și săvârșitoriu tu-
tutorü numerilorü, căci după ce ajungî la numărulü alü zécelé, iarășü începî
dela unulü. Intăiu Ovréii și Râmlénii până la Numanü, alü doilé Inpăratü
alü Romei, avé anulü de lunî zéce, și începândü dela Martie, cândü au zi-
ditü Dumnezeu lumé, sfârșiia anulü la luna lui Dechemvrie. Intru aciastă
lună ochiulü ceriulü, soarele celü văzutü, alergândü cu iuțime nespusă,
ajunge asupra zodiei ce să numéște Cornü de capră. Asémené și Soarele
dreptății Hs. născându-se după trupü întru aciastă lună, s'au culcatü între
doao vite fără nicî o podoabă. Luna aciasta, întru caré s-au întâmplatü Naș-
teré, au fostü în véculü celü de alü șaptele alü lumii, létü 5500 dela zidiré
sa. Acestü vécü iaste alü Creștinilorü și va ținé până la sfârșitulü lumii.
Aciastă lună au fosü la trei zeci și noao de ani, anulü celü dupre urmă alü
inpărăției lui Irodü și la alü patruzecelé anü alü inpărăției lui Avgustü Che-
sariulü. Intăiu istoricii numără anii dela zidiré lumii, sau dela Avraamü
sau dela Olimbiădele Ellinilorü. Alții dela războiulü ce au avutü Ale-
xandru înprotiva Persilorü, alții de la Dioclitianü Inpăratulü, numindü acelu

vécü, vécü mucenicescú, pentru războiulü ce au făcutü acelü tyranü asupra Mucenicilorü. Iară dinü zilele lui Iustinianü Inpăratü au începutü să se numere dela naşteré lui Hs. ce să prăznuiaşte întru aciastă lună. Iară obicéiulü ce numără anii dela Ianuarie s-au aşăzatü, fiindü că Ianuarie iaste şi încéperé anului după obicéiulü Râmlénilorü ce vomü arătå la luna cé viitoare. Şi să arată în Istorie, că obicéiulü de a să numără anii dela naşteré lui Hs. întâiu povăţuitoriu s-au arătatü Dionysie celü Micü. Acesta, Tătarü fiindü după némü, monahü după cinü, numărătoriu de anü după învăţaturå, în locü de a să numără anii dela Dioclitianü, au aşăzatü în Besericå anii cei dela întruparé Domnului. Sântü dinü istoricii anilorü, cariü, cu adâncime cercetându arată că, naşteré lui Hs. s-au făcutü cu 4 anü mai nainte decâtü au socotitü celü numitü mai susü Dionysie. Inşå toată lumé cu de obşte întocmire au priimitü aşăzare acestü Dionysie, numindu-o epohi a lui Dionysie, caré şi aşå va rămâné în véci nepricinindu-se nici o bănuialå la dogmå din bănuåla vremii. Şi măcarü că la numărulü anilorü istoricii nu să potrivescü la naşteré lui Hs., darå pentru vréme şi zioa lunii toţi să întocmescü, toţi cu unü glasü voescü luna lui Dechemvrie să fie, întru caré s-au arătatü lumii naşteré Domnului. Şi mai vârtosü celü întru Arhieréi Dascalü al lumii Ioannü Zlatoustü cu nebiruite dovediri să ostenéşte a încredinşa Naşteré Mântuitorüluü a fi întru aciastă lună. Pentru toate céle mai susü zise, aciastă lună iaste o mare epohi a tuturorü Creştinilorü; iaste unü Chendronü, dinü carele s-au întinsü în totü cuprinsulü pământului, celü necuprinsü Inpăratulü Cerüluü; iaste o sferå caré au purtatü pre cerü unü ingerü, ce să arătå în chipü de sté şi povăţuia pre maghi. Intru aciastă lună s-au arătatü în lume lucruri minunate, şi preste orânduåla firii întâmplare, nu numai céle ce au propoveditü trâmbişele Prorocilorü, nu numai céle ce bine vestescü Dumnezeştile Evangheliü, ci şi céle ce au scrisü mai nainte în stihuri Sivilele Prorocişe, luându darulü prorocişii platå pentru curåţia şi fecioria întru caré au petrecutü. Inca şi céle ce dovedescü Istoricii cei innainté Evanghelişii şi ne luminaşi de darulü ei, cariü zicü cumü că unü Prupie, popå alü Capiştiü Irei, ce s-au ziditü de Chyrü Inpăratulü Persilorü, au văzutü întru aciastă Capişe o vedéré mare, şi la oamenii înfricoşatå: idolii cei fără sufletü şi ne simţitorü dånţuindü şi cei fără glasü, zicându cu glasü: «Venişii să ne bucuråmü pentru Ira, că poartå în pânţece ca într-unü noianü, corabie de multe aducåtoare». Iară mai pre urmă au văzutü sfåråmându-så acéle Capişti ce dånţuia. Totü întru aciastă lună, fiindü că s-au născutü Proroculü de carele zicé Moysi: «Prorocü va rådicå voao Domnulü», s-au contenitü Måndiile, adecå idolii ceia ce să credé de închinåtorii lorü, cumü că prorocescü la ceia ce-i întrebå pentru céle viitoare. Acéste pricinü eu crezü cumü că vorü îndemnå pre fieşte carele a priimi cu dragoste carté lunii lui Dechemvrie. Acéste vorü pricinü silinşa ca să cinstescå slujbele ce să cuprindu întru aciåsta, fiindü spre slava ståpånului şi Domnului nostru, pentru care s-au întâmplatü întru aciastă lunå céle mai susü zise toate.

Alu tuturorü fierbinte rugåtoriu cåtrå Dumnezeu,

Chesarie, Episcopulü Råmnicului.

La sfârșit, pe f. 231, se spune :

S-au început acestu lucru la Fevruarie în 6, și au luat sfârșit la Mai în 2.

La acestu Mineiu alu lunii Dechemvrie au fostu ostenitoriu la scrisu cu mâna, tocmitoriu și așazătoriu slujbelor cu rânduiala pre cumu să vede, după izvoadele celor ce au fostu talmăcitori, chyrū Anatolie Iero-diaconulū dinū sfânta Episcopie. Iară la typărire s-au diorthositū de Monahulū Rafailū dinū sfânta Mănăstire Hurezii.

București : Biblioteca Academiei Române.

420. *Mineiu pe Ianuarie*, trad. de Episcopul Chesarie, Râmnic 1779.

М И Н Е Ю Л Ъ | Л Ѹ Н Я Л Ѹ Н Ї Я Н Ѹ Р І Є, etc.

Titlul urmează întocmai ca la Dechemvrie, până la al doilea tipograf, care este aci :

Піopa Костандінк Михалковичь Тип.

In-folio de 4 foi fără numerotație și 253 numerotate. Tipărit ca și cele precedente. Versurile asupra stemei :

Stihuri 6 îndoite asupra peceții pre înnălțatului și bine credinciosului Io. Alexandru Ypsilantū Voevodū.

La întâia zi a aceștii luni ni s-au arătatū noao mântuire

Prinū tăiaré înprejuru a lui Hs. dobândindū înnoire.

Și dascalii Beséricii dintr-aciastași au făcutū începătură

A numără anii de iznoavă, lăsându cé véche figură.

In anii lui Alexandru Ypsilantū Dachia să înnoiaște,

Și prinū râvna ce-o arată Besérica să înpodobéște

Prinū typariulū acestorū cărți, care în vrémé lui s-au începutū,

Acésté care ne talmăcite mulți anî ascunse au zăcutū.

Domnulū să-î dăruiască măriri sale anilorū prelungire

Ca să vază în zilele lui și fericită săvârșire,

Și pre Țara aciasta cu pace să o stăpânescă

Rugămū pre Prunculū celū ce s-au tăiatū înprejuru ca să-î dăruiască.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândū cé întru Hs. înbrațigare, rogū pre același dătătoriu de haruri, a-î dăruî toată fericiré.

Toată ciata clirosului, ce așteptați luna lui Ianuarie, pentru sfințeniia ce aduceți apelorū prinū putéré ce aveți a Duhului; toată ministrația Boerimeî ce așteptați pe Ianuarie ca o stihie schimbătoare dregătoriilor; ciata neguțătoréscă, ce alerțați la Ianuarie ca la o mișcare a apeî și mréjă cu caré prindeți slujbele, — toți, vă rogū, aruncați ochii în frunté aceștii cărți și veți vedé, că aciasta iaste unū Mineiu alū lunii cé așteptată de toți, Ianuarie, în limba patriei talmăcită și typărită, pentru ca să aibă fiește care știute slujbele sfinților pre cariî mai vartosū îi punemū mijlocitori a aceștii luni trebuințelorū. Intru aciastă lună să află soarele în zodiia lui Idrohoosū, adecă vărsătorilū de ape, cândū și Mântuitorilū Hs., iarăși întru aciastă lună au stătutū la botezū în apele Iordanului. Aciastă lună a

lui Ianuarie s-au adăogitū de alū doilé împărat alū Râmlénilorū, Numă Pombie, (fiindū că până atunci anulū în zece luni numărându-se, să închieă la Dechemvrie, pre cumū s-au și arătatū la predosloviia a aceștiū luni), carele dândū războiū înprotiva Latinilorū și întru ajutoriū chîemândū pre Ianosū dumnezeulū și biruindū au întocmitū anulū de luni unsprezece, numindu-o luna lui Ianuarie, afierosindu-o aceluī dumnezeu Ianosū, și începere anulū așăzându-o. Ianosū talmăcindu-se va să zică portariū. Deciia cei vechi, după ce s-au așăzatū și luna lui Fevruarie, zugrăviia aciastă lună cu o chée în mâna cé dréptă, răzimată asupra a 12 stâlpī, prinū care vré să arate cumū că aciasta deșchide ușa la céle lalte luni ale anulū. Aciastă lună o ține toți Râmlénii începere de anū nou. La începere lunii aceștiia schimbă ei ofichiile și împărțiiă dregătoriile. Pré creștinulū împăratū Constandinū celū Mare dinū descoperire Dumnezeiască mutândū schiptrurile ale Romei cei vechi la Roma cé noao, ochiulū răsăritulū, pohvala hirii, pré minunatulū Vizantie, și după numele său Constandinopolī, au adusū într-ânsa și obicéiurile Râmului celū vechiū. Dela acestū sfântū împăratū, pre cumū alte bune orândueli s-au datū spre podoabă la Beserică, așă și începere lui Ianuarie s-au așăzatū praznicū de anū nou. Eu, cândū văzū Prințipurile Țării Rumânești că dinū vechime schimbă dregătoriile la începere lui Ianuarie, anū nou numindu-lū și prăznuindu-lū, întorcū ochii miei înapoi la vécurile trecute și débiia pomenite, crezū cu gândulū căia ce cetescū prinū istorii, și mai vârtosū pe istoriculū Dionū, pre carele ilū întărește Meletie Gheografulū Cap. 24, scriindū pentru Mysiia, unde curatū vădește că Traianū împăratulū, după ce au supusū pre Dachī cu piarderé lui Dichevalū, au trecutū mulțime de Râmleni în părțile acéste, făcându-i pre unii proști lăcuitori, pre alții stăpâni lăcuitorilorū. De unde să face nū fără de cuvântū simberazma că, Prințipurile Rumânești, ca niște apichii ale Râmlénilorū, urméză dela aducere și ale lorū obicéiuri. Iară cândū văzū și pre istoriculū Bō, că arată pre marele Constandinū împăratulū că arū fi avutū lucruri ostășăști într-acéste locuri, la care și Meletie Gheografulū scriindū pentru Mysiia de susū, arată pre acestū sfântū împăratū tăbărătū cu oștile aproape de Silistra, nu mă sfiescū a da socotélă că marele Constandinū călcândū ale acestui locū părți, sau însuși întâiū au adusū obicéiurile Râmlénilorū, sau le-au întăritū găsindu-le, ca unū împăratū alū Râmului celū nou. Ci orī de la Traianū sau dela marele Constandinū, de să tragū cu urmaré acéste obicéiuri, nu facū filonichie. Insă eu dintru acéste descoperiū lucruri minunate, aflu liniia némului rumânescū, dinū vechiū trăgându-să dinū slăvitū némū alū Romanilorū, (Valahiī numindu-să după limba slovenescă), a căroră slavă au strălucitū împreună unde ș-au întinsū și soarele razele. Decī aciastă lună a lui Ianuarie pentru obicéiulū ce să păzeste la începere ei, iaste ca o planită caré poartă în sine pohvalele Patriei noastre; iaste ca o planită întru caré să vādū pre anū odată razele Patriei; iaste ca unū sfêșnicū carele și pusū suptū obrocū prinū crăpături și prinū margini iveste lumina între care să slăviia odată céle vechi vécuri ale Patriei. O vécuri, vécuri, ce învechești lucrurile și prefaci stările! Pravilă véche dinū tâu iaste dată în toată lumé ca să nască și să moară,

ca să ăa începere și sfârșitū toate lucrurile. Stăpânulū alū tuturorū n-au voitū să fie nicī unū lucru stătătorū. Toate câte vezi și te minunezi prinū prefacere au că să ducū la pierzare sau la oareși care schimbare. Vezi acelu soare, lipsēște, luna pătimēște și scade, stēlele cadū; pogoară-te dela cēle dinū cerū și te uītă la aerū: acesta să prefacă în totū cīasulū și vine de să face vântū, norū și ploae; pogoară-te la ape: dintr-acēle mari gārle ce le numimū noi pururē curgătoare, unele cu totulū s-au uscatū, altele au schimbatū mătcile și drumurile; însuși ochișanulū, lucrulū firii ceii mare și tainicū, acii de furtunī să innalță, acii să smerēște, și când lipsescū furtunile, nu lipsescū dela dānsulū vārsările și cēle innaoī curgeri; crește și să micșorēzā în toate zilele pre alocurē, încatū poate cinevași să hotārască cumū că ăaste odatā să se usuce și să se aducā întru neființă cu totulū. Insuși și pāmāntulū, de veī căutā, care ilū dovedescū nemișcatū și întru sine statornicū? In unele locuri cade și de Duhū ascunsū să cutremurā, în alte locuri de ape să cufundā, sau de focū să arde. Decī, cândū acēste mari trupuri și vēcīnice oareși cumū dupā vedéré noastrā sântū orānduite spre prefacere și pierzare, ce socotești pentru cetățī, stăpāniri și împārāții, carele atāta sântū de muritoare și stricācioase încatū sântū și aceia cariī le-au întocmitū? Și precumū la oameni sântū tinerēte, urmēzā vārsta bărbātēscā, bătrānețele și moartē, așa și acēste au începere, creștere, stare, innălțare și toate le are pentru aciasta ca să și cazā. Unū cutremurū dinū zilele lui Tiverie, 12 slāvite orașā ale Asiei le-au surpatū; unū cutremurū în zilele marelui Constandinū 12 sate ale Cambaniei le-au înghițitū; unū războiū alū Atilei mai multū de o sutā de orașā le-au prefăcutū în pulbere. Thivele cēle vechi ale Eghypetului debiia auzire le pomenēște. Cēle o sutā de orașā ale Critului abiia cinevași le crede. Orașulū Carhidonului, alū Corinthului, alū Athinei, alū Spartiei, și alte slāvite orașā, cei vechi le-au văzutū și s-au minunatū, noi auzindu-le și nevāzāndu-le ne minunāmū, ne spāimāntāmū, că nu gāsīmū nicī sēmnele lorū. Sate, amū zisū până acumū și orașā; însă și împārāții întregi și stăpāniri numite să prāvālescū într-acē rāpā a pierzării. Infloriā odatā Anadolulū, Asyriā, Eghypetulū și Iudeia. Erā putérnice la arme, erā iscusite la minte. Grecii erā întru minune la învățaturā. Soarta aciasta s-au mutatū la Evropa. Aștēptā și cādéré ei, câtū îi vezi și innălțaré. Și pentru ca să crezi cēle trecute, ce nu vezi, vezi cēle de acumū, ce le crezi: Poloniā cé ca o nemārginitā, ăatā micșorată și împārțitā; Iezuviții, ce duhovniciā și pre tainā împārāțiiā, dinū orānduiāla lorū rādicāți; Sfețiā dinū republicā în despotie rādicată și în monarhie; Bavariā în multe fēluri bārduitā și alte stăpāniri prefăcute în noao oblāduri, mai întāiu necrezute, iarū acumū văzute și pipāite. De unde să véde, că marele acela Meșterū și Ziditorū are pentru lucrurile omenești multe fēluri de chipuri, și dupre plăcere unde socotēște le și potrivēște, și proniā Dumnezeiāscā alergāndū cu umbletū fără de sunetū, cu glāsuire fără de auzire zice unuia să se scoale și altuia să cazā, unuia să împārātescă, altuia să se supue, unuia să se ascunzā altuia și să se ivēscā. Asēmenē și oblāduri Tării Rumānești, fiindū și mai multū supusā suptū nestatornicā pravilā a lucrurilor omenești, fiindū curgerē ei prinū rāpe și pietre ascunse, avāndū țarmurile ei fără limanuri, s-au asemānatū stăpānirē ei cu Paliriile,

adecă cu apele cele ce de diminătă până la o vreme curgă în sus, iară de la o vreme își întorcă curgeré loră în jos; să asómăná și cu curgeré mării pre la Vizantiia, pre caré, vântulă austrului cândă bate îi pricinuiăște curgeré într-o parte, și când delă miază noapte bate, întoarce curgeré înapoi. Intru acestă félă de grabnice mutări s-au aruncatú soarta Țărâi Rumânești. Cândă eră cei dintâi lăcuiitori cu nume de Dachî, ei biruindú pre Râmleni de luă dajde, duple cum iar Meletie scrie pentru Mysia, și trecândú dincoace haznelele ce ținé ca în niște vistierii în locurile apei Arghentii (poate fi Argeșul); iară de la Traianú s-au supusú Dachii, plătindú ei dajde la Râmleni : iată biruitorii supuși. Intru acıastă supunere râmlenescă s-au oblăduitú până la Radu Vodă Negrulú, lt. 1080, sau după alți istorici 1313. De atuncé Banulú Craiovei supuinđu-se lui Radu Vodă și unú trupú făcându-să, totú prințipatulú Țărâi Rumânești să oblăduia cu formă de avtonomie de despotimosú și de alégere la diiadohie a Domniei între fiii și rudele Domnului, sau duple întâmplare între Boiari cu sfatú și priimință de obște a Clirosului și a Boiariilor. Acıastă formă s-au urmatú până la Laiota Basaraba Domnului lt. 1454. La acesta s-au supusú Țara strălucitoare și pré putérnicii Porți plătindú dajde și oblăduindu-să cu privileghiurile sale. Care oblăduire la multe Domnii s-au păzitu și Țara s-au mulțamitú. Iară delă o vreme în multe reformi s-au schimbatú, și delă Constandinú Vodă Basaraba Brâncovenulú cu totul s-au prefăcutú, precumú iaste de toți știutú. Acumú iarăși o suflare de vântú cu liniște, o prefacere a dréptei celui Préinnaltú, au adusú curgeré oblăduirii Țărâi la matca sa, au opritú vânturile, au potolitú valurile, care strămbă cârma oblăduirii, și nelăsândú corabiia să ajungă la limanú în multe rânduri, o cufundă și o spărgé, débiia scăpândú cu trupulú Cârmuitorulú. Țara Rumânescă s-au asemănatú acumú cu pasăre ce să numéște Finixú, carele cu ale sale aripi aprinzândú focú, să aprinde și arde pre sine-și, și făcându-se cu totul cenușă, iarăși dinú pulberé cenușăi să naște și crește. Așa și ia cu lucrările războiului, și de singură însăși între dânsa și de alții arzându-să, s-au adusú măriurile sale în cenușă și în pulbere. Și prinú încenușata staré ei trăgândú ochiulú milostivirii alú pré putérnicii noastre împărății, a doao oară s-au născutú și s-au întocmitú în forma oblăduirii, cu caré să ocrotiia întâi. Au căștigatú bogatele mili ale împărăției, dăruindu-să cu privileghiurile sale. Clirosulú Bersericescú s-au rádicatú în cinste, așázându-se scaunulú Mitropoliei la șădéré scaunului Chesariei Cappadochiei. Boerimé să innalță după liniia familiei. Pământeni să protimiescú după cuvântulú Praviliu ceii politicești; streinii să miluescú duple datoriia firii și a creștinătății; neguțatoriia să sporéște avândú curgeré sa slobodă; dajnicii să adaogă nebănuindu-să de adăogiri de dajdi. Toți petrecú în mulțamire, rugându-se ca să caute dinú ceriú Domnulu asupra țărâi aceștiia, ce iaste ca o vie sădită de mâna sa cé Dumnezeiască, lucrată și ploată dinú darurile sale céle cerești, ca să o ferescă de grindini ce strică rodurile uneori și asupra coptului. Fie Doamne, fie milata spre noi, precumú amú nădăjduitú spre tine.

Alú tuturorú fierbinte rugătoriú cătră Dumnezeú,

Chesarie, Episcopulú Râmnicului.

La sfârșit :

S-au început acest lucru la Mai în 18, și au luat sfârșit la August în 8.

Copistul și corectorul sunt aceiași : Anatolie Ierodiaconul și Monahul Rafail.

București : Biblioteca Academiei Române.

421. Mineiul pe Fevruarie, tradus de Episcopul Chesarie, Râmnic 1779.

Titlul este acelaș ca și pentru Ianuarie.

În folio de 5 foi fără număr și 161 numerotate. Tipărit ca cele precedente.

Versurile asupra stemei sunt iarăș altele :

Stihuri asupra peceții pré înălțatului și bine credinciosului Io. Alexandră Ypsilantă Voevodă.

Luminatulă semnă, ce corbulă în gura lui poartă,
 Inima înălțimeii tale la dreptate o sue toată.
 Alexandre, pré înălțate Doamne Ypsylantă,
 Fără preț coroaă desupra peceții țe-au dată.
 Aciașta s-au dată tărie și putere dela celă de susă,
 Rugăciuni trimițându celă ce pre creștetă țe-au pusă.
 Ună soare pământescă într-aciaștă vreme lumiă te arată,
 Hs. prină typărire acestoră cărți într-aciaștă dată,
 A te acoperi rogă de cele ce aducă întristare,
 Ne supărată de cele protivnice cu putere tare.
 O sabie și ună buzdugană ți s-au dată ca să stăpânești.
 Mai multă printr-acestă miluești decâtă cu pedepsă izbândești.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a cetii, după cé întru Hs. înbrățișare, rogă pre același dătătoră de haruri, a-î dărui toată fericire.

Deșchideți cartă aciașta și veți vedé luna lui Fevruarie. Pre aciaștă lună o au așăzată iarăș Numă, împăratulă Râmléniloră, căci chieimându întru ajutoră pre dumnezeu Fidosă la războiulă ce avé înprotiva Latiniiloră, și biruindu-î, au adăogată și aciaștă lună a lui Fevruarie și au închieiat anulă desăvârșită de 12 luni. Decă aciaștă lună a lui Fevruarie, întâiu cândă începé anulă de să numără dela Martie, cădă cé duple urmă lună a anului; iară după ce Râmlénii au făcută începere anulă luna lui Ianuarie (pre cumă și noi păzimă acestă obicéiu) acumă să numără a doao lună după începere anulă. Ună o numiă Fevruarie, fiindă că norodulă Râmléniloră făcă jărtve în cele după urmă 12 zile ale anulă ce să cuprindé în luna aciașta, ca să se curățescă și ca să ciară dela Dumnezeu odihnă celoră morți. Care acéste jărtve și acéste curățeniă numindu-le ei Februa, pentru acéia numiă aciaștă lună Fevruarie. Ovidă asémené arată cumă că cei vechi toate acélia ce să făcă pentru curățenie le numiă Februa, și arată cumă că în luna aciașta cei vechi făcă jărtve asupra mormânturiloră. La aciaștă lună soarele să află asupra zodiei peștiloră, cândă și Soarele dreptății, cuvântulă și înțelepciuné Tatălă, ca un pește nescoțându graiu, și ne alcătuindă cuvântă, s-au priimită de dreptulă Symeonă pruncă de 40

de zile. Pentru aciastă sărbătoare a Sreteniei, ce să sărbéză într-aciastă lună, să mărește și cinsté lunei aceștiia, să măsură și trebuința slujbelor lunei aceștiia. Luna darū să mărește după mărimé sărbătorii, iară sărbătoare să mărește după mărimé minunii ce au lucratū Minunatulū Dumnezeu. Că pre cumū Nașteré cu stéoa, Botezulū cu deșchideré ceriului și alte praznice le-au măritū cu minuni, așa și acestū praznicū dinū luna aciasta l-au măritū cu delungaré întru care au viețuitū bătrânulū Symeonū la acé vréme preste hotarále firii. Să face întrebare de au fostū Symeonū preotū sau nu. Sfântulū Epifanie să véde că zice cum că au fostū preotū; decī ca unū preotū au avutū putére să blagoslovéscă pre Iosifū și pre Născătoare de Dumnezeu. Iară Dumnezeesculū Chyirilū zice cumū că n-au fostū preotū, duple cumū și Theofylactū la talmăciré evangheliei de la Lucă arată. Iarū de au blagoslovitū, a blagoslovi însemnéză a să rugă, a ură pentru cinevașū bine, pre cumū vedemū la Facere cap. 44, unde zice: «Și au blagoslovitū Iacovū pre Faraò» adecă i-au uratū bine. Și dinū evanghelie să véde că n-au fostū preotū, ci numai omū dreptū: «Și eră în Ierusalimū unū omū dreptū, numele lui Symeonū». Inșă dinū altele să arată că au fostū Preotū, căci s-au arătatū înbrăcatū preoțește, țiindū în mână și toiagū vérede. Nichiforū Calistū, la a șapte carte a istoriei sale, scrie cumū că Symeonū multū gândindū cu mirare la cuvântulū celū prorocescū alū Isaiei ce zice: «Dată fecioara va luă în pânțece» și dinū mirare căzândū la indoială, i s-au arătatū îngerulū Domnului și i-au zisū, cumū că nu va vedé moarté până ce va vedé cu ochii săi pre Hs. Domnulū. Iară Ighisipū istoriculū arată și oareși ce mai multū, adecă că fiindū Symeonū unulū dinū talmăcitorii Bibliei cei dinū vrémé lui Ptolomei, și ajungândū cu talmăciré până la Prociia Isaiei ce amū zisū «dată fecioara», au socotitū că acélū lexisū «fecioară», trebue a să talmăci «o tânără ascunsă de bărbatulū său», iarū să nu să pue «fecioară». Dară, o arătare Dumnezeiască! Acéle cuvinte care le-au pusū elū ca cândū s-arū fi ștersū de cinevași, s-au găsitū iară lexisū de Fecioară; și iarăși ștergândū acélū lexisū, iară s-au găsitū pre cumū întâiu «dată Fecioară», și îndată pentru necredința lui i s-au descoperitū cumū că iaste să se învredniciască a vedé pre acé Fecioară cu ochii săi și pre Fiilulū său zămislitū fără înpreunare bărbătescă. Și pentru accia zice evanghelistulū cumū că îi eră lui grăitū dela Duhulū sfântū, să nu vază moarté până ce va vedé pre Hristosul Domnului. Și adevăratū Dumnezeescū au fostū graiulū, Dumnezeiască porunca ca să nū vază moarté, că numai însuși Dumnezeu iaste Stăpânulū vieții și morții. Elū viața preste orânduiala firii o preface în somnū de moarte și putére morții o preface în Duhū de viață. Pre Avimelehū, pre cei șapte coconī Iamvlihū și cea laltī, ce s-au descoperitū în zilele împăratului Theodosie unde floaré tineréțelorū le suflă Duhū de viață, Duhulū Domnului i-au uimitū întru somnū de moarte. Și iarăși pre Enohū, pre Ilie, pre cariī firé i-ar fi dat ca o dajde de obște stăpânirii morții, Duhulū Domnului i-au rădicatū dinū loculū stricăciunii și-i păzește întru mirézmele nemuririi. Acelașū Duhū, ce suflă în câte patru părțile lumii, acéiași pré puternică voe, la care să supune toată voiré firii, au păzitū pre dreptulū Symeonū, întărindu-i puterile firii peste fire, l-au păzitū

din zilele împăratului Ptolomei, cându eră anii de la Adamu 5223, până la anul alu 37 alu împărăției lui Irodū și alu 40 alu împărăției lui Avgust, cându ajunsese anii de la Adamu 5506, cându s-au născutū și s-au tăiatū înprejurū și s-au adusū la Beserică Hs. Care anī dela Ptolomei până la Srelenie facū anī 283, și mai adăogându-se anī 77, întru carii anī ai vârstei au fostū cândū au talmăcitū sfânta scriptură pre vrémé lui Ptolomei, preste totū să adună numărulū anilorū 360. Și nu poate să zică cinevași că Symeonū au viețuitū întru atâta vrémé de anī, fiindū că viețele celorū vechi să prelungă în anī mai mulți, adecă, pre cumū să arată de lungiré anilorū întru care pomenēște Bibliia că au petrecutū oamenii cei vechi. Căci acēiași Bibliie pre acēi oameni cu viață îndelungată îi arată numai la véculū celū dinū tâiu, iară mai pre urmă dinū vécu în vécu îi arată cu viață mai scurtă. Căci la véculū dinū tâiu, ce să începe de la Adamū și ține până la Noe, să véde că au trăitū oamenii pre cumū Adamū anī 930 și Mathusala anī 969, și însuși Noe anī 950; iară la alū doilé vécu ce să începe dela Simū și mērgé până la Avraamū să véde că s-au înjumătățitū anii vieții omenēști, căci că Simū au ajunsū numai până la anī 600; celū după dānsulū Arfaxadū s-au și mai scăzutū cu anii. Avraamū, dela carele să începe și alū treilē vécu, au viețuitū numai 175 de anī. Și la aciastă scădere de anī întru caré au ajunsū Avraamū eră anulū de la zidiré lumii 3477, dinū care poate face cineva simberazma cu temeiu de cuvântū, că de s-au scăzutū mulțimé anilorū întru care viețuie cei mai dinū tâiu în 3477 ce au fostū trecutū de la Adamū până la sfârșitulū lui Avraamū și s-au înpuținātū, pre cumū curatū vedemū, că dela Adamū ce au trăitū anī 930 la véculū celū dinū tâiu și Noe 950, care puindu-se la numărulū socoteliū, să véde că în 3477 dela Adamū până la Avraamū, s-au scăzutū viața omenēscă cu 755 de anī; asemenēși socotindū flește carele că cu curgeré vremii firé omenēscă au cursū spre slăbiciune. Numărândū 1706 anī de la Avraamū până la Ptolomei cândū au fostū Symeonū, să silēște a créde că într-atâta mulțime de anī trebuia firé omenēscă să slăbescă dinū vécu în vécu, să scază lungimé vieții și să se micșoreze numărulū anilorū ei ca să ajungă la hotarulū ce s-au prorocitū de Davidū la anii 1493, carele zice: «Anii lorū ca unū păiajānū, zilele anilorū lor 70 de anī, iară de vorū fi în puteri 80 și prisosulū lorū ostenelă și durere». De acestū hotarū alū vieții de anī 70 sau 80, au fostū încungirātū și bătrānulū Symeonū, viețuindū în zilele lui Ptolomei, ce au împărățitū în urma lui Davidū cu 730 de anī. La care vrémé și Symeonū viețuindū, pre cumū s-au arātātū, să véde că au fostū în urma hotarului vieții cei de 70 și de 80, totū cu acēi 730 de anī. După acestū hotarū nestrāmutātū poate că firé l-ar fi mai ajutatū cu 20 sau 40 de anī, ca să ajungă la vārstă de anī 120, pre cumū și acumū vedemū rari întâmplări dinū usebită alcătuiré firii; iară a ajunge cu viețuiré până la anī 360, întru unū vécu ca acela cândū viața omenēscă încă cu 730 de anī mai nainte eră hotărālă prinū gura lui Davidū de 70 sau de 80 de anī, o prelungire ca aciasta a anilorū iaste dinū harū Dumnezeescū și dinū tăriia celui pré innaltū, a căruia putere să săvârșaste întru neputință, carele au alesū pre céle slabe ca să înfruntēze pre céle tari, carele au ascunsū de

cei înțelepți taînele sale și le-au descoperit la prunc, la neînvațați; carele prin cei socotiți de lume nebuni, au muștratu pre cei înțelepți și au luminatu lumé; carele luminează pre cei orbi și rădică pre cei căzuți, același însuși au lucratu amândoao minunate minuni în bătrânul Symeon, întârindu-și viața de au trăit preste putere firii și luminându-și gândul ca să cunoască pre stăpânul Hs. ca pre un pre vecinic, iară nu pre cum ilu socotiia alții văzându-l de 40 de zile. Și aciastă luminare a lui Symeon însuși evangheliia o arată zicându: «Au venit cu Duhul în Beserică» adecă din descoperire a Duhului sfintu, de Dumnezească luminare încungiu ratu, de strălucire minunată la fața sa înpodobitu, de Dumnezească uimire cuprinsu. De aceste mișcări fiindu pornitu, pre cum arată ierosolimitul Timothei, viindu în Beserică au văzut pre Hs. prunc și cu fața ca a fulgerului, iară pre Maria Fecioara de cerescă lumină încungiu rată și între cele lalte mueri ce eră întru adunare sa, pre dânsa o au cunoscutu că iaste Maica lui Dumnezeu celui pre innaltu, și așa umplându-se de Duh prorocescu, au grăitu înainte cele viitoare, atata pentru patima Stăpânului Hs. câtu și pentru patima Maicii sale, ce va să simță în sufletu pentru patima Fiului său. Și după ce au prorocitu acesté, au grăitu către Domnul: «O Cela ce te vezi cu ochii trupului pruncu, iară cu ochii minții vechiu întru zile și pre vecinic! Cela ce te vezi dinu Mumă născutu de 40 de zile, iară dinu Tatăl te mărturisești mai întâiu născutu de câtu toată zidire! Eu știu că am fostu a nu muri opritu până cându te-am văzut și te-am primiiu; și de vreme ce, pre cum mi s-au grăitu, în mâini te-am pipăitu, acum te rog: Slobozește pre robul tău. Trupul meu ilu simțu ca o închisoare; scoate dinu temnița trupului sufletul meu, că iată te mărturiscu nu pre cum te văzu, Pruncu, ci pre cum te crezu, Mântuitoriu a totu norodul prin patima ta. Lumină descoperitoare prin propoveduire evanghelié și slavă lui Israilu». Slavă iaste Hs. lui Israilu, căci Hs. cu nemul nu să trăge dinu limbă, ci dinu Israilteni, nici s-au născutu în părțile Elladei, ci în Ierusalimu; slavă lui Israilu, căci Hs. după Iosif să trăge de nemu înpărătescu, pre cum și după Maica sa Fecioara; slavă lui Israilu, căci cei slăviți în Israilu să socotiia cea ce eră unși pentru putere preoției sau coroana înpărăției, sau darul prorocié, pre cum Aaronu pentru preoție, Davidu pentru înpărăție, și toți prorocii pentru prorocie. Iară Hs. iaste și mai innaltă slavă a lui Israilu, avându acesté câte trele daruri ale Legii și dregătoriei: alu prorocié, cum au zisu Moysi: «Prorocu va rădică loru dinu mijlocul fraților lui»; alu înpărăției, pre cum au zisu Isaia: «Pruncu s-au născutu, a căruia stăpânire pre umărul său», pre cum bine au vestitu și Gavriilu: «Și va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui Davidu»; iară preotul după cuvântul Psalmistului: «Tu ești preotul în vecu după rânduiala lui Melhisedec». Dreptu acéia și: ca unu prorocu bine vestii la limbă; ca unu preotul vindecă pre cei zdrobiți la inimă și s-au adus pre sine jărtvă pre cruce; ca unu înpăratu propoveduia celor robii izbăvire. Și îndată săvârșindu aceste cuvinte bătrânul Symeon, (scrie Calistu Nichiforu), ș-au datu Duhul și au muritu. Daru n-au muritu, ci viețuiaște, că dreptu viețuescu în Domnul, pre cum zice Solomonu. Așa Symeon în Domnul viețuindu, la

noï privindü, mâinile ce le-au întinsü pentru priimința lui Hs. acumü le întinde cătră Hs. pentru alü obștiï folosü, elü socotindu-se ca unü mucenicü pentru stradaniïa bătrânéjelorü, ca unü prorocü pentru prorociïa mântuitoareï patimï, ca unü apostolü pentru că au propoveduitü pre celü întrupatü Stăpânü. Intru putéré acestorü darurï mai multü de câtü toï pentru toï să ascultă. Fie, fie, precumü tuturorü, și mie.

Alü tuturorü fierbinte rugătorü cătră Dumnezeu,
Chesarie, Episcopulü Râmniculü.

După aceasta urmează un fel de cronologie biblică.
Pe ultima pagină a foilor liminare, jos, se citesc următoarele :

S-au îndreptatü tâlmăciré acestü Mineiu dinü limba ellinéscă pre limba rumânéscă de Dumnélui Iordanü hivü velü grammaticü Cappadochianulü.

La sfârșit :

S-au începutü acestü lucru la Avgustü în 9, și au luatü sfârșitü la Septemvrie în 28.

Copistul și corectorul sunt aceiași ca și pentru volumele precedente.

București : Biblioteca Academiei Române.

422. Mineiul pe Martie, tradus de Episcopul Chesarie, Râmnic 1779.

Titlul întocmai ca la cele două precedente, afară de numele lunii.
In-folio, de 4 foi liminare și 151 numerotate. Tipărit ca celelalte.
Stihurile asupra stemei sunt iarăș altele :

Stihurï 14 asupra coroanei înălțimeï sale Domnului Io Alexandrü Ioanü Ypsilantü Voevodü, stăpânulü Țării Rumânești.

Corbule, în gură arma Do(m)nilorü fiindü,
Pentru ce ai zburatü în Valahia viindü,
Despre amândoao părțile pre Apollonü avândü
Și pre génile noptïi frumosü luminândü ?
Noe pre pământü m-au trimisü dinü casa cé întunecoasă,
De va fi încetatü potopulü, cei dinü chyvotü să iasă,
Că dela întâia zi a lunii apa s-au înpuținatü,
Prinü stâlpere vérde porumbița au adevăratü ;
Darü eu nu m-amü întorsü la elü dinü pricina lăcomei,
Ci amü mersü la cetate cé sfântă a Eliei,
Unde amü văzutü cé ré înșălăciune surpându-se,
Iarü Adamü prinü cinstită cruce mântuindu-se,
Caré, căci amü hrănitü pre Ilie, Eliia mi-o au datü,
Să o dăruescü acumü Domnului Alexandrü Ypsilantü.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândü cé întru Hs. înbrășare, rogü pre același dătătorü de harurï, a-ï dărui toată fericiré.

Cândü ochiulü ceriului, luminătorilü lumii, soarele celü simțitorü, vine asupra zodiei Berbécele în luna lui Martie, ce veslie nu pricinuiăște? Vedéré nu să satură de privirïa verdeții, auziré să deștéptă și să plcă la

muzica pasărilor, cea ce cu armonie răsună în dumbrăvile cele aurite de flori și de verdețuri, și toate simțirile omului simtă cu bucurie ună Dulă de viață ce le mișcă spre a loră enérghie. Luna aciasta a lui Martie s-au numit așa, căci Romulă, împăratulă celă dină tău ală Râmulă, împărțindă totă anulă în zece lună, cé dină tău rânduială au dată la aciastă lună, care au și numit-o după numele lui Marsu tătâne-său. Innainte, până nu așa-zase Numă ală doilă împărată ală Râmulă, luna lui Ianuarie și Fevruarie, Râmleniă avé pre Martie lună întâiu a anului, pre cumă și Ovreiă ține. Iară unii zicū, că Martie să numește după Marsū dumnezeu, ce-lă credé cei de atunci închinători de idoli, dumnezeu ajutătoră războaeloră. Și măcară că luna o numiă după numele dumnezeului Marsū, dară o avé afierosită suptă protexia dumnezeoaei Athină, ce însemnă înțelepciună, prină care vré să arate înțelepții Râmleniă, cumă că cei ce să gătescă spre războaie în luna lui Martie, lângă ajutorulă dumnezeului Marsū, trebuie să aibă și pre Athină înțelepțună povățuitoare. Zilele aceștii lună eră însemnate pentru multele obiceiuri ce să păziă de Râmleniă întru aciastă lună. Căci întru aciastă lună innoă foculă ce-lă zicé ei nestinsū, la o capiște Vesta; întru aciasta rădică ramurile cele vechi de finicuri ce eră pre la porțile celoră mari și puné altele noi; într-acésté multe sărbători, iară mai bine să zicū disidemonii, ei paziă. Râmleniă avândă innainte ochiloră carté cé deschisă a zidiriloră, dină mișcaré și lucrare loră, ne cinstindă carté lui Moysi, ce descopere vrémé zidiriă lumii, s-au luminatū la minte ca dină descoperire Dumnezciască și au pricepută dină preinnoiră zidiriloră ce să face în luna lui Martie, cumă că aciasta iaste luna întru care s-au ziditū lumé și pentru acéia o însemnă cu multe feliuri de țermonii pentru cinsté ei. Cu câtă mai alesū sântemū datoră noi a dá cé mai mare cinste la luna lui Martie, nū pentru lucrurile ce arată într-acastă lună soarele celă simțitoră la care să uita Râmleniă și cinstiă luna, ci pentru minunate lucruri ce au lucratū soarele dreptații celu gânditoră, întru aciastă lună a lui Martie. Căci la Martie s-au ziditū lumé, care iaste propoveditorulă celă mare ală mării lui Dumnezeu; la Martie norodulă celă israiltenescū cu mână tare a minuniloră au cșitū din Eghypetū, și cu brațulă celă acoperitoră ală celui pré innaltū au trecutū Maré Roșie; la Martie s-au întâmplatū celă înfricoșatū a toată lumé potopū; la Martie s-au bine vestitū pré blagoslovitei Fecioarei Mariei și, întru pré curatū pantecele ei, Fiulă lui Dumnezeu s-au intrupatū; la Martie s-au și răstignitū după trupū. O ce adunări de lucruri minunate, și totă la o vrémé întâmplate! Dară nu după întâmplare, ci dină Dumnezciască lucrare pentru a mari taînă arătare! Căci pre cumă Martie iaste încóperé primăverii și sfârșitulă ernii, așa și Fiulă lui Dumnezeu, întrupându-se întru aciastă lună, au făcutū să încetéze iarna Legii ceii vechi și să înfloréscă primăvara darului celui nou, să răsară și să incolțéscă florile Evangheliei ale legii ceii noao. Taînele lui Dumnezeu cele de ingeri ne știute, fiindū la numărū ne numărate, la înțelégere ne cuprinse, la mărime ne ajunse, Dumnezeu le-au descoperitū prină zidiriă, prină locuri și prină vremi. Prină zidiriă pre cumă prină soare, carele fiindū ună trupū ne însuflețitū, rânduitū de Dumnezeu a lumină și prină mișcaré sa vremi a schimbă, unulă

fiindă după numără, cuprinde încă doao lucruri, adecă razele și căldura; și așa să numără trei, adecă: rotocolul soarelui, raza și căldura lui. Pomulă iaste unul, și să vede că cuprinde încă doao, ramurile și florile, cu care să numără trei. Și așa printr-aceste zidiri, soarele și pomulă, să închipu-iaște, să descopere taîna aceiî mai pre susă de fire Dumnezeestiî Troițe. Iară prină locuri pre cumă iaste pământulă, care iaste aproape lângă mormântulă Mântuitorulă, căci fiindă împărtășitū de sfințenie, lucrăză tāmăduiri la multe boale; așijderé și țarina olariului, caré iaste spre parté Austrului pre lângă sfântulă Sionū, după încredințaré sfântului Ieronimū, pre cei streini ce să îngroapă acolò, până în 24 de ciasuri îi dezlégă dinū închieturi, însă aciasta nu lucrăză și la pământeni, cândū să îngroapă la acestū pământū. Au mai istorisitū și Monahulă Alexandru, cumă că închinătorii de idolă văzândū pre creștini că mergū de să închină la sfântulă locū alū Golgothei, sfătuiți fiindū de vrăjmașulă diavolū, au ziditū capiște a necuratei Afroditei, și s-au opritū mulțimé creștinilorū de a mai mérge la loculă acela. Dinū care după vremi sfințele locuri au rămasū ne cunoscute la toți creștini. Darū Dumnezeu n-au îngăduitū a nu să ști aceste locuri, ci ca unū ziditorū, prinū busiocū, ce crește pururé asupra acelorū locuri, carele de cei necredincioși să smulgé, darū iarăși răsăriiă, au făcutū acéle locuri cunoscute la cei după urmă și pentru pomeniré aceștiî minuni și descoperiré aceștiî taîni întru acestū locū, noi obicnuimū a face cu busiocū osf(e)ștanie. Iară prinū vremi vedemū pre luna lui Martie, căci întru aciastă lună s-au ziditū și au căzutū Adamū, și iarăși întru aciastă lună s-au iconomisitū a doao zidire și rădicare prinū intrupare și răstignire. Și nu numai la lună s-au alcătuitū aciastă a vremilorū potrivire, pentru a taînelorū arătare și descoperire, ci și la zi și la ciasū. Căci Vineri s-au ziditū omulū în raū, Vineri s-au izgonitū dinū raū; Vineri iarăși s-au făcutū buna Vestire intrupării, și iarăși Vineri au priimitū Mântuitorulă răstignire. La șase ciasuri dinū zi s-au gonitū Adamū dinū raū, și iarăși la șase ciasuri au priimitū Mântuitorulă răstignire, care aciasta o cântă Besérica la Dumineca Samarinenciî zicândū: «Chiamă pre Samarinenca la alū șaselé ciasū, cândū iarăși la ciasulū alū șaselé au gonitū pre Eva dinū raū». O minunată lună a lui Martie, plină de dulciăța văzduhului, încoronată cu florī de bucurie, arătătoare de minuni, descoperitoare de taîni Dumnezeesti! Pre dânsa Râmleniî cei ne luminați o cinstiă cu ramuri și cu florī, iară strănepoțiî lorū (dinū liniă cărora și noi ne tragemū), după ce s-au luminatū, i-au incununatū zilele cu florī de pomenirile sfinților. Darū ce nedreptate! Limbile ce întâi până întru atâtū nu te-au cinstitū, de florile tale céle duhovnicești s-au împărtășitū; iarū strănepoțiî Râmlenilorū celorū întâi ai tăi cunoscători, débiă acéste florī duhovnicești le vedé, căci numai numele sfinților le știă. Véculū de acumū împreună cu altele și aciastă ne dreptate dela Români au rădicatū, și toate florile sfinților, ce întru tine ca întru unū raū s-au săditū, iată întru aciastă carte pre înțelesū s-au descoperitū. Poarta cărțiî iaste deșchisă: cine va vré să intre să culégă florile céle duhovnicești, de a lorū mirézmă să se împărtășască și pre sfinți să-i slăvescă.

Fierbinte rugatorū cătră Dumnezeu,

Chesarie Episcopulă Râmnicului.

La sfârșitul prefetei s'a intercalat următoarea notiță despre moartea Episcopului Chesarie :

1780, Ianuarie în 9, într-o zi Joî, cătră sêră, s-au mutatū din viața aciasta la vécînicile lăcașurî, acestū plinū de râvnă sfântū părinte, ce ăaste mai susū numitū, care, cu mare dragoste fiindū aprinsū spre folosul de obște, s-au apucatū a da în typariū Minêele pe lunî, cu multă chieltuăla sa. Cine va ceti aici să zică : Dumnezeu să-lū ăarte.

La sfârșitul cărții :

S-au începutū acestū lucru la Octovrie în 15, și au luatū sfârșitū la Dechemvrie în 5.

Purtătoriu de grijă fiindū typografieî chyrū Ioachimū Ieromonahulū dinū sfânta Mitropolie.

Talmăcirea a fost îndreptată tot de «Jordanū bivu velū grammaticu Cappadochia-nulu» ; iar copistul și corectorul sunt acciași : Anatolie și Rafail.

București : Biblioteca Academiei Române.

423. Psaltire, Râmnic 1779.

Ψ Α Λ Τ Η Ρ Ξ | Π ρ ο ρ ο κ λ α σ η ἢ Ἀ π η ρ α τ λ α σ η Δ ε δ ῶ . | Ἰ κ ῶ μ ῶ ἄ τ ρ - α χ ε σ τ α ἢ Κ ἰ π ῶ
Τ ῦ π ῶ ρ ῖ τ ῆ | ἦ Ζ ἰ λ ε ε π ρ ῆ Λ ε μ ν ἰ α τ λ α σ η Δ ὀ μ ν ῆ | Ἰ ῶ Π α ρ ῶ Ἰ ἠ ν Ἀ ρ ῆ Ὑ ψ ἰ λ ἰ ἄ ν τ ῆ
Κ ο κ ῶ δ ῶ . | Κ ς Β λ α γ ο σ λ ο κ ῖ ν ἰ α ἢ Τ ὀ α τ ῆ Κ ἰ ε λ τ ς ἄ λ λ ἰ Ὑ β ἰ τ ὀ ρ ῖ ο λ α ἢ Δ ε Δ ἰ λ ν ε σ ῖ ς Κ ῶ ρ ῆ |
Κ ς Ἐ ἴ ρ ῖ ῆ | Ἐ π ἰ σ κ ὀ π λ α ἢ Ρ ῶ μ ν ἰ κ λ α ἢ . | Ἄ σ φ ἰ τ α Ἐ π ἰ σ κ ὀ π ῖ ε ἰ Ρ ῶ μ ν ἰ κ λ α ἢ , | Δ α
ἰ ἢ σ λ α Δ ε λ λ Ζ ἰ δ ἰ ὁ ρ ῆ Λ ῆ μ ῖ ἢ , | ἔ σ π ῖ ζ : ἰ ὁ ρ ῆ Δ ε λ λ Χ ῆ : ἄ ψ ὀ δ : | Δ ε Π ὀ π α Κ ο σ τ ἄ ν δ ἰ ν ῆ
Ἰ δ ἰ α ν ἄ σ τ ῖ κ ῖ χ ῆ : | Τ ῦ π ο γ ρ ἄ φ λ α ἢ Ρ ῶ μ ν ἰ κ λ α ἢ .

In-4°, de 8 foi nepaginate și 242 foi numerotate. Titlul incadrat de o xilografie semnă : *Diacon Costa(ndinū)*. Pagina incadrată.

Pe verso titlului, stema Țării-Românești și următoarele versuri :

Asupra Pecejii stihurî poetice,
A Țării Rumânești cu bună fericē.

Amândoi luminătorii din cerū bine închipuăște
Că într-această vrēme Valahiia să stăpănește
De Domnulū Alexandru Ypsilantū
Celū unsū din drēpta celū Pré innaltū.
Asēmene și corbulū crucē o arată
A innălțimeî sale Domniî într-aciastă dată.

Pe a doua foaie începe prefața Episcopului Râmnicului Chesarie sub titlul :

La toată persona ce să va indeletnici la cetirē Psalmilorū, dândū cē întru Hs. înbrășisare, rog pre același dătătoriu de harurî a-î dărui toată fericirē.

La urma Invățaturii «cumu să cetēște psallirē» :

Purtătoriu de grijă fiindū typografieî Chirū Ioachimū Ieromonahū, dinū sfânta Mitropolie.

vrută să meargă mai înainte; care văzându preoții și Boerii ace minune și ne știind ce să facă, s-au socotit cu sfat de obște de au înjugat doi junci tineri ne învățați, ca să vadă unde iaste voia sfântului să meargă; și așa (o minune) s-au întors în data sfântului la Basarabovă în mijlocul satului și acolo au stătut; iar preoții și Boerii întorcându-să la București, au spus toate ce au văzut. Deci Domnul au trimis bocrii cu cheltuială de au făcut o biserică în numele cuviosului Dimitrie la Basarabovă unde s-au și așezat sfântul (f. 13 v. și 14).

... iară cându au fost cursul anilor lētū 1769, aprinzându-să focul războiului între Turci și între Muscali, cari călcându țara Moldovei, s-au întins și pân toată țara noastră, și cându au fost la lētū 1774, în luna lui Iulie, trecând an-șafū ghegeneralū Petru Salticovū Dunăre, au dat războiu tare cetății Rușciucului, și neizbândindū a o luă s-au întins de au călcat satele de peste Dunăre și orașul Cernavodă și altele, între care au călcat și satul Basarabovului unde să află moaștele sfântului, care luindu-le, vrē numitulū ghenărarū să le trimită în țara rusescă, iar unū blagocestivū creștinū ce s-au întâmplatū pā lângă ghenărarū, anume Hagi Dimitrie Mehst(?), au căzut cu rugăciune ca să nu să înstreineze sfintele moaște, ci în locul prăzilor și jafurilor și stricăciunii ce au pătimitū țara să o mângăe cu acestū harū alū sfintelorū moaște, și înduplecându-să ghenăraru l-au hărăzit țării. Și așa priimindu-lū cu mare cinste și evlavie totū norod(ulū), s-au așezatū în biserică cē mare a sfinteī Mitropolii dinū București, în zilele prē sfințitului Mitropolitū alū țării Chyrū Grigorie, și îndată au simțitū totū norodulū ocrotire sfântului, că nu numai flacăra războiului au potolitū, ci și boala ciumii cē grozavă cu totul au contenitū, și multū ajutorū și mare folosū au câștigatū toți, cei ce cu credință au năzuitū cătră sfântulū (f. 15 v. și 16).

La sfârșit, urmatoarea notița :

Amū fostū și eu sârguitorū la tocmire accștii cărți, Grigorie Arhiman-dritū Delēnu.

București : Biblioteca Academiei Române.

1780.

425. Alexandru Ipsilanti, *Mic manual de legi*, București 1780. — Grecește și românește. (Titlul numai grecește).

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ | Περὶ εὐταξίας, καὶ τοῦ καθήκοντος ἐκάστου τῶν κριτηρίων καὶ τῶν ὀφρικών | τοῦ πριγκιπάτου τῆς βλαχίας τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ πολιτικόν. | Ὅδηγία τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀποφάσεως τῶν ὡς τύπον ἤδη συλλεχθεισῶν ὑποθέσεων. | Καὶ συμφωνία τῶν τοπικῶν ἐθίμων, τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνχρήσει γενομένων, μετὰ τῶν βασιλικῶν διαταγῶν. Πρὸς ἀκριβῆ | τοῦ δικαίου συντήρησιν, καὶ πρὸς τὸ τῶν πτωχῶν ἐκ | παντὸς τρόπου ἀνεπηρέαστον. | Φιλοπονηθὲν παρὰ τοῦ Εὐσεβεστάτου Σοφωτάτου καὶ Μεγαλοπρεπεστάτου | ἩΓΕΜΟΝΟΣ ΠΑΨΗΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ Κυρίου Κυρίου | ἸΩΑΝΝΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ἸΩΑΝΝΟΥ ὙΨΗΛΑΝΤΗ ΒΟΕΒΟΔΑ, Κατὰ τὸν ἑβδομὸν χρόνον τῆς Θεοστηρίκτου αὐτοῦ Αὐθεντείας | Ἱεραρχούντος τοῦ Πανιερολογιωτάτου Μητροπολίτου | Κυρίου Κυρίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. | Νῦν τύποις πρώτων ἐκδοθὲν

εις Ῥωμαϊκὴν καὶ πατριον Γλωτταν. | Ἐν τῇ Τοπογραφίᾳ τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας. | Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ. αψπ. Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

Mic manual de legi despre buna orânduială și datoria fiecăreia din instanțele și din slujbele Principatului Valahiei, privitoare la cârmuire. In drumare a hotărîrii pentru viitor a pricinilor, adunate acum ca model. Și dispoziția obiceiurilor locale, cari sunt mai ales în uz, împreună cu dispozițiile bazilicale. Pentru păstrarea întocmai a dreptului și pentru neasuprirea cu nici un chip a celor săraci. Alcătuit de prea evlaviosul, prea înțeleptul și prea mărețul Domn al întregii Ungrovlahii Domnul Domn Ioan Alexandru Ioan Ipsilanti Voevod. In al șaptele an al domniei lui celei de Dumnezeu păzite, păstorind prea sfântul și prea învățatul Mitropolit, Domnul Domn Grigorie. Acum pentru întâia oară dat la lumină, în limba greacă și într'a țării. In tipografia prea sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, în anul mântuirii 1780, în luna Septemvrie.

In-folio 2 foi nenumerotate și 48 numerotate. Tiparit pe două coloane, cu textul grecesc în stânga cititorului, iar cel românesc în dreapta. Pagina e încadrată în chenar de linii.

Titlul are un frontispiciu cu stema țării (facs. 303). Verso titlului e alb. Pe următoarea foaie liminară se află cuprinsul cărții.

Reproducem aici prefața în redacția românească :

Io Alexandru Ioanŭ Ypsilant V.V : cu mila lui Dumnezeu Domn și obladuitoriu a toată Ugrovlahiia.

Cu câtŭ iaste trebuinciosŭ povățuitoriu la unŭ călătoriu ce va să trecă prin locuri pustii ca să nu rătăcescă dinŭ drumŭ în locuri ne umblate, și cu câtŭ are trebuință de lumină unulŭ ce umblă întru întunerecŭ, ca să nu de preste prăpăstii și adâncături, atâtŭ sântŭ de trebuincioase și pravilele la o politie, ca printr-ânsele să povățuiască spre chipzuiré dreptății și adevăruului, și să nu greșască întru cé mai trebuincioasă și a toatei bunei orândueli păzitoare, adecă judecata lui Dumnezeu (căci noi după chipulŭ celŭ Dumnezeescŭ nu numai avemŭ a stăpâni pe pământŭ, ci și a judecă după asemănare judecătoriuului tuturorŭ ni-s-au dăruitŭ). Și măcară că întru știința și chipzuiré omului sântŭ oareș-care scântee ale dreptății semănate, după care fleș care, de ar voi, poate să povățuiască spre dreptate, după cumŭ iaste zisŭ : céia ce ție nu place, altuia nu face; căci întru aciastă coprinzătoare poruncă toată pravila și toată dreptaté să înțelege; dară fiindŭ că curgeré anilorŭ nu înconteneste de a schimbă și a preface pururé pricinile vieții céle întâmplătoare, pentru acéia face trebuință a avé o podoabă mai pe largŭ. Dreptŭ acéia, miluindu-ne Dumnezeu cu Domniia acestui Prințipatŭ, pe lângă céle lalte faceri de bine, ce ne-amŭ străduitu să arătămŭ la toiș de obște și de osebitŭ la fiște care, amŭ socotitu Domniia mé, că aciasta iaste cé mai de folosŭ, nu numai pentru buna petreceré lăcuiitorilorŭ, ci și pentru cinsté lorŭ, pentru că altă mai multă defăimare nu poate a fi la unŭ norod, și mai vârtosŭ la celŭ de bună credință, de câtŭ a viețui fără de pravili, adecă sau să nu aibă pravili, sau să nu urmeze după pravili. Intr-acestaș chipŭ amŭ aflatŭ Domniia mé pre lăcuiitorii Valahii, cari măcarŭ că uniori urmă înpărăteștilorŭ pravili celorŭ de obște și alte ori obicei-

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ.

Περὶ δὲταξίας, καὶ τῶν καθήκοντος ἐκάστη τῆς κριτηρίων, καὶ τῶν ὀφφικίων
 τοῦ πριγκιπάτου τῆς βλαχίας τῆς ἀνήκόντων εἰς τὸ πολιτικόν.
 Ὁδηγία τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀποφάσεως τῆς ὡς τύπον ἤδη συλλεχθεῖσων ὑποθέσεων.
 Καὶ συμφωνία τῆς τοπικῶν ἐδίμων, τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν χρήσει
 γυνομένων, μετὰ τῆς Βασιλικῶν διαταγῶν. Πρὸς ἀκριβῆ
 τῶν δικαίων συντήρησιν, καὶ πρὸς τὸ τῆς πτωχῶν ἐκ
 παντὸς τρόπου ἀνεπηρέασον.

Φιλοπονηθέν παρὰ τῶν Εὐσεβεστάτων Σοφωτάτων καὶ Μεγαλοπρεπεστάτου

ΗΓΕΜΟΝΟΣ

ΠΑΨΗΣΟΥΤΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ,

Κυρίου Κυρίου

ΓΩΑΝΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΓΩΑΝΝΟΥ ΤΨΗΛΑΝΤΗ
 ΒΟΕΒΟΔΑ.

Κατὰ τὸν ἑβδομον χρόνον τῆς Θεοσηρίτης αὐτοῦ Αυθουτείας,
 Γεραρχῆντος τοῦ Πανκρολογιωτάτου Μητροπολίτου.

Κυρίου Κυρίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ.

Νῦν τύποις πρῶτον ἐδόθεν εἰς Ρωμαϊκῶν, καὶ πάτριον Γλώττων.
 Εἰς τῆς Τυπογραφίας τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας.

Εἰς ἔτει Σωτήριω. αΨπ. Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

rilor celor pământești, care obiceiuri cu cuvânt că sântu dinu vechime, să sârguie spre a avé întărire. Dară cu toate acéste nici pravilile pururé într-unu chip păzé, nici vechime obiceiurilor ne zmintitú finé, ci cându cu pravilile strică obiceiurile, cându iarășu cu obiceiurile să împotriviă pravililor. Dreptú aceia dinu începutul Domniî mele, dinu multele griji, care pururé ne coprindú, pârlejindú vreme cu neîncelate osteneli amú strânsú Domniâ mé, însă dinu pravili céle ce sântú mai tribuincioase spre povața judecăților, iară dinu obiceiuri amú alesú céle mai adese urmate în țară, asemănându-se oarecumú și cu pravilile. Pe lângă acéste și altele oareș care povăți de înși-ne alcătuidú Domniâ mé dinu jâlbile și pricini ce pe toate zilele să aduc la auzul nostru, acumú la alú șaselé anú alú Domniei mele (ce cu mila lui Dumnezeu curge) amú așăzutú noao alcătuită pravilă, ca unú izvodú și îndreptare tuturorú celora ce să vorú află judecândú cu sfatú de obște și cu adevérire pré sfinții sale Mitropolitului, i a iubitórilor de Dumnezeu Episcopii și a veliilorú Boerilorú Domniî mele, că printr-ânsa povătuindu-să, drepte să facă și ei hotărârile judecăților și toți cei năpăstuiți să-și afle dreptaté lorú la limanulú bunelorú pravili și la toți supușii noștri să se arate hiruitoare dreptaté. Căci judecata, după cumú am zisú, ăste a lui Dumnezeu. Dreptú aceia căfi s-au învrednicitú aceștii dregătorii de judecători, să cuvine a ști, că pentru ori ce pricină vor judecă, celú ce să va osândi de către dânșii fără de dreptate, sau cu drepte pentru ori ce felú de vină va fi, de o va obihni cu mulțămită și fără de cârtelă hotărâre judecătii, nu mai rămâne a să osândi la judecata cé viitoare, pentru că aciastă pământescă judecată ăste a însuși lui Dumnezeu judecată; dară, vai de judecătorulú acela ce va mitui la hotărârile judecăților pentru voe veghétă, sau va strică dreptaté pentru luare de mită sau va trece cu vedére dreptaté pentru pizmă, căci înfricoșatú cuvântu va auzi ca unú strâmbú judecătoriu de către dreptulú judecătoriu în zioa cé înfricoșată a nefățarnicii judecăți cei viitoare, și nu numai acolo ci și aici unulú ca acela aflându-se de Domniâ mé cu or-ce mijlocú viclenindú la hotărârile judecăților, să știe că nici într-unú chipú nu va puté scăpă de gré pedépsa a Domniî mele. Decí mai întâi așăzămú orânduiala departamenturilorú, după care să cuvine a să îndreptă toate departamentele céle mari și céle mici și spre orânduiala lorú hotărârmú într-acestașu chipú.

București : Biblioteca Academiei Române.

Vezi : C. N. Brăiloiu, *Pravilniceasca condică a Domnului Alecsantru Ioan Ipsilant V. V.*, București 1841. — Const N Brăiloiu, *Collecțiune de legi, ordonanțe și decrete domnesci*, București 1867 (urmare la *Legiuirea Caragea, a doa edițiune*, Buc. 1865), p. 763. — I. M. Bujoreanu, *Bibliotheca de legistiaune. Collecțiune de legiuirile României vechi și noi*, vol. II, (București 1875), lit. D.

426. *Carte de bir pentru țiganii domnești*, (București) 1780.

1 foaie, cu data «1780, luna lui Ghenare» și cu numele Domnului Alexandru Ipsilanti în monogram roșu.

București : Biblioteca Academiei Române.

427. *Carte de preoție, Râmnic 1780.*

Foaie volanta.

Formular pentru carte de preoție (hirotonisire) dat în numele lui Filaret, episcopul de Râmnic. Pe verso se puneau semnalamentele celui hirotonit.

București: Biblioteca Academiei Române (Mss. rom. 1290).

428. *Catechismul cel mare pentru învățătura tuturor, Buda 1780.*

K A T E K I Z M U L
C S E L M A R E
K U E N T R Æ B Æ R Y,
S I
R Æ S Z P U N S Z U R Y T O K M I T
P Æ N T R U Æ N V Æ C Æ T U R A T O T U R O R A
K R E S T I N O - K A T O L I C S I L O R
Æ N C Æ R I L E ¹⁾
P R Æ A Æ N N Æ L C Z A T E J, S I P R Æ L U M I N A -
T E J Æ M P Æ R Æ T Ê A S Z E J - K R Æ J E A S Z I
A P O S Z T O L I C S E S T Y

Æ N B Ú D A,
Ku Szlóvele Kræjeszkuluj Univerzités

—
ANNÚL MDCCLXXX

În -8° de 3 foi și vre-o 120 de pagine. N'am vazut exemplare complete.

Verso titlului e alb. În foile liminare se afla tabla de materii: «Aretarêa acselora, care æn Katekizmul acsészta szænt kuprinsæ.»

Întrebările sunt tiparite cu cursive, iar raspunsurile cu litere drepte.

În exemplarul din Biblioteca Academiei greșelile de tipar sunt îndreptate prin lipirea unei mici hârtiuțe pe care este scrisa forma corectă.

O ediție prescurtată apare în acelaș an «pentru învațătura tinerilor» (v. n¹ urmator). Mai există încă o a treia ediție și mai prescurtata (20 de pagini), din care n'am vazut decât un fragment.

București: Biblioteca Academiei Române.

429. *Catechismul pentru învățătura tinerilor, Buda 1780.*

KATEKIZMUL | ku ÆEntræbæry, | si | Ræszpunszury tokmit | pæntu Ænvæcætura Tinerilor | a Krestino-Katolicsilor | æn cæri¹⁾ | Præa Ænnælczatej, si Prealumina-|tej Æmpærætêaszej-Kræjeaszi Aposztolicsesty. | Æn Búda, | Cu szlovele Kræjeszkuluj Universités | Annúl MDCCLXXX.

În -8° de peste 58 pagine.

Verso titlului e alb. Fără prefață.

Textul este o prescurtare a *Catechismului celui mare*, descris la n^{ru} precedent.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Citește: țările.

430. Clain-Șincai, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*, Vindobonae 1780.

E L E M E N T A
L I N G U Æ
D A C O - R O M A N Æ
S I V E
V A L A C H I C Æ
C O M P O S I T A
A B
S A M U E L E K L E I N D E S Z A D,
O R D . S B A S I L I I M . I N C O L L E G I O G R Æ C I
R I T U S C A T H O L I C O R U M V I N D O B O N E N S I
A D . S . B A R B A R A M E P H E M E R I O :
L O C U P L E T A T A V E R O , E T I N H U N C
O R D I N E M R E D A C T A
A
G E O R G I O G A B R I E L E S I N K A I
E J U S D E M O R D I N I S , A A . L L . P H I L .
E T S S . T H . D .
V I N D O B O N Æ
T Y P . J O S E P H I N O B . D E K U R Z B Ó K H
M D C C L X X X

In -folio de 5 foi și 94 pagine.

Prefața :

Georgius Gabriel Sinkai Candido lectori
S. P. D.

Septimum supra decimum sæculum est, a quo TRAJANUS devicto Decebalo in orbatam incolis Daciam coloniam duxit¹⁾. Ab illo tempore quot, quantisque vicissitudinibus fuerint expositi Romanorum in ea Posterī, qui vel mediocriter in Historiis versati sunt, facile conjicient. Primum enim sub Gallieni imperio a Gotthis, dein a Gepidis, a Bulgaris postea, aliisque Septentrionalibus barbaris sub jugum redactos fuisse, præter Jornandem²⁾ sexcenti alii, illo partim antiquiores, partim posteriores, Historici testantur: quorum nonnulla magis præcipua testimonia ante aliquot annos collegit Eru- ditissimus Samuel Klein in Ms. suo opere de *Orig. Daco-Romanorum*; plura ego in adversaria mea toto illo quinquennio, quo Romae in Celeberrimo Urbano Collegio de Prop. Fide moratus sum, retuli.

Hujuscemodi servitute plurimum corruptam fuisse Latinam Majorum nostrorum Linguam, equis inficias ire audeat? corruptam tamen prout nunc est falsò quis adsereret. Constat enim e Scriptoribus rerum Daco-Romanorum, et præsertim e *Chronico Ms. Constantis Miron*, Logothetæ Prin- cipatus Moldaviæ³⁾ quon non adeo pridem legendum nobis concessit Erudi-

¹⁾ Videatur Dion in *Trajanum*; Flav. Vopiscus in *Aurelianum*; Sexti Rufi *Brev. Rer. Rom.* Orosius, Eutropius, & c.

²⁾ De rebus Geticis.

³⁾ In Alexandrum, I. Cap. 18 § 5.

tissimus æque ac Doctissimus D. Franciscus Josephus Sulzer, atque etiam e *Descriptione Moldaviæ* Serenissimi D. Demetrii Cantemir, ejusdem Provinciæ quondam Authentis et Principis, tum demum in barbarismum, in quo nunc sumus, degenerasse Majores nostros, cum Litteralem Slavinarum, vel (si mavis) Illyricanorum Linguam in celebrandis SACRIS circa tempus Concilii Florentini sat malis avibus adhibere cœperunt. Quod ideo factum fuisse tradit Serenissimus Author, ut obsecundarent voluntati Archi-Præsulis civitatis Achridæ in Bulgaria, qui instigatus a Marco (ut creditur) Ephesio intendebat hoc modo præcludere nostris omnem aditum ad S. unionem cum Eccl. Romana.

Verebantur nempe hi duo Schismatici, ne, si Daco-Romani, ut antea¹⁾, dein quoque materna sua Lingua DIVINA peragerent, Italo-Romani hanc ob summam cum sua adfinitatem absque multo labore addiscerent, libellosve, quibus noster populus facilius adduci posset, ut unionem amplectatur, in lucem emitterent. Idcirco præfatus Bulgaricus Arhi-Præsul nullum non movit lapidem, ut Daco-Romanos in suam sententiam attrahat.

Nec spes eum fefellit sua. Re enim vera Alexander I. Moldaviæ Authentis, et Princeps eidem morem gessit, et Linguam Slavico-Illyricam in SACRIS per totum suum Principatum adhiberi jussit. Hujus exemplum secuti fuere postea etiam alii Daco-Romanorum Dynastæ, etsi cum duplici totius Nationis damno, nimirum cum longæva ejusdem ab Ecclesia Latina scissione, et cum summo Linguae propriæ detrimento: quorum primo ut *Deus Ter optimus* medelam aliquando adferre dignetur, ex animo precor; alteri ex parte adlatum jam est remedium, Linguam enim Slavicam, retentis characteribus, paulo post, sæculo videlicet elapso, Majores nostri iterum expunxerunt: ex parte adferre conabimur, dum Scholæ Valachicæ ad normam Germanicarum Austriacarum e feliciter regnantium Augustissimorum clementia instituentur.

Quod ideo commemorandum hic duxi, ne quis existimet, nos in toto hoc opere aliud præ oculis habuisse nihil, nisi ut maternam nostram Linguam perficiamus. Non enim eam perficere studuimus, sed docere, non quidem alium in finem, nisi ut nostrum publicæ utilitati prospiciendi studium, et amorem contestemur, atque obsecudemus votis Daco-Romanorum Alumnorum Collegii Græci ad S. Barbaram, qui, ut sunt amantissimi eruditionis, non solum pridem a nobis postularunt, ut hoc opusculum luci edamus, sed etiam in multis nobis concurrerunt. Quibus eo libentius adsensum præbuimus nostrum, quod longe prius præviderimus, multos cujuscunque conditionis, statusve homines summum ex hoc nostro labore emolumentum relatores.

¹⁾ Daco-Romanos jam inde ab initio susceptæ Fidei Christianæ, hoc est a Sæculo II, quo exeunte eos Christianos fuisse, Tertullianus in *Lib. advers. Judæos* abunde testatur, usque ad Sæculum XV, materna sua Lingua peregrisse DIVINA, ostendam in Historia, quam de rebus a Majoribus nostris gestis adornare constitui; hic solummodo moneo, Clarissimum Virum Patrem Le-Quien in *Oriente suo Christiano* miraturum haud fuisse, quod plurium Episcoporum Daciæ Nomina, et varias subscriptiones Latinas offenderit, si notum ei fuisset, hos origine æque, ac Linguâ Romanos fuisse.

Sive enim Commercium cum Daco-Romanis quispiam exercuerit, sive iter per Valachiam Transalpinam, Moldaviam, Transylvaniam, Marmatiam, Hungariam Trans-Tybiscanam, Silvaniam, Banatum, Kuzo-Valachiam, Bes-sarabiam, ipsam adeo Crimeam, fecerit, Daco-Romana Lingua præ cæteris indigebit, quippe qua frequentiore in enumeratis provinciis audias nullam. Verum de his satis.

Illud mihi postremò a te, Lector, etiam atque etiam petendum est, ut memineris, hanc Grammaticam primam esse, quæ in Daco-Romana Lingua lucem aspexerit: ob eamque rem mirum tibi non sit, si aliqua aut ommissa, aut errata, aut non suo loco modoque in ea dicta repereris. Nostrum erit deinceps, navare operam, ut quæ huic Editioni defuerint, addamus, errata emendemus, et hanc ipsam Grammaticam unâ cum Dictionario Daco-Romano, quod (dummodo otium nobis, et scribendi commodum non desit) componere fert animus, ad majorem perfectionem deducamus, publicoque usui utiliore reddamus.

Tu interea, Candide Lector, hunc qualemcunque nostrum laborem, et fatigium æqui bonique consulito, et valetò.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

431. *Intrebări și răspunsuri despre Unire, Blaj (1780).*

Интребарїи ши рѣспунсерїи деспре сѣйнта Оунїре. Кърициле Бескрїчїи кслеск.

In-8° de 7 foi nepaginate.

Litera este cea cu care s'a tiparit Psaltirea de Blaj la anul 1780.

Comunicare a canonicului I. M. Moldovan.

432. *Liturghii, Bucureşti 1780.*

ДѢМНѢЗѢЩІЛЄ ШІ ѠФНТѢЛѢ | ЛУТУРГІИ. | Ичелорк
динтрѠ сѣйци Пхринциларк нѠ-щри, а лшї Іваннк ЗлатѠстк: а лшї Ба-сїлїе
челк Маре: шї а преждесценїи. | ИкѠмк с-лс Тупхрїтк (.р)трѠ .їтѠм Домнїе | а прк
ЛзмнѠтслшї ДѠмнслшї нѠстрѠ | ІѠ ІЛЄѢИИДРѢ ІѠ ИИЪ УЩІЛІИИТЪ
БѠѢБѠДЪ | КС благословенїа, шї кс тѠатк кел-тсѠла а прк сѣйцитслшї Ми-
тропо-лїтк, Ілк Оуггровклїхїей | КѢрїс КѢрк ГРІГОРІЄ | Шї с-лс Тупх-
рїтк .ї сѣйнта Митрополие | а Бскрїциларк ла їнслк мжнтсїрїи Ѡшп | Де СтѠн-
чюк Твї. БСКК.

In-4° mic pe 2 foi și peste 263 pagine. Tipar negru și roșu, cu 24 rânduri, pe pagina.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești și versurile asupra stemei din *Ceaslovul* dela București, din 1777 (v. mai sus p. 221, n. 407).

Pe foaie următoare se află arătarea cuprinsului, după care se zice:

Frați preoți și mireni, mari și mici, pomeniți pre robulŭ lui Dumnezeu Irimia Irodiiaconulŭ, chivernisitorulŭ typografiei și dychiu al sfintei Mitropolii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

433. Mineiul pe Aprilie, tradus de Filaret, Râmnic 1780.

МИНЮЛЪ | ЛЪННЪ ЛЪНЪ ЙПРИМІЕ | Кáрелє с-лс ТѸпкрѣть áкѣмъ ꙗтѣю
 Рѣмж-|нѣще, ꙗ зѣлєлє Прѣ Лѣминáтслш | Дóмнь | ІѠ ЙЛѠЪ ЯНДРЪ VΨ I-
 ЛАИТЬ БОЕКÓДЪ | КС Блгословенїа прѣ сѣйцѣтслш Ми-|трослїть лѣ Оуг-
 гровлахіей КѸръ | ГРИГОРИЕ | Принь некойнца шї Тжлмзчѣрѣ, Юви-тóрюлш
 де Дáнєзїс КѸръ | ФІЛАРЕТЬ | Епискóпслъ Ржмникслш. ꙗ сѣнта | Епискóпїє
 á Ржмникслш. | Ла йнслъ Дєлл Хѣ: ꙗѡї. | Де Пóпа Квстандїнь ТѸпогрáфслъ
 Ржл: | Шї де Пóпа Квстандїнь Михáлвчїк ТѸп.

In-folio de 3 foi fără numerotație și 143 numerotate. Tipărit în acelaș chip ca *Mineiele* precedente (V. mai sus n-rile : 395, 415, 419—422).

Versurile asupra stemei sunt altele :

Stihuri zéce asupra peceții pré luminatului Domnului nostru Io Alexandru Ioanú Ypsilantú Voevodú a toată Țara Rumânescă.

Crucé, cândú între stéle pre ceriu lui Constantinú împăratú s-au arătatú,
 Biruință ĩ-au vestitú și l-au proslăvitú luminatú.

Crucé, ce între lumi(nă)torii ceї marї aici în gura corbului să aratá,
 Ighemonului Țării Rumânești, semnú de pravoslavie e datá,
 Innălțimeї sale Domnului Alexandrú, zicú, Ypsilantú,

Celú cu toate darurile incunumatú de drépta celui pré innaltú.

Carele prinú cinstita cruce, întru toate, rugámú să se întărescă,
 Ca cu pace și buná oblăduire, pre norodú să-lú domnėscă.

Doamne, ce așa bine aí voitú și noao bunú Domnu ni l-aї dăruitu,
 Intărește-lú pururé ne clătitú și cu toate bunătățile auritu.

Prefața episcopului Filaret, urmașul lui Chesarie în episcopia de Râmnic, este următoarea :

La toată persona ce să va îndeletnici a ceti, dându cé întru Hs. înbrățișare,
 rogú pre același dătătoriu de haruri, a-ї dăruї toată fericiré.

De au fostú altá datá luna lui Aprilie cé mai pricinuitoare de veselie, pentru căci fiindú cé de alú doilé a primăverii, întru care innălțându-se soarele își adaogă căldura și îndemnă toată firé spre rodiré celorú de mâna Ziditorului sádité semințe, darú pentru căci nu s-au invrednicitú cununiї ceї care i s-ar fi înpletitú de înțelepciune luminătorului ce au apusú dela noi, — zicemú : pré ĩubitului nostru întru Hs. frate, și cu toată învățatura împodobitú fericitului episcopú Chyrú Chesarie, — acumú nu i să cuvine a să împodobi cu streine florї, ci cu jale să cade a-și aráta mâhniré, ne priimindú mângâiare, pentru căci i s-au luatú myrele prinú carele áșteptá a i să alcátui cununa începăturii, precumú și la céle lalte luni, și pentru care i să cuveniã a să bucurá. Darú fiindú că la acestú lucru alú tálmacitului Minélorú, și la îndemnaré typăritului lorú, nu numá la unú sfatu amú fostú dinú începutú, ci și la osárdie cu asemeneshi rávná, și mai vartos poflindu-ne fericitulú și la céle dupre urmă cїasuri ale sfârșitului vieții prinú însuși rostulú său, ca să nu contenimú lucrulú, ci după putére a ne sili spre sávârșiré aceluї de obște folositoriu, și Besericii împodobitoriu lucru, pentru acéia, ĩplinindú frățesca poruncá și sávârșindú rávna păstorısca, pre cumú feri-

citulă au suferitū iuțimé gerulă a ostenélelorū trecutelorū lună de iarnă, așa și noi nu fugimū de pălicăuné soareluă a lunilorū celorū de vară, ci prinū ajutorilū Domnului ne vomū sili a suferi arsura ziliă. Inșă fericitulū în lunile céle trecute materie bogată au pusū întru predoslovii, înpodobindu-le cu istorii de numele lunilorū dela cine și pentru ce pricină sântū puse, și arătându întru dânselle ce taïne s-au săvârșitū și ce folosū de la Ziditorilū lumii întru dânselle lumé au dobânditū. Și de eră să urmămū și noi aseméné istoriă, să cădē a vă arătā pentru luna luă Aprilie, că iaste acēia caré Elliniă o numiă Tharghilionū, talmăcindu-ī numele dintru înfierbântare pământului, și pentru căci încălzindu-se pământulū dela soare, răsare totū felilū de florī, aducé céle mai întâiu florī ca o pângă la Artemida și la Apollonū, într-unū vasū de lutū, care o numiă Tharghilonū, crezându, după cumū arată Plutarhū, cum că într-acīasta lună s-ar fi născutū acestū cinstitū de dânsii dumnezeu Apollonū. Și măcarū că Gallii o numescū Avriilū, poate dela Avriilianū împăratū, darū, după cumū la enchyclopediă să arată a fi talmăciré numelū dela graiulū «aperire», care va să zică deșchidere, mai bine să cuvine la cuvântulū limbii grecești ceii proaste, cu care o numescū Anixisū, și cumū că soarele într-acīastă lună să află în zodiă taurulū, pentru care arată Elianū la istoriă cé înpistrată (după cumū elū o numește), că de i-să va struncinā acestū dobitocū trupulū cu lovituri, până la moarte, inșă fără de a nu i să vătămā nicī unū osū, și de să va închide într-o cămarā întunecoasă unde nicī de cumū vântū să nu intre, după trei zile deschizându-se, izvorăscū dinū trupulū luă albine. Care putemū a o socoti foarte o minunată închipuire și asemănare adevărată cu Mântuitorilū nostru Is. Hs., că pătimindū pentru noi și priimindū lovituri și suferindū patimā până la moarte, fără a nu i să stricā nicī unū osū, după cumū arată Scriptura, și îngropându-se în mormântū întunecatū, a treiă zi au înviiatū și au izvorātū dinū darulū luă taberi de mulțimé sfințilorū Apostoli, și povățuitori și dascalī, cari, ca niște albine încungăurându toată lumé, au adunatū dinū toate némurire, ca dinū niște florī, miăre spăseniei sufletești, cu care ș-au îndulcitū Mântuitorilū amărăciuné ce au suferitū dinū gustulū fierii a păcatulū strămoșescū. Inșă noi socotimū că arū fi mai de trebuință decâtū a ne învățā numele lunii după istorii, de unde s-au numitū luna și zodiă întru caré să află soarele, a ne povățui prinū céle ce vādū simțirile noastre la céle ce poate apricépe minté noastră și să agonisimū céle ce sântū spre folosū sufletescū, care aciăsta iaste filosofia cé adevărată după cumū marele Apostolū Pavelū arată, adică a cunoaște pre Ziditorilū celū nevăzutū dinū zidirile sale céle văzute și pre cumū toată firé, urmându neclintitā porunca stăpânului tuturorū în toată vrémé, împlinescū datoriă lorū cu cé firéscă mișcare, care mai aivé o vedemū întru aciăastă lună, că pământulū răsare roduri spre hrana oamenilorū și a dobitoacelorū; câmpii să înpodobescū cu totū chipulū de florī spre mângăiare vederii; copacii înfrunzescū cu silință spre roduri de îndulciré gustului; pasările își gătescū fireștile lorū organe spre glasuri de veselie pentru auzulū nostru; dobitoacele și toate jigăniile și jivinele să silescū spre înmulțire după cé dinū tăiu dată lorū poruncă pentru trebuința noastră. Dintru care acésté toate să proslăvește

celu ce vede adâncurile și șale pre heruvimî; numai ticălosul omu schioapătă spre săvârșire datoriei lui, numai elu să arată deșertu înainté Stăpânului său, că ne cumu că nu are dinu fire vre unu haru a ajuta ori spre hrana vre unui dobitocu, ori spre acoperemântu vre unii firu dinu cele mișcătoare, ci mai vartosu elu are acestu ajutoriu dela acélé, și încă nici spre vre o frumșete de înpodobire lumii nu ăste după staré cé de afară și rămâne a să socoti tocma ca unu viărme după arătaré Prorocului. Daru de vréme ce ăste până într-atâta de becisnică fire omenéscă, cumu s-au pusu împăratu preste toate și toate i le-au supusú suptu picioarele lui, arătându însuși Ziditorulú că l-au făcutu după chipu și după asemănaré sa, negreșitu că nu pentru alta, fără numai pentru sufletulú celú care i s-au alcătuitu prinú suflare Dumnezeiăscă, și cându sufletulú nu va inverzi cu umezela izvoarelorú Duhului Sfântu, și nu va înflori prinú căldura Soareluí celuí gânditoriu, și nu va rodi roduri de fapte bune, atunci ăste mai prostú de câtú dobitoacele, mai nesocotitu de câtú pasările și mai netrebnicú de câtú însuși cele nesimșitoare firu ale făpturii, ale lumii. Acésté de le vomú socoti, acésté de le vomú ceti în cărțile firii, și ne vomú învăța dinu povăuiré lorú, și vomú proslăvi cu fapte bune pre Ziditorulú, atunci cu adevaratú ni să va arătá fința noastră, atunci ni să va cuveni graiulú prorocescu: Că puținú ne-au micșoratú de câtú Îngerii, și cumú că cu slavă și cu cinste ne-au încununatú pre noi drepta celuí pré înaltú, a căruia slavă și mărire fie în vécu bine lăudatá.

Alú tuturorú fierbinte rugătoriu cătră Dumnezeu,

Smeritulú Episcopú alú Râmnicului Filaretú.

La îndreptarea talmacirii a lucrat iarăș «Iordanu bivú velu grammaticú Cappadochianulú», după cum se spune într'o notița de pe ultima pagina a foilor lăminare, precum în nota dela sfârșit, care glasuește astfel:

S-au începutú acestu lucru la Dechemvrie în 9 și au luatú sfârșitu la Ianuarie în 29.

Purtătoriu de grijă fiindú typografiei chyrú Ioachimú ieromonahulú dinu sfânta Mitropolie.

S-au îndreptatú talmăciré acestuí Mineiu din limba ellinéscă pre limba rumânéscă de dumnélui Iordanú bivú velú grammaticú Cappadochianulú.

La acestu Mineiu alú lunií lui Aprilie au fostu ostenitoriu la scrisú cu mâna, tocmitoriú și așezătoriu slujbelor cu rânduiála, precumú să vede, după izvoadele celorú ce au fostu talmăcitori, chyrú Anatolie Ierodiaconulú dinu sfânta Episcopie. Iară la typărire s-au diorthositú de monahulú Rafailú dinu sfânta Mănăstire Hurezii.

București: Biblioteca Academiei Române.

434. *Mineiu pe Maiu*, tradus de Filaret, Râmnic 1780.

Titlul este întocmai ca la *Mineiu pe Aprilie*, afara de numirea lunii.

In-folio de 4 foi nenumotate, 151 numerotate și 1 nenumotata la sfârșit. Tipărit în acelaș chip ca și celelalte volume. (Vezi n^{re} 395, 415, 419 422 și 433).

Versurile asupra stemei:

Stihuri optu poeticești spre lauda cinstitei Coroane a înălțimeii sale Io. Alexandru Ioanŭ Ypsilantŭ Voevodŭ.

Soarele și luna, ce peceté Domniei o înpodobéște,
 A înălțimeii tale, Doamne Alexandre, stăpânire vestește.
 Căci de însuși Dumnezeu Ziditoriiulŭ a toate și împăratŭ
 Innălțimé ta ești alesŭ să domnești acestŭ p(r)ințipatŭ.
 Să te păzescă darŭ Domnulŭ cu pace și viață fericită
 Intru alŭ Ungrovlahiei înălțatŭ scaunŭ cu Domnie slăvită.
 Invrednicindu-te prinŭ putéré crucii pre totŭ vrăjmașulŭ să biruești,
 Ca totŭ dé-una acestŭ norodŭ creștinescŭ cu pace să-lŭ stăpânești.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândŭ cé întru Hs. înbrățisare,
 rogŭ pre același dătătorii de haruri, a-î dărui toată fericire.

Acestŭ Mineiu cuprinde luna lui Maii, care lună iaste a cincé a anului, socotindu-se începătura anului dela Ianuarie; iară socotindu-se de la Martie, cumŭ făcé odată Râmlénii, iaste a treilé. Numele lunii aceștiiă eră pentru cinsté senatorilorŭ și altorŭ oameni mari ai cetății Râmului, pre carii îi chiemă Maioresŭ, care va să zică mai mari, pre cumŭ și următoare lună s-au chiebatŭ Iunie pentru cinsté celorŭ mai tineri ce să numescŭ, totŭ pre limba latinésă, Iunioresŭ. Iară alții vorŭ că aciastă lună s-au numitŭ Maii după numele mumei lui Mercurŭ ce să numiiă Măiia. Râmlénii în zioa cé dinŭ tăiŭ prăznuiă târnoséla uniî besérici ce au făcutŭ Sabiniî la Dumnezeii lorŭ ce-î chiebatŭ Laresŭ, adecă dumnezei de fiește ce casă și familie ocrotitori. Totŭ întru acéiași zi jupâneșele jărtvuiă la buna dumnezeoaică lorŭ, adecă Favia, în casa marelui Archiereului lorŭ, unde nu eră slobodŭ nu numai a nu să află nici unŭ bărbatŭ, ci încă și icoanele și capiștile de parte bărbătésă le învăliă. La a 9 zi prăznuiă sărbătoare de Lemuriesŭ sau Remuriesŭ din Lemuresŭ sau Remuresŭ, care, după cumŭ credé păgâniî, le socoté duhuri făcătoare de rău sau suflete ne astâmpărătoare ale morțilorŭ, care socotiiă că veniiă a supără pre cei vii. Deci pentru a astâmpără sau, cumŭ amŭ zice, pentru a exorclisi acéle duhuri prăznuiă acé zi. La 24 făcé o țermonie ce să chiebatŭ Reghifughiumŭ (adecă fuga împăratului) spre aducéré aminte izgoanei lui Tarcvinie celŭ mândru, ce s-au izgonitŭ dinŭ Râmŭ. Aciastă lună eră făcută în chipŭ de omŭ, nici tânărŭ nici bătrânŭ, înbrăcatŭ cu o haină largă, cu mânecile mari, țindŭ unŭ coșŭ cu flori în capŭ, iară la picioare avândŭ unŭ păunŭ spre însemnaré vremii. Acéste toate disidimonii au fostŭ ale trecutei vremi, cândŭ nu să luminase lumé cu cunoștința adevărului, iarŭ acumŭ cu mila lui Dumnezeu sântŭ toate acésté rădicate; pentru acéia să lăsămŭ pre irozii acelui vécu ca pre niște bârfitori, ce nu știă să dé cuviincioasa cinsté celui ce să cade toată slava, și în loculŭ acelora să sărbătorimŭ adevăratele praznice ale sfințilorŭ, ce întru aciastă lună să cinstescŭ, și mai vârtosŭ întru aciastă creștinesă țară. Luna lui Mai e cé mai mare pricină de prăznuire: are pre sfinții împărații Constantinŭ și Elena, care să cade a o cinsti și a o prăznui cu toată veseliiă și trupésă, pentru căci iaste în luna cé mai

pricinuitoare de bucurie, nu numai pentru podoaba ce dăruiaște la toată fapтура, ci și pentru căci iaste folositoare vieții, căci într-aciașă lună totu lăcuiitorulū își aruncă semănăturī spre gătire mângâerii vieții la vrémé erniī, darū mai vârtosū să o sărbătorimū cu veselie sufletescă toți de obște și să ne bucurămū pentru prazniculū Sfințilorū mari inpărați și intocma cu Apostoliī Constantinū și Elena, patroniī legiī creștinești, incepătorii inpărăției noastre ceiī pravoslavnice, și ocrotitoriī sfinteī Besérici. Și de vomū luà sēma cu amăruntulū putemū cunoaște cu adevăratū, că nu după intâmplare intr-aciașă lună a lui Maiī soarele să află asupra zodii gemenilorū, ci dinū pronie Dumnezeiască pentru unimé maicii Eleniī cu fiulū său Constantinū intru-o prăznuire, cariī ca niște gemeni ai zodiei Ceriului celui gânditorū au desupra pre Soarele Dreptății ce s-au răstignitū pre cruce pentru mântuire noastră. Și de să prăznuiaște și in alte țări acestū praznicū alū sfințilorū inpărați, darū nu așa luminatū ca intru aciașă țară, că numai aici să inchipuiaște stăpânire creștinescă mai luminată de câtū in toate laturile. Și mai vârtosū acumū, in auritulū véculū nostru ce curge, indoitū și intreitū să cade noao a ne bucurā pentru luna lui Maiī, pentru că noao acumū totū Maiī ne iaste viața și petrecere, fiindū că avemū patroni și ocrotitori Părinte și Fiū, adevă pre pré sfințitulū nostru Păstorū și pre pré luminatulū nostru Domnū, cariī ținū cruce lui Hs. și oblăduescū țara cu bună chibzuire și cu toată pravoslaviia. Domnulū răvarsă milī inpărătești, inbogățește săraci, rădică dinū gunoūu nēmuri, mângâe scârbiți, ocrotēște sārmani și toate céle lalte daruri ce s-au inpartășitū, atâtū dela Inpăratulū cerescū câtū și dela celū pământescū, milostivulū nostru Inpăratū le răvarsă in țară, și ca unū soare ne încălzește pre toți. Păstorilū iărăși cu ploaia darurilorū duhovnicești răureză toți lăcuiitoriī și povățuiaște toate oile sale spre pășune sufletescă nu numai cu cuvântulū prinū invățaturī duhovnicești, ce și prinū dascalī și invățatoriī adapă totū norodulū, și prinū cărți ce să typărescū de totū folosulū sufletescū și de mare podoabă a Besériciī, pre cumū și cu acēte Minee, ci mai vârtosū cu insuși fapta și cu pilda vieții sale ceiī sfinte, a căriia lumină o vādū fiī cei ce nu clintescū ochiī la Soare și proslăvescū pre Părintele celū cerescū. Și liniște ce avemū și ori ce bine altū dobândimū, nu să cade a socoti că să pricinuiaște de altū undeva, fără numai dinū vistieria bunătățilorū acestorū doi oblăduitori, cariī inblanzindū pre stăpânitorilū tuturorū cu céle de Dumnezeu bine priimate și lăudate ale lorū bune fapte, ne pricinuescū toată fericire. Și de iaste adevăratū cuvântulū Evangheliei că dinū rodū să cunoaște pomulū, poate fiește care dinū buna urmare a oblăduitorilorū politiei a pricepe innalta înțelepciune a Domnului, și dinū tocmită chibzuire a purtătorilorū de grijă ai Besériciī podoabele sufletești ale marelui Păstorilū nostru, a căruia odraslă și răposatulū Părintele Chesarie au fostū, care cu câte roduri sufletești au indulcitū gătulejulū eparhioțilorū săi, ne socotimū a nu puté a să tainul nici de insuși zavistnicii bunătățilorū. Iată darū pricină de prăznuire in luna lui Maie, sărbătoare a acestorū mari sfinți, lăsândū céle lalte. Darū de mare mirare iaste, și nu de puțină mahniciune a vedé că, încă și până astăzi, la Creștini să află o rămășiță de acēle basne ale Ellinilorū, căci uniī își inpodobescū casele lorū

cu florî și cu verdetă în zioa lui Maie, și eșindū la plimbări prinū grădinī, să tăvălescū pre iarbă, care cu aciastă faptă oareși cumū inchipuescū acēle sărbători ellinești, măcarū că nu le facū spre cinstē cuivă, darū zicāndū, că cine le va face acēste va fi sănătosū toată vara. Acestū graū cuprinde totū déuna pre ascunsū unū lucru de disidimonie. Mai totū acestū lucru ni să pare că va fi și cēia ce facū alții la sfântulū Gheorghie, cândū își înpodobescū pragurile ușilorū și stâlpii porților cu iarbă vérede. Și încă mai de rușine și de păcatū la Creștinī iaste sărbătoară cēia ce o numescū Ropotinū, ce o zicū încă și sărbătoare Draculūi. Aciasta să asemănă întocma cu prazniculū de Lemuriesū, ce s-au zisū mai susū că o făcē păgāniū la a 9 zi a lui Maii, care și acești proști și rătăciți Creștinīi o facū Marți la al treile săptămānă dupā Paști, care mai de multe ori cade la Maii. Acestū nume de Ropotinū ni să pare că vine de la doao nume: Remuresū și lutinū, care cu vremī s-au făcutū o vorbā, cumū să véde și la alte cuvinte în limba noastră rumānescā ce să trage dinū cé latinēscā. Remuresū amū zisū mai susū ce iaste, iarā lutinū va să zicā duhū necuratū, și aiāvē să véde că urmēzā ticāloșii cu aciasta păgānilorū. Darū cumū nu să rușinezā unii ca acēste, sau cumū nu să temū de Dumnezeu a dā cinstē diavolulūi, și a prāznuī sărbătoare draculūi? Au nu are sfānta Besericā mulțime de sfinți pre toată zioa ca să-i prāznuimū și să-i sărbătorimū? Ci darū să cuvine foarte la totū bunulū creștinū și temātorū de Dumnezeu să nu mai prāznuiascā într-acē zi acē spurcatā sărbătoare, și babele să se părăsēscā de țesturile ce facū în zioa acēia, adecā în pofida draculūi, cumū zicū iale, pentru că pizmā ce să cade vrājmașulūi nēmulūi creștinescū iaste a voi și a face binele la aproapele său, și a nu face nimānuī rău, aciasta iaste māhnicīunē cé adevāratā în protiva diavolulūi. Inșā noi pentru praznicū de zioa dinū tāiu a lui Maii ce făcē păgāniū spre cinstē dumnezeilorū de fiește ce casā și familie, cumū îi numiā ei, avemū a prāznuī pre cei adevārați Dumnezei dupā darū, pre sfinții cariī Dumnezeu i-au cinstitū și i-au priimitū mijlocitorī credincioșilorū. Și în fiește ce zi a anulūi avemū câte unulū și câte doi încă și mai mulți sfinți a-i prāznuī, nu cu florī și cu coroane veștejitoare, ce obicinuiā Elliniī, ci mai vārtosū cu asemānare noastră la faptele lorū céle bune spre plăcéré stāpānului tuturorū, cu slavoslovii Besericii și cu cāntări duhovnicești; dela care sfinți, usebitū dinū ajutorū ce cāștigāmū fiește care dupā māsura credinții sale la cumplitēle boale ce ni să întāmplā, și māngāiarē ce dobāndimū la necazurile și māhnicīunile lumești, celū mai mare folosū iaste că putemū (de vomū vrē numai) a fi urmātorī vieților acestorū sfinți, cariī îi cinstimū și-i prāznuimū, și a ne îndemnā la faptele céle bune cu darulū lui Dumnezeu și a ne ținé de drumulū și suișulū bunătăților ce sfinții au săvārsitū, fiindū și ei oameni asēmenē noao. Și așā cinstindu-i dinū totū sufletulū nostru, și mai vārtosū sārguindu-ne pre cātū ne va fi prinū puțință spre urmare vieții lorū ne vomū învrednici a fi moștenitorii dāsftării ceii vécinice, și împārāției ceii cerești, în Is. Hs. Domnulū nostru, alū căruia harū și milā să fie cu voi cu toți, Aminū.

Alū tuturorū fierbinte rugātorū cātrā Dumnezeu,
Smeritulū Episcopū alū Rāmniculūi Filaretū.

La sfârșit, după obișnuita formulă pentru încheierea cărții, se zice :

S-au început acest lucru la Fevruarie, în zioa dină tăiă, și au luat sfârșit la Martie în 24.

Apoi urmează ca în volumul precedent.

Pe foaia din urmă se află următoarele două rânduri :

Purtătoriu de grijă fiindu tipografeii chyră Ioachimă ieromonahulă dină sfânta Mitropolie.

București : Biblioteca Academiei Române.

435. Mineiul pe Iunie, tradus de Filaret, Râmnic, 1780.

Titlul ca și la cele precedente.

In-folio de 3 foi fără numerotație și 135 numerotate. Tipărit în acelaș chip ca volumele precedente.

Versurile asupra stemei și prefața sunt altele.

Stihuri patru îndoite poeticești întru mărimă strălucitei stemă a Măriei sale înălțatului și bine credinciosului Io Alexandru Ioannă Ypsilantă Voevodă.

Adunare a creștiniloră, norodule celă românescū,
 Râdică-ți mâinile spre înălțime și roagă pre împăratulă cerescū,
 Ca să se dăruiască darulă ceriului celă purură luminatū
 Mărimei sale Domnului Alexandru (zicū) Ypsilantă,
 Carele, cu puteră Crucii și a înțelepciunii ceii firești,
 După lege stăpânește scaunulă Țării Românești,
 Și ca ună luciăfără luminosă, ce ni s-au arătată dela răsărită,
 Împreună cu luminoasa lună totă întunereculă aă răsipitū.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândă cē întru Hs. înbrățișare, rogă pre același dătătoriu de haruri a-î dăruî toată fericire.

Acestă Mineiu cuprinde luna lui Iunie, care iaste a șaselé dela Ianuarie, și a patra dela Martie; și pre cumă amă arătată la trecută luna lui Maii, numele aceștii lună iaste pusă pentru cinsté celoră mai tineri senatori ai Râmului, cari să numescă latinéște Iunioresă, pre cumă a lui Maii au fostă pentru cinsté celoră mai mari ai loră, cari să zicū Maiioresă. Însă nu toți asemené, cu o simfonie, dau acestă nume lui Iunie pentru aciasta, ci sântu alții ce voră a fi numită aciastă lună cu acestu nume de la Iuno sora sau sojiia lui Iupiteră, pre care îl socotiă ceriă, iară pre Iuno, pământă, și așa zicé: că ceriulă cu căldura de susă, iară pământulă cu umezela de josă, pricinuiă răsărire tuturoră erburiloră și creșteră tuturoră semințeloră. Dară mai de credință iaste că aciastă lună a lui Iunie s-ară fi numită, după cumă amă zisă mai susă, pentru cinsté celoră tineri senatori ai Râmului, cari să numescă latinéște Iunioresă, fiindă că și pre limba rumânescă (care poate va fi fostă oareși cândă râmânescă) tineriloră le zicū jună, după pronunția Galliloră, ce și luna iară așa o numescă: jună. Întru aciastă lună soarele să află în zodiia Carchinului, și crește până la 21 de zile, care zi o numescă și pliostasionă, apoi încépe nesimțită a scăde. Poate pentru căci

iaște soarele în luna aciasta întru aciastă zodie, pentru aciasta și umbletul ei iaște ca alu racului, adecă până la 21 mërge innainte crescându, apoi să întoarce înapoi micșorându-se. Aciastă lună Ellinii o numiă Ecatonveonă, care va să zică jărtvă de o sută de boi, fiindă că întru aciastă lună jărtvuiă acestu feliu de jărtvă spre mulțămire pentru îndestulare anului, care Athineii o socotiă întâiași lună. Aceste perierghii sântu ale celor vechi, iară noi cei ce ne-amü lepădatü de acelu vechiu omü și ne-amü înbrăcatü în celü nou, vedemü dinü Istoriia cé sfântă, că sfinții Apostoli întru aciastă lună eșindü dela Ierusalimü, s-au împărțitü în toată lumé spre propovedanie, sau mai bine a zice, spre secerișulü celorü aleși pentru moștenire împărăției ceriului, care însemnându Domnulü nostru Is. Hs. au zisü căträ Sfinții Apostoli, că «dată s-au apropiatü secerișulü, rădicați-vă ochii și vedeți holdele că s-au albitü». Și într-altü locü zice, că «secerișulü iaște multü, iară secerători puțini». Deci fiindü că toți căți s-au vânatü de mreja acestorü sfinți pescari, ce întru aciastă lună au făcutü călătoriia pentru aciastă spăitoare vânătoare, sântü mai tineri ca niște prunci ai véculü celui auritü alü spășitorülu, cu multü să mai cuvine a fi numitü aciastă lună pentru acestu feliu de tineri de câtü pentru tinerii senatori ai Râmulü. Și așa ni să cade mai cu deusebire să cinstimü aciastă lună, pentru căci s-au făcutü într-ânsa începătura propoveduirii mântuirii noastre și nou epohi alü moștenirii împărăției ceii dinü véci gătite noao cestorü mai tineri, după propoveduire Evangheliei, carii nu ne fălimü căci avemü tată pre Avraamü, ci mai vartosü pentru căci sântemü fi ai însuși lui Dumnezeu, priimiți prinü Duhü și prinü apă de Maica noastră sfânta Besérică a Răsăritulu. Și fiindü că sfinții Apostoli după înviare Domnulu, până a nu eși încă dinü Ierusalimü spre propovedanie, au postitü alcătuiându-se și întrarmându-se cu postulü ca cu o armă nebiruită înprotiva némurilorü ce cinstiia pântecelü ca pre unü Dumnezeu, pentru acéia și Besérica lui Hs. păzește acestu postü neclintitü, ca unü postü Sfântü și cu pilda faptei lăsatü noao, și ca celü mai dinü tăiu de câtü cele lalte. Deci și noi, atâtü pentru cinsté ce ni să cuvine a dá verhovnicilorü sfinților Apostoli, ca unora ce întru aciastă lună li s-au alcătuitü săvârșire pomenirii a mucenicesculü lorü sfârșitü pre vrémé lui Neronü, ne despărțindü nici acelora lalți sfinți Apostoli prăznuire, căci după Dumnezeu ni s-au arătatü cu toții de obște făcători de bine și dascalü și povățuitori, câtü și pentru a puté și noi a ne întrarmă cu postulü acesta spre a ne feri de cădere și a birui pre draculü celü de amiază zi (după cumü zice Psalmistulü) prinü înfrânare poftelorü; care duhü, după mărturiia Domnulu, nu să biruiăște fără numai cu postü și cu rugăciune. Darü mai vartosü pentru a ne arăta ucenici adevărați ai lorü și fi ascultători părinteștilorü lorü povățuirii, trebuie să păzimü acestu sfântü postü cu mai multă înfrânare, ne alunecându-ne la bârfelele unora ce nu numai că pre sine să înșală desfrânându-se spre îndulcire gâtlejulu lorü și robindü pântecelü, ci și pre alții îndemnă spre călcare, nesupunându-se marelü Legiutorü alü Legii ceii noao, Domnulu nostru Is. Hs., celü ce chiiarü arată, că împărăția ceriurilorü nu iaște mâncare și băutură, ci mai vartosü prinü postü și prinü înfrânare să câștigă; — nici băgându în sémă cuvintele Vasulu alégerii ce strigă zicându: Că nici de

vomă mîncă, vomă prisosi cevași, nici de nu vomă mîncă nu ne vomă lipsi. Incă mai vîrtosă cine are ochi de văzută poate a privi că de a purură unii ca aceștă, carii calcă sfintele posturi cu pricină de boale, nici odinioară nu-și vădă sănătate, ci totă ticăloși și pătimași sântă, fiindă că, după cumă cântă Lăuta Duhului sfântă: blestemași sântă călcătorii de lége. Iară noi păzindă hotarale sfînților, și ascultandă pre Maica noastră sfântă Beserică, de vomă fi hrăniși măcară numai cu erbură și cu legumă și cu semințe, totă vomă fi mai frumoși de cătă ceă ce să lăcomescă cu hrana cé de multe féluri. Și să nu să témă cinevași că prostimă hranei poate să aducă stricăciune sănătăși sau vieși noastre, că lăsandă multimă a multoră sfînți postnici, ce îndelungată viața loră cu lipsă de hrană ș-au petrecută, auzimă și de celă ce iaste lăudată de însuși rostulă Mântuitorului, adecă sfântului Ioană Botezătorului și Mergătorului înainte, că toată viața ș-au petrecută numai cu miare sălbatică și cu vlăstări, a căruia sfântă naștere, nu după întămplare iaste întră acăstă lună, ci dină pronie, ca prină prăznuiră pomemirii nașterii sale, să-și vedemă și viața, și să-și ascultămă și învățatura, pocăindu-ne cu adevărată că s-au apropiată împărășiia cerurilor, căriia toși să ne învrednicimă în Is. Hs. Amină.

Ală tuturoră fierbinte rugătoră cătră Dumnezeu,

Smeritulă Episcopă ală Râmnicului Filaretă.

La sfârșit se află numele celor cari au ajutat la tipărireă cărții, — aceiași ca și în Mineiul pe Aprilie, — și timpul tipăririi :

S-au începută acestă lucru la Martie în 26, și au luată sfârșită la Mai în 16.

București : Biblioteca Academiei Române.

436. Mineiul pe Iulie, tradus de Filaret, Râmnic 1780.

Titlul și chipul de tipărire ca și la cele precedente.

In-folio de 3 foi fără numerotație și 185 numerotate.

Versurile asupra stemei :

Stihuri poeticeși spre lauda cinstitei coroane a înălțimci sale Io. Alexandru Ioană Ypsilantă Voevodă.

Sémnele Româniloră, céle dintră începută fericite,

Cu adevărată dela Roma zburândă în Dăchiia sântă venite.

Crucă, zică, pre cară ține corbulă cu putéré lui cé dină botă,

Ne legăuire lui Dechevală au pierdută de totă.

Iară coroana domniei Prințipatului românescă,

Dela începută acéste sémne lumată o împodobescă.

Și cu adevărată și în vréme viitoare așa iaste a fi

Până cândă soarele și luna voră străluci :

Acestă corbă cândă de Iezavelă să izgoniă Ilie,

Dină poruncă Dumnezeiască l-au hrănită în pustie.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a cetii, dându cé întru Hs. înbrățișare, rogu pre același dătătoriu de haruri a-î dăru toată fericire.

Acestu Mineiu cuprinde luna lui Iulie, pre care Marculu Antonie în vrémé stăpânirii sale au hotărâtú ca să nu să mai numescă a cincelé după începătura anului, ce o făcé dela Martie, ci să se chiiame Iulie, dându-î acestu nume pentru cinsté nașterii lui Iulie Chesarulú, după a căruia încungiurare a anilorú, care pre limba ellinésă să zice «Iuliani peridosú», urmându părțile apusului scotú anii dela zidiré lumii mai puținú cu 1508, pentru care pre largú arată pré înțeleptulu Alexandru Exaporitulú la carté ce să numéște Iudaică sau sfânta Istorie, câtú și pré învățatulú dascalu Sevastó la carté ce o numéște Eortologhionú, de unde curge aciastă ne asemănare cu numărulu velétului, ce Besérica a Răsăritulu au priimitú dintru începutú după a celorú 70 tâlmăcitorí ai Bibliei urmare, avându cursulu anilorú cu létú 7288 întru acestu anú, iarú nu 5540, după cumú tinú cei dela apusú. În zilele aceștii luni ale lui Iulie, multe disidimonii avé Ellinii, pre cumú amú arătatú și în trecutele luni. Prăznuia ca o mare sărbătoare zioa a 6 a lui Iulie, pentru căștigare păcii și mântuirii cetății ce ș-au căștigatú prinú soșia și muma lui Coriolanú. La 12, sărbătoré cu multă pompă nașteré numitulú Iulie Chesarú, dela care are și numele aciastă lună, pre cumú mai susú amú arătatú. La 24, ca o datorie netăgăduită urmându, să obicinuiă a face masă mare arhiereilorú. Iară dela 28 încolò, jărtvuiă căți-va căini spre opriré marii căldurí a lunii, numindú acéste zile și Canicula, măcarú că unii le numescú aciaste zile ale leului, întru a căruia zodie să și află soarele întru aciastă lună. Și alte multe asémené sărbători să obicinuiă a face după a lorú părere și pentru oareși care întâmplătoare priciní. Inșă noi, prinú perierghiia popovățuirii ceii Besericeștii, vedemú că aciastă lună a lui Iulie cu a lui Iunie trecutú are oareși care asemănare la céle ce ne învață sfânta scriptură. Căci în luna lui Iunie au sărbătoritú Besérica Nașteré Mergătorulu înainté venirii ceii după trupú a Mântuitorulu nostru Is. Hs., adecă a Botezătorulu Ioannú. Iară întru aciastă lună prăznuiaște pre proslăvitulu Prorocú și Mergătorulu înainté venirii lui Hs. ceii de a doao, pre marele Ilie, pre care și cei dinú légé véchie la mare ypolipsisú l-au avutú, atâtú pentru căci fiindú aprinsú de rávnă Dumnezeiască au omorátú pre cei 70 de preoți ai rușinii, câtú și pentru căci au opritú ceríulu trei ani și șase luni pre vrémé lui Ahavú împăratú, după cumú dinú Istorie vedemú, uscându-se de totú umejuné pământulu; apoi iarășí pentru a-lú proslăvi Dumnezeu prinú minuni, n-au datú ploae pre pământú fără numai prinú rugăciunile sale. Darú și în cé noao nu fără de laude să pomenéște, căci Besérica flú numéște ingerú întrupatú, și róstulu Domnulu vrândú să laude pre Botezătorulu Ioannú, zice : «Acesta iaste Ilie celú ce va să vie». Și iarășí în trecuta lună amú auzitú pre sfântulu Apostolu Pavelú că s-au răpitú la ceríuri, orí în trupú orí afară de trupú, zice însuși că nu știe. Întru aciastă lună cetimú la Parimiile ce să zicú în zioa prăznuirii acestui prorocú, că cu căruță s-au suitú spre ceríuri. Acéste asemănări au acéste doao luni între dânselle. După mărturiia lui Io-

sifü Istoricultü intru aciastă lună au contenitü și potopulü, și au datü de uscatü corabiia lui Noe la munții lui Araratü, și poate că spre pomenire aceștii conteniri a potopului pe la luna lui Iulie scadü mai toate apele. Inșă avemü și întâmplătoare pricinü intru aciastă lună de a le sărbători, nu ca ale El-linilorü, ci mai cu cuviință și vrédnice de toată prăznuiré. Cé dintăiu iaste că intru aciastă lună s-au adusü sfintele Moaște intru aciastă țară ale pré cuviosului părintelui nostru Dimitrie dela Basarabovü, cu a căruia umbrire s-au izbăvitü țara de năprasnica boală a cümiü și până in zioa de astăzi sântemü feriți prinü ocrotiré sa de bântuiala acestui cumplitü bicü Dum-nezeescu. Alü doilé că totü intru aciastă lună au contenitü flacăra războiului între innalta Poartă și între împărăția Rossiei. Acéste doao aduceri aminte sântü vrédnice de mari prăznuiri, că și bătaia cümiü și foculü războiului atâtü sântü de simțitoare la unü norodü, încätü Besérica dé pururé intru rugăciunile ce face pentru lume cu totü denadinsulü să roagă de a ne feri și de răsboiu și de cümä, care amândoao vinü preste oameni pentru păcate, și nu numai de unii să atingü, ci de obște. Pentru care să cade dé pururé cu limba, ce ne iaste organü datü spre laudă și proslăviré lui Dumnezeu, să ne rugămü cu toată umilința ca să fimü fericiți, iară cu fapta să săvârșimü céle plăcute lui Dumnezeu, păzindü sfintele lui porunci, carele de le vomü ascultă și le vomü face, să făgăduiaște că ne va da ploae la vrémé ei, și pământulü va da rodurile sale, și vomü mănca pâiné noastră intru sațiu, și vomü lăcui in pământulü nostru fără de témere, și ne va dărui pace desăvârșitü, și hiiară sălbatecă, și jigăniü stricătoare nu va bântui pământulü nostru, și războiu nu va tréce prinü trânsulü, ci ne va blagoslovi și ne va înmulți, și ne va fi noao Dumnezeu, și noi lui norodü; iarü de nu-lü vomü ascultă, nici vomü păzi poruncile lui, va aduce lipsă asupra-ne, și vomü semănă in deșărtü, și vorü mănca streinii ostenélele noastre, și nu-și va da pământulü roada sa, și va trimite hiară sălbatece spre vătămaré vitelor noastre, și jigăniü stricătoare rodurilorü noastre, și va pustii pământulü nostru și de sabie vomü peri. Acésté sântü cuvinte grăite de Dumnezeu însuși prinü Duhulü sfântü la carté Leviților. Decü, înțelegändü noi că dinü supuneré cé cătră ziditorilü nostru, și dinü paza poruncilorü sale izvorăscü toate bunătățile, iară dinü neascultare și călcaré poruncilorü Dumnezeestiü să răvarsă toate rélele, să lăsămü căile céle strâmbe și nodoroase și să umblămü pre céle drépte, ca să căștigămü blagosloveniia Domnului, și să ne îndes-tulămü și aici intru aciastă lume de céle pământești, și in cé viitoare véci-nică viață, să ne desfătămü de bunătățile céle negrăite, cărorä să ne în-vrednicimü toți in Hs. Is. Domnulü nostru, căruia să cuvine slavă, cinste și mărire in véci. Aminü.

Alü tuturorü fierbinte rugătorü cătră Dumnezeu,

Smeritulü Episcopü alü Râmnicului Filaretü.

La sfârșit se afla numele celor cari au ajutat la tiparirea cartii, cari sunt aceiași ca in Mineiul pe Maiu, și aratarea timpului când s'a facut tiparirea :

S-au începutü acestü lucru la Maiü in 18, și au luatü sfârșitu la Iulie in 18.

București : Biblioteca Academiei Române.

437. *Mineiul pe August*, tradus de Filaret, Râmnic, 1780.

Titlul și tiparul ca și în volumele de mai înainte.

In-folio de 3 foi nenumerate și 192 numerotate.

Versurile asupra stemei :

Stihuri 14 désupra coroanei înălțimeî sale pré liniștitului meu Domnă Io Alexandru Ioannă Ypsilantă Voevodă.

Acestă semnă, pre carele corbulă Valahiloră în gură ilă poartă,

Lesne descopere cê spre înălțimé ta viclenie toată.

Este mulțimé ce să află întru întunéreculă ne științéi,

Lumina cărora ca o lună descopere cunoștințéi.

Ună soare dină drépta luminatū te închipuăște

Idéa dreptății caré tuturoră împărțéști.

Alexandre, pré alesule și pré liniștite Doamne Ypsilantă,

Ne prețuită stema Valahieî țî-o au datū

Acela ce stăpânéște toată zidiré, și céle lalte.

Toate văzândū că ești vrédnicū a cumpăni cu dreptate,

O sabie și ună buzduganū țî s-au datū întru putére,

Lesne cu care tai și vindecă céle réle.

Is. Hs. preste multe crugurî ale Soarelui cu putére sa cé Dumnezeiăscă

Eu mă rogū pururé, înălțimeî tale ca să-ți dăruiască.

Prefața :

La toată persona, ce să va îndeletnici a ceti, dândū cé întru Hs înbrățișare, rogū pre același dătătoriu de harurî a-î dărui toată fericire.

Câți poftiți a vă lumină cu slava Fiului lui Dumnezeu și a privi (pre câtă iaste cu puțință) măriré lui cu caré s-au arătatū în muntele Thavorului cătră céi mai aleși trei ucenici ai săi, veniți să vă uitați în oglinda aceștiî lună a lui Augustū (Августъ), unde veți vedé despre o parte pre celū ce de ingeri s-au mutatū după pristăvire, adecă pre văzătorulū de Dumnezeu Moysi, iară despre altă parte pre pré slăvitulū Prorocū Ilie, care încă în trupū fiindū, cu căruță de focū s-au răpitū de pre pământū spre cerū, pre amândoi, zicemū, plini de lumină și de strălucire. Cariî deprinși fiindū cu priviré slavei Dumnezeesti, nu li s-au întunecatū vedéré, nici î-au spăimântatū acé mare lumină, ca pre céi încă neobi-cinuiți trei Apostoli, Petru, și Iacovū, și Ioannū, ce dinū streina vedére a feții lui Is., cândū ș-au răvărsatū razele luminiî sale, întru acé noapte, în muntele Thavorului (zice sfânta Evanghelie) că au căzutū cu fața la pământū. Și învățându-vă prinū graiulū Beséricii de aciastă pré slăvită taînă a schimbării la fața a Domnului nostru Is. Hs. nu numai patima sa cé după cruce să o credeți că au suferit-o de bună voe spre mântuiré lumii, ci încă să socotiți că și a Maicii sale, pré slăvitei de Dumnezeu Născătoare mutaré cé de pre pământū la cerū, cu iconomie Dumnezeiască pentru ocrotiré lumii s-au făcutū. Acéste doao mari și pré slăvite praznice ce săvârșaste Besérica întru aciastă lună, ne face a fi la îndoială cumū că acestū nume Avgustū nu l-ar fi căștigatū aciastă lună de la Octaviianū împăratulū Râmului, celū ce s-au numitū întâiu de câtū toți Avgustū, și apoi dela dânsulū l-au luatū și

ceia lalți împărați și împărăteșe, pre cumu și însăși pré fericița Sfânta Elena, Maica a marelui împăratu și întocma cu Apostoliă Constantină, după cumu istoriăa cé dinafară povestéște, ci mai cu cuviință ni să pare că au rămasu acestu nume Avgustu alu luniă acestiă, păzindu-să de Besérica până acumu, pentru acéste doao mari Dumnezeestî praznice, unulă alu lui Hs. Împăratulă Împăraților și Domnulă Domniloră, și altulă alu Născătoarei de Dumnezeu, cei uniă singure totu déuna Avgusteî. Că de arū fi fostu numită (după Istorie) dela acelu împăratu Octavianu Avgustu, nu s-ar fi fostu păzitu până acumu neștrămutatū, căci și alte luni s-au numitu după nume de împărați, daru prinū puțină vrēme l-au pierdutū numele, pre cumu: luna lui Aprilie s-au numitu dela Neronu împăratu, Neronie; și luna lui Mai de la Clavdie împăratu, Clavdiosū, care în puțină vrēme amādoao lunile au contenitū de a să mai numi cu acéste nume. Pentru acēia noi zicemū, că mai cu cuviință iaste a fi numită luna aciasta Avgustu pentru céle mai susū zise Avgustiene, adecă împărătești praznice, care ni să cade a le prāznuī cu mai mare luare aminte de câtū toate céle lalte praznice, pentru căci și mai mari și necuprinse de minte minuni să cuprindū întru dānșele. Inșă la celū dintāiu alu schimbării la față a Domnului trei taīne ne învățamū: Una descoperire Domnului nostru Is. Hs., (prinū vedere aceiă pré luminoase străluciri a fēții sale), că iaste și Dumnezeu iară nu numai omū, (și prinū glasulū ce au rāsunatū ca unū tunetū zicāndū: «Acesta iaste Fiulū meu»), că iaste Fiū adevăratū alū vécniculū Pārinte; aldoilē adevērire graiurilor pro-rocești, ce de demultū au glāsuitū cu trāmbița Duhului sfântū pentru în-viāre cé de obște, zicāndū, că Dumnezeu, iaste Dumnezeu alū viilorū, iară nu alū morțilorū, fiindū că aīavē au arātatū că sântū vii cei ce să socotiā a fi de demultū prestāviți; și altreilē incredințare moștenirii slavei sale cei cerești ce ne-au gătit-o din vécī, prinū nemārginitā milostivire și dragoste sa cé negrāitā au arātat-o cătrā aleși săi Ucenici, priimindu-i părtași la privire aceiă luminate și pré slāvite străluciri a fēții sale, și marturi prinū însuși vedere slavei sale, cu care s-au închipuitū în Thavorū. Iară la celū de aldoilē praznicū alū adormirii Născătoarei de Dumnezeu, ne învățamū acéste trei mari lucruri Dumnezeestî: Una, că s-au astupatū toate gurile céle hulitoare înprotiva fecioriei cei fără de prihanā a purure Feciōareī Mariei, cu săvārșire minunii ce s-au lucratū atunci înprotiva celorū ce s-au obrāznicitū a să atinge cu māini vātāmātoare de pré sfântulū său sycriu; aldoilē, că s'au contenitū toate bănuelile și îndoirile celorū puținī în credință, siliți fiindū a o mărturisi cu adevăratū Maică a lui Dumnezeu, prinū arātare ingerilorū și prinū adunare cé dinū toată lumē a Apostolilorū la una și acēiași vrēme a pristāviriī sale; și altreilē, că prinū mutare sa dela céle pāmātești cătrā céle cerești, nu au părăsitū lumē, ci mai vārtoșū s-au întāritū neclātita ocrotire a pāmāntēnilorū și s-au întemeiatū nādējdē marelui ajutorū a totū némului creștinescū, după cumu Besérica prinū cāntāri ne incredințēzā. Care aciastā unire a prāznuiriī Preobrajeniei Māntuitoriului nostru, Soarelui dreptāții Hs., și alū Adormiriī Maiciī sale purure Feciōareī Mariei, ce săvārșāște Besérica întru aciastā lună josū pre pāmāntū, și Cerilū susū o închipuiāște prinū aflarei soarelui cestui vāzā-

toriu (întru aciastăși lună) în casa zodiei ce să numește Fecioară. Decî pricepândū mărimé praznicilorū, ce să cuprindū într-aciastă lună și lucrare cé Dumnezeiască ce să săvârșaste într-ânsa, să cade ca niște fii ai luminiî și ai darului, sărbătorindu-le, să nu fimū următorî némurilorū celorū lipsiî de cunoștința lui Dumnezeu, cariî întradinsū izvodescū praznice pentru a-și pute înplini întru `acélé poftele lorū, ci să cunoaștemū că poliția cé creștinească să cade a fi următoare viejii ceii îngerești, și să așteptămū cu dorire praznicile céle înpărătești, pentru a ne învăța dintr-ânsele taîne Dumnezeesti și a ne innălța minté dela céle pămăntești spre céle cerești, iară nu pentru a ne înpodobi cu haîne luminoase, schimbându-ne numai la înbrăcăminte, iară nu și viața spre fapte mai bune mutându-o, nici pentru a da sațiu pântecelui dinū schimbaré bucatelorū celorū mai delicate, iară nu pentru înpărtășire taînelorū celorū Dumnezeesti; nici pentru trândăvire iscodindū sărbătorî ca să avemū pricină de nelucrare și lenevire, ci pentru a ne îndeletnici în sfinte scripturî spre cunoștința lui Dumnezeu, că așa prăznuindū vomū adună ca albina folosū dinū fiește care materie a praznicului ce sărbătorimū, orî cu urmare după puțină, orî măcarū cu umilința spre pocăință. Și așa putemū a ne numi creștini cu adevăratū și fii aleși ai lui Dumnezeu, și moștênî înpărăției lui ceii vécînice, caré tojî să o dobândimū în Is. Hs. Aminū.

Alū tuturorū fierbinte rugătoriu cătră Dumnezeu,
Smeritulū Episcopū alū Râmnicului Filaretū.

La sfârșit se află următoarea însemnare :

Luna lui Avgustū s-au începutū la Iulie 23, și au luatū sfârșitū la Septemvrie 24.

Totū prinū ostenélele celorū numiî la céle lalte lunî, s-au typăritū și acestū Mineiu.

București : Biblioteca Academiei Române.

438. Mineiul pe Septemvrie, Râmnic 1780.

În exemplarele văzute de noi nu se găsește nici titlu, nici prefață.

Tipărit în acelaș chip ca și lunile precedente.

În-folio de 240 de foi numerotate.

La sfârșit se află următoarea însemnare :

La toată tâlmăciré și îndreptaré cuvintelorū rumânești, fiindū dinpreună cu pré sfințitulū meu stăpănu, celū ce însuși au îndreptatū tâlmăciré acestui Mineiu, amū scrisū cu mâna, amū tocmitū și amū așăzatu slujbele praznicilorū înpărătești și ale sfințilorū, în ce chipū să véde, eu, celū ce sântū alū tuturorū smeritū și gata la poruncî, Anatolie Ierodiaconū alū sfinteî Episcopîi Râmnicului.

Iară la typărire s-au diorthositū de smeritulū între monahî Chyrū Ra-failū Monahulū dinū sfânta Mănăstire Hurezîi.

Pre totū pravoslavniculū cetitoriu cu cuviincioasă cinste și cu fierbinte umilință rugămū, de obște dândū înștiințare, noi, ceî ce (dinū mare mila lui Dumnezeu) ne-amū învrednicitū a fi ostenitorî la acestū Dumnezeescū lucru alū typăririi acestorū doaosprezece Minéce, ce acumū s-au typăritū întâiu pre limba noastră rumânească, unulū adecă fiindū ajutoriu la îndreptaré

tâlmăcirii cuvinteloră cătră rumânie, și cu scrisulă și cu aşăzărē slujbelorū praznicilorū împărătești și ale tuturorū sfințilorū, cariī întru acēste Minēe să prăznuescū; — iarū altulū cu ne încetată ostenelă și priveghiare la toate Minēele diorthositorū, ostenindū pururē și zioa și noaptē. Pentru care de toți fiindū știută și văzută aciastă îndelungată de trei ani înnotare a acestorū Minēe ce să vădū typărite, care au luatū încēperē typăririi de la Mineiulū lunii Octovrie și s-au încungīuratū de au luatū sfârșitulū cu Mineiulū lunii Septemvrie, dinū care ca dintr-unū lucrū de mare eșindū cătră limanulū celū pré liniștitū, spre carele pururē sârguiamū a-lū ajunge, — acumū (zicū) ajungândū la adăpostirē acestui limanū, cu laude dela noi grăite dămū mărire lui Dumnezeu celū negrăitū, carele prinū Dumnezeiască puterē și ajutoriulū lui, au ocărmuitū aciastă înțelegătoare corabie, și prinū bună suflarē vântului puterii sale, au întinsū vétrela ei cătră acestū de toți doritū limanū alū săvârșirii acestui Dumnezeescū lucru. Darū, fiindū că acestū lucru (pre cumū amū zisū) întru îndelungată vrēme s-au făcutū, știmū că multe greșale vomū fi făcutū, unele pentru asemănările slovelorū, care nu să pré deusebescū de cătră altele, adecă: a de cătră л, в de cătră в, и de cătră и, е de cătră е, și altele, care unele s-au trecutū cu vederē prinū ne băgare de sēmă cetindū probele, pentru că acestū lucru cu sârguire s-au făcutū. Altele și pentru supărarē nopții, căci și noaptē o amū făcutū în locū de zi la toată curgerē acestui lucru. Iară altele pentru multa ostenelă, fiindū firē îngreoiată, știmū că va fi trecutū multe greșale neîndreptate. Inșă arătămū și aciăsta pentru că întru multe sfinte slujbe împărătești și ale sfințilorū dintr-acēste Minēe, atâtū prinū stihirile vecerniei, cumū și prinū canoane sântū tropare de bogoslovie, maī alesū la slavele canoanelorū, încă și la troparele pré sfintei Născătoarei de Dumnezeu, ce sântū la sfârșitulū fiește căriia pēsne în canoane. Pentru acēstē cu smerită râvnă a inimii și a sufletelorū noastre vă rugămū, ca ori unde să va întâmplă, a găsi vre-o alunecare dinū care să aduce hulă cătră pré sfânta Troiță, sau Dumnezcirii și omenirii Domnului Is. Hs., sau Maicii sale, acolō (zicemū) unde să va află întru acestū lucru, iarăși ca pre niște bunī credincioși vă rugămū, ca cu inimī bune și suflete sănătoase întru drēpta credință, să îndreptați, și să ne ertați, nesocotindū că vomū fi căzuți la vre-unū eresū (și într-adinsū așa, de voia noastră, amū lăsatū de au trecutū), de care pre noi toți fiiī Bēséricii Răsăritului Dumnezeu să ne păzescă și să ne ferescă, atâtū în greșale de cuvinte (zicemū), câtū și în glasuri, de să vorū fi greșitū a să pune unulū în loculū altuia. Căci și noi oameni pământēni sântemū, pururē pătimași și fără învățătură, și cuprinși de slăbiciune firii, care nu lasă pre nici unū omū a nu fi fără greșală, căci pre cumū amū pututū cu osârdie amū lucratū. Ci pre toți vă rugămū să ne ertați întru toate, ca și voi să câștigați ertăciune de la Domnulū nostru Is. Hs., a căruia mărire iaste în veci. Aminū.

Tuturorū plecați cei maī susū numiți și cu toți lucrătoriī typografiei dinpreună, până la celū dupre urmă.

Purtătoriu de grijă fiindū typografiei chyrū Ioachimū Ieromonahulū dinū Sfânta Mitropolie.

București : Biblioteca Academiei Române.

F. 193 : «Cinstitulă Paraclisă ală sfinților și întocma cu apostolii înpărați Constantin și Elena».

F. 200 «Pashaliia».

F. 213 v. : «Nume jidovești carele pomenește Davidă la psalmii lui, tălcuite cu Istoria loră» (în ordine alfabetică).

F. 217 : «Aicé însemnaiu psalmii cei ce să cetescă la vreme de primejdie».

F. 217 v. : Versurile dela sfârșitul *Psaltirii* de Râmnic din 1779, fără ultimele două.

București : Biblioteca Academiei Române. — Sibiu : Biblioteca Archiepiscopescă.

442. Sentințe a unor filosofi, Veneția 1780. — Grecește.

Γ Ν Ω Μ Ι Κ Α ' | Π Α Λ Α Ι Ω - Ν Τ Ι Ν Ω - Ν | Φ Ι Λ Ο Σ Ο ' Φ Ω Ν | Έκ της 'Ελληνικῆς εἰς τὴν ἡμετέ-|ραν ἀπλῆν Διαλέκτον | μεταφρασθέντα. | Πρῶτον μὲν ἐν Τεργοβύστῃ της Βλαχίας | εἰς τύπον ἐκδοθέντα νῦν δὲ μετα-|τυπωθέντα εἰς κοινὴν ὠρέλειαν | τῶν φιλομαθῶν. | Καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας | διορθωθέντα | Διὰ δαπάνης τοῦ Κυρίου Π. Α. | α ψ π'. 'ΕΝΕΤΙ'Η.ΣΙ. 1780. | Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ ἐξ 'Ιωάννην. | Con Licenza de' Superiori.

Sentințe a unor filosofi vechi, traduse din elinește în limba noastră simplă, tipărite mai întâi în Târgoviștea Țării-Românești, iar acum retipărită pentru folosul obștesc al iubitorilor de învățătură, și îndreptate cu foarte multă sârguință, cu cheltuiala domnului P. L. In Veneția, 1780. La Dimitrie Theodosiu din Ianina.

N'am văzut exemplare. Titlul de mai sus l-am găsit rătăcit în legătura unei alte cărți.

Cartea cuprindeă, după cum se vede, *Maximele orientalelor*, traduse din franțuzește în italienește de Del Chiaro, apoi din italienește în grecește de Ioan Avramios. Din grecește în românește au fost traduse de Antim Ivireanul, care le-a tipărit în Târgoviște în 1713 (v. mai sus, n-rile 165 și 166, vol. I, p. 487 și 489).

1781.

443. Bucvariu, Viena 1781.

Б Ѹ К Б Ы Р Ю | πεντρος | прѣнчій чѣй рѣмж-нѣцїй кѣрїй съ ѡфлѣ ѡ крѣ | іа оѣнѣрѣкскѣ, шї хотѣ-релѣ їй ѡпрѣнѣте | кѣ довоѣрѣ стѣпѣнїтѣр-лурѣ. | Г-ѡс тѣпрїтѣ ѡ Бечѣ ла 'Іѡсїфѣ де | Кѣрѣбекѣ Рѣкѣрїтѣсѣшї Тѣпогрѣфѣ де-ла кѣртѣ. ла ѡнѣсѣ 1781.

In-8° mic, de 42 pagini și 2 foi nenumerate «pentru numere». Textul începe chiar pe verso titlului.

București : Biblioteca Academiei Române. — Blaj : Biblioteca Canonicului I. M. Moldovanu.

444. Catavasior, București 1781.

К ѡ Т ѡ Б ѡ Г ѡ Р Ю | Кѣ тѣатѣ трѣсѣнїчѣсѣлѣ кѣн-тѣри чѣ сѣ кѣнтѣ нестѣ тѣтѣ ѡнѣсѣ кѣре копрїнде ѡ сїнѣ ка-такѣсїѣлѣ рѣмжнѣцїѣ шї грѣчѣцїѣ. | Тѣпрїтѣс-ѣсѣ ѡкѣмѣ ѡтрѣ ѡ ша-сѣклѣ ѡнѣ ѡ ѡтѣм Дмїтїѣ, ѡ прѣ | ѡнѣлѣтѣсѣшї шї лѣмїна-тѣсѣшї | Дѣнѣ ѡтѣатѣ Цѣра Рѣмжнѣскѣ | 'Іѡ 'ѡЛѣ ѡ ѡНДРѣ 'Іѡ ѡННѣ VΨИ-ЛѡНТѣ Бѣѡ. | Кѣ блѣгѣслѣвѣнїѣ шї тѣатѣ кѣл-тѣѣла прѣ сѣнїцїтѣсѣшї Мн-трополїтѣ ѡлѣ Оѣгѣрѣкѣлѣхїѣ | КѣР ГѣРѣ ГѣО РѣГѣ | ѡ сѣнїта Мнтрополїѣ ѡ Бѣ-кѣрѣ-цїлѣрѣ : ла ѡнѣсѣ делѣ хѣ, ѡψїѣ. | Де станчїѣлѣ Попѣвїчѣ Тѣнї Бѣкѣ.

In-8° mic de 2 foi liminare și peste 231 foi nenumerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 18 rânduri pe pagină.

Prefața începe chiar de pe verso titlului.

Prédoslovie.

Pré sfințitului și pré înțeleptului Mitropolită ală sfinteî Mitropolie Ungrovlahieî, pré cinstiț și exarhu Plașurilor, Chyriu Chyr Grigorie, cîa de robă cucernică închinăciune.

De vreme ce toate simțirile omului cu cuvincioasă bucurie mai multă isă are a sa priință către viersuitoarele cântări, precum și sufletulă la toate cele cu ostenelă și supărătoare patemî lesne poate răbdă când ară auzi viersuire cântecilor, cumă mai vârtosă vedemă că și la prunciî ceî micî și necuvântători cu cântecele să adormă dină plângătoare loră viersuire; și încă și călătoriî corăbierii la ostenelile, ce le vine dină truda lucrurilor loră, iarăși cu cântecele să mângăe. Pentru aciasta dară, și eu supusă fiindă acestora cu încredințare de adevără, amă vrută să tipărescă aciastă cărticică ce se numește Catavasier, ca ceî ce voră vră să se bucure în viersuire aceloră veselitoare cântări, să nu cânte cântece curvești și drăcești, ci să cânte catavasii și irmoase de acestă ce cuprinde în sine aciastă cărticică, pre carele sfinții Bisericii noastre, dela Duhulă Sfântă fiindă luminați, le-au alcătuită spre folosulă și aceloră ce cântă și aceloră ce ascultă. Dreptă acia dară, ca una ce iaste bisericăscă carte și începătoare viersului a toate canonicestiloră catavasii ale sfinteî Bisericii noastre după la stăpâneștile sărbători și ale Maicii lui Dumnezeu cu cuviință și cu dreptate, să cade dară a să închină iarăși la capulă bisericii noastre, adecă pré sfințitului și pré înțeleptului Mitropolită a toată Ugrovlahiă Chyriu Chyr Grigorie, ală mieu lină stăpănă și făcătoră de bine.

Sfârșitul lipsește în exemplarele văzute.

București : Biblioteca Academiei Române.

445. Cazanii, Râmnic 1781.

К И З Я Н И И | Чѣ кѡприндѣ ꙗ сине ѿвѣдѣне тѣлѡвѣ ѡле Дѡ-|мнечилѡвѣ
де прѣсте ѡнь, шѣ кѡ казанѣне | свѣдѣнѣ рѣзничилѡвѣ ꙗхрѣтѣцѣ, шѣ ѡлѣ
сѣнѣчилѡвѣ чѣлѡвѣ мѡрѣ, ѡ вѣ: лѣнѣ де прѣсте | ѡнь. Кѡре ѡкѡмѣ с-ѡс Тѡпѣрѣтѣ ꙗ зѣнѣ|
лѣлѣ прѣкѣ ѡсминѣтѣлѣ Дѡмнѣ. 'ІСѢ ІЛѢ Ѣ ІНДѢ РѢ ВѢНІА ІНТѢ БО Ѣ БО ДѢ
КѢ Бѡгѡсловѣнѣ прѣкѣ сѣнѣчѣтѣлѣ Мѣтрополѣ. | КѢ Р Г Р И Г О Р І Е | Шѣ кѡ тѡлтѣ
кѣлтѣлѣ сѣнѣчѣлѣ сѣлѣ Ювѣнтѡ-рѣлѣ де Дѡнѣзѣс | КѢ Р Ф І Л І Р Ѣ Т Ъ | Ѣпѣскѡпѣлѣ
Рѣмнѣкѣлѣ. ꙗ сѣнѣчѣтѣлѣ ѿ-|сѣнѣчѣлѣ ѡ Рѣмнѣкѣлѣ | де ла ѡнѣлѣ мѣнтѣнѣрѣй : ꙗ ѡ ꙗ | с-ѡс
тѡпѣрѣтѣ де Кѣлѣментѣ 'Іерѡмонѡхѣлѣ, | тѡпѣгрѡфѣлѣ ѣпѣскѡпѣй Рѣмнѣкѣлѣ | шѣ
де пѡпа Кѣнѣстандѣнѣ Тѡпѣгрѡфѣлѣ | сѣнѣчѣтѣй Ѣпѣскѡпѣй Рѣмнѣкѣлѣ.

In-folio de 1 foie liminară și peste 310 foi numerotate. Tipărit numai cu negru. Pagina e încadrată în chenare de linii.

Pe verso, se află obișnuita stema cu versurile următoare :

Semnulă biruinții, cu carele moartă iaste călcată,
Acumă și corbulă în pecetă Valahieî flă arată,

Innălțatului Domnă Alexandru Ypsilantă,
 Căruia stăpânire acești Țări i s-au încredințat,
 Armă spre descoperire a toată réoa viclenie,
 A celor ce să arată cu nemulțămire.
 Rugămă dară pre împăratul cerești mării,
 A-lă întări în scaunul acești stăpâniri,
 Ca cu pace pre norodă să ocârmuiască,
 Și ală protivnicilor vicleșugă totă să-lă biruiască.

București : Biblioteca Academiei Române.

446. Ceaslov, Râmnic 1781.

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, II, 372, — și *Scrisori și inscripții*, II, 112 și 206.

447. Clain, *Dissertatio canonica de matrimonio*, Viena 1781.

DISSERTATIO | CANONICA | DE MATRIMONIO | Juxta disciplinam | Græcæ Orientalis Ecclesiæ | ab | Samuele Klein de Szád, | dioeceseos Fogarasiensis in Tran-sylvania præbytero, et in seminario | generali cæsareo-regio græco-ca-tholicorum vindobonensi ad | s. Barbaram studiorum | præfecto | conscripta. | Vindobonæ. | Typis Josephi Nob. de Kurzbeck. MDCCLXXXI.

In-8° mic de 154 pag. și 3 foi.

Din prefața «Ad lectorem», care se întinde pe primele 20 de pagini, extragem următoarele :

Rem utilem existimavi me facturum hanc de Sacramento Matrimonii canonicam dissertationem edendo, tum ut necessitati in nostris terris occurrerem, ubi raras Ecclesiæ Orientalis animarum Pastores libros habent, quibus in rebus disciplinae ecclesiasticæ Græcæ Orientalis Ecclesiæ tute fidere, ac se committere possint; nam si qui sunt, aut prægrandis molis sunt, aut valde magno pretio comparabiles. Etenim cum in usu Occidentalis Ecclesiæ, apud quos typographiæ florent, non sint, nonnisi semel pro aliqua Græcorum quoque disciplinae notitia editi sunt; aut sunt aliqui, qui potius ceremonias quam disciplinam describunt. Tum ut publico notam reddam disciplinam Ecclesiæ nostræ Græco-Orientalis, ex quo ad pareat quam male quidam extranei de sacra nostra disciplina scripserint, et loquantur, male utique informati vel ob defectum talium librorum, vel ob persuasionem, quam a parvis imbiberunt, apud quos quidquid est Græcum, malum est, superstitiosum audit, quasi hæc essent convertibilia, mihi ipsi audire contigit anno 1767. dum praelectionem Historiæ ecclesiasticæ in Universitate Viennensi audirem, in scholis Professor loquens de S. Basilio Magno Oecumenico Doctore agebat: *Sanctus Basilius, Domini mei, magnus Sanctus est, et dum ego ipsius scripta lego, acsi in Cælis versarer; sed denique Græcus, et Græci omnes nequam sunt.*

Primum quidem in gratiam Nationis meæ Daco-Romanae lingua patria scripseram, modo vero ad publici utilitatem ex lingua Daco-Romana in Latinam verti, quantum vero fieri potuit canones et leges, quas pro suis Græco-

Orientalis Ecclesia agnoscit, ac veneratur in confirmationem adducere non intermisi, Doctissimorum quoque, ac Canonum in Ecclesia Graeca peritissimorum Interpretum auctoritatibus, ac commentariis, nec non imperialibus legibus illustravi. . . .

In foile nepaginate dela sfârșit se află un „Index paragraforum“.

Oradea-mare : Biblioteca diecezană episcopescă.

448. Minologhion, Blaj 1781.

Tipărit din porunca Vlădicăi Grigorie Maer.

Se găsesc exemplare prin bisericile din Ardeal.

N. Iorga, *Scrisori și inscripții*, II, 53, 55, 57, 97, 112, 125, 126, 135, 142, 151, 156, 167, 189, 192, 195, 196.

449. Odă la moartea Mariei Tereziei, Sibiu 1781.

Ode | Entru pomenirja Muteri | tsei dja pururja | A | Augusztei | Marjej Theresjej. | Sibiu. | Typerit la Martin Hochmeister 1781 Aprilie 3.

In-8° de 4 foi.

Epigraful pe titlu : «Dulsi au fost Izvoarele Apelor Iei».

Versurile sunt semnate «supt smerenie de M.».

Brașov : Biblioteca gimnaziului evanghelic luteran. (Copie în B. A. R. Mss. 394, f. 52).

450. Prăvilioară de taina ispovedaniei, București 1781.

П Р Ъ Б Ы Л Ы Г О Ы Р Ъ | К С ѿнехцѣтѣрь бесѣричѣскѣ де | таѣна ѿповѣданїѣ.
 Покѣци-|тѣаре ѿбѣщїѣ прѣвѣщїѣ, май | вжртѣсь, чѣловѣкъ чѣ ѿс ѿсѣпрѣле | сѣрчина
 дѣхѣвнїчїн, ка сѣ шїе ѿ-|чѣперѣк шї сѣвжршїрѣк таѣнїѣ кѣмь сѣ | ѿ фѣакѣ : шї ѿлѣ
 ѿнехцѣтѣрь чѣ с-ѿс | май ѿдѣвгѣтъ спре фѣлѣсѣль кре- шїнїскѣсѣлїѣ норѣдѣ : ѿдѣварѣ
 ѿкѣмь | тѣпхрїтѣ, ѿ зїлѣлѣ прѣ ѿблїнѣ- тѣсѣлїѣ дѣмѣ, І Г О Ы Л Г О Ы Н Д Р Ъ | І Г О Я Н Н Ъ
 V П И Л Ы Н Т Ъ Б Б : К С блѣгослѣвїнїѣ шї кѣлтѣмѣла | прѣ сѣнїцїтѣсѣлїѣ Мїтрополїтѣ
 Кѣрїѣс Кѣрѣ : Г Р И Г О Р І Е : | ѿ тѣпгѣрѣфїѣ сѣнїтѣѣ Мїтропо-|лїѣ ѿ ѿггѣровлѣхїѣѣ. Лѣ
 ѿнѣлѣ дѣлѣ | Хсѣ : ѿфїѣлѣ : ѿ лѣна лѣшї | ѿпрїѣлѣ. | Дѣ Гѣтѣнчѣсѣлѣ Пѣпѣвїчїѣ Тѣп :
 Бѣкѣсѣрѣщїѣнѣ.

In-4° de 3 foi fără numerotație și 47 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află reprezentări S-ții Constantin și Elena, cu o invocație în proză. Pe foaia următoare se află prefața Mitropolitului Grigorie, care se reproduce mai jos; iar pe cea următoare și ultimă, se arată cuprinsul.

Prefața :

Grigorie cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit și toată Ungrovlahiia.

Cucernicilor și Preoți și Duhovnici din eparhiia smerenii noastre, molitvă și blagoslovenie. Iată că punem înaintea cucernicilor voastre ca o masă duhovniciească aciastă prăvilioară cu învățătură besericiească de taina ispovedaniei, care, de o veți ceti de multe ori ca să se înrădăcineze în inimile voastre, veți pute să vă săturați de lumina cunoștinții și să ajuturați sufletește pe creștinii, ce îi aveți fi de ispovedanie. Iară de veți fi cu lenevire, atât la citania ei cât și la lucrare aceștii sfinte taine, atunci să va cu-

noaște, că nu veți (*sic*) să vă nevoiți pentru dragosté lui Hs., pentru întemeere beséricii, pentru folosul creștinilor, și mai vârtos și pentru plata ce vă s-ar da dela Dumnezeu pentru ostenéla ce ați face, și de aceia voi veți da séma la înfricoșata judecată a Domnului Hs. Căci datoriia păstorească ne facem, de vă învățăm câte sântu trebuincioase și de folos, care ne și îndreptăm cu însuși cuvântul sfinței Evanghelii, unde zice, la Ioannu în 15 capete: «De n-aș fi venit și de n-aș fi grăit lor, păcatu n-ară avé; iară acum pricină n-au pentru păcatul lor». Dreptu aceia daru nu vă ferii de a face ostenéla ca să scăpați de munca iadului, și nu vă dați lenivirii, ca să scăpați de blestemul sfinței Scripturii, care zice la Ieremiia, în 48 cap: «Blestematú cela ce face lucrul Domnului cu lene». Ci vă siliți în totú chipul cu râvnă și cu dragoste pentru spăseniia norodului creștinescú, ca să să învredniciască fiește carele dintru voi a auzi glasul celú fericitú alú dreptului platnicú, alú lui Hs: «Bine, slugă bună și credincioasă, preste puținú ai fostú credinciosú, preste multe te voiu pune. Intră întru bucuriia Domnului tău». Căriia să vă învredniciască darulú lui Dumnezeu și cu rugăciune și cu blagosloveniia smerenií noastre.

La sfârșit se spune ca :

De câtú cé dinú tâi Prăvilioară, ce s-au typăritú la létú 1774, prinú indemnare cuviosului Arhimandritú Delénulú Chyrú Grigorie, aciasta iaste mai îndreptată și mai bogată cu canoane dinú Pravilă și cu multe învățaturí, prinú ostenéla totú a cuviosii sale.

Pentru cuprins, comp. *Invățătura bisericescă* din 1710, 1741 și 1774. (v. mai sus No. 158 în vol. I, 481 și 548, și No. 218 și 387, vol. II, 54 și 206.

București : Biblioteca Academiei Române.

1782.

451. *Clain, Dissertatio de jejuniis*, Viena 1782.

DISSERTATIO DE JEJUNIIS GRÆCÆ ORIENTALIS ECCLESIAE
Conscripta | Ab | Samuele Klein | de Szád, Dioecesis Fagarasiensis | in Transilvania. | Viennæ, | Typis Josephi nob. de Kurzbeke. | MDCCLXXXII.

In-8° mic de 128 pag. Fără prefață. Pe verso titlului, extracte din Sf. Scriptură.

Oradea-mare : Biblioteca diecezană episcopiasca.

452. *Duceră de mână către aritmetică*, Viena 1782.

Românește și nemțește.

Al. Philippide, *Introducere*. Iași 1888, p. 149, No. 5-a.

453. *Molitvenic, Râmnic 1782.*

М ~ ЛИТЪНИКЪ | Якъмъ ѿтрѣ личѣсть кнѣ с-асъ Тѣмъ-рѣтъ, ѿтрѣ ѿтѣмъ
Домніе, а прѣкъ Лѣ-минатѣмъ Дѣмнѣ. | ІСО НІКОЛАЕ КОСТЯНТИНЪ КЯ-
РЯЦЪ БОЄБОДЪ. | Кѣ блagosловѣніѣ, шѣ кѣ тѣмътъ кѣмъ-тѣмъ прѣкъ сфѣнци
сѣмъ Іхрѣнтѣмъ | Юбитѣрѣмъ дѣ Дѣмнѣс Кѣрѣ Кѣрѣ | ФІЛІПЕТЪ Епископѣмъ
Рѣмнѣмъ. | ѿ сфѣнта епископіе а Рѣмнѣмъ. | Ла ѿнѣ дѣмъ зидѣрѣкъ Лѣмѣ. ꙗꙗч.

Иръ дела Хс: ꙗѡѡк. С-ас Тѡпзрѣтъ дѣ смѣрѣтъсѣ ѡнтре Іє-ромонѡхѣ Кліментѣ
Ієромонѡхѣсѣ Тѡп: | Шѣ дѣ Пѡпа Костандѣнѣ Тѡпо-|грѡфѣсѣ Ржлннчѣнѣсѣ.

In-4° de 4 foi nenumerotate și peste 358 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești (facs. 297) și 4 versuri asupra stemei imitate după cele din *Molitvenicul* de la Râmnic din 1758.

București : Biblioteca Academiei Române.

454. Penticostar, București 1782.

ПЕНТИКОСТЯРІОН | Че кспрѣнде ѡтрѣ сѣне сѡвѣба че ѣ сѣ | ксвѣне. |
ѡкѣмѣ ѡтр-ачѣсташѣ кѣпѣ Тѡпзрѣтъ, | ѡтрѣ ѡтѣжѣ Дѡмнѣ, ѡ мѣрѣ сѡле прѣ | лѣ-
мнѡтѣсѣсѣ, шѣ прѣ ѡнѣцѡтѣсѣсѣ, | Дѡмнѣсѣсѣ нѡстрѣ, шѣ ѡблѡдѣсѣтѡрѣ ѡ тѡтѣ
Цѡра Рѣмжнѣскѣ | 'ІѢ ѡДѣ ѡНДРѣ 'ІѢ ѡНѣ ВѢ ѡДѣНТѣ БѢД | Кѣ
блѡгослѡвѣнѣ шѣ тѡтѣ кѣтѣсѣлѡ | прѣ сѡѡцѣтѣсѣсѣ мѣтрополѣтъ ѡлѣ ѡѡгрѡ-кѡд-
хѣѣ: Кѣрѣсѣ Кѣрѣ ГРѣГѡРѣІѢ. | ѡ тѡпогрѡфѣлѡ сѡѡтѣѣ Мѣтрополѣѣ ѡ кѣкѣрѣѡѡѣ.
ѡ ѡнѣѣ дѣлѡ знѡдѣрѣ лѣмѣнѣ ꙗсѣ. | Дѣ стѡнчѡлѣ Попѡвнѣ Тѡп: Бѣкѣ:

In folio de 2+217 foi. Acestea din urmă sunt numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 38 rânduri în coloană.

Sunt exemplare cu data : ꙗсѣѡ (7291 = Sept. 1782—Aug. 1783).

Pe verso se află stema Țării-Românești și următoarele versuri :

Stihuri politice asupra stemei luminatului și înălțatului Domnă.

Arma lui Moysi, ce corbulă în gura lui poartă,
Lesne biruește a înălțimei tale înprotivire toată;
Ună soare, celă dină drepta arătată, te închipuești;
Ideia dreptății, care tuturoră împărțești,
Alexandre, pré înălțate Doamne Ypsilantă,
Neprețuită coroană desupra peceții ței-o au dată.
O sabie și-ună buzdugană ței s-au dată întru putere,
Cu care taă lesne și vindecă toate cele rele.
Is. Hs. întru mulți ană cu Dumnezeestă puterile sale,
Eu mă rog să te păzescă, cu toate ramurile înălțimei tale.

Prefața :

Grigorie, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscopă și Mitropolită a
toată Ungrovlahiia.

Tuturoră celoră ce sântă fiă adevărați aă Beserică.

Toate cele lalte lucruri sântă după materie sau după formă. Și după ma-
terie să cinstescă pre cumă sântă mademurile cele ce scoate pământulă,
adecă fierul, argintulă, aurulă și pietrile cele scumpe. Și acēste fēluri de
mademuri le protimisimă noi unulă de cătă altulă după materiia loră. Că
cu ună preță avemă aurulă, cu altă preță argintulă; dară nu să prețuăște
totă fēlulă de mademă, totă cu ună preță, fiindă că să găsește după materie
și mai bună argintă și mai prostă; așijderă și aurulă și pietrile cele scumpe.
Iară după formă să cinstescă lucrurile cele ce săvârșăște meștesugulă, că
totă ună fēlă de haănă lucrându-o mulți meșteri, cē lucrată mai cu meștesugă
o zicemă că iaste mai bună și o protomisimă. Iară cărțile una de cătă

alta să protimiseste și să cade a să cinsti, nu după formă, nici după materie, ci după lucrurile cele ce să cuprindă în lăuntru. După care, aceste zise, fără de nici o greșală putem arăta, că Penticostarîul să va mai cinsti și să va socoti mai pre susu de câtă toate cele lalte cărți besericești (afară din sfânta Evanghelie), cu care alcătuim sfintele slujbe cele orânduite ale Besericii. Căci în Penticostarîu să cuprindă și alte praznice Dumnezeestî și minunate, dară întâiașu dată să vede chiară ce mai pre susu de fire și cu totul minunată minune a învierii Domnului nostru Is. Hs., în care cu acestu felu de curate vorbe, și cu acestu felu de meșteșugite glasuri, ne arată aivă toate întâmplările ce s-au făcutu la acé Dumnezeiască înviare. Deci cu atâta și carté Penticostarîul iaste mai pre susu, cu câtă și înviare Domnului iaste mai innnaltă de câtă toate minunile ce le-au tăcutu fiindu pre pământu. Că numai cu înviare aciasta s-au arătat pre sine cu totul Dumnezeu adevăratu. Că trebue să știmu, că cele lalte minuni câte le-au făcutu Dumnezeu, să arată că le-au făcutu și ceia lalți ce au plăcutu lui Dumnezeu; că de au umblat Dumnezeu pre apă, precumu l-au văzut ucenicii, dară și Moysi, despărțind apă, au trecut. De au înviat morți, dară și Elisei proroculu au înviat pre fiulu Sumanitencii. De au tămăduit orbi și slăbănogi, dară Apostolii numai cu umbriré loră izbăviă acestu felu de patimi. De au postit patru zeci de zile, iaste asemănare viața a multora schimnici, ce au arătat acestu felu de post; de s-au născut fără de zămisire bărbătescă, dară ar fi putulu zice cinevași: că cu putere Dumnezeiască s-au făcutu și aciasta, pre cumă și Adamu iarășu fără de zămisire de omu, cu Dumnezeiască poruncă s-au făcutu peste fire. (Pentru acéia nici Filosofii n-au pututu pricepe cu sémne firești zămisiré omului celui din tâu). Iară a muri cinevași și a înviă însuși, nu prină putere altuia ci prină a sa putere, nimeni, nici dinu cei vechi, nici dinu cei noi plăcuti lui Dumnezeu, nu s-au învrednicit fără numai Fiulu lui Dumnezeu, dinu caré s-au dovedit Dumnezeiré lui. De acéia și vrăjmașii jidovi la toate cele lalte minuni ce au făcutu, ilu defăimă, cumă că le face cu putere Veelzevulu. Iar după ce au înviat, neputându găsi nici o pricină a mai acoperi de la cei proști priceperé Dumnezeirii lui, cuprinși fiindu de frică, au dat mari dări strejariloră ca să nu zică că au înviat, ci cumă că l-au furat ucenicii. Așă dară, precumu să arată măriré sfintei învieri, cu atâta să cuvine și cinsté Penticostarîulu. Deci noi, cumă nu vomă purtă grijă de o carte ca aciasta, caré fiindu așă cinstită, iaste și trebuincioasă? Că în ce chipă voră cinsti înviare Domnului, ne avându Penticostarîu? Pentru aciasta noi, după datorîia ce avemu spre podoaba Besericii și a Pravoslaviei, amă pusă de s-au typărit aciastă carte ca sa se afle la ori cine va cere. Ci vă rugăm, fiiloră, priimiți-ne sârguială și să fiți încredințați că nu numai cu acéste ne grijimă pentru pravoslaviă voastră, ci încă sântemă și către Dumnezeu a purure rugători fierbinți.

La sfârșit :

Fiindă îndemnătoriu, ostenitoriu și purtătoriu de grijă smeritulă Ieromonahă Ierimiă, Iconomă Mit(ropoliei) Buc(urești).

București : Biblioteca Academiei Române.

455. Psaltire, Iași 1782.

Ψ ΑΛΤΙΡ Ξ | ΠΡΟΡΟΚ Ξ Λ Ξ Ι | Ξ Ξ ΑπχράтsαsΞ ΔκδΞ. | Κs Τροπάρε Ξ Ξ
 Κs ΜλΞε Λα τóατε κάδsμελε : Ξ Ξ | Κs ΚηтΞриле λsΞ Μωvсн : Κs Ψάλμн άλέшн. Ξ Ξ
 Κs | ΠριпΞлеле λóρь. Κs Пасχάλε : Ξ Ξ Κs άλ δóηλΞ | Παρακись άль ПрΞчистýй : Ξ Ξ
 пsцýне ΞкΞцΞтsри | спре фолóсeль κрещýннаwрь : | Κs Блгословýнiа ПрΞк wсфýнцý-
 тsαsΞ ΜιτροπολιтΞ | άль Μωλδάκiей, КVPIΞ КVРЬ ГЯВРΞЙ ДЬ | ΑΞтрс ά сфýнцýн
 сале Тýногрáфiе Ξ сфýнта | Μιτροπολιе, Ξ λшь. | ΑΞ зiлеле ΔsμινάтsαsΞ Ξ Ξ прΞк Αηzα-
 цάтsαsΞ ΔóμнsαsΞ | Нóстрс КÓНЄТΞЙНТΞНЬ ДΞЙМΞТРΞ | ΜЄРЄЗЬ
 БЄЄБЄДЬ. ΑΞтрс Ξтжл | Домнiе Й мзрiей сале. | ΑΞ Йнiй де ла Йдáмь, зсч. | Йрз
 дела Нáцiерк лsΞ Хс : лΞΨпк. | Є-лs тvпхрiтЬ де Пóпа Μιχάю Єтpиавицкiй, Ξ Ξ
 динь Μιτροπολιа λшsαsΞ.

In-4° de 4 + 154 foi. Acestea sunt numerotate. Tipărit numai cu negru, cu 27 rânduri pe pagină.

Pe verso se află reprezentat Isus, Mântuitorul lumii, într'o gravură semnată de : «Protoierei Mihail S(t)rilb(i)chiu». Gravura care reprezintă pe David, din fața textului nu e semnată. Pe f. 144 verso se află o altă gravură semnată : «Ierei Mihailu» reprezentând pe Maica Domnului.

In foile liminare se afla învățăturile pentru citirea Psaltirii.

La sfârșit se află numele tipografilor :

Gherasimū Monahū, zățariū, și Ierei Costandinū, zățariū, și Antonū Monahū, zățaru.

București : Biblioteca Academiei Române.

456. Triod, Râmnic 1782.

ТРИОДІОН | ЧЄ ЄЪ ЗИЧЄ | ТРЕИ КЪНТЪРИ | Чє äре Ξтрс сiне сáжкa
 сфý-тsαsΞ Ξ Ξ мáреλsΞ Пóстк. | Йкóмь Ξтрс áчeсть кiпь Тупк-рiтЬ, Ξтрс Ξтжл
 Домнiе á | прΞк ΔsμινάтsαsΞ Ξ Ξ прΞк | ΑηzαцáтsαsΞ ΔóμнЬ | ІЄ НІКОЛАЄ
 КОЄТЯНДІНЬ | КЯРЯЦЯ Воекод. | Κs блгословýнiа Ξ Ξ тóатЬ κiел-
 тsάла прΞк сфýнцýн сале Пхрiн-тeλsΞ Кýрь ФІЛЯРЄТЬ | Єпискóпsαь РжмникsαsΞ,
 ΑΞ | сфýнта iпискoпiе á РжмникsαsΞ | Ла áнiй дела зидiрк Δsмiй | зсч. | Є-лs тvпх-
 рiтЬ де смирiтsαь | Ξтре Иеромонáхi КлимeнтЬ | Иеромонáхsαь Тvпi : | Ξ Ξ де Пóпа
 Костандинь Тv-пoгрáфsαь Ржмничкiнsαь.

In folio de 1+476 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloana plină. Titlul este încadrat de o gravură semnată și datată : . . Costandinū typografū, 178. . Alte ornamente și gravuri sunt semnate : Gheorghe Pop. C. Stema este de un model nou (facs. 304) Versurile asupra stemei nu s'au pastrat în întregime în exemplarul nostru :

Stihuri poetice zece asupra stemei pré luminatului și pré innălțatului și bine credinciosului Domnū Io Nicolae Costandinū Caragiă Voevodū.

Lumina cé în trei Sorī a Troiței ceī pré îndumnezeite,
 Caré de oameni să laudă prinū trei cântări alcătuite
 In scaunulū Domniei Ungrovlahiei au voitū a innălțá. . .

La sfârșit se zice :

Purtătorū de grijă fiindū Typografiei Chyrū Ioachimū Ieromonahulū, dinū sfânta Mitropolie.

Typăritu-s-au acestu sfântu și Dumnezeescu Triodă prină ostenela diorthosirii smeritulu între Ierodiaconi, Grigorie Ierodiaconulu, dinu sfânta episcopie a Râmniculu'.

Pentru care cu smerenie rogă pre totu pravoslavniculu cetitoru, care vă veți întâmpla a ceti pre aciastă carte, ori ce greșale veți află, sau în cuvinte sau în slove, îndreptați cu cugetu blându ne ponosluindu-mă, căci omu cuprinsu de firésca slăbiciune fiindu, multe voiu fi trecutū cu vederé, mai vartosu întru cetiré prubelorū de noapté; ci îndreptându, ertați, și Dumnezeu celū bogatū întru milă să vă iarte și în véculū viitoriu să vă învredniciască veseliei ceii nesfârșite...

Și s-au începutu acestu sfântu și Dumnezeescu lucru la luna lui Octovrie în zile 8, și au luatū sfârșitū la luna lui Aprilie în zile 14, la aniū dela Hs. 1782.

București : Biblioteca Academiei Române.

304. Stema Tarii-Romanești din *Triod*, Râmnic 1782.

1783.

457. *Abecedar*, Blaj 1873.

ABC | său | ALPHA VIT | pentru folosul si procopsală | [sc]oălelor celor normalesci á nemului | românesc. || ABC | oder | Namenbüchlein, | zum Gebrauche | der | Walachischen National-Schulen | Blasendorf. | Gedruet mit den Buchstaben des S[eminars] 1783.

In-8° mic de peste 92 pagine.

Textul românesc e tipărit în unele părți cu litere latine și în altele cu cirilice.

București: Biblioteca Academiei Române.—Galați: Biblioteca Urechiá.

458. *Abecedar*, Sibiu 1783.

ABC | său | BUCAVNA | spre folosul | scolelor niamului romanesc. ABC | oder | Namenbüchlein | zum Gebrauche | der National-Schulen | in dem Großfürstenthum Siebenbürgen. | Mit ihrer Röm. kaisl. königl. apost. Majestät | allergnädigster Freyheit. | Herrmannstadt. | Gedruet bey Martin Hochmeister kaisl. königl. priv. | Buchdrucker und Buchhändler. 1783.

In-8° mic de 104 pagine. Ultima este paginată greșit: 76.

Textul românesc e tipărit numai cu litere latine.

București: Biblioteca Academiei Române.

459. *Atanasie cel Mare, Sinopsis*, Râmnic 1783.

СВНОШІСЬ | ІДЄКЪ КУПРІНАЄРЄ .А ЄКУРТЬ І чей Кєкй шй
á чей Нєаа скриптєрй. | І чєлєй динтрє сфйцй Пєринтєлєй нєстрє | Іданєсє чєлє мєрє
Патрїєрхєлє Плєхандрїєй: | Тупєрїтє акєлє .А тєю Рємжнїцє, .А зй-лєлє прѣ Лє-
мннєтєлєй Дємнє: ІЄ | НИКОЛАЄ КОСТІНДІНЬ | КІРІЦЬ' БЄДЬ.
Кє Благословєніє шй тєатє Кїєлтєлєлє | прѣ Сфйцїи сєлє Юєнїтєрєлєй дє Дємнє-
зєс | Купрїс Кєрє ФІЛІРЄТЬ єпискєпєлє Рєм: | .А сфйта єпискєпїє á Рємннїкє-
лєй. .А- Тупєрєграфїє чѣ нєаа чє с-лє фєкєрє кє Кїєл- тєлєлє прѣ сфйцїи сєлє: | Дє Інїй
дєлє Хє: .Ащєр: | Є-лє тупєрїтє дє Димїтрїє Мнхєй Пє- пєкнїчй Тупєрєграфєлє
Рємннїчнєлє.

In-4° de 4+123 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu. Titlul este încadrat într-o poartă gravată de Diaconul Costantin. Volumul mai cuprinde un ornament și o gravura săpate de D(imitrie) T(ipografu). Sub această gravură se citesc versurile următoare:

Unuía Dumnezeu ce în trei staturí ıaste proslăvitú,
Carele nicı începutú are, nicı săvârșitú,
Domniile cèle înțelegătoare cu frică ıı slujescú,
Și nemateriialnicele puteri nefıncetatú ilú mărescú.
Intru ale cãruía poruncı tođı ceı ce bine s-au nevoitú,
Moștenire desfãtãrii cereștilorú bunãtãđı au dobãnditú,
Sã i ne închinãmú și noi dinpreunã cu curatã credinã,
Cãcı cã pre toatã fãptura dinú ce n-au fostú o au adusú în fınđã.
Toate zilele noaste intru sfințenie sã-ı slujimú,
Ca în ciata celorú întâi nãscuđı sã ne invrednicimú.

Pe verso titlului se afla stema Țării-Românești și 4 versuri imitate după *Molitoricul* din 1758.

Prefața:

Prédoslovie cãtrã celitorı.

Pentru privire aceștii cãrđı nu ıaste trebuinđã de multe cuvinte, o pra-

voslavnicele cetitoriu, fiindu dinu insasu numire ei aratată, cu numele Synopsisu, adecă cuprindere in scurtu a ințeligeriloru sfintei Scripturii atatu a ceii vechi catu si a ceii noao, care mai intaiu s-au fostu scosu de pre grece in limba slovenesca, apoi mai pre urma dinu ce slovenesca s-au talmăcitu intru a noastra rumanesca. Iaru acumu cu blagoslovenia si porunca si cu toata cheltuiala iubitorulu de Dumnezeu pre sfințitulu Părintelul Episcopulu Râmniculu Chyriu Chyrul Filaretu, prinu aducere aminte a sfinții-sale Protosinghelu episcopiei Râmniculu, Chyrul Iosifu, s-au tipăritu intaiu rumanesce. A carii trebnicie si folosulu voru pricepe, cati cu luare aminte si cu osardie o voru ceti, urmându in scurtu ințeligerile dinu tr-ansa ca niste folositoare si trebuincioase ce santu la toti crestini. Carte iaste mica si indemănateca, iar ințeligeru ei e mare si de trebuinta, îndreptându si cuvântulu si viața omulu intru slava lui Dumnezeu, Aminu.

De pre sfinția-sa orânduitu purtătoru de grijă alu Typografie, Gheorghie Nicolaovic.

La sfârșit :

S-au tipăritu aciasta sfanta si folositoare de sufletu carte prinu ostenela diorthosirii pre nevrédniculu între Ierodiaconi Grigorie Râmnicianulu. Pentru care cu smeritu duhu imu facu datornica cerere catra toata pravoslavnica obștime, carii va veți întâmpla a ceti intr-ansa, ca ori ce greșala sa va arata innainte ochilor voștri, atatu la ințeligerile priciniloru ce spune, catu si in cuvinte si in slove, sa îndreptați cu cugetu ertătoru, socotindu că de obște santemu însărcinați cu o firisca neputinta, care nu lasa pre nici unulu dinu noi a ramane fara greșala. Iara ochiulu celu a toate vazătoru, carele ce voiaște face, ca unu pre bunu si dreptu, sa va invredniciasca amânduror fericiților.

București : Biblioteca Academiei Române.

460. Pilde filosofesti, 1783.

П І Л Д Е | Ф И Л О С О Ф Е Ш И | скъде дин лимба чк про-асть греческк пре лимба | рѣмжнѣскк. Ѡ Ѡ- нѣл ѣлѣпг.

In-8° mic de 1 foaie și 118 pagine.

La sfârșit, pe pag. 118, se citesc următoarele :

S-au jăruit și s-au diortosit de noi cei mai jos numiți, Mihail Dir Sibianul și Radul Râmnicenul.

București : Biblioteca Academiei Române.

461. Pilde filosofesti, Râmnic 1783.

П І Л Д Е | Ф И Л О С О Ф Е Ш И | Каре с-аѣ тупхрѣть акѣмь | а дѣла ѡаръ, Ѡ Зилеле прѣ | ѡминѣтѣлѣй Дѡлнѣ. І Ѡ | Н І К О Л Ѡ Е К ѡстандѣнѣ | Караѣк Коє-кѡдѣ. | Кѣ кѣлтѣлѣ Юбитѣрюлѣй | де Дѣнзѣс, Кѣрѣ Кѣрѣ | Ф І Л Ѡ Р Ѡ Т Ѡ Епископ : Рѣм : | Ѡ сѣпѣта Епископѣ а Рѣм : | Ла ѣнѣлѣ дѣла Хѣ : ѣлѣпг : | Ѡ-аѣ тупхрѣть де Пѡпа Ко-стандѣнѣ, Мнѣлѣ Пѡпѡ-вѣчѣ, Тѣпѣ : Рѣмнѣчѣнѣлѣ.

In-8° mic de 1+140 foi numerotate.

Titlul este incadrat in fori de compoziție tipografică. Pe verso se află stema Țării-Românești cu 4 versuri imitate dupa cele din *Motivenicul* din 1758.

în care, cât mi-au fost cu putință, am cuprins, sau se zic așa, am strâns, și am grămădit pe scurt la olaltă toate Dogmele și închieturile Credinței cei adevărate, toate Deregătoriile Creștinești, și toate obiceiurile Beséricei Resăritului, care mi s-au văzut a fi Pruncilor (pentru cari s-au și făcut această Carte) mai de lipsă a-le învăța, și a-le ști; căci toate a-le înbulzi nu le-am putut, mai vartos pentru acéia, ca nu cumva făcându-se Carté mai mare, prețul încă se i se sue, și dintr-acéia se se nască pricină, pentru caré cei seracî, de cari mai mulți se află în Némul nostru, de cât bogatî, se nu ș-o poată cumpăra. In caré muncă a mé m-am sârguit, cât am putut, ca de la cuvintele și vorbele céle tocma Românești nicî cum se nu me abat, și depărtez. ci se le aleg, după cum pre unele locuri mai bine vorbesc Românește de cât pre altele; precum am și făcut, nu pentru altă ceva, fără numai, ca prin Normă, prin caré după Pré innalta voe a Chesaro-Crăescului Maiestat trăbue se se sporéscă și limba noastră, precum și a altor Némurî. Dreptacéia tu carele veî ceti Carté acésta, nu me judecă pentru cuvintele, și vorbele, care doară ți s-or vedé noao sau streine, precum au făcut, fac, și vor face uniî, cariî în viața lor nicî atâta n-au făcut pentru binele de obște; ci numai au zăcut și au cărtit pre alții, pizmuindu-le numele și lauda, care pe dreptate le-au căpătat prin lucrurile céle bune, céle făcute pentru obște ci o îa, o cetéște, și dacă veî afla într-ânsa vr-o smentélă, caré se fie ade-vărată, o îartă, aducându-ți aminte, că tu încă poți în multe sminti. Fîi sănătos.

In cele 2 foi urmatoare se află: «Indexul lucrurilor, care se afla în Catechismul cel Mare».

Blaj: Biblioteca Canonicului I. M. Moldovanu.

463. Șincai, *Prima principia latinae grammatices*, Blaj 1783.

PRIMA | PRINCIPIA | LATINÆ GRAMMATICES QULE AD USUM SCHOLARUM VALACHICO-NATIONALIUM Propter majorem incipientium Puerorum facilitatem, adjectâ Valachicâ Lingvâ, in hunc ordinem rededit, ac typis edi curavit GEORGIUS GABRIEL SINKAI de EADEM AA. LL. Philosophiæ, & SS. Theologiæ Doctor, ac Primariæ Scholæ Nationalis Balasfalvensis Director, & Catecheta. BALASFALVÆ Typis Seminarii Diocesani. MDCCLXXXIII.

In-8° mic de 184 gagine.

Textul este lalinesc și românesc. La paradigme se adauga și traducerea nemțeasca și ungurească.

București: Biblioteca Academiei Române.

464. *Abecedar mare*, București 1783.—Grecește.

ΤΟ ΜΕΓΑ | ΑΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ | Εἰς τὸ περιέχονται τὰ Εἰκοσιτέσσαρα Γράμματα διαφόρως γεγραμμένα, αἱ | Συλλαβαί. αἱ συντίσσει πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν Προσφθιά. ἡ ἀνήκουσα τοῖς παισὶ | Προσευχή. Τὰ ἀναγκαῖα πρὸς Σωτηρίαν, ὁ Πίναξ τῶν Λογαριασμῶν τῶν Ἑλληνικῶν ψηφίων. ὁ Πυθαγορικὸς Πίναξ. καὶ τελευταῖον αἱ κατὰ συντομίαν γεγραμμέναι Συλλαβαί. | Νῦν πρῶτον Τυπωθεῖσα ἐπὶ τῆς Θεοστηρίκτου

Ἡγεμονείας τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ | Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας ΚΥ-
ΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΡΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ | ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ-
ΒΟΕΒΟΔΑ. | Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου Ἀγίου Οὐγγροβλαχίας | ΚΥΡΙΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ἐν τῇ Νέᾳ Τοπογραφίᾳ ἐν Βουκουρεστίῳ Παρὰ Νικολάφ καὶ
Ἰωάννη Λαζάρου. Ἐττει 1783. Μαρτίου 1.

Abecedarul cel Mare, în care se cuprind cele 24 de litere, scrise deo-
sebit, silabele, accentele care contribuiesc la citirea dreaptă, rugăciunea pentru
copii, cele trebuincioase pentru mântuire, tabla socotelilor cu semne gre-
cești, tabla lui Pitagora, și în sfârșit silabele scrise prescurtat. Acum întâi
tipărită în timpul domniei de D-zeu păzite a prea înaltului nostru stăpân
și domn a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Nicolae Constantin Ca-
ragea Voevod. Pe când păstoria pre sfântul (Mitropolit al) Ungrovlahiei Domnul
Domn Grigorie. În tipografia nouă din București. De Nicolae și Ioan Lazăr.
La anul 1783, Martie 1.

În 8° mic de 40 foi nenumerotate. Paginile sunt încadrate în chenare de linii sau
de compoziție tipografică.

Pe verso titlului se afla stema Țării-Românești și următoarea notiță:

Ἐβουστῆθη ἡ Νέα Τοπογραφία αὕτη τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους τῶν Ρωμαίων ὑπὸ τὴν
Ἐκλαμπρον Ἀθηναικὴν προστασίαν καὶ Ἡγεμονικὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ
Ἐδσεβεστάτου ἡμῶν Αὐθέντου. Συνδρομῇ καὶ κηδεμονίᾳ τοῦ Πανιερωτάτου Ἀγίου Οὐγγρο-
βλαχίας, διὰ τὴν ἐλευθέρως, κάθε Βιβλίον χρήσιμον εἰς τοὺς σπουδαίους. εἰς τὰ
σχολεία, καὶ εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τοῦ ἡμετέρου γένου.

S'a înființat această nouă tipografie a neamului pravoslavnic al Gre-
cilor, sub strălucita ocrotire și apărare Domnească a prea înaltului și pio-
sului nostru Domn, cu ajutorul și îngrijirea prea sfântului al Ungrovlahiei,
ca să se tipărească slobod orice carte folositoare celor învățați, școalelor și
bisericii ortodoxe ale neamului nostru.

București: Biblioteca Academiei Române.

1784.

465. Acatist, Râmnic 1784.

ΑΚΑΘΙΣΤΗ | Ἰὼαννῶν πρῶτῃ σφῆτεῖ Ἡερεῖ- τῶν Δε Δάμνησις | Πῶν ἄτε Ρε-
γχιόνῃ | Κάρε σ-α8 Τηπερητῆ .ἦ ζήλεε | Ἰὼαννῶν τῶν Δάμνησις | ΜῆΧῆῆ ΚΟΓ-
Τῆ (Η ΔῆΝῆ | Ἐδσεβῆ Βοεβόδῆ : | Κ8 Ἐδσεβῆσινα Πρῶτῃ σφῆτεῖ- τῶν Ἐπισκοπῆ
αὐτῆ Ρ.κ.μ.ν.κ.σ.λ.δ. | Κῶνσταντῆ ΦΙΛῆΡΕΤῆ | Ἰὼαννῶν ἱερεῖ : Ρ.κ.μ. : αὐτῆ ἰσῆλ. αὐτῆ. | Δε Διμήτριε
Μηχ : Πωπ : Τηπ :

În-16, de 2+235+1 foi. Primele și ultima nu sunt numerotate. Tipărit cu negru și
roșu, cu 14 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema cea mică a Țării-Românești, cu patru versuri imi-
tate după cele din *Molitvenicul* din 1758.

Pe ultima față a foilor liminare și pe f. 42 v. se afla reprezentată Maica Domnului
într-o gravură pe lemn semnată : Δ. ΜΥΧ. Τ. Ρ.

Pe foaia a doua liminară se află arătarea cuprinsului (pinaxu); iar după aceasta
următoarea notiță:

Fiindă purtătoriu de grijă typografieῖ chyrū Ioachimū Ieromonahū,
dinū sfânta Mitropolie.

La sfârșitul cărții :

S-au tipăritu prinu ostenela diorthosirii smeritului între ierodiaconi Grigorie Râmnicianulă.

București : Biblioteca Academiei Române.

466. Apostol, București 1784.

Ѳ ПОСТОЛ | Че арє Ѳтрє сине, фаштеле шн по- сланинає апостолларь, че сч читескь Ѳ | висѣрикь тоть дѣсна. Ѳкъмь де Ѳз- нѡакь твпхрѣть, шн кь май кѣне Ѳ- дрептѣрѣ дѡрдѡсѣть шн ѡдхвѣть, ѡ- шкзѡть дѣлх ѡѣрмаѣк чѣлѣй греческь. Ѳ ѡнѣль дѣнь тѣй дѣнь Ѳтѣл Домнѣ | ѡ лѣминѡтѣлѣй Дѡмнѣ. І Ѳ МІХІИ К Ѳ ѲТІИ ДІИ Н Ѳ ѲЦ Ѳ РО Ѳ БО Д Ѳ : | Кѣ блгословѣнѣл шн кь кѣтѣлѣ прѣ Ѳѣйцѣтѣлѣй митрополѣть ѡлѣ Ѳѣггѣро- влѡхѣи Кѣрѣс Кѣрь : ГРІГОРІѢ. | Ѳтрє ѡ дѡвѡзѣчѣй шн пѡтрє де ѡнѣ | ѡнѣ ѡрхѣпѣхстѡрѣй Прѣк сѣѣнѣцѣй сѡлѣ. | Ѳ- лѣ твпхрѣть лѣ Бѣкѣрѣцѣй Ѳ твпо- грѡфѣл дѣнь сѣѣтѡ Мѣтрополѣ. | Лѣ ѡнѣй дѣлѡ нѡцѣрѣк лѣй Хс : ѡѡпѣд. | Дѣ Ѳтѡнѣлѣ Ѳѡмѡкѣнѣчѣ Твпогрѡфѣс.

In-folio de 4+149 foi. Primele sunt nenumerotate. Tiparit cu negru și roșu, cu 38 de rânduri în pagina plină.

Pe verso titlului se afla stema Țării și versurile reproduse mai jos. Apoi o prefață, care de asemenea se reproduce mai jos, «proclimene și alliluiaria și pricêsne de peste toată săptămăna», o înștiințare «cătră cititoriul Apostolului», și în fine, notița urmatoare :

La diorthosiré acestuî Apostolă însușî Pré sfințîia sa Părintele Mitropolitulă Sidisă s-au ostenitū. Și amū fostū și eu de ajutorū, celū smeritū între Ieromonahî, Ghermanò, eclisiarhul sfinței Mitropolîi.

În fața textului se afla o gravura mare de o pagina reprezentând «saborul Apostolilor», iar în capul textului, un ornament reprezentând Invierea, gravat de : Stanци(ил) P. T(i)p(ograful).

Versurile asupra stemei :

Stihurî asupra pecețîi pré luminatului Domnu Io Mihaîu Constandinū Suțu Voevod.

Cândū crucē între stele pre ceriū marelui Constantinū s-au arătatū,
Intru războiū tare intrarmându-să s-au proslăvitū minunatū.
Acumū și corbulū, ce ține în gura sa cinstita cruce,
Ighemonului Mihailū Suțu semnū de pravoslavie aduce.
Carele cu stema Valahiei dela Dumnezeu s-au încoronatū,
Celū cu vrednice darurî înpodobitū ca să stăpănescă acestū prințipatū.
Cu sabiia și cu huzduganulū, ce i s-au datū întru putere
Să tae și să vindece toate întămplările réle.
Pre Domnulū Dumnezeu rugămū întru toate neclatitū să-lū întărescă,
Ca în mulți anî cu pace și cu bună oblăduire pre norodū să domnescă.

Prefața :

Prédoslovie.

Cătră pravoslavniculū norodū.

Dumnezeiasca și înnalta vrednicie și trépta Arhieriei, o pravoslavnicî cetitorî, o vedemū cu adevărat întru nemărginită datorie de a fi (după putințā) cu toată silința osărduitoare spre cèle de sufletū folositoare, însă nu

numai în creștinești fapte, pre cumu e dreptaté, iubiré de streinî, milosteniîa și céle lalte, ci și întru adăoginé propoveduirii cuvântului lui Dumnezeu. Cu aceste Dumnezeeshî daruri, luminatú iaste doveditú, că drépta celui dintru innălțime cu Dumnezeiască cuviință au înpodobitú pă pré sfințitulú și de Dumnezeu alesulú Mitropolitú a toată Ugrovlahiia Chyriu Chyrú Grigorie, carele face toată osârdiia pentru binele și folosulú celú de obște. Dreptú aceia avândú rávná Dumnezeiască ca să înpodobéscă Bisérica lui Hs. și să lumineze pre Myrésa Myrelui celui Duhovnescú, nu numai cu fapte, ce și cu Dumnezeeshî cuvinte, bine au venitú și de iznoavă cu a présfinției-sale cheltuială au poruncitú de s-au datú în typariu aciastă de Dumnezeu însuflată carte, ce să chiamă Apostolon, întru care să coprinde faptele și propoveduire sfinților Apostoli, cariî pentru îndreptaré pravoslavnicii cre-dințe au înmulțitú și au semănatú în toată lumé sãmânța bunii propove-duiri a cuvântului celui adevăratú, pre cumú și prorociia Psalmistului ade-veréză, că zice: în totú pãmântulú au eșitú vestiré lorú și la marginile lu-mii graiurile lorú. La care carte cu toată osârdiia sufletului și noi dinú stăpânésca porunca pré Sfinții sale amú pusú silință de amú îndreptatú în-țelégeré cuvintelorú pă alocuré, urmândú Apostolului grecescú, mai vartosú înplinindú și vre-o câte-va rânduri întregi ce lipsé dinú Apostolulú rumâ-nescú, ce au fostú tipăritú până acumú, adecă: la doao Apostole, Marți și Vi-neri, dinú săptămâna a treizeci; i (și) dela unú apostol, Luní a trei-zeci și una de săptămâni; și de la doao apostole, Marți și Miercuri, a trei-zeci și cincî de săptămâni, și alte greșăli dinú tr-ânsulú, pre câtú ne-au fostú prinú puțință, amú îndreptatú, așázândú la începutulú cărții și icoana sfinților Apostoli. Decî aciastă apostolésca carte, care sufletele cătră adevărú și cătră mântuire le trage, priimiți-o cu bucurie, ca pre unú odorú Dumnezeescú, și cândú i să citéște poslaniile în Biserică la vreme slujbei, să le ascultați cu mare luare aminte, ca să vă folosiți de învățăturile ce să coprinde în-tru dânsa, și proslăvindú pre Domnulú să rugați sănătate pré Sfințitulú și Duhovnesculú stăpânului nostru, ca întru mulți ani să i să îndelungéscă blagosloveniia asupra noastră, cerându-ne și noao asemené totú același bine dela Dumnezeu, alú căruia harú și milă și ruga sfinților Apostoli și bla-gosloveniia pré Sfințitulú stăpânu rugămú să fie cu voi cu toți. Aminú.

Alú pravoslaviei voastre cătră Dumnezeu rugătoriu,
Smeritulú Mitropolitú Sidisú, Grigorie.

La sfârșit se află versurile urmatoare:

Lui Dumnezeu, celui în Troiță slăvitú, i să cuvine
Mulțumită, cinste, laudă și închinăciune,
Că ne-au ajutatú de amú scosú dinú tipărire
Aciastă sfântă apostolésca propoveduire.
Cu smerenie rugămú pe totú pravoslavniculú cititoriu
Să priiméscă acestú sfântú odorú de sufletú folositoriu,
Și unde va află vre-o greșală, cu blândéte să fie ertătoriu,
Ca și Dumnezeu să-î dé totú binele și aici și în véculú viitorú.

București: Biblioteca Academiei Române.

467. Bob, *Cuvânt... în zioa instellatiei*, Blaj (1784).

КЪБЪНГЪ | Кáреме Мъриá сá Прѣлáминáтса, шй прѣ ѡсфѣицйтса | ДÓМН
 ÍŦÁЙН БОБ БЛЪДИКЪЛ ФЪГЪРЪШЪЛЪИ, шй á тоатъ цáра йрдѣлвасй,
 шй пѣрцилвр йй ѱпрешнáте, л-ас áкѣт ѱ зiвa Йнстеллáцией, áдекъ, кáнд с-ас ѱнълáт,
 шй с-ас áшезáт ѱ скáшнл сѣс чéл йрхлтереск прин Домнйй Комисáреиш де ѱпъръ-
 тѣскл Гвѣрнѣсм рлндшнцй ѱтрѣ áдшнáрк Клeрсáшй, ѱ áнл Дáмнлшй, 1784. Íшнe,
 зiлe, 30.

[La sfârșit:] Тѣпърйтс-с-ас ѱ БЛЪЖ кс Тѣпáрюл Гелминáрюлшй.

In-folio de 4 foi. Ultima pagina albă.

Blaj : Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — Oradea-mare : Biblioteca diecezana episcopoească.

468. *Carte de ertarea greșalelor dată de Aorame Patriarhul Ierusalimului*, (București) 1784.

Foaie volante, cu text românesc.

București : Biblioteca Academiei Române.

469. *Catavasier*, Râmnic 1784.

КЯТЯБЯГІАЮ | Йкѣмъ ѱтрѣ ачѣстк кнпъ áшезáть шй | Тѣпърйтъ ѱ
 зiлeлe прѣ лáминá-твáшй шй прѣ Лнзлáтсáл Дóмнъ, | ÍŦÁ МИХАЙН КОН-
 ГТИНДЙНЪ | Гѣцсáлъ БОѢБОДЪ. | Кс Бáгословѣнiá шй кс тоатъ клeл-
 твáлá, прѣ сфѣицй сáлe ювнторюлшй | де Дáмнeзѣс | Күрь ФИЛІРѢТЬ | Ёписко-
 псáл Рнмниксáл. Л сфѣитá | Ёписѣ. á Рим : ѱ áнлá делá Хѣ лѣѣд : | де Димитріе
 Мнхáйлw Пwпw-Бнчй Тѣпогрáфсáл Рнмннчáнлá.

In-8° mic, de 1 + 238 foi numerotate. Tipar roșu și negru. 21 rânduri în pagina plină.

Pe verso titlului se afla textul troparului Nașterii în grecește, cu litere cirilice, și o gravură reprezentând pe Maica Domnului.

Textul este grecesc până la p. 34; slavonesc până la p. 70, apoi românesc până la sfârșit.

La sfârșit se află aceste notițe :

Fiindă purtătoriu de grijă Typografieî, Chyru Ioachimă Ieromonahulă dină sfânta Mitropolie.

Typăritu-s-au acestă sfântă și Dumnezeescă Catavasiară prină oste-nela diorthosirii smeritului între Ierodiaconi Grigorie Râmnicianulă.

București : Biblioteca Academiei Române.

470. *Catehism mic*, Viena 1784.—Românește și nemțește.

КЯТНХИГІГЪ | МІКЪ | сáс Эксртáтъ прáкослáвникъ | лхртвренѣре á
 лѣицй гречѣицй | неѣните, пѣнтрѣ трѣбе | Пршнчлвръ челóръ неѣницй | рѣмънѣицй,
 фхкстъ | Шй делá Неѣнитсáл Ёпископесксáл ѱ Кáрло-кець лá йнлá 1774. | Цинѣ-
 тсáл Гѣнодь ѱтрѣитъ шй аксáмъ áдоáл | вáрк кс ѱтрѣирѣ йрхленисконсáшй, шй
 Мe-трополитсáшй типрѣитъ. | Л ѱпхрѣтѣскá четáте клeннá лá Боeрѣлъ Їѡсѣфъ
 де Кѣрцeк лá рхрѣрѣтсáшй типогрáф 1784.

Кeiner | R a t e c h i s m u s | oder | kurze, und áchte Befennniß der
 griechischen nicht unirten | Religion. | Zum Gebrauche der nicht unirten [slavonisch] | serbischen

und wallachischen Jugend. | Verfasset, und von dem im Jahre 1774. in Car=|lowiz abgehaltenen nicht unirten bischöflichen Syn= nodus bestätigt: und nun mit Gutheißen | des Erzbi=shofs und Metropolitens auf= gelegt. | W i e n. | Bei Joseph Edlen von Kurzbeck, kais. königl. Hof= buchdrucker Groß=und Buchhändler. | 1784.

In-8° de 161 pag.

Textul românesc, în stânga cititorului, iar cel nemțesc în dreapta.

București : Biblioteca Academiei Române.

471. Ceaslov, Râmnic 1784.

Ч И С О С Л О В Ъ | Къре кспринде ꙗ сине тоатъ савж=|ка де зѣ, шѣ де нбapte, аксмь | ꙗтрос личеть Кипь ашевзать шѣ | Тѣпхрѣтъ. ꙗ зѣлае прѣ лсминд=тсашѣ шѣ прѣ ꙗнзациатсаш Дѣмнь, | Іѣ МИХИИ КОНСТЯНДИИ Ъ | Сѣцсаш БОБЕОДЪ | Кс Бѣгослокѣнѣ шѣ къ тоатъ кѣл=тсѣла прѣ сѣнцѣй сѣле Юентѣрюлѣй де Дѣмнѣс Кврѣ ФИЛѢРѢТЪ. | Сѣпнскопсаш Рѣмниксаш. ꙗ сѣнѣта | Сѣпнѣ. ꙗ Рим : ꙗ ѣнсаш де ла Хѣ ꙗѣпѣд : | де Дилѣтрѣ Михайлов Пѣпѣв | Бѣчѣ Тѣпографсаш Рим=ничѣнсаш.

In-8° mic, de 8+519 foi. Aceste din urmă sunt numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 21 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului începe o prefața despre însemnatatea cărții. Pe ultimele 2 foi liminare se află arătarea cuprinsului și o gravura reprezentând pe Isus Hristos binecuvântând lumea

La sfârșit se află numele tipografului și al corectorului :

Fiindă purtătoriu de grijă Typografieî Chyr Ioachimă Ieromonahă, din sfânta Mitropolie.

S-au tipărită acestă Ciasoslovă prină ostenela diorthosirii smeritului între Ierodiaconă Grigorie Râmnicianulă.

București : Biblioteca Academiei Române.

472. Samoil Clain, *Propovedanie... la îngropăciunea oamenilor morți*, Blaj 1784.

ПРОПОВЕДѢНІЕ | саш | ꙗ БЪЦЪТЪРНИ | ла | ꙗ Гропзчѣнкѣ дѣмннлар Мѣрци. | ꙗксаш де Прѣвтсаш Самойлв Кладнѣ де Сѣдѣ | Фѣкѣтѣ. | Кс вѣнз койнца чѣларѣ Май марѣ. | Тѣпхрѣтс=саш ꙗ БЛѢЖЪ | Кс Тѣпѣрюлѣ Сѣминѣрюлѣй ꙗѣпѣд.

In-4° de 2 foi și 140 de pagine.

Pe verso titlului se află extrase din Sf. Scriptură.

Prefața :

Cătră cetitoriu.

Fiindă cercatū și îndemnatū de mulți iubitōri de Dumnezeu creștinī, ca să scriu ceva de învățatură la îngropăciune oamenii, n-amū voitū a mă arătā neascultătoriu la unū lucru așā de mare, care hotărește toate lucrurile lumii aceștia, că totū lucrulū lumesc cu moartē să hotărește. Pentru aceia toată nevoința noastră arū trebui să fie, că să dobândimū sfârșitul creștinescū vieții noastre în pace și întru pocăință, și așā să trăimū, ca cumū pururē în toată cirta de ciasū amū avē să murimū, și gândulū

morții totu deuna să-l avem în minte. Și de vomu petrece așa, atunci ne vomu îndreptă bine obiceiurile noastre și vomu vieful cumu să cuvine, decât mai înainte, cându vomu (*sic*) să ne apucăm să facem orice lucru, vomu cugetă, că ne caută să murim odată, și toate lucrurile și faptele noastre le va aduce Dumnezeu la judecată. Acésté de le vomu face, avem adevărată nădejde că bine vomu muri. Iară ia sama, că de vei vré să lauzi viața ce bună a vre-unui mortu, și să-î numeri faptele cele bune, poți face, puindă aciasta la locul unde zicu: că acestu frate, sau soră s-au nevoit în faptele cele bune, și cell.: pre cumu vei vedé în parté a doa, că ale fiește căruia fapte bune a le numără mie n-au tostă cu puțină, de vréme ce unul cu unele, altul cu altele strălucéște. Să știu că acéiași învățatură să poate spune și la bărbatu și la muiare, și la orice stată, după cumu înțelepțește vei socoti vredniciă, și lipsa. Amu adaosă încă doao cuvinte foarte frumoșe, și de sufletu folositoare ale celoru întru sfinți părinților noștri Vasilie celu Mare și Chirilă alu Alexandriei, dinu care multu te vei ajuta, cându vei vré să faci învățatură la morți. Mai pre urmă te rog să erți de te va sminti cumva curgeré graiului, că fiind că acésté mai mulți proști de câtu învățați auzitori voru avé, nu să căde să fie cu măestrie ritoriciască, nici cu graiu de vorbă innaltă și adâncă, ci mai de jos și mai prostă, ca și cei proști să înțelegă și să se folosescă, că acesta e scopul și cugetul mieu, carele sântu pentru tine și pentru cei morți cătră Dumnezeu rugătoriu cu credință adevărată.

Samoil Clain dela Sad.

Pe ultima față se afla arătarea cuprinsului și errata.

București : Biblioteca Academiei Române.

473. Doroteiu, *Cuvinte*, Râmnic 1784.

КЪЕИИТЕЛЕ | ФЕРИЧИТЪЛЪИ | Пъринтеаши ностро Доротеи | Тълмачи
чите де пре айма чк пролетъ гречаскх, ши ѱдреп-|тате де прк сфнцитъль Пъринте Къръ
ФІЛІРЕТЪ Епи-скѳпъль Рѳмникъль: Ши | кс а прк сфнцитъль Елгосло-кѳнне
ши килтѳлх с-аѳ тв-пхрѳтъ, пентро фолѳсъль кіѳцій | чѳй де ѳбще а чѳлоръ ѱтрѳ Хѳ |
Фрѳцій. | ѱ зилеле ѱтѳей | Домній а Прк ѱнцѳтѳлъ | Домнь, Іѳ МІХІЙ Кѳс-
тандинъ Еѳцъль Еоеѳѳъ | ѱ сфнта ѳпнскопіе а Рѳм-никъль: | Ла ѳнѳй дела
Хѳ: ѳѳѳѳ: | Де Климентъ Іеромонах Тѳп:-| Ши де Пѳпа Кѳстандинъ | Тѳпогрѳфъ
Рѳмничѳнъль.

In-folio de 2 + 70 foi numerotate. Tipar negru și roșu. 38 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află stema Țării-Românești, și versurile reproduse mai jos. Pe a doua foaie liminară se află scara cărții.

Stihuri politice 4 asupra coroanei pré înălțatului, slăvitului și bine credinciosului Domnă Io Mihailă Costandină Sufulă Voevodă.

Gâtlejulă protivniciloră înălțimeî tale a să zdrobi
Rugămă pre țiitorulă tuturoră a bine voi,
Izbândă făcândă prină arma ce ne biruită,
Grăescă cu crucé ce în pecete închipuită.

Ochîlului celui linu alu Mării tale, Doamne Mihailu,
 Rămăe a ocroti pre alu Valahiei noul Israilu,
 Iis. Domnul păzindū pre Innălțime ta întru fericire,
 Evgheniia strălucitei polatei Mării-tale cu bună norocire.

La sfârșit :

Typăritu-s-au aciastă de sufletu folositoare carte prinū ostenela diorthosirii smeritului între Ierodiaconī Grigorie Râmnicianulū.

București : Biblioteca Academiei Române.

474. Evanghelie, Râmnic 1784.

ГФНТЯ ШІ ДМНЄЗЄАЕКІ | ЄВАНГЕЛІЄ | Ыкѣма ѡль дѡнакѣ ТѸ-
 прѣитѣ, Лѣтѣ | Лѣтѣ Домніе а прѣ лѣминатѣсѣш шї | Прѣ Лѣнцѣатѣсѣш Дѡмнѣ, |
 ІЄ МІХІЙЛЪ | Констандинъ Єсцѣлъ Коевѡдѣ : Кѣ Бѡгословѣнѡ, Шї
 кѣлѣсѡла прѣ | Гѣнцѣн сѡлѣ Пѣрїнтѣсѣш | Кѣрѣ ФІЛІРѢТЪ | Єпискѡпѣ Рѣмни-
 кѣсѣш. | Лѣ сѣнѣтѣ Єпискѡпѣ ѡ Рѣмникѣсѣш. | Ла Ынїѣ дела Фѣчерѣ Лѣмїн : ѣсѣв. |
 Пѣрѣ де ла Хѣ : ѣлѣдѣ. | Де Кліментѣ Іеромѡнахѣ ТѸп. Рѣм. | Шї де Пѡпа Кѡстан-
 дїнѣ Рѣмничѣн.

In-folio de 3 + 159 foi. Aceste din urmă sunt numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, încadrate în chenare de linii și cu 40 de rânduri în coloană. Titlul este încadrat într-o poartă gravată de «Diac(onulū) Costandin(ū) typ(ografulū) Râm(niceanulū)».

Pe verso titlului se află stema Țării Românești și 5 «stihuri politice» asupra stemei, imitate după cele din *Mineiul* pe Noemvrie din 1778 (v. mai sus, p. 226). Urmează apoi viața s-lui Ioan de Sofronie și alta de Doroteu; și, în fine, în fața textului, o gravură reprezentând pe același sfânt, cu legenda reprodușă după *Evanghelia* din 1746 (v. mai sus pag. 91).

Pe f. 19 v., 50 v. și 89 v. se află reprezentări Evangheliștii Mateiu, Luca și Marcu, cu aceleași legende ca în *Evanghelia* din 1746. Ultima gravură este semnată : «Papa Mihaī Typograf(ulū)».

«Orânduiala lunilor» începe la f. 120.

La sfârșit, se zice :

Slavă, cinste și închinăciune celui în Troiță unuă Dumnezeu, carele ne-au ajutatū după începutū de amū ajunsū și sfârșitulū.

Typăritu-s-au aciastă sfântă și Dumnezeiască Evanghelie prinū ostenela diorthosirii smeritului între Ierodiaconī Grigorie Râmnicianulū. Decī știindū eu firēscă slăbiciune și clătire minții omenești, și întru toată osârdiia îndelnicirii ce amū pusū la cetire prubelorū, ne fiindū încredințatū cumū că nu să va fi trecutū vre o greșală, îndatoratū amū fostū și silitū de muștrare științei, ca cu smerită inimă să mă rogū atâtū părții ceii besericești, câtū și ceii politicești, orī-ce greșală, sau în cuvinte sau în slove, să va găsi de alcēgerē voastră, la unī după întâmplare și la alții dinū perierghie, să nu să osândēscă cu defăimare nevrednicia mé, ci socotindū fleșle-carele neputința firii cu carē sântemū de obște împiedecați, și nu lasă pre nici unulū dinū pământēni fără de smintēlă, îndreptēze greșala acēia cu blândēțele inimii, nu întru innălțare duhului, ci întru smerenie și ertăciune. Cunoscū neputința mé, sântū și de însăși știința mé înbolditū, că sau prinū alunecare vederii, sau prinū supărare cetirii coalelorū de noaptē, vorū fi trecutū greșale, darū nu dinū léne, sau cumū că în vrēmē prubelorū cetirii intradinsū amū păscutū mintē mé prinū alte grijī, să nu fie, ci numai dinū alunecare.

Că mai vârtosă la aciașă sfântă și Dumnezeișcă carte, întru care să binevestescă acele pré aurite și înfricoșate cuvinte ale lui Iis. Dumnezeului nostru înțelepciunii ceii necuprinse de minte, nu aș fi silită pre sine-mă cu totu duhulă de a nu tréce câtă de mică greșală? Indreptați dară de să va fi întâmplatū vre-o smintelă, și pre mine pătimașulă mă ertați, iară Dumnezeulă păcii să vă invrednicéscă ne spuseloră sale bunătăți și fericirii ceii ce va să fie întru véculă celū nesfârșitū.

S-au începută acestū sfântū și Dumnezeescū lucru în luna lui Ianuarie în 10, și au luatū săvârșire la Martie în 22.

București : Biblioteca Academiei Române.

475. Molitvenic, Blaj 1784.

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ | ЭДЕКЪ | МОЛИТБЕНИК | Къре къпринде ꙗ сине Ржндѡлаа | Бескрѣчій Ръскрѣтѡвѡй, че съ | къкѣне Прѣшцѡвѡр ꙗ сѡжн ла | тѡатъ трѣба норѡдѡвѡй | сѣпт | Прѣ ферничѡта ꙗ прѣтѡцѡвѡй | ꙗ прѣратъ ꙗ Ромѡниѡвѡр, Мѡреѡе ПРИНЦЫ П | ꙗрдѡвѡвѡй, шн чѣлѡ: | ІОСИФ ЯЛ ДОНАЕ. Къ вѡл чѡлѡр Мѡй мѡрѡй. | Тѣпѣрѡит ꙗкъм ꙗ дѡа ѡаръ ꙗтр-лчѣ-ста кѣн ꙗ БЛАЖ ла ꙗнѡй дѡла Хѣ | ꙗѡѡд. Къ Тѣпарѡл Семинѡрѡвѡй.

In-4° de 4 foi nenumerate, 606 pag. și 4 foi nenum. la sfârșit. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină.

Titlul este încadrat într-o gravură pe lemn, reprezentând o cunună pe care se citește cuvintele: «Myrul Botezu, Răsărit (?) Beserecii, Tainele, Cumin. Pocăiah (sic), Maslu. Hiroton. Cununia». În fața titlului și pe ultima pagină se afla o gravură reprezentând pe Iisus Hristos cu patimile. Pe verso titlului se află stema Austriei (facs. n° 305) și urmatoarele:

305. — Stema împărătească din *Molitvenicul* dela Blaj, 1784.

Stihuri Politicești asupra Stemei Impărătești.

Gripsorul cu doao Capete innălțatū :
 Schiptrul, mărul cu spata înpreunatū :
 Semnul Puterii Impărătești arată :
 Caré lui IOSIF este încredințată,
 Lui IOSIF celū Mare de némuri iubitū,
 Soare de scutință noao răsăritū,
 Domnulū cu pace mulți anī să-lū trăiască :
 Și prinū Elū pre noi să ne fericiască.

Pe cele 4 pag. următoare se află un «Cuvântū înaintē», cu cuprins religios, din care estragem următoarele rânduri :

Tăinele și rânduiălele pravoslavnicii Besericii noastre a Răsăritului mai toate să cuprind întru aciastă Carte, caré Evhologhion, adecă Cuvântătoare de Rugăciuni să zice: Decī văzând la multe sfinte Besereci, și la mulți Preoți lipsă de dânsa, pentru mai mare folosul de obște celū sufletescū ne-amū îndemnat de iznovū a o da în typariū, însă înbogătită cu multe slujbe, și Rugăciuni, care până acumū nu s-au fostū pus într-alte Molitvenice rumânești...

... Dreptū acēia tu, o Preote, ia aminte, și bună grije poartă ca toate sfintele Tăine cele dela Dumnezeu date noao, și alte rânduiăle și slujbe de sfinții Apostoli și dela sfinții Părinți așezate, care sântū puse întru aciastă Carte, cumū să cuvine să le săvârșești, ca unū ispravnicū înțeleptū alū Tăinelor lui Dumnezeu, că de nu te vei nevoi tu a face aciasta, și ție perire vécinică, și Poporului încredințatū ție, foarte mare pagubă sufletescă vei aduce; pentru acēia darū foarte bine-ți ia séma la toate trebile preotești, care aici a le înșiră pré lungū arū fi, dându-ne Dumnezeu viață, și pace, avemū grije, ca nu după multă vreme să typarimū carte, în caré toate datoriile păstoricești să se învețe. Ci fiindū că un lucru așé folositorū cu multă ostenelă, și cu mare înțelepciune, și știința Legilorū trebue a să face, și cei ce întru acēste să nevoescū, și puținī sântū în némul nostru, și carii sânt, încă sântū părăsiți, și lipsiți de cele trebuincioase, ba încă și defăimați, și dela cei ce s'ar cuveni părtinire, și îndemnare să aibă, că lucrulū celū bunū totūdeuna și lăudătorī și înprotivitorī are. Să cade dară ca pre Dumnezeu să-lū rugămū, ca întru acēste vremi de împărechere și de învăluială, la care păcatele noastre au adusū pre némulū nostru, să-și tinză mila sa, să ne îndrepteze pre calē poruncilorū lui, și să ne dé înțelepciune și cunoștință, ca precumū unū Dumnezeu și o limbă avemū, așé un cugetū, și o înțelegere întru frica lui Dumnezeu să avemū; și atunci ajutându-ne Dumnezeu mai multe cărți de multe feliuri de învățaturi să vor da afară, că învățatura arată pre omū, că este omū, și cu câtū este mai învățatū omulū, cu atâta mai multū să osăbēște de dobitoace, și cu câtū este mai prostū, cu atâta este mai asēmenē dobitoacelorū; iară învățatura prinū adesa cetanie a cărțilorū să câștigă, care cărți, cum amū zisū, avemū nădejde că cu vreme și în limba noastră vorū spori. Decī până atunci încă dinū câtū poți te silește, iară aciastă Carte cuvântătoare de Rugăciuni o primește cu

306. — Mitropolitul Moldovei Gavril după Prăvilioara din Iași, 1784

307. — Semnul tipografului Mihail Strilbițchi.

Prefața :

Arătare

Cum că viața ce de obște iaste ce mai cu lesnire spăitoare, alcătuită din învățăturile sfinților Părinți și Dascăli.

Cătră frații din sfânta Mănăstire a Căldăroșanilor, Molitvă și Blagoslovenie.

Fraților și Părinților, de vreme ce am eșit din lume dorind viața ce ingerescă, să cuvine după orânduiala aceștii vieți să petrecem viața noastră. Că de vom avea numai numele și portul călugăriei, și ne vom fi numai întru anii ce am petrecut în zadar întru aciastă viață, iar faptele călugăriei nu le vom urma, nici un folos nu avem. Noi pentru aceia ne-am lepădat de lume și am lăsat odihna și desfătare trupului, ca să facem faptele cinului călugăriei. Iar de ne are lumă ca pre niște sfinți și ne socotesc că săvârșim cele plăcute lui Dumnezeu, și noi facem cele înprotivă, mai multă osândă și mai mare păcat pricinim sufletelor noastre, după cum zice și Domnul nostru Is. Hs. în sfânta Evanghelie: «Vai voa de va prisosi numele vostru mai mult de cât faptele voastre». Decă fraților, de vreme ce adevărul așa iaste, nu să cuvine să ne lenevim spre împlinire poruncilor lui Dumnezeu, și spre urmare vieții călugărești. Inșă să știți, fraților, că aciastă viață are trei stări: una iaste a celor din obștejtie, alta iaste a celor de sine-șu, și ce de ală treile iaste a pustnicilor. Decă cu puține cuvinte vă voiu arăta cele cuviincioase la flește care viață dintru aceste trei. Și întâiu vom începe cuvântul pentru cei din obștejtie: Aceia dar să numesc cu adevărat și sânt cu fapta călugări obștejtnici, cari lăsându lumă (adecă voile lor cele lumești) priimesc sărăciia de bună voia lor și să gâtesc spre toată scârba a o suferi pentru mântuire sufletelor sale, și pentru dragoste lui Hs. să dau spre supunere până la moarte și să duc întru o mănăstire, care are toate lucrurile ei de obște, și mâncare, și băutura, și haia, și toate cele lalte, și nu zice nimené, că acest lucru iaste ală mieu, sau acesta ală tău, ci toate sânt de obște ale tuturor. Inșă nici însuș voia sa o are cineva slobodă, ci au un povățuitor și nastavnic, a căruia voe și poruncă toți urmeză, și nu îndrăznește nimené, nici să mănânce cândă va vré, nici să facă altă cevașă fără de blagoslovenie; ori unde să va trimite mărge fără de cârtire, și fără de a mai îndoi cuvântul, și fără de a să înprotivi sau a să lenevi, ci puindu-și nădejde întru molitva starețului și a celorlalți Părinți, poslușaste cu osardie la toată slujba mănăstirii, măcar și în cale depărtată de să va trimite, măcar pre mare de i să va porunci să călătorească, măcar și prin locuri de primejdie de va fi orânduit să trecă, fără de nici o îndoială săvârșaste porunca, netemându-se nici de hiară, nici de foc, nici de apă, nici de vrăjmași văzuți, nici de nevăzuți, nici însuș de moarte. Că precum cei morți nu să mai tem de moarte, așa și călugărul ca un mort iaste întru Hs. cu toate simțirile sale, și precum pre un trup mort ilă poartă cineva cum îi iaste voia ne avându putere de a să înprotivi, așa și călugărul toate voile sale le are omorâte, și nu să povățuiaște

de altă voe, fără numai de a starețului său, supuindu-se întru toate ca lutul suptu mâinele olariului, și ca fierul în mâna covaciului. Acîastă orînduială a vieții de obște iese ce mai bună decâtu toate cele lalte, că aciasta urmază vieții îngerești, fiindu-că și ingerii așa petrecu în ceru, nimené voia sa nu are, ci toți sântu supuși porunciî lui Dumnezeu, și nimené nu zice că eu sântu mai mare și tu ești mai micu. Acîastă orînduială au avut-o și sfinții Apostoli, cându viețuă cu Domnul nostru Is. Hs. pre pămîntu; încă și după înălțare Mîntuitorului la ceruri, rămîindu ei pre pămîntu, totu aciastă orînduială au ținutu, după cumu ne adevereză faptele sfinților Apostoli, zicîndu: «că eră inima celor ce au crezut una, așijderé și toate averile lor înpreună le avé și nedespărțite». După aciastă orînduială au viețuit și toți sfinții Părinții cei vechi, adecă sfîntul Theodosie naciálnicul obștejitiiei, sfîntul Evthimie, sfîntul Savva, sfîntul Marco, sfîntul Isaiia, sfîntul Varsanufie, sfîntul Dorothei, și sfîntul Theodoru Studitul și alți mulți sfinți Părinți.

Pentru acéia și până astăzi cine doréște de spăseniia sufletului său, aciastă viață să urméze, după cumu și însușu marele Vasilie arată, că aciasta iese calé ce mai umblată a mîntuirii. Că, măcaru că s-au spăsit mulți sfinți și cu cele lalte doao vieți ce amú zisú, daru atunci alte vremi eră, altă râvnă, altă fierbințelă. Iarú acumú fiindu lumé cu totul pornită spre rău, și oamenii puținî întru credință, și slabî întru vitejiia sufletescă, și prisosiți întru răotate, cu anevoe să va spăsi cinevă cu acéle lalte doao căi. Pentru acéia pre fiește care sfătuimú și îndemnámú la obștejitiile céle alcătuite întru frica Domnului să alerge, și întru carele nu iese neorînduială și turburare, și neascultare, și nesupunere, și mai vartosú pungă deusebită, cé izvodită de diăvolulú, întru care ori-ce să pune iese dinú furțișagú, dinú viclenie și dinú înșălăciune adunatu spre pierzare sufletescă și trupescă, de care să bucură vrăjmașulú diăvolulú, și să mahnéște milostivulú Dumnezeu, și să scărbescú sfinții lui ingeri, și vaî și chin, și blestemú și urgie Dumnezeiască va fi unora ca acestora. Că pentru acéia să numéște obștejitiie, adecă viață de obște, ca toate să fie de obște și nedespărțite, nu numai lucrurile, ci și însușu voile alcătuite spre plăcéré lui Dumnezeu. Iarú unde lucrurile céle de trebuință nu sântu de obște, și nu iese un cugetú și o unime, după voia lui Dumnezeu, acolo nu trebuie să se numéscă soború de frați, ci adunare de tâlhari, și unii ca acește nu sântu suptu proniia lui Dumnezeu, ci cu părăsire despre celú înaltú, să chivernisescú și să povățuescú de Satana, dupăcumú zice și Proroculú Davidú: «Și va trimite Domnulú pre dânsii, ca să umble după izvodirile inimilorú lorú». Și sfîntul marele Vasilie zice, că celú ce are lucru deusebitú întru viața de obște, s-au despărțitu pre sine de Besérica lui Hs., și de dragosté Domnului s-au înstreinatú, și să fie nepricestitú până să va îndreptă. Iarú de să obrăznicéște a să împărtăși sfințelorú și înfricoșatelorú Taîni, să știe unulú ca acela că spre osândă mănâncă și bé trupulú și sângele Domnului, și va avé parté lui cu bubosulú Ghiezi, și cu vânzătorulú Iuda, și cu ceia lalți asemené lorú.

Iarú de slobozescú cinevă dinú Episcopii, sau igumeni, să se facă unele ca acésté, și orînduescú învătăturî înprotiva sfinților Părinți, vorú da

sémă în zioa judecății întocma ca ucigașii și ca pierzătorii tâlhari, fiindă că dau pricină prină nebăgaré loră de sémă și prină léne, și prină călcaré pravilii de a să vătămă multe suflete și a să răni de diăvolulă. Că oră-cine pune gândă ca să aibă cevașă deusebită, oră înlăuntru în mănăstire, oră afară spre neguțătorie, sau oră unde ară fi, acela să face fură și tâlhară de ale sale, precumă Ananiă și Săpăra. Că de vréme ce s-au lepădată de sine la priimiré cinulă, și ș-au închinată și sufletulă și trupulă cu totulă lui Dumnezeu, și s-au făgăduită înăintă ingeriloră și a sfințiloră a petréce întru sărăcie și întru scărbe, cumă nu să arată mincinosă înăintă lui Dumnezeu, și înșălătoră lui-și însușă, și fură de céle sfințe? Pentru acéia cela ce cu adevărată poftéște mântuiré sufletulă său, nimică ală său să nu aibă fără de blagoslovenie, nică voiă luiă să urméze, și cu lesnire să va mântui întru viăța cé ingerésă a obștejitei.

Iară ceă de ală doilé tréptă, cariă sântă ceă ce viețuescă de sineși, au multă ostenelă și mare grijă, căci, precumă de toți sfinții Părinți cu un glasă iaste mărturisită, că rădăcina tuturoră fapteloră bune iaste tăiaré voiă, așijderé a tuturoră răotățiloră izvoră și pricină iaste sloboda voe a flește căruia, adecă a nu te stăpăni altulă, ci oră ce și să va păré să faci. Acăstă voe slobodă au ceă ce trăescă de capulă loră deusebită, pentru că de nimené nu să sfiăște, de nimené nu-ă iaste grijă, nădăjduiaște în banii săi și în avéré sa (multă sau pușină ce va avé); ce i să pare, acéia face: cândă vă și câtă vă, mănăncă; cândă vă și câtă vă, bé. De nu să va sculă la rugă, pre nimené nu are să-lă mustre; de nu-ă va săvârși canonulă, nimené nu-lă ciartă; de-ă va veni ispită, n-are cine să-lă sfătuiască; de i să va în-tâmplă scărba, nu iaste cine să-lă mângăe; de va cădé, nu iaste cine să-ă întinză mâna după Dumnezeu să-lă rădice. Că nu are pre cinevă să-ă fie milă de sufletulă lui, nică să-ă poarte grijă de mântuiré lui, și așa toate răotățile să strângă la ceă ce trăescă de capulă său. Pentru acéia, cumă amă zisă, viăța măă bună și cale măă cu lesnire iaste la obște.

Iară celă ce poftéște să petrecă calé cé de ală treilă, trebuie să-ă prisosésă ostenelă măă multă decâtă a tuturoră, adecă să viețuiască la ună locă singuratecă, liniștindu-se număă însușă; și îndrăznimă a zice că în vrémé de acumă iaste cu neputință a săvârși cinevă acăstă viăța. Au fostă adevărată în vrémé de demultă ună dină sfinți, cariă au săvârșită acăstă călătorie, precumă marele Antonie, marele Onufrie, și alții, dară cu mară stradaniă ș-au petrecută viăța: ună săptămăni întregă nu gustă nimică; alții în toată viăța loră vină n-au băută, untă de lemnă sau péste nică cu ochii nu l-au văzută, cu buruenă număă să hrăniă, și necumă față de fămée, ci nică obrază de omă nă vedé; rugăciuné loră eră necontentită; golicăuné loră eră număă cu o vechitură învălită, și alte multe și negrăite ostenelă suferiă, fiindă cu totulă înfocați cu dragosté lui Dumnezeu și umbriți de darulă Duhului sfântă, căroră în zioa de astăzi nimené nu poate să le urméze.

Iară viăța cé de obște iaste calé cé umblată, pre care mulți au trecută și s-au spășită cu ajutorulă lui Dumnezeu, după cumă sfinții Părinți ne

adevereză. Dară ni să pare că întru aciastă viață nu să cuvine a să face adunare de numără peste măsură, încâtă nici purtare de grijă ce sufletescă a starețului să nu-î poată cuprinde cu căzuta duhovnicăscă cercetare, nici hrana ce trupescă a să câștigă cu lesnire, nici haïna ce trebuincioasă spre acoperire golicuniî a să puté agonisi fără de turburare. Că și rucodeliia trebuie să fie cu măsură, una pentru ca să aibă usebire viața ce sfântă dină ce lumescă, adecă să nu supunemă toată viața noastră spre a șlujî numai pentru cele trupesti, și alta pentru ca să ne prisosescă vréme și pentru cugetare celoră Dumnezeesti, și pentru rugăcuni, și pentru oareșu-ce răpaosu trupescă, ca să nu slăbănogimă de totă și să ne bolnăvimă, dară iarășu să nă fie numărul celoră adunați în obstejtie mai puțină de doisprezece, ca nu cumăvași prisosința bunătățiloră pământului, ce dină mila lui Dumnezeu li să dă, să se opréscă spre desfătare la mai puțină, și să nu să hrănescă mai mulți săraci lipsiți. Că așa de vomă face, și cu acestă gândă de vomă opri adunare, spre osândă ne va fi viața și în zadară ostenedă; ci mai vartosă pentru ca să se poată hrăni mai mulți, să ne fie proastă hrana, și pentru ca să se înbrace și alți frați, să ne fie haïna nă numai de puțină preț, ci și ponosită și spartă, că așa de vomă viețul ni să va cunoaste dragosté ce întru Hs., și arătândă noi îndurare cătră vecinulă nostru și fratele celă întru Hs., și Dumnezeu va vârsă milele sale cele bogate spre noi mai cu prisosă.

Deci acești vieți de obște fiindă dascalulă celă mai iscusită și celă mai în urma celor lăți sfinți Părinți de demultă, sfântulă Părintele nostru Theodoră Studitulă, de mare folosă amă socotită a fi și la adunare voastră, frațiloră, pouceniile sfinții sale, fiindă și de însuși Besérica noastră a Răsăritului priimite a să ceti preste ană întru auzulă tuturoră. Pentru aceia ne-amă îndemnată de le-amă tâlmăcită numai pentru dragosté voastră, iară nu spre opotreblenie de obște; însă nu dină cuvântă în cuvântă, una pentru căci fiește-ce limbă are harulă său, alta pentru căci nu amă găsită carté sfântuluiă ce ellinescă, ci amă făcută tâlmăciré după ce tâlmăcită pre limba ce proastă ce greciăscă; și spre mai bună înțelegere, și spre mai multă îndemnare a osărdiei voastre, unele dină cuvinte le-amă scurtată, altele le-amă prefăcută, ferindu-ne la scurtări și la adăogiri numai de cele înproptiva sfințiloră Părinți și a sfinteî Beserici. Și aciasta cumă zicemă, nă amă făcut-o spre a ne făli cinevă de iscusiré tâlmăcirii, că a tâlmăci cinevași după limba ce proastă greciăscă pre limba iară proastă rumănescă, nu ăaste lucru de a să laudă cinevașu, ci numai pentru mai bună înțelegere, cumă amă zisă, și îndemnaré spre buna cuviință a dragosteî voastre. Deci vă poftescă să priimiți cu dragoste ostenedă noastră și să vă rugați Domnului pentru spăseniia celă întru multe păcate și grozave învăluită ticălosului nostru sufletă, ca și voi să dobândiți dela Domnulă acéiașu milă, a căruia putérnica dréptă să vă păzescă de toată ispita și de toată scărba întunereculă și să vă povățuiescă la pământulă făgăduinții. Pentru rugăcuniile pré sfinteî Născătoarei de Dumnezeu pururé Fecioarei și ale sfântuluiă marelui Mucenică Dimitrie și ale pré cuviosului și mărturisorului și marelui

Dascalu sfântului Theodoru Studitulü, si ale tuturorü sfinþilorü celorü ce bine i-au pläcutü dinü veci, Aminü.

Alü dragostei voastre pärinte sufletescu si cäträ Domnulü nevrédnicü darü fierbinte rugätorü si slugä, smeritulü Episcopü alü Râmniculü,
Filaretü.

La sfärsit :

Typäritu-s-au aciastä de sufletü folositoare carte prinü ostenela diorthosirii smeritulü între Ierodiaconü Grigorie Râmnicianulü.

Bucuresti : Biblioteca Academiei Romäne.

482. Iosif Misiodax, *Insemnări fizice*, Bucuresti 1784. — Greceste.

ἸΩΣΗΨΟΥ ΤΟΥ ΜΟΙΣΙΟΥ ΔΑΚΟΣ | Σημειώσεις Φυσιολογικαί, | Αἴτινες εὐθύνονται Πανυποκλιτικῶς πρὸς | ΤΟΝ | Ὑψηλότετον, Γαληνότετον, καὶ Φιλομουσότετον | Αὐθέντην καὶ Ἡγεμόνα Πάσης Οὐγγροβλαχίας | ΚΥΡΨΙΟΝ ΚΥΡΨΙΟΝ | ΡΩΑΝΝΗΝ ΜΙΧΑΗΛΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝ-ΤΙΝΟΥ ΣΟΥ ΤΖΟΝ ΒΟΕΒΟΔΑΝ, | Λόγῳ ἀπλῶς Δοκιμίων. | Ἐν τῇ νέῃ Τυπογραφίᾳ τοῦ Βουκουρεστίου. | ἐν Ἐτει 1784. | Παρὰ Νικολάῳ καὶ Ἰωάννῃ Λαζάρου.

Ale lui Iosif Misiodax Insemnări Fizice, îndreptate foarte plecat către prea înălțatul, prea blândul și prea iubitorul de învățătură stăpân și Domn a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Mihai Constantin Suțu Voevod, numai ca simple încercări. In Noua tipografie a Bucureștilor. In anul 1784. De Nicolae și Ioan Lazăr.

In-4° de 8 + 35 pagine.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești. Urmează apoi o scrisoare de dedicație către Domn și o înștiințare către cititor.

Bucuresti : Biblioteca Academiei Romäne.

1785.

483. *Alfavita cea sufletească*, Iași 1785.

In-8° mic de ? + 253 foi numerotate. 19 rânduri pe pagina încadrată în chenare de linii.

Titlul de «Alfavita cé sufletéscă» se află repetat la începutul celor 3 părți ale cărții. Dela f. 224 urmează 5 «stihoslovii».

La sfärsit :

Aciastä Alfavitä fiindü întâü slovenéscä
S-au scosü acumü în limba rumänéscä,
Cu porunca sfinþiei sale Iacovü Mitropolitulü,
Darü diorthositä de mine Evloghie smeritulü.
Rogu-mä darü voao, de obște cetitori,
Ca sä fiþi greșalelorü méle lesne ertători,
Nu numai unde va fi lipsa slovelorü,
Ci mäi multü pentru așezaré slogurilorü,
Cä precumü orbulü umbländü nu-i fără poticnire,
Așa si celü neinväjatü fără greșü la tâlcuire.

Bucuresti : în Biblioteca Academiei Romäne, exemplar fără început.

Gaster, *Chrestomatie*, II, 146.

Urechîă, *Ist. școalelor*, IV, 64. — Iorga, *Ist. lit. șec. XVIII*, II, 383 — Picot, *Strêlbickij*, n° 6.

484. Calendar, Iași 1785.

КАЛЕНДАРЮ | по рві ани. | Скозь динь мѣлте фѣлорн | де кѣрци. 1: | Дела фачерѣ лѣмин. | 2: | Динь тестаментѣль нос. | 3: | Динь картѣ лѣи Флоринѣ. | 4: | Динь картѣ лѣи Педимонтанѣ | дофторѣль. | 5: | Динь Календарюль лѣи Петру флѣратуль москвен. | Тоате ачестѣ арѣтате кѣрци | аѣ фостѣ пѣла цѣриле лорѣ: | фкрединпате ши тупѣрите.

[La sfârșitul prefeței:] Тупѣритѣ-с-аѣ ачестѣ Календарю: ф тѣргѣль яшулуй, ф анлеле прѣ лѣминатѣлѣи домнѣ, Александрѣ Іванѣ Маврокордатѣ Воеводѣ: 1785: Аугѣсть 8.

In-8° mic de peste 8 foi și 273 pagine. Tipărit cu caractere rusești cursive. Caracterele tipografice par a fi fost turnate dinadins pentru cărțile românești, deoarece se întâlnesc literele ф și ѣ, cari nu se află în alfabetul rusesc modern și cari sunt gravate în acelaș stil. (V. mai jos, facs. n° 308).

Volumul cuprinde numeroase ornamente și gravuri. Unele din acestea din urmă reprezentând pe regenții anilor sunt semnate de: Protoierei Mihail (și) Policarp Strilbițchi (facs. 309).

Иѣба 'рѣлѣ рѣлѣ

ва молдовѣнѣскѣ, ши саѣ пилѣрнѣ
лѣтупарюль чѣль кѣ слѣвѣ полкпнѣа
скѣ лѣ тѣргѣль яшѣлѣи, дѣ гѣ кѣ мѣ
ши чѣлѣ арѣтате кѣрци аѣ фостѣ
пилѣрнѣ пѣла цѣриле лорѣ. ши фѣ
кнѣдѣ арѣлѣте: саѣ тѣлѣмѣчнѣ дѣрѣ
тѣ: аѣлѣ кѣ мѣ саѣ афлатѣ лѣчѣлѣ
пилѣрнѣ лѣтрачѣль кнѣлѣ саѣ ши тѣ
лѣрнѣ. Ачѣстѣ календарю саѣ
фѣкѣлѣтѣ кѣ съ коатѣ слѣжи лѣ трѣ
ѣдинѣлѣ Ікономіѣи каснѣ. ши
авѣнѣдѣ ѣмѣлѣ брѣмѣ слѣбодѣ ши лѣ
трѣкѣнѣдѣ ѣ кѣ веселіѣ, сокопѣкѣ кѣ
ва фнѣ прѣимѣлѣтѣ ачѣстѣ мнѣкѣ ѣстѣ
нѣлѣ дѣ кѣтѣрѣ чѣпнѣторю.

Пилѣрнѣтѣсаѣ ачѣстѣ Календарю:
лѣ тѣргѣль яшѣлѣи, лѣзлѣлѣ. нрѣ
лѣ мнѣнатѣлѣи домнѣ, Александрѣ
Іванѣ Маврокордатѣ Воеводѣ
1785: Аугѣсть 8;

308, 309. — Pagină și gravură din *Calendarul dela Iași* din 1785.

Prefața începe pe verso titlului :

Predoslovie către cetitoriu.

În multe chipuri, și în multe feliuri omul iubeste a cerca științele, și cele vrednice învățături, cumă dină istoriile cele vechi, așa și dină scrip-turile cele noao. Mai ales și pentru doftoriile cele cu lesnire și fără de chel-tuială ce să găsecă pela casele celor săraci, ca să le folosescă la vremē boalelor lorū. Bine iaste ca să știe omulū și cele patru vremi ale anului cumū va purta grija la Iconomiă casii lui. Toate acestē s-au talmăcitū dină cărțile ce s-au arătatū în dosul aceștii file, pe limba moldovenescă, și s-au typărit în typariulū celū cu slovă politicăscă în târgulū Iașului, după cumū și cele arătate cărți au fostū typărite pela țările lorū, și fiindū drēpte, s-au talmăcitū dreptū, după cumū s-au aflatū în cele typărite într-acelū chipū s-au și typăritū. Acestū calendarū s-au făcutū ca să poată sluji la trebuin-țele Iconomieii casii, și avândū omulū vreme slobodă și petrecându-o cu ve-selie, socote(s)cū că va fi priimită aciastă mică ostenelă de către cetitoriu.

Com. de G. Teodorescu-Kirileanu.

Sibiū : Biblioteca arhiepiscopescă.

Pop, *Disertație*, 80. — Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 337. — Picot, *Strěbickij*, n° 7.

485. *Carte trebuincioasă pentru dascăli*, Viena 1785. — Românește și nemțește.

КАРТЕ | ТРЕБУИНОСА | ПЕНТРС | ДЯГКЛАІЙ | ШКО(А)МЕЛОР
ДЕ ЖОС РОМХНЕЦІЙ НЕВНІТЕ. | ЛН | Кісаро-Кржециле Църї де мощеніре. | ПІРТЪ
ЛТЖЙ. | КВ КОМ ЧЕЛОР МАЙ МАРЙ. | ЛН ЕЛІННА | ПА ІУСИФ НОВА ДЕ КВРЦЕК К. К.
АЛ КВРЦІЙ | Типограф. | 1785.

Nothwendiges | Handbuch | für Schulmeister | der wallachischen nicht
unirten | Trivial-Schulen | in den | Kaij. Königl. Erblanden. | Erster Theil. | Mit Erlaubniß
der Oberrn. | W J G N, | bei Joseph Golou von Kurzbej, k. k. Hofbuchdrucker Groß- und
Buchhändler. | 1785.

2 vol. in-8° mic de 12 foi+253 pag. și 319 pag. Textul, ca și titlul, este în două
limbi : românește în stânga cititorului, și nemțește, în dreapta.

Dăm aci prefața românească :

Înainte cuvântare.

A cunoaște datoriile sale cu de amăruntul, și a le plini cu toată putin-
cioasa râvnă, este o trebuință de obște, care privește flește care stare sau
cin, căruia cineva va să să dé.

Măcar care micu ramu a îndeletnicirii omenești să vo'ască cineva
a apucă, ispita va încredința cumcă este cu neputință a face vreun bun
sporū întru acēia, când cineva să nu-ș fi agonisit mainainte mijlocirile
sau acēle ce trebuie spre săvârșire apucării sale.

Nimic nu poate fi mai de stricăciune binelui de obște, de câtū purtare
dregătoriei, care cade în mânilor unu omu neispitit și nedestoinic. Dar
încă cu atât mai puțin poate fi de folos statului și părinților cultura, sau buna
creștere a tinerilor, cându să să încredințeze unu învățătorū nedestoinic,
fiind că chemare acestuia are de scopos acē punere de temelie trebuitoare
pe care să ținu folosirile vieții omenești și toate lucrările noastre.

Însă aciastă chiemare, acest cinu, carele atât intereseste pe statu și pe părinți, au fostu pân acum de nêmul românesc așa de puțin socotit, încât adeseori au putut cineva vedé acest cin și deregătorie în mâni de oameni fără știință și ispitire, încă în multe locuri n-au fost de a găsi nice cé mai mică idee de chiemare sau tréba învățătorilor de școale și de mărimé deregătorii lor.

Deși unii și alții bine voitori patrioți au jelit întru tăcere soarté înpreună cetățenilor, și mulți dreptu înbunătății părinți de mult cu râvnă au dorit de a nu să află mai mult la nevoe de a-ș dá copii lor pradă unii réle crășteri, cu toate aceste așa au fost rânduit, și au trebuit numai în punctul vremii de acum a vedé și pentru nêmul românesc în chiesaro crăștile țării de moștenire lucru școalei adus și pusu la o rânduială mai bună și mai temeinică, spre dovadă că pre îndurătoare purtare de grijă a pre luminatului Prințip al nostru învredniceste de aruncă pre milostiva sa vedere și cătră céle mai depărtate locuri a staturilor sale, și cu o potrivă dragoste priveghiiază pentru binele supușilor lui, întru toate lucrurile, care potu privi acest bine.

Acestor de obște orândueli de școale, și poruncilor rânduitoare, ce să dau adese pentru aciasta, este datoare și cărticica aciasta cu ființa ei, și este vrédnică cu atâta mai de multă luare aminte, cu câtu însuș ia este una dintru céle mai de frunte temelii a așezământului de școală, fiindcă ia cuprinde în sine îndreptariul învățătorilor întru a formarisi pe tinerii școlarii săi la trebuincioasele științi și învățături, și asemené și la bună nă-răvită viață.

Cărticica aciasta este împărțită în doao părți, și o adaosătură. Și în cé de întei parte să va vorbi de dascalii și proterimata sau averi sufletești (marafeturi) a lor; în cé de al doilé să va arată chipul dării de învățatură, în toate lucrurile ce sânt de învățat, și în adaosătură să vor orândui chipurile spre tineré în bună stare a rânduelii de școală. Drept-aciasta cu atâta mai mult trebuie să să răcomenduiască aciastă cărticică spre cé de obște sporire și ostănitore învățare, cu cât numai dintr-ânsa pot să să formăriscă destoinici, de obște folositori și adevărat trébniți învățatori de școale.

Dar și aciasta este de a să pomeni că spre sporire aceștii așa de mântuitoare a școalelor tréba, s-au mai tipărit încă trei cărți, adecă: Catehismul care s-au făcutu în anul 1774 de neunitul episcopesc Săbor, ce s-au făcut în Carloviț, Carté de cetit și Arithmetica spre trebuința copiilor la țară. Toate acéste cărți sânt acest féliu alcătuite, ca când învățătorii să să slujască după cum să cade de dânsele, și de chipurile de dare de învățatură, ce s-au orânduit într-aciastă cărticică, în scurtă vreme să pot face creștini înțelepți și râvnitori, buni cetățeni, căsași lucrători, însurați cinstiți, supuși plecați, slujii credincioase; cu un cuvânt, pe cât este cu puțință, oameni de să-vârșit. Domnul să întărescă pre învățatori întru apucările lor, să blagoslovescă ostănela lor, și să-î învredniciască cu darul său, ca să să poată îndulci odinioară cu roada îndeletnicirii lor.

Volumul II, sau partea a doua, nu are titlu și tablă de materii în exemplarul nostru.

Această carte a apărut, în același an și la același editor, într-o altă ediție, în care textul german este același, iar traducerea românească este alta. Am văzut însă numai volumul II, care are titlul următor:

ДЕ ЛИПЕЪ | КЪРТИЧЕ | пентрѣ | ЛЕЪЦЪТОРЮ | а Невни-
цилор рѣмънецилор май мѣч школае | ꙗ | Апъръ: шѣ Кръцииле Църѣ. | ПАРТЪ
И ДОИ. | Еъ вѣнде нелигатъ 45 де кр. | Кѣ Пермис челоу май марѣ. | Ли Еѣна |
Ла Івснѣ новжа де Кѣрцекъ ꙗпъръ: шѣ Кръ: | де Кѣрте, а невинцилор Рѣмжнѣ,
шѣ а | Ежрѣилор Тѣпографъ, шѣ вѣнзѣторъ де Кѣци. | ꙗ Инѣл 1785.

Titlul nemțesc este același ca și în ediția cealaltă, afară de numerotația volumului și de indicația costului.

București: Biblioteca Academiei Române.

Iuliu Vuia, *Școalele românești bănațene în secolul al XVIII*, studiu istoric. Orăștie 1896, 111.

486. Catihisis mic, Viena 1785. — Românește și nemțeste.

КАТНХІЕІЕЪ | МІКЪ, | сас | ЕКЪРТІТЪ ПРІВОСЛІБНИКЪ
МЪРТЪРИСІРЕ ꙗ ЛЕЦІИ ГРЕЧЕЦІИ НЕВНИТЕ, ПЕНТРЪ ТРЪБЯ | ПРЪН-
ЧИЛОУРЪ ЧЕЛОУРЪ НЕВНИЦІ | РЪМЪНЕЦІИ, ФЪВЪТЪ, | Шѣ дела Невнитъ
Епископскъ ꙗ Карло-вѣць ла Инѣл 1774. | Цинѣтъ Еѣнодь ꙗтърѣ шѣ
акѣмъ а доу | варъ кѣ ꙗтърѣрѣ ꙗрхѣпископскѣ, шѣ | Метрополитскѣ типѣрѣтѣ. |
ꙗ ꙗпърѣтѣска четатѣ Еѣнна ла Бѣрѣлъ Івснѣ | де Кѣрцекъ алъ рѣсѣрѣтскѣ
типографъ 1785.

Meiner | Katechismus | oder | kurze, und ächte Bekentniß der griechi- ſchen nicht
unirten | Religion. | Zum Gebrauche der nicht unirten | wallachiſchen Jugend. | Verfaſſet, und von
dem im Jahre 1774. in Carlowiz abgehaltenen nicht unirten biſchöflichen Syn-odus be-
ſtättiget: und nun mit Gutheißen | deſ Erzbifchofs und Metropolitens auf- gelegt. | WJEN. |
Bei Joſeph Edlen von Kurzbed, kaiſ. königl. Hof- buchdrucker, Groß- und Buchhändler. | 1785.

In-8° de 163 pag. Textul românesc în stânga cititorului, iar cel nemțesc în dreapta.

Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopescă.

487. Coaslov, București 1785.

ЧИСОСЛОБЪ | Че копѣнде слѣжба де зѣ шѣ де нѣлп-те, прѣкъмъ ꙗ
скъръ арѣтѣ, ꙗтрѣ май | вѣне ꙗдрѣптѣрѣ дѣврѣосѣтъ, шѣ адѣв-цѣтъ кѣ параклі-
скъ алъ доѣлѣ алъ прѣчѣс-тѣнѣ, шѣ кѣ ѣлѣ ꙗвѣцѣтѣрѣ, ѣшѣжн-дѣс-се ла ꙗчѣпѣтъ
шѣ сѣицитъ сѣмколѣ. | ꙗ зѣлѣе прѣ ѣвминѣтскѣ дѣмнѣ, | [ІЕ МНХІИ
КОСТІАНДИНЪ] ЕЪЦЪ Еѣ. | Кѣ благословѣнѣ шѣ кѣлтѣлла Прѣ | сѣици-
тскѣ Митрополѣтъ алъ Оугро-вѣлѣхѣнѣ Кѣрѣ Кѣрѣ ГРІГОРІЕ | ꙗтрѣ алъ кѣ:
де ѣнѣ ѣнѣ пѣсторѣнѣ сѣлѣ. | Е-ѣс типѣрѣтѣ ла Бѣскѣрѣнѣ ꙗ типографѣ ѣнѣ днѣ сѣиѣта
митрополѣ. Принѣ | ꙗдемнѣрѣкѣ шѣ ѣстенѣкѣ Еѣмерѣтскѣ | митрополѣтъ Еѣдѣс ГРІ-
ГОРІЕ. | Ла ѣнѣнѣ дела Нѣцѣрѣкѣ ѣнѣ Хѣ: ꙗѣѣнѣ. | де Еѣтанѣюлѣ ѣѣмѣрѣкѣ Типо-
графскѣ.

In-4° mic de 4 foi și 592 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 26 de rânduri pe pa-
gină. Titlul este încadrat într-un chenar săpat de «Stanci(ulu) Typogr(aiulu)».

În foile liminare se afla «Simbolul sfântului Athanasie, Patriarhului Alexandriei»,
scara cărții și o gravură cu inscripție grecească.

Versurile asupra stemei de pe verso titlului sunt următoarele:

Stihuri asupra stemei pr e luminatului, slăvitului și pr e înălțatului
Domn  Io Mihai Costandin  Suțulu Voevod .

Milostivul  Dumnezeu, cel  pr e îndurat ,
Pre Domnul  Mihail  l-au încoronat 
Cu domni a acestui Prințipat ,
Pre cel  cu înțelepciune mai înalt 
Și cu toate darurile înpodobit ,
Ca un  crin  bine înflorit ,
Pre carele Domnul  să-l  înt r esc 
In ani îndelungați țara să domnesc .

La sfârșit se spune că :

Ciasoslovul  acesta, ce au eșit  acum  din  tipar  cu ajutorilul  lui
Dumnezeu, iaste mai îndreptat  și mai bogat  de c t  cel  până acum 
tipărită, încă și mai adeogat  cu mejdurile ciasurilor , cu paraclisul  al 
doil  al  Precisti , și cu alte învățaturi trebuincioase, prin  ostenela și s r-
guința a însuși pr e sfinții sale părintelui Mitropolitului Sidis Chir  Grigorie.
Inșă la diorthosire am  fost  și eu de ajutoriu, cel  mai mică între Iero-
di aconii sfinte  Mitropoli , Stefan .

București : Biblioteca Academiei Române.

488. *Curioznică ar tare*, Iași 1785.

КУРІОЗНИКЪ | Ши ѱскрътє арѣтарє че-лорь че юбескє ачерка вре-дничє
ѱвъцѣтри динь | ФІЗІОГНОМІЕ. | Тълмъчитъ | Дипє лимба немцаскѣ | ѱ чѣ
рѣсаскѣ, кѣмь ши | пе лимба ачасть молдо-венѣскѣ. | Саѣ тълмъчитъ ши саѣ | тупѣритъ
ѱ тупографіє | чѣ политичаскѣ, Де по-па Михаи Стрилицкія | Ексархє динь митро-
поліє | Яшлєши. 1785: Сѣктомь : | 16.

In-8° mic de 3 foi și 134 pagine.

Tipărit cu caractere rusești cursive.

Prefața, tipărită chiar pe verso titlului, sună astfel :

Predislovie.

C tr  cetitoriu, ar tare în scurt  vrednice învățaturi, nu ca să fie, sau
să poată ia a fi deșteptare spre a crede deș rt ciunilor  ei, sau spre oareș-
care îndelungate g nduri, ci numai la vremi slobode să-i poată sluji
spre oareșcare veselie. Mai ales  la cei ce s nt  politicoși și învățați a le
socoti și cu supțire minte a le judeca; dar  nu pentru cei proști, că ori
m rg ritariul  innaint  porcilor , ori aciastă carte innaint  celor  proști,
tot  una să socotește.

București : Biblioteca Academiei Române.

489. *Ducere de mână c tr  Aritmetica*, Viena 1785. — Românește și nemțește.

ДУЧЕРЄ ДЄ МЪНІЯ | кѣтрѣ | ПРИОМЄТІКІЯ | СІЯ СОВО-
ТІАЯ | пєнтрѣ трѣба прѣнчилорь рѣмѣнѣши чєлорь не-шнѣ чє сѣ ѱвацѣ ѱ школа-
лєлє чѣлє | мнч. | Сѣ виндє фѣрѣ легѣтрѣ кѣ 15 Кренц. | Кѣ доводѣ Сѣтѣпни-

торилорь. | Типхритх ꙗ ꙗпхрхцитоаре четате Ъѣнна ла ЪѡсиѢ | новѣла де Кѡрцбекъ де Кѡрте ТѣпограѢсь ши взн-зхторь де Крѡцн ꙗ Янсь | 1785.

Anleitung | zur | Rechenkunst. | Zum Gebrauche | der in den Trivialschulen lernenden | nicht unirten Walachischen | Jugend. | Kostet ungebunden 15 Kr. | Mit Erlaubniß der Obern. | Wien, | bey Joseph Edlen von Kurzbeck, k. k. Hofbuch-|drucker Groß- und Buchhändler. 1785.

In-8° mic de 151 pagine. Fără prefață.

Textul începe pe verso titlului și este în două limbi : în românește și nemțește

București : Biblioteca Academiei Române.

490. Hrisovul lui Alex. I. Mavrocordat, Domnul Moldovei, Iași 1785.

Exemplar necomplet. Titlul lipsește.

In-8° mic de 61 pagine.

Hrisovul tratează despre daniile între persoane de condițiuni diferite, despre căsătoria dintre pământeni și Țigani, și altele.

La sfârșit se află pecetia mică domnească în lăș roșu, iar pe pagina următoare, această notiță :

Scrisu-s-au celū adevăratū hrisovū la scaunulū Domniei mele în orașulū Iașului, întru cé dinūtāi domnie a noastră la Moldova, de boerilū nostru Șārbanū logofetū de taīnā. Și apoi s-au datū în stamba typografiei bisericești de popa Mihaī Strilbēchiī și exarhū dinū Mitropoliia Iașului. Letū 1785, Dechemvrie 28.

București : Biblioteca Academiei Române.

491. Invățături creștinești, Viena 1785.

ꙗ трѡ мхрнрѣ сѣйтѣй | де | Ѡ' Ф' Ъ' Н' Ц' Ѡ' Ъ' | де | Ъѡцѡ ꙗхххтоареи ши недеспхрцнтей трѡйце, | татъсь, ши ꙗѡлсь, ши сѣйтъсь дѣхъ. | Ѡас тунхрнрнть ѡчѣсте ꙗкхцх-тѡрн Крещнннщн фѡартѣ | де фѡлѡсь : Ѡкоде де пре ѡмѡ грѣчѡскъ пре ѡмѡ | рѡмхнѣскъ, пентрѡ фѡлѡсь де ѡбще. | Ѡспть стхпхнрѣ ꙗтрѡ тѡтъ прѣ ѡмннѡтъсь | ꙗпхратъсь, ши крѡлѡсь дѡнъсь ЪѠѠИФЪ | ѡлъ дѡлѣ. Кѡ блѡгословнѡ прѣ ѡсѣнцн-тъсь архнпнскѡсь, ши мнтрополнтъсь | сѡвннѡ серѡскѡсь ши рѡмхнѣскѡсь, | дѡнъсь | МѠѤѠѠИ ПѤТННКЪ. | Прѡ кѡ тоатъ ѡсхрдѡ, ши кѣлтѡла сѣнцнѣй | сѡле пхрннтѡсь Кѡнстантннъ Шѡѡнъ. Нес-ннтей лѣцн гречешн прѡтъсь, ши сѡ-бѡдъсь крѡскѡсь ѡрѡшь ѡлъ Те-мншѡрнн Парѡхъ. | Типхритх ꙗ ꙗпхрхцитоаре четате Ъѣнна ла ЪѡсиѢ | Новѣла де Кѡрцбекъ де Кѡрте ТѣпограѢсь ши кхн-зхторѡ де Крѡцн, ꙗ Янсь | 1785.

In-8° mic de 6 foi, cu titlul, prefața și arătarea cuprinsului, și 258 pagine. Pag. 255 și 256 sunt numerotate greșit : 155 și 156, iar ultimele două nu sunt paginate.

Verso titlului e alb.

Prefața :

Innaintă cuvântare cătră cetitorī.

Întru acăastă cărțulie, o iubiți cetitorī, nu veți află voroave cu nevoie la înțalesū. Că sântū proaste socotele, și învățaturī pre scurtū și lesne, carele să înțalegū fără ostănelă de fleșteși carele. Nu sântū învățaturī de obicēu

și politicești precum sânt acéle ale lui Epicticū și ale altora, ci sântu socotéle creștinești, carele privescū numai cătră adevărulū celū evanghelicescū și cătră credința lui Hs. Acéste socotéle nu sântu date numai cătră cei îndălungași de lume și cătră cei ce petrecū pururē intru rugăciuni nă încetate, ce și cătră aceia cariī viețuescū în lume și nu cunoscū atâta de curatū taínele lui Dumnezeu. Că potū și acește maī apoi după grijile lumii, ca să o citéscă. Că cu adevăratū le prisoséște puținică vréme și pentru mântuiré lorū. Dă nu o vorū puté să o citéscă toată într-o zi, iară maī puținū vorū puté ca să procitéscă în fleșeși care zi câte unū capū, maī nainte până ce nu începū grijile. Diminéța după ce veși sfârși cé datoare și după obicéu rugăciuné cătră Dumnezeu, citiși unū capū; însă cu socotința ca să o puteși înălége hine. De nu vă vorū fi lăsându lucrurile a ceti diminéța, puteși și cătră séră maī nainte până nu mérgeți spre patū. Acéste socotințe, măcarū că sântū și micī, iarū intră în sufletulū nostru de-lū pecetluescū ca și peceté pre cîară.

La sfârșit :

Iubiților frași, puținū ajutoriu va puté luā unū bogatū de la un săracū, și puținā laudā va auzi un cinstitū dela unū neînvățatū. Dreptū acéia darā, și eu știindu-mī sărăciia bunătăților și slăbiciuné învățaturii, tuturorū cu umilință mă rogū, orī ce greșală veși aflā, îndreptați, și mă ertați pre mine ticălosulū, ca și voi să aflați ertare dila lesne ertătorilū Dumnezeu.

Alta să știți, iubiților cetitorī, că multe greșale să aflā întrā slove dinū tipariū, precumū вѣди și бѣки, люди și ѱъ и altele asémené, cu umilință tuturorū mă rogū să fiți ertătorī. Plecatū și spre slujbā gata, celū maī susū numitū.

București : Biblioteca Academiei Române.

492. Molitvenic, Iași 1785.

Ѓ V X O Л O Г I O Н Ъ | ѱдѣкз | МОЛІТВЕЃНІКЪ | ѱкѣмь ѱтр-ачѣсташь кѣпъ тѣпхрїтъ : | Кѣ Бѣгословїне Прѣ ѱ сѣнїцѣсавшї | Мнїтрополїтъ ѱль Молдѣвїей | КѣРІѢ КѣРЬ ГѣВРІЙЦѢ. | ѱтрѣ ѱ сѣнїцї сѣле Тѣпографїе | ѱ сѣнїта Мнїтрополїе ѱ ѱшѣ. | ѱ зїлеле ѱсминѣтсавшї шї прѣ ѱнѣлѣцѣсавшї | Дѣнѣсавшї нѣстрѣ ѱЛѢѢ ѱНДРѢ | ІѢ ѱНЬ БОѢВОДЬ | ѱтрѣ ѱтѣлѣ Домнїе ѱ мѣрїей сѣле. | ѱ ѱнїй дѣла ѱдѣмь ѱсѣкѣ. | ѱрѣ дѣла Нѣшерѣк ѱнї Хѣ : ѱѱїе. | Ѣсѣ тѣпхрїтъ дѣ Пѣпа Мнїхѣю Ѣтрїлѣвїцкїй | Шї Ѣдѣрѣх днїнь Мнїтрополїа ѱшѣсавшї.

In-4° de 4 foi și peste 784 pagine. Tipărit numai cu negru, cu caractere de două mărimi și cu 22 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află reproducă gravura din *Prăvălioara* din 1784, în care se vede Mitropolitul Moldovei Gavriil (facs. 306, p. 293).

Fără prefață.

București : Biblioteca Academiei Române.

493. Ioan Molnar, *Economia stupilor*, Viena 1785.

Ѓ К О Н О М І А | Ѣ Т Ѣ П И Л О Р Ъ | ѱкѣмь | ѱтѣнї ѱзводїтѣ шї дѣтѣ | дѣ | ІѢ ѱН МОЛНІР | Дѣфторѣл дѣ ѱкн ѱ мареле Пнїнїпнѣт | ѱл ѱрдѣсавшї. |

preste bunătăte acești economii cu ochi vicleni, și cum iau ei albinele supt pază numai până atunci, până când le umplu iale coșnițele de bunătați, iară mai-pe urmă le pedepsesc cu moarte, am simțit datorie, ca să arăt lângă alte învățături, ce să cuvin stuparilor a ști, o mijlocire din multe probe dovedite, cum să scoată albinele din coșnița, care voiaște a lua fagurii toți, afară de a omorâ albinele? Ca doară s-arü dezlădăcină și din părțile noastre acest obicei fără de milă.

Și ca să arăt cuprinsulă acești învățături mai dezvolt celor ce au râvnă cătră dânsa, am găsit cu cale să îndreptez pre unul ca acela la întrebările cele din jos cu slove mici, că întrebându-să printr-ânsăle cu socotelă, va lua răspunsu de înălégere dela fiește care stih din susü ce e cu slove mari.

Deci, te rog, cetêște fiește ce învățatură adese ori, ca să o pricepi, și ca să poți deșteptă și pre alții.

Cetêște-o în cîsurile cele ce-ți prisosesc din slujbele tale, cu acé osârdie cu care vei simți că m-am sârguit și eu a o pune innainté némului meu cu râvnă.

Și iarăși zic, cetêște-o pentru datorii ce ți să cuvine a avé cătră cei neprocopsiți, și a-i îndreptă, ca să se deprinză și alți după temeirile cele încuviințate ale acești desfătătoare economie și folositoare fiește căruia casnicü.

Că ce iaste cetiré fără de dulcêța luării aminte? Și ce iaste alergare cu ochiü pre o carte fără de a lua folosire? Cu adevărat, nu iaste alt ceva, fără numai un sunet ce au trecut répede preste puterile înălégării, fără de a lăsa vre-o lucrare de folos cugetului.

Toate aceste învățături, care le-am adunat având câte odată răgaz de trebile slujbei méle, iubitorül meu, primêște-le și le cugetă cu dedinsul, și unde s-ar întâmplă să nu înălégă bine, întrebă-te cu alții, că precum nu e tot déuna cu puțință a călători pretutindine fără de povățuire, așa și învățatura aciasta nu o am putut scrie în limba noastră cât să o înălégă toți în toate laturile.

Că pre unele locuri să usăbêște vorba, pentru lipsa și scăderé cuvintelor în limba rumânescă, și mi-au cautat să mă ajutoresc cu cuvinte împrumutate dintr-alte limbî.

Iară de te vei folosi ceva cu aciastă învățatură, aciasta va fi bucuriia mé.

București : Biblioteca Academiei Române.

494. Penticostar, Râmnic 1785.

ПЕНТИКОСТЯРІОН | Че кспринде ѿтрѣ сине слѣжба че ѿсх кс-вине:
дннь сѣнта шн лсмината Дсми-нех ѧ Пашеларь, пѣнх ла Дсминика тс-|тсрѣрь
сѣнциларь. | Яксла тупхрѣть ѿтрѣ ѿтѣл домніе ѧ-|прѣ лсминатсавш Дѣмнь
ІС | МІХЯИ КОСТЯНДИНЬ СЪЦЪЛЬ Кокодь: | Кс блгословеніа, шн
ѡсждіа, шн кс тѣатх кілтсала, прѣ Сѣнцисале | Ювнторюасй де Длнезс |
Курь ФІЛІРѢТЬ ЄПИСКОПЪЛЬ Ржм: | ѿ сѣнта Єпископіе ѧ Ржм-
никсавш: | Ла ѧній дела видірк лсміи ѡсчг: | Де Кліменть Іеромонѣх Тупогрѣ-

ФѢЛА: ШІІ | ДѢ ПОПА КОСТАДИНЪ ТУП: ЫРОЗ ДЕЛА ЛЧЕНСТЪ ПЖИХ | ЛА ДѢРНА К: САС
ТУП: ДѢ ДИМИТРОЕ ТУП: РЖМ:

În folio de 2 foi fără numerotație și 250 de foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 38 de rânduri în coloană. Titlul este încadrat.

Pe verso titlului se află versuri asupra stemei imitate după cele din *Octoiul* din 1750 (v. mai sus p. 114), afară de versurile 9 și 10 cari aci lipsesc.

Pagina următoare este albă. În fața textului se află o gravură mare reprezentând Înălțarea, săpată de: «Gheorghie Pop. Cost. Typ. Rm.», și cu următoarele versuri, date «1785»:

Hs. mirele celū pré înfrumsețatū,
Boldulū morții au sfărâmatū,
Dinū groapă ca unū puternicū înviindū,
Și pecețile ei nevătămate păzindū.
Strejarii de frică au amorțitū,
Cândū dinū mormântū viața au strălucitū.

Volumul mai cuprinde câteva ornamente și gravuri.
La sfârșit se zice:

Typăritu-s-au aciastă sfântă carte, ce să chiamă Penticostarion, prinū ostenela diorthosirii smeritulū între Ierodiaconī Grigorie Râmnicianulū dinū sfânta Episcopie a Râmnicului... Și s-au începutū acestū sfântū și Dumnezeuescū lucru la luna lui Ianuarie în 8 zile, și au luatū sfârșitū la luna lui Martie în 10 zile, la anii de la Hs. 1785.

București: Biblioteca Academiei Române.

495. *Proclamația lui Iosif II pentru desființarea iobăgiei*, (Viena 1785).

Foaie volantă (placard) datat din Beciu (Viena), 22 August 1785 și contrasemnat de «Grof Esterhazi Férénț» și de «Alixanderū Horvatū».

București: Biblioteca Academiei Române.

496. *Șincai, Indreptare către Aritmetică*, Blaj 1785.

А Д Р Е П Т І Р Е | КЪТЪХ | ЯРИОМѢТИКЪ | АТЛА ПАРТЕ | ПЛКЪТЪХ,
ШІІ АТОКМІТЪ ПЕНТЪС | ФОЛБСА, ШІІ ПРОКОПСКА ТЪТЪРЪР | ШКОЛЕЛЪР НОРМЪЛІЦІИ А
НЪМЪЛЪИ | РОМЪНІСК | ДѢ ГЕОРГІЕ ШІІНКАИ ДИИ ШІІНКА | ДИРЕКТОРЪЛ, ШІІ
КАТЕХЕТЪЛ НЪМІТЕЛЪР ШКОЛЕ, &С. | А БЛАЖ. | КЪ ТЪПЪРЮЛ ГЕМИНАРЮЛЪИ | АЦПЕ.

În-8° mic de 3 foi și 81 pagini, numerotate până la 77.

Fără prefață.

Pe foile 2—3 nepag. se află:

«Indecul lucrurilor, care se află în întâia Parte a Aritmeticeii».

Pe pag. 77, jos: «Sfârșitul Parței cei dintâiu».

Pe dosul acestei foi și pe foile finale nepaginate: «Adaogere. Despre Tabla Tibeti, și Numerii cei Illyricești.»

București: Biblioteca Academiei Române.

1786.

497. Acatist, ed. III, Blaj 1786.

И К Ѳ І О Т Ъ | КС мѡлѣ алѣсе рѡ-|гзчюнн пентрѡ ѡвд-|кѣм фѣще кѡ-|рѡм
Крѣпнн. | КС Блѡсло-|кѣнѣм чѣлврѣ мѡ | мѡр. Якѡм ѡ ѣ ѡарѡ | Тѣпзрѣтъ ѡ Тѣпо-|
грѡфѣм Гѣмнѡрѡлѡ. | Блажѣ. ѡѡпс.

In-12 de 2 foi, 453 pagine și încă câteva foi la sfârșit. Tipărit cu negru, cu 19 rânduri pe pagină.

Titlul este incadrat. Pe verso se află o gravură reprezentând Buna-vestire.

București: Biblioteca Academiei Române.

498. Antologhion, București 1786.

И Н О Л Ѳ Г І О Н | Чѣ копрінде ѡтрѡ сѣне рѡндѡлѡ слѡжбѣй тѡтѡрѡрѣ |
Дѡмнезѣрѡлѡрѣ Прѡзнѣче. Шѣ ѡле сѡнѣцѡлѡрѣ чѣлврѣ | нѡмѣцѣй, шѣ ѡле сѡнѣцѡлѡрѣ де
ѡбще де пѣсте тотѣ ѡнѡлѡ. | Якѡм де ѡзнѡкѡ дѡтъ ѡ стѡмѡз ѡсѣменѣ дѡпѡ ѡзѡ-|
дѡлѡ чѣлѡнѣ типзрѣтъ лѡ лѣтъ: ѡѡпс. Дѡрѣ кѡ мѡнѣ | вѡне ѡдрѡптѣрѣ дѡврѡсѣтъ.
ѡ ѡнѡлѡ дѡнтѡнѣ дѡнѣ | ѡтѡм Дѡмнѣ ѡпрѣ Лѡмнѡтѡлѡнѣ Дѡмнѣ | І Ѳ Н І К О Л Я Ѳ
П Ѳ Т Р ѡ М ѡ В Р О Г Ѳ Н І В О Ѳ В О Д Ъ. | КС Блѡслѡкѣнѣм шѣ кѡ кѡлѡлѡ прѣ
сѡнѣцѡлѡ-лѡнѣ Мѡтрѡполѣтъ ѡлѣ Ѳггровлѡхѣй Кѡрѣс Кѡрѣ | Г Р І Г О Р І Ѳ. | ѡтрѡ
ѡ кѡ де ѡнѣ ѡнѣ ѡрѡпѡсторѣй прѣ сѡнѣцѡлѡ сѡле. | Ѳлѡ типзрѣтъ лѡ Бѡкѡрѣцѣй ѡ
типѡгрѡфѣлѡ дѡнѣ сѡнѣтѡ | Мѡтрѡполѣ. Прѣнѣ ѡдѡмнѡрѣ шѣ ѡстенѣлѡ сѡверѣнѣ-|тѡлѡнѣ
Мѡтрѡполѣтъ Гѣдѣсѣ: Г Р І Г О Р І Ѳ. | Лѡ ѡнѡлѡ дѡлѡ Нѡщѡрѣ лѡнѣ Хѣ, Лѣтъ: ѡѡпс. |
Дѣ Ѳтѡнѡчѡлѡ Ѳѡмѡвѣчѣй Типѡгрѡфѣ.

In folio de 2 foi fără numerotație și peste 570 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 40 de rânduri în coloană.

Pe verso se află stema Țării-Românești, cu următoarele versuri:

Stihuri politice asupra peceții pré luminatului, slăvitului și blagocestivului Domnă Io Nicolae Petru Mavrogheni Voevodă.

Cinstita cruce, ce corbulă în gura lui o poartă,

Domnului Nicolae Mavroghenă semnă de pravoslavie e dată,

Carele dela Dumnezeu cu stema Valahiei s-au încoronată,

Ca să domnescă acestă lăudată și vestită prințipată.

Soarele și luna, ce în marcă sântă arătate,

Bine ne vestește de a Mării sale vrednicie și dreptate;

Sabiă și buzduganul nă în zadară i s-au dată întru putere,

Ci ca să tae cu dânsele și să vindece toate întâmplările rele.

Pré bunulă Dumnezeu să-lă păzescă sănătosă cu viață liniștită

Intru innălțată scaunulă Mării sale cu domnie slăvită.

Și asupra văzuților și nevăzuți vrăjmași să fie biruitoră

Pre cumă rugămă pre Dumnezeu celă multă îndurătoră,

Și întru toate prină cinstita Cruce să-lă întărescă,

Ca pre norodă cu pace și cu bună oblăduire să-lă domnescă.

Intru mulți și norociți ană purură neclătită,

Că cu adevărată iaste cu toate bunătățile aurită.

Urmează apoi această prefață :

Grigorie, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscopu și Mitropolitu a toată Ungrovlahiia, pré cinstitü și Exarhü plașuriloru.

Toată lucrare bună și de folosü ce să face de oameni iaste bine plăcută lui Dumnezeu, iară mai vârtosü iaste căia ce să face spre cinsté și lauda sfintei Besérici. Dreptü acéia și smereniia noastră, de vréme ce dinü Dumnezeiasca milă sântemü păstorü și purtători de grijă ai aceștii de Dumnezeu păzite țări a Ungrovlahiei, după datoriia darü cé păstórescă, dinü câtü ne iaste prinü puțință, ne nevoimü totüdeuna pentru cuvântătoare turmă, ce ni s-au încredințatü de la Hs. Mântuitorülü, Dumnezeulü nostru, ca să o aducemü către pășune și hrană vie. Decü pentru buna podoabă a Beséricii lui Hs., și pentru folosulü celü de obște alü creștinesculü nostru norodü, amü poruncitü și cu cheltuiala noastră de s-au datü în tipariü aciastă carte, ce să numește grecéste Anthologhionü, care carte tréce ca soarele céle doasprezéce zodii ale lunilorü celorü doasprezéce. Cu adevăratü toate sfintele cărți bisericéști sântü de mare cinsté și de multü folosü, dar aciasta iaste ca o cunună tuturorü, după cumü și dinü nume să poate cunoaște, că Anthologhionü să zice rumânește: Alesulü florilorü. Aciastă carte iaste coprințătoare de slujbe bisericéști, ale praznicilor stăpânești și ale altorü sfinți mari și mici, prinü tr-ale căroră rugăciuni să luminează inimile pravoslavnicilorü, și sufletește să încălzescü și duhovnicéste să hrănescü, și fiește-care după măsura credinții sale la cumplitele primejdii ce li să va întâmplă, să învrednicescü a dobândi mare ajutorü și mângăiare, atâtü sufletéște câtü și trupéște. Ci cu osârdie o priimiți, blagosloviți creștini, aciastă sfântă carte, și aveți râvnă Dumnezeiască către slujba besericiască, fiți cu frica lui Dumnezeu, păziți poruncile lui, ca să vă folosiți dinü tr-aciastă sufletéscă grădină, și să vă desfătați întru pré bunele mirosuri ale florilorü ce să coprindü într-ânsa, dândü slavă și mulțumită lui Dumnezeu celü în Troiță proslăvitü, căruia să cuvine cinsté și închinăciune în veci. Aminü.

În fața textului se află o gravură mare reprezentând pe S-ții Constantin și Elena.
București: Biblioteca Academiei Române.

499. *Așezământul lui Iosif II, pentru cadastru, (Viena) 1786.*

În folio de 49 foi și 2 planșe.

Decretul este datat din Viena, 10 Februarie 1786, și este contrasemnat de «Comitu Carolu Palfi» și de «Antonie Hadrovici».

București: Biblioteca Academiei Române.

500. *Așezământul lui Iosif II, pentru țiraniia din Bucovina, (Viena) 1786.*

În folio de 11 pagine. Textul este nemțesc și românesc. Datat: Viena, 1 Noemvrie 1786. Contrasemnat: Leopoldus Comes à Kollowrat, Johann Rudolph Graf Chotek și Johann Wenzl Freyherr von Margelik.

În fruntea primei pagine se vede vulturul imperial cu inițialele împaratului; iar jos, aratarea prețului: «Sa vinde nelegat 3 creștari».

București: Biblioteca Academiei Române.

501. Ceaslov, (Blaj) 1786.

Se găsec exemplare în bisericile din Ardeal.
Iorga, *Scrisori și inscripții*, II, 189 și 193.

502. Invățătură creștină, Blaj 1786.

Amintită de Iuliu Vuia în *Școalele românești banățene în secolul al XVIII. Studiu istoric* (Orăștie 1896), p. 102:

«Invatiatura creștină prin întrebări și răspunsuri de D. Rimnician, Blas 1786».

503. Ostoii mic, Iași 1786.

О К Т О И Х О Г Ъ | А Д Е К К | О Г М О Г Л І Г Н И К Ъ | Я К С М Ъ . І Т Р А Ч Е С Т А Ш Ъ
К И Н Ъ Т В П З Р І Т Ъ | К С Б Ы Г О С Л О В І Н І А П Р Е О С Ф І Ц І Я Т С Я Ш Ъ М И Т Р О П О Л І Т Ъ | А Ъ М О Л Д А В І Е Й |
К В Р І Ъ К В Р Ъ Л Ё О Н Ъ | А Т Р С А С Ф І Ц І Я С А Л Е Т В П О Г Р А Ф І Е І С Ф І Т А | М И Т Р О -
П О Л І Е І І Ш Ъ . | А З Н А Е Л Е А С М И Н А Т С Я Ш Ъ И Ш П Р К А Н З А Ц А Т С Я Ш Ъ | Д О М Н С Я Ш Ъ Н О С Т Р С
Я Л Е О І Я Н Д Р Ъ | І О Я Н Ъ М Я Е Р О К О Р Д І Т Ъ Р О С Б О Д Ъ | А Т Р С І Т Ж А
Д О М Н І Е А М З Р І Н С А Л Е . | Л а я н і й Д е л а Я Д а м ъ . з с ч і г . | Я р з Д е л а н а ц е р к л ш њ Х с : я ѿ п і с . |
С а с т в и з р і т ь Д е П о п а М и х а ј о С т р и л е к ц і к і й | І к о н о м ъ Д и н њ М и т р о п о л і а Я ш с я ш њ |
Ш њ Д е ф і ю л ъ с ѡ с П о л и к а р њ .

In-4° mic. 2 foi nenumerotate, apoi 8 pagine; iar dela coala 2 se numerează foile: 9 până la 98. Urmează încă câteva foi, cari lipsesc în exemplarul nostru. Tipărit numai cu negru.

Pe verso titlului încep niște «invățătură», tipărite cu caractere rusești cursive:

Pildele învățăturii către cetitorii.

Nevoiaște-te de învați învățăturile până a nu te însura.

Nu ăaste săracă cela ce n-are tată, ci cela ce n-are învățătură și bună pedepsă.

Invățătura la ună tânără este cunună, și înțelepciună ună enăgolpiu de aură.

O, cătă ăaste învățătura de folositoare la celă ce o are, de vreme ce ăaste fără de prejă, că nimenă nu o poate vinde pe bani.

Nu ăaste altă boală mai primejduitoare de cătă lipsa învățăturii.

Cei săraci să cuvine să învețe învățăturile, pentru ca să petrecă bine, și cei bogați ca să le aibă ca o podoabă.

Faptele cele bune și învățătura săntă blagoslovenie vieții noastre.

Veri de ce nămă va fi omulă, după cumă va pune nevoieță pentru ca să se arate procopsită, așa va căștiga și cinste.

Celă neinvățătă, cu tăceră ascu(n)de pre sine și nu să cunoaște ce ăaste.

Doao feliori de oameni nu să îndestulăză nici odinioară: cei ce căarcă învățătura, și cei ce străngă avuție.

Osebită învățătură pentru paza omului.

Celă ce va vră să se procopsască la curte domnescă i să cade să păzască cinci lucruri:

întăi, să îndrepteze cu dulciață mănăia sa;

al doilé, să nu lasă să-lū biruîască lăcomiîa;
 al treilé, să fie curatū și dreptū întru isprăvnicîia lui;
 a patra, să nu dé voe să-lū înșale draculū în trufie;
 a cincelé, să nu să turbure măcarū de i s-arū întămpla și cé mai mare
 înprotivire.

310. — Sf. Ioan Damaschin, gravat de Mihail Strilbițchi, după *O'oihul* din 1786.

Fii dulce la vorbă și la înpreunările tale, că așa vorū fi și alții la tine.

Cei neinvățați lesne priimescū șaderile mai susū, iară înțelepții ce cunoscută cuviința, aciasta nu o facū.

Celū ce ȳaste ȳnvăţatū nu sǎ poate a fi sǎracū.

Cela ce ȳnştiintĳezǎ ųie faptele altora, sǎ ųtii cǎ asemenĳe va ȳnştiinta ųi ale tale smintĳele cǎtrǎ alųii.

Omulū celū neȳnųălegǎtorū ųi neȳnvăţatū, ȳaste plinū de mǎndrie.

ȳn faţa textului se aflǎ o gravurǎ reprezentǎnd pe St. Ioan Damaschin, sǎpata de «Mihailu Strilbių(chi)». Acesta semneazǎ ųi intr'un mic cartuų, care cuprinde stema sa (facs. 310).

Cartea aceasta a fost tipǎritǎ ȳn douǎ rǎnduri, cu o micǎ deosebire ȳn caracterele cele mici din titlu ųi din text, ųi ȳn acelea ale ȳnvăţǎturilor, cari sunt *cursive* ȳn unele exemplare ųi *drepte* ȳn altele. ȳn aceste din urmǎ lipsesc ultimele douǎ «ȳnvăţǎturi». Pe lǎngǎ aceasta, foile din unele exemplare sunt paginate exact, iar numerolarea coalelor este deosebita. ȳn aceste exemplare paginaųia merge pǎnǎ la 188, dupǎ care mai urmeazǎ ȳncǎ douǎ foi.

Bucureųti : Biblioteca Academiei Romǎne. (Exemplar dǎruit de M. S. Regele ȳn 1884).

504. Orǎnduiala lui Iosif II, pentru pǎdurile din Bucovina, (1786).

ȳn folio de 76 pagine. Textul este ȳn douǎ limbi : nemųeųte ųi romǎneųte. Exemplarul nostru pare a nu fi complet.

Bucureųti : Biblioteca Academiei Romǎne.

505. Orǎnduiala lui Iosif II, pentru vǎnǎtoare, (Viena) 1786.

ȳn folio de 20 de pagine. Textul este ȳn nemųeųte ųi ȳn romǎneųte. Data orǎnduiei este : 28 Fevruarie 1786.

Bucureųti : Biblioteca Academiei Romǎne.

506. Preoųia sau ȳndreptarea preoųilor, ed. I, Viena 1786.

N'am vǎzut exemplare.

ȳn ediųia a doua a acestei cǎrųi se zice, la sfǎrųitul titlului al doilea : «... ųi data ȳn tipariū, pentru folosulū ųi ȳndreptare Preoųilorū, ȳntǎiū ȳn Beci la a. 1786, iarǎ acumū ȳn Sibii la a. 1789». (V. mai jos, sub acest an).

507. Psaltire, ed. VI, Blaj 1786.

Ψ Ι Λ Τ Η Ρ Ξ | Προροκωναι ηη Πικρα- τωναι Δακδικ. | Ξικωμω λισακ ωαρξ
Τϋ- πικριτξ. | [Κς ε]λαγοςλοκινια Πρκ- ληλααττωναι ηη Πρκω- [σφινου]ηττωναι Δωμ-
ωνωναι | Δωμνη | [Ι Ο] ηη η Ε Ο Ε Η | [Ελαδικ]α Φεξεραωνωναι, ηη | [α τωατ]ξ αρα
ηηρακωνωναι. | λ ΒΛΗΖΗ. | [λ ανων] Δελα ζινδιρκ λωνηη | εσχα. | [ηηρω] Δελα
μλνητ[σηρκ λ]ωνηη | λψηξ.

ȳn-8° mic de 1 foaie, 415 pag. ųi 11 foi nepaginate la sfǎrųit.

Fǎrǎ prefaųǎ.

Galaųi : Biblioteca Urechiiǎ.

508. Pustia dragoste, Sibiu 1786.

Versuri tiparite cu ocaziunea nunųii tipografului Hochmeister.

N. Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 469.

509. Nicolae Mavrocordat, *Cuvânt contra nicotiniî*, Iași 1786. — Grecește.

Λ Ο Γ Ο Σ | ΚΑΤΑ ΝΗΚΟΤΙΑΝΗΣ | ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΚΑΙ, ΕΝ ΜΑΚΑ-|ΡΙΑ
ΤΗ ΛΗΞΕΙ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ | ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΒ: | ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ, |
Ἦδη πρῶτον ἐκδοθεὶς τύποις ἐν Ιασίῳ | τῆς Μολδαβίας | ἐπι | ΤΟΥ ΓΥΗΛΟΤΑΤΟΥ
ΚΑΙ ΦΙΛΟ-ΜΟΥΣΟΤΑΤΟΥ ΑΥΘΕΝΤΟΥ ΚΑΙ | ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΑΛΕΧΑΝΔΡΟΥ ΙΩΑΝ-
ΝΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ, | ἐν τῇ παρὰ τοῦ πατῆρος κύριου Μετὰ τὸν Πάτριον Κὸν Γεωρ-
γίου χατζῆ Δήμου Τρικ-καίου, συσταθεῖση τυπογραφίᾳ. | 1786, Αὐγούστου 25.

Cuvânt contra nicotiniî, a renumitului, fericitului și prea înțeleptului Domn Nicolae Vv. Mavrocordat, acum întâi tipărit în Iași Moldova, pe timpul prea înălțatului și iubitorului de învățătură stăpân și Domn Alexandru Ioan Mavrocordat, în tipografia întemeiată de preotul chir Mihail Ro (?) și chir Gheorghe Hagi Dimu din Triikka. 1786, August 25.

In-8° mic de 8 foi, ultima fiind albă.

Pe verso titlului se află un cartuș cu inițialele și stema lui Mihail Strelbițchi (facs. 307), ceea ce ne face să bănuim că «preotul chir Mihail Ro(sianul?)», ar fi chiar Strelbițchi.

București: Biblioteca Academiei Române.

1787.

510. Ceaslov, Râmnic 1787.

Ч Я С О С Л О В | Типърѣть ѡкъмъ .ѡтрѣ ѡчѣ-|сташѣ кѣпъ. .ѡ зѣлеа прѣ | Лѣ-
минатъсѣ Дѡмнѣ: | І Ѡ Н І К О Л А І Ѡ П ѣ т р ѡ | Макрогѣннѣ Коєкѡдѣ: | Кѡ кѣл-
тѣсѣла Юєитѡрюлѣ | Дѣ Дѡнезѣс, Кѣрѣ | Ф І Л А Р Ѡ Т ѣ. Ѡпископ: Рѡм: | лѡ ѡнѣлѣ,
ѡψѣѡ. | Дѣ . . . .

Partea de jos a titlului este ruptă. Pe verso titlului e reprezentat Sf. Nicolae.

Am văzut numai foaia cu titlu.

București: Biblioteca Academiei Române.

511. Liturghii, Râmnic 1787.

Ѡ Ф І Н Т Е Л Ѡ Ш І Д Ѥ М Н Е З Ѡ - Ѡ Щ И Л Ѡ | Л І Т Ѥ Р Г І И | ѡ чѣлѡрѣ
Динтрѣ сѣинци Пѣринцилѡрѣ | нѡщри, ѡ лѣи Іѡѡннѣ Златѡсѣть, ѡлѣи | Василѣ чѣлѣ
лѡрѣ, шѣ ѡ Пѣждѣѡсѣѣнни. | ѡкъмъ .ѡтрѣ ѡчѣстѣ кѣпъ сѡс Тѣпѣрѣть, | ѡтрѣ ѡн-
тѣсѣ Дѡмнѣ ѡ прѣ лѣминатѣ-лѣи Дѡмнѣ | І Ѡ Н І К О Л А І Ѡ П ѣ т р ѡ М а к р о-
г ѣ н н ѣ К о є к ѡ д ѣ. | Кѡ блѡгослѡвѣнѣлѣ шѣ ѡсѣрдѣа, шѣ кѡ | тѡѡтѣ кѣлѣтѣсѣла прѣ
Ѡфинциѣ сѡлѣ Ю-|єитѡрюлѣ Дѣ Дѡнезѣс | Кѣрѣс Кѣрѣ Ф І Л А Р Ѡ Т Ѡ П ѣ с к о-
п ѣ л ѣ Р ѡ м: | Ѡ сѣѣнта Ѡпископѣ ѡ Рѡмникулѣи. | Лѡ ѡни дѣла Зидѣрѣ лѣмѣи,
ѡсѣѣ. | Сѡс Тѣпѣрѣть Дѣ Пѡпа Кѡнстандин Мѣлѡлѡвѣчѣ | Тѣп: Рѡм. Шѣ Дѣ Димѣ-
трѣ Брат | ѣгѡ Тѣп: Рѡмничѡнѣлѣ.

In-4° de 2 foi nenumerate și 204 numerotate. Tipar negru și roșu; 25 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului, stema obișnuită a Țării Românești și 4 versuri asupra stemei.

Fără prefață.

La sfârșit, se dă numele corectorului: «Smeritul între ieromonahi Grigorie Râmnicianul».

București: Biblioteca Academiei Române.

512. Poslanie, Viena 1787.

Poslanie sau dreapta oglindă a păcii, dragostii și unimii, prin carele cu dreapte dovediri ceii uniți să mântuesc de hulele carele lor li să aruncă, iară neuniții, nici iritici a fi, nici shismatici, mai ales în neamul românesc, a nu se putea aeve zice, să arată. Acum întâi tipărită în împărăteasca cetate Vienna, prin cinstitul și de neam Iosiv de Kurțbek tipograful împărătesc, la anul de la Hs. 1787. Pentru a neamului românesc folos și mângăiare.

N'am văzut cartea.

In-4° de 14+174+2 pagine.

Pe un exemplar care a fost la expoziția din Sibiu din 1905 se află următoarea notiță manuscrisă: «Mai anteiu latinésce tipărit în Viena, în 1786; opul lui Niceta Horvát, canonicul eclesiarcu a beserici catedrale a Oradii-Mari».

Cernăuți: Biblioteca Facultății de teologie (Com. Dr. K. Reifenkugel).

N. Iorga, *Scrisori și inscripții*, II, 16.

513. Rânduiala judecătorească, Viena 1787. — Nemțește și românește.

Allgemeine | Gerichtsordnung | für | Böhmen, Mähren, Schlesien, Oesterreich ob, und unter der Ennß, | Steyermarkt, Kärnten, Krain, | Görz, Gradiška, Triest, Tyrol, | und die Vorlanden. | W J E N, gedruckt bey Joseph edlen von Kurzbek. k. k. Hof- | buchdrucker Groß- und Buchhändler. | 1787.

Р Ж Н Д У А Л Ъ | Ж У Д Е К Ъ Т О Р Ъ Е К Ъ | де ѡбще. | пѣнтрѡ | Бохѣмѣ, Моравѣ, Силѣсѣ, Шѣстрѣ, | де жѡс де Енц, шѣ де еде де Енц дѣн | прѣднх кѡ хотѣрхлѣ еѣ ѡпрѣдѣтх; | шѣ пѣнтрѡ Стѣрѣ, Карѣнтхѣ, Кар-|нѣвалѣ, Гѡрица, Градѣска, Трѣ-|естѡ шѣ Тѣрол. | ѡ БИЕННѢ, | ла Ївсѣф нѡбжл де Кѡрцбек ѡлхрх: шѣ крх: де | кѡрте а не знѣцилор рѡмѣни, шѣ а сѣрвилор типограф, | шѣ вжнххтѡрѡ де крц, ѡ ѡнѡ 1787.

In-8° mic de 10 foi și 407 pagine.

In foile liminare și află decretul lui Iosif II pentru promulgarea «rânduiei», cu data de 1 Mai 1781, și tabla de materii.

București: Biblioteca Academiei Române.

514. Scurtă învățătură, Viena 1787.

Е К Ѣ Р Т Ъ | ѡ В Ъ Ц Ъ Т Ѣ Р Ъ | П Ъ Р Ы Н Ц И Л Ѣ Р Ъ | Д Ѣ О В Н И - Ч Љ Ш Й | * | сѡс тѣпхрѣтъ ѡ Бѣчѡ | ѡ Тѣпографѣ лѡѣ І Ѣ Ѣ И Ф Ъ де К Ѣ Р Ц - Б Е К Ъ. ла Їнѡлѡ 1787.

In-4° de 16 pag.

Oradea mare: Biblioteca vicarului V. Mangra.

515. Slujba cuviosului Steliano, Râmnic 1787.

Traducerea a fost făcută de Episcopul Filaret, care a și tipărit-o.

V. ediția din 1860 și Gaster, *Rumän. Litt.*, p. 307.

516. Ianache Văcărescu, *Gramatică rumânească*, Râmnic 1787.

ОБЪЕРВАЦІИ | СІУ БЪГЪРИ ДЪ СЪМЪ | Меѣра Рѣгладелор шн
 Оржидѣелелор Граммати- чн Рѣмжнѣри, дѣснате шн дѣкзтѣте дѣмъ | Ѡтжю, Дѣ
 Дѣмнѣлѣн ИНІКЪ Бѣкѣ-рескѣл чѣл дѣ дѣмъ Дѣкофѣлаѣ а Бисѣричн | Чѣн
 Мѣри а Рѣскрѣтѣлѣн, Шн мѣре Бисѣрѣс | а Принципѣтѣлѣн Балѣхѣн. Шн хѣрѣтѣ |
 дѣ Ѡсѣшн лѣ прѣ Чнстѣтѣлѣ сѣннѣтѣлѣ, | Дѣ Дѣмнѣс Юбнѣорѣлѣ Ѡпѣскопѣ
 а сѣннѣтѣн | Ѡпѣскопѣ Рѣмнѣкѣлѣн, Кѣрѣ ФІЛІРЪТЪ. | Тѣпѣрѣте кѣ порѣнка шн
 Балѣгослѣкѣнѣ | Ѡфннѣчѣн сѣлѣ, Ѡкѣмъ Ѡ Домнѣа прѣ Ѡн-нѣлѣтѣлѣн Шн прѣ Лѣмн-
 нѣтѣлѣн Принципѣ | а Тѣатѣн ѠнѣроБалѣхѣн, НІКОЛІЪ | МѣБРОГѣНИ БОЪ-
 БОД | Ѡ Ѡрѣхѣрѣа прѣ Ѡфннѣчѣлѣн, шн дѣс-лѣн дѣ Дѣмнѣс Мнѣрополѣтѣ шн
 Ѡрѣхѣ-пѣскопѣ а цѣрн Кѣрѣ ГРІГОРІЪ. | Лѣ Лѣтѣ ѣлѣпѣ. | Ѡ Тѣпогрѣфѣа
 Ѡфннѣтѣн Ѡпѣскопѣн а | Рѣмнѣкѣлѣн. Дѣ Геѣрѣге Снн Пѣпа Кѣнстанѣнѣ Тѣп:
 Рѣмннѣнѣлѣ.

In-4° de 1 foaie și 151 pagine.

Pe verso titlului se află stema Țării Românești.

Prefața :

Pré cinstitului, sfințitului, iubitōrului de Dumnezeu Episcopū a Sfintei Episcopii
 Râmnecului și Craiovei, exarhū Noului Severinū, Chyr Filaretū.

Și la cine altu să cuvine a să arătarē meșteșugul cuvântului, dă câtū la îndreptătorul dă cuvântul adăvărului? și la ce altū să poate cercă metalul aurului și argintului dă câtū la piatra cé cercătoare? Dumnezeiasca Provi-
 dență, carē te-au povățuitū spre rāvna aceștii învredniciri, de a fi adică în-
 dreptătorū dă cuvântul adevărului său, te-au gătitū mai înnainte ca pe un
 vasu priimitorū dă acestū mai pre susū dă totū cuvântul firescu darū, înpodo-
 bindu-te și cu știința cuvântului firescu, și sau pāntru căci erai înpodobitū
 cu știința cuvântării firești, te-au făcutū îndreptătoru și cuvântării cei pāste
 fire, sau pāntru căci te-au alesū a fi îndreptătoru cuvântării cei pāste fire,
 te-au înpodobitū și cu știința cuvântului firescu, acumū ești îndreptătorū
 și al unui cuvântū și al altuia.

Deci unū bine credincōsū al acestui cuvântū ce propoveduești, care poate
 s-au amăgitū socotindu, că au alcătuitū un meșteșugū al cuvântului gram-
 maticescu, prin care să să poată dobāndi și știința cuvântului firescū, la
 cine să cuvine să-l aducă, la cine să-l cērce și la cine să-l hărăzēscă altul,
 dă câtū la cé întru toate vrednicie a ta?

Dar cândū și Grammatica acēsta, sau mai bine să zicu Observații
 asupra idiotizmiei limbii noastre în starē ce să află acumū dupā regu-
 lile grammaticești, nu iaste dă altă limbă, ce fieșteș care nu au câte puține
 grammatici, ci iaste de limba rumānescă, ce nu are în starē ei nici una
 pānă acumū, limba patriei noastre prin care cuvântāmū, limba cu care ne
 închināmū Marelui Dumnezeu, proslāvindu-l întru închinăciunē Troiții cei
 dă o ființă, limba cu care cuvântāndu, petrecemū viețuirē acēstā vremel-
 nică, și, nādājduindū dobāndirē acei statornice, ne străduimū a o căștigā.

Și către acēstē, cându urmēzā ca și acēstā grammaticeă să-și iā înce-
 putul său dān Mehedinți și Romanati, iarăș din eparhia sfințeniei tale, dă
 unde au începutū a i să zāmisli, au a nu firē, au pērzania ei, ce mai rămāne

să facu altu dă câtu la iubitorul dă cuvântu și fericitul tău sūfletū să o hărăzuescu.

Știutu iaste la stiința Sfințeniei tale, că marele acela Traianu împăratul Romanilorū, după ce nesuferindu a mai plăti tributū și a da dajde la Craiul Dacilorū, ce era atunci Craiu al nostru, care încă dă la Dometian rămăsese în regulă, și după ce au venitū aici în doao rânduri în Craia Dacilorū și au trecutū apa Istrului sau a Dunării pă trecere cē dă piatră, ce ese în județul Mehedințilorū, a cărâia să vede rămășița stâlpilorū și până astăzi, la vâlētu 104 dă la Hs, trecându prin țara rumânescă și suppuindu-i-să țara acēsta, dă către Flacu, arhistratigul Romaniceștiur puteri, după a căruia nume au luatu și Valahia numirē (Măcar că altū Gheografū zice, că să numește Valahia după Ulah, numire sau nume, ce Alemanii și Ungurii dau Romanilor), trecându și âmperatorul Traian au mersu în Transylvania către cetate Cermiceghetura ce era capitale a craiului nostru Decabal, sau Decheval, pre cumū arată și alți mulți istornici și mulți gheografi, și între toți și Meletie, ce zice că poltia ce să numește acumū Varel, întru care să vādu rămășițe a Traianiceștii Ulpii, acēsta s-au numitū Cermiceghetura, sau Sarmighethusa, între apa Mureșului și a Oltului, pă care după ce au închis-o cu încungūrări, la al doilē bătălie și războiū au peritu craiul nostru Decheval, a căruia i-au dusū și capul la Roma, și au suppusu crăia noastră la schiptrurile romaicești. Și după ce s-au numitu Dacicu și au dāosibitū crăia noastră în provinciī și eparhii romaicești, vrândū a-ș statornici stāpānirē, au cugetatū să facă strāmutări și să trimiță colonii dān Italia, partē cē mai cinstită atunci din Evropa a stāpānirii romaicești.

Și cu acestū mijlocū politicescu, sau mai bine să-i zicu înțelepțescu, voindu să-ș facă stāpānirē ohabnică și fără dă nici o îngrijare, au adusū mulțime dă Latini și dă Italiani aici. Și dāntr'aceia cei ce s-au așzātū întru sălășuire aici, întâiū au cuprinsu Județul Romanașilorū, care le poartă numele și până acumū, și din preună cu acela și cele lalte ale creștineștii tale eparhii, apoi s-au întinsū și în ceste lalte, și în Transylvania, și în Moldavia și spre ținuturile Timișvarului, și pă mărginitile Ungariei, pă apa Tisii în susū, în toată crăia Dacilorū.

Dar ce folosū că de au și lăcuitu acēste frumoase eparhii, Romanii au fostū, pre cumū să vede, oameni dān cei ce potū lesne a să mutā, adică proști și țărani, și nu cu stiință dă șiență, ci și fără de grammatică au grăitu ei latinește și talienește ca oamenii proști. Darū crezu că dă la fii lorū au începutū a să și mai dājghinā limba, și fiindu Dachii înpreună lăcuitori cu dānșii, Sārbii și Bulgarii vecini, atātē limbi dāosibite și a lor fără grammatică, ce urmā să fle altū la limba noastră dă câtū aceia ce vedemū astăzi? Căci dă ar fi fostū măcarū un dascalū dă grammatică, astăzi amū grāi toți limba latinescă sau talienescă, cu carele au venit acei stāpānitori dă atuncē aicē.

Să cunoaște adevărul arătārilor mele din doao lucruri mai cu dēdinsul, cel dāntāiū dān strāmutare și dejghinare limbii, ne fiindū grammatică, cel dă al doilē, din a lipsi dān limba noastră toți termenii științii și cāte ziceri

Abreje hronologic,
typ.
la Paris 1783.

A lui Rișer
da dayia
Typo:

Gramm.Gheograf. Fașea.
Typ. 1760. VI-
neț: Tom. 2:

Bușing, Tom 8
Typ. la Lauseka 1780.

au luat Italianii dă la Latini, și Latini dă izvorul cel mai dăsavârșit, adică din limba Grecilor.

Ar fi lucru dă mirare și poate âl socoti fleșteș-cine, cumă în vrăme dă 1601 ani nu să află vre-un omu ca să grijască să coprinză staré limbii prin mijlocul a vre-unii grammatici, și să adune termenii filosofii prin vre-un dicționar, ca să poată tălmăci cu înlesnire cărțile dă șiență în limba rumănescă, și să nu mai pue în ostenelă pă lăcuiorii acestorū eparhii ce vorū pohți să fie știutori dă șiențe și dă filosofie, ca să învețe altă limbă streină, întru care să le afle acesté. Cu toate acesté, eu pocău face dăzlegaré aceștii mirări în oareș-ce chipu cu o chibzuire socotită dă adevărată. Toți acei vechi lăcuiori a acestorū eparhii, ne avându altă limbă în urma acestorū strămutări care să fie înlățită ca și acé talienescă, măcarū păntru filosofii, și vre-o mumă dă limbi cum ăaste acé latinescă păntru jărtvele închinăciunilorū bisericești, (mai vartosū după ce ne-au datū Botezul și ne-au îndestulatu dă lumina credinții și a legii ce avemu, marele împăratu și sfântu Constandinū, pre cumū ne încredințéază și un istoricu adăvăratu întru toate însă la istornicile sale și la politiceștile arătări numai) au înbrățișatu limba sârbescă. Și cătu păntru acesté s-au îndestulatu dă dânsa până la anul 1688, căci să află în préjmă dascalii dă acé limbă, și s-au zămislitū în urmă și aici. Iară limba rumănescă o avé numai păntru a grăire, și păntru negoțiu și trătăluiri politicești. Deci nici urmă să să aducă oameni streini denadinsu, ca să facă cele ce amū zisu mai susū, într'o limbă dă care însuș acei ce grăia cu dânsa nu avé trebuință dă dânsa. După acestu cuvântu, eu (măcar că cu catahrisis) pocău să zicu că limba rumănescă dă la anul 1688 s-au începutu, măcar și dă eră începută dă la anul 105 dă la Hristosū, adeca cu 1583 dă ani mai înainte, dă cându s-au tălmăcitu în limba noastră legé veche și legé noao, sau sfintele Biblii, dă către răpăosatul Șarbanū Prințipul Cantacozinul celū vrednicu dă pomenire și dă laude Domnu. Dă atunci măcar că avé Biserica aceste doao sfinte cărți în limba rumănescă, dar cele lalte eră totū sârbești, până în zilele fericitului Ierarhū, predecesorul sfințeniei tale Damaschinū, cându au tălmăcitu Anthologhiul. Iar Mineele s-au începutu a să tălmăci dă către cel dă mai nainté Arhieriei tale iubitoru dă faceri dă bine Chesarie și s-au săvârșitu dă către cé întru toate iubire dă bunătăți a tă, care după dreptate cu feronymie țe-au trimisū și numele în adevăru. Unde eu pocău să zicu (măcar că mă rogū să-mū dé ertaciune veri căți mă vorū auzi) că limba noastră au la 1688 au luatū începutul cel dă al doilé, sau acumū. Dă aceia și cugetându să aducū și acéstă limbă a noastră în systemă grammaticească după staré ce să află acumu, și socotindu că au a nu firé, sau pierzania ei cé dinceputu, dă eparhia sfințeniei tale s-au zămislitu, iubirei tale dă Dumnezeu să cuvine să o hărăzuescu. Ca iarăș într'acé eparhie zămislindu-se, dă acolo să i să facă și nașteré și creșteré în cele lalte părți, pre cumū și a ne firé după dreptate și cuviință.

Înțelepte Părinte, am ostenitu, ostenindu, și am obositu străduindu-mă nu ca să facu Grammatică, ci numai Băgări-dă-sémă asupra Grammaticii a limbii noastre. Un Dumnezeescu Părinte și Dascalū bisericescu m-au suppus întru acéstă trudă, cu a mă face vinovatu cându nu voău face un

Volter la
viața lui Petru

Marele Vasilie.

bine ce aş pute, întocmai ca cumă aş fi făcută răul, ce ăste văzutu. Un filosofu latinu mi-au datu în totu momentu inemă şi coragiu, zicându-mi: Nici un lucru nu ăste cu greu a să birui dă către lucrare îndeşită şi cu tărie, şi dă către silinţa ce cu scumpătate. Dă câte ori amă luatū condēiul să scriu, dă atâte ori am şi hotărātu să mă părăsescu dă acēstă epihirimă grē. Şi după ce amă sositu la acēstă stare, nu pocū iarăş să numescu Grammatică acēstă alcătuire, fără dă numai Băgări-dă-sēmă asupra idiotizmiu limbii noastre spre regulile grammaticeşti. Dă amă a căde în vină, căci amă făcutū [ca] un omu plinū dă amathie şi neştiinţă acēstă îndrăznēlă să scoţu acestū felu dă carte în vedelă, învinovăţirē'm ăste iubirē Patriei, a vecinătăţii şi a Rumânilorū, ce vorbescu cu acēstă limbă, şi sântu gata să-m ău dă la aceştiia pedēpsa după vina mé. Să nu să mire sfinţenia ta dă acēstă propunere, şi să o socotēscă doarū ca un ritorismu. Te incredinţezu că însuş sympatrioţii miei vorū să-mū găsēscă la acēstă alcătuire melahne şi greşăli. Cându însă? Dupăce să vorū face dāntr'acēsta dăstoinici, şi să-i învrednicēscă Dumnezeu prin blagosloveniile sfinţii tale. Şi atunci le voū da pă un filosofu latinu să le răspunză, că arhistratigul să împărtăşază dă slava ce dobândescū oştaşii lui biruindu; iar şi dă nu vorū vrē să-l auză, şi vorū pohtū ca să priimescu a fi biruitū, la toate sufletul meu să mulţumeşte. Şi dă amū greşală să va dăsfăimă şi firē şi un filosofū grecu dān cei vechi, care m'au învăţatū să morū pāntru patrie.

Seneca.

Salustie.

Thalıs.

Intâmplare şi norocul dă multe ori face aceia ce nu poate face timpul şi vremē. Unde putēmū găsi duhovnicū ierarhū, ca să judece în taină şi nu dă faţă? Şi acela plinū dă învăţatură să poată judecă Grammatică? Şi acela episcopū Râmnecului, a eparhiei dă unde s-au pierdutū a firē a grammaticii, care să voiasca să-i dé începerē dă acolo? Acela dăstoinicu a-m îndreptă greşălile? Acela îndreptătorū la câte am trecutū cu vederē? Unde putēmū găsi vremē a unui Mitropolitu şi Arhiepiscopū al ţării iubitōriū dă a vedē lucruri dă folosulū Patriei? Unde putēmū găsi Prinţipū sârguitoru dă cele dă folosul Patriei? Unde putēmū găsi fraţi boeri, carii să nu-m judece îndrăznēla, ci să-m laude râvna? Dă aceia şi fericescu momenturile, ce aducu atâte îndestulări ne nădăjduite în vreme, şi de aceia, aducându acēstă ostenēlă a mé în mâinile sfinţeniei tale, a unui judecătorū întocmai următorū numelui propriu şi înpodobitū şi cu toate cele ce sântu trebuincioase spre înfăţişare acestii cărţi, mă rogu întru Hs. fi sârguitorū a fi acēsta începere dă învăţatură, iar nu privelişte dă trecere dă vreme. Şi eu iarăş mă aflu în osârdie ca să aducu, dă voū avē viaţă, şi un Dicţionarū la vedere, iar dă nu mă voū învrednici, lasu clironomi şi pă fi miei cei trupeşti şi pă fi miei cei grammaticeşti, ca să clironomisēscă dragostē, râvna şi silinţa mé ce pāntru binele, cinstē şi folosul sympatrioţilor şi a Patriei. 1787 Ianuarie.

Al Sfinţeniei tale, întru Hs. fiū smeritu şi gata slugă,

Ianache Văcărescu, Dicheofylax al Bisericii cei mari
a Răsăritului şi Marele Vistieru al Prinţipatului Valahiei.
Cu mâna mé.

Titlul pentru intrarea în materie este:

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚῆ ΡΩΜΑΝΗῆ'ΕΚῆ.

La sfârșit, după arătarea cuprinsului:

Iar dela jumătate s-au tipărită de Dimitrie Mihaylo Vicî. Typ. Râm.

București: Biblioteca Academiei Române.

517. Ianache Văcărescu, *Gramatica românească*, ed. II. Viena 1787.

ἘΒΕΒΡΕΪΨΙῆΝ | сѣс Евѣри дѣ сѣмѣ, асѣпра рѣсѣлѣорѣ | ΓΡΑΜΜΑΤΙ-
ΤΙCῆΙΝ ΡΩΜΑΝΗῆΨΙῆΝ | αδδηάτε ши лакѣтште дѣ Дѣмнѣлѣши | ἸΑΝΝΗῆΚῆ
ΕῆΚῆΡῆΕΚῆΛ | Чѣл дѣ ѡсѣм дѣкѣѡѣлѣѣ (sic) ѡ Бисеричи чѣи мѡри л | ρεκερη-
тѣлѣши. | ши мѡре Бисѣтѣрѣ ѡ Принципѣтѣлѣши Βαλάχѣи. | Τημπεριτѣ ѡсѣм ἄτρѣ лл
Δόηλѣ ρѣηΔѣ. | ἄη Βιѣнна Ἰѣστѣρѣи. | лл | Ιῡснѣѣ нѣβѣлѣ дѣ Кѣрѣεεκ ἄηκѣтѣεεκѣл ши
Кѣεε-кѣл ἄл Кѣрѣиῆ Τηπογѣѣѣ, ши κѣλѣωποлѣ. | 1787.

In-8° de 1 foaie, 184 pagine și 2 foi.

Verso titlului e alb.

Fără prefață.

V. numărul precedent.

București: Biblioteca Academiei Române.

**518. Ioan Geanetu, *Refutarea tratatului lui Ocellus despre natura Universului*.
Viena 1787. — Grecește și franțuzește.**

ΚΑΤΑ' Ὠ'ΚΕ'ΑΛΟΥ | περι τῆς | ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΥ ΣΦΥΣΕΩΣ.
πόνημα | τοῦ εἰγενεστάτου ἄρχοντος μέγα | Κλωτζιάρη | ΡΩΑ'ΝΝΟΥ ΤΖΑΝΕΤΟΥ,
ἀφιερωθὲν | τῷ | Ὑψηλοτάτῳ, Εὐσεβεστάτῳ καὶ Γαληνο-τάτῳ, Ἀθῆνῃ καὶ Ἡγεμόνι
πάσης | Ὀγγροβλαχίας | Κυρίῳ Κυρίῳ | ἸΩΑ'ΝΝΗ, ΝΙΚΟΛΑῶ, ΠΕΤΡΟΥ
ΜΑΥΡΟΓΕ'ΝΗ, | Θεωρηθὲν καὶ ἀκριβῶς διορθωθὲν | παρὰ | ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΝ-
ΤΟΤΗ. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας ἀφπζ. | Παρὰ ἸΩΣΗΠῶ, ΒΑΟΥΜΕΙ'ΣΤΕΡῶ.

R É F U T A T I O N | D U | T R A I T É | D ' O C E L L U S | D E L A | N A -
T U R E de L'UNIVERS. | Ouvrage | de Jean Zanetti Clutschiar | dédié | à
Son Altesse Sérénissime | N I C O L A S M A V R O G E N E S | Prince reg-
nant de Vallachie. | Revu et corrigé | par | Mons. George Vindoti. | Vienne
d'Autriche, 1787. | Chez Joseph de Baumeister.

In-8° de 4 foi și 302 pagine.

Prefața franțuzească sună astfel:

A son Altesse Monseigneur Nicolas Mavrogenes, Prince
regnant de Vallachie.

Ce traité contre Ocellus ne devoit donc être achevé que sous le regne
glorieux de Votre Altesse, afin que l'auteur, un de Ses plus fidèles servi-
teurs de tout tems, eût l'honneur de Lui en faire hommage; car ayant sou-
vent eu le dessein d'écrire, après la composition de l'ouvrage, la lettre de-
dicatoire, j'en ai toujours été empêché par une puissance supérieure, jusqu'au
moment que la Grace de Dieu fit éclater Vos vertus, Monseigneur, dans ce
poste éminent, ce livre par un de ces événemens merveilleux et inexplica-
bles, n'étant entièrement fini, que la veille de Votre élévation.

Pour ce qui est de l'utilité générale de ce Traité contre Ocellus, je crois que tout le monde en conviendra aisément avec moi. Aussi y-a-t-il réellement une matière plus importante pour le genre humain, que celle qui prouve par des argumens incontestables l'existence nécessaire du premier Moteur, et réfute par les raisonnemens les plus concluans et les plus solides, les vains systemes des anciens Philosophes sur l'éternité du Monde? Je passe sur la démonstration de la nature des êtres immatériels, sur la production de toutes les choses du néant, sur la structure de l'homme, et d'autres sujets traités dans ce livre, qui contribuent à la connoissance de l'Univers. Les Fidèles recevront avec joie le sens vrai et sacré des opinions exposées dans cet ouvrage et confirmées par plusieurs passages divins de la Sainte Ecriture, les infidèles au contraire et ceux, qui ne peuvent s'élever à la connoissance des oracles sublimes, inspirés par le Saint Esprit, nous demanderont des raisons pour fixer leurs idées flottantes et incertaines. C'est pourquoi étant revêtu de l'armure du St. Esprit, j'ai entrepris, sous les auspices de Votre Altesse, dont le zèle ardent pour le bien m'inspire plus de courage, de réfuter les argumens d'Ocellus sur la nature de l'Univers, persuadé que les sectateurs d'une autre religion ne pourront réfuter l'évidence à nos argumentations, et que les Orthodoxes seront plus confirmés dans la foi, la voyant également soutenue par des démonstrations philosophiques.

Daignez donc recevoir, Monseigneur, ce Traité que je prens la liberté de Vous dédier, et ordonnez gracieusement, qu'il soit publié, non seulement pour l'utilité commune de notre nation, mais aussi pour celle de tous les hommes, qui y trouveront des maximes salutaires sous Vos auspices; car c'est la ferveur de Votre amour pour le bien, Monseigneur, Votre zèle à préférer toujours l'avantage public à l'intérêt particulier, et mille autres qualités et vertus éclatantes, dont Votre Altesse est ornée, qui ont porté la Divine Providence à Vous appeller sur le Throne de Vallachie, pour défendre et gouverner cette nation, pour secourir les veuves et les orphelins, pour être le protecteur des grands et des petits, pour soulager les pauvres, pour repousser les attentats de l'injustice, et en un mot, pour être le Père commun de tous les sujets de l'état.

Rejouis-toi donc, o Vallachie, de ce que la Providence Divine t'a envoyé un tel Prince, et Vous, o Seigneurs, rejouissez-vous. Applaudissez au gouvernement sage et légitime d'un Prince, qui ne s'occupe que de la prospérité générale, qui accorde la bienveillance aux Seigneurs, et sa protection aux sujets, qui joignant beaucoup de sang froid et de réflexion à un esprit pénétrant, procure le bien public aux dépens de son intérêt particulier, qui pour l'exercice de la justice, ne craint pas de s'exposer à mille dangers, qui protege les pauvres et devient pour les riches un exemple de vertu et de bonnes moeurs, qui orne la Capitale d'édifices superbes et dispose les esprits de tous les sujets à la vertu par de sages maximes, et qui en un mot étant regardé de tout le monde comme l'auteur de la prospérité publique, inspire à tous les sujets, qui ont le malheur de tomber, la plus ferme espérance de se relever par son secours. Le bruit de tant de grandes qua-

lités étant parvenu jusqu'au Throne de notre Auguste Souverain, l'a déterminé à Lui confier le gouvernement de cette Principauté, car le coeur des Rois est entre les mains de Dieu. Que le Très-Haut accorde donc la paix et la tranquillité à Son Empire, et des jours sereins et heurcux à cette Principauté.

J'ai l'honneur d'être avec un profond respect de Votre Altesse,
le très-humble et très-obeissant serviteur,
Jean Zanetti Clutschiar.

Urmează apoi niște epigrame semnale Theodoros, o scrisoare-prefață a lui Danil din Patmos, o înștiințare a Mitropolitului Ungrovlahiei Grigorie, din 8 Noemvrie 1786, și în fine, introducerea. Textul începe la pag. 24.

București : Biblioteca Academiei Române.

1788.

519. *Bucoavnă*, Sibiu 1788. — Românește și nemțește.

БЪКОЊЕНЪ | пѣнтрѣ | ПРЪНЧЙ ЧЕЊ РЪ-мжнѣцїи кѣрїи сѣ | ѡфлѣ ѡ
мѡрї Прїицїи-тѣмъ ѡрдѣлѣнїи. ЛѢ СЊБІЊ. Ла Петрс Бартъ | Тїпографсѣль | 1788.

И В С | oder | Namenbüchlein | zum Gebrauche | der | walachischen Jugend im Groß-
fürstenthum Siebenbürgen. | Hermannstadt, | gedruckt bei Petrus Barth Buchdruckern, | u.
f. f. privileg. Buchhändlern. | 1788.

In-8° de 94 pagine.

Textul românesc e în stânga, iar cel nemțesc în dreapta cititorului.

București : Biblioteca Academiei Române.

520. *Ducere de mână către cinste*, Viena 1788. — Românește și nemțește.

ДЪЧЕРЪ ДЪ МЖНЪ | кѣтрѣ чинста шї дїрептатѣ | ѡДЪКЪ | ла копїи
рѣмѣнїцїи нешнїцїи чен | че ѡ школе чѣле мнчѣ сѣ ѡвацѣ спре | четанїе рѣн-
дшїтѣ | КИРТЪ. | Кѣ доконрѣ стѣпжнїторїлорѣ. | Лї Вїенна | Ла Івснф нобѣл
дѣ Кѣрцѣкѣ ѡпѣрѣ: шї Крѣ: | дѣ Кѣртѣ шї а нешнїцїлор рѣмжнїи, шї а | Сѣр-
вїлор Тїпографѣ, шї вжнзѣторѣ дѣ Крїцї. | ЛѢ Пнѣл 1788.

Exemplar necomplet ; titlul nemțesc lipsește.

In-8° mic de 263 pagine. Textul român în stânga și cel nemțesc în dreapta.

Galați : Biblioteca Urechia.

521. *Molnar, Deutsch-walachische Sprachlehre*, Viena 1788.

Deutsch-Walachische | Sprachlehre. | Verfasset | von | Johann Molnar,
königl. Landes Augen Arzt im Großfürstenthum Siebenbürgen. | W S C N, | bei Joseph
Föhlen von Kurzbeł f. f. Hofbuchdrucker, | Groß-und Buchhändler. | 1788.

In-8° de 8 foi, 445 pagine și 40 foi.

Cartea este dedicată Contelui Gheorghe Banffi :

Dem Hochwohlgebohrnen Herrn Herrn Grafen Georg Banffi von Lo-
osnz, Seiner kaiserl. Majestät geheimen wirklichen Dienst-Kammerer, des

S. Stephans Ordens Commandeur und königl. Gubernator des Grossfürstenthums-Siebenbürgen,

Meinem gnädigsten Gönner.

Eure Excellenz

Hochgeborner Graf!

Gegenwärtiger Versuch ist ein noch zu unvollkommenes Werk, als dass er die Aufmerksamkeit Eurer Excellenz verdiente. Nur als Beweis der guten Absicht, durch Erleichterung der wechselseitigen Mittheilung, zur Verbreitung der Aufklärung und zur Beförderung des allerhöchsten Dienstes etwas beizutragen, kann er dem würdigen Gouverneur von Siebenbürgen, dem Beschützer jeder patriotischen Unternehmung, nicht unbemerkt bleiben.

Mit pflichtschuldiger Submission verharre ich in tiefstem Respekto.

Eurer Excellenz

Wien den 23 May 1788.

unterthänigst gehorsamster

Johann Molnar.

Prefața :

Vorrede.

So unvollkommen, und mangelhaft gegenwärtiger Versuch einer Anleitung zur walachischen Sprache ist, so darf der Verfasser sich doch wohl mit der Hofnung schmeicheln, eine Arbeit unternommen zu haben, die der Geschäftsman eben so wohl als der Sprachforscher bisher vermisset hat.

In Siebenbürgen, Buckowina, Banat, und auch zum Theil in Ungarn, fordern die Geschäfte nothwendig die Kenntniss einer Sprache, die die Sprache beinahe des grössten Haufens ist; und so wenig Mühe es den Eingebornen des Landes, Ungarn und Deutschen kostet, sich durch blosse Uebung einige Fertigkeit darinn zu erwerben; so selten ist bei dem Mangel einer zweckmässigen Anweisung, eine gramatisch richtige Kenntniss dieser. Die bisher bekannten Arbeiten und Nachrichten verschiedener Gelehrten sind zur Erlernung der Sprache theils nicht vollständig, theils nicht fasslich genug, ausser die *Elementa linguae Daco-Romanae*, diese in der That schätzbare Arbeit der Herren P. Klein und Sinkay, ist auch in der Rücksicht, walachische Wörter aus lateinischen abzuleiten, vollständiger. Herr Sulzer brauchet in seinem historisch polemischen Auszug aus dem Kleinischen Werke (in seiner Geschichte des transalpinischen Daciens B. II. S. 150, 269), Deutsche Buchstaben, das walachische Alphabet mit seiner Aussprache voraus zu schicken. Aus dieser Absicht glaubte der Verfasser gegenwärtigen Versuches nicht nur zum Behufe der Geschäftsmänner, sondern auch überhaupt zur genauern Kenntniss des Eigenthümlichen der Sprache sich der walachischen Schriftzeichen durchaus bedienen zu müssen. Die damit verbundene Darstellung der Aussprache durch lateinische Buchstaben kann der Liebhaber der walachischen Sprache in etwas leiten; wenn derselbe durchgängig bei dem Lesen auf die mit walachischen Buchstaben und Tonzeichen gedruckten Wörter Acht haben wird. Auch hat der Verfasser zu erinnern, dass der Buchstabe X welcher mit dem lateinischen Schriftzeichen *ch* bezeichnet worden ist, um dem Worte den gehörigen Ausdruck vollkommener zu geben, manchmal

allein durch *h* ausgesprochen werden muss, z. E. Ζαχάρ *Séhar* Zucker, Πηχάρ *Péhar* Becher, etc. Wenn es dem Verfasser geglückt hat, damit noch vollständige, genaue, und bestimmte Regeln zu verbinden, so hat er seine Absicht ganz erreicht; und wenn seine Arbeit dadurch nach seinem Wunsche gemeinnützig ausgefallen ist, so ist dieses eine schätzbare Belohnung der Mühe, die er in den von seinen ordentlichen Berufs Geschäften erübrigten Nebenstunden mit Vergnügen darauf verwandte.

Aller historischen tiefern etymologischen Untersuchungen musste er sich enthalten, weil sie durch seinen Plan ausgeschlossen wurden. Diese schienen ihm vielmehr in eine ausführliche, gelehrte Sprachlehre zu gehören, als in einen Versuch einer populären Enleitung, deren ganzes Verdienst in Vollständigkeit und Richtigkeit der Regeln, und in Kürze des Vortrags besteht. Indessen hat er von letzteren eine nothwendige Ausnahme gemacht in der Menge der Wörter, die als Beispiele angeführet werden.

Bei dem gänzlichen Mangel eines Wörterbuchs wäre die Sprachlehre von keinem grossen Nutzen, wenn sie nicht einigermaßen die Stelle eines Wörterbuchs mit verträte. Deswegen wird man auch den Anhängen, die eigentlich zur Sprachlehre nicht gehörten, gerne ihre Stelle vergönnen, so lange, bis ein walachisches *Lexicon* und Lesebuch sie entberlich machet; zu dem Ende hat er selbige in deutschalphabetischer Ordnung mit einer Anmerkung wie, und wo solche aufzusuchen sind, hinten angezeigt.

In historischer Rücksicht können diese Zugaben dienen die Philologen zu überzeugen, dass *del Chiaro* (in seiner *Histoira delle moderne rivoluziune de la Vulachia* p. 237) und sein Nachschreiber Grisellini (in der Geschichte von *Temesvarer Banat*, Th. I. S. 243.) sehr seichte Nachrichten von der walachischen Sprache geliefert haben, und dass das thunmannische Verzeichniss kuzowlachischer Wörter (in den Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker, S. 178.) nicht ganz ohne Abänderung für die feinere und reinere Mundart in der Walachei, Moldau und Siebenbürgen gebraucht werden könne.

Dass ich übrigens meine Anweisung deutsch geschrieben habe, bedarf wohl zu unseren Zeiten keiner Rechtfertigung; und einige Nachsicht wird der deutsche Leser dem Verfasser nicht versagen, der, ein Walache von Geburt, in seiner Jugend nie daran dachte, das Deutsche zu schriftstellerischem Gebrauche zu lernen, und nun als Augen Arzt zu Studien anderer Art verpflichtet ist.

Impărțirea gramaticii și toate regulele sunt luate după gramatica lui Clain și Șincai *Elem. l. daco-rom. Vindobonae 1780.*

Gramatica lui Molnar s'a mai tipărit la 1810 și la 1823 în Sibiiu.

București : Biblioteca Academiei Române.

V. A. Urechia, *Istoria școlilor*, IV, 90—91.

522. *Pravilă de obște*, Viena 1788.

П Р Ы Ё Н Л Ъ | ДѢ | Ъ Б Ц Є | ђсѣра | Фантелор рѣле, ши ђ педенсі- рій лор.

Типографъ ꙗ Еѳимна кѣ типографъ лшн Іосифѣс | нобѣл дѣ Кѣрцѣкѣс ꙗпхрѣтѣскѣс шн
Крѣскѣс лл Кѣрцѣѣ Типографъс. | 1788.

In-8° de 7 foi și 145 pagine.

In fruntea cărții se găsește decretul lui Iosif II din 13 Ianuarie 1787.

București : Biblioteca Academiei Române.

1789.

523. *Catechism mic*, Sibiu 1789. — Românește și nemțește.

К ѢТѢХѢ І ѢГЬ | М И К Ъ | сѣс | СВЪРТѢТЪ ПРѢВОСЛАВЕНІКЪ
МЪРТЪРІЕІРЪ І ЛЕЦІЙ ГРЪ-ЧЕЩІЙ НЪОУНІТЪ | ПЕНТРЪ ТРЕБЪІНЦІЙ
ПРЪНЧІЙ-ЛОРЪ ЧЕЛОРЪ НЪОУНІЦІЙ РЪМЪ-НЪЩІЙ, ФЪКЪТЪ, | ШН ДЕЛ
НЕОУНІТЪСЪ ЁПІСКОПЪСЪСЪ | ꙗ Карлокіецъ лл Ынѣс 1774. ЦИНСЪСЪ | СѢНДЪ АТЪ-
РІТЪ ШН КЪ АТЪРІРЪ | ЫРХІЕПІСКОПЪСЪСЪ, ШН МЕТРО-ПОЛІТЪСЪСЪ ТИПХРІТЪ. | СЪ ВІНДЕ
ФЪРЪ ЛЕГЪТЪСЪСЪ КЪ 11. КРЕНЦ. | СЪБІЙ, лл ПЕТРЪ БАРТЪ КЕСАРО-КРЕСЪСЪСЪ ПРН-ВЕЛН-
ГЕАТЪСЪСЪ ТИПОГРАФЪ ꙗ КЪРЦИЛОРЪ ЧЕЛОРЪ СЪО-ЛАСТНІЦІЙ НЕОУНІТЪ РЪМЪНІЦІЙ. | 1789.

К l e i n e r | K a t e c h i s m u s | oder | kurze, und ächte Bekenntniß der griechi-
schen nicht unirten | R e l i g i o n. | Zum Gebrauche der nicht unirten wal=laichischen Jugend. |
Verfaßet, und von dem im Jahre 1774. in Car=lowiz abgehaltenen nicht unirten bischöflichen |
Sinodus bestätigtet : und nun mit Gutheißsen | des Erzbischofs und Metropolitens aufgelegt. |
Kostet ungebunden 11 Kr. | Herrmannstadt, | bey Petrus Barth f. k. privil. Buchdrucker der
nicht unir=ten Walachischen Schulschriften. 1789.

In-8° de 163 pag.

Textul românesc e în stânga, iar cel nemțesc în dreapta.

București : Biblioteca Academiei Române.

524. *Dialoguri ruso-românești*, Iași 1789.

Домашніе Разгворы Россійскіе ѣ Молдавскіе съ прѣятельскими комплимен-
тами; ѣзданы Протоіереемъ Молдавскимъ ѣ Бессарабскимъ Михаиломъ Стрѣл-
бѣцкимъ къ советкѣнной своѣй типографіи въ Иссахъ. 1789.

Dialoguri casnice rusești și moldovenești, cu complimente prietenești,
editate de Mihail Strelbițchi, protoieru al Moldovei și Basarabiei, în propria
sa tipografie din Iași, 1789.

N'am văzut cartea.

Titlul de mai sus este reprodus de E. Picot (*Strēlbickij*, p. 20, n° 12), după Sopikov
(Опытъ росейской библиографіи, IV, n° 9442).

În prefața la *Adunarea numelor*, Strelbițchi anunță aceste dialoguri în modul ur-
mător : „Carte a vorbelor care la desăvârșită pravila limbilor moldovenești și rusești
va veni.“

B. P. Hasdeu, *Cuvente*, I, 260.

525. *Inscurtă adunare a numelor*, Iași 1789. — Românește și rusește.

К Р Я Т К О Ё | Собраніе ѣменъ по Главѣзнамъ, | Расположенное Дромъ Діа-
лѣктами, | Епѣлѣс Хотѣшимъ оучитѣсѣ Рѣскаго ѣ Молдавскаго Ызика.

Ѓ С К Ѣ Р Т Ъ | ЫДЪНЪРЕ НЪМЕЛОРЪ ДЪПЪ КЪПЕТІЛЕ | че сѣс ѣшезѣтъ, кѣ дѣла
Іѣмѣн, | АТЪСЪ ФЛОСЪСЪСЪ ЧЕЛОРЪ че кѣрѣ вѣрѣ | Ы ѣвѣцѣ Іѣмѣа Рѣсѣскѣс шн Мол-
довѣнѣскѣс.

Печатано въ Ыссахъ, Протопопомъ Мол-Давскимъ, Болоскимъ, ѿ Бессарб-скимъ. | Михайломъ Стрибѣкцимъ, въ собствѣ-|нной своѣй Типографѣи. 1789. Годѣ.

In-8° mic de 78 pagine.

Pe verso titlului se află o înștiințare în rusește și românește. Textul este de asemenea în două limbi, și cuprinde vreo 1.500 de cuvinte.

Se găsește de obicei legată la sfârșitul *Lecțiilor* lui Toader Școleru (v. n. urm.)

București: Arhivele Statului. — Biblioteca Academiei Române.

B. P. Hasdeu, *Cuvente*, I, 259. — Picot, *Strélbickij*, p. 20, n. 13.

526. Toader Școleru, *Lecțione*, Iași 1789.

Л Е К Ц І Ъ Н Ё | Ы Д Е К Ъ К У Б Ж Н Т И Р Е, | скоасе, | Дела ѣтѣ партѣ а Гра-
матичѣи. | П. Ё. Х. Я. Ъ. | Пентрѣ ѣкхцхтѣра, лимбѣи | Молдовенѣци, шѣ Рѣсѣци,
Дѣ-|тѣ ѣ типарю, пентрѣ фолосѣль | чѣлорѣ че вѣръ крѣ сѣ ѣвѣци, аѣ | оѣна, аѣ
ѣлта, динтрѣ ѣчѣсти | Дѣлѣ лимби. | ѣ типографѣе че Политичѣскѣ, | ѣ тѣргѣль
ѣшѣлѣи. | 1789. Ноѣмврѣ, 8.

In-8° mic de 8+56+78 pagine.

Prefața începe pe verso titlului:

Cătră ceї de bunū nĭamū ĩnvățători.

În vremile celi vechi, după cumū arată istoriile, ceї ce scrie și ĩnvăță ĩșū sfințē ĩnvățăturile sale ĩnvățătorilorū săi, după cumū să arată că și muzele n-au fostū nici odată așē dĭ ne mulțămĭtoare, ca să nu-ĭ ĩncununeze cu cununi de vecĭnice laude, și nici așē fără de podoabă ĩn cuvinte, ca să nu le păzască ĩntru slava lorū. Așĭdire și eu fiindū dĭșteptatū dinū ĩnchipuirile acelora, ĩmi sfințascū ostinelile ĩnvățăturĭi mele ĩntru numele vostru cu scriere de aciastă cărticică, și mă socotescū a fi norocitū aflându-mă,

Alū blagorodĭi voastre, cē mai mică și plecată slugă,

Toaderū Școlerū.

La pag. 3 și urm. se află următoarea «ĩnvățătură»:

ĩnvățătură cumū trebuie să se ĩnvețe cărticica aciasta.

ĩntăe ĩnvățătură, celū ce va vrē să ĩnvețe ori una, ori alta dintru aceste doaă limbi, au pentru limba, au pentru cunoștința de orănduelile grammaticeї, și vrândū vre-unulū dinū Rossieni ca să ĩnveți limba Moldovenĭască, au și vre unulū din Moldoveni pentru cunoștința grammaticeї, să să apuce a luă sama ĩntru aciastă dintăi parte, de toate cele optū părți a cuvântării, ĩntăi pentru nume, locū de nume, vorbă, ĩmpărtășire a vorbĭi, prepunire, aģungire și ĩntrare, și a vedē ce orănduială are fiște care parte. Și mai vārtosū pentru nume și vorba: ĩn nume a ĩnvăță bine căderile și a ști cāte plecări de nume sântū, și a cunoaște sfârșitulū numelui ĩn cădere, și cāte căderi are, și de ce nĭamū și numărū este; ĩn vorbe a luă sama timpurilorū și a fețilorū, și a țĭnē minte și a vidē ce felū de vorbă este, cu față au fără față, făcătoare au pătĭmitoare. Și după ce va ĩnvăță bine acesti doaă, adică numele și vorba, să ĩnveți și cele lante părți pe câtū va putē, apoi să să apuce dĭ-a ĩnvăță și adunare cuvintelorū, ce s-au pusū ĩn fundulū cărtulĭi aceștie, ĩn a doa parte. Și măcarū că aciastă adunare de cuvinte este cu rusie ĩnnainte, că slujește pentru unū Moldovanū

să înveți rusești, dară să poate zice cuvântul, care îi va trebui, înainte au rusescu, au moldovenescu, apoi prinzindă vre o carte a cetii moldoveniască, au razgovoarile¹⁾ ce s-au tipărită de Protopopa Mihailă Strilbițchiiveți vorbi prè bine moldovenesti au rusești.

Aducire aminte pentru ună Rossiiană.

Unii dină Rossiieni nu potă să dè adivărata zicere, adică prozoșenie, la slova ψ și $\uparrow$ în cuvintele moldovenesti; iară cu o arătare socotescă că ară putè, și pentru ca să zică bine, trebuie la slova ψ - să tie limba lipită în cerilul gurii, în chipul ca cumă ar zice ψ - ψ чнѣ; iară înprotivă la slova $\uparrow$ - să să ție limba în giosă și gura deschisă, slobozindă viersul în chipulă gemutului moldovenescă, și așè voră zice ψ - și nu ψ чѣ, și $\uparrow$ чнѣ, dar nu $\uparrow$ чнѣ-, ridicândă limba la sfârșitulă viersului în ceril gurii, și așè și întru alte locuri.

Maî sântă și alte doaă slove, că iarșile Rusii nu le potă zice, adică ψ - și $\uparrow$ - cum-î în cuvântulă ψ члѣнтѣ-. Aice la ψ - trebuie să ție limba neclătilă, și de odată să deschize buzele slobozindă numaî însușă viersul; iară la $\uparrow$ - să-și aducă aminte de zicere lui $\uparrow$ - trăgândă viersulă la ψ - și așè voră zice bine: ψ члѣнтѣ, dară nu ψ члѣнтѣ au ψ члѣнтѣ, și cu aciastă orânduială să se urmeze și întru alte cuvinte.

Tabla de materii:

Scară de totă ce să află întru aciastă carte.

Intăe parte.

Pentru orthografie.	fl. 1.
pentru etimologie.	fl. 10.
pentru nume.	fl. 11.
pentru locă de nume.	fl. 25.
pentru vorbă	fl. 28.
pentru împărtășire	fl. 53.
pentru avorbii	fl. 54.
pentru prepunire.	fl. 55.
pentru agiungere.	fl. 56.
pentru intrare.	fl. 56.

A doa parte:

pentru adunare cuvinteloră rusești și moldovenesti	fl. 1.
--	--------

«Adunarea cuvintelor rusești și moldovenesti» sunt tipărite cu alte caractere și cu paginație nouă. În exemplarul nostru lipsesc primele 4 pagine. Vezi: *Adunarea numelor a lui Strelbițchi* la n^o precedent.

București: Biblioteca Academiei Române.

527. Molevnic, Iași 1789. — Slavonește.

Во свѣдѣствѣ еднѣносѣщныа жнотворѣщнѣа ѿ неразѣлнѣнѣа Тронци, Оца ѿ Сна, ѿ Сѣдѣго Дѣла, Бѣгословнѣнѣа Превѣщнѣннѣхъ Епископѣвѣхъ Кѣрѣхъ Янтѣонію Ромѣнскаго, ѿ Кѣрѣхъ Янкѣа Хѣшскаго, Молдѣвскоѣ мнтропѣлнѣ Намѣстннѣкѣвѣхъ, На-

¹⁾ Разговоръ, dialogus trigl. (Fr. Miklosich). V. mai sus, n° 524.

печѣтасѣ послѣдованіе сіе ГОСУДАРСТВЕННЫХЪ МОЛВНИХЪ ПЕНІИ СПОЛОЖЕНІЕМЪ
приконцѣ табелѣ покоій ѿ правлѣтъ въ Црковнослуженіихъ должескѣютъ Бѣзъ оупѣсно.

Блѣто ѿ сотвореніа Міра язсчз. ѿ рождѣствѣже по плѣти Бѣа слѣва сащпа,
Индикта 3. мѣсѣца ѡгвста.

Печѣтано въ Исаухъ, Протопопомъ Молдавскимъ, Болѣскимъ, ѿ Бесарабскимъ,
Михайломъ Стрильцкимъ, въ собственнѣи своѣи Тѣпографіи.

Intru slava sfintei deofință, dăătoarei de viață nedespărțitei Treimi, a
Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, cu binecuvântarea Preasfințitelor
Episcopi Domnul Antonie al Romanului și Domnul Iacov al Hușului, vicarii
Mitropoliei moldovenești, s'a tipărit acest îndreptar de cântări și rugăciuni
impărătești pentru a se sluji neapărat în slujbele bisericesti.

In anul dela facerea lumii 7297, dela întruparea Domnului 1789, in-
dictionul 7, luna August.

S'a tipărit în Iași, de protopopul Moldovei, Munteniei și Basarabiei Mi-
hail Strilbechi, în tipografia lui proprie.

In-4° de 29 foi numerotate.

Pe verso titlului se află reprezentat Hristos stăpânitorul lumii, gravat de Protoierei
Mihail S(t)rilb(i)chi).

București : Biblioteca Academiei Române.

528. Rânduială judecătorească, Liov 1789. — Românește și nemțește.

Obștească judecătorească rânduială de criminal. Liovü. S-au tipărit în
tipografia Pilăreștilor clironomi la anul 1789.

In-8° de 12+431 pag. și o tabelă.

Cernăuți : Biblioteca Universității (Com. Dr. K. Reifenkugel).

Gaster, *Gesch. der rum. Litteratur*, 315.

529. Preoția sau Indreptarea preoților, ed. II, Sibiu 1789.

П Р Ё Ѡ Ц Ы | сѣш | Ѡ Д Р Ё П Т Ы Р Ъ П Р Ё Ѡ Ц Ы Ѡ Р Ъ | Кѣре с-ѣс ти-
пхрїтъ ѡкъма де | нѣс. Ѡ зїлеле Прк Благочестивелїи, Мѣ- релїи Монархелїи ши
Пркѣсфїнциелїи | ши ѡтрѣ тотъ Мнѣостивелїи Ѡпхрателїи Рѣмїи І Ѡ-
Ѡ І Ф Ъ ѡл доплѣ, Домнѣ Домнѣ. | Фїнндѣ Гвбернаторѣ Цхрїи ѡрдѣлелїи | Ѣдце-
ленїа Домнелїи Гѣвргїе Графѣ Бан- фи ; Ѡ врѣмѣ ѡчѣста не фїнндѣ Ѣпїсквпѣ
Неѡнїтѣ ѡ ѡрдѣлѣ, фїнндѣ Енкарїелїи Клѣ- релїи Неѡнїтѣ Ч. Іѡанѣ Попѡвнїи
Дехон-дѣлѣ. Ши кѣ блгѣословенїа Ч. Конзи- стѣрїемѣ. | Ѡ-ѣс тѣпхрїтѣ ѡ кестїта
Четѣте Крхѣскѣ | ѡ Гвбїюлїи, ла Тѣпографѣлѣ Неѡнїци- лѡрѣ Пѣтрѣ Бѣртѣ, ѡ
ѡнелѣ 1789.

Al doilea titlu :

Ѡ Б Ъ Ц Ъ Т Ѡ Р Ъ | КЪТРЪ | П Р Ё Ѡ Ц Ы Ш Ы Д І Ѡ-| К О Н Ы. | ѡдекъ
сфхтѣнїе, кѣмѣ сѣ кѣде Прѣвтѣлѣ | ши Дїакѣнелѣ сѣ слѣжѣскѣ ѡ сфїта | Бисѣ-
рикѣ, пѣнтрѣ лѣкрѣрѣ чѣ сфї- тѣ ѡ чѣй Дѣнзевїишї Лѣтѣргїи. | Ши кѣмѣ сѣ ѡдрѣп-
тѣзе ѡтѣмпхрїле чѣ- ле че сѣ ѡтѣмпхрїлѣ фхрѣ де вѣстѣе, | ши ѡдоїрѣ ла ѡчѣстѣ
сфїтѣ слѣжѣкѣ. | Тѣлмхчїтѣ де пре лїмѣа словенѣскѣ, | ши черчетѣтѣ де прѣ сфї.
ѡтѣїѡ | Патрїѡрхѣ ѡл Царїградѣлїи, Кѣрїс, | Кѣрѣ К а л и н и к ѣ | Ши дѣтѣ ѡ тѣпѣрїѡ,

ПЕНТРОС ФОЛОСЪАБ | ИИИ ѿДРЕПТАРЪК Прѣвцилоръ. | КТЖЮ К БІЧІ, лА Я. 1786. МРХ
 АКСМЪ К СІБІИ | лА Я. 1789.

In-8° mic de 16 foi și 79 pagine.

Pe verso titlului dintâiu se află autorizarea pentru tipărire, dată de consistoriul din Sibiu. O reproducem aci.

Acăastă sfântă carte, ce să chiamă Indreptare preoților, povățuitoare spre toată gătiră sfinteї și Dumnezeestii Lyturghii, și pentru toate vasăle și odăjdiile céle trebuincioasă la acăastă slujbă, și despre toate întâmplările preoților care în vrémé Dumnezeestii slujbe li să întâmplă, s-au cetitū și revedăluitū prinū noi, și ne affândū nimica într-ânsa în potriva sfinteї credință, o judecămū a fi de mare lipsă și folosulū preoților și vrédnică a să tipări. S-au datū în Sibii, dinū Conzistoriumulū Neunițilorū. 9 Martie 1789.

Prinū noi,

Ioanū Popovicū, Vicariusū Neunițilorū.

Din predoslovია «Dascalului Radulū Duma, cântărețulū bisericii Brașovului», estra-gem urmăloarele :

Cu mare fierbințelă sufletescă amū doritū a mă cuprinde suptū brațele céle părintești și a priimi acăastă mică cărțulue, cumū au priimitū în. Artaxerxū unū pumnū de apă pentru potoliră seteї sale, ca cu acăastă cărțulue să poată pré c. Conzistoriumū îndreptă și a curăți toată împiedecare și călcare de poruncă ce s-arū întâmpla în staululū celū cuvântătoriu. Care lipsă a duhovniceștii remedii ceї Dumnezeestii văzându-o că apururé să întâmplă în besericile noastre, și nefindū povățuire de o îndreptare ca aceasta în limba noastră părintescă rumânescă, m-amū sârguitū cu mare pohtă sufletescă a o tâlmăci dinū limba slovenescă și alū doilé de pre ciă greciască; care carte să află într-acéste doao limbii și tipărită, însă și greșalele ce să întâmplă în sfântulū Oltariū îndreptate, iară în némulū meu lăsate și neîndreptate. Dinū ce? Dinū lipsa și dinū scumpété cărțilorū celorū trebuincioase.

Deci acumū văzândū linișté patrii și bucuriia care înfloréște ca unū crinū bine mirezmitū întru luminare limbii rumânești cu totū félulū de Școale Normalicești, acumū în zilele pré osfințitulū Monarhulū și Împăratulū nostru Iosifū alū doilé; și iară prinū decretumulū ai Sale Chesaro Crăeștii și Apostoliceștii măririi, ocârmuiră pré c. Conzistoriu a apăra oile céle rătăcite, céle de mulți lupi cruntate și învăerate, păzindū turma cu ajutoriulū celū A Totū Putérnicū, mă țiu incredințatū că acăastă puțintică ostenelă, care cuprinde mai multū pentru îndreptare greșalelorū celorū ce să întâmplă lucrătorilorū de sfințenie la sfântulū Préstolū, și pentru îndreptare lorū cumū să se poată vindeca de acéle întâmplătoare rane cu dohtoriia cărțului aceștiia, fiindū de mare lipsé a o avé la sine fiește care preotū și diiaconū. . . .

La sfârșit :

S-au diorthositū prinū zmeritulū între Dascalī, Gheorghie Hainesū, Sybiianulū.

Ediția întăi e din 1786 și s'a tipărit la Viena.

București : Biblioteca Academiei Române.

530. *Scurtă învățătură*, Viena 1789.

С К У Р Т Ъ | Л Е Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | П Ъ Р И Н Ц И А Г О Р Ъ Д Ъ О В Н И Ч Е Щ И |
 G-as t'pkrh'ra f' Bich' | f' T'pograp'ia l'sh' I G O H F H A K X P C E E K H, la
 H'8A 1789.

In-4° de 16 pagine.

București : Biblioteca Academiei Române.

531. Bauer, *Descrierea Valahiei*. București 1789. — Grecește.

Π Ε Ρ Ι Γ Ρ Α Φ Η Τ Η Σ Β Λ Α Χ Ι Α Σ | Περιέχουσα την θέσιν αὐτῆς, τὸ εἶδος
 τῆς διακί-|σεως. τὰς ἐτησίους προσόδους καὶ δαπάνας, | τὴν τε ἀπαρίθμην τῶν Καθη-
 λικίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς | χωρίων. | Ἔτι δὲ καὶ τὴν τάξιν τῶν ὀφφικίων, καὶ ἄλλα τινά. |
 νῶν πρῶτον μεταφρασθεῖσα ἀπὸ τῆν Γαλλικὴν εἰς | τὴν ὑμετέραν ἀπλῆν ἑλληνικὴν διά-
 λεκτον καὶ τυπο-|θεῖσα ἐν τῇ κατὰ τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν τοῦ τζεσμῆ, | Τυπογραφία ἐπὶ
 τῆς πανεκλάμπρου καὶ θεοσηρίκτου | ἡγεμονίας τοῦ θεοσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου, γαληνο-|
 τάτου τε καὶ τροπαιοῦχου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης | Οὐγκρομολδοβλαχίας, Κυρίου
 Κυρίου Ἰωάννου | ΙΩ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΥΡΟ-|ΓΕΝΗ ΒΟΕ-
 ΒΟΔΑ. | Καὶ ἀφιερωθεῖσα τῇ θεοσηρίκτῳ αὐτοῦ | ὑψηλότῃ. | Παρὰ Νικολάῳ Λαζάρου
 αῖφ' ἐξ Ἰωαννίνων. | ἐν Βουκουρεστίῳ 1789, Ἰουνίου 17. | Παρὰ Δημητρίῳ Τυπογράφῳ.

311. — Stema Țării Românești din *Descrierea Valahiei*, 1789.

Descrierea Valahiei, cuprinzând situațiunea ei, felul cărmuirii, veniturile și cheltuelile anuale, înșirarea județelor și a satelor din ele, de asemenea

și șirul slujbelor și alte câteva, — acum întâi tradusă din franțuzește în limba noastră simplă, și tipărită în tipografia Isvorului tămăduirii de la Cișmea, pe timpul prea strălucitei și de Dumnezeu păzitei domnii a prea cuviosului, prea înălțatului, prea blândului și biruitorului Domn și stăpân al Ungro-moldovlahiei D. D. Ioan Nicolae Petru Mavrogheni Voevod, — și închinată Înălțimii sale de Dumnezeu păzite, de către Nicolae Lazăr din Ianina, în București, 1789 Iunie 17. La Dimitrie Tipograful.

In-4° de 2 foi, 140 pagine și încă 1 foaie la sfârșit.

Titlul este încadrat în flori de compoziție tipografică. Pe verso, se află stema Țării-Românești (facs. 311) cu 4 versuri grecești.

Scrisoarea de dedicație către Domnitor e semnată de Nicolae Lazăr din Ianina.

Introducerea și textul sunt traduse după cartea generalului de Bauer intitulată:

Mémoires historiques et géographiques sur la Valachie, avec un prospectus d'un Atlas géographique et militaire de la dernière guerre entre la Russie et la Porte Ottomane, publiés par Monsieur de B***. A Francfort et Leipsic, chez Henry-Louis Brœnner, 1778. — in-8° de 236 p.

Pe ultima foaie se află iarăș stema țării de un model mai mic coprinsă între 7 distihuri grecești.

București: Biblioteca Academiei Române.

532. Manolache Persiano, *Faptele vitejești ale lui Mavrogheni*. București 1789. — Grecește.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ Τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων τοῦ ὑψηλοτάτου, εὐσε-βεστάτου τε, καὶ τροπαιοῦχου Ἀθέντου ἡμῶν, | καὶ Ἡγεμόνος Πάσης Οὐγκροβλαχίας | Κυρίου Κυρίου | ἸΩ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ ΒΟΕΒΟΔΑ | Συντεθεῖσα παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου τε, καὶ ἐλλωγιμωτάτου ἄρχοντος μεγάλου Καμινάρη κυρίου Μα-βολάκη τοῦ περσιάνου. | Ἔτι δὲ καὶ ἐτέρων ἔλλογιμων στίχοιτε καὶ λόγοι ἐγκω-μιαστικοί, συλλεχθέντες τε, καὶ εὐτάκτως | τύποις ἐκδοθέντες, | ἐν τῇ νεοσυσταθείσῃ Τυπογραφίᾳ δι' Ἀθηναικῆς | ὑπερασπίσεως, κατὰ τὴν Ζωοδόχον πηγὴν | τοῦ τζεσμῆ, τὴν ἐν Βουκουρεστῖ. | Παρὰ Νικολάου καὶ Ἰωάννη Λαζάρου τῶν ἐξ Ἰωαννίνων, καὶ παρ' αὐτῶν μετὰ δουλικῆς ὑποκλί-σεως προσφωνηθέντες, τῇ αὐτοῦ | μεγαλοπρεπεστάτῃ | Ὑψηλότῃ. | Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ, 1789 ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ. | Παρὰ Δημητρίῳ Τυπογράφῳ.

Rezumat sinoptic al faptelor vitejești ale prea înălțatului, prea cuviosului și biruitorului nostru Domn și Stăpân a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Nicolae Petru Mavrogheni Voevod, alcătuit de prea cinstitul și învățatul Arhon mare căminar Domnul Manolache Persiano. Pe lângă aceasta și stihurile și cuvântările de laudă ale altor învățați, adunate și tipărite cu rânduială în tipografia înființată de curând cu sprijin domnesc dela Isvorul tămăduirii dela Cișmea, în București, de către Nicolae și Ioan Lazăr din Ianina și închinată de dânșii cu umilită plecăciune prea cinstitei sale Înălțimi, în anul mântuirii 1789, luna Februarie. La Dimitrie Tipograful.

In-4° mic de 4 foi, 47 pagine și încă 2 foi.

Pe verso titlului se află stema țării (facs. n° 311) cu 3 distihuri grecești. Urmează apoi scrisoarea de dedicație a lui Nicolae și Ioan Lazar, și niște versuri ale lui Matei al

Mirelor. Pe ultima față a foilor liminare și în fața introducerii se vede o altă stemă a țării, care se reproduce aci (facs. n° 312).

312. — Stema Țării Românești din *Faptele vilejești* ale lui *Mavrogheni*. 1789.

București : Biblioteca Academiei Române.

Cartea cuprinde, în afară de lucrarea în versuri a lui Persiano, diferite al'e stihuri compuse de Episcopul Râmnicului Filaret, biv vel comisul Alexandru Calfoglu, biv vel logofatul Ioan Geanetu, dascalul Teodor dela Sf. Sava, Gheorghe fiul biv vel vornicului Slatineanu, Scarlat Slatineanu fratele precedentului, precum și un „engomion“ compus de dascalul Dimitrie Zisu și o scrisoare a unui biv vel postelnic Eustatiu sau Eustatiade.

În foile dela sfârșit, formând un fel de adaos se afla versuri de Dionisie egumenul și de Mitropolitul Matei al Mirelor.

1790.

533. Bucvariu, Viena 1790. — Nemțește și românește.

И В С | oder | M a m e n b ü c h l e i n, | zum Gebrauche | der | walachischen Jugend im Königreiche | Hungarn, und den dazu gehörigen | Theilen. | Mit Erlaubniß der Oberrn. W Z E N, | bey Joseph Edlen von Kurzbeck, k. k. Hofbuch-drucker, Groß- und Buchhändler. | 1790.

Б Ж К В Я Р Ю | pentros | ПРЪНЧІЙ ЧЕІЙ РЪМЖ-НЕЩИ КАРИ СЪ ЯФЛЪ
 КРЪ-ІА о҃нгсрѣккз, шй Хотá-реле ей Апреднате. | Кс докодрѣ стзпхннторн-
 лоръ. | А ВІЕННІА | Да Івснѣ нобжа де Ксрцбекъ .рпзрз: ш. | Крз: де Ксрте, а
 нещнцнлор Ръмжнй, шй | а Сжреллор Тѣнографъ, шй кнзз-торъ де Крци. А
 ЯНСА 1790.

In-8° de 89 pagine. Textul românesc în dreapta, iar cel nemțesc în stânga.

București : Biblioteca Academiei Române.

534. Ceaslov, Sibiu 1790.

Ч И С Л О В | Атрс Мхрѣс сѣйтѣй де ѡфѣйнцъ | фзкзтѡрѣй де клѡцъ,
 шй недес-пхрѣйтѣй Трѡнцѣ Таткласѣй, | Фіѡлсѣй шй Дхсасѣй сѣйтѣ: | Кс Агзасѣнца
 Прѣ Анзлцатсасѣй Апзратѣ | ІОСІФЪ ЯЛЪ ДОЙЛЪ. | Шй кс Блгосло-
 веніа | Прѣксѣнцйтсасѣй Дмнсасѣй ГЕРЯСІМЪ ЯДЯМОЕИЧЪ Спнскѡ-
 псасѣй Неѡ҃нцнлоръ де лѣцѣ | Гречаскз ѡль Ярдѣласѣй, | с-ас тпхрѣтѣ Атрс ачѣстѣ | кнпъ.
 СІВІЙ, А Кесарѡ Крѡска Ръмжнѣска | Прикнлелзасѣйта А Рхзрнтсасѣй Тѣпо-
 графіе ѡлѣй Петрс Бартѣ, лѡ ѡнзлѣ дела фѡчерѣ лѡмїй зсчн: сѡрз | дела Нѡшерѣ
 лѣй Хс: сѡпѣ.

In-8 mic de 4 foi și 663 pagine.

Pe verso, Sf. Nicolae, cu o legenda în versuri.

Înștiințarea tipografului :

Cătră Pravoslavnicii Cetitori.

Pravoslavnice Cetitoriū! Dă laudă lui Dumnezeu că prinū mila Préin-nălțatului și Prémilostivului nostru Inpăratū Iosifū alū doilē amū dobânditū atâta slobozenie, ca să pocī la légé greciască neunită de totū fêlilū de cărți a tipări; însă pe lângă alle cărți ce spre trebuința Școalelorū normalicești neunite amū tipăritū, m-amū îndemnatū și acestū Ciasoslovū a da in tipariū; pre care priimiți-lū cu dragū, că după izvodulū celui dela Râmnicū s-a făcutū, mai înbogățându-lū cu rugăciunile de peste toată săptămâna, și cu Catavasiile a tuturorū praznicelorū de peste anū.

Alū pravoslaviei voastre bunū voitorū,

Petru Bartū, Priveleghiatulū Typografū alū
Neunițilorū dinū Ardélū, la Sibii.

Urmează trei gravuri și, la mijloc, scara.

La pag. 660:

Typăritu-s-au acestū Ciasoslovū prinū ostenela diorthosirii zmeritulū între Diiaconī Gheorghie Haines Sybiianulū.

București: Biblioteca Academiei Române.

535. *Cele șapte taine*, Timișoara 1790.

Vuia, *Scôlele românesce bănățene*, 102.

536. *Desvoaltele și tâlcuitele Evanghelii*, Sibiiu 1790.

ДѢЗВОИТАЕЛѢ ШИ ТЪЛКЪИТЕЛѢ | ЁУИНГЕЛІИ | а Дѣмнѣчійларь,
ї Єхрѣсто-рїларь, шїї ї дарѣшкзоррї | зїлї | спрї трѣбїицї | Кїтїхїцїларь шїї а
Дѣскїлїларь | Нїоунїцї чї єз їфлз ї Мїрї | Принципїтѣль їрдѣлїшї. | Принї
Димїтрїє Ёвстїдїокнїч Директорїюль Шкодаларь Неоїунїте Націоналїчїшї ї
лїлмє рѣмжнїс-кз пѣсє шїї їтокнїте. | Кѣ Благословенїа Прѣвїсфїнцитѣлїшї Дѣл-
нїлїшї Герї-сїмь їдїмокнїч Ёпискѣпь Неоїунїцїларь ї їрдѣлї. | Єж вїнде фѣрз
лїгхтѣрз кѣ 14. крїицїрї. | СІБІИ, ла Пѣтрѣ Бартї, Кїсарѣ-Крїскїлї | Привлїегїтѣль
Тїпографї ї Крїцїларь чїларь | Єхлосл-тїчїшї неоїунїте рѣмжнїшї. | 1790.

In-8° de 7 foi și 178 pagine și o tabelă.

Pe verso, un clișeu în formă de pecetie cu cuvintele: «K: K: Normalschule».

Tabela coprinde: «Tabelariclasca așezare a Evanghelii în sfânta și mare Sămbălă» și «Tabela anumitei așezări, după methodulū slovelorū».

Prefața:

Innaintē cuvântare.

Evangheliile și Epistoliile, care sântū rânduite a să ceti la slujba Dumnezeiască, sântū pline de învățatură și sântū vrédnice de a să cercetă și a să înțelēge dela fiește care creștinū, fiindū că Evangheliile și Epistoliile cuprindū cēle pré alēse și pré vestite lucrurī, care trebue să crédemū, după cumū să și știmū învățăturile pentru obiciaurile cēle bune ale noastre.

Iaste atătū de folosū, câtū iaste și obicīnuitū, că prinū goală cetire și de rostū învățatură nu să poate deplinū a ajunge la sfârșitulū acesta; pentru acēia la îndreptarē școalelorū celorū naționalicești neunite întru unū felū de

chipū s-au adusū aminte ¹⁾ acēia care mai bine să cuvine la trēba aciasta, să cuprindē întru aciasta, ca dascalulū :

1. Să porunciască Evangheliā sau Apostolulū prinū ucenicī adunați (avândū toți sau cei mai mulți cărțile Evangheliī de unū feliū) împreună rarū să se cetēscă; darū cândū ucenicī n-au cărți, atuncē dascalulū trebuie să citēscă innainte Evangheliā rarū și lămuritū, sau să lase să citēscă vre unū iscusitū ucenicū. După ce acestū feliū de cetire innainte de vre-o câteva orī să va fi făcutū, atuncē dascalul numēște :

2. Pre Evanghelistulū sau cartē dintru care s-au luatū partē cé innainte cetitā, și arată capulū cu stilulū împreună, dela care incēpe ștuculū, și ascultā.

3. Toate acēstē, așa și cēle următoare, le scrie după methodulū slovelorū, pre tabla cé nēgrā a școaliī, poruncēște de vreo câteva ori să le pof-torēscă, și toți împreună să le zică apoi de chinū câte unulū să le zică.

4. Aicē iarā așa pășăște cu cuprinderē și cu ștucurile acēlē, care în Evanghelie și in Apostolū mai alesū sântū vrédnicē de luare de sēmā; ștucurile sau părțile întru care Evangheliā sau Apostolulū s-au împărțitū și s-au dezvoltū, le aduce innainte, ca să le facā mai cunoscute suptū știute împărțiri, și îi invață totū déuna stilulū, întru carele ștucurile cēle vrédnicē de luare de sēmā să aflā, asemene innainte citēște și stilulū.

5. Invățândū prunciī cuprinderē după chipulū celū pomenitū, le tâlcuăște locurile cēle pré vrédnicē de luare de sēmā, cărora iaste lipsa tâlcuirē. Toate a le tâlcui arū trebui pré multā vrēme și a ține pre prunci, arū cădē cu greu. Locurile acēstē le însemnēzā dascalulū cu o slovā sau cu altū feliū de sămnū despre o parte, ca să aducā aminte ucenicilorū că voăște a le tâlcui, despre altā parte, ca însemnatele tâlcuiri întru thema sa (pentru că fiindū învățatura în mâini să poată avē) mai lesne să poată aflā.

6. Mai pre urmă dascalulū învățăturile credinții și a obișnăurilor celor bune, care să cuprindū în Evanghelie sau care curge de acolo, și însemnēzā loculū sau stihul, de unde acēlē s-au scosū, citēște innainte loculū din Evanghelie; aciasta face dascalulū și la părți, întru care Evangheliā s-au dezvoltū.

Invățătorilū care iaste iscusitū, va ști singurū toate acēstē să le facā, pentru că aciasta unora iaste cu greu și pentru că fiește care cărțile cēle trebuincioase cătrā tâlcuire nu le are îndemână; pentru acēia să socotēște de folosū a fi, Evangheliile și Apostolulū după mai susū arătatulū planū să se dé în tyariu.

Dascalulū bine va face, decā să va slujī cu Evangheliā cé mai mare, pentru că fiindū de trebuință a arătā locurile acēlē, care dela bisericā la cetirē de obște nu sântū rânduite, și inū aciastā a noastră micā carte nu să aflā, darā în Evangheliā cé mare aflāndu-sā le gășēște.

Tâlcuiālele s-au luatū dinū cărțile Invățătorilorū bisericēști, prinū multe feliuri de chipuri de scrisoare, toate după cuviință s-au deschilinitū și, câtū

¹⁾ Vezi pentru chipulū urmării la Evanghelie, cartē *Methodului* nostru, fața 74 și cēle următoare.

Дѣ прото-Іерейъ ѡлкъ Молдовѣй, а Баллахѣй, шїи а Басарабѣй, Михаилъ Стрѣльцкїй, ꙗ҃тросъ ꙗ҃сѣшь ꙗ҃ сѧ Тѣнографїе ꙗ҃ Ꙗѣши. Ла ѡнїи дѣла Хсѣ: ꙗ҃ѡѡч. Окѡвкрїе, ѣ.

In-4° de 8 foi și 414 pagine. Titlul ocupă două pagine. Tipărit numai cu negru, cu 24 rânduri pe pagină. Frontispicii, finale și litere ornate. În fața textului se află reprezentat David într-o gravură săpată de Mihail Strelbițchi.

În foile liminare se află simbolul Patriarhului Atanasie, indicațiunile obișnuite pentru citirea Psaltirii, extrase din Sfinții Părinți, privitoare la însemnătatea ei, și următoarele versuri :

Veï agiunge, cântărețule psalmilorū,
 Cu adevăratū veï agiunge,
 De veï cântă în psalmi ca Davidū,
 Veï fi împreună cu dânsulū înțelegândū.
 Darū bine este a cântă ca să înțelegi,
 Ca pe toate glasurile strunelorū lui să mergi.
 Să cânți cu mintē prinū lucrare guriī,
 Ca în puterē psalmilorū să te dai diprinderiī.
 Că gura mințiī poruncēște să fie întru o unire,
 Aducându sufletulū și trupulū izbăvire.
 Darū minte guriī ce-ī poruncēște?
 Să urmēză psalmilorū lui Davidū îi hotărește.
 Ne părăsitū să ne rugămū în psalmi și în cântări,
 Ca să câștigămū dela Hs. darū și răsplătiri.

Pe ultima pagină a cărții se află aratarea psalmilor ce se citesc la vreme de primejdie.

București : Biblioteca Academiei Române.

539. *Amvrosie, Cuvântare*, Iași 1790. — Rusește.

С Л О Б О | Вх недѣлю третїю Ст҃аго поста | проповѣданное | Вх Намецкомх
 Вознесенскомх Мѣтырѣ, | при посѣщенїи пѣствы | Молдоклахїйскїа Митрополїи, |
 Ст҃ѣйшаго Правительствѣющаго Свѣода членомх | Ирхїепископомх Екѣтеринослав-
 скимх, | Херсонса-Таврическаго | ѡ Молдоклахїйской еѡархїи | Мѣстоблюститѣ-
 лемх | Имѣрѡсїемх, | Февралѣ ѣд днѣ ꙗ҃ѡѡч года. | Печѣтано въ Яссахъ Іюлѣ
 ѡд днѣ.

Cuvântare la a treia Duminecă a sf. Postului mare, ținută la Mănăstirea Invierii din Neamț, la vizitarea Mitropoliei moldo-valahe de către Amvrosie, membru al preasfântului Sinod administrativ, arhiepiscop al Ecatерinoslavului, Hersonesului din Taurida și locțiitor al Exarhatului moldo-valah, în 24 Fevruarie, anul 1790. Tipărit la Iași în 31 Iulie.

In-4° de 1 foaie fără număr și 7 foi numerotate. Verso titlului e alb.

București : Biblioteca Academiei Române.

540. *Cercetarea creștinismului*, Iași 1790. — Rusește.

Исслѣдованїе Хрїстіанства. Переводъ съ Англицкаго. Въ Яссахъ 1790 года.

Cercetarea creștinismului. Tradus din englezeste. La Iași în 1790.

In-4° de 190 pagine.

In fruntea volumului se află o scrisoare de dedicație a traducătorului Luca Secicarev către Polemchin.

N'am văzut cartea.

Picot, *Strélbickij*, 360 (24), n° 17.

1791.

541. Acatist, ed. IV, Blaj 1791.

Я К Я Ѡ І Г Т Ъ | Къ мѡлате ѡлѣксе рѡ-гъчюнь пентрѡс ѡвѡд-|кѡм фѡеце къ-рѡм
Крепѡн. | Къ Бѡгосло-кѡнѡм чѡловъ мѡ | мѡрѡ. Якъмъ а ѡ ѡаръ | Тѣпхрѡтъ ѡ Тѣпо-
графѡмъ Семинарѡвѡ. | Блажь ѡлѡча.

In 12, de 3 foi și 467 pagine, numerotate până la 463. Tipărit cu roșu și negru, cu 17 rânduri pe pagină. Titlul este încadrat.

Pe verso titlului și în fața textului se află câte o gravura ocupând pagina întreagă. Alte gravuri se mai vad pe pag. 62 (repetată pe pag. 104 și 224), 136, 162, 281, 282, 324, 354 și 374. Unele din ele sunt semnate de Petru P. Tipograful, ca și încadrarea titlului.

București: Biblioteca Academiei Române.

542. Apostol, Iași 1791.

In-folio de 318 foi.

Tipărirea lui se termina la 16 Ianuarie 1791

Undolșkij, Очеркъ, n° 2972. — Picot, *Strélbickij*, 361 (25), n° 19.

543. Cuprindere în scurt a Bibliei, Sibiu 1791.

Є V Н О Ѡ І Г Ъ | ѡдекъ къприндѡре ѡ скѡртъ | ѡчей кѡкѡ ши ѡчей ноѡв скрип-
тѡрѡ | ѡдекъ ѡ Бѡвлѡй | Єпре трѡевѡнца | ѡ Шкѡлелѡрѡ Неѡѡните Наѡнѡналичѡй
динъ | мѡре Принципѡтѡвъ Ярдѡвѡвѡй. | Якъмъ ѡтѡй ѡ лимѡ Рѡмѡнѡскѡ пѡсѡ ши
ѡ-шезѡтъ принъ ДѡМѡТРИЄ Є V Г Т Я Ѡ І Є В И Ч, | Дѡректѡрѡвъ Шкѡлелѡрѡ
Неѡѡните | Наѡнѡналичѡй ѡ М: П: Ярдѡв. | Єъ кинде фѡрѡ легѡтѡрѡ къ 11. крей-
царѡй. | ЄЙБѡЙ, Я Кѡлѡвъ Крѡѡска Рѡмѡнѡскѡ | Прикѡлѡгѡвѡита ѡ Рѡскрѡитѡвѡй
Тѣпографѡе | ѡ лѡй Пѡтрѡ Бѡртъ. 1791.

In-8° mic de 1 foaie și 170 de pag. (pag. 154 de două ori). Fără prefață.

Mănăstirea Neamțului.

544. Datoria și stăpânirea blagocinilor și a protopopilor, Iași 1791. — Rusește și românește.

Ятрѡс Єлѡка ѡ ѡѡнѡй Дѡнѡзѡс ѡ Трѡйцѡ слѡвѡтъ, Я зѡлеѡ ПРѡ ЛѡМИНѡ-
ТѡЛѡИ КНѡЗЬ ГРИГОРѡЄ ЯМЄѡЯНДРѡВИЧѡ ПОТЄМКИНѡ ТЯВРѡЧЄЄКѡ,
ѡ мѡреѡвѡй ХѡТМѡНѡ, ши деѡѡеце ЯРХИЄТРѡТѡТѡГѡ, ши ѡ фѡлѡри де Ордѡне
КѡВѡЛЄРѡ.

Къ порѡнка ши блѡгослѡвѡнѡмъ Прѡвѡсѡфинѡцѡтѡвѡй Ярѡхѡеписѡпѡ ѡ Єкѡтерѡно-
слѡвѡн, ѡ Такрѡчѡскѡвѡй Хѡрсѡнѡнѡ, ши Цѡнтѡрѡю де лѡкѡвъ Єѡарѡхѡей Молѡвѡлѡхѡй
Кѡрѡс Кѡрѡ ЯМБРОСИЄ с-ѡс тѡлѡмѡчѡтъ дѡнъ лимѡ Рѡссѡскѡ, ши с-ѡс дѡтъ ѡ
типѡрѡю ши ѡ лимѡ Молѡвѡвѡнѡскѡ ѡчѡстѡ Кѡртѡнѡчѡкъ пѡтрѡс дѡторѡмъ, ши стѡ-
пѡнѡрѡкъ Блѡгѡчѡнѡнѡлѡрѡ ши ѡ Прѡтѡпѡпилѡрѡ.

Тѡпѡрѡитѡ ѡнѡ Яѡши лѡ ѡнѡй деѡл Хѡ ѡлѡѡа ѡвѡстѡ ѡнѡ ѡ зѡле.

In-4° de 2 foi nenumerotate și 18 foi numerotate. Tipărit pe două coloane, cu textul rusesc în dreapta și cel românesc în stânga. Titlul este numai în românește. Prefața, care începe pe verso titlului, este în amândouă limbile. Dăm aci pe cea românească :

Cătră Cetitori.

Cu câtă ne apărătă este de trebuință a să păzi curățâniia și buna cuviință în lăcașurile lui Dumnezeu, cu atăta și slujitoriloră loră ne apărătă să cuvine ca să păzască precumă cé dină afară cucernicie și curățânie, așa mai cu dădinsulă bunile năravuri și viața înbunătățită, fiindă că precumă pentru cei cu prihană slujitori bisericesti, așa și pentru cei cu prihană creștini, însușă pré sfânta credința noastră între cei necredincioși să hulește. Dreptă aceia s-au socotită a fi de folosă ca să să așeze aiciă în păstoriia Mitropolii Moldovlahii blagocini, adică privighitori pentru buna orânduială, a căroră în ce stă dătoriia și putéré, arată cărtlicica aciasta.

Nu să strică, nici să micșuréză cu aciastă așezare datoriia Protopopiloră. Ei săntă îndatoriți a căută pentru totă ocolulă protopopii; dară spre ușurința ostenețiloră sale, și pentru mai cu lesnire îndréptaré, pre care o cére datoriia Protopopiloră, s-au orânduită blagocini. Preuții, diiaconii și alți țercovnici, carii să află pe la biserică, săntă datori adese ori a proceti cărtlicica aciasta, și după învățătura și povățuiré ei, a să întocmi pre sine și a urmă.

Cartea aceasta se publică din nou în 1808, numai în versiunea românească.

București: Biblioteca Academiei Române.

545. *Hatișeriful din 1791*, București.

Илѣктѣиѣдѣсѣ Пѣчѣ ѿнѣре прѣ стрѣ- лѣчѣта Пѣартѣ Отѣманнѣкѣскѣ, шѣ | ѿнѣре Кесарнѣкѣска Кѣртѣ ѿ Пѣстрѣен, Пѣ- пѣрѣнѣдѣ прѣ Пѣтѣкрннѣска шѣ прѣ Мнѣ-лѣстѣнѣска Пѣпѣрѣтъ | ГѣЛѣТѣН ГѣЛѣМ Пѣ ТРѣНѣЛѣ | Фѣюл прѣ Пѣтѣкрннѣ-кѣска шѣ Пѣпѣрѣтъ | ГѣЛѣТѣН МѣСТѣПѣ Пѣ ТРѣНѣЛѣ | Шѣ ѣрѣндѣ-нѣдѣсѣ дѣ ѿ дѣнѣлѣ Дѣмнѣ | Цѣрѣн, Мѣрѣа сѣ, | МѣХѣЙЛ КѣНѣТѣНДѣН ГѣЦѣЛѣ ВѣВѣОДѣ. | Пѣкѣ ѿфѣлѣнѣдѣсѣ лѣ Ордѣ ѣсмаѣ лѣнѣ-гѣ прѣ слѣкѣтѣска Вѣзѣр, | ІГѣФ ПѣШѣ | Гѣ-ѿс фѣкѣтѣ дѣспре Пѣртѣ Обѣщѣнѣ кѣтрѣ | прѣ Пѣтѣкрннѣска Пѣартѣ Пѣрѣс, Чѣрѣндѣ || Мнѣлѣстѣнѣре пѣнѣтрѣ мѣлѣте Пѣтѣмнѣ чѣ | ѿс сѣфѣрѣтѣ Цѣра дѣн Пѣрѣнѣна Рѣзѣѣюлѣн, | Шѣ ѿтѣтѣ прѣн мнѣлѣчѣнѣрѣ Мѣрѣн сѣ-лѣ Дѣмнѣска Цѣрѣн, Кѣтѣ шѣ | прѣн Пѣжѣтѣрѣюлѣ прѣ слѣкѣтѣска Вѣ-зѣр, Пѣс Нѣстѣвѣтѣ Дѣмнѣска Дѣс-нѣзѣс, кѣ гѣндѣ бѣнѣ, Прѣ прѣ Пѣ-тѣкрннѣска шѣ прѣ Мнѣлѣстѣнѣска Пѣпѣ-рѣтъ, Дѣ ѿс ѣрѣкѣнѣтѣ Пѣпѣрѣцѣа сѣ | Цѣрѣн, ѿчѣстѣ Хѣтѣнѣкѣрѣфѣ лѣ лѣтѣ: | ѿПѣчѣ: | Кѣре сѣ-ѿс Тѣлѣмѣчѣтѣ дѣн Кѣвѣжѣнѣтъ Пѣн | Кѣвѣжѣнѣтъ, Дѣ Дѣснѣкѣлѣнѣ ПѣНѣКѣ | Вѣкѣкѣ-рѣсѣсѣ, Шѣ сѣ-ѿс шѣ Чѣтѣнѣтъ Пѣн Дѣн-вѣнѣ дѣ Пѣсѣшѣн Дѣснѣкѣлѣнѣ, Фѣнѣдѣ Вѣлѣ-Вѣнѣстѣіерѣю.

In-4° de 15 foi numerotate. Tipărit cu negru și roșu. Titlul ocupă două pagine.

La începutul hatișerifului se află cuvintele acestea :

Mulgibinge amel olună, adecă: După cum înlăuntru să cuprinde, așa să se urméze.

Locul tungralii înpărătești.

Sunt exemplare în cari titlul lipsește. În acestea, cuvintele de mai sus sunt înlocuite cu următoarele :

comentariul care se vede în ediția lui Eder dela Cluj sub titlul de : *Supplex libellus Valachorum Transsilvaniae*.

București : Biblioteca Academiei Române.

548. *Petiția Românilor din Transilvania*, cu note istorico-critice de Eder. Cluj 1791.

SVPPLX LIBELLVS | VALACHORVM | TRANSSILVANIÆ
Iura tribus receptis nationibus communia | postliminio sibi adseri | postulantium. | Cum notis historico-criticis | I. C. E. | Civis Transsilvani. Claudiopoli. | Sumptibus et Typis Martini Hochmeister, Caes. Reg. Dicast. Typographi & pr. Bibliopolae. MDCCXCI.

In-4° de 59 pagine.

Pe verso titlului se află, ca motto, cuvintele :

Non potest videri desiisse habere, qui nunquam habuit. Reg. Iur. 208. in Digest.

Mai jos :

IMPRIMATUR. C. Eszterházi. m. p. Claudiopoli, die 10 August : 1791.

Prefața editorului Josephus Carolus Eder :

Praefatio Editoris.

Duplex est hominum genus, quos vel primo obtutu hic commentarius offendat: alterum eorum, qui cum ipsi alienigenae sint, ita que prope ut Valachi in hac provincia agant¹⁾ communem hanc caussam rati, rerumque novarum cupidi, limis nimirum oculis, quidquid ad confirmanda vetera Civium Transsilvanorum jura pertinet, intuentur. Sed his quidem fucis Patriae, si haec nostra non placeant, quid responderi, quid consilii dari possit, ut ab hac se molestia liberent, cuique promptum est. Sentiant ipsi, ut lubet, eorum morari judicia nihil attinet, neque iis haec, cuiusmodi sunt, scripta sunt.

At vero sunt alii cum exteri, tum fortasse etiam Cives hujus provinciae, quorum nimirum habenda nobis ratio. Hi quum viri boni sint atque humani, naturae suae temperamento eorum se nimirum partibus adjungunt, quos esse miseros putant, facileque sibi persuadent, eosdem, qui miseri sint, etiam injuria adfectos esse. Quod quidem judicium, quatenus ad Valachos nostros attinet, isto, de quo agimus, supplici libello vehementer confirmari oportuit; quum verisimile non sit, istam nationem, nisi evidenti caussae aequitate niteretur, preces suas ad regium adeo solium fuisse delaturam. Hac itaque veritatis specie diluenda, atque Principibus Ordinibusque Patriae meae, qui palam adeo illatae Valachis injuriae postulantur, ab hac suspitione liberandis operae nimirum pretium facturum videbar.

Res, de qua agitur, in summa haec est. Articulo sexto comitiorum anni 1744. decretum est: «Valachos nobilitari praerogativa gaudentes ei na-

¹⁾ Sok helyeken majd nyilván való erőszakkal élődnek a' több Nemzeteken és azoknak határin. *Approbat. Const. P. 3. tit. 5.*

«tioni e tribus receptis, Systema hujus Principatus constituentibus, ubi per «adeptionem bonorum Sedem fixerint, absque quartae nationalitatis erectione, «annumerari: at vero, ne Systema hujus Principatus evertatur, jura trium «illarum nationum ad plebeos Valachos extendi, aut hos itemque alios ad «venas numerum inter nationes facere non posse». Atque hunc articulum Princeps aequissimus, legumque Patriae retinentissimus Leopoldus II. Rescripto ad Ordines Provinciae Florentia 18. Maji anni hujus, quem agimus, exarato pro Basi eorum, quae in favorem Valachorum statuenda sint, haberi imperat. Contra Valachi eundem articulum sibi injurium esse queruntur, quod olim, atque adeo ad Seculum XVII. ampliora eorum, eademque, quae Hungarorum jura fuerint. Id ergo efficiendum, ut doceatur, Valachorum Nationem inde ab Hungarorum in has ditones ingressu nequitam eo, quo nunc tres, systema hujus Principatus constituentes, quas receptas vocamus, nationes jure Civitatis Transsilvaniae fuisse fruitam, atque idcirco articulum illum memoratum anni 1744 justum esse, citraque omnem afferendae Valachis injuriae suspicionem pro Basi legum de Valachis rogandarum, ut Princeps imperat, haberi posse.

Istuc num commentariolo isto meo praestitum sit, sensatus lector viderit. Ego quidem effecisse mihi ita cumulate videor, ut dubio locus non sit. Atque adeo redundare etiam aliqua videri possint, eritque fortasse, qui mihi inclamet: Sed nunc non erat hic locus. Atqui certe, dum expendas: si perstes tamen, non jurgabor, sed orabo: aequus ut accipias, quae una obtuli parerga etiam ad Patriam pertinentia neque facile obvia.

Ceterum quum quid ante factum sit, veterum monumentorum fide disputo, quid deinceps fieri Valachorum gratia Patriae intersit, non attingo, neque id seu possum, seu volo. Et vero Proceres Patriae meae dare adeo jam operam video, ut, quatenus ex provinciae institutis fieri possit, horum hominum commoda augeant. Quod si fiat, secundis, gratulantibusque Civibus Transsilvanis universis factum iri, de me praestare, de ceteris, ut est humanitas nostrorum temporum, tuto judicare possum. Scribebam Cibinii 3. Aug. 1791.

București : Biblioteca Academiei Române.

549. *Trepetic de semnele omenesti*, (Iasi) 1791. — Rusește și românește.

ТРЕПЕТНИКЪ	ТРЕПЕТНИКЪ
О ЗНАКАХЪ	ДЕ СЕМНЕЛЕ
человѣческихъ.	оменещи.
Переведено изъ	Тълмъчтъ динь
Астрономическихъ	Астрономическъ и
и физическихъ на-	физическъ лвъць-
укъ,	туръ,
Спреобщенемъ се-	Ку лпреонарѣ аче-
дми планетъ, кто	лоръ шанте плане-
подкотою плане-	те, чине ши сунтъ
тою родился,	каре планетъ сау
	вѣскуть,

Назначено п 30. Сау .ѣсемпачь шп
дней вгоду, ко- 30. де зиле .ѣт-
торіи велпкнн вре- рунь ашь, каре а-
ди на посять че- дукъ маре стрпкъ-
ловѣку ежелн неу- чюне омулуп де ну
стережеться. съ ва шънн.

1791. Септеврие, 30.

Am văzut numai câteva foi.

Tipărit cu caractere rusești, pe două coloane, în stânga textul rusesc (caractere drepte), în dreapta cel românesc (cursive).

București : Biblioteca Academiei Române.

1792.

550. Acatist, Sibiu 1792.

Ѣ К Ѣ Ѡ І Ѣ Т | Ѣл прѣ Сѣнтѣй Нхекх- тоарей де Дѣнезѣс, шн ѡл- те Ікадѣсте
шн Рѣгхчснн | фѡартѣ де фолѡс. | Кс Бѣгоселокѣнѣл Прѣквсѣнн- цѣтсѡлѣ Дѣмнѡлѣ Д.
Г Ѣ Р Ѣ Г І М Ъ Ѣ Д Ѣ М О Е Ѣ Ч Ъ | Ѣпскѡ Неоуѣлвр ѡл Ѣрдѣл. | СѢБІН. | Ѣ Тѣ-
пографѣл ѡлѣ Петрѡс | Бѡрт, Тѣпографѣл Неоуѣ- ннцнлвр. ѡнѡл ѡлѣчк.

In-8° mic, de 2 foi și 622 pagine. Titlul și paginile, tipărite cu negru și roșu, sunt încadrate. Volumul cuprinde câteva gravuri pe lemn.

La sfârșit :

Lui Dumnezeu celui în Troiță slăvit i să cuvine
Mulțămită, cinste, laudă și închinăciune,
Că ne-au ajutat de am scos din typărit
Acest sfânt și Dumnezeesc Acathist.
Cu smerenie rugăm pre tot pravoslavnicul cetitoriu
Să priimască acest sfânt odor de suflet folositoriu,
Și unde va afla vre-o greșală, cu blândete să fie ertătoriu,
Ca și Dumnezeu să-î de tot binele aici, și în vécul cel viitoriu.
S-au diorthosit prin noi smeriții Feciorii,
Cariî sântem lucrători,
Mihail din vestita cetate Sibiului,
Și Radul din sfânta Episcopie a Râmnicului.

București : Biblioteca Academiei Române (daruit de Prof. N. Dobrescu).—Galați : Bi-
blioteca Urechiă.

551. Catavasier, Iași 1792.

Ѣтрѡс слака ѡ Оуѣнѡл Дѣнезѣс .Ѣ Трѡйцѡ Слѡжнѣтѣ.
Дѡпх млѡстѣка порѡннх ѡ ѢПЪРЪТѢЩН СѢЛѢ МЪРІРН СѢКЪТЕРІНН
ПЛЕЪІЕВНН, Пре Благочестѣкѣй ѢПЪРЪТѢСѢ ѡ тоатѡ Россѣл : Ѣтрѡс фѣрнчнѣ
знѡл ѡ Мошннѡтѡрѡлѣй СІ Бннѣ кредннчѡсѡлѣй Дѡмнѡ шн Марѣ Кнѣзѡ ПѢБѢЛѢ
ПѢТРѡВІЧѢ шн ѡ соцѣй Лѣй Бннѣ кредннчѡсѡлѣй Дѡлмнѣ шн марѣ Кнѣгннх МѢРІЕ
ѠѢѠДѡРѡКНН, шн ѡ фнлврѡ Лврѡ Бннѣ кредннчѡшнлврѡ дѡмнн шн марн
Кнѣжн ПЛЕЪІАНДРѢ ПѢВЛОВІЧѢ шн КОНСТѢНТІНѢ ПѢВЛОВІЧѢ шн ѡ Бннѣ

Râmnicului, ani trei sprezece, iar acum s-au înălțat în scaunul Mitropoliei Ungrovlahiei, — am dat în stambă aciastă Dumnezeiască carte, întru care să cuprind cazaniile Duminecilor preste anū, ce are fiește caré în sine tâlcuire evangheliei Duminecii pentru mai bună înțelégere norodului de obște.

Așijderé aciastă carte cuprinde atât și alc praznicilor celor înpărătești cazanii, cât și din petréceré cé înnaltă și plină de râvnă Dumnezeiască a unora sfinți, ce au pătimit pentru Mirele sufletelor, dela carele să și încununară, și fericirii ceii de véci să făcură moșteni.

A aceștii cărți fiește care Didahie la zioa sa a ceti cu glasū luminatū întru adunare norodului besericescū, datori sântem, spre înțelégere ascultătorilor, spre deșteptare sufletelor celor amețite de bețiia patimilor. Și măcar de să și află mulți de cei carii cu greu priimesc spre ascultare mântuitoare propovedanie, întunecată fiind minté lor cu dulcețile trupești; însă pentru unii ca aceșté, mai vârtos să nu încetéze cuvântul mântuirii. Căci întru cé dé pururé învățatură de mântuire sufletelor lor și infricoșare muncilor de véci, căroră vor fi moșteni ceii ce nu să părăsesc de răotăți, doară să vor deșteptă și unii ca aceia spre luminaré pocăinței. Iar a nu să ceti întru adunare Beséricii Cazania a fiește căriia Dumineci și zile ce să prăznuesc praznicele céle înpărătești și sfinții ceii ce s-au nevoit pentru Hs., iată că cu totul norodul cel prostū vor petréce întru întunérecul ne-științei. Datorū iaste dar și fiește carele creștinū a suppune auzul său spre ascultare Dumnezeestii învățaturi și a plini poruncile Mântuitoarului, carele cătră unii ca aceșté grăiaște: Fericiti sânt ceii ce aud cuvântul lui Dumnezeu, și-l păzesc pre dânsul.

Al dréptei credinței voastre următorū și plecatū,

Grigorie Synghelū, Râmnicianul.

La sfirșit, după arătarea cuprinsului:

Typăritu-s-au aciastă sfântă și Dumnezeiască carte prin ostenéla diorthosirii smeritului între Ieromonahi Grigorie Synghelul Râmnicianul.

Cu smerenie dar te rog, dreptū credinciosule cetitorū, cetind pre aciastă carte, unde vei află greșală, sau în cuvinte, sau în slove, îndreptéză cu blândéte ne-ponosluindu-mi, căci omū, pătimaș sânt și eu, așijderé ținutū de slăbiciuné firii, caré nu lasă nici un pământénū a rămáne fără greșală, iară cel bogat întru milă să te învredniciască fericirii de véci.

București: Biblioteca Academiei Române.

553. Ceaslov, Iași 1792.

Ⲡⲧⲣⲱ Ⲅⲗⲁⲗⲁ ⲁ Ⲑⲩⲛⲱⲗ Ⲙⲓ-ⲛⲉⲗⲱⲱ Ⲡⲧⲣⲟⲓⲥⲱ Ⲅⲗⲱⲕⲓⲧⲱ. | ЧѲСОСЛОВЪ
ѲКѲМЪ ТѲПѲРѲТЪ ДѲПЪ ѠРѲНДѲАЛА | ЧѲЛѲШ ГРЕЧѲСКѲ, ШИ РѲСѲСКѲ, Ѳ ЗНАЕЛЕ | ПРѲ
ЛѲМИНАТѲЛѲШ ДѲМѲ. | Я П Ѳ К Г Я Н Д Р Ѳ К О Н Ѳ Т Я Н - Д Я Н Ъ М О Р Ѳ З Ъ Р О Ѳ -
Р О Д Ъ. | Ⲡⲧⲣⲱ ⲁⲧⲗⲁ ⲘⲐⲛⲓⲉ ⲁ ⲙⲱⲣⲓⲓ ⲱⲗⲁ. | КѲ БЛАГОСЛОВѲНѲ ПРѲ ѠѲѲИ-
ЦѲТѲЛѲШ. | КѲРѲ ГЯВРѲИЛѲ. | МѲТРОПОЛѲТЪ ⲁ ТѲАТЪ МОЛДѲВА. | ШИ С-АѲ ТИПѲ-
РѲТЪ ДѲ ПРОТО ІѲРѲЙ | СТѲПѲЖНѲРИАѲРЪ МОЛДѲКѲЙ БАЛѲХѲЙ ШИ ⲁ БИСАРАБѲЙ МѲХѲЙАЛЪ
ѲТРѲКЛЕѲКѲЙ Ѳ-ТРѲ ⲠѲШѲ ⲁ СА ТИПОГРѲФѲѲ Ѳ ТѲРѲГѲЛЪ | ЯШѲЛѲШ ⲠⲧⲁНѲЛЪ ДѲЛА ХѲ:
ѲѲѲѲ. | ⲁПРѲЛЪ К.

In-8° mic de 3 foi, 458 pagine și iar o foaie.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Hristos pe cruce, săpată de «Protoierei Mihailū (Strelbičhi)». In celelalte foi liminare se mai află trei rugăciuni, arătarea cuprinsului și o altă gravură semnată de acelaș.

Pe ultima foaie se află :

Pravila care au dat-o űngerul Domnului marelui Pahomie.

Picot, *Strelbickij*, 363 (27), n° 24.

554. Ducere de mână cãtră frumoasa scrisoare, Viena 1792.

Д У Ч Е Р Ъ Д Е М Ъ Н Ъ | къръкъ | Фрѣмоаса Екрисоаре Рѣмжнѣскъ | пентрѣ | Лѣтрѣвинцаре Шко(а)лелоръ че- лоръ Націоналничи рѣмжнѣщй. | Л ВІЄННІА Ла ж. Стефанъ де Нокаковичъ | Л Глакено сжреѣскъ рѣмжнѣскъ ши а лимбелоръ рѣскрѣтѣлшй прикелегиата тѣпографѣе. | 1792.

In-8° de 8 foi și o tabelă litografiată.

București : Biblioteca Academiei Române.

555. Dimitrie Eustatievici, Scurt izvod pentru . . . scrisori, Sibiu 1792.

Е К Ѣ Р Т Ъ Й З В О Д Ъ | пентрѣ | Лѣскрѣрй де ѡбще ши де килѣнь ѣ скри-сѡрй де мѣлате кѣпѣрй. | Дебре Лѣмбеа словенѣскъ пре лѣмбеа Рѣ-мжнѣскъ | скѡсъ ши ѣтокмѣтъ, спре | фелѡсѣлъ Прѣнчиларъ Неѡѣнищй. | Принъ | Д Й М Ы Т Р І Є Ъ V Г Т Ы О І Ъ В Й Ч Ъ. | Директорѣлъ Шко(а)леларъ Неѡѣните На-ціоналнищй .ѣ М: П: Ярдѣласшй. | Екъ кѣнде фѣрѣз легѣтѣрѣкъ кѣ 9. крѣйцѡрй. | ЕЙБІЙ, Л Кесѡрѣв Крѣѣска Рѣмжнѣскъ При-вилегіата а Рѣскрѣтѣлшй Тѣпографѣе а лшй | П(е)трѣ Бѡртъ 1792.

In-8° de 1 foaie și 124 pagine.

Pe titlu se află pecetia cu cuvintele : «K. K. Normalschule».

București : Biblioteca Academiei Române.

556. Octoih, ed. IV, Blaj 1792.

Е К Т ѡ Н Х Ъ | Шй | Елѣжбеле Еѣицилар де Ѡ(в)ще | Йкѣм апѡтра ѡарѣ къ ѡдѡѡерѣ Бечѣрнѣлар | а фѣще кѣрѣм Глас, Дѣминекѣ сѣра, ѡше-зѡт, ши тѣпѣрѣт, дѣше рѣндѣлѣ Бесѣри-чѣй Рѣскрѣтѣлшй. | Еѣпт Етѣпжнѣрѣкъ прѣ Лѣнѣлѡтѣлшй Лѣпѣрѡ-тѣлшй Рѣмжнѣнилар Принѣлшй Ярдѣласшй, | Йпрѡчи Йпрѡчи : Дѡмнѣлшй Дѡмнѣлшй, | Ф Р Й Н Ц Й Ш К. | Кѣ Благословѣнѣа Мѣрѣй сѡле Прѣ лѣминѡтѣс-лшй, ши Прѣ ѡ Еѣищѣлшй Влѣдѣкѣлшй | Фѣгѣрѡлшй. | І ѡ Й Н Н Б Ѡ Б Б. | Тѣпѣрѣт .ѣ Блѣж, | Л Тѣпографѣа Семинѡрѣлшй. | Йнѣй дѣла видѣре ѣст. Йрѣ дѣла Хѣ. ѡлѣѣв.

In-4° de 2 foi și 424+196 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului e reprezentat Sf. Ioan Damaschin, gravat de «Dimitrie Finta».

Se găsesc exemplare în bisericile din Ardeal.

București : Biblioteca Academiei Române.

Popp, *Disertație*, 48. — Iorga, *Scrisori și inscripții*, II, 17, 102, 130, 174, 175, 184, 190, 211.

557. Octoih mare, București 1792.

О К Т ѡ Н Х Ъ. | Грѣчѣще сѣ клѡмѣз, Параклѣтѣкѣй. | Йре ѣтрѣ сѣне Тѡатѣ слѣжба че сѣ кѡдѣе, | Лѣкѣ ши Параклѣсѣлъ чѣлъ мѣкъ ши чѣлъ Мѡре | ѡле Прѣчѣстѣй. Шй

la sfinți părinți și de la cei mai aleși vechi și noi învățători și izvoditori; lângă aceia s-au și scurtat, ca cu lungime sa să nu poată îngreuia urechile cuiva, și ca cu scurtare sa să poată atrage cătră sine pre ascultători cătră auzire, ascultare și înțelegere. S-au rânduit aceste învățături la toată Dumineca și la sărbătorile sau praznicele cele mari preste tot anul. Pentru aceia în zilele acele să să citească prin toate bisericile, precum în orașe, așa și pă la mănăstiri fără tot felul de punere de pricină. Și pentru aceia noi pre pré osfințiți Episcopi frățește poftim și porâncim, ca aceste cazanii și învățături, cele ce s-au adunat și s-au tipărit (mai nainte în Rosia, și pentru Rosia, iar acum la noi sărbeste pentru Sărbii s-au făcut, și după limba sărbescă s-au prefăcut în limba rumânescă pentru Rumâni) prin toate bisericile, nici una lăsând, și în fața singurii Episcopilor, (deca nu cumva Episcopul pentru vre-o gré pricină nu ar puté propovedui), să să citească negreșit de bună sémă; dar întru protivnică întâmplare, să nu lase pre cei nebăgători de sémă preoți fără vrédnică pedépsă, adecă: cu opriré dela sfința slujire, sau cu opriré dela veniturii, sau cu alt oareșcare chip, decă s-ar întâmplă vre unul din preoți care nu ar grijii de aciastă mare și vrédnică datorie, în toată Dumineca și la toată sărbătoară prăznuitoare de a cetii pomenitele învățături. Iar ca singuri Domni și părinți Arhieriei de aceia să grijască, să să nevoiască și să priveghieze, nu trebuiaște a pomeni, pentru că singură datorii lor aciasta poftéște și cunoștința cugetului siléște.

Lângă toate acesté, aducem aminte și aciasta, precum prin acest feliu de rânduială cetiré acestor învățături nu dá pricină și întâmplare preoților acelora cari sânt învățați, și pot propovedui, ca ei dela faceré cuvintelor propoveduitoare după învățatura și datorii sa ar fi dezlegați și ertați, nici de cum. Pentru că singură învățatura, cu caré ei sânt luminați de a face și a spune cuvinte de învățatură propoveduitoare în zilele ce să cuvine, de nu vor fi cu vre-o gré lipse înpoverați și îngreuiați, îi îndatoraste negreșit a propovedui. Pentru că prin acest feliu de învățături și propoveduirii cu ostenéla lor făcute, și talantul lor să descoapere, și de mai bună cinstire să învrédnicesc la turma sa, și la mai mare vrédnicie, și la mai innaltă tréptă să gătesc: «preoți cei ce bine să nevoesc, de îndoită cinste să să învrédniciască, mai vârtos cei ce să ostenesc întru cuvânt și întru învățatură», după cuvântul Apostolului. Invățăturile și propoveduirile făcute după staré vrémii aceia, locului aceluia, oamenilor și obicéurilor și năravurilor lor, pré multú sânt folositoare și pot fi bine priimate. Și pentru aceia niminé din preoți cei învățați să nu priiméscă aciastă rânduială a cetirii învățăturilor acestora, înlocú de prilej de a să părăsi de laudata sa indeletnicire întru faceré și grăiré propoveduirilor prin ostenéla sa, afară de când ar avé vre-o pré mare înpiedecare, după cum mai susú s-au zisú. Și așa atuncé Cazaniia cé rânduită la zioa aceia să fie dator a o cestl...

București: Biblioteca Academiei Române.

559. Catavasier, Blaj 1793.

Se mai găsesc exemplare pe la biserici.

Popp, *Disertație*, 48. — Iorga, *Inscripții*, II, 293, 295.

560. Catavasier, (București) 1793.

К И Т Ы Е Ы Г И Ъ Р Ю | ЫКЪМ ѿтрос ѿчѣст кѣп ѿицзѣт шѣ | Тѣпзрѣт ѿтрос
 ѿтѣта Дѣмнѣ ѿ прѣк | ѿсминѣтсѣшн шѣ прѣк ѿицзѣтсѣшн | Дѣмнѣ | Ы ѡ Ы л ѣ
 ѣ ѿ н д р ѣ К ѡ н с т а н д ѣ н М ѣ р ѣ з ѣ н | БОГЕОД | Кѣс Благословѣнѣшн шѣ кѣс тоатѣ
 кѣл-тѣѣла сѣѣицѣтсѣшн Мѣтросполѣтъ | ѿ тоатѣ ѣггроклаχѣ | К ѣ р Ф І Л Ы Р Ѣ Т . |
 ѿтрос-ѣлѣ ѣа: ѣнѣ: ѣл Бѣѣцѣн прѣк | сѣѣицѣн сѣлѣ, шѣ ѿтѣѣюл ѣнѣ ѣл | пѣсторѣен. | ѿ ѣнѣл
 Дѣла мѣнтѣѣрѣк ѣлѣмѣн ѣѣѣѣг. | Дѣ Дѣмнѣтрѣе Петрѣѣѣѣч Бѣск. Тѣпѣ.

In-8° mic de 6+172 foi (numerile 166–169 sunt de două ori). Primele 6 nu sunt numerotate și cuprind: titlul, stema îndoită cu versurile reproduse mai jos, prefața Arhimandritului Grigorie și o gravură pe lemn.

Versurile asupra stemei formează un acrostih cu numele «Alexandru»:

Stihuri zece de câte doaoșprezece slovniri ale peceții pré luminatului Domn.

Acéste doao sémne, ce'n pecét'am pus,
 Luminat Domnului nostru i-s-au adus.
 Eșiți, Muse, cântând întimpinați-l,
 Cu flori de crin frumos încununați-l.
 Slăvēscă-se și'n mulți să se vētēscă.
 Alexandr' iros, în Țara-Rumânēscă.
 Noroade, mâini, ochi să rădicați,
 De!a ceriū fericire să-i rugați.
 Raze de aur anii să-i înmulțēscă,
 Umeri protivnici să se zdrobēscă.

Din prefață estragem sfârșitul:

... Deci dină ostenélele céle multe ale acelor Părinți și dascali s-au adunat aici acéste puține cântări, pre care le numim Catavasii, pentru mai îndemânare și deprinderé copiilor, ce să îndeletnicesc la învățatura cântărilor. Și dar vă rog, priimiți cărticica acăsta ca o steblă de flori, pre care o întinde voao pré sfînțitul păstorîul nostru de acum, și cunosând folosul ei, rugați pre Dumnezeu pentru întărire sfintei Besérici și pentru îndelungata păstorie a plinului de râvnă duhovnicăscă Părintelui Ierarh. Iar cu toții să ne rugăm pentru îmulțiré de ani cu fericire ai pré luminatului și pré înnălțatului și cu toate darurile îpodobitū Domnului nostru Alexandru Muruzi Voevodū și a tot strălucitului palatului înnălțimeii sale, întru al căruia auritū vēcū, în cel dintâu an al domniei Măriei-sale s-au typărit.

Tuturor plecatū, Smeritul Arhimandritū,

Grigorie Râmnicianul.

La sfârșit se află arătate „céle șapte pacate de moarte ca în chip de copaci, la rădacinile carora urmēză alte zēce pacate“.

București: Biblioteca Academiei Române.

561. Ceaslov, Viena 1793.

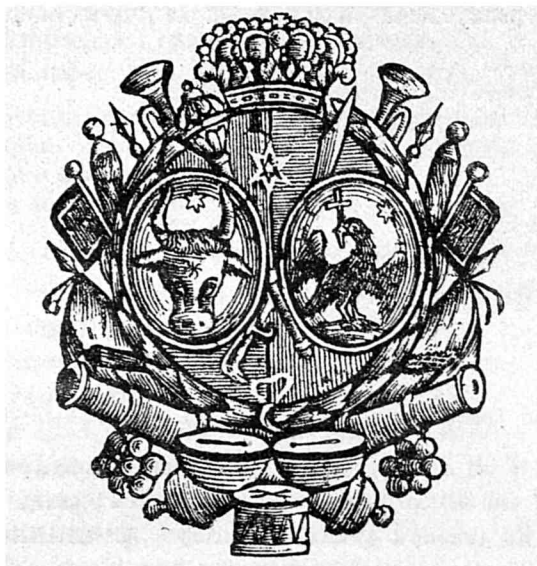
ѿтрос мѣрѣрѣк сѣѣѣтѣн дѣ, | ѡ фѣѣицѣз шѣ недѣсѣицѣѣтѣѣ | Трѣѣѣѣѣ ѿ тѣтѣлѣшн,
 шѣ ѿ фѣѣѣѣшн шѣ ѿ | сѣѣѣтсѣлѣшн Дѣѣѣ, кѣртѣк ѿчѣста | Ч Ы Г О Г Ѧ О Б ѣ | ѿтрос

Pe verso titlului se află stema îndoită (facs. 313) și versurile acestea :

Stihuri politicești:

Sémnele Românilorū cele dintru începutū fericite
Cu adevăratū dela Roma zburândū în Dachiia sântū venite.

313. — Stema din *Hrisovul* dela 1793.

La sfârșitul textului hrisovului se află monograma Domnitorului și pecetia cea mica domnească cu chinovar roșu. Urmează apoi contrasemnările logofeților și condicarului, precum și cartea de blestem a Mitropolitului Iacov și a Episcopilor Antonie al Romanului și Veniamin al Hușului.

București : Biblioteca Academiei Române.

565. *Mâna lui Damaschin*, Sibiu 1793.

М Ж Н И Л С Й Д Я М Я С К Ы Н | Ж К ъ М | Ж Т Ж Й Ж Т Р - а ч е с т к и п п е | Ж ц е л е с
д ш з а т х к с м ъ а т е | а л т е а д а ѡ с е р ж н д с і а й | Ж к о г х ц і т х | ш и | т в и х р і т х, п е н т р ѡ ф о -
л ѡ с ѡ д е | ѡ б е щ е ж л П р а в о с л а в н и ч л а ѡ р | д е Б е с ѣ р и к а Р х с з р и т ѡ - л ѡ й . | С И В І Й | Л а
ж н ѡ л д е л а Х ѣ ж л ѡ ч г .

In-8° mic de 4 foi și 74 pagine (numerotate exact până la p. 56; ultima e numero-
tată : 37) și o foaie pentru greșeli.

Verso titlului e alb.

Din introducere estragem urmatoarele :

Cuvânt înainte despre mâna lui Damaschin.

Înțelegând despre mâna lui Damaschin cât folos în sine cuprinde în rândul trebilorū Bisericii noastre a Răsăritului, doriām, în ce chip cerbul de izvoarāle apelor, ca învățatura și înțelesul ei să-l apuc. Decī cu vrēme, dupā ce cu dēdinsul despre dānsa am cercat, imī cāzū la mână niscari scrisori, care foarte pre scurt nicī pré chiar descoperiia acest meștesug; pusei dar strădanie, mă slobozii cu ajutoriul lui Dumnezeu spre înțelesul ei, ispitii și cărțile sfinteī Besericī, dupā oare ce oste-

nělă, ajunsei meșteșugul mâinii lui Damaschin cu învățătura și cu înțelesul ei, și așa mai vărtos mă încredințai despre folosul ei cel neprețuitul.

Cu învățătura acestui meșteșug, orî acasă, orî pre drum, sau orî unde ai fi, de rost și fără carte, mai curând doară și fără greșală de cât altul pre carte, despre rânduialele Besericii noastre te poți îndreptă și încredință, de unde vei ști; că toată pashaliia, ce să află prin ciasloave, prin psaltiri sau și prin alte cărți besericești, iaste alcătuită după mâna lui Damaschin, pentru care îndreptătorii pashalii și tipografii, de nu vor fi deprinși întru acest meșteșug, să pot sminti, și s-au și smintit unii întru așăzare rânduialelor celor besericești de preste anî, fiind și ei înlocma ca ceia lalji oameni cu slăbiciună firii omeneshi încungțurați . . .

Să chiiamă acest meșteșug iscusit mâna lui Damaschin, căci că tot meșteșugul ei pe mână să arată, și tot cluciul pashalii pe mână să socotește de rost, și iaste, precum am luat, izvodită cu mare meșteșug de pré osfințitul chyr Damaschin Episcopul Râmnicului, iară înțelgeré ei iaste lesne celor nevoitori . . .

Și am dat în Sibii, 21 Februarie, anul 1793.

Al pravoslaviei voastre de bine voitoru,

Ioann Halmaghî, Vicareș.

București: Biblioteca Academiei Române.

566. Molitvenic, Râmnic 1793.

МІЛІТВЕНІК | ІКСМ ѿнтрѣ ачѣст кнѣзь с-ѣс Тѣпкрѣт, ѿнтрѣ | ѿнтрѣ
Домніе, ѿ прѣ Ламинѣтсѣши Домнь | ІС ѿ ЛЕЉІНДРЪ КѢНГІАНТІН
МЪРЪЗІН БОЄБОД. | Кѣ Благословѣніа, шѣ кѣ тѣатѣ кѣлтсѣла | Прѣ сфѣнци-
сѣле Ювнѣторѣши де Дѣнезіс, | Кѣрѣс Кѣр | НЄКТІРІЄ | Єпіскопсѣ Рѣмнн-
кѣсѣн. | ѿ сфѣнта Єпіскопѣ ѿ Рѣмннкѣсѣн. | Лѣ ѿнѣл Дѣлѣ Хс: ѿѿѿг. | С-ѣс Тѣ-
пкрѣт де Дѣмѣтрѣ Єнн Пѣпа Мнхѣн | Тѣпграфѣсѣ Рѣмннчѣнѣсѣ. | Шѣ де Гѣѣрѣте
Єнн Пѣпа Кѣнѣстандѣн Тѣп. | Рѣмннчѣнѣсѣ.

In-4° de 4+360 foi. Primele 4 nu sunt numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 25 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află chipul S-lui Nicolae și următoarele versuri:

Stihuri politice 4 închinat sfântului și făcătorului de minuni Nicolae.

Ție dintru ale tale, Ierarhe sfinte,
Acest odoră aducem cu sufletu fierbinte;
Tinde-ți dar sfânta mână și-l priiméște
Și cu rugăciună ta pre toți ne păzéște.

La sfârșitul arătării cuprinsului:

Purtătoriu de grijă și chieluitori la prefaceré typografiei și la typărire acestii cărți fiind sfinția-sa Chir Grigorie Irodiaconu, Iconomul Sfintei Episcopii.

București: Biblioteca Academiei Române.

567. Polustav, Blaj 1793.

ПОЛЪСТІЕВЪ | ТѢУИ: ДЪИХЪ РЖНДЪСЪ: | БЕСЪРИ: РЪСЪ: КЪ ВЛА: | ПРЪКЪ ДЪСЪ: ШИ ПРЪКЪСЪ: | ДЪИХЪСЪ ДЪ: ІСЪІНН | БЪІБЪ БЛАДИ: ФЪГЪ. | ЖЪ БЛАЖЪ ІНЪ ДЪ: АУЧЪ.

In-8° mic de 2 foi, 723 pagini și 4 foi. Tipărit cu negru și roșu, cu 19 rânduri pe pagină. Titlul este încadrat într-o gravură mare sapată de Sandul; gravurile celelalte sunt sapată de Petru T(ipograful).

Nasaud: Biblioteca Cap. Marțian.

568. Psaltire, Viena 1793.

ЖЪТРСЪ МЪРІРЪКЪ ФЪІТЕЙ ДЪ Ѡ | ФЪІНИЦЪ ШИ НЕ ДЕСЪРЦІТЕЙ ТРОЙ- ЦЪ А ТЪТЪСЪІ, ШИ А ФЪЮСЪІ ШИ А ФЪІТЪСЪІ | ДЪХЪ, КЪРТЪКЪ АЧАСТА | ПЪ І П Т И Р Ъ | ЖЪТРСЪ КЪРЕ СЪ КЪІРІНДЪ, КЪДІСМЕЛЕ, | КЪІТЪРІЛЕ, ШИ ПЪАМІ АЛЕШЪ .ЖЪ- ПРЕДЪИХЪ КЪ РЖНДЪЕЛЕЛЕ МЪРЪ, ШИ ЧЛА: С-АДЪ ДЪТЪ ЛА ТИПЪРЮ КЪ БЛАГОСЛОВЕНІА А ІРХІЕПІСКО- ПЪСЪІ ШИ МІТРОПОЛІТЪСЪІ ДИИ КЪРЛОКЪ, | ЖЪ ГЛАКЕНО-ЖЪРЪКЪСЪКА РЪМЖИТЪСЪКА ШИ А ДИИ-ВЛАВЪ РЪСЪРІТЪСЪІ ТЪПОГРАФІЕ. | ЖЪ БІЕННА ІСЪТРЕЙ .ЖЪ АНДА ДЕЛА ЗИДІРЪКЪ АС- МІИ АСТА (tipărit greșit АСТА) ІАРЪ ДЕЛА НАІРЪКЪ ДЪИХЪСЪІ ЧЪКЪ | ДЪИХЪ ТРСЪІ АУЧЪ. ІНДІКЪСА АІ. КЪ | ЖЪГЪДЪІНЦА ЧЕЛЪРЪ МЪІ МЪРІ.

In-8° de 7 foi fără număr și 179 numerotate. 28 de rânduri pe pagină.

Verso titlului alb. Urmează apoi o predoslovie despre însemnătatea psaltirei și obișnuitele instrucțiuni pentru citirea ei. În fața textului se află o gravură reprezentând pe David.

Galați: Biblioteca Urechia.

1794.

569. Apostol, Râmnic 1794.

І П О С Т О Л Ъ | ЧЕ АРЕ .ЖЪТРСЪ СІНЕ ФЪПТЕЛЕ ШИ ПОСЛАІНІА | ФЪІЦИЛОРЪ ІНОСТОЛІ. ІАКЪМЪ ДЪ ІЗ- НОВАКЪ ТЪПЪРІТЬ, ШИ КЪ МАНЪ БЪНЕ .ЖЪІДРЕП- ТЪРИ ДЪІВРОСІТЬ ШИ АДЪХЪІТЬ. | ЖЪ ЗИЛЕЛЕ ПРЪКЪ АСМІНАТЪСЪІ, ШИ ПРЪКЪ | ЖЪІЗЦАТЪСЪІ ДЪІМЪ ІСЪ І П Л Е ЖЪ І Н Д Р Ъ К О Н С Т І А Н Т І Н Ъ | М О Р Ъ З И К О Е В О Д Ъ . | КЪ БЛАГОСЛОВЕНІА ПРЪКЪ ФЪІЦІТЪСЪІ | МІТРОПОЛІТЪ ІАВЪ ЖИГРОКЛАХІЕН КЪРІС | КЪРЪ Д О С І О Е ЖЪ | ШИ КЪ ТЪАТЪ ДЕСЪРДІА ШИ КЕАТЪІАЛА ПРЪКЪ | ФЪІЦІИ СЪЛЕ ІВІТЪРЮАШИ ДЪ ДЪІНЕЗІС | КЪРІС КЪРЪ Н Е К Т І Р І Е | Е П І С К О П С Я Р Ж М Н И К С А Ш И . | ЖЪ ФЪІТА ЕПІСКОПЪ А РЖМНИКЪСЪІ. АА ІНЪСЪ МЖИТЪІРІИ АУЧЪ. | С-АДЪ ТЪПЪРІТЬ ДЪ ДЪІМІТРЕ МІХАИЛО- КІЧЪ ТЪИ. РЖМНИЧЪСЪІ. | ШИ ДЪ ГЕВЪРІЕ СІИ. ПОИ. КЪІСТАНДІИ. ТЪИ. РЖМ.

In folio de 3+151 foi. Acestea din urmă sunt numerotate. Tipărit cu negru și roșu, cu 38 de rânduri în pagina plină. Paginile sunt încadrate în chenare de linii.

Pe verso titlului se află stema ambelor țări (facs. 314) și 10 «stihuri poetice» imitate după cele din *Cazania* dela Râmnic din 1748, cari și ele sunt imitate după *Evangeliiu* dela București din 1723 sau după *Evangelia* dela Râmnic din 1746 (v. mai sus).

În foile liminare se mai află o prefață semnată de Nectarie, Episcopul Râmnicului, care însă nu este decât prefața Episcopului Climent din *Apostolul* dela Râmnic din 1747 (v. mai sus p. 94).

În fața textului se află o gravură de o jumătate de pagină și versurile acestea:

Iristos, Mirele celū pré infrumsețatū,
 Boldulū morții au sfărâmatū.
 Dinū groapă ca unū putérnicū inviindū,
 Și pecețile ei nevătămatū păzindū.
 Strejarii de frică au amorțitū,
 Cândū dinū mormântū viața au strălucitu.

314. — Stema din *Apostol*, Râmnic 1794.

Apoi mai jos :

Purtătoriu de grija fiindū typografiei Sfinții sa Parintele Chyriu Chyrū Grigorie Ierodiaconulū Iconomulū Sfinței Episcopii Râmnicului.

La sfârșit se afla rugările de iertare pentru greșelile de tipar, în proza și în versuri.
 București : Biblioteca Academiei Române.

570. Bucvar slavonesc, Dubăsari 1794.

Букварь славенскій изданныи Молдавскимъ, Воложскимъ и Бессарабскимъ Протоереємъ Михайломъ Стрѣльбецкимъ, въ собственной типографіи. Въ Дубосарахъ. 1794 г.

In-8°.

Undolskij, Очеркъ, n° 3021. Sopikov Опытъ, I, p. 60, n° 188. Picot, *Strălbickij*, 367 (31), n° 27.

571. Calendar, Sibiu 1794.

КЪРНИДЯРЮ

РЪМЪНЕСК ПЕ ЫНЪА

ДЕЛА ХЪ:

1794.

Каре сз кспринде дин 365. де Зиле

Пе Йрдѣла, ши пе љлте љке-
чинѣте локсри љтокмйт.

Йрктаре де чѣле че сз љфлж љ кзриндарю.	
Чѣле љт лѣни.	нечилор кс Глѣса
Сзптѣмѣниле.	ши кс Воскрѣзна.
Дѣмнечиле.	Тѣргѣриле песте љн.
Сзрѣхтѣриле.	Йкцѣтѣри ши по-
Фжр[т]ѣле лѣни кс	кестѣри пентрс
скимѣарѣ крѣмѣи.	трѣчерѣ дин крѣ-
Рѣхрирѣ ши љпѣ-	ме фѣарте фоло-
нерѣ Сѣарелѣи.	ситѣаре ши чѣда-
Свангѣмѣ Дѣмн-	те.

СЪБІЮ. Ла Пѣтрѣ Бѣрт Тѣп: неѣни.

In-8° de 24 foi. Tipar negru; 29 rânduri pe pagină. Titlul încadrat.

Cuprinde, în afară de materia calendaristică: târgurile din Ardeal, «cinvațaluri politicești» și «arătări de vreo câteva meșteșuguri» (rețete).

Galați: Biblioteca Urechia.

572. Calendar, Viena 1794.

К Я Л Е Н Д Я Р Ю | Ла анѣла | Дѣла нѣцѣрѣ лѣи христѣе | 1794.
Кари ѣ | ПРОСТ. | Кспринзхнд љ сине 365 де зиле. | Фжкѣт | спре | љнтре-
вѣницарѣ Нородѣлѣи слакеносзрѣск ши рѣмѣнеск, | кари се љфлж љ цинѣтѣриле
Кесарю-Крѣщи а лѣѣи Рѣхритѣлѣи. | Й БІЕННА, | Ла Главено-Сзрѣѣска Рома-
нѣска привилѣгѣта Тѣпографѣ. Лѣгат | стѣ кс 12. Крѣндарѣ.

In-4° de 27 foi, dintre cari 5 albe intercalate în partea calendaristică pentru notițe. Cuprinde, în afară de materia de calendar, următoarele capitole:

Genealoghia sau carté nașterii a împăraților și crailor cariі treesc acuma în Europa.

Insemnaré Arhi-Ereilor a legii Răsăritului în ținuturile Chesaro-Crăești.

Insemnaré D. Arhimandriților.

Personale a Înălțatei Canțellariei ungarești de Curte.

Consiliu Crăire-Ungaresc Loculțineț.

Insemnaré Târguriilor mari (nundinelor) în ținutul a Cr. împ. afară de pământul ungaresc, când se fac și căt treesc.

Târgurile (nundinele) cariі se fac în Ungaria, adecă în pământul ungaresc, Banat, Srém Slavonie, și se urmesc după Azbuche.

Cei doi excessuri a Americii. O Istoriolă adevărată supra cele doao eșiri din măsură a iubirii, tradusă de pre alte limbă.

Tablă pentru banii cei buni de aur, cariî trec.

Tablă pentru banii cei buni de argint, cariî trec.

Tablă pentru măreși și petaci cătă 5 într-o mână socotind, dela 1 până la 10.000.

Tablă foarte folositoare pentru slugi, năîmitori, chirie, interes și cele lalte ce se dau și se primesc în căsătorie.

București: Biblioteca Academiei Române.

573. Ceaslov, Dubăsari 1794.

Ѡтръ слава Ѡ Оу́нѡм Дѡнѡзѡс Ѡ Трѡйцѡх славити.

Къ Порѡнка Благочестивей сѡнгуру стѡпжнитѡрей Мѡре Дѡамней нѡастре ѠПЪРЪТѢСѢИ ЄКАТЕРИНИ ПЛЕЪІЄВНИ Ѡ тѡатѡ Россѡ: фѡнды Наслѡдникъ єѢ вѡнь Крединчѡслъ Дѡмнь Чесарѡкнчь шѡ Мѡреле Кнѡзь ПѡВѢЛЬ ПѢТРОВИЧЬ шѡ Ѡ соцеѡ сѡле Бѡне Крединчѡсей Дѡамне шѡ Мѡре Кнегинѡ МѡРІЄИ ѠЄЄДОРѢВНИ, шѡ Ѡ фѡнарь Лѡрь Бѡне Крединчѡшнарь Дѡмни шѡ Мѡри Кнежи ПЛЕЪІАНДРЪ ПѡВЛОВИЧЬ шѡ Ѡ соцеѡ сѡле Бѡне Крединчѡсей Дѡамне шѡ Мѡре Кнегинѡ ЄЛНЄЛЄТЬ ПЛЕЪІЄВНА шѡ Бѡне Крединчѡслъ Дѡмнь шѡ Мѡреле Кнѡзь КОНЄТАНТИНЬ ПѡВЛОВИЧЬ шѡ Ѡ Бѡне Крединчѡслъ Дѡамне шѡ Мѡри Кнѡжне ПЛЕЪІАНДРА ПѡВЛОВНА, ЄЛЄНА ПѡВЛОВНА, МѡРІѡ ПѡВЛОВНА, ЄКАТЕРИНА ПѡВЛОВНА шѡ ЄЛГѡ ПѡВЛОВНА. Ѡрѡ Бисѡрничѡ принѡ цинѡре Єпѡрхѡй фѡнды Єкжрмнитѡрю прѡсѡнѡцѡ сѡ Кѡрѡс кѡрь ГѡБРІИЛѢ Митрополѡитѡслъ Єкатерѡнославѡй шѡ Ѡ Херсонѡсѡтаврѡкѡй.

Є-ѡс тѡпхрѡтъ ѡчѡстѡ Кѡрте че єѡ нѡмѡще Чѡсослѡкъ мѡре къ мѡате ѡржн-дѡєлѡ ѡле Бисѡрничѡй.

Дѡ Прѡто Іерѡй ѡль стѡпжнѡриарѡ Мѡлдѡкеѡй, Ѡ Балѡхѡй, шѡ Ѡ Бѡсарѡвѡй, Мѡхѡйлѡ Єтрѡвлѡцкѡй, Ѡтръ Ѡсѡшѡ Ѡ сѡ Тѡпогрѡфѡе Ѡ Тѡргѡслъ Дѡвѡсарѡ; |

Ла Ѣнѡй дѡєлѡ Хрѡстѡсъ: ѡѡѡѡ. Іѡѡѡ: Ѡ Ѣ.

In-4° de 4 foi și 814 pagine. Tipărit numai cu negru, cu 23 rânduri pe pagină. Titlul ocupă două pagine. Numeroase ornamente și gravuri. Unele sunt semnate de «Protoierei Mihail» (Strelbițchi).

București: Biblioteca Academiei Române.

574. Critil și Andronius, Iași 1794.

К РИТѢЛѢ | шѡ ІАНДРОНИУСЪ. | Ѣкѡмѡ Ѡтѡѡ тѡпхрѡтъ, Ѡ зѡлеле прѡ ѡмнѡтѡслѡй, шѡ | прѡ ѡнѡцѡтѡслѡй Дѡмнѡслѡй нѡастрѡ, МѡХѡЙѢ | КОНЄТАНДИНЬ ЄЦЦѢЛѢ БОЄВОДѢ, | Кѡ мѡла ѡѡ Дѡнѡзѡс, Дѡмнь цѡрѡй Мѡлдѡвѡй Кѡ блѡгѡсѡвѡнѡлѡ, шѡ тѡатѡ кѡтѡєлѡ, Прѡсѡфѡнѡцѡ сѡле | кѡрѡс кѡрь, ѢКѢЄ ѢРХІЄПѢЄКОПѢ, шѡ | митрополѡитѡ мѡлдѡвѡй. | Прѡ кѡтъ є-ѡс пѡтѡтъ тѡлѡзѡнѡ ѡѡѡвѡ кѡпѡте пѡнѡ ѡкѡмѡ, | дѡ прѡ ѡлѡєѡ грѡчѡскѡ прѡ ѡлѡєѡ нѡастрѡ мѡлдѡвѡнѡскѡ. | є-ѡс дѡтъ Ѡ тѡпѡрю, Ѡ тѡпогрѡфѡлѡ прѡсѡфѡнѡцѡ сѡле, чѡ | дѡнѡ нѡс фѡкѡтѡ, Ѡ сѡѡѡ митрополѡе, Ѡ Ѣѡшѡ. | Ѣнѡслъ дѡєлѡ ХѢ, ѡѡѡѡ. | Є-ѡс тѡпхрѡтъ дѡ нѡѡлѡ Мѡхѡлѡке Тѡпогрѡфѡ. | Шѡ дѡ Герѡсѡнѡмѡ Єрѡдѡкѡнѡслъ Тѡпогрѡфѡ.

In folio de 2 foi și 108 pagine.

Pe verso titlului se află stema ambelor țari (facs. 313) și «stihuri politicești», imitate după *Evanghelia* dela Râmnic din 1746 sau după *Cazaniile* dela Râmnic din 1748.

Pe a doua foaie liminara se află o introducere care se termină în chipul următor :

Acăastă darŭ minunată carte giudecându-o noi că este vrednică de a să da la lumină în stambă pre limba noastră moldovenescă, și că poate sluji la deșicdere iubitorilorŭ de știință și înțelegătorilorŭ cetitorŭ, o amŭ giudecatŭ a fi de trebuință a să da la lumină némului moldovenescŭ.

La sfârșit, după formula de mulțumire pentru sfârșirea cărții :

Diorthositorŭ și purtătorŭ de grijă și cheltuitorŭ tipografiei fiindŭ Chirŭ Inochentie Ermonahŭ și Eclisia(r)hŭ Sfinteŭ Mitropolii.

București : Biblioteca Academiei Române.

Gaster, *Chrestomatie*, II, 150.

Urechia, în *Atheneul român*, Iași 1861, p. 33.— Picot, *Strébbickij*, 365 (29), n° 26.

575. Evanghelie, Iași 1794.

Iorga, *Inscripții*, II, 145.

576. Evanghelie, Râmnic 1794.

ЄФІТА ШІ ДМНЄЗЄІАСКЛ | ЄУАНГЄЛІЄ | ІКЄМЬ .ІНТРС ІЧІСТЬ КІНЬ
 ТУПХРІТЪ, Ꙗ ЗІ-ЛЄЄ ПРК ЛСАМНІАТСАШ, ШІ ПРК | ꙖНЗАЦІАТСАШ ДЄМНЬ | ІЄ
 ІЛЄЏІАНДРЪ КЄНЄТІНТІНЬ | МОРЪЗІН БОЄКОДЬ. | КЄ БЛА-
 ГОСЛОКІНІА ПРК ЄФІЦІАТСАШ МІТРО-ПОЛІТЬ ЯЛЪ ЁНГГРОВАХІЕН КУРІС | КЪРЬ ДО-
 ГІОЄЪ | ШІ КЄ ТЄАТЪ ДЄЖРДІА ШІ КЄАТСАЛА ПРК | ЄФІЦІА САЛЄ ІЄВІТОРЮАШ ДЄ
 ДМНЄЗІС | КУРІС КЪРЬ НЄКТІРІЄ | ЄПІСКОПСАЛЪ РЖМНІКСАШ. | Ꙗ
 ЄФІТА ЄПІСКОПІЄ А РЖМНІКСАШ. | ЛА ЯНСА МЖНТЄІРІН. .АЩЄД. | Є-АЄ ТУПХРІТЪ ДЄ
 ДІМІТРІЄ МІХАЙЛОБІЧ ТУП. РЖМ. | ШІ ДЄ ГЕІУРГІЄ ЄНН ПОПА КВНСТАНДІНЬ ТУП. РЖМ.

In folio de 4 foi nenumerotate și 159 numerotate.

Cartea aceasta este o retipărire a *Evangheliei* dela Râmnic din 1746, tipărită în acelaș chip, cu aceleași versuri asupra stemei și cu aceeaș prefață, semnată însă aci de Episcopul Nectarie. Gravurile și versurile tipărite sub ele ca legende sunt deasemenea la fel.

La sfârșit, între altele, se spune că :

S-au început acestŭ sfântŭ și Dumnezeescŭ lucru în luna lui Mai în 10 zile și au luatŭ săvârșire la Iulie în 15 zile . . .

Typăritu-s-au în anulŭ dela mântuire lumii 1794.

Urmează apoi versurile pentru săvârșirea tiparului, din *Evanghelia* din 1746.

București : Biblioteca Academiei Române.

577. Istoria a Alexandrului celui Mare, Sibiiu 1794.

И Г Т О Р І А

И ІЛЄЏІАНДРЪАШ

ЧЄЛШ МАРЄ ДІН МАКЕДОНІА,

ШІ АЛШ ДАРІЄ ДІН ПЕР-

СІДА АПХРАЦИАУР.

—*

КЄ .ІКОИРК ЧЄЛУР МАИ МАРІ.

Є-АЄ ТУПХРІТ Ꙗ ТУПОГРАФІА АШ ПЄТРС

БАРТ ДІН ЄНЄІА ЛА АНСА ДМНСАШ

1794.

In-8° de 9 foi, 277 pagine și iar 4 foi.

In foile liminare se afla aprobarea pentru tiparire și prefața :

Exelențiia Ta, Grof Esterhazi, ai crăești Gubernii sfétnicule și povă-
tuitořiule ai comisii cercetătorei de cărți, mie milostiv D. și voitörü de bine!

Din milostivă porunca Exelenții Tale cercetând și procetind cu destoi-
nică luare de samă aciastă mititică și spre folosulú némului rumánesc fă-
cută istorie, îndrăznesc a te încredința, că într-ânsa nimic altă nu e cu-
prins fără numai sângură istoriia lui Alexandru Mare și Darie împăraților,
și cum că de alte lucruri bisericesti, dogmaticesti sau a legilor nici o po-
menire nu să face, am dar nădejde, că, neîndoindu-te Exelențiia ta de
încredințare mé, te vei milostivi a o lăsa ca să se dé și în typariu afară.

Al Exelenții tale cu totul supus,

Dimitrie Iercovică, a pré innălțatei
Gubernii din Prințipatul Ardélului translator.

Pe pagina urmatoare :

Fiind încredințare numitului translator innainté mé priișită, de care
nici o îndoială nu am, să se typărescă am învoit.

Grof Ioann Nepomuțen Esterhazi de Galanta.

Din prefața „Cătră cetitorul” estragem următoarele :

... Cu mare dreptate poate zice neștine, că némulú rumánesc prin
învățătura istoriiei nu să poate îndreptă și nu să poate rădica din prostiia sa,
pentru că istoriile de acest felú nu să află în limba rumánescă scrise și
typărite; însă o apărare una ca aciasta așa mi să pare că nu va puté avé
indestulat temeii, că eu aicé nu grăesc de cei ce-și chivernisesc viiața sa
cu sudorile câmpului și alte lucruri mehanicesti, ci de cei ce sânt din nașteré
sa slobozi și scutiți de greutățile locului celui în care lăcuesc. Omului celui
plugari destul iaste decă va puté învăța din gura preotului său istoriia cé
mică a bisericii sale și poruncile legii, întru care să cuprinde toată ascultare
și supuneré cătră Dumnezeu și cătră cei mai mari stăpânitori. Fără care
învățătură nici un preot nu poate, după cuvântul lui Dumnezeu celui mare,
turma sa bine a o păstori.

Eu grăesc cu dinadins de învățătura cé mică a Bisericii și de niște
porunci ale lui Dumnezeu și de supunere cătră stăpânitori, la care chiar
preoții, după cuvântul Evanghelii, sânt datorii a povățui și a îndreptă pre
oamenii săi, iară nu mă uit mai josú, că némul rumánesc, mai tot, nu știe
să facă o cruce în frunte sa, și de rugăciuné Tatălui nostru nici aminte
nu-și aduce. Oare cu a cui greșală, vină și lenevie? Crez că vei pricepe
cetitoriiule măcar (de) nu-ț voii spune. Au doară nu știi, când se stânge candila
în biserică cine e de vină? Sau doară pre mine mă vinovezi, că copii de
șase și șapte ani în numele Domnului botezați, mai bine știu tâlmăci su-
dălmile și injurăturile în protiva lui Dumnezeu, de cât zéce porunci ale lui
Dumnezeu? Au doară căci nu să duc copii la învățătura școalii și în biserică,
birău satului iaste de vină? Doară gândesti, că eu nu pociu suferi pre das-
calii cei rumânești în sat și în strana bisericii să cânte? Dară când să adună
bătrânii satului ca să tocmescă un dascăl, cine scornéște împărăcheri la

tocméla lor, au nu știi? Socotind tu, cetitoriule bun, toate acésté, oare gândesti, că vor înflori vreodată și școalele céle rumânești? Eu crez, crez, și nu pré, că surdului în zadar spui de trăznetu, că el nu aude, și când véde fulgerându, gândeste că nu tună în ceriu, și orbului n-ai la ce-î arată fântâna, că el nu véde, și numai când s-au potignit și s-au lovit de ceva, atuncé sânte și pricepe că au greșit și au pierdut calé cé bună.

Acéstă mititică istorie numai de o cercare s-au tipăritu, ca să vedem, cu ce fierbântală s-arú cuprinde de cărturarii ceí rumânești, iară nu pentru vre-unú căștig osebitu; care de va avé cinsté și va fi priimită înaintea cărturarilorú celorú rumânești, cu bună sémă, în scurtă vréme, și alta mai frumoasă și mai iscusită a Țării Muscăcești, Ungurești și a altora țărilorú istorie în scurtu, cu însemnare anilorú, de întâmplare lucrurilorú celorú vrédnice de știutu să va tipări de acestú typografú.

Nu mă pocí răbda, cetitoriule, ca să nu-ți spui, că măcarú că pentru totú féllulú de slábicúne și îndreptare a plugarilorú, pré luminatulu și pré innălțatulu Înparatú și Craíulú Iosifú alú doilé, fiulú celú íubitú alú pré luminatei Înparátesei Mariei Therezii, maicéi noastre, dinú destulú s-au nevoitú, poruncindú ca să se afle vre-unú modru pentru învățatura némului rumânescú; totú în zadarú i-au fostú ostenéla lui. Adevăratú íaste că și Exelențiia sa Grofú Gheorghie Banfi, gubernatorulú alú țării Ardélului, și sfétniculú celú mare împărătescú, cu înprumutată sfátuire și aflare a pré innălțatei Guberniei așa de bine au fostú întocmitú voia pré luminatulu Înparat, câtú acumú destule școale rumânești s-arú afla în prințipatulú Ardélului, însă fără folosú și fără toată înfloriré, măcarú că neíncetatú și cu mare poftă doréște acestú mare vechilú împărătescú dinpreună cu pré innălțata Gubernie de îndreptare și ascultare némului rumânescú și a școalelorú, aciasta pré innaltă rânduíalá și calé de fericire. Și pré osfințitulú Domnulú Gherasimú Adamovicí, Episcopulú pravoslavnicú alú Ardélului, (care doară mai multú de câtú toți alți Episcopí pravoslavnicí dinú Ardélú pentru îndreptare némului rumânescú zioa și noapte neíncetatú cu învățatura sa să nevoiaste în totú féllulú) o grábéște și să ostenéște a o întemeiá, strigându în glasú mare cătrá toți: «Ascultați, ceí ce aveți urechi, că fericiré voastră a mé íaste, și a mé íaste a voastră, și pentru ceí streiní de cătrá cuvântulú meu, nu va cére séma Celú-de-susú din mâinile méle, că zicú: porniți și plecați o dată, fiindú încă militei la vârstá, a învăța și a vă supune poruncilorú Domnulú Dumnezeulu nostru și slujitorilorú lui, că întru acésté veți afla deșteptare cé vreménicá și cé vécnicá».

Destulú și peste fire să ostenéște și Domnulú Dimitrie Estatovicí și D. Șincai, ca niște orânduți preste acéste șicoale Directori, și să nevoescú despre deșteptare și bună créșteré copiilorú celorú rumânești. Însă măcarú că, precumú zisei, acești de laudá vrédnici Domni multe cărți rumânești, cu vătamaré sănătății și scurtare vieții sale, pentru tréba copiilorú celorú rumânești au făcutú, și în tipariú lumií le-au datú, până acumú foarte puținticá mărturie au datú némulú rumânescú de învățatura sa la pré innălțată Gubernie. Știu că veí zice cetitoriule, că sântú cuprinși copii Rumânilor cu alte nevoi și nu potú învăța carte, însă eu la aciasta așa amú a-ți răspunde, că dezvi-

novară unuia ca acesta numai din prepusul omului celui leneș porneste, fiind-că învățatura școalelor chiar atunci să de înainte, când nici copii, nici părinții lor au mult lucru, și la câmp mai nimic de a lucra. Așa dară cine nu va zice, că părinții copiilor numai cu lenevia și cu nebagare în sémă umblă a mulțami pentru ostenela acestor bun bărbai? D. Molnar Doftorul, preste toată ostenela profesorii sale încă au făcut o gramatică rumânescă foarte frumoasă, precum și alte cărți de iconomia stupilor, însă copii nemului rumânesc nici după aciasta nu să pré bată, măcar că multe cuvinte frumoase ar pute afla într-ânsa, ci au lăsat-o la alte nemuri, care preste puțină vreme cu mai bun temei și cu mai alése cuvinte vor pute grai de cât Rumâni rumânesce.

Rogu-mă ție, cetitorile cel bun și înțelept, socotește și judecă acum ce vor zice nemurile cele lalte, care-șu proslăvesc în vécurile de acum, prin învățatură și prin neîncetată cetire cărților celor de folos, nu numai lége sa, ci și toate lucrurile sale cele lalte, de nemul nostru? Știind cum de tare doréște pré înălțată Gubernie și pré osfințitul D. Episcop de fericire și de îndreptare nemului rumânesc, mă tem că cu bună sémă așa vor zice: «Rumâni, măcar că sânt vrédnici de ascultare și măcar că au cap bun de a învăța, dară tot să véde că sânt supuși leneviei și neascultării». Dec mai în scurt vor zice încă, că acéste toate nici o mai mică mulțemită nu vor afla la nemul rumânesc, că ei și dintr-unu tău au fost așa ne ascultatori și nesupuși. O jale, și multă părere de rău, când va trebui să auză nemul rumânesc acéste din gurile altor nemuri, adăogându și aciasta încă: nemul rumânesc stau acum toate învățăturile slobode, adecă școală latinésă, unгурésă, nemțésă și alte meșesuguri stau deschise înainte ochilor nemului rumânesc, și tot să sfiăște a să adăpa cu învățatura lor, ci zace în lenevia sa, ca viărmele în putrigașul său.

Spune-mă mie, cetitorile, mai pre urmă: ce folos și ce félă de bucurie, laudă și îndestulare va avé cîata cé précuvioasă a Blajului, și pentru iscusire sa în totu Ardélul multă lăudată, pentru cărțile cele multe de mâna sa prin multă ostenelă și răbdare spre folosul de obște făcute, văzându că lucrul mâinilor sale stă și zace neîntrebuințat și pus în rătăcire?

Cîata cé pré cuvioasă și cu învățatură multe înpodobită nimic alta nu va zice, ci supărându-să de neascultare noastră va strigă în glas mare: «Doamne, la zidire mâinilor tale au eșit după porunca ta vestire noastră și n-au auzit glasul cuvântului nostru, fie lui după cum voești». Socotește, cetitorile, ale cui sânt acéste cuvinte? și te păzește de osanda lor, că e gré.

Așu avé și eu niște scripturi moralicești, sau învățatura despre nărvurile cele bune, însă văzându că nici acéste, care sânt prin mai mare și mai iscusite féte întru învățatură de cât mine făcute și tipărite cărți, n-au folos și cinste înainte nemului nostru, nu mă îndrăznesc a le da în tipariu.

Acéste sânt acélé, iubite cetitorile, care eu de demult am fost hotărât în mine să ți-le dau înainte; văzându-le dară acum, nevoăște-te și sfătuiăște ca un bun priăten al nemului rumânesc pre toți frații noștri

(că toți amu eșitu numai dela o părechie de oameni fără nici o deschilinire) ca să nu pue la uitate silința, nevoița, sârguința și ostenela acestor aici însemnați Domni, că ei cu bună sémă n-au încetat a să nevoi spre îndreptare și iscusire némului rumânescu, și nici nu vor încetă, numai să aibă îndemnare și sârguință dela acestu ném.

Eu iarășu ca celu ce sânte și mai multe și a le spune toate cu aciastă mititică cuprindere nu poate, avându nădejde de mai bună îndemnare némului nostru, mă făgăduesc că în grabă despre dragosté Mării sale D. Gherasimú Adamovicí Episcopú pravoslavnicú dinú Ardélú, care au arătat-o chiarú cu a sa cheltuială, și călătorie, cătră osfințitulú clerulú său și némulú rumânescu o cărticică mititică îți voi trimite, dinú care veї vedé, ce iaste lége firii și ce trebue făcutú și ce trebue lăsatú, și cumú poate face omulú céle priimate innainté lui Dumnezeu, și cumú să poate feri de lucrurile céle réle; și cumú că omulú, lăpădându-să de faptele céle bune, iaste mai urátú și mai slabú de câtú unú dobitocú; și cândú au pututú să se cunoască că e omú, n-au vrutú, iară cândú au vrutú, n-au pututú. În urmă, la greșalele méle, de ești înțelept, și iu că nu te veї uita cu ochiulú îngrozirii, nici cu gura clevetirii nu mă veї călcă, ci veї zice: de n-arú fi omú, n-arú puté greși, și gândulú bunú acopere totú déuna greșalele slovelorú și cuvintelorú.

De bine voitorú,

Dimitrie Iercovicí,
alú crăeștií dinú mare prințipatú alú
Ardélului Gubernii translatorú.

În foile dela sfârșit se afla: «Arătări de vreo câteva Doctórii și meștesugurii», arătarea cuprinsului și următoarea notiță:

Aciaștă carte Alexandriia s-au tipărit acum întâia oară, prin îndemnaré și chieltuiala dumnélui chir Symeon Panté, din Selcioa de sus.

București • Biblioteca Academiei Române.

578. Liturghie, Iași 1794.

Л В Т Ъ Р Г І Ё | Кáре ѿкъдъ ѿла дóнакъ с-ас Типхрѣтъ | Атрѣс ѿчѣсташь
крѣпкъ. А Знеле | Пре асминатсашь Шѣ пре ѿнзлацатсашь | ДѢМНЬ | МѢ-
ХѢИЛЬ КОСТѢНДѢИЬ | ГѢЦѢЛЬ БОѢЕОДЬ | КС Ѣсждѣа. Шѣ КС
ТѢатъ | кеатсѣла ѿ пре Ѣсфинцѣтсашь | МѢТРОПОЛѢТЬ | пль Младѣвен
КВРІѢ КВРЬ | ѿКѢЕЬ | Атрѣс а сá Тупографѣе, динь НѢс | Фжкѣтъ. А
Ѣфѣта Митрополие | А ѢШѢ. | Ла ѿнѣй дела ѿдамь Ѣтѣ. | МѢрз дела Нѣщѣрѣ асѣ
Хѣ, ѿѿѣд. | Шѣ с-ас Типхрѣтъ, де ПѢпа МѢхлѣке Типографѣ. | Шѣ де Герасимъ
Иеродѣконъ Тупографѣ.

În folio de 10 foi, fără numerotație și 164 numerotate. Foaia 2 a fost sarita Tipărit cu roșu și negru, cu caractere de două mărimi și cu 34, respectiv 25 rânduri în pagina încadrata în flori de compoziție tipografică.

Pe verso titlului se afla stema indoită (făcs. n° 313) și versurile din *Liturghia* dela Iași din 1759, cu o mica variantă (Buorul și *corbul*).

În foile liminare se mai afla arătarea cuprinsului și rânduiala vecerniei.

La sfârșit :

Diorthositoriu, purlătoriu de grijă și cheltuioriu la totu lucrul fiindu Ieromonahul Chirū Inochentie, Eclisiarhū și duhovnicū Sfintei Mitropolii.

București : Biblioteca Academiei Române.

579. *Molitvenie*, București 1794.

МОЛИТВЕННИК | ѿкъсм ѿнтрѣ ѡчѣст кнѣзь с-ас Тврѣх-рѣт, ѿтрѣ ѿн-
тѣжа Домнѣ ѡ прѣк | ѡсминатѣлѣн Дѡмнѣ, | ІѦ ѿ ДѢЪ ѿ Н Д Р Ѣ К ѡн ст а н т ѿ н
М ѣ р ѣ з | К о ѣ в ѡ д, | К ѣ ѡ ѡ с л о к ѣ н ѣ л ѡ ш ѣ к ѣ т ѡ т ѣ к ѣ л а т ѣ л а | П р ѣ Г ѣ ѣ ц ѣ н с ѡ л е
П х р ѣ н т е л ѣ н К ѡ р ѣ с К ѡ р ѣ | Д О Г І Ѧ Ѧ Ѣ | М и т р о п о л и т ѣ л ѣ н Ѣ г г р о к л а ѣ и е н . | ѿ с ѣ ѣ т ѡ
М и т р о п о л и т ѣ л ѣ н Ѣ с к ѣ р ѣ ц и л о р, | ѿ ѡ ѡ н ѣ д ѣ л а Х ѣ . ѡ ѡ ѡ ѡ . | Г - ѡ с Т в р ѣ х р ѣ т Д ѣ Д ѣ м ѣ т р ѣ
П е т р ѡ в ѣ н (ѡ) | Б ѣ с к ѣ р ѣ ц ѣ н Т в р о г р ѡ ф .

In-4° de 8+355 foi. Acestea din urmă sunt numerotate. Tipar negru și roșu. 25 rânduri.

Pe verso, stema dubla (facs. n° 316) și următoarele versuri :

Stihuri poeticești asupra peceții din coroana pré luminatului Domnū Io Alexandru Constantin Muruzū Voevod.

Doao sémne, ce-n pecéte s-au însemnat
Domnului Alexandru i-s-au încredințat.
Unū semnū, c'au fost Domnū Moldovei il arată,
Alt' al Țării-Rumânești aciastă dată.
Să poată stăpâni cu bună voire,
Indelungând pre el întru norocire.

Urmeaza apoi : aratarea cuprinsului pe 3 foi și o prefață a Mitropolitului Ungrovlahiei Dositeu, din care estragem următoarele :

... Și déca Patriarhul Iacov, păscând oi necuvântătoare, numai pentru că avé să dé séma la cameni, petrecé noapté fără somnū și răbdă pripecul și răciála vremii, ca să nu să răpue vreuna din oile acélé, cu mult mai vârtos noao carii avem datorie a purtá grijă de oile céle cuvântătoare și a da séma la Dumnezeu de păstoria aciasta să cade a nu ne îngreoná spre nici unū lucru din céle ce pot a folosi turma. Deci pentru aciasta, după ce ne-am innălțat la scaunul aceștii păzite de Dumnezeu Mitropolii a Uggrovlahiei, și ne-am însărcinat cu grija pășunii a atâta turmă, cé mai întâiu socotință am avut a da preoților mijloc de mai multă lesnire, spre a împăciul suffletele care prin trânși cer hrana cé Dumnezeiască, ca nu ne fiind îndestulați după cérerele lor, din nelesnire acelora să li să pricinuiască bănueli și să cârtéscă înprotivă-le cu féliuri de păreri. Drept acéia dintr-acest felu de îndemnare și mișcare a datoriei noastre, am dat în tipariu aciastă carte ce să numéște *Molitvenicū*, care cuprinde orânduialele a cinci taini din céle șapte, adecá a sfântului Botezū, a Myruirii, a Nunții, a Maslului și a Ispovedaniei, și décia alte orândueli ale altor slujbe și rugăciuni ce să lucréză prin preotū în vremile céle cuviincioase. Ci darū, aciasta iaste cé mai de aproape și cé mai de slujbă carte la dregătoria preoției, încât face trebuință ca nici odată să lipséscă dela fiește care preotū, pentru adésele céreri

sufletești ce caută creștinii la dânșii tocma și în vreme fără veste, ori a boteză pruncu ce iaste în frică de moarte, ori maslu a săvârși cu alți preoți la vreună bolnavu, sau osfeșanie a face sau alte molitve de nevoi grabnice a citi, care acésté tot enoriașul le cére cu fierbinte evlavie de la preoți. Și pentru că la multe besérici débia să află o așa carte, cu care une ori în-tâmplându-se a să sluji la câte o trebuință unu preotă, atunci într-acéiași vréme să nemeréște a să chiemă și altul din preoții aceiași besérici ca să săvârșască și acela slujbă la alt enoriași, și neavând Molitvénicū de prisos, rămâne până a isprăvi celalalt, și așa să face zăbavă și urméză nebrodire de vréme, din care curge pacoste, ori smintélă sau cărtire și bănueli între poporani, cum am zis. Voim ca fiește care preotă să aibă la sine aciastă carte, spre împlinire trebuințelor creștinești, a fi gata ori în ce vréme îi vor chiemă enoriașii, că așa urmând vor și dobândi mângăiaré ce îndemnéză Apostolul a li să face prin cuvântul ce zice: «Preoții carii bine chivernisesc, de îdoită cinste sânt vrédnici».

București: Biblioteca Academiei Române.

580. Nils Nyström, *Mijlociri . . . păntu stângeré focului*, Lemberg 1794.— Nemțește și românește.

Neuentdeckte Mittel | Feuerlöcher | mit Zuverlässigkeit | zu löschen. | Vom | Herrn Apotheker Nils Nyström, | zu Norköping in Schweden. | Aus dem Schwedischen übersetzt. | Lemberg, | gedruckt mit Billerschen Schriften 1794.

МІЖЛОЧИРИ НОЈО ЯФЛАТЄ | ПЕНТРС | ГТЖНЦЄРЪ | ФОКЪЛЪН
КЪ БЪНХ САМА | ДЕСКОПЕРНТЕ | ДЕЛА НІЛС НІЦРЕМ | ЯПОДЕКАРІА ДНН НОРКЕПННГ
Ъ ШВЕЦІА. | ТЪЛМЪЧІТ ДНН ЛНМБА ШВЕЦАСКЪ Я- НЕМЦАСКЪ, ШН МОЛДОВЕНКЪСКЪ.
Ъ ЛІОЕ | КЪ ТИПАРЮ ЛШН ПИЛЛЕР. | 1794.

In-8° de 71 pagine.

Textul nemțesc pe pagina din stânga, iar cel românesc pe cea din dreapta cititorului.

La sfârșit se află data:

Norkeping, în 21 Octomvrie 1793.

București: Biblioteca Academiei Române.

581. *Pravoslavnică învățatură*, București 1794.

ПРЯВОСЛАВЕННИКЪ | ЯБЪЦЪТЪРЪ. | ЯКЪМ ЯНТЪЮ ТУПХРІТЪ ПРІ
ЛНМБА | РЪМЪНЪСКЪ | Я. ЗІЛЕАЕ ПРЪ ЛЪМНІАТЪСАШ ДОМНЪ | ІЄ ЯЛЄЪ ЯНДРЪ
КЪ НІСТАНДІН МЪРЪЗЪК | БОЕКОД. | КЪ БЪГОСЛОВІНІА ШН ТЪАТЪ КІАТЪІА- ЛА ПРЪ
ЄФНЦІСАЛЕ ПЪРІНТЕАШ НЪ- СТЪС КЪРІС ДОЄІӨЄЪ ЯРХІЕПІСКО- ПЪСАШ ШН МІТРО-
ПОЛІТЪСАШ А ТЪАТЪ | ЯГГРОКЛАХІА. | ЛА ЯНБА МЪНТЪІРІН ЯАЦІА. | Я ТУПОГРАФІА
МІТРОПОЛІАЧСКЪ | ЯН БЪКСІРІН. | ДІ ДНМІТРІЕ ПЕТРЪВНЪ ТУПО: БЪК:

In-4° de 10+138 foi. Acestea din urmă, numerotate.

Pe verso titlului se află stema și versurile din *Molitvenicul* descris la No. 579.

În foile liminare se mai afla «scara» cărții, pe 9 pagine, apoi următoarea prefață:

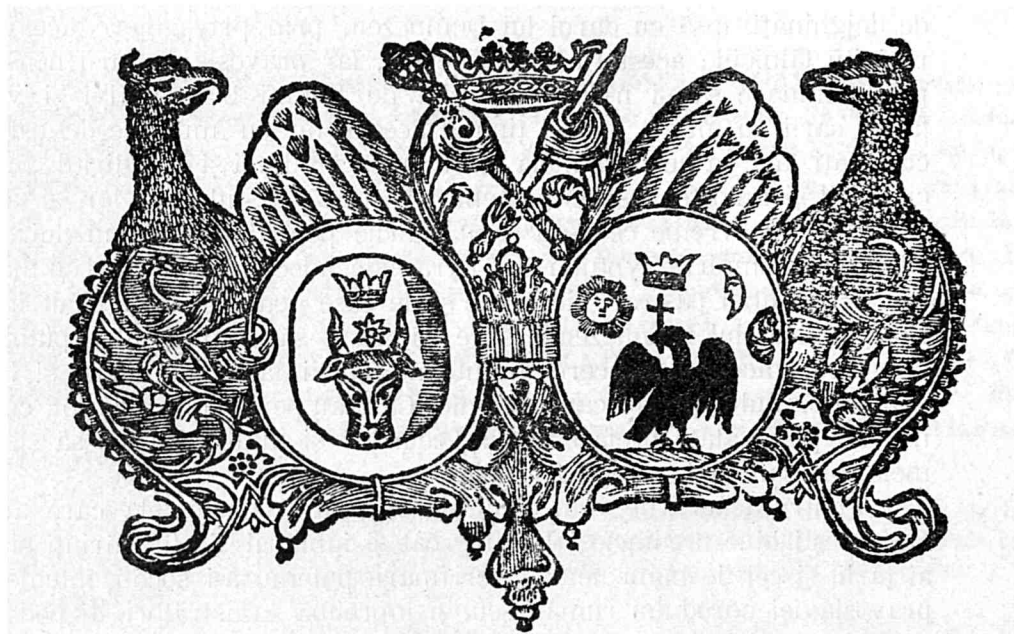
Cuvântu înainte cătră cei ce să vor întămplă a ceti.

Ingrozind Dumnezeu prin Prorocul Iezechiil pre povățuitorii norodului Israiltinescū cu acēste cuvinte: «Iată laptele mâncați, și lâna înbrăcați și ce iaste grasū junghiați, iar oile mēle nu pașteți, și pre cé slăbănogită nu o ați întăritū, pre cé rătăcită nu o ați întorsū, și pre cé pierdută nu o ați căutat; drept acēia eu sânt asupra Păstorilor, și voiu cére oile mēle din mâinile lor», au arătat, cum că să cade a avé multă grijă cei ce s-au rădicat la trépta păstoriei și a povățuirii, caré caută cu totul spre izbăviré sufletelor din cursele văzuților și nevăzuților pânditori și a fi ca o strajă ne adormită între norodū, păzindu-l de lupii cei de gândū, carii sânt diavolii și oamenii cei întunecați de păreri deșarte, cei ce răzvrătesc sfânta credință și strică légé și dreptatē.

Pentru aciasta Domnul nostru Iis. Hs, cuvântul Tatălui, când ca unū omū s-au arătat în lume purtând trupū, între mijloacele mântuirii ce au descoperit némului omenescū, au fericit pre chivernisitorūl cel bun zicând: «Oare cine iaste iconomū credinciosū și înțeleptū pre carele au pus stăpânul lui preste toată casa sa, ca să dé lor hrană la vrēme. Ferice de sluga acēia, pre carele viindū stăpânul îl va află făcând așa».

Și măcarū că cēia ce s-au zis prin Prorocul, cum și aciasta ce s-au grăit de însuș rostul Domnului, să cuvin de obște la amândoa părțile povățuitorilorū creștinești, adecă la cei duhovnicești și la cei mirenești; însă pentru că dregătorii besericești sânt diadohi Apostolilor, și țin aici locul fericțiilor acelora carii au fost trimiși de Mântuitorūl ca să întoarcă pre oameni din cărările rătăcirii la calé adevărului și a vieții de véci, și usebit de aciasta, nici sânt îndatorați a purtă și sarcina grijilor lumești, pre cum povățuitorii cei de afară. Drept acēia cu mult mai mult să cére dela dânsii aciastă slujbă a priveghierii cei ce caută spre paza sufletelor. De a nū să dá locū fără-de-legii să se incuibéze și să se lătescă între credincioși, ci să o descuibéze înșiși și să o piarză cu răsunaré propoveduirii cuvântului lui Dumnezeu; ca nu pentru tăcéré lor prinzând locū fără-de-légé, să tragă la sine suflete întrū hotărăré muncii de véci. Că aici li sa dá a auzi iarăș printr-acelaș Prorocū înfricoșaré aciasta: «De vei vedé viind sabie, și nu vei buciumā cu trâmbița, și norodul nu să va păzi, și viind sabia va luă sufletū dintr-ânsii, acela pentru fără de légé iaste luatū, iar sângele lui dinū mâna ta îl voiu cére».

Deci pentru acest felū de pază, păstoriei și dascalii Beséricii noastre s-au slujit și să slujesc cu mari chibzuri și sudori că să astupe gurile acelora carii, pentru a ș acoperi prihanele și desfrânaré, nu lipsesc a samână între creștini cuvinte bārfelnice și defăimătoare, pricinuind la cei mai slabi răcială credinței și răznindu-i dela brațele părintești, spre a-i face să rătăciască în căi surpăcioase și ne umblate, de a cădé în prăpastia hulelor și a deznădăjduirii, precum au pătimit mulți, carii zmulgându-se pre sine din răsadnița cé sădită de Părintele luminilor, cé lucrată de Domnul nostru Is. Hs. și răurată de pré sfântulū Duh, s-au sădit pre pământuri secăcive și sălbatece, pentru acēia s-au și vestejit și s-au dezrădăcinat cu totul, după cum zice Mântuitorūl: «Tot sadul, carele nu iaste săditū de

316. — Stema din *Molitvenic*, București 1794.

Tatăl mîeu cel ceresc, dezrădăcină-se-va». Drept aceia și pre sfințitul nostru Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungrovlahia, al căruia fericit nume să păstrează și în frunte cărții aceștia, îngrijat fiind de Dumnezeieștile porunci ce sînt date asupra Arhierilor cătră paza ce cu dedinsul a turmei ceii cuvântătoare, și auzind de multe ori pre cele de curând dejghinări și supărări ale unor nîmuri, care pentru nepaza ce de aproape a Păstorilor lor și fățarnica lingușire, au ajuns la ce desăvârșit rătăcire și tăgăduire, ce grăită de Psalmistul: «Zis-au cel nebun întru inima sa: «nu ăste «Dumnezeu», stricatu-s-au și urăți s-au făcut întru fără de legi», s-au sâr-guit a apucă mai nainte cu mijloc îndămănat ecă înbrăncire sămănătorilor de neghini și a amuși buzele cele inpuțite ale hulitorilor celor ce mășăesc în urmele începătorilor de dejghinări, carii cu coada lor au tărât după sine atâte mulțimi. Și dar la cercetare ce au făcut cătră aflare unui mijloc ca acesta ne zăbavnic, au găsit izvodul aceștii cărticele a oare căruia dascal procopsit, dintr-ai Besericii noastre ceii neclătite, talmăcit după limba ce de rîndu greciască de dumnului Dimitrache Fălcoianul, Biv Vel Cluceru. Și au orănduit-o de s-au typărit ca o vrédnică de folosul celor ce vor ceti-o. Căci, de să și arată mică la vedere, însă cuprinde ori-ce învățatură a credinței. Drept aceia să cunoaște că ăste pargă a înaltei socotințe a pre sfinții-sale și a bunei cugetări ce are spre a înbogăți limba nîmului nostru și de alte cărți apărătoare de smintele și luptătoare în protiva urăților hulitori, cu a nu încetă a neguțatori talantul ce i s-au dat, spre înmulțire de dobândă, urmând fericitorilor păstori celor ce după vreme au stătut în Țara Rumănesca cu neadormiți ochi cătră păzire staulului lor celui încungîurat de pizmași. Că măcar de s-au și trămăntat aciastă țară cu schimbări de stăpâniri streine și au ajuns la grijă din pricina a feliuri

de dejghinați, însă cu darul lui Dumnezeu, prin priveghiere acelora, s-au răsipit fâlniciile acestora ca puzderiile, iar pravoslavia țării noastre s-au păzit seninaré sa și n-au fost lipsită de Domni blagocestivi și vestiți în fapte, carii au întărit lor-și ținutul acesta nu cu mulțime de ostași, nici cu cetății tari, ci cu fierbințela cătră buna credință și cu zidiri de mănăstiri, cu dani și milostenii spre pomenire věcnică a sufletelor lor și a nēmurilor sale. De vrēme ce n-au făcut zidirile pentru potala numelui, pre cum odinioară Domnii Eghyptului făcē pyramide, adecă mormânturi cu mari încuviințări, pentru păstrare de nume și de oase goale, ci le-au făcut întru mărire numelui lui Dumnezeu și spre răpaosul săracilor și al neputincioșilor.

Drept acēia și aducere aminte de dānșii ȳaste cu laudă, și blagoslovenia Domnului preste capetele sale. Că n-au perit pomenire lor cu sunetū nici au putut atātē prefaceri ale vēcurilor și atātē pārjoale să ștergā numele lor, sau să le stingā fericirile.

Pentru aciasta de vom căutā la osārdia și fierbințela care au arātāt atāt acești bine credincioși Domni, cât și iubitorii de fii părinți și păstori ai țării, și cei de bună nēmū boeri mari, putemū a-i socoti întemeetori ai pravoslaviei norodului rumānescū, și împreună înzāstratori ai podoabei lăcuinței acestui pāmāntū. Carii au ajutat, unii cu zidiri și dani, alții cu talmăcirē sfintelorū scripturi și typārire, alții cu spitaluri și alte faceri de bine. Chibzuim numai că de să și cade a fi înțelēse toate acēstē drept un folosū de obște, însă dintr-ānsele acēia ce cautā cu mai multā întindere și harū la binele tuturor ȳaste talmăcirē sfintelorū scripturi și typārire. Căci atātē cărți eșind între noroade, să fac atātē guri propoveduitoare de adevărū, care deștaptā (*sic*) spre paza bunei credințe, și ori cum și cum îndreptēzā viețuirē a multora din cei lenevoși sau desmierdați sau furi și ori cu ce metēhne. De vrēme ce vedem, că tot omul să înduplecā mai mult la acēia întru care iș deprinde mintē, deprinzāndu-se dar în cetire norodul, urmēzā a să și folosi mult, după cuvāntul Domnului: «Cercați scripturile, că într-ānsele vā să pare a aflā viața de vēci». Și dēcā urātorii de Dumnezeu și slujitorii Naturii cu a înmulți duhnitoarele lor dogme prin mijlocul typārului, au tras în stare jalnicā pre urmātorii lor, cum nu mai mult povățuitorii noștri au a să nevoi, ca cu acestas mijlocū să înmulțescā cuvāntul lui Dumnezeu, carele ȳaste sabie cu doao ascuțite spre a tăiā pārerile cele clenciuroase ale acelora. Deci cu adevărat păstorescū lucru ȳaste typārire sfintelorū cărți. Că să poate socoti ca unū buciūmū ce rāsună în staulū la vrēme de primejdie și ȳaste ca o hrană, cu care în cel mai ȳute gerū și viscole hrānindu-se oile cele cuvāntātoare, nu pier.

Pentru aciasta dar, fiind că rāvna și socotința pré sfințitului Pāstorului nostru să vēde căutānd mai cu dēdinsul la aciastā mai înfințatā lucrare, cu care, înmulțind și pre talantul Domnului, plinēște și dragostē aproapelui și pre norodū folosēște, urmēzā ca toți să-i cērem dela Dumnezeu lungime de viață cu dāruire după inima sa și tot sfatul său cel bun să i-l plinēscā.

Al tuturor smeritū și osārdnicū,

Arhimandr. Grigorie Rāmnicēanul.

București: Biblioteca Academiei Romāne.

582. Psaltire, Iași 1794.

ΨΑΛΤΗΡ Ξ | ΠΡΟΡΟΚΣΑΞΗ ΞΗ ΞΠΞΡΑΪΤΞ ΔΑΒΙΔΞ | ΚΞ Τροπάρε, ΞΗ ΚΞ Μάτρε Δα τόατε Κάδξςμελε, | ΞΗ ΚΞ ΚΞΗΤΞΡΗΛΞ ΛΞΗ ΜΩΥΞΙ, ΚΞ Ψάλλη | ΔάέΞΗ, ΞΗ ΚΞ Πηηΰάλελε λώρη, ΚΞ Παχάάτε, | Πε ης. Άηη. ΚΞ Δα Δάηάΰ Παράκλινς άλ ηϰ-χιστύη, | ΞΗ ΚΞ ηςΰηηε άϰΞΞΞΤΞΞΡΗ επρε φολόςΔακ κρεΰηη-ηηαωρη. ΞΗ ΚΞ άςΞμ-ηάρε Δε κάΰη Δάμνη άς | ΔάμνητΞ ά ΰάρα μωάάάΰέη. Δελα ΔεσκΞλεαϰάΰ έη. ΚΞ Βλαγοςλοβίηά, ΞΗ ΚΞ τόατΞ κεάτςάλα | ΠρεωςφίηΰίτςάΞΗ ΜιτροπολίτΞ άλκ Μωάάάάΰέη, | ΚΥΡΙΑΞ ΚΥΡΗ ΞΚΩΒΞ. | Άτρη ά ηρεωςφίηηΰηι κάλε χΰ Δηηκ ηός φΞ-κότΞ Τυπογράφε ά ΆΞη. | Ά ΰηλελε Δάμνηάτςάΰη ΞΗ ηϰ άηΞαΰάτςάΰη Δάμνηςάΰη ηόστρη | ΜΗΧΗΞ ΚΩΝΣΤΗΝΔΗΝΞ ΘΞΞΞΛΞ ΒΩΞΕΒΩΔΞ Άτρη άτΞά Δάμνηε ά μϰρηέη κάλε ά μολάόκα. | Ά άηήη Δελα ΞΔάμκ, ΰετϰ. | Ξρη Δελα ΧΞ: ΰαΨΰΔ. | Θ-ας ΤυηρητΞ Δε Πόηα Μιχάάάκε ΤυπογράφΞ. | ΞΗ Δε Γεράςημ Ξεροάάκονη, ΤυπογράφΞ.

In-4º de 4 foi, 675 pagine și iar 4 foi. Tipărit numai cu negru, cu caractere de trei mărimi. 17 rânduri pe pagină, cu caracterele mari și 24 cu cele mijlocii. Caracterele cele mici se întrebuintează la titluri și la comentariile asupra psalmilor. Frontispicii și litere ornate.

Pe verso titlului se afla stema ambelor țări (facs. 313) cu cele 2 versuri dela p. 354.

In foile liminare se află instrucțiunile pentru citirea psalmilor și o gravură reprezentând pe David.

La sfârșit, după psalmii aleși, se află : Paraclisul Născatoarei, o «înscurtă învățătură creștinească», psalmii la vreme de primejdie, pascalia și, pentru întâia oară, o cronologie a Domnilor Moldovei cu însemnarea anilor de domnie. O reproducem aci :

«Insemnare de Domnii Moldaviei, care au domnit și la ce ani au fost domni și câți ani au domnit și câte luni, cumă arată în josă anume, dela Domnulă Dragoșu Voevodu ce au descălecată Țara Moldaviei.

La ce ani au domnit.	D O M N I.	Și câți ani și câte luni.
Létu.		Ani, luni
1352	Dragoși Voevodă întâiulă ce au eșită din Ardélu	2.—
1354	Sasu Voevodă	4.—
1359	Lațco fiulu lui Sasu Vodă	8.—
1366	Bogdană Voevodu	6.—
1372	Petru Voevodu Mușatu	16.—
1388	Romană Voevodă, fratele lui Petru Voevodu	3.—
1391	Ștefanu Voevodă	7.—
1398	Petru Voevodă alu doilé, fiulu lui Ștefană Vvdă	1.—
1399	Iuga Voda fiul lui Petru Vvdă	2.—
1401	Alexandru Vvdă cel Bunu fiulu lui Romanu Vvdu	32.—
1433	Iliăși Vvdu fiulu lui Alexandru Vvdă Batrănulă	12.—
1445	Romană Vvdu ală doilé fiulă lui Iliăși Vvdu	1.—
1446	Petru Vvdă alu treilé fiulu lui Ștefanu Vvdu	5.—
1450	Ștefană Vvdă ală doilé	2.—
1452	Bogdană Vvdu ală doilé, ce sângur de sine s-au numitu domnă, fiulu lui Alexandru celui Batrănu	2.—
1454	Petru Vvdu alu patrulé ce-ı zice și Aronu	2—
1456	Ștefană Vvdu alu treilé celă Bunu fiulu lui Bogdană Vvdu . . .	47.—
1503	Bogdanu Vvdă ală treilé fiulă lui Ștefană Vvdu	12.9
1516	Ștefanu Vvdu alu patrulé celu Tânăru fillă lui Bogdanu Vvdă	9.9
1527	Petru Raleși Vvdă ală cincilé fiu lui Ștefanu Vvdu	11—

Létü.	D O M N I.	Ani, luni
1538	Ștefanü Vvdü alü cincile ce-i zicü Lăcustă	2,3
1540	Alexandru Vvdü Corné alü doilé'	—6
1540	Petru Vvdü Raleși a doao domnie	6.
1546	Iliiași Vvdü alü doilé fiülü lui Petru Voda	7.6
1554	Ștefanü Vvdü a șasälé fiulu lui Petru Vvdü Raleșü	3 4
1557	Alexandru Vvdü alü treilé Lăpușnénu	5.—
1562	Despotü, Iacovü și Vasile întăiu	2.—
1564	Ștefanu Vvdü Tomșa alü șaptelé	—3
1564	Alexandru Vvdü Lăpușnénu a doilé domnie	5.—
1569	Bogdanü Vodă alü patrulé fiülü lui Alexandru Vvdu.	1.—
1570	Ioanü Vvdü celü Tiranu domniia întăiu.	6.
1576	Petru Vvdü a șaselé Șchiopolü fiülü lui Mircé Vvdu	5.—
1581	Ianculü Sasü Vvdü <i>Luteranu</i>	3.7
1584	Petru Vvdü a șaptelé ce-i zicü Cercelu	5.—
1586	Petru Vvdü Șchiopolü a doao domnie.	2.—
1591	Aronü Vvdü celü Rău domniia întăiu.	1.—
1592	Aronü Vvdu tiju a doao domnie	2.—
1595	Ieremiia Moghila Vvdü	12.—
1607	Simeonü Moghila Vvdü.	2.—
1609	Costandinü Moghila Vvdu	1.
1610	Ștefanü Vvdü Tomșa a optulé.	5.
1615	Domna lui Ieremiia Vvdü cu fiülü sau Bogdanü Vvdu	1.—
1616	Radulü Vvdü celü Mare.	3.—
1618	Gavriilü Moghila Vvdü.	1.—
1619	Gașparü Vvdu Italiianulu.	2.—
1621	Alexandru Vvdü a patrulé a lui Iliiași Vvdu	1.—
1622	Ștefanu Vvdu Tomșa a doao domnie	1.—
1623	Radulü Vvdü celü Mare a doao domnie	3.—
1626	Mironü Vvdü Barnovschii	4.—
1630	Alexandru Vvdu alü cincelé fiulu lui Radulu Voda.	—5
1630	Moisi Voevodu	1.—
1631	Alexandru Voevodü a lui Iliiașu Voda alu doilé domnie	2.—
1633	Mironu Voevodü Barnovschie alu doilé domnie și îndata Moisi Voda alü doilé domnie	1.—
1634	Vasile Voevodü Alvanitulü	20.—
1654	Ștefanü Gheorghie Voevodu, fiülü lui Dumitrașcu Logoțatu.	4.
1658	Gheorghie Ghica Voevodü Capichehaia lui Vasile Vodă	2.—
1660	Ștefanu Voevodu fiulu lui Vasile Voda	2.
1662	Eustratie Voevodü Dabija	4.—
1666	Duca Vvdü Alvanitulü	(6).6
1666	Iliiașü Vvdü fiülü lui Alexandru Voda.	2.6
1669	Duca Vvdü alü doilé domnie	3.
1673	Ștefanu Vvdü al unsprăzecilé Petreciannu	1.—
1674	Dumitrașculü Vvdü Cantacozinö Tarigradenulu	2.
1676	Antonie Vvdü Rosetü.	3.—
1679	Duca Vvdü alu treilé domnie.	5.—
1684	Dumitrașculu Vvdu Cantacozinö al doilé domnie.	1.—
1685	Costandinu Vvdü Cantimir.	8.—
1693	Costandinu Vvdü fiulu Ducaï Voda	3.—
1696	Antohe Vvdü fiülü lui Cantimir Voda.	5.—
1701	Constandinü fiulu Ducaï Vodă alu doilé domnie	3.—
1704	Mihaï Vvdu Racovița.	1.—
1705	Antohe fiülü (fiu) lui Costandinu Cantemiru domniia alu doile	3.—
1708	Mihaï Vvdü Racovița al doilé domnie.	2.—

Létu.	D O M N I.	Ani, luni
1710	Necolae Vvdü Mavrocordatü a lui Alexandru.	1.—
1711	Dumitraşco Vvdü a lui Costandinü Vodă Cantemirü.	—8
1712	Necolae Vvdü Mavrocordatü al doilé domnie	4.4
1716	Mihaï Vvdü Racoviţă alü treilé domnie.	11.—
1727	Grigorie Ghica Vvdü.	6.—
1733	Costandinü Vvdü a lui Necolae Vvdü Mavrocordatu	2.7
1735	Grigorie Vvdü Ghica al doilé domnie.	6.6
1741	Costandinü Vvdü Mavrocordatü al doilé domnie.	1.11
1743	Ioanu Vvdü a lui Nicolae Vvdu Mavrocordatü.	4.—
1747	Grigorie Vvdü Ghica al treilé domnie.	—9
1748	Costandinu Vvdü Mavrocordatü al treilé domnie.	1.6
1749	Costandinu Vvdü Racoviţă alü lui Mihaï Vvdü Racoviţa	3.9
1753	Matei Vodă Ghica	2.7
1756	Costandinü Vvdü a lui Mihaï Racoviţă al doilé domnie	1.1
1757	Scarlatü Grigorie Ghica Vvdü ; — Şi au robitü Tătariï țara de josü	1.5
1758	Ioanü Theodorü Calimahü Vvdü	3.—
1761	Grigorie Vvdü Calimahü	3.—
1764	Grigorie Vvdü Ghica dinü dragomanü	2.9
1766	Grigorie Vvdü Calimahü alü doilé domnie	2.4
1769	Costandinü Vodă Mavrocordatü a lui Nicolae Vodă Mavrocordatü a patra domnie.	—5
—	Şi îndata stăpănire oştilorü moschiceşti, care au ținutü de cândü au venitü până cândü s-au dusü	5.—
1774	Grigorie Vodă Ghica care s-au luatü robü de oştile ruseşti, dinü domniia Țării Munteneşti şi aicé al doilé domnie	2.10
1777	Costandinü Vodă Moruzü din dragomanü	4.8
1782	Alexandru Vodă fiulü lui Costandinü Vodă Mavrocordatü	2.8
1785	Alexandru Vodă fiulü lui Ioanü Vodă Mavrocordatü	2.—
1787	Alixandru Vodă Ipsilantü pre care l-au luatü Nemţii	1.4
—	Apoi stăpănire Nemţilorü, Hanulü cu Tătarai şi cu Turcii şi Ma- nole Vodă	—5
1788	Şi îndată stăpănire Moscalilorü care au ținutü până cândü s-au dusü.	4.8
1792	Alexandru Vodă Moruzü	—8
1793	Mihaï Costandinü Vodă Sufulü	—.—

Pe ultima faţă :

Slavă, cinste şi închinăciune celui în Troiţă unuia Dumnezeu, care ne-au ajutatü după începutü de amü ajunsü şi sfârşitulü.

Iară ceia ce vă veţi întâmplä a ceti, bucuraţi-vă în Domnulü şi vă rugaţi pentru noi, că fiind şi typografia acumü dinü nou făcută şi unii dinü lucrători acumü de abia s-au deprinsü la acestü lucru, nu să poate să fimü scăpatü fără greşală . . .

Purtătorü de grijă şi cheltuatorü typografieî fiindü Chyrü Inochentie Eclisiarhü sfinţei Mitropolii şi diorthositorü împreună cu Ieromonahulü Chyrü Ghedeonü proinü eclisiarhü.

In unele exemplare alineatul al doilea prezintă nişte mici modificări de redacţiune.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

583. *Urmare . . . a dreptei credințe*, (București) 1794.

Ѓ Р М Я Р Ё | прѣ скѣрт | ѿ ДРѢПТѢИ КРѢДИЦѢ | ΔΣΙΚΑ Ἰντρεκάρη πιῖ
 ρхсиднскъ | пентрѡ леснѣрѣ Ἰνцелѣкерѣй | Четитѡрилар чѣлар нѣдѣррич-ши Ἰн | сѣпѣ-
 теле Ἐкриптѡрѣ. | Τηνηρῆτѣ ἄκѡм Ἰн зѣлеε | Прѣ Δσμινάτσαδῆ Δόμνη Ἰω Ἰλ ε-
 ἄλ ανδρѡ Κωνστανδῆν Μσρδζѣ ΒΟϞΒΟΔ. | Κῶ Βἄγοςλοκῆνια πιῖ κια- τσιάλα
 Прѣ Ἐφῆνῆτσαδῆ | Μιτροπολίτѣ Ἰ τῶατѣ Ἰγγροκλαχῆ κῆρ ΔΟΘΙΘϞϞ | Ἰн
 ἄνσἄ Μηηтsῆрin σαψѣΔ.

In-8° mic de 1+18 foi.

Pe verso titlului se afla reprezentări sfinții Constantin și Elena.

Textul este dispus în întrebări și răspunsuri.

București: Biblioteca Academiei Române.

1795.

584. *Bucoavnă*, Sibiiu 1795.

Βυκοἰκνητѣ πῆνηтrѡ Δετѣцѣтѡра прѣнчилор.

In-8° de 64 pagine.

Tipărită la Petru Bart. O ediție nouă, la 1797.

Anunțată. cu aratarea cuprinsului în: *Siebenbürgische Quartalschrift*, V, 385.

585. *Calendar*, (București) 1795.

К Я Л Ѧ Н Д Я Р Ю | Ἰκѡм ἄΔῶαω δαρѣ | τηνηρῆτѣ. | Δἰ ἄτѣт, σαψѣε.

In-8° mic de 23 foi numerotate.

Nu este un calendar propriu zis, ci un fel de prognosticon pentru câteva grupe de ani așezați după planeta care este regentul anului.

București: Biblioteca Academiei Române.

586. *Dim. Cantemir, Intâmplările cele mai vrednice de amintit în Valachia*, Viena 1795. — Grecește.

Δημητρίου Καντεμῆρου, Ἰξιομνημόνευτα ἐν Βλαχῆα συμβεβηκότα, μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. Ἰν Βιέννη 1795.

A lui Dimitrie Cantemir, Intâmplările cele mai vrednice de amintit în Valachia, traduse din nemțește. În Viena 1795.

C. Sathas, *Νεοελληνικῆ Φιλολογῆα*, 541. — C. Erbiceanu, *Bibliografia greucă*, 164.

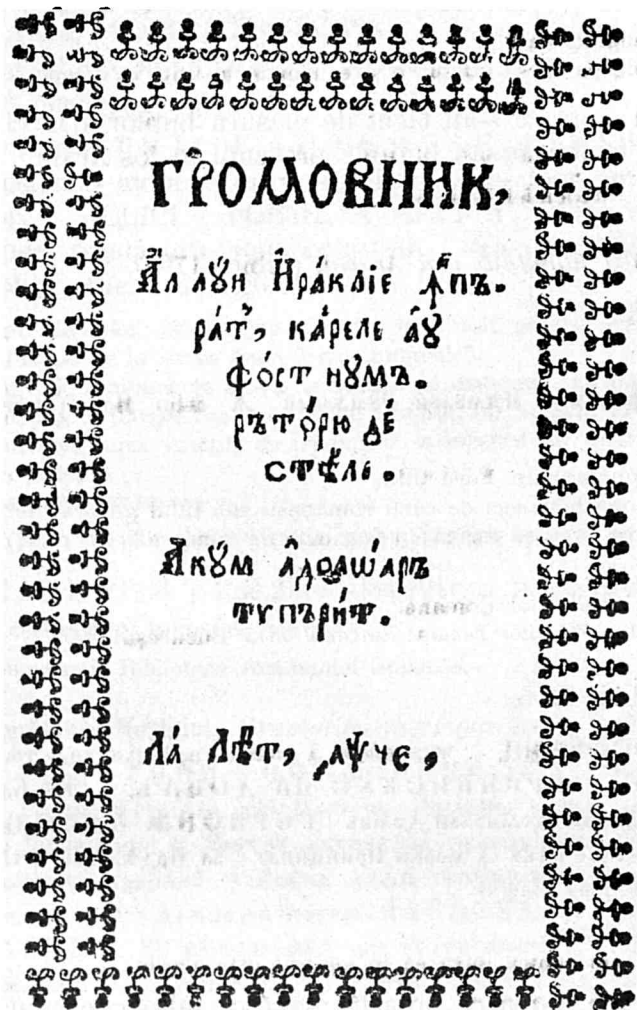
587. *Gromonnie*, ed. II, (București) 1795.

Г Р О М О Б Н И К, | Ἰл ἄδῆ Ἰράκλιε Ἰηηη-ράτѣ, кἄреεε ἄс | фῶст нсмак-
 ρхтῶрю де | стѣεε. | Ἰκѡм ἄΔῶαωαρѣ | τηνηρῆт. | Δἰ ἄτѣт, σαψѣε.

In-8° mic de 14 foi numerotate.

Cuprinde împărțirea zilelor lunilor, începând cu luna Martie, după zodii; apoi prevestiri pentru fiecare zodie în parte, în cazul când va tună sau va fi cutremur în zilele de sub acele zodii.

317. — Titlul *Gromovnicului* din 1795.

La sfârșit se află prevestiri pentru tot anul care urmează după Crăciun, după cum acesta va cădea într'una din cele 7 zile ale săptămânii, sub titlul :

ТВОРѢНІЯ ѠЗДРЪ
 пророкѣ.
 Ѡ рождество Христѣо.

(Lucrarea prorocului Esra dela nașterea lui Hristos).

M. Gaster poseda un exemplar din acest *Gromovnic* fără dată și fără an, care poate fi ediția I a cărții. O alta ediție a apărut în 1817.

București : Biblioteca Academiei Române.

Gaster, *Gesch. der rum. Litteratur*, 422.

588. *Invățătură pentru măsura cotului*, (București) 1795.

Њ Б Ц Ы Т Ъ Р Ы | Πέντρος Μχεσρα Κότσαση. | Њн чé кнпк сѣ мхсѣарз Бѣ-
ци-ле. с-ас ѡлт фѣа дѣ Бѣсе. | Њдоав ѡарз Тυπηριτх. | Λά Λέτк ѡψче.

In-8° mic de 6 foi nenumerate.

Textul începe chiar de pe verso titlului, și are următorul titlu la început:

Invățătură pentru cotul ce s-au făcut de măsura bușilor în ce chip ū să
să măsoare bușile sau tocitorile sau putinile pre cum în jos arată.

București: Biblioteca Academiei Române.

589. *Inștiințarea Societății filozofești din Ardeal*, (Sibiu 1795).

Њ Ц Ы Њ Н Ц Њ Р Ъ.

La sfârșit:

Социетатк Филозофѣскх ѡ Нѣмсаши Рѡмжнѣск. Њ мѡре Принципѡтса Пр-
дѡсаши.

In-8° mic de 5 foi nenumerate. Fară titlu.

Cuprinde prospectul unei biblioteci de cărți românești sub titlul general de: *Vestiri
Filozofești și Moralicești*, care avea să apară, în fascicule de doua coli, de câte două ori
pe săptămână.

București: Biblioteca Academiei Române.

O. Lugoșianu, *Societatea Femeilor române din anul 1813*. București 1895.

590. *Pilde filozofești*, Sibiu 1795.

Π Њ Λ Δ Ε | ΦϯΛΟΓΟΦϯΨϯ, | τυπηριτѣ ѡ зѡлее прѣ ѡнѡца-тѡсаши шн
прѣ ѡмннѡтѡсаши Њнзрат | Ф Р Њ Н Ц Ы К Ъ Ъ Њ Д О Њ Л Ъ. | Кс Благосло-
кѣнѡ ѡбнторѡлѡши дѣ | Дѡнѣзѡс Дѡмнѡсаши Дѡмнѡ | ГϯРѡϯѡм ѡдѡмѡвнч
ϯннскѡн Нѡѡнѡт дѣ лѣѡѣ Гре-чѡскх ѡ мѡреле Принципѡт | ѡа ѡрдѣлѡсаши. | ϯНѢЊ.
Њ Тυπογραφѡл ѡши Πετροс Βарт, ѡψче.

In-8° de 1 foaie și 112 pagine.

Verso titlului e alb. Titlul pentru intrarea în materie este acesta:

Pilde filozofești, de pe limba cé proastă grecésă, tâlmăcite rumânește.

La sfârșit:

S-au diortosit prin noi, care o am și zățuit, Mihail Dir din vestita
cetate a Sibiiului și Radul din sfânta Episcopie a Râmnicului.

Pentru celelalte ediții, vezi indicele.

București: Biblioteca Academiei Române.

591. *Viața și pildele lui Esop*, Sibiu 1795.

Бѡца шн Пнлдее прѣ.цѣлѡнтѡсаши ϯсвн.

In-8° de 7 1/2 coale. Tiparit la Petru Bart.

Viața lui Esop ocupa primele 3 1/4 coale, iar pe celelalte se afla 111 fabule cari
nu sunt toate ale lui. După fiecare fabula urmaea aplicațiunea ei morala.

Siebenbürgische Quartalschrift, V, 384.

592. Dim. Caracaș, *Poeme medicale*, Viena 1795. — Grecește și latinește.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ | ΚΑΡΑΚΑΣΣΗ | ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΥ | Καὶ Ἰατροῦ
τῆς Πόλεως Βουκουρεστίου καὶ τοῦ ἐν | ταύτῃ Νοσοκομείου τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ | ἁγίου
Παντελεήμονος | ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ἸΑΤΡΙΚΑ. | Ἄπερ ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνήν
μέ- τήνεγκε, | ἘΝ ΒΙΕΝΝΗΤΗΣ ἈΟΥΣΤΡΙΑΣ ἀφῆε. | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ
Γεωργίου Βεντότη.

DEMETRII | KARAKASSE | MEDICINAE DOCTORIS | Urbis
Bukurestensis atque Nosocomii, quod in ea-dem sancti Panteleemonis nun-
cupatur. | MEDICI | POEMATATA MEDICA | quae idem ipse et in Latinum
sermonem soluta ora- tione transtulit. | Viennae 1795. | Impressum in Ty-
pographia graeca Georgii Ventoti.

In-8° de 4 foi, 246 pagine și 2 foi la sfârșit, pentru greșeli. Inceputul paginației e greșit: începe de la verso foaiei 7 cu numărul 6.

Pe foile liminare se află o scrisoare de dedicație către Alexandru C. Moruz Voevod. La pag. 6 începe Πρόλογος adică Prefața, iar la pag. 14 textul.

Poemele sunt însoțite de traducere latinească în proză, tipărită în față, pe paginile din dreapta.

La pag. 199 încep:

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ | ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΕΠΙΜΙΚΤΑ' | Ἡ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ἘΠΟΘΕΣΕΩΝ.

EJUSDEM | Poemata Miscellanea | seu diversi Argumenti.

Acestea sunt numai în grecește.

București: Biblioteca Academiei Române.

593. Amfilohie Hotiniul, *Gramatica theologhicăscă*, Iași 1795.

Г Р Я М Ы Т Ъ К Я | Θ Ἔ Ο Λ Ο Γ Η Ἰ Ἰ Ἐ Κ Ἰ | Ἐκόσκη .ἰ λιμεβα молдове-
нѣскъ, | дене Бѣсλόκѣα λῆϊ Πλατόνη, Ἰρχιенѣс-копѣа де мѣсква, шѣ дене ἄлте
кѣрѣи | Бисеричѣши. | Пентрѣ ѱекцѣтѣра прѣвциларѣ, шѣ ἄ тѣ- тѣрѣрѣ де ѱѣце
православниѣ криѣиѣи. | Ἰкѣмѣ ἰтѣи тѣпѣрѣтѣ ἰ зѣледе пре | лѣминѣтѣсѣи, шѣ
пре ἰнѣлѣѣтѣсѣи | Дѣмѣсѣи нѣстрѣ ἰлѣ ἰѣдѣрѣ | ἰ ἰѣиѣнѣ кѣлѣиѣиѣхѣ
К О Ἐ Ἐ Ἐ Ἐ Ἐ | Кѣ вѣгословѣнѣа шѣ тѣатѣ кѣтѣсѣа | Прѣвѣсѣи(н)ѣиѣиѣ сѣле, кѣрѣс
кѣрѣ: ἸѣК О Ἐ Ἐ | Ἰρχиенѣскопѣ шѣ Митрополѣтѣ Молдѣ-вѣи: ἰтѣрѣ ἄ прѣвѣсѣи(н)ѣиѣиѣ
сѣле тѣпо-графѣе, ἰ ἰѣиѣиѣ. ἰѣѣѣ. ἰѣиѣ: ἰ. | Де Герѣсѣиѣ ἰеродѣѣкѣнѣ | Шѣ де Пѣ-
кѣа Петрѣкѣ, Тѣпографѣиѣ.

In-4° de 4 foi și 72 pagine.

Pe verso titlului, o gravură pe lemn, cu inscripții românești.

Prefața:

Cuvântă înainte cătră cetitoriu.

Pravoslavnice cetitoriu, Toată scriptura cé însuflată de Dumnezeu a să învățā foarte este de folosū, iarā mai alesū aciāsta, care să chiamā trāmbița cé bine rāsunātoare a apostolilorū, cu care au trāmbițatū în toată lumē, și au strānsū pietri de mare prețū, de au ziditū beserica, cariā au zisū Māntuitorilū, că nicī odatā ușile ei nu să vorū stricā.

Pentru aciāsta m-amū indemnātū de a scoate aciāstā cārticicā pre limba noastrā moldovenēscā, pentru învățatura pravoslavnicīi credințā, și m-amū rugatū preosfinției sale părintelui Mitropolitului de o au datū în

typariu. Și pentru ușurința de a să ține minte, amū arătatū în scurtū numai cele dintāi capete de porunci, care învățindu-le acestē bine dintru întâi și întărindu-le în inimile lorū, cei ce vorū învăță, pre lesne vorū înțelege și alte dovezi de întărire acestorași începuturī, cândū le vorū învăță mai pre largū. Și măcarū că acestē tolū creștinulū este datoriu a le ști, darū mai vârtosū cei ce voescū a să însărcină cu marele darū alū preoției, negreșitū trebuie să știe toate acestē dintāi începătoare capete de porunci și să le aibă bine în ținerē de minte, una pentru când le vor ceti orī le vorū învăță mai pre largū, cu ușurință să le înțelegă, după cumū s-au zisū mai susū; al doilē să slujască de răspunsū celorū ce-ī întrēbă; alū treilē pentru să știe cumū să învețe pe altulū pravoslavnică credință.

Împărțitu-s-au cărticica aciasta în trei părți: întâi pentru cunoștința de ființa lui Dumnezeu; al doilē pentru credința evanghelică, și alū treilē pentru cele zece porunci date prinū table lui Moysi; că întru toate aceste împărțiri să cuprindē credința, nădejde, dragostē, dinū care Domnulū Dumnezeu să stropască în inimile pravoslaviei voastre picături de darulū său spre a voastră învățătură.

Smeritulū între Arhiereī, Amfilohie Hotiniulū.

La sfârșit :

Diorthositoriu și purtătoriu de grijă typografiei fiindū chyrū Inochente, Duhovnicū și Eclisiarhū sfinței Mitropolii.

Diaconū Theodorū, zețariū.

București : Biblioteca Academiei Române.

594. Amfilohie Hotiniul, *De obște Gheografie*, trad. după Buffier, Iași 1795.

ДѢ СѢ ЦІ Ё Г Ё Ѡ Р Ы Ф І Є | ПѢ ЛІМБІ МОЛДОВѢНАСКЪ | Географіе дѣле Геврографіе лѣи Бѣфѣрь, дѣнз | ѡржндѣла каре акѣль май пре ѡрмз с-лѣ а- | шхзатъ ѣ академіе дѣла Паризѣ. | Ыкѣмъ ѣтѣи тѣпхрѣтѣ. | Ы зѣлеле | Пре лѣми- | нѣтѣлѣи, шѣ Пре лѣнзлѣтѣлѣи | Дѣмнѣлѣи нѣстрѣ ѣл ѣ ѣндѣрѣ | І ѣ ѣн ѣ | К ѣ л ѣ м ѣ х ѣ е е д ѣ. | Кѣ Благословѣніѣ, шѣ кѣ тѣатѣ кѣтѣлѣ-ла Прѣсѣфин- | цѣтѣлѣи Мѣтрополѣи ѣ тѣа-тѣ Молдѣвіѣ, Кѣрѣи Кѣрѣ : Ы К О Е Ы. | ѣтѣрѣ ѣ Пре- | сѣфинцѣи сѣле Тѣпографіе, | ѣ ѣфѣта Мѣтрополѣе, ѣ Ышѣ. | Лѣтѣ : 1795. ѣк- | гѣст : 22. | ѣ-лѣ тѣпхрѣтѣ дѣ Іерѣдѣлѣконѣ Герѣсѣмѣ : | шѣ дѣ Пѣвелѣ петрѣѣ тѣ- | пографѣи.

In-4° de 6 foi și 230 pagine.

Prefața începe chiar pe verso titlului și ocupa trei pagine. Urmeaza apoi o nota «pentru izvodirea Gheografie» și «scara» cărții.

Prefața :

Cuvântū cătră cetitoriu.

Vestē care au eșitū pentru aciastă cărtulie cu numele de Gheografie de obște, nu numai în Franție, unde dintru întâi au așăzată orânduiala în- tr-acestū felū, darū și întru alte locuri și țări s-au priimitū ca unū lucru ușorū pentru învățatura Gheografiei, tâlcuindu-o în ființă flește care țară pe a sa limbă, care acumū și întru a noastră a să da la lumină n-au lipsitū, căci cu adevăratū nu erā cu putință întru altū chipū a să dā o orânduială

mai cu ușurință și mai cu lesnire pentru învățătura Gheografiei celor care voesc să știe locurile de fiește care parte de a pământului, împărății, țări, cetăți, munți și râuri, care să scriu aici de rând pentru folosința linerilor de a le ține minte, care în ce parte de locu este și ce nume are, pe cât s-au putut până acum de a să cunoaște asupra acestui glob de pământ și apă; nu după cum eră întru ace mai denainte Gheografie, întru care să cuprinde toate numele de țări și locuri, întru niște varvare vierșuri de poetice, care în loc de a avé tinerii agiutoriu și folos, ei să însărcină de o greutate, cât de multe ori întâmplându-se la unii de a deprinde acest, ei nu să mai grijă de altă rămășiță ce mai rămâne, rămâind ca și când s-ar lua o piatră de pe o zugrăvală mozaică, care altă nu ar fi putut să fie fără decât tot chipul stricat.

Dar mai pre urmă cu purtare de grije și cu ajutorul de un ales mathematic și plin de alte învățături, s-au curățit și s-au îndreptat după chipul cum să vede, depe care închipuire și noi îndrăznind am talmăcit-o (istoricește) depe limba italiană pe limba moldovenească, pentru însuși globul pământului, iar învățăturile cele pentru sfera cerescă s-au lăsat până la vreme, când s-or îndemna alții cu mai bună pricepere de a închipui și însuși sfera pe această limbă.

Și măcar că întru toate învățăturile, întâi să învață ce este mai ușor, apoi să sue la cele mai grele, după cum și întru această, fiind dintru întâi Gheografie, apoi Cozmografie, fiind că Gheografie arată numai pentru pământ, iar Cozmografie pentru toată lumă, și pentru această întâi să învețe o parte, apoi toate părțile.

Deci, iubite cetitoriu, priimește acest puțin și te învață, că pe urmă vei ști și cel mult. Și te lasă cu pace, că eu sânt de apurată rugătoriu către Dumnezeu pentru folosul pravoslaviei voastre.

Smeritul între Arhiere, Amfilohie Hotiniul.

Titul pentru intrarea în materie este :

Г Е Ѡ Г Р Ы Ф І Е

МОЛДОВИНСКЪ.

În afară de partea propriu zis geografică, cartea mai cuprinde și următoarele :

Arătare pentru numărul arăpesc, care să politicește acum, împreună cu numărul moldovenesc . . .

Insemnare de Domni Moldaviei.

Iar la sfârșit se află capitolul despre Moldova, din Geografia lui Francisc Schmideg. Pe ultima pagină, numele corectorului și tipograflor :

Diorthositoriu și purtătoriu de grije Typografie fiind Ieromonahul Chyr Inochente, duhovnic și eclisiarh sfintei Mitropolii.

Diacon Theodor și Ioan, așazători slovilor.

București : Biblioteca Academiei Române.

595. Biblia, Blaj 1795.

Б И Б Л И Я
И Д Е К Т Ъ
Д У М Н О З Е М С К Я С К Р И П Т Ъ Р Ъ
И Л О Ц И И В С К И Ш И И Ч Е И Н О Я С О
Т О Я Т С Е

Карє сас тхлмхчнтъ дѣ прѣ лимба Ѣлинѣскз прѣ ꙗцзлѣсзль лимбѣй Румжнѣцѣй.

Ѣксмь ꙗтжѣ сас тѣпзрнтъ румжнѣцѣ сѣптъ стхпжнѣрк Прѣ ꙗнхлцѣ-
тзлѣй ꙗнхрѣтъ ѧ Румѧннлврѣ

Ф Р Ы Н Ц Ы С К Ъ Я Л Ъ Д О Й Л Ъ

Краюлѣй Иноствлнчѣскъ Мѧре Принцѣпъ ѧль ꙗрдѣлзлѣй. шѣ чѣлк лѧлте :

Къ Благослокѣнѣл Мзрнѣй сѧле Прѣ лзминѧтзлѣй шѣ Прѣ сѣѣцѣтзлѣй

Дѧмнзлѣй Дѧмнѣ

І Ѡ Я Н Н Ъ Б Ѡ Б Ъ

Блзджѣкзль Фзгзрѧшзлѣй

ꙗ Блѧжъ лѧ Мнтропвлѣ

Ѣнзль дѣлѧ Нѧцѣрк лѣй Хѣ.

ꙗцѣ.

In folio de 10 foi și 894+246 pagine. Tiparit în genere pe două coloane, cu caractere de trei mărimi și cu 63 de rânduri în coloană

Verso titlului e alb.

În foile liminare se afla înștiințarea «cătră cetitoriu» a lui Samuil Clain, care se reproduce mai jos, un «Cuvânt înainte la S. Scriptura», «însemnare rândului cărților Sfintei Scripturi», o introducere în cărțile lui Moise, «însemnare apostolilor și evangheliilor Duminecilor, a sărbătorilor, a morților și a maslului», și, în fine aratarea greșelilor de tipar, precedată de înștiințarea de mai jos.

Prefața :

Cătră cetitoriu.

Scriptura sfântă, care cu cuvânt elinesc și Bibliia să zice, de pre limba elinescă din izvodul celor șapte zeci de dascal, românește tălmăcită, la anul 1688 în București s-au fost typărit, dară cu foarte intunecată și încurcată așezare și întocmire a graiului românesc, și mult osibit de vorba că de acum obicnuită și mai ales de graiul și de stilul cel din cărțile besericești, care în toate besericile românești să cetesc, și pentru aceia pretutindine tuturor și de toți iaste cunoscut și înțeles; cât acé tălmăcire acei Biblii mai pre multe locuri ne plăcută urechilor auzitorilor iaste și foarte cu anevoe de înțeles, ba pre altele locuri tocma fără de înțeles iaste, care lucru cu mare pagubă sufletescă eră nemului și Besericii Românilor. Afară de aciasta acéle vechi Biblii atâta s-au inpuținat, cât foarte rară, să nă zic bun credincios creștin, ci preot iaste la carele să află, și nici cu foarte mare preț făr de mare trapăd și ostenelă nu să află, ca să-și poată neștine cumpără. Aciastă pricină au fost îndemnat și pre pré luminatul și pré sfințitul Domn Petru Pavel Aaron, Arhiereul Făgărașului și Vlădica a totu Ardélul, și a părților țării ungurești, câtă toată S. Scriptură pre limba românească însu-și o au tălmăcit, ci încă mai lipsindu-și mâna și îndreptare că mai de pre urmă, Tatăl cerescă bine au voit a-l

chiamă la vécinica odihnă; și așé acé tălmăcire numai pre niște hârtii scrisă nesăvârșită și ne dată la lumină au rămasă; dintre care hârtii după acéia, pentru multele mutări din loc în loc, unele s-au pierdut. Decî, ca stilul și așezare graiului întru acéiași Biblie să nu fie osibit, puindu-se unele dintru acé tălmăcire, altele dintru a altuia, s-au socotit, ca toată Bibliia de unul cu asemené stil și așezare a graiului să se tălmăcésă. Decî având eu îndeletnicire, m-am îndemnat să mă apuc de atâta lucru și să îndreptez graiul Bibliei ceii mai dinainte românește typărită. Iară mai vârtos întru adevăr pociu să zic, că mai ales Testamentul cel vechiu mai mult de nou de pre cel elinescú a celorú șépte zeci de dascalî l-am tălmăcitú. Care lucru al mîeu Măriia sa pré luminatulú și pré sfințitulú Domnú Ioannú Bobb Vlădica a toată țara Ardélului și al părților țării ungurești și al Făgărașului Episcopú, iară alú mîeu pré bun părinte, nu numai l-au ajutat și l-au ocrotit, ci bine au voit și Ța sine a-l luă, și ca un bun păstorîu pururé priveghitorîu în pregîurul turmei și cu dédinsul străduitorîu și grijitorîu de mântuire sufletelorú celorú dela marele și întâiulú Arhiereu Hs. Dumnezeu lú incredințate, bine știind că cé mai mare și mai întâia detorie a păstorîului sufletescú iaste propoveduire cuvântului lú Dumnezeu, pentru acéia și Măriia sa pré sfințitul Arhiereu, ca celui ce nimicú mai iubit și mai dorit nú iaste decât înmulțire cunoștințai Dumnezeesti și mântuire sufletelor, și binele cel de obște al Beséricii și folosul némului și al patriei, a căruia temeul și creșteré iaste adevărata cunoștință a lú Dumnezeu, caré în Sfânta Scriptură să cuprînde, și de acóló să învață. Decî vrând ca mai fierbinte și mai desăvârșit să-și plinésă și aciastă mare detorie a chiamării sale, bine au voit ca să dé la lumină aciastă Sfântă Scritură, ca așé la toți și pretutindine să se vestésă și să se propoveduiasă cuvântul și cunoștința lú Dumnezeu. Inșă mai înainte cu multă a sa luare de samă și ostenelă și singur bine socotindu-o, și și cu bărbați învățați, cu amăruntul, și cum să zice, dinú firú în părú cercându-o și cernându-o, și cu cé elinésă a celorú șépte zeci de dascalî și cu cé vechie románescă alăturându-o, unde au trebuit, o au îndreptat, ca întru toate să fie asemené și întocma izvodului elinescú a celorú șépte zeci de dascalî. Incă pentru mai bun înțeles o au luminat pre unele locuri și cu note și însemnări de desupt puse și pre de laturî cu paralele sau însemnare locurilorú unde în S. Scriptură despre acélú lucru să mai află scris; pre cum și la începutul fiește căruî capú, cu tâlc, care pre scurt spune ce să cuprînde întru același cap, și la fiește ce carte cu cuvânt înainte, care arată pre scriitorîu și vrémé și scoposulú și pricina cărții, și céle înprotivă le înprăștie, afară de acésté și la începutul Bibliei mai înainte cu frumoase prolegomena o au înzăstrat și o au înbogătit, care toate mare lumină și învățătură dau cetitorîului. Intru acestú chip isprăvită în typografia Seminarîului diețezan al Episcopiei sale pentru folosul Beséricii a tot némul românesc a să tipări au poruncit.

Iară, o iubite cucérnice cetitorîu, am voit a-ți aduce aminte că doară și acum întru unele locuri ți să va păré întunecatú graiul, ci pentru acéia să nu te smintești, nici să te pripești a vinovăți și a defăimă lucrul, că întunecaré aciasta și dintru aciasta vine, că noi nici pentru mai luminat înțeles

nu am vrut dela noi nici măcar un cuvânt cât de mic să băgăm în S. Scriptură, ci ne-au fost voia ca întru toate să rămâe întru curățenița sa și întru totu adevărul său, după cum ȳaste în cé eliněscă. Acĳasta ȳaste pricina întunecării întru unele locuri, cĂ foarte anevoe ȳaste lumnatĂ și cu chiĳarĂ ĳnțeles de pre o limbă a tĂlmăci pre altă limbă nici un cuvânt adăogĂnd, și țĳind idiotismii limbii ceii din tĂu, cĂ fiește-care limbă are osibițĳi ai sĂi idiotismii. Ci tu, cucérnice cetitorii, toate le ȳa in parte bună și te folosěște cu acĳastă a noastră ostenělă spre mai mare laudă a lui Dumnezeu și a sfintei Beserici crěștere, și a sufletului tĂu mĂntuire, cĂ acesta ȳaste scopul ostenělĳi mée, carele sĂnt al tĂu cĂtră Dumnezeu rugĂtoriu, smeritul ĳntră Ieromonașĳi.

Samuil ClăinĂ,

din MĂnăstirea sfintei TroițĂ dela Blaj.

Inșĳiintărea tiparitorului :

CĂtră cetitoriu.

Mulțĳ multe asemănĂri ale neputințĳi aducĂ spre mĂntuințĂ sa pentru ĳntĂmplare greșėlelorĂ typĂriului; pre acește și noi i-amĂ putė urmĂ, ĳnsĂ mie nu mi sĂ vėde a fi de lipsă acumĂ despre acėlė a cuvĂntă, fĂrĂ numai sĂ te rogĂ pre tine, ĳbitorii de Hs cetitoriu, ca socotindu-țĳ bine lucrurile tale, și de veĳ află a fi greșitĂ și tu vreodatĂ doarĂ ĳn lucru mai ușor decĂ ĳn ĳndreptare typĂriului, sĂ nu te grĂbești a osĂndi sau a judecĂ cĂ pentru lenevirė sau ne bĂgarė ĳn sėmă s-au ĳntĂmplatĂ acėlė greșėle, ci ĳțĳi ado aminte de alunecare ochilorĂ, socotindĂ și acĳasta, cĂ de pre izvodĂ limpede typĂritĂ a typĂri fĂr de nici o greșėlă o carte ca acĳasta, batĂrĂ și prinĂ ĳndreptare a mai multorĂ ochi, e lucru vrėdnicĂ de mare laudă; dar acĳasta s-au typĂritĂ de pre izvod scrisĂ cu mĂna; care mĂcarĂ cĂ bine s-au plĂtit izvoditorii, ca limpede scris sĂ se dėe, de atĂtė ĳndreptĂri și șter-sĂturĳi era plin, cĂtĂ pre multe locuri abiĳa cu mare luare aminte sĂ putė ceti, și numai prin ĳndreptare acelorașĳi doĳ ochi, cariĳ lezne sĂ putė alunecĂ și pentru a jețarilor sau a culegĂtorilor de slove multe greșėle, cĂ acește pĂnĂ acumĂ n-au fost procopsițĳi ĳn culėgerė de pre scrisoare. Decĳ orĳ ce smintėlă veĳ află de cėlė mai lezne trecĂtoare ĳn typĂrit sau ĳn schimbare slovelorĂ, ĳn ocșii sau ĳn come, ĳndreptėzĂ cu duhulĂ blĂndėtelorĂ, nĂdĂjduindĂ și tu ertare dela Dumnezeu, ȳarĂ cėlė mai mari, care pentru mai bună ĳndreptare ta le-amĂ ĳnsĂmnatĂ aici, le ĳndreptėzĂ precum ĳndreptare lorĂ pre rĂndĂ urmėzĂ: 1 in ce carte, 2 ĳn al cĂtulė cap, 3 ĳn alĂ cĂtulė stihĂ, 4 ce greșėlă ȳaste, 5 cumĂ sĂ se ĳndreptėze.

Și s-au typĂritĂ acĳastă SfĂntĂ ScripturĂ ĳn Blaj, cu toatĂ chieluĳala Typografieĳi Seminariumului, ĳncepĂndu-sĂ ĳn anul dela zidire lumiĳi 7301, ȳarĂ dela Hs. 1793, Noemvrie 1, și s-au sĂvĂrșitĂ ĳn anul 7303, dela Hs. 1795, Noemvrie 17, diorthosindu-sĂ prin mine smeritulĂ ĳntră Ieromonașĳi GhermanĂ dela MĂnăstirea Sfintei Troițe.

La sfĂrșitul Testamentului vechiu se zice:

MulțĂmimĂ vėcĳnicului și pre putėrnicului Dumnezeu, care dinĂ bună voințĂ sa ne-au ĳnvrednicitĂ dupĂ ĳnceputĂ de amĂ ajunsĂ și sfĂrșitulĂ aceștii Sfinte Scripturĳi, adecĂ a TestamĂntului celui vechiu.

Testamentul nou ĳncepe cu paginație noua.

București : Biblioteca Academiei RomĂne.

596. Amflohie Hotiniul, *Elementi arithmetice*, Iași 1795.

Є Л Є М Є Н Т Ы | ЯРІОМЄТІЧЄ ЯРЪТЯТЄ | ФІРЄЦІ | ЯКЪМЪ .ІТЖІ
 ТУПХРІТЪ, .І ЗІАЕАЕ | Пре ЛСМННАТСАДІ, шІ Пре | ЯНЗАЦАТСАДІ ДЄМНСАДІ НЄСТРС
 ЯЛЄЉ ЯНДРЪ ІЄЯНЬ КЯЛИМЪХ | ВЕДЪ. | КС БЛАГОСЛОВЕНІЕ ПРЕСФИН-
 ЦІТСАДІ | Митрополитъ аль Молдакіей, | КЪРІУ КЪРЪ ІІКОВЪ, .ІТРС А | Пре-
 сфинціей салє типографіе .І | сфжнта митрополіе, .І ІІШІ. | ла лєть яцґчє декем: аї.
 С-ас тупхрїть Де Герасимъ Іеро-діаконъ, шІ Де Пакель петрѡкк.

In-4° de 4 foi și 168 pagine (ultimele 4 paginate greșit).

In foile liminare se află prefața, care începe pe verso titlului, și «scara».

Prefața :

Сăтрă ceї dinū darulū sfântulū Duhū fїi sufleteșті a sfınteї
 Bisericї cetitorї.

Iubiților, cātū de vechīu și mai dintāi de cātū toate învățăturile voește ca să fie acestū măritū și lăudatū meșteșugū și învățătură a numărării, că Eliniї l-au numitū Arithmetichī, adecă știința numărării, după cumū să poate vedē și a să înțelege dinū sfintele Scripturї, cumū că aciasta să aratā a fi dinū inceputulū lumїi, apoї insuși Dumnezeu fiindū unulū, iatā numărulū unulū; și cu a sa bunā voire nāscāndū pre al său fiū să numī fața a doaā: iatā că să făcū și alū doile numărū; și suffāndū Dumnezeu dintru a sa știință și înțelegere suflarē cїa sfāntā a sa, să făcū și al treilē numărū. Decī iatā incredințarē este știință de numărare, că într-altū felū noi n-amū putē să tālcuimū. Și după aciasta să mai zice in sfintele Bibliї, cumū că Dumnezeu au făcutū lumē in 6 zile, care numărū de 6 este celū mai iscusitū intre arithmetice, ajungāndu-sā incā și alū 7. numărū, că de Sirїanї să chїamā Savva și de alїї Savvato, iarā de noi Sāmbātā, că să inchipuește o zi de odihnā. Vine incā acestū numărū pomenitū și in sfānta Scripturā aciastā noaā unde zice Domnulū nostru Iis. Hs. acele cuvinte cātrā Apostolulū Petru: «Nu-її zic ție de 7 orї, ci de 7-zeci de orї cāte 7». Iatā și numărulū inmulțitū, care mai de sāvārșitū să poate numī arithmetică. Zice și Orighenū in cartē Numerilorū la cuvāntulū alū 28, intārindū și Tertuliānū, că Enohū nu numaї că au fostū prorocū, darū cumū că ar fi și scrisū numărulū de stele și planete și pentru a lorū depārtārї și intoarcerї, lucrurї, că cu adevāratū este fārā de putință a să face fārā de arithmetică. In cartē Facerїi, la capū 5, aratā Evreїi cu incredințare, cumū că Dumnezeu ar fi datū luї Adamū in grādina de Edemū o carte de 21 de file, unde erā scrisū totū ceїa-ce erā să se intāmplēze cu aciastā facere a lumїi pānā la sfārșitū. Scriu și Aravїi și mai multū Suїda, unde zice, că Adamū ar fi lāsātū multe cārți scrise de dānsulū fiїlulū său Avelū, intru care arātā totū ceїa ce i să descoperīșā dela Dumnezeu, scriindū și chipurile de Astronomie și de alte meșteșugurї, unde să vede cātū să fie de vechīu și mai innainte de toate acestū meșteșugū și învățăturā de Arithmetică, fiindū arātātā și scrise de insuși māna luї Dumnezeu.

Și pentru aciasta vāzāndū noi bunātātē și mārīrē aceșті cārți, amū silitū dinū toatā prostїia științїi mele de amū tālcut-o și amū așezat-o dupā alū nostru obiceiū de numărare și in limba noastrā moldovenīascā, fiindū

atâta de trebuincioasă în toate trebile vieții noastre, căci nimica nu să poate face, unde să nu între aceslă meșteșugă, că de vom vré să căutăm pentru lucrurile cerești, au poate-să fără de aciasta? Asemene cândă să căutăm și pentru a pământului și a sa împărțire, cumă și pentru chivernisire și apărare de toate cele înprotivitoare, au putè-vomă fără a pune mai înainte toate în orânduială, că arătată să vede întru facere de negușitorie, a cum-pără si a vinde, că fără de aciasta nu să poate. Meșteșugă și învățatură cu adevărată întru toate folositoare dela cariă ne vine toată cîa bună stă-pânire și chivirnisire, că fără de aciasta noi amă petrece o viață întune-cată și încurcată, neștiindă nică cumă și nică câte să fie lucrurile.

Dară cu aciasta să dă orânduială și tocmală la toată fapta omeniască și la fiește care altă lucru; aciasta este aceia care alege binele dela rău, și noapte dină zi, și clătire dela liniște; cu aciasta chivirnisescă împărății și domniă împărățiile, țerile și răpublicile; cu aciasta arhistratijiă pun oștile la orânduială (și într-un cuvânt) mai că toate lucrurile câte sântă în lume. Decă la aciasta întru întâiulă locă vi să cade voaă să puneți silință, de a vă învăță, căci aciasta să poate face, dară altele fără de aciasta nu să potă.

Că eu sântă ală vostru celă de bine voitoră spre ală vostru folosă.

Smeritulă între Arhiereă,

Amfilohie Hotiniulă.

La sfârșit :

Purtătoră de grijă typografieă fiindă Ieromonahulă Chyră Inochente, Duhovnică și Eclisiarhă sfinteă Mitropolă.

Diaconă Theodoră și Ioană, așezetori sloviloră.

București : Biblioteca Academiei Române.

1796.

597. *Alégere din toată Psaltiré, Sibiu 1796.*

Ї Л Ъ Ц Ё Р Ё | дѣн тоѣтъ | Ѳ И Л Т Ї Р Ъ | Кѣрк с-ас ѣтрокмирт ѣ лимба
Єлинек-кх де прѣ ѣкциѣтѣ Дѣскал Кѣр | НЄ О Ф V T П Ё Л О П О Н Ё Г І О Г,
ѣр ѣкѣм с-ас тѣлмхчѣт рѣмжнѣце, шѣ | с-ас тѣпхрѣт прин ѡсѣрдѣ чѣлвр че | с-ас
ѣдемѣт ѣ сѣ ѡстенѣ, ка сѣ фѣ | пентрѣ фолѣсѣл | Нѣмѣлѣ ѣ Рѣмжнѣск. | Кѣ
Єлѣкѣзіна ѣнѣлѣѣтѣлѣ ѣрѣскѣлѣ | Гѣбернѣ ѣ тѣтѣ ѣрдѣлѣлѣ. | ЄИЄИ. Ла
Пѣтрѣ Бѣрт. 1796.

In-12° de 8 foi și 92 pagine. Tipărit cu negru și roșu.

In primele 8 foi se află titlul, scara cărții și o predoslovie. In fața textului se afla o gravură reprezentând sfânta Treime, cu inscripțiuni românești.

București : Biblioteca Academiei Române.

598. *Alfavită sau Bucovnă, Blaj 1796.*

Ї Л Ф Я В Ї Т Ъ | сѣс | Бѣ К Ѡ Ї Р Н Ъ | Пентрѣ фолѣсѣл шѣ прокѣпѣлѣ
Шѣлѣ-лѣлврѣ нѣмѣлѣлѣ Рѣмжнѣскѣ. | Тѣпхрѣтѣ ѣ Бѣлѣжѣ. Кѣ Тѣпѣрѣлѣ | Єеминѣ-
рѣсѣлѣлѣ ѣнѣлѣ Дѣнѣлѣлѣ | ѣлѣчѣс.

In-8° de 40 pagine.

Primele elemente (silabisirea) și rugaciunile sunt în patru limbi : latinește, nemțește, ungurește și românește. Bucățile de citire sunt în românește și în nemțește sau ungu-rește. Urmeaza apoi numerele în cele patru limbi și țabla înmulțirii numai în nemțește.

București : Biblioteca Academiei Române.

599. Carte domnească pentru Țiganii domnești.

Carte domnească (peciu gospod) pentru dările Țiganilor domnești, dată de Alexandru Ioan Calimah Voevod, Domnul Moldovei, în 23 Octombrie 1796.

Foaie volantă tipărită.

București: Biblioteca Academiei Române.

600. Samuil Clain, *Theologhiia moralicîască*, Blaj 1796.

Θ Ε Ο Λ Ω Γ Ι Α Μ Ο Ρ Α Λ Ι Ν Ι Τ Ι Κ Η | Ο α ς | Богословіа, карк кспринде
 ꙗкхцѣтѣра нзрѣкѣриларк чѣ-ларь бѣне, шй ѧ вѣцїѣи крациниѣшї, днїнь Г: скрип-
 тѣрѣ, шй днїнь сѣнїцїѣи пзрїнциѣи кѣлѣкѣ, шй ꙗтрачїестѣ кїпѣ | ѧшезѧтѣ дѣпѣ ржн-
 дѣѣла Г: Бесѣрїчїѣи рѣсѣрїтѣлѣшї, | Гѣсптѣ стѣпжнїрѣ Прѣ ꙗнзѣцѣтѣлѣшї ꙗпзрѣтѣ
 ѧль Рѣ-мѧнїларь | Ф Р ꙗ Н Ц ꙗ Ш К Ъ ꙗ Л Д Ѧ ꙗ Л Ъ | К ѡ | Благословѣнїа Мзрїнїѣи
 сѧле, Прѣ лѣмнїѧтѣлѣшї, шй | Прѣ сѣнїцїѣтѣлѣшї Дѣмнѣлѣшї Дѣмнѣ | ꙗ Ѧ ꙗ Н Н Б Ѧ Б Б
 Блѣднїкѣлѣ Фѣгѣрѣшїлѣшї. | ꙗкѣлѣ ꙗтѣѣѣ Тѣпзрїтѣ ꙗ Блѣж. | ꙗнїѣи дѣла Хѣ ꙗлѣѣс.

2 vol. in-4° de 2 foi și 303 pagine + 1 foaie și 370 pagine.

Vol. II are titlul următor :

К Я Р Т Ъ Я Д О Я Ѧ | Я Θεολογїей Μορα-λινїѣшї, карк кспринде ꙗкѣцѣтѣ-
 тѣрѣ. | Дѣспрѣ Контрактѣрїѣи, шй ѡснѣїтѣ дѣтѣрїѣи ѧ фїѣше кѣрѣшї | стѣтѣ, шй дѣспрѣ
 дѣрѣлѣ лѣшї Дѣмнѣсїѣс, шй Тѣїнѣлѣ | сѣнїтѣї Бесѣрїчїѣи, шй чѣлѣкѣ лѣлѣтѣ. | Тѣпѣрїтѣ
 ꙗ Блѣжъ, | ꙗлѣѣс.

Prefața :

Cuvântü înainte.

Mântuitorul nostru Is. Hs., cumü cetim în S. Evang(hel)ie la Mattheiu, Cap. 13, stihü 45, asamănă înpărățiia ceriurilorü negoțitoriiului celui ce căută mărgăritariü bunü, carele afländü unü mărgăritariü de multü prețü, mergändü au vändutü toate căte au avutü și l-au cumpăratü. Negoțitoriiulü acesta iaste fiește carele omü în lumé aciasta, ca prin credință adevărată și viiață cu fapte bune să agonisescă mărgăritariulü celü scumpü, caré iaste înpărățiia ceriurilorü. Iarü viiața cé cu fapte bune, prinü caré să agoniseste înpărățiia ceriurilorü, färde știința legii și a poruncilorü lui Dumnezeu nu să poate petrece, pentru acéia légé și poruncile lui Dumnezeu încă să numescü mai bune decâtü aurul și argintul și decâtü piatra scumpă, după cumü arată Psalmistul, unde zice: «Bună e mie légé guriï tale decâtü miï de aurü și de argintü, pentru aciasta amü iubit poruncile tale mai mult decât aurul și topaziia». Psalm: 118.

Acéstă carte, caré să zice Theologhiia vieții creștinești, și iaste alcătuită după SS. scripturï și canoanele sfințelorü săboară și învățatura sfințilorü părinți, chiiarü și luminatü tâlcuiaste și pune înainte légé și poruncile lui Dumnezeu, și arată ce fiește cine iaste detoriü să facă și de ce trebuie să se ferescă și învață toată mijlociré prinü caré să cumpără mărgăritariulü celü scump, și-l povățuiaste pre calé legii, pre caré umbländ și în lumé aciasta să dobândescă liniște cunoștințai sufletului, caré iaste o fericire cu totul mare, iarü în céia laltă lume să moștenescă înpărățiia ceriurilorü, caré iaste sfărșitul fiește căruï omü.

Dreptu aceia tuturoru și fiește căru creștinu ăaste foarte de lipsă, iarū mai vârtosū preoților și păstorilor sufletestī, ca celora ce s-au încredințatū (cumū zice Marele Vasilie în cuvântul înainte la hotărârile cele scurte) slujba cuvântului, și sânt detori în toată vrémē să fie gata și grabnicī a învățā și a îndreptā sufletele și, și de obște înainte a toată Beserica și și de osebi a mărturisi și a răspunde tuturoru la toate cele ce sânt spre întregimē credințāi și spre îndreptare vieții ceii după Evangheliā Domnului nostru Is. Hs., că pre preoți i-au pusū Dumnezeu strajeri înpregiurul turmei sale, cumū zice Duhulū S. la Ezechiilū, Capū 33, 7: «Și tu fiilulū omului străjerū te-amū pusū pre tine casii lui Israilū și vei auzi dinū gura me cuvântū, și vei vesti lorū dela mine. Déca, cândū voū zice eu celui păcătosū, cu moarte vei muri, și nu vei grāi, ca să se păzascā celū necredinciosū dela calē lui, și celū făr-de-lége întru făr-de-légé sa va muri, sângele (adecā sufletul) lui dinū mâna ta ilū voū cēre». Fiindū darā că așē ăaste lucrulū preoților, foarte de lipsă erā o carte ca aciasta, dinū care preoții să poată învățā deregătoriile și detoriile creștinești, ca apoi acélé să învețe pre toți aceia a cărorā grije și răspunsū asupra sa au luatū, așē câtū, de va peri sufletul vre-unuia dintru aceia dinū nepropoveduire și dinū neștiința lui, carē au venitū dintru aciasta că nu s-au nevoitū destulū, ci s-au lenevitū a învățā și a ști toată lége lui Dumnezeu, preotulū însuși să-și piarză sufletulū său, care lucru cugetându-l S. Ioanū Hrizostom, nu s-au indoitū a zice: «Nu socotesc cum că mulți preoți să mântuescū, ci cumū că cu mult mai mulți pierū». Cuvânt 3, în tâlcul Fapt. Apostolilorū.

Deci și Măriia sa Pré luminatū și Pré sfințitul nostru Arhipăstorū Ioann Bobbū, Vlădica Făgărașului și a toată țara Ardélului, căruia Părintele luminilorū de susū i-au încredințatū cuvântătoare sa turmā, dela începutulū păstoriei sale ceii arhierestī, ne încetatū zioa și noaptē cugetā, cumū să poată mai bine face ca toți și fiește carele să poată cunoaște lége lui Dumnezeu și să-și ție creștinesca detorie, de care la judecata cé mai depre urmă să va întrebā, și acestū păstorescū cugetū alū Mării-sale m-au îndemnatū și pre mine, de pentru mai mare mărirē lui Dumnezeu și folosulū sufletescū m-amū apucatū și amū alcătuitū acéstā carte, ca fiește cine mai lezne să poată cunoaște poruncile legii lui Dumnezeu și detoriia cé creștinescā și să știe umblā pre calē, carē duce la viața cé de véci. Acīastā carte Măriia sa mai susū numitū Arhiereulū și Stăpānulū nostru, mai întâiu văzindu-o și ispitindu-o, o au adeveritū și au poruncitū ca întru acestū chipū, cumū aici să va pune să se dé în typarū. Decī, iubiților, priimiți-o cu bucurie și cu dedinsul o cetiți, și toată viața și faptele voastre după lége lui Dumnezeu, care acéstā carte vi-o pune înainte, le întocmiți, ca să puteți agonisi mântuire sufletelorū voastre, carē și eu dintru adānculū inimii vi-o poftescū, și sânt cătrā Dumnezeu pentru voi rugătoriū.

Smeritulū între Ieromonași,
Samuilū Clainū, dinū Mănăstirē S. Troițe dinū Blajū.

București : Biblioteca Academiei Române.

601. *Istoriia a Alexandrului celui Mare, Movilău 1796.*

ИСТОРИЯ | Я ПЛЕХАНДРАУХЪ | чѣлсѣи мѣре динь Македонѣи. | шѣи ѡлсѣи
Дѣрѣе динь Пер-сѣда ѡ Покрѣциларѣ. | Сѣс типокрѣтъ ѡ типогрѣ-фѣи чѣ Бѡл-
никъ ; ѡ-Протопѡпсѣи МИХАИЛЪ | Стрѣквицкѣи, ѡ тѣргѣль | Мовилѣсѣи,
ѡтре хотѣ-рюль Рѡссѣи, шѣи ѡтре ѡль | Молдѡвѣи, ѡ ѡнѣль дѣла | Хѣ: ѡлѣсѣи
Генѣрѣе, ѣи.

In-4° mic de 4 foi și 277 pagine și încă 3 pagine la sfârșit.

Pe verso titlului se află următoarele sfaturi pentru copii :

Paza casii de obște, fără neorânduială.

De va fi în casă neorânduială despre slugi, văzându și auzindă, în-
dată părinților săi să cade să le spue, și nici ună felă de prietinie cu slu-
gile sale să n-aibă, că prină acele prietini, tâlhărie și răsipulă casii să nu
să pricinuiască, și la mare mila sa să nu-î apropie, păzindu-te de viclășugulă
lor celă dină fire, câtă și de zavisti, ce-lă au asupra stăpânului loră, iară
mai la urmă, așa sântă datori copii pe părinții loră a-î socoti, cumă însuși
ei dela copiii loră voescă a avé cinste.

In foile următoare se află arătarea cuprinsului și următoarele versuri :

Acăstă istorie,
Ce-î numită Alexandrie,
Pentru Alexandru împărată,
Celă mare, minunată,
Cu frumsété luminată,
Toată lumé au luată.
Bătut-au împărați și crai,
Pre toți cei ce era mai mari;
Au luată banii și avuțiile
Dela toate împărățiile,
Dară în zădară s-au innălțată,
Că odată au picată,
Ca ună copaci innaltă și mare,
Ce răsună foarte tare.
Iară elă văzând pre sine,
Eșindă dintr-acăstă lumé,
Făcé la toți rugăciune,
Cerându-șă lui ertăciune.
La acestă lucru folositoră
Fost-amă noi ostenitori,
Care l-amă și zățuită
Și l-amă și diorthosită.

Rugămă dară pre totă pravoslavniculă cetitoră să fie greșaleloră
noastre lesne ertătoră, ca și Dumnezeu să-î dé totă binele, aici și în véculă
celă viitoră.

Pe cele 3 pagine nenumerate dela sfârșit se află niște indicațiuni pentru recunoaș-
terea morților sub titlul: «semne arătate innainté morții».

București : Biblioteca Academiei Române.

602. *Oare care secreturi ale lucrării pământului*, (București) 1796.

Ô Î Ρ Ε Κ Π Ρ Ε | СЕКРЕТЫРН | ЯЛЕ ЛСКРЪРІН ПЪМЪНТЪЛАН | ШІІ ДЛЕ МЕЦЕ-
ШЪГЪЛАН СЪДЪ-|РН, ТЪМЪЧІТЕ ДИНТРС Ѡ | КАРТЕ А ШНШ ДАСКАЛЪ ВЕСТІТЬ | ШІІ ЊСКЪ-
СІТЬ АН МЕЦЕШЪ-ГЪЛЪ ЛСКРЪРІН ДЕ ПЪ-МЪНТЬ, АДЕКЪ | ДЛЪ ПЛЪГЪЛАН. | ТУПЪРІТЪ ЛА
АШЪЛЪ 1796. | АН ЛЪНА ЛШ ОКТВК. А. | ДѢ ДИМІТРИЕ ТУП. РЖЛ.

In-8° mic de 1+27 foi. Prima și ultima nu sunt numerotate. Titlul și paginile sunt încadrate în chenare de compoziție tipografică.

Pe verso titlului se află stema Țării-Românești.

Prefața:

Cuvântă înainte.

De multe ori firé, ajutorându-se de meșteșugă, au făcut minuni. De ar auzi cinevă, cum că un plugariu iscusitū, gătindu-și mai nainte țarina și să-mânța cu o înțelepciune alésă și sămănându-o în vréme cuviincioasă, ar face la o chilă de sămânță o sută de chile de grău, i s-ar păré cu adevăratū o mare minune. Și însă aciasta iaste adevărată, că cercaré ne-au arătat de multe ori niște săvârșiri ca acésté ale firii, când să ajută de istețimé omenésă.

Scrie istoria cum că în vrémé lui Neron i-au trimis ispravnicul unii eparhii din Africa o tufă de grău, caré avé trei sute patru zeci de spice răsărite numai dintr-unū grăunțū de grău.

La Slezia unū plugariu iubitóriu de ostenélă făcuse dintr-un grăunte de orzū de eşise o tufă de doaozeci și patru de spice pline de o mulțime de grăunțe, pre caré o au dus la Beciu de o au arătat Imperatorului ca unū lucru minunatū, care dă a pricepe, cât poate meșteșugul' și ostenéla.

Chyr Doart, carele erà o parte din împărătésca Acadimie a științelor și pré vestitū pentru multa învățătură a sa, făcând gândire de înmulțiré grăului prin meșteșugă, tâlcuiăște socotéla sa cu descoperiré ne-număratelor răsaduri, ce are fiește care grăunțū de grău, și zice așa: «In multă vréme credém cum că un graunțū de grău nu puté să nască mai mult de cât unū spicū, însă am văzut doao tufe, din care una avé o sută de spice și céia laltă șaizeci, născute fiește caré din câte un grăunțū de grău. Acela care mi-le-au adus, mi-au spus, cum că au făcut o zémă și într-acéia au pus de s-au muțat acéle doao grăunțe, până a nu le sămănă. Drept acéia au crescut rodire lor cé firésă, pentru că au deșchis acéle cărări nenumărate, ce să cuprindé înlăuntrul acelor grăunțe. Și într-acest chipū având și pământū lucratiū bine și gras, și găsind acolo pre toată acé hrană, caré erà trebuincioasă, s-au ajutorat acéle doao graunțe ca să scoată la lumină pre toată vistieria ce cuprindé în lăuntrul lor». Acestaș Doart spune încă pentru unū altū felū de grău, a căruia bună rodire iaste vrédnică de mirare. Eu, zice, am văzut în casa lui Chyr Gamvonou o tufă de grău împărțită în trei ramuri, care avé 320 de spice și noao mii șapte sute noao zeci și doao de grăunțe născute numai dintr-un grăunțū de grău ce s-au sămănat. Și cu adevărat când firé să ajutoréză cu nevoința și istețimé iubitórilor de ostenélă, nu ne lasă ca să ne îndoim la vistieriile ei. Și ce nu face buna lucrare și gătiré mai nainte a țarinilor prin mijlocul meșteșugului? Aciasta face ca să ne dé rodirile bogăție ne-numărată; pomii să nască noao o pré mare

de purerea daneo nòa áftazi. Si ne iarta nòa gresálele nòftre, prequam fi noi ertàm greftilor nòftri. Si nu ne duce pre rei (sic) în ífpita; ci ne mân-tuiéfte de cel reu. Amin.

«Privilegiul» tipografiei :

Privilegium.

Nos Maria Theresia Dei gratia Romanorum imperatrix vidua, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae &c. Slavoniae &c. Regina Apostolica, Arhi-dux Austriae; Dux Burgundiae, Magna Princeps Transylvaniae, Dux Mediolani, Mantuae, Parmae &c., Comes Habsburgi, Fiandriae, Tyrolis &c. Vidua Dux Lotharingiae & Barri, Magna Dux Hetruriae &c., memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod postea quam primis statim fundatae Universitatis olim Tyrnaviensis annis Patres abolitae Societatis, qui eandem providebant Typographiam Academicam erexerunt, atque in eadem quosvis Scholasticos Libros non interrupta serie in usum tam eiusdem Universitatis quam & aliarum in Regno nostro Hungariae attunc quoque existentium Academiarum & publicarum Scholarum procudi fecerunt, insuperque super aliis etiam uti signanter corporis Juris Hungarici privative edendis Benigna Privilegia nostra ita dicta exclusiva procurarunt, atque penes eadem Privilegia nunc etiam postquam Universitas Regia Tyrnavia Budam translata, & Typographia Academica quoque hoc loco collocata est, eadem Typographia Excursionem cum primis Scholasticorum Librorum continuat; pro maiori nihilominus stabilitate & securitate Nomine praefatae Typographiae & respective ipsius Universitatis Regiae Budensis, ad quam eadem Typographia Academica optimo iure pertinet, Maiestati nostrae supplicatum extitit humillime, quatenus saepe statam Typographiam benigno Privilegio nostro Regio eum in modum, ut nemo sive spiritualium, sive Laicorum, sive Nobilium sive Ignobilium eruditorum, vel rudium Bibliopolarum, Bibliopaegorum aut Typographorum, denique quorumcunque Institorum & Veteratorum memoratos cuiuscunque generis Libros scholasticos in usum Academiarum, Gymnasiorum ac quarumvis Scholarum publicarum per Regnum nostrum Hungariae eoque pertinentes Provincias Authoritate nostra Regia, quocunque tempore praescribendos, seu in toto, seu per partes in compendio vel quocunque demum formato Typis denuo exprimere, vel in exteris provinciis excusos in Regna & Provincias nostras Haereditarias cum primis Hungariam eidemque adnexas Partes sine eiusdem Typographiae praescitu, & annuentia invehere, & vendere ausit, clementer munire dignaremur; Unde nos ex clementissima reflexione, quod Fundus Typographiae partim pro intertentione & conservatione Bibliothecae Universitatis, sed & aliarum ad Academias Regias, reliquaue publica Scholarum Instituta pertinentium, partim pro remunerandis eruditis Lucubrationibus destinatus sit, partim denique in alios optimos fines deservire debeat, praecipue vero, quod hac etiam ratione noviter constitutum Systema Litterarium confirmare, atque promotionem Rei Litterariae quoquo modo adjuvare velimus, id eidem Typographiae de Regiae potestatis nostrae plenitudine & gratia speciali clementer annuendum & concedendum

esse duximus, quatenus eadem Typographia praedecelatos scholasticos Libros libere & private imprimi, divendi & distrahi facere, hocque benigno indulto & annuentia nostra, generatim autem omni eo Jure, quod prius Typographia penes Universitatem Tyrnaviensem collocata habuit, in perpetuum uti, frui, & gaudere possit ac valeat, ea tamen lege & conditione ut omnes eiusmodi Libros ante eorum impressionem legali atque in Systemate quoque litterario praescriptae Censurae praefata Typographia submittere teneatur, e contra nemini sive spiritualium sive Laicorum, sive Nobilium sive Ignobilium eruditorum vel rudium Bibliopolarum, Bibliopaeorum aut Tipographorum denique quorumcunque Institorum aut Veteratorum rementionatos scholasticos Libros, vel in toto, vel per partes, in compendio, vel quocunque alio formato interpolare Typis denuo exprimere, vel alibi impressum in Regna nostra haereditaria, atque Hungariam imprimis eidemque adnexas partes sine eiusdem Typographiae scitu & annuentia invehere & vendere palam, vel occulte sub poena confiscationis eiusmodi Librorum ac praeterea decem Marcarum Auri puri in una Fisco nostro Regio, in altera vero medietate eidem Typographiae applicandarum licitum sit, aut permissum.

Prouti clementer annuimus & concedemus ac serio & firmiter inhibemus praesentium per vigorem. Quocirca universis & singulis, cuiuscunque status, Gradus, Honoris, Officii & praeeminentiae fidelibus nostris, ubivis in praerepetitio Regno nostro Hungaria, partibusque eidem adnexis constitutis & commorantibus signanter vero Comitatum quorumcunque Supremis & Vice Comitibus, Judicium & Jurassoribus ac totis Universitatibus, prouti Regiarum ac Liberarum Civitatum nostrarum, aliorumque locorum privilegiatorum Judicibus, Juratis Civibus & Senatoribus, ac ipsis communitatibus Praesentium nostrarum notitiam quoquo modo habituris harum serie benigne committimus & mandamus, quatenus mentionatam Typographiam Universitatis Regiae Budensis in impressione & distractione praememoratorem scholasticorum Librorum nullatenus turbare, aut impedire praesumatis vel sitis ausi modo aliquali, quin potius eandem hacce benigna concessione & indulto nostro Regio in perpetuum libere & absque omni impedimento uti, frui, & gaudere permittere, alios vero, qui eosdem libros imprimere vel aliunde inducere, sicque divendere attentarent, ab eiusmodi impressione inductione & distractione serio, & sub poena supranotata prohibere, Authoritateque etiam magistratuali ipsi Typographiae hoc in passu toties quoties necessum fuerit assistere modis omnibus debeatis & teneamini secus non facturi. Praesentibus perlectis Exhibenti restitutis. Datum in archi Ducali Civitate nostra Vienna Austriae, die quinta Mensis Novembris, Anno Domini Millesimo, Septingentesimo, Septuagesimo Nono, Regnorum nostrorum Hungariae, Bohemiae & reliquorum anno quadragesimo.

Maria Theresia m.p.

(L. S.)

C. Franciscus Eszterhazy m.p.

Adamus Csathó m.p.

Comunicat de d. Ilie Constantinescu, din Craiova.

Pe verso titlului se află stema și versurile din Molitvenicul din 1794 (v. mai sus, p. 366 și facs. n° 316).

București : Biblioteca Academiei Române.

611. Metastasio, *Ahilefs la Schiro*, trad. de Iordache Slătineanu, Sibiu (1797).

Њ Х Њ Л Ё Ф Е | Л Њ Г К Њ Р О . | Ф ѡ П Т ѡ Л ѡ Њ К ѡ Р М Ё Т ѡ Г Т ѡ З І Е | Кесарин-
ческѣ лѣши поетикъ . | ѡ К ѡ М ѡ Т х ѡ Т х ѡ М з ч и т х д е п е | Г Р Ё Ч І Ё д е к з т р х д ѡ м н ѣ л ѣ ш и
І Г О Р Д ѡ К Е С Л Ѣ Т И Н Ѣ Н , | Бел. Пзхарникъ . | ѡ Б ѡ К ѡ Р ѡ ц ѡ и Ц з р ѡ и Р ѡ м ѡ н е ц и л а ѡ . 1797.
Њ р з | Л а с ф з р ш и т с а ѡ а д з ѡ г а т ѡ с т ѡ р ѡ л ѣ ш | С О Ф Р О Н ѡ М Г р е к а Н о а ѡ . | С а ѡ т и -
п з р и т ѡ Г н е ѡ ѡ ѡ т и п о г р а ф ѡ л ѣ ш М а р т и н | Х о ѡ м а н с т е р , к ѡ п р и к . ѡ п е р е т е ц .
К р з е ц . м з р и р и .

In-8° de 5 foi și 120 pagine. Cu 4 ilustrațiuni tiparite pe foi deosebite.

Prefața :

Cătră iubitorii de citanie.

Limba elinescă cum că au stătuț cé din tăiu care au răvărsat în toată lumé cele bune meșteșuguri și științe, și cum că dintr-ânsa ca dintr-un izvor nedeșertat, toate némurile să adapă dăpururé, pricini de felurimi de alcătuirii nu se află nimené nici a vorbii înpotrivă, nici a o necunoaște.

Acіastă faptă s-au scos iarăși dintr-ânsa de către Abate Metastaze, care au alcătuit talieneste, s-au adus apoi în limba cé obicînuită grecescă, care și aceia n-are mai puține daruri decât muma-sa Elinida. Și la cé după urmă vrând drept petrecere din vréme a singurăteții méle la țară a cheltui acele minaturi a vieții méle întru cităanii veselitoare, am tălmăcit-o în limba mé cé părintescă, drept mângăeré celora ce ca și mine petrece căt-odată afară din turburare politicăscă.

Iaste mică adevărat, dar coprinde mari moralicești pilde, ce privescu spre înbunătățiré și porniré celor doao repezi pătimi, de care să băntuește inima omenescă, a dragostii și a iubirii de slavă. La care aflându-vă fericiți, aduceveți aminte asupra cităanii și de tălmăcitor. Fiți sănătoși.

La p. 97 se află titlul adaosului:

ѡ н ч ѡ ѡ р м ѣ з ѡ ѡ ѡ с т ѡ р ѡ л ѣ ш ѡ С о ф р о н ѡ м , Г р ѣ к а н о а ѡ .

Traducere tot de Iordache Slătineanu.

O recenziune, în foaia ardeleană contimporana : *Siebenbürgische Quartalschrift*, VI (Hermannstadt, Martin Hochmeister, 1798), 86 și urm.

București : Biblioteca Academiei Române.

612. Radu Tempé, *Grammatică românescă*, Sibii 1797.

Г Р Я М М Я Т И К Ъ
Р ѡ М Ж Н Ѣ С К Ъ
ѡ л к з т ѡ ѡ т х
д е
Р Я Д ѡ Т Ё М П Ъ
Д и р е к т о р ѡ л Ш к ѡ л е ѡ ѡ Н е ѡ ѡ ѡ н ѡ т е

Націоналіщій прин Маре-
ле Принципат дла Ер-
дкласащій.
Кс Глобозініа чёлор маі Млрн.
Г҃҃҃҃҃
⌘ Типографіа лш Пётрѡ Барт.
1797.

In-8° de 8 foi, 218 pagine și încă 1 foaie la sfârșit.

Verso titlului e alb. In foile liminare se află prefața, care se reproduce mai jos, și arătarea cuprinsului.

Prefața :

Cuvântare înainte.

Vrând cineva o măiestrie a învăță, are mai întâiu trebuință a să chivernisi de unétele acelé prin care să potă aduce lucrul său la buna săvârșire. Tote științele așa sânt unele cu altele legate, cât una fără de alta, buna și temeinicioasă săvârșire nici într-un chip nu pote dă. Știința astro-nomiciască fără de cé mathematiciască, nici într-un chip nu să pote învăța cu adevăr întemeiat; atât și cé mathematiciască fără de cé arithmeticiască. Știința doftorii fără de Fysică, și Fysica fără de învățatura firéscă, iarăș nu pote luă drépta eі săvârșire. Invățatura filosoficiască fără de retorică, și retorică fără de măestria grammaticiască a să învăța nu să pote. De unde vezi, iubite cetitorіule, precum măestria grammaticiască este începeré și povețuiré spre tote céle lalte măestriі și științe înnalte. Acésta drept aceé este cheé care dintru întunerecul necunoștinții ne deschide ușa prin caré venim la lumina înțelepciunii, spre care de mult am fi avut trebuință de a veni. Inșă mahnire întru adevăr! căci lipsindu-ne aciastă mai întâiu trebuinciosă măes-trie, ce au putut alta a naște fără decât dezrădăcinaré mai întâiu a limbii nostre românești (care au fost cé véche râmlenească), după aceé lipsa căr-ților de măestriile și științele céle înnalte, apoi înbezniré minții, înne-caré de tot în prostie și neștiință? și iată acum sântem ce ne vedem cu ochii, și ne simțim pre noi inși-ne!

Pricina însă a scăderii nostre au fost și nestatornicia stăpânirii. Până când au stat Dachia (cu leghionele râmlenești care Inpăratul Troian le-au adus in Dachia) supt țeprul Inpărății râmlenești, Româniі românește sau râmlenește au vorbit. Iară îndată ce Inpăratul Constandin Pogonat pre la anul dela Hs. 669, au supus țara stăpânirii lui, am început a ne nevoi a ști limba bulgărească (ca una ce era mai de trebuință pre vremé aceia) și așa limba noastră s-au amestecat cu a Bulgarilor.

Adevărul pricinii aceștia prin noi inșine Româniі cariі ne aflăm acum prin Ardél, Bănat și Ugroflahia, adecă Țara-Românească, și și prin alte țări lămurit să descopere. In Ardél fiind Româniі amestecați cu Ungurii și Nemții, cei de prin Varmeghiі au amestecat limba lor mai mult cu cé unгурéscă, zicând: *tistaș*, în loc de *curat*, *chedveș* în loc de *voios*, *duhan* în loc de *tabac*; și iară unde sânt amestecați cu Nemții, în Scaunele săsești, au amestecat limba cu cé nemțéscă zicând: *șlofmiță* în loc de *căciulă de nopte* (Schlafmütze)

halfbindel în loc de *măframă de grumaz*, (Şalsbant) și altele. În Țara-Românească, unde sânt amestecați cu Grecii și învecinați cu Turcii, amestecă limba românească cu grecească, zicând: nu mă *piraci* în loc de nu mă *năcaji* sau *supără*, să mă *pliroforisești* în loc de să mă *faci cunoscut* sau *luminat*; s-au luat la *ipolipsis* în loc de s-au luat la *mare cinste* sau *tare înaintele*. În țara Bănatului fiind amestecați cu Sârbi, au amestecat-o cu sârbescă, zicând: *istina* în loc de *adevărat*, *bogda proste* în loc de *Dumnezeu să-ți priimescă* (БОГДАТИ ПРОСТИ), *pohvală* în loc de *pompă*, și altele.

După pomenitul Constandin Copronim, la 800 de ani creștinându-se la Țarigrad Împăratul Mihail, fiul Împăratului Theofil, s-au tălmăcit și cărțile bisericești de pre limba grecească în slovenescă; și având noi în limba noastră lipsă de cărți bisericești, am căutat a primi cele slovenești, de unde lămurit să vede că din pricina aciașta ne-au căutat a primi și slovele slovenești. Și așa limba noastră stricându-să, ba mai de tot înțelindu-să, au pierdut și măestria grăirii, care ne având părinții noștri grijă de a o isculi, totă neștiința și varvaria au cuprins pre nēm̃ul nostru și au căzut în mare prostie.

Târziu după aceia am avut norocire de unii înțelepți omenii spre fericire noastră răvnică, care au început a deșteptă limba românească, măcar că de nu cu măestria gramaticii, încă tot cu întorceré oreș-cărora cărți bisericești în limba noastră. După cum am putut află până acum, cel mai vechi au fost *Ghenadie*, Metropolitul românesc al Prințipatului Ardélului, care la anul 1580 au tipărit în limba românească întâiu în *Brașov* Cazani. După aceia mai găsim Cărțile lui Moysi Prorocul: *Faceré*, *Apoc.* și alt. la anul 1583, în *Orăștie*. La anul 1675 prin săbornicescă poruncă a Savvei Metropolitului românesc al Pr: Ard: s-au poruncit preoților a încetă de a mai sluji sfintele taini în limba străină slovenescă, ci în limba părintescă românească. Indată după aceia Molitvelnicul și Ciaslovul s-au tipărit românește. Iară la anul 1651, în zilele lui Symeon Stefan Metropolitului românesc al Pr: Ard: s-au tipărit *Psaltiré* de pre jidovie pre românie în *Bălgrad*. La anul 1642 s-au tipărit Cazani la *Govora*. La anul 1652, *Pravila* în *Târgoviște*. La anul 1668 în *Târgoviște* Biblia românească. Iară cé mai mare parte a cărților bisericești s-au tălmăcit de Damaschin Episcopul Râmnicului la 1730, cu stil și graiu forte luminat, dar amestecate cu multe cuvinte slovenești, puind *vreme* în loc de *timp*, *slugă* în loc de *serv*, *pricină* în loc de *cauză*, și altele.

Urmând dară după stilul acesta și vestitul Chesarie Episcopul Râmnicului și următorii lui Filaret în întorceré celor duosprezece Minee, s-au obicnuit până în zioa de astăz atât în tote cărțile bisericești cât și în vorba noastră de obște a să întrebuiță.

Cu greu este și va fi drept acee a aduce limba aciașta în curețenia și originalul ei, adecă în limba veche romanescă sau râmlenescă, căci de ar aduci-o cineva în curățenie ar fi locma latinescă și italianescă, și cel ce ar învăță românește așa limpede, care nu este Român, cărțile bisericești nu le-ar pute înțelége, nici vorba obștescă de acum obicnuită. Românul neinvățat încă socotesc că ar zice că-i schimosești limba părintescă. Măcar că Parimierul românește tipărit în Moldova la anul dela zidiré

lumiî 7191 și Viața Sfinților Apostoli, iar în Moldova la anul dela Hs. 1682 de Dosothei Metropolitul Moldovii, mai mult sânt întocmite întru asemănare orighinalului limbii nostre de cât cele lalte cărți bisericești, cum au urmat și dumnélui Ienacă Văcărescul aceia cu Observațiile grammaticești.

Domnul Ioan Molnar, Doftor și Professor de tãmăduiré luminiî ochilor, în carté sa Economia stupilor și în Grammatica nemțiască românească, iară mai vârtos dintru a sa Retorică ce cât de curând va eși din typari, și C. Păr. Samuil Clain dela Sad cu dezslușiré Biblii românești, cu Theologia Moraliciască, cu Ius Nature (direptaté frii) cu Grammatica Daco-Romană, în Vienna, sânt aceia cariî au adus și aduc acuma rode și mlădițe limbii românești, curățind prin multele cărți, care le-au dat și le dau la lumină, totă neghina ce cuprinsese limba noastră, silindu-să și de acum innainte, din cât va fi puțința a o apropia de orighinalul ei. Insă așa ca și cărțile bisericești bine să le înțelegem. Dumnezeu după dreptaté sa să-î întărescă! spre a puté aduce și Lexiconul românesc care l-au început (cu multă stradanie) la deplina săvârșire, din ale căroră izvoră mult m-am adăpat și eu întru alcătuiré Măestriei grăirii românești.

Vedé-veî, iubite cetitoriiule, chipul împărțirii aceștiî Grammatici. Am întocmit-o după systema normaliciasă, din care pre lesne totă cuprinderé ei în tabellă pre o față în scurt să pote arăta ucenicilor, din care mai multă deslușire și înlesnire la alte învățaturî le va veni. Așijderé după chipul întocmirii aceștia, după ce ucenicii în scurtă vreme vor dobândi temeînica măestrie, orî grammatica latinéscă, orî ghermaniciasă (nemțiască) cu alésă deșteptare vor puté a o pricepe, și folosința spre care sfârșit o învață a o dobândi, fiind că la flește care parte și cap al aceștiî Grammatici am adăogat și terminurile latinești, ca când ar începe orî ce Român a învăța limba latinéscă mai bine și mai cu lesnire să potă pricepe și învăța.

Nici să te mirî, iubite cetitoriiule, căci am schimbat sau scurtat unile cuvinte, care până acum într-alt chip s-au răspuns, căci în orighinalul limbii nostre mai întâi așa s-au răspuns, trăgându-să dela Latin: în l: d: pild: *sore* (latin: Sol) în loc de *soare*, *omeni* (lat: homines) nu *oameni*, *duo* (lat.: duo) nu *doao*, și alt.

Nu pot zice tocma precum aciastă alcătuire ar avé deplina ei săvârșire, ci aflându-se vre un răvnitoriu, de binele némului său a adăoga cele ce încă ar lipsi sau ce va fi greșit, cu sănătosă luare aminte a îndirepta, să va odihni sufletul al meu!

După ce dară veți învăța fundamentum cetirii din Bucovna, priimiți aciastă ostenélă a mé și vă folosiți, spre măi mari învățaturî gătindu-vă.

Și așa după ce veți eși dela întunrec la lumină, veți vedé și raiful Sibii în 4 zile a lui Dechemvrie 1797.

Radul Témpe.

Pe foaia nenumerotată dela sfârșit se află greșelile de tipar și următoarea însemnare:

Cu cheltuiala Cinst: Radu Verzé, Paroh Satului Lung din Săcelé.

București: Biblioteca Academiei Române.

613. *Const. Ucuta, Noua Pedagogie.* Viena 1797. — Aromânește.

ΝΕΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ
 ἤτοι
 Α Λ Φ Α Β Η Τ Α Ρ Ι Ο Ν
 ΕΥΚΟΛΟΝ
 τοῦ μαθεῖν τὰ νέα παιδία τὰ ῥωμανο-βλά-
 χικα γράμματα εἰς κοινήν χρῆσιν τῶν Ρω-
 μανο-βλάχων.
 ΝΥΝ ΠΡΩΤΟΝ
 Συνετέθη καὶ ἐδιορθώθη
 παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερῶσιν
 κυρίου κυρίου
 ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 του Οὐκούτα, Μοσχοπολίτου, Χαρτοφύλακος
 καὶ πρωτοπαπᾶ ἐν τῇ Ποσάνια τῆς
 μεσημβρινῆς Προυσίας.
 Καὶ δι' αὐτοῦ χάριν ἐδόθη εἰς τύπον διὰ
 καύχημα τοῦ Γένους.
 Ε'Ν ΒΙΕ'ΝΝΗ, 1797.
 Τύποις τῶν Μαρκίδων Πούλιου.

Nouă Pedagogie sau Abecedar ușor spre a învăța pe copiii tineri cartea aromânească, în deobște întrebuintare la Aromâni. A cum întâia dată s'a întocmit și îndreptat de către prea cuviosul în cele preoțești Domnul Domnul Constantin al lui Ucuta, Moscopoleanul, Hartofilax și protopop în Posen din Prusia meridională. Și mulțumită lui s'a dat la tipar pentru gloria Neamului. În Viena, 1797 În imprimeria Marchizilor Pulfu.

In-8° mic 2+28 foi nepaginate. Tipărit cu caractere grecești. Paginile sunt încadrate în chenare de compoziție tipografică.

În fața titlului se află o gravură reprezentând Sf. Treime, cu inscripția următoare:

Αγησιτε, αγησιτε, αγησιτε ἐσσήτη θῶαμνε σαβαοθ, τζέρρου σσ'οι λόκλου εστε μ'πλήνδου θε δόξα ατὰ ὠσανὰ τήνε θεα νάλτου. — ασουσέανα τήνε τζη ἐσσήτη ανάλτου, αλαβθάτδου. — ἐσσήτη τήνε τζη βηνήσσ' πρε νούμα α θόμονουλουη. — Τρέζή σ'ου'ντου ατζέλλ'ὺ τζη μαρτηρη-πέσκου 'ν τζέρδου, τάταλδου γκρεάηλου, σσ' αγήλου θούχδου, σσ' τρεήλλ' πήσστζοι ούνα σού'ντου. ηοάν. τρου Ε, κάπ. σσ' 7.

(Avisite, avisite, avisite ești doamne sabaoth, țerru și loclu este mplină de doxa ată osană tine de-analtu. — asusea-nă tine ți ești analtu, alăvdătū. ești tine ți viniș pre numa a dómnlui. — Trei sunt atél'ı ți mărtirisescu n-țerū, tatălū, greáilu ș-ávilu duhū, ș-trei' aiști ună suntu. Ioan tru E. cap. ș. 7).

(Sfânt, sfânt, sfânt ești Doamne Sabaoth, cerul și pământul este plin de slava ta; osană ție celui de sus. — Scapă-ne tu ce ești sus lăudat. — Tu ești care veniși în numele Domnului. — Trei sunt acei ce mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și toți trei una sunt. Ioan, în V. cap. ș. 7).

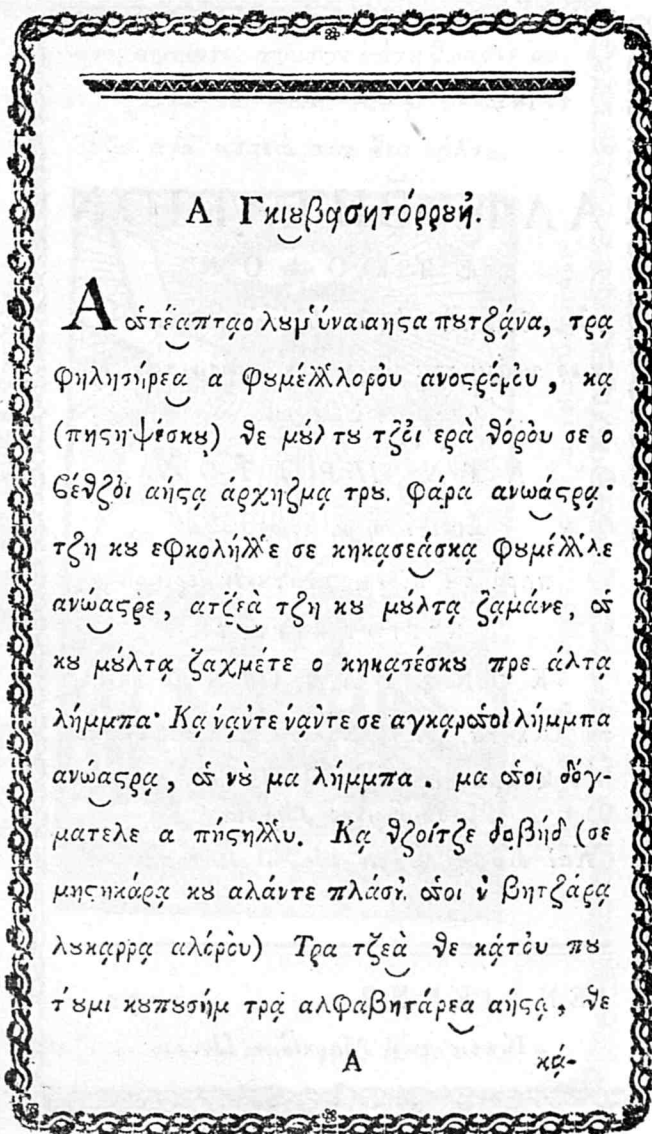

Introducerea :

A Γκιουβασητόρρουή. ¹⁾

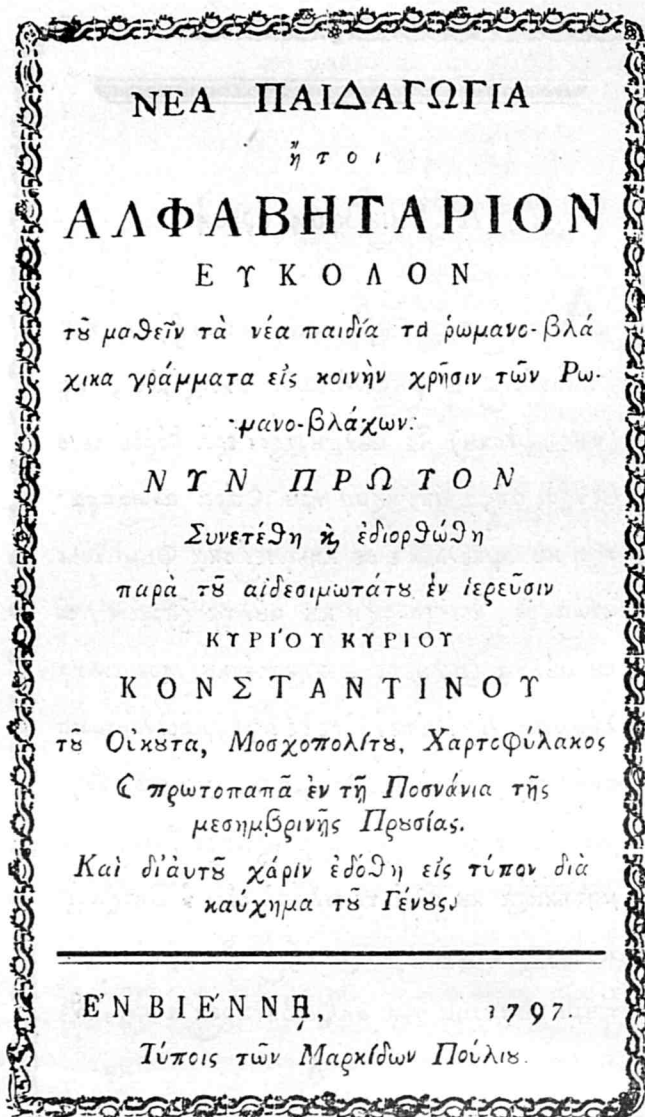
Αστέαπτα λουμ'ύνα αήστα πουτζάνα, τρα φηλησήρεα α φουμέλλ'λορού ανασ-
 τρόρρου, κα (πησηψέσκου) θε μούλτου τζόι ερά θόρρου σε ο βέθζοι αήστα άρχηζμα τρου

φάρα ανώαστρα · τζη κου εφ-
 κολήλλ'ε σε κηκασεάσκα φου-
 μέλλ'λε ανώαστρε, ατζεά τζη
 κου μούλτα ζαμάνε, σο κου
 μούλτα ζαχμέτε ο κηκασέσκου
 πρε άλτα λήμμπα · Κα 'ναν'τε
 'ναντε σε αγκαρσοι λήμμπα
 ανώαστρα, σο' νού μα λήμμπα,
 μα σοι δόγματελε α πήστηλλ'υ.
 Κα θζοίτζε δαβήδ (σε μησ-
 τηκάρα κου αλάντε πλάσ'ή σοι
 'ν βητζάρα λούκαρρα αλόρρου)
 Τρα τζεά θε κάττου που τ'ουμι
 κουπουσήμ'τρα αλφαβητάρεα
 αήστα, θε καττου κου ξήγησεα
 θε πρε Γκρετζεάσκα, καμα 'ν
 σουσού κου ουήθη σήρεα α
 Γράμμελορού, σοι α γκρεάερ-
 λορού παν σε λε αστεράμ
 τρου στάμμπα, τρα φουμέλλ'λε
 ανώαστρε. Κα (ήτζηθο άρ-
 χηζμα εστε κου ζαχμέτε) νη-
 μάλο εστε κάττου σε σστήμπα
 κρησσίην'λου σε ν' κλλ'ύνα
 θόμνουλού αλούη κου λήμμπα
 ατζεά τζη σε φεάτζε θε μούμα
 αλούη. Κα σκρήε απόστολλου
 πάβλου λα κορηνηθάνη, τρου,
 α: πηστολήε τρου, ιδ: θε καπ:
 βέρσαα, ις: Σε φούρε κα με ν'
 κλλ'όνου κου λήμμπα (sic)
 κασεάνα, σούφλετλου μ'ύ σε
 ν' κλλ'ύνα, μα μήντεα μ'έστε
 φαρα καρπό · τρου, ις: θζο-
 ίτζε, κα τρα τζή; Βόη σε με ν'
 κλλ'όνου σο κου σούφλετλου, σο κου μ'ήντεα · Βόχ (sic) σε ψουλησέσκου σο κου σούφλετλου,
 σο κου μ'ήντεα. Τρα τζεά φητζσόρλλ'υ ληψέα σστε καν σεάμνελε α πήστηλλ'υ σε
 σστήμπα · σο νού έλλ'ύ τζη νού σο τηδου τζηβ'ά, μα σοάτζελλ'υ τζη σστήου ναχεάμα,
 ληψεάσστε σε γγιουβασεάσκα μ'αν' σουσού τρου, 13' θε βέρσαα, καπ, ιδ: Κα θζοίτζε

318. — Pagina din *Pedagogia* lui Ucuta, 1797.

¹⁾ s este transcris prin ou, dublu o [=s] prin so si s prin st.

Πάβλ· ατζέλου τζη γγιουβασέαστε πρε λήμμπα κασέανα λα σε παλακαρσέασκα θουμνηθζά
σελλ'ὸ θά σπτήρε, τρα σε λε σπούνα πρε λήμμπα αλούη· θε κα κουμ σε νόη λού
παλακαροήμ (sic) θόμνουλου σε να θά φότση, σε λε σπούνεμ πρε ανωάστρα λήμμπα.
Μα, τρου αήστα αχιουρχήρε σε φούρε κα άφλη σφάλμα, η θε νε σστηρε, η θε

319. — Titlul *Pedagogiei* lui Ucuta, 1797.

αλούη ατζεά τζη να ουρσέαστε μπασεάρηκα ανωάστρα ατζεά βαρτόσου λουμμπρησήτα, τζη
μουτρεάσσε θεη (sic) τρα ιου λουτζεάσσε σάαρρα α ν' θρηπτάτελλ'ὸ, Χρηστολόλου
θουμνηθζάλλου ανόστρου· ατζέλου τζη τότζου νόη να λουμ'υνεάθζα.

A g'uvăsitórruî.

Așteaptă-o luîna aista puțana, tră filisirea a fumel'lorū anostrórū, că
(pistipsescu) de multu țî erá dorū se o veđi aistă árh'izmă tru fara anoastră;
țî cu efcolil'e se kicăsească fumel'le anoastre, ațeá țî cu multă zămane, ș-cu

νε ούθηθησθήρε πρε λήμμπα, σε
αθέμ λλ'υρτατζσούνε, κα νού
ο φάτζεμ τρα βλασφημήε, μα
τρα δόξα αλ θουμνηθζά. Σ'σοι
σε νού ωαη τρα ρρσάνε κα
τρα τζη λουμ Γράμμελε α έλ-
λημ'λοροού, η κα τρα τζη να μ'
πραμουτάμου θε αλτζ λήμμπα,
κα τούτε λήμμπηλε τζη σούν'του
τρου έτα σεμ' πραμουτεαθζα
ουνα θεαλάντα· κα θε έλλημ'
ν' κωά σε μ' πραμουτάρα
τούτε πλάσθήλε, σε κου γράμμε,
σε κου ζμπωαρρα, σε τζηνηθά
νού πωατε σε ωαρνησεάσκα
αήστα, κα λα σε θέθου σοι
γράμμελε, σε λα (sic) σε κη-
κασέσκου σοι ζμπωαρραλε (κα
σε νόη) Καθε κακουμ θζσου
κάμ θε λόκού, σε θε τρου
πατρήθα να μηστηκάμ κου
άλτε σόη σε αλαξήμ σοι
ζμπωαρραλε κα τρου αμηρα-
ρήλλ'λε τζη μπανάμ. Νά ιου
Γράμμελε σούντου κουνουσκοúτε
τρα πάσπραγγην'γητζόι, σε θεα
τζήα ν' σούσου ν' θζημηνάμ
νασκάν'τε σήμφονε σε ούμπλεμ
ρραμανέασκα· σε ατζεάλε κου
μπάατζε λε σσουτζοίμ πρε α-
νώαστρε γκρεάερή, θε κακουμ
λε θέθζου σκηρεάτε θουπα φράν'-
θζα. Τρα σε λε γγιουβασέασκα
καε τζηθό σε φαρά σπούνερε,
Σε παλακαρσεάσκα πρε λήμμπα

multă zahmete o kicăsescu pre altă limbă. Că nănte nănte se agărși' limba anoastră, ș-nu ma limba, ma și dōgmatele a pístil'i. Că dīte David (se misticară cu alante plăsi și nvițară lúčărră alorū). Tra țea (= tr-ațea) de cătū putum, cupusim tră alfavitarea aistă, de cătū cu xivisea de pre Grețească, cama nsusū cu uīdisirea a grámelorū, și a greáerlorū păn se le așter[r]ăm tru stambă, tră fumel'le anoastrē. Că (ițido ár'h'izmă este cu zahmete) nimalo este călū se știbă criștinlu se ncl'ină domnulū aluí cu limba ațea țī se feațe de muma aluí. Că scrie apóstollu Pavlu la Corinθiáni, tru a : pistolie tru, id : de cap : verșă,

ic : Se fure că me ncl'inū cu limbă căseană, súfletlu-nī se ncl'ină, ma mintea-nī este fără carpó; tru, ic : dīte, că tră țī? Voi se me ncl'inū, ș-cu súfletlu, ș-cu mintea. Voi se psulisescu ș-cu súfletlu, ș-cu mintea. Tr-ațea fīcorl'i lipsește can seámnele a pístil'i se știbă; ș-nu el'ī țī nu știū țivá, ma ș-ațel'ī țī știū năh'amă, lipsește se g'uvăsească ma nsusū tru 13. de verșă cap, id : că dīte Pavl[u]: ațelū țī g'uvăsește pre limbă căseană la[s] se pālăcărsească Dumniđă se-l'ī da știre,

tra se le spună pre limba aluí. De căcūm ș-noī lu pālăcăršim domnulū se nă da fótise, se le spunem pre anoastră limbă. Ma, tru aistă ah'urh'ire se fure că afli sfalmă, i de neștire, i de neuīdisire pre limbă, se avém l'irtăčune, că nu o fațem tră vlasfime, ma tră doxa al Dumniđă. Și se nu o-aī tră rrșānc că tră țī lom grámele a Elińlorū, i că tră țī nă mprămutāmū de altă limbă, că tute limbile țī suntu tru etă se mprămuteađă ună de-alantă : că de Eliń[i]-ncoa se mprămutară tute plāsile, ș-cu ȳrame,

320. — Gravură din *Pedagogia* lui Ucuta, 1797.

ș-cu zboarră, ș-ținivă nu poate se o-arnisească aistă, că lă se vedū și ȳramele, ș-lă se kicăsescu și zboárrăle (ca ș-noi). Că de căcúm ȳucăm de locū, ș-de tru patriđă nă misticăm cu alte soi ș-alăxím și zboárrăle ca tru amirăril'le ȳi bānām. Na iū ȳrămele suntu cunuscute tră pásprăvinviți, ș- de-aȳia nsusū ndiminām născānte símfone se umplem rrāmāneasca: ș-aȳeale cu boaȳe le șuȳi'm pre anoastre greáeri, de căcúm le veđi scrieate după frāndă. Tra se le g'uvăsească căeȳido ș-fără spúnere. Se pālăcărsească pre limba alúí aȳeá ȳi nă urseáste bāseárica anoastră aȳeá vārtósū lumbrisită, ȳi mutreáste de [că]tră iū luȳeáste soarră a ndrriptátel'i. Hriștollu Dumniđállu anostru, aȳelū ȳi toȳi noi nă luńineađă.

Traducere :

Cătră cititor.

Primește lumina această puțină, spre folosul copiilor noștri, căci cred că de mult îți eră dor să vezi acest început pentru neamul nostru, ca ușor să priceapă copiii noștri aceea ce cu pierdere de multă vreme și cu greutate o pricep în altă limbă. Căci cu mult înainte a fost uitată limba noastră, și nu numai limba, ci și dogmele credinței. Căci, zice David: se amestecară cu alte neamuri și învățară lucrele [=treburile] lor. Pentru aceea, cât puterăm ne-am trudit pentru acest Abecedar, cu tălmăcirea din grecește, și mai ales cu întocmirea slovelor și a vorbelor până să le așternem la tipar pentru copiii noștri. Căci (orice început este cu greu) destul este să știe creștinul să se închine Domnului lui în limba ceea în care se născu de mama lui. Căci scrie apostolul Pavel către Corintieni în epistola I, cap. 14, v. 16: dacă m'aș închina în limba străină, sufletul mi se închină, dar mintea îmi este fără fruct; la 16 zice, că de ce? Voiu să mă închin și cu sufletul și cu mintea. Voiu să cânt și cu sufletul și cu mintea. Deaceea copiii trebuie cel puțin semnele credinței să știe: și nu ei (numai), cari nu știu nimica, dară și acei ce știu puțin, trebuie să cetească mai sus în v. 13, cap. 14, căci zice Pavel: acel care cetește pe limbă străină, las' să roage pe Dumnezeu să-i dea știrea (priceperea), ca să spue pe limba lui. Precum și noi îl rugăm pe Domnul să ne dea lumină, ca să o spunem în a noastră limbă. Dară, dacă în acest început ar fi să afli greșeală, să ne fie cu iertare, căci nu o facem spre blasfemie, ci spre gloria lui Dumnezeu. Și să nu consideri de rușine, de ce ne împrumutăm din altă limbă, căci toate limbile ce sunt în lume se împrumută una dela alta; căci dela Eleni încoace se împrumutară toate neamurile și cu slove și cu vorbe, și nimeni nu poate să nege aceasta, căci li se vād și slovele și li se pricep și cuvintele, după cum și cu noi (se întâmplă). Fiecare, după cum ne mișcăm din loc și din patrie, ne amestecăm cu alte rase și schimbăm și cuvintele după împărăția în care trăim. Iacă unde literele sunt cunoscute în (număr) de douăzeci și patru, iară de colo în sus combinăm câteva consoane, ca să umplem româneasca; iară pe cele cu voce (vocalele) le întoarcem, le prefacem în cuvinte de ale noastre, precum le vezi scrise după foaie. Pentru ca să le cetească oricine și fără spunere (arătare). Pentru ca să se roage (fiecare) în limba sa. despre ceeace ne poruncește Biserica noastră cea foarte strălucită,

care privește din cotro lucește soarele dreptății, Hristos, Dumnezeuul nostru, acel care pe noi toți ne luminează.

Urmează apoi expunerea sistemii ortografice făurite de autor pentru scrierea limbii aromânești.

Transcripțiunile și traduceri de mai sus sunt făcute de D. Per. Papahagi.

Cartea s'a reprodus în întregime în publicațiunea :

Per. Papahagi, *Scriitori aromâni în sec. XVIII*, București 1909.

București : Biblioteca Academiei Române.

1798.

614. *Ducere de mână către cinste*, Buda 1798.

ДУЧЕРЪ ДЕ МЖНЪ | КЪТРЪ ЧИНСТЯ ШИ ДИРЕПТИТЪ | АДЪКЪ
ла копін рѣмжнѣцїй чейче ѣ школеле чѣ- ле мнчї сѣ ѣвацѣ спре четанїе рѣндшнтѣ
КІРТЪ. | * | Не легатѣ кѣ 18 кр: | Кѣ доконтѣ стѣпжнторилор. | Ъ БЪДІ.
Тѣнхрнтѣ ла Креѣска Універсітѣцїй | Тѣнографїе. | 1798.

У н л е і т у н g | zur | H e c h t s c h a f f e n h e i t, | oder | das für die in den Trivial-
[schulen ler-]nende wallachische Jugend bestimmte | U e s e-В u c h. | Kostet ungebunden 18. kr.
Mit Erlaubniß der Obern. | D J G N, | gedruckt mit königl. Universitätschriften, 1798.

In-8° de 261 pagine.

Textul, ca și titlul, este în două limbi : românește pe pagina din stânga și nemțește pe cea din dreapta.

Pentru alte ediții, vezi Indicele.

București : Biblioteca Academiei Române.

615. *Liturgie*, Sibiu 1798.

СФІТІ | шї | ДМНЄЗЕАЄКІ | А V T Ъ P Г І Є, | Ътрѣ Мхрїотѣ Сфїтїей
деуфїнцѣ де кїацѣ фѣ- кѣтѣрїей, шї недеспрїцїтей Трѣнцѣ, Тѣ- тѣлїшї, шї Фїю-
лїшї, шї Сфїтїлїшї Дѣ. | Ъ вѣрѣмѣ Прѣкѣсфїцїтїлїшї Ъпхрѣтїлїшї | Ф Р П Н -
Ц І Ё К У Є І Л Д У С І Л Ъ. | Фїнд Гѣвхрѣтѣтор Цѣрїй Прдѣлїлїшї Ёзелїнїца
сѣ Дѣмнїл Грѣф | Г Є О Р Г І Є Б Ъ Н Ф І Ъ. | Кѣ слѣбозїнїл Ънхлѣтїлїшї Крѣс-
кїлїшї Гѣвїрїлїшї. | Сѣс тѣпхрїт ѣ Снїей ѣ Тѣнографїл лїшї Пѣтрѣ Барт. | 1798.

In-4° de 2 foi și 336 pagine. Tiparit cu negru și roșu, cu caractere de două mărimi și cu 24, respectiv 35 de rânduri pe pagină.

Verso titlului e alb. Fără prefață.

București : Biblioteca Academiei Române.

616. *Ioan Molnar, Retorica*, Buda 1798.

Р Е Т О Р И К Ъ | ЪДЕКЪ | ЪВЕЦЪТЪРЯ | шї | ЪТОКМІРЪ ФРЪМОЯ-
СЕН КЪВЪНТЪРІ. | Ъкѣм | ѣтѣю ѡзкодїтѣ не лїмѣ ромжнѣскѣ. | Ъподѣ-
вїтѣ шї ѣтемелѣтѣ кѣ пїлделє кѣкїлор | Фїлосѣфї, шї Дѣсклїшї вїсерїцїшї. | Ъ
БЪДІ. | Сѣс тѣпхрїт ѣ крѣска Тѣнографїе Орієнталїчѣскѣ, | ѣ Універсітѣтїн
Пїцїн | 1798.

In-8° de 296 pagine.

Prefața :

Tuturor de alésă vrednicie iubitori de știință dela Dumnezeu
toate darurile îndurărilor.

Iată, iubiților, că pun înainté voastră învățătura graiului frumos și a
vorbei înpodobite, ce să ivește acum întâi dată în limba romănescă, ca un
odor purtătoriu de folos părții politicești și propoveditorilor cuvântului lui
Dumnezeu, ca să fie puternici în cuvântare.

In cât și scolasticilor învățători le iaste de lipsă, că prin canoanele ei
trag inimile tinerilor spre îndreptare; măcar de ar fi și tari la inimă, o
moae, și cu osărdie o dumerește să-ș plângă faptele greșalelor sale cele ne
incuviințate, și-l deșteptă să să prefacă într-un om nou și bine plăcut lui
Dumnezeu. Că ce poate să fie mai de folos de cât aciasta ?

Deci, iubiților, deprindeți-vă intru învățăturile ei, și sporiți in mer-
geré înainté spre lauda Părintelui în ceriuri și a creșterii binelui de obște.
Al tuturor de bine voitoriu,

Autorul.

Scris în cetate Sibiiului în 13. zile Iulie 1797.

București : Biblioteca Academiei Romăne. .

617. Triod, București 1798.

ТРИОДІОН | Чѣ сѣ Зиче, | ТРЕИ КЪНТЪРИ | Чѣ зре ѿнтрѣ сине
слѣжеа Гѣнѣтсави | шѣ Мареави Пѣствѣ. | ѿкъм ѿнтрѣ ѡчест кѣп Твпхрѣтъ, | ѿтрѣ
ѿтѣга Домніе ѿ Прѣ Дсминѣтсави | шѣ Прѣ ѿнзлѡцѣтсави Дѣмнѣ, | ІО
КѢНСТАНТИН ГЕѢРГІЕ ХАНЦЕРЪ БОѢРОД | Кѣ Благословѣніа шѣ
тѣатѣ Кѣлтсѣла | Прѣ Гѣнѣтсави Митрополѣт ѡл Зг- гровлѡхїей, К В Р Д Ѣ -
С І О С Ы. | ѿн Твпогрѣфа Гѣнѣтен Митрополѣн ѿн | Бсскрѣщн. ѿнн дѣлѣ Хѣ, ѡѿщн.
Дѣ Димѣтрїе Мѣхѣлѡвнчѣ Твпогрѣфсѣлѣ | Шѣ Дѣ Геѡргїе сѣн Димѣтрїе Твп. Ржл.

In-folio de 6 foi nenumerotate și 474 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două
coloane, cu 40 de rânduri în coloană.

Pe verso titlului se află stema Țării-Romănești cu următoarele versuri :

Stihuri poetice zece cătră stema pré luminatului și pré înălțatului și
bine credinciosului Domnă Io Constantin Gheorghie Hangeri Voevodă.

Lumina cé în trei sori a Troiții ceii pré îndumnezeite,
Caré de oameni să laudă prin trei cântări alcătuite,
In Scaunul Domniei Ungrovlahiei au voit a-l întări
Pre Domnul nostru Io Constantin Gheorghie Hangeri;
Și prin semnul cinstitei Cruci ce în pecéte sau însemnat .
Stăpâniré creștinescului norodă i-au încredințat;
Prin Soare cu buzduganul dreptății il întărește,
Iar prin Lună, sabiă spre îngroziré făcătorilor de réle îi dăruiaște.
Păzescă-l Domnul intru bună și întrégă fericire,
Dându-i și în vécul viitoriu cu dreptii sălășluire.

Prefața :

Pré cinstite, pré sfințite, alesule de Dumnezeu și al nostru milostiv Stăpân, pré sfinția ta, Părinte Mitropolit a toată Ungrovlahia, pre cé de slugă plecată închinăciune aduc cu smerenie pré Sfinții tale.

Cum că iubire de înțelepciune și de multă știință ăaste la om un dar al dumnezeștii Providenții, vederat să cunoaște; și aciasta au pus aripi minții omenesti ca să zboare până la sfera cé cu mulțime de stéle, și o au învitat ca să iscodescă mărimé luminătorilor, câtățimé stélelor celor neră-tăcitoare, și pre cé cu puțin număr însoțire a planitelor, și staré lor, ținéré, orânduăla, depărtaré, mișcările, incungiurările, întocmiré și frumsété lor; ă-au descoperit pre un pol la amiază noapte și pre altul la amiază-zi; ă-au arătat întoarcerile soarelui, pre cé de vara și pre cé de ăarna. Inșă cu toate acéste nu s-au îndestulat minté omenescă, ci pogorându-se dela céle de sus au orânduit pământului cu însemnare brăne, délnițe, vârste, lățimi, lungimi și alte măsurî asémené; au deosebit felurimile sadurilor, soșurile dobitoacelor, cât pământ ăaste lăcuit și cât nelăcuit, râuri, ăazere, mări și ochianuri. Aciastaș minte ăarăș cufundându-se cu o iscodire neliniștită până și în așternutul mării, pătrunzând și céle mai din lăuntru sánuri ale pământului, acolo adecă au aflat pre cât au putut felurimé celor înnotătoare, naș-teré lor, creșteré și înmulțiré. Iar aici ău scormonit atâte metaluri și au scos la ivélă atâte vistierii, încât au deșchis nenumărate negoațe și au înpistrit pre céle patru părți ale lumii cu tot félul de podoabe.

N-au obosit nici acia, au zburat ăarași în văzduh ca un vultur, au înnotat în noianul atmosferii, i-au găsit trépete, au osebit aburii din căță, și au zărit norii cei umezi și cei uscați, pre unii cum că suflă o adiere lină și dulce, ăar pre alții cum că slobod uneori vifore, alte ori grindină și ză-padă, ăar alte ori fulgere, tunete, trăsnete și altele asémené de mirare, câte să săvârșesc prin nori din innățimé atmosferii.

Cu aciastă iscodire făcându-se omul și ceresc și pământesc și de supt pământ, și al mării și al văzduhului, au așezat orândueli, îndreptări, și potri-viri. Dintr-aciasta dar sânt cunoștințele cerului, învățăturile a tot rătundul pământului, științe filosofești și mathimaticești, table de gheografie, punsule de corăbii, ochianuri mari, ochianuri mici, măestrii și meștesuguri de tot félul. Și mai în scurt a zice, printr-aciastă iscodire și iubire de înțelepciune au cunoscut omul pre Ziditorul a toate și strigă cu uimire: «Cât s-au mărit lucrurile tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ăi făcut».

Noi cetim în Sfânta Scriptură și vedem că vestitul acela Solomon, care s-au innălțat în scaunul lui David, tătâne-său, tânăr încă fiind de optspre-zéce ani, după ce au încununat creștetul său cu coroana împărăției și au priimit în drépta sa schiptrul stăpânirii preste atâte țări, câte eră și nea-muri, după ce au gustat slava aceii măriri și i s-au închinat tot Israilul, n-au cerut dela Dumnezeu nici lungime de zile, nici bogăție, nici biruință înprotiva vrăjmașilor, ci au cerut înțelepciune. «Dă-m (zice), Doamne, în-te-lepciună caré șade pre scaunele tale, Tu, carele cu înțelepciună ta ai zidit pre om ca să stăpânescă preste făpturile céle făcute de tine». Deci l-au

ascultat Dumnezeu la aciastă c erere,  i nu numai că l-au ascultat, ci l-au  i lăudat zic ndu-i: «Pentru că ai cerut dela mine graiul acesta,  i nu  i-ai cerut zile multe,  i n-ai cerut bog tie, nici ai cerut sufletele vr jma ilor t i, ci  i-ai cerut înţelegere,  at  am făcut după graiul tău,  at  am dat  ie inim   nţel pt ».

Dintr-ac st  dar,  i din alte graiuri ale Sfintei Scripturi, ne adevĂrim c   ubir  de înţelepciune  i de multă  tiin   aste, după cum am zis mai sus, un dar al dumnezeștii purtării de grijă, pentru slava Ziditorului  i lesniré folosurilor n mului omenesc. In  să zice de Scriptur  fără al ger  locurilor  i oamenilor.

Iar  Gheografilor despre altă parte, după ce arată pre c le patru părţi ale lumii în Gheografiile lor, voesc ca să povest c   i  nsu irile c le firești ale fle tec ria părţi, ei zic cum că oamenii Evropei au minte ascu il , s nt nepreget tori  i vit ji;  i cum că într-însa s-au născut at t  înţelepţi, at t  puitori de pravile, doftori, ritori  i voevozi aleși, carii au dumesticit, au  nv tat  i au biruit pre toate c le lalte n muri ale lumii cu put r  minţii lor, a limbii  i a m inii; cum că într- nsa au stătut c le doao vestite  np r r ii, a Ellinilor  i a R ml nilor; într- nsa au înflorit  i înfloresc  tiin ele, me te ugurile, bunele obicéiuri  i buna nemuire;  i cum că  aste cu cuviin  ca aciastă Evrop  să se num c  podoaba lumii.

Eu lu nd s ma acestor socoteli ale Gheografilor, m   ndemnez a ar t  mai jos, pentru ce pricin  oare ac le  nsu iri firești ce dau ei la Evropa, nu fac  i la noi pre toate ac le săvârșiri c te fac la alţi Evropeni.

 tiut  aste pre Sf nţii tale, c   ara Rum nesc , care să socot ste de Mathematici la tr pta a 47 a meridianului  i a 45 a ecvatorului, să află într-o ales  parte a Evropei, trage un aer sănătos  i suptire, să vecin ste  i cu n muri care să laud   i să r sfa  în  tiin e filosofesti, toate ac st , mijloace lesnicioase de a r dic   i pre fiii Patriei ac stia la tr ptele laudelor de multe  tiin e ale celora lalţi Evrop ni, dar  ar cu toate ac st , lăcui-torii Rum ni ai ac stii păzite de Dumnezeu  ari nu s-au abătut a să zăbovi ceva într-ac l . Ei de c nd au priimit lumina dr pteii credin e, din zilele Marelui  i Sfântului Constantin  np rat, s-au îndeletnicit mai mult c tr  întemeiaré credin ei în  ara lor, după cum mărturisesc nu numai l topise-tele isprăvilor acestui n m, ci  i multele féliuri de hrisoave ale fericitilor Domni ai ac stii  ari.

Mulţi tineri, aprinz ndu-se de r vna folosului Patriei ac stia, au mers cu mari osteneli  i primejdii la  ari depărtate, ca să  nv te în școale vestite, nu măestrii, nici măsurare pământului  i a înălţimii, nici Astronomie, ci numai c t să cuveni  la apărare  i întărire sfintei cre tin t i; carii  ntorc ndu-se nu ar t  alte lucruri mai cu fierbințelă de c t t lm cir  dumneze stilor cărţi, propoveduire Evangheliei  i bunele orândueli ale sfintei Besérici, pre care, ca cum adună albina mi ar , a a le adună ei dela alte părţi  i le cl di  într-acest loc. Cuv ntul meu acesta să doved ste din die-ţile m n stire ti, din tălmăcirile ce să văd a at t  cărţi,  i din păstrare daniilor celor mi c toare  i nemi c toare.

Zidirile sfintelor l ca uri, care  npodobesc aciastă gr din  a  arii Ru-

mânești, măcar neinsuflețite și fără glas, însă sânt destule a mărturisi cum că Rumânii au cu darul lui Dumnezeu o deosebită alegere și înduplecare la înbrățisare lucrurilor ce caută cătră părtinire buneii credințe. Ei cunoscând în faptă, cum că frica lui Dumnezeu luminează ochii și înțelepțește pre prunci, n-au atâta atârnare și trebuință de înțelepția ce dinafară, de a împlini toate însușirile ce dau Gheografii la Evropa, ci să razimă totdeauna de brațul cel nebiruit al dumnezeestii purtării de grijă.

Pré Sfinția ta, ca un păstoriu blând al cuvântătoarelor acestora oi, și ca un părinte duios de copiii săi, ai lăcrămat cu durere la primejdiia aceii grele foameți din anii trecuți; și plângând de ticăloșia sufletestilor fi ai pré Sfinții tale, le-ai mângâiat obida cu toate acéle mijloace câte poate să găsescă o inimă părintescă, care simte întocma durere la umileniia celor ce o cunosc că pătimeste împreună.

Ai văzut cu mirare și iarăși ai plâns, însă de bucurie, când ai priimit înștiințări de afară, cum că din cuvântătoarele acéste oi ale staulului pré Sfinții tale, măcar în primejdiia lipsii de pășune ce vremelnică, dar céle mai multe ca despre parté tuturor, au arătat doao sémne vrédnice de cuvântare, adecă datornica mulțamită cătră ce păstorescă purtare de grijă ce au cunoscut de cătră pré Sfinția ta, și staré ce neclătită din temeele sfințelor așzământuri.

Iată dar cunoștința înrădăcinării buneii credințe ce au săvârșit ostenelele acelora câți s-au nevoit, nu la măestrii ale înțelepției ceii dinafară, ci la înmulțire și punere în faptă a cuvântului lui Dumnezeu.

Vécurile trecute, după ce s-au sămănat aici cuvântul evanghelicesc și au crescut, au văzut în țara aciasta mari săvârșiri ale dréptei celui Pré înnalt, și cine va vré să le știe pre amăruntul, cerceteze-le în létopisețe, și le va găsi, nu numai într-ale noastre, ci și într-ale altora streini.

Vécurile céle mai dincoace și până la noi au simțit în ograda țării aceștiia o privire jalnică: o au văzut-o făcută maidan de războaie, zbor de oști, și acoperită cu nori de lacrimi. Dar iarăș putéré Celui dintru înălțime o au ușurat, o au curățit și i-au dăruit liniștire pacinică.

Deci, cu un cuvânt a zice, vedem că după toate ploile necazurilor, după toate potoapele câte s-au pornit ca să o înnece, s-au aflat iarăș la staré sa cu darul lui Dumnezeu, și s-au asemănat unii pietri de caré scrie Plinie istoricul, cum că de să va aprinde odată în foc, nu să va mai stinge nici odinioară, măcar de ar turnă pre dânsa toată apa unui râu.

Dar lângă țineré pravoslavnicii credințe păzesc Rumânii și datorria supunerii ceii ne-mincinoase cătră stăpânitorii lor. Și aciasta ăaste o descoperire a dumnezeestii purtării de grijă, pentru apărare liniștirii lor și ocrotire îngrădirii fiește căruia.

Ei fără a nu învăța felurimi de științe, ca alți Evropeni, fără a nu să pedepsi de dascalii meșteșugareți, ci numai cu céle dese luori aminte la prefacerile stărilor omenesti, și cu supuneré lor, au aflat pricinile de care trebuie a să ferii și cu care să cade a să sluji. Și s-au deprins la mijloacele care au putéré să tragă pre libovul celor procopsiți. Noi vedem și ne mirăm, cum din toate părțile năzuesc totdeauna aici streini

de să sălășluiesc, să chivernisesc, și să fac o alcătuire cu Rumânii. Deci dintr-aciasta urmăză a chibzui lesne ori cine, că acest nēm carele într-atâta sumă de ani supt nenumărate primejdii au păzit pravoslòvia ne clințită, au arătat depururé toată supuneré cătră stăpânitorii săi, au priimit cu brațe deschise pre toți câți au năzuit a să sălășlui într-acest pământ, să cunoaște că ăste umbrīt de putéré cé nevăzută, ăste mișcat de înțelepciună cé cuprinzătoare a toate, iar nu de cé lumescă, cu caré mulți fălindu-se s-au abătut din calé cé de umblat.

Acestui Nēmū Rumānescū ești Pré Sfinția ta acum păstorū, nu fără luare aminte fiind alesū, nici fără cé cu dēdinsul băgare de sēmă a alegătorilor, ci cu vrēme îndelungată cercatū și lămuritū ca aurul în topitoare.

La Pré Sfinția ta s-au adunat multe daruri vrēdnice de laudă, și preste céle firești și s-au adaos încă cu multă îndestulare céle căștigate.

Moșūa în caré ai văzut soarele întâiu ăste acēia preste caré au împărăiit odinioară Pyrr, feciorul viteazului Ahillevs, după luaré Troadei, și Elen cel înțelept, feciorul lui Priiam, în urma lui, aproape de coloniile care în părțile Ipirului s-au tras preste câtăva vrēme din nēmūl nostru.

Istejīmē duhului Pré Sfinții tale te-au vestit încă aflându-te în școala cé lăudată din orașul Ioannina, cum că într-o vrēme vei să ajungi la trēpta în care ești. N-au rămas greșiți aceia de carii am auzit cum că au făcut aciastă sāmuire pentru Pré Sfinția ta, că încă fiind în floarē vârstei ai trecut trēptele învățăturilor limbii ellinești, ai intrat în clirosul besericesc și te-ai ales a fi povățuitorū, — lucru care cu adevărat să întâmplă foarte rar. Neajungeré vârstei Pré Sfinții tale n-au oprit atunci cunoștința celor ce te-au ales de ocărmuitorū unii mănăstiri într-o țară depărtată și într-un oraș mare și plin de ochi priveghitori, cum sânt Bucureștii, ci te-au trimis aici, de unde cu vestire petrécerei ceii bune și cinstite caré ai arătat, și cu osărdia ce ai avut de ai ușurat mănăstiré dintr-atâte grēle datorii în care o găsisesh, te-ai făcut în puțină vrēme pricină de laudă la multe părți ale Ipirului, și deosebit ai pătruns cu iscodiré cé firéscă obiceiurile acestui loc și năravurile céle bune ale celor mai aleși stătători înainte. Drept acēia te-ai cunoscut vrēdnic a te socoti ca o parte a trupului Țării noastre. Și mai vārtos după ce ai încungūrat multe locuri, ai văzut multe orașe, multe ciudēsii, multe măestrii, atât politicești cât și mihanicești, ai avut întimpinare cu innalte persoane, cu vestite obraze, și te-ai vānturatū în privéliștē aceștii lumi, precum să vāntură grāul în arie. Apoi în vrēme orānduită și cuviincioasă vredniciei și haractirului Pré Sfinției tale te-ai innălțat la trēpta Episcopiei Buzăului. Si aciasta, după cum în faptă s-au văzut. au fost o iconomie a dumnezeeshii Providenții, ca să te afli acolo în fruntē țării, ca unū ochū deșteptū la vrēme de strejuire și ca unū tată al săracilor și al lipsiților.

De acolō iarăș, în altă vrēme care au avut trebuință de Pré Sfinția ta, te-ai rădicat în Scaunul Mitropoliei a toată Ungrovlahia, orānduitū fiind (socotesc) din amerințare dumnezeiāscă, ca unū altū Iosif, spre a hrāni în vrēme foameții ceii grēle pre săracii norodului, și ca un alt Moysi blānd, spre a-i mângāi la primejdia cé groaznică a cūmei.

Eu, Pré Sfințite Stăpāne, știind că sufletul cel smerit al Pré Sfinții tale

nu priiméște nici de cum laude, las de a spune pre amăruntul facerile de bine și isprăvile céle vrédnice de cuvântare, câte ai arătat până a nu fi Episcop, și până a nu priimi toiagul cel păstoresc al Scaunului Ungrovlahiei, și voesc a scrie numai puțințele, câte socotesc că pot a invita pre cei din urma Pré Sfinții tale, ca să urmăze spre a inpodobi și a întări și a drége lucrurile céle încredințate lor. Deci arăt că cé mai întâiu și pré trebuincioasă săvârșire caré ai făcut la Episcopia Buzăului iaste că, gășind scrisorile céle aferositoare și hrysoavele, și toate cărțile de moșii, de danii, și de întăriri, nepuse în rândulală, neadunate cum să căde, ci supt primejdie de a să strică, sau a să răpune, te-ai silit de le-ai strâns și ai grijit de s-au făcut acolò acé mare Codică cu mijlocul căriia să pot păstră de aici înainte teméele daniilor și ale pomenirilor, fără témeré și pericolul în care până atuncé să află. Nu te-ai strâmtorat la aciastă ispravă nici de grélele chieltueli ale aceii vremi iuți, nici de pornirile silniciilor răzmiriții, când flește carele să grijiiă numai cum își vré cruță viița.

Dar încă lângă aciasta ai adaos iarăș într-acé vréme de războae și zidire beséricii ce ai făcut la viile Episcopiei, unde cu adevărat, pentru adunare la sfințele slujbe, a creștinilor înprejuréni de acolò, urmă a fi trebuință mai mult de beserică de cât de casele céle de lăcuință, pre care le-ai zidit lângă acé casă de rugăciune, și de cât alte zidiri și înprejmuri ce ai mai făcut. Mai pre scurt a zice, te-ai mutat și te-ai innălțat la Scaunul Mitropoliei Țării, și aciastă mutare și rădicare n-au stătut pricina de alt, fără numai ca să facă mai cunoscute și mai vestite vredniciile Pré Sfinții tale și râvna și libovul și inima cé iubitore de îndreptări.

Tăiaré ne lesnirii suișului la Mitropolie și lesniré drumului carele mainainte eră mare piădecă, iaste pârğa ostenințelor duhului Pré Sfinții tale. Și de atunci până acum n-ai încetat, odată innoind chiliile céle vechi, altădată zidind de iznoavă altele, une ori dregând înprejmurile céle stricate, iar alte ori făcând de nou; și acésté nu numai aici, ci și pre la metoașe.

Dar oare puté-va cineva să îndrăznescă a zice cum că Pré Sfinția ta având atâté griji, lucruri, trebi, în céle besericești și în céle politicești, în céle din lăuntru și în céle din afară, nu vei fi ajuns a griji și pentru typărire de cărți? Nu va puté nimené, fiind că în zilele păstoriei Pré Sfinții tale în Scaunul Ungrovlahiei, măcar că au fost toate lucrurile scumpe, măcar că foameté despre o parte și ciuma despre altă parte au făcut mare zăticnălă, dar iar cu toate acésté, în vréme numai de patru ani, s-au typărit șase rânduri de cărți, adecă Molitvelnice, Ciasosloave, Psaltiri mari, Liturghii, Pravoslavnica învățătură, și acum Triodul.

Deci fiindcă acest Triod iaste carté acéia caré s-au alcătuit din florile céle mai alése ale Sfinței Scripturi, și caré rânind pre sufletu cu săgiata doririi cătră céle cerești și aromindu-l cu dulcile viersuri despre zburdările céle trecătoare, îl trage ca cu o undiță la limanul cel dumnezeesc, să căde cu adevărat ca în capul cărții aceștiia, ca într-un liman, să se odihnescă oareș cum osârđia duhului Pré Sfinții tale, ce arăți cătră némul nostru, căruia ești păstoriu.

Și încă de n-ai fi avut acé adâncă smerenie, caré nici de cum nu suferé să se vădescă bunătățile și vredniciile ce ai, nici priiméște laudele ome-nești, eu cu adevărat ca o slugă îndatorată cu multe faceri de bine ce am cunoscut dela Pré Sfinția ta, și ca un fiu al Patriei aceștiia, aș fi fost silit ca să vestesc mai multe din darurile câte sânt clădite în cămara sufletului Pré Sfinții tale. Inșă datoría aciasta, de-m va hărăzi Dumnezeu viiață, rămâne a să înplini de mine și în alte dăți, fără a aduce turburare la iubitiré sa de smerenie. Că de nu să va urmă prin typariu, să va săvârși și prin con-deiu, pentru ca să vădesc mai curat și mai limpede mulțămíta ce păzesc cătră făcătorii de bine mie, și să arăt, că déca viețuitoarele céle ne-cuvân-tătoare, și une ori și hiarăle céle mai sălbatece, răsplătesc cu féliuri de sémne facerile de bine, cu cât mai vartos omul cel cuvântătoriu.

Nu sânt ne-știute de Pré Sfinția ta și istoriile și pildele cu câte să siliă și cei vechi ca să typoséscă în minté oamenilor aciastă datorie a mulțămirii. Intre care spune oare cine, cum că la orașul Pătrele al Ahaiei, un copil au cumpărat un puu de bălaur, și-l hrăniă cu mare nevoie, îi vorbiă ca cum eră auzind, și-l învartiă ca pre o jivină duméstnică, îl avé lângă dânsul tot déuna, și-l răsfiță fără nici o frică. Cu acésté toate au crescut bălaurul împreună cu copilul și s-au făcut groaznic acel șarpe, încât temându-se cei de oraș ca să nu vatăme pre cinevă, l-au slobozit în pădurile din prejur. Dar nu după multe zile întorcându-se acel tânăr dela un zbor, au intim-pinat pre niște tâlhari. Deci aceia vrând a-i face rău, iar el strigând de frică, au înțeles bălaurul acela glasul tânărului, și, slobozindu-se de unde eră, au răsipit pre tâlhari și au scăpat pre tânărü.

Eu lăsând asupra plăsmuitorilor aciastă inchipuire de mulțămítă, rog mai nainte de toate pre milostivul Dumnezeu, ca să lungiască anii Pré Sfin-ției tale și să te învredniciască ca lângă alte mari isprăvi să adaogi și aceia pre caré doresc cei iubitori de vechile privileghiiuri, cu a mijloci încă în vréme cuviincioasă, de a să face o cumpănire întocmită, acolò unde s-au atârnat pré mult la o parte, fiind că potriviré cé de măsură spânzură nu-mai la lucrare a celui aflătorü duh, carele înpodobéște pre Prea Sfinția ta.

Al Pré Sfinții tale pré plecat și îndatorat slugă,

Grigorie Arhimandrit.

București : Biblioteca Academiei Române.

1799.

618. Croce, *Bertoldo și Bertoldino*, Sibiu 1799.

БІАЦІА | лѣй | Б Є Р Т О Л Д О, | шн љлѣй | Б Є Р Т О Л Д Ы Н О | Фѣчорѣлѣй
лѣй; | Дѣнпрѣѣнз шн љлѣй | К Ы К Ы Г Ы Н О | Нѣпотѣлѣй лѣй. | ЫКСМ ѣтжю кслѣсх
ДНН кѣрцѣ Нѣсто- ричѣщѣ фѣартѣ дѣсфх- тхтѣарѣ. | ГЫБІЙ, ѣ Тѣнѣорѣлѣй лѣй Пѣтрѣ
Бѣрт. | 1799.

In-8° mic de 3 foi și 44 pagine.

Prefața :

Istoria acestui romant.

Maï mult decât doao sute de ani sânt, de când némul italianesc să desfătéză cu dulciăța cetirii acestui romant mic comicesc; toji, carii știu

cetii, cu dădinsul cetesc viața acestui Bertoldo, prunciil il știu mai de rost: doicile și femeile cele de casă povestesc celor ce nu pot cetii, și cei ce nu l-au cetit, din auzul altora învață multe pilde și învățături ale acestui om minunat și le țin minte; și ce să zic multe? fără pociu zice, că Bertoldo în Italia este mai vestit și vrădnic de cinste decât Blobart în Țara Frân-ciască, de vreme ce viața, cuvintele și pildele lui să asămăna învățăturii și istoriei esopicești, sau să poate asămăna cu povestirile scrise în San-hopanca.

Viața lui Bertoldo s-au ivit cătră sfârșitul al șaisprăzécélé sută de anii într-o cărticică foarte rău typărită, în care să află multe lucruri, care lui Bertoldo nice aminte nu i-au venit să le grăiască. Inșă originalul din care s-au cules aceste foi până astăzi are trecere în cetăți, în orașe, și prin țară să vinde.

Scriitorul acestii micii istorii este Iulius Chesar Croce, care dela lira, românește numindu-să Cobză, au luat polecra sa, pentru că el așa i-au pus numele ticăloasei cobză, care o băté pre ulițele ceteții Bononiei, asămă-nându-să cu cântăreții podului celui nou din Paris. Să zice că acesta întâi ar fi cântat viața lui Bertoldo în stihuri, după aceia scriindu-să mai pre larg au avut trecere.

În anii cei mai de pre urmă a vieții sale au adăogat Croce la viața lui Bertoldo și adoao parte, care cuprinde viața lui Bertoldin feciorului lui, dară aciasta nu-i așa desfătătoare ca cé dintăiu. După moarté lui Croce, Camil Scaligher dela Fratta au scris și a treia parte, ce cuprinde istoria lui Cacasio feciorul lui Bertoldin. Aciasta a treia parte este lipită de adoao parte, și s-au vândut una cu alta, iar parte, care cuprinde viața lui Bertoldo véste mare au avut totdeuna în Italia, încă și într-alte țări s-au vândut cu mare folos.

O ediție nouă apare în București la 1836.

București : Biblioteca Academiei Române.

619. Carte folositoare de suflet, (București) 1799.

КАРТЕ ФОЛОСИТОАРЕ ДЕ ЕСУФЛЕТ. | ДЕСПЗЦИТЪ .ІН ТРЕИ
ПЪРИЦИ. ДИИТРОС КАРЕ | ЧЪ ДИИТЪЮ КЪПРИНАДЕ | ЛІНХХЦХТЪРОХ КЪТРОХ ДАХУОКНИК. |
І ДОНЕ | Каноанеле Ефитсали Іоани Постниксали | ІІР І ТРЕИ | Ефхтсире
кѣтрѣ чѣл чѣ сѣ исповѣдсѣице. | Тѣлмхчѣтѣ дѣн лѣмѣ чѣ гречаскѣ. | ІІКСМ ЛІИТРОС
А ДОАВ ДОМНІЕ А ПРѢ ЛѢМИНАТСАЛИ | ДѢИИСАЛИ НОСТРОС ІУ ІІ Д Е Ш ІІ Н Д Р Х | К О Н
Е Т І І Н Т І І Н М Х Р Х З Б О Е Б О Д | Дѣн Порѣнка Прѣ Ефѣициѣн сѣлѣ Купіс | Д О
Е І О Е И ЯРХІЕПІСКОПСАЛ ШІИ МІТРОПОЛІТСАЛ ІІ ТОВАТЪ ХИГРОВАЛХІТА. КС ІІКАРСТА
БЛАГОСЛОКІНІЕ ШІИ КЕЛТСАЛАЗ САС ШІИ ТУПХ-РІТ СПРѢ ФОЛОССА ЧѣЛ ДЕ ОБЩЕ. | ДА ІІИСАЛ
САЩАД. | Дѣ ЕТІИЧС ПОП. ТУП. | Дѣ ДИИТРИЕ ПЕТРОВНИЧЪ ТУП.

In-4° de 12 foi nenumerotate și 145 numerotate.

Pe verso titlului se află stema țării (facs. 290, p. 98) și versurile din Psaltirea dela București din 1796.

Prefața :

Pré sfințitului, pré cinstitului și de Dumnezeu alesului Mitropolit a toată Ungrovlahiia Chyrio Dositheiu, al nostru pré milostiv stăpân, pré cé de slugă, după datorie, până la pământ plecată închinăciune aducem.

Vrând Mântuitorul nostru după înviare sa să încredințeze Dumnezeescului Petru pre purtare de grijă a oilor celor cuvântătoare, i-au zis lui: «Simone al lui Ionà, iubêște-mă? Paște oile méle. Și dragosté cé fierbinte, caré ziceai că ai cătră mine, cât să și mori pentru mine, acum o arată prin a purtă grijă de oile méle, pentru care sângele meu pre cruce am vărsat». Cu florile dragostii aceștiia, caré iaste vârful faptelor celor bune, aflând Dumnezeu după inima sa înpodobit pré pré sfințiia ta, te-au înălțat pré acest sfințit scaun al Ungrovlahiei, ca să păstorești și să ocârmuești nu norodul ne supus și înprotivitoriu, ci credincios și Dumnezeescului jugul plecat, nu prost și fără de iscusință, ci cu înțelepciune și cu știință, pre cum oare unde și prin prorocul Ieremia zice: «Și voiu da voao păstori după inima mé și vă vor paște pre voi, păscându-vă cu știință» (3, 15). Că bine știind pré sfințiia ta, că la aciastă păstorie duhovnicéscă nu iaste din destul numai arșița zillii și gerul noptii, ci trebuiaște și știință păstoréscă, ai urmat și la aciasta Patriarhului Iacov, păstoriului celui înțelept. Și pre cum acela prin cé dela Dumnezeu meștesugire a înpestriciunii toiagelor au înmulțit dobitoacele sale, așa și pré sfințiia ta prin Dumnezeiască înpestriciune a faptelor celor bune ale pré sfinții tale, aduci arhipăstoriului Hs. oile lui céle cuvântătoare, chipul însuflețit și cu faptele céle bune înpestricit făcându-te, după cum zice Apostolul, (1. Tim. 4. 12), tuturor celor de supt pré sfințiia ta, cu cuvântul, cu petróceré, cu dragosté, cu duhul, cu credința, cu curățeniia, luând aminte tot-déuna la cetiré Dumnezeestilor scripturi, la mângăiare celor necăjiți, la învățatura celor ce au trebuință de sfătuire, la apăraré celor ce să nedreptățesc, la ajutorul văduvelor și al sirimanilor, la ocrotiré săracilor, la întemeiare școalelor, și în scurt să zicem, la folosul a toată turma.

Dară fiind că acésté folosesc numai pre cei ce sânt de față și aproape, nu s-au îndestulat înțelepcune cé păstoréscă a pré sfinției tale, ca folosul ce să face dela pré sfințiia ta numai întru acéste să se cuprinză, ci au aflat oare carele chipul nou, ca și cătră cei ce nu sânt de față, ci sânt departe să se dé. Iară aceasta iaste râvna pré sfinției tale, cătră talmăciré cărților celor sfinte și de sufletul folositoare și typăriré acestora. La aciasta fiind pornit, nu atâtă din grija dării de sémă sau din nădejde luării de plată, cât din dragosté cé cătră Dumnezeu și cătră aproapele, întru care toate să spânzură. Drept acéia și acum, aflând pré sfințiia ta aciastă prăvilioară, plină fiind de mult folos, ca céia ce poate folosi și pre cei ce sânt ai oltariului, și pre cei ce sânt afară din oltariu, pre acéia adecă, ca céia-ce îi învață pré dânsei în ce chipul să cuvin să dé fiește căruia la vréme măsura de grâu a cuvântului. Iară pre acéste, ca céia-ce îi sfătuiaste pré dânșii cu ce felul de mai nainte gătire să cuvine să o priiméscă pré aciasta, ca să nu cază în deșert graiurile céle grăite spre folos, ne-ai poruncit noao slugilor

pre sfinției tale tâlmăciré aceștiia din limba cé grecésă întru a noastră cé rumânească, întru care și lumină a dobândi prin typografie ai hotărât. Și acum iată s-au împlinit porunca pre sfinției tale cé de Dumnezeu iubitoare și s-au săvârșit hotărâre cé de suflet mântuitoare. Priiméște-o dară pre aciasta, pre sfințite al nostru stăpâne, cu cé obicînuită a pré sfinții tale bunătate, întrarmându-ne pre noi cu céle sfinte și pré puternice rugăciunile pré sfinției tale, ca și de acum înainte, prin acésté inputernicindu-ne să ne învrednicim să slujim și la altele ca acésté stăpânești porunci ale pré sfinției tale, precum și la cuvintele pré cuviosului părintelui nostru Symeon, noul Bogoslov, și la Chyriacodromion a pré sfințitului Arhiepiscop al Astrahanului Chyr Nichifor Theotochi, care iarăș din porunca pré sfinției tale le-am tâlmăcit, și luminând și pre acésté prin typărire a le vedé nădăjduim, după râvna cé fie(r)binte și scoposul pré sfinției tale și după dorința cé de obște a tuturor. Iară Dumnezeu, dătătorul bunătăților, să dăruiască pré sfinției tale toate céle bune și de mântuire întărind pe pré sfințiia ta întru toată cinsté cé arhierésă și slava cé fără de moarte, pre scaunul cel păstoresc al pré sfinții tale până la adânci bătrânețe spre folosul cel deobște al turmei ceii încredințate pré sfinției tale dela dânsul.

Ai pré sfinției tale pré plecate slugi,

Gherontie și Grigorie.

Cartea aceasta se liparește din nou în anul următor 1800.

București: Biblioteca Academiei Române.

620. Evanghelie, Buda 1799.

EVANGELIILE | la toate | DUMINECSELE | si | SZERBETORILE preszte tot anul, | karele | ku | éndemnaréa préa csinsztitej si szlévitej Doamnej Konziliarisiczej | MARGARITEJ TOMEJAN | pre limba raemlenéaszke au telmécsit, si | drept veszelia jej cséa szuffletéaszke | ku ortografie ungréaszke la | tiparju au dat | Périntele [D]avid Biro | Szfaentul Petru [den rendul piarisz]tilor | LA [BUD]A | Al doilea préa kitit [...]ezat Tiparju. Tipérit | én Tipografia Universzitatei Kréjesty | 1799.

In-8° de 127 pagine. Tipărit cu litere latine, cu ortografie ungurească.

Ediția I s'a tipărit la Kolocza în 1769.

Pe verso se află o prefață și o rugăciune.

Præfatiuncula ad Lectionem Evangelii.

En dragostéa cséa éntru Hrisztosz adunaczi si ku szaengsele csel prea szkump rézskumpéraczi Krestini Evangelia cséa pre asztézi raenduite szkriszu-au Szfaentul Evangelisztul Luka la doaozecsi si unu de kapete, la doaozecsi si csincsi de szlihuri, kare pre Limba Rumaenéaszke asa szau télmécsit, aszkultaczi ku friké Dumnezejaszké.

București: Biblioteca Academiei Române.

621. Paul Iorgovici, *Observații de limba rumânească*, Buda 1799.

ОБГЕРЕЦІЙ | де | ПИМЕЯ РЪМЪНЪСКЪ | при ПЯЪЛ ІОРГОВИЧ ФІКСТЕ. | А БУДА | ГДЕ ТИПЪРИТ ЛА КРЪЖСКА УНИВЕРСИ-ТЪЦІЙ ТИПОГРАФІЕ. | 1799.

In-8° de XVI+93 pagine și la sfârșit o foaie nepaginată.

Pe dosul titlului este tipărit :

«Tu, in agendo bonos, in loquendo sequere peritos. — *Horatius*».

Pe foile 2—5 este dedicația următoare :

Illustrissimului și Innalt Prérosvințitului Domnului Domn : Iosif Ioan-
novici de Șacabent, Pravoslavnicului Episcop al Verșetului, Caransebeșului,
Logojului, Orșavo-Mehadieș, ș. a. Prémilostivului Arhi-Ereu, și Patron a seu,
dedică carté aciasta în cé mai adăncă umilințe, Auctoru.

Prémilostive Domnule !

Pentru a poté dopă cuviințe numera virtutele cele ceresci, cu care
Tu, Illustrissime, strelescă ici jos în negura pământului, unde Tu dintr-o
applecăciune a inimii ceî marî ție innascută, pre tot omu fer uitaré la Nație.
sau la Relighie, care numai trebuie ajutoriu tău, acoperi, rogaciunile celor
mișei ascultă și ne ostenit umblii ca pre aceia din mișeliia lor să-î redici,
de care eu însumi doî anni și jumetate bucuroase marturie am fost; pentru
a poté descriia așa precum eu în mine sămt, priveghieré ta la buna stare
acelora ce ție sunt încredințați: portaré de grije, ne prurupta ostenelă, și
nenumeratele supăreri, care Tu din nespusa iubire de om ai suferat, pentru
a așeza în Eparhia Ta scamn Sciințelor spre luminaré minții a Tinerilor
ca cândva ceteteniilor folositori a Patrii: pentru a face conosciute atâté și
așa virtute; aș trebui cuvântaré celor mai elocvenți: căci poteré me e mică,
și opul (carté) acesta, care eu din fiasca dragoste în semnul mulțemirii
pentru facerile tale de bine, de care și pre mine prin ceî a meî partaș ai
fecut, nomelui Teu am dedicat, e mai imperfect, decât ce ar poté respunde
splendorei marelui nomelui Teu acestuia.

Îns spre detoriile necetite ce eu am atins în carticica aciasta stă gîura
Ta, care me obligă a conosci pre tine ca pre cel ce se grijesce de fericire
Nații și a școleur, cătră care și eu am cutezat a areta arderea me. Decî
primesce carticica aciasta ca fructurii ceî mai din tău a învețeturilor mele
sub acoperemântul Teu cel dulce, cu care tu pre toți, ceî ce se serguesc
în sciințe, acoperi: ca să fie mie mila Ta spre aintaté și îndemnaré cătră
cele ce sunt spre folosul Patrii și a Nații. Că tu escî Ecsemplaru Toleran-
ției, și a iubirii de om, acoperitoriul celor mișei, și sprijinitoriul celor asu-
priți. O firé-î Tu spre buna stare a Nații, mai bătrân între toți Arhi-Erei!
Al Inalt Prérosvinții vostre cel mai mic, Auctoru.

Pe foile 6—8 (p. XI—XVI) este următorul cuvânt :

La cetitoriu.

În carticica aciasta, Cetitoriule binevoitor! veî vedé cuvintele limbii
nostre Romanesci, ca nește remeșite a limbii unei Nații, care au numerat
cândva mulți puternici Împerații: dintre care pre Iuliu Chesariu și Avgust
Împeratu, și acuma prin lunele de pre nomele lor așa numite Iulie, Avgust
în tote Calendarele Romanesci, precum și în mineiu Romanesc de tote lu-
nele, achede mineiu de obște, spre vecinica laude pomenim.

Precum cuvintele care vorbim, și nomele care portem, ne merturi-

sesc pre noi a fi urmetorii Nații Romanesci; așa și staré noastre a ru-mănilor de acuma ne arate chiar, că așa de parte am căzut din floré Sciințelor și a limbii, cât acuma cuvintele de Sciințe, care s-au între-buințat în redecina limbii care noi o vorbim, se par noo în staré aciasta a fi streine.

Iar tu cititoriule binevoitor, dache veî deschide ochii minți tale, și veî strebate la redecina cuvintelor a limbii nostre, a deche de veî judeca de limba nostre nu dope parere, ci dope ființa limbii; te veî încredința, că cuvintele cele de lipse în limba nostre pentru sciințe, se cuprind înveluite în redecina cuvintelor a limbii nostre, și pentru aceia s-au zeuțat din limba nostre, pentru că sciințele ca pricina a cuvintelor acelora, s-au vescezit în limba nostre una cu staré Nații.

Deci dache te atinge câtva lauda nomelui Romanesc, stă cu dedinsul de cultura limbii Romanesci, scuture a tot cuvântului redecina, și de acolo trage atâté cuvinte, pre cât se pote întinge poteré vorbeii de redecină. Spre așa sverșit dacă va poté ție sluji ecsemplurile de mine în carté aciasta alcătuite, me voi socoti omul cel mai fericit în lumé aciasta.

Calé cătră lucru, la care eu te îndemn, e ne umblată și e pline de spinii și de rugii implicații; îns ia duce la o câmpie lată înfrumșetată cu multe feluri de flori, din care albinele serguitore sug sucu și fac din trānsu așa gătiture, care trece preste poterile minții omenesci. Acestora Serguințe și tu urmēze, și din cuvintele limbii Romanesci ceii de redecină suge cu acu minții tale ca albina din flori cuvinte spre înfrumșetare limbii nostre.

La aciasta eu ca un fiu a Nații pre toții iubitori de Nație invit, și comunicând cu toți cugetele mele de spre înfrumșetare limbii, rog pre toți ca ce nu s-au potut doplini din neagjungeré minții mele spre capetare pornirii, să facă bine a adaoge din ceia lor, și lipsele ce le vor descoperi în opul (carté) meu să nu le respandésche spre împedecare folosului Nații, care este pornire me, ci să mi le communique cu mine: eu nu numai me voi sergui a le îndrepta așa lipse, dache le voiu conosce adeverate, ci încă voiu mulțemi aceluia care m-au îndreptat.

Tot însul să aduche cât poate la folosu commune: îns pentru a agjunge la așa svărșit, se cuvine a lesa la o parte toate împedecherile: Căci sunt unii omeni care fiind învețati a scriia, a vorbi întrun feliu, nu vreu să crēde, că întraceiaș limbe și altmintrelé să poate scriia și vorbi bine: sunt unii și de acela nēm, care toată Sciința sa o înteresc cu Auctoritate altuia de la care ei au învețat: și nu vreu să crēde că altu întralt mod aceiaș învețând, și acelaș pote înveța ceva adeverat; ci mai neclețiți întracela cuget fer temeiu stau, că ce altu adeverat, sau bine réu spune, aceia cu dedinsul réu trebui să purcéde din gura, sau scriptura învețetoriului lor. La acestia cred a fi destul a spune din regula aceia (a) filosofiei: în judecare ori de fie ce adevăr a nu se uita, numai la caracteru acelu ce scrie adevurul acela, ci la pricinele care scrietoriu urmēze în descoperire aceluiaș adevăr. Iar mai vārtos în materia aciasta, la care eu invit, să se pune innainté ochilor pornire care eu am, a deche folosul tuturor, de la care să nu cumva abată pre cineva vro deșerteciune sau vro invidie.

Cartea este împărțită precum urmează :

Secția I. Observații de limba rumanescă (p. 1—33).

Secția II. Ecsemplurile (p. 34—80).

Secția III. Reflecții de spre staré Romaniilor (p. 81—93).

Pe o foaie la sfârșitul cărții se află :

Patronii

Cei ce din dragosté cé fer de asemenare cătră Nația Romanescă, ca nește așezelorî întâu de temeiu spre fericire fiitore a Nații acestiiaș au îndemnat, și au ajutorat cătră typărire cărticichei acestii Naționale, precum :

Domn : Vichentie Lustina, arhimandritu a Monastirii Mesicîului a C. Consistoriei Eparhii Verșetului, și a Sl. Comitat a Timișorii Assessor.

Dom : Hagi Kyrila Radulovicî, Negoșitoriu și Cetetănu a Bisericii Albe.

D. N. Nobile de Jumanca din Ciclova, Locumtenente Superior (Oberlaïtenant) și Commendantu securiteții în Ținutu Direcții Montane a Banatului.

București : Biblioteca Academiei Române. — Blaj : Biblioteca Cipariu.

622. *Logica*, Buda 1799.

Л О Г И К А | логика : ПЯРТЬ ЧЕ' КЪЕЖНТЪТОЯРЕ | а | ФИЛОСОФИИ.
 А БУДА : Слѣ типхрѣт ѿ Крхѣска Тѣпографіе | Оріенталицаскз а Універсітатей
 Піциі. | 1799.

In-8° de 205 pagine.

Traducerea este făcută de Clain în anul 1781 după Baumeister.

București : Biblioteca Academiei Române.

Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 412—13.

623. *Psaltire*, Sibiu 1799.

П С А Л Т І Р Ъ | Прорѣкълш | шн | Апхрѣтълш | ДІВІД. | Түпхрѣтх ѿ зн-
 леле прѣ лѣминѣтс-лш, шн прѣ ѿнхлѣтѣлш | Апхрѣт | Ф Р І А Н Ц И Е К Х Е Ы Л
 Д У С Ѡ Ы Л Ъ. | ГІБІИ. | А Түпографіа лш Пѣтрѣ Бѣрт, дела Нѣцѣрк лш Хѣ : ѿѿѿѿ.

In 12 de 1 foaie și peste 354 pagine. Tipărit numai cu negru, cu 26 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află reprezentat David într'o gravură pe lemn. La p. 334 se află o altă gravură reprezentând pe Maica Domnului, cu o invocație în proză.

București : Biblioteca Academiei Române.

1800.

624. *Carte folositoare de suflet*, ed. II, (București) 1800.

К Ы Р Т Е Ф О Л О С И Т О Я Р Е Д Е С Ѡ Ф Л Е Т | Деспхрѣтх ѿ
 трѣй пхрци | Днтрѣс кѣре | Чѣ ДИТЖЮ КЪПРИДЕ | Аххцхтѣрѣ кхтрѣ
 Дххѣвникх. | А ДОИѠ | Канѣнеле Сфѣтѣлш Іѡѡннх Пѣстникълш. | ПРЪ А ТРЕА
 Сфхтѣлре кхтрѣ чѣл че сѣ ѿпокедѣлше | Тхлмхчѣтх днш лѣмѣ чѣ грѣчѣскз,
 Ыкшл ѿтрѣ а дош Домніе ѡнчѣ а Прѣ лѣминѣ-тѣлш Домнѣлѣ Нѣстрѣ Іѡ А Л Е-
 Ѡ А Н Д Р У | К Ѡ Ѣ С Т І А Н Т І Н М У Р У З Б Е Д. | Днш Порѣнка Прѣ Сфѣицей
 сѣлѣ Кхрѣс | Д О С І Ѡ Е И Архѣпѣскопѣлш Шн Мнтрополѣ-тѣлш А тѣатх Унгрѣѡлѣхлѣ.

Къ а кърѣм | ѿрѣшкь Благословѣнїе шїи Келтѣлаз шїи а доа | вѣрѣ сѣс тѣпѣрїтъ сире
фолоѣсѣль чѣлк де ѣбѣце. | Ла ѿнѣль ѣав. | Де Стѣнчѣ Поп. Тѣп.

In-4° de 12 foi nenumerotate și 157 numerotate. Tipărită în acelaș chip ca și editia din 1699, cu aceleași versuri și stemă, cu aceeaș prefață semnată de Gherontie și Grigore, și cu aceeaș introducere. Deosebirea consistă numai în numărul de pagine și în faptul că ediția din 1800 are textul încadrat într'un chenar de compoziție tipografică.

Textul este deasemenea acelaș. În prefață se află o mică schimbare: *typărire* în loc de *typografice*; iar la stihuri: *Moldaviei* în loc de *Moldovii*.

București: Biblioteca Academiei Române.

625. Clain, *Legile firei sau Filosofia cea lucrătoare*. Traducere după Baumeister. Sibiu 1800.

ЛѢЦНЛѢ ФІРѢЙ, | ЫѠНКЪ ШІИ ПОЛИТИКЪ | сѣс | ФИЛОСО-
ФИА | ЧѢ ЛЪКРЪТѠЯРЕ, | ѿ пѣтрѣ пѣрцї ѿпѣрцїтъ, шїи ѿ-трѣ ѿчѣст кїи
ѿшѣзѣтъ пре лїм-ба ромѣнїѣскѣ. | ПІРТЪ ЛТЪЛ. | *

СІБІЙ, | ѿ Тѣпографїѣ лѣи Пѣтрѣ Бѣрт. | 1800.

[Partea II:] ФИЛОСОФИА | ЧѢ ЛЪКРЪТѠЯРЕ | ѿ рѣндѣлеллѣр
Дрѣпѣлѣи Фїрїи. | ПІРТЪ Ы ДОГЪЛ. | * | Кѣ словозїнїѣ ѿнѣлѣтѣлѣи Крѣцѣскѣлѣи
Гѣбѣрїи.

СІБІЙ, | ѿ Тѣпографїѣ лѣи Пѣтрѣ Бѣрт. | 1800.

In-8° de 428 pagini, împărțite în două părți: § 1—60, p. 1—176 și § 61—178, p. 177—428. La începutul celor două părți se află indicația: *Cuvânt înainte*, deși se intră de-a dreptul în materie.

V. Pop (Disertație, 32) spune că ar fi apărut 4 părți.

Cartea aceasta se cunoaște în istoria literaturii românești sub titluri felurite: *Filosofia ce lucrătoare* (Pop), *Dreptul firei sau legile firești* (Tempea, Bianu, Philippide, Iorga) și *Ithica* (Iorga).

Clain însuș o numește: *Legile firești* (Cipariu, *Archivu*, 276) și pe latinește: *Jus naturae* (*Instrucțiunea publică*, 1861, p. 72).

București: Biblioteca Academiei Române.

626. Millot, *Istorie universală*, tom. I. Trad. de Molnar. Buda 1800.

ІСТОРІЄ | ОВННІЕРЄЯЛЪ | ЯДЕКЪ | ДЕ ОБЩЕ | Кѣре | кѣ-
прїнде ѿ сїне, ѿтѣмпѣлѣрїѣ | вѣкѣрїлор кѣкї ѿтокмїтъ | прїи | СІГІ-
НІОР МІЛОТ | Коммемѣрѣм Якадѣмїи | фрѣнчїцї дїи Лїон. | Ырѣ | ѿкѣм
ѿтѣлѣдѣтъ тѣлѣзчїтъ | ѿ лїмѣ ромѣнїѣскѣ. | Томѣл ѿтѣи.

Л БЪДЯ, | Сѣс тѣпѣрїт ѿ Крѣцѣска Тѣпографїѣ Оріенталнїѣс-кѣ а Оѣнн-
кѣрїтѣтѣи Пѣцїи. | 1800.

In-8° de XXXII + 436 + XXII pagini.

În primele pagini se află precuvântarea care se reproduce mai jos și «însemnare materiilor care urmăzează în acest tom I.». În cele dela sfârșit, o «Tabellă gheograficăscă veche pentru a ușura înțelegere țărilor și a cetăților, care vin înaintea în Istoria aciasta».

Volumul acesta cuprinde istoria veche și aceea a Grecilor, până la Filip al Macedoniei.

Prefața:

Cuvântare înainte.

Toată staré omenescă ajungând la vârsté priceperiї, stăpâneste un îndemn firesc, a cercă înștiințare de lucruri, care s-au întâmplat în vécurile

trecute ale vremilor. Însaș Administrația politică și a clirosului scot din izvorul istoriei cei adevărate slăvite rândueli spre chivernisiré omenescă.

Ramurile negoțitoriei înfloresc prin mijlocirile ei; prin îndemnul acestii științe călătoresc negoțitorii pre luciul Mării, și să întorc încărcăi de vistierile bunătăților negoțitoriești, ca albinele îngrecate de nectarul florilor. Încă și darurile meșteșugurilor, care aduc hrană vieții omenestii, ar fi în scutecele zătignirei apestind, dară deșteptându-le știința istorică, s-au poliit și să poliesc până în zioa de astăzi.

Toți cei ce aruncă ochii cu inimă simțitoare în istorii, văd între vécurile liniștei și ale păcii niște vremi înpletite cu întâmplări triste varvaricești, să spăimântă de străjnicia mișelelor timpurii varvare; încă și părinții cu inimă înțelenite de îndărătniciei să închipesc în orășeni cuvioși.

Fii urmază glasului ascultării, es pildă creștinătății, și cresc în supuneré legii lui Dumnezeu și a Stăpânirei.

Cu un cuvânt istoria descopere și învață, după mărturisirea lui Țițeron, chipul a vieții drept și bine plăcut tuturor.

Spre acest sfârșit au rădicat Infantul Don Ferdinand Arhiducul în Parma, scaonul învățaturii istoricești, școala adevărului, a simțirei, și a înțelepciunii, după ce au văzut Înnălția Sa istoria acestui hronograf Milot eșită în tipariu; toți cei ce o cetesc, o așază pre culmé pomenirei și a laudei.

Acăastă istorie să ivește acum și în limba românescă, urmând la tălmăciré ei, din adins a-î da înțelesul cel încuviințat, cu care au însuflețit și istoricul Milot originalul său. La așezare acestii istorii am împrumutat și cuvinte dela maica noastră limba latină, că în unele părți și ținuturi sânt lăcuiitorii deprinși cu ele, iară pe alte locuri nu sânt obicinuite; pentru acéia le-am tălcuit cu cuvinte de obște înțelegătoare, ca să respunza folosului și binelui preste-tot mai cu sporiu.

Scrisă în cetate Sibiiului în Iulie 1800.

Ioann Molnar de Millershaim, Profesor public în Academia Clujului și Doctor de ochi în Marele Prințipat al Ardélului.

București : Biblioteca Academiei Române.

627. Penticostar, București 1800.

ПЕНТИКОСТАРИОН | Че кспринде .ітрѣ сине слѣжеа че њ сз | кс-
вине, динь сфйта шй лсмината дсмй-некз а Пѣциларь, пѣнх ла дсмйнека | Тс-
тѣрѣрь сфйцларь. | Якъмь пѣрхшй Тѣпхрйть .ітрѣ а долау Дом-ніе айчк, а прк
лсминатѣлшй нѣстрѣ Дѣмнь | Іѡ ЯЛѢЪ ЯНДРЪ КѢНГТАНТИНЬ МЪРЪЗЬ
БЕД. | Кс Бѣгословеніа, шй тѣатз кѣлтѣла | Прк Сфйцйтѣлшй Митрополіть
а тѣатз | Знгрѣвлѣхія | КВРІЪ КВРЬ ДОГІѠИ. | Лѣ тѣпографіа Сфйтей
Митрополій .і | Бѣкскрѣшй. Ла Янслѣ дела Хѣ лав. | Дѣ Стѣнчюль Ѡѡлѡвнчю Тѣп. Бѣк.

În folio de 2 foi fara numerotație și 220 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe doua coloane și cu 38 de rânduri în coloana. Gravuri și ornamente.

Pe verso titlului se afla stema ambelor țari cu versurile asupra stemei din Psaltirea dela București din 1796.

Prefața :

Dositheos, cu mila lui Dumnezeu, Arhiepiscop și Mitropolit al toată Ungrovlahiia, tuturor cetitorilor celor ce sânt adevărați fi ai beséricii, milă, pace și mântuire dela Domnul a totu țitorului.

Maî nainte légé cé véche pogorându-să neputinții, Iudeilor porunciă de pre tutindiné să se adune ei în Ierusalim, și acolò să prăznuiască pomeniré facerilor de bine ale lui Dumnezeu. Și nu erà lorù slobodù întru altù locù, nici la răsăritù, nici la apusù, să săvârșască praznicù alù azimilorù, sau alù săptămânilorù, sau alù corturilorù. Dreptù acéia și siliți fiindù ei oarecându de Varvarî să cânte Cântaré Domnului, nu s-au supusù, zicându : «Cumù vomù cântà Cântaré Domnului în pământù streinù?» Incă și cei trei coconî în Vavylonù aflându-să robiți, grăiî : «Nu iaste locù a aduce jărtvă innainté ta și a aflà milă». Măcarù că erà acolò locù multù, dară însă fiindù-că beserica nu erà, petrecé ei acolò, nici jărtvă aducându, nici sârbătoare prăznuindù. Iară acumù, după ce au treculù umbra legii și au strălucitù lumina cé înțelegătoare a darului și a adevărului, în toate părțile pământului și ale mării, și cei de pre uscatù, și cei de prinù ostroave luminându-să la minte, de obște săvârșescù praznicile lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru, în totù loculù stăpânirii lui bine cuvântându-lù pre elù. Și în toate polițiile și satele să rădică beserici și lăcașuri sfinte Dumnezeului tuturorù. Și prăznuimù, măcarù despărțiți cu loculù, dară uniți cu duhulù, fiindù-că acelési slavoslovii, întru acéiași vrème, aceluiași Dumnezeu și stăpânù innălțamù, și jărtvele céle de taînă cu o unire și cu unù cugetù lui le aducemù. Pentru aciasta și pe potrița sfintelorù lăcașuri trebuință iaste și de uneltiré sfintelorù cărți, a celor ce cuprindù laudele și slujbele céle ce aducemù lui Dumnezeu. Dreptù acéia văzându noi că besericile Eparhieii acéstiia, ce ni s-au încredințatù noao dela Dumnezeu, orî dinù tréceré vremii, orî dinù răzmirițile și nevoile céle ce adése orî s-au întâmplatù aicé, sântù lipsite de unele ca acésté de nevoe cărți, și dintru aciasta și de laudele céle ce să cuvinù lui Dumnezeu, nu amù încetatù, după datoriiia noastră cé păstoréscă, a da în typariu unele ca acésté cărți. Pre cumù și acumù, măcarù de și pré cu multe chieltuiale ne aflămù însârcinați, darù însă la podoaba besericii și la celù ce dintru aciasta să pricinuiaste folosù alù creștinilorù căutându, amù datù în typariu acestù Penticostarù, pré de nevoe fiindù, și decâtù toate célelalte de laudă Dumnezeiască cuprinzătoare cărți cé maî întâiu aflându-să, ca céia ce cuprinde întru sine biruințele céle minunate și slăvite ale Dumnezeescului și mântuitorului praznicù alù învierii ceii purtătoare de lumină a biruitorului Iis., pentru carele toate célelalte praznice și sârbători s-au făcutù, și la care toate să aducù. Pentru că întru acesta Domnul nostru pre totù némulù, și pre cei ce au muritù, și pre cei ce sântù vii, și pre cei ce de acumù să vorù naște oameni, au mântuitù. Și pre céle cerești împreună, și pre céle pământesti prinù unire le-au înpodobitù, și de lumină pre toate le-au umplutù. Pentru aciasta și pre voi pre toți, ca pre niște fi iubiți ai noștri în Domnulù, părintéște vă sfătuimù, și păstorește vă îndemnămù, ca priimindù aciastă sfințită

carte, cu dragoste să prăznuiți aceste sfinte praznice ale Domnului, nu în ospete și în beții, și în jocuri urâte, nu în priviri de râsură și în priveliști de comedii, pre cumă nămurile cele ce nu cunoscă pre Dumnezeu, ca nu în zilele cele ce Domnul nostru Iis. Hs., cu moartă sa pre moarte omorându, pre noi dină moarte ne-au izbăvită, voi unele ca acăste lucrându mai multă să vă omorăți, ci în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești, pre cumă să cuvine creștiniloră celoră adevărați, adese ori la beserică mergându, și Domnului cântându și mulămindă, pentru că ne-au izbăvită pre noi din robia vrăjmașului. Ca așa cu înțălepciune făcându, să dobăndiți și bunătățile cele făgăduite împreună cu toți aleșii lui, căruia slavă în veci. Amină.

București : Biblioteca Academiei Române.

628. Penticostar, Iași 1800.

Iorga, *Inscripții*, II, 145.

629. Triod, Blaj 1880.

Т Р И О Д І О Н . | Якімь а дѣав ѡарх ашезати, | ші Тѣпкрітк. дѣне ржн-
дѣла | Бескрічій Рхсрїтсашї. | Єѣнт Єтхпжнїрѣ Прѣ Янхлца- тсашї Япкратъ
а Романнлврѣ. | Ф Р Ы Ц І Ё К Ь Я Л Д О Ы Л Ъ | Κράκωλш Япостолнческ
Маре Прнн- цїп ал Ярдѣлсашї, шї чѣлалате : | Кс Благословенїа Мкрїтї сале | Прѣ
лсминатсашї, шї Прѣ Єфї- цїтсашї дѣмнсашї дѣмнѣ. | І О Я Н Н Б О Б Б .
Блздїкєл Фхгзрїшсашї | Я Блѣж лл Мнтропвалє. | Янєл дєлл Нїмєрѣ лшї Хс̄ ав̄.

In-folio de 1 foaie pentru titlu și 630 pag, cu negru și roșu pe două coloane, cu câteva frontispicii și ilustrațiuni mici. Titlul este încadrat într'o gravură cu portretele mai multor sfinți, cu insignile celor 4 evangheliști, în cele patru colțuri, și jos o scena reprezentând Bunăvestirea. Gravura poartă însemnarea : «De Petru Papavici, Typografu Râmniciană»; iar celelalte gravuri, ca și cea din dosul titlului, reprezentând iarăși Bunăvestirea, numai numele : *Petru T.*

Pe ultima față se afla o erata, precedata, pe foaia dinainte, de obișnuita formula asupra greșelilor de tipar.

București : Biblioteca Academiei Române. — Galați : Biblioteca Ureclia.

630. Gheorghe R. Goleacu, *Atlas de tabele geografice*, Viena 1800. — Grecește.

ἌΤΛΑΣ ἢ ΧΑΡΤΗΣ περιέχων καθολικὸς γεωγραφικὸς πίνακας τῆς ὑδρογείου σφαιρας κατὰ τε τὴν ὀρθὴν, παράλληλον καὶ πλαγίαν αὐτῆς θέσιν τὴν τε παραλληλόγραμμον καὶ ἀλλοιότροπον γενικὴν καταγραφὴν τῆς ὑδρογείου σφαιρας καὶ ἡμικύκλιον περιέχον παλαιῶν τόπων ὀνομασίας κατὰ Διονύσιον τὸν Περιηγητὴν, καὶ μερικὸν πίνακα τῆς Βλαχίας, πρὸς δὲ τὰ τε συστήματα καὶ τὰς σφαιρας καὶ τοὺς πλανήτας καὶ σχήματ' ἅττα τὰς τῆς σφαιρας θέσεις δεικνύοντα καὶ τοὺς ἀνέμους καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς γενικὴν εἴδησιν γεωγραφίας καὶ ἀστρονομίας συντείνοντα. Πονηθεὶς χάριν τῶν φιλομαθῶν ὑπὸ Γεωργίου υἱοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος μεγάλου Βορνίκου Παδοουκάνου Γολέσκου, οὗ καὶ ἀναλώμασι τύποις ἐξεδόθη. αῶ. Χ[ρ]ΠΠΗ. 1800.

Atlas sau Hartă cuprinzând tabele geografice depline a sferei uscatului și apoi după poziția dreaptă, paralelă și oblică și descrierea generală pe paralelogram și într'alt fel a sferei uscatului și apei, precum și un semicerc cuprinzând numirile vechi ale localităților după Dionisie Periegetul și o

tablă parțială a Valahiei; pe lângă acestea, sistemele și sferile și planetele și diverse tabele arătând situațiile sferei și vânturile, și multe altele tinzând la învățarea generală a geografiei și astronomiei, lucrat pentru iubitorii de învățătură de către Gheorghe, fiul prea renumitului arhon mare vornic Răducanu Golescu, cu ale cărui cheltueli s'a și tipărit. 1800.

Hartă de 0^m,95 × 1,22.

În afară de titlul de mai sus, se mai găsește un alt titlu scris în versuri cu același cuprins scrise de Ștefan Comitas.

În partea ornamentală de printre hărți se afla portretul lui Alexandru Moruz, cu inscripția :

Εἶδος Ἀλεξάνδρου Μαρουζᾶων ὄχ' ἀρίστου, ἀμφοτέρων Δακέων φερτάτου Ἰγερμόνος.

Chipul lui Alexandru celui mai bun dintre Moruzești, celui mai distins Domn al celor două Dacii.

În partea de jos se afla următoarele două însemnări :

Ἐχαράχθη ὑπὸ Καρόλου Σχινδελμαῦερ ἐν Βιέννῃ.

S'a gravat de Carol Schindelmayer în Viena.

Ἐπιστασία καὶ διορθώσει Ἀνθιμου Ἀ. Γαζή Μηλιώτου.

Cu îngrijirea și îndreptarea lui Antim A. Gazi Meliotul (sau din Melos).

• București : Biblioteca Academiei Române (dăruit de G. Bengescu).

1801.

631. Barac, Arghir și Elena, Sibiiū 1801.

Ι Γ Τ Ο Ρ Ι Ε

Дѣспре

И Р Г И Р

чел фрѣмос,

шѣ Дѣспрѣ

Є Л Є Н Я

чк фрѣмоск, шѣ пѣстїи-

тк крѣск.

ЊДЕКК :

Ѡ ѡκνησῆρε сѣпт кѡре сѣ ѡцелѣ-

че лѣрѣ цѣрїи ѡрѣκλσσѣи прии

Траѡи Кесѡрюл Рωμλνїѣи.

Кѣ слокосѣнїѡ чѣлωρ маи мѡрїи.

СИБІИ, ѡ Түпогрѡфїѡ лѣи Петрс Бѡрт.

1801.

În 12 de 2 foi și 10¹/₄ pagine.

Prefața lui Barac :

Innainte cuvântlarc.

Mulți cetesc Istoriia lui Arghir ce în limba ungerescă scrisă, fără de a socoti alt ceva lucru într-ânsa de cât o prostă poveste: însă altă mai

adâncă înțelegere să tâlcuiască supt aciastă poveste. În vreme de demult stăpâne Ardélul un nēm puternic anume Dachī. Aceștiia avē în vécul al doilé un Craiu anume Dechebal, care răzbind pre Domitian Chesariul Romanii l-au silit ca Romanii cei puternici să plătescă Dachilor dajde pre tot anul. Inșă s-au schimbat norocul în zilele lui Traian Chesariul Romii, care în duo rânduri venind asupra Ardélului, în urmă l-au [cuprins?] și l-au supus puterii Romanilor. Acesta este înțelesul lucrului. Inșă să mai adaogă și aciasta, cum că viița lui Traian întru acest prilej era în mare primejdie pentru că la marjiné țării Mesiei (acum Bulgaria și Serbia) îl căută niște Assasseni (adecă ucigători întru ascuns) ca să-l piarză pre el, pre carii aflându-î i-au omorât.

Intru aciastă poveste să înțelege supt Arghir, Traian; iară supt feciora pustiită cé cu păru de aur să înțelege Ardélul pentru băile lui céle de aur, care de mult au fost vestite. Numai întru al doilé rând pote Arghir, ca și Traian Ardélul, să-ș dobândescă pre Elena, care cu morte pedepsește pre sluga sa care l-au împiedecat, ca și Traian pre împiedecătorii săi.

Ioan Popovicī Bărac,
Dasc. norm. neunit în Avrig.

Istoria este în versuri.

Popp (*Disertație*, 32), pune această carte printre cele tipărite în 1800.

Ediția a doua s'a tipărit la Brașov în 1809.

București: Biblioteca Dr. C. I. Istrati.

632. Chyriacodromion, București 1801.

К В Р І Я К О Д Р О М І О Н | Че ксприиде ѿтрѣ сине тжаксирѣ тѣтѣрѣ
Ѡвѣлїнаврѣ | ѿ дѣминечнаврѣ чѣларѣ де прѣте ѿнь, | Шї дѣнѣ фїице кѣрѣ тжак-
ксирѣ ѿ Ѡвангїлїей шї | ѡсѣвїть ксѣжїть пѣнтрѣ ѿккѣжтѣра нѣрѣкѣсїнаврѣ, | ѿлѣк-
тѣнїть де прѣ Ѡфинцїтѣсѣ ѿрхїенїскопѣ ѿль | ѿстрахѣнѣсѣсї Кѣрѣ Н І К Н Ф О Р Ь,
ѿрѣ ѿкѣмѣ Тжамжїтѣ дѣспре чѣлѣ грѣчѣскѣ ѿтрѣ ѿ дѣла | Домнїе ѿнѣчѣ ѿ Прѣ дѣ-
минѣтѣсѣсї Нѣстрѣ Дѣмнї | І Ѡ ѿлѣ ѿ ѿнѣ д р ѣ к Ѡнѣтїантїн | М ѣ р ѣ з
Е Ѡ Ѡ Е Ѡ Д ѣ, | Дїнѣ Порѣнка Прѣ Ѡфинцїтѣсѣсї ѿрхїенїскопѣ | Шї Мїтрополїтѣ
ѿ тѣатѣ ѿнѣроклѣхїѣ | К В Р І Ѣ К В Р ѣ Д Ѡ Ѡ І Ѡ Ѡ ѿ. | Кѣ ѿкѣрѣсѣ Благослѣкїнїе
шї Кѣлѣсѣлѣ сѣшї | Тѣнѣрїтѣ спре фолѣсѣсѣ чѣлѣ де ѡбще ѿль нѣкѣмѣсѣсї Рѣмжїнїскѣ,
ѿтрѣ ѿль ѡптѣлѣ ѿнь ѿль Пѣсторїей Прѣ сѣфинцїей сѣлѣ, | ѿ Тѣпогрѣфїѣ сѣнїтїей
Мїтрополїї ѿ Бѣкѣрїцїей. | Дѣ ѿнѣсѣсї дѣла Хѣ сѣла: ѿ дѣна лѣсї ѿнѣсѣрїе, | Де
Ѡтѣнѣчѣ Ѡѡм. Тѣн.

In-folio de 4 foi nenumerate, 248 numerotate și iar 3 foi nenumerate.

Pe verso titlului se afla stema amânduror țarilor reproducă după *Liturghierul* din București din 1747 (facș. 200, p. 98), cu versurile asupra stemei imitate după *Evanghelia* dela Râmnic din 1746 (p. 89).

Urmează apoi aceste două prefețe:

Pré sfințitului, pré cinstitului și de Dumnezeu alesului Mitropolitu a toată Ungrovlahiia Chyrio Dosithei, alu nostru pré milostivü stăpănu, pré cé de slugă, după datorie, până la pământü închinăciune aducemü.

Eră, precumü să véde, Pré Sfințite alu nostru stăpâne, în zilele întru care Pré Sfinția ta povățuești cărma acești duhovnicești corăbii, să se deș-

chiză oilorū celorū cuvântătoare lângă celé lalle și ușa acești pururē inverzite grădinī, ce erā încuiată, și să se rădice peceté acestui pururē curgătorū izvorū, ce era pecetluitū, zicemū adecă a acești de sufletū folositoare cărți, ce să numește Chyriacodromionū, ca să se desfăteze de rodulū celū pré dulce alū pomilorū celorū bine înfloriți, ce sântū într-ânsa, și să se răcorēscă cu darurile celé duhovnicești ale curgerilorū celorū pururē curgătoare, ce curgū dintr-ânsa, nū numai cei ce să păstorescū de Pré Sfințiia ta, ci și cei de pretutindenē, căți să slujescū cu limba aciastă rumânēscă, nū numai în vremile acēste de acumū, ci și în celé viitoare, în némū și în némū, spre slava cé fără de moarte a numelū Pré Sfinției tale și spre plata cé vécinică de la Hs., începătorilū păstorilorū. Căci fiindū că bine ai știutū Pré Sfințiia ta, că multe fiindū chipurile păstorilū celū adevăratū și carele nu minte numele, celū mai întâiu și mai adevăratū iaste cuvântulū, pentru carele și în légē véche, cu închipuire au poruncitū Dumnezeu lui Aaronū, celū ce întâiu au fostū Arhiereu, ca să facă clopoței de aurū pre marginē hainii înprejurū, ca întrândū elū întru celé sfinte înaintē Domnului și eșindū, auzitū să fie glasulū, ca să nu moară; iară grăitorilū de Dumnezeu Pavelū Apostolulū arătatū au zisū, că: «Vaīu mie, de nu voīu bine vesti». Pentru aciasta, de când s-au incredințatū pré Sfinției tale aciastă cuvântătoare turmă, fiindū că pentru grijile celé multe și pré de nevoie ale obștimii cu care ești înpresuratū, nu iaste cu puțință Pré Sfinției tale a-lū grăi pre elū dinū gură cătră norodū, nu ai încetatū de a purtā grijă totū déuna pentru typărire lui și a-lū da tuturorū celorū de suptū Pré Sfințiia ta, une orī pre celé ce mai nainte s-au typăritū și de vrémē céia ce pre toate le strică s-au cheltuitū înnoindu-le, iarū alte orī pre celé ce încă nu s-au tâlmăcitū, și în limba noastră lumină a dobândi sârguindu-te, nici de întâmplările vremilorū celorū protivnice oprindu-te, nici cheltuialele celé mari și multe ce să facū întru acēste vremi crușindu-le, numai ca să nu încetēze câtū despre partē Pré Sfinției tale glasulū fluierului celū păstorescū, vestindū fiește-căruia ca să se întorcă dela căile sale și arătândū tuturorū totū sfatulū lui Dumnezeu. Că nesuferindū sufletulū Pré Sfinției tale celū iubitōriū de Dumnezeu și iubitōriū de turmă, a vedē oile celé cuvântătoare ale Pré Sfinții tale prinū prăpăstiile neștiinții rătăcindu-se, și de foame topindu-se, — nu de foame de pâine, ci de a auzi cuvântulū lui Dumnezeu, nu le-au lăsatū pre iale întru nepurtare de grijă, ci cu râvnă Dumnezeiască aprinzându-te, în totū chipulū lucrezi sporirē lorū la celé mai bune, și toate faci celé ce privescū cătră povățuirē sufletelorū și buna podoabă a bisericilorū. Dreptū acēia și acumū înpreună cu celélate, și pre tâlmăcirē acești cărți noao, pré plecașilorū slugi ale Pré Sfinției tale ai poruncitū, — și la lumină prinū typărire a eși ai orânduilū, — cariī, cu osârdie de lucru apucându-ne, ne întorcemū pre cumū porumbița oarecândū în vrémē lui Noe, să-vârșită aducându-o pre aciasta ca pre o stâlpare de maslinū, carē vestește încetare de patimi, și pace duhovnicēscă tuturorū celorū ce o vorū ceti pre ia. Decī întinzândū, Pré Sfințite alū nostru Stăpâne, pré sfințita drēpta Pré Sfinției tale, pre aciasta cu bucurie priimēște-o, iară pre noi stăpânește ne blagoslovēște, întărindu-ne cu rugăcūnile Pré Sfinției tale. celé

bine priimate lui Dumnezeu, ca și de acum înaintea acestui felu de Dumnezeu iubitoare de suflet folositoare porunci, precum nădăjduim, să putem a sluji. Iară începătorul păstorilor, Domnul nostru Iis. Hs., să păzescă pre Pré sfinția ta în viața aciașta, adecă întru toată buna norocire și duhovnicésca bucurie pre pré sfințitul scaun al Pré Sfinției tale până la adânci bătrânețe spre povățuire turmei ceii numite cu numele lui Hs, la pășuni de suflet hrănitore și mântuitoare, iară după mutare de aici, să te învrednicésca cereștii împărății, ca să te bucuri împreună cu purtătorii de Dumnezeu păstori și dascăli, cari bine au plăcut lui, indulcindu-te de bunătățile cele nesticăcioase și vécinice. Amin.

Ai Pré Sfinției tale pré plecate slugi,

Gherontie și Grigorie.

Dositheos.

Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungrovlahiia, tuturor cetitorilor celor ce sânt adevărați fii ai Bisericii, milă, pace și mântuire dela Domnul a totu țitorul.

Iubitorul de oameni Dumnezeu, carele pentru bunătate sa au zidit pre om, purtare de grijă pentru dânsul având, după cele multe pricinii de mântuire care i-au dat lui, și după feluri de faceri de bine, cu care l-au chemat pre el, i-au dat lui și Dumnezești scripturi spre ajutoriu, prin care nu numai Dumnezeu să cunoaște, și cale voii lui fără de poticnire să săvârșăste, ci și semnele credinții noastre ceii curate și fără de prihană să păzescă, și cuvântul nostru și viața să îndreptăze, și cu un cuvânt să zicem, toate lucrurile cele bune să săvârșăscă. Pentru acia și Domnul nostru zice cătră Iudei: «Cercați scripturile, că voao vi să pare înrânsele a avé viață vécinică, și acelé sânt cele ce mărturisescă pentru mine». Incă și cu lucrul arătând folosul cel mare ce să pricinuiască din scripturi, când il ispitia pre el Satana în pustie, din scripturi l-au biruit. De care văzând noi că turma ce cuvântătoare aciașta, ce ni s-au încredințat noao dela Dumnezeu din întâmplările vremiilor celor ne pacinice, iaste lipsită, și așa după urmare de atâta și de acestu felu de folos, ce să pricinuiască din transele depărtată, nu am încetat după datoriia noastră ce păstorescă feluri de cărți typărind, și de slujbile bisericesti cuprinzătoare și de năravuri învățătoare, precum și acum în totu chipul silindu-ne, la lumină am adus pre acestu Chyriacodromion, socotind pre el a fi foarte folositoriu, ca cela ce dela Sfinții Părinți și dascăli ai Bisericii, ca din oarecare izvoară iaste adunat și ca un rău foarte frumos alcătuit, carele cu totu felul de viersuri ale paserilor celor gânditoare și de Dumnezeu purtătoare cântă la urechile noastre. Pentru aciașta dară și pre voi părintește vă sfătuim, ca priimindu-l pre acesta cu bucurie, să vă indeletniciți întru dânsul totu déuna, ca să cunoașteți care iaste voia lui Dumnezeu ce bună și bine plăcută, și după scopusul aceluia să vă îndreptați viața voastră, necheltuindu-vă vreme inșărtă la cele nefolositoare, fiind că veți să dați cuvânt pentru aciașta piardere a vremii înzadar, ci toate făcând pentru viața cea ce va să fie, pre care să fie

a o dobândi noi toți întru Hs. Iis. Domnul nostru, al cărui daru și milă să fie cu voi cu toți. Amin.

Pe două foi dela urmă se află arătarea cuprinsului, iar pe cea dela sfârșit o erată. La sfârșitul textului se află o tabelă criptografică cu numele lui Gherontie și Grigorie.

București: Biblioteca Academiei Române.

633. Clain, *Acathist*, Sibiu 1801.

A C A T H I S T
SĂU CĂRTE
CU MÛLTE RUGATSÛNI
PENTRU EVLAVIEA
FIESTEQVARUI CRESTIN.

Acum

într'acest chiș ashezata dela Parintele
SĂMUIL KLÁIN delá Szád,
Jeromonach din Monastirea SSS. Tróitze
din Bláju.

SIBII,

cu Typariul lui MARTIN HOCHMEISTER,
Typographul Chaes. Craiesco-Dicast. 1801.

In-12° de XVII pagine, 5 foi, 197 pagine și 1 foaie.

Introducerea cuprinde principiile scrierii limbii române cu litere latine:

Catra cetitoriu.

Ce Romanii chiâma litere, slovénnii zic slove. Literele dára, sáu slovele, cu qvâre delá o vrême incoace se slugésc Romanii céi din Dáchia, sint slovenéști: Iár céle véchi parintésti litere ále Romanilor din Dáchia, precum ále Romanilor celor din Itáliea, sint cele latinésti. Deci voind a urmă mái bine pre Parintzii, shi pre mái márii neámului nostru, de qvat pre céi straini, shi cu bun adevér cunoscend, qve máre shi intru invatzatura spóriu, shi intru polítie folós, shi intra álte neámuri invatzáte láuda vom dobandi dintru áceásta', que eáresh vom lua literele noastre céle véchi, shi parintesti, cu qvâre toate neamurile, (macár straine de neámul Romanilor), céle iscussíte, shi invatzáte se folosésc, ám judecát, qva noi céi ce sintem Romani se púnem intra ceásta carticica literele noastre céle véchi, shi parintésti. Shi socotim, que fiesteqvarui adevérát Roman intzelept shi cu mínte buna, mai placéivá céle parintésti, deqvat céle straine, qvâre pre neámul nostru lá máre barbárie láu adus.

Poate, qve vor fi unii prosti, shi qvârii mái voésc á se tavalí în gunóiu, deqvat a se redicá lá frumoase, shi polite, qvârii vor zice, qve sáu nici decum, sáu anevoe se poate cu slove latinésti exprimaluí cuvintele romanésti, qvum acum le pronuntzeluim: Ci unii cá ácestea se púna pre un om, qvat de invatzát, qvârele nu au invatzát á ceti unгурéste, shi vá vedea, qvum acéla va ceti cárte unгурéasca, sau pre un unгур, qvârele nu au invatzát latinéste se-l fáca se ceteásca latineste, shi sel ásculte. Ci vá zice,

qv̄e ungurii, macár de scriu cu slove latinésti, dár dáu neste indreptari, shi reguli, cum fiesteqv̄area litera se pronuntzie. Ashá zic shi eu, pentru ácéea shi eu aici púiu înainte neste indreptari, shi regule. qv̄are aráta putérea, shi pronuntiatiea fiesteqv̄arii litere, qv̄are reguli de le vá luá bine áminte, fieste cíne lesne, shi ushor vá putea ceti. Dreptácea aici mái anteu púiu literele latinésti, shi supt éle céle slovenésti, qv̄are lá cei mái multzi Romani de ai nostri sint cunoscute: Ashá fie:

A, a. B, b. C, c. D, d. E, e. F, f. G, g. H, h. I, i. L, l. M, m.
 Я, а. Б, б. К, к, ч. Д, д. Ё, ё. Ф, ф. Г, г. Х, х. Ї, и. Л, л. М, м.
 N, n. O, o. P, p. Qv, qv. R, r. S, s. T, t. U, u. X, x. Z, z. J, j.
 Н, н. О, о. П, п. К, к. Р, р. Ё, с. Т, т. Оу, с. Ъ, ъ. З, з. Ж, ж.
 V, v. Sh, sh. Sht, st. Sc.
 В, в. Ш, ш. Щ, щ.

Diflongi sint: ,

Aa. Au. Ea. Ei. Eo. Ia. Ie. Ii. Io. Oa. Ua.
 Яа. аа, ѡ. Ёа, ѡ. Ёи, ѡи. Ёо, ѡ. Иа. Їе. Їи. Ю. Ѓа. Ѓа.

Acéste litere, qv̄and ashá se inchíe, qvat din doao se fáce un son, sáu un glás, qv̄a cum nu doao: ci numái o litera ár fi, se zic Diflongi: E. g. *Au tu, au el*: Яс тс, ас ел, сас w тс, w ел, *Umblaa*, оумбла, *Lunaa*, лсна, &c. *Muiere*, Мшаре, *Alearga*, аларга, *Doamnei*, Доамнен, sáu Доамнин. *Tei dure*, ти дуре. *Te oi vedeá*, те ои веда, сас ео se zice qv̄acum zic ungurii ö. *Iir*, ир. *Ieu*, ие. *Io fac*. ио фак. *Iute*, юте. *Oameni*, Оамени. *Cu alui*, кс алуй, сас кс алуй. &c.

Jár de éste glásnica dintaiu insemnáta cu accént, atúnci nu fáce diftong v. g.; *cei* чей, marturie, Avutie, mie, scrie. &c.

Luari áminte despre pronuntiatiea unor litere.

A. Trei sónuri, sáu glásuri are, 1mo qv̄a а, 2do qv̄a ъ, 3tio qv̄a ѡ.

Lá inceputul cuventului totdeună, se zice qv̄a а. Iár lá m'sloc, shi in sfarshit numái qv̄and áre áccentul cél ascutzit, sáu Apostroful.

Iár de urmeaza dupa а n, atúnci an se zice qv̄a ѡн totdeună, numái átunci nu, qv̄and an are áccentul, ádeqve án, sáu sint doi n, ádeqve ann. Iár de este а lá mislocul, sáu in sfarshitul cuventului, shi nici accent, nici Apostrof nu áre, se zice qv̄a ъ. v. g. *Ara*, Ярѡ. *Mancatura*, мѡнкѡтѡрѡ. *Aritami*, cása' angerului, Яратѡмѡй кáса ѡгерѡлѡй. *An*, ан. *Cána*, канѡ. *Pannura*, пѡнѡрѡ. *Lánce*, ланче. *Lántz*, ланц. &c.

aa. Sáu doi а totdeuna se zic qv̄a и v. g. *Umbla^a*, оумбла. *Araa*, ара. *Caraa*, кѡра. *Lunaa*, лсна. *Doamnaa*, Доамна. &c.

Cum am zis de an ashá tzine shi de en, qv̄e se zice qv̄a ѡн. v. g. *Fen*, фѡн. *Sent*, сѡнт. *Veniit*, вѡнат. *Curent*, кѡѡнт. *Pament*, пѡмѡнт. &c. Dár de urmeaza dupa e doi n, sáu nn, se zice qv̄a ен. v. g. *Iennin*, кѡннн. *Sennin*, сѡннн. &c.

In, Imb, Imp. lá inceputul cuventului totdeună se zice qv̄a и. v. g. *Imbarbatit*, ѡбѡрѡбатѡт. *Imbatire*, ѡбѡтаре. *Imperit*, ѡпѡрат. *Impacire*, ѡпѡкаре. *Intra*, ѡтрѡ. *Incep*, ѡчеп. *Indata*, ѡдатѡ. &c. Altadáta se zice qv̄a и. v. g. *Parintele*, пѡрннтеле. *Lin*, лин Anca shi lá inceputul cuventului se zice: нн, ádeqva, qv̄and dói n urmeaza, v. g. *Inn*, нн. &c.

I. dupa *r*, aorea se zice qv́a ж, shi átunci bine se poate *i* insemna cu circumflex, adeqve cu semnul acestá ^, *i*. v. g. *Rie*, рже *Urit*, уржт. *Ris*, ржс. *Riu*, ржџ. *Ríma*, ржмъ. &c. Anca shi *a* shi *e* inainte de *r* aore se zice qv́a ж ci shi atunci, *a* sáu *e* sese insámne cu Circumflex. v. g. *Sfêrshit* сфѣршит. *Cárma*, кѣрмъ. *Pêra*, пѣръ.

C. Se zice tocma cumul zic Talieánii, v. g. Ináinte de *e* *i* qv́a ч áltadáta qv́a к. v. g. *Cine ce fíce*, чине че фаче. *Chiar cum cáuta*, кiар кѣм кáстъ. *Crúce*, крúче. &c. Shi ináinte de *en* se zice qv́a кж. v. g. *Facend*, фъкжнд. *Zicend*, зикжнд. &c.

Qv totdeuna se ceteste qv́a к. qv́are, quand, каре, кжнд.

G. Se zice cumul zic shi Talieanii v. g. Ináinte de *e*, *i* qv́a ц, áltadáta qv́a г adeqve: *Ger*, жер, *Giámen*, жiамън. *Géme*, жеме. *Ginere*, жинере. *Gingée*, жинѣе &c. *Gárd*, гард. *Gorun*, горън. *Gúra*, гѣръ. *Glás*, глас. *Grindine*, гриндине. *Ghinde*, гинде. &c.

Qvand dupa *e* urmeaza álta Sillába cu *e* átunci *e* cel din taiu, de éste lung se zice qv́a т, тa, тa. v. g. *Éste*, тасте. *Muère*, мѣтаре. *Vedére*, вездѣре. *Mêrgere*, мѣрѣре. *Mestec*, мѣстек. &c.

Ti dupa Regula de obste se ceteste qva тн e. g. *Tinde*, *patima*, *cetit*, *gatit*, *a pofti*, *a plati*. Тинде, патимъ, четит, гѣтит, а пофти, а плати.

Iár de vá mai urma o glasnica se zice qva цi. E. g. *tie*, *fratie*, *Imperatie*.

Inse de va fi inainte de *tie* S atunci tzine sunetul cel firesc. E. g. *Stie*, *Vistierie*. цiе, кистѣрие

Sau de vá fi *ti* peurma cuventului ori in Declinatii in Nro plurali, ori in Conjugatii in ádoa persona Amenduror numerilor, atunci pentru ushurarea invataturei Declinátiilor shi a Conjugatiilor ar trebui se se ceteásca ци. E. g. *Drept*, *drepti*. дрепт, дрепцi. Iár pentru ushurarea Cetirei se poate adauga shi z. E. g. *Dreptzi*, *cantátzi*. дрепцi, кжнтáцi.

Me Particeoa, sáu Pronomen ori lá inceputul, ori lá sfarshitul cuventului fie, se zice qv́a мъ. v. g. *me rog*, мъ рог. *Rogume*, рогумъ. *Auzime*, shi *me milueste*. азимъ, ши мъ мнлѣсте. &c.

Este, *esti* se scrie ori *este*, ori eshte, cum cui pláce. v. g. *milueste*, sáu *milueshte*. мнлѣсте. *Omeneste*, sáu *omeneshte*, оменѣсте. *Numesti*, sáu *numeshti*, нѣмѣщтi. &c.

Si macár qve in cuvintele, qv́are vin din latinie de sáu scris latineste cu *si*, romaneste se zice ши. Ci pentru qve nu totzi shtiu, qv́are cuvinte vin din latinie qv́ase nuse fáca cevá confuzie unde ̃trebue se se zica ши, se se scrie cu *sh*, macár qve shi cu *si* ár fi bine v. g. *si*, *shi* ши. *Credinciosi*, *credinciosihi*, крединчоши. *Mosie*, *moshie*, мошие. *Rusine*, *Rushine*, рѣшине. *Rosiul*, *Roshul*, рѣшa &c. Ci pentru qve de multeori *si* se zice qv́a сi, mái bine ши sese scrie cu *shi*. Si ináinte de *n* in cuvintele, qv́are vin din latinie mái dupa regula sár scrie cu *e*, v. g. *Pe sene sengur senul* qve cum sáu zis *en* se zice qva жн shi ashá sár zice пѣ сжне, сжнѣр, сжнѣa &c. Ci qv́a se nu fie confuzie scriese ori *singur pre sine* ori *sengur pe sene* tot bine vá fi, noi aici numái pentru oare ce stiintza insemnam.

Sh. Totdeuná se zice qv́a ш. v. g. *Shátra*, шатръ. *Shopêrla*, шопѣрла.

Sherpe, шарпе. *Shoarece*, шоарече. &c. Inse sár putea scrie shi *siatra* sioarece, serpe. &c.

See, *sci* se pot foarte bine shi dupa regula ase zice, qvâ ste, shti sâu ште, ши, v. g. *Sciintza*, *shtiintza*. шѣинѣцѣ. *Miluesce*, *milueshte*, милуеште. &c. Ashâ dâr qvand vei aflâ scris: *marêste*, sâu mareshte, se shlii, sâu se scii, qve tot atata éste.

J se zice qva ж, cumul zic shi Francii. v. g. *Jói*, жой. *Júde*, жуде. *Jertva*, жертвѣ. *Jivina*, живина. *Jupan*, жупан. *Joc*, жок. *Jug*, жуг.

I, shi *u* in sfârshitul cuventului, qvâre nu este numâi de o sillâba abiea se aude cevâ, de nu este insemnât cu accent. v. g. *Oâmeni bini fâceti mâri lucruri*, оамени бини фачети мари лкрри. *Mau adusu se moriu*, мау адусу сѣ морю. &c.

Iar de cumva *i*, sâu *u* are accent, se zice cu glâsul intreg v. g. *Facú*, фѣкѣ. *Dormí*, дорми. Asha shi qvand cuventul este numâi de o sillâba. v. g. *Nu*, фу, нѣ, фѣ. *Zi*, зи. &c.

De Apostrof.

Apostrof éste, qvand un cuvent se sfârshâste cu glâsnica, shi cel urmatóriu cuvent incépe delâ glâsnica. v. g. *Nu am fost* &c. Lá o intemplâre qvâ aceâsta cuventul cel dintèiu perde glâsnica cea depre urma, shi in locul ei se púne deasúpra semnul ácesta , qvâre se zice Apóstrof. Ashâ in loc de *nu am fost* se scrie *n'am fost*. Ashâ nominá, sâu numele, qvâre se sfârshesc cu *a*. v. g. *Doamna*, *Luna*, *Vita* &c. qvand eâu arthiculul cel hotaritóriu, ar trebui sese scrie *Doamnaa*, *Lunaa*, *Vitaa*: iâr cu Apostrof se scriu *Doamna'* *Luna'* *vita'* &c. Shi *a*, lá qvâre este pus Apostroful se zice qvâ *á*, pentru qva Apóstroful fáce qvâ ancha un *a*.

Iâr qvand cuventul cel dintèiu se sfârshâshte cu glâsnica, dâr cel indâta urmatóriu incepe cu *in*, atúnci nu glâsnica' cea de preúrmâ din cuventul cel dintèiu, cí *i* cel dinnâinte delâ cuventul cel dupa acéea se perde, shi langa *n* dinâinte se púne Apóstroful. v. g. *Delâ incepút, se se indreptéze* cu Apóstrof áshâl vei scríe: *Delâ 'ncepút sese 'ndreptéze, ne 'ntinát, nu 'ntrá* in loc de ne intinát, nu intrá. &c.

Iâr de se sfârshéste cuventul cel din taiu cu *e*, sâu cu *i*, shi cel urmatóriu incepe cu *a*, atúnci din *e*, sâu din *i*, a cuventului celui dinnâinte, shi din *a* a cuventului celui urmatóriu se fáce diftóng. v. g. *Neudít*, in loc de *ne au dít*. *Neaspúne*, in loc de ne a spúne, неадат, не спше. &c.

Iâr de se sfârsheste cuventul cel din taiu cu *e*, shi cel alâlt incepe cu *o*, atúnci din *e*, shi din *o* se face diftongul *eo*, shi se zice, cum zic ungurii *ö*, v. g. *Te oi báte*, se scrie *Teoi báte*, sâu cum scriu Ungurii *Töibáte*. &c.

Eâ áminte, qve Apostroful poate se fie, sâu se nu fie, shi óri cu Apóstrof, óri farde Apostrof se se scríe, shi sese cetésca, tot bine éste, óri se zici: *nu am*, óri: n'am tot bine éste. Inse in vorba foarte máre loc are Apóstroful.

Am zis, qve *a* farde áccentul cel ascutzit lá mislocul cuventului se zice qva ѣ. Ci ori cu cu accent insemnât, óri farde áccent cel ce este bun Roman shtie qvand *a* se zice qvâ *a*, sâu qvâ ѣ, sâu qvâ ж.

Ashá se shtie shi *Ti*, qvand se zice *ти*, shi qvand *ци*, óri cum fie scris. Ci despre ácése áltadáta mái multe.

In foile nepaginate cari urmeazá, se aflá un calendar și pascalia pe scurt. Pe cele douá pagine dela sfârșit se aflá indicele sau scara carții.

București : Biblioteca Academiei Române.

634. Clain, *Theologhie dogmatică și moraliciască despre Taine preste tot*, Blaj 1801.

Ө Ё О Л Ѡ Г І Ё | ДѢГМѢТІКЪ, ШІЙ МОРѢЛІЧІЇКЪ | Деспре ТѢйне Престе тот, дѣнз ѡкцигтѣра вѣнналр | крѣдинчѣшй Дѣскалй ѡтокмѣтѣ кѣ мѣртѣрїй дин Ѣфїита Ѣкриптѣрѣ, ѢГ: Пѣринци, шй дин трѣ-дѣнїа Бисѣричїй ѡтѣритѣ спре ѡкцигтѣра | Клѣрѣлшй чѣлшй Тѣнѣр Рѣмѣнск | ѡшезѣтѣ, шй Тѣпѣритѣ. | Ѣѣнт стѣ-пѣнїрѣ Прѣ ѡНѢЦІЇТѢЛѢЙ | ѡпѣрат ѡл Ромѣнналр. | ФРѢНЦІЙШК ЙЛ Д О Й-Л Ы. | Крѣюл Йпостѣолнчѣск, лѣре Пѣринци ѡл Йрѣѣлѣлшй, шй чѣлѣ лалѣ. | Кѣ Бла-гословенїа Мѣрїй сѣлѣ Прѣ Лѣминѣтѣ-лшй, шй Прѣ Ѣсѣфїицїтѣлшй | Дѣнѣлшй Дѣлн. | І Ѡ Й Н Н Б Ѡ Б Б. | Блѣдїкѣл Фѣгѣрѣлшлшй, | ѡ Блѣж лл Митрополїѣ, ѡнѣл лѣлѣ. 1801. | Кѣ Тѣпарюл Ѣемнїарюлшй.

In-4° de 1 foaie, 10+102 pagine și iar 3 foi. Tipărit pe douá coloane. Titlul este incadrat în flori de compoziție tipografică. Verso titlului e alb

Pe pagina 1 se aflá urmátoarea înștiințare :

Тип(о)графул.

Înțelegându-să de obște, că prin strădaniia și ostănela Theologilor noștri, și mái vârtos a Pré Luminatului și Pré Osfi(n)titului Domnului Vlădicului Ardélului Ioann Bobb, s-ar fi așezat după sânătoasa învățatură a Pravoslavnicei Bisericii Thelòghiia Dogmatică și Moraliciască, de céle șepte Taine cu dovediri din sfânta scriptură, și SS: Părinți întărită pre limba românăescă, am năzuit la Măria sa cerând, ca aciastă învățatură să ni-o dée, ca să o tipărim pentru folosul de obște, care au fost și sfârșitul ostenélelor. Decī Măriia sa bine au voit, nu numai a o dă și a ne blagoslovì, ci încă și cu chieltuială la tipărire ei dintru al său a ne ajută. Pentru acéia și noi cu multă bucurie apucându-ne de lucru, ne-am silit după priceperé și puțința noastră a o tipări și a o diorthosi; ci știm, că în multe vom fi greșit la orthografie, pentru care ne rugăm de cetitorì, ca cu Duhul blândéțelor să le îndrepteze, și mái vârtos înțelesul învățaturii să-l ıa aminte de cât întocmiré slovelor.

Urmeazá apoi un «Cuvant înainte cătră iubitórii de învățatură theologiciască», și aratarea cuprinsului.

In foile nepaginate dela sfârșit se afla ca «adaugere», predoslovيا Episcopului Damaschiin dela Râmnic la cartea despre *Șapte Taine* tipărită în 1724 (v. mai sus, p. 22).

București : Biblioteca Academiei Române.

635. Clain, *Taina Botezului*, Blaj 1801.

Ө Ё О Л Ѡ Г І Ё | ДѢГМѢТІКЪ, ШІЙ МОРѢЛІЧІЇКЪ | Деспре ТѢйна Бѣтѣлѣлшй, etc.

Restul titlului este întocmai ca la *Taine preste tot* (n° 634).

In-4° de 1 foaie, 6+109 pagine. Tipărit în acelaș fel ca *Tainele preste tot*.

1802.

643. *Acathistul și Paraclisul sf. Crucii*, Sibiu 1802.

ЇКЯΘЙЄТЪЛ ШЙ ПЯРЯКЛЙЄЪЛ | с ф њ т е њ | К Р Ъ Ч Й. | Тхл-
мхчѣт дѣн лѣмбѣ ѿ лѣннѣскѣх ѿ рѣмѣннѣскѣх дѣ дѣмнѣлѣшѣ | Г е ѡ р г ѣ Н и к о л ѣ с,
дѣн Брѣшѣк. | Шѣ ѣкѣмѣ ѿ тѣлѣшѣдѣтѣ дѣтѣ ѿ Тѣпѣрѣѡ | кѣ кѣлтѣлѣлѣ Дѣмнѣей-сѣлѣ
Х Я Ц І Ъ Л К О Н Є Т Я Н Д І Й Н П О П П.

СИБІЙ, | ѿ Тѣпѣграфѣлѣ Рѣмѣннѣскѣх ѣлѣшѣ Іѡѣнн Бѣрт. | 1802.

In-4° de 4 foi, 40 pag. și 1 foaie.

Ca prefață, două scrisori semnate de Gheorghie Nicolau și de Radu Témpé, reproduse mai jos. Gravura pe arama cu inscripție grecească și românească, semnată : N. P. S.

Pré cinstite Chyrie Chyr Hagi Constandin Popp!

Toți aceia cariî alcătuesc vreo carte, sau tâlmăcesc depre o limbă pre altă limbă, să obicînuesc după isprava cărții, a o aduce la vreun obraz mare, ca un prinos a osteneliî lor, atât pentru mărire cărții aceia, cât și pentru cinsté aceluia, cătră care să aduce. Drept aceia urmând și eu numiților celor de sus, iată că mă arăt cătră Domniată cu aciastă cârticică, la stat mică, dar în numire mare, fiind că cuprinde slujba Acathistuluî, și a Paraclisuluî cinstitei Crucii a Domnuluî nostru Is. Hs., carele s-au răstignit în Ierusalim pentru noi păcătoșii, unde și Domniată aî fost, aî umblat și tēi închinat acelor sfinte locuri.

Carte din îndemnaré unuî creștin sau tâlmăcit după puțință de mine păcătoșul depre limba elinéscă spre înțelégere limbiî românești, cu voia lui Dumnezeu.

Și am socotit că este cu cuviință a o aduce Domniitate pentru darurile céle de sus dăruite, de vréme că ești înpodobit cu bunătățile sufletuluî, cu dreptaté, cu milostenie, cu blândétele, cu urmaré slujbei, și podoabei Bisericii (căriia tēi invrednicit ales tytor, și cu cuvântul, și cu fapta), cu cuceria caré aî cătră sfânta Cruce, de unde izvoresc și bunătățile de afară, némul cel bun cu rudenii cinstite, némul dreptilor să va blagoslovi, — negustoriu mare, cu fiî procopsiți, din roadă să cunoaște pomul, nume bun și cinstit, și mai vârtos numele sfântuluî marelui Constandin Înparat căruia sau arătat pă ceriū semnul cinstitei Crucii închipuit cu stéle, și mai luminat decât soarele, cu care acest nume ești înpodobit și numit.

De unde sânt bine încredințat că vei priimi aciastă cârticică, pentru evlaviia cé mare care hrănești, (precum mai sus am zis) cătră sfânta Cruce, caré este dé pururé ajutoare la toată blagoslovita aluî Avraam cinstita casa Domniitate, la negustorie, și în toate lucrurile, și pentru buna voință caré aî cătră toți creștinii, mai vârtos cătră mine sluga Domniitate cé mai mică.

Eu de multă vréme hrânind cătră Domniată o dragoste mare, și silindu-mă în tot chipul a dovedi aceia ce hrăniîam în inima mé, neavând mijlocire, mare har am găsit dela Dumnezeu aciastă cârticică spre tâlmăcire (însă după puțință) ca să o aduc semn și cunoștință a plecăciunii méle cătră cinstit obrazul Domniitate, cărua rămâi,

Brașov în 15 Iulie 1801.

Slugă mai mică,

Gheorghie Nicolau.

Pré cinstite Domnia-tă! Hagiule Popp Constandine!

Constandin marele Inpărat al Romei cei vechi și cei noao, prin semnul Sfintei Crucii care pre ceriu i s-au arătat, au biruit la anulă după nașteré lui Hs. 312, în 14 Septemvrie, pre protivnicul lui Maxentie. Prin aciastă biruință au înflorit, și au întemeiat pravoslăvia; cât: până în zioa de astăzi Crucé este și să ține armă și biruință creștinilor, semnul Creștinătății, și putéré celor slabî.

Drept acéia cetind eu aciastă mică carte cu amăruntul, am aflat întru dânsa, lapte hrănitoriu de suflet, și dréptă adevărată laudă, și cinste sem-nului aceluia pre care Is. Hs. Fiul lui Dumnezeu, s-au răstignit pentru pă-catele noastre, și izbăviré din strămoșescul nostru păcat.

Céle întrânsa aflate, să numesc pre scurt, Acahistul și Paraclisul sfintei Crucii, carele până acuma în limba noastră românească necum în typariu, ce nice întors nu au fost. Acuma dară eșind la limbă, hrana cé sufletéscă mai însus arătată ce creștinătății va pricinui, din însuș cuvintele cărții lesne să poate vedé.

Și la cine dară altul poate evlaviosul tălmăcitoriu spre luare sfârșitului aceștia în typariu a năzui? decât la acela, care și în faptă, și în cuvânt să strălucește creștinătății noastre hrănit, și însuflețit de pravoslavnică credință!

Maî însus pomenitul tălmăcitoriu Dumnelui Gheorghie Nicolau, au hărăzit-o cu dreptul pravoslavnicului tău nume, despre care și eu mă incre-dințez; precum Domnia-tă din pravoslavnică râvnă, nu vei lipsi a o dá în typariu spre hrana cé sufletéscă a creștinilor pravoslavnicî. Fiî sănătos! Iară eu sânt al Domniei-tale, spre slujbă gata,

Radul Témpe, al Școalelor Neunite Naționalicești
prin marele Prințipat al Ardélului Director.

Sibiî în 11 Martie 1802.

București: Biblioteca Academiei Române. — Oradea-Mare: Biblioteca V. Mangra.

644. Apostol, Blaj 1802.

АПОСТОЛЪ | ꙗкѣмъ адоуа ѡархъ ашезат, шѣ Тѣ-|пхрѣт, дѣпх ржндѣла
Бесѣричѣй Рх-схрѣтѣлѣш. | Ѣснт Ѣтхлжнѣрк Прѣ .|нжлцѣтѣлѣш | ꙗкѣрат ѡл Ро-
маннѡр. | ФР ꙗнцѣѢК ꙗл до ꙗлѣ | Крѡюл ꙗпѡстѡлнческ, Мѡре Принцѣп
ѡл ꙗрдѣлѣлѣш, шѣ чѣлѣлѣлѣте | Кѣ Благоѡлоуенѣл Мхрѣтѣй сѡле Прѣ | Лѣмнѣтѣлѣш,
шѣ Прѣ Ѣфѣцѣтѣлѣш | Дѡмнѣлѣш Дѡмн. | ꙗѢ ꙗнн бѡбѣ, | Блѣдѣкѣл Фхгкѣрѣ-
шѣлѣш. | ꙗ Блѣж ѡл Мнтрѡпѡлѣе. | ꙗнѣл дѣлѡ Нѡмѣрѣк ѡшѣ Хѣ ѡлѡр. | [Кѣ Тѣ-
пѡрюл Ѣемнѣрѡлѣш.]

In folio de 1 foaie și 258 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 42 rânduri pe pagină. Titlul încadrat într-o gravură mare cu inscripții româneși, gravată de Sandul Ti-pograful. Pe verso se află chipul Evanghelistului Luca.

Pe ultima pagină se cere iertare pentru greșelile de tipar.

București: Biblioteca Academiei Române.

645. Bucovna de liturghie, (Sibiu) 1802.

Popp, Disertație, 33.

646. Calendar, Sibiu 1802.

К П Л Є Н Д Я Р Ы | Р Є М Ж Н Ё Є К | кѣкѣ ѡлѣи Юліан | пз ѡнѣла дѣла Хѣ
1802. | Кѣре сз кѣпрѣнде дин 365 дѣ зѣле. | Пз ѣрдѣла шѣ пз ѡлте ѣкѣчинѡте лѡ-
кѣрѣ ѣтѡкѡмѣт, | лѣнгз кѣре сѡс маѣ ѡдзѡгѡт Календарѣкѡ | Нѡс Немѣцѣск ѡлѣи
Грегѡрѣѡн.

ГИБИИ. | Кесарѡ Креѣска прикѡлѣгѣнта Тѡпографѣла ѡлѣи Іѡѡнн Бѡрт.

In-4° de 14 foi și o copertă.

Pentru a se vedea cuprinsul Calendarului, reproducem aci sumarul tipărit pe verso copertei, la începutul paginei :

1. Socotela anului.
2. Arătarea Pashalii.
3. Hronologhiciască arătare.
4. Cele 12 luni după calendarul românesc și nem'esc.
5. Stihuri fieștii care luni.
6. Săptămănil.
7. Duminecile.
8. Sărbătorile Romănilor și a Nemților.
9. Fărtal. luni cu schimbare vremii.
10. Evangheliile Duminecil. cu glasul și voscrésna.
11. Răsărir. și apuner. soarel.
12. Invățături moralicești și înțeleptitore la totă luna.
13. Regule saniteții la luni.
14. Tărgurile din Ardél, Țara Unguréscă și Banat.
15. Găcitorii la totă luna.
16. De patru timpuri ale anului.
17. Rețept pentru lungire vieții omenești.

18. O tabellă care arată înparțala veniturilor și a cheltueleur peste tot anul
Afară de aceasta se mai află, pe pagina întâi, explicarea semnelor, iar pe cea din urmă, fabula cu pielea ursului din pădure, în versuri, sub titlul : «[Urs]ul și Pușcașul».

Pe ultima pagină a copertei se afla : «Insemnaré cărților romănești ce sa afla în Vyvlio[pol]a lui Ioann Bart» și «Deslușiré ghicitorilor» din text.

București : Biblioteca Academiei Române (dar dela Aurel Pop, preot în Ghiriș).

647. Catavasier, Blaj 1802.

Pop, *Disertație*, 48.

648. Clain, Taïna Evharistiei, Blaj 1802.

Ө Є О Л Ё Г І Є | ДОГМАЙТІКЪ, ПІЙ МОРЯЛИЧЯЄКЪ | Десѡре Таïна Ёѣхар-
истіей, etc.

Urmează ca la n^{ri}le 634—640.

In-4° de 1 foaie și 24 + 448 pagine.

Exemplarul nostru nu este complet, dacă cumva cartea a fost terminata.

București : Biblioteca Academiei Române.

649. Istoria Syndipii Filosofului, Sibiu 1802.

І Є Т О Р І Я | Є В Н Д Я П І Й | ФИЛОСОФЪЛАХЪ | Кѣре маѣ ѣтѣж сѡс ѣтѡре
дин | ѡѡмѡка Перѣсѣкѡ, ѣ Ёлѡнѣскѡ. | Йѣрѡ ѡкѡла | дин ѡѡмѡка Ёлѡнѣскѡ прѣфѡ

în școală cu toate cele ce era lor de lipsă, ca un milostiv îndurătoriu, și de grije pentru folosul lor purtătoriu, s-au arătat. Norocire ar fi, când am ave noi un număr mare de preoți precum e acesta.

Părint: Vasilie Gheorghievici, Paroh în Țernithaz, a căruia ostănelă pentru luminare pruncilor mai desăvârșit am conșcut atunci, când eram dela Cr. Direcție pentru vizitația școalelor rânduit. Și deprins fiind întru ostănelile de obște folositoare, au făcut mai mult decât s-ar fi putut cere dela sfințenia sa ca se facă (și aciasta în rândul militeresc) pentru care un semn de vécinica mulțemită și laudă A lor Mărire Franț al II-ilea adecă o colăină medial pre lanț de aur a-ı cinsti bine au voit.

J. Rista Luca, negoțitoriu din Grabaț, osebit și ales iubitoriu de folosul nației noastre.

O, voi, fericite de bine făcătoare suflete, care vă ostăniți pentru folosul cel de obște al némurilor voastre, întindeți, lățiți și înmulțiți ne încetat înprejurul vostru norocire! Că cine nu va zice că voi nu ați venit în lumé aciasta pentru alta, ci numai ca se pricinuiți dulțață, bucurie și mult bine se faceți némurilor voastre? Ah! în mare odihnă veți slobozi voi duhul vostru cel fericit, fiind încredințați că moarté va deschide voao ușa nemuriri. Iară când vor vedé următori voștri nomele vostru, așa veți fi lor de iubiți, ca când ați viețui împreună cu ei, simțind mare bucurie în inimile lor, și ori când își vor aduce aminte, și vor pomeni nomele vostru, vor suspina dela inimă după voi, căci acéste simțiri se nasc din mulțămire acéia, care singur Dumnezeu au turnat-o în sufletul cel cuvântăreț!

O, Dumnezeule! Ție (strigă, națio, împreună cu mine) încredințem nomele cele pré cinstite ale celor de obște făcători de bine ai nației noastre; fiind că numai Tu, Doamne, poți se dai adevărata plată pentru faptele cele bune, dă-le lor plata aceia, care am fi noi bucuroș să o dăm lor, înse nu putem!

Așijderé și voao, fitoarelor némuri și următori ai noștri, încredințem nomele lor, pomeniți și voi pre dânsii în locul nostru, și păziți ca se nu zeuțiți nomele lor.

Prefăcătoriu.

Innainte cuvântare!

Pentru ca se poată rămâne omenire, și pentru ca se-și poată ține vredniciile ei de săvârșit, mai întâiu îi ıaste de trebuință ca se aibă regulă sau îndreptare întru fapte, pre care înplinindu-o norocoasă în véci să poată fi.

O regulă sau îndreptare ca aciasta singur Dumnezeu adânc în firé noastră o au pus, și firé prin minté noastră o arată și o dă noaă, și acéia ıaste însuș fapta bună sau faceré de bine, căci aciasta ne face pre noi norocoși în cujet, aduce în sufletul nostru, dulce și formoasă desfătare trupului senetate, și toate vredniciile sufletului și ale trupului le păzeste, innalță, in-frumșetează, și le înmulțește.

Așa dară după leja firi sau după regula care o dă noaă minté noastră a viețui, și ori întru ce întâmplare în adins a o înplini, și toate aplecăciunile noastre cele bune a le supune negreșit datorii sântem.

Toți oameni datorria lor ar puté înplini fiind că Dumnezeu au dat tuturor suflet înțelept, carele le-ar arăta și innainte le-ar pune lor regulele faceri

de bine, sau a faptelor bune, însă mahnire! că poteriile acele ale sufletului în pământ și în mărăciile neștiinții au crescut!

Deci scriitori, și prefăcători de cărți din pricina aciașta, și cu socotința aciașta întrebunțeză, și își deșartă ostențele lor spre folosul cel de obște, pentru ca să poată inimile oamenilor, cele pline de nebunii, și de credință deșartă curăți, și iubire de oameni, dragosté, și adevărul întrânsele a turna și a înrădăcina.

Eu socotesc a fi mie de mare cinste a-ți face de știre, ție iubite al meu cetitoriu! ca să nu lapezi din mână ta cărticica aciașta când vei ceti dintru început acia care cătră materie nu mărje. Inșă nimica mai puțin, căci vei ajunge la așa materii, care preste toate se întinde și să cuvine, care pre mine însuș cătră prefaceré lucrului (cărticichei) acestuia m-au deșteptat.

Râvna și ne adormitele ostănélele acelor de înaltă cinste vrednicilor făcătorilor de bine ai miei puse, și cătră luminarea némurilor și a următorilor lor pornită, mi-au dat povajă mie a preface cărticica aciașta. Și pentru ca să nu fie așa ostănéle zeuitate, ci pururé să rămâe în minté aceloră pre care mai tare i-au iubit ei, și pentru acărora norocire, și luminaře s-au grijit, și s-au ostănit, și tot folosul cel bun le-au poftit.

Noao aiciă în Bănatul Timișoarei, care sântem afară de alte noroade întru științe, și întru conoștința datoriilor noastre cei mai din urmă au strălucit razele luminări cu care Solomon, Socrat, Pitagor, luminați și umbriți au fost.

Dumnezeire bine au voit a trimite noao, mai vârtos încă preoțimeși noastre, luminaře cé trăbuincioasă, și izbăviré de nebunii și de credinți deșarte prin Précinstitul înalt învățat Pavel Chenghelați, Arhimandritul Monastiriei S. Gheor. și Doctor de sfânta Theologie în rezidenția episcopiască a Timișoarei. Acesta din destul vrédnic de laudă bărbat din dumnezeiasca grădină au cules florile, acele pre care proroci și apostoli, și cei mai slăviți ai tuturor noroadelor învățători cu înțelepciune lor le-au sădit; iară noao spre buna mirosire a faptelor bune, și spre luminaře minții printră noi le sădește, și ni le împărtășește.

Iară adoa prin mult făcătoriu de bine Mihail Martinovică tâlcuitoriu Theologiei în rezidenția episcopiască a Timișoarei. Acest iubitoriu de folosul nații sale la anul 1776, au prefăcut Normalul depre limba serbiască în limba daco-romaniască, carele prin mai mare parte a Bănatului în școalele cele daco-romanești înrădăcinat iaste. Decă la anul 1784 duao cărți de suflet folositoare, care le vedem typărite cu chietuețele sfinții sale Părin. Protopr. C. Șuboni, atunciă fiind paroh cetăți Timișori. Iară acuma ca o albină înțeleptă, zburând prin grădina dumnezeestilor cuvinte, au adunat tot bincele din florile cele alése, și îndulcindu-ne pre noi cu mieré învățături sale.

Și pre acești doi învățători luminați, cu cât mai mult îi ascultam, cu atâta mai mult mulțemesc lui Dumnezeu, celui ce au dat noaă pre așa grădinari, care curățesc inimile noastre de pământ neștiinții, și a înșertatei credinții, și toarnă întrânsa adevărul credinții cei adevărate, și înrădăcineză iubire de oameni.

Urmând dară și eu celui de bun ném Domn Grigorie Obradovică, Di-

rectorului de școalele militărești de prin Bănat, carele mult să ostenește cu o negrăită râvnă pentru luminaré némului daco-romanesc; fiind eu dară desăvârșit încredințat, iubite al meu cetitorîule, că orî carele, care știe prețui luminaré minții așa precum se cuvine, iubește și îi plac faptele céle bone, și pofteste, ca să scie adevărul cu mare poftă, și cu bucurie va ceti cărticica aciasta, întru care va afla acéle îndreptări, prin carele ne putem apropia la înfrumșețatele năravurile céle alése și bune.

Ce să atinje de limbă, bine învățatul Paul Iorgovicî, în Observațiile sale despre limba daco-romannescă, dintru o negrăită dragoste cătră folosul cel de obște al nații sale foarte înțelept au descoperit cuvintele limbi noastre ceî daco-romanești, arătând cum am puté a aduce limba noastră la originalul eî cel adevărat. Fiind dară că materiile care să coprind în cărticica aciasta sânt pentru tot omul, care pofteste să-ș înfrumșețaze năravurile sale, pentru acéia eu am rămas la cuvintele acéle tuturor conoscute, pentru ca să poată desăvârșit înțeleje aceia care nu sânt deseavârșit procopsiî întru adevăruri.

Am lăsat niște sémne precum ' ' ~ ' ' căci acésté numai Slavenilor sânt de trebuință, iară nu noao. Așjderé și niște slove s-au lăsat, și mai sânt unele care se-ar puté lăpăda din limba noastră, înse acelé numai pentru cărțile bisericești le mai putem încă o vrème întrebuița în limba daco-romaniască.

Cu greu e formos, și cu bună înțelėjere a scria, și a preface cărți. Numai aceia sciu, care au cercat; acelora dară să și cuvine să prejudece carté, dară nu fleștecăruia care poartă pălărie, și căciulă, căci zavistia nu știe cinsti céle de folos.

Primiește dară cărticica aciasta iubite al meu cetitorîule! Și întru cetire eî urméză albini ceî iubitoare de ostănelă, și atunci veî conoaște că dulci sânt gătlejului nostru rodirile pre însuș holdele noastre crescute! Culéje din trânsa trandafirî mirositorî, și în véc neputrăzitorî, și-ți inpodobéște cu dânsiî inima, minté, și sufletul tău, și așa făcându-ți staré sau statul tău mai desăvârșit veî fi norocos, și fericit. Și mulțăméște auctorului cărți aceștia, și învățătorilor miei, care m-au dat povață cătră lucrul acesta, precum și celor ce bine au voit a ajutora cătră tipărire cărți aceștia. Iară pre mine să mă aî în dragoste, căci eu te iubesc; așa dară poftesc acéia însuș dela tine, adecă ca, să mă iubești. Poftindu-ți din toată inima buna sănătate, rămân,

Al tău de bine voitoriu
Dimitrie Țichindél,
Învățătoriu Naționalnic.

În Becîcherecul cel mic, în 2 Iunie 1802.

București: Biblioteca Academiei Române.

652. Prăvilioară adecă Molitvenicî în scurtî, Iași 1802.

П Р Ъ К Ы Л Ї О Ы Р Ъ, | ЫДЕКХ | МОЛИТВЕНИКЪ Л ЕКЪРТЪ | ПѢТРС ОУ-
ШСРНИЦА ПРѢВЦИЛОРЪ ДЕ АСК ПСРТА. | ЫКЪМЪ ЛТРС АЧѢСТАШЪ КИИЪ ТВИХРИТЬ Л
ЗИЛЕАЕ АСМИНАТЪСАИ, ШИ ПРѢ | ЛНЗАЦАТЪСАИ ДОМНАСАИ НОСТРС | Я Л Е Ъ Я П Д Р Ъ

πολίτη Πελαγονείας, Ὑπερτίμη, καὶ Ἐ-ξάρχῳ πάσης Βουλγαρικῆς Μακεδονίας Κυρίῳ Κυρίῳ Νεκταρίῳ | τῷ ἐκ Μουντανίων | Οὗ καὶ τοῖς ἀναλώμασι τύποις ἐκδέδοται δ᾽ ὠφέλειαν τῶν Ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ εὐλαβῶν Χριστιανῶν. | Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῶθ᾽. 1802.

Invățătură introducătoare. Cuprinde vocabular în patru limbi al celor patru obișnuite dialecte, adecă al limbii romaice simple, al românei din Mesia, al bulgarei și al albanezei. Intocmită la început de prea respectatul și prea învățatul dascăl, econom și predicator chir Daniil Moscopolcanul, spre a servi de ușor învățământ tinerilor cărturari de alte limbi. Imbunătățită și adăugită prin introducerea (adaosul) unor lucruri folositoare și demne de curiozitate, și închinată respectuos prea sfântului și prea învățatului Mitropolit al Pelagoniei, prea cinstului și Exarhului a toatei Macedoniei bulgărești, chir chir Nectarie din Montania, cu a cărui cheltueală s'a și tipărit, spre folosul cuviosilor creștini, eparhioți ai săi. În anul mântuirii 1802.

In-4° de 4 foi și peste 88 pagine. (Exemplarul din Biblioteca Academiei nu este complet).

Pe verso titlului se afla niște versuri ale lui Mihail Schina închinată Mitropolitului Nectarie al Pelagoniei (Bitolia); apoi, în celelalte foi liminare: dedicația către același Mitropolit, semnată: Ὁ ὑποκλινέστατος καὶ πιστὸς αὐτῆς δοῦλος Οἰκονόμος καὶ Ἱεροκῆρυξ Δανιὴλ Μιχαήλ Ἀδάμη Χατζῆ ὁ Μοσχοπολίτης (Cel mai supus și credincios servitor, econom și predicator Daniil Mihali Adami Hagi, Moscopoleanul); în sfârșit, diferite versuri și o însemnare despre însemnătatea vocabularului.

Textul se compune din 2 părți: *Vocabularul* (p. 1—36) tipărit pe patru coloane, câte una pentru fiecare limbă (Ῥωμαίτικα, Βλάχικα, Βουλγαρικά și Ἀλβανίτικα), și o *Invățătura creștinească*, urmată de noțiuni elementare de fizică, concepte și formulare de scrisori și de acte, noțiuni de aritmetică, precepte pentru școlari, noțiuni de calendaristică, etc.

Reproducem aci două din bucățile liminare:

Στίχοι ἅπλοιοι κατὰ ἀλφάβητον ἀνεπίγραφοι.

Ἄλβανοί, Βλάχοι, Βούλγαροι, Ἀλλόγλωσσοι, χαριτε,
 Κ' ἐτοιμασθήτε ὅλοι σας, Ῥωμαῖοι νὰ γενήτε,
 Βαρβαρικὴν ἀφήνοντες γλώσσαν, φωνήν, καὶ ἦθη.
 Ὅπου στοὺς Ἀπογόνους σας νὰ φαίνωνται σὺν μῦθῳ
 Γένη σας νὰ τιμήσετε, ὁμοῦ καὶ τὰς Πατρίδας,
 Τὰς Ἀλβανοβουλγαρικὰς κάμνοντες Ἑλληνίδας
 Δὲν εἶναι πλέον δύσκολον, νὰ μάθετε Ῥωμαίικα,
 Καὶ νὰ μὴ βαρβαρίζετε μὲ λέξεις πέντε δέκα
 Ἐχετε εἰς τὰ χέρια σας, συχνά καὶ μελετάτε,
 Τὸ νεοτύπωντον αὐτὸ βιβλίον ὅπου πατε.
 Ζητήματα νὰ εὔρετε ὅσα ἐπιθυμεῖτε,
 Τὴν γλώσσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν καλὰ νὰ γυμνασθήτε.
 Πτον ἀναγκασιότατον νὰ ἐκδοθῆ εἰς τύπον,
 Τα γένη σας νὰ τιμηθοῦν μὲ τοῦτο καθὼς εἶπον.
 Θερμῶς λοιπὸν προσέχετε εἰς τὴν ἀνάγνωσίν του,
 Μὴ ἀκριβολογούμενοι γιὰ τὴν ἀπόκτησίν του.
 Ἰδέας ν' ἀποκτήσετε πραγμάτων διαφόρων
 Τὸν νοῦν σας καταστήνοντες γόνιμον καρποφόρον.

Κλέος νὰ προξενήσετε ὅλοι στὸν ἑαυτὸν σας,
 Ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν ἔθνῶν, καὶ τῶν ὁμογενῶν σας.
 Λαοὶ οἱ πρὶν ἀλλόγλωσσοι, ἀλλ' εὐσεβεῖς τὰ θεῖα,
 Ῥωμαίων ν' ἀποκτήσετε γλῶσσαν καὶ ὁμιλίαν.
 Μεγάλως ὠφελούμενοι εἰς τὸ ἐπαγγελμὰ σας,
 Κ' εἰς ὅλα τὰ ἐμπορικὰ ἐπιχειρήματά σας.
 Νέοι Βουλγάρων χαίρετε, Ἀλβάνιτων, καὶ Βλάχων,
 Διάκονοι, Πρεσβύτεροι μεθ' Ἱερομονάχων.
 Ξυπνίσατε ἀπ' τὸν βαθὺν ὕπνον τῆς ἀμαθείας.
 Ῥωμαίικα γλῶσσα μάθετε, Μητέρα τῆς σοφίας.
 Ὁ μοισιόδαξ Δανιὴλ ἔντιμος Οἰκονόμος,
 Τὴν βίβλον ἐξεπόνησεν, ὣν Ἱερὸς ἐνόμωσ.
 Πελαγωνείας δ' ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ Ἱεράρχης,
 Τύποις αὐτὴν ἐξέδωκεν, ὡς θεῖος ποιμενάρχης.
 Ῥωμαίικα γλῶσσα θέλωντας τοὺς πάντας νὰ διδάξῃ,
 Καὶ τὰ Βουλγαραλβάνικα ἦθη νὰ μεταλλάξῃ.
 Στολιζώντας τοὺς τύπους σας, καὶ συνιστῶν Σχολεῖα,
 Καὶ μὲ Ῥωμαίικα γράμματα γυμνάζων τὰ παιδιά.
 Τούτον λοιπὸν τὸν Ζηλωτὴν καλὸν Ἀρχιερέα,
 Νεκτάριον τὸν Βυθυόν μ' εὐγνωμοσύνης χρέα,
 Ὑμεῖς π' ἀπολαμβάνετε διηνεκῶς τὰ δῶρα,
 Πρέπει ναὐχαριστήσετε προθύμως πάσῃ ὥρᾳ.
 Φυλάττοντες ὑποταγὴν εἰς τὰ προστάγματά του,
 Καὶ σέβας, καὶ εὐλάβειαν εἰς τὰ ἐντάλματά του.
 Χάριτας νὰ γνωρίζετε εἰς τὴν ποιμαντορίαν,
 Ποῦ σὰς ἠξίωσ' ὁ Θεός, τὴν ὄντως σεβασμίαν.
 Ψυχῶν τὴν σωτηρίαν σας, θεόθεν ἐξαιτουόντες,
 Καὶ τὰ εὐάρεστα αὐτοῦ τῷ νεύματι ποιουόντες.
 Ὁφέλειαν βιωτικὴν νὰ εὔρητε μεγάλην,
 Καὶ ἀγαθὰ, αἰώνια εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἄλλην.

Versuri simple în ordine alfabetică.

Albanezi, Români, Bulgari, de altă limbă, bucurați-vă
 și pregătiți-vă toți, să deveniți Romei,
 Lăsând limba barbară, vocea și obiceiurile,
 ca să pară strănepoșilor voștri ca fabule.
 Veți onora neamul și patriile voastre,
 prefăcându-le elinești din albano-bulgărești.
 Căci nu mai este greu românește să 'nvățați,
 și să nu vă mai barbarizați cu vreo cinci-zece cuvinte.
 Aveți în mâinile voastre, și des să studiați,
 ori unde vă duceți, cartea aceasta de curând tipărită.
 Chestiuni să găsiți oricâte doriți,
 și 'n limba romaică bine să vă deprindeți.
 Eră necesar la tipar să se editeze
 pentru ca neamurile voastre să se cinstească cu ea, precum am zis.

Călduros deci fiți cu luare aminte la cetirea ei.
 Și nu fiți scumpi la vorbă pentru câștigul ei.
 Ca să vă însușiți idei despre lucruri diferite
 și mintea-vă să o prefaceți producătoare, roditoare.
 Strălucire să vă pricinuiți vouă înșivă, în mijlocul neamurilor
 [celorlalte și
 în mijlocul consângenilor voștri.
 Popoare, înainte de altă limbă, dar respectoase de cele divine,
 însușiți-vă limba și vorbirea Romeilor.
 Mult folosindu-vă în ramura voastră,
 și în toate întreprinderile voastre negustorești.
 Bucurați-vă, tineri ai Bulgarilor, Albanezilor și Românilor,
 Diaconi, Presbiteri și Ieromonahi.
 Deșteptați-vă din adâncul somn al neștiinței.
 Invățați limba romaică, mama înțelepciunii.
 Mesiodacul Daniil, cinstitul econom,
 fiind preot legalmente, a elaborat cartea.
 Iar bunul păstor și ierarh al Pelagoniei
 a dat-o la tipar, ca un divin arhipăstor.
 Dorind să învețe pe toți limba romaică,
 și să preschimbe obiceiurile bulgaro-albaneze.
 Impodobind tipurile voastre, și făcând școale,
 și cu carte romaică deprinzând pe copii.
 Acestui zelos și bun arhiereu așa dară,
 lui Nectarie din Bitinia,
 Dela care voi daruri fără intrerupere primiți,
 se cade (călduros) binevoitor în orice minut să-i mulțumiți cu
 [recunoștință,
 Păstrând supunere la poruncile sale,
 și respect și cuvioșie la ordinele sale.
 Și să priviți ca mulțumire păstoria sa respectabilă,
 cu care v'a învrednicit Dumnezeu,
 Mântuirea sufletelor voastre, dela Dumnezeu cerând,
 și făcând la semnul lui tot ce este bine.
 Ca să găsiți folos de viață dătător
 și bunuri eterne în cealaltă viață.

Σημειώσαι, ὅτι τὸ παρὸν τετράγλωσσον Λεξικὸν συνετέθη μόνον καὶ μόνον διὰ τὰ συνηθίσουν οἱ τῶν Μοισιοδάκων παῖδες τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν, ἀφ' οὗ γυμνασθῶν δι' αὐτοῦ διακεκριμένως τὴν καθ' ἑξῆς. ὅθεν ἂν ἐμπεριέχεται ἐν αὐτῷ ἡ ἔννοια ποταπή, ἡ λέξις χαμερπής, ἃς μὴ ταράττεται ὁ φιλόκαλος Ἀναγνώστης, καθ' ὃ, τι ὁ σκοπὸς τοῦ Συγγραφέως ἦτον τὰ δῶση μόνον εἰς τοὺς ἀπειρογλώσσους νέους μίαν ἀπλὴν ἰδέαν τῆς σημασίας τῶν λέξεων, καὶ ὅχι τὰ κάμη διδασκαλίαν τῶν πρακτέων. Ἴμποροῦσαν δὲ τὰ διορθωθῶν καὶ τὰ ἔμβουν εἰς ὀρθωτέραν τάξιν τὰ ἐν αὐτῷ νοήματα, ἂν εἴμεθα εἰδήμονες καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λοιπῶν Διαλέκτων.

Iea aminte, că vocabularul de față în patru limbi a fost întocmit numai și numai, ca copiii Mesiodacilor să se deprindă cu limba romaică, după

657. Athanasie al Alexandriei, *Intrebări și răspunsuri bogoslovești*, Iași 1803.

АТРЕБЪРІИ ШІ РЪЕНЪНЪСЪРІ | СЪАРЪ КЪРЪ БОГОСЛОВЕЩІИ | ІА Ё
 СФНТЪЛУИ ІОІНІАІЕ | ТЖАМХЧІТЕ ДННЪ ЛІМБА ІЛАН-НЪСКЪ, АТРС
 А ДОАВ ДОМНІЕ АНЧЪ | А ПРЪ ЛВАМНАТЪСАШ НОСТРС ДОМНЪ | ІС ПЛЕЪАНДРЪ
 КСНЕТІАНТИНЪ | МЪРЪЪЪ БОЪЕОДЪ. | ДННЪ ПОРЪНКА ПРЪ Ѡ СФНЦІТС-
 ЛШ | Прхіепіскопъ ші Мнтрополітъ | АТОВАТЪ МОЛАДІА | КВРІЪ КВРЪ ВЕІІА-
 ШІНЪ | КС АКЪРСА Благословініе ші кІЕА-ТЪАЛЪ САЪ ДАТЬ ШІ А ТУПАРЪ, | СІРЕ
 ФЛОДСА ЧЕАЪ ДЕ ОВЩЕ, | А ТУПОГРАФІА СФІТЕЙ Мнтро-ПОЛІЙ А ІІШІ, | Ла АНСА
 ДЕА ХЪ ААВГ. | ДЕ Герасимъ Іеродіаконъ ТУП.

In-4° mic de 2 foi și 43 pagine.

Pe verso titlului începe prefața lui «Gherontie și Grigorie, din sfânta Manastire Némțulu», cari au făcut și traducerea.

București : Biblioteca Academiei Române.

658. Calendar, Sibiu 1803.

К П Л Е Н Д А Р Ъ | РОМЖЕСК РЕКЪ А ЛШ ІЮЛАН ПЪ АНСА | ДЕА ХЪ 1803.
 КАРЕ СЪ КЪПРІНДЕ ДННЪ 365 ДЕ ЗНАЕ. | ПЪ ЛРДЪА ШІ ПЪ АЛТЕ АНКЕЧІНАТЕ ЛОКСРІ А-
 ТОКМІТ, АЖНГЪ КАРЕ САЪ МАЙ АДЖУГАТ КАЛЕНДА-РІА НОЪ НЕМЦЕСК А ЛШ ГРЕГОРІАН.
 СІБІЙ. | А КЕСАРЪ КРЕЖСКА ПРИВІЛЕГІАТА ТУПО-ГРАФІА А ЛШ ІВАНН БАРТ.

«In-4° mic, 18 pagini tipărite și 14 albe intercalate.

«Pe 11 din aceste pagine (dintr'un exemplar din biblioteca lui Barițiu) și-a scris Ioan Bobū, Episcopul Făgărașului cu reședința în Blaj, cursul vieții sale dela naștere până când a fost hirotonit și instalat.

«Pre lângă lucrurile uzitate a se pune și în zilele noastre în toate Calendarele, arc și acesta dela 1803 destule alte învățături, precum și anecdote și gaciliuri (cimilituri) destinate pentru distrațiunea lacuitorilor.

«Pe pagina de nainte lunei Ianuaru dă o poesioara intitulată Anul nou și se începe :

Păsăruica cea spârlită
 Când se vede năpârlită
 Innoita s-au simțitu,
 Ce se facă mai nu știe
 De atâta bucurie,
 Că-i pare că s-au sfințitu, etc.

«Are 21 strofe de câte 3 versurile.

«Pe pagina verso are alta poesioară din patru strofe tot de câte trei versurile, care sunt :

Acuma ni se arată
 O ivire luminată
 Cu zăpada strălucind.
 Și se 'ntoarce cu albăția
 Luna din buroasa cefia

«Pe pagina din urma se află și o bibliografie adecă catalog de 20 cărți bise-ricesti scolastice, numai cea din urmă este : Istoria lui Arghir și a Elenii. Titlul

acestui catalog este : «Insemnarea cărților românești ce se află în Vivliopola lui Ioann Bart».

(Notiță de G. Barițiu, B.A.R. Mss. rom. 980, p. 12).

Philippide, *Introd. în ist. l. și lit. rom.*, 158.

659. Catavasier grecesc și românesc, Sibiu 1803.

К И Т Я Е Я Г Ё Р Ы | Греческ | шй | Румхнеск, | Яксм тупхрйт ѱ зилеле
Прк ЛНХАЦАТЪЛШЙ ЛПХРЪТЪЛШЙ | нострѣ | Ф Р Я Н Ц Й Ё К Ы Л Д Ъ Ѡ Й Л Ъ. | Прин
словознѣнїа чинстїтсѣлшй Конзисторїсм | ѱл Неоуницилар.

ЃЙБІЙ, ѱ Тупографїа лшй Іwánn Барт. | 1803.

In-8° de 3 foi și 232 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 27 rânduri în pagina plină.
Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Nicolae.

Textul grecesc este pe pag. 3—43.

La sfârșit, după pascalie, se află o rugăciune la blagoslovenia colivei și cântecul de
stea și orațiile din *Catavasierul* dela Râmnic din 1747. (V. mai sus, n° 252, p. 96).

București : Biblioteca Academiei Române.

660. Dimitrie, Mitropolit al Rostovului, *Apologhia*, Iași 1803.

Й П О Л О Г І Я | ЙДекз рхспѣньсѣ де мжнгжлѣре кх-трх чѣль скърбїть. | Че
сѣл ѱкхтсѣить де чѣль ѱтрѣ сѣїцїй пзрїн-теле нострѣ Д Й М Й Т Р Ё М Й Т Р О -
Л 1 - | т ѣ л ь Р о с т о в ѣ л ш и. | Тѣлмхчїтх дїнь лїмѣа словенѣскх ѱ чѣ | рсмжнѣскх.
Йїрх ѱкѣль ѱтрѣ ѱчѣсть кїпнь | тупхрїтх, Лтрѣ ѱ доѱв долнїе | ѱїчѣ ѱ прѣ лѣ-
мннѣтсѣлшй нострѣ | Дѣмнь, І Ѡ Й Л Ё Ъ Й Н Д Р Ъ К О Н Ѡ - Т Ы Н Т И Н Ъ М Ѣ -
Р Ѣ З Ъ В О Ѣ В О Д Ъ. | Кѣ блгословѣнїа шй келтсѣла прѣ | ѱсѣїцїтсѣлшй Йрхїе-
нскопъ, шй | Мїтрополїтѣ ѱ тоѱтх Молдѣкїа | К у р і с К у р ь Б Ѣ Н І Й М І Н Ъ.
Л тупографїа сѣїтей Мїтрополїї ѱ їшї. | Ла ѱнѣлѣ дела Хѣ: ѱлѣг. | Де Герѣсчмъ
Іеродїаконъ Туп.

In-4° mic de 64 pagine.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Gheorghe cu o invocație în proză.

Fără prefață.

La sfârșit :

Și s-au tălmăcită dină limba slavenescă, și s-au diorthosită la typărire
de Ierodiaconă Ștefană, dină sfânta mănăstire Némțulă.

București : Biblioteca Academiei Române.

661. *Învățatură... pentru facere răvașelor*, Sibiu 1803.

Л В Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | Ф О Я Р Т Ё Ф О Л О С И Т О Я Р Ё | пентрѣ | Фѱчерк Рхкѱшелор
сѣл Скрїсѣарелор, | Йнцїанцїїлар, Контрактсрїлар, Дїе-цїлар сѣл Тестамѣнтсрїлар,
шї | дѱрк Тнтсѣлар фїїще кѣрѣл | Стѱт, шї ѱлтеле.

ЃЙБІЙ, | ѱ Тупографїа лшй Іwánn Барт. | 1803.

In-8° mic de 1 foaie și 124 pagine.

București : Biblioteca Academiei Române.

662. Neofit, *Înfruntare Jidovilor*, Iași 1803.

Ѡ Ф Р Ъ Н Т Ы Р Ъ | ЖІДОБИЛОРЬ | Їсѣпра лѣуїї, шї а ѡбичеюрилорь лѡръ,
 КС доведїрї дїнь сфїтл, шї дїмнєзєѣска скриптѣрѣ | Ытѣтѣ дїнь чѣ кѣкє, кѣтѣ
 шї дїнь чѣ нѡав. | Ыкѣмь Ѡтѣю. Ѡтрѣ ѡчѣсташї кїпѣ | тѣпѣрїтѣ | Ѡ зїлєлє прє
 лѣмнїтѣсѣшї, шї прє Ѡ-нѣлцѣтѣсѣшї дѡмнѣсѣшї нѡстрѣ | ПЛЄЃАНДРЪ КОН-
 ЄТЯНДІНЬ | МОРЪЗЪ БѢДЪ. | Ѡтрѣ ѡдѡав Дѡмнїє а мѣрїєї сѣлє | Ѡ
 молдѡкїє. | КС благослѡкѣнїѡ, шї КС тѡатѣ кєл-тѣсѣлѡ Превєсфїнцїєї сѣлє Кѣрїс Кѣрк
 ѠКОБЪ, Мїтropolїтѣ а тѡатѣ Молдѡкїѡ, Ѡ їшї. | Пѡ їнїї дєлѡ Хѣ: Ѡѡг: Фе-
 крѣарїє: и. | Єѡс Тѣпѣрїтѣ дє Ієрѡмонѡхѣсѣ Кѣркѣ Мѡкарїє, Дѣ-хѡкнїкѣ Єфїтєн Мн-
 трѡполїї | Шї дє Герасїмѣ Ієрѡдїѡкѡнѣ: Тѣпѡгрѡфїї.

In-4° de 1 foaie și 290 pǎgine.

Pe verso titlului se află stema ambelor țari (facs. 313) și niște versuri asupra stemei, imitate după cele din *Cazania* dela Râmnic din 1748 (n° 363).

Urmează apoi o Predoslovie a «celui mai micu între monahї Neofit», din care es-
 tragem urmatoarele :

... Așa și eu nevredniculă până la verstă de treizeci și optă de anї, acoperitū fiindū cu intunereculū necunoștinїї, și avândū boala sufletului, de vreme ce eramū în rătăcirė cė jidovescă, și ne avândū omū ca să mă ducă la scăldătoarė oilorū, adecă : la apa botezului, amū inceputū a strigă împreună cu Davidū, și amū zisū : «Lumină-veї intunereculū meu Doamne», și iarăși : «Descopere ochїї mieї, și voї cunoaște minunile dinū legė ta».

Și Domnulū m-au auzitū, și la apa odihniї m-au hrănitū : (Adecă, la apa botezului) și sufletulū meu l-au întorsū dinū gura їadului.

Că de nu ar fi ajutatū mie Domnulū, s-arū fi sălășluitū în їadū sufletulū meu ...

... Acestuїѡ soare au poruncitū Hs : ca să-mї răsară mie de doao orї spre stăpănırė zilїї cєїї de mântuire.

Intăї căcї amū priїmitū credințѡ cė pravoslavnică, care să numește soarele dreptăїї, și n-amū priїmitū vreo osăbită credințѡ ęreticїască.

Iară aldoїlė că amū priїmitū și sfântulū chipū alū călugărieї.

Iară pentru Jidovї ascultă (ce) zice Solomonū la їnțelєpcїunė sa : «Rătăcit-amū dară delѡ calė adevărului, și lumina dreptăїї nu ne-au strălucitū noao, nicї soarele nu ne-au răsăritū noao. Și pentru căcї m-au miluitū Hs. de au biruitū la mine nevredniculū rânduїala firїї, și m-au scos delѡ intunerecū la lumina soarelui, ca să-ї aducū mulțămїtă mântuitorїului meu.

Și amū scrisū cărticica acїasta, mică la vedere, dară socotescū a fi folositoare pravoslavnicilorū їubitorilorū de științѡ, și răvnitorilorū Creștină-tăїї, căcї sântū scrise їntr-ănsa, căteva taїne marї a Jidovilorū spre їnfruntarė și rușınarė lorū, care delѡ răstignırė Măntuitorїului și până acumu de niminė deplinū n-au fostū descoperite. Și o amū așăzatū în patru capete, în numele sfințilorū patru evanghelișї, Matheї, Marco, Luca, și Ioannū. Pre carїї i-au văzutū proroculū Iezechiilū în chipū de omū, în chipū de leu, în chipū de vițelū, și în chipū de vulturū. Eu carele mai їnainte amū fostū їnvățatorū їntru jidovime, iară acumū prinū mila Domnului meu Is. IIs. mă aflu creștinū pravoslavnicū,

Celū mai micū їntru monahї,
 Neofitū.

La sfârșit :

Măcar că și în capul cărții scrisă este pentru mine, (Psalm 39, stih 11), însă mă îndămnă inima ca să scriu și aici numele meu prin stihuri poetice.

Nu este cu puțină cinevași să se mântuiască

Evréu fiindu, sau altă credință eretică.

O, Doamne, cine să va mântui

Fără numai creștinul pravoslavnicu, de să va pocăi.

Inimile și sufletele noastre să ne smerim foarte

Tot dia-una să ne aducem aminte de moarte.

Mă rog, Doamne, ca ertare de păcate să mi să dăruiască,

Orbiré și rătăciré cé de mai înainte să nu să mai pomeniască.

Nu sântu încă cu totul acum ne-greșit

A câștigă îndreptare desăvârșit,

Ci Hs. fiul lui Dumnezeu m-au priimit,

După ce rătăciré cé jidovască am părăsit.

Aminu.

Apoi :

Ierei Vasilie Prubarîu.

Această carte s'a retipărit într'o altă ediție cu aceeaș dată de an și chiar de zi, însă cu caractere nouă și cu ortografia simplificată (fără *). Alte deosebiri mai sunt următoarele: La titlu este alt chenar, se suprimă cuvintele *atit-căt*, și se adaugă: «In ty-pografliia sfintei Mitropolii». «Predoslovie» se numește «Inainte cuvântare». La versurile dela sfârșit se îndreptează eroarea dela versul 11: *Ci Hs.* Numele «prubariului» este altul, și anume: Dimitrie Antonovicî.

În sfârșit se află un al treilea fel de exemplare, cu textul ca și în cele dintâi, însă în locul stemei și a versurilor, pe dosul titlului, se află chipul lui David.

O ediție posterioară apare în 1839, Ianuarie 10, iar o traducere grecească în 1818 (v. mai jos).

București: Biblioteca Academiei Române.

663. *Invățătura a vindeca boala sfranțului*, Sibiu 1803.

ἸΚΚΙΧΤΣΡΧ ΑΔΕΚΡΑΤΧ ΠΡΕΚΣΡΤ Α ΚΗΝΔΕΚΑ ΒΟΛΛΑ ΣΦΡΑΝΤΣΛΣῆ. ΣΗΚΙῆ ΛΑ ΠΕΤΡΣ ΒΑΡΤ. 1803.

Popp, *Disertație*, 33.

664. Chiriacodromion, București 1803. — Grecește.

Κυριακοδρόμιον ἦτοι ἐρμηνεία καὶ μετ' αὐτὴν ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ Κυριακὴν ἐν ταῖς ἀγίαις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενων εὐαγγελίων. Ἐν Βουκουρεστίῳ 1803.

Chiriacodromion sau explicarea și cu ea omiliile la Evangheliile ce se citesc Duminica în sfintele biserici ale Ortodoxilor. În București 1803.

In-folio.

Scrierea este a lui Teotochi. Ediția întâi a apărut la Moscva în 1794.

Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 168.

КЯТНХІГІЕ | МЯЛНІЙ | ѿаѿ | сокращенное православное ѿ спокѣданіе | Греческаго закона соборной | ѿ апостолской | цркви восточной, ко оупотребленіе | неѿнитскіа | славно-ѿллирическіа | ѿ молдавскіа ѿности, | ѿже ѿ стѿаго неѿнитскаго епископскаго Сѿ-нода въ Карловцѣ 1774. лѣта | потвержденъ, | Нынѣже съ дозволеніемъ высокославнаго | правленіа земанъ чрезъ высочайшій гвбернѿ-ланній декретъ ѿ 17. септѣмврѿа 1802. | годѿ Нро. 27111. стараніемъ Консѣторѿи | к. к. Бвкоины ѿ справленъ, ѿ на земскій | ѿзыкъ превѣдѣнъ, ѿ къ ново печати предѣнъ, | Къ Тѿпографѿи Петра Скарда къ Черновцѿхъ | 1804. лѣта.

Der Kleine | Katechismus | oder | Grundlage zu dem rechthglaubigen | Befeutnisse der griechischen | Religion | der allgemein= apostolisch= morgenländischen | Kirche | zum Gebrauche der moldauisch= und slavisch= nicht | unirten | Jugend, | welcher von dem hochwürdig nicht unirten bischöflichen Sinodus zu Karlowitz im Jahre | 1774. besätigtet, | und | ist mit Bewilligung der hochlöbl. Landesstelle mittest | hoher Verordnung vom 17. Sept. 1802, Zahl 27111. | mit Verbesserung und Uebersetzung in die Landes=sprache unter Aufsicht, und Fürsorge des Konsistoriums der k. k. Bukowina, neuerdings gedruckt worden. | Czernowitz 1804, | gedruckt bei Petrus Eckhardt, Buch. Preis=Vuchdr.

In-8° mic de 319 pagine și 2 foi pentru errata. Titlul este pe 3 pagine, în ordinea de mai sus. Textul este românesc și slavonesc pe pagina din stânga cititorului, pe două coloane, și nemțesc pe pagina din dreapta.

La sfârșit, p. 319, se zice că :

Acest deiznoavă typărit Catihisis s-au tălmăcit și s-au diorthosit prin Stefan Athtanasievici, întâiul slavenesc și moldovenesc canțilist al Consistoriumului K. K. Bucoviniî.

București : Biblioteca Academiei Române.

667. *Catechismul cel mare*, ed. III. Blaj 1804.

АБЪЦЪТЪРЪ КРЕЩЕНЪЕКЪ | Сѿс | КИТѢХИЕМЪА ЧЕЛ
МЯРѢ | КС атревѣрѿи, шѿ Рхепѣнесрѿи. | Яакхтѣнт шѿ атокмѿт, шѿ акѣм | атрѿа
ѿарх прии Протопопѿа Нострѿ | ѿ Дирѣктѿрѿа Школлеѿр Нормалнѣ-шѿ Б Я-
С ЯЛ І Е НЪ М Е Ш де нос ѿшевѿт | шѿ кѣ стѿхѣри днн Сфѿита Скриптѣрхъ |
ѿдѣсѣ атхрѿнт, шѿ рхвнджасѿнт кѣ Бла-гославкѿнѿа Сѣелѣкнѿцѿи салѣ Прѣ Аѣминѿ-
тѣсѿи, шѿ Прѣ Сѿсѿиѿѿтѣсѿи Д: Д: | І СѿИИИ Б С Ѣ | Влхдѿнкѣсѿи Фхгхрѿлѿшѣсѿи,
шѿ ѿл Ке- сѿрѿѿн Крхѿиѿи Мхрѿиѿи Сфѣтннкѣсѿи | днн лхсѿнтрѣ. Тѣпхрѿнт. | А БЛѿЖЪ. |
КС Тѣпѿрѿѿа Схминѿрѿѿѿи. | сѿвд.

In-8° de 2 foi și 150 pagine.

Arătarea cuprinsului începe pe verso titlului, urmează pe foaia a doua și se termină pe ultima față nepaginată a cărții.

București : Biblioteca Academiei Române. - Cernăuți : Biblioteca Facultății de Teologie.

668. *Mineiu mare*, Buda 1804—5.

МИНЮА ЛУНИА ЛУИ СЕПТЕМВРІЕ. Кѿреле маѿ атхю сѿс фѣст тѣ-
пхрѿнт тхлхчѿнт прии некоиѿцелѣ Прѣ Осѿѿиѿѿѿѿлор Сѿпѣкѣпѿи ѿ Рѿхминкѣсѿи К С-
С ЯР І Е шѿ ФИЛ ЯР Е Т. Пѿрх акѣм ѿдоѿѿ оарх дѣпх ѿзкѣдѣл чѣл ѿдѣвхрѿт ѿл
Минѿюѿѿи чѣсѿи Мѿре дѿт ѿ тѣпѿрѿѿѿи ѿ зѿлеле прѣ ѿнхѿѿѿѿѿѿи А пхрѿт ѿл Ро-

ланилор ши ѿпостоанчѣск Край ФРАНЦИСК ал ДОНАѢ. КС Блгословенїа
Єдлєнїцїй Єале Прѣ Осфїнцитсаш Дѡмн ЄТЄФІН ЄТРАТІМІРОВИЧЬ,
ѿрхїенскопска ши Метрополитска Еписеричїй Рхсхрїтсаш днн Карлоккц.

Ⲡ БУДА. Єас тунхрїт ⲁ Крхѡска Тупографїє ⲁ Оункерснтхїцїй днн Піца.
Ла ѿнса дела Хѣ ⲁѡѡ.

N'am văzut exemplare. Titlul ne-a fost comunicat de d. Al. Creciunescu, preot în
Chinez (Banat).

Este de sigur ediția pentru Ardeal și Țara Ungurească a Mineiului descris mai jos
sub anul 1805 (n° 681).

Tot în 1804 s'au tipărit, după cum ni se comunică, și lunile Martie, Aprilie, Maiu,
Iunie, August, Octomvrie și Noemvrie. Mineele pe Dechemvrie, Ianuarie, Fevruarie și Iulie
s'au tipărit în 1805.

669. M. Neustädter, *Ultuirea vărsatului*, Sibiu 1804.

КСКЖИТ ПЕСКЪРТ ДЕСПРЕ ОУЛТЪНРѢ ВЪРСАТЪСАШ ДЕ КАКЪ СПРЕ АТХРИРѢ ПНИМІЙ
ПЕНТРЪ ТОЦІЙ ПЪРНИЦІЙ ДНН ЯРДѢЛ, АНЄЗАТ ДЕ МНХАНА НАЙЦЕТЕР ПРОТОМЕДИКСА ⲁ
МАРЕЛЕ ПРИНЦИПАТ АЛ ЯРДѢЛЪСАШ. Ла Іоанн Барт, 1804.

Popp, *Disertație*, 33.

670. Octoih mic, Cernăuți 1804.

ЌКТОЙХОЄ | ⲁДЕКЪ | ѠЄМОГЛІЄНІК | Єѡтрактїк днн ѡктоїхосса чел
ларє | ѿ ЄФІНТЪЛЪШ ІѠІН ДІМІЕКІН, | Карє прии Благословенїє Прии-
мирїи | ЄФІТЄШ | Єоборничєщїй ши ѿпостолєщїй | Бєскрїчїй ⲁ Рхсх-
рїтсаш | кс сфнцїнїє ⲁтхрїт фїнд, | ѿксм дє ѿзноакъ сѡс тунхрїт | Ⲡ ѿнса
дела ѿдѡм ѡткї. | ѿрх дела Нащєрє Мжнтснтѡрюаш Христос. ⲁѡѡ. | Ⲡ Тупо-
графїє К: К: БСКОВІНІЙ | Ла ЧЄРНЪЩЦІЙ | При(н) Тупографска Петрс Єкард.

In-4° mic de 2 foi, 162 pagine și 1 foaie. Tipărit cu negru și roșu.

Pe verso titlului încep : «Pildele învățaturii către cetitoriu», urmând pe pagina ur-
mătoare, unde se mai afla o «Osebită învățatură pentru paza omului». Pe ultima pagină
a foilor liminare, adica în fața textului, se află reprezentat Sf. Ioan Damaschinul într-o
gravură semnată : M. F.

București : Biblioteca Academiei Române.

S. Fl. Marian, *Inscripțiuni de pe manuscrise și cărți vechi din Bucovina*, I (Suceava
1900), 34.

671. Octoih mic, Iași 1804.

ОКТОЙХОЕЪ | ⲁДЕКЪ | ѠЄМОГЛІЄНІКЪ | ѿксмъ ѿрхїш тунхрїтк
Ⲡтрѡ ѿ доѡѡ Домнїє ѡнчѣ | ⲁ прѣ лсминѡтсаш ши прѣ ѿнхлѡцѡ-тсаш нѡстрѡ
Дѡмнъ | ѿЛЄѡІНДРЪ КЄНЄТІНТІН | МЪРЪЗЪ БОЄБОДЪ. КС Блг-
гословенїа ши кс тоѡтх кїєл-тсѡла Прѣ ѡсфїнцитсаш Митропо-лїтк ѡл Молдѡ-
кїєй | КВРІЪ КВРЪ ВЄНІЙМІНЪ. | Ла ѡнсал дела нащєрѣ лш Хѣ: ⲁѡѡ. |
Ⲡ Єфїта Митрополїє ⲁ ѿш. | Дє Герѡсімъ Ієродїѡконъ Туп.

In-4° de 1 foaie, 188 pagine și 4 foi. Tipărit numai cu negru, cu 21 rânduri.

Pe verso, o gravură de *Simion* reprezentând pe Maica Domnului.

În foile nepaginate dela sfârșit se află irmoasele și axioanele în grecește, tipărite
cu litere cirilice. În unele exemplare axioanele lipsesc.

București : Biblioteca Academiei Române.

672. Psaltire, Sibiu 1804.

Ψ Α Λ Τ Η Ρ Ξ | Πρρορόκσαση | шн Ѡпзрѣтсаши | ДѢНД | τνπχρήτκ, | ⚡ зн-
 леле прѣ лсминѣтсаши, шн | прѣ ѣнхлѣцѣтсаши | Ѡпзрѣт | Ф Р Ѣ Н Ц Ѣ Г К Ѣ Г | Ѣ Л |
 Д Ѣ Ѡ Ѣ Л Ъ.

СѢБІЇ, | ⚡ Τυπογραφία λση Ἰωάννη Βάρτ. | 1804.

In-8° mic de 286 pagine. 28 de rânduri. Pe verso titlului se află chipul lui David.

București : Biblioteca Academiei Române.

673. Șincai, *Epistola ad Ioannem de Lipszky*, Buda 1804.

E P I S T O L A | GEORGII SINKAI de EADEM | ad | Spectabilem |
 et | Clarissimvm Virvm | IOANNEM de LIPSZKY, | Capitanevm Caesareo-
 Regii Regiminis | Eqvestris Hvngarici, Qvondam | Vécseyani, nvc Hasso-
 Hombvrgensis, | Ма р р а е G e o g r a p h i c a e | Prouinciaram ad S.
 Coronam Regni Hungariae | pertinentium Elucubratorem. | B V D A E,
 Typis Regiae Vniuersitatis Pestanae. | 1804.

In-8° mic de VI + 9 pagine și o tabelă.

Titlul pentru intrarea în materie este acesta :

TABELLA | docens modum scribendi | Valachice, litteris tam Cyrillianis, |
 quam Latinis.

Prefața :

Spectabilis, et Clarissime Vir!

Quod desudans in Opere, cuius merces erit gloria sempiterna, me TIBI vix de nomine antea notum accesseris, consuluerisque, qualiter Valachica Ciuitatum, Oppidorum, Pagorum, Praediorum, aliorumque locorum nomina, ad Popularium meorum captum, litteris Latinis exaranda putarem? pro eo ac debui, condescensionem TVAM maximi aestimaui, ceu qui in perficienda eadem natione Valachica a triginta, et pluribus annis pariter desudo.

Inter reliquos meos labores, quos ab anno 1774. Romae, Viennae, in Transyluania, et hic Budae ac Pestini collocaui in eruderandis, colligendis, et concinnandis Annalibus vniuersae Nationis Valachicae (quos intra bienium Orbi litterato spectandos daturum me, spero) non defui, media quaerere, quibus Morum, et Ingenii cultura inter Valachos tanto facilius prouehi queat.

Propterea anno 1780. quo Viennae morabar Iussu Altissimo, Grammaticam Daco-Romanam tunc primum inceptam a Cl. P. Samuele Klein de Szád, locupletau, atque in ordinem reduxi, typisque edi curauimus, dein Altissimo Iussu immortalis memoriae Augustissimi quondam Imperatoris Iosephi II. Libros pro Scholis Valachicis partim verti, partim proprio Marte composui.

In qua mea occupatione non tam pruritu aliquo res nouas introducendi, sum quippe antiquitatis obseruantissimus, quam necessitate adactus, quò Grammaticam Valachicam componere queam, sedulo inquisiui in corruptelam Linguae Valachicae a materna Latina, et sororia Italica, litterasque auitas, Latinas nempe, ad analogiam Inclytae Nationis Croaticae, aliarumque

in vsum Ciuilem solum (nam in Ecclesiasticis retinendas esse Cyrillianas, quis non videt?) reducere studui eo fine, quò facilius Grammatica ad certas, paucioresque regulas exigi possit, quod cum Cyrillianis characteribus obtineri nequaquam potest.

Pro cuius asserti maiori euidencia ad TVVM, SPECTABILIS, ET CLARISSIME VIR! postulatam sequentem adnecto Tabellam.

La pagina 6 :

E mille veroscribentibus ad amussim scribentem vix vnum nominare queo, est enim Cl. Pater Samuel Klein, quantum iudicare possum, inter modo viuentes apprime gnarus linguae Valachicae, est Reuerendissimus Episcopus Argiensis in Valachia Transalpina (quos Cl. Dominus Ioannes Molnar de Müllersheim Menelogii Maioris emendatores prae caeteris elegit) sane bonus Valachus, ast et hi ambo summi inter Valachos nominis viri (mihi parcant) in suis emendationibus quot non commiserunt errores orthographicos? non ob inscitiam, aut ignorantiam, sed ob difficillimam litteris Cyrillianis scribendi methodum.

La sfârșit se află semnat :

Georgius Sinkai de Eadem, AA. LL. Philosophiae, et SS. Theologiae Doctor, emeritus Scholar. Director, et actualis Corrector Typi Valachici penes R. Typographiam Universitatis Pestanae.

București : Biblioteca Academiei Române.

674. *Strastnic*, ed. III, Blaj 1804.

СТРАСТНИКЪ | ЫКСА атрѣа ѡарз ѡшезѡт | ѡн Тѡпхрит, дѡпк ржн-
дѡла | Бескрѡчѡй Рхехрѡтсѡсѡй. | Сѡит Стхпжнѡрк Прѡ Ынхл-цѡтсѡсѡй Ыпхрѡт ѡ
Романиѡр | ФРЪНЦНЕК ЫЛ ДОЙЛЪ | Краѡсѡсѡй Ыпостолнѡчѡ: Маре прин-
ѡп ал Ырдѡсѡсѡсѡ, шѡ чѡле лѡатѡ. | Кс Бѡленѡа Сѡсѡленѡѡй салѡ | Прѡ лѡминѡтсѡсѡй,
ѡн прѡ Сѡфѡ-цѡтсѡсѡй Дѡмнѡсѡй Дѡмн | ЫСЪ ЫНН БСЪ ББ. | Блхдѡкѡл Фхгхрѡ-
шсѡсѡй | Ы Блаж лѡ Мѡтроспѡлѡе. | ѡнѡл Дѡла Нѡцѡерѡк лѡ Хѡ ѡѡд. | (Кс Тѡпѡрюлѡ
Сѡемнѡрюлѡсѡй).

In-folio de 1 foaie și 218 pagine. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 42 de rânduri. Titlul încadrat într-o gravură cu compartimente. Pe verso titlului o altă gravură semnată : J. E.

Fără prefață.

București : Biblioteca Academiei Române.

675. *Teologhie dogmatică*, trad. de Dimitrie Caian și alții, I—III. Blaj 1804—11.

ΘΕΩΛΟΓΙΕ | ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ | Дѡпк Ывхцхтѡра бѡнѡлѡр кредѡнѡчѡ-шѡ
Дѡсѡлѡй Ытхкѡмѡтх, кс лхртѡсѡ-рѡй дѡн с: скриптѡрх, шѡ дѡн сс: | Пхрѡнѡѡй Ытх-
рѡтх спрѡ Ывхцхтѡра | Клѡрѡсѡсѡй чѡлѡсѡй тжнхр Рѡлжнѡск ѡшх-зѡтх шѡ Тѡпхрѡтх. |
Кс Блѡгосѡлѡкенѡа Сѡсѡселѡнѡѡй салѡ | Прѡ лѡминѡтсѡсѡй, шѡ прѡ Сѡсѡфѡ-цѡтсѡсѡй Дѡм-
нѡсѡй Дѡмн. | ЫСЪ ЫНН БСЪ ББ. | Блхдѡкѡл Фхгхрѡшсѡсѡй. шѡ ѡ Прѡ | Ынхлѡцѡтѡй

Кесару Крзѣпий Мхрїмї | Єфѣтнїк днї лхснтрє. | Картѣ ѡтже. | Ж Блѣж лл Мн-
трополїе ѡнѣл ѡлѣд. | Кє Тупарюл Ємїнарїюлѣнї.

3 vol. in-8° mic de câte 1 foaie pentru titlu și 471, 402 și 478 pagine. La vol. II și III lipsește numerotația volumelor. La vol. III se adaugă la titlul Mitropolitului: «a mărit ordinului al II Leopold Comendator».

Prefața este tipărită și în fruntea volumului II. Din ea extragem următoarele:

Cuvânt înainte.

Nu trebuie a ne mira de aceia, fraților, că Dumnezeu au oprit pre cei lenevoși întru agonisire științii, în lege veche, să nu între întru Sfânta Sfin-
telor, (la Ozeia, cap 4, stih 6), fiindcă a clericilor deregătorii aceia fire au,
cât nu ăaste cu puțință să le plinescă, de nu vor împreuna cu evlaviia și
știința. Că nu ăaste destul, ca cu sângură evlaviia și ne vinovăția numai
să fie spre pildă luminoasă în Beserică, și prin rugăciuni și jârtfe să cîară
daruri dela Dumnezeu; ci ăaste de lipsă fără de aceia, ca pre norodul șie-ș
încredințat să-l învețe sfintele Taîne și cele lalte dogme ale credinței a le
cunoaște, cu un cuvânt toată pravoslavnică lege a o tâlcui; le ăaste de lipsă
știința mai vârtos, când vor ședé pre scaunul cel de judecată, ca dreptă
judecată să facă celui ce să pocăiaște, ca nu cumva împotrividu-să a lor
judecată sfinteї Scripturї și sfintelor Canoane, spre a sa și a altora perire
să fie. Gréle sânt acéste cu adevărat, dară încă mai la multe să îndatoréște
clericul că primind statul preoției, să face ca un privilegioriu strădalnic
în Beserică; de pururé dară trebuie să priveghiăze, ca să nu să facă
Besericii ceva scădere schimosându-să adevărata credință, sau stricân-
du-să năravurile cele bune a pravoslavnicilor. De aciia cât nu trebuie
să se lupte cu fățarniciї aceia carii tot întru micșorare și scăderé Besé-
ricii și a credinței să străduesc? Iară spre aciasta câtă știință nu le ăaste
de lipsă? . . .

Acıastă mare lipsă a științei bine cunoscându-o și Exsellenția sa, pré
luminatul și pré osfințitul al nostru Episcop și stăpân pré milostiv, și de
pururé fiindu-i în inimă scrise cuvintele S. Pavel Apostolul (cătră Tit. cap.
1, stih 7), ca să rânduiască preoți prin sate, carii să fie destoinici a dogeni
și a învăța, el însuș cu a sa nespusa sârguință n-au pregetat a așază în-
vățătura despre Taîne și cu a sa chieltuială în anul 1801, spre folosul cle-
rului rumânesc a o tipări; iară după aceia, văzând a fi de lipsă ca batăr
pe scurt învățătura și despre cele lalte dogme ale credinței în limba ru-
mânescă să să tipărescă, părințește s-au milostivit a încredința și a porunci
acest lucru Preotului Dimitrie Caian cel tinăr, profesorului Theologiei, care
cu toată sârguința apucându-să de lucru, și cu ajutorința altora au și plinit
după a sa puțință acé milostivă poruncă spre binele de obște dată. Drept
aceia, carii năzuiți la trépta preoții, luați în nume de bine aciastă puțintică
stredanie, și vă siliți a învăța céle pusă înainte, știind că și voao și noro-
dului pravoslavnic sânt de lipsă și de folos.

București : Biblioteca Academiei Române.

1805.

676. V. Aaron, *Patimile și moartea a Domnului și Mântuitorului nostru Is. Hs.*, Brașov 1805.

П Ы Т И М И Л Ё,
ш ѝ
М О Я Р Т Ъ
а ДѢНСАШЪ, ш ѝ МѢНТСИ-
ТѢРЮСАШЪ НѢСТРЪ
І Ѣ Х Ѣ.

†
Ⲡ ⲄⲦⲏⲭⲣⲓ ⲁⲗⲕⲧⲦⲏⲧⲉ ⲉⲛ Ⲉⲁⲥⲏⲗⲓⲉ
Ⲣⲁⲣⲟⲛ Ⲣⲁⲕⲟⲕⲁⲧ ⲗⲥⲣⲁⲧ ⲡ ⲙ.
Принц. аѡ Ⲣⲣⲁⲕⲁⲥⲁⲥⲏ.
Ⲕⲥ Ⲅⲗⲟⲃⲟⲛⲓⲗⲁ ⲉⲗⲁⲣ ⲗⲁⲏ ⲗⲁⲣⲓ.
ⲧⲏⲛⲣⲓⲧⲉ ⲕⲥ ⲧѢⲗⲧⲁ ⲕⲓⲉⲗⲧⲦⲁⲗⲁ ⲉ. Ⲕⲩⲣⲓⲥ
Ⲕⲟⲥⲧⲁⲛⲁⲛ Ⲉⲟⲕⲏⲕ.
Ⲡ ⲧⲏⲣⲟⲣ. ⲗⲥⲏ Ⲓⲉⲗⲟⲣⲧⲉ ⲉⲛ ⲨѢⲃⲉⲗ.
Прин Михаил Дѣр.
1805.

In-8° mic de 2 foi și 432 pag.

Prefața «cătră cetitoriu» e semnată de Vasile Aaron, procurator, și datată : Sibiu 29 Octombrie 1804.

Scrierea este în versuri de 7—8 silabe, rimând câte două.

București : Biblioteca Academiei Române.

677. Ioan Bobb, *Carte de învățături creștinești*. [Partea I—III], Blaj 1805—1806.

К Ы Р Т Ё | ДѢ ЛѢЦЪТЪРЪИ КРЕЩЕНЦИИ, | Дѣспре дѣшертхчшнк ѡѡмѡи,
ш ѝ ⲁⲧⲟⲣⲓⲗⲁ ⲡⲙⲥⲁⲥⲏ ⲡ ⲕⲣⲓⲉⲛⲉ ⲉⲛ | ⲉⲧⲁⲧ ⲁⲛⲏ ⲄⲄ. ⲄⲕⲣⲏⲧⲦⲣⲓ ⲕⲥⲗⲕⲉ, ш ѝ ⲗⲧⲣⲓⲧⲉ
ⲡⲣⲉ | ⲉⲕⲥⲣⲧ ⲡⲉⲛⲧⲣⲥ ⲗⲁⲏ ⲗⲉⲥⲏⲉ ⲗⲧⲗⲁⲕⲟⲣⲉⲕ, | ш ѝ ⲡⲣⲟⲕⲟⲛⲉⲕⲗⲁ, ⲡⲣⲉ ⲗⲓⲗⲗⲁ | ⲣⲥⲙⲗⲏⲕⲉⲕⲁ
а- шⲉⲗⲁⲧⲁ ⲉⲛ | ⲡⲣⲕ Ⲅⲥⲑⲏⲛⲏⲕⲓⲧⲥⲗ, ш ѝ ⲡⲣⲕ ⲗⲥⲙⲏⲗⲧⲥⲗ ⲉⲟⲙⲏ | Ⲅⲉⲗⲉⲛⲏⲕⲓⲗ ⲉⲛ | І Ѣ Ѣⲏⲏ
Ⲉ Ⲉ Ⲉ. | Ⲓⲗⲁⲛⲕⲥⲗ Ⲓⲗⲕⲣⲁⲥⲁⲥⲏ, ш ѝ а ⲡⲣⲕ ⲗⲏⲗⲁⲧⲉⲓ Ⲕⲉⲥⲁⲣⲱ | Ⲕⲣⲗⲉⲛⲏ ⲗⲕⲣⲓⲗⲏⲗ
Ⲅⲑⲕⲧⲏⲏⲕ ⲁⲛⲏ ⲗⲗⲥⲏⲧⲣⲥ. | ⲧⲏⲛⲣⲓⲧⲁ ⲡ Ⲉⲗⲁⲗ ⲗⲁ Ⲙⲏⲧⲣⲟⲡⲱⲗⲓⲉ. | Ⲣⲏⲏⲥⲗ ⲉⲗⲁ Ⲓⲉ ⲗⲁⲗⲉ.
Ⲕⲥ ⲕⲓⲉⲗⲧⲦⲁⲗⲁ, ш ѝ ⲧⲏⲡⲁⲣⲓⲗⲁ Ⲅⲉⲙⲏⲗⲁⲣⲓⲗⲏ.

3 vol. in-4° de : 4 foi, 451 pagini și încă 3 pagini pentru partea I ; 4 foi, 418 pagini și încă 1 foaie pentru partea II, și 4 foi, 451 pagini și iar 3 pag. pentru partea a treia.

Partea II este tipărită în 1806, iar a treia are însemnat pe titlu anul 1805, ca și partea I.

Pe verso titlului câte un epigraful. In celelalte foi liminare, aratarea cuprinsului.

In fruntea părții I este următoarea prefață :

Cătră cetitorii.

Măcar că mai pre la toate biserecile să află căzaniile vechi cu învățatură pe toate Duminecile și sărbătorile peste ann așăzate, dintru acăroră cetanie mult poate învăța norodul bun credincios ; totuși, fiind că acélé învățături sânt mai lungi, cât, când aude parté din dărăpt, cé dintâe e uitate, dară și almintrile acélé învățături după modrul oratorilor, cu rumânie

Urmează apoi :

Prologul.

Precum nu poate stumahul fără de mâncare, peștele fără de apă, omul fără de văzduh și creșterile fără de agreabila căldură a soarelui, la țelul său să sosască, așa nu poate nici soția omenescă, fără de stăpânire să pestescă. Fiind dară, că noi bine vedem, și iscusința ce de toate zilele cliișar ne dovedește, precum că fără de stăpânire și fără de diregătorie nici un bine nu să poate iscodi, nici iară bunanorocire să poate îndrept ține; căci amară și cu multă nesigurație iaste viața omenescă întră noroade varvare și sălbatece, unde nu poate omul zice: «Acésta e al meu» și unde cel mai puternic poate face rău și violenție numai de va vré. Acesté toate arată precum stăpâniré și diregătoriia spre folosul și binele cel de obște hotărite și întemeiate sânt. Drept acéia datorî sântem noi ași cinsti stăpâniré, a fi ei plecați și cu toată inima a o ascultă și a împlini poruncile ei, căci ia priveghéză neîncetat pentru bunul și sigurația noastră, luând pildă și oglindă aplecăciunii pre învățătorul cel ceresc și mântuitorul, ce zice: «Dați Chesariului ale Chesariului, și ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu».

Pe pagina nenumerotată de la sfârșit:

Observație.

Pricina luării a zicerilor streine, care le-am vârat eu întru cărticica acésta, să va vedé întru un slovariu (Wörterbuch) mic, care voiu eu încă în anul acesta, în limba ce nemțescă, serbescă și ce românescă, pentru școalele céle militarești să dau în tipariu.

Obradovicî.

Vezi și sub anul 1806.

București : Biblioteca Academiei Române.

681. Mineiu mare, I-XII, Buda 1805.

М И П Е Ю Л | ЛЪНІЙ ЛЪЙ СЕПТѢМРІЕ | Kárele mai înainte caș fôst tv-
pъrît tzalmzchît prin | weждѣм шй келтсала ѣвнтѣрюлшй де Дѣнезѣс Ѣпи-скѣп
ѣл Рѣминксалшй | Ф И Л А Р Ѣ Т . | Иръ ѣкъм къ вѣл шй Балгословѣнѣл прѣ сѣици-
тсалшй | Митрополѣт ѣл Оуггровѣлѣи | К V P I X K V P Д O Г I O E Й | caș май
ѣдрѣнтѣт лѣ тзлмзчѣре де мѣлте грѣшѣле, | ѣ зѣлеле Мъриѣй сѣле Домнѣлшй Църѣи
Рѣмѣнѣишй | I O A H H K O H C T A H A H H Ѧ Л Ѣ Ѣ A H A P X | V П И Л Я H T
E O Ѣ E O Д . | prin | Ѣсждѣм смѣрѣтсѣлшй Ѣпискѣп ѣл Ѧрѣишѣлшй | K V P I Ѣ Ѣ H Ф .
Ѧ БѢДѦ . | Caș тѣпърѣт ѣ Крѣлска Тѣпографѣе ѣ Оѣникерсѣнтѣ-цѣи дни Пѣца лѣ
Ѧишѣ делѣ X Ѣ ѣѣѣ.

12 vol. in-folio Tipărite cu negru și roșu, pe două coloane, cu caractere de doua mărimi și cu 41 sau 48 de rânduri în coloană.

Volumele poartă o numerotație dela 1 la 12, însa nu pe titlu, ci numai în forma de signatură a coalelor din fiecare volum, începând cu luna Ianuarie.

Mineele dela Octomvrie la Fevruarie au în titlu numele Episcopului Filaret; iar cele dela Martie la Septemvrie pe al Episcopului Chesarie.

Ianuarie are 4+221 foi; Fevruarie 6+140; Martie 4+126; Aprilie 4+120; Maiu 4+127+3; Iunie 3+105+1; Iulie 3+150; August 4+147+4; Septemvrie 6+205+4; Octomvrie 3+175; Noemvrie 3+191; Dechemvrie 3+193.

Din această carte cunoscută sub numele de Mineiul din Buda, s'au tipărit două rânduri de exemplare, unul pentru Ardeal și Țara Ungurească (v. mai sus n° 668) și altul pentru Țara Românească, numele suveranului și al Mitropolitului fiind deosebite.

Ca bază a acestei ediții s'a luat Mineiul dela Râmnic a Episcopilor Chesarie și Filaret, introducându-se schimbările arătate în «Inștiințarea» Episcopului Iosif al Argeșului, care se reproduce mai jos, după volumul pe Septemvrie. În ediția dela Râmnic prefața volumului pe Septemvrie lipsește în toate exemplarele văzute. O reproducem aci. Celelalte prefețe sunt reproduse după ediția din Râmnic.

Innaintea cuvântare.

Când soarele, ochiul zidirilor, în luna aciasta vine asupra zodiei cum-penii și potrivește zioa (cu) noaptea, ce bucurie nu pricinuiște la toți de obște? Pentru căci fiind ce mai întâiu a toamnei, și mai înpodobită și mai bogată de tot feliul de roade, îndestulează pre toți, și îi face a uită ostenelele zădufului verii trecute, și îndemnă a să apucă de ale anului viitoriu cu bună nădejde.

Aciastă lună, ce iaste a șepté dela Martie, la Evreii, mai nainte de robia Vavilonului, să zică Athanim, iară după robia Vavilonului Tier, întru care, în tot anul după adunare roadelor pământului, face ei praznicul cor-turilor, mulțemind lui Dumnezeu. Și aciastă praznuire o face pentru adu-cere aminte a petrecerii în pustie în patru zeci de ani, și pentru că prin multe scârbe și ostenele au intrat în pământul făgăduinței.

Vrednică de însemnare eră la dânșii și pentru aciasta, căci ave știință din sfânta Scriptură, că întru aciastă lună corabia lui Noe după încetare potopului, au stătut pre Munții Ararat.

Și pentru căci Marele Proroc Moysi în zilele ei, după ce au priimit al doile tablele legii, pogorându-se din Munte, au avut fața proslăvită, de nu au putut ei să caute spre dânsul.

Încă și pentru căci întru dânsa s-au început Cortul mărturii în mun-tele Sinaî. Și pentru căci în zilele ei Arhiereul cel mare odată în an intră în Cortul cel mai din lăuntru, care să numiă sfânta sfintelor, și aduce jărtvă mai întâiu pentru sine, apoi pentru norod, care întru aciastă lună să adună în Ierusalim, și să curățiă de păcatele atot anul: și aduce arderé ce de tot Domnului.

Și pentru căci întru dânsa s-au sfințit pre luminata, și pre slăvita Be-serica lui Solomon, și Sycriul legii s-au adus întrânsa.

Asemené și pentru căci dela dânsa să începe numărul ce să tindé până la cincî zeci de ani, după porunca Domnului, că numărând șepté săptămâni de ani, din care să adună patru zeci și noao, praznuia anul al cincî zecile, care să numiă la dânșii Iovileos.

Iar de cătră Romanii, luna aciasta s-au numit September, care va să zică a șapte dela Martie, dela a căriia zi din tâiu Avgust Chesariul au pus începeré indictionului pentru pricina dăjdilor dela supuși, precum arată istoriia. Iară la Grecii de cătră Machidoneni s-au numit Gorpieos și de cătră Athinei, Memactirion, pentru că în zilele ei face sărbătoare, pre care o numiă Memactiria, întru cinste lui Dios (Iupiter), băsbind ei că acest Dum-nezeu al lor amestecă și turbură pământul.

Iar la noi iese cinstită luna aciasta pentru sfintele praznice, care să săvârșesc, nu întru cinsté lui Dios celui băsnuit de Ellinî, ci întru slava adevăratului Dumnezeu, făcătorului tuturor, carele, numai căutând spre pământ, îl face de să cutremură.

Precum și Indictionul, nu pentru căci s-au legiuit de Avgust Chesariul îl priimim, ci pentru căci Domnul nostru Iis. Hs., în zioa aciasta (caré să prăznuia și de Romanî) au intrat în synagoga Evreilor și au cetit cuvintele Isaiei Prorocului, care s-au împlinit întru dânsul, precum scrie Luca Evangelistul. Care prăznuire a Indictionului s-au așezat de sfântul sobor cel din tâu dela Nichea, ca o ephî de slobozeniia Creștinilor, după ce Marele Constantin au biruit pre Maxentie tyranul și au luminat lumé cu buna credință; întru a căruia împărăție prin sfânta Elena, maică-sa, s-au aflat și cinstita cruce, a căruia înnălțare cu bună potrivire s-au făcut în luna aciasta a zodiei cumpenii, de vrême ce și cinstita cruce au fost cumpăna dreptății între doi tâlharî, ce au fost răstigniți cu Hs.

Dela acest sfânt Sobor al Nicheii până mai nainte de cădéré împărăției Creștinești, din véc în véc s-au pus în bună orânduială slujbele sfinteî Beséricî, de sfinții făcătorii de Canoane și scriitorii de cântări ale Praznicilor Stăpânești și Domnești și ale pomenirilor sfinților, ale celor ce mai nainte de lége, și în lége au bine plăcut lui Dumnezeu, și ale celor ce după veniré Fiului lui Dumnezeu la noi, l-au priimit pre dânsul, și după înnălțare lui la Ceriuri au mărturisit Numele lui înnainté tyranilor. Și cu un cuvânt ale tuturor celor ce în multe chipuri au strălucit întru bunătăți, acărora slavă ce vor să aibă în vécul viitoriu, pre cât au fost cu puțință firii omeneshi a suferi, o au arătat Domnul nostru celor trei Ucenici cu schimbare feții în Muntele Thavorului; apoi și în sfintele Evanghelii zicând: «Atuncé dreptii vor străluci ca Soarele, întru împărăția Părintelui lor», și iarăș pentru slugile céle înțelepte: «Că-î va pune să șeză, și trecând va sluji lor», și cătră Apostoli: «Că vor ședé la masa lui întru împărăția lui și pre doasprezece scaune, judecând celor doasprezece seminții ale lui Israil». Asemené și grăitorul de Dumnezeu Apostol zice: «Au nu știți că sfinții vor să judece lumé?»

Iară cumcă să cuvine noao să cinstim pre Sfinți, arătat să face din cuvintele Prorocului, și împăratului David, carele zice: «Iar mie foarte îmi sânt cinstiți priiateniî tăi, Dumnezeule», și propoveduind stăpâniré lor asupra dracilor, a trupului, a lumii, și a stihilor, adaoge zicând: «Foarte s-au întărit stăpâniile lor». Iară pentru mulțimé lor zice: «Număra-voiu pre dânsii și mai mult de cât năsipul să vor îmulți». Iar cum să cuvine noao să-î cinstim, ne învață sfântul Cuviosul Părintele nostru Ioann Damaschin, cel mai ales dintre sfinții făcătorii de Canoane, zicând: «Să cuvine să cinstim pre sfinți ca pre niște priiateni alui Hs., ca pre niște fiși și moștenitori alui Dumnezeu». Și după altele multe, adaoge zicând: «Câte ai fi făcut ca să afli ajutoriu, carele să te ducă pre tine la Împăratul cel muritoriu, și pentru tine cuvânt să pue cătră dânsul? Dar pre apărătorii némului omenesc, pre cei ce fac rugăciuni pentru noi cătră Dumnezeu, oare să cuvine să-î cinstim? Așă cu adevărat, să cuvine să-î cinstim, Beséricî rădicând lui Dumnezeu

întru numele lor, daruri aducându-le, pomenirile lor cinstindu-le, și întru dânsle duhovnicește veselindu-ne, ca veseliiă să se facă cuviincioasă celor ce ne-au chemat pre noi, ca nu vrând noi să-i cinstim, înprotivă să-i mâniem. Că cu céle ce Dumnezeu să cinstéște, de acélé și robii lui să vor veseli, iar de céle ce Dumnezeu să mâhnéște, și ostașii lui să vor mâhni. In psalmi și în laude, și în cântări duhovnicești, și în umilință și milostenie cătră cei ce au trebuință, noi credincioșii să cinstim pre Sfinți, cu care mai vartos Dumnezeu să cinstéște».

Până aici sânt cuvintele sfântului Ioann Damaschin, din care ne învățăm, că nu sfinții au trebuință de cinstire noastră, ci noi avem trebuință de ajutorul lor, și cum că nu să cuvine a face pomenirile Sfinților cu mâncări și cu băuturi preste măsură, din caré să naște curviia, nici cu alăute și cu alte organe, și cu cântări necuivoase, și jocuri, ca nu în loc de a priimi vre un folos din pomenire lor, mai mult să ne osândim. Căci cinsté sfinților iaste urmaré vieții lor.

Deci după Praznicele stăpânești mai întâiu cinstim ale pré sfinteî Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoareî și pururé Fecioarei Mariei (din care al pré cinstitei Nașterii ei iaste întru aciastă lună, ca o începere a mântuirii noastre). Apoi ale fiește căruia sfânt în toate zilele preste an, cu ale căroră vitejii, isprăvi și nevoințe Besérica ca cu niște stéle nerătăcite așezate pre tăriiă ei cé înțelegătoare, luminat strălucéște, și cununa de doaosprezéce luni a anului, ca cu niște flori bine mirositoare din Raiul cel înțelegătoriu, pré frumos să înpodobéște, și făcătoriu vremilor și al anilor, cel ce iaste minunat întru Sfinții săi, după zisa Prorocului întru sfaturile lor, să și proslăvéște și de cătră toată suflaré să închină și să laudă.

Deci de vréme ce am pomenit la început pentru prăznuire Corrilor, ce să făcé la Evrei, și pentru înnoire Beséricii lui Solomon, că întru aciastă lună au fost, întru care și ale Beséricii Sfinteî învierii lui Hs. cu cuviință s-au așezat a să săvârși, datorie avem ca și noi să ne aducem aminte de înnoirile duhovnicești, și spre mai bine să ne schimbăm din zi în zi, până ne aflăm întru aciastă viață pré scurtă. Că nu atât numai pentru Besérica cé zidită din pietri și din lémne ne însuflețite, s-au orânduit a să face pomenire înnoirilor, cât mai mult pentru îndemnaré înnoirii duhovnicești a fiește căruia creștin, carele după cuvântul Apostolesc iaste Beserică însuflețită a Dumnezeului celui viu, precum poate vedé fiește cine cuprinderé slavei dela Hvalitele slujbei înnoirilor la treisprezéce zile, cum să cuvine a să înnoi omul.

Așa dar să ne înnoim, dezbrăcându-ne, după cuvântul Apostolului, de omul cel vechiu, prin pocăință și prin mărturisire curată, și să ne înbrăcăm în cel nou, prin lucrare faptelor bunc, ca eșind din viața aciasta îndreptați și gătiți, după ce vor strică corturile noastre (adecă trupurile ce purtăm). și după ce iarăși să vor rădică prin glasul trâmbiții ceii de apoi, să ne învrednicim a priimi rodirile ostenélelor noastre: prăznuind nu odată în an, ci fără încetare, nici în corturi și colibi stricăcioase ca Evreii, ci în lăcașurile céle nefăcute de mână, ale celor întâiu născuți. Cu darul și mi-

lostivire lui Dumnezeu celui în Troiță slăvit, că numai lui să cuvine slava, cinsté, și închinăciune, acum, și întru nesfârșiți véci ai vérilor: Amin.

Inștiințare.

Iar pentru tălmăcire Minéelor acestora pre limba românescă și pentru întâia typărire a lor, îndatorim pre fiește carele a vedé innainte cuvântă-rile lunilor Octovrie, Noemvrie și Aprilie, făcute de cei întru vécinica odihnă mai nainte mutați episcopi ai Râmnicului, Chyr Chesarie și Chyr Fylaret (carele și Mitropolit Ungrovlahiei au stătat), cari în vremile păstoriei lor au pus innainte oilor celor cuvântătoare ale némului românesc aciastă duhovnicéscă hrană, lăsându-și și după moarte nemuritoare pomemire. Cărora următoriu făcându-se cu râvna și cu osârdiia și Dumnelui, Domnul Ioann Molnar, Profesor al Academiei Clujului și Doftor de ochi în Marele Prințipat al Ardélului, i-au pus în lucrare typărire de al doilé a acestor cărți, pentru care am lăudat lucrul cel bun al bărbatului.

Dar fiind că multe greșale s-au întâmplat la typărire din tăiu, l-am sfătuit ca mai întâiu să facă îndreptare acestora, și așa să fie lucrul ostenélii sale desăvârșit, și, ascultându-ne, ne-au rugat, ca cu orî ce mijloc vom socoti să se săvârșescă aciastă mare trebuință iarăși aici, de unde și tălmăcire și typărire din tăiu s-au făcut. Și așa noi, cu voia și blagosloveniia pré osfințitului nostru stăpân, Mitropolitului Ungrovlahiei Chyriu Chyr Dosithei, puind în lucrare prin oameni cu știința amândurora limbilor, ellinești și românești, și mai mult prin ostenela unui pré cuvios părinte, ce au stătat și ucenic al acelor doi fericiți arhieriei, s-au îndreptat greșalele cele mai mari, cât s-au putut, atât cele din tălmăcire, cât și cele din typărire, însă aciastă lună și cu alte trei, Martie, Mai și Avgust au fost apucat de s-au typărit până a ni se vesti. Dar pentru a să ști că s-au cercetat și acésté, s-au pus la sfârșitul lor greșalele și îndreptările. Din care cele mai mici să pot îndreptă și acum, iar cele lalte să vor îndreptă la a treia typărire.

Drept acéia, cei ce vă veți întâmpla a ceti cu luare aminte, văzând oare care cuvinte nepotrivite cu cele dintăiu typărite la Râmnic, să nu socotiți întralt chip, ci că cu scopos blagocestiv s-au făcut îndreptare aciasta, pre cât s-au putut, osebit numai de oare care cuvinte, ci s-au schimbat la unele locuri de dior(tho)sitorii ce au fost la aciastă typărire de al doilé, care nu sânt prin știré noastră, precum iaste мзрѣт și мзрѣтѣ , înloc de сзкѣт și сзкѣтѣ , și ѣтрѣ înloc de ѣтрѣ , și altele pré puține după idiotismos al vorbirii țării Ardélului, iar nu vătămătoare la dogma credinții ceii pravoslavnice.

Să mai fie înștiință și aciasta, că unele slujbe ale unora din sfinți, ne fiind la Minéele cele grecești, nu s au cercetat, precum iaste slujba sfântului Visarion întru aciastă lună, a sfintei cuvioasei Paraschevii la Octovrie și canonul al doilé al sfântului Grigorie Decapolit la Noemvrie, și altele. Ci de s-ar află întrânsele greșale, nu vom fi supt grăire de rău, căci noi am urmat numai izvodului grecesc cu îndreptările tălmăcirii și ale typăririi.

Fii dar sănătoși în Domnul și priimiți cu bucurie aciastă ostenélă a

acestui răvnițoriu osârdnic, carele pentru folosul némului românesc și pentru podoaba sfințelor beserici le-au înnoit cu a doao typărire, și întru sfințele rugăciuni, nu uitați și pre cei mai nainte numiți părinți arhieriei, și pre cei ce s-au ostenit cu îndreptare. Și mai pre urmă de toți și pre mine, carele cât am putut m-am atins și eu cu degetul cel mic de ostențele acestora, care să poate socoti ca o picătură de apă cătră noianul mării. Inșă nădăjduesc că Dumnezeu milostiv fiind, priimște și pre cel mai mic dar, după proëresis al fiește căruia, precum au priimit cei doi bani ai văduvei ceii sărace, care numai atâta au avut. Al căruia dar să fie cu pravoslaviia voastră.

Smeritul Episcop al Argeșului,
Iosif.

București : Biblioteca Academiei Române.

682. Gr. Obradovici, *Aritmetica*, Buda 1805.

П о к з ц с њ р к | к з т р ж | Ѡ к ж ц х т с р л Г о к о Ѡ т е њ | с л ѡ | Ѡ Р Ї Ѡ М Е -
Т Ы К Ѡ | спре | трекѡицца Шкѡѡлеуѡ чѡлуѡ Рѡманѡиѡ | прин | Г Р И Г Ѡ Р Ї Ћ
Ѡ Б Р Ы Д О В И Ч , | Ѡ Шкѡѡлеуѡ Д Ѳ р ѡ к т ѡ р .

Ла БѡДѠ, | Ѡ Крѡѡска Тѡпографѡе Ѡ Оѡникерсѡтѡѡѡѡ | дин Пѡѡѡ. 1805.

In-8° mic de peste 90 de pagine.

Pe titlu, marca tipografiei Universității unguerești.

In foile liminare se află tabla cuprinsului și prefața lui Obradovici.

Inștiințare.

Socotind de câtă mare trebă iastă întru viețuire cé de commun învățatura socoatei, care nu numai ce întru nenumărate chipuri de soțialnica neguțătorie, în măestrii, în lucruri economicești, ci și însului plugariu, păcurariu și celui mai pregetat casnic de mare trebă iastă. Cătră aciasta încă ia luminéză simțirile, ascute duhul și face capacilă de toată judecaré lucrurilor înțălegeré și minté pruncilor. Pentru aciasta tare am priveghét și pururé priveghezi ca învățatura aciasta să se aducă de învățători școalelor acurat cu buna procopselă și cenuflucsie innainte. Care eu și binișor am ajuns, prefăcându-o încă la începutul diregătorii mele ceii de școale de pre limba cé nemțască și învățând pre învățătorii ceii mie încredințați într-ânsa, și printrânsii să inparte tinerimei. Inșă neavând încă cărți tipărite despre acéia, din scrisori cu mâina foarte greu și chintinel am lucrat. Pentru de a dobândi scoposul cel în commun dorit, cu inimă fierbinte am pohtit ca să pociu și aciastă de folos cărticică da în tipariu; inșă, neputând eu din inșă mé mijlocire a face aciasta, am fost silit a lăsă lucrul acesta jos până astăzi.

Descoperind eu mai nainte de vre o câte va zile gândul și dorința mé Domnului Pavel Ruja, unterlaitenant înpărătesc a reghimentului acestuia mărginatu valaho-illyricescu, me-au dat curajuita nădejde, ca numai să lucru eu, apoi dumnelui nu mă va lăsă în lipsă, întru toate ce sânt de spre folosul nației.

O înbucurare ca aciasta de la un patriot spre binele și înfrumusețare nației sale aplccat au pricinuit tipărire cărticichei aceștia, pentru caré mul-

țămăște, iubită a mé tinerime, zisului bun și milostiv patron, fiind încredințată, că ori-ce vei dobândi de acuma înaintea de la mine, inimii lui cei ce iubăște némul său pricinuire a da veș avé.

Obradovici Director.

Galați : Biblioteca Urechia.

683. Octoih mic, (Brașov) 1805.

Cele opt glasurî sau Octoihul cel mic. Tipărită cu cheltuiala D-lui kiriu Costandin Boghicî. Tipografia lui Gheorghie de Șobel 1805.

In-8° de 200 p., cu caractere cirilice.

J. Gross, *Kronstädter Drucke*, 102.

684. Orthographia latino-valachica, Cluj 1805.

O R T H O G R A P H I A
L A T I N O
V A L A C H I C A

*

CLAUDIOPOLI

Impress. Typis Coll. Reformatorum

Anno 1805.

In-8° de 1 foaie, pentru titlu, și 10+38 pagine.

Titlul pentru intrarea în materie este acesta : «Recta ratio litteris latinis valachice scribendi».

După regulele și observările gramaticale, urmează, cu o paginație nouă, o povestire intitulată astfel :

L U N T R E a d e A N T E a
intórsa
dòpa
G E S N E R
in
Romanie
pr' in
S. Ch.

Pe verso acestui titlu se află următoarea prefăța :

Romane !

Vediand quòt de chiár, înált, si sulléget extralucesce acest Nome, dòpa ce l'am desbraccát d'in flocce le lui Cyrilla, si l'am imbraccát in vestmente romanesci; indégna te a pòrtà acest Nome spre addeverátà tà láuda: deprende te a òrmà pássi ei acellui popor, in quòt te lássa a tá le împregiorstari, quáre pr'in fácte le sa le neadjuns miráte, 'au implut Lume a co acest in vécc nepresussit laúdát Nome: deprende te ti a questigà no nomái scutu l Carne ei: ci si pre a anim' ei pascere, de no mái mult in quálete nomái o particélla a viuaci' ei intórce: d'in quáre ti uá adjuge, de no mái mult o 'óra, quá se cetesci si Chartícicà acéstà: iar no quà un judecatorio,

ce măi vertuos qua un benevollitorio a Romaní lor. Valetó: In Clus. Ann. 1805, dí a 26. a lui Máio.

Atribuită lui Samuil sau Ștefan Kőrösi.

Blaj: Biblioteca Cipariu. — Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopoească.
Dr. Siegescu, *A román Helyesírás története*, Budapest 1906, p. 199.

685. Penticostar, Sibiu 1805.

ПЕНТИКОСТЪРІОН, | Че кспрінде ѱтрѡ сїне слѡжеа че ѱсз кѡ-
кїне: днн сѡїта шїѱ ѱмїннѡта ѱѡ- мїнекѡ ѡ Пѡцїнѡѡѡ, пѡнѡ ла ѱѡ- мїнека тѡтѡѡѡ
сѡїцїнѡѡѡ. | ѡкѡм | ѱтрѡ ѡчесташї кїп | тѡпѡрїт: | ѱ Зїлелѡ прѡ ѡмїннѡтѡѡѡ,
шїѱ прѡ ѡнѡцїѡтѡѡѡ | ѱнѡрат | Ф Р Ы Н Ц И Г К Ѣ Г | ѡл | ѱ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ. | Кѡ слѡ-
кѡзїнѡ Ч. Кѡнзїстѡрїѡм неѡчїнїт днн ѱрѡѡѡ.

ТѢѢѢ | ѱ Тѡпѡѡѡѡ ѡѡѡ Іѡѡнн Тѡрт. | 1805.

In-folio de 1 foaie și 362 pagine. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu caractere de două mărimi și cu 41 de rânduri în coloana plină, cu caracterele mari, și 50 de rânduri cu cele mici. Diferite gravuri cu inscripții românești. Cea din fruntea titlului are semnătura, cu caractere latine: *G. F. Sc.*

Verso titlului e alb.

Fără prefață.

București: Biblioteca Academiei Române.

686. Psaltire, Sibiu 1805.

Ѳ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ | Прѡрѡкѡѡѡ | шїѱ | ѱнѡратѡѡѡ | ѱ Ѣ Ѣ Ѣ | ѡкѡм | ѡ ѡѡѡѡ-
ѡѡѡ тѡпѡрїтѡ | ѱ зїлелѡ прѡ ѡмїннѡтѡѡѡ, шїѱ прѡ ѡнѡцїѡтѡѡѡ | ѱнѡрат
Ф Р Ы Н Ц И Г К Ѣ Г | Ѣ Ѣ | ѱ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ Ѣ.

ТѢѢѢ, | ѱ Тѡпѡѡѡѡ ѡѡѡ Іѡѡнн Тѡрт. | 1805.

In-4° de 4 foi și 230 de pagine. Tipărit numai cu negru, pe două coloane, cu 34 rânduri.

Pe verso titlului se află următoarea înștiințare a tipografului:

Cătră Pravoslavnicii Cetitori.

Dobândind încă răpăosatul meu Părinte P(etru) B(art) dela Prépinnălțatul, și Prémilostivul nostru Inpărat Iosif Al Doilé, slobozenie spre tipărire Cărților rumânești la Légia Greciăscă Neunită, au dat în typariu și Psaltiré cé mare, măi înbogățindu-o cu o Molitvă foarte folositoare la Paraclis. Din care pré innaltă Îngăduință și eu, ca următorul în locul Părintelui meu Typograf, văzind pe lângă altele lipsa acești Psaltirī, m-am îndemnat acuma de a doaoară a o typări; Pre caré priimiți-o cu drag, căci după Izvodul cel dela Râmnic iaste făcută.

Al Pravoslaviei voastre bun voitoru,

Ioann Bart

Priveleghiatul Typograf.

Urmează apoi prefața lui Chesarie la *Psaltirea* dela Râmnic din 1779, învățăturile pentru citirea Psaltirii și o gravură reprezentând pe David.

V. mai sus n° 423, p. 244 și n° 540, p. 342.

București: Biblioteca Academiei Române.

687. Șincai, *Elementa linguae daco-romanæ*, Buda 1805. — Latinește.

E L E M E N T A
L I N G V Æ
DACO-ROMANÆ
SIVE
VALACHICÆ
EMENDATA, FACILITATA, et IN MELIO-
REM ORDINEM REDACTA
PER
GEORGIUM SINKAY
de EADEM,

AA. LL. Philosophiæ, & SS. Theologiæ Doctorem
Scholarum Nationalium Valachicarum in
Magno Transylvaniae Principatu primum,
atque emeritum Directorem, nunc penes
Regiam Universitatis Pestanæ Typo-
graphiam Typi Correctorem.

BUDAE
Typis Regiæ Universitatis Pestanæ
1805.

In-8° de 110 pagine.

Prefața :

Præfatio ad lectorem.

Gentem, quæ una eademque Lingua, corrupta nempe Romana, sive Latina, diversa tamen ab Italica, Gallica, atque Hispanica, proxime autem accedente ad Vallicam, ac Italicam, utitur, placuit non mihi soli, sed aliis etiam, communi nomine *Daco-Romanam* propterea appellare, quod eadem diversas Regiones, ac Provincias incolens, diversam quoque Nomenclaturam ab iis, aut earum partibus sortita sit.

Ita illi, qui Valachiam Transalpinam incolunt, inter sese, et ab aliis quoque, *Munténi*, Montani audiunt; qui Moldaviam et Bucovinam, *Moldovéni*, Moldavi; qui Transylvaniaem, communiter quidem, *Románi*, Romani, at specificè: Carpati accolæ, *Marginéni*, Marginales, montium vero Abrudbanyensium, Torotzkoiensium, Bánffi-Hunyadiensium, ac interjacentium plagarum, *Mocáni*, Mokányones; qui Banatum Themesvariensem, *Frathiuti*, Fraterculi; qui demum respectu antiquæ Daciæ Trans-Istrianas inhabitant Provincias uno nomine *Çintiári*, Græcis Κεσό, sive Κοεσό-Βλάχοι, Claudi Valachi appellantur.

Qui omnes posterioribus temporibus (de prioribus quippe sæculis, quando iidem jam Pacinacæ, jam Comani, jam aliis nominibus compellati fuere, disserui in *Dialogo*, et uberius disseram in Annalibus Daco-Romanis) a Græcis Βλάχοι, ab aliis Europæis Vlachi, vel Valachi dicti sunt.

Daco-Romanæ hujus Gentis (Gentem namque Transylvanis quibusdam, quam Nationem, Valachos Transylvaniaem incolentes nominare præplacet, crediderim propter nimiam eorum inibi multitudinem) extensionem opinione multorum ampliorem esse, ishinc patet, nimirum quod didita sit per totam

veterem, sive *Trajani* Daciam, quam usque, dum Annales Daco-Romanos edidero, placet definire: Ponto Euxino, sive *Mari nigro*, Flumine Tyra, nunc *Nistro*, monte Carpato, fluminibus Tybisco, ac Istro, sive Danubio.

Didita pariter sit per novam, sive *Aureliani* Daciam, quæ partes: Mœsiæ inferioris, nunc *Bulgariz*, Mœsiæ superioris, nunc *Serviz*, et Dardaniæ, nunc *Albaniz*, complectitur. Quid, quod post unitum cum Bulgaris Blachorum Imperium didita est per totam Bulgariam, montes Hæmum, et Pindum, Moglenam Thessaliæ provinciam, Macedoniam, Thraciam, Crimeam, Podoliam, Pocutiam, ut taceam Pestinum, Agriam, Miskoltzinum, aliaque Hungariæ mihi Budæ scribenti Cis-Tybiscanæ Emporia, Viennam Austriæ, Venetias, pluraque cum Europæ, tum Asiæ Emporia, in quibus Daco-Romani Quæstores adeo multiplicati sunt, ut publicas, easque splendidissimas erexerint Ecclesias.

E tanta Daco-Romanæ Gentis extensione quis non videt, usum Linguæ illius summe necessarium fore iis, quibus sive quæstum exercendi, sive munia aliqua capessendi, gerendique, sive solum peregrinandi, conversandive gratia ad Daco-Romanos olim accedendi fuerit animus? Næ hoc omnes, qui vel levissime de merito hujus quæstionis cogitaverint, quam facillime perspicere poterunt. Quapropter tales linguæ etiam cognitionem sibi familiarem reddere anhelent, oportet. Sed quibus mediis?

Nos quidam Daco-Romani, qui linguam nostram addiscere cupientes voti sui compotes reddere nunquam non studuimus, studuimus etiam media quærere, quibus tam proficiuus finis quo facilius obtineri possit.

Enimvero ego, et Reverendissimus D. *Samuel Klein* de Szád. Consistorialis Episcopatus Fogarasiensis, et Revisor Librorum, cujus multifaria præclara opera non pridem recensuit Clarissimus, et de literaria Republica quam qui optime meritus Vir D. *Michael Tertina* in lectu dignissima Orodiade Cl. Viri D. *Ladislai Nagy* de Peretsen, nos, inquam, anno 1780. primi edidimus Grammaticam Daco-Romanam, cujus exemplaria adeo sunt distracta, ut venalia amplius reperiantur nulla. Post octennium, anno videlicet 1788. eandem nostram Grammaticam recensens, atque locupletans Cl. D. *Joannes Molnár* de Müllersheim linguis germanica, et valachica Viennæ typis edi curavit. Magnificus, et Cl. D. *Joannes Budai*, alias *Deleán*, Consiliarius Fori Nobilium de Regno Galliciae, composuit Dictionarium Valachicum, Latinum etc. sed ad quem perfectionis gradum deduxerit, necdum mihi constat. Aliterum Dictionarium composuit prælaudatus Reverendissimus *Klein*, quod in quatuor linguis, h. e. Valachica, Latina, Germanica, et Hungarica brevi lucem aspiciet.

In priori nostra Daco-Romana Grammatica conati sumus corruptionem Linguæ Daco-Romanæ ex Latina quoquo modo comprobare, simulque Eos, qui Latinam ex asse noverunt, Valachicam longe faciliori methodo, breviorique via edocere, cujus nostri conatus scopum utrum assecuti simus, judicent alii; per Regulas quippe latinis literis scribendi valachice, quas in eadem Grammatica statueramus, parum abfuit, quin Linguam Daco-Romanam, quoad scribendum, et legendum similem Gallicae reddiderimus.

A compluribus igitur sollicitatus, ut eandem Daco-Romanam Gramma-

ticam a me ipso emendatam, atque faciliorem scribendi, ac legendi methodum redactam secundis typis edi curem, præmisi in Epistola, quam nuperrime ad Spectabilem, et Cl. Virum, D. Equitum Magistrum *Joannem de Lipszky* dedi, typisque vulgavi *Tabellam* docentem modum scribendi valachice litteris tam Cyrillianis, quam Latinis, quam *Tabellam*, quum venalis prostet, facilique negotio, ac pretio comparari possit, isthic non repeto, verum in emendata hac Daco-Romana Grammatica, omissis penitus litteris Cyrillianis, iisque scribendi modo, vel potius rejectis ad Grammaticam Illyrico-Valachicam, quam etiam continuare intendo, si Cl. DD. Censores Illyrici suum mihi hac in re auxilium non denegaverint, omissis, inquam, Cyrillianis Litteris, de solis Latinis, qualiter nempe iis uti debeamus, tractabo, ita expositis omnibus regulis, quæ perfectam quidem, succinctam tamen Grammaticam constituunt, atque docent, ut, qui Latinam, quemadmodum dixi, Linguam ex asse noverit, iis ad amussim, praesertim ubi de corrupendis latinis in valachicas voces tractavero, observatis, quam facillime intra brevissimum tempus Linguam Valachicam addiscere possit.

Tu benevole Lector! hunc meum laborem æqui bonique consulito, Grammaticam Daco-Romanam in sequentem redactam ordinem faventer amplector, et valeto.

De obiceiu, la sfârșitul acestei cărți se află legată Epistola către Lipszky (v. n° 673).
București: Biblioteca Academiei Române.

688. Teofilact, *Tâlcuire la cele patru evanghelii*, Iași 1805.

Ї ЛУИ ΘΘΟΦΥΛΙΚΤΗ | ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΥΛΓΑΡΙΩΝ
Т Ж Л К У Й Р Ё | ЛІ Ч Ъ Л Ё ПЯТРУ ЁВАНГЕЛІЙ | Динь Лимба Ёллинскєх
Тжамзчїтз, шї кс ѱсемнѣрї | ѱарекѣре дела ЁVΘVΜΙЄ ЗVГІДІНОЄ Ь
ѱдзѱцїтз. | Їрѱ ѱкѱмь ѱтѱї Тупхрїтз ѱтрѱ ѱдоѱѱ Домнїє ѱнчк | Ї прк ѱсмин-
нѱтѱлѱшї шї прк ѱнзѱцѱтѱлѱшї нѱстрѱ Дѱмнѱ | Ї Л Ё ЗІ Н Д Р У К ѱ Н Є Т І Н Ь
Т І Н Ь М У Р Ъ З Н Б Е Д : | Кс Благослокѣнїѱ шї тоѱтз кїєлтѱѱѱѱ Прк ѱ Єфї-
цїтѱлѱшї | Їрхїєпїскопѱ шї Мїтрополїтѱ ѱ тоѱтз Молдѱкїѱ | К V P І У К V P Ь В Є-
Н І Я М І Н Ь | бтрѱ'ѱѱ трѱнѱк ѱнѱ ѱѱ Їрхїєпїскопїєй Прк ѱ Єфїцїєй сѱѱє.
б Тупогрѱфїѱ чк динѱ Їшї ѱ сфїтєй Мїтрополїй | ѱ ѱнѱѱ ѱїѱѱє : Дє Герѱсіѱмь
Ієродїѱконѱ туп : | шї дє Кѱстѱкї Пѱннїчю.

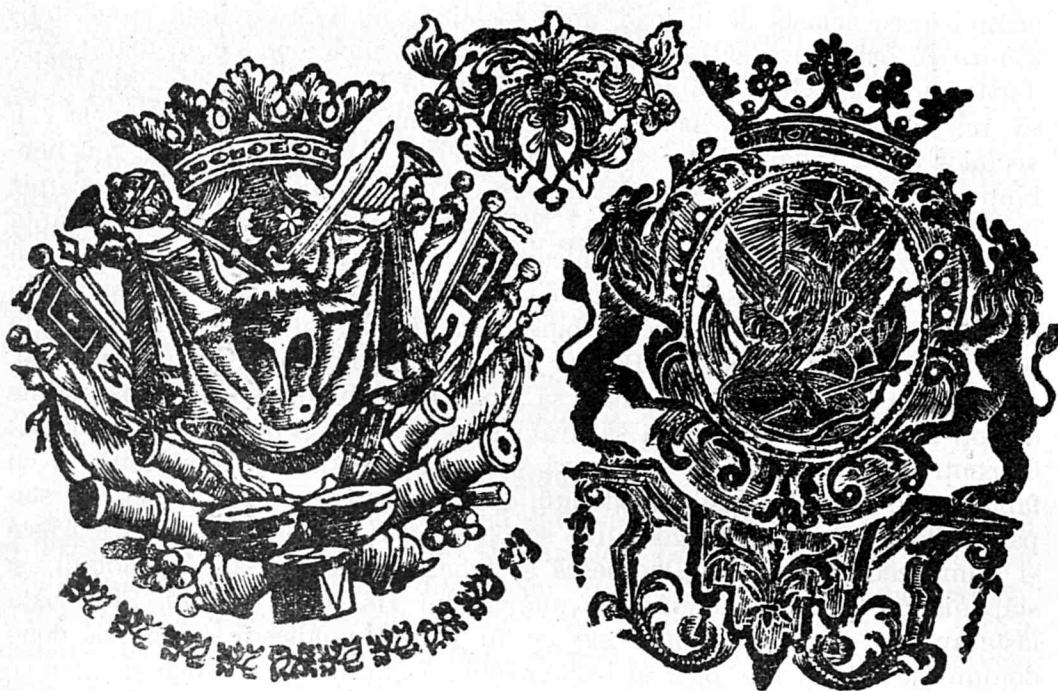
In folio de 6 foi și 708 pagine, numerotate până la 707. Tipărit cu negru, cu o gravură după cele două prefețe, reprezentând pe Sf. Gheorghe.

Pe verso titlului se află două steme, una a Moldovei și alta a Țării-Românești (facs. n° 321), cu următoarele versuri :

Vezi cetitoriuile, acēste sēmne ce în pecōte sântū însemnate

Pre Alexandru Muruzї, Domnū Creștinū și preste Creștinї domnind ilū aratā.
Dumnezeu darā, celū Alotū putērnїcū, întru mulți anї sǎ-lū pǎzescǎ,

Ca și supușїї Innǎlțїmeї sale de acїastǎ pace de acumū pururē sǎ se în-
[dulcescǎ.

321.— Sterele Moldovei și Țării-Românești din *Tâlcuirea evangheliilor*, Iași 1805.

Urmează apoi aceste două prefețe :

Pré blagocestivului, Luminatului și pré Innălțatului oblăduitorii a toată Moldaviia, Domnului nostru Alexandru Constantină Muruzi Vvd. sănătate, viață îndelungată, pace, și mântuire dela Dumnezeu rugăm.

Mari cu adevărat și nenumărate sântu iconomiile cele pentru om, pre care pré înțeleptul și pré bunul Dumnezeu încă dintru începutul dela zidire lumii spre folosul lui le-au făcut. Iară cé mai întâi de câtă toate și mai mare și firii omenesti pré de nevoe iaste, că dină însăși fire cé omenescă pre cei mai buni și cari mai multă cu vrednicia și cu istețimé de ceialalți să deosebescă, preste lucrurile și făpturile sale în locul său i-au pus, și cetăți să ocârmuiască, și noroadă să povățuiască, și cu osârdiia și silința cé fără de pregetă de acește să poarte grija după asemănare lui i-au rânduit. Pentru acéia precumă ei cătră toți cei de suptă dânșii prină daré celor bune cu bine să arată, așa și cei de suptă dânșii, pré cu dreptate iaste și după Lége, ca cătră dânșii iarăși cu bine să se arate, aducându unul unele și altul alte sémne ale bune cunoștințe, și toți împreună pre mulțămire cé pentru toate cele dela dânșii. Decă cu o datorie ca aciasta pré după Lége, a mulțămirii ceii cu bună cunoștință cătră Innălțimé ta, cariia dela Dumnezeu stăpânire i s-au încredințat, cuprinsă și eu fiind, nu mai multă pentru aciasta încredințată Măriei tale stăpânire, pentru care și toți cei de suptă Măriei tale datori sântem spre toată mulțămire, de câtă și pentru cele multe faceri de bine care de osebi prină Innălțimé ta amă dobândit și mai nainte intru cé dină tăi aicé domnie a Măriei tale, și

acumă întru aciastă de a doao, amă socotitū a nu fi cu cuviință lângă mulțămire cé prin gură cătră Măriia ta, și lângă rugăciuné cé în toată viața după datorie netrecută cătră Atotū puterniculū Dumnezeu pentru Măriia ta, să nu adaogū și oarecarele daru spre semnū alū mulțămirii méle ceii vécinice cătră Innălțimé ta, și spre mărturie a râvnei Măriei tale ceii fierbinți cătră céle Dumnezeesti. Dară oare care ar fi acesta, ca să fie și mie potrivitū și Măriei tale cuviincios? Nicī unulū cu adevăratū, afară de sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie cé tâlcuită de fericitulū Theofylactū, caré după amelințare Dumnezeiască pre cumū să véde, pentru aciasta s-au și păzitū ca să se typărescă întru acéste bine norocite zile, întru care Innălțimé ta povățuesti cărma slăpânirii. Pentru acéia și acumă dinū typariū ivindu-să, cu strălucitū numele Măriei tale a să înpodobi să flotimisése, și mai nainte de toți innainté Măriei tale a să arătā să sânguiaște și nu fără de cuviință: Ci pentrucă pre Măriia ta te știe că și cu blagocestiia ești strălucitū, și cu faptele céle evanghelicești înpodobitū, și cu lucrurile céle cuviincioase slăpânitorilorū celorū cu blagocestive socotéle încuviințatū, pentru care acéste și Dumnezeu cu Coroană Domnescă și Ighemonică te-au înpodobitū, și slăpânitorū la norodū numitū cu numele lui Hs. te-au arătatū. Și aciasta iaste arătatū nu numai dinū céle ce în Țara Rumânescă întru céle doao domnii ale Măriei tale bine ai iconomisitū, ci și din céle ce aicé și întru cé dinū tăi, și acumă întru cé de a doao mai vârtosū bine ai rânduitū. Pentru că Măriia tā numai, sau împreună cu puținī, numai atâté de multe și mari bunătăți celorū supuși ai izvoratū, și până acumă ca unū izvorū pururé curgătorū izvorăști. Că indată ce întru cé de aicé domnie acumă te-ai mutatū, sau mai bine a zice ca la cé părintescă apoi și a Măriei tale te-ai întorsū, mai întâi de toate céle lalte pentru ușurare supușilorū de dăjdiile céle preste măsură, și pentru aducere apeī atâtū aicé în Iași, câtū și în Focșani ai grijitū. Pre care amândoao ca unū Părinte iubitorū de fiī și Domnū cu mare cuviință minunatū le-ai isprăvitū. Una adecă, că dăjdiile céle de silă și preste puțină ca pre niște desfrânări tyranicești le-ai urātū și le-ai lepădatū, și în loculū lorū pre céle cu cuviință și după puțină ai rânduitū; iară pre alta, că fântâni cu neincelate și frumoase curgeri prinū multe locuri dinū nou ai ziditū, iară prinū une locuri ai și innoitū. Apoi bine știindū câtū de folositoare la viața omenescă iaste învățatura, pentru că prinū aciasta și năravurile oamenilorū să înpodobescū, și sufletulū mai la săvârșire vine, ai bine voitū și școale de învățaturī prinū multe locuri aicé de ai întemeiatū. Iară după toate acéste, nicī greotaté vremiī socotindū, nicī chiețuialele céle multe și mari cruțindū, ci toate al doile puindu-le, acumă și case Domnești pré frumoase și mari din temelie rădicī; sémne toate cu adevăratū pré arătate ale dragosteī ceii părintești cătră supuși, și scrisoare ca pre stălpū vécinică a marei cuviinței ceii domnești. Pentru care cumū nu sântemū datorī bunătății Măriei tale cu vécinice mulțemiri? Lasū încă a zice și pre râvna Măriei tale cé infocată cătră céle bisericești, pre dreptaté cé minunată întru judecăți, pre milosteniia cé bogată cătră cei scăpătați, pre milostivire cé cu iubire de oameni cătră cei greșiți, pentru care icoană a faptei bune ceii domnești de toți te socotești, și bunătate de

obște și norocire a toată Moldova te propoveduești, care pentru acéste cu o unire și cu unŭ glasŭ cătră Dătătorŭlŭ Dumnezeu strigă grăindŭ: Datumi-ai mie Doamne pre celŭ ce domnește întru dreptate, nu să va mai auzi aici nedreptate, zidi-mă-voŭ întru priceperé stăpânitorŭlŭ meu.

Priimește-o dară pre aciasta, pré Luminat Doamne, ce să aduce Innăltimei tale ca pre unŭ daru micŭ adecă la vedere, dară mare la înțălégere, pentru că cuvinte ale vieții vecinice cuprinde întru sine, alŭ căroră Incepătorŭlŭ ăaste însuși Dumnezeu, ăară sfârșitulŭ, mântuiré oamenilorŭ. ăară Domnulŭ să întărescă domniăa Măriei tale în pace, și să o ție în némŭ și în némŭ, adăogândŭ lângă stăpâniré cé pământescă și dobândiré împărăției ceii cerești.

Alŭ Innăltimei tale cătră Dumnezeu fierbinte rugătorŭ,

Veniaminŭ, Mitropolitulŭ Moldaviei.

Cătră cetitorŭlŭ.

Multe cu adevăratŭ dumnezeești și de sufletŭ folositoare cărți, în multe și deosebite vremi, de mulți sfinți și purtători de Duhŭ bărbați, și de cei ce au fostŭ în lege și de cei după lege, spre folosulŭ nostru s-au scrisŭ. «Că toate, zice dumnezeesculŭ Apostolŭ, câte mai nainte s-au scrisŭ, spre a noastră învățatură s-au scrisŭ». Dară cé mai întâi de câtŭ toate, și preste toate, și pricina la care să aducŭ toate, și dela care izvorăscŭ toate, ăaste dumnezeiasca Evanghelie: Nu numai pentru că céle mai nainte de dânsa, scriia umbră alŭ adevărului celui dinŭ trânsa, ăară céle după dânsa au izvorâtŭ toate dinŭ trânsa, ci și pentrucă întru acélé, precumŭ zice dumnezeesculŭ și marele Vasilie, prinŭ slugi cu noi au grăitŭ, ăară în Evanghelie însuși Stăpânulŭ de față cu noi au vorbitŭ. Pentru aciasta și decâtŭ toate célelalte mai deosebitŭ daru celorŭ ce o au dăruăște. Că nu numai negura necunoștinții de Dumnezeu dela cei ce o cetescŭ cu blagocestie o răsipește, și viață vecinică le pricinuiăște, ci și, pre cumŭ adevereză sfântulŭ Ioannŭ Gură de aurŭ, dinŭ casele întru care să află, pre duhurile céle necurate le goneste. Pentru aciasta, pre cumŭ unulŭ ăaste soarele între stéle și trandafyrulŭ între florŭ, așa una ăaste Dumnezeiasca Evanghelie între célelalte sfinte cărți. Dară fiindŭ că multe să cuprindŭ întrânsa mai tainice și de foarte puținŭ înțălése, același Dumnezeescŭ Duhŭ, carele au mișcatŭ pre grăitorii de céle dumnezeești Evangheliști de o au scrisŭ, au mișcatŭ și pe cei după dânsii purtători de Dumnezeu Părinți de o au tâlcuitŭ mai pre largŭ și mai descoperitŭ. Dintru cariŭ unulŭ ăaste și Dumnezeesculŭ acesta Părinte Theofylactŭ Arhiepiscopulŭ Vulgariei, carele pré deplină tâlcuire la toată Evangheliăa au făcutŭ, urmândŭ întru toate dumnezeesculŭ Ioannŭ Gură de aurŭ. De care lipsiți fiindŭ cei ce să slujescŭ cu limba aciasta, eră lipsiți după urmare și de înțălégere cé cu dedinsulŭ a Evangheliei. Pentru aciasta dară Pré osfinjitulŭ nostru stăpânŭ, Arhiepiscopulŭ și Mitropolitulŭ Moldaviei Chyrŭ Veniaminŭ, încă fiindŭ episcopŭ alŭ Iușului, socotindŭ folosulŭ celŭ mare ce să pricinuiăște dinŭ tâlcuire sfinte și Dumnezeești Evanghelii, după ce au văzutŭ că cu ajutorŭlŭ lui Dumnezeu o amŭ săvârșitŭ de tâlcuitŭ, dinŭ limba cé ellinescă, pre înțălesulŭ limbii noastre, ardé cu inima ca unŭ iubitorŭ de folosulŭ celŭ de

obște alū Patriei, ca să o vază și în obște dată prinū typărire, pentru care și nu puține chipuri au metahirisitū încă și mai pre urmă, după ce au fostū mutatū în episcopiă Romanului. Iară acumū, după ce Dumnezeiasca Pronie, caré mai nainte au știutū râvna Pré-osfinției sale spre folosulū Patriei și podoaba bisericilorū și mântuire sufletelorū, l-au innălțatū pre scaunulū sfintei Mitropoliī, măcarū că trebuința ceré a să tipări și alte cărți, dară Pré osfinția sa au socotitū că ăaste mai cu cuviință, ca aciasta, ca céia ce ăaste mai întâi cu rânduiala, să fie și cu typărire, și ca céia ce ăaste capulū tuturorū, să povățuiască și mai nainte de toate. Și ăată că au înplinitū Dumnezeu sfatulū celū bunū alū inimii Pré osfinției sale, au umplutū întru bunătați dorința sa. Decī toți ceī ce voiți să vă faceți fiī ai zilii și ai luminiī, și să nu umblați întru întunereculū neștiinții; toți ceī ce voiți să aveți viața Domnului, ca o oglindă innainté ochilorū voștri celorū sufletești, și după dânsa să urmați; toți ceī ce voiți să știți tainele întrupării Domnului, și dogmele credinții noastre, ca să puteți dà răspuns după cuvântulū Apostolului, pentru credința cé întru voi; toți ceī ce voiți să vă povățuiți la calé mântuirii, și să nu vă poticniți în prăpăstiile pierzării, priimiți-o cu bucurie, și o cetiți cu osârdie, și mulțămindū lui Dumnezeu, celū ce au iconomisitū de au dobânditū și Némulū nostru aciastă vistierie, rugați-vă ca să înmulțescă aniī ceī de obște folositori ai Pré osfinției sale, pomenindu-ne și pre noi la rugăciunile céle cătră Dumnezeu, cariī nu puținū ne-amū ostenitū la aciasta.

Gherontie și Grigorie,
dinū sfânta Mănăstire Némțului.

Tot în foile liminare se află «Viața Evanghelistului Mathei» și indicele «capetelor».

Pe pagina 707 se află o tabelă criptografică care se citește, plecând din centru și mergând în spre unul din cele patru colțuri, pe ori ce drum, la stânga sau la dreapta, în linii verticale sau orizontale: a lui Gherontie ăaste tălmăcirea, pentru partea de sus, și a lui Grigorie ăaste tălmăcirea, pentru partea de jos (v. facs. n° 322).

Pe ultima față nepaginată, se află următoarele versuri:

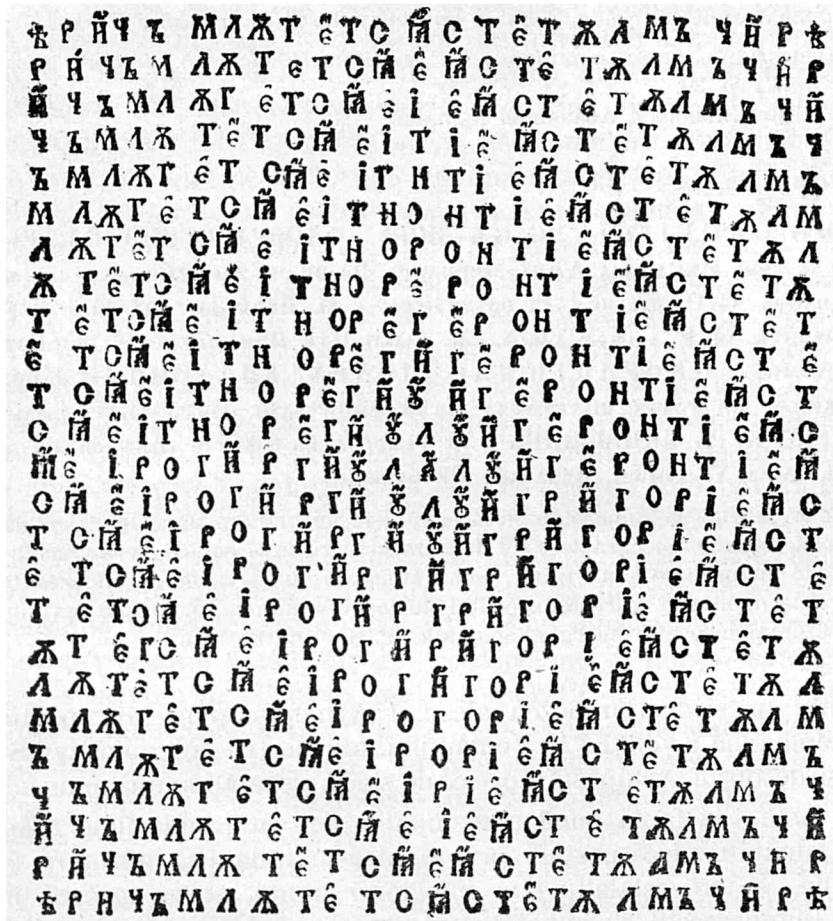
Multū dorescū cu adevăratū ceī invăluți pre mare de furtună
Ca să dobândescă liniște bună;
Dară fără de asemănare au typografii mai multă dorire
De a ajunge la a cărții săvârșire.
Pentru care și noi lăudămū neîncetatū
Pre vécniculū Inpăratū,
Că ne-au ajutatū de amū scosū dinū typărire
Aciastă Evanghelicéscă tâlcuire.

Apoi, după cererea de iertare pentru greșelile de tipar, numele tipografului și al zețarului:

Gherasimū Ierodiconū, typografū.
Costachi Ponicū, așăzătorū slovelorū.

București: Biblioteca Academiei Române.

322. — Tabelă criptografică din *Tălcuirea Evangheliilor*, 1805.

1806.

689. *Adplausus... Samueli Vulkán*, Buda 1806.

Adplausus | quo | Illustrissimo ac Reverendissimo | Domino Domino
 Samueli Vulkán | Græco-catholico Episcopo | Magno-Varadinensi etc. etc.
 In Exordio Pastoralis suæ Dignitatis | Omnigenam Felicitatem | precantur
 Sui | Tribus Linguis | valachica, hungarica et latina.

Budaë, | Typis Regiæ Universitatis Hungaricæ. | 1806.

In-4° de 8 pagine.

Cuprinde : două poezii în limba română, cu litere latine, de *G. S. de S.* (Șincai) una :
Ad Daco-Romanos și alta : *Ad Illustrissimum Dominum Episcopum*.

«O felicitare pentru S. Vulcan, în versuri ungurești, subsemnată în numele tinerii
 mei dela Universitatea ungurească din Pesta de Stefan Pap Marzsina inginer. sau cu cu-
 vintele din text : a' Pesti magyar Universitasban tanuló Ifuság' nevében Marzsina Pap
 István, Földmérő.

«O felicitare în exametre și pentametre latine de : Constantinus Farkas. Jur. Auditor
 emeritus.

«Dar atât poezia maghiară cât și cea latină, după caracterul și forța ideilor se par a fi mai mult operele lui Șincai decât a lui Stefan Pap și Constantin Farkas».

N. Densușianu, *Inventar de documente privitoare la istoria și literatura română*. Mss. în B.A.R. n° 371, p. 39.

București: Biblioteca Academiei Române.

690. Antologhion, Iași 1806.

[ІНΘ] О Л О Г І Θ Н | ЧЕ СЪ ЗИЧЕ | ФЛОІРЪ КЪБІНТЕЛӨРЪ | Кáреле
кспрїнде ꙗ сїне Ржндсáла Дáне-зеіциларь Празниче, áле сфїциларь нс- мїцї, шї
áле сфїциларь де Ѡще: че | сз прэзнєскъ ꙗ кї. Лшїй áле ІНСАШ. | ІКѢМЪ áдóа
ѡарз твпзрїть áнчк ꙗ Мол-дáкїа. ꙗ зїлеа Прѣ Лсминáтс- лшї шї Прѣ ꙗнжл-
цáтсáш Дóмнъ. | С К І Р Л І Т Ъ І Л Ё Ъ І Н Д Р Ѡ | К Я Л Л І М І Х И Б Е О Д : | К С
Благослoкєніа, шї тóатз кїеатсá-ла Прѣкѡсфїцїтсáш Мїтрополїтъ | áлъ Молдá-
кїей | КВРІѠ КВРЪ БЄНІЯ[МІНЬ] | ꙗ Твпогрáфіа Сфїтєй Мїтрополїй ꙗ Ішъ.
[ꙗ ІНСАШ] Дєла Хс: ꙗѡс. Лшн лшї Ѡктѡмкрїе.

In-folio de 4 foi nenumerotate și 399+167+12 foi numerotate. Tiparit numai cu ne-
gru, pe doua coloane, cu caractere de doua mărimi și cu 37 sau 50 de rânduri în coloana.

In foile liminare se afla: titlul, stema Moldovei cu versurile în onoarea Domnului,
o scrisoare de închinare către Mitropolitul Moldovei Veniamin și, în fața textului, o gra-
vură reprezentând pe Sf. Gheorghe, semnată: P. S. și cu un distih.

Prefața:

Pré osfințitului și de Dumnezeu alesului Arhiepiscop și Mitropolitu atoață
Moldaviia Kyriu Kyrü Veniaminü, alü nostru pré milostivü Stăpânü,
și de obște Arhipăstor, pre cé de slugă plecată închinăciune aducemü.

Nu ıaste altă faptă bună mai ınnaltă de câtü rugăciune. Cáci toate
célélalte bunătăți, adecă postulü, priv(e)ghiaré, strădaniia, ınfránare, fecıoriia,
milosteniia, și totü celalaltü bine intocmitü danțü, și cu cerescă ınpletire
șırü alü Dumnezeestilorü bunătăți, măcarü de sântü următoare luı Dumne-
zeu, măcarü de sântü averı nefurate și podoabe nemuritoare ale sufletuluı,
dară acésté nu unescü pre omü cu Dumnezeu. Iară sfânta rugăciune numai
singurá unéște, numai singurá ınpreunéză pre omü cu Dumnezeu, și ase-
mene pre Dumnezeu cu omulü, și-ı săvârșaste pre amândoi una: Cáci ıaste
o ınpreunare fără mijlocire, și o stránsă legăturá a Ziditorıuluı cu zidirile
céle cuvántátoare. Precumü o adevereză marele Lucéfărü, și iscusitulü lu-
crátoriü alü rugăciunii, Dascalulü Thesaloniculuı, și alü Bisericıi luı Hs.,
Grigorie, zicándü: ınpártășıré cé prinü fapte bune pentru asemánare gá-
tęste pre lucrátoriulü eiı destoınicü spre priimiré luı Dumnezeu, dară nu-lü
și unéște. Iară putéré rugăciunii, aciasta sfințęste, și desávârșitulü face ıntin-
deré și unire omuluı spre Dumnezeu, legăturá fiindü a ziditorilorü celorü
cuvántátoare cátră Ziditorilü. (Cuvántü pentru rugăciune, Capü 1). Și
dint(r)u aciasta unire a omuluı cu Dumnezeu, pre caré o face sfânta rugă-
ciune, care ınnalte darurı? ıară mai vârtosü a zice, care izvorü alü daru-
rilorü nu să rávarsá ın omulü celü unitü cu Dumnezeu? Dintru aciasta să
naște cunoștința adevăruluı dinü minciună, descoperiré taınilorü celorü as-
cunse ale frii, mai nainte vedéré și cunoștința celorü ce vorü să fie, dra-
gosté cé spre Dumnezeu, și cu unü cuvántü, dintru aciastá unire să naște,

acé de toți cerută și dorită, dară pré de rarî dobândită, precum zice sfântul Isaac: Indumnezeire a omului (cuvântu alu 2.), cé cu anevoie a să socoti și a să grăi și a să dobândi. Și iarăși, nu ăste altă bunătate mai de trebuință de câtă sfânta rugăciune: Căci câtă nevoie și trebuință are omul de ajutorul lui Dumnezeu, atăta asemenea are trebuință și de rugăciune, caré pricinuiăste ajutorul lui Dumnezeu. Deci, fiind că fără de ajutorul lui Dumnezeu nu poate omul a face nici o bunătate: Fără de mine nu puteți face nimic (Ioannu, capu 5); cu adevăratu nici fără sfânta rugăciune nu poate face nici o bunătate. Pentru aciasta cu cuviință ăste fiește carele a să rugă, și prin rugăciune a cére ajutorul lui Dumnezeu, și când are a grăi ceva de folosu sufletescu, și când are a face vre unu lucru plăcutu lui Dumnezeu. Și de vréme ce (cu unu cuvântu a zice) are trebuință omul de rugăciune, și la începutu, și la mijlocu, și la sfârșitul fiește căruia lucru alu său, pre cum au zisu grăitorul de Dumnezeu Grigorie: Rânduială pré lăudată ăste la celu ce încépe totu cuvântul și lucrul, dela Dumnezeu să începă, și intru Dumnezeu să se odihnescă. Dreptu acéia, când să pune rugăciune înainte la toată fapta, toate lucrurile să înlesnescu, toate curgă cu îndemănare, toate să lucréză spre folosu. Așa mărturiséște și Dumnezeescul Zlatoustu: Sau iubitorul de feciorie, sau celu ce să nevoiaște a cinsti întréga înțelepciune a nunții, sau a stăpâni mâniă, și a petrece în blândéțe, sau a fi curat de zavistie, sau orî ce altu de céle cuviincioase a face, de va pune rugăciune înainte, caré curățește acestu drumu alu vieții, va avé călătoriia pravoslaviei lesne și ușoară. Și cum că cu totul ăste preste puțină a petrece niștine în fapta bună fără rugăciune, socotescu a fi tuturor cunoscutu. Căci cum poate a să nevoi cineva intru bunătăți, neapropiindu-să, și necăzind (sic) adésă la Dătorul acestora? Aciasta adevéreză și sfântul Isaac grăind: Că fără neincetată rugăciune nu să poate apropiă nimene cătră Dumnezeu. Și cum că rugăciune să cére dela totu sufletul creștinescu, cu acéste cuvinte o încredințéză limba ce cântătoare și bine grăitoare a marelui Zlatoustu, zicând: Lucrătoru cu mâinile ești? șăzind (sic) cântă: și de nu voești cu gura a cântă, cu gândul fă aciasta. Asémene și Domnul nostru Iis. Hs. în sfânta Evanghelie, sfătuind poruncéște: «Priveghiați, și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită». După acéste dară porunci sfinte, și sfătuirî a celor de Dumnezeu înțelepți Părinți, urmând maica noastră și sobornicesca Biserică a Răsăritului, ca o albină neobositoare adunând dinu cé véchie și dinu cé noao scriptură, cuvintele dumnezeesti, ca pre niște flori pré bine myrositoare, cu bună întocmire au alcătuit sfinte rugî, și cântări de séra și de dimineța spre mărire și lauda a celui în trei fete proslăvit Dumnezeu, și spre cinsté sfinților, cari bine au plăcutu lui, ce preste anu să prăznuescu, și au întocmitu aciastă carte, caré să numéște *Anthologhionu*, ca o înflorită adunare, din livezile sfintelor scripturi, și s-au rânduit de dumnezeesti Soboară a fi și aciasta una dinu cărțile sfintei Biserici céle alcătuite spre slujba și lauda, și buna ei rânduială. Și fiind că pre cum ăste obicéu la slăpânilor céle politicești a învăța pre supușilor la totu félul de datorie, spre a-i aduce intru buna norocire cé de afară,

mai cu dédinsul ăaste datorie la unŭ păstoriu adevăratŭ, a să sili cu mare priveghiare spre a aduce sufletele pravoslavnicilorŭ, ce sântŭ încredințate, la cunoștința adevărului, și a-î trage în totŭ chipulŭ spre dragosté sfintelorŭ slujbe bisericestŭ prin bune rândueli, vărsândŭ în inima lorŭ adevărata umilință spre călătoriia mântuirii, la care cu atâta mai multă silință avândŭ Pré osfinția ta, cu cât mai multŭ ochiulŭ celŭ mare alŭ ceriului, soarele, strălucéște între cêlălalte planite, toată vrémé vieții spre aciastă bună voință, plăcută lui Dumnezeu a o chieitui ai alesŭ. Și dregătoriia Arhipăstoriei și putéré nu o socotești spre altŭ sfârșitŭ, fără numai a înpodobi sfintele lui Dumnezeu lăcașuri, nebăgândŭ sémă câtŭ de puținŭ mulțimé chieituiialelorŭ pentru lauda lui Dumnezeu și pentru mântuire oilorŭ staulului pré osfinției tale, nici odinioară luândŭ sașŭ spre aciasta, ori ce lipsă, pricină de a o împlini după datorie o numerŭ. Pre cumŭ și lipsa aceștii cărți, ce să numéște *Anthologhionŭ*, adecă Floare a cuvintelorŭ, socotindu-o a fi netăgăduită datorie ca să se dé în typariu, și a să împărți cu îndestulare pre la toate bisericile eparhiilorŭ aceștii de Dumnezeu păzite țări, toate chieituiialele întru nimicŭ puindu-le, ai poruncitŭ noao smeritelorŭ slugi, ca să o typărimŭ. Caré cu voința lui Dumnezeu, ăată după dorire Pré osfinției tale, și sfârșitŭ au luatŭ. Căci pre cumŭ la soare urméză lumina, și la myrŭ buna myrosire, așa și ajutoriulŭ lui Dumnezeu, carele face voile celorŭ ce să temŭ de dânsulŭ, ăaste dépururé nedespărțitŭ, îndreptândŭ, înlesnindŭ și bine povătuindŭ faptele Pré osfinției tale. Prinŭ care și la stepena arhipăstorecului acestuia scaunŭ fiindŭ înălțatŭ, toată osărdiia și dorire sufletului celui plinŭ de toate bună-tățile alŭ Pré osfinției tale, la altŭ pravățŭ nu privește, fără numai ca pre toți supușii și duhovniceștii fiŭ ai Pré osfinției tale a-î aduce la cé de săvârșitŭ norocire sufletésă, nu numai cu cuvântulŭ, ci cu fapta mai vârtosŭ învățindu-i. Că lăsând nevoința și ne băgaré de sémă a marelorŭ chieitueli ce s-au făcutŭ cu zidirile școalelorŭ, și cu hrana cé de pe toată zioa a sirimanilor ce sântŭ adunați spre învățaturŭ, pentru rădicaré stării preotești, văzutŭ fiindŭ de toți, de vomŭ voi a povesti céle ce de osebi faceri de bine nu să potŭ numără. Căci cine au venitŭ cerândŭ ajutoriu, și neajutoritŭ s-au întorsŭ ? Sau cine ca să se miluiască, și s-au scosŭ afară deșărtŭ ? Câți tinerŭ, sirimanŭ fiindŭ, să hrănescŭ de Pré osfinția ta ? Câte fămeŭ văduve laudă și propoveduescŭ sprijinela ce o au ? Ceŭ dinŭ întristare avându-te mângăiare : Ceŭ ce să nedreptătescŭ, ajutoriu : Ceŭ răniți la sufletŭ, doftorŭ pré minunatŭ. Făcându-te cătră toți toate, ca pre toți să-î dobândești. Dreptŭ acéia și toți cu o rugă, ne adormitŭ sprijinitoriu te mărturisescŭ, și părinte iubitoriu de fiŭ te numescŭ. Pre cariŭ cu pilda îndumnezeitelorŭ bunătați sufletești întărindu-i, și prinŭ acésté ca unŭ bunŭ păstoriu cu pravoslaviia hrănindu-i, și cu meștersugire duhovnicésă adăpându-i, îi păzești ne supărați și ne vătămăți de pornirile nevăzuțilorŭ vrăjmași céle a totŭ pierzătoare. Acésté dinŭ céle multe puține, (căci a povesti toate câte una, ăaste lucru alŭ vre unii dumnezeestŭ Muse), fiindŭ, o Pré sfințite Stăpâne, céle ce înpodobescŭ sufletulŭ Pré osfinției tale ! Cumŭ nu ni s-ar cădé aciastă carte a Floarei cuvintelorŭ Pré osfinției tale numai a să aferosi, și a să aduce cu cucerie ? Nu streinŭ prinosŭ cu adevăratŭ, ci dinŭ livezile mărimii a pré înbunătă-

țitului sufletu alu Pré osfinției tale, cu a căruia bună voință și chieltuială s-au și typăritu. Și cu mare bucurie năzuiaște a-și așază duhovnicésca miire în sânurile florii ceii de săvârșitu a faptelor celor bune a pré înnaltei bunătății Pré osfinției tale, c-acela ce Pré osfinția ta ești floare dumnezeestilor cuvinte, și myrézma buneii creștinătății. Și măcaru că nevredniciia noastră nu iaste destoinică a să întinde după vrednicie spre deșlușire înălțimi acestu lucru, dară pentru ne asemănată blândéța Pré osfinției tale, și bunătate, căzindu înainté păstorescului scaunú alu Pré osfinției tale cu adâncă evlavie, și până la pământu închinăciune, aducându carté aciasta, o aferosimú. Căci ori nici unuia dinu toți, sau numai Pré osfinției tale să cuvine aferosire aceștiia. Carele ca unú începătoriu izvoru fiindu, prinu carele curge apa credinții și a faptei bune ceii cerești și viețuitoare, adapă și veseléște oile céle cuvântătoare ale Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, și cu îndestulare dinu trânsulú bândú, împărăția cerescă le arvunéște. Priiméște-o dară, Pré osfințitul Stăpâne, cu blândéța cé obicînuită în părinteștile brațe, căci pre cumú pe hieru ilú trage magnitulú, așa și aciasta suptu a Pré osfinției tale ocrotire alérgă. Iară anii Pré osfinției tale să fie dela Domnulú Dumnezeu înmulțiți cu toate fericirile.

Ai Pré osfinției tale, pré plecați slugi:
Antonie și Claudie.

Pe verso f. 399 a parții întâi se află cereri de iertare pentru greșelile de tipar, în versuri și în proză, semnate de:

Sylvestru Monahú, Mihalache Purcescu (și) Chyricú Savinú, așazătorí slovelorú.

După sfârșitul «slujbelor celor de obște», s'au adaus, cu paginație nouă: «Slujba Sfântului marelui mucenicú Ioannú celú Nou dela Sociava». Iar la f. 9 v. se află:

Înștiințare pentru moaștele Sfântului marelui mucenicú Ioannú celú Nou dela Sociavă, cu ce pricină s-au luatú dela Moldova și la aciastă vréme unde să află.

Această înștiințare se termină astfel:

Acésté au fostú alașurile Sfântului în drumurile sale:

Întâi s-au adusú dela Cetaté albă în Sociava, cu alașu domnescú și cu arhieréi și boerí dinu Moldova.

Adoa s-au dusú în Țara leșască de Mitropolitulú Dositheii cu alașu crăescú fiindu Craiú Ioannú Sobețskie.

A treia rádicându-să dinu Țara leșască dela Ciolkovú și trecându-să preste graniță s-au adusú în Sociavă cu alașu împărătescú.

Iară ședéré sfintelorú Moaște în Țara leșască au fostú 74 de aní.

București: Biblioteca Academiei Române.

691. Calendar, Buda 1806.

К А Л Е Н Д А Р Ю | п е | ѿ н ш а д е л а Х р і с т о с | 1806. | К а р е с з к ш р и н д е
365 д е з н а е | ѿ т о к м і т | П е Г р а д ш и л е, ш и К л і м а Ц з р і й О ѿ н ш р е щ ий, | ш и ѧ П р и н -
ц и п а т ш л ш и ѿ р д ж а л ш ий, Ц з р і й- Р о м ж н і щ ий, ш и ѧ М о л д о в е ий. | П Р Я Т Ь | З і л е л е, Д с -

лїнечнїе, Гхрехтѳрїе, шї Гх- птхмжнїе Календарїюлї кїкїѳ, шї а челлї | нос. Тимпїрїе Янлїлї, Гкпмбѳрѳ шї | пннїрѳ Лїнїї, шї Тжрлїрїе, ла кѳре сз адрлїгх шї неце пїлде. | Май пре оїрлїз кжтѳа днн Історїа Ролїнн- лур, карѳ ѳ тѳт ашл аша ѳ рїнд | май нїннте ва оїрлїа. | *

Ⲁ БХДЯ, | Тупхрїт ѳ Кржлїска Тупогрѳїе а Оїннкер- снтїї Пїцїюлї.

Exemplar necomplet.

Ca un adaus la acest calendar s'a tipărit, cu paginație deosebită, partea I și primele 5 paragrafe din partea a doua din *Istoria, lucrurile și întâmplările Românilor* de Sa-muil Clain (v. mai jos n° 695).

Blaș : Biblioteca Cipariu.

692. *Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos.* Trad. de Gavriil Vinețchi, (București) 1806.

Ичѳстѳ Кхртнїїкѳ, че аїлїмѳ ѳтжлїшї дїтѳ саѳ тнїхрїтѳ, Шї саѳ тжлїм- чїтѳ дїпѳ лїмѳа Лешїскѳ, пре лїмѳа Ршлїнїїскѳ, Карѳ кспрїнде ѳтрѳ сїне, мїлте лїкрлїрї сїре фолїсїлї а тѳатѳ ѳбїцѳ аїтѳтѳ ѳаменїлурѳ, кжтѳ шї добїтѳа чїлурѳ, кжтѳ шї пннїрѳ чїлї че сз корѳ снлї кѳ тѳатѳ йнїлїа, а ѳкїцїа кре шїк мїце- шїгѳ Карѳ лїкрлїрї ѳтїї сжнїтѳ черкїте, шї аїнї тжлїмчїтѳ, шї тнїхрїтѳ дїпѳ кїлїмѳ сз вїде.

Шї саѳ тнїхрїтѳ аїлїмѳ ла Лїтѳ ялїс.

In-4° de 7 foi și 79 pagine.

Pe verso titlului începe aceasta prefața :

Cătră пре luminatulū și multū milostivū, Stăpānulū meu și Domnū alū aceștїї de Dumnezeu păzitorū țării Valahiei Io Costantinū Alexandru Ipsilantū VV.

Пре Innălțate Doamne,

Toїї aceїa, carїї alcătuescū vre-o carte sau o tãlmăcescū de pre o limbă pre altă limbă, să obicїnuescū, după isprava cãrїї, a o aduce la vre-unū obrazū mare, ca unū prinosū ostenelїї lorū, atātū pentru arătarē cãrїї aceїa, cātū și pentru cїnstē aceїa, cãtră care să aduce. Dreptū aceїa urmāndū și eu numїilorū celorū de susū, ıatā cā mă arātū cãtră Măriїa ta cu acїastā cãrticїcā, la cātăїmē eї micā, darū intru numire și intru folosulū celū de obșle mare, findū cā cuprinde intru dānsa multe folosurї ale oamenilorū și ale dobitoacelorū.

Și s-au tãlmăcitū după putїnțā de mine plecatulū, sluga Măriї tale, de pre limba leșascā spre їnțelēgerē limbei rumāneștїї, cu voїa luї Dumnezeu, și amū socotitū cā ıaste cu cuviїnțā a o aduce Măriї-tale, carele stăpāneștїї acїastā țarā a Marelū Prințipatū alū Valahiei, їnpodobitū findū cu drep- tatē, cu milostivirile, cu blāndēїle și cu їnfocata rāvñā spre typārїrē bis- riceștilorū, politiceștilorū cãrїї, purtāndū și numele celū bunū alū sfāntulū și marelū їnpārātū Constantinū. De unde sāntū bine їncredїnțātū cā veї priїmї acїastā cãrticїcā, pentru osārđїїa cē mare, care hrāneștїї їn inima Mărieї tale, spre folosulū țării aceștїїa și cãtră mine sluga Măriї tale cē mai micā. Cā și eu vrānd a dovedї aceїa ce hrānescū їn inima mē, adicā o dra-

goste mare spre toate cele mie poruncite de cătră Măriia ta slujbe, n-amü gäsitü altü mijlocü, ce să aducü și să închinü Mării Tale, de cât aciastă cărticică tâlmăcită de mine, ca unü semnü și cunoștință a plecăciunii mele, cătră Innălțimé Ta, căruia rămăiu cé mai mică și plecată slugă,

Gavriilü Vinețchî, Avgî Bașa.

O ediție nouă în 1826.

București : Biblioteca Academiei Române.

693. Ceaslov, Brașov 1806.

СРОЛОГІОН | АДЕКЗ, | ЧАГОГОЛОЕ | БОГІТ. | ЙКСМ ЖТЖИ ТИ-
ИЗРІТ Ж ЛІМБА РОМЖ-НІСКЗ Ж ЗІЛЕЛЕ ПРК ЖИЗЦАТЗЛАНІ | ЛПХРАТ ЖЛ ЖІСТРІЙ
ФРІНЦІНІКЖЕ ЧЕЛ ДИН ТЖИ. | КС Благословеніа чинетітЗЛАНІ Конзис-
торіСМ | ЖЛ ПравославенічІН ЛЕУН НЕ ОУНІТЕ ДИН | МАРЕЛЕ Принципат ЖЛ ЖРДКЛЗЛАНІ,
КС ТОВАТЗ КЕЛТЗЛАЛА ДЛНКАЛОР ФРАЦНАЛОР КУРПІ: | КОНСТІАНДИН ШІ ІОЖІНН
БОГИЧ. | ТипзрІТ Ж ПривилегіАТА Типографіе ДИН Брашов. | 1806.

In-4° de 4 foi și 616 pag. Tiparit cu roșu și negru, cu 29 rânduri.

Verso titlului e alb. In foile liminare se află prefața reprodusă mai jos, arătarea cuprinsului și o gravura pe lemn reprezentând pe Isus Hristos, cu o legendă de patru versuri. Volumul coprinde mai multe gravuri.

Prefața :

Innainte cuvântare.

Cătră pravoslavnicî cititorî.

Văzând eu foarte în multe chipuri cîsasloave de cele mari, tipărite cu multă ostenelă și cheltuială a celor iubitori de Dumnezeu vrednici de laudă pravoslavnicî osârduitori, care pentru lauda lui Dumnezeu, și sporiul pravoslaviei și hrana sufletescă s-au ostenit cu laptele cel sufletesc a hrăni sufletele celor iubitori de Dumnezeu, atâta a părții cei duhovnicești, cât și cei politicești, adecă mirenești, — însă la cele mai multe tocma Acathistul Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Is. Hs. și Acathistul Adormirei pré sfinteî Stăpâniî noastre Născătoareî de Dumnezeu și Acathistul sfântului Arhiereu Nicolae nu l-au așezat a să tipări. Care Acathiste foarte trebuincioase și de suflet folositoare sânt celor osârduitori mântuinței sufletești.

Nu am pregetat a rugă pe Domnialor de bun ném născuții Chirii Constantin și Ioann Boghici, ca pe unii cariî în multe feluri de chipuri bine a face lipsișilor n-au încetat, săracilor mână de ajutoriu a da n-au întârziat, ci cu râvnă călduroasă a credinței, ce este înflorită în inima cé creștinescă a Domniilor sale, zioa și noapté, fără întârziere cu dragoste din creștinesc suflet cu drag au slujit și au ajutat pe mulți atât în faptele cele sufletesti cât și în cele trupesti, cum cunoscut este fiește căruia și mai ales innaltelor stăpâniri a țării dovedit și știut. Pre cariî acuma rugându-i pentru acest Cîsaslov ca să să tipărescă în tipografia domnieilor sale încredințată a Brașovului, adăogând și cele mai sus pomenite trei Acathiste, care sânt foarte trebuincioase celor bisericesti și celor călători. Cu drag au priimit și fără nici o prelungire a vremii au pornit a să tipări și s-au și isprăvit, după cum să vede. Făgăduindu-să mai incolò, precum că și de aci innainte,

fiindă eu celă mai mică între preoți Popa Ioană Duhovnicu Sfintei Mitropolii, Craiovenul.

București : Biblioteca Academiei Române.

695. Samuil Clain, *Istoria Românilor*, Buda 1806-7.

І С Т О Р І Я
ЛЪКРЪРИЛЪ, шї АТЖМПЛЪРИЛЪ
Р Ѡ М Ж Н И Л Ѡ Р
 Пре скърт
 Ѡшезатъ, шї дин мѣлци Бѣкї шї Ной Скрит-
 нторї кѣлѣсз шї скрисз
 Дѣ
 П р и н т е л е
С Я М У И Л К Л А И Н, Дѣ С Я Д
 І е р о м о н а х Ѹ л
 Дин Мхнзстїрк Ѡфїтей Тройцз
 Дела Блаж.
 Ирк ѡкѣм
 Ѡ Бѣда ла Крѣлска Тупографїе ѡ Оѣниверситѣ-
 цїй дин Пецз, Цензор, шї Рекїзвр
 Кѣрцилвр Румжнїщї.
 *
Л Я Б Ѣ Д Я,
 Ѡ Крѣлска Тупографїе ѡ Оѣниверситѣцїй
 дин Пїщї.
 —
 1806.

Tipărit ca adaus la Calendarele din Buda pe 1806 și 1807.
 In 8° de 3 foi și 72 pagine. Primele 3 foi și 34 pagine se cuprind în Calendarul pe 1806, iar pag. 35—72 în cel pe 1807.

Pe verso titlului se afla ca motto, versurile următoare :

Gradivusque Parens, atque Urbis Romulus Author
 Cernent adhuc superesse mea de gente Nepotem
 — — — — Romani Nominis hæres

Fortia magnanimos præbentes colla Valachos
 Qui referunt prisca Romanam ab origine Gentem.

Alexander Cortesius de laudibus
 Matthiæ Corvini.

Urmează apoi această prefață :

Cuvânt înainte. Cătră Români!

Socotind zisa acēia a Filosofului, carele au zis, că urât lucru ȳaste Elinului să nu știe elinēște, adevărat și Românului bine să poate zice, că urât lucru ȳaste Românului să nu știe începutul său, să nu știe nēmul său, pre mai marii săi, și Istōriia nēmului său; că vedem, cumcă toate nēmurile cēle iscusite au scris lucrurile și întâmplările mai marilor săi. Și să cuvine

aciasta omului cuvântătoriu, carele are minte; că istoriia ăste dascalul tuturor lucrurilor, și a celor besericești, și a celor politicești; că ăa nu numai cu cuvinte ci și cu pilde adevereză céle ce învață. Acest lucru cugetându-l eu, am socotit, ca acum măi întâiu să dau încaî pre scurt oarece cunoștință a némului mieu celui românesc, de vrême ce mulți sântu, cariî până acum doar nici atâta cunoștință de némul său nu au.

Poate că să vor află uniî cu simțire tocma dobitociască, de vor zice: ce foloséște a ști céle ce au fost și au trecut? Uniî ca acéste sânt tocma dobitoace, că numai dobitoacele nu știu lucrurile și întâmplările măi marilor săi. Ci să las acum pre nește neînțelegători ca acéste, cariî nu vād, că însuș Dumnezeu au poruncit lui Moysiîu și la alți bărbați sfinți să scrie istoriia némului lor celui jidovesc.

Deci tu, o cuvântătoriu Române, priiméște aciastă puțintică, dară cu multă ostenelă și priveghiiare adunată Istorie a némului tău, care cuprinde începutul și statul Romanilor celor dintăiu, apoi descălecaré lor în Dachia și întâmplările și staré lor până în vremile noastre. Și de poți, au tu te nevoiaște, au de nu poți, încaî îndemnă și ajută pe alții cariî pot, ca măi pe lung și măi pre larg lucrurile și întâmplările némului românesc să le scrie și la tot némul cunoscute să le facă, ca cei bunî să se laude și să se urméze, iară cei răi și nevrédnici să se rușinéze și să începă a lăpădă simțiré cé dobitociască și a fi oameni și Romani, adecă de plin și întregi, și să nu să tăvălescă tot jos, ci să se rădice, și să privescă „micșoraré și călcaré némului „nostru cel românesc, carele odată și el să numără întră putérnicile némuri, „și întră oamenii cei tari, și întră înțelepți și învățați; iar acum atâta de „supus și de ocărât ăste, și cu atâta prostie încărcat, cât nici învățatură, „nici știință, nici armă, nici legi, nici orânduială bună întru tot némul, care „să zice astăzi Român, nu ăste, ci ca nește nemérnici și orbî într-un labirint „învârtindu-se și înfășurându-se dela streinî și dela varvări doară și dela „vrăjmașii némului nostru cer și să împrumutéză și de carte, și de limbă, și „de învățatură. O gré și duroasă întâmplare“. Sânt acéste cuvintele Mitropolitului Târgoviștei Theodosie în Cuvântul cătră Șerban Vodă la anul 1680, tipărit în București.

Acéste fleștecine privindu-le, i să va face jéle de micșoraré cé de acum, și căutând la bun némul și măriré părintéscă cé de demult, să va nevoi prin învățatură și prin meșesugurî și prin alte mărite și de laudă fapte, cu care părinții aceia ai noștri au strălucit, a dobândi dintru acéiași, ca dintru o moșie părintéscă, câtuși decăt, că mult ăste a fi născut Roman! Cum învățăm dela însuș Pavel Apostol, carele, măcară era născut din semânță Jidov, tot să laudă și cinste își ține, că cu numiré ăste născut Roman. (Fapt. Apost. Cap. 22).

Că cu adevărat a să naște din sânge Roman mult ăste!

Atque equidem Romano nasci sanguine multum est.

Inquit Alexander Cortesius de Laudibus Matthiæ Corvini.

Titlul pentru intrarea în materie este acesta:

Грѣшитъ кшоциницъ а Історіи Румѣннларѣ.

Samuil Clain moare în 13 Mai 1806. Istoria sa este continuată în Calendarul pe 1807 de Gheorghe Șincai, după cum se vede din următoarea notiță dela pag. 36 :

...Pre vremile de acum încă se află, și se sapă destule comoare în Ardél, mai vârtos în ținutul Hațegului, în care au fost și Sarmiseghetuza, iară nu unde ăste acuma Hinedoara, precum voiu arătă mai incolò, în céle ce voiu scrie despre Români, care iarăși în paragrafi (§§) le voiu împărți, ca să se lovescă cu céle ce au scris răposatul Părintele Clain, și să se poată culége de prin Cărintare și legă la o laltă, ca cu vrème să se aibă toată Istoria Românilor întypărită. Acăsta să va plini cam târziu, și nu în viața celor ce sânt de vârstă; căci toată Istoriia Românilor ăste lungă, și viața noastră scurtă; ci nu va strică nimică, de se va găti de typărit și mai târziu, batăr pre viitoare vrème a nepoților sau a strănepoților, numai să se vază odată întypărită, căci socoteste, cât bine n-am avé noi, decât ar fi lucrat așa moșii și strămoșii noștri.

Ca se nu se întâmple se moriu, și prin moarté mé să se împédece typăritul Istoriei, caré de-aci innainte trebuie se vină, m-am socotit, se las cuprinderile, fără de care pociu fi, și se mă apuc se fac un Extract din Istoriia cé ce pre larg o am scris în l[imb]a letinésca despre Români, apoi acela [să-l] dau Typografieii ceii crăești, care nu l[...] ca dintr-ânsul în tot anul să se typărescă atâta cât va încăpé pre doao coale, după cum și aci urméză.

Tot aci se îndreptează o greșală de tipar dela pag. 31 (§ 5 în loc de § 6).

Șincai va avea să urmeze istoria Românilor, publicată în acelaș chip, adică ca adaus la Calendarele dela Buda (v. mai jos), deși ar fi vrut să o tipărească mai repede, după cum se vede din următoarea notă dela pag. 72 :

Istoria acăsta a Românilor déci innainte după anî scrisă va eși în tot anul pre câte doao coale. Inse, de se vor află oameni ca aceia, cari mai nainte se mă incredințeze prin iscăliturile sale, că dupăce se va typări, o vor cumpără, mă leg, că în cursul de doi anî o pot avé.

Pe aceeaș pagină, jos, se află cuvântul Хроника. cu care avea se înceapă pagina următoare. Aceasta dovedeste că *Istoria* se termină aci, și că *Cronica* lui Șincai, care urmează în Calendarul pe 1808, este o urmare a *Istoriei*.

București : Biblioteca Academiei Române.

696. Clain, *Prospect pentru dicționarul latin-român-german-unguresc*. Buda 1806.

Din notele comunicate de d. Iorga asupra prospectului acestuia estragem următoarele : Poarta titlul de «Inștiințare» și este tipărit în mod elegant, în românește și nemțește. Este dat în numele Tipografieii editoare (a Universității din Buda) și se fixează sfârșitul lui Mai, ca ultim termin al subscrierilor. Printre persoanele citate cu strângerea lor se găesc : Corneli, vicarul Ioan Para din Făgăraș, Chiril Țopa, Molnar, protopopol D. Vaida, tipograful C. Boghici, Petre Maer și alții.

Titlul :

Samuelis Klein monasterii Ss. Trinitatis Reg. fundat. Balasfalvensis in Transilvania hieromonachi, episcopatus fogarasiensis consist. adsectoris et typogr. regiae Universitatis hungaricae censoris et correctoris, *Dictionarium latino-valachico-germanico-hungaricum* in genere suo novissimum, et usui

Prefețele :

Pré osfințitului și de Dumnezeu alesului Arhiepiscopu și Mitropolit a toată Moldaviia Kyriu Kyrü Veniaminü, alü nostru pré milostivü Stăpânü și de obște Arhipăstorü, pre cé de slugă plecată inchinăciune aducemü.

Oare cine ăaste iconomulü celü credinciosü și înțeleptü, pre carele va pune Domnulü preste slugile sale, ca să dé în vrême măsură de grău? Acéste sântü cuvintele Domnului, Pré Osfințite Stăpâne, cu care închipuiăste pre păstorülü celü adevăratü, carele întru acéiași dată să cuvine a fi și credinciosü cătră Stăpânulü, și înțeleptü cătră iconomiia sufletelorü, în ce chipü vedemü pre Pré Osfințiia Ta, icoană vie a cuvintelorü acestora. Că îndată ce de dumnezeiasca Pronie pre pré osfințitulü scaunü alü sfinteï Mitropolii, ca pre unü mai înaltü sfășnicü te-ai înălțatü, ca de aici pre toți cu lumina faptelorü bune să-î luminezi, păzindü credința cé adevărată cătră Stăpânulü, nu încetezi a metahirisi și toate chipurile de iconomie céle ce potü a folosi turma cé cuvântătoare. Căci care din céle ce faci Pré Osfințiia Ta, nu privescü spre folosulü turmeï? sau mai bine să zicemü, care dinü céle ce privescü spre folosulü turmeï, nu faci Pré Osfințiia Ta? Pre carele altulü aici acumü au văzutü soarele cu atâta râvnă aprinsă pentru podoaba bisericilorü, cu atâta grijă ne adormită pentru mântuire sufletelorü, cu atâta silință fără de pregetü pentru folosulü Patrieï, precum te-ai arătat Pré Osfințiia Ta, celü ăute de a pricepe céle bune și mai ăute de a le săvârși, celü dulce la cuvântü și mai dulce la obicéü? Pentru care și ca magnitul pre hierü, pre toți îi tragü spre dragoste și sfiială, cariï nici pentru dragoste slăbescü sfiiala, nici pentru sfiială tâmpescü dragosté, ci ca pre unü părinte de obște cu adevăratü și stăpânü toți cu sfiială te ăubescü. Iară céia ce acumü ai făcutü, pre toți și spre minune îi aduce. Că în pământü secü și fără de apă, în limba noastră, zicemü, cé până acumü însetată, ai izvorâtü apă vie și spre viață věcincă săltătoare. Că nu numai Școală de Theologie în Mănăstiré Socolii ai întemeiatü, ci și Theologhiconü acesta alü sfântului Ioannü Damaschin dinü limba ellinésă ai poruncitü de l-am tâlmăcit și prin typarü lumină ai rânduitü de au dobânditü. Pentru care acéste, ctitor alü limbii noastre toți pretutindiné propoveduindu-te, mulțamescü lui Dumnezeu, că în vrémé foameï de a auzi cuvântulü lui Dumnezeu, după graiulü Prorocului, au păzitü dătătorü de grău tare și putérnicü, carele la vrémé dă fiește căruia măsură de grău. Pentru acéia fericită ăaste Moldova pentru buna norocire ce au dobânditü în vrémé aciasta; fericiți sântemü și noi, cariï suptü acestü felü de stăpânü ne-am învrednicitü a fi, și la acestü felü de porunci a slujü. Ci Domnulü începătorülü Păstorilorü să păzescă pre Pré Osfințiia Ta întru mulți și fericiți ani până la adânci bătrănéte întăritü pre pré osfințitulü scaunü, pre carele dumnezeiasca lui Pronie te-au înălțatü, ca în viața aciasta să strălucești întru dregătoriia cé păstoréscă, povătuindü turma și oile céle încredințate Pré Osfinției Tale la pašunile céle de sufletü folositoare și mântuitoare ale dogmelorü celorü evanghelicéști și părintești: Iară după slobozire cé de aici să te învrednicești a fi împreună

cu Hs., priimindă dela dânsulă cununa dreptății cé gătită Pré Osfinției Tale, și îndulcindu-te de bunătățile lui céle vécinice.

Ai Pré osfinției tale pré plecate slugi,

Gherontie și Grigorie,
dină sfânta Mănăstire Némțului.

Cătră Celitorulă.

Mare lucru cu adevărată și minunată, și vieții omenestă pré de folosă iaste și Filosofă: Pentru că prină aciasta cunoaște omulă, pré câtă iaste cu putință, céle de pré pământă, privește céle de pré ceriă, știe céle trecute, semuăște céle viitoare. Dară multă mai mare și mai minunată lucru, și oameniloră pentru mântuire pré de nevoe, măcară de și nu toată tuturoră, iaste Theologia. Pentru că prină aciasta cunoaște tainele lui Dumnezeu, ajunge la vârfulă doririloră, pentru carele zice Davidă: Sătura-mă-voiu cândă mi să va arătă slava ta; dobândăște fericiră cé vécinică, că aciasta iaste viața cé vécinică, hotărăște Domnulă, ca să te cunoască pré tine unulă adevăratulă Dumnezeu, și pré carele ai trimis în lume pe Iis. Hs. Și ca să zicemă în scurtă: Pré câtă céle dumnezeestă sântă mai înnalte de câtă céle omenestă, pré atăta știința cé theologhică covârșăște pré cé filosofică. Pentru că acéa să îndelețnicăște pentru Dumnezeu și pentru céle dumnezeestă, iară aciasta pentru céle ce sântă dela Dumnezeu și după Dumnezeu. Pré aciastă dară știință a Theologiei, cară atăta de multă iaste mai înnală de câtă a Filosofiei, pré osfințitulă nostru Stăpână, ca ună iubitoră de folosulă Patriei și râvnitoră de céle dumnezeestă, pré de nevoe scotindă a fi ca să o dobândăcă némulă nostru și în limba sa, și să fie cunoscută nu numai celoră învățați în limba ellinică, ci și celoră ce se slujescă cu limba cé părintică, după ce au așăzată școală pentru dânsa în mănăstiră Socolii, ne-au poruncită de amă tâlmăcită și pré acestă dogmaticescă Theologhionă ală sfântului Ioannă Damaschină, carele și ellinăște mai nainte aicé în Iași s-au typarită¹⁾. Pentru că dumnezeesculă acesta părinte pré céle ce de ceialaltă sfinți theologhi și purtătoră de Dumnezeu dascală semănată în multe și deosebite cărți s-au scrisă, în scurte și puține capete cuprinzindu-le, la bună rânduială le-au așăzată, întru câtă cei ce voră ceti numai pré acesta, pentru toate céle dumnezeestă potă a avă știința cé cuviincioasă. Iară la sfârșitulă cărții amă adaosă și oarecare însemnări, unele spre mai multă luminare, avându-le dela dascalii noștri, cândă ne-amă paradosită; iară altele pentru vre o neabătută înfălegere, adunându-le din cărțile sfințiloră și apărătoriloră dogmeloră celoră drépte ale Bisericăi Răsăritului. Decă rugămă pré mulțamitorii celitoră, ca unde noi vre ună cuvântă potrivită nu vomă fi nemerită, sau întunecosă vomă fi tâlmăcită, ei mai bine nemerindă, și acéiași râvnă spre împliniră lipsii noastre arătândă, pré céle ne nemerite să le îndreptăze, iară pré céle întunecate să le lumineze, pomenindu-ne la rugăciunile loră și pré noi, cariă la céle pré osfințite și de obște folositoare porunci, pré câtă ne-au fost putéré, nu amă pregetată ostenela.

Tâlmăcitorii.

¹⁾ În 1715. Vezi mai sus, no 174, vol. I, p. 501.

Pe ultima pagină, cererile de iertare pentru greșelile de tipar sunt semnate de :

Costachi Ponicîu, Gherontie Monahă, așazătorii slovelorū (și) Athanasie Drugariulū, cu tovarășii săi.

București : Biblioteca Academiei Române.

698. Datorințele supușilor către monarhul lor, Buda 1806.

· Д Я Т О Р Ы Н Ц Е Л Е | Г У П П Ъ Ш И Л Г О Р | к ѣ т р х | М О Н Ы Р Х Ъ Л
Л Г О Р | п ѣ н т р с ф о л о с с л | Ш к о л л е л о р Р ѡ м ж н ѣ ц ѣ й | ч ѣ л о р д н н | Ц ѣ р а
О ѳ н г с р ѣ с к х , | ш ѣ д н н П ѣ р ц и л е ѣ й ѣ п р е с н ѣ т е . | К с м и л о с т ѣ к а ѣ г х д с ѣ н ц х ѣ
Ѡ п х р х т ѣ ц ѣ й , | К е с а р ѡ - К р х ѣ ц ѣ й , ш ѣ й ѣ п о с т о л и ч ѣ ц ѣ й М х р ѣ й . | * | Н е л е г а т х к с 10 К р е й .

Ѡ Б Ѣ Д ѣ | Т ѡ п х р ѣ т х к с к е л т с ѣ л а К р х ѣ ц ѣ й Т ѡ п о г р ѣ ф ѣ й | ѣ О ѳ н н е р с н т ѣ ц ѣ й
О ѳ н г с р ѣ ц ѣ й . 1806.

In-8° mic de 50 pagine. Pe titlu se află stema Ungariei peste pajura împărătească.
Prefața :

Cuvânt înainte.

Precum roșul, perindu-î matca, a costă nu poate, — căci nebunindu-se albinele și neștiindu-se pre sine sângure ocârmui, unele trag într-o parte, altele într-alta, până când încet, încet, și mai pre rând toate pier, — așa și soțietățile oamenilor fără de stăpânire îndelung a petrece nu pot, pentrucă, precum esperienția ne nvață și arată, întrânsele vre-o orânduélă întemeiată a se face, sau a se țăné nu se poate fără de stăpânire ; căci fiind toți asemené, adecă fără stăpânire, toți vor și porunci, și nicî unul va plinî. De unde cu adeverat urméză, că în staré în caré toți ar avé întocma putére, nicî o săcuritate se poate avé ; ci toate stau în puternicie așa, cât, carele va fi mai tare, când va vol, toate le poate strică, călcă sau cuprinde fără nicî o stare încoantră, ca și în varvaria cé dedemult. Dreptacéia s-au așezat stăpânirî în toate soțietățile, ca fleștecaré soțietate omenescă de céle mai sus zise réle mântuită și fericită se fle prin stăpâniré ei, despre caré în capetele următoare cu cuviință voiu cuvântă.

O altă ediție e publicată în 1805.

București : Biblioteca Academiei Române.

699. Evanghelie, Sibiu 1806.

Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie, în zilele împăratului Francisc II. Sibiu, tipografia lui Ioan Bart. 1806.

In-folio de 178 foi.

Popp, *Disertație*, 33.— *Buciumul romanu* (Codrescu) I, 191.— Iorga, *Inscripții*, II, 262.

700. Invățătură creștinească, Buda 1806.

Ѡ К Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ К Р Е Ц И Н Ъ Г К Ъ , | с а с | К Я Т Е Х И Г М Х Л
Ч Е Л М Я Р Е | к с ѣ т р е б х р ѣ ш н Р х с ѣ н с с р ѣ | ѣ к х т с н т , ѣ т о к м н т , ш ѣ
ѣ к с м | п ѣ н т р с ф о л о с с л | Ш к о л л е л о р Р ѡ м ж н ѣ ц ѣ й | ч ѣ л о р д н н | Ц ѣ р а О ѳ н -

г с р ѣ с к з , | шй дин Пѣрциле їй љпреѣнате . | Кс милостѣка љгздѣнцз љ љпзрхтѣщй , | Кесарѡ-Крхѣщй , шй љпостолнѣщей Мхрѣрѣй . | * | Нелегат кс [. .] Крей .

љ БѣДѣ | Тѡпхрѣт кс келтѣкла Крхѣщей Тѡпографѣй | љ Оѡникерситѣщей Оѡнгѣрѣщй . 1806 .

In-8° mic de 4 foi și 176 pagine.

In foile liminare se află arătarea cuprinsului.

București : Biblioteca Academiei Române.

701. Povățuire către aritmetică, Buda 1806.

П О Б ъ Ц ѣ Щ ѣ Р ѣ | кѣтрх | љ Р И Ѧ М ѣ Т И К ѣ | сас | љ к з ц х т ѣ р а Н ѣ м е р н л ѡ р | спре фолѡсѡла | Шкѡдалелѡр Рѡмжнѣщй | чѣлѡр дин | Цѣра Оѡнгѣсрѣскз , | шй дин Пѣрциле їй љпреѣнате . | Кс милостѣка љгздѣнцз љ љпзрхтѣщей , шй | Кесарѡ-Крхѣщй , шй љпостолнѣщей Мхрѣрѣй | * . | Нелегатк кс 12 Крей .

љ БѣДѣ | Тѡпхрѣтх кс келтѣкла Крхѣщей Тѡпографѣй љ Оѡникерситѣщей Оѡнгѣрѣщй . 1806 .

In-8° mic de 102 pagine.

București : Biblioteca Academiei Române.

702. Povățuire către economia de câmp, Buda 1806.

П О Б ъ Ц ѣ Щ ѣ Р ѣ | кѣтрх | ѣ К О Н О М І Я Д е К љ М П | пентрс фолѡсѡла | Шкѡдалелѡр Рѡмжнѣщй | чѣлѡр дин | Цѣра Оѡнгѣсрѣскз , | шй дин пѣрциле їй љпреѣнате . | Кс милостѣка љгздѣнцз љ љпзрхтѣщй , шй | Кесарѡ-Крхѣщй , шй љпостолнѣщей Мхрѣрѣй . | * | Нелегатк кс 30 Крей .

љ БѣДѣ , | љ Крхѡска Тѡпографѣе љ Оѡникерситѣщй | Оѡнгѣрѣщй . 1806 .

In-8° mic de 223 pagine pentru text și 15 pagine nenumerate pentru indice.

București : Biblioteca Academiei Române.

703. Psaltire, București 1806.

Iorga, *Inscriptii*, II, 295.

704. Psaltire, Sibiu 1806.

Iorga, *Scrisori*, II, 77.

705. Regulele școlasticești, Buda 1806.

Р ѣ Г ѡ Л ѡ Л ѡ | Ш К О Л Я С Т И Ч ѡ Щ Й , | кѣре сѣнт ѡржндѣте , шй љшезѣте пен-трѡ цжнѣрѣ , шй ѡрокопѣкла | Шкѡдалелѡр Рѡмжнѣщй | чѣлѡр дин | Цѣра Оѡнгѣсрѣскз , | шй дин пѣрциле їй љпреѣнате . | Кс милостѣка љгздѣнцз љ љпзрхтѣщй , | Кесарѡ-Крхѣщй , шй љпостолнѣщей Мхрѣрѣй . | * | Нелегатк кс 5 Крей .

љ БѣДѣ | Тѡпхрѣтх кс келтѣкла Крхѣщей Тѡпографѣй | љ Оѡникерситѣщей Оѡнгѣрѣщй . 1806 .

In-8° de 32 pagine.

Prefața :

Cuvânt înainte.

Regulele acéste, care sânt orânduite și așezate pentru ținére și propcósela școlasticilor celor românești, pentru acéia s-au făcut așa pre scurt, ca prunciî cu cât mai lezne și mai curând le vor învăța, cu atâta mai stă-tornicéște se le poată îané aminte. Iară în patru părți sau capete, pentru acéia s-au împărțit, ca Dascalii îndată la începutul școalelor întru atâte sep-temâni să se sârguéscă a deprinde prunciî întru îale. Drept-acéia a Das-căllilor datorință va fi, precum măduha și înțelesul regulelor a-l tâlcui pruncilor, așa a pune întrebări dendămână, numai cu întrebările pre șco-lasticî (ucenicî, școlari) se nu-î îngreuéză, se le învețe din cuvânt în cu-vânt, sau dérostul.

Ca Dascalilor mai ușor se le vină, întrebările se vor pune dedesuptul regulelor, ca și in limba sirbéscă.

București : Biblioteca Academiei Române.

706. *Slujba Sf. Nifon*, Sibiu 1806.

С Л У Ж Б Ъ , | Ла | поменѣрк чѣлшѣ ѿтрѣ сѣициѣ Пѣрнѣтелшѣ нѣстрѣ |
Н Ѣ Ф Ѡ Н | Патрѣархѣ Цариградшѣ . | Кѣрк ѡкъм сѣѣ тѣлмѣчѣт дѣнре Ѣлннѣ
пре лѣмѣ рѣмѣжнѣскѣ , | шѣ сѣѣ дѣт ѿ Тѣнарѣ . | Прии ѡсѣрдѣлѣ шѣ кѣлѣтѣлѣ
смерѣтѣлѣ | Ѣпископ | ѡл Ѣрѣмѣлѣ | Кѣр | І Ѡ Ѣ Ѣ Ф . | Ла ѡнѣѣ дѣла Хѣ : ѡѡѣ .
ѢІБѢИ , | ѿ Тѣпографѣа лѣѣ Іѡѡнѣ Бѣрт . | 1806.

In-4° de 2 foi, 56 pagine și iar 4 foi.

Verso titlului e alb.

Prefața :

Innaintea cuvântare.

In știință să fie iubitorilor de Hs. cetitorî, că aici întru acîastă sfîntă Mănăstire a Argeșului, care s-au cinstit în scaun de Episcopie la anul 1793. să află cinstitul cap și o cinstită mână a celui întru sfinți Părintelui nostru Nifon, Patriarhul Țarigradului. Carele, pentru că aū fost mai pre urmă de sfintele soboară și după ce împărățiia creștinéscă au căzut, nu să află trecut la Minologhion; și măcar că și alți mulți sfinți să află netrecuți la Minologhion, însă au slujbe de usebite la prăznuirile lor, iar pentru sfântul Nifon, măcar că la istoriia vieții sale să arată cum că fericitul Négoe Vodă, ctitorul acestuî sfânt lăcaș, după ce i-au adus sfintele moaște aici în Țara Rumânéscă, văzând multele minuni ce să făcé, au adunat sobor al loculuî, și i-au alcătuit slujbă prin știré și voia soboruluî Beséricii ceii marî, dar poate că din multele și adésele nestatornicii ale loculuî acestuîa, să va fi pierdut, ne fiind dată în typariu, ca să mai rămăe undeva. Și să cinstiia acéste sfinte moaște numai cu știința că sânt ale acestuî sfânt, până în tre-cuții anî când igumeniia la acest sfânt lăcaș pré cuviosul răposatul Chyr Parthenie Arhimandritul, carele scriind la sfânta Mănăstire a lui Dionisie la sfântul Munte al Athonuluî, unde să află célelalte părți de sfinte moaște, i s-au trimis atât slujba elinéște, cât și Istoriia vieții pre limba cé proastă greciáscă, pre caré găsindu-o eu talmăcită am pus silința pentru mai bună îndreptare la cuvinte în limba rumânéscă, și pentru a să cunoaște și din

unele stihiri și tropare, că și aici să află din sfintele lui moaște. Iar Istoriia vieții fiind foarte îndelungată, pentru ca să nu să îngreioaze ascultătorii, am întocmit din trânsa Synaxar pre scurt, precum să vede. Și pentru ca nu după vremi să se piuarză iarăși aciastă slujbă, cu blagosloveniia pré sfințitului nostru Mitropolit Chyriu Chyr Dosithei, o am dat și în typariu ca să fie pentru folosul de obște celor ce vor voi ca să aibă pre sfântul ajutoriu, să-î cinstescă zioa prăznuirii, și mai ales lăcuitarii acești țări, (usebit de datorii sfinte Episcopii, ce are cinstitele moaște, unde s-au zidit și paraclis întru cinsté Sfântului); căci măcar că toți creștinii cinstesc și prăznuesc pre toți sfinții, ca pre niște plăcuți lui Dumnezeu și rugători pentru dânșii, dar deosebită evlavie au cătră sfinții cari, ori că să trag de nēm din țara sau orașul lor, sau că au mărturisit acolo pentru Hs. în vremile tyranilor, sau că au stăcut dascal credinții sau arhieru, sau pentru că au pustnicit acolô; așa și noi mai multă datorie avem să cinstim pre sfântul Nifon, ca pre unul ce au stăcut luminătoriu și dascal al nostru, și în vremi ca acélé, când și în locurile întru care mai nainte au strălucit oameni înbunătățiți și sfinți, eră pré inpuținat numărul unora ca acestora. Fiți dară sănătoși în Domnul, și cinsind și prăznuind zioa pomenirii Sfântului acestuia cu credință și cu dragoste, aduceți-vă aminte și de cei ce întâiu au alcătuil slujba aciasta ellineste, și de cel ce o au talmăcit rumânește, și mai pre urmă și de cei ce s-au trudit după putință de o au dat în typariu, ca să aflăm milă în zioa judecății ce va să fie, și împreună cu toți să ne învrednicim împărăției ceriurilor, prin rugăciunile sfântului Părintelui nostru Nifon, cu darul Domnului nostru Is. Hs., căruia să cuvine toată cinsté slava și mărire, întru nesfârșitii vécii vécilor, amin.

Al pravoslaviei voastre cu totul doritoriu de amândoa fericirile, smeritul Episcop al Argeșului,

Iosif.

În cele 4 foi dela sfârșit se află niște tropare «catra sfântul Nifon» și «catra pre sfânta Nascatoare de Dumnezeu».

București: Biblioteca Academiei Române.

707. Mihail Cantacuzino, *Istoria Țării-Românești*, editată de frații Tunusli. Viena 1806. — Grecește.

Ι Σ Τ Ο Π Ι Α

ΤΗΣ

Β Λ Α Χ Ι Λ Σ

Πολιτική και Γεωγραφική

από της αρχαιστάτης αυτής καταστάσεως έως
του 1774 έτους.

Νόν πρώτον φιλοτίμη δαπάνη εκδοθεις
των

τιμιωτάτων και φιλογενων αδελφων
ΤΟΥΝΟΥΣΛΗ.

Έν Βιέννη της Αουστρίας.

Παρά Γεωργίου Βενδότη 1806.

Istoria politică și geografică a Țării Românești din așezarea ei cea mai veche până la anul 1774. Acum pentru întâia oară publicată cu cheltueala prea cinstitilor și de neam iubitorilor Frați Tunusli. In Viena Austriei, la Gheorghe Vendoti 1806.

In-8° mic de VIII+367 pagine.

Motto pe verso titlului: Τάχ' αἴριον ἔσσειτ' ἀμείνω.

Autorul acestei *Istorii* era necunoscut pe la 1863, când G. Sion dedea o traducere românească a ei. D. N. Iorga o atribue lui Mihail Cantacuzino și crede că a fost scrisă la 1776, cel mai curând. Amândouă aceste presupuneri se adevăresc acum prin titlul de mai jos, pe care-l aflăm în fruntea uneia din cele două copii manuscrise ale acestei *Istorii*, intrate de curând în Biblioteca Academiei Române și cari au făcut parte din Biblioteca răposatului D. A. Pappasoglu.

Περὶ Βλαχίας σύνοφισ.

Ἐκ τίνος παλαιόθεν ἐξουσιάζετο καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ἐν νῦν ἐν τῇ Βλαχίᾳ κατοικοῦντων λαῶν, ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξουσίας τῶν αὐθεντιῶν καὶ ἡ χρονολογία αὐτῶν μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐνὸς ἐκάστου συμβάντων, αἱ παλαιαὶ συνήθειαι σὺν ταῖς κατὰ καιροὺς μεταβολαῖς καὶ καινοτομίαις, καὶ τίνι τρόπῳ ἤδη ἐξηκολοθοῦντο εἰς τὸν ἔσχατον τοῦτον αἰῶνα, ἡ ὑποταγὴ τῆς τζάρας εἰς τὴν ὀθωμανικὴν πόρταν καὶ μετὰ τί χαράττι, καὶ ἡ προσθήκη τοῦ χαρατζίου, τὰ τῆς τζάρας σύνορα, ἅμα καὶ τὰ ὁροθέσια Μπραῦλας, Γυργέβου, Τούρνου καὶ Βεζίρ Κισλασῆ καὶ ἄλλα τινὰ χρήσιμα εἰς εἶδησιν συναχθέντα εἰς τοῦτον τὸν κώδικα ὑπὸ Μηχαῆλ Καντακοζινοῦ ἐξ ἀρχαίων ἱστορικῶν, χρυσοβούλλων τε παλαιῶν καὶ ἐκ τοῦ τῆς τζάρας χρονογράφου καὶ τοῦ τῶν γειτνιαζόντων, καὶ ἐκ τῶν διαταγῶν συνηθειῶν τῶν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι γνωστῶν καὶ πολιτενομένων προσέτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐκστράκτου καδδηλικίων, ἐπαρχιῶν, μοναστηρίων, πολιτειῶν, καπετανειῶν, πλαγιῶν, ἤτοι περασμάτων εἰς Οὐγκαρίαν, βαδούρων, ἤτοι περασμάτων εἰς Τουρκίαν, τῶν ποταμῶν ὄλων ὅπου εἰτρέουσιν εἰς τὴν τζάραν καὶ διαπερῶσι δι' αὐτῆς καὶ τῶν χρησιμωτέρων ὁδῶν (περιγραφόμενου καὶ τοῦ τῶν ὠρῶν διαστήματος), συνεγράφησαν ἐν ἔτει 1776 Ἰαννουαρίου 30.

Rezumat despre Țara-Românească.

De către cine era stăpânită în vechime și începutul neamurilor cari locuesc azi în Valahia, începutul domniilor și cronologia lor împreună cu întâmplările din zilele fecăruia, obiceiurile vechi cu schimbările și înnoirile de pe timpuri și cum mai dăinuiau în veacul acesta din urmă, supunerea țării către Poarta Turcească și cu ce haraciu, și sporul haraciului, hotarele țării precum și așezările Brăilei, Giurgiului, Turnului și Cășlei Vizirului, și alte lucruri folositoare adunate spre știință în această carte de *Mihail Cantacuzino* din istorici antici, din hrisoave vechi și din cronica țării și a vecinilor, și din legile și obiceiurile cunoscute și întrebuițate în veacul de acum. De asemeni și din extractul județelor, plășilor, mănăstirilor, orașelor, căpitanatelor, plaiurilor, adică a trecătorilor în Ungaria, a vadurilor, adică a trecătorilor în Turcia, a tuturor râurilor cari intră în țară și curg prin ea, și a drumurilor mai de seamă (arătându-se și distanța în ceasuri). S'a alcătuit în anul 1776, Ianuarie 30.

București : Biblioteca Academiei Române.

Traducere : *Istoria politică și geografică a Țerei Românești* de la cea mai veche a sa întemeiere până la anul 1774. Dată mai antaiu la lumină în limba grecăscă la anul 1806 de Frații Tunusli, tradusă de *George Sion*. Buc. 1863,—8°, VI+II+192 p.

N. Iorga, *Cronicele muntene*, în *Anal. Ac. Rom.* XXI, p. 410 și urm. — *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 128 și urm. — Cf. Cipariu, *Archiv*, (1869), 296-7, 531-539. — Alex. Lăpădatu, *Episcopia Strehaii și tradiția scaunului bănesc de acolo*. Studiu istoric. Buc. 1906, p. 15, n. 3.

708. Chiriacoedromion, trad. în limba bulgară de Episcopul Sofronie din Vrața. Râmnic 1806.

КЪРІЙКОДРОМІОНЪ | Гирѣкъ: | НЕДѢЛНИКЪ. | ПОЎЧѢНІЕ. |
На всѣхъ Недѣлахъ въ Православныхъ Црквахъ | Прочитаемаа Евѣліахъ въ всегѣ
Лѣта съ | Толкованіемъ и сирасовченіе, и на Великихъ Грѣдскихъ Праздникѣхъ,
и на стѣхъ | Празднѣмыхъ Еказаніе дшешолѣзнамъ. | Преписанный ѿ Словенскаго
и ѿ Грѣческаго | Главочайшаго ѡзыка на Болгарскій простый | ѡзыкѣ ѿ
Смирненнаго Кратчанскаго Епископа | ГОФРОНИЙ, краснѣннѣю простомъ народѣ.
Позволнѣемъ ДОГОТѢЙ Мѣтрополѣта | Оуггровлахійскаго, Помощіюже Епископѣ,
и Благочестивыхъ Хрѣтіанъ нынѣ Издадѣса | въ Тѣпографіи ѡу Рымнической
Епископѣ. | При Епископѣ НЕКТАРІИ. | Въ лѣто 1806.

Напечатана и Право ѡписана, ѿ Димитрія | Муханла Попѡкнѣ и ѿ Геврѣгіа
сѣхъ иго Тип: рым.

Chiriacoedromion, adecă Nedelnic. Invățătură, pentru toate duminicile în bisericele ortodoxe, la evangheliile ce se citesc peste tot anul, cu tâlc și cu dreaptă învățătură, și la marile sărbători Impărătești și la sărbătorile sfinților, cazanie folositoare de suflet. Tradusă din limba slovenească și din limba grecească prea adâncă pe limba proastă bulgărească, de către smeritul episcop din Vrața Sofronie, spre înțelesul norodului celui de rând, cu învoirea lui Dositeiu Mitropolitul Ungrovlahiei și cu ajutorul episcopilor și al cuvioșilor creștini, și s'a scos acum în tipografia episcopiei de Râmnic, pe vremea episcopului Nectarie, în anul 1806. S'a tipărit și s'a corectat de Dimitrie Mihailo Popovici și de Gheorghe fiul lui, tipografi din Râmnic.

În folio de 1+6 foi nenumerotate, 265 numerotate și iar 1 foaie nenumerotată. Tipărit cu negru, cu 36 de rânduri în pagina încadrată în chenar de linii.

Pe verso titlului se află o gravură de o pagină înfățișând pe sf. Ioan Teologul. Urmează apoi tabla de materii pe trei pagini și prefața Episcopului de Vrața Sofronie.

În fața începutului textului se află o gravură cu inscripție românească: «Dumineca tuturor sfinților».

Pe ultima foaie nenumerotată a cărții se află notița aceasta:

Въ Словѣ стѣмъ Единосѣшнымъ и нераздѣлимымъ Тройцѣ, ѡца, и сына, и стго Дха. Иже изначала помогнѣхъ есть намъ та достигѡхъ и концѣ.

Любогтрѣднымъ тшаніемъ, и со испытнымъ прилѣжаніемъ, исписахъ сѣю книгѣ
Недѣлное еѡгаское Толкованіе, и стѣхъ Великихъ Грѣдскихъ и Бѡродничныхъ Праз-
дникѣхъ, и стѣхъ ѡгродникѣхъ Бжійхъ на всегѣ лѣта Празднѣмыхъ: И прике-
дѡхъ ихъ ѿ Словенскаго и ѿ Грѣческаго главочаго и пространнаго ѡзыка на
Болгарскій простый и краткій ѡзыкѣ: Къ разсмѣннѣю и ѡкѣдѣннѣю Болгарскомъ
простомъ народѣ, дшешкнымъ ихъ радн ползы. И въ сокершнѣе доспѣ:

Начѣса печатати Ипріала бд, и сокершнѣса Ноѣмкрій ке. Въ лѣто ѿ Рожд-
ствѣ по Плотн Бга Слѡва. 1806. Ноѣмкрій, ке.

И иже вѣдите читати на сѣю стѣю и Бжсткѣннѣю Книгѣ Радшѣтѣса, къ Гѣдѣ,
и молнтѣса ѡнасѣ грѣшныхъ. Ишѡ погрѣшнѣе вѣдете найсти въ словѣ, или въ

ДѢМИ, ѣ ДѢХЪ КРѢТОСТИ ѠПРАВНѢТЕ, НЕБОРЗАЙТЕ СЛѢ ДѢМАТИ НАСЪ РАДИ, ПОНЕЖЕ НѢМЪ ЧЛѢКЦЫ ПѢДОСТНИ ЁСМЪ, НѢ ЁСТѢКЪ СЛѢБО НЕ ѠСТАКА НИ КОЕГѢ ѠСТАТИ БЕЗЪ ПОГРѢШЕНІЕ. ПОНЕЖЕ КАККОТЪ НЕКОЗМОЖНО ЁСТЬ НѢБО ѠСТАТИ БЕЗЪ ѢЛАЦЫ, ТАКОЖДЕ ТѢПОГРѢШ НЕКОЗМОЖНО ЁСТЬ ѠСТАТИ БЕЗЪ ПОГРѢШЕНІЕ.

КАККОТЪ ЦѢ ПЛѢКАТЪ ПОМОРЕ НѢ БѢЮТСА Ѡ ТАЛАЗЫ МОРЕКІА, НѢ ЖЕИЛЮТЪ ДОСТІГНУТИ НА ДИМАНЪ ТИХОКАНІЙ ТАКОЖДЕ НѢМЪ ЖЕЛАХУМО ДОСТІГНУТИ ДО КОНЦА КНИГЪ СІѢ.

Θεόδωρος Στοῖανovicz Ѡ ЕИДИНЪ ОУЧЕНИКЪ Θωφρόνια Ἐπισκοпа Κρατчанскій.
Димитрія Николіювичъ нѢ КАЛЧЪ НІКОЛАЕ ПОПЬКВИЧЪ.

Intru slava sfintei uneia și nedespărțitei Treimi a Tatălui și a Fiului și a sfântului Duh, care dela început ne-a ajutat nouă și am ajuns la sfârșit.

Cu zel și dragoste de muncă și cu râvnă mare am scris această carte Tâlcuirea Evangheliilor duminicale și a sfințelor marilor praznice domnești și ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților plăcuți lui Dumnezeu ce se serbează pe tot anul. Și le-am tradus din limbile sloveneasca și din profunda și răspândita grecească pe scurta și simpla limbă bulgărească, pe înțelesul și cunoașterea poporului bulgar de jos spre folosința sufletelor lor, și am ajuns la sfârșit.

S'a început a se tipări în Aprilie 24 și s'a sfârșit în Noemvrie 25, în anul dela Nașterea și întruparea Cuvântului lui Dumnezeu 1806, Noemvrie 25.

Și cei ce veți citi pe această sfânta și dumnezeiasca carte, bucurați-vă întru Domnul și vă rugați pentru noi păcătoși. Și ce greșală veți găsi în litere sau cuvinte, cu duhul blândeții îndreptați, nu vă grăbiți a gândi rău despre noi, pentrucă și noi suntem oameni păcătoși, și firea slabă nu lasă pe nimeni fără greșală; căci precum cerul e cu neputință a rămâne fără nouri, așijderea tipografului e cu neputință a rămâne fără greșală.

Ca și cei ce plutesc pe mare și se bat de talazurile mării și doresc a ajunge la limanul liniștit, așijderea și noi am dorit a ajunge la sfârșitul cărții aceștia.

Theodor Stoianovici din Vidin, ucenicul Episcopului Sofronie din Vrața.
Dimitrie Nicolaiovici și Calciu Nicolae Popovici.

În unele exemplare numele acestuia din urma lipsește.

În fața titlului se află o foaie pe care s'au tipărit numele subscriitorilor :

ПоманнѢ НАСЪ ГѢДИ, ЁГДА ПРІИДИШИ КО ЦРѢТВІЙ ТВОІМЪ. ЗДѢК ПИШИМЪ ЦѢСА ПОМОГНАЛИ ЗА ТАА КНИГА. ЗАТѢПОСАНИЕ.

	Грош.
ΔΟΥΘΕΪ ΜυτροπολιτѢ БескорѢї.	Ѣ (500).
ЇвсѢѢхъ ἘπισκοпѢ ἄрдинѢ	Ѣ (200).
Κονσταντїа ἘπισκοпѢ ΒοzѢs	Ѣ (300).
НікодинѢ ἄρχїμανдрїтѢ.	нѢ (50).
Григорїа дрїста	нѢ (50).
Ніколае ЛогофѢтѢ.	лѢ (30).
Їгнатїа ѢгсменѢ	нѢ (50).
ХрїсѢсъ Іерїй	кѢ (20).
ἘтѢйно Ѡ НѢкое селѢ	нѢ (50).

Димітріа Ярмаиш	р̄ (100)
Гавргіа кастрийш.	н̄ (50).
Θεωδόσια поклонникъ ѿ Габровъ	ф̄ (500).
Неофутъ ѱгсменъ.	м̄ (40).
Υγсменъ старополевъ	л̄ (30).
Індрий Поповичъ.	м̄ (40).
Петко поклонникъ ѿ Коприцица.	к̄ (20).
Костантинъ ѿ Бобцица	р̄ (100).
Ніколае Салци.	р̄ (100).
Θωφρόνια ѱгсменъ	к̄ (20).
Гавриилъ ѱгсменъ.	л̄ (30).
Пано Стірію	і (10).
Пенко ѿ Котель.	і (10).
Інаки поклонникъ	н̄ (50).
Петръ поклонникъ	н̄ (50).
Івкани алмани.	л̄ (30).
Івкани ѿ Казанайкъ.	н̄ (80).

Инастоатеа. Быст. Θεωдоръ Столноквичъ оученикъ Θωφρόνια Єпископа Кратчанскаго Єл̄ имена слокополагателы быша Димітріа Ніколаевничъ ѿ Софіа ѿ Калчъ Попъ Ніколовничъ ѿ Драново.

București : Biblioteca Academiei Române.

1807.

709. Vasile Aaron, *Piram și Tisbe*, Sibiu 1807.

Перирѣ а доб̄ Ювн[цн̄] | адекъ : | Жалника .р̄тжмпл̄[р̄] | алш̄
 ПИРЯМ шн̄ ТИГЕЕ, | кхрора сас̄ адеогат̄ май̄ пе̄ оґрамъ непо-трнкнта̄ ю-
 бире̄ алш̄ | ЄКХО кс̄ НЯРЦИЕ | Єкрисе̄ .р̄ кереср̄, | прин̄ | КЯЕИЛІЕ
 ЙЯРОН, | Жсрат̄ .р̄ Мареае̄ Принципат̄ ал̄ Йрджалш̄ | Проксрат̄вор̄ алкхтсн̄те,
 шн̄ аксм̄ .р̄тжм-датъ кс̄ а̄ ачелалш̄ Келтс̄алъ тнихр̄те̄. | Кс̄ словозн̄та̄ чѣлвр̄ май̄
 Мар̄н̄. | Єх̄ л̄фл̄х̄ де̄ кжнд̄ст̄ ла̄ нсмнт̄с̄ла̄ Проксрат̄вор̄ .р̄ Єнеій̄.

Єнеій̄ | Л̄ Тупографіа лш̄ Іванн̄ Барт̄ 1807.

Exemplar necomplet.

In 8° mic de 52 pagine.

Prima coală lipsește în exemplarul văzut.

Oradea-mare : Biblioteca diecezană episcopoească.

710. Acatist, Buda 1807.

ІКЯӨИЕТ | кс̄ | мс̄лате̄ ал̄кс̄е̄ | РХГЪЧЮНИ | центрс̄ | Євл̄кіа
 ф̄еицекх̄р̄с̄а̄ Крешӣн̄ : | Кс̄ | Благословеніа̄ чѣлвр̄ май̄ Мар̄н̄ | аксм̄ .р̄тжм̄ ѿлр̄х̄.
 Л̄ БХДЯ | Тупхр̄нт̄ .р̄ Крх̄лска̄ Тупографіе̄ а̄ | Оґинкерентх̄цӣ Оґнгр̄ср̄цӣ,
 ла̄ | Ін̄с̄ла̄ л̄ѿз̄.

In-12°, de 3 foi, 469 pagine numerotate și alte 3 pagine nenumerate. Tipărit cu negru și roșu, cu 20 de rânduri pe pagină.

Pe verso titlului : Maica Domnului cu Copilul Isus, cu sceptru și cu glob. Urmează apoi arătarea cuprinsului, și, în fața textului, o gravură pe aramă.

București : Biblioteca Academiei Române.

Nimica altă dorind, fără numai ca să să învrednicescă lucrul și ostănela aciasta a mé, acoperemântului și buneî voințe a Domnieî sale, rămăiu al Domnieî sale nefățarnic omenitoriu,

Obradovicî, Director.

In Caransebișî 1. Iannuarie 1806.

Prefața cătră cetitor :

Doritule cetitoriu!

Nimica nu iastă inimii ceî simțitoare mai jalnic și cu înpreună durere a privi și cu lacrămi suspinând a căută, de cât la ne ajungeré, sărăciia și tirăloșiia a plugariului celuî românesc. Având el pământ din destul și lucrând neprerupt, nu poate nici de cum să scape de sărăcie, care l-au încălecat și nu pogoară de pre el: face bucate, ține oi, vaci, cai și porci, apoi tot e sărac și așa de neajuns, cât preste vară cumpără bucate dela vecinii săi, dela Nemți și dela Serbi. — Cine? Românul! Dar de ce? Ia ascultă de ce: Românii nu samănă toți grâu și de tot feliu de hrană; cunoscut e că Românii cei ce lăcuesc in deluri și în munți nu samănă grâu, orz și ovăs, ci numai cucuruz, sădesc pruni și plămădesc dobitoace; dar carele și samănă grâu, aceluia e grăul pururé săcăros, rar, neghinos, cu tăciune, plin de pălămidă, de buciniși, de neghină și de alte erbotini. Décî de să și face, mulți il vând și cumpără cucuruz, zicând: că e mălaiul mai cu sați de cât pâné. Românul sémănă mai cu bună sémă cucuruz, apoi de rodște, dá năvală la el cu cai, cu boi, cu porcii și cu oarale; dară ce e mai de pradă: Muerile fac jaf in cotarca cu cucuruzul dând țigancelorū pre fusă, pre linguri, pre descântece, ghicituri și pre alte minciuni. Décî de nu rodște cel nou, apoi e foameté gata innainté uși, căci nu-și păstréză bucate de doi sau de trei anni să aibă. Românul ține grămadă de vaci cu lapte, și oi; apoi nu are unt dindestul nici să se ungă pre cap, dar decum să-și dirégă oala cu bucatele. De face brânză, dau năvală cu toți la dânsa până iastă. Décî vara sępă și coséște cu mălaiul săc, și cu știr și lobode ține porci, dar slănină nu are altul nici până la pogorâre Duhului sfânt (până la Rusale) și așa e totdeuna sărac și neajuns.

Ce pricinuiăște neajungeré aciasta la Români? Neștiința și nepriceperé in Economie, și nepăstréla celor chivernisite; căci având dobitoace nu grijaște de hrana și scutela lor preste iarnă, ci le lasă de flămânzesc și dégeră de ger; apoi in primăvară mor și să izidesc (aicé in părțile acesté am văzut eu in iarna aciastă trecută, că unii oameni au gătat fânul încă in Iannuarie, și așa cu tufă și cu mugure au hrănit dobitoacele lor in câmp limpede, neavând nici grajdî, nici barem șopru pentru dânsese; și așa in primăvară au păgubit altul câte trei părți din vitele sale). Iată dară sărăciia și mișaliia in casă. — Altă pricină a sărăciei iastă léné (păcatul de moarte). Décî ascultă din ce vine de e némul cel românesc mai lénos și mai moale de lucru de cât alte noroadé: acéia izvoraște din pré multă păstorie a oilor, porcilor, mieilor și alt., căci Românul trimite dopă 5 sau 6 porci un prunc, la oi altul, la miei altul; cariî la vite nu au alt lucru fără numai să doarmă, și de mic să îngrașe léné in oasele lui, să vorbescă nimicuri, să învête a

sudul și a vicleni, și încă a fura poame, bucate și câte vre un miel. Așa dară să strică preste ann, să zic mai puțin, la un sat numai câte 50 sau 60 de prunci, cari ar pute, de ar pune ei păstorii de obște, precum fac Nemții și Serbi, până la vârsta ce de lucru, să mERGă la școlă să să învete a ceti, a scrie, creștinătate și lége lui Dumnezeu întru caré să cade lui să viețuiască pre lumé aciasta. Incă mai îngrasă léné la parté ce fămeiască (măcar de și sânt Românele mai bărbate de lucru decât bărbații lor) sărbătorile céle idolești ce le țin iale preste ann, precum: Sărbătorile lupului, a ursului, a pasărilor, a cailor lui Sântoader, Todorusalele, Ghermanii, Armindenii, Joile dela Paști până la pogorâre Duhului sfânt, Marțile încuiate, sfintele maice Vineri și alte multe zile, care iale dela vre-o vrăjitoare a le ținé însărcinare au; de care minciuni și nimicuri, din mare orbire a minții, din credință îndesartă și din preiudicie, spre mare rușinare a Evangheliei și spre mare ocară a légii noastre ceii pravoslavnice a Răsăritului, nu să pot descrușnă . . . . La școală fetele! la școală! barem iarna, și la beserică să le ducă maicele de mână, de mică să le adape cu învățatura creștinéscă, cu iubiré de fapte bune, de dreptate și de Dumnezeu; apoi așa fiind și iale maice odată, vor aduce rod, și creștere lui Dumnezeu bine plăcută.

Precum că e Românul nostru mai moale decât alte némuri, și îi e urât plugul și sécera, adeveréză și aciasta, căci mai pretutindené în sate nemtești și serbești sânt purcarii, vécarii, pânditorii de cai, de vii și de coșniți Români; de e birtaş Românul, de e dărăbanți, gornic și cociși Românul, până ce în Bacica și în Srem am văzut eu cu ochii miei birtași și păstorii Români, dară din ce pricină? De urâtul muncii își lasă săliște, priiatenii, vecinii, apoi să duce în streini. Dar la ce? Să becheréscă, dar nu să boeréscă; nu să adune vreun meșteșug și știință bună și de folos, apoi să vină să-și îmbunățătescă némul său cu dânsa; ci să-și petrecă ticăloasa viață întru negrijire și cu sudoare sa să înbogătescă pre alții. Oh stare de plângere și de suspinare vrédnică!

Cetitorii iubite! fie de ce stare veți fi: preot, învățătoriu, domn, diregătoriu, negoțatoriu, maistor, sau și plugariu,— te rog cu inimă fierbinte și cu lacrimi te jur, adună pre lângă tine pre setenii și vecinii tăi Dumineca și în zile de sărbătoare. Déci le cetéște câte ceva din carté aciasta, și le tâlcuiaște mai pre larg, cum veți pute; îndemnă-ți spre iubiré de osténelă, spre dreptate și spre îndestulare cu céle câștigate prin sudoare sa: îndemnă-ți încă să începă a lucră mai bine pământul, și să caute cum trăesc vecinii lui Nemții și Serbi; cum ei iarăși plugari fiind, să hrănesc, să adapă, să înbracă și lăcuesc mai bine; să deschiză ochii să vază alcătuiré și hotărâre bunului făcătoriu, întru orânduiala frii ceii bogate, caré lucrătorului celui neostănit sudoare lui cu prisosință plătește.

Nu la cărcimă Dumineca și în zile de sărbători, nu! ci la svătuiri bune și înțelepte. Adunați-vă la un loc câte câțva vecini, sau supt nescari copaci la umbră, pre iarba verde, unul să vă celéscă ceva, dar ceia lalți ascultați; déci de vi să uraște cetaniia svătuiți-vă. — Dar ce să ne svătuiim? va întrebă cineva. Ia ascultați ce! nu vă vorbireți de răul și greșala altuia; nu spre

clevetiré, batjocura și spre ucideré numelui celui bun a fratelui vostru; nu de mueré acutăruia și de portul ei; nu de pizmuiri, nu de apucări, nu de curvii și de vorbe de nimica; ci vă vorbiți și vă svătuiți: cum veți dirége și îngrășă câmpurile voastre, cum veți înfrumseța și înbuni dobitoacele voastre; cum veți abate vreo apă, care vă innécă câmpurile și casăle; cum veți zidi și după care formă veți face casele voastre, ca să vă fie mai vederoase, și sănătății mai pasnice; cum veți îndreptă și curăți uliile și avliile voastre; cum veți trage șanțuri predenainté caselor voastre, și veți umplé cu prund și cu năsip uliile și drumurile voastre; cum veți sădi predinainté caselor voastre duzi, și cum să vor învăța fămeile și fetele voastre a ține viermi carii fac mătasa, și cu dânsa vor înbunătății pânzele și țeseturile lor; cum veți săcă bălțile cele de nici o trébă, care sânt pre lungă și prin sate, și care cu vapura lor cé inpuțită otrăvesc și cu epidimie încintă aerul, din care să scornesc și izvorăsc boale multe și ucigătoare oamenilor și dobitoacelor, și cum veți înbunătății întru toate Economia casii voastre. Décî după aciasta să vă svătuiți cum veți dirége portul vostru, a fămeilor voastre, ca să pasă mai bine pre trup, și să-l apere de cătră asprimé frigului și de cătră arderé soarelui; mai pre urmă să vă voroviți și despre înbunătățare minții, a înțelégerei și a sufletului: cum veți face școale bune pentru prunci și pentru fete, cum veți face plată bună și lirană pentru învățători buni, și să dați pruncii și fetele la școală; decî cum veți face și înfrumseța besérica lui Dumnezeu, bine a o îngrădi și a o cercetă; cum veți dobândi preot bun și învățat, și cum veți înbunătăți plata și omenia lui.

Aceste sânt svaturî și vorbe despre care trebuiaște să vă voroviți, și déca v-ați vorovit a le face să vă apucați!

Lăsați-vă, oamenilor! de vorbe slabe și scunde, care aveți obicei de ziceți: «Așa au trăit bătrânii noștrii, așa vom să trăim și noi», căci aceste sânt vorbe ale oamenilor celor proști, întunecați la minte, celor sălbateci, varvari, celor lénoși, și acelor ce tot ce pute le amiroasă; căroră să cuvine ziceré a Cântărețului Înparat David: «Și omul în cinste fiind, n-au priceput; alăturatu-s-au cu dobitoacele, cele ce nu au pricepere, și s-au asămănat lor». Psalm 48, viers 12.

Cinstiților preoți! și voi bine înțelepților învățători! Pre voi vă rog eu cu lacrimi, pre voi vă îndemn cu inimă fierbinte, pre voi vă deștept eu dintru dormitaré cé pagubnică, spre lucrare viei cei de Dumnezeu sădită: deșteptați-vă și vă sculați la lucrul cel de Dumnezeu bine plăcut! înbărbătați-vă, stați, lucrați și vă osteniți, a învăța turma cé vouă încredințată; în beserică, în școală și întru toate adunările, nu contenireți a bine cuvântă pre Domnul Dumnezeu împlinind voia lui cé sfântă: învățați, îndreptați și deschideți mințile oamenilor întru crederé de Dumnezeu, întru dragoste și fapte bune, întru gândire și facere de dreptate, întru iubiré de ostenelă, întru îndestularé cu staré și chivernisitele sale. Voi santeți sculele, prin carii numai să fac oamenii buni, direpți și iubitori de ostenelă. Voi puteți face mai mult bine întru un sat și obște. Voi santeți păstorii turmei ceii cuvântărețe, și numai dela voi înșivă atârănă, ca să fiți buni și să vă puneți sufletele pentru oi; dela voi va cére stăpânul turmei oile cele pierdute; pre

voï vă va întrebă el la dreptul județ despre paguba turmei sale ceii iubite, pentru care ș-au vărsat scump sângele său; decî dela voï atârnă, deca vreți să auziți glasul cel dulce cătră sluga ce bună: «Slugă bună și lucrătoare, preste puțin ai fost credincios, preste mai mult te voïu pune: intră intru bucuriia Domnului tău».

Vremé iastă, cetitorile iubite, ca să săvârșesc eu innainte cuvântare aciasta a mé, dintru caré putuși vedé, ce gând și scopus am eu cu carté aciasta: Așa dară numai dela tine însuși atârnă ca să ăai ceva folos dintrânsa; care făcând vei împlini pohla și voia mé intru toate.

Obradovicî, Director.

Intre cele două prefețe se află următoarele versuri :

A plugariului viață iastă fericită,
 Mai dintru întâiu în lume orânduită.
 Indepărtat de bântuiala altora stări,
 întru viețuire simplă află îndestulări.
 Ară pământurile și răstoarnă brazdele,
 A părinților săi — cu dobitoacele sale.
 Cu puțin să îndestuleză și bine trăește,
 de are prunci mulți foarte să veselește.
 Pohtele cele réle rodiré Demonului,
 Nu smintéște odihna ce dulce a plugariului.
 Fericită viață de mulți alți dorită.
 în casa plugariului iastă sălășluită.

București : Biblioteca Academiei Române.

714. *Carte de pravilă*, Partea I-II. Cernăuți 1807.

К П Р Т Ё | Д Ё | П Р Я В Ы Л Ъ | Че кспринде лецеле | Ўсвпра | Фантёлор
 Рхлэ шй а Кхакхрылор греле | Де Полицие. | * | Парте .ѣтжй.

ЧЕРНЪЦІЙ. | Єаѣ твухрѣт лă Петер Єкхърд прѣкхилегѣт | твухграф а Бѣ-
 ковнѣи лă ѣнѣа | 1807.

[Partea II:] К П Р Т Ё | Д Ё | П Р Я В Ы Л Ъ | Ўсвпра | Греллор кхакхрѣ
 ѣ политичецилор | Ўржндѣелѣ ѣтѣнхгтолре | Де Полицие. | * | 2. | Парте
 ѣ д о а х з.

ЧЕРНЪЦІЙ. | Єаѣ твухрѣт лă Петер Єкхърд прѣкхилегѣт | твухграф а Бѣ-
 ковнѣи лă ѣнѣа | 1807.

2 vol. 8° de 6 foi, 362 pagine, o tabelă și 3 foi, pentru vol. I; 1 foaie, 235 pagine,
 și încă 3 pagine, pentru vol. II.

În fruntea vol. I se află un decret de promulgare al împăratului Francisc II.

București : Biblioteca Academiei Române.

715. *Catihis mic*, Brașov 1807.

Catihis mic sau scurtă pravoslavnică mărturisire a legii grecești neunite, pentru trebuința puncilor celor neuniți românești. făcută și dela unitul episcop în Carlovăț, la anul 1774 ținutul sinod întărit, și cu întărirea Arhie-

filosofilor politicești; căci fiește care cap din aceste 35 de capete întrânsa aflătoare, are învățătură mai întâi moralică, al doile filosofică, și al treile istorică, din care fiește care doftoriia și nectarul (adecă dulcița neprețuită), atâta sufletește cât și trupește, poate a să folosi, și a suge, și vindecare patimilor sale a dobândi, căci după cum la boale, osebite doftorii, și lécuri sânt orânduite a să întrebuintă, așa și la aciastă carte, în fiește care cap osebite folosuri și tămăduiri ale patimilor să află, numai cel ce citește să fie cu luare aminte, și să urmăze învățăturii și sfătuirii întru dânsa cu îndestulare așezate, ca albina care zboară cu mare ostenelă, și cu sănătoasă înțelepciune, și luare aminte preste câmpuri și livezi și grădini, din floare în floare, agonisește cîș hrană folositoare, alegând numai cele mai bune flori care sânt spre întrebuintare ei ce cu folos, pre care toți cei înțelepți o aduc înainte, în învățăturile sale, pentru pildă, ca și noi să urmăb bărbăției cei cu înțelepciune și cu mare ostenelă a ei, adecă: a ne osârdui și sili, în toată viața noastră ca să facem a purure acel felu de fapte care sânt spre cinste, lauda și folosul nostru, și următorilor noștri; împlinind tot deuna cu tot sufletul nostru porunca lui Dumnezeu, care zice: să iubești pre Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, și pre vecinul tău ca însuși pre tine; cătră care cale și aciastă mică carte ce să chêmă Floare Darurilor ne va povățui, ca să putem cu lesnire a dobândi mai sus pomenitul folos, numai să urmăb și să împlinim cu fapta învățatura întrânsa cuprinzătoare.

Dirept aceia cuprindeți-o, pre aciastă mică cu bun miros floare, în sânul dragostei cei creștinești, ca prin cetire îndeletnicindu-vă, și cu fapta a urmă și împlini învățatura ce adevărată a ei să vă împărășiți rodului și dulcelui miros, (atâta sufletesc cât și trupesc), carele din trânsa veți culege întru blagoslovenia trupescă și fericire vecinică sufletescă.

Al tuturor smerit plecat,

Iereî Ioann Stefanovicî.

Pàroh bisericii din Bolgarseg(hiul) Brașovului.

La sfârșitul textului se arată că și corectura (diortosirea) cărții a fost făcută de acelaș paroh.

Cartea aceasta se tipărește și în anul următor 1808, tot la Brașov, însă de alt tipograf.

București: Biblioteca Academiei Române.

719. G. Haines, *Verșuri la statua lui Iosif II*, Viena 1807.

VERSCHURY | de laude en limba Romaneaske | la | statua | a INPERATULUY | JOSEPH II. | Kare la Anno | 1807. | en tsetate Vienna la Josephplatz sau aschezat. | VIENNA.

[Pe verso:] Sau fakut prin | GEORGIE HAINES, | Proto-Presviter la Districtul Coroni de religia gretsaske ne-unite, schi fostul Capelan de oaste la Benjovsky al 31. Infanterie Regiment de linie dela Transilvania.

2 foi.

Versurile se termină astfel :

Se primescŃty, me rog, en nume de bine
Atseste verschury de la mine,
Dela un vechy Roman adevemat
Kredintsos rob la al seu Inperat.

București : Biblioteca Academiei Române.

720. N. Horga Popovici, *Oglindă arătată omului înțelept*, Buda 1807.

Ѡ Г Л Н Д Т | а р х т а т х | Ѡ м с л с ѣ . ѣ ц е л е п т | к а р ѣ | К с р и н д е . ѣ с и н е
к е к н а е . ѣ т ж м п л а ѣ р ѣ | к с п ѣ л а д х а д с с з , | К с ѣ м с ѣ д е л ѣ п с з Ѡ м с л с ѣ ѣ а с е к с н о а ц и e | ш ѣ
Ч е а с ѣ д е а п р о а п e . ѣ г ж а д ѣ и т а ф ѣ д и н . ѣ - ц е л е п ч ѣ н ѣ с а . | Г р к и с с e a s Н к м с л а с ѣ
П е н т р с м ѣ р ѣ р ѣ ѣ н а и н т e , | п р и н Н И К О Л Я Ѡ Х Ѡ Р Г Я | а м и н т р и а e | П О -
П О Б И Ч . | Г р е к w н e о ѣ н и т e ѣ л е ѣ П а р о х с л Г е л e s и н s - л с ѣ . ѣ с а ж к и т х Е а р м e r ѣ а ѣ р а -
д с л а с ѣ | ѣ н с л д e л а Х ѣ 1801.

Л Я К Ѡ Д Я | Ѡ К р а ѣ с к а Т в н о г р а ф ѣ а О ѣ н и к е р с и т ѣ ц и ѣ | О ѣ н с р ѣ р ѣ ѣ .
ѣ н с л 1807.

In-8° de 9 foi și 158 pagine.

Scrisoarea de dedicație :

Măritului, vrédnicului și pré osfințitului Domnului Domn Pavel Avacumovicî, Pravoslavnicului de légé greciască Creștinătăției Besericii Răsăritului Episcopul Aradului, a Orăziei-Marî, Ienopoliei-Halmagiului și părților cătră acésețe cuprinzătoare, ș. c. l. Domnului sfințitorîului meu milostivului părinte;

Așijderé cinstului, luminatului și înfrumșetăatului cu vrednicie Domnului Sighismund Edlșpacher de Ghioroc, innălțatei chesaro-crăești și apostolicești Mărirî sfétnic, auritului vitéz și slăvitei Varmeghiei Aradului întâului Vițișpan, ș. c. l.; de înpreună Invățătorilor întru acésețe părți îndemnătorî; o închină Afară dădătorîul.

Pré Osfințite și mărite vrédnice Domnule Episcopi și cinstite, înluminate, mărite Domnule Vițișpan, Domnilor, mie milostivî!

Cu aciasta a mé carte numită Oglindă silindu-mă, nuș pentru ca să-mî agonisăsc cevași laudă și véste numelui meu, ci tocmaș ca prin vrédnice măritele voastre nume să-mî ăau raze și strălucitoare zare întră noroade, supt mărite obladuitoarele voastre nume am poftit a o slobozi la vedéré a tot cetitorîul, maî vârtos pentru ca să vază și acest ném al nostru numele oamenilor celor marî, cariî și maî înnaite de noi au fost cu multă înțelepciune înpodobiți și ăarăși cariî până acum cu obicînuite cinstirî stau.

Pre lângă păstorésca mé datorință apucându-mî vréme, când și când, din cetiré cărților le-am cules și le-am strâns la olaltă, și după a mé pri-cépere în mămésca limbă, pentru înțelégere norodului, o am alcătuit romănésce, ca prin obicînuite purtări cu cinste după năravurile și lucrurile céle bune tare să priveghiem, și cetindu-o, innălțatului Inpărat credincioși și blânzi țărénî să-ă crésce. Așijderé și eu sârguindu-mă cătră urmaré slugilor celor chimate, cariî au înmulțit talantul fleștecarele după putința sa, cărora luându-le stăpânul séma, flește căruî bun străduitorî, au zis : Bine, slugă bună

și credincioasă, de puțin ai fost credincios, preste multe te voiu pune; întră întru bucuriia Domnului tău, ș. c. Math: Cap. 25, stih. 14—, întru aciasta a mé poftire și cei mie următori să fie și lui Dumnezeu, și poruncilor împărătești credincioși, și cu toată supuneré și plecăciuné

Rămâind umilită și credincioasă slugă, Văditoriul sus numitei cărți.

Prefața :

Innainte cuvântare.

Insămnând aciasta, cumcă némul nostru cel românesc, carele cu Bulgărimé unгурescă la o însoțire întru olaltă innălțatului oblăduitoriu, încoronatului Împărat Franțisc I-lé, Domnului nostru și pré lăudatului marelui Părinte, nedespărțit bunătăților îndăluitoriu, așijderé méngerilor înnainte poftitoriu, de împreună milostivitoarelor orândueli gânditoriu și însuși plinitoriu, și eu despre o pildă cu sârguință fiind iubitului meu ném spre hăsnuire și netezire aceștiiași izvodite omenestii trebuincioase Oglinzi, sau despre o parte cu adevărat credincioasă omului învățat cărticică spre aciastă săvârșire afară vadindu-o o am poftit, ca acum după innălțatele milostivitoarelor orândueli prin mijlocire fericitelor toleranții, acéste învățături pământestii sugătorilor celor mici m-ași strădui prin învățături folositoare, după cum s-au alcătuit în limba românescă a le dá, pentru agonisire înțelepciunii și a buneii priceperi; ba încă și fraților parohiialnicilor preoți, cariî afară de maternica sa limbă nu știu, foarte-î de folos, fiind culésă din mai multe limbi, cu a mé puțină ostenélă adunându-o românește, întocma ca și albina cé mică din multe florî strânge miîare spre dulcéja la tot trupul.

Dela acéste îndemnându-mă și eu, imi dau ajutoriu, toîag în mână, cu carele mai vârtos mă îndemn cătră gândire sufleteștilor frățietăți cu libov bun și cu părințescă îndreptare.

Iară grozăviile și răotățile céle urâte, cătră târsire să le aducă și alte înblânziri, înlocând țării noastre, agonisind la împărăție liniște, la cei stăpânitori îngăduință, și dela supuși plecăciune, innaltelor predatei porunci priimire, și celor deosebii greotăți totdeuna ascultare, și cu a lor purtare mergere înnainte sârguitori, străduitori, mai vârtos tinerimé, deprinzându-să cu alinată rădicare spre aciastă urmare, creștinéște viețuind.

Fiind că cu adevărat acest ném, adecă Româniî, cu învățatură nu iaste pătruns, dară de s-ar dedă pre încet, după cum pré innălțatul Împăratul nostru poflește, cu adevărat în urmaré altor némuri cu toate învățăturile ar fi împodobită, și mergeria cătră fericire ș-ar îndreptă, îngăduitori cu inima după céle trebuincioase ar fi, la meștesug deprinzători, la neguțatoriî ispitori și la cătânșag credincioși, și orî carele s-ar învălui în ceva deregătorie, el, încât îi slujăste firé, întratâta își și face datorința, tocma de-î și plugariu, dar tot își înțelege meștesugul său; atâta cât nu s-ar rădica mai curând oameni pricepuți de cât dintru ei, ar puté trăi ca macar cine dintru alt ném, că Româniî adevărat dela Roma își trag numele său și loza; acuma dară încă supt innalta stăpânire să află întru plecăciune și bună ascultare; să află uniî dintru ei întregi și având fisonomie frumoasă, la trup curați, graiul limbiî limpede pretinos alâta, cât încă întră puține némuri

să află așa prieteșug; priiitorii de goști; întâmplările mai dinainte le pomenesc adese ori, și lége foarte tare o țină; pre înțeles întru acest ném toate să află, la toate trebile și staturile s-ar puté aplicălui; cu amăruntul îi place toate lucrurile a ispitii, și cu lungime de vorbe bucuros s-ar împărtăși; întâmplându se la vre unul dintră ei vre-o pedépsă pentru cevași vină, aceia încă și la a șasa viiață să inpută, mai vârtos pruncilor unui făcătoriu de rău ca acela. Acest ném, tocma de și greșesc unii înprotiva altor, ei întră sine lesne să împacă, și nenorocire de aproape lui său nu vor bucuroși a o descoperi. Pentru acéia putem înțelegé, cumcă și întră Romanii, ca întră alte némuri, să află némuri de trebă și statornici; numai aciasta îi lipsése, că nu are învățătură moralicéscă din pruncie.

O de aș avé norocire, ca în viiața mé să văd némul românesc trudindu-să după rodurile céle cuviincioasă în cercetare înțelepților, tot déuna următorii lui Ghelert, numitul scriitorii nemțesc, carele era foarte iscusit, atâta cât pre mulți i-au înțelepțit cu ale sale învățaturii. Cu o mijlocire ca aciasta va fi aciastă cărticică, mai vârtos celor blânzii întru cetire va prisosi; iară din parté mé cu puțină slugire imi țiu slobozire unor cuvinte ca acésté, care din multe locuri le-am cules dintru ale altora înțelepții învățaturii (fiindcă după mărturisire lui Horațius nimica nu iaste, care să nu fie fost, sau prin care-vași rămășiță n-ar vrut fi scris). Aciasta eu, cu cé mai de aproape iubire în dragosté iubitului meu ném aș hăznui, făcându-i pășire omenéștilor ținerii.

Scris-am în slăvita Varmeghiia Aradului, în satul Seleuș, afară dădătorii și izbăvitorii sus numitei cărți, umilitul preot,

Nicolae Horga sau Popovică, paroh neunitei legi al Seleușului.

Povestirile morale sunt întrerupte uneori cu povestiri istorice și de alt soi. Dintre acestea cităm :

Povéste pentru cetate Vilagoșului.

Arătaré unor locuri bătrâne care să cunosc până astăzi (Bancota, Boroș Ineu, Orod).

Jalnice versuri pentru răpăosare innălțatei Crăiței Alexandra Pavlovna, Doamna Palatinului Țării unguereștii, care s-au făcut în anul 1801.

Arătaré întâmplării fetei lui Bogdan, fostului Voevod Țării Moldovii, din anul dela Hs. 1346.

București : Biblioteca Academiei Române.

721. Liturghii, Blaj 1807.

Д Ѣ М Н Ё З Ё Ё Щ И Л Ё | Л И Т Ъ Р Г І Й | Й чéлвр динтрс сфйцй Пх-
ринцилвр нощрйй. | Іwánn Златоѡст, Еасиле чéл Маре, шй | á Презде сйјеннйй.
ЙКѢМ | Й трёа ѡаръ тѣпърите : Сѡпт стъпжнйрѣ | Прѣ Ѧнъцáтсвсй Ѧпъ-
рáт | Ф Р Й Н Ч Й Ё К Й Л Д О Й Л Ъ | Крáюлсй йпоствлнчéск : Маре Принц
áл | Йрдъквсвсй, шй чъкелáдте. | Кс Благослвкёиá Ёжёлёнцйей слле Прѣ Лс-
минá-
тсвсй, шй Прѣ Сфйцййтсвсй | Дóмнсвсй Дóмн | ІСѢНН БСѢБ | Блвдйкв
Фърърáинсвсй. | Ѧ Блáж лл Митропвлле. | Йнсл делл Нáцтерѣ лсй Хё лáѡз.
(Кс Тѣпáрюл Сёмнáрюлсй).

In-4° de 2 foi și peste 204 pagine. Tipar negru și roșu.

Pe verso, Isus Christos binecuvântând, într-o gravură semnată : Petru P. T.

Blaj : Biblioteca arhiedezeană ; Biblioteca I. M. Moldovanu. — București : Biblioteca Academiei Române.

722. Molobnic, Iași 1807.

М Ѡ А Ѣ Б Н Ы К Ъ | Ыдекъ | Кърте къ ржндѣла Рѣгъчѣнелуръ пентрѣ Ѡ-
рѣтѣлъ, къмь съ се оѣрмѣзе ла Кечѣрнѣ, ла | Ътрѣнѣ, шѣ ла Лѣтѣргѣ, ѣнаинте де Ѣкан-
гѣлѣ шѣ дѣнъ Ѣвангѣлѣ, шѣ ржндѣла Па-|раклицѣриларъ Ѡпхрѣтѣщѣ, ла Нѣщѣрк
Лѣшѣ, | ла Ѣщѣрк ѣ Ѣкѣднѣлъ Ѡпхрѣтѣскъ, ѣ тѣатъ | Россѣа, шѣ ла Ѡкоронаѣѣ, шѣ
ѣ крѣме | де вѣрѣшнѣцъ. къмь шѣ ла тѣатъ Фамѣлѣа | Ѡпхрѣтѣскъ. дѣнъ къмь
ѣрѣтъ ѣ Тѣблѣ, | ла сѣжршѣтѣлъ ѣчѣщѣй Филѣшѣй. Ѡ фѣце | кѣрк Лѣнъ шѣ зѣ.
Ѡшѣ тѣтъ Кѣлрѣсѣлъ | вѣскрѣчѣскъ, съ ѣнѣз ѣ оѣрмѣ негрѣщѣтъ. | Ѣс тѣпхрѣтъ
дѣнъ порѣнка Прѣ ѣ сѣнѣцѣ-тѣлѣшѣ Мѣтрѣполѣтъ ѣ тѣатъ Молдѣкѣа, | К V P I Ѡ
К V P Ъ Б Ѣ Н Ы М Ы Н Ъ. | ѣ Тѣногрѣфѣа Ѣфѣтѣй Мѣтрѣполѣй ѣ Ѡшѣ. | Ла
Ѡнѣлъ ѠѠѣ. Ѡанѣрѣ къ.

In-4° mic de 1 foaie pentru titlu și 40 de foi numerotate.

Pe verso titlului se află stema împărătească rusească, având la picioare stemele țarilor românești, și cu un extras din psalm. 17 (facș. No. 323).

București : Biblioteca Academiei Române.

723. Pannyhidă și litiia mică, Iași 1807.

П Ѡ Н Н V X I Д Ъ | ѠПРЕѢНЪ ШИ ЛѣТѣа МѣКЪ.
Кѣрк къпрѣнде ѣсѣне тѣатъ Ржндѣла пентрѣ чѣй мѣрѣцѣй. че съ фѣче Ѣнѣ-
рѣле, дѣнъ кечѣрнѣ, прѣсте тѣтъ Ѡнѣлъ. Кѣндѣ нѣ ѣсте ѣнаинте Прѣжнѣнѣре, Прѣз-
шѣнкъ, сѣс дѣнъ Прѣзшѣнкъ, сѣс сѣнѣтъ къ Полѣелѣс, сѣс къ Главѣслѣкѣе.

Ѡ кѣрк сѣс ѣдѣвѣшѣ шѣ Ржндѣла, Панагѣей.

Ѡпрѣднъ шѣ ѣрѣтѣре пѣтрѣс Ѡртѣскъ, къмь съ кѣде ѣ оѣрмѣ прѣсте тѣатъ сѣп-
тѣжмѣнѣа чѣ Лѣмѣнѣтъ.

Ѡкъмь ѣтрѣ ѣчѣстѣнѣ кѣпъ, ѣтѣжѣ Тѣпхрѣтъ. къ благѣслѣвѣнѣа Прѣ ѣ сѣнѣ-
цѣтѣлѣшѣ Мѣтрѣполѣтъ Ѡ тѣатъ Молдѣкѣа.

К V P I Ѡ К V P Ъ Б Ѣ Н Ы М Ы Н Ъ.

Ѡ тѣногрѣфѣа Ѣфѣтѣй Мѣтрѣполѣй, ѣ Ѡшѣ. Ла Ѡнѣлъ : ѠѠѣ.

In-4° mic de 1 foaie pentru titlu și 28 foi numerotate.

Pe verso titlului este reprezentat Sf. Gheorghe.

București : Biblioteca Academiei Române.

724. Polustav, Buda 1807.

П О Л У С Т А В Ъ | Тѣпхрѣт дѣнъ ржндѣа : | Бѣскр : Рѣсѣ : къ ѣгѣдѣ-
нѣца чѣларъ май марѣй. | Ѡ Бѣдѣа. | Ѡ Крѣа : Тѣно : ѣ Оѣнѣ-|кѣрѣнтѣцѣи Оѣнѣ-
гѣрѣщѣй. | 1807.

In-8° de 2 foi, 683 pagine și iar 4 foi. Tipărit cu negru și roșu, cu caractere de 2 mărimi. Titlul este gravat. Pe verso celor două foi liminare se afla câte o gravură, una reprezentând Bunăvestirea și alta pe Isus Stăpânitorul lumii. La sfârșit, Paschalia și instrucțiuni pentru citirea evangheliilor.

Oradea-mare : Biserica ortodoxă. — Sibiu : Biblioteca Mitropoliei.

725. Propemtion honoribus Samuelis Vulkan, Oradea-Mare (1807).

PROPEMICON | Honoribus | Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini | SAMUELIS VULKÁN | Episcopi | Magno-Varadinensis graeci ritus | Catholici, cum solemnem sui consecrationem | ab | Excellentissimo, Illustrissimo, ac Reverendissimo | Domino JOANNE BABB | Episcopo Fogarasiensi, S. C. R. et Apost. Mattis. | intimo status consiliario, | Die vii Junii M.DCCC.VII. | Balásfalvae suscepturus, | in Transylvaniam proficisceretur, Debita cum veneratione | Dicatum | A. T. P. V. C. | Magno-Varadini | Typis Antonii Gottlieb Maramarosiensis.

In-4° de 8 pagine.

In versuri.

Oradea-mare : Biblioteca diecezana episcopasca.

726. Psaltire, Braşov 1807.

ΨΑΛΤΗΡ Ξ | ΦΕΡΗΧΙΤΣΑΞΗ ΠΡΟΡΟΚ | шнъ Анхратъ | ДЯБЪД.
 КС Молитвеле ла тоате Кардисмеле, шнъ КС Кжнтъ-рлае лднъ Мωνσι, КС Чаллнъ
 Аллнш, шнъ КС Принѣ- леле лѡр : КС Параклисѡ Прѣчистнѡ : шнъ КС Пасхалѡе. | Якѡм
 ѡтѡжъ Тѡпзрѡтѡ, | ѡ зѡлеае прѣ лѡминатѡсѡнъ, шнъ прѣ ѡнхлѡцѡтѡсѡнъ | Анхратъ
 ѡл ѡдѡстрѡнъ | ФРѡНЦИСКСѢ ЧѢЛ ДИИ ТЖИ. | КС тоатѡ Келтѡлѡл Дѡ-
 нѡлар Фрѡцилар Кѡрѡнъ | КОНѢТѡНДИИ шнъ ІѢѡНН БОГНЧ. | ѡ Прин-
 килегѡта Тѡпѡграфѡе ДИИ БРѡШѢ. | Прин Тѡпѡграфѡл Іωанн Хѡннинѡ. | 1807.

In-4° de 4 foi și 320 de pagine. Tipar negru, cu 28 de rânduri pe pagina.

Verso titlului e alb. Pe foile liminare se afla instrucțiunile pentru citirea Psaltirii și, în fața textului, o gravura reprezentând pe David, cu următoarele versuri, ca legendă :

Când am în tot locul
 Pre David Prorocul,
 Așa mă învață
 Să cânt cu dulceață:
 Fericit bărbatul
 Ce nu umblă în sfatul
 Cu necredincioșii
 Și cu păcătoșii.

La sfârșit, după aratarea psalmilor ce se citesc în vreme de primejdie, se citesc următoarele :

Prin ostenela diorthosirii zmeritului între preoții ierei Ioann Stefanovicî, paroh din Braşov, și Ioann Bărac, dascal norm.

București : Biblioteca Academiei Române.

727. Psaltire, Mănăstirea Neamțului 1807.

Iorga, *Inscripții*, II, 57.

728. Salutatio Sam. Vulkan, Oradea-Mare 1807.

SALUTATIO | Qua | Illustrissimum, ac Reverendissimum | DOMINUM, SAMUELEM VULKAN, | Divina Providentia | Magno-Varadinensem

Graeco-catholicum | EPISCOPUM, | Ipsa festivaе praesuleae inaugurationis celebritate | humillime venerabatur | Iuventus regio-episcopalis domestici Seminarii. | Anno MDCCCVII. mense Iunio, die (29-a v. s) | Magno-Varadini, Typis Antonii Gottlieb Maramarossiensis. | 1807.

In-4° de 8 pag.

Salutația este în versuri (exametre și pentametre) și este precedată de o scrisoare de dedicație în proză.

Oradea-Mare : Biblioteca diecezană episcopescă.

729. Tălcuirea celor șapte taine, Iași 1807.

ТѢЛМѢЧІТЪСАШ АЧАСТЪ СФІИТЪ ШІИ МІАТЬ ФЛОСИТОВАРЕ КАРТЕ ЧЕ СЪ НСАКІЩЕ ТЖАКШІРЪ ЧЕЛОРЪ ШАПТЕ СФІИЦІТЕ ТАЙНЕ АЛЕ ЕИСЪКРИЧИЙ.

Ⲁ ЗІЛЕЛЕ ПРЪ АСМИНАТЪСАШ, ШІИ ПРЪ АНХАЦАТЪСАШ ДОМНАСАШ НОСТРЪ.

КѠНЕТІИТІНЬ ІАЕЪ ІНДРЪ УПІАІНТЬ ВЕД.

ТѢЛМѢЧІТЪ ДИН АІМЕА ЁЛАНІКЪСАШ ДЕ АСАШІИ ПРЕУ СФІИЦІА СІ ПХРИНТЕЛЕ ІРХІЕПІСКОСАШ ШІИ МИТРОПОЛІТЪСАШ А ТОВАТЪ МОЛДАВІА,

КУРІЌ КУРЬ ВЕИІІМІНЬ.

КАРЪ КЪ БЛАГОСЛОКІИА ШІИ КЕЛТАЛА ПРЪ Ѡ СФІИЦІЕЙ САЛЕ САШ АНДРЕИТАТЬ КЪ ДЪДИНСАШ, ШІИ САШ ДАТЬ ШІИ І ТУПАРЮ СПРЕ ФОЛОСАШ ЧЕЛ ДЕ ОУЩЕ АЛ МОЛДОКІНИАУР. ІАДЪУРЪАНАСАШ ПРЕ ОУРМЪ ШІИ Ѡ ІКЪЦХТЪСАШ ПРЕ СКЪРТ, ШІИ ЕУМКОСАШ КРЕДИИЦІИ ТЖАКШІТЬ.

Ⲁ ТУПОГРАФІА СФІИТЕЙ МИТРОПОЛІИ, Ⲁ ІИШІ: Ⲁ АНАСАШ. ІІѠЗ.

In-4° de 4 foi nenumerate.

Pe verso titlului se află stema ambelor țări (facs. n° 313) și versuri în cinstea lui C. Ipsilant, imitate după cele din Molitvenicul din București dela 1794 (p. 366).

Prefața :

La toată persona ce să va îndeletnici a ceti, dându-î ce întru Hs. duhovnicescă sărutare, rogă pre același dătătoriu de haruri a-î dărui toată fericire.

Văzut-au prorocul Zaharia un sfșnicu de auru care avę șapte făclii. Videniia acęsta a prorocului acestuia poate adecă a să tâlcui și întraltu feliu, daru mai alesu, și mai chiaru, și mai potrivitu, să tâlcuiăște că pre cele șapte Taine ale sfinteї Bisericї noastre ceїї pravoslavnice le închipuiăște, care curățescu duple amândoa pre omu, de păcatulu lui Adamu, iaru mai bine să zicu, de toate păcatele ilu spală, cu chipu de lumină ilu facu, cu Dumnezeu ilu unescu, fiu alu lui duple daru ilu facu, și arvona înpărășiei ceriuriloru, și a vieșii vecinice de aici, și nădejde încredințată iї dăruescu, și întru dânsulu punu. Daru ce folosu că sântu de atâta de mare folosu pricinuitoare, și atâta de nevoe, și de trebuinșă mântuirii omului? Că văzându-le urătoriulu de binele și de mântuire lu, și tare zavistuindu-le, în totu chipulu s-au silitu, și de purure să silęște prinu multe feluri de mijlociri, prinu necunoștinșă, zicu, prinu neștiinșă, prinu prostime, prinu nebăgare de samă, și prinu lenevire, a nu să lucră desăvârșitu unele dinu trânsеле, care-su mai de nevoe asupra Creștiniloru, ca să aibă Viclenulu întrare în lăuntru la sufletu. Că știe măestrulu pierzătoriu și amăgitoriulu de suflete, că botezulu și ungerę cu sfântul Myru au putere să facă pre sufletulu celui

ce să botéză orî cu totul neplecatu spre celu rău, orî ne lésne plecatu: dupre sfântulú Symeonú noulú bogoslovú. Și acesté așa făcându-se, elú nu poate să se apropie de unú suflet ca acesta așa de bine întrarmatú cu acéste arme tari. Pentru aciasta s-au silitú, zicu, să le ciúntéscă, ca prinú lipsiré și nesăvârșiré lorú, să afle întrare înlăuntru în sufletulú omulú creștinú, și în locú de cu totul neplecatú sau ne lésne plecatú spre celú rău, să-lú facă cu totul plecatú și lésne povárnitú spre răutate. Céia ce o vedemú cu ochií noștri. Decî pentru aciasta la câtú adâncú de neștiință, și de necunoștință a lucrării și a săvârșirii Dumnezeeshilorú Tainelorú acestora, văzându pre némulú rumânescú dinú pricina lipsii Dumnezeeshilorú scrip-turí celorú învățătoare pentru acesté,—ne-amú sârguitú a talmăci înși-ne aciastă cãrticică, caré cuprinde întru șineși tãlcuiré sfintelorú Tainelorú acestora, alcătuită pré cu înțelepciúne și pré adâncú de niște pré înțelepíi bărbați, zicú, adecă de Gavriilú Arhiepiscopul Filadelfiei ceii dinú Monemvasia a lui Sivyrú, și de Iovú păcátosulú, ca pre o pré de nevoe la mântuiré creștinilorú, și cu multă sârguință o amú și typăritú, necruțindú nici ostenéla, nici chieltuála, și preste toate nelesnirele câte potú să se întâmple la lucrurile céle bune trecândú, o amú pusú innainté tuturorú voao iubitorilorú de Hs. cetitorí. Mai adăogându lângă tãlcuiré sfintelorú Taine, și o scurtă învățătură, și tãlcuiré Symvolului Credinții creștinești, care prinú întrebări și răspunsurí s-au alcătuitú. Și nu puținú ajutoríu dá la știința învățaturii credinții noastre ceii pravoslavnice. Decî priimiți-o cu dragoste, ca pre o făclie luminoasă, caré luminézá întru întunérecú, și vă arată calé caré vă duce cătră mântuire, dupre cela ce zice: «Făclie picioarelorú méle iaste legé ta, și lumină cărărilorú méle». Și cetiți-o cu sârguință, și cu toată luaré aminte, nu numai odată, și de doao orí, sau și de trei orí, ci de multe orí, atâta câtú și de rostú de s-arú puté să o învățați. Că așa veți puté și mai bine să o înțelegeți, că iaste și camú gré dinú fire, fiindú că dogma cuprinde întru sineși, și înțelegându-o, și pre alții să puteți a-i învăța, și pre noi a ne cunoaște fierbinți osârduitorí spre totú folosulú celú cătră mântuiré pravoslaviei noastre. Fiți sănătoși și blagosloviți.

Alú pravoslaviei voastre de totú binele fierbinte poftitorí,

Veniaminú, Mitropolitú a toată Moldaviia.

La sfîrșit, numele tipografilor :

Silvestru Monahú și Dimitrie Iliiavicí Bucovinénulú, așzătorii slovelorú.

București : Biblioteca Academiei Române.

730. *Versuri veselitoare întru cînsté . . . D. Samuil Vulcan, Sibiu 1807.*

ВЕРСРІЙ ВЕСЕЛИТОАРЕ АТРШ ЧИИСТЪ ПРКАСМИНАТЪСАШ ИИ ПРКВЕФІИЦИТЪСАШ ДОМИ
ГЛАШИНА БУКАНЪ ЕПИСКОПЪСАШ ГРЕКО-КАДОЛИЧЕСК АЛ ОРЖДІЕЙ МАРИ, КЖИД АЛ АН. 1807
АИ АША АШ МАЮ ПРИИ ЕЖЕЛЕНЦІА СА ІВАНН БУКЪ, ЕПИСКОПЪСАШ ФХХРАИШАСАШ СА
СФИНЦИТЪ ЕПИСКОПЪ А БЛАЖ. СИБІЮ А ТІПОГРАФІА АШ ІВАНН БАРТ. 1807.

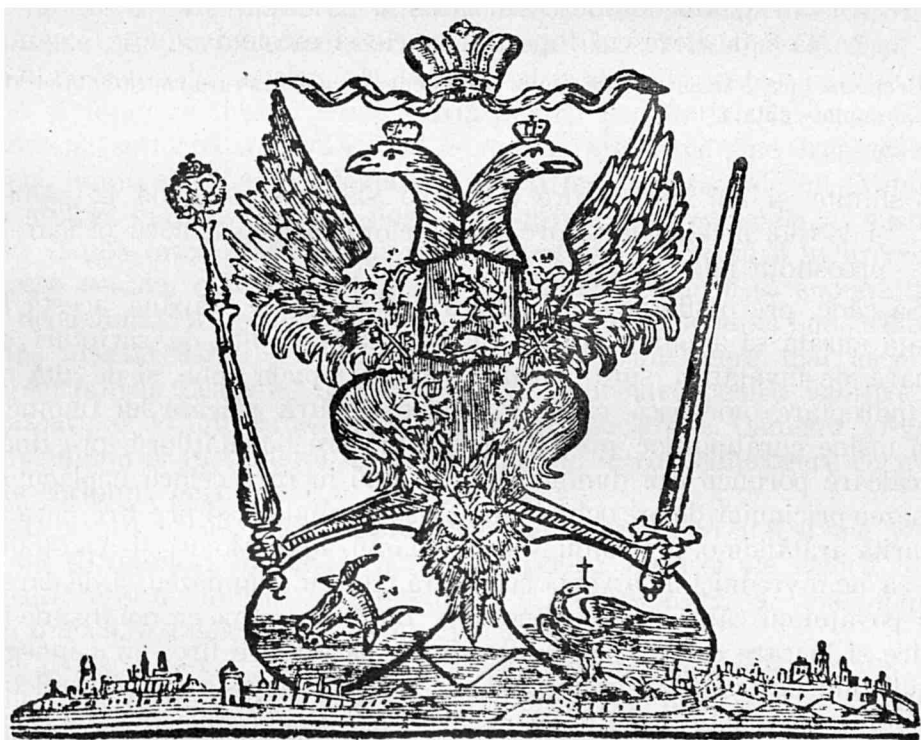
Alte broșurí latinești s'au tipărit, cu acelaș prilej, la Oradea-mare (v. mai sus n° 725 și 728).

Popp, *Disertație*, 33.

731. *Viețile Sfinților din luna Septembrie, Mănăstirea Neamțului 1807.*

Атрѣ слѣка Сѣйтѣй | чѣй де ѡ фѣйцѣ де клѣцѣ фѣкѣ-тѡаре шѣ не десѣкр-
цѣтѣй Трѡицѣ, | ѡ ТѢТЪЛЪИ ѡ ФЮЛЪИ шѣ | ѡ СФНТЪЛЪИ ДЪХЪ | А зѣле
прѣ ѣнхлѣтѣсѣшѣ шѣ прѣ блѡгочес-тѣкѣсѣшѣ шѣ де Хѣ юбитѡрюлѣшѣ сѣнѣсѣсѣшѣ
стѣпѣнѣтѡрюлѣшѣ мѡрелѣшѣ Апзрѣтѣ | ЯАЕЪАНДРЪ ПЯБЛОВИЧИ | ѡ тѡатѣ
Россиѣ. | Кѣ Бѣгословѣнѣ шѣ мѡрк ѡжѣторѣнѣцѣ ѡ прѣ | ѡ сѣйцѣсѣле | КВРІЪ
КВРЬ ВѢНІЯМІНЬ | Ярхѣпископѣ шѣ Митрополѣтѣ ѡ тѡатѣ Молдакѣ | шѣ
ѡ ѡтѡрѣ юбитѡрѣ де Хѣ Патрѣщѣй.

Сѣс тѣпхрѣтѣ ѡчѣстѣ сѣйтѣ шѣ прѣ фо-лоситѡаре Кѡрте че кѣспрѣнде Атрѣ
сѣне клѣ-циле Сѣйцѣлѡрк дѣнѣ Лѣна лѣшѣ Септѣмвриѣ. | Кѡре ѡкѣмѣ Атрѣшѣ сѣс тѣ-
лѣхѣтѣ дѣнѣ лѣмѣ | слѡкенѣскѣ ѣ чѣ Рѣмѣнѣскѣ, сѣре чѣлѣ де | ѡбѣце фѡлѡбѣ:
А сѣйтѣ Мѣнхѣтѣре Нѣмѣсѣлѣ | Атрѣ Аѣшѣ ѡсѣ тѣпѡгрѣфѣе. | А вѣрѣмѣ кѣкѣ-
шѣй сѣле Кѣръ ДОСѢОСИ, | Іерѣсхѣмонѣхѣлѣ шѣ Сѣтѣрецѣлѣ Сѣйтѣлѡрк | Мѣ-
нхѣтѣрѣ Нѣмѣсѣлѣшѣ шѣ Сѣкѣсѣшѣ. | А ѡнѣ дѣла мѣнхѣтѣрѣ лѣмѣй, ѣѡѣз. | Лѣна
Іѣсѣе А.

323.— Stema din *Viețile Sfinților*, Man. Neamțului 1807.

In-folio de 12 foi, 40 pagine și 253 foi numerotate.

Deși se spune în titlu că cartea a fost tipărită la Neamțu, din prefața Mitropolitului Veniamin, reprodusă mai jos, reiese că ea a fost tipărită la tipografia Mitropoliei din Iași.

Pe verso titlului se află stema împărătească rusească, cu stemele țărilor românești la picioare (facs. n° 323) și următoarele versuri :

Stihuri 8 asupra stemii pré innălțatului și pré blagocestivului Alexandru Pavlovici întâiului Inpăratu a toată Rossiia.

Gripsorul, corbul și bòurul înpreună,
 Schiptrul cu spata spre laudă s'adună.
 Acésté Inpărate-ți înpletesc stemă intrumșetată,
 In locu de părinți blagocestiia și pravoslaviia și să arată,
 Luminătoriu că te-ai născut alu némului Moldo-Valahiei,
 Pré vrédnicu stăpănitoriu a țarilor și alu politie.
 Corbul, carele au hrănit pre flământul Ilie,
 Țe-aduce Inpărate cu cruce putere și tărie.
 Intinde-te ca gripsorul, pre tote stăpânește,
 Cu schiptrul și cu spata pre vrăjmași îi muncéște,
 Pre cei văzuți și nevăzuți, cu mare biruință,
 Precum rugăm pre Dumnezeu cu multă umilință.
 Să te întărescă minunat întru împărăție slăvită,
 Cu pace, cu liniște, cu viață bine norocită.
 Și 'ntr-al său dumnezeescu lăcaș și fericire,
 Să-ți dé Cerescul Inpăratu, parte și moștenire.

Urmează apoi o foaie cu mai multe ornamente și cu o gravură reprezentând «Inalțarea Domnului» datată 1807.

Prefețele :

Pré o sfințite și alu nostru pré milostive stăpâne, cé până la pământu și de robî închinăciune, pré o sfințitelor și apostoleștilor picioareloru préosfinții tale aducem.

Să cădé, pré o sfințite și alu nostru pré milostive stăpâne, acestu feliu de viață curată să avem, câtu să nu avem trebuință de scripturi spre luminare, de învățatură spre povățuire cătră faptele bune, și de altă oare care îndreptare omenescă cătră mântuire și cătră plăceré lui Dumnezeu. Ci noi înșine curățindu-ne pre sine prinu lucrare bunătăților, pre tina cé dinu călcare poruncii ceii dumnezești, și dinu lucrare celor neplăcute lui Dumnezeu pricinuită, de pre ochiul minții scuturându-o, și pre fire curată și nefeliurită arătându-o, pre cumu Noe. Avraam, Iov, Moyși și Apostoli, ca aceia să ne învrednicim a vorbi față cătră față cu Dumnezeu, și de dânsul să ne povățuim cătră céle cuviincioase. Dară de vréme ce noi înși-ne prin leneviré și lucrare celor nelegiuite am stricat pre fire, am innegrit pre sufletul nostru, am întunecat pre minte, care iaste ochiul sufletului, și de totu l-am orbitu cu patimile, pentru aciasta nevrédnici ne-am așezat de o dumnezeiască vorbire ca aciasta, și întru nevoia și trebuința sfințelor scripturi ne-am făcut. Și așa pré bunul Dumnezeu, cel grabnic întru ajutoriu și nemărginitu întru milostivire, n-au lăsat pre némul omenescu lipsitu și de acestu ajutoriu alu scripturilor, ci milostivindu-să spre zidire mâinilor sale și nelăsându-o să se prăpăstuiască întru întunereculu celu desăvârșitu alu neștiinții și alu necunoștinții de Dumnezeu, pre unele adecă prinu văzătoriu de Dumnezeu Moyși, iară pre altele prin prorocii săi, iară pre altele și prin sineși, cându cu trupu omenescu s-au înbrăcatu, și cu

oamenii au petrecut; pre altele prin sfinții săi ucenici și Apostoli, însă și prin sfinții părinți și dascăli diadohii acestora, multe și pre folositoare, și cătră mântuire sufletelor povățuitoare, îndemnătoare, și de răvna cé după Dumnezeu aprinzătoare. Dintru care unele adecă sântu tâlcuitoare, iară altele de năravuri îndreptătoare, și de fapte bune învățătoare, iară altele sântu istorisitoare. Și céle tâlcuitoare adecă sântu la sfintele scripturi céle vechi și la céle noao, întunecate fiindu, și celoru mai mulți nedescoperite și neînțelese. Iară céle învățătoare sântu dregătoare de năravuri, descuscătoare de patini, depărtătoare de răutăți, întorcătoare cătră pocăință, povățuitoare cătră fapta bună, și cătră săvârșire ei aducătoare. Iară céle istorisitoare sântu acélé care istorisesc pătimirile sfinților mărturisorii, muncile, întrebările tiranilor, răspunsurile mărturisorilor, și toate célelalte cazne ale lor. Istorisesc viețile și petrecerile céle îmbunătățite ale sfinților Părinți, Dascăli și Arhiereii, viețile sfinților cuviosoși, cari unii adecă prin muni, prin pustietăți și prin prăpăstii au petrecut, iară alții prin mănăstiri și vieți de obște. Care fiindu că sântu istorii, și istoriile cuprind întru sine nevoințele sfinților, cum unii adecă era dați și vânduți și duși, după cuvântul Domnului nostru, la împărați și la domni pentru numele lui, și cum să luptă cu tiranii, cum răbdă pentru numele lui Hs. toate féliurile de munci, cum până la răsufără cé mai de pre urmă ține credința nevătămată, cum suferiia totu féliulu de morți pentru dragosté lui Dumnezeu. Iară alții să depărtă fugind, după Psalmistulu, și să sălășluia în pustietăți, cum viețuia întru toată înfrânare, întru curăție, în postu și în priveghieri de toată noapte, cum să unia cu Dumnezeu, cum li să supune fiarale céle necuvântătoare, și le slujia; și cum totu féliulu de fapte bune săvârșia. Pentru aciasta sântu și mai lesnicioase și spre înțelegere mai ușoare, de câtu scripturile célelalte, și cătră răvna și urmaré celoru istorisite mai trăgătoare și de inimile ascultătoriloru mai apucătoare. Oamenii vremii de acumu fiindu și mai mult întru prostime și întru neînțelegere celorlalte sfinte scripturi pogorâți.

Deci pre acésté, zicu, ca pre niște mai potrivite vremii și mai priimate auzulu și inimiloru ascultătoriloru, ale celoru mari și ale celoru mici, a bărbaților și a fâmeilor, a monahilor și a mirenilor, a cetățenilor și a țăranilor, a înțelepților și proștilor, mai dulci.

Cuviosulu părintele nostru Paisie, viindu dinu Sfântul Munte alu Athonulu cu câțva dinu părinți, și priimitu fiindu de blagocestivii stăpânitorii în blagocestiva aciastă țară, și în Mănăstire Dragomirna sălășluitu, apoi și în Seculu și în Némțu, unde și până acumu petrecem noi ne vrédnicii ucenicii lui,— vazindu pre némulu rumânescu: blagocestivu adecă cu sufletulu, daru lipsitu de céle cătră blagocestie; pravoslavnicu, adecă cu credință, daru golu de armele credinții; priimitoriu de streini adecă, daru saracu de céle ce ajută cătră priimire de streini; milostivu adecă, daru ori de pre puțini, ori de nimene ne însemnatu, ci mai de sineși și de légé firii povățuitu; — s-au sârguitu mai întâiu ca pre cinulu monahiescu să-lu înbogățescă cu cuvântulu lui Dumnezeu, carele iaste și înplineste toate céle de mai susu arătate. Că nu numai sfinția sa sârguia întru tâlmăcire cuvân-

tului lui Dumnezeu, ci și pre ucenicii săi au pus pre unii adecă să prescrie, iară pre alții să învețe grammatica și alte învățături ellinești, ca să poată a tâlmăci cuvintele și învățăturile sfinților Părinți, care lucru s-au și făcut. Decî după ce s-au tâlmăcit cam de ajuns cărțile sfinților Părinți, cele învățătoare de viața monahicască, nu au stătut până aici, ci pre ucenicii săi i-au făcut să îndrăznescă a tâlmăci și alte scripturi bogoslovești și tâlcuitoare la sfintele scripturi cele vechi și la cele noao; și cari era știutori și de limba slovenescă, să se apuce a tâlmăci și din limba acăsta, care ar fi fost de nevoe. Dintru acește eră unul și răposatul părintele Stefanu Ierodiaconul, pre carele l-au pus să tâlmăcescă viețile sfinților de pre limba slovenescă, ca pre niște de obște învățătoare și potrivite la toată viața, și călugărescă, și mirenescă, și politică, și țărănescă, și tuturor înțelese, cea ce și mai sus s-au zis. Că ar fi voit și pre ar fi poftit cuviosul părinte să le tâlmăcescă din ellinescă, după cum au făcut și Slovenii, și dintru acelaș izvor să scoatem și noi, că mai aproape de izvor ar fi fost, și nu s-ar fi pre depărtat de întâiul chip, dară îndestulat fiind de lipsă și de toată neindemânare, n-au putut.

Pentru acăsta, — știind că și viețile slovenești cu multă cercare, cu multă luare aminte, cu multă sârguință, cu mulți dascalii iscusiți și știutori de amândoa limbile, de ce ellinescă, zică, și de ce slovenescă, încă și de ce latină, în multă vreme și în multe rânduri s-au tâlmăcit și s-au îndreptat, — cu sfat de obște au bine voit să se tâlmăcescă de pre slovenie, mai vartos că sânt și așezate cu bună rânduială. Lângă acăsta încă sânt adăogate și viețile sfinților sloveni, care de nu s-ar fi tâlmăcit de pre slovenie, rămân acéle ne tâlmăcite, și rămând, să înpuțină folosul, minunate fiind și acéle și în tocma folositoare. Decî având mai sus numitul Părinte și firă, răvnă cătră acestu lucru bun și plăcut lui Dumnezeu și de sufletu folositoru, și mai îndemnându-l și blagosloveniia și porunca părintelui său celui duhovnicescu, cătră carele multă dragoste și evlavie și credință avé, încă și spre rugăciunile lui nădăjduind că-l va întări, și îi voru ajuta și spre a-l săvârși, — s-au apucat de tâlmăcit. Și după ce au sporit oare ce parte din viețile lunii lui Martie, că de acolo au început întâu, atuncé dar, atuncé viind pre osfinția ta la mănăstire și pre acestu lucru plăcut lui Dumnezeu lucrându-să văzindu-l, ca unu iconom al darului și păstoru adevăratu, carele te silești a urmă păstoriloru celor adevărați, cari s-au pus sufletele lor pentru turmele sale, și în totu chipul te îngrijești de mântuire turmei pre osfinția ta și cu fapta și cu cuvântul. Cu fapta adecă, prin lucrare faptelor bune, a milosteniei, a blândății, a smereniei, a îndreptării trebilor celor politicești, a povățuirii celor duhovnicesți; iară cu cuvântul, prin vorbire celor de folos și de mântuire flește căruia ce vine cătră preosfinția ta, prin tâlmăcirea sfintelor scripturi și prin typărire lor, mergându innainté turmei preosfinții tale, și calé cătră mântuire ei și cătră săvârșire faptei bune și cătră împărăția cerurilor deschizându-i.

Decî pre acestu lucru plăcut lui Dumnezeu, după ce ai venit la Mănăstire, văzându-l lucrându-să, și cunoscându-l a fi de mare și de mult

folosă sufletescă, nu numai cinului monahicesc, ci la totu norodul și némulă rumânescă, l-ai sineșit, și, ca și așa să zică, l-ai iothetisită préosfinții tale; și nu numai, ci și pre tâlmăcitoriu cu préosfințiiă tă luându-lă la puțină vrême, l-ai încălzită cu céle de nevoe, l-ai căutată, l-ai îndemnată, și cu cuvântul și cu lucrul l-ai ajutorat, și toată lesniré cătră tâlmăcire i-ai făcută; nu numai câtă l-ai ținută lângă pré o sfințiiă tă, ci și după ce l-ai slobozită la mănăstire. În scurtă, pre numitulă mai susă tâlmăcitoriu țiindu-lă préosfințiiă tă dé drépta, și cuviosulă părintele nostru dé stânga, oră, ca să zică așa, cuviosulă Părintele nostru dé drépta, și préosfințiiă ta dé stânga, așa de amândoi ajutorindu-să și răzământu-să și proptindu-să, au călătorită cătră săvârșiré tâlmăcirii. Care lucru iată că la sfârșită bună și vrédnică pré sfințeloră rugăciuniloră și sârguințeloră și doririă préosfinții tale și ai cuviosulă părintelă nostru au eșită, că Viețile Sfințiloră s-au tâlmăcită, și némulă rumânescă cu dânsele s-au înbogățită, și limba rumânescă cu istoriă sfinte, frumoase și de sufletă folositoare s-au înpodobită, și încă și de dânsele dină parte acumă s-au îndulcită.

Cu toate acésté préosfințiiă ta nu ai stătită până aici, nici te-ai odihnită cu atâta, știindă că lucrul celă nesăvârșită și jumătățită, nu atâta bucură și veseléște cu începutulă, câtă mâhnéște cu nesăvârșiré; și cumă că nu celă ce începe numai, ci celă ce și sfârșăște iaste lăudată. Că și Domnulă nu zice: «Că celă ce va răbdă până la o vrême, până la zéce, sau doaozecă, sau cincă zecă, sau și o sută de ani, de ar fi trăită cinevă atâteă ani, ci celă ce va răbdă până în sfârșită, acela să va mântuă». Decă acésté știindu-le, nu te-ai odihnită cu atâta, ci și în tyipariă voină a le vedé date, și de urechile tuturoră auzite, ai poruncită noao nevrédniciloră robiloră préosfinții tale ca să le dămă în tyipariă. Pre care iată că iarăși de pré sfinte rugăciunile și ajutoriulă préosfinții tale, și ală iubitiloră de Hs. pravoslavnică creștină, proptindu-ne și răzământu-ne, că într-altă félă n-am fi putută face nimica, neharnică fiindă, și de céle trebuincioase cătră lucrulă acesta lipsiă, amă isprăvită luna lui Septemvrie, pre caré ca pre o pârgă, sau ca pre cei doi bani ai văduveă, sau ca pre pumnulă de apă ală țaranulă, o aducemă préosfinții tale.

Decă priiméște-o, o pré sfințite stăpâne, precumă Arhiereulă legii vechi pârgile fiiloră lui Israilă, ca Domnulă pre cei doi bani ai văduveă ceă sărace. Iară de nu, apoi priiméște-o ca Înparatulă acela pumnulă de apă ală țaranulă. Și pre cumă acela cu îndestulate daruri, pentru bună voiré lui și oserdiă, i-au răsplătită, așa și pré osfințiiă ta, cu sfințele rugăciuniă întărește-ne, ca să putemă a săvârși și céialaltă călătorie a drumulă celă pusă înainté, că lungă iaste, și vârtuté noastră iaste slabă, nu ajunge să-lă săvârșimă mai nici până la jumătate, de nu Domnulă, pentru pré sfinte rugăciunile pré osfinții tale, va iconomisă céle mai bune dupre scoposulă nostru. Priiméște-o, și prină préosfințiiă ta să-și câștige îndrăznélă înainté tuturoră, că noi proștiă fiindă, și josă aflându-ne cu staré, și locă lăcuindă oare cumă prostă și neștiută, și decâtă cei mulți aflându-ne mai de pre urmă, să nu cumvă prostiă și nimiciciă noastră să-și întunece slava. Că măcară de și ia iaste slăvită prină sineși, și cuprinzătoare de multe comori

de multu și mare prețu, dară deca dela noi proști fără de mijlocire va eși în lume, frică ȳaste nu cumvǎ prostiia noastră sǎ-ȳ cĳuntescǎ slava, și cinsté și evlavĳia.

Iarǎ deca prinu lumina cé pusǎ pre sféșnicu va strǎluci lumiĳ, și ȳa sǎ va mǎri, și slava i sǎ va crește, și comorile eiĳ innainté tuturoru și le va descoperi, și pre toȳ ĳi va ĳnbogǎȳi, și de bunele mirézme ale sale ĳi va umplé, cǎ bunǎ mirézmǎ ȳaste ȳa, dupre Apostolulú, celorú ce sǎ mǎntuescú. Și încǎ și pre pré osfinȳia ta te va proslǎvi, și arǎtatú tuturoru te (va) face, și mare făcǎtoriu de bine la totú némulú rumǎnescú, nu numai la cestú dinú patrie, ci și la celú de preste munȳi și la celú dinú Valahiia te va descoperi. Și nu numai acésté, ci și cu sfinȳii ceĳ ce sǎ cuprindú ĳntrǎnsa, și încǎ și cu ceĳ ĳntru célelalte toate cǎle urmézǎ dela aciasta innainte, te va ĳnprieteni, și pré de aproape ĳubitú te vor avé, și prinú trǎnșii, și cu pré sfǎnta de Dumnezeu Nascǎtoaré și pururé Fecioara Maria, și prinú trǎnsa, cu Dumnezeu celú proslǎvitú ĳntru dǎnșii, cǎ face voia eiĳ, ca a unĳ Maice adevǎrate și ĳubite aĳ lui și aĳ sfinȳilorú lui, și proslǎvéște cu dumnezeĳiascǎ putéré sa pre ceĳ ce ĳubescú buna podoabǎ a casii lui. Aminú.

Aĳ préosfinȳii tale, pré plecaȳi și nevrédnicĳ robĳ,

Dosithei Ieroschimonahulú și nevrédniculú stareȳu alú sfintelorú Mǎnǎstirĳ Némȳului și Seculú, dinpreunǎ cu totú soborulú celú dintru dǎnsele.

Prefaȳa cǎtrǎ cititori :

La toatǎ persoana, ce sǎ va ĳndeletnici a cetĳ ĳn cǎrȳile acéste cuprinzǎtoare de céle doasprezece luni, dǎndu-ȳ duhovnicésca și cé ĳntru Domnulú sǎrutare, rugǎmú pre acelașĳ dǎlǎtoriu de harurĳ sǎ-ȳ dǎruĳasca toatǎ fericiré.

Nu ar fi greșitú cinevǎ, nici departe de adevǎrú ar fi stǎtutú, de ar fi numitú cǎrȳile acésté, care cuprindú ĳntru sineșĳ vieȳile sfinȳilorú celorú ce sǎ cuprindú ĳntru céle doasprezece luni ale anului, raĳu ĳnpodobitú cu totú félilú de pomĳ, cu frumoase și dulci și de viĳaȳă făcǎtoare roade, cu totú félilú de erburĳ mirositoare și de toatǎ boala și neputinȳa tǎmǎduitoare. Cǎ pre cumú acélé ĳndulcescú simȳirile, veselescú ochiĳ, ĳndulcescú gustulú, facú veselú pre sufletulú privitoriuĳ, așǎ și acésté ĳnbǎrbǎtézǎ pre celú deznǎdǎjduitú, mǎngǎe pre celú necǎjĳitú, pre celú pǎcǎtosú cǎtrǎ pocǎinȳǎ ĳlú ĳntorcú, pre celú vǎrtosú la inimǎ ĳlú moae și umilinȳǎ ĳi dǎruescú, pre celú rǎtǎcitú ĳlú ĳntorcú, pre celú neplecatú ĳlú p'écǎ, pre simȳirile sufletuluĳ céle amǎrǎte cu amǎrǎcĳuné pǎcatuluĳ le ĳndulcescú, și pre omú din vechiu ĳlú facú nou și dinú mortú viu; ĳlú deștéptǎ dinú somnulú nesimȳirĳi și alú lenevirĳi, și cǎtrǎ lucraré faptelorú bune ĳlú zǎdǎrǎscú, cǎtrǎ urmare nevoinȳelorú sfinȳilorú ĳlú aprindú, și cǎtrǎ calé céia ce duce cǎtrǎ ĳnpǎrǎșia cerĳurilorú ĳlú povǎțuescú. Nici de le-ar fi numitú cinevǎ ceriu, cǎ pre cumú ceriulú cuprinde ĳntru sineșĳ pre stéle, așǎ acésté pre vieȳile sfinȳilorú. Cǎ vieȳile și laudele sfinȳilorú sǎ asemǎnǎ strǎlucirĳi stélelorú; cǎ precumú stélele sǎntú așezate și ĳntǎrite pre ceriu și luminézǎ pre toatǎ cé desuptú ceriu, acéiașĳ caré sǎ véde de Indianĳ, nu sǎ ascunde de Schitliș și caré sǎ véde de ceĳ dela rǎsǎritú, nu sǎ tǎĳnuĳaște de ceĳ dela apusú.

Pământul îl strălucesc, mare o luminează, pre cei ce înnoată cu corăbiile îi îndreptă; alu căroro numele deși nu-lu știm, pentru mulțime lor, însă de frumsete strălucirii lor ne minunăm. Intracestă chipă ăste și strălucire vieților sfinților: pre sufletul îl strălucesc, pre minte cu chipă de lumină o face, cu istorii de sufletul folositoare o înbogățește, pre trupul cu așazare bună și liniștită îl întocmește. Că ăle fiește care întrece una pre alta cu strălucire și cu slava, și cu frumsete, și cu stare, și osebire: că sté de sté, zice Apostolul, să deosebete cu slava. Decă precum stările sfinților, unele sânt întrun felu, altele întralt felu, însă totu pricinuitoare de veselie și de bucurie vécnică; așa și viețile lor să află unele mai lungi, ăra altele mai scurte, însă totu de multu folosul sufletesc pricinuitoare cetitorilor și ascultătorilor. Care acum s-au scos din limba slovenescă pre a noastră cĭastă rumănescă, pentru care voim a te înștiința cu demărunțul pre tine, o pré ăubite cetitorile, spre mai multă încredințare, evlaviă și răvna cătră dănele: cine adecă dinu tăi le-au izvodit, și unde, și cându, și cine mai pre urmă la unu locu le-au adunat, și cine le-au mai scurtat, lungi fiind și pré pre largu mai nainte, și cine în limba slovenescă le-au tălmăcit, și cine la acĭastă rânduială bună le-au pus, și cine în limba moldovenescă le-au tălmăcit? Că voim pentru toate acéste a te încredința, și toată îndoiăla și totu prepusul dinu inima la a-lu zlei. Decă noi adecă începem, ăra tu ascultă.

Viețile sfinților, unele adecă precum ale mucenicilor, s-au scris cându și pătimirile și mărturisirile lor s-au făcut, notari fiind de față, și privind muncile lor, și auzind întrebările și răspunsurile lor. Sânt încă și dintre ale mucenicilor unele, care și mai pre urmă s-au scris de dascal: Așa am fi zis și pentru ale Apostolilor. ăra ale sfinților dascal și arhieriei, de ucenicii lor și de priătenii. Așijderé și ale sfinților părinții cuvioși și cuvioase, s-au scris și de ucenicii lor, și de alți oameni vrédnici de credință și credincioși, deosebă fiește cari prin locurile unde s-au întâmplat de s-au sfârșit. Că nu la unu locu, ci unii în Roma, alții în Țarigrad, alții în Eghyptu, alții în Ierusalim, alții în Thesalonicu, alții prin alte locuri și cetăți, alții prin pustietăți, alții prin mănăstiri. Că după ce sfinții Apostoli ca niște cai, dupre prorocul Avvacum: «Și ai suită la mare caii tăi, ape multe turburându. Decă după ce ca niște cai au alergat și au străbătut prin lume, și sămânța cuvântului lui Dumnezeu o au sămănat, și cunoștința de adevăratul Dumnezeu nostru pre la marginile pământului o au presărat, credința o au propovedit și pre némuri le-au luminat, și toată lumea s-au umplut, dupre Prorocul, de a cunoaște pre Domnul». Și nimene nu mai zice priătenului său: cunoaște pre Domnul, că toți îl cunoște. Atuncé prin toate țările, prin toate cetățile și satele să făcă sfinți. Decă pre ori unde să făcă, pre acol și viața i să scriă de cei credincioși, și rămâne așa pre acol răsipite, și toți prin acéle locuri să cinstiă ca niște sfinți de credincioși cei ce îi știă, și viețile lor să păstră, și încă și în biserică, și în adunări să cetiă, dupre cum poruncéște și canonul alu 24, și alu 47, alu Soborului din Carthagen.

Așa s-au ținut, și s-au păstrat, și s-au cinstit, și s-au celit viețile sfinților câtă vreme au ținut goanele asupra creștinilor.

Iară după ce au încetat goanele, și liniște în toată lumé s-au făcut, și creștinii de pre la închisorii s-au slobozit, și biserici pretutindené s-au zidit, și închinăciune adecă a idolilor scăde și să înpuțină, iară credința creștinéască să tindé, crește și să lățe, atunci Evsevie Pamflū, pre carele îlū numéște sfântulū Vasilie și alții, iubitōriū de adevărū, au scrisū o samă de viețile sfinților mucenici dinū Palestina, cariī au pălmitū în vremile păgânilorū împărați Dioclitianū și Maximianū, care și acumū să află întru scripturile lui. După acéia au cerutū dela sfântulū Constantinū Împăratulū, ca dinū toate locurile stăpânirii Romii, să se scrie faptele mucenicilorū și pătimirile, și la dânsulū să i le trimiță. Care lucru după porunca împăratulū făcându-să, și la elū aducându-să, au făcutū dintru dânsulū noao alcătuire, și l-au numitū adunare de vechi cuvântări mucenicești, și l-au așăzatū în doasprezece, iară dupre socotela altora în unsprezece cărți, întru care au scrisū pătimirile sfinților mucenici, ale episcopilorū, ale mărturisitorilorū, ale muerilorū, și ale sfintelorū fecioare, care s-au făculū întru toate provințiile împărăției Romii. Inșă acestū lucru nu s-au păzitū întregū până în zilele noastre.

Iară mai pre urmă după alū zecelé vécū, împărăindū în Țarigradū Constantinū Porfiroghenitulū, în zilele împărăției lui, între alte lucruri vrédnice de laudă ce au făcutū întru stăpânire lui, au făcutū și acestū lucru vrédnicū de pomenire: Că au poruncitū pré înțeleptulū său marelū logofătū, fericitulū Symeonū Metafrastū, să adune, câtū îi va fi cu puțină, toate viețile sfinților, și mărturisitoarele cuvântări céle vechi, și să le așeze dupre rânduială pre lunile care să cuprindū preste totū anulū. Carele nu atâta pentru porunca împăratulū, câtū pentru osebită a sa răvnă cătră cinsté și slava sfinților, au priimitū asuprași aciastă ostenelă de multū sufléscū folosū pricinuitoare, și lui, și tuturorū celorū de atunci până acumū. Și nu numai le-au adunatū, și pre lunii le-au așăzatū, ci pre unele le-au și mai luminatū cu alte cuvinte, tâlcuindu-le pre unde eră mai întunecate. Și pre altele le-au mai scurtatū care eră de prisositū, pentru care și Metafrastū s-au poreclitū. Și viețile acésté ale sfinților care s-au adunatū de fericitulū Symeonū Metafrastū, pentru căci sântū mai bune, și mai vrédnice de credință s-au cetitū în bisérica Grecilorū. Și întracéstū chipū au fostū începutulū scurtării istoriilorū celorū pentru viețile sfinților în bisérica Grecilorū. Care mai nainte pré pre largū eră scrise de scriitorii lorū, câtū nu puțină întunecare și îngreoiare, ași fi zisū că și multă pregetare, cetitorilū înpreună și ascultătorilū pricinuiă. Decī sfântulū Symeonū Metafrastū, au izbăvitū și au ușuratū de toate greotățile acésté pre cetitorii.

Iară pentru tâlmăciré vieților în limba slovenéască nu să știe, nici dinū oarecare istorii, nici dinū alte oare are dovezi cine le-au tâlmăcitū. Fără decâtū sămuimū, că după ce némulū slovenescū au priimitū credința creștinéască, și s-au luminatū cu sfântulū botezū, precumū toate cărțile céle pentru slujba bisericii, așa și céle ce slujescū cătră povățuire sufletulū, s-au tâlmăcitū de Dascalii vremii de atunci. Iară cândū și în ce vreme, nu să

știe. Să arată însă oare ce pre puțină dovadă 'dintru unū Litopisei, cumū că în vremile marelui Cnezū Vladimirū, și ale fiului său Iaroslavū multe cărți s-au talmăcitū. Pre acostē, care nu să știe cândū, și unde, și de cine s-au talmăcitū, împreună cu toate cēlēlalte, Batie împăratulū tātārascū, în anii 1230 dela mântuire lumii, nāvāindū asupra Rossiei cu șase sute de miī de ostași, au biruitū adecā și au ucisū pre creștiniī Cnejī, au supusū pre toate cnejiile rusești suptū stāpānirē luī, au arsū sfintele biserici și cărțile sfinților părinți, împreună cu care și sfintele vieți ale sfinților, debiā rămāindū unde și unde cāte o rămāșiță dintru dānsele. Pre care pre osfințiā sa Macarie Mitropolitulū Moscvei, carele au înfloritū pre la anii 1549, dela nașterē Domnului nostru Iisusū Hristosū, avāndū rāvānā dumnezeiāscā în sufletulū său pentru folosulū și mântuire turmei sale ceiī cuvāntātoare, și nu numai pentru folosulū turmei sale, ci și pentru totū folosulū a totū nēmului slovenescū, ca unū adevāratū păstorū și nu nāimilū, puindū multā silință și nevoie, ca pre niște spice de grāu ce rămānū pre urma secerătorilorū, au adunatū dinū viețile sfinților cēle scāpate unde și unde nearse, și adunāndu-le le-au prescrișū cu multā luare aminte, și încă și îndreptāndu-le pre unde să aflā ziceri vechi, și lumināndu-le, și lāmuringu-le pre unde talmăcirē erā întunecată, le-au pusū la aciastā stare și rānduialā duple cumū să vādū, pre care și Mineiū Cetiī le-au numitū. Pentru care scrie însuși în predosloviā sa cea făcutā la Cetiū Mineiū așa: «Și amū scrisū eu sfintele acostē, și marele cărți ale vieților sfinților, în marē cetate a Novogradului, cândū amū fostū Arhiereu acolo, și le-amū scrisū, și le-amū adunatū, și la unū locū le-amū împreunatū, așa duple cumū să vādū, în doisprāzece ani, cu multe cheltuiāle, și cu mulți scriitori, necrușindū banii, și toatā altā cheltuiālā, și dāndū flește căruia toatā cinstē: Mai alesū încă și multe ostenēle și nevoie suferindū, pentru îndreptare oare cărorā cuvinte vechi și streine de limba slovenescā, și la firē limbiī aducāndu-le, și cēlēlalte». Și așa prescrise numai au rămāsū.

Amū zisū mai susū, că viețile sfinților împreună cu alte cărți s-au arsū de Tātari, și cumū că ca niște spice de grāu rămase pre urma secerătorilorū, așa s-au aflatū unde și unde cāte una, care erā și învechite, și de molii māncate, și pre la cēle mai multe locuri greșite și stricate de vechime, și pre la altele și ne nemerite de talmăcitori, și cetindu-se prinū biserici, după obicēiulū creștinescū, și după rānduialā bisericii și a pravelilorū, întru auzulū creștinilorū pentru folosulū, pentru prēlungimē și pentru greșalele cēle pre la multe locuri, și pentru nenemerēla talmăcitorilorū, rămānē mai cu totulū neînțelese. Decī pre acostē care rămāsēse de Macarie Mitropolitulū Moscvei neadunate, vāzindu-le mai pre urmă pre osfințitulū Mitropolitū alū Kievului Petru Moghila, deșteptulū păstorū alū turmei sale ceiī cuvāntātoare, au pusū gândū în mintē sa ca să izbāvescā pre turma sa de aciastā întunecare și stricare și neînțelegere. Și trimișindū la Sfântulū Munte alū Athonului au cerutū cărțile sfântului Symeonū Metafrastū, și dobāndindu-le, s-au apucatū a le îndreptā, și întru drēpta și adevārata înțelegere a le aduce. Ci întâmplare cē după puținā vrēme a morții luī au curmatū lucrulū. Inșā după dānsulū aflāndu-sā întocma cu dānsulū la rāvānā,

spre a aduce acestu lucru de sufletu folositoru la sfârșitu, cuviosulu Inochentie Ghizelū, Arhimandritulu sfinteī Lavre a Pecerschii, carele multu s-au truditū și s-au sârguitū pentru săvârșire scrisorii viețiloru sfințiloru, și mulți scriitori au uneltitū, și au trimisū încă și la împărătesca cetate a Moscvei, rugându-să pentru viețile sfințiloru, mai multe fiindu scrise acolo în Mineile Cetii: Ci și aceleia stându-ī înprotivă și vremi cumplite, și războaie adese ori, și nevoi și scârbe, mai pre urmă și moarte întâmplându-i-să, au rămasū acestu lucru blagocestivū neisprăvitū. Apoi după acesta făcându-să arhimandritū sfinteī Lavre a Pecerschii Varlaamū, acesta urmându răvniī și sârguinții celoru mai nainte de dânsulu, și căutându cu oserdie unū omū înțeleptū și cu bună știință, carele ar fi pututu aduce la sfârșitu unū lucru bunū și de sufletu folositoru ca acesta, pre care multă vreme atâța bărbați sârguitori, cu atâte cheltuiiale, cu atâte ostenele ce s-au ostenitū la dânsulu, a-lū săvârși n-au pututu, Dumnezeu căutându la buna răvnă și oserdie a lui, au trimisū intru aciastă lavră, spre a viețui împreună intru dânsa, pre înțeleptulu propoveduitoru alū cuvântulu lui Dumnezeu, zicū adecă pre pré cinstitulū Ieromonahū Dimitrie, igumenulu Mănăstirii sfântulu Nicolae ce să numește Krupițca Baturina, asupra căruia eră toată încredințare și vestire că să va împlini cé scrisă de sfântulu Ioannū cuvântatorulu de Dumnezeu: Că lui Dimitrie s-au mărturisitū dela toți, și dela singurū adevărulu. Decī acestuia ca unui pré iscusitū și în cuvântū și în lucru, propoveduitoru alū cuvântulu lui Dumnezeu, carele în Lavra aciasta petrecē, căruia și însuși adevărulu îi mărturisē, cu sfatū de obște i-au încredințatū lucrulu acesta sfântulu, ca doară după atâta vreme, după atâte ostenele, după atâte cheltuiiale și sârguințe ale altora mai denainte, ilū va isprăvi desăvârșitū, și în typariu s-ar fi datū. Văzindū dreptū acēia Dimitrie nevoia cé de trebuință a Bisericii lui Dumnezeu, și cătră aciasta ascultându cuvântulu celū pusū innainte de fericitulū Symeonū Metafrastū: Că de o potrivă iaste răulū, și a grăi cele necuviincioase, și a tăcé pre acélé care sântū cinstite și folositoare: Că precumū vatămă mințile ascultătoriloru cela ce grăiaște cele necinstite, așa cela ce tace lucrurile cele bune ale sfințiloru, lipsēște pre cei blagocestivi de folosū. Decī văzindū, zicū, sfântulu Dimitrie nevoia cé de trebuință a Bisericii lui Dumnezeu, deși după ce de multe ori s-au lepădatū pentru smereniia, nevrednicū pre sineși de unū lucru ca acesta mare, și cu greu de isprăvitū socotindu-să: Cu toate acéstē, cunoscându și folosulū ce va să se pricinuiască patriei, și némuluī slovenescū, și celénchiulū ce vrē să i să dăruiască pentru isprăvirē lui, aducându-și aminte și de cuvintele Apostoluluī ce zice: Răvniți darurile cele mai mari, și cunoscându că și lucrulu alū dragostei iaste, și dragostē iaste mai mare decâtū toate faptele bune, s-au datū pre sineși la acestu lucru, și au începutū a le urmă și a le îndreptă, avându și Mineile lui Macarie Mitropolitulu Moscvei, ce să numescū Cetii, și pre însuși izvorulū și întâilulū chipū, pre scriitorulū lorū, pre sfântulu, zicū, Symeonū Metafrastū lângă sineși. Și dinū toate acéstē făcându îndreptare lorū, și pre cele adecă scurtate de sfântulu Symeonū Metafrastū, pentru care și însemnatū iaste la margene cu acestu cuvântū: Dela Metafrastū în scurtū, sfântulu Dimitrie nu

le-au mai scurtat: Iară pre celé ce n-au fost scurtate, și i s-au părut că prisosște ceva, sau vre o acéiașu cuvântare, sau vre unŭ cuvânt nepotrevitŭ, sau vre o istorie de prisositŭ înrânsele, pre acélé le-au scurtatŭ, și sântŭ acélé la care nu au însemnatŭ nimicŭ la margene. Și așa cu ajutoriulŭ lui Dumnezeu sfârșindu-le de îndreptatŭ, s-au datŭ în typariŭ, duple cumŭ să vădŭ. Ci pentru acésté socotimŭ că destulŭ, și câtŭ au fostŭ de trebuință s-au zisŭ, să zicemŭ acumŭ și pentru cine le-au tâlmăcitŭ în limba noastră cé rumânescă.

Cuviosulŭ Paisie, stareșulŭ și Arhimandritulŭ sfințelorŭ Mănăstiri Némțului și alŭ Secului, viindŭ dela Sfântulŭ Munte cu câțva dinŭ părinți ucenici Moldoveni și Sloveni, și priimitŭ fiindŭ de pré blagocestiviî stăpânitoriî ai vremii aceiia, atâtŭ politicești, câtŭ și bisericești, — și sălășluindu-să mai întâi în sfânta mănăstire Dragomirna, apoi în Seculŭ, după acéia și în Mănăstire Némțului, unde și până acumŭ petrecŭ ucenicii lui, — și văzindŭ pre blagocestivulŭ némulŭ aceșta rumânesculŭ, lipsitŭ de cuvântulŭ lui Dumnezeu și de învățăturile sfințilorŭ părinți și dascalii ai Bisericii noastre, care învață pentru viața și petrecere monahicescă, pentru îndreptare năravurilorŭ, pentru descurcare patimilorŭ sufletului și ale trupului, și pentru biruire lorŭ, pentru a supune pre trupŭ sufletului, și pentru unire sufletului cu Dumnezeu, — s-au sârguitŭ mai întâiŭ cuviosii sa a tâlmăci cuvinte de ale sfințilorŭ părinți; apoi și pre ucenicii săi, pre unii dintre dânșii să tâlmăcescă dinŭ céle ellinești, iară pre alții și dinŭ céle slovenești. Dintru cariî au fostŭ unulŭ și acesta ce le-au tâlmăcitŭ, pre carele ca pre unulŭ ce era și camŭ de limba slovenescă și știia mai bine limba, l-au pusŭ să le tâlmăcescă. Și avândŭ răvnă firéscă cătră lucrurile céle sufletești și înbărbătându-să cu oserdiia cătră céle de folosulŭ obștiî și patriei, s-au apucatŭ de acestŭ lucru pré de multŭ folosŭ sufletescŭ pricinuatoriŭ, pre care văzindu-lŭ noi tâlmăcindu-să, și cunoscându-lŭ a fi de mare folosŭ sufletescŭ pricinuatoriŭ, nu numai monahilorŭ, ci și mirenilorŭ, nu numai celorŭ mari, ci și celorŭ mici, nu numai bărbațilorŭ, ci și fămeilorŭ, nu numai cetățenilorŭ, ci și țaranilorŭ, nu numai înțelepțilorŭ, ci și proștilorŭ. Pentru aciasta l-amŭ sineșitŭ, și ca să zicemŭ așa, l-a iohetisitŭ noao, și déciia pre numitulŭ tâlmăcitoriu, duple putere, l-amŭ ajutoratŭ cu céle de nevoe, l-amŭ îndemnatŭ, î-amŭ făcutŭ toată lesnire ca să le poată tâlmăci cu lesnire. Care lucru iată că și după dorire și pofta noastră și a cuviosului Paisie Stareșulŭ, la bunŭ sfârșitŭ au eșitŭ, că viețile acumŭ s-au tâlmăcitŭ, și némulŭ celŭ săracŭ de cuvintele sfințilorŭ părinți și de viețile lorŭ s-au înbogățitŭ și celŭ golŭ de podoabe duhovnicești cu istorii frumoase și sfinte s-au înpodobitŭ. Ce-î mai lipséște? Ce altŭ? De câtŭ să se scrie cu condeiu de hierŭ, după cumŭ să roagă și Iovŭ, cine va da, zicândŭ, să se scrie cuvintele acésté cu condeiu de hierŭ, adecă să se dé în typariŭ. Aciastă lipsă voindŭ ca să se înplinéscă, amŭ datŭ poruncă la Mănăstire Némțului ca să se înciapă a o da în typariŭ. Și fiindŭ că Mănăstire iaste lipsită de cheltuială, nu poate răspunde la o atâta cheltuială, încărcată și îngreoiată fiindŭ cu ale sale cheltuiiale, noi cu sfatulŭ și cu voia părințilorŭ, amŭ luatŭ șase luni aicé, ca în typografia sfintei Mitropolii să se typărescă, ca și viețile sfințilorŭ mai curândŭ să

iasă, și némulă rumânescă mai degrabă să se folosescă, și Mănăstire de jumătate cheltuială și supărare să se izbăvescă. Iară cêlălalte socotimă că iale, adecă cărțile lunilor prină sineși să se typărescă, adecă typărindă părinții o carte a uniă lună, să o vânză celoră ce voră vré să le cumpere, dândă prețulă pentru dânsa, ca cu acela, adecă cu banii aceiă lună, să să poată a să typări alta, și cu ai aceiă alta, și așa până să voră sfârși toate cêle șase. Și acumă sfârșindu-să de typărită luna lui Septemvrie, o aducă Dumilorvoastre ca o pârgă a ostenéloră loră, și o pună înainté Dumilorvoastre ca pre ună odoră cinstită și scumpă, și ca pre o comoară de multă preț, și cară are întru sineși de totă feliulă de pietri scumpe și de juvairuri.

Deci priimiți-o, o pré iubiți și pré blagocestivi cetitori, cu toată oserdiă și evlaviă și dragosté, și mai întâi faceți dupre cumă s-au zisă mai susă, adecă dați prețulă deplină. ca să poată a typări și pre cêlălalte, și le veți luă de plină, nu numai pre cêle șase dela dânsii, ci și pre cêlălalte care să typărescă de noi. Nu vă scumpiți la cêle ce-să cătră folosulă sufletulă, cătră înbrăcăminte, cătră podoaba, cătră hrana lui. Că precumă să hrănește trupulă cestă stricăciosă și muritoră, dină bucatele cêle stricăcioase și simțite, așa să hrănește sufletulă cu cuvântulă lui Dumnezeu, cu istoriile cêle sfinte și cu viețile sfinților. Și pre cumă trupulă ne mândândă bucatele cêle potrivite lui la multă vréme, nu poate fi viu, ci moare, așa și sufletulă care nu să hrănește cu cetire dumnezeștiloră scripturi, cu a vieților sfinților, și cu cuvântulă lui Dumnezeu, nu poate fi viu nici de cumă, ci iaste mortă. Dară poate va zice cinevă, aici înprotivindu-să: Eu văză că nu mai cetescă nici ună cuvântă ală lui Dumnezeu, și trăescă, văză că nu mai moră; deci neadevărate sântă acéle care le zici, și mincinoase. Cătră carele răspundemă: O omule, acéia ce viezi, iaste viață trupescă, și trupulă nu foloséște nimic. Căci cândă tu nu poțestă, nici îți iaste dragă să cetești cuvintele cêle învățătoare de fapte bune, sufletulă tău iaste mortă de cătră fapta bună aciasta. Cândă sufletulă tău nu să smeréște, nu să umiléște, nu să căiaște de păcatele cêle făcute de tine, cândă nu te părăsești de răotăți, cândă nu cercetezi bolnavii, cândă nu miluești pre săraculă cu ce-ți dă mâna, cândă nu iubești pre aproapele ca pre sine-ți, cândă zavistuești sporire aproapelei, cândă nu numai nu miluești pre săracă, ci și ce are îi răpești, — atuncă sufletulă tău iaste mortă cu totulă de spre faptele bune acésté, care prină cetire dumnezeștiloră scripturi să lucrăză, și să crescă, și să adaogă. Pentru aciasta vă rugămă și vă îndemnămă, înbrățișați-o și cetiți-o, nu odată, nici de doao ori, ci de multe ori; nu ziceți că o amă cetită odată sau de doao ori, și ne iaste destulă, că mântuire sufletulă iaste întru multă sfată, zice Ecclisiastulă. Déca de multe ori o veți ceti cu evlavie, și cu credință dréptă, și cu luare aminte, sufletulă Dumilorvoastre cătră urmaré celoră bune să va deșteptă, minté să va lumină, ochii să voră face doao râuri, sau doao iazere de lacrimi. Atuncă să va dă dela Dumnezeu putere sufletulă spre lucrare fapteloră celoră bune și spre urmaré celoră cetite. Atuncă veți cunoaște milostivire lui Dumnezeu, bunătaté, facerile de bine cêle cătră omă. Atuncă veți cunoaște

câtă dragoste au arătat sfinții cătră Dumnezeu ziditorul său, câtă unii adevărat pre trupurile lor nu și le-au cruțat, ci tiranilor spre muncă le-au dat, pentru dragostea lui, iară alții cu post și cu toată pătimire și le-au topit. Decă înbrățișați-o, banii aceia cari îi cheltuiți rău la jocul cărților, la benchetură și la alte cheltuieli nefolositoare, și de suflet pierzătoare, pentru care, o! câtă veți să fiți întrebați în ziua judecării, dați-i la cumpărare cărților acestora, și veți avea plată dela Dumnezeu, și laudă căci nu i-ați cheltuit rău. Vremă aceia pre care o cheltuiți la jocul panțaroli, și alu lotului și a altor deșertăciuni, cheltuiți-o întru fapta bună a cetirii cărților sfinților părinți, și veți scăpa de acele multe vorbe deșerte ce vorbiți jucându-vă. Pentru care multă schinguire veți avea înaintă înfricoșatului și ne mitarnicului judecătoriu, carele zice: Că pentru totu cuvântul deșertă vor să de oameni sēmă în ziua judecării. Dară veți zice, că noi putem și să cetim cărțile sfinților și câte odată pentru ingligé să ne și jucăm în panțarola, că ce stricăciune ăaste? Nu, iubiților, nu ziceți așa că aciastă zicere ăaste a sufletului celui necredincios și care nici o grijă de mântuire nu are, ăaste a sufletului celui încropit, că omul cel ce cu o mână zidește și cu alta răsipeste, ce au folosit? Au nu s-au ostenit deșertă? Așa cu adevărat. Pentru aciasta vă rugăm, și vă poftim, și vă îndemnăm, ca părăsindu-vă de niște nefolositoare ca acéste, iară mai bine să zicem de suflet pierzătoare, prinu cetire vieților sfinților, să vă apucați de lucrare faptelor bune, și cătră răvna și urmare sfinților să vă întindeți, ca și împreună cu dânșii să vă sălășluiți întru împărăția Cerului. Și pentru noi să vă rugați, ca și noi să aflăm milă în ziua judecării înaintă lui Dumnezeu. Amin.

Alu pravoslaviei voastre de amândoa fericirile doritoriu și cătră Dumnezeu fierbinte rugătoriu,

Veniamin,
 Arhiepiscop și Mitropolit a toată Moldaviia.

La sfârșitul indicelui alfabetic al materiilor se află cererile de iertare pentru greșelile de tipar:

Iară dumnavastră cari vă veți îndeletnici a ceti aciastă carte a Vieților sfinților, bucurați-vă întru Domnul, și oră ce greșale veți găsi, nu grăbiți a ne osândi, ci cu duhul blândetelor le îndreptați, că precum nu ăaste cu puțință omului nici odinioară a nu păcătui, așa și typografia la typărire a nu greși. Pentru acéa cu plecate genunche și cu zdrobite inimă ne rugăm să ne învredniciți doritei ertăciuni, ca și dumnavastră aciastași să o câștigați dela milostivul Dumnezeu, și acum și în vécule ce va să fie.

Tuturoră pré plecați,

Ignatie și Gherontie Monah, dinpreună cu ceialalți părinți și frați, cari de sfânta ascultare sântem rânduiți la lucrul acesta.

Celelalte luni au fost publicate în chipul urmator: Octomvrie în 1809; Noemvrie și Decemvrie în 1811; Ianuarie și Fevruarie în 1812; Martie, April, Mai și Iunie în 1813; Iulie și August în 1815.

București: Biblioteca Academiei Române.

1808.

732. Vasilie Aaron, *Patima și moartea Mântuitorului*, ed. II, Sibiu 1808.

П Я Т И М Я | шй | М О Я Р Т Ъ | ДѢЛАНСАЙ шй МЛЖНТЪНТѢРЮСАЙ | нѢСТРЪ
 І Е Х У Х Р І С Т О Г | ДѢ | ВѢСІМІЕ ЙІРѢН | .ѣ | МАРСЕ Принципат ѡа Йр-
 ДКАСАЙ | ЖСРАТ ПроксРАТѢР | .ѣ | КІРШСРІ ѡКХТЪІТЪ, ДѢ НѢС прин ѡчѢЛАНІЙ
 .ѣДРЕНТАТЪ, шй ѡКЪМ ѡ ДѢАѢ ѢАРЪ | КЪ ѡ МАЙ МѢАТѢРА КЕАТЪКЕ | ТѢНХРІТЪ.
 ГНІІ, | .ѣ ТѢНОГРАФІА АЙ ІѢАНН БАРТ. | 1808.

In-8°, de VIII+360 pagine.

In fața titlului se vede o gravură reprezentând «îngropare lui Hristos», gravata de Ioan Popovici (facs. n° 324). Înăuntrul textului se mai află și alte gravuri nesemnale (v. facs. n° 325), ocupând câte o pagină întreagă și cu legende în versuri.

Pe verso titlului se citesc versurile următoare :

Păcătoasă fire! Stăi și socotește
 Necuprinsa taină, care să gătește.
 Cel ce au făcut ceriul și pământul
 Si orî câte sânt, numai cu cuvântul,
 Merge să primescă moarte gré pre cruce,
 Voind ca pre tine din foc să te-apuce
 Și să te rădice sus la fericire,
 De unde căzuși cândva cu cumplire.

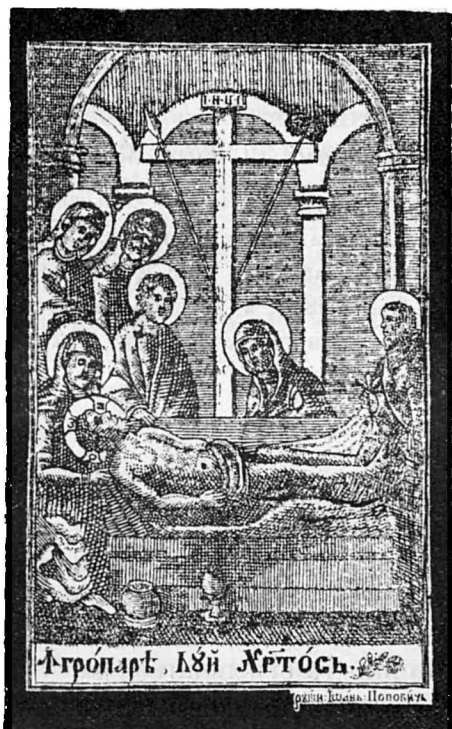
Pe cele trei pagine următoare se află această prefața :

Cătră cetitoriu.

Căți-va iubitori de folosul némului și procopsire limbei românești, în mai multe rânduri povestindu-mi, precum Carté prin mine în versuri alcătuită, cu titlă: *Patima și Moarté Domnului nostru Isus Hristos*, typărită în anii trecuți, așa de tare s-ar fi trecut și vândut, mai vârtos în Țara Românească și în Moldova, cât mai nu s-ar mai află de vândut, batăr că în Bănat, în Țara Ungurească, în Maramurăș, ba încă și în Ardél nice numele pe multe locuri încă până acum îi iaste cunoscut; iară de altă parte, pe unde s-au tâmplat de să află câte un exemplariu, nu numai afară în deosebite locuri, ci și în biserică, Dumineca și în sărbători, mai ales în postul Paștilor, cu foarte mare a norodului credincios plăcere și mângăere s-ar ceti,—preținește m-au poftit, ca fiind că dânșii ar vré aciastă carte cu ale sale cheltuéle de nou a o typări, să nu-mi préjet, precum o am alcătuit-o dintru început, așa a o și îndreptă și cu tot dédinsul a priveghé, ca în cât va fi cu puțință, fără greșele să iasă afară din typariu, sârguindu-mă și într-acéia, ca cât stările înprejur și alcătuiré versurilor ar îngădui, toate cuvintele céle străine, care ca neghina în grăul cel curat să văd multe a fi în limba românească vârâte, să le las afară și să întrebuițez în locul lor altele adevărate românești.

Vrédnicei de toată lauda râvnă a acestora voitori de bine vrând a face destul, ciasurile céle puțințele, care imi prisosé dela alte ale méle trebi, m-am lipsit cu atâta mai tare a le jirtfi spre scopul mai sus

numit, cu cât, de cumvă (pre cum în verşuri foarte lesne să întâmplă) ar fi eşit pomenita carte cu zmintele şi greşită, mulţi doară s-ar fi aflat, cariî pre mine m-ar fi vinovăţit, că n-aş fi bine procopsit în măestria poetică. Şi aşă, iată, iubite celitorîu, că cu ajutorîul lui Dumnezeu s-au şi typărit de nou aciastă carte cu 11 icoane înpo-dobită.

324. 325. — Gravuri din V. Aaron, *Paîma şi Moartea Mântuitorului*, 1808.

A adăogă sau a cuvântă ceva despre frumsēja şi alcătuiré cé cu temeîu a verşurilor me-ar fi cu totul ruşine, fiind că fieşte care lucru pe sine însuşî pentru săvârşirile sale să laudă. Iară aciasta cu îndrăznélă pocîu zice: că de vom socoti materia cărţiî aceştiîa, ca aciasta încă n-au eşit afară până acum în limba românéscă din fabrica măestrieî poeticeşti. Că cuprinde în sine Moartea lui Iisus Hristos, Fiiului omenesc, cela ce iaste Fiiu lui Dumnezeu, taina Intrupării, lucrul răscumpărării némului omenesc, lucrul cel mare şi necuprins al înţelepciunii céi Dumnezeeşti, —lucrul spre care toată faceré dela început atârna, care toate jirtfele şi umbrele Legiî céi vechî îl însemná, toţi prorociî il prorocé, —lucrul în care toată scriptura să razimă, lucrul care e temeîul şi capul credinţei noastre.

Nu veî găsi întrânsa, iubite cetitorîule, ceva din poveşti prostateice adăogal: toate câte s-au scris, sânt culésă din Sfânta Scriptură şi din istoriî sfinte; poate drept acéîa tot creştinul să o cetéscă şi să cére întrânsa hrană sufletéscă.

venitul acestui dominium în doao să să împartă, și așé jumătate l-au rânduit spre chivernisiré episcopului, și jumătate au fundăluit unsprezece călugari din cinul S. Vasilie cel mare și doaozeci de alumni. Aceia ca Arhiereului să-î fie de ajutoriu întru toate lucrurile și grija Episcopii; pe norod, în cât le va ajunge puțința, să-l învete, pe preoți să-î îndrepte și pe tineri în școale întru învățatură să-î deprindă; iară acește ca pe rând învățând céle trebuincioase, să se facă și să iasă harnici păstorî sufletestî, orî carii ar voi să primescă acel stat și pré înaltă treptă, pentru a căroră lăcuință au și făcut a să zidi Mănăstiré cu bisérica lângă sine, care până astăzi sânt, supt hramu sfintei Troiță.

După acéia răpăusatul în Domnul, Pré osfințitul Episcop Petru Pavel Aron, întru acest scaun arhieresc sezătoriu, cu totdédinsul sâlindu-să întru procopsiré preoților, și prin acéia, a norodului, șie-și spre păstornicie duhovnicescă dela Împăratul ceresc Hs. incredințat, pentru înmulțiré preoților învățați trăgându-ș, așé zicând, mai și céle de lipsă. dară și cu ajutorința clerului cu adevărat, au mai fundăluit oare câți-va alumni.

Acésté toate bine știindu-le, și ca o Maică cu adevărat duhovnicescă întru fericita pomenire În. Împărătesă Mariia Thereziia, văzând că spre folosul cel duhovnicesc a norodului nu-î destul ca numai lângă arhiereu să fie oameni bine învățați, ci și în cleru de mir prin popoară, și cum că spre aciasta n-ar fi destul fundațiile aici în Blaj puse și așé rânduite, mai încolò ș-au întins împărătesca sa milă de au mai fundăluit unsprezece alumni în împărătesca sa cetate Vienna pe sama acestii episcopii a Făgărașului a să țané, dintră carii câte doi și astăzi acolò să țân și să învață, noao cu plata sa să țân aici la scaunul arhieresc în Seminarium, pentru mai bună procopséla tinerilor au poruncit, ca amândoao fundațiile, cé împărătescă și, așé zisă, a răpăusatului vrédnicului de pomenire Vlădicului Petru Pavel Aron, să să adune la un loc, pentru a căroră lăcuință și casă deschilinită au rânduit a să întocmi, și fiind că și preoții și norodul nostru iaste neputincios și ne harnic a-și procopsi prunci întru învățăturile de lipsă pentru ceva ajutorință și acestora au rânduit în școalele Blajului șesă sute de gălețe de bucate a li să da pe an, din venitu acestui dominium și a Seminarului.

După acéia înțelegând pururé pomenitul În. Împărat Iosif al doilé, cum că în fundațiile de aici din Blaj, care mai vârtos pentru procopsiré clerului sânt făcute, mulți s-ar ținé carii n-au nici o chiemare la statul preoției, milostivéște au rânduit și poruncit ca de aci înainte numai sângur aceia să să iae în fundație, carii ș-ar alége a fi preoți, și să să ocârmuască chivernisindu-să prin prefectuși din preoții de mir, și așé toate fundațiile s-au așezat cu rânduială bună și desăfârșit.

Acésté toate așé dăruindu-le, rânduindu-le și așezându-le Înăltații Împărați și păstorîul cel bun, Episcopul Petru Pavel Aaron, cât au început a să înmulți părinții călugări, îndată din vréme în vréme și cu Arhiereii și sângurî vizitáluind diețezișu, mult rod duhovnicesc au adus în norod și în preoți . . .

Așé dară noi de la începutul vlădiciei noastre . . . am fundăluit 24 de alumni în fundațiile școalelor de aici din țară, am rădicat besérică în Cluj

cu căși, și pentru preotul locului, și pentru odihna Arhiereului venind acolo; asijderé besérică de piatră în orașul Vașarhéiu, putem zice, cu mari cheltuială; am ajutat cu multe miș alte beserici și căși popești, am plinit lipsa a multor preoți, cât am socotit și am putut, care toate acum nu-î de lipsă a le numără și a le aduce înaintea... Nu numai părințește s-au milostivit (Înălțatul Împărat Franșisc întâiu) a ne întări cerutul capitulum, ci încă pentru mai mare întărire încă fără tacșă a ne da și obicnuita diplomă și collaționalis supt iscălitura sa flește căruia canonic, cari cu numele sânt acesté: Dimitrie Caian cel bătrân, Arhi-Présbiter sau Prepozitus, Avram Mehéși, Arhidiacon sau Léctor; Ioann Para, Primițerius sau Cantor; Vasilie Filipan, Eclesiarha sau Custos; Ioann Nobili, Scolastic; Dimitrie Vaïda, Cartoflax sau Canțelarius; Dimitrie Caian cel tinăr, al șeptelé Canonic Theolog.

Acăstă umilită cêrere deplin și cu toate întărită dobândindu-o din mila În. Împărat ca să să facă obicnuita installație și a acestui capitulum al nostru, cu umilință și deplină încredințare m-am rugat de Exselenția sa Groful Gheorghie Banfi Gubernatorul Ardélului să să milostivescă din Exselenția și Mării sale Consiliari În. C. Gubernium a ne trimite spre zisa installație, s-au și milostivit a rândui și a ne trimite pe Măriile Sale Stefan Costa Consiliariul și David Vaïna, Secretariul C. Gubernium. Cari venind în zioa din tie a lunii lui Iulie a. t. în Biserică cé mare, după ce am slujit s. lyturghie, prin Canțelista sa au cetit împărătésca diplomă spre întărirea capitulumului dat și pe rând collaționalul al flește căruia canonic, și așé i l-au dat în mână, și zicând și Măriia Sa Domnul Consiliariu Stefan Costa cătră noi, cătră cler și Canonici, înpodobita cuvântare sa, s-au isprăvit instelația... Blaj, 1 Iulie 1808.

Al vostru de bine voitoriu părinte,
Vlădica Ioann Bobb.

Din cuvântarea lui Dimitrie Caian cel batrân, prepozitul:

Astăzi acăstă foarte mare episcopie, prin tine având în theologie bine procopsiți parohi, să laudă, și fiindcă după numărul parohiilor, care sânt la 1115, așa învățați puțin ar fi, ca în tot modrul putincios să să câștije spăsăniia sufletelor, pe cei numai cu carte rumânescă, rumânește *Theologhia dogmatică și moralicéscă*¹⁾ a să învăța ai făcut, și pe cei, cari pentru sărăciia sa și lipsa celor de traïu, nu puté sta la învățatură, dintru al tău ai făcut a să ajutoră pentru folosul acestora și învățatura tie încredințatului norod insuși cu mare ostenelă *Theologhia dogmatico moralicéscă*²⁾ în patru și *Cartea de deșertăciune*³⁾ în trei dărabe de cărți de pe limba latinéscă o ai talmăcit pe limba rumânescă și le-ai făcut a să typări...

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Vezi mai sus: Clain, *Theologhia dogmatica și moralicéscă*, Blaj 1801

²⁾ *Theologia dogmatică*. Blaj, 1804-1811.

³⁾ *Carte de învățaturi creștinești*. Blaj 1805-1806.

în Eparhiia Mitropolii Moldaviei și în celălalte eparhii ale acestor țeri Moldaviei, Valahiei și Basarabiei, de globé protopopii la unele întâmplări pre cei ce să află vinovați cu vre-o faptă necuvioasă, știind și arhieriei eparhiilor, pre cumă au fost și ponturi în scris date dela proină mitropolită Veniamin, la care pricină ce să ia. Iară noi socotind că gloabele acesté aducă necinste judecătorilor bisericești, și le dau chipă spre a-și arătă necuviințioasa plecare spre jafuri, amă holărătă ca gloabele acesté de acumă înainte să se tae de totă, și acéle ponturi ce s-au făcută pentru gloabe la care pricină ce să ia, le stricămă și oprimă obicéiurile acesté, de vréme că dină fapte s-au dovedit căte jafuri nedrepte s-au făcută, totă cu apărare aceloră ponturi, și în locul loră să se metahirisască canonisire, sau și pedépsă după pravelile Sfinților Părinți, arătândă céle mai mari pricină la Consistorie, sau și la Noi.

Iară pentru ostenéla și slujba protopopiloră, deosebită că sântă cinstiți cu mai mare cină bisericescă și scutiți de toată dajdiia, să voră multămi și să voră mângăia cu alte chipuri, după buna socotéla păstoréscă, avândă și buna nădăjduire de deplină răsplătire dela milostivulă Dumnezeu, pentru credincioasa slujba loră.

București : Biblioteca Academiei Române.

737. Ceaslov, Blaj 1808.

Popp, *Disertație*, 47.

738. Epitomu sau Scurte arătări pentru Sânta Beserică, trad. de Dim. Țichindeal. Buda 1808.

Є П И Т О М Ѧ Л | сас | ЄКЪРТЄ | ПРЪТЪРЪЙ | Пентрѡ Єжнта Бесѣ-
рикѡ, пентрѡ весминтеле ѣй, ши | пентрѡ Домнезельска Литѡргіе, каре се | сєкѡршанце
ѡтрѡнса. Яшиждерѣ ши | пентрѡ Превтѡл ши сложиторіал | лѡй Домнезєс. | Прии
скѡрте ѡтрєкѡрї ши рѡспїсєсрї. | Де | фолос ши де трєкѡнїце слѡжиторїалр де
чѣле | сѣинте, Превциалр ши Дїаконїалр, ши | тѡтѡрѡр чєлѡр чє гїндєск лѡкетѣ
дєрєгѡ-торїй пре сїне ѡ лѡа. | Прии Пѡринтеле | ДИМИТРІЄ ЦИКИНДЪЛЛ | [Парок]ѡ
Бєчкерєкѡлѡй мїк традѡсє.

Ї БѢДЯ, | Ла крѡлєска Типографїе ѡ Оуниєрєнтїцїй Оуи-гєрєїї. | 1808.

In-8° de 8 foi și 80 de pagine.

In foile liminare se afla scrisoarea de dedicație și o «înainte cuvântare», reproduse mai jos.

Exelenției sale pré luminatului și pré osfințitului Domnului Domn Stefan Avvacumovici, pravoslavnicului Episcop al Țemișori, Lipovi, Becicherecului mare, și altele; a Pré înnalteî împărăteștii, chesarocrăeștii și apostoliceștii Măririi svétnic din lăuntru, milostivului Arhieru și patron.

Exelenția-ta, Milostive Domnule,

Cuî altuia se cuvine aciastă mică, înse de suflet folositoare ostenélă a mea, mai cu drept a dedică, decât Ție făcătorile de bine al meu? cui altuia zic, carté aciasta pentru Sancta Beserică, pentru vestmintele ei și

pentru Domnezeiască lyturghie a o pune innainte, de nu Ție, carele Besérica lui Hristos îndreptezi și pre cé Ție supusă turmă cuvântătoare cu sfatul duhovniceștilor învățătură cu liniște la calé mântuirii aduci?

Aș avé eu la aciasta și alte mai multe cauze; ci fiindcă ale tale céle mari întrú acésté și accstor asemene faceri de bine, covârșirile darurilor sufletești și réle mai alése cvaliteturi, care Innaltei Pré-osfinției tale se covin, sunt lumii cei mari așa de conosciute, cât laudele mele nu trebuesc.

Cărticica aciasta dară, caré să affă tipărită în limba serbiască, de multe ori procetindu-o, văzând folositoare într-ânsa învățătură și vrând a urma celor bine credincioși întocmitori, iară Ție, milostive făcătoriule de bine al meu, în semn a fierbinte mulțemiri pentru grația cé mie vărsată cu îndurări ori ce (de și nu după vrednicie) a aduce, am socotit dară că și celor de o limbă cu mine cu traduția în lingva românescă, încredințat fiind precum tuturor de comun drept credincioșilor lui Domnezeu portătorilor de grije, bine cuviințaților preoți asemene folos voiu aduce și voiu împărtași.

Primésce-o dară Exelenția ta, în semnul grațitudinii și datoarei reverenții méle cătră tine, bine voiasce și între alte cu lina protecție a mă acoperi și cu grația Ta a mă întări, ca se arăt umilinta inimi méle mărireii sufletului Tău cuvioasă.

Al Exelenției tale umilită slugă,
Dimitrie Țichindell, Parocul Becicherecului mic.

Innainte cuvântare.

Lucru bon și de folos a fi acésté prin scurte întrebări și răspunsuri pentru Domnezeiasca Beserică, pentru sancta Jărtvă, adecă Lyturghie, care întrânsa cu cuviință se sevârșaste, pentru vasele și veșmintele la aciastă sanctă slujbă dela Sancti Părinți rânduite, precum celor ce vor să se diaconéscă, așa și diaconilor și preoților, a pune innainte am socotit.

Se véde din ecsperienția cé de toate zilele în ce întunérec și în ce orbire și neștiință mare despre lucrurile céle ce sunt foarte de lipsă a ști, nu numai tot némul, ci și tot clerul cel de Besérica Răsăritului e cufundat.

Cunoscut e că noi ne laudăm numai cu credința creștinéscă pravoslavnică și poate fi că ni se pare a fi noi creștini adevărați cu petrecere și săvârșire celor predinafară țeremonii a sântei lyturghii, că cunoștință despre mărturisire creștinéscă poțină avem, că încă până acuma nici cărți în limba maicii noastre, care ne duc cătră credința cé creștinéscă și pravoslavnică mărturisire nici avem alta, fără de *Cathehisis*, de unde întră înțelepciună sfintelor cărți celor scrise am poté căștiga înțelegeri, cătră adâncul dărilor innainte ale sfinților părinților să putem veni.

Nu e locul aici a pune pricina, care până acuma la așa științe și la cé dréptă luminare, la care stau noroadele, care ne încungioră pre nooi a veni nu am putut nici e puțință de astă dată pre rând a număra céle multe pricini a număratorilor inpedecări de luminare mai vartos a rânduiălei preoțești, céle multe zic, chipuri, care opresc luminare clerului de Besérica Răsăritului, de nu poate fi așa de săvârșit; că ia are proprietățile ei, precum Domnezeu și singură chiamare ei cére, precum în *Pastoral Theologie* mai

pre larg se va arăta, de să va typări cândva. Inse iarăși pot zice alăta, că nēmum nu e pricina, că doară nu va să se invéje, că e marturia vie, când eram la anul 801 în școala clericala la Theologhie în Temișoara de bonă voe adunați.

Nu las eu a nz-aduce aminte aceluî mare la număr iubitului nēmumui mieu, și mai vârtos preoților, că e vrémé odată pentru Domnezeu să deșchidem și nooi ochii minții și a inimi noastre și să dezbrăcăm de credința deșartă, zavistele și goanele, că acéste sunt izvoarele răotăților și nenorocirile a tuturor noroadelor. La vremile și țircumstanțiile acestuî véc să căutăm și mai vârtos preoții Domnezeului celuî viu, păstorii turmei lui Hristos cu scump sângele lui răscumpărată și străjarii casei lui Israil, învățătorii sfinteî legi și mărturisiri creștinești de bine vestitori cătră întemeiaré sfinților spre lucruri, spre slujbă, spre zidiré trupu(lu)î lui Hristos, mijlocitori între oameni și între Domnezeu, luminători inimilor omenești, apostoli adevărului, bine vestitori Evangheliei dreptății, și nu numai pre lângă Catihisis și povățuiré cu mâna se rămânem, că până atunci totdeuna cu vârsta și mai îndeparte nu ne vom întinde, până atunci totdeuna ne va trebui povățe cu mâna, până la săvârșitul vieții noastre, almintrile nooi suntem dăruiți cu înțelegere sănătoasă și a ne povățui cu mâna, fiind oameni desăvârșit cu vârsta, iară cu minté prunci și nu desăvârșit, iară cu răotățile și cu zavistiile, cu neștiința desăvârșit.

Ci alte, care cătră săvârșire și luminare noroadelor celor ce curg după acéste se urmăm și cătră luare înnalteî mai marilor cărți să ne apropiem, și așa sancta pravoslavnică credință întru curăție vom păzi, Beserica vom întări, și vistieria cé neprețuită dela sfinții Părinți noao întru întregimé spre ținere se o păzim, și la oltariul cinstei se venim, și așa strănepoților vécinică pomenire să lăsăm.

Cărți cătră întărire și petrecere cé tare în pravoslavie și în drépta creștinătate cătră cunoașterea legii și datoriilor noastre celor preotești, cătră știré celor mai nainte trecute întâmplărilor Besericii noastre, care ne ar duce pre nooi, acéste următoare gândesc și mi să văd a fi, mai vârtos celor ce să gătesc cătră rânduiala preoțescă, precum pentru până cé de toate zilele, cătră ținere vieții netrecut iaste de nevoință, așa și de acéste învățături, care voiu înștiința sont de trebuință celor ce vréu să se preoțescă, adecă:

Dogmaticiasca Theologhie sau Cuvântare de Dumnezeu a pravoslavnicéi mărturisiri a Răsăritului.

Pastoresca Theologhie sau învățătură pentru datoriile preotești.

Istoria besericescă sau povești a Besericii de mărturisire Răsăritului.

Toate acéste, numai de se vor arăta așa număr de preoți, cari ar voi a le avé în limba daco-romanescă, ca să se poată da la tipariu, le pot avé, și când ne vom întâlni altă dată, voiu spune că mai trebuie se avem Tâlcul faptelor Apostolilor, Măestria în cuvântare minții sau Filosofia, adecă reguli a ști bine judecă și drept a gândi.

Istoria firéscă.

Homilia.

Canoanele Soboarilor a toată lumé.

Că a ne arăta lumii numai cu veșmintele și cu nomele, că sântem preoți, nu e mai mult decât oameni proști, de nu ne vom osebi nooi cu învățatura, cu râvna cătră învățatura norodului, că chiemare nu înfrumusețază pre om, ci omul înfrumusețază pre chiemare.

Și a săvârși domnezeiasca liturghie numai prin înbrăcare și dezbrăcare, prin ziceré Evangheliilor, deschideré și închideré dverilor, eșiré la oameni, arătaré și intraré în altariu, și prin alte țeremonii, neștiind ce însemnéază și pentru ce fac așa, iară nu almintrile; și ce e mai mult și de jale vrédnic, a lăsă sfânta liturghie fără de predicăție sau învățatură la norod, a nu semănă și sălășlui cuvântul lui Domnezeu în inimile oamenilor, atunci stânta săvârșita liturghie cu toate țerimoniile ei iaste ca o bucată foarte frumos gătită, inse nici cât serată. Lyturghia fără învățatură iaste ca mâncaré fără sare.

Va zice cineva: cum am putut preoți a fi fără de cărți până acuma, potem și de acuma, și e destul decă știu ceti și scrie.

Lase se zică: că capul lui cel mare nu au simțit alta fără aburul de vin bătrân.

Poate fi preot, că noi vedem că sânt încă câți, inse nu sunt spre acel sfârșit, spre care sunt chieმაți. Și oare tocma aceia, cari așa zic, dare-ar ei oile sale céle necuvântătoare să le păzescă un păstoriu, care numai traistă mare are, mâncă, bé și se odihnește bine, dar nici le păzește, nici știe unde iaste pășune bună, nici are câni, ba ce e mai mult, le-au tuns mulți, le-au belit și le-au innecat; și, se sponă drept, dare-ar el simbria la un păstoriu ca acesta? Hei! tot omul poate vorbi ce îi place; că a vorbi e lesne, numai se iae sama ce vorbește, că Domnezeu e désupra noastră.

Că a ști ceti și scrie se cuvine la tot omul, dar preotului mai mult; că de ar ști preotul numai ca omul și ar face ca un om creștin, e popă de jos, dară de nu face ca un popă, e și mai de jos decât omul.

Și oare lăsa-s-ar cineva a se vindecă de un doctor, care nu pricepe medițina și nu știe vindecă? Ba aceluia nici calul său nu l-ar da se-l vindece, necum trupul! dar sufletul?

Și da-ș-ar cinevă haïnele sale să i-le coase unul, care are ac și foarfeci și cot, dar nici știe crol, nici coase? Ba i-ar da cotul pre spate.

Priméște dar acest Epitom sau Scurtaré lucrurilor celor mari, care țil pun innainte, cu gând ca să ne deșteptăm tocma la acé adevărată a acestor scurtate pre larg cunoștințe, adecă la cărțile acéste mai sus numite, că intru aciastă carte vom afla mare folos sufletului nostru, văzând prin întrebări și prin răspunsuri, ce iaste Besérica, și care puteri și însemnare are liturghia cé sfântă, care întransa se săvârșaste, de care și cétele ingerilor se cutremură, și nu căta cine,—ci ce te-au svătuit, țe-au zis și aminte țe-au adus. Ca și cumpărătorii de mărgăritari, nu spre găocile din care se naște, ci spre luciré și prețul lui a căută s-au obicnuit. Fii sănălos și te roagă pentru cel ce s-au ostenit.

Și într-alu său Dumnezeescu lăcașu și fericire
Să-ți dé ceresculu Împăratu parte și moștenire.

La sfârșit :

Cucérniculú între preoți, Popa Ioanú, duhovniculú Sfintei Mitropolii,
Craiovénulú.

București : Biblioteca Academiei Române.

740. Floarea darurilor, Brașov 1808.

ФЛОЎРЪ | ДЪРЪРИЛЪР | Фдартѣ фолоснтдартѣ фїемтѣ кърсам |
Крепїиѣ, дѣкта сѣфлетїе, | ккт шї тршїе. | Якъм адѣва варѣ Тнпкрїтѣ Ромѣ-
нїе | ꙗ зїлелѣ : | Анхїатѣлш Анхратѣлш нѣстрѣ | ФРЯНИЦНЄКЪЄ ѡ
ДОИЛЪ. | Фїнд Гвѣрнатор Ёїелїнїѣм сѣ | ГРОФ БїНФН ГЄѢРГїЄ | Кѣ
Благословїнїѣ прѣ Чннстїтѣлш | Конхнстѣрїѣм не Оуїнт днн Мѣре | Пнннїпѣтѣл
Ярдѣлѣлш. | Кѣ тѣатѣ Кѣтѣлѣ Дѣнѣлар Фрѣцнлар | КОНСТАНДїН шї ІЄЯНН
БОГїЧ. | ꙗ Пннелегїѣта Тннѣграфїѣ днн | БРЯШОБ. | Пнн Тннѣграфѣл Фрїдрїхї
Хѣрфѣрт. | 1808.

In-8° de 4 foi, 172 pagine și încă 1 foaie pentru arătarea cuprinsului.

Prefața este reprodușă întocmai după cea din ediția dela 1807 (n° 718) și semnată
de «Ierei Ioan Stefanovici, paroh bisericii din Bolgarseghiul Brașovului».

La sfârșitul textului se arată că corectura s'a făcut de acelaș paroh.

Pentru alte ediți, v. mai sus vol. I, p. 395.

București : Biblioteca Academiei Române.

741. Invățătură creștinească, Iași 1808.

ꙗтрѣ слѣва ѡ Ёншї Дѣнїезїѣ | ꙗ Трѣїцѣ слѣвїтѣ, ѡ Тѣтѣлш, | шї ѡ Фїѣлш,
шї ѡ сѣїтѣлш Дѣл. | Гѣл тнпкрїтѣ ѡчѣтѣ ꙗкхїѣтѣрѣ | крїпнїѣскѣ : спрѣ
фолѣсѣлѣ тѣтѣ-рїрѣ дѣ ѡбїе. | Ёрѣ маї ѡлїсѣ пѣнтрѣ чѣї дннѣ тѣгма Бнсѣрн-
чѣскѣ. | Кѣ благословїнїѣ шї тѣатѣ кѣтѣлѣ | Прѣсѣфнїїѣ сѣлѣ Крїї Крїѣ | Га-
крїнѣл Мнтрѣполнїтѣ, шї ѡлѣ сѣї-тѣлш ꙗдрѣнтѣтѣрїѣлш Сннѣдѣ Члѣнѣ : | шї
Ёїѣрхѣ, ѡлѣ Молдѣкїѣн, ѡлѣ Балѣхїѣн, | шї ѡлѣ Бѣсарѣкїѣн. | Ёнѣлѣ. Ёїѣн. Сѣптѣмкрїѣ.
кѣ. | ꙗ сѣїтѣ Мнтрѣполїѣ, ꙗ Ёншѣ.

In-4° mic de 1+8 foi, numerotate afară de prima și ultimă. Tipărit pe două coloane.

Pe verso titlului se află o scurtă prefață tratând despre însemnătatea catelismului.

București : Biblioteca Academiei Române.

742. G. Lazăr, Versuri la logodirea împăratului Franz I cu Ludovica, Viena 1808.

V E R S U R Y
DE LAUDE IN LIMBA DACO ROMANFASKE
LA
L O G O D I R E A
PREA ENELTZATULUY NOSTRU MILOSTIV IMPERAT, STEPEN,
SCHI TAYKE
F R A N T Z I.
KU
L U D O V I C A

Prea Eneltzata Milostiva Impereteasse, Stepene
schi Mayka noastre.

Kary la annul

1808.

Zmerit asse alketui sau indreznit.

VIENNA.

Szau typerit ku slovele lui Giroid.

[Pe verso :]

Prin

GEORGIE LAZAR

askultetoriul S. S. Theologiy intral doilea ann, despre partea Cleruluy romanesk
ne unit din M. Principat al Transylvaniy, in prea vestita
Universitate de la Vienna.

In 4° de 7 pagine.

Versurile formează un acrostih împătrit, după cum arată și autorul prin aceste
cuvinte :

Szlovele tseale mary deprin capetile ve(r)surilor, schi tseale mary
deprin milslok trebuie de osseby se se tseteaske in dsoss. *Litterae majores
deorsum legendae.*

Acrostihurile sunt in trei limbi, latinește, nemțește și ungurește :

Vivas Austriae Imperator ac Avguste Francisce, cum tua electa con-
sorte Ludouica laetissime.

Es lebe der Kaiser Franz und die neue Kaiserinn.

Élien a felséges Császár urunk Ferentz sokáig.

București : Biblioteca Academiei Române.

Dr. Ilarion Pușcariu, *Documente pentru limbă și istoria*, I (Sibiu 1889), 30.

743. *Legi pentru granița militarăscă*, Buda 1808.

ФЪНДЯМЕНТАЛНИЧЕ | ДЕЦІЙ | ПЕНТРЪ | ГРАНИЦЯ | МНДИ-
ТЪРЪБКЪ | ал | Карастадашъй, Карсдинсашъй, Баналсашъй, | Славоней, шъ а Бх-
натсашъй.

ДЯ БЪДЯ. | ⚡ Кръаска Тупографіе а Оуниверситэціи Оуниверсіи. | 1808.

In-folio de 60 de pagine și 1 foaie.

Textul legii, cuprinzând 155 paragrafe, este precedat de decretul lui Francisc I din
7 August 1807.

București : Biblioteca Academiei Române.

744. Dos. Obradovici, *Adunare de lucruri moralicești*, trad. de Dim. Țichindeal.
Buda 1808.

ЯДЪНІРЪ | ДЪ | ДЪКРЪРІ | МОРАЛИЧЕЦІЙ | Дъ фолос | ши | спре ве-
селіе | прин | ДОСІОЕИ ОБРЯДОВИЧ | њтокмнтъ. | Ырх | Якъм њ лимка
Дакко-Романіаскз традсе прин | Пзринтеле ДИМИТРІЕ ЦІВИЦДЪЛЛ Парохъл |
Бечкерексашъй мнк. | Партъ њтжъй.

⚡ БЪДЯ | Да Кръаска Тупографіе а Оуниверситэціи Оун-гсреріи. 1808.

In-8° de 12 foi și 104 pagine.

Pe verso titlului, un motto de Socrat.

Scrisoarea de dedicație :

De bon nēm născutului și innalt învățatului Domnului Domn Grigorie Obradovici, școalelor de supt diștrictul Timișori, Directorului creesc honoratū.

Domnule!

Eu nu conosc mai mare cerere a unui om bon, decât a fi în câmpul acela unde poate neimpedecat lucră pentru folosul omenirei, patriei și nației sale. Tot omul, care si caută cale de a veni la stat a lucră pentru interesul public, pentru binele comun, simte datoria aciasta a unui om bon. Numai încă nu e destul a o simți, ci a o și implini. Cu durere căută Nația Romanescă în timpurile trecute, și suspină aducându-și aminte de vitregi, cărora au fost încredințată informația pruncilor ei. Cu așteptare astăzi rădică ia inimile sale cătră un om, cărui se au implinit pofta lui cea mai fierbinte a se mai adaoge câmpul activității cătră dilecta Nația sa Romaniască. Din faptele Tale spre cultura Directoratului a slăvitului reghement Valahiș-Illiriș divineză ia în Tine omul cel de demult așteptat; în Tine ia nădăjduiaște un talmăcitoriu a tuturor abuzuri, și în Tine ia ține a fi găsit când va un om, a cărui nome se nu-î pice îndelung din inimă, ci cu bucurie tot deuna se-l recolescă.

Inse nădejdea nu are încă realitate, nici stămpără poftele inimi, până ce nu pune în împlinire. De aceia dă-mi libertate a arătă simțirile mele de Tine, ca de un om în a cărui cunoștințe a intră totdeuna voios me-am îndemnat, căci am cunoscut în Tine om deplin, și de manuducerea îndreptări pruncilor bine învățat. Nu mă îndoesc eu a mă pone chizeș pe(n)tru toate lucrurile acélé, a cărora nădejde îmbucură Nația Romaniască, căci conosc a fi aplecarea Ta cătră ea mai mare de cât ar poté a se teme, ca se nu se întoarcă nedejdea în deșertăciune.

Inse Tu îndeamnă-te la toată ostencala și prinde toate mijlocirile bone a satisface nădejdei Nației, aprinde cu exemplul Tău și inimile altora, ca mână de ajutoriu Ție se înpreuneze, și adu cândva și unirea capetelor luminate, ca cu poterî comune se se aducă poporul cest neglect în calé culturi mai departe, se fie de o lature celor lalte nații, care lui încă sunt datoare mulțemire pentru lumina, cu carea ele lucesc, și așa veî reporta mulțemiré tuturor Românilor.

In semnul iară nespusei dragosteî mele cătră Tine, și a prețuirei persoanei Tale, primesce cărticica aciasta, care e fructul unchiului Tău și pre care în limba Daco-Romaniască traduse eu honorului Său devovez, întrebuințeze-o în folosul Nației; primiește dedicația aciasta ca o mărturie a umilinții mele cătră un om, în care eu mult sunt încrezut.

Țichindell.

Urmează apoi o «innainte cuvântare» și un cuvânt «cațră cetitoriu». Pe acesta din urmă îl reproducem aci :

Cătră cetitoriu.

Eu mă bucur, iubite cetitoriu, că știu serbēște, mai tare pentrucă pociu înjelége cărțile Domnului Dositheî Obradovici, și mulțemesc lui Domnezeu că sum născut în tâmpurile cărților lui: Acest slăvit și mare lumi-

nătoriu al némului seu, ca o albină iubitoare de ostenelă, toată dulcîța și esenția înțeleptelor dulcetuři din limbile cele mai învățate a lumii aceștia mari o au supt, și iubitului némului său spre luminare minții, spre înbunățățire inimi, spre înmulțire și întărire faptelor bone, și spre gloria omeniri, prin dulcîța cuvintelor sale o au împărtășit-o, și așa florî în véc neveștejitoare, de înțelepții lumii în țarina Tatălui ceresc sădite, le-au cules, și le-au adunat, pentru acéia se și chiamă carté aciasta *Adunare de Lucruri*, adecă de lucruri înțelepte, și pre cei de o limbă cu sine spre mirosire dragostii și a faptelor bone cu dânsule a-î înpodobi bine au voit.

Iată că pon ție înaintea acése florî pre holda inimi tale, care, de iubești adevărul și faptele bone, educația, sau creșteré tinerilor și podoaba omeniri, le înrădăcinéză, că în voia ta stă. De te veî sârgui și veî vărsă pre florile acése apa ostenélelor, le veî ține în fundamentul dragosteî și iubiri de oameni, îți va aduce desfătare sufletului, și mirosul și dulcîța raiului în tine, că împărăția Cerîului în voi ăste.

Grăescu-ți adevărul? și plăce-ț va ție? și făcut-am eu cu ostenela mé vre un folos? Procetește-o cu atenție, judecă, nu te îndestulă numai cu acéia ce ție se sponé, că ăste formoase și înțeleptă carté; ci cêrcă, celéște-o cu bonă luare de sémă, de vezi ăste așa precum țî se sponé, că nu-s toate de folos; decă te veî îndestulă cu laudele ce coprinde carté aciasta, și nu cu mijlocire cetiri nu veî fi încredințat.

Am despărțit carté aciasta în doao părți, neputând de odată a o întipări, că nici parté dintăiu nu o aș fi putut da la lume, de nu s'ar fi îndurat acel vrédnic de iubire a toa(tă) națieî noastre, negoțiatorul din Grabaț, jupânul Hristofor Luca, carele din nespusa dragoste, și din aprinsul foc al răvneî cătră luminare némului nostru întipărire cărți aceștia a o plăti. Aceștia laude și mulțemite dela nooi, și dela nepoții noștri în véc a i se da se cade; iară mie îmi va fi destul decă voiu fi încredințat că te-ai folosit cu ostenela mea, și de acéia mă voiu bucură, și cătră mai mare ostenelă pentru folosul tău mă voiu deprinde.

Priméște dară, iubite celitorîule, aciastă carté, caré nu e cu mâna, ci cu înțelepciune lucrată, cu așa bucurie care țî-o dau eu, sârguiăște în înțelepciune și în fapte bone: spre lauda némului, spre binele patriei, spre gloria Făcătorîului celui ce te-au zidit.

Prefăcătorîul.

București: Biblioteca Academiei Române.

745. Octoih mic, Sibiu 1808.

Iorga, *Scrisori*, II, 109 și 128.

746. Penticostar, Blaj 1808.

П Е Н Т И К О Г Т Ъ Р Ъ О Н Ъ | Ыкъм а доав ѿарз дѣнз рѣндѣ-ла Беск-ричій Рѣхрѣтѣсѣи, Сѣпт | стѣжнѣрк Прѣ Анѣацѣтѣсѣи | Анѣрат ѿл ѿсѣтрѣи, ѿ Мѣрѣсѣи | Прѣнц ѿрдѣлѣсѣи Дѣнѣсѣи Дѣн | Ф Р Ы Ч Ы Г К Ы Л Д О Ы Л Ъ | К С Бѣгословѣнѣи ѿ ѿѣлѣнѣи сѣлѣ | Прѣ ѿ сѣѣицѣтѣсѣи Дѣн | І ѿ ѿнн Б ѿ Б |

Молдѣкѣ К҃рїс К҃вр Е҃НІІМІИ ѿ вѣмѣ ксѣіуініей сѣле К҃вр ДОГІӨӨИ стѣ-
рецѣль сѣїтелеурь Мѣї: Нѣмцѣсѣї шї Єіксѣсѣї. ѿ Єфїта Мѣнхстїре Нѣмцѣсѣ.
ѿ ѣнѣль лѣн.

In-8° mic de 2+126 foi. Aceste din urmă sunt numerotate.

Pe verso titlului, extrase din evanghelia lui Mateiu. In fața textului se află reprezentat Hristos, stăpânitorul lumii, într'o gravură semnată: *Protoierei Mihailū* (și) *Policarp* 'Strelbițchi).

Sinaxarul începe la p. 103.

București: Biblioteca Academiei Române

751. G. Șincai, *Hronica Românilor*, Buda 1808.

Х Р О Н И К Я
Р О М Ж Н И Л О Р

шї

Я МАЙ МѢЛТЄР НѢМѢРІ,

ѿкѣт

Ѣс фѣст ѣле ѣшѣ де ѣместекѣте кѣ Рѣмѣнїй,
кѣт лѣкрѣриле, ѿтѣмплѣриле шї фѣнтеле
ѣнѣвра фѣрѣ де ѣле ѣлтѣра нѣсе пѣт скрїе
пре ѿцелес, днн май мѣлте мїй де Ѣвтѣрїй,
ѿ кѣрѣсѣ де Зѣ. де ѣнї кѣлѣсѣ, шї дѣнѣ
Ѣнїй дѣла Нѣцѣрѣ дѣнѣсѣї нѣстрѣ
їѣ Хѣ ѣлкѣтѣнѣтѣ

дѣ

ГЄӨРГІЄ ШІНКЯИ днн ШІНКЯИ
Дѣкторѣл Философїей, шї ѣл Θεωлогїей, фѣ-
стѣл Днрѣктор ѣл Шѣбѣлѣур Нѣцїѣнѣлнннѣ
ѿ тѣатѣ Цѣра Ѣрдѣлѣсѣї:

шї

Дѣврѣснтѣрїюл Кѣрѣцїлѣур ѿ Крѣлѣсѣкѣ Тѣнѣографїе
ѣ Оѣннѣкѣрнтѣцїй ѣннѣрѣцїй днн Пѣцїл.

ѿ БѣДѣЯ.

Кѣ кѣлтѣлѣлѣ мѣї сѣс нѣлмїтѣй Тѣнѣографїй ѣ
сѣ тѣнѣрї ѣс ѿчѣнѣт лѣ Ѣнѣл 1808.

In-8° de 80 pagine (neterminat).

Tiparit ca adaos la Calendarele de Buda din 1808 (p. 1-40, anii 86-160) și 1800 (p. 41-80, anii 174-264).

Pe verso titlului:

Tantæ molis erat Romanam condere gentem!
Virgilius.

Acăsta eră intăiu de a se face pentru Români.
Vlădica Maer,
vorbind cu Saul Serdariul.

Titlul pentru intrarea în materie :

Hronica Românilor, care începe din anul 86, după nașteré Domnului Hs., și să va săvârși în anul 1808, în carele au început a se typări.

V. mai sus, n° 695.

București : Biblioteca Academiei Române.

752. *Sinopsis a Bibliei*, Sibiu 1808.

ΘΥΝΟΨΙΣ | ἄδεκx | ΚΥΠΡΙΝΔΕΡΕ ⚡ ΓΚΥΡΤ | ἀείη κίκη πη ἀείη
HÓAW ΓΚΡΗΠΤΣΡΗ | ἄδεκx ἄ | БІБЛІЯ.

ΕΨΙΪΟ, | ⚡ Τυπογραφία λδῆ Ιωάν Βάρτ, 1808.

In-8° mic de 1 foaie și peste 167 pagine.

Exemplarul nostru nu e complet.

București : Biblioteca Academiei Române.

753. *G. C. Roja, Cercetări asupra Românilor de dincolo de Dunăre*, Pesta 1808.—Nemțește și grecește,

U n t e r ſ u c h u n g e n | über die | R o m a n i e r | oder | ſ o g e n a n n t e n W l a c h e n , |
welche jenseits der Donau wohnen; | auf alte Urkunden gegründet | von | G e o r g C o n ſ t a n t i n
R o ſ a | Z u h ö r e r d e r P h y ſ i o l o g i e u n d G e b u r t s h ü l f e a u f | d e r m e d i z i n i ſ c h e n U n i v e r ſ i t ä t s -
F a k u l t ä t | z u P e ſ t h i n U n g a r n .

'ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ | περί τῶν | ΡΩΜΑΪΩΝ | ἢ τῶν | ὀνομαζομένων Βλάχων |
ὅσοι κατοικοῦσιν ἀντιπέραν τοῦ Δουνάβειος, ἐπὶ πα- λαιῶν μαρτυριῶν τεθεμελιωμένοι | παρά
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΟΖΙΑ | Ἀκροατοῦ τῆς Φυσιολογίας, καὶ
Μαμμικῆς ἐν τῇ τῆς Ἱατρικῆς Σχολείῳ, μέρει τοῦ ἐν τῇ κατ' Οὔγγαριαν | Ἐλευθερουπόλει
Πέστη κειμένου Πανδιδακτηρίου.

Β e ſ t h , | gedruckt bey Mathias Trattner. | 1808.

In-8° de 159 pagine și încă una pentru erată.

Textul, ca și titlul, este în două limbi : nemțește în stânga cititorului, și grecește în dreapta.

Reproducem aci prefața nemțească :

Vorrede.

Die Absicht, welche ich mir bey Abfassung dieses Werkleins vorsteckte, war, allen denen, welche von den jenseits der Donau wohnenden Romaniern keine Kenntniss haben, vorzüglich aber selbst den Romaniern eine kurze Beschreibung zu liefern, um, in wie fern es mir möglich ist, anschaulich zu machen, was dieses Volk ehemals war, und was es heute ist. Indessen bitte ich, nicht zu glauben, der Zweck dieses Geschäftes wäre: ein Werk zu schreiben, welches ich mit den vortrefflichsten Werken der gelehrtesten Männer vergleichen wollte. Gar nicht. Ich fühle sehr lebhaft alle Unvollkommenheiten meiner gegenwärtigen Schrift; grosser Männer Schriften habe ich mir zum Muster vorgestellt.

In wie fern ich meine Absicht erreicht habe, überlasse ich dem Urtheile erfahrner, und billig denkender Richter, welche ich zugleich bitte, sie möchten übrigens meine Sätze prüfen; sind sie ungegründet, so wünsche ich aus Liebe zu der Wahrheit Belehrung. Den ein unverdientes Lob ver-

bessert nie; wohl aber gegründeter Tadel. Manchen wird es vielleicht anstössig seyn: weshalb auch griechischer Text? Um den Nationalisten in Ungarn, dann in der Turkey und in den angränzenden Ländern, endlich allen andern die Sache verständlich zu machen. In der romanischen Sprache nicht aus Unmöglichkeit nicht, sondern weil man nicht nur den Romaniern, sondern auch allen andern, welche nur gemein griechisch verstehen und lesen, dienen will.

Dela pag. 150 înainte se află lista subscriptorilor.

O traducere românească a apărut mai târziu: Sergiu Hagiadi, *Cercetări despre Românii de dincolo de Dunăre*, tradusse din limba greacă... Craiova 1867, -8°, XV+61 p.

București: Biblioteca Academiei Române.

754. Heineccius, *Elemente de filosofie, logică și etică*, traduse de Vornicul Grigore Brâncoveanu. Viena 1808. — Grecește.

Σ Τ Ο Ι Χ Ε Ι Α | τῆς | Λ Ο Γ Ι Κ Η Σ και Η Θ Ι Κ Η Σ | Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ι Α Σ | ὡν προη-
γείται | Ἱστορία Φιλοσοφίας | συγγραφέντα μεν εὐμεθόδως | ὑπὸ | ΙΩ ΓΟΤΤΛ. ΑΪΝΕΚ-
ΚΙΟΥ | τοῦ περικλεεστάτου νομικοῦ και ἐν Ἑλλάδι σχολαρχήσαντος. | Μεταφρασθέντα δὲ
φιλοπόνως ἐκ τῆς Λατινίδος εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν | ὑπὸ | τοῦ εὐγενεστάτου | Ἄρχοντος
μεγάλου βορνίκου κυρίου | ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΒΡΑΓΚΟΒΑΝΟΥ ΒΑΣΣΑΡΑΒΑ | οὗ και φιλο-
τίμου ἐκδοθέντα δαπάνη, νέμονται δωρεάν πᾶσι τοῖς | φιλομαθέσι. | ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ τῆς
Ἀουστρίας | ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενδῶτου. | 1808.

Elemente de Filosofie, Logică și Etică precedate de o Istorie a Filosofiei, compuse cu metodă de Ioan Gottlieb Heineccius, renumitul jurisconsult și fost profesor la Halle, traduse cu sârguință din latinește în grecește de prea cinstitul Arhon mare vornic Grigorie Brâncoveanu Bassarab, cu a cărui cheltuială fiind date la lumină, se împart gratis tuturor iubitorilor de învățatură. În Viena Austriei, în tipografia lui Gheorghe Vendotis, 1808.

In-8° mic de 2 foi, κη+330 pagine.

Pe primele două pagini se află scrisoarea de dedicație a traducătorului către tatăl său Manole Brâncoveanu. Urmează apoi o prefață către cititor a editorului cărții, N. Duca, și introducerea autorului.

Cartea aceasta a fost tradusă în românește de Eufrosin Poteca și a apărut la Buda în 1826. V. mai jos.

București: Biblioteca Academiei Române.

CĂRȚILE DESCRISE ÎN TOMUL II.

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1717	177. Formular pentru scutiri	românește	(București)	1
1719	178. N. Mavrocordat, <i>Despre datorii</i>	grecește	București	"
1720	179. Octoih	românește	"	2
1722	180. D. Cantemir, <i>Sistema religiei ma-</i> <i>homelane</i>	rusește	Petersburg	4
"	181. N. Mavrocordat, <i>Despre datorii</i>	grec. și lat.	Lipsca	19
1723	182. Evanghelie	românește	București	21
"	183. Acolulia S-lor Neoft și Maxim	grecește	"	22
1724	184. Catavasier	românește	"	"
"	185. Damaschin, <i>Invățătură despre</i> <i>șapte taine</i>	"	(Râmnic)	"
1725	186. Psaltire	"	Râmnic	23
"	187. Taina sf. Bolez	"	Târgoviște	"
"	188. N. Mavrocordat, <i>Despre datorii</i>	grec. și lat.	Londra	"
1726	189. Antologhion	românește	Iași	"
"	190. Catechism	"	Sâmbăta mare	27
"	191. Octoih	"	Iași	28
"	192. Octoih	"	București	29
"	193. <i>Intăia învățătură pentru tineri</i>	slav. și rom.	Râmnic	"
"	194. <i>Stujba Sf. Andrei</i>	românește	(București)	32
"	195. <i>Triodul săptămânei mari</i>	"	"	33
1728	196. Liturghie	"	București	35
"	197. Hristofor, <i>Manual despre purcede-</i> <i>rea Sf. Duh</i>	grecește	"	"
"	198. Manual despre superioritatea Ie- <i>rusalimului</i>	"	"	"
1729	199. Molitvenic	românește	"	36
1730	200. Molitvenic	"	Râmnic	"
1731	201. Ceaslov	slavonește	(București)	41
"	202. Octoih	românește	București	"
"	203. Psaltire	slavonește	Iași	42
"	204. Triod	românește	Râmnic	"
1732	205. Chiriadromion	"	București	45
"	206. <i>Invățuri preoțești despre Taine</i>	"	Iași	48
1733	207. Calendar	"	Brașov	"
"	208. Liturghie	"	Râmnic	"
1734	209. D. Cantemir, <i>Istoria Imperiului</i> <i>Otoman</i>	englezește	Londra	"
"	210. Catavasier	românește	Râmnic	49
1735	211. Psaltire	"	București	"

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1736	212. Antologhion	românește	București	50
"	213. Octoih	"	"	51
"	214. Acoluții (Sf. Haralambie, Matrona din Hio și Spiridon)	grecește	"	"
1737	215. Antologhion	românește	Râmnic	52
1739	216. N. Mavrocordat, <i>Despre datorii</i>	nemțește	Ausbach	54
1740	217. Carte de ertare a păcatelor	slavonește	(București)	"
1741	218. Antim, <i>Invățătură bisericească</i> , ed. II.	românește	București	"
"	219. <i>Intrebări bogoslovești</i>	"	"	"
"	220. Liturghie	"	"	55
"	221. Molitvenic	"	"	"
1742	222. Catavasier	"	"	56
"	223. Cazaniile lui Ilie Miniat	"	"	57
"	224. Evanghelie	"	"	60
"	225. Hrisovul lui Const. Mavrocordat	"	Iași	61
"	226. Liturghie	"	București	"
"	227. Octoih	"	Râmnic	62
1743	228. Acatistul Născătoarei	"	Buzău	64
"	229. Apostol	"	București	"
"	230. Apostol	"	Buzău	65
"	231. D. Cantemir, <i>Istoria Imperiului Otoman</i>	frânzuzește	Paris	66
"	232. Penticostar	românește	București	70
"	233. Penticostar	"	Râmnic	73
"	234. Psaltire	"	Iași	76
1744	235. Bucoavnă	românește	Cluj	70
"	236. Catavasier	"	Rădauți	"
1745	237. Antologhion	"	Râmnic	80
"	238. D. Cantemir, <i>Istoria Imperiului Otoman</i>	nemțește	Hamburg	84
"	239. Carte de ertare a pacatelor	românește	(București)	"
"	240. Ceaslov	"	Râmnic	"
"	241. Ceaslov	"	Rădauți	85
"	242. Invățături preotești despre șapte Taine	"	Iași	87
"	243. Liturghia Sf. Ioan Gură-de-aur.	"	Radăuți	"
"	244. <i>Pravoslavnica mărturisire</i>	"	București	"
"	245. Psaltire	slavonește	"	88
1746	246. Evanghelie	românește	Râmnic	"
"	247. <i>Invățătură bisericească pentru șapte Taine</i>	"	"	92
"	248. <i>Mărgăritare</i>	"	București	93
"	249. Octoih	"	"	"
"	250. Psaltire	"	Râmnic	94
1747	251. Apostol	"	"	"
"	252. Catavasier	"	"	96
"	253. Ceaslov	"	București	98
"	254. Liturghie	"	"	"
"	255. Liturghie	"	Iași	99
"	256. Liturghie	"	Râmnic	"
"	257. Molitvenic	"	București	"

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1747	258. Molitvenic	românește	Buzău	100
"	259. Molitvenic	"	Râmnic	101
"	260. Sinopsis	"	Iași	102
"	261. Triod	"	București	"
"	262. Triod	"	Iași	"
1748	263. Cazanii	"	Râmnic	105
"	264. Psaltire	"	București	107
1749	265. Bucoavnă	"	Râmnic	"
"	266. Carte pentru iertarea păcatelor .	slavonește	(București)	108
"	267. Ceaslov	"	București	109
"	268. Molitvenic	românește	Iași	"
"	269. Octoih	"	"	"
"	270. <i>Preoția</i>	"	Râmnic	110
"	271. <i>Prescurtare de rug. din Psaltire</i> .	grecește	București	111
1750	272. Canonul Sf. Spiridon	românește	Iași	112
"	273. Catavasier	"	Râmnic	"
"	274. Ceaslov	"	Iași	"
"	275. Evanghelie	"	București	113
"	276. <i>Floarea Adevărului</i>	"	Blaj	"
"	277. Octoih	"	Râmnic	"
1751	278. <i>Adunare de rugăciuni</i>	"	Iași	119
"	279. <i>Adunarea a celor șapte Taine</i> . .	"	"	"
"	280. Psaltire	"	Râmnic	120
1752	281. Antologhion	"	"	"
"	282. Psaltire	"	Iași	121
"	283. Târnosanie	"	"	"
1753	284. <i>Adunare de multe învățături</i> . . .	"	"	"
"	285. <i>Carte osebită a Sf. Grigorie Deca-</i> <i>politul</i>	"	Râmnic	"
"	286. Catavasier	"	"	122
"	287. Catechism mare	"	Blaj	123
"	288. Ceaslov	"	Râmnic	"
"	289. Penticostar	"	Iași	"
"	290. Strastnic	"	Blaj	126
1754	291. Molitvenic	"	Iași	"
"	292. Psaltire	"	București	"
1755	293. Antologhion	"	Iași	"
"	294. <i>Bucvar</i>	"	"	131
"	295. <i>Gramatică slavonească</i>	slavonește	Râmnic	132
1756	296. Apostol	românește	Iași	"
"	297. D. Cantemir, <i>Istoria Imperiului</i> <i>Otoman</i>	englezește	Londra	133
"	298. Hrisovul lui Const. Racoviță pen- tru vădrărit	românește	(Iași)	134
"	299. <i>Învățătură creștinească</i> , ed. II . . .	"	Blaj	"
"	300. Liturghie	"	"	"
"	301. Psaltire	"	București	135
"	302. N. Mauroeides, <i>Mreaja Apostolică</i>	grecește	Iași	137
1757	303. <i>Doctrina christiana</i>	latinește	Blaj	"
"	304. Hrisovul lui Const. Racoviță pen- tru văcărit	românește	(Iași)	139

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1757	305. Iacov, Mitrop. Moldovei, <i>Adunare de multe învățături</i>	românește	Iași	139
"	306. Molitvenic	"	Blaj	141
"	307. Psaltire	"	Iași	"
1758	308. Molitvenic	"	Râmnic	142
"	309. Psaltire	"	București	143
"	310. <i>Teatru politic</i> , trad. de N. Mavrocordat	grecește	Lipsca	"
1759	311. Ceaslov mic	românește	București	144
"	312. Iacov, Mitrop. Moldovei, <i>Despre lemnul sfintei Cruci</i>	"	(Iași)	"
"	313. Liturghie	"	Iași	145
"	314. Liturghie	"	Râmnic	146
"	315. <i>Păstoriceasca datorie</i>	"	Blaj	147
"	316. <i>Služba Sf. Visarion</i>	grecește	București	"
1760	317. P. P. Aaron, <i>Păstoriceasca poslanie sau Dogmatica învățatură</i>	românește	Blaj	148
"	318. Gherontie Cotore, <i>Carte pastorală</i>	"	"	149
"	319. Evanghelie	"	București	"
"	320. <i>Lafsaicon</i>	"	"	150
"	321. Nil, Arhiepiscopul, <i>Carte sau Lumină</i>	"	Râmnic	152
"	322. Octoih	"	Blaj	"
"	323. <i>Votiva apprecatio</i>	latinește	"	"
1761	324. P. P. Aaron, <i>Adevărata mângăere</i>	românește	Blaj	154
"	325. P. P. Aaron, <i>Epistola consolatorie</i>	latinește	"	155
"	326. Triod	românește	Râmnic	156
"	327. <i>Pravilă de rugaciuni pentru sfinții sârbești</i>	slavonește	"	157
1762	328. P. P. Aaron, <i>Soborul dela Florența</i>	românește	Blaj	"
"	329. P. P. Aaron, <i>Exordium Synodi florentinae</i>	latinește	"	158
"	330. Evanghelie	românește	Iași	159
1763	331. Acalistiar	"	Blaj	160
"	332. Ceaslov	"	Iași	"
"	333. Joannis Damasceni, <i>Opera philosophica et theologica</i>	latinește	Blaj	"
"	334. Octoih	românește	Râmnic	161
1764	335. Apostol	"	(București)	162
"	336. Grigorie Mitropolitul, <i>Învățături pentru ispovedanie</i>	"	"	"
"	337. Molitvenic	"	București	"
"	338. Molitvenic	"	Iași	"
"	339. Psaltire	"	Blaj	"
"	340. Psaltire	"	Râmnic	163
1765	341. Cazanie	"	(București)	"
"	342. Evanghelie	"	Blaj	164
"	343. <i>Indreptarea păcătosului</i>	rom. și slav.	Temișoara (Iași)	"
"	344. Simeon, Arhiepiscopul, <i>Voroavă de întrebări și răspunsuri</i>	românește	București	166
1766	345. Antologhion	"	Râmnic	170

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1766	346. Orologhion	românește	Blaj	170
"	347. Psaltire	"	Iași	171
1767	348. Apostol	"	Blaj	172
"	349. Ceaslov	"	București	"
"	350. Liturghie	"	Râmnic	173
"	351. Penticostar	"	"	"
"	352. Psaltire	"	Buzău	174
"	353. Slujba Sf. Nicodim	"	Râmnic	175
"	354. <i>Mărturisirea ortodoxă</i>	grecește	București	176
1768	355. Catavasier	românește	Buzău	"
"	356. Cazanii	"	București	177
"	357. <i>Indreptarea păcătoșului</i>	"	Iași	179
"	366. Liturghie	"	Buzău	192
"	358. Molitvenic	"	Râmnic	182
"	359. Penticostar	"	București	183
"	360. <i>Invățătura creștinească</i>	gr. și turc.	"	184
"	361. Chrisant al Ierusalimului, <i>Manual despre superioritatea Ierusalimului</i>	grecește	"	188
"	362. Neofit Ierodiaconul, <i>Comentar la Gramatica lui Teodor</i>	"	"	190
"	363. Scrisoarea Patriarhului Paisie	slavonește	"	191
1769	364. Catavasier	românește	Blaj	"
"	365. Evanghelie	"	Kolocza	"
"	367. Triod	"	București	192
"	368. Neofit, <i>Alegere din toată Psaltirea</i>	grecește	"	193
"	369. Meletie Pigas, <i>Invățătură ortodoxă</i>	"	"	"
1770	370. <i>Invățătură creștinească</i>	românește	Iași	194
"	371. Octoih	"	Blaj	"
"	372. Proclamația lui Rumianțov, către Valahia	"	Iași	"
"	373. Kavaliotis, <i>Intâia învățătură</i>	grecește	Veneția	"
1771	374. Bucvar	românește	Viena	195
"	375. D. Cantemir, <i>Descrierea Moldovei</i>	nemțește	Frankfurt și Leipz.	196
"	376. <i>Invățătură arhierescă</i>	românește	Iași	197
"	377. Proclamația lui Rumianțov către Moldova	"	"	"
"	378. Samuil Ravvi Jidovul, <i>Alcăuire înaurită</i>	"	"	"
"	379. Slujba Sf. Alexandru, Arhiepiscop. Constantinopolei	grecește	Veneția	200
1773	380. <i>Invățătura Ecaterinii II</i>	românește	Iași	201
"	381. Polustav	"	Blaj	203
"	382. Strastnic	"	"	"
1774	383. Acatistiaru	"	"	"
"	384. Apostol	"	București	204
"	385. Catechism	sârb. r. și n.	Viena	205
"	386. Hatșerif	românește	(București)	206
"	387. Antim, <i>Invățătură bisericească</i>	"	"	"
"	388. Octoih	"	București	"
1775	389. <i>Capete de poruncă</i>	"	"	210

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1775	390. Evanghelie	românește	București	211
"	391. Liturghie	"	Blaj	212
"	392. Macarie Egipteanul, <i>Omitii</i>	"	București	"
"	393. Psaltire	"	"	213
1776	394. Evanghelie	"	Blaj	214
"	395. Mineiul pe Octomvrie	"	Râmnic	215
"	396. Octoih	"	"	217
"	397. <i>Teatru politic</i> , trad. de N. Mavro-cordat	grecește	Lipsca	"
1777	398. Antologhion	românește	București	218
"	399. <i>Arhieraticon</i>	"	Blaj	219
"	400. Aritmetica	"	Viena	"
"	401. Bucoavnă	"	Blaj	"
"	402. Bucvar	"	Viena	"
"	403. Cartea Mariei Tereziei pentru incorpörarea Bucovinei	"	(Viena)	"
"	404. Calavasier	"	Blaj	220
"	405. Catechism mic	"	Viena	"
"	406. <i>Catihisis</i>	"	Iași	"
"	407. Ceasoslov	"	București	221
"	408. Ceasoslov	"	Iași	"
"	409. <i>Ducere de mână către cinste</i>	rom. și nemț.	Viena	222
"	410. Triod	românește	Râmnic	"
"	411. <i>Adunare de poezii encomiastice</i>	grecește	Lipsca	223
1778	412. Calavasier	românește	Iași	224
"	413. Ceasoslov	"	Blaj	225
"	414. Ceasoslov	"	București	226
"	415. Mineiul pe Noemvrie	"	Râmnic	"
"	416. Orânduiala lui Gav. Gr. Maer	"	Blaj	228
1779	417. Ceasoslov	"	Râmnic	229
"	418. Clain, <i>Carte de rogacioni</i>	"	Viena	"
"	419. Mineiul pe Dechemvrie	"	Râmnic	231
"	420. Mineiul pe Ianuarie	"	"	233
"	421. Mineiul pe Fevruarie	"	"	237
"	422. Mineiul pe Martie	"	"	241
"	423. Psaltire	"	"	244
"	424. <i>Slujba cuv. Dimitrie dela Basarabov</i>	"	București	245
1780	425. Alexandru Ipsilanti, <i>Mic manual de legi</i>	rom. și grec.	"	246
"	426. Carte de bir pentru țiganii domnești	românește	(București)	249
"	427. Carte de preoție	"	Râmnic	250
"	428. <i>Catechismul cel mare pentru învățatura tuturor</i>	"	Buda	"
"	429. <i>Catechismul pentru învățatura tinerilor</i>	"	"	"
"	430. Clain-Șincai, <i>Elementa linguae dacoromanae</i>	latinește	Viena	251
"	431. <i>Intrebări și răspunsuri despre Unire</i>	românește	Blaj	253
"	432. Liturghii	"	București	"

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1780	433. Mineiul pe Aprilie	românește	Râmnic	254
"	434. Mineiul pe Maiu	"	"	256
"	435. Mineiul pe Iunie	"	"	260
"	436. Mineiul pe Iulie	"	"	262
"	437. Mineiul pe August	"	"	265
"	438. Mineiul pe Septemvrie	"	"	267
"	439. Penticostar	"	(București)	269
"	440. Psaltire	"	Blaj	"
"	441. Psaltire	"	București	"
"	442. <i>Sentințe a unor filosofi.</i>	grecește	Veneția	270
1781	443. Bucvariu	românește	Viena	"
"	444. Catavasier	"	București	"
"	445. Cazanii	"	Râmnic	271
"	446. Ceaslov	"	"	272
"	447. Clain, <i>Dissertio canonica de matrimonio</i>	latinește	Viena	"
"	448. Minologhion	românește	Blaj	273
"	449. Oda la moartea Mariei Tereziei	"	Sibiiu	"
"	450. <i>Prăvălioară de taina ispovedaniei</i>	"	București	"
1782	451. Clain, <i>Dissertatio de jejuniis.</i>	latinește	Viena	274
"	452. <i>Ducere de mână către aritmetică</i>	rom. și nemț.	"	"
"	453. Molitvenic	românește	Râmnic	"
"	454. Penticostar	"	București	275
"	455. Psaltire	"	Iași	277
"	456. Triod	"	Râmnic	"
1783	457. <i>Abc sau Alphavit</i>	rom. și nemț.	Blaj	279
"	458. <i>Abc sau Bucavna</i>	"	Sibiiu	"
"	459. Atanasie cel Mare, <i>Sinopsis</i>	românește	Râmnic	"
"	460. <i>Pilde filosofesti</i>	"	?	280
"	461. <i>Pilde filosofesti</i>	"	Râmnic	"
"	462. <i>Șincai, Catechismul cel mare</i>	"	Blaj	281
"	463. <i>Șincai, Prima principia latinae grammatices</i>	latinește	"	282
"	464. <i>Abecedar mare</i>	grecește	București	"
1784	465. Acatist	românește	Râmnic	283
"	466. Apostol	"	București	284
"	467. Bob, <i>Cuvânt în zioa instellației</i>	"	Blaj	286
"	468. Carte de iertare a greșalelor	"	(București)	"
"	469. Catavasier	"	Râmnic	"
"	470. Catehism mic	rom. și nemț.	Viena	"
"	471. Ceaslov	românește	Râmnic	287
"	472. Clain, <i>Propovedanie la îngropăciunea oamenilor</i>	"	Blaj	"
"	473. Doroteiu, <i>Cuvinte</i>	"	Râmnic	288
"	474. Evanghelie	"	"	289
"	475. Molitvenic	"	Blaj	290
"	476. <i>Norma, adecă Rânduiala veniturilor patrahirului</i>	"	Sibiiu	292
"	477. <i>Ortografie sau Scrisoare dreaptă</i>	"	Viena	"
"	478. <i>Prăvălioară</i>	"	Iași	"
"	479. <i>Prescurtă arătare pentru Dumnezeu</i>	"	Viena	294

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1784	480. Psaltire	românește	Râmnic	295
"	481. Teodor Studitul, <i>Cuvinte</i>	"	"	"
"	482. Iosif Misiodax, <i>Insemnări fizice</i>	grecește	București	300
1785	483. <i>Alfavita cea suflutească</i>	românește	Iași	"
"	484. Calendar	"	"	301
"	485. <i>Carte trebuincioasă pentru dascăli.</i>	rom. și nemț.	Viena	302
"	486. <i>Catihisis mic</i>	"	"	304
"	487. Ceaslov	românește	București	"
"	488. <i>Curioznică arătare din Fiziognomie.</i>	"	Iași	305
"	489. <i>Ducere de mână către Aritmetică.</i>	rom. și nemț.	Viena	"
"	490. Hrisovul lui Alex. I. Mavrocordat.	românește	Iași	306
"	491. <i>Învățături creștinești</i>	"	Viena	"
"	492. Molitvenic	"	Iași	307
"	493. Ioan Molnar, <i>Economia stupilor</i>	"	Viena	"
"	494. Penticostar	"	Râmnic	309
"	495. Proclamația lui Iosif II pentru des-	"	(Viena)	310
"	ființarea iobăgiei	"	"	"
"	496. Șincal, <i>Indreptare către aritmetică.</i>	"	Blaj	"
1786	497. Acatist	"	"	311
"	498. Antologhion	"	București	"
"	499. Așezământul lui Iosif II pentru	"	"	"
"	cadastru	"	Sibiu	312
"	500. Așezământul lui Iosif II pentru	"	"	"
"	țărării din Bucovina	"	(Viena)	"
"	501. Ceaslov	"	(Blaj)	313
"	502. <i>Învățatură creștină</i>	"	Blaj	"
"	503. Octoih mic	"	Iași	"
"	504. Orânduiala lui Iosif II pentru pă-	"	"	"
"	durile din Bucovina	"	(Viena)	315
"	505. Orânduiala lui Iosif II pentru vâ-	"	"	"
"	nătoare	"	"	"
"	506. <i>Preoția sau Indreptarea preoților.</i>	"	Viena	"
"	507. Psaltire	"	Blaj	"
"	508. <i>Pustia dragoste</i>	"	Sibiu	"
"	509. N. Mavrocordat, <i>Cuvânt contra ni-</i>	"	"	"
"	<i>cotinei</i>	grecește	Iași	316
1787	510. Ceaslov	românește	Râmnic	"
"	511. Liturghii	"	"	"
"	512. <i>Poslanie sau Dreapta oglindă a</i>	"	"	"
"	<i>păcii</i>	"	Viena	317
"	513. <i>Rânduială judecătorească</i>	nemț. și rom.	"	"
"	514. <i>Scurtă învățatură părinților du-</i>	românește	"	"
"	<i>hovnicești</i>	"	"	"
"	515. Slujba cuv. Steliano	"	Râmnic	"
"	516. Ianache Văcărescul, <i>Gramatica</i>	"	"	318
"	<i>rumânească</i>	"	"	"
"	517. Ianache Văcărescul, <i>Gramatica</i>	"	"	"
"	<i>rumânească</i> , ed. II-a	"	Viena	322
"	518. Ioan Geanetu, <i>Refutarea tratatului</i>	"	"	"
"	<i>lui Ocelus despre natura Univer-</i>	grec. și fran.	"	"
"	<i>sului</i>	"	"	"

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1788	519. Bucoavnă	rom. și nemț.	Sibiiu	324
"	520. <i>Ducere de mână către cinste</i>	" "	Viena	"
"	521. Molnar, <i>Deutsch-walachische Sprachlehre</i>	nemțește	"	"
"	522. <i>Pravilă de obște</i>	românește	"	326
1789	523. <i>Catihisis mic</i>	rom. și nemț.	Sibiiu	327
"	524. Dialoguri ruso-românești	rus. și rom.	Iași	"
"	525. <i>Inscurtă adunare a numelor</i>	" "	"	"
"	526. Toader Școleru, <i>Lecciónes</i>	românește	"	328
"	527. Molebniĥ	slavonește	"	329
"	528. Rânduiala judecătorească	rom și nemț.	Liov	330
"	529. <i>Preoția sau Indreptarea preoților</i>	românește	Sibiiu	"
"	530. <i>Scurtă învățătură părinților duhovnicești</i>	"	Viena	332
"	531. Bauer, <i>Descrierea Valahiei</i>	grecește	București	"
"	532. Manolache Persiano, <i>Faptele vitejești ale lui Mavrogheni</i>	"	"	333
1790	533. Bucvariu	nemț și rom.	Viena	334
"	534. Ceaslov	românește	Sibiiu	"
"	535. Cele șapte Taine	"	Timișoara (?)	335
"	536. <i>Desvoaltele și tâlcuittele Evangheliei</i> .	"	Sibiiu	"
"	537. <i>Învățătură creștinească</i>	"	Iași	337
"	538. Psaltire	"	"	338
"	539. Amvrosie, <i>Cuvântare</i>	rusește	"	339
"	540. <i>Cercetarea Creștinismului</i>	"	"	"
1791	541. Acatist	românește	Blaș	340
"	542. Apostol	"	Iași	"
"	543. <i>Sinopsis adecă Coprindere în scurt a Bibliei</i>	"	Sibiiu	"
"	544. <i>Datoria și stăpânirea blagocinilor și a protopopilor</i>	rus. și rom.	Iași	"
"	545. Hatıșerif	românește	București	341
"	546. Psaltire	"	Sibiiu	342
"	547. <i>Petiția națiunii române din Transilvania</i>	latinește	Iași (?)	"
"	548. <i>Petiția Românilor din Transilvania</i>	"	Cluj	343
"	549. <i>Trepetic de semnele omenești</i>	rus. și rom.	(Iași)	344
1792	550. Acatist	românește	Sibiiu	345
"	551. Catavasier	"	Iași	"
"	552. Cazanii	"	Râmnic	347
"	553. Ceaslov	"	Iași	348
"	554. <i>Ducere de mână către frumoasa scrisoare</i>	"	Viena	349
"	555. Dim. Eustatievici, <i>Scurt izvod pentru scrisori</i>	"	Sibiiu	"
"	556. Octoih	"	Blaș	"
"	557. Octoih mare	"	București	"
1793	558. <i>Adunarea Cazanilor</i>	"	Viena	350
"	559. Catavasier	"	Blaș	351
"	560. Catavasier	"	(București)	352
"	561. Ceaslov	"	Viena	"

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1793	562. Ceaslov	românește	Blaj	353
"	563. <i>Ducere de mână către cinste</i> . . .	rom. și nemț.	Viena	"
"	564. Hrisovul lui M. C. Șuțu Vv. . .	românește	Iași	"
"	565. <i>Mâna lui Damaschin</i>	"	Sibiiu	354
"	566. Molitvenic	"	Râmnic	355
"	567. Polustav	"	Blaj	356
"	568. Psaltire	"	Viena	"
1794	569. Apostol	"	Râmnic	"
"	570. Bucvar slavonesc	rusește	Dubasari	357
"	571. Calendar	românește	Sibiiu	358
"	572. Calendar	"	Viena	"
"	573. Ceaslov	"	Dubăsari	359
"	574. <i>Critil și Andronius</i>	"	Iași	"
"	575. Evanghelie	"	"	361
"	576. Evanghelie	"	Râmnic	"
"	577. <i>Istoria a Alexandrului celui Mare.</i>	"	Sibiiu	"
"	578. Liturghie	"	Iași	365
"	579. Molitvenic	"	București	366
"	580. Nils Nyström, <i>Mijlociri pentru stingerea focului</i>	nemț. și rom.	Lemberg	367
"	581. <i>Pravoslavnică învățatură</i>	românește	București	"
1794	582. Psaltire	"	Iași	371
"	583. <i>Urmare a dreptei credințe</i>	"	(București)	374
1795	584. Bucoavnă	"	Sibiiu	"
"	585. Calendar	"	(București)	"
"	586. D. Cantemir, <i>Intâmplările cele mai vrednice de amintit în Valachia</i>	grecește	Viena	"
"	587. <i>Gromovnic</i>	românește	(București)	"
"	588. <i>Învățatură pentru măsura cotului.</i>	"	"	376
"	589. <i>Înștiințarea Sofietății filozofești din Ardeal</i>	"	(Sibiiu)	"
"	590. <i>Pilde filozofești</i>	"	Sibiiu	"
"	591. <i>Viața și pildele lui Esop</i>	"	"	"
"	592. D. Caracaș, <i>Poeme medicale</i>	grec. și lat.	Viena	377
"	593. Amfilohie Hotiniul, <i>Gramatica teologhiciască</i>	românește	Iași	"
"	594. Amfilohie Hotiniul, <i>De obște Gheografie</i>	"	"	378
"	595. <i>Biblia</i> (Clain)	"	Blaj	380
"	596. Amfilohie Holiniul, <i>Elementi aritmetice</i>	"	Iași	383
1796	597. <i>Alegere din toată Psaltirea</i>	"	Sibiiu	384
"	598. <i>Alfavit sau Bucoavnă</i>	"	Blaj	"
"	599. Carte domneasca pentru țigani domnești	"	(Iași)	385
"	600. Clain, <i>Teologhia moraliciască</i>	"	Blaj	"
"	601. <i>Istoria a Alexandrului celui Mare.</i>	"	Movilau	387
"	602. <i>Oarecare secreturi ale lucrării pământului</i>	"	(București)	388
"	603. Psaltire	"	București	389
"	604. Psaltire	"	Movilau	390

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1797	605. <i>Acatistul Născătoarei</i>	românește	Sibiu	390
"	606. <i>Abc sau Bucavă</i>	rom. și nemț.	Buda	"
"	607. <i>Bucoavă</i>	românește	Sibiu	393
"	608. <i>Calendar</i>	"	"	"
"	609. <i>Ceaslov</i>	"	Iași	"
"	610. <i>Liturghii</i>	"	București	"
"	611. <i>Metastasio, Ahilefs la Schiro</i>	"	Sibiu	394
"	612. <i>R. Tempea, Gramatica românească</i>	"	"	"
"	613. <i>C. Ucuta, Noua Pedagogie</i>	aromânește	Viena	398
1798	614. <i>Ducere de mână către cinste</i>	rom. și nemț.	Buda	403
"	615. <i>Liturghie</i>	românește	Sibiu	"
"	616. <i>Ioan Molnar, Retorica</i>	"	Buda	"
"	617. <i>Triod</i>	"	București	404
1799	618. <i>Croce, Bertoldo și Bertoldino</i>	"	Sibiu	410
"	619. <i>Carte folositoare de suflet</i>	"	(București)	411
"	620. <i>Evangelie</i>	"	Buda	413
"	621. <i>Paul Iorgovici, Observații de limba rumânească</i>	"	"	"
"	622. <i>Loghica</i>	"	"	416
"	623. <i>Psaltire</i>	"	Sibiu	"
1800	624. <i>Carte folositoare de suflet</i>	"	(București)	"
"	625. <i>Clain, Legile firei sau Filosofia cea lucrătoare</i>	"	Sibiu	417
"	626. <i>Millot, Istorie universală</i>	"	Buda	"
"	627. <i>Penticostar</i>	"	București	418
"	628. <i>Penticostar</i>	"	Iași	420
"	629. <i>Triod</i>	"	Blaj	"
"	630. <i>G. R. Golescu, Atlas de tabele geografice</i>	grecește românește	Viena	"
1801	631. <i>Barac, Arghir și Elena</i>	"	Sibiu	421
"	632. <i>Chiriocodromion</i>	"	București	422
"	633. <i>Clain, Acatist</i>	"	Sibiu	425
"	634. <i>Clain, Teologhie dogmatică și moraliciască despre Taine preste tot</i>	"	Blaj	429
"	635. <i>Clain, Taina Botezului</i>	"	"	"
"	636. " <i>Taina Myrului</i>	"	"	430
"	637. " <i>Taina Pocăniei</i>	"	"	"
"	638. " <i>Taina Maslului</i>	"	"	"
"	639. " <i>Taina Preoției</i>	"	"	"
"	640. " <i>Taina Căsătoriei</i>	"	"	"
"	641. <i>Psaltire</i>	"	Sibiu	431
"	642. <i>Stujba cuv. Dimitrie dela Basarabov</i>	"	București	"
1802	643. <i>Acatistul și Paraclisul sf. Cruci</i>	"	Sibiu	432
"	644. <i>Apostol</i>	"	Blaj	433
"	645. <i>Bucoavă de liturghie</i>	"	(Sibiu)	"
"	646. <i>Calendar</i>	"	Sibiu	434
"	647. <i>Catavasier</i>	"	Blaj	"
"	648. <i>Clain, Taina Euharistiei</i>	"	"	"
"	649. <i>Istoria Syndipii Filosofului</i>	"	Sibiu	"
"	650. <i>Liturghii</i>	"	Iași	435

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1802	651. Dosithei Obradovici, <i>Sfaturile a înțelegerii zei sănătoase</i>	românește	Buda	435
"	652. <i>Prăvilegiu adevărat Molitvenic în scurt</i>	"	Iași	438
"	653. Psaltire	"	"	439
"	654. Daniil, <i>Invățătură introductoare</i>	grecește	(Veneția)	"
"	655. <i>Teatru politic</i> , trad. N. Mavrocordat	"	Veneția	443
1803	656. <i>Alfavită suftetească</i>	românește	Sibiiu	"
"	657. Athanasie al Alexandriei, <i>Intrebări și răspunsuri bogoslovești</i>	"	Iași	444
"	658. Calendar	"	Sibiiu	"
"	659. <i>Catavasier</i>	grec. și rom.	"	445
"	660. Dimitrie, Mitrop. al Rostovului. <i>Apologhia</i>	românește	Iași	"
"	661. <i>Invățătură pentru facerea răvașelor</i>	"	Sibiiu	"
"	662. Neofit, <i>Infruntarea Jidovilor</i>	"	Iași	446
"	663. <i>Invățătură a vindeca boala sfranțului</i>	"	"	"
"	664. Chiriacodromion	grecește	Sibiiu	447
"	665. Zenobie C. Pop, <i>Metrica</i>	"	București	"
1804	666. <i>Catihis mic</i>	r. sl. și nemț.	Viena	448
"	667. <i>Catechismul cel mare</i>	românește	Cernăuți	"
"	668. Mineiu mare	"	Blaj	449
"	669. M. Neustädter, <i>Ultuirea vărsatului</i>	"	Buda	"
"	670. Octoih mic	"	Sibiiu	450
"	671. Octoih mic	"	Cernăuți	"
"	672. Psaltire	"	Iași	"
"	673. Șincai, <i>Epistola ad Ioannem de Lipszky</i>	"	Sibiiu	451
"	674. <i>Strastnic</i>	latinește	Buda	"
"	675. <i>Teologie dogmatică</i>	românește	Blaj	452
1805	676. V. Aaron, <i>Patimile și Moartea a Domnului</i>	"	"	"
"	677. Ioan Bobb, <i>Carte de învățături creștinești</i>	"	Brașov	454
"	678. Bucoavna	"	Blaj	"
"	679. Ceaslov	"	(Brașov)	455
"	680. <i>Datorințele a subdaților către Monarhul lor</i>	"	Sibiiu	"
"	681. Mineiu Mare, I-XII	"	Buda	"
"	682. Gr. Obradovici, <i>Aritmetica</i>	"	"	456
"	683. Octoih mic	"	"	461
"	684. <i>Orthographia latino-valachica</i>	"	Brașov	462
"	685. Penticostar	latinește	Cluj	"
"	686. Psaltire	românește	Sibiiu	463
"	687. Șincai, <i>Elementa linguae daco-romanae</i>	"	"	"
"	688. Teofilact, <i>Tălcuire la cele patru evanghelii</i>	latinește	Buda	464
1806	689. <i>Adplausus Samueli Vulkan</i>	românește	Iași	466
		latinește	Buda	471

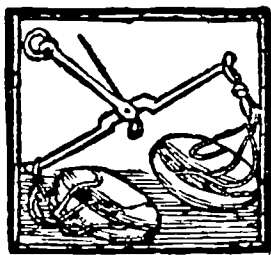
Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1806	690. Antologhion	românește	Iași	472
"	691. Calendar	"	Buda	475
"	692. <i>Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos</i> , trad. Vinețchi	"	(București)	476
"	693. Ceaslov	"	Brașov	477
"	694. Ceaslov	"	București	478
"	695. Clain-Șincai, <i>Istoria Românilor</i>	"	Buda	479
"	696. Clain, <i>Prospect pentru dicționarul latin-român-german-unguresc</i>	"	"	481
"	697. Ioan Damaschin, <i>Descoperire a pravoslavniciei credinșe</i>	"	Iași	482
"	698. <i>Datorințele supușilor către Monarhul lor</i>	"	Buda	485
"	699. Evanghelie	"	Sibiiu	"
"	700. <i>Invățătură creștinească</i>	"	Buda	"
"	701. <i>Povățuire către Aritmetică</i>	"	"	486
"	702. <i>Povățuire către Economia de câmp</i>	"	"	"
"	703. Psaltire	"	București	"
"	704. Psaltire	"	Sibiiu	"
"	705. <i>Regulele școlășticești</i>	"	Buda	"
"	706. Slujba Sf. Nifon	"	Sibiiu	487
"	707. M. Cantacuzino, <i>Istoria Țării-Românești</i> , ed. Tunusli	grecește	Viena	488
"	708. Chiriadromion	bulgărește	Râmnic	490
1807	709. V. Aaron, <i>Piram și Tisbe</i>	românește	Sibiiu	492
"	710. Acatist	"	Buda	"
"	711. Acatist	"	Sibiiu	493
"	712. Calendar	"	Buda	"
"	713. <i>Carte de mână pentru Economie</i> , trad. Gr. Obradovici	"	Buda	"
"	714. <i>Carte de pravilă</i>	"	Cernăuți	497
"	715. <i>Catihis mic</i>	"	Brașov	"
"	716. Ceaslov	"	Sibiiu	498
"	717. D. Covaci, <i>Carmen</i>	latinește	Oradea-Mare	"
"	718. <i>Floarea darurilor</i>	românește	Brașov	"
"	719. G. Haines, <i>Versuri la statua lui Iosif II</i>	"	Viena	499
"	720. N. Horga-Popovici, <i>Oglindă arătată omului înțelept</i>	"	Buda	500
"	721. Liturghii	"	Blaj	502
"	722. Molebnic	"	Iași	503
"	723. <i>Pannyhidă și litiia mică</i>	"	"	"
"	724. Polustav	"	Buda	"
"	725. <i>Propempticon honoribus Samuelis Vulcan</i>	latinește	Oradea-Mare	504
"	726. Psaltire	românește	Brașov	"
"	727. Psaltire	"	Măn. Neamțului	"
"	728. <i>Salutatio Sam. Vulkan</i>	latinește	Oradea-Mare	"
"	729. <i>Tălcuirea celor șapte Taine</i>	românește	Iași	505
"	730. Versuri veselitoare întru cinstea D. Sam. Vulcan	"	Sibiiu	506

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1807	731. <i>Viețile Sfinților din luna lui Septembrie</i>	românește	Măn. Neamțului	507
1808	732. V. Aaron, <i>Patima și Moartea Domnului</i> , ed. II.	"	Sibiiu	520
"	733. I. Bobb, <i>Inștiințare despre rădicarea Capitulului în Blaj</i> . . .	"	Blaj	522
"	734. Bucoavnă	"	Sibiiu	525
"	735. Calendar	"	Buda	"
"	736. Datoriia și stăpânirea blagocinilor și a protopopilor	"	Iași	"
"	737. Ceaslov	"	Blaj	526
"	738. <i>Epitomu sau Scurte arătări pentru Sânta Beseică</i> , trad. D. Țichindeal	"	Buda	"
"	739. <i>Evhologhion</i>	"	București	530
"	740. <i>Floarea darurilor</i>	"	Brașov	531
"	741. <i>Invățătură creștinească</i>	"	Iași	"
"	742. G. Lazăr, <i>Versuri la logodirea Împăratului Franz I cu Ludovica</i>	"	Viena	"
"	743. Legi pentru granița militarească	"	Buda	532
"	744. Dos. Obradovici, <i>Adunare de lucruri moralicești</i> . Trad. Țichindeal.	"	"	"
"	745. Octoih mic	"	Sibiiu	534
"	746. Penticostar	"	Blaj	"
"	747. Polustav	"	"	535
"	748. <i>Povățuire către sporirea stupilor</i>	"	Sibiiu	"
"	749. Psaltire	"	Buda	"
"	750. <i>Rânduială cum să cuvine a cânta cei doisprezece psalmi deosebi</i>	"	Man. Neamțului	"
"	751. Șincai, <i>Hronica Românilor</i>	"	Buda	536
"	752. <i>Sinopsis a Bibliei</i>	"	Sibiiu	537
"	753. G. C. Roja, <i>Cercetări asupra Românilor de dincolo de Dunăre</i>	nemț. și gr.	Pesta	"
"	754. Heineccius, <i>Elemente de filosofie, logică și etică</i>	grecește	Viena	538

PAGINE, GRAVURI ȘI ORNAMENTE REPRODUSE ÎN FACSIMILE

Numărul	Pagina
283. Frontispiciu din <i>Antologhion</i> , Iași 1726	1
284. Stema Moldovei și a Țării-Românești din <i>Cartea despre datorii</i> a lui Nic. Mavrocordat, București 1719	2
285. Sf. Nicolae, după <i>Molitvenicul</i> dela Râmnic 1730	43
286. Final din <i>Antologhion</i> , Râmnic 1737	61
287. Stema din <i>Octoih</i> , Râmnic 1742	62
288. Gravură din <i>Ceaslovul</i> dela Rădăuți, 1745	86
289. Stema din <i>Pravoslavnica mărturisire</i> , București 1745	88
290. Stema din <i>Liturghia</i> dela București, 1747	98
291. Stema din <i>Molitvenicul</i> dela Râmnic, 1747	100
292. Stema din <i>Triodul</i> dela Iași, 1747	103
293. Final din <i>Molitvenicul</i> dela Iași, 1749	104
294. Stema din <i>Penticostar</i> , Iași 1753	123
295. Stema din <i>Antologhion</i> , Iași 1755	126
296. Mănăstirea dela Blaj, gravată de Vlaicu	141
297. Stema din <i>Molitvenic</i> , Râmnic 1758	142
298. Stema din <i>Liturghie</i> , Iași 1759	145
299. Stema din <i>Lafsaicon</i> , București 1760	150
300. Gravură cu stema Mitropolitului Petru Pavel Aaron, din <i>Votiva apprecatio</i> , Blaj 1760	153
301. Gravură cu cifra lui Gavriil, Mitropolitul Moldovei, din <i>Catavasier</i> , Iași 1778	224
302. Două pagine din <i>Cartea de rogaciuni</i> a lui Clain, Viena 1779	229
303. Titlul <i>Manualului de lrgi</i> al lui Alexandru Ipsilant	248
304. Stema Țării Românești din <i>Triod</i> , Râmnic 1782	278
305. Stema împărătească din <i>Molitvenicul</i> dela Blaj, 1784	290
305. Gravură reprezentând pe Gavriil, Mitropolitul Moldovei, în <i>Prăvălioara</i> , Iași 1784	293
307. Semnul tipografului Mihail Strelbițchi	”
308. Pagină din <i>Calendarul</i> dela Iași din 1785	301
309. Gravură tot de acolo	”
310. Sf. Ioan Damaschin, gravat de Mihail Strelbițchi, în <i>Octoihul</i> din Iași 1786	314
311. Stema Țării Românești din Bauer, <i>Descrierea Valahiei</i> , București 1789	332
312. Stema Țării Românești din Manolache Persiano, <i>Faptele vitejești ale lui Mavrogheni</i> , București 1789	334
313. Stema din <i>Hrisovul</i> dela 1793	354
314. Stema din <i>Apostol</i> , Râmnic 1794	357
315. Titlul cărții: <i>Critul și Andromius</i> , Iași 1794	360
316. Stema din <i>Molitvenic</i> , București 1794	369
317. Titlul cărții: <i>Gromovnic</i> , 1795	375

<u>Numărul</u>	<u>Pagina</u>
318. Pagină din <i>Pedagogia</i> lui Ucuta, Viena 1797	399
319. Titlul aceleiaș cărți	400
320. Gravură, tot de acolo	401
321. Stemele Moldovei și Țării Românești din <i>Tâlcuirea evangheliilor</i> , Iași 1805 .	467
322. Tabelă criptografică din aceeaș carte	471
323. Stema din <i>Viețile Sfinților</i> , Măn. Neamțului 1807	507
324. Gravură din V. Aaron, <i>Patima și Moartea Mântuitorului</i> , Sibiu 1808 . .	521
325. Altă gravură, tot de acolo	”
326. Stema din <i>Evhologhion</i> , București 1808	530
327. Final din <i>Viețile Sfinților</i> , Măn. Neamțului 1807	538
328. Alt final, tot de acolo	554

328.

INDICE ALFABETIC

— Titlurile cărților sunt tipărite cu litere cursive. —

- Aaron** (Vasile), *Patimile și Moartea a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos*, Brașov 1805 : 454.—*Perirea a doi iubii, adecă Jalnica întâmplare a lui Piram și Tisbe*, Sibiu 1807 : 492. — *Patima*, ed. II, Sibiu 1808 : 520 ; 522.
- Aaron**, Vlădica Făgărașului, — v. Petru Pavel Aaron.
- Abc sau Alphavit*, Blaj 1783 : 279.
- Abc sau Bucavnă*, Sibiu 1783 : 279. — *Id.* Buda 1797 : 390.
- Abcdar*, — v. *Bucoavnă și Bucvar*.
- Acatist*, Blaj 1786 : 311. — Blaj 1791 : 340. — Sibiu 1792 : 345. — (Clain) Sibiu 1801 : 425.—Buda 1807 : 492.—Sibiu 1807 : 493.
- Acatistiar*, Blaj 1763 : 160.—Blaj 1774 : 203.
- Acatistul Născătoarei*, Buzău 1743 : 64. — Râmnic 1784 : 283. — Sibiu 1797 : 390.
- Acatistul și Paraclisul Sf. Cruci*, Sibiu 1802 : 432.
- Acolutia Sf. Neofit și Maxim*, București 1723. grecește : 22.
- Acolutii ale Sf. Haralambie, Matrona din Hio și Sf. Spiridon*, București 1736. grecește : 51.
- Adamovici** (Gherasim), Episcop neunit al Ardealului : 334, 335, 342, 345, 363, 385, 376.
- Adplausus Samueli Vulkán*, Buda 1806 : 471.
- Adunarea Cazaniilor*, Viena 1793 : 350.
- Adunarea celor șapte Taine*, Iași 1751 : 119.
- Adunare de multe învățături*, Iași 1753 : 121.
- Adunare de rugăciuni*, Iași 1751 : 119.
- Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Νεοφύτου καὶ Μαξίμου*, București 1723 : 22.
- Ἀκολουθία τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως*, Veneția 1771 : 200.
- Ἀκολουθία τοῦ Βησσαρέωνος*, București 1759 : 147.
- Ἀκολουθίαι τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος*, etc. București 1736 : 51.
- Alcătuirea înaurită* (Samuil Ravvi Jidovul), Iași 1771 : 197.
- Alegere din toată Psaltirea*, Sibiu 1796 : 384.
- Alexandra Pavlovna**, soția Palatinului Ungariei : 502.
- Alexandria*, — v. *Istoria Alexandrului celui Mare*.
- Alexandru**, Arhiepiscopul Constantinoplei : 200.
- Alexandru-cel-Bun**, Domnul Moldovei : 252.
- Alexandru-cel-Mare**, al Macedoniei ; 231, 361, 362.
- Alexandru Pavlovici**, Impăratul Rusiei : 507, 508, 530.
- Alfavită sufteasca*, Iași 1785 : 300. — Sibiu 1803 : 443.
- Ἀλφαβητάριον (Τὸ μέγα)*, București 1783 : 282.
- Alfavită sau Bucavnă*, Blaj 1789 : 384.
- Amfilohie Hotiniul**, *Gramatica theologhiciască*, Iași 1795 : 377 ; 378. — *De obște Gheografie*, Iași 1795 : 378 ; 379.—*Elemente arithmetice*, Iași 1795 : 383 ; 384.
- Amvrosie**, Arhiepiscop al Ecaterinoslavii, etc. : 337, 338. — ΓΑΒΡΟ ΕΝ ΗΕΔΚΑΙΟ ΤΡΙΤΙΟ ἑτάρω ποστὰ, Iași 1790 : 339 ; 340, 346.
- Anania**, Mitropolit al Chesariei Palestinei : 55, 56.
- Anatolie**, ierodiacon la Râmnic, corector : 217, 223, 233, 244, 245, 256, 267.
- Anghelina** (Maica) : 157.
- Antim Ivireanul** (Mitropolitul), *Învățătură besericiască*, ed. II, București 1741 : 54. — *Id.*, (București) 1774 : 206. — *Capete de poruncă la toată ciata besericiască*, București 1775 : 210, 270.
- Antologhion*, Iași 1726 : 23.—București 1736 : 50.—Râmnic 1737 : 52. — Râmnic 1745 : 80.—Râmnic 1752 : 120. Iași 1755 : 126.—Râmnic 1766 : 170.—București 1777 : 218.—București 1786 : 311.—Iași 1806 : 472.
- Anton**, monah, zețar : 277.
- Antonie** : 475.
— Episcop al Romanului : 329, 330, 354.
— Mitropolit al Sucevei : 42.
- Apostol* : București 1743 : 64.—Buzău 1743 : 65.—Râmnic 1747 : 94.—Iași 1756 : 132.—

- (București?) 1764: 162.—Blaj 1767: 172.—
București 1774: 204.—București 1784:
284.—Iași 1791: 340.—Râmnic 1794:
356.—Blaj 1802: 433.
- Apostoli (Mihail): 191.
- Arghir și Elena*, — v. Bărac.
- Arhieraticon* (Slujba arhierasca), Blaj
1777: 219.
- Aritmetica*, rom. și nemț. Viena 1777: 219.—
Viena 1785: 305.—(Șincai), Blaj 1785:
310.—V. și *Povățuire și Duce de mând.*
- Arsenie (Sf.): 157.
- Atanasie, drugar: 485.
- Atanasie cel mare (Sf.): 54, 157.—*Sinopsis*,
Râmnic 1783: 279, 444.
- Atanasie Rădnic, Vladica Făgărașului:
164, 522.
- Atanasievici (Ștefan): 449.
- August, Impăratul: 227, 231, 414.
- Avacumovici, — v. Pavel și Ștefan.
- Avramie, Patriarhul Ierusalimului, *Carte de
iertare a greșalelor*, București 1784: 286.
- Avramios (Ioan): 270.
- B**accow (Adolphus Nicolaus l. B. de): 155, 158.
- Bacov (Ivan), gravor: 51, 65.
- Ballard, tipograf: 70.
- Bánffy de Losoncz (Contele Gheorghe), gu-
vernator al Ardealului: 324, 330, 363,
403, 443, 498, 524, 531.
- Bărac (Ioan Popovici), dascal în Avrig;
Istorie despre Arghir și Elena, Sibiiu
1801: 421, 422, 504.
- Barbu Bucureșteanul, tipograf: 98, 113, 126,
135, 136.
- Barbu Craiovescul (Banul): 122.
- Barois fiul, librar: 69.
- Barth (Ioan), tipograf și librar: 434, 435,
443-445, 450, 451, 455, 463, 485, 487,
492, 493, 506, 520, 525.
- (Petru), tipograf: 324, 327, 330, 334,
335, 340, 342, 345, 349, 361, 376, 384, 393,
395, 403, 410, 416, 417, 421, 431, 432.
- Batie, Hanul tălăresc: 515.
- Bauer, Περιγραφή της Βλαχίας, București
1789: 332.
- Baumeister, *Loghica*, trad. de Clain, Buda
1799: 416.
- (Joseph de) tipograf: 322.
- Becicherechi, — v. Betskereki.
- Bergler (Stephanus): 20.
- Bernhard (Johann Balthasar): 54.
- Bertoldo și Bertoldino*, — v. Croce.
- Bessarion, cardinal: 191.
- Betskereki (Mihail), tipograf: 79, 134, 137.
- Bezborodno (Contele Alexandru Andre-
evici): 346.
- Biblia* (Clain), Blaj 1795: 380.
- Binder, gravor: 535.
- Biro (Pater David), din ordinul Piaristilor:
191, 413.
- Bistrița (Manastirea), din Țara-Româ-
neasca: 122.
- Blaj (Capitulumul din): 522.
- Bo (?), istoricul: 234.
- Bobb, — v. Ioan Bob, Vladica Făgărașului.
- Bogdan, Domn al Moldovei: 502.
- Boghici (Constantin): 454, 455, 462, 477, 481,
498, 504, 531.
- (Ioan): 477, 498, 504, 531.
- Bornemiszsza (Ignatie Iosif), l. B. de Ka-
szon: 138.
- Bortoli (Anton), tipograf: 194.
- Bosie (Ștefan), camaraș de izvoade: 119.
- Brâncoveanu (Constantin Vv.): 65, 147, 227.
- Manole: 538.
- Vornicul Grigorie, Στοιχεία
τῆς Λογικῆς καὶ Ἠθικῆς φιλοσοφίας, trad.
Vornicului Gr. Brâncoveanu, Viena
1808: 538.
- Breitkopf (Bernard Christophor), tipograf:
217, 223.
- (Joh. Gottlob Emmanuel), tipog-
raf: 144.
- Broenner (Henry-Louis): 333.
- Bruckenthal (Samuil Baron de): 308.
- Bucavna*: Cluj 1744: 79.—Blaj 1777: 219.—
Sibiiu 1788: 324.—Sibiiu 1795: 374.
Sibiiu 1797: 393 Brașov 1805: 455.
Sibiiu 1808: 525.—V. și *Alfavit și Bucvar*.
Bucavna de liturghie (Sibiiu) 1802: 433.
Bucvar: Iași 1755: 130.—Viena 1771: 195.
Viena 1777: 219.—Viena 1781: 270.—
Viena 1790: 334.
- Budai (Joannes), alias Delean: 465.
- Buffler, *De obște Gheografie*, trad. de Amfi-
lohie Hotiniul, Iași 1795: 378.
- Букварь славенскіи, Dubasari 1794: 357.
- Buliandra (Ion), drugar: 85.
- Busching: 197.
- C**aian (Dimitrie) cel bătrân, *Theologie dog-
matică*, I III, Blaj 1804-11:
452, 453, 524.
- — cel tânăr: 524.
- Calciu Nicolae Popovici, tipograf: 491, 492.
- Calendar*: Brașov 1733: 48. Iași 1785: 301.
Sibiiu 1794: 358.—Viena 1794: 358.
(București) 1795: 374. Sibiiu 1797: 393. -
Sibiiu 1802: 434. Sibiiu 1803: 444.—

- Buda 1806 : 475. — Ibid. 1807 : 493. — Ibid. 1808 : 525.
- Calfoglu (biv vel Comisul Alexandru) : 334.
- Caliani (I. Silvestru), revizor al cărților : 203.
- Calimah (Alexandru Ioan Vv. Mold.) : 377, 378, 383. — *Carte domnească pentru Țigani* (Iași 1796) : 385, 393.
- Grigorie Ioan Vv. Mold. : 159, 160, 179.
- Ioan Teodor Vv. Mold. : 145.
- Scarlat Alexandru Vv. Mold. : 472.
- Calinic, Patriarh al Țarigradului : 330.
- Calnochi (Ieronim), canonic și revizor al cărților : 212.
- Canonul Sf. Spiridon*, Iași 1750 : 112.
- Cantacuzino (Ioan), vel Vistier, fiul lui Iordache vel Logofat : 197, 199.
- Matei, fiul precedentului : 200.
- Mihail, Ἱστορία τῆς Βλαχίας, ed. Tunusli. Viena 1806 : 488 ; 489.
- Șerban Vv. : 320.
- Cantemir (Dimitrie), Книга Сустіма или Состояніе мухаммеданскія Религіи, Petersburg 1722 : 4 ; 7, 10. — *The History of the Othman Empire*, London 1734-35 : 48. — *Histoire de l'Empire othoman*, Paris 1743 : 66. — *Geschichte des osmanischèn Reichs*, Hamburg 1745 : 84. — *The History of the Othman Empire*, ed. II, Londra 1756 : 133, 134. — *Beschreibung der Moldau*, Frankfurt u. Leipzig 1771 : 196 ; 197, 252. — Ἀξιωματημιόνοστα ἐν Βλαχίᾳ συμβεβηχότα, Viena 1795 : 374.
- Capete de poruncă la toată ciata besericească*, București 1775 : 210.
- Caracaș (Dr. Dimitrie), Ποιημάτια ἱατρικὰ, *Poemata medica*, Viena 1795 : 377.
- Caragea (Nicolae Constantin Vv) : 274, 277, 279, 280, 283.
- Carol, Imperatul Austriei : 52, 522.
- Carte de bir pentru Țigani domnești* (Alexandru Ipsilant), (București) 1780 ; 249.
- Carte de iertare a păcatelor*, 1740 : 54. — București 1745 : 84. — 1749 : 108. — (Avramie, Patriarhul Ierusalimului) (București) 1784 : 286.
- Carte de mână pentru bine orânduita Economie*, trad. Gr. Obradovici. Buda 1807 : 493.
- Carte de pravilă*, I-II, Cernaui 1807 : 497.
- Carte de profeie* (hirotonisire) (Filaret, Episcop de Râmnic), Râmnic 1780 : 250.
- Carte folositoare de suflet*, (București) 1799 : 411. *Id.* 1800 : 416.
- Carte osebită a Sf. Grigorie Decapolitul*, Râmnic 1753 : 121.
- Carte trebuincioasă pentru dascăli*, Viena 1785 : 302.
- Cartică care cuprinde multe lucruri spre folos*, trad. de Gavriil Vinețchi, (București) 1806 : 476.
- Castriciu (Gh.) : 492.
- Catavasier* : București 1724 : 22. — Râmnic 1734 : 49. — București 1742 : 56. — Rădăuți 1744 : 79. — Râmnic 1747 : 96. — Râmnic 1750 : 112. — Râmnic 1753 : 122. — Buzău 1768 : 176. — Blaj 1769 : 191. — Blaj 1777 : 220. — Iași 1778 : 224. — București 1781 : 270. — Râmnic 1784 : 286. — Iași 1792 : 345. — Blaj 1793 : 351. — (București) 1793 : 352. — Blaj 1802 : 434. — Grec. și rom. Sibiu 1803 : 445.
- Catechism*, Sambăta-Mare 1726 : 27. — Iași 1777 : 220. — V. și *Invățătură creștinească și Catihis*.
- Catechism mare*, Blaj 1753 : 123.
- Catechism mic* : Viena 1777 : 220. — *Id.* ibid. 1784 : 286. — *Id.* ibid. 1785 : 304. — Sibiu 1789 : 327.
- Catechism sârbesc, românesc și nemțesc*, Viena (1774) : 205.
- Catechismul cel mare* (Șincai), Blaj 1783 : 281. — *Id. pentru învățătura tuturor*, Buda 1780 : 250.
- Catechismul pentru învățătura tinerilor*, Buda 1780 : 250.
- Catihis mic*, Brașov 1807 : 497.
- Catihis mic*, Cernaui 1804 : 448.
- Cavalioti, — v. Kavalliotis.
- Cazanii* : Râmnic 1748 : 105. — (București) 1765 : 163. — București 1768 : 177. — Râmnic 1781 : 271. — Râmnic 1792 : 347. — Viena 1793 : 350. — V. și *Chiriadromion și Adunarea Cazaniilor*.
- Ceaslov* : (București) 1731 : 41. — Rădăuți 1745 : 85. — Râmnic 1745 : 84. — București 1748 : 98. — București 1749 : 109. — Iași 1750 : 112. — Râmnic 1753 : 123. — Iași 1763 : 160. — Blaj 1766 : 170. — București 1767 : 172. — București 1777 : 221. — Iași 1777 : 221. — Blaj 1778 : 225. — București 1778 : 226. — Râmnic 1779 : 229. — Râmnic 1781 : 272. — Râmnic 1784 : 287. — București 1785 : 304. — (Blaj) 1786 : 313. — Râmnic 1787 : 316. — Sibiu 1790 : 334. — Iași 1792 : 348. — Blaj 1793 : 353. — Viena 1793 : 352. — Dubăsari 1794 : 359. — Iași 1797 : 393. — Sibiu 1805 : 455. — Brașov 1806 : 477. — București 1806 : 478. — Sibiu 1807 : 498. — Blaj 1808 : 526. — V. și *Po-lustav*.

- Ceaslov mic*, București 1759: 144.
 Cehan (Const. Hagi Gheorghe): 224.
 Cezar (Iuliu): 263.
 Chengelași (Arhimandritul Pavel): 437.
 Chesarie: 170.—Protosinghel: 193.—Episcop al Râmnicului: *Mineiul* pe Octomvrie, Râmnic 1776: 215, 216, 217, 222.—*Id.* pe Noemvrie, Râmnic 1778: 226, 227, 229.—*Id.* Dechemvrie, 1779: 231, 232.—*Id.* Ianuarie, 233.—*Id.* Fevruarie: 237, 241.—*Id.* Martie: 241, 243, 244, 254, 258, 320, 342, 389, 396, 456, 457, 460, 463, 535.
Chiriadromion, București 1732: 45.—București 1801: 422.—Trad. bulgară de Sofronie, Episcopul de Vrața, Râmnic 1806: 490.—V. și *Cazanii*.
 Chiril al Alexandriei: 157.
 Chotek (Johann Rudolf Conte): 312.
 Chrisant al Ierusalimului, 'Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς κατ' εὐξοχῆν ὁπεροχῆς τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱεροσολῶν, București, 1768: 188.
 Ciru, Împăratul Perșilor: 232.
 Clain: *Carte de rugăciuni*, Viena 1779: 229.—*Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*, Viena 1780: 251.—*Dissertatio canonica de matrimonio*, Viena 1781: 272.—*Dissertatio de jejuniis graecae orientalis Ecclesiae*, Viena 1782: 274.—*Propovedanie sau Invățătură la îngropăciunea oamenilor*, Blaj 1784: 287, 325.—*Biblia*, Blaj 1795: 380, 382.—*Theologhita moraliciască*, Blaj 1796: 385, 386, 397.—*Loghica*, Buda 1799: 416.—*Legile Fieii sau Filosofia cea lucrătoare*, Sibiu 1800: 417.—*Achist*, Sibiu 1801: 425.—*Theologhie dogmatică și moraliciască despre Taine preste tot*, Blaj, 1801: 429 — *Taina Botezului*, *ibid.*: 429 — *Mirul*: 430.—*Pocăiania*, — *Maslul*, — *Preoția*, — *Căsătoria*: *ibid.*—*Evhariștia*, Blaj 1802: 434.—451, 452, 465, 476.—*Istoria lucrurile și întâmplările Românilor*, Buda 1806-7: 479, 481.—*Prospect pentru Dicționar*, Buda 1806: 481, 482.
 Claudiu: 266, 475.
 Clemens XI (Papa): 139.
 Climent, Episcopul Râmnicului: 52, 53, 62, 63, 73, 75, 80, 81, 89, 91, 92, 94, 96, 99, 101, 105, 356.
 — Ieromonahul, tipograful din Episcopia Râmnicului: 215, 271, 275, 277, 288, 289, 295, 309.
 Clopotariul,—v. Pavel Clopotariul.
 Comnen (Doctorul Ioan, apoi Ieroteu, Mitropolit al Silistrei): 2.
 Comnén Papadopol (Nicolae): 35.
 Constantie, Episcop de Buzău: 491.
 Constantin al lui Gheorghe X. din Sotiro-Zagora, al doilea logofăt: 51, 52.
 — Atanasievici (Popa), tipograf râmnician, fratele lui Popa Mihai: 107, 110, 121, 123, 142, 146, 152, 156, 161, 222, 231, 244, 254.
 — cel Mare, Împăratul: 167, 234, 433, 458, 514.
 — Diaconul, tipograf și gravor: 114, 170, 173, 244, 289, 295.
 — (Ierei), zețar: 277.
 — din Boboștița: 492.
 — Mihai Popovici (Diaconul), tipograf Râmnician (sau Mihailovici, sau Mihailo Popovici): 163, (Popa) 182, 204, 206, 212, 213, 215, 233, 254, 280, 288, 289, 295, 310, 316.
 — (Popa), tipog. și gravor Râmnician: 120, 170, 175, 178, 271, 275, 277.
 — Porfirogenetul: 514.
 — ucenicul dascăl. Iordache, tipograful: 192.
 Coriolan: 263.
 Corneli: 481.
 Cortesius (Alexander): 479, 480.
 Cosmă, Episcop al Buzăului: 174, 177, 192.
 — Ieromonah, Vlahul, corector: 125.
 Costa (Ștefan), consilier: 522, 524.
 Cotore (Gherontie), *Carte pastorală*, Blaj 1760: 149.
 Covaci (D.), *Carmen Samueli Vulkan Episcopo dicatum*, Oradea-Mare 1807: 498.
 Cozmă Ieromonahul, eclesiarhul Mitropoliei din București: 136.
 — Mitropolitul Ungro-Vlahiei: 350.
 Critil și Andronius, Iași 1794: 359.
 Croce (Iuliu Cezar), *Viața lui Bertoldo și a lui Bertoldino*, Sibiu 1799: 410, 411.
 Csató (Adam): 392.
Curioznică arătare din Fiziognomie, Iași 1785: 305.
 Daguesseau, Cancelarul Franciei: 69.
 Damaschin,—v. Ioan Damaschin (Sf.).
 — Diacon, zețar: 162, 166, 171, 179.
 Episcop de Râmnic, *Invățătură despre șapte Taine*, (Râmnic) 1724: 22, 44, 53, 81, 72, 73, 74, 76, 85, 92, 93, 101, 227, *Mâna lui Damaschin*: 354, 355, 396.
 Daniil din Patmos: 324.
 — Mitropolitul Țării-Românești: 1, 2, 21-23, 32, 33, 35, 36, 41.

- Daniil Moscopoleanul (Mihali Adami Haggi) (Mihail), tipograf în Sibiu : 280, 376, 454.
Εισαγωγική Διδασκαλία Ασέκτων τετρα-
γλωσσων, (Veneția) 1802 : 439, 440.
- Daponte (Constantin) : 51.
- Dariu : 361, 362.
- Datoria și stăpânirea Blagocinilor și a Pro-
topopilor, Iași 1791 : 340 — Ibid. 1808 : 525.
- Datorințele a subdaților către Monarhul lor,
trad. Gr. Obradovici. Buda 1805 : 455.
- Datorințele supușilor către Monarhul lor,
Buda 1806 : 485.
- Decamilis (Ioan Iosif), Episcopul Sebastului,
Muncaciului, etc. : 27.
- Decebal : 227, 228, 234, 251, 319, 422.
- Del Chiaro : 270, 326.
- Descoperire cu amăruntul a pravoslavnicii
credințe (Sf. Ioan Damaschin), Iași 1806 :
482.
- Desmoletz : 66, 70.
- Despilly, librar : 69.
- Desvoaltele și tâlcuitele Evanghelii (Dimitrie
Eustatievici), Sibiu 1790 : 335.
- Dicheval, v. Decebal.
- Διδασκαλία χριστιανική, (grecește și turcește),
București 1768 : 184.
- Dietrich (Frid. Wilh. B-on de) : 138.
- Dimitrie Antonovici, prubariu : 447.
— Armaș : 492.
- Dimitrie dela Basarabov (Sf.) : 245, 246, 264.
— gravor : 42.
— (Hagi) : 246.
— Ieromonahul, egumen rus : 516.
— Iliavici Bucovineanul, zețar : 506.
— Mihai sau Mihailo Popovici, sau
Mihailovici, tipograf și gravor
Râmnician, fratele lui popa Con-
stantin Mihailovici : 226, 229, 231,
279, 283, 286, 287, 316, 322, 347,
355, 356, 361, 389, 393, 404, 490.
— Mitropolit al Rostovului, *Apologia*
adecă răspunsu de mângâiare că-
tră celu scârbitu, Iași, 1803 : 445.
— Nicolaiovici, tipograf : 491, 492.
— Petrovici Bucureșteanul, tipograf
și corector : 211, 218, 221, 226,
352, 366, 367, 411.
— Popovici, tipograf și gravor : 226, 439.
— tipograf : 64.
— tipograf râmnician : 310, 388.
- Dimu (Gheorghe Hagi), din Trička : 316.
- Dio Cassiu : 227, 234.
- Dioclelian : 231, 232, 514.
- Dionisie cel Mic : 232.
— Egumenul : 334.
— Ieromonahul, tipograf : 3.
- Dobromirskij (Vasilie), gravor : 149.
- Doctrina christiana*, Blaj 1757 : 137.
- Domitian : 227, 422.
- Doroteiu, *Cuvinte*, Râmnic 1784 : 288.
- Dositeiu, Episcop de Rădăuți : 134.
— Mitropolitul Ungro-Vlahiei : 356,
361, 366, 367, 374, 389, 393, 404, 411,
412, 416, 418, 419, 422, 424, 431,
456, 460, 478, 488, 490, 491, 530.
— Starețul Măn. Neamțul și Secul :
507, 512, 536.
- Dosofteiu, Mitropolitul Moldovei : 397, 475.
- Duca (N.) : 538.
— Sotiriovici, tipograf : 76, 77, 78, 99,
102, 104, 110, 112, 113, 119, 121.
- Ducere de mână către Aritmetică*, Viena
1782 : 274.— *Id.* Viena 1785 : 305.
- Ducere de mână către cinstă și direptate*,
Viena 1777 : 222.— *Id.* ibid. 1788 : 324.—
Id. ibid. 1793 : 353.— *Id.* Buda 1798 : 403.
- Ducere de mână către frumoasa scrisoare*
rumânească, Viena 1798 : 403.
- Dudescu (Constantin) vel Vornic : 150, 151.
- Duma (Dascălul Radu), cântăreț : 331.
- Dumitrache (Medelnicerul) : 206.
- Dumitru Râmnicianul, tipograf : 134, 313.
- Dyr,—v. Dir.
- Ecard, — v. Eckhardt.
- Ecaterina II Alexievna, Impărăteasa Ru-
siei : 197, 201, 206, 338, 345, 359, 390.
- Eckhardt (Petru), tipograf : 448-450, 497.
- Economie*, — v. *Carte de mână*, Obradovici
și *Povățuire către Economie*.
- Edebali : 4.
- Eder (Josephus Carolus) : 343.
- Edlspacher de Ghioroc (Sigismund) : 500.
- Efrem, Patriarhul Ierusalimului : 176, 188,
190, 193, 200.
- Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀγίας πό-
λεως Ἱερουσαλήμ... București 1728 : 35.
- Elena, mama Impăratului Constantin : 266.
- Endredi (Diaconul Ioanichie), tipograf și
gravor : 152, 155.
- Enoh : 383.
- Epictet : 8.
- Epitomul sau Scurte arătări pentru Sânta Be-
sérică*, trad. D. Țichindeal. Buda 1808 : 526.
- Ermoloi*, — v. Catavasier.
- Esop, *Viața și pildele prea înțeleptului...*
Sibiu 1795 : 376.
- Esra, prorocul : 375.
- Eszterházi (Contele Francisc) : 310, 343, 392.

- Eszterházi de Galanta (Contele Ioan Nepomucen): 362.
- Eugeniu Bulgarul: 191.
- Eustatievici (Dimitrie), Directorul școalelor neunite: *Desvoaltele și tâlcuitele Evanghelii*, Sibiu 1790: 335. — *Synopsisu adecă Cuprindere în scurt a Biblii*, Sibiu 1791: 340. — *Scurtu izvodu pentru scrisori*, Sibiu 1792: 349, 363.
- Eustaliu (biv vel Postelnicul): 334.
- Evanghelie*: București 1723: 21. — Id. 1742: 60. — Râmnic 1746: 88. — București 1750: 113. — Id. 1760: 149. — Iași 1762: 159. — Blaj 1765: 164. — Kolócza 1769: 191. — București 1775: 211. — Blaj 1776: 214. — Râmnic 1784: 289. — Iași 1794: 361. — Râmnic 1794: 361. — Buda 1799: 413. — Sibiu 1806: 485.
- Evanghelie învățătoare și Ev. tâlcuite*, — v. *Cazanii și Chiriadromion*.
- Evhologhion*, — v. *Molitvenic*.
- Evloghie, corector: 300.
— monah, corector: 139, 146, 160, 162, 166, 171, 182.
- Evsevie Pamfil: 514.
- Fabriccius** (Joh. Albertus): 20.
- Fălcoianul (Dimitrache), biv vel Clucer: 369.
- Farkas (Const.): 471, 472.
- Ferdinand (Infantul Don), Arhiduce în Parma: 418.
- Filaret, Arhimandritul Mitropoliei din București: 206, 209, 212. Episcop de Râmnic: 250. *Min iu p Apr ie*, R n'c i 0: 254, 256. *Id.* pe Mai, *ibid.* 1780: 256, 259. *Id.* pe Iunie: 260; 262. — *Id.* pe Iulie: 262; 264. *Id.* pe August, *ibid.*: 267, 271, 274, 277, 279, 280, 283, 286-289, 295, 300, 309, 316. *Slujba cuv. Steliano*, Râmnic 1787: 317, 318, 334, 456, 457, 460. — Mitropolit al Ungro-Vlahiei: 347, 352.
- Mihalitzes, Mitropolit al Ungro-Vlahiei: 135, 147, 148, 150, 151.
— Mitropolit al Mirelor sau al Miralichiei: 221, 224. — *Slujba cuviosului Dimitrie dela Basarabov*, București 1779: 245, 431.
- Filipan (Vasilie): 524.
- Fiziognomie*, v. *Curioznică arătare*.
- Floarea adevărului*, Blaj 1750: 113.
- Floarea cuvintelor*, v. *Antologhion*.
- Floarea darurilor*, Brașov 1807: 498. *Ibid.* 1808: 531.
- Flor Ierei Hartofilax: 170.
- Florin: 301.
- Fogorași (Toma de): 493.
- Fotiade (Lambru), profesor la gimnaziul din București: 448.
- Francisc II, Imparatul Austriei: 349, 376, 380, 385, 403, 416, 420, 429, 433, 443, 445, 450-452, 455, 463, 477, 485, 498, 501, 502, 504, 524, 531, 534.
- Fritschius (Toma): 19.
- Fritzsch (C.): 84.
- Ganeau (Louis-Etienne), librar la Paris: 66, 68-70.
- Gavriil, Arhiepiscopul Filadelfiei, *Tâlcuirea celor șapte sfințite Taine*, trad. Mitrop. Veniamin, Iași 1807: 505, 506.
— egumen: 492.
— Grigorie Maer, Vladica Fagarușului și a toată țara Ardealului: 214, 219, 220, 225. — *Orânduială pentru rugăciuni în vederea războiului*, Blaj 1778: 228, 269, 522, 536.
Mitropolitul Moldovei: 159, 160, 162, 165, 171, 179, 197, 201, 202, 220, 221, 224, 277, 292, 307, 348, 359, 525, 531.
- Gazes (Teodor, Andronic și Dimitrie): 191.
- Gazi (Antim A.) din Melos: 421.
- Geanetu (Ioan), clucer: *Κατά Ώκάλλου περί τής του Παντός Φύσεως*, Viena 1787: 322, 324. Biv vel Logofat: 334.
- Gerold: 532.
- Gesner: 462.
- Ghedeon ieromonah, corector: 373.
- Ghenadie, Mitropolitul Ardealului: 396.
— Scholarul, Patriarhul de Constantinopole, *Σύνοψις εἰχῶν ἐκ τοῦ Ψαλτῆρος*, București 1749: 111. — *Adunare de rugăciuni*, Iași 1751: 119.
- Gheorghe Atanasievici Râmnicean (Popa), tipograf: 120, 173, 183.
— Constantin din Ianina: 176, 186-189.
— Dascalul, din Trapezunt, profesor la Școala domneasca din București: 1, 2.
— Mitropolitul Moldovei: 24, 27, 28. Nicolaovici, tipograf: 280, 281, 295.
sin Dimitrie Mihailo Popovici, tipograf: 404, 490.
sin Popa Constantin, gravor și ti-

- pograf: 310, 318, 347, 355, 356, 367.
- Gheorghe Stoianovici, lipograf: 147.
— zețar: 146.
- Gheorghievici (Vasile), paroh în Țernit-haz: 436.
- Gherasim, monah, zețar: 277, 353. Iero-diacon tipograf: 359, 365, 371, 377, 378, 383, 393, 444, 445, 450, 466, 470.
- Gherman Ieromonah, corector, Blaj: 204, 212, 214, 382.
- Ghermand, eclesiarhul Mitropoliei Bucu-rești: 284.
- Gherontie: 413, 417, 424, 425, 444. Din Măn. Neamțului: 470, 484. Monah, zețar: 485, 519.
- Ghica (Alexandru Scarlat Vv.): 172-175, 177, 178, 182-188, 192, 200.
— Grigorie Vv.: 42, 49, 102, 105, 109, 112-114, 120.
— Grigorie Alexandru Vv.: 162, 171, 190, 192, 193, 221.
— Matei Grigorie Vv.: 120, 121, 126-128.
— Scarlat Grigorie Vv.: 121, 139, 146-150, 152, 156, 170.
- Ghinea diaconul Stoicovici, tipograf: 174, 177.
- Ghyrie (P.), gravor: 192.
- Girolid, — v. Gerold.
- Glykis (Nicolae), tipograf: 36, 101, 201.
- Γνωμικά παλατιῶν τινῶν φιλοσόφων, Veneția 1780: 270.
- Golescu (Gheorghe R.), Ἐπιτομή τῆς Χάρτης, Viena 1800: 420, 421.
- Gottlieb (Anlonius), tipograf: 498, 504, 505. *Gramatică slavonească*, Râmnic 1755: 132.
- Grigorie al Dristei: 491.
— Arhimandrit: 352, 410.
— Decapolitul (Sf.), *Carte osebită*, Râmnic 1753: 121.
— Deleanul: 246, 274.
— Râmniceanul: 370.
— ierodiaconul dela Râmnic, corec-tor: 278, 280, 281, 284, 286, 287, 289, 300, 310, 316. Economul Episc. Râm.: 355, 357.
— ieromonah, corector: 173, 176. Ti-pograf: 192, 193. Econom al Mi-tropoliei: 206. Gravor: 211.
— Episcop de Râmnic: 106, 107, 110, 112, 113, 117, 118, 120-123, 142, 146, 152, 156, 157, 161, 163.
— Mitropolit al Țării-Românești: 149, 162. — *Invățătură pentru ispo-vedanie* (București) 1764: 162;
163, 166, 169, 172, 174, 177, 178, 183-185, 190, 192, 193, 200, 204, 206, 210-213, 215, 216, 218, 221, 226, 231, 245-247, 253, 254, 269, 270, 271, 273, 275, 283-285, 304, 311, 312, 318, 324.
- Grigorie Mitropolit Sidis: 304, 305, 311, 350.
— Singhelul, corector: 348.
— Stan Brașoveanu sau Stanovici, tipograf și gravor: 85, 126, 127, 132, 133, 139, 142, 145, 159, 160, 162, 166, 171.
— tipograf: 85, 113.
— (tovarășul lui Gheron-tie): 413, 417, 424, 425, 444, 470, 484.
- Griselini: 326.
- Gromovnic*, ed. II (București) 1795: 374.
- Hadrovici (Antonie): 312.
- Haines (Gheorghe), dascâl, corector: 331.
Diacon: 335. — *Verschury de laude la statua a Imperatului Joseph II*, Viena 1807: 499.
- Halmaghi (Ioan): 281. Vicar: 355.
- Hamid (Sultanul): 206.
- Hangeri (Constantin Gh. Vv.): 404.
- Haralambie (Sf.): 51.
- Hatîșerif*: Hamid (București 1774): 206. — Selim III, București 1791: 341.
- Heineccius (Ioan Gottlieb), Στοιχεῖα τῆς Λο-γικῆς καὶ Ἠθικῆς Φιλοσοφίας, trad. Vorni-cului Gr. Brâncoveanu, Viena 1808: 538.
- Heliade (Manasse): 152.
- Henning (Ioan), tipograf: 498, 504.
- Herăstrău: 223, 224.
- Herfurt (Friedrich), tipograf: 531.
- Herold (Christian): 84.
- Heuman (G. D.) gravor: 84.
- Hochmeister (Martin), tipograf: 273, 279, 315, 343, 425.
- Horga-Popovici (N.), *Oglinda arătată omului înțelept*, Buda 1807: 500. 502.
- Horvat Alexandru: 310.
— Niceta: 317.
- Hrisov de așăzământu* (M. C. Suțu), Iași 1793: 353.
- Hrisos, ierei: 491.
- Hristofor Emborocomitu: Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, Bucu-rești 1728: 35.
- Huart, librar: 69, 70.
- Jacov, Episcop al Rădăuților: 87. — Mitro-polit al Moldovei: 119, 121, 123,

- 124, 126, 127, 130, 131, 132, 134, 139. — *Adunare de multe învățături*, Iași 1757: 139, 141. — *Despre lemnul Sf. Cruci*, (Iași 1759): 144, 145.
- Iacov, Episcop de Huși: 229, 330. — Mitropolit al Moldovei: 330, 353, 354, 359, 365, 371, 377, 378, 383, 393, 439, 446.
- Ianache, al doilea Postelnic: 54, 72.
- Ianachi: 492.
- Iaroslav: 515.
- Ieremia Atanasievici, tipograf: 36, 45.
- Ieromonah, ecomomul Mitropoliei din București: 276.
  - Marco, tipograf și gravor: 24, 29, 109.
  - Simeon, tipograf: 24, 27, 28, 42.
- Iercovici (Dimitrie), translator gubernial: 362, 365.
- Ieroteu, Mitropolit al Silistrei, — v. Comnen.
- Ierusalim: 35.
- Ighisip, istoricul (Hegesippus): 238.
- Ignatie, egumen: 491.
- Monah în Man. Neamțului: 519.
- Ilie dela Cernavoda, tipograf: 29.
- din Ohrida, zețar: 150, 151, 166, 171.
- Indreptarea păcătoșilor*, Iași 1768: 179.
- Indreptarea păcătoșului*, Timișoara, (Iași) 1765: 164.
- Înflorirea cuvintelor*, — v. *Antologhion*.
- Infruntarea Jidovilor* (Neofit), Iași 1803: 446.
- Inochentie, Episcopul Râmnicului: 36, 41, 42, 44, 48, 49.
- Episcop de Huși: 134.
  - Ghizel Arhimandrit al Pecerscăi: 516.
  - Ieromonah, eclesiarh și duhovnic al Mitropoliei din Iași: 361, 366, 373, 378, 379, 384, 393.
- Inscurtă adunare a numelor*, Iași 1789: 327.
- Intrebări bogoslovești*, București 1741: 54.
- Intreburi și răspunsuri despre Unire*, Blaj (1780): 253.
- Invățătura a vindeca boala sfranțului*, Sibiu 1803: 447.
- Invățătura arhierească*, Iași 1771: 197.
- Invățătura besericiască*, (București) 1774: 206.
- Invățătura bisericiască pentru șapte Taine*, Râmnic 1746: 92.
- Invățătura creștina*, Blaj 1786: 313.
- Invățătura creștinească*, ed. II, Blaj 1756: 134.—*Id.* Iași 1790: 337. *Id.*, ibid. 1808: 531. — v. și *Catechism*.
- Invățătura creștinească sau Catechismul cel mare*, Blaj 1804: 449.—*Id.* Buda 1806: 485.
- Invățătura creștinească pentru cei cari voesc a lua vreun cin*, Iași 1770: 194.
- Invățătura despre șapte Taine*, (Râmnic) 1724: 22.
- Invățătura Ecaterinii II* (pentru o) *noao Legiuitoare Condică*, Iași 1773: 201.
- Invățătura foarte folositoare pentru facerea răvașelor*, Sibiu 1803: 445.
- Invățătura pentru măsura cotului* (București) 1795: 376.
- Invățătura pentru tineri (Intdia)*, Râmnic 1726: 29.
- Invățături creștinești*, Viena 1785: 306
- Invățături preoțești despre șapte Taine*, Iași 1732: 48. — *Id.*, Iași 1745: 87.
- Ioachim, ieromonah, tipograf: 205, 211, 213, 214, 218, 229, 244, 268, 277, 283, 286, 287.
- Ioan Alexievici, Imparatul Rusiei: 44.
- Bob, Vladica Fagarașului și a toata țara Ardealului: *Cuvânt în zioa instelației*, Blaj (1784): 286-315, 349, 356, 380, 381, 385, 386, 420, 429, 433, 444, 449, 452, 453. — *Carte de învățături creștinești*, I-III, Blaj 1805-6: 454, 455, 502, 504, 506.—*Înștiințare despre rădicarea Capitulului în Blaj*, (1808): 522, 524, 534, 535.
  - cel-Nou (Sf.), dela Suceava: 130, 431, 475.
- Craioveanul (Popa), duhovnicul Mitropoliei din București: 531
- Damaschin (Sf.), *Opera philosophica et theologica*, Blaj 1763: 160. — *Descoperire cu amăruntul a pravoslavniciei credințe*, Iași 1806: 482, 483, 484.
  - drugar: 85.
  - Ghiali Alimetlu Gheorghios Constantin: 186.
  - Gura-de-Aur (Sf.): 93, 232.
  - Marcu (Popa), zețar: 182,
  - monah, corector: 182.
  - Râmnicianul, tipograf: 164.
  - Românul (Mucenicul): 431.
  - (Sfântul) fost Despot sârbesc: 157.
  - Simeonovici, diacon, tipograf ardelean: 123, 126.
  - Stoicovici, tipograf: 64, 65.
  - zețar: 379, 393.
- Ioanichie, Episcop al Brațlavului, etc.: 390.
- — al Romanului: 134.
- Iordache Stoicovici tipograf: 149, 150, 156, 166, 170, 172.

- Jordan, biv vel Gramatic Capadochianul: 244, 256.
- Iorgovici (Paul), *Observații de limba românească*, Buda 1799: 413, 438.
- Iosif II, Impăratul Austriei: 281, 290, 291, 306.—*Proclamație pentru desființarea iobăgiei* (Viena 1785): 310.—*Așezământ pentru cadastru*, Sibiu 1786: 312.—*Așezământ pentru țărani din Bucovina*, (Viena) 1786: 312.—*Orânduială pentru pădurile din Bucovina*, (Viena) 1786: 315.—*Orânduială pentru vânatoare*, (Viena) 1786: 315.—*Rânduiala judecătorească*, Viena 1787: 317.—*Pravilă de obște asupra faptelor rele*, Viena 1788: 326.—327, 330, 334, 335, 363, 451, 499.
- Episcop de Argeș: 456, 457, 461, 487, 488, 491.
  - Ierodiaconul din Mănăstirea Neamțului: 85.
  - Ioannovici de Șacabent, Episcop al Verșetului, etc.: 414.
  - Misiodax, Σημειώσεις Φυσιολογικαί, București 1784: 300.
  - Protosinghelul Episcopiei Râmnicului: 280.
- Iov: 506.
- Iovan: 492.
- Ipsilant (Alexandru Ioan Vv.): 204, 206, 211-213, 215, 217, 218, 221-223, 226, 227, 229, 231, 233, 237, 244, 245.—*Συγγράμματιον νομικόν*, București 1780: 246, 247.—*Carte de bir pentru țiganii domnești*, (București) 1780: 249, 253, 254, 257, 260, 262, 265, 269, 271, 273, 275, 389, 393.
- Constantin Alexandru Vv.: 456, 476, 478, 505
- Isaac (Rabinul): 1, 9, 200.
- Istoria Syndipii Filosofului*, Sibiu 1802: 434.
- Iracleie Impăratul: 374.
- Irimia, ierodiacon, tipograf: 253.
- Istoria a Alexandrului celui Mare*, Sibiu 1794: 361.—*Id.*, Movilau 1796: 337.
- Isuf Pașa: 341.
- Iuliu Cezar: 414.
- Ivan Fagarașanul (Popa), corector: 48.
- Исследование Христианства, Iași 1790: 339.
- Jianul (Paharnicul Stan): 206.
- Jonquières (de): 66.
- Jumanca (N. nobil de): 416.
- Kavalliotis (Teodor Anastasiu), Προτοπειρία, Veneția 1770: 194.
- Kavsokalybites (Neofit ieromonahul): 191.
- Keul: 54.
- Knapton (James, John și Paul), tipografi: 49.
- Kollowrat (Leopoldus Comes a): 312.
- Kolonitz (Cardinalul), Primat al Ungariei: 139.
- Kommitas (Ștefan): 421.
- Körösi (Samuil sau Ștefan): 463.
- Kovats,—v. Covaci.
- Kretschmer: 197.
- Kurzbeck sau Kurzboeck (Iosif Laurentie de), tipograf: 195, 222, 229, 251, 270, 272, 274, 286, 287, 292, 294, 302, 304, 306, 308, 317, 322, 324, 327, 332, 334.
- Lafsaicon*, București 1760: 150.
- Lavrentie Ieromonah Dinitrievici, dela Măn. Hurezii, corector: 52, 53, 63, 75, 80, 83, 92, 94, 96, 98, 99, 101, 107, 110, 112, 118, 121, 123, 143, 147, 161.
- Lazăr (Gheorghe), *Versury la logodna Impăratului Frantz I*, Viena 1808: 531, 532.
- Lazar (Nicolae și Ioan), tipografi: 283, 300, 332, 333.
- (Sf.) Cneaz: 157.
- Le Clerc, tatal și fiul, librari: 69, 70.
- Lecciónes adevă Cuvântare scoase dela întâe parte a Gramaticii* (Toader Scoleru), Iași 1789: 328.
- Legi pentru granița militărească*, Buda 1808: 532.
- Leon, Mitropolitul Moldovei: 313.
- Leopold: 342, 344, 522.
- Lipszky (Joannes de): 451, 466.
- Liturghia Sf. Ioan Gură-de-Aur*, Rădăuți 1745: 87.
- Liturghii*: București 1728: 35.—Râmnic 1733: 48.—București 1741: 55.—București 1742: 61.—București 1747: 98.—Iași 1747: 99.—Râmnic 1747: 99.—Blaj 1756: 134.—Iași 1759: 145.—Râmnic 1759: 146.—Râmnic 1767: 173.—Buzău 1768: 192.—Blaj 1775: 212.—București 1780: 253.—Râmnic 1787: 316.—Iași 1794: 365.—București 1797: 393.—Sibiu 1798: 403.—Iași 1802: 435.—Blaj 1807: 502.
- Loghica* (Clain, după Baumeister), Buda 1799: 416.
- Luca (Hristofor), din Grabaț: 436, 530, 534.
- Ludovic XIV, Regele Franciei: 68.
- Ludovica, Impărăteasa Austriei: 531, 532.
- Lustina (Vichentie): 416.

- Macarie cel Mare**, Egipteanul, *Omilii*, București 1775 : 212.
- Duhovnic al Mitropoliei Moldovei : 439.
  - Ieromonah din Măn. Dragomirna, corector : 210, 213, 214.
  - Mitropolit al Moscvei : 515, 516.
- Maer** (Mitropolitul G. Grigorie),—v. Gavriil Grigorie Maer.
- Petre : 481.
- Măna lui Damaschin*, Sibiu 1793 : 354.
- Manastirea Sf. Sava** din București : 55, 61.
- Sf. Troiță din Blaj : 134, 137, 141.
  - Tuturor Sfinților din București : 1, 2.
- Mandacăș (Toma)**, doctor în medicină și filosofie : 197, 198, 223.
- Marăș (Lupul)**, pilcar : 85.
- Marcu Antoniu** : 263.
- Mărgăritarele lui Ioan Gură-de-Aur și alții*, București 1746 : 93.
- Maria Terezia**, Impărăteasa Austriei : 84, 134, 164, 172, 203, 212, 214.—*Carte pentru incorporarea Bucovinei*, (Viena) 1777 : 219. — 273, 308, 363, 391, 392, 523.
- Martinovici (Mihail)** : 437.
- Mateiu al Mirelor** : 333, 334.
- Vv. Basarab : 227.
  - Corvin : 479, 480.
- Matrona din Hio (Sfânta)** : 51.
- Mauroeides (Nicolae)**, Τὸ ἀποστολικὸν δόκιον, Iași 1756 : 137.
- Mavrocordat (Alexandru)**, Exaporitul : 20, 263.
- Alexandru Constantin Vv. : 292
  - Alexandru Ioan Vv. : 301.—*Hrisov*, Iași 1785 : 306. — 307, 313, 316.
  - Constantin Nicolae Vv. : 41, 45, 50, 51, 55, 61, 80, 87-89, 93, 94, 96, 98-101, 106, 112, 135, 142, 144.
  - Ieromonahul Iacob : 190.
  - Ioan Alexandru Vv. : 1.
  - Ioan Nicolae Vv. : 76, 77, 85, 87.
  - Nicolae Alexandru Vv. : Περὶ τῶν καθηκόντων εἶδος, București 1719 : 1.—2, 3.—*Id.* Lipsca 1722 : 19. 20-22.—*Id.* Londra 1725 : 23.—33, 35, 36, 41, 47.—*Id.*, traducere nemțească, Ansbach 1739 : 54.—79.—Θεατρον πολιτικόν, Lipsca 1758 : 143.—144, 189.—*Id.* Lipsca 1776 : 217.—Λόγος κατὰ νηκοιτάνης, Iași 1786 : 316.—Θεατρον πολιτικόν, Veneția 1802 : 443.
- Mavrogheni (Nicolae Petru Vv.)** : 311, 316, 318, 322, 332, 333.
- Maxentie** : 433, 458.
- Maxim Arhiepiscopul (Sf.)** : 157.
- Mărturisitorul : 22.
- Maximian** : 514.
- Mehesi (Avram)** : 524.
- Meletie Gheograful** : 234, 236, 319.
- Melastasio**, *Ahilefs la Schiro*, trad. de Iordache Slătineanu, Sibiu (1797) : 394.
- Metaxopoulos (Ieromonahul Partenie)** : 185, 193.
- Metodie**, Episcopul Buzăului : 65, 100.
- Mihai Atanasievici (Popa)**, sau M. Atanasie Popovici, gravor și tipograf din Râmnic : 48, 52, 62, 73, 80, 89, 92, 94, 96, 99, 101, 105, 112, 114, 289.
- Brașoveanul, tipograf : 222.
- Mihail din Sibiu**, tipograf și corector : 342, 345.
- tipograf : 439.
- Mihalache (Popa)**, tipograf : 353, 359, 365, 371.
- Mihalitzes (Ioan)**, mare Țătrar : 147, 148.
- Millar (A.)** : 133.
- Millot**, *Istorie universală*, trad. Molnar, Buda 1800 : 417, 418.
- Milutin (Sf.)**, fost rege sârbesc : 157.
- Mineiu mare**, Buda 1804-5 : 449.—*Id.* ibid. 1805 : 456.
- Mineiu de Râmnic** : *Octomvrie* (Chesarie), 1776 : 215.—*Noemvrie*, 1778 : 226.—*Decemvrie*, 1779 : 231.—*Ianuarie* : 233.—*Februarie* : 237.—*Martie* : 241.—*April* (Filaret), 1780 : 254.—*Maiu* : 256.—*Iunie* : 260.—*Iulie* : 262.—*August* : 265.—*Septemvrie* : 267.
- Minial (Ilie)**, *Cazanii de prăznuire*, București 1742 : 57.
- Minologhion**, Blaj 1781 : 273.
- Moise Petrovici**, Mitropolit al Belgradului : 29, 30, 37, 38.
- Putnic (Mitropolitul) : 306.
- Molebnicu adecă Carte cu rânduiala rugăciunelor pentru Impăratul**, Iași 1807 : 503.
- Молебниχъ (Государственныχъ)**, Iași 1789 : 329.
- Molitvenic** : București 1729 : 36.—Râmnic, 1730 : 36.—București 1741 : 55.—București 1747 : 99.—Buzau 1747 : 100.—Râmnic 1747 : 101.—Iași 1749 : 109. Iași 1754 : 126.—Blaj 1757 : 141.—Râmnic 1758 : 142. București 1764 : 162.—Iași

- 1764 : 162.—Râmnic 1768 : 182.—Râmnic 1782 : 274.—Blaj 1784 : 290.—Iași 1785 : 307.—Râmnic 1793 : 355.—București 1794 : 366.—București 1808 : 530.
- Molitvenic în scurt*,—v. *Prăvilioard*.
- Molnar de Müllersheim (Ioan), profesor și doctor : *Economia stupilor*, Viena 1785 : 307, 308.—*Deutsch-walachische Sprachlehre*, Viena 1788 : 324, 325.—364, 397.—*Retorică adecă Invățătura și întocmirea frumoasei cuvântări*, Buda 1798 : 403.—*Istoria universală* (Millot), Buda 1800 : 417.—418, 452, 460, 465, 481.—*Povățuire către sporirea stupilor*, Sibiiu 1808 : 535.
- Moruz (Alexandru Constantin Vv.) : 348, 352, 355, 356, 361, 366, 367, 374, 377, 411, 416, 418, 421, 422, 431, 444-446, 450, 466, 467, 482.
- Constantin Dimitrie Vv. : 224, 225, 277.
- Müller (G. F.) : 197.
- Murgulovici (Petru), paroh în Berecsov : 435.
- Mușat Logofatul, corector : 57.
- Nagy de Peretsen (Ladislaw) : 465.**
- Naișteter,—v. Neustädter.
- Neagoe Vv. : 487.
- Nechifor,—v. Nichifor.
- Nectarie, Episcop de Râmnic : 355, 356, 361.
- Mitropolit al Pelagoniei (Bitolia), etc. : 440.
- Patriarh al Ierusalimului : 176.
- Necula, zețar : 85.
- Nemeș (Vasilie), protopop și director : 449.
- Nenadovici (Pavel) : 132.
- Neofit, Ἐκλογὴ τοῦ Ψαλτηρίου παντὸς, București 1769 : 193.
- de Crit sau Criteanul, Mitropolit al Ungro-Vlahiei : 55, 56, 58, 60, 62-65, 70, 71, 73, 80, 87-89, 93, 94, 96, 98-101, 105, 112, 113, 117, 118.
- Diaconul : 143.
- Egumenul : 492.
- Ierodiaconul, Θεοδώρου Γραμματικῆς εἰσαγωγῆς... București 1768 : 190.—193, 194, 384.
- Martirul : 22.
- Monahul, *Infruntarea Jidoviloru*, Iași 1803 : 446, 447.
- Nerone : 266.
- Neustädter (M.), *Cuvânt pescurt despre ultiuirea vărsatului de vacă*, Sibiiu 1804 : 450.
- Nichifor Calist : 238.
- Ieromonah : 197-199.
- Peloponesianul, Mitropolit al Moldovei : 76, 79, 85, 87, 102, 109, 112.
- Nichifor Teotochi, Arhiepiscop al Astrahanului : 413.—*Chiriadodromion*, București 1801 : 422.
- Nicodim, Arhimandrit : 491.
- Sfântul : 175.
- Nicola (Popa) din Prund, fost protopop al Bucureștilor : 32, 33.
- Nicolae Logofăt : 491.
- Nicolau (Gheorghe) : 432, 433.
- Nifon (Sf.), Patriarhul Țarigradului : 487, 488.
- Nil, Arhiepiscopul Solunului, *Carte sau Lumină*, Râmnic 1760 : 152.
- Niștrem,—v. Nyström.
- Noailles (Contele de) : 66, 70.
- Nobili (Ioan) : 524.
- Norma adecă Rânduiala veniturilor patrahirului*, Sibiiu 1784 : 292.
- Novacovici (Ștefan de), tipograf : 349, 350, 353.
- Numa Pompiliu : 234, 237.
- Nyon, tatăl și fiul, librari : 69.
- Nyström (Nils), *Mijlociri noao aflate pântru stângerea focului*, Lemberg 1794 : 387.
- Oarecare secreturi ale lucrării pământului**, (București) 1796 : 388.
- Obradovici (Dositeiu), *Sfaturile a înțelejerii cei sănătoase*, trad. D. Ținchineal. Buda 1802 : 435.—*Adunare de lucruri moralecești*, trad. D. Ținchineal, Buda 1808 : 532, 533.
- Grigorie : 437.—*Datorințele a subdașilor către Monarhul lor*, Buda 1805 : 455, 456.—*Povățuire către învățătura socoatei sau Aritmetica*, Buda 1805 : 461, 462.—*Carte de mână pentru bine orânduia Economie*, Buda 1807 : 493, 494, 497, 533.
- Ocellus : 322, 323.
- Octavian August : 265, 266.
- Octoih* : București 1720 : 2.—București 1726 : 29.—Iași 1726 : 28.—București 1731 : 41.—București 1736 : 51.—Râmnic 1742 : 62.—București 1746 : 93.—Iași 1749 : 109.—Râmnic 1750 : 113.—Blaj 1760 : 152.—Râmnic 1763 : 161.—Blaj 1770 : 194.—București 1774 : 206.—Râmnic 1776 : 217.—Blaj 1792 : 349.—București 1792 : 349.
- Octoih mic* : Iași 1786 : 313.—Cernăuți 1804 : 450.—Iași 1804 : 450.—(Brașov) 1805 : 462.—Sibiiu 1808 : 534.
- Ode pentru pomenirja Marjej Theresjej*, Sibiiu 1781 : 273.

- Omîii*, ale lui Macarie cel Mare, Eghipteanul, București 1775 : 212.
- Origen : 383.
- Orologhion*, — v. *Ceaslov*.
- Ὁρθόδοξος δμολογία, București 1767 : 176.
- Orthographa latino-valachica*, Cluj 1805 : 462.
- Ortografie sau scrisoare dreaptă*, Viena 1784 : 292.
- Osman I. (Sultanul) : 4.
- Osmoglasnic*, — v. *Octoih*.
- Ovidiu : 237.
- Paisie din Măn. Dragomirna, apoi Neamțul** : 509, 517.
- Patriarhul de Constantinople : 188. — *Scrisoare pentru ajutorul Sf. Mormânt*, București 1768 : 191.
- Palfi (Contele Carol) : 312.
- Pamperis (Ambrosie) : 223.
- Panaghiotachi (Paharnicul Dimitrache) : 224.
- Pandovici (Dimitrie), tipograf : 52, 56, 64.
- Pannyhida împreună și litiia mică*, Iași 1807 : 503.
- Pantea (Simeon) : 365, 435.
- Pap Marzsinai (Stefan), inginer : 471, 472.
- Para (Vicarul Ioan), din Fagaraș : 481, 524.
- Paraclitichă*, — v. *Octoih*.
- Partenie, Arhimandritul : 487.
- Episcopul Râmnicului : 170, 173, 175, 176, 182.
- Patriarhul Constantinopolului : 176.
- — Ierusalimului : 54, 108.
- Păstoriceasca datorie*, Blaj 1759 : 147.
- Pavel Avacumovici, Episcop al Aradului, etc. : 500.
- Clopotariul, tipograf : 439.
- Nenadovici. Arhiepiscop de Carloviț : 157, 164.
- Petrovici, marele Cneaz rusesc, fiul Ecaterinei II : 206-208.
- Pedimontant (Doftorul) : 301.
- Pegas (Meletie), Patriarhul Alexandriei, Ὁρθόδοξος διδασκαλία, București 1769 : 193-194.
- Penco, din Cotel : 492.
- Penticostar* : București 1743 : 70 — Râmnic 1743 : 73. Iași 1773 : 123. — Râmnic 1767 : 173. — București 1768 : 183. — (București) 1780 : 269. — București 1782 : 275. — Râmnic 1785 : 309. — București 1800 : 418. — Iași 1800 : 420. — Sibiiu 1805 : 463. — Blaj 1808 : 534.
- Περвое ѡчченне отрокѡвъ, Râmnic 1726 : 29.
- Περιγραφή τῆς Βλαχίας (Bauer), București 1789 : 332.
- Persiano (Manolache), mare Căminar, Συνοπτικὴ περίληψις τῶν ἑρωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ Νικ. Π. Μαυρογιάνη, București 1789 : 333.
- Petco : 492.
- Petrov (Pavel) : 377, 378, 383.
- Petrovici (Gheorghe), protopresviterul Hasiașului : 435.
- Petru : 492.
- cel Mare : 4, 301.
- Moghilă, Mitropolitul Kievului : 515
- Pavel Aaron dela Bistra, Vlădica Făgărașului : 134, 137, 147. — *Păstoriceasca poslanie*, Blaj 1760 : 148. 149, 152. — *Adevărata mângăere*, Blaj 1761 : 154. — *Epistola consolatoria*, Blaj 1761 : 155. — *Soborul dela Florența*, Blaj 1762 : 157. 158. — *Exordium Synodi florentinae*, Blaj 1762 : 158-160, 522, 523.
- Papavici sau Popovici Râmniceanul, tipograf : 164, 170, 172, 203, 212, 214, 219, 220, 226, 340, 356, 420, 503.
- Sibiiianul, tipograf : 146, 152.
- Pilde filosofești*. 1783 : 280. — Râmnic 1783 : 280. — Sibiiu 1795 : 376.
- Piller, tipograf : 367.
- Piscator, tipograf în Hamburg : 84.
- Pissideios (Serafim) : 144.
- Platon, Arhiepiscop de Moscva : 338, 377.
- Policarp, — v. Strelbițchi.
- Politianos (Anghel) : 191.
- Polustav*, Blaj 1773 : 203. — Blaj 1793 : 356 — Buda 1807 : 503. Blaj 1808 : 535. — V. și *Ceaslov*.
- Poniciu (Costache), tipograf : 466, 470, 485.
- Popovici (Andrei) : 492.
- de Hondol (Ioan), vicar : 330, 331, 443.
- Ioan, gravor : 520
- Pop (Zenobie Constantin) : Μετρικῆς βιολίας β', Viena 1803 : 448.
- Popp (Hagi Constantin) : 432, 433.
- Poslanie sau Dreapta oglindă a păcii, dragostii și unimii*, Viena 1787 : 317.
- Poteca (Eufrosin) : 538.
- Potemkin (Cneazul Grigorie Alexandrovici) : 338, 340.
- Povățuire către Aritmetică sau Invățătura numerilor*, Buda 1806 : 486.
- Povățuire către Economia de câmp*, Buda 1806 : 486.
- Povățuire către sporirea stupilor*, Sibiiu 1808 : 535.
- Pravilă de obște asupra faptelor rele*, Viena 1788, 326.

- Πράβλια Μολιένια, Râmnic 1761 : 157.
Prăvălioară adecă Molitvenic în scurtu, Iași 1802 : 438.
Prăvălioară de taina ispovedanii, București 1781 : 273.
Prăvălioară (Șapte Taine bisericesti), Iași 1784 : 292.
Pravoslavnică mărturisire, București 1745 : 87.
Pravoslavnică învățătură, București 1794 : 367.
Preoția, Râmnic 1749 : 110.
Preoția sau Indreptarea preoților : Viena 1786 : 315.—Sibiiu 1789 : 330.
Prăscurtă arătare pentru Dumnezeu, Viena 1784 : 294.
Propempticon honoribus Samuelis Vulkán, Oradea-Mare (1807) : 504.
 Prupie : 232.
Psaltire : Râmnic 1725 : 23.—(Slavonă) Iași 1731 : 42.—București 1735 : 49.—Iași 1743 : 76.—București 1745 : 88.—Râmnic 1746 : 94.—București 1748 : 107.—Râmnic 1751 : 120.—Iași 1752 : 121.—București 1754 : 126.—București 1756 : 135.—Iași 1757 : 141.—București 1758 : 143.—Blaj 1764 : 162. Râmnic 1764 : 163.—Iași 1766 : 171.—Buzau 1767 : 174.—București 1775 : 213.—Râmnic 1779 : 244. Blaj 1780 : 269.—București 1780 : 269.—Iași 1782 : 277.—Râmnic 1784 : 295.—Blaj 1786 : 315.—Iași 1790 : 338.—Sibiiu 1791 : 342.—Viena 1793 : 356.—Iași 1794 : 371.—București 1796 : 389.—Movilau 1796 : 390.—Sibiiu 1799 : 416.—Sibiiu 1801 : 431.—Iași 1802 : 439.—Sibiiu 1804 : 451.—Sibiiu 1805 : 463.—București 1806 : 486. Sibiiu 1806 : 486.—Brașov 1807 : 504 — Mân. Neamțului 1807 : 504.—Buda 1808 : 535.—V. și *Alegere din toată Psaltirea*.
 Ptolemeu : 238, 239
 Purcescu (Mihalache), zețar : 475.
 Puliu (Marchizii), tipografi : 398.
Pustia dragoste, Sibiiu 1786 : 315
 Putnic, v. Moise.
Racoviță (Constantin Mihail Vv. Cehan) : 119, 121, 123, 124, 126, 132, 133.—*Hrisov pentru vădrorit*, Iași 1756 : 134, 137.—*Hrisov pentru desfințarea vâcârîului*, Iași 1757 : 139, 141, 191.
 — Ianica, fiica lui Radu biv vel Logofat : 221.
 — Mihai Vv. 24, 28, 55-58, 60, 62-65, 70, 71, 73, 124.
 Ștefan Mihai Vv. : 163, 166, 167.
 Râdnic, — v. Atanasie.
 Radu, din Episcopia Râmnicului, corector și tipograf : 280, 342, 345, 376.
 — logofatul Iacovici, tipograf : 41, 50, 51, 60, 72.
 — Negru Vv. : 227, 228, 236.
 Radulovici (Hagi Kyrila) : 416
 Rafail monahul, dela Hurezii : 161, 163, 233, 244, 245, 256, 267.
Rânduială cum să cuvine a cânta cei doisprezece psalmi deosebi, Mân. Neamțului 1808 : 535.
Rânduiala judecătorească, Viena 1787 : 317.—Id., Liov 1789 : 330.
 Razul (Constantin), vel Vornic : 112.
 Rednic, — v. Atanasie.
 Redslob (Joh. Ludwig) : 197.
Regulele școlasticești, Buda 1806 : 486.
 Rein, gravor : 196.
Repraesentatio et humillimae preces universae in Transilvania Valachicae Nationis, Iași (I) 1791 : 342.
 Rista Luca (J.) — v. Luca (Hristofor).
 Ro (Mihail) : 316.
 Roja (G. C.), *Cercetari asupra Românilor de dincolo de Dunăre* (nemțește și grecește), Pesta 1808 : 537
 Romanos, Împărat din Bizanț : 144.
 Romulus : 242.
 Rönngel : 54.
Rugaciuni, — v. *Adunare de r. și Ghenadie Patriarhul*.
 Ruja (Pavel) : 461.
 Rumianțov (Contele Petru Alexandrovici) : *Proclamație către cneșia Valahiei*, Iași 1770 : 194.—Id. *către cneșia Moldovei*, Iași 1771 : 197. — 201, 206.
Sabo (Ștefan), revizor de cărți : 281.
 Saiagi (Nicolae) : 492.
 Sainson : 68, 69.
 Salticov (Generalul Petru) : 246.
Salutatio qua Samuelem Vulkán venerabatur, Oradea-Mare 1807 : 504.
 Samuil Ravvi Jidovul, *Alcătuire înaurită*, Iași 1771 : 197, 200.
 Sandul, tipograf și gravor : 85, 87, 101, 109, 126, 127, 132, 133, 146, 160, 164, 172, 203, 214, 356, 433.
Șapte taine, Timișoara 1790 : 335.—V. și *Adunare, Învățătură, Prăvălioară și Tălcuire*.
 Saugrain : 69.
 Sava, ieromonah, egumen al Mănăstirii tuturor Sfinților din București, tipograf : 2, 3.

- Sava, Mitropolit al Ardealului: 396.
 Savin (Chyric), zețar: 475.
 Savoye, librar: 70.
 Scaligher (Camil): 411.
 Schina (Mihail): 440.
 Schindelmayer (Carol R.), gravor: 421, 448.
 Schmideg (Francisc): 379.
 Schniebes (Joh. Georg): 20.
 Schobel (Gheorghe de): 454, 455, 462.
Scurtă învățătură părinților duhovnicești,
 Viena 1787: 317.—*Id.* ibid. 1789: 332.
 Secicarev (Luca): 340.
 Selim III (Sultanul): 144.—*Hatışerif*, Bucu-
 rești 1791: 341.
 Serafim Thyropolitul: 431.
 Șerban Vv. Basarab: 227.
 — Logofat de taină: 306.
 Sever, Impăratul Romanilor: 227.
 Sfântul Mormânt: 35.
 Silvestru, monah, zețar: 475, 506.
 — Patriarh al Antiohiei: 84.
 Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, *Vo-
 roavă de întrebări și răspunsuri
 întru Hristos*, București 1765:
 166, 167-170.
 — Metafrast: 514-516.
 — noul Bogoslov: 413.
 — Ștefan, Mitropolitul Ardealului: 390
 Simion, gravor: 393.
 — Mirotovici, rege sârbesc: 157.
 — pilcar: 85.
 Simon, fostul rege sârbesc Ștefan: 157.
 Sincai (Gheorghe Gavriil), *Elementa linguae
 daco-romanae sive valachicae* Viena 1780:
 251.— *Catehizmul cel mare*, Blaj 1783:
 281.— *Prima principia latinae gramma-
 tices*, Blaj 1783: 282.— *Indreptare către
 Aritmetică*, Blaj 1785: 310.— 325, 363.—
Epistola ad Ioannem de Lipszky, Buda
 1804: 451, 452.— *Elementa linguae daco-
 romanae*, Buda 1805: 464.— 471, 472.—
*Istoria, lucrurile și întâmplările Româ-
 nilor*, Buda 1806-7: 479.— 481, 525.—
Hronica Românilor, Buda 1808: 536.
 Sinesie, Episcop al Aradului, etc.: 157.
 Sinopsis, Iași 1747: 102.— V. și *Adunarea
 celor șapte Taine*.
Sinopsis adică Adunare de multe învățături,
 Iași 1757: 139.
*Sinopsis adică Cuprindere în scurt a Scrip-
 turii* Râmnic 1783: 279.— V. și *Synopsis*.
 Slatineanu (Gheorghe): 334, 394.
 — Scarlat: 334.
Stujba cuviosului Dimitrie dela Basarabov,
 București 1779: 245. *Id.* ibid. 1801: 431.
Stujba cuviosului Steliano, Râmnic 1787: 317.
Stujba osebită a Sf. Nicodim, Râmnic 1767:
 175.
Stujba Sf. Andreiu, (București) 1726: 32.
Stujba Sf. Nifon, Sibiu 1806: 487.
 Șoanul (Dascăluș Petcu), dela Brașov: 48.
 Șobel, — v. Schobel
 Sobiecki (Ioan), Regele Poloniei: 475.
 Soliriovici, — v. Duca Soliriovici.
 Sofronie, egumen: 492.
 — din Vrața (Episcopul), *Кѳрикодро-
 мюна*, Râmnic 1806: 490, 491, 492.
 Societatea Filosofoască a Neamului Rumă-
 nesc, *Inștiințare*, (Sibiu 1795): 376.
 Souchay: 68.
 Spiridon (Sf.), Episcopul Tritimundiei: 51.
Canonul S-lui Spiridon, Iași 1750: 112.
 Stanciul Popovici sau Tomovici, tipograf:
 245, 253, 269: 270, 273, 275, 284, 304, 311,
 350, 411, 417, 418, 422, 431, 478, 530.
 Ștefan Avacumovici, Episcopul Țețșoai-
 rei: 526.
 — (Sf.), fost rege sârbesc: 157.
 — — fost Arhiepiscop sârbesc: 157.
 — Ierodiaconul din Mănăstirea Neam-
 țului: 445.
 — — din Mitropolia București: 305.
 — Ieromonahul, egumenul mănăstirei
 Govora: 30.
 — Mitropolit al Ungro-Vlahiei: 45, 47,
 49-51.
 — poslușnic: 85.
 Ștefanovici (Ierei Ioan), paroh în Brașov:
 478, 499, 504, 531.
 Steriu (Pano): 492.
 Stoica Iacovici (Popa), tipograf: 2, 21, 22,
 32-36, 41, 42, 45, 50-52, 54-56, 60, 70, 72,
 87, 88, 93, 111.
 Stoino: 491.
Strastnic, Blaj 1753: 126. *Ibid.* 1773: 203.—
Ibid. 1804: 452.
 Stratimirovici (Ștefan), Mitropolit în Car-
 lovaț: 450.
 Strelbițchi Ierei Mihail): 137, 160. (Protoie-
 rei, gravor și tipograf): 220. (Exarh
 Mitropoliei): 221, 224, 225, 277, 292, 301.
Curioznică arătare din Fiziognomie, Iași,
 1785: 305, 306, 307. (Iconom): 313, 315,
 316.—(Protoierei al Moldovei și Basa-
 rabiei) *Домашніе Разгворы россійскіе і мол-
 давскіе*, Iași 1789: 327.— *In scurtă adu-
 nare a numelor*, Iași 1789: 327, 328-330 —
 (Protoierei al Moldovei, al Valahiei și
 al Basarabiei): 339, 346, 348, 349, 359,
 387, 390, 482, 536.

- Strelbițchi Policarp, fiul precedentului, gra-
vor : 301, 313, 536.
Stupi, — v. *Povățuire*.
Sturdza (Ioan Sandu Vv.) : 134.
Subon (Constantin), paroh în Timișoara :
294, 306, 437.
Suida : 383.
Sulzer (Franciscus Iosephus) : 252, 325.
Supplex libellus Valachorum Transilvaniae
(I. C. Eder), Cluj 1791 : 343.
Suțu (Alexandru Nicolae Vv.) : 438, 439.
— Mihail Constantin Vv. : 283, 284, 286-
289, 295, 300, 304, 305, 309, 341, 347,
350. — *Hrisov de așezământ*, Iași
1793 : 353. — 359, 365, 371.
Συλλογή διαφόρων Ποιημάτων ἑγκωμαστικῶν,
Lipsca 1777 : 223.
Syndipa Filozoful : 434.—v. *Istoria S. F.*
Synopsisul adecă Cuprindere în scurtă a Bi-
blii, Sibiu 1791 : 340. — Ibid. 1808 : 537.
Συνταγματικὸν νομικόν, (Alex. Ipsilant), Bucu-
rești 1780 : 246.
- Taina sfântului Botez*, Târgoviște 1725 : 23.
Tâlcuire celor șapte sfințite Taine, trad.
Mitropolitului Veniamin, Iași 1807 : 505.
Tamerlan : 66.
Târnosanie, Iași 1752 : 121.
Tarquiniu : 257.
Tekeld (Petru), tipograf : 154.
Tempé (Radu), *Gramatică românească*, Si-
biu 1797 : 394, 397, 433.
Teodor Balsamon, Patriarhul Antiohiei : 143.
— dascălul dela Școala domnească din
București : 224, 334.
— Diaconul, zețar : 378, 379, 384, 393.
— Stoianovici din Vidin, tipograf : 491.
— Studitul *Cuvinte*, Râmnic 1784 : 295.
299.
Teodosie din Gabrova : 492.
— Împăratul : 238.
— Mitropolitul din Târgoviște : 480.
— zețar : 182.
Teodosiu (Dimitrie), din Ianina : 270.
— Panu, tipograf : 443.
Teofan, monahul : 160.
Teofilact, Arhiepiscopul Vulgariei, *Tâlcuire*
la cele patru evanghelii, Iași 1805 :
466, 469.
— Arhimandritul, rectorul școlilor
din Moscva : 4, 11.
— biv vel Logofat za Visterie : 145.—
(biv vel Clucer) : 150, 152.
Teologie dogmatică. trad. de Dimitrie Caian
și alții, I-III, Blaj 1804-181 : 452.
- Teotochi, Κοριακοδρόμιον, București 1803 : 447.
Tertina (Mihail) : 465.
Tertulian : 383.
Theodoros : 324.
Theophan Procopovici, Arhiepiscopul Ce-
tății nouă din Moscva : 294.
Theophylactus, — v. Teofilact.
Theostirict, monahul : 136.
Țichindeal (D.), *Sfaturile a înțelegerii cei*
sânătoase (Dositeiu Obradovici), Buda
1802 : 435, 438.— *Epitomul sau Scurte ară-*
tări pentru Sânta Beserică, Buda 1808 :
526. 527.— *Adunare de lucruri moralicești*
(Dos. Obradovici), Buda 1808 : 532, 555,
556.
Tindal (N.) : 48, 133.
Tipografia școliei Văcăreștilor : 54, 55, 61.
— domnească din București : 93.
Toader Școleru, *Leccióni adecă Cuvântare*
scoase dela întâe parte a Gramaticii, Iași
1789 : 328.
Toma al 2-lea Logofăt : 197, 201.
Tomeian (Margareta) : 191, 413.
Țopa (Chiril) : 481.
Traian : 227, 234, 251, 319, 422.
Trattner (Mathias) : 537.
Trepetnić de semnele omenești, (Iași) 1791 :
345.
Triandafilidi (Const.) : 147.
Tricupa Cosmichi (Gheorghe) : 194.
Triod : Râmnic 1731 : 42.—București 1746 :
102.—Iași 1747 : 102.—Râmnic 1761 : 156.—
Râmnic 1777 : 222.—Râmnic 1782 : 277.—
București 1798 : 404.—Blaj 1800 : 420.
Triodul săptămânei mari, (București) 1726 : 33.
Tudorache (Diaconul), zețar : 162.
Tunusli (Frații), *Ἱστορία τῆς Βλαχίας* (Mih.
Cantacuzino), Viena 1806 : 488, 489.
Tyroff (Mart.) : 84.
- Ucuta (Constantin), *Νέα Παιδαγωγία ἤτοι Αλ-*
φαβητάριον, Viena 1797 : 398.
Urmare pre scurt a dreptei credințe, (Bu-
curești) 1794 : 374.
Uroș (Sf.), fost țar sârbesc : 157.
Ursul, zugrav, gravor : 21, 204.
- Văcărescu (Ioan, Ianache sau Ienăchiță) :
200, 201.— *Observații sau Băgări de seamă*
asupra regulilor și orânduieilor Grama-
ticii rumânești, Râmnic 1787 : 318, 321,—
Id. ed. II, Viena 1787 : 322. 341, 397.
Văcărești (Mănastirea) : 189, 190.
Vaida (Protopopul D.) : 481, 524.
Vaina (David) : 524.

Din Publicațiunile Academiei Române.

	<u>L. B.</u>
Cantemir, Principele Dimitrie, Operele:	
<i>Tom. I. — Descriptio Moldaviae. 1872. (Sfârșit).</i>	
<i>Tom. II. — Descrierea Moldovei, tradusă din textul original latinesc. 1875 . .</i>	4.—
<i>Tom. III, IV. — Istoria Imperiului Otoman, creșterea și scăderea lui. Cu note foarte instructive. Traducere română după edițiunile engleză, franceză și germană, de Dr. Ios. Hodoș. 1876, 1883. 2 vol. . . . .</i>	18.—
<i>Tom. V. — Partea I. Evenimentele Cantacuzinilor și Brâncovenilor din Țara-Muntenească, traduse după versiunea grecească de G. Sion. — Partea II. Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea, cu glosar și prefață de G. Sion. 1878 . . . . .</i>	3.—
<i>Tom. VI. — Istoria ieroglifică. — Compendiolum universae logicae institutionis. — Encomium in B. Von Helmont et virtutem physices universalis doctrinae eius, Cu facsimile și stampe lucrate de Cantemir. 1883. (Sfârșit).</i>	
<i>Tom. VII. — Vita Constantini Cantemyrii cognomento senis Moldaviae Principis. — Collectanea orientalia. 1883 . . . . .</i>	2.—
<i>Tom. VIII. — Hronicul vechimii a Romano-Moldo-Vlahilor, publicat de pe originalul autorului de Gr. G. Tocilescu. Cu un portret și două facsimile. 1901 .</i>	12.—
Catalogul manuscriptelor românești din Biblioteca Academiei Române, înlocuit de Ioan Bianu.	
<i>Tom. I. — No. 1-300 . . . . .</i>	8.—
» <i>II, fasc. 1, 2. No. 301-568 . . . . .</i> <i>à L. 1 . . . .</i>	2.—
Catechismul calvinesc impus clerului și poporului românesc sub domnia Principilor Gheorghe Rákoczy I și II; transcris cu litere latine după edițiunea tipărită în anul 1656, însoțit de o excursiune istorică și de un glosariu, de Georgiu Barițiu. Sibiu 1879. (Sfârșit).	
Codicele Voronețean, cu un vocabular și studiu asupra lui, de Ioan Sbiera. Cu 4 stampe. Cernăuți 1885	10.—
Coresi Diaconul, Psaltirea publicată românește la 1577, de B. Petriceicu-Hasdeu. Tomul I. Textul, cu 66 pagine facsimilate.	15.—
Costin Miron, Opere complete, cu variante și note, de V. A. Urechiă.	
<i>Tom. I. — Recensiunea codicelor scrierilor lui Miron Costin. Documentele privitoare la Miron Costin și la familia lui. — Cartea pentru descălecatul dintâiu a țerii Moldovei. — Letopisețul țerii Moldovei. 1886. (Sfârșit).</i>	
<i>Tom. II. — Opera minora. 1888. (Sfârșit.)</i>	
Dosofteiu, Mitropolitul Moldovei (1671—1686), Psaltirea în versuri. Publicată de pe manuscriptul original și de pe edițiunea de la 1673 de Prof. I. Bianu. Cu 6 stampe facsimile. 1887	10.—
Mardarie Cozianul, Lexicon slavo-românesc și tâlcuirea numelor, din 1649 Publicate cu un studiu, note și indicele cuvintelor românești de Grigorie Crețu. Cu facsimile. 1900	5.—
Pravila bisericească numită cea mică, tipărită la 1640 în mănăstirea Govora, publicată acum în transcripțiune cu litere latine, 1884. (Sfârșit).	
Psaltirea Scheiană (1482. Mss. 449 B. A. R.). Publicată de Prof. I. Bianu. Tom. I. Textul în facsimile și transcriere, cu variante din Coresi (1577). 1889 .	15.—

Prețul 25 Lei.